Geeshsha Mas'aafaa

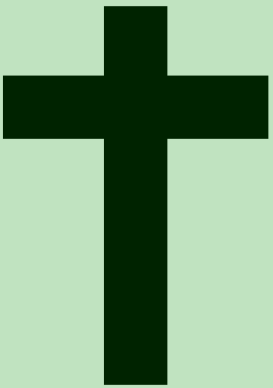

The Holy Bible in the Dawuro language of Ethiopia, Latin script

Geeshsha Mas'aafaa
The Holy Bible in the Dawuro language of Ethiopia, Latin script

copyright © 2024 The Word for the World International

Language: (Dawro)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 May 2025 from source files dated 1 May 2025
e663db08-d959-5a91-aa50-cd0737b1040c

Contents

Maatoossa Mishiraachchuwaa 1
Mark'k'oossa Mishiraachchuwaa 85
Luuk'aasa Mishiraachchuwaa 139
Yohaannisa Mishiraachchuwaa 227
Kiitteeddawanttu Oosuwaa 291
Roome 371
1 K'oronttoosa 407
2 K'oronttoosa 441
Galaatiyaa 463
Efesoona 476
Pilip'p'isiyoosa 488
K'olaasiyaasa 498
1 Teselonk'k'e 507
2 Teselonk'k'e 515
1 S'imootoosa 520
2 S'imootoosa 530
Tiitoo 537
Pilimoona 542
Ibraawe 545
Yaak'ooba Kiitaa 572
1 P'es'iroosa Kiitaa 581
2 P'es'iroosa Kiitaa 590
1 Yohaannisa Kiitaa 596
2 Yohaannisa Kiitaa 605
3 Yohaannisa Kiitaa 607
Yihudaa Kiitaa 609
Yohaannisa Sas'aa 612

Maatoossi S'aafeedda
Mishiraachchuwaa K'aalaa
Geluwaa

Maatoossi s'aafeedda mishiraachchuu, Yesuusi yaana geetettiyaa hidootay kase odetti utteedda d'aliyaa gidiyaawaanne S'oossay kase Ec'a C'aak'uwaan bare asaw immeedda hidootaa k'aalaa poleeddawe Yesuusa baggana gidiyaawaa odiyaa mishiraachchuwaa k'aalaa oyk'k'eeddawaa. Ha mishiraachchuwaa k'aalay Yesuusi unttunttu giddon yelettiide dic'c'eeddawe Ayihudatuu s'alalaassa gidennaan, alamiyaa ubbaan de'iyaa asaassa.

Maatoossi s'aafeedda Mishiraachchuwaa K'aalay daro akeekan s'aafetteedda mas'aafaa. Yesuusa yeletaan doommiide, I s'ammak'etteeddawaanne I paac'etteeddawaa odi simmiide, Galiilaan I k'aalaa odeeddawaa, tamaarisseeddawaanne hargganchchatuwaa patseeddawaa odee. Hewaappe kaalliide Yesuusi Galiilaappe Yerusaalame beeddawaanne I ha alamiyaan gam"eedda wurssetsaa saaminttaan haneedda yewatuwaa k'onc'c'issee. Hewanttukka I kak'ettowaa, hayk'k'eeddawaanne denddeeddawaa odiino.

Ha Mishiraachchuwaa K'aalay Yesuusa, S'oossaa higgiyaa biletsaa immanaw maatay de'iyaawaanne S'oossaa Kawutetsaabaa erissiyaa wolk'k'aama tamaarissiyaawaa ootsiide shiishsheedda. Aa timirttiyaappe dariyaa baggay, dumma dumma ogiyaan giigetteedda ichcheshu saan shaakettee.

1. S'oossaa kawutetsaan de'ana asaa eeshshaa, oosuwaa, maataanne wurssetsaa kaac'aa odiyaa Deriyaa Bolla Timirttiyaa (Mat. 5:1—7:28).
2. Tammanne laa"u Yesuusa kaalliyaawanttu Mishiraachchuwaa K'aalaa tamaarissanaw beedda wode unttunttoo imetteedda kaaletsuwaa (Mat. 10).
3. S'oossaa kawutetsaabaa tamaarissishshin shiik'eedda dumma dumma leemisatuwaa (Mat. 13).
4. Yesuusa kaalliyaawanttubaa billi odiyaa timirttiyaa (Mat. 18).
5. Ha"i wodiyaa wurssetsaanne S'oossaa Kawutetsaa yuussaa s'eelliyaawaan imetteedda timirttiyaa (Mat. 24-25).

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Yesuusi Kiristtoosa guyye zeretsaanne yeletaa *1:1—2:23*
S'ammak'iyaa Yohaannisa oosuwaa *3:1-12*
Yesuusi s'ammak'ettowaanne paac'ettowaa *3:13—4:11*
Yesuusi oosuwaa Galiilaan doommowaa *4:12—18:35*
Yesuusi Galiilaappe Yerusaalame boowaa *19:1—20:34*

Yerusaalameninne izi yuushshuwaan Yesuusa wurssetsaa saaminttaa *21:1–27:66*
Nu Godaa Yesuusa dendduwaanne k'onc'c'etsaa *28:1-20*

Yesuusi Kiristtoosa Yeletaa Maaraa (Luk'. 3:23-38)

1 Hawe Daawita zariyaanne Abraahaame zare gideedda Yesuusi Kiristtoosa yeletaa odiyaa mas'aafaa.

2 Abraahaame, Yisaak'a yeleedda; Yisaak'i, Yaak'ooba yeleedda; Yaak'oobi, Yihudaanne Aa ishatuwaa yeleedda.

3 Yihuday Ti'imaarippe Paareesanne Zaraaha yeleedda; Paareese, Hes'iroona yeleedda; Hes'iroone, Raama yeleedda.

4 Raame Aminaadaaba yeleedda; Aminaadaabe, Na'asoona yeleedda; Na'asoone, Selimoona yeleedda.

5 Selimoone, Ra'aabo geetettiyaa mishirattippe Boo'eeza yeleedda; Boo'eezi, Uruuto geetettiyaa mishirattippe Iyyoobeedda yeleedda; Iyyoobeede, Issey yeleedda.

6 Issey Kaatiyaa Daawita yeleedda.

Kaatiyaa Daawite, Ooriyaa machchattippe Solomona yeleedda.

7 Solomone, Robi'aama yeleedda; Robi'aame, Aabiyaa yeleedda; Abii, Asaafa yeleedda.

8 Aasaafe, Yoosaafees'a yeleedda; Yoosaafees'e, Iyyooraama yeleedda; Iyyooraame, Ooziyaana yeleedda.

9 Ooziyaane, Iyyoo'aataama yeleedda; Iyyoo'aataame, Akaaza yeleedda; Akaazi, Hizk'k'iyaasa yeleedda.

10 Hizk'k'iyaase Minaasa yeleedda; Minaase, Amoos'a yeleedda; Amoos'e, Iyyoosiyaasa yeleedda.

11 Israa'eeliyaa Asay omoddettiide, Baabloone gadiyaa beedda wode, Iyyoosiyaase Ikkoniyaananne* Aa ishatuwaa yeleedda.

12 Baabloone omooduwaappe guyyiyaan, Ikkoniyaananne Salaatiyaala yeleedda; Salaatiyaale, Zerubaabeela yeleedda.

13 Zerubaabeeli, Abiyuuda yeleedda; Abiyuude, Eeliyaak'eema yeleedda; Eeliyaak'eemi, Azoora yeleedda.

14 Azoore Saadook'a yeleedda; Saadook'e, Akiima yeleedda; Akiime Eliyuuda yeleedda.

15 Eliyuude, Ali'aazara yeleedda; Ali'aazare, Maataana yeleedda; Maataane, Yaak'ooba yeleedda.

16 Yaak'oobi, Kiristtoosa geetettiyaa Yesuusa yeleedda Mayraamo oochcheedda Yooseefa yeleedda.

17 Simmi yeletay ubbay Abraahaamoppe Daawita gakkanaw tammanne oyddu yeletaa; Daawiteppe

---

1:5 Uru. 4:18-22; 1 Od. 2:13-15 * **1:11** Hewaa guussay, Yo'aakina giyaawaa; k'ay payduwaa 12 de'iyaawookka biletsay ittuwaa. **1:11** 2 Kat. 24:14-15; 2 Od. 36:10; Erm. 27:20

doommiide, Asay Baabloone gadiyaa omoddettiide beedda wodiyaa gakkanaw tammanne oyddu yeletaa; Asay Baabloone gadiyaa omoddettiide beedda wodiyaappe Kiristtoosi† yeletteedda wodiyaa gakkanaw tammanne oyddu yeletaa.

Yesuusi Kiristtoosa Yeletaa
(Luk'. 2:1-7)

18 Yesuusi Kiristtoosa yeletay hawaa mala; Aa daaya Mayraama Yooseefoo ooshetta k'ashetta uttaaddu. He wode Yooseefonna gakettennaan de'aadde, Geeshsha Ayyaanan shahaaraaddu.
19 Izo giigissi wotseedda Yooseefo s'illo asaa‡ gideedda diraw, izo kawushshanaw koyyibeenna; iibaa k'onc'c'issennaan izo agganaw k'oppeedda.
20 Shin I hewaa k'oppishin, Godaa kiitanchchay akumuwaan§ aanana gakettiide, «Daawite na'aa Yooseefoo, Mayraama Geeshsha Ayyaanan shahaareedda diraw* izo akkanaw yayyoppa.
21 Iza attuma na'aa yelanawunnu; neenikka, I asaa nagaraappe ashshiyaa diraw Aa suntsaa Yesuusa gaade s'eesanaassa» yaageedda.
22-23 K'ay Goday nabiyaa baggana, «Wodoratta shahaaranawunnu; na'aakka yelanawunnu; Aa suntsaykka Ammaneela geetettanawaa» yaageeddawe polettana mala, hawe ubbay haaneedda; «Ammaneela» yaagiyaawe, «S'oossay nuunanna de'ee» yaagiyaawaa.
24 Yooseefo gem"ishuwaappe beegottiide, Godaa kiitanchchay barena azazowaadan, Mayraamo bare golle afeedda.
25 Shin na'ay yelettana gakkanaw Yooseefo izikko shiik'ibeenna; k'ay na'aakka Yesuusa giide suntseedda.

2

Dolahaa Baggappe Yeedda S'oolinttiyaa Paydiyaa Asatuwaa

---

† **1:17** Kiristtoosa, giyaawe Giriike k'aalaanna gidoode, Mesih guussay Ibiraayiss's'e k'aalaanna gidiide laa"uwaa biletsaykka «Oketteeddawaa» guussaa. ‡ **1:19** Yooseefo s'illo asaa giyaa k'ofaw heezzu ogiyaan biletsay imettana danddayee: 1. S'oossaabaw ubbaw eeno giide azazettiyaa asaa; amaliyaa lo"o asaa. 2. Garaa (k'aretanchchaa). 3. Lo"uwaa. Hewaa guussay, ubbaa kaala lo"obaa ootsiyaa asaa guussa. § **1:20** Akumuwaan guussay, c'ookka go"enna akumuwaa gidennaadan Ayihudatuwaa akumuwaa guussay, S'oossay likke k'onc'c'iyaa ogiyaa. * **1:20** Geeshsha Ayyaanan shahaareedda diraw, guussay iza hawaa gakkanaashshin yelettanaadan naagiyaa Na'ay, S'oossaa Geeshsha Ayyaanaappe yee guussaa. **1:21** Luk'. 1:31 **1:22-23** Isa. 7:14 **1:25** Luk'. 2:21

1 Yesuusi Yihudaa gadiyaan Beeteleeme geetettiyaa
katamaan Heroodise kawutiide de'iyaa wode yeletteedda;
hewaappe guyyiyaan, s'oolinttiyaa paydiyaa asay* awayifii
doliyaa baggappe Yerusaalame yiide,
2 «Ayihuda kaatiyaa gidanaw yeletteedda na'ay hak'an de'ii?
Nuuni awayifii doliyaa baggana keseedda Aa s'oolinttiyaa
be'iide, aw goyinnanaw yeeddo» yaagiide oochcheeddino.
3 Kaatiyaa Heroodise, hewaa sisiide dagammeedda;
Yerusaalamen de'iyaa Asay ubbaykka wozanaa bayeeddino.
4 Heroodise k'eesatuwaa kaappatuwaa ubbatuwaanne
Muse higgiyaa tamaarissiyaawantta s'eesiide, «Kiristtoosi
hak'an yelettanddeeshsha?» yaagiide oochcheedda.
5-6 Unttunttu zaariide, «Yihudaa gadiyaan Beeteleeme kata-
maan yelettanawaa. Nabii,
« ‹Yihudaa gadiyaan de'iyaa Beeteleeme,
neeni Yihudaa gadiyaan de'iyaa wolk'k'aama
katamatuwaappe laafakka.
Israa'eeliyaa mooddiyaawe neeppe kesanawaa›
giide s'aafeedda» yaageeddino.
7 Hewaappe kaala, Heroodise awayifii doliyaa baggappe
yeedda asatuwaa geeman s'eesiide, s'oolinttii unttunttoo
beetteedda wodiyaa unttunttuppe geeshshiide ereedda.
8 Yaatiide Beeteleeme unttuntta yeddiidde, «Biide na'aa
loytsi koyyite; Aa demmeedda wode taanikka baade aw
goyinnanaadan, taanakka erissite» yaageedda.
9 Unttunttu kaatii geeddawaa sisi biidde ogiyaan away-
ifii doliyaa baggana unttunttu kase be'eedda s'oolinttiyaa
be'eeddino; na'ay de'iyaasaa gakkiide ek'k'ana gakkanaw,
s'oolinttii unttuntta kaaletseedda.
10 Unttunttu he s'oolinttiyaa be'eedda wode, zaway baynna
daro nashechchaa nashetteeddino.
11 Golle geliide, na'ay bare daay Mayraaminna de'iyaawaa
be'eeddino; gulbbatiide aw goyinneeddino; hewaappe kaala,
barenttu saas'iniyaa dooyyiide, work'k'aa, is'aanaanne
kawaraa† aw imotaa shiishsheeddino.
12 Unttunttu Heroodisakko simmenna mala, S'oossay aku-
muwaan unttuntta, «Hinttena erite» giina hara ogiyaanna
barenttu gade simmeeddino.

Gibs'e Betussaa

13 Unttunttu beeddawaappe guyyiyaan, Godaa
kiitanchchay akumuwaan Yooseefoo beettiide, «Heroodise

---

* **2:1** S'oolinttiyaa paydiyaa asaa guussay, eretteedda maaraa biletsaan er-
anchcha asatuwaa guussaa. **2:5-6** Mik. 5:2 † **2:11** *Is'aanaanne kawaraa:*
Is'aanay, maaddiyaa d'iiliyaa gidiide, tamaan yeggiyaa wode sawanaassa;
kawaraykka sawoo maaddiyaa d'iiliyaa gidiide shittuwaadan maaddee.

na'aa wod'anaw koyyiyaa diraw, denddaade na'aanne Aa daayo akkaade Gibs'e gadiyaa beta; taani new odana gakkanaw, yaan de'ashsha» yaageedda.

14-15 Yooseefo k'amma denddiide, na'aanne Aa daayo akkiide, Gibs'e gadiyaa beedda; Goday nabiyaa baggana, «Taani ta na'aa Gibs'e gadiyaappe s'eesaad» yaageeddawe polettana mala, Heroodise hayk'k'ana gakkanaw I yaan de'eedda.

Heroodise K'eeri Naanaa Wod'iseedda

16 Hewaappe guyyiyaan, Heroodise awayifii doliyaa baggappe yeeddawanttu barena c'immeeddawaa ereedda wode, daro hank'k'ettiide, s'oolinttii kase beetteedda wodiyaa unttunttuppe siseeddawaadan, wotaadaratuwaa yeddiide, Beeteleemeninne yuushshuwaan de'iyaa laa"u laytsaa attuma naanaanne laa"u laytsaappe garssanna de'iyaa attuma naanaa ubbaa wod'iseedda.

17-18 Nabiyaa Ermaasi,

«Yeekuunne zilaassay Raama geetettiyaa katamaan sisetteedda;
Raaheela bare naanaw yeekkaw.
Unttunttu hayk'k'idiggo diraw,
agga giina, aggenaan is's'aaddu»
giide odeeddawe poletteedda.

Gibs'eppe Simaa

19 Heroodise hayk'k'eeddawaappe guyyiyaan, Godaa kiitanchchay Gibs'en Yooseefoo akumuwaan beettiide

20 Aa, «Dendda; na'aanne Aa daayo akkaade, Israa'eeliyaa gadiyaa simma. Na'aa wod'anaw koyyiyaawanttu hayk'k'i diggeeddino» yaageedda.

21 Yooseefo denddiide, na'aanne Aa daayo akkiide, Israa'eeliyaa simmeedda.

22 Shin Yooseefo Arkkelawoosi bare aawuwaa Heroodisa oydiyaan Yihudaa gadiyaan kawuteeddawaa siseedda wode, yaa baanaw yayyeedda; S'oossay aw akumuwaan hinttena erite giina, Galiilaa gadiyaa beedda.

23 Nabatuu, «Asay Aa, ‹Naazireetiyaa asaa›‡ giide s'eesana» yaageeddawe polettana mala, Naazireete geetettiyaa katamaa biide de'eedda.

3

S'ammak'iyaa Yohaannisi K'aalaa Odeedda
(Mar. 1:1-8; Luk'. 3:1-18; Yoh. 1:19-28)

2:14-15 Hos. 11:1 **2:17-18** Erm. 31:15 ‡ **2:23** Hawaa geeddawe oonentto erettenna. **2:23** Mar. 1:24; Luk'. 2:39; Yoh. 1:45

1-2 He wode S'ammak'iyaa Yohaannisi asaa, «Saluwaa
kawutetsay matatteedda diraw, hintte nagaraappe simmite»
yaagiidde, Yihudaa mela biittaan odiidde yeedda.
3 Ayaw gooppe, nabiyaa Isiyaase, Yohaannisabaa odiidde,
«Ittuu mela biittaan bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide,
‹Godaa ogiyaa giigissite.
I hemettana loossuwaakka
aw sitti ootsite› geedda»
yaageedda.
4 Yohaannisaw gaaluwaa isikiyaa dadetteedda mayuu
de'ee; k'ay bare s'eessan dafuwaa danc'c'eedda; I miyaa
k'umaykka booliyaanne bazzuwaa eessaa.
5 Asay he wode Yerusaalameppe, Yihudaa gadiyaa ubbaa
saappenne Yorddaanoosa Shaafaa heeraan de'iyaa gadiyaa
ubbaappe aakko yiino.
6 Barenttu nagaraa paas'ina, Yorddaanoosa Shaafaan asaa
s'ammak'eedda.
7 Shin Yohaannisi daro Parisaawatuunne* Saduk'aawanatuu† s'ammak'ettanaw barekko yiyaawantta
be'iide, «Ha shooshshatoo, S'oossaa hank'k'uu yaana
haniyaawaappe attana mala, hinttew oonee odeeddawe?
8 Simmi hintte, hinttenttu nagaraappe simmeeddawaa
erissiyaa oosuwaa, ootsite.
9 Hintte hinttenttu wozanaan, ‹Abraahaame nu aabba› gi-
ide k'oppiyaawaa hinttew malatoppo. Ayaw gooppe, taani
hinttenttoo oday; S'oossay ha shuchchatuwaappe Abraa-
haamoo naanaa ootsi dentsanaw danddayee.
10 Bees'i mitsaa s'ap'uwaan k'ans's'anaw giigi utteedda;
lo"o ayfiyaa ayfena mitsaa ubbay k'ans's'ettiide, tamaan
yegettana.
11 «Hintte hinttenttu nagaraappe simmiyaawaa bessanaw,
taani hinttena haatsaan s'ammak'ay; shin taappe guyyenna
yiyaawe, hinttentta Geeshsha Ayyaanaaninne tamaan
s'ammak'ana.‡ I taappe daro minnee; Aa c'aammaa
tookkanawukka taani bessiyaa asaa gidikke.
12 Aa kushiyan katsaa ses's'iyaa layday de'ee. Uddu-
maan de'iyaa katsaa loytsi geeshshee; bare zarggaa diyiyaan
k'olana; shin dalaa to'enna tamaan guuddana» yaageedda.

3:1-2 Mat. 4:17; Mar. 1:15 **3:3** Isa. 40:3 **3:4** 1 Kat. 1:8 * **3:7** *Parisaawatuwaa:* Guussay Ayihuda asatuwaa kaaletsiyaa asatuwaa giddoppe gidiide Geeshsha K'aalaan kase Ec'a C'aak'uwaa giddon de'iyaa K'aalaa Wogaa ubbaan ammaniyaawantta. † **3:7** *Saduk'aawanatuwaa:* Guussay Ayihuda asatuwaa kaaletsiyaa asatuwaa giddoppe gidiide Geeshsha K'aalaan kase Ec'a C'aak'uwaa giddon de'iyaa K'aalaa Wogaappe Muse s'aafeedda koyro ichcheshu mas'aafatuwaa giddon de'iyaa Wogatuwaa s'alalaan ammaniyaawantta. ‡ **3:11** *Geeshsha Ayyaanaaninne tamaan s'ammak'ana:* Guussay Yesuusi yiide asaa garssa ayaanaa asatetsaa laammiyaawaa tamaarissiyaawaa.

Yesuusi S'ammak'etteedda
(Mar. 1:9-11; Luk'. 3:21-22)

13 Yesuusi he wode Yohaannisan s'ammak'ettanaw, Galilaappe Yorddaanoosa geetettiyaa shaafaa aakko beedda.

14 Shin Yohaannisi, «Taani neenan s'ammak'ettanaw bessiyaa wode, neeni taakko yay?» yaagiide, Aa digganaw koyyeedda.

15 Shin Yesuusi zaariide Aa, «Nuuni s'illotetsaa oosuwaa ubbaa hawaadan polanaw bessiyaa diraw, ha"i taw eeno ga» yaageedda. Yohaannisikka aw eeno geedda.

16 Yesuusi s'ammak'ettowaappe guyyiyaan, ellekka haatsaappe keseedda; saluu dooyettina, S'oossaa Ayyaanay harap'p'iyaadan saluwaappe wod'd'iide bare bolla yiyaa wode be'eedda;

17 k'ay saluwaappe, «Taani siik'iyaa, taana nashechchiyaa, ta Na'ay hawaa» yaagiyaa k'aalay yeedda.

4

Yesuusi Paac'etteedda
(Mar. 1:12-13; Luk'. 4:1-13)

1 Hewaappe guyyiyaan, s'alahiyaan paac'ettana mala, Geeshsha Ayyaanay Asay de'enna sa'aa Yesuusa afeedda.

2 Yesuusi oytamu gallassaanne oytamu k'ammaa s'oomowaappe guyyiyaan koshatteedda.

3 S'alahii yiide Aa, «Neeni S'oossaa Na'aa gidooppe, ane ha shuchchatuwaa ukitsaa gidana mala ga» yaageedda.

4 Shin Yesuusi zaariide, «S'oossaa mas'aafaan, ‹Asay S'oossay haasayiyaa k'aalaa ubbaan de'anaappe attin, ukitsaa s'alalaan de'enna› yaagetti s'aafetteedda» yaageedda.

5 Hewaappe guyyiyaan, s'alahii Yesuusa geeshsha katamaa afi Geeshsha Golliyaa s'eeraan essiide,

6 «Neeni S'oossaa Na'aa gidooppe, ane duge kundda. Ayaw gooppe, S'oossaa mas'aafaan,

« ‹S'oossay bare kiitanchchatuwaa
new azazanawaa›
k'ay ‹Unttunttu ne gedii shuchchaan d'ubettenna mala,
barenttu kushiyan neena dentsanawantta›
yaagetti s'aafetteedda» yaageedda.

7 Yesuusi zaariide Aa, «K'aykka S'oossaa mas'aafaan, ‹Godaa ne S'oossaa paac'c'oppa› yaagetti s'aafetteedda» yaageedda.

8 K'ay s'alahii Yesuusa itti daro wolk'k'aama deriyaa s'eeraa kessiide, ha alamiyaan de'iyaa kawutetsaa ubbaanne unttunttu bonchchuwaa

---

3:17 Dom. 22:2; Maz. 2:7; Isa. 42:1; Mat. 12:18; 17:5; Mar. 1:11; Luk'. 9:35 **4:4** Zar. 8:3 **4:6** Maz. 91:11-12 **4:7** Zar. 6:16

9 bessiide Aa, «Neeni taw gulbbataade goyinnooppe, taani
hawaa ubbaa new immana» yaageedda.
10 He wode Yesuusi zaariide Aa, «Laa ha Sees'aanaw
haakka; ayaw gooppe, S'oossaa mas'aafaan, ‹Godaw, ne
S'oossaw goyinna; Aa s'alalaa gosheta› geetetti s'aafetteedda»
yaageedda.
11 Hewaappe guyyiyaan, s'alahii Yesuusa aggina,
kiitanchchatuu yiide, aw ootseeddino.

Yesuusi Bare Tamaarissiyaa Oosuwaa Galiilaan Doommeedda
(Mar. 1:14-15; Luk'. 4:14-15)
12 Yohaannisi k'ashetteeddawaa Yesuusi siseedda wode,
Galiilaa geetettiyaa gadiyaa beedda.
13 Naazireeteppe kesiide, K'ifirinaahooma katamaa bi-
ide, yaan de'eedda; K'ifirinaahoomi Zaabiloonaninne Nift-
taaleeme gadiyaan de'iyaa Galiilaa abbaa mataan de'ee.
14 Hawe haneeddawe nabiyaa Isiyaasi,
15 «Zaabiloone gadiyaaninne Nifttaaleeme gadiyaan,
abbaa ogiyaan Yorddaanoosa Shaafaappe hefintsa bag-
gan,
Ayihuda gidenna Asay de'iyaa Galiilaan,
16 d'umaan de'iyaa asay,
wolk'k'aama poo'uwaa be'eedda.
K'ay hayk'uwaa kuway de'iyaa gadiyaan utteeddawanttoo
poo'uu keseedda»
yaageeddawe polettana malaasa.
17 He wodiyaappe doommiide Yesuusi,
«Hintte nagaraa paas'ite; ayaw gooppe,
saluwaa kawutetsay matatteedda diraassa»
giide k'aalaa oduwaa doommeedda.

Yesuusi Barena Kaalliyaa Oyddatuwaa S'eegeedda
(Mar. 1:16-20; Luk'. 5:1-11)
18 Yesuusi Galiilaa Abbaa mataanna aad'd'iidde, laa"u
ishatuu P'es'iroosa geetettiyaa Simooninne Aa ishaa Inddi-
raasi, moliyaa oyk'k'iyaawantta gido diraw, dabbaa* abbaan
yeggiyaawantta be'eedda.
19 Unttuntta, «Taana kaallite; taani hinttena moliyaa
oyk'k'iyaawaadan asaa taakko ahiyaa ogiyaa tamaarissana»
yaageedda.
20 Unttunttu ellekka barenttu dabbaa aggiide, Yesuusa
kaalleeddino.
21 Yesuusi hewaappe sintsakko biidde, hara laa"u
ishatuwaa, Zabddiyoosa naanaa Yaak'oobanne Aa ishaa

4:10 Zar. 6:13 **4:16** Isa. 9:1-2 * **4:18** ***Dabbaa:*** Hawaa guussay moliyaa p'iranaw woy oyk'k'anaw haatsaan yeggiyaa amaaraatsuwan marabiyaa giyaawaa.

Yohaannisa be'eedda; unttunttu barenttu aawuwaa Zabddiyoosanna haatsaa bollan biyaa wonggiriyaa giddon barenttu dabbaa giigissiyaawantta be'iide, s'eeseedda.

22 Unttunttu ellekka haatsaan biyaa wonggiriyaanne barenttu aawuwaa aggiide, Yesuusa kaalleeddino.

Yesuusi C'ora Asaa Tamaarisseeddanne Patseedda
(Luk'. 6:17-19)

23 Yesuusi Ayihuda woosa golletuwaan tamaarissiidde, kawutetsaa mishiraachchuwaa k'aalaa odiiddinne k'ay harggiyaa ubbaappenne sakuwaa ubbaappe asaa patsiidde, Galiilaa gadiyaa ubbaan yuuyyeedda.

24 Aa waarii Sooriyaa gadiyaa ubbaa gakkeedda; dumma dumma harggiyaan oyk'ettiide harggeedda asaa ubbaa, s'alahatuwaan oyk'etteeddawantta, yiic'uwaa sakuu de'iyaawantta, k'ay gunddeeddawantta Asay Yesuusakko aheedda; I unttuntta patseedda.

25 C'ora Asay Galiilaappe, tammu katamatuwaappe, Yerusaalameppe, Yihudaappenne Yorddaanoosappe hefintsan de'iyaa gadiyaappe Yesuusa kaalleeddino.

5

Yesuusi Deriyaa Bollan Gidiide Tamaarisseedda Timirttiyaa
(5:1—7:29)

1 Yesuusi c'ora asaa be'iide, pude deriyaa kesiide utteedda. Aa kaalliyaawanttu aakko shiik'eeddino.

2 Unttuntta hawaadan yaagi tamaarissuwaa doommeedda.

Tumu Anjjuwaa Akkiyaa Asatuwaa
(Luk'. 6:20-23)

3 «Barenttu ayaanaa de'uwaan,
hiyyeesaa gideeddawaa eriyaawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe, saluwaa kawutetsay unttunttussa.
4 Kayyottiyaawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe, S'oossay unttuntta minisana.
5 Ashikke gideeddawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe,
unttunttu sa'aa laattana.
6 S'illotetsaa koshattiyaawanttunne saamettiyaawanttu,*
anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe, S'oossay unttuntta kalissana.
7 Maariyaawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe,

5:4 Isa. 61:2 **5:5** Maz. 37:11 * **5:6** Hawaa biletsay S'oossaw eeno giyaawantta woy lo"obaa woy tumobaa ootsiyaawantta guussaa.

S'oossay unttuntta maarana.
8 Wozanaa geeshshatuu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe,
unttunttu S'oossaa be'ana.
9 Asaa sigetsiyaawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe, S'oossay unttuntta,
bare naanaa giide s'eesana.
10 S'illotetsaa diraw,
yederssettiyaawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe, saluwaa kawutetsay unttunttussa.†
11 «Hintte taana kaalliyaa diraw, Asay hinttena boriyaa
wodenne waayissiyaa wode, k'ay hintte bolla iitabaa ubbaa
wordduwaan haasayiyaa wode, hintte anjjetteeddawantta.
12 Hinttew saluwaan wolk'k'aama woytay de'iyaa diraw,
nashettite; hashshu giite; ayaw gooppe, Asay hintteppe kase
de'eedda nabatuwaa hewaadan yedersseeddino.

Mas'iniyaanne Poo'uwaa Leemisuwaa
(Mar. 9:50; Luk'. 14:34-35)
13 «Asaa ubbaw hintte mas'ine mala; shin mas'inii mal"ana
d'ayooppe, zaariide Aa wooti mal"etsanee? Kare olina, Asay
Aa yed'd'i hamettanaappe attin, sintsaw ayinne maaddenna.
14 «Ha alamew hintte poo'o; deriyaa huup'iyaan
kees'etteedda katamay geemmana danddayenna.
15 S'omppiyaa s'omppiide, soyin de'iyaa asaa ubbaw
poo'ana mala, d'ok'k'iyaa saan wotseeppe attin, kammiyaa
miishshaa giddon k'um"i wotsiyaa Asay ooninne baawa.
16 Hewaadankka, Asay hintte ootsiyaa lo"o oosuwaa
be'iide, saluwaan de'iyaa hintte Aawuwaa bonchchana
mala, hintte poo'uu asaa sintsaan poo'o.

Muse Higgiyaabaa
17 «Taani Muse higgiyaanne nabatuu tamaarissiyaawaa‡
d'ayissanaw yeeddawaa hinttew malatoppo; taani polanaw
yeeddawaappe attin, d'ayissanaw yabeykke.
18 Ayaw gooppe, taani hinttew tumuwaa oday; salu-
unne sa'ay aad'd'ana gakkanaw, k'ay ubbabaykka polettana
gakkanaw,§ higgiyaappe itti c'achchaykka woy k'eeri pidoli-
ikka aad'd'enna.
19 Hewaa diraw, ha azazuwaa ubbaappe guus's'iyaa
itti azazuwaa mentsiyaa uray ooninne, k'ay haratuukka
barewaadan hananaadan tamaarissiyaa uray ooninne,

† **5:10** ***Saluwaa kawutetsay unttunttussa:*** Guussay he asatuu saluwaa kawutetsaa laattanaw danddayiyaawantta gidiyaawaa bessee. ‡ **5:17** *Muse higgiyaanne nabatuu tamaarissiyaawaa:* Guussay Ayihudiyaa Geeshsha Mas'aafaa; hewenneekka Ec'a C'aak'uwaa. § **5:18** ***Ubbabaykka polettana gakkanaw:*** Guussay k'aalay tamaarissiyaa ubbay tumatetsaan k'onc'c'ana gakkanaw.

saluwaa kawutetsaan ubbaappe guutsa gidana; shin azazuwaa ootsiyaawenne haranttukka ootsanaadan tamaarissiyaawe ooninne saluwaa kawutetsaan d'ok'k'a gidana.

20 Ayaw gooppe, hintte s'illotetsay Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu s'illotetsaappenne Parisaawatuwaa s'illotetsaappe darana d'ayooppe, saluwaa kawutetsaa hintte mule gelennawaa taani oday.

21 «Beni asaw, ‹Asaa wod'oppa; asaa wod'eedda ooninne pirddettana› geeddawaa siseeddita.

22 Shin taani hinttew oday; bare ishaa hank'k'ettiyaa ubbay pirddettana; bare ishaa boriyaa ubbay shangguwaa pirddaw shiik'ana; k'ay bare ishaa, ‹D'ullowe› giyaa ubbay Gaannamiyaa tamaa pirddaw shiik'ana.

23 Hewaa diraw, neeni yarshshiyaasaan yarshshishshin, ne ishaa naak'k'eeddabay new hewaan hassayettooppe,

24 ne yarshshuwaa hewaan aggaade ba; kasetaade ne ishaanna sigetta digga; hewaappe kaala yaade, ne yarshshuwaa yarshsha.

25 «Neena mootiyaawaanna wodii de'ishshin elle aanana sigetta digga; hewe d'ayooppe, I neena daannaa sintsa aatsana; k'ay daannay neena polisew aatsi immina, polisii neena k'asho gollen yeggana.

26 Taani new tumuwaa oday; neeni itti santtimii attenaan, ne maggac'c'uwaa wurssaade c'iggana gakkanaw, mulekka k'asho golleppe kesakka.

Woshummaabaw Imetto Timirttiyaa

27 « ‹Woshummoppa› geeddawaa siseeddita.

28 Shin taani hinttew yaagay; ‹Mac'c'awuno s'eelliide amottiyaa ubbay, bare wozanaa giddon he wode iinanna woshummeedda.›

29 Ne ushechcha ayfii neena nagaraa oosisooppe, neeppe wooc'aade olaa agga; ayaw gooppe, ne bollay mulekka Gaannamiyaa tamaan olettiyaawaappe, aappe ittuu pac'c'intto new lo"a.

30 K'ay ne ushechcha kushii neena nagaraa oosisooppe, neeppe k'ans's'aade olaa agga; ayaw gooppe, ne bollay mulekka Gaannamiyaa tamaan olettiyaawaappe, aappe ittuu pac'c'intto new lo"a.

Machchiyaa Yeddennaadan Imetto Timirttiyaa
(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luk'. 16:18)

31 « ‹K'ay bare machchatto yeddiyaa ooninne izo yeddiyaa paramaa immo› geetetteedda.

5:21 Kes. 20:13; Zar. 5:17 **5:27** Kes. 20:14; Zar. 5:18 **5:29** Mat. 18:9; Mar. 9:47 **5:31** Zar. 24:1-4; Mat. 19:7; Mar. 10:4

32 Shin taani hinttew yaagay; ‹Bare machchata
woshummennaan de'ishshin yeddiyaa ooninne izo
woshumma kessee; k'ay asinay yeddeedda mishiratto
akkiyaawe ooninne woshummee.›

C'aak'k'ennaadaan Imetto Timirttiyaa

33 «K'ay beni asaw, ‹Wordduwaan c'aak'k'oppa; shin ne
Godaw c'aak'k'eeddawaa pola› geeddawaa siseeddita.
34 Shin taani hinttew yaagay; ‹Ubbakka c'aak'k'oppite›;
saluu S'oossaa kawutetsaa oydiyaa gidiyaa diraw, ‹Saluwaan
c'aak'k'oppite›
35 k'ay sa'ay Aa gedii yed'd'iyaa sa'aa gidiyaa diraw, ‹Sa'aan
c'aak'k'oppite›; k'aykka, Yerusaalame wolk'k'aama kaatiyaa
katamaa gidiyaa diraw, ‹Yerusaalamenikka c'aak'k'oppite.›
36 Neeni itti binnanaakka bootsa woy karetsa kessanaw
danddayenna diraw, ‹Ne huup'iyankka c'aak'k'oppa.›
37 Shin hintte, ‹Ee› woy, ‹Gidenna› giite; hawanttuppe haray
Sees'aanaappe yee.

Iitaa Iitan Zaarennaadan Imetto Timirttiyaa
(Luk'. 6:29-30)

38 « ‹Ayifiyaa diraw ayifiyaa; achchaa diraw achchaa› geed-
dawaa siseeddita.
39 Shin taani hinttew yaagay; ‹Hinttew iitabaa ootsiyaa
uraw iitan zaaroppite; ooninne ne ushechcha bagga shayiyaa
bak'k'ooppe, ne haddirssa bagga shayiyaakka Aa bessa;
40 ne shaamic'c'iyaa akkanaw itti uray neena mootooppe,
he uraw ne kootiyaakka gujja imma.
41 Ooninne neena itti saatiyaa ogiyaa barenanna
baanaadan wolk'k'antsooppe, aanana laa"u saatiyaa ogiyaa
ba.
42 Neena woossiyaa uraw imma; k'ay neeppe tal"ana
koyyiyaa urawukka diggoppa.›

Morkkiyaa Siik'ana Mala Imetto Timirttiyaa
(Luk'. 6:27-36)

43 « ‹Ne laggetsatuwaa siik'a; ne morkkiyaa morkka› geed-
dawaa siseeddita.
44-45 Shin taani hinttew yaagay; saluwaan de'iyaa hintte
Aawoo naanaa gidana mala, hintte morkkatuwaa siik'ite;
hinttena shek'k'iyaawantta anjjite; hinttena is's'iyaawanttoo
lo"obaa ootsite; hinttena yederssiyaawanttoo, S'oossaa woos-
site; ayaw gooppe, iita asawukka lo"o asawukka S'oossay
bare aawaa awas's'issee; k'ay s'illatookka nagaranchcha-
tookka bare iraa bukissee.

5:32 Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11 **5:33** Wog. 19:12; Pay. 30:2; Zar. 23:21 **5:35** Isa. 66:1; Maz. 48:2 **5:38** Kes. 21:24; Wog. 24:20; Zar. 19:21 **5:43** Kes. 19:18

46 Hintte hinttena siik'iyaawanttu s'alalaa siik'ooppe, hinttew ay woytay de'ii? Haray atto, nagaranchchatuukka hewaadan ootsiino.
47 Hintte hinttenttu ishatuwaa s'alalaa sarotooppe, haratuu ootsiyaawaappe aad'd'iyaabaa ayaa ootseeditee? Haray atto, Ayihude gidenna asaykka hewaadan ootsee.
48 Hewaa diraw, saluwaan de'iyaa hintte Aawuu polo gidowaadan, hinttekka polo gidite.

6

Hiyyeesaw Immiyaa Maaraa Tamaarissuwaa

1 «Hintte lo"o oosuwaa asaa bessanaw asaa sintsaan ootsenna mala naagettite; hewe d'ayooppe, saluwaan de'iyaa hintte Aawuu hinttew gatiyaa immenna.
2 «Hewaa diraw, hintte awudenne hiyyeesaw immiyaa wode, lo"a malatiyaa iitatuu barentta bonchchissanaw, Ayihuda woosa golleninne ogiyaan haraani be'ettanaw ootsiyaawaadan ootsoppite; taani hinttew tumuwaa oday; unttunttu barenttu gatiyaa akki diggeeddino.
3-4 Shin neeni hiyyeesaw immiyaa wode, geeman immanaadan, ne ushechcha kushii ootsiyaawaa haddirssa kushii eroppo.* Geeman ootseeddawaa be'iyaa ne Aabbu, ne lo"o oosuwaa gatiyaa zaaranawaa.

Woosaabaa
(Luk'. 11:2-4)

5 «S'oossaa woossiidde, lo"a malatiyaa iitatuwaadan hanoppite; ayaw gooppe, barentta Asay be'ana mala, Ayihuda woosa golleninne ogiyaa doonaan ek'k'iide, S'oossaa woossiyaawaa dosiino; taani hinttew tumuwaa oday; unttunttu barenttu gatiyaa ubbaakka akkeeddino.
6 Shin neeni S'oossaa woossiyaa wode, ne golle gela; ifitsaa k'achchaade, beettena ne Aawuwaa woossa; geeman oosettowaa be'iyaa ne Aabbu new immanawaa.
7 «S'oossaa hintte woossiyaa wode, S'oossaa ammanenna asaadan, c'oo mela zaaretsuwaa darissoppite; unttunttu haasayaa daruwaan sisettee giide k'oppiino.
8 Hewaa diraw, he asaadan hanoppite; ayaw gooppe, hintte Aabbu hinttena koshshiyaawaa hinttenttu woossanaappe kasetiide eree.
9 «Simmi hinttenttu hawaa mala woosaa woossite;
« ‹Saluwaan de'iyaa nu Aabboo,
ne geeshsha suntsay anjjetto.
10 Ne Kawutetsay yo;

5:48 Kes. 19:2; Zar. 18:13 * **6:3-4** *Ushechcha kushii ootseeddawaa haddirssa kushiikka eroppo,* Guussay S'oossaappe attin, ooninne eroppo guussaa.

ne shenii saluwaan haneeddawaadan,
saankka hano.
11 Gallassaan gallassan koshshiyaa k'umaa
nuw hachche imma.
12 Nuuni nuuna naak'k'owanttoo
atto yaagiyaawaadan,
neenikka nu naak'uwaa atto ga.
13 Nuuna iitabaappe ashshappe attin,
paac'iyaan gelissoppa.
Kawutetsay, wolk'k'aynne bonchchuu
med'inawukka neessa.
Amen"i.›

14 «Hinttenttu hinttena naak'k'eedda hara asaa naak'uwaa atto gooppe, saluwaan de'iyaa hinttenttu Aawuukka hinttew atto gaana.

15 «Shin hinttenttu hinttena naak'k'eedda hara asaa naak'uwaa atto gaana d'ayooppe, hinttenttu Aawuukka hintte naak'uwaa atto geena.

S'oomaabaa

16 «K'ay hinttenttu s'oomiyaa wode, lo"a malatiyaa iitatuwaadan, kayyottiyaawaa malatoppite; ayaw gooppe, unttunttu s'oomiyaawaa Asay be'ana mala, barenttu som"iyaa bullaalissiino; taani hinttenttoo tumuwaa oday; unttunttu barenttu gatiyaa akkeeddino.

17-18 «Shin hinttenttu s'oomiyaa wode, hinttenttu Aabbu hintte s'oomiyaawaa erooppe attin, Asay erenna mala, hintte som"iyaa meec'ettite; hintte huup'iyaakka okettite; yaatooppe, beettena hintte Aawuu hinttenttu ootsiyaawaa geeman be'iide, hintte gatiyaa immanawaa.

Saluwaan De'iyaa Miishshaabaa
(Luk'. 12:33-34)

19 «Miishshaa bil"ay miyasaaninne biratay shi'iide bayizziyaasan, kayisuukka bookkiide wuu"iyaasan, ha sa'aan hinttenttu huup'iyaw dagayoppite.

20 Shin bil"ay meennasaaninne shi'enna saan, kayisuukka bookkiide wuu"enna saan hinttenttu huup'iyaw saluwaan miishshaa dagayite.

21 Ayaw gooppe, ne wozanay ne miishshay de'iyaa saan de'ana.

Bollaa Poo'uwaabaa
(Luk'. 11:34-36)

22 «Bollaa poo'uu ayfiyaa; hewaa diraw, ne ayfii pas'a gidooppe, ne bollaa ubbay poo'o gidana.

6:15 Mar. 11:25-26 **6:19** Iya. 5:2-3

23 Shin ne ayfii pas'a gidana d'ayooppe, ne bollaa ubbay
d'umana; simmi neenan de'iyaa poo'uu d'umooppe, d'umay
ay keenaa daranee!

De'oo Hirgganaw Bessena
(Luk'. 16:13; 12:22-31)

24 «Laa"u godatoo moodettanaw danddayiyaawe ooninne
baawa; ayaw gooppe, ittuwaa is's'iide, yekkuwaa siik'ee;
woy ittuwaa bonchchiidde, yekkuwaa kad'ee; itti Asay
S'oossawunne shaloo moodettanaw danddayenna.

25 «Hewaa diraw, taani hinttenttoo oday; hintte de'oo maan-
abawunne ushanabaw, woy hintte bollaw mayyanabaw
hirggoppite; shemppuu k'umaappe aad'd'ennee? K'ay bollay
mayuwaappe aad'd'ennee?

26 Paalliyaa kafatuwaa s'eellite; unttunttu zerikkino;
c'akkikkino; diyyiyankka k'olikkino; shin saluwaan de'iyaa
hinttenttu Aawuu unttuntta mizee; hinttenttu unttunttuppe
loytsi darikkitee?

27 Hinttenttu giddon darssi hirggiide, bare geesaa bolla itti
wad'aa gujjanaw danddayiyaawe oonee?

28 «Ayaw mayoo hirggiitee? Dembban de'iyaa c'iishshatuu
wooti dic'c'iinontto, akeeki s'eellite; unttunttu daaburikkino
woy puuttuwaa suk'k'ikkino.

29 Shin taani hinttenttoo oday; haray atto, Solomone hewaa
keena bonchchetteeddawaa gidiidde, he c'iishshatuwaappe
ittuwaa malaakka mayyibeenna.

30 Shin laafa ammanuu de'iyaawanttoo, S'oossay,
hachche de'iide, wontti tamaan ees's'iyaa dembbaa maataa
mayzziyaawe, hinttena unttuwaappe aatsiide wooti
mayzzennee?

31 Simmi, ‹Nuuni ayaa maanee? Woy ayaa ushanee? Woy
ayaa mayyanee?› yaagiide hirggoppite.

32 Ayaw gooppe, he ubbabaa S'oossaa ammanennawanttu
darissiide koyyiino; he ubbay hinttena koshshiyaawaa
saluwaan de'iyaa hinttenttu Aawuu eree.

33 Shin kasetiide, S'oossaa kawutetsaanne Aa s'illotetsaa
koyyite; I hinttenttoo he ubbabaa immana.

34 Hewaa diraw, wonttibaw hirggoppite; ayaw gooppe,
wontti gallassay barew hirggana; gallassaa ubbawukka Aa
huup'ew gidiyaa waayyii de'ee.

7

Hara Asaa Bolla Pirddanaw Koshshenna
(Luk'. 6:37-42)

6:28 1 Kat. 10:4-7; 2 Od. 9:3-6

1 «S'oossay hinttenttu bolla pirddenna mala, hinttekka haratuwaa bolla pirddoppite.
2 Ayaw gooppe, hinttenttu haratuwaa bolla pirddiyaawaadan, S'oossay hinttenttu bolla pirddana; k'ay hinttenttu haratoo immanaw makkiyaabaan I hinttew makkana.
3 Ne ayfiyaan de'iyaa tuussaa be'akka; shin ne ishaa ayfiyaan de'iyaa suullaa ayaw s'eellay?
4 Woy ne ayfiyaan tuussay de'ishshin, neeni ne ishaa, ‹Taani ne ayfiyaappe suullaa kessoo› waanaade gaanaw danddayay?
5 Laa ha lo"uwaa malatiyaa iitaw! Kasetaade ne ayfiyaappe tuussaa kessa digga; hewaappe guyyiyaan, ne ishaa ayfiyaappe suullaa kessanaw geeshshaade s'eellanaw danddayaa.
6 «Geeshshabaa kanatoo immoppite; unttunttu guyye simmiide, hinttena sa"ana. K'ay ink'k'uwaa geetettiyaa hinttenttu al"o shuchchaa guduntsatuwaa sintsan oloppite; unttunttu barenttu gediyaan yed'd'ana.

Woossite, Koyyite, Kariyaakko Yiide S'eesite
(Luk'. 11:9-13)

7 «Woossite; hintte akkana. Koyyite; hintte demmana. Kariyaakko yiide s'eesite; hinttew penggii dooyettana.
8 Ayaw gooppe, woossiyaa ubbay akkana; koyyiyaa uray demmana; k'ay kariyaakko yiide s'eesiyaa uraw penggii dooyettana.
9 Woy hinttenttu giddon bare na'ay, ‹Ukitsaa imma› gooppe, shuchchaa immiyaa aawuu de'ii?
10 K'ay, ‹Moliyaa imma› gooppe, aw shooshshaa immanawee?
11 Hinttenttu iita gidiidde, hinttenttu naanaatoo lo"obaa immiyaawaa erooppe, yaatina, saluwaan de'iyaa hinttenttu Aawuu barena woossiyaawanttoo lo"obaa wooti darssi immennee!
12 «Hewaa diraw, hara Asay hinttew ootsanaw koyyiyaa ubbabaa hinttekka asaw ootsite; ayaw gooppe, Muse higgiyaa biletsaynne nabatuu tamaarissiyaawe hawaa.

Un"a Penggiyaabaa
(Luk'. 13:24)

13 «Un"a penggiyaanna gelite. Ayaw gooppe, bayetsaw afiyaa penggii aakuwaa; ogiikka wogaa. Hewaanna geliyaa asaykka c'ora.
14 «Shin, de'oo afiyaa penggii un"a; ogiikka s'untsaa. K'ay hewaa demmiyaawanttukka guutsa.

Mitsay Bare Ayfiyaan Erettee
(Luk'. 6:43-44)

15 «Bolla baggana dorssaa malatiide, hinttekko yiyaa
worddo nabatuwaappe naagettite; shin unttunttu garssa
baggana wallatuwaa mala.
16 Unttunttu ayfiyaa ayfiyaawaan hintte unttuntta er-
ana; aguntsay woddentsaa ayfiyaa ayfena; gomi"oriikka
kookkiyaa ayfiyaa ayfena.
17 Hewaadankka, lo"o mitsaa ubbay lo"o ayfiyaa ayfee; shin
iita mitsay iita ayfiyaa ayfee.
18 Lo"o mitsay iita ayfiyaa ayfanaw danddayenna; k'ay iita
mitsaykka lo"o ayfiyaa ayfanaw danddayenna.
19 Lo"o ayfiyaa ayfena mitsaa ubbay k'ans's'ettiide, tamaan
yegettana.
20 Hewaa diraw, hintte unttunttu ayfiyaa ayfiyaawaan unt-
tuntta eranita.
21 «Saluwaan de'iyaa Ta Aabbu geeddawaa ootsiyaa uray
saluwaa kawutetsaa gelanaappe attin, ‹Godaw, Godaw› giyaa
ubbay gelenna.
22 Pirddaa gallassi daro Asay taana, ‹Godaw, Godaw,
nuuni ne suntsan S'oossay kiittowaa odibeykkoo? Ne
suntsan s'alahatuwaa kessibeykkoo? K'ay nuuni S'oossay
ootsiyaa maalalissiyaabaa ne suntsaan ootsibeykkoo?› yaa-
ganawantta.
23 Taani he wode unttuntta, ‹Taani hinttena ubbakka
erikke; iitabaa ootsiyaawanttu hintte ta matappe haakkite›
yaagana.

Laa"u Mala Gollatuwaa
(Luk'. 6:47-49)

24 «Hewaa diraw, hawaa ta k'aalaa sisiide ootsiyaa ubbay
mino zaallaa bolla bare golliyaa kees's'eedda wozanaama
asaa mala.
25 Iray bukkiide, di'uu di"eedda; c'arkkuukka c'arkkiide,
he golliyaa sugeedda. Shin gollii mino zaallaa bolla
kees'etteedda diraw, kunddibeenna.
26 «Hawaa ta k'aalaa sisiide ootsenna Asay ubbay, bare
golliyaa shafiyaa bolla kees's'eedda booza asaa mala.
27 Iray bukkiide, di'uu di"eedda; c'arkkuukka c'arkkiide,
he golliyaa sugina, gollii ellekka kunddeedda. He gollii
wolk'k'aama kunddetsaa kunddeedda.»
28 Yesuusi bare haasayiyaawaa wursseedda wode, Asay I
tamaarissiyaawaan maalaletteeddino.
29 Ayaw gooppe, I unttuntta tamaarissiidde, Muse hig-
giyaa tamaarissiyaawanttudan gidennaan, maatay de'iyaa
asaadan tamaarisso diraassa.

7:23 Maz. 6:8

8

Yesuusi Oolluu Oyk'k'eedda Bitaniyaa Patseedda (Mar. 1:40-45; Luk'. 5:12-16)

1 Yesuusi deriyaappe wod'd'eedda wode, c'ora Asay Aa kaalleedda.

2 He wode oolluu* oyk'k'eedda itti bitanii Yesuusakko yi Aa sintsaan gulbbatiide, «Godaw, ne shene gidooppe, taana patsaade geeshshanaw danddayaa» yaageedda.

3 Yesuusi bare kushiyaa yeddi Aa bochchiide, «Taani koyyay; pas'aade geeyya!» yaageedda. Ellekka oolluu bitaniyaa yeddi aggeedda.

4 Yesuusi Aa, «Simmi hawaa oossinne odoppa; shin k'eesaakko baade ne pas'aade geeyyeeddawaa Aa bessa; ne pas'aade geeyyeeddawaa asaa erissanaw Muse azazeedda yarshshuwaa S'oossaw yarshsha» yaageedda.

Yesuusi S'eetuwaa Kaappuwaa K'oomaa Patseedda (Luk'. 7:1-10)

5-6 Yesuusi K'ifirinaahooma katamaa geleedda wode, itti Roomaa gade S'eetuwaa Kaappuu aakko yiide, «Ta Godaw, ta k'oomaa bollay gunddina, daro sakettiidde, soyin giseedda; hayya godo taw patsaarikkii» yaagi woosseedda.

7 Yesuusi, «Taani baade Aa patsana» yaageedda.

8 Shin s'eetuwaa kaappuu zaariide, «Ta Godaw, neena ta soy gelissanaw taw bessena; shin neeni k'aalaa s'alalaa haasaya; ta k'oomay pas'anawaa.

9 Ayaw gooppe, taani taappe bollanna de'iyaawanttoo eeno giyaa asaa; k'ay taappe garssaanna wotaadaratuu de'iino. Taani ittuwaa, ‹Ba!› gooppe bee; k'ay yekkuwaa, ‹Haaya!› gooppe yee; ta k'oomaa, ‹Hawaa ootsa!› gooppe ootsee» yaageedda.

10 Yesuusi hewaa siseedda wode maalalettiide, barena kaalliyaa asaa, «Taani hinttew tumuwaa oday; taani hawaa mala ammanuwaa haray atto, Israa'eeliyaa gadiyankka be'abeykke.

11 C'ora Asay awayifii doliyaa baggappenne wulliyaa baggappe yiide, Abraahaamona, Yisaak'ananne Yak'oobanna saluwaa kawutetsaa gaytaan ittippe uttanawantta yaagay.

12 Shin kawutetsaan de'anaw bessiyaa Asay wolk'k'aama d'umaa garssa kare olettana; hewaan unttunttu yeekkananne barenttu achchaa d'ak'anawantta» yaageedda.

13 Hewaappe kaala Yesuusi s'eetuwaa kaappuwaa, «Ne soy ba; neeni ammaneeddawaadan new hano» yaageedda;

---

* **8:2** Oolluu oyk'k'eedda asaa bollay boos's'ee. Hawe sakkiyaa Asay he wode de'uwaan asaana de'iyaa wogaa ubbaappe shaakettiide de'ee. K'aykka geeshsha gidenna geetettiide hara asaan s'eesettee. **8:4** Wog. 14:1-32

s'eetuwaa kaappuwaa k'oomay he saatiyankka pas'i aggeedda.

Yesuusi C'ora Asatuwaa Unttunttu Harggiyaappe Patseedda
(Mar. 1:29-34; Luk'. 4:38-41)

14 Yesuusi P'es'iroosa soy biide, Aa bollotatta k'os'uwaa harggaade giseeddawunno be'eedda.
15 Izi kushiyaa Yesuusi bochchina, k'os'uu izo bashi aggeedda; izakka denddaade aw miyaabaa giigissaaddu.
16-17 Sa'ay omarsseedda wode, Asay iita ayyaanatuu oyk'k'eedda c'ora asaa Yesuusakko aheedda; nabiyaa Isiyaasi, «I nu daaburaa barew akkeedda; k'ay nu harggiyaakka tookkeedda» yaageeddawe polettana mala, Yesuusi iita ayyaanatuwaa bare k'aalaan kessiide, harggeedda asaa ubbaakka patseedda.

Yesuusa Kaalliyaawantta Gakkiyaa Metuwaa
(Luk'. 9:57-62)

18 Yesuusi c'ora Asay bare yuushshuwaan de'iyaawantta be'iide, abbaappe hefintsa pinnana mala, barena kaalliyaawantta azazeedda.
19 Hewaappe guyyiyaan Muse higgiyaa tamaarissiyaa ittuu aakko yiide, «Tamaarissiyaawoo, neeni biyaasaa ubbaa taani neena kaallana» yaageedda.
20 Yesuusi Aa, «Worakanatoo ollay de'ee; kafatuwaassikka keetsay de'ee; shin Taw, Asaa Na'aw, shemppa akkiyaasaykka baawa» yaageedda.
21 K'ay kaalliyaawanttuppe ittuu Yesuusa, «Godaw, taani sintsata baade ta aabba mooganaw ba yaagaarikkii» yaageedda.
22 Shin Yesuusi Aa, «Neeni taana kaala; hayk'k'eeddawanttu barenttu anhaa moogino» yaageedda.

Yesuusi Gotuwaanne Beetaa C'o"u Ootseedda
(Mar. 4:35-41; Luk'. 8:22-25)

23 Yesuusi wonggiriyaan geloode, Aa kaalliyaawanttu aanana beeddino.
24 Beetay wonggiriyaa mittana gakkanaw, abbaan wolk'k'aama hobbii denddeedda; shin Yesuusi gem"isheedda.
25 Aa kaalliyaawanttu aakko biide, gem"ishuwaappe dentseeddino; hewaappe simmiide Aa, «Godaw, nuuni d'ayeetto; nuuna ashshaarikkii» yaageeddino.

8:16-17 Isa. 53:4

26 Yesuusi unttuntta, «Ha ammanuu pac'c'eeddawanttoo, ayaw yayyiitee?» yaageedda. Hewaappe guyyiyaan denddiide, gotuwaanne beetaa aggite giina, gotuunne beetay c'o"u geedda.

27 Asay maalalettiide, «Hawe laa haray atto, gotuunne beetay azazettiyaawe ayba asee?» yaageeddino.

Yesuusi Iita Ayyaanay Oyk'k'eedda Laa"u Asatuwaa Patseedda
(Mar. 5:1-20; Luk'. 8:26-39)

28 Yesuusi Galiilaa abbaappe hefintsan de'iyaa Gerggesenoona geetettiyaa gadiyaa pinneedda; iita ayyaanatuu oyk'k'eedda laa"u asatuu he gadiyaan de'iyaawanttu duufuwaappe kesiide, aanana gaketteeddino. Unttunttu daro iita gidiyaa diraw, ooninne he ogiyaanna aad'd'anaw danddayibeenna.

29 Unttunttu barenttu k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «S'oossaa Na'aw, nuunanna new ayi allaallii de'ii? Wodii gakkennaan nuuna muranaw yaaddii?» yaageeddino.

30 Unttunttuppe laafaa haakkiyaasan guduntsaa wudii heemettee.

31 Iita ayyaanatuu Yesuusa, «Neeni nuuna kessiyaawaa gidooppe, hini guduntsaa wudiyaa giddo yeddaarikkii» yaagiide woosseeddino.

32 Yesuusi unttuntta, «Biite!» giina unttunttu bitanatuwaappe kesi biide, guduntsatuwaan geleeddino. Guduntsaa wudii ubbay kakaa lank'k'iyaanna kajjottiidde, abbaan geliide, mitetti aggeeddino.

33 Guduntsaa wudiyaa heemmiyaawanttu bak'atiide katamaa bi aggeeddino; beeddasaan iita ayyaanatuu oyk'k'eedda asatuu haneeddabaa ubbaa odeeddino.

34 Hewaa siseedda katamaan de'iyaa Asay ubbay Yesuusanna gakettanaw keseeddino; Aa be'eedda wode, barenttu gadiyaappe baana mala woosseeddino.

9

Yesuusi Bollay Gunddeedda Bitaniyaa Patseedda
(Mar. 2:1-12; Luk'. 5:17-26)

1 Hawaappe kaala Yesuusi wonggiriyaan geliide, abbaa pinniide, bare katamaa yeedda.

2 Amareeda Asay bollay gunddeedda itti bitaniyaa shanchchamaan tookkiide, Yesuusakko aheeddino; Yesuusi unttunttu ammanuwaa be'iide, bollay gunddeedda bitaniyaa, «Ta na'aw, yayyoppa; ne nagaray atto geetetteedda» yaageedda.

3 Higgiyaa tamaarissiyaawanttuppe ittuu ittuu barenttu wozanaan, «Laa ha bitanii S'oossaa bolla iitabaa haasayeettee!» yaagi k'oppeeddino.

4 Yesuusi unttunttu k'ofaa eriide, unttuntta hawaadan yaageedda; «Hinttenttu hintte wozanaan hawaa mala iitabaa ayaw k'oppiitee?

5 ‹Ne nagaray atto geetetteedda› yaagiyaawe mateeyee? Woy, ‹Dendda ek'k'aade hametta› yaagiyaawe matee?

6 Shin sa'aa bollan nagaraa atto gaanaw taw, Asaa Na'aw, maatay de'iyaawaa taani hinttena erissana» yaagiide, hewaappe guyye I he bollay gunddeedda bitaniyaa, «Dendda ek'k'a; yaataade ne shanchchamaa tookkaade, ne golle ba» yaageedda.

7 Gunddeedda bitaniikka denddi ek'k'iide, bare golle beedda.

8 Shin daro Asay hewaa be'iide yayyeeddino; asaw hawaa mala maataa immeedda S'oossaa galateeddino.

Yesuusi Leewiyaa Maatoossa S'eeseedda (Mar. 2:13-17; Luk'. 5:27-32)

9 Yesuusi hewaanna aad'd'iidde, Maatoossa yaagiyaawe k'aras'aa k'ans's'iyaa saan utteeddawaa demmiide Aa, «Taana kaala» yaageedda.

Maatoossikka denddi ek'k'iide, Aa kaalleedda.

10 Yesuusi Maatoossa gollen k'umaa maanaw utti de'ishshin, k'aras'aa akkiyaa c'ora asaynne nagaranchchatuu yiide, aanananne Aa kaalliyaawanttunna ittippe gaytaan utteeddino.

11 Itti itti Parisaawatuu hewaa be'iide, Yesuusa kaalliyaawantta, «Hinttena tamaarissiyaawe k'aras'aa k'ans's'iyaawanttunnanne nagaranchchatuwaanna k'umaa ayaw ittippe mii?» yaageeddino.

12 Shin Yesuusi unttunttu yaagiyaawaa sisiide, «Hargganchchatuwaappe attin, pas'atoo aakimii koshshenna.

13 Shin hinttenttu biide, S'oossaa Mas'aafay, ‹Taani maarotetsaa koyyayippe attin, yarshshuwaa koyyikke› yaagiyaawe waagiyaawentto erite; ayaw gooppe, taani nagaranchchatuwaa s'eesanaw yeeddawaappe attin, s'illatuwaa s'eesanaw yabeykke» yaageedda.

S'oomaabaa Oochcheedda Ooshaa (Mar. 2:18-22; Luk'. 5:33-39)

14 He wode Yohaannisa kaalliyaawanttu Yesuusakko yiide, «Nuuninne Parisaawatuu ubbaa wode s'oomeetto; shin neena kaalliyaawanttu ayaw s'oomikkinoo?» yaagiide Aa oochcheeddino.

15 Yesuusi unttuntta, «Bullachchaa yeedda Asay machchatto
akkiyaawe barenttuna de'ishshin, kayyottanaw danddayi-
inoo? Danddayikkino; shin machchatto akkiyaawaa unt-
tunttu matappe afana wodii yaana; unttunttu he wode
s'oomanawantta» yaageedda.
16 «Ec'a mayuwaa bolla ooratsa d'efiyaa wotsiide sikkiyaa
Asay baawa; ayaw gooppe, ooratsa d'efii ec'a mayuwaa
peed'ereetsana; peed'etsaykka kasewaappe daranawaa.
17 Ho"o woyniyaa eessaa ec'a ogoruwaan naa"iyaa Asay
baawa. Shin naa"ooppe, he woyniyaa eessay ogoruwaa
daakkana; barewukka woofettana; ogoruukka bayanawaa.
Shin, ho"o woyniyaa eessaa ooratsa ogoruwaan naa"anaw
bessee; laa"uukka baykkino» yaageedda.

Yaa'iroosa Naattibaanne Yesuusa Mayuwaa
Bochcheedda Mishirattibaa
(Mar. 5:21-43; Luk'. 8:40-56)

18 Yesuusi unttunttoo hewaa odishin, Ayihude Woosa Golle
kaappatuwaappe ittuu aakko yi Aa sintsaan gulbbatiide, «Ta
naatta ha"i hayk'k'aaddu; shin neeni yaade ne kushiyaa izi
bolla wotsaarikkii; iza de'uwaan de'anawunnu» yaageedda.
19 Yesuusi denddiide, barena kaalliyaawanttunna ittippe
bitaniyaa kaalliide beedda.
20 He wode tammanne laa"u laytsaa kumentsaa, izi bol-
laappe suutsay goggiyaa itti mishiratta guyyenna shiik'aade,
Yesuusa mayuwaa mac'araa bochchaaddu.
21 Hawaa iza ootsowe, iza bare wozanaan, «Taani
Aa mayuwaa s'alalaa bochchantto pas'ana» yaagaade
k'oppaaddu.
22 Shin Yesuusi yuuyyi izo s'eelliide, «Ta naattee, yayyoppa;
neena ne ammanuu patseedda» yaageedda. He man"iyaan
mishiratta pas'aa aggaaddu.
23 Yesuusi Ayihuda Woosa Golle kaappuwaa soy gakkeedda
wode, yeekuwaan dinkkaa punniyaa asaanne yeekkiyaa
asaa be'iide,
24 «Kare kesite; guutsa naatta gem"ishshaadduppe attin,
hayk'k'abeykku» yaageedda. Hewaappe guyyiyaan Asay Aa
bolla darii miic'c'eedda.
25 Shin c'ora asaa kare I kesseeddawaappe guyyiyaan, golle
geliide, naatti kushiyaa oyk'k'eedda; naattakka dendda ag-
gaaddu.
26 He waarii, he man"iyaan he gadiyaan ubbaan siset-
teedda.

Yesuusi Laa"u K'ook'atuwaa Patseedda

27 Yesuusi hewaanna aad'd'iide biyaa wode, laa"u
k'ook'atuu barenttu k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Daawite na'aw,
nuuna maaraarikkii» yaagiidde Aa kaalleeddino.
28 Yesuusi golle geleedda wode, k'ook'atuu aakko yeeddino;
Yesuusi unttuntta, «Taani hawaa ootsanaw danddayiyaawaa
ammaniitee?» yaageedda.
Unttunttu, «Ee Godaw» yaagi zaareeddino.
29 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi unttunttu ayfiyaa bare
kushiyaan bochchiide unttuntta, «Hinttew hinttenttu am-
manuwaadan hano» yaageedda.
30 Unttunttu ayfii dooyetti aggeedda; Yesuusi unttunttoo,
«Hawaa oossinne odoppite» yaagiide minisiide odeedda.
31 Shin unttunttu biide, he gadiyaa ubbaan Yesuusabaa
odeeddino.

Yesuusi Itti Duudiyaa Patseedda

32 Unttunttu kesiide biyaa wode, amareeda Asay iita
ayyaanay oyk'k'ina duudeedda bitaniyaa Yesuusakko aheed-
dino.
33 Yesuusi iita ayaanaa kesseeddawaappe guyyiyaan, du-
ude bitanii haasayeedda. Asay, «Hawe ooratsabaa; hawaa
malabay Israa'eeliyaa gadiyaan ubbakka hanibeenna» yaagi
maalaletteeddino.
34 Shin Parisaawatuu, «I iita ayyaanatuwaa kaappuwaa
wolk'k'aan s'alahatuwaa kessee» yaageeddino.

Yesuusi Asaw K'aretteedda

35 Yesuusi unttuntta Ayihuda woosa golletuwaan tamaaris-
siiddenne kawutetsaa wonggalaa mishiraachchuwaa odi-
idde, k'ay harggiyaa ubbaappenne sakuwaa ubbaappe asaa
patsiidde, wogga katamatuwaaninne k'eeri katamatuwaa
ubbaan yuuyyeedda.
36 C'ora asaa be'iide, heemmiyaa Asay baynna dorssaadan
Asay hirggettiyaa dirawunne asaa maaddiyaabay baynna
diraw, asaw k'aretteedda.
37 Yaatiide barena kaalliyaawantta, «K'oychchaw gakka kat-
say dara; shin c'akkiyaa Asay guutsa.
38 Simmi katsaa Goday katsaa c'akkanaw oo-
sanchchatuwaa yeddana mala, Aa woossite» yaageedda.

10

Yesuusi Kiitteedda Tammanne Laa"u Asatuwaabaa
(Mar. 3:13-19; Luk'. 6:12-16)

9:34 10:25; 12:24; Mar. 3:22; Luk'. 11:15 **9:35** Mat. 4:23; Mar. 1:39; Luk'. 4:44
9:36 Pay. 27:17; 1 Kat. 22:17; 2 Od. 18:16; Hiz. 34:5; Mar. 6:34

1 Yesuusi bare tammanne laa"u kaalliyaawantta s'eesiide,
unttunttu iita ayaanaa kessana mala, k'ay harggiyaa ub-
baanne sakuwaa ubbaa patsana mala, unttunttoo maataa
immeedda.
2 Yesuusi kiitteedda tammanne laa"atuwaa suntsay, koy-
rowe P'es'iroosa geetettiyaa Simoonanne Aa ishaa Indd-
raasa, Zabddiyoosa naanaa, Yaak'oobanne Yohaannisa,
3 Pilip'p'oosa, Barttalamoosa, Toomaasa, k'aras'aa akkiyaa
Maatoossa, Ilppiyoosa na'aa Yaak'oobanne Taadoosa;
4 bare gadew k'arettiyaa Simoonanne Yesuusa aatsi im-
meedda Ask'k'orootu Yihudaa.

Yesuusi Kiitteedda Tammanne Laa"atuu Tamaarissanaw Kiitetteeddino
(Mar. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)

5 Yesuusi ha tammanne laa"atuwaa hawaadan yaagiide
kiitteedda; «Ayihuda gidenna asaa gadiyaa booppite; k'ay
Samaaretuwaa katamaakka geloppite;
6 hewaa diraa bayeedda dorssaakko, Israa'eeliyaa asaakko
7 biide, ‹Saluwaa kawutetsay mateedda› yaagiide odite.
8 Harggancchchatuwaa patsite; anhaa hayk'uwaappe
dentsite; oolluu oyk'k'eeddawantta patsite; iita
ayyaanatuwaakka kessite. Hinttenttu c'oo akkeeddita; c'oo
immite.
9 Work'k'aa woy biraa woy santtimiyaa hinttenttu ki-
isiyaan oyk'k'oppite;
10 woy ogew k'arc'c'iitiyaa, woy laa'entsiyaa mayuwaa,
woy c'aammaa woy s'am"aa oyk'k'oppite. Ayaw gooppe,
oosanchchaw koshshiyaabay k'umaa.
11 «Hinttenttu geliyaa katamaan woy k'eeri katamaa ub-
baan hinttena mokkanaw nashettiyaawe oonentto akeekan
s'omoosite; hinttenttu hewaappe kesana gakkanaw, hewaan
uttite.
12 K'ay golle geliidde sarotite.
13 He gollen de'iyaa Asay hinttena mokkooppe, hinttenttu
saroteedda sarotay unttuntta gakko. Shin unttunttu hinttena
mokkennaan is's'ooppe, hinttenttu saroteedda sarotay hint-
tew guyye simmo.
14 K'ay itti itti gollii woy katamay hinttena mokkennaan
woy hinttenttu odiyaawaa sisennaan is's'ooppe, he golleppe
woy he katamaappe kesiidde, hinttenttu gediyaappe baanaa
shoc'ite.
15 Taani hinttew tumuwaa oday; S'oossay pirddiyaa gal-
lassi he katamaa asaappe, Sodoomaa katamaa asawunne
Gamoora katamaa asaw pirddaa kawushissana.

10:7 Luk'. 10:4-12 **10:10** 1 K'or. 9:14; 1 S'im. 5:18 **10:15** Mat. 11:24; Dom. 19:24-28

Goday Yaanaappe Kasetiide, Yederssuunne Metuu Hanana
(Mar. 13:9-13; Luk'. 21:12-17)

16 «Be'ite! Taani hinttena dorssaa wallatuwaa giddo yeddiyaawaadan yedday. Hewaa diraw, shooshshaadan c'inc'c'a gidite; k'ay harap'p'iyaadan, ashikke gidite.
17 Shin asaappe naagettite. Ayaw gooppe, Asay hinttena pirddaa gollew aatsiide immana; k'ay bare Ayihuda woosa golletuwaankka hinttena lissuwaan peeddana.
18 Gadiyaa ayissiyaawanttu sintsaaninne kaatatuwaa sintsaan ta diraw hinttenttu ek'k'iide, unttunttoonne Ayihuda gidenna asaa sintsaan taw markka gidanita.
19 Shin unttunttu hinttena pirddaw aatsiyaa wode, hinttenttu haasayanabaa he saatiyaan S'oossay hinttew immiyaa diraw, hinttenttu gaanabawunne woy waagiide haasayanenttonne hirggoppite.
20 Ayaw gooppe, hinttenttun ak'iide haasayiyaawe hinttenttu Aawuwaa Geeshsha Ayyaanaappe attin, haasayiyaawanttu hinttentta gidikkita.
21 «Ishay bare ishaa, aawuu bare na'aa bolla denddana; naanay barenttu aattinne aawuwaa bolla denddiide, unttuntta wod'isana.
22 K'ay Asay ubbay hinttentta ta suntsaa diraw is's'ana; shin wurssetsay gakkanaw genc'c'iyaawe attanawaa.
23 Unttunttu hinttena itti katamaappe yederssooppe, hara katamaa biite. Ayaw gooppe, taani hinttew tumuwaa gay; taani, Asaa Na'ay, yaana gakkanaw, hinttenttu hintte oosuwaa Israa'eeliyaa katamaa ubbaan ootsiide wurssikkita.
24 «Tamaariyaawe barena tamaarissiyaawaappe darenna; k'oomaykka bare godaappe darenna.
25 Tamaariyaawe barena tamaarissiyaawaa keena gidiyaawe, k'oomaykka bare godaa keena gidiyaawe aw gidana; unttunttu golle godaa Bi'eel-Zebuula giide s'eesooppe, Aa golle asaa waagi s'eesaneeshsha!

Oossi Yayyanaw Bessintto
(Luk'. 12:2-7)

26 «Simmi asaw yayyoppite; ayaw gooppe, gentsi wotseeddabay k'onc'c'iyaa kesennaan attena; k'oseeddabaykka erettennaan attena.
27 Taani hinttenttoo d'umaan odiyaabaa poo'uwaan haasayite; hinttew haytsaan saasukkiide odeeddawaa, d'ok'k'asaan awaayite.
28 Ashuwaa wod'iyaawanttoo yayyoppite; unttunttu, shemppuwaa wod'anaw danddaykkino. Shin

10:17 Mar. 13:9-11; Luk'. 12:11-12; 21:12-15

shemppuwaanne ashuwaa Gaannamiyan d'ayissanaw danddayiyaa S'oossaw yayyite.

29 Laa"u suunniyaa kafatuu santtimiyaan zal"ettikkinoo? Hinttenttu Aawuwaa sheniyaa gidana d'ayooppe, he suunniyaa kafatuwaappe ittinnakka sa'aan wod'd'aade bayukku.

30 Shin haray atto, hinttenttu huup'iyaan de'iyaa binnaanay ubbaykka payduwaan de'ee.

31 Simmi yayyoppite; daro suunniyaa kafatuwaappe hinttenttu aad'd'iita.

Kiristtoosabaa Markkattanaw Bessee
(Luk'. 12:8-9)

32 «Hewaa diraw, asaa sintsaan tabaa markkattiyaa oossi gidooppenne, taanikka saluwaan de'iyaa ta Aabbu sintsan markkattana;

33 shin asaa sintsaan taana kaddiyaa oonanne taanikka k'ay saluwaan de'iyaa ta Aabbu sintsaan Aa kaddana.

34 «Taani sa'aw sarotetsaa ahanaw yeeddawaa hinttew malatoppo; taani tooraa ahanaw yeeddawaappe attin, sarotetsaa ahanaw yabeykke.

35 Ayaw gooppe, taani na'aa Aa aabbuppe, naatto izi daayippe, na'aa machchattokka izi bollotattippe shaakkanaw yaad;

36 asaw morkketuu Aa golle asatuwaa gidanawantta.

37 «Bare aabba woy bare daayo taappe aatsiide siik'iyaawe tawaa gidanaw bessena; bare attuma na'aa woy bare mac'c'a naatto taappe aatsiide siik'iyaawe tawaa gidanaw bessena.

38 Bare mask'k'aliyaa tookkiide, ta geeduwaa kaallennawe tawaa gidanaw bessena.

39 Bare shemppuwaa ashshiyaawe bayizzanawaa; shin ta diraw bare shemppuwaa bayizziyaawe ashshanawaa.

40 «Hinttentta mokkiyaawe taana mokkee; k'ay taana mokkiyaawe taana kiitteeddawaa mokkee.

41 Nabiyaa, nabiyaa suntsaan mokkiyaawe, nabiyaa gatiyaa aanana gishettanawaa; k'ay s'illuwaa, s'illuwaa suntsaan mokkiyaawe, s'illuwaa gatiyaa aanana gishettanawaa.

42 Ooninne ha taana kaalliyaawanttuppe guus's'iyaa ittoo, haray atto buliyaa haatsaa s'alalaa ushanaw immooppekka, taani hinttenttoo tumuwaa gay; I bare gatiyaa akkana» yaageedda.

10:33 2 S'im. 2:12 **10:35** Mik. 7:6

11

S'ammak'iyaa Yohaannisappe Yesuusakko Kiitetteedda Asatuwaa
(Luk'. 7:18-35)

1 Yesuusi bare tammanne laa"u kaalliyaawantta azaziyaawaa poleedda wode, hewaappe denddiide, katamatuwaan tamaarissanawunne odanaw beedda.
2 S'ammak'iyaa Yohaannisi k'asho gollen de'iidde, Kirist-toosi ootseeddawaa sisiide, barena kaalliyaawantta aakko kiittiide,
3 «Yaanawe neeneeyye? Woy haraa naaganee?» yaagi oochchanaadan ootseedda.
4 Yesuusi zaariide, unttunttoo hawaadan yaageedda; «Biide hinttenttu be'iyaawaanne sisiyaawaa Yohaannisaw odite;
5 k'ook'atuu s'eelliino; wobbatuu hamettiino; oolluu oyk'k'eeddawanttu pas'iide geeyyiino;* tullatuu sisiino; hayk'k'eeddawanttu denddiino; hiyyeesatuu wonggalaa mishiraachchuwaa sisiino.
6 Tabaa sid'enna uray anjjetteeddaawaa» yaageedda.
7 Yohaannisa kaalliyaawanttu simmi beedda wode, Yesuusi Yohaannisabaa shiik'eedda asaw hawaadan yaagi haasay-eedda; «Ayaa be'anaw Asay de'enna mela biittaa keseedditee? C'arkkuu k'aatsiyaa mak'k'aa be'anaw keseedditee?
8 Yaatina, ayaa be'anaw keseedditee? Lo"iyaa mayuwaa mayyeedda bitaniyaa be'anaw keseedditee? Lo"iyaa mayuwaa mayyeeddawanttu kaatatuwaa gollen de'iino.
9 Yaatina, ayaa be'anaw keseedditee? Nabiyaa be'anaw keseedditee? Ee, Taani hinttew oday; nabiyaappekka aad'd'iyaawaa be'eeddita.
10 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafan,
« ‹S'oossay, «Be'a, taani kiittiyaawaa
neeppe sintsaw yeddana.»
I new ogiyaa giigissanawaa› yaageedda
geetettiide Yohaannisabay s'aafetteedda.»
11 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; aatti uluwaappe yeletteedda asaa ubbaan S'ammak'iyaa Yohaannisappe aad'd'iyaawe ooninne denddibeenna; shin saluwaa kawutetsaan ubbaappe laafiyaawe aappe aad'd'ana.
12 S'ammak'iyaa Yohaannisa wodiyaappe doommiide, hachche gakkanaw, saluwaa kawutetsatta daro naak'ettaw; min baas'etiyaawanttu izo demmiino.
13 Ayaw gooppe, nabatuu ubbatuunne Muse higgii Yohaan-nisa wodii gakkanaw, timbbitiyaa haasayeeddino;

---

* **11:5** Pas'iide geeyyiino giyaawaa loytsi akeekanaw 8:2 s'adenna de'iyaa biletsaan s'aafetteeddawaa be'ana danddayettee. **11:5** Isa. 35:5-6; 61:1 **11:10** Mil. 3:1

14 simmi hinttenttu unttunttu haasayowaa ammananawaa
gidooppe, yaanawaa geetetteedda Eelaas ha Yohaannisa.
15 Sisiyaa haytsay de'iyaawe siso!
16 «Shin taani ha wodiyaa asaa ayaanna leemisoo? Unt-
tunttu k'oc'aan uttiyaa naanaa malatiino; unttunttu barenttu
laggetsatuwaa s'eesiide,
17 ‹Nuuni hinttenttoo his'is'iyaa punneeddo; shin
duribeykkita; yeekuwaa yetsaakka kesseeddo; shin
yeekkibeykkita› yaagiino.
18 Ayaw gooppe, Yohaannisi s'oomiidenne woyniyaa eessaa
ushennaan yiina unttunttu, ‹Aa bolla iita ayyaanay de'ee›
yaageeddino.
19 Taani, Asaa Na'ay, maaddenne ushaadde yiina,
unttunttu taana, ‹Ha nafisaamaanne woyniyaa eessaa
ushiyaawaa be'ite; k'aras'aa k'ans's'iyaawanttunnanne
nagaranchchatuwaanna siik'ettee› yaagiino; shin S'oossaa
aad'd'eedda eratetsay bare oosuwaan tuma gidiide beettee»
yaageedda.

Ammanennaan Is's'eedda Diraw Toshetteedda Katamatuwaa
(Luk'. 10:13-15)

20 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi bare malaataappe
dariyaa bagga ootseedda katamatuwaan de'iyaa Asay
barenttu nagaraappe simmibeenna diraw, unttuntta
hawaadan yaagiide, tooshiyaa doommeedda;
21 «Koraaziine katamaw, new aayyero; Beetesayda
katamaw, newukka aayyero; ayaw gooppe, hinttenttu
bolla S'oossay ootseedda malaatay S'iiroosa katamaaninne
Sidoonaa katamaan oosettowaa gidintto, unttunttu
maak'iyaa mayyiide, bidintsaa okettiide, beni barenttu
nagaraappe simmanawanttashshin.
22 Taani hinttew oday; pirddaa gallassi S'oossay hint-
teppe S'iiroosa katamawunne Sidoonaa katamaw pirddaa
kawushissana.
23 K'ay K'ifirinaahooma katamaw, neeni saluwaa pude
d'ok'k'u gaanaw koyaad? Neeni Si'ooliyaa duge yeget-
tana; ayaw gooppe, ne bolla S'oossay ootseedda malaatay
Sodoomaa katamaan oosettowaa gidintto, Sodoomaa kata-
may hachche gakkanaassikka de'anawaashshin.
24 Taani hinttew oday; pirddaa gallassi S'oossay neeppe
Sodoomaw pirddaa kawushissana» yaageedda.

Yesuusan Shemppuwaa Demmiyaawaa
(Luk'. 10:21-22)

11:14 Mil. 4:5; Mat. 17:10-13; Mar. 9:11-13 **11:21** Isa. 23:1-18; Hiz. 26:1—28:26; Iyu. 3:4-8; Amo. 1:9-10; Zak. 9:2-4 **11:23** Isa. 14:13-15; Dom. 19:24-28

25 Yesuusi he wode zaariide, hawaadan yaageedda; «Ta
Aabboo, saluwaa sa'aa Godaw, neeni hawaa aad'd'eedda er-
anchchatuwaappenne akeekanchchatuwaappe gentsaade,
erenna naanaatoo k'onc'c'isseedda diraw, neena galatay;
26 Ee ta Aabboo, ayaw gooppe, hawe ne sheniyaadan oose-
tteedda.
27 «Ta Aabbu taw ubbabaa immeedda; Aawuwaappe haray
Na'aa erenna; Na'aappenne Na'ay Aawuwaa k'onc'c'issanaw
koyyiyaa asaappe attin, haray Aawuwaa erenna.
28 «Daaburanchchatoo, dees'uwaa tookkowanttoo ubbatoo,
taakko haa yiite; taani hinttentta shemppissana.
29 Taani garanne ta wozanaan ashikke gido diraw, ta
morgge mitsaan waas'ettite; taappe tamaarite; hinttenttu
sheemppookka hintte shemppuwaa demmana.
30 Ayaw gooppe, ta morgge mitsay giigaa; k'ay taani hint-
tentta toosseeddawekka kawushsha» yaageedda.

12

Sambbataabaw Shiik'eedda Ooshaa
(Mar. 2:23-28; Luk'. 6:1-5)

1 Yesuusi he wode Sambbata gallassi, tisha banggaa gid-
donna aad'd'ishshin Aa kaalliyaawanttu koshattiide, tisha
banggaa duutsiide, muussaa doommeeddino.
2 Shin Parisaawatuu hewaa be'iide Yesuusa, «Be'a,
neena kaalliyaawanttu Sambbata gallassi ootsanaw woga
gidennabaa ootsiino» yaageeddino.
3 Shin Yesuusi unttunttoo hawaadan yaageedda; «Daaw-
itenne aanana de'iyaawanttu koshatteedda wode, Daawite
ootseeddawaa nabbabi beykkitee?
4 Daawite S'oossaa golle geliide, k'eesatuwaa s'alalay
maanaappe attin, inne aanana de'iyaawanttu maanaw woga
gidenna S'oossaw yarshsheedda k'umaa meedda.
5 Woy Sambbataa ubbaan Geeshsha Golliyaan de'iyaa
k'eesatuu Sambbataa wogaa mentsiyaawaa, k'ay unttunttoo
hewe bayizzo gidennawaa Muse higgiyan nabbabi beykki-
tee?
6 Shin taani hinttew oday; Geeshsha Golliyaappe
aad'd'iyaawe hawaan de'ee.
7 S'oossaa Mas'aafay, ‹Taani maarotetsaa koyyayippe attin,
yarshshuwaa koyyikke› yaagiyaawe waagiyaawentto hint-
tenttu eriitentto, bayizzuu baynna asaa bolla pirddikkita.
8 Ayaw gooppe, taani, Asaa Na'ay, Sambbataa Godaa»
yaageedda.

11:29 Erm. 6:16 **12:1** Zar. 23:25 **12:3** 1 Sam. 21:1-6 **12:4** Wog. 24:9 **12:5** Pay. 28:9-10 **12:7** Mat. 9:13; Hos. 6:6

Yesuusi Kushii Gunddeedda Bitaniyaa Patseedda
(Mar. 3:1-6; Luk'. 6:6-11)

9 Yesuusi hewaappe denddiide, Ayihuda woosa golle
beedda.
10 Hewaan kushii gunddeedda itti bitanii de'ee; Yesu-
usa mootanaw gaasuwaa koyyiyaa asatuu, «Sambbataan,
hargganchchaa patsiyaawe wogee?» yaagiide Aa oochcheed-
dino.
11 Yesuusi unttuntta, «Hinttenttu giddon itti dorssay de'iyaa
uray, he dorssay Sambbata gallassi ollaan kunddooppe,
oyk'k'iide kessennawe oonee?
12 Yaatina, Asay dorssaappe wooti loytsiide darennee!
Hewaa diraw, Sambbata gallassi lo"obaa ootsiyaawe woga»
yaageedda.
13 Hewaappe guyyiyaan bitaniyaa, «Ne kushiyaa piddi
ootsa» yaagina bitanii piddi ootsowaappe guyyiyaan, Aa
kushii yekko kushiyaawaadankka pas'i aggeedda.
14 Shin Parisaawatuu kare kesiide, Yesuusa wooti
wod'anentto mak'k'eteeddino.

S'oossay Dooreedda Aylliyaa

15 Shin Yesuusi unttunttu zoretaa eriide, hewaappe aggiide
biyaa wode, daro Asay Aa kaalleedda; harggeedda ubbaa
patseedda.
16-17 S'oossay nabiyaa Isiyaasa baggana odeeddawe po-
lettana mala, Yesuusi asatoo, «Tabaa hara asaw odoppite»
yaageedda.
18 S'oossay Isiyaasa baggana hawaadan yaageedda;
«Taani dooreedda ta ayilii,
taani siik'iyaa, taana nashechchiyaawe haweku.
Taani ta Ayaanaa Aa bolla wotsana.
I suure pirddaa asaw ubbaw odanawaa.
19 I palumettenna; woy waassenna.
Bare k'aalaakka ogiyaan sissenna.
20 Suure pirdday s'ooni kesana gakkanaw,
tinc'c'etteedda mak'k'aa mentsenna;*
k'ay c'uwattiyaa muk'aaddaa k'unc'c'uutiyaakka I toyis-
senna.
21 Ayihuda gidenna Asay ubbay,
Aa bolla barenttu hidootaa wotsana»
yaageedda.

Yesuusabaanne Bi'eel-Zebuulabaa
(Mar. 3:20-30; Luk'. 11:14-23)

12:18 Isa. 42:1-4 * **12:20** A. Tinc'c'etteedda mak'k'aa mentsenna; hawaa guussay, maaduu baynnawanttoonne daaburanchchatoo Yesuusi keekanne garaa guussa. B. C'uwattiyaa muk'aaddaa k'unc'c'uutiyaakka I toyissenna guussay, Yesuusi daaburanchchatoo guzuma gidennaadan keeka guussaa.

22 Hewaappe guyyiyaan, amareeda asatuu iita ayyaanay oyk'k'ina duudeedda itti k'ook'a bitaniyaa Yesuusakko aheeddino; Yesuusi he duude bitaniyaa patseedda; bitaniikka haasayaanne s'eelaa doommeedda.

23 Asay ubbay maalalettiide, «Laa hawe Daawite na'aa gidanddeeshsha?» yaageeddino.

24 Shin Parisaawatuu hewaa sisiide, «Ha bitanii iita ayyaanatuwaa kaappuu ‹Bi'eel-Zebuuli› barew wolk'k'aa immina, s'alahatuwaa kessee» yaageeddino.

25 Shin Yesuusi unttunttu k'ofaa eriide, unttuntta hawaadan yaageedda; «Bare giddon shaakettiyaa kawutetsay ubbay d'ayana; k'ay bare giddon shaakettiyaa katamay woy gollen de'iyaa asaykka minnenna.

26 K'ay Sees'aanay Sees'aanaa kessiyaawaa gidooppe, bare giddon shaakettee; yaatina, Aa kawutetsay waaniide min ek'k'anawee?

27 Taw Bi'eel-Zebuuli wolk'k'aa immina, taani s'alahatuwaa kessiyaawaa gidooppe, hinttenttu asaw wolk'k'aa ooni immina s'alahatuwaa kessanee? Hewaa diraw, unttunttu hintte bolla pirddana.

28 Shin S'oossaa Geeshsha Ayyaanay taw wolk'k'aa immina, taani s'alahatuwaa kessiyaawaa gidooppe, simmi S'oossaa kawutetsay hintte bolla yi diggeedda.

29 «Woy Asay kasetiide, wolk'k'aama asaa k'achchennaan de'iidde, Aa golle geliide, Aa miishshaa bonk'k'anaw waaniide danddayii? K'achcheeddawaappe guyyiyaan, Aa miishshaa bonk'k'anaw danddayee.

30 «Ta bagga gidenna uray tawaa is's'ee; k'ay taananna ittippe shiishshennawe laalee.

31 Hewaa diraw, taani hinttew oday; S'oossay asaw ay nagaraa gidinakka, k'ay ay bore gidinakka atto gaana; shin Geeshsha Ayaanaa boriyaawaa atto geena.

32 Ta bolla, Asaa Na'aa bolla, iitabaa haasayiyaa O nagaraanne S'oossay atto gaana; shin Geeshsha Ayaanaa bolla iitabaa haasayiyaa O nagaraanne sa'aan gidina, saluwankka S'oossay atto geena.

Lo"o Mitsay Bare Ayfiyaan Erettee
(Luk'. 6:43-45)

33 «Lo"o ayfiyaa demmanaw lo"o mitsaa dichchanaw bessee; iita mitsaa hinttenttu dichchooppe, iita ayfiyaa demmanita; ayaw gooppe, mitsay erettiyaawe bare ayfiyaa ayfiyaawaana.

34 Shooshshatoo, hinttenttu iita gidiidde, wooti lo"obaa haasayanaw danddayiitee? Ayaw gooppe, doonay wozanaa giddon kumeeddawaa haasayee.

35 Lo"o Asay bare lo"o minjjuwaappe lo"obaa kessee; k'ay
iita Asay bare iita minjjuwaappe iitabaa kessee.
36 Taani hinttenttoo oday; Asay bare haasayeedda maad-
denna haasayaa ubbaw pirddaa gallassi zaaruwaa im-
manawaa.
37 Ayaw gooppe, ne haasayay neena s'illissana; woy ne
haasayay ne bolla pirddissana» yaageedda.

Malaataa Be'anaw Shiik'eedda Ooshaa
(Mar. 8:11-12; Luk'. 11:29-32)

38 Hewaappe guyyiyaan, higgiyaa tamaarissiyaa itti itti
asaynne Parisaawatuu zaariide Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo,
neeni malaataa ootsishshin, nuuni be'anaw koyyeetto»
yaageeddino.
39 Shin I zaariide, unttunttoo hawaadan yaageedda; «Ha
wodiyaa Asay iitanne S'oossaa ammanenna diraw, malaataa
koyyee; nabiyaa Yoonaasa malaataappe attin, hara malaatay
imettenna.
40 Yoonaasi wogga moliyaa uluwaan heezzu gallassaanne
heezzu k'ammaa de'eeddawaadan, Asaa Na'aykka, biittaa
giddon heezzu gallassaanne heezzu k'ammaa de'anawaa.
41 Nanawe Asay Yoonaasi odeeddawaan barenttu
nagaraappe simmeedda diraw, pirddaa gallassi
denddiide, hinttentta mootanawantta; beyte, Yoonaasappe
aad'd'iyaawe hawaan de'ee.
42 Duge bagga gadiyaa kaatatta Solomonew de'iyaa aad'd'o
eratetsaa sisanaw sa'aa gas'aappe yeedda diraw, pirddaa
gallassi denddaade, hinttentta mootanawunnu; beyte,
Solomoneppekka aad'd'iyaawe hawaan de'ee.

Iita Ayyaanay Asaa Garssa Simmiide Geliyaawaa
(Luk'. 11:24-26)

43 «Iita ayyaanay asaappe keseedda wode, barew shemp-
piyaa sa'aa koyyiide, haatsay baynna melasaanna yuuyyee;
shin demmenna.
44 He wode, ‹Taani aggaade yeedda ta golle simmana›
yaagee; simmiide yiyaa wode, gollii mela de'iyaawaanne
pitetti geeyyiide, giigi utteeddawaa demmee.
45 Hewaappe guyyiyaan, biide bareppe iitiyaa laappu hara
ayyaanatuwaa akkiide yee; he ayyaanatuu geliide, hewaan
de'iino. He bitaniyaa de'uu kasewaappe darii iitee. Ha
wodiyaa iita asawukka k'ay hewaadan hanana» yaageedda.

Yesuusa Daayonne Aa Ishatuwaa
(Mar. 3:31-35; Luk'. 8:19-21)

46 Yesuusi daro asaw haasayishshin, Aa daayanne Aa
ishatuu aanana haasayanaw koyyiide, karen ek'k'eeddino.

12:42 1 Kat. 10:1-10; 2 Od. 9:1-12

47 Hewaan de'iyaa asaappe ittuu Aa, «Ne daayanne ne ishatuu neenanna haasayanaw koyyiide, karen ek'k'eeddino» yaageedda.†

48 Shin Yesuusi zaariide, «Ta daaya oonee? Ta ishatuu oonee?» yaageedda.

49 Bare kushiyan barena kaalliyaawanttukko s'orssiide, «Beyte, ta daayanne ta ishatuu hawanttushi.

50 Ayaw gooppe, saluwaan de'iyaa ta Aabbu sheniyaa ootsiyaa ubbay, ta ishaa, ta michchatonne ta daayo» yaageedda.

13

Zeriyaawaa Leemisuwaa
(Mar. 4:1-9; Luk'. 8:4-8)

1 Yesuusi he gallassi soyippe kesiide, abbaa gas'aan utteedda.

2 Daro c'ora Asay bare yuushshuwaan yuuyyi aad'd'iide shiik'ina, wonggiriyaa giddo geliide utteedda; Asay ubbay abbaa gas'aan ek'k'eedda.

3 Asaw leemisuwaan darobaa hawaadan yaagiide odeedda; «Itti bitanii zeretsaa zeranaw keseedda.

4 I zerishshin, itti itti zeretsay ogiyaa doonaan wod'd'eedda; yaatina kafuu yiide meedda.

5 K'ay itti itti zeretsay anc'c'o gideedda biittaa bolla wod'd'eedda; daro biittay baynna diraw, he zeretsay ellekka doleedda.

6 Shin away keseedda wode c'arshshay shulleedda; adussa s'ap'uwaa yeddibeenna diraw meli aggeedda.

7 Itti itti zeretsay aguntsaa giddon wod'd'eedda; hewaan doleeddawaa aguntsay dic'c'iide c'uulleedda.

8 Itti itti zeretsay tu'e biittaan wod'd'iide doleedda; ittuu s'eetu ayfiyaa, ittuu usuppun tammuwaa, ittuu hattamuwaa ayfeedda.

9 Sisiyaa haytsay de'iyaa uray siso!» yaageedda.

Yesuusi Leemisuwaan Odo Gaasuwaa
(Mar. 4:10-12; Luk'. 8:9-10)

10 Yesuusa kaalliyaawanttu aakko shiik'iide, «Neeni ayaw asaw leemisuwaan oday?» yaageeddino.

11 Yesuusi zaariide, unttunttoo hawaadan yaageedda; «Hinttenttoo saluwaa kawutetsaa s'uuraa erussay imetteedda; shin unttunttoo imettibeenna.

12 Ayaw gooppe, de'iyaawoo gujettana; aw daranawaa; shin baynnawaappe haray atto, he de'iyaawekka aketanawaa.

† **12:47** Itti itti Geeshsha Mas'aafaa biletsaan ha payduu baawa.

13 Taani unttunttu s'eelliidde s'eellennawaadan, sisiide
sisennawaadan haniyaa diraw, woy k'ay akeekena diraw
unttunttoo leemisuwaan oday.
14 «Isiyaasi unttunttubaa hawaadan odowe polettanawaa;
« ‹Hinttenttu sissaa sisana;
shin hinttenttoo gelenna;
hinttenttu s'eelaa s'eelana;
shin be'ikkita.
15 Ayaw gooppe, ha asaa wozanay guzumeedda;
barenttu haytsaa tullisseeddino;
barenttu ayifiyaakka c'iilummeeddino.
Hawe baawentto, unttunttu barenttu ayfiyaan be'ana;
barenttu haytsaan sisana;
barenttu wozanaankka akeekaana;
unttunttu taakko, S'oossaakko simmana;
taanikka unttuntta patsana›
yaagee.
16 «Shin hinttenttu ayfii s'eelliyaa dirawunne hinttenttu
haytsaykka sisiyaa diraw, hinttenttu anjjetteeddawantta.
17 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; daro nabatuunne
s'illatuu hinttenttu be'iyaawaa be'anaw amotteeddino; shin
be'ibeykkino. Hinttenttu sisiyaawaa sisanaw amotteeddino;
shin sisibeykkino.

Yesuusi Zeriyaawaa Leemisuwaa Biletsaa Odeedda
(Mar. 4:13-20; Luk'. 8:11-15)

18 «Simmi katsaa zeriyaawaa leemisuwaa biletsay giyaawaa
sisite.
19 Kawutetsaa k'aalaa sisiide, akeekena ooninne ogiyaa
doonaan wod'd'eedda zeretsaa mala; s'alahiyaa kaappuu
yiide, unttunttu wozanaan zeretteeddawaa mas'i diggee.
20 Anc'c'o biittaan wod'd'eedda zeretsay k'aalaa sisiide,
ellekka nashechchaan akkiyaawantta malatee.
21 Shin he asatuu ha"issappe attin, unttunttun s'ap'uu
baawa; k'aalaa gaasuwaan metuu woy yedesay yiyaa wode,
ellekka d'ubetti aggiino.
22 K'ay aguntsaa giddon wod'd'eeddawe k'aalaa sisiyaawaa
bessee; shin ha sa'aa de'oo hirggussaynne duretetsaa
siik'ussay k'aalaa c'uullee; ha gaasuwaan he zeretsaykka
ayfenaan atti aggee.
23 Tu'e biittaan zeretteeddawe, k'aalaa sisiide, akeekiyaa
asaa bessee; ikka ayfee; ittuu s'eetuwaa, ittuu usuppun tam-
muwaa, ittuu hattamuwaa ayfee» yaageedda.

Zaaringgiyaa Leemisuwaa

13:14 Isa. 6:9-10

24 Yesuusi unttunttoo hara leemisuwaa hawaadan yaagiide
odeedda; «Saluwaa kawutetsay bare goshshan lo"o zeretsaa
zereedda bitaniyaa malatee.
25 Shin k'amma Asay gem"ishidiggina, Aa morkkii yiide,
zarggaa zereeddawaa bolla zaaringgiyaa zeriide beedda.
26 Shin zarggay doli ayfeedda wode, zaaringgii he wode
beetteedda.
27 «Aa k'oomatuu aakko yiide, ‹Godaw, neeni ne goshshan
lo"o zeretsaa zerabeykkii? Yaatina, zaaringgii hak'appe
yeeddee?› yaageeddino.
28 «Hewaappe guyyiyaan goday, ‹Hewaa morkkii ootseedda›
yaageedda.
K'oomatuu, ‹Nuuni biide shoddanaadan dosay?›
yaageeddino.
29 «Shin I, ‹Aggite, zaaringgiyaa hinttenttu shoddiidde,
zarggaanna shoddanita.
30 Bochchoppite; k'oyc'iyaa wodii gakkanaw, ittippe
dic'c'ino. K'oyc'iyaa wodii gakkoode, taani k'oyc'iyaawantta,
kasetiide zaaringgiyaa mas'ite; tamaan guuddanaw
pochchiyaan pochchiyaan k'achchite; shin zarggaa
shiishshiide diyiyaan k'olite› gaana» yaageedda.

Sannaafic'iyaa Geetettiyaa Mitsatti Zeretsaa Leemisuwaa
(Mar. 4:30-32; Luk'. 13:18-19)
31 Yesuusi unttunttoo hara leemisuwaa yaagiide odeedda;
«Saluwaa kawutetsay sannaafic'iyaa geetettiyaa guutsa mit-
satti ayfiyaa malatee; he mitsatti ayfiyaa Asay akkiide, bare
goshshan zereedda.
32 He zeretsata hara zeretsaa ubbaappe guus's'aw; shin
dic'c'eedda wode, hara atakilttiyaa ubbaappe daraw; kafuu
yiide, izi k'ankkaan kees's'iyaawaa keena wogga mitsaa gi-
daaddu» yaageedda.

Irshshuwaa Leemisuwaa
(Luk'. 13:20-21)
33 K'ay Yesuusi hara leemisuwaa unttunttoo yaagiide
odeedda; «Saluwaa kawutetsay itti mishiratta heezzu
keriyaa d'iiliyaa akkaade, munak'k'eedda munak'ay ubbay
denddana gakkanaw, aan tigeedda irshshuwaa malatee»
yaageedda.

Yesuusi Leemisuwaan Tamaariseedda Gaasuwaa
(Mar. 4:33-34)
34-35 Yesuusi asaw he ubbaa leemisuwaan odeedda;
leemisuu baynnaan I ittibaakka odenna; nabii,
«Taani unttunttoo haasayiyaa wode,
leemisuwaan haasayay.
Alamii med'ettoodeppe doommiide

geemmeedda yewatuwaa oday»
yaageeddawe polettana mala, hewaa I odeedda.

Yesuusi Zaaringgiyaa Leemisuwaa Biletsaa Odeedda

36 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi asaa aggiide, soy
geleedda; Aa kaalliyaawanttu aakko biide, «Goshshan de'iyaa
zaaringgiyaa leemisuwaa biletsaa nuw oda» yaageeddino.
37 Yesuusi zaariide, hawaadan yaageedda; «Lo"o zeretsaa
zeriyaawe Asaa Na'aa;
38 goshshay ha alamiyaa; lo"o zeretsay S'oossaa kawutetsaa
asaa; zaaringgii s'alahiyaa kaappuwaa naanaa.
39 Zaaringgiyaa zereeddawe morkkiyaa s'alahiyaa;
k'oychchaa wodii, wodiyaa wurssetsaa; k'ay
k'oyc'iyaawanttu kiitanchchatuwaa.
40 «Hewaa diraw, zaaringgiyaa mas'iide, tamaan
guuddiyaawaadan, wodiyaa wurssetsaan hewaa mala
gidanawaa.
41 Asaa Na'ay, kiitanchchatuwaa kiittanawaa; unttunttu Aa
kawutetsaa giddon nagaraw gaaso gidiyaa ubbatuwaanne
iitabaa ootsiyaawantta mas'iide kessanawantta.
42 Yaatiide to'enna tamaan olanawantta; hewaan unttunttu
yeekkanawanttanne achchaa d'ak'anawantta.
43 He wode s'illatuu barenttu aabbu kawutetsaan awaadan
poo'ana. Sisiyaa haytsay de'iyaa uray siso!

Moogetteedda Miishshaa Leemisuwaa

44 «Saluwaa kawutetsay goshshaan moogetteedda
miishshaa bessee; itti bitanii he miishshaa demmiide,
zaariide moogi aggeedda; daro nashettiidde biide, barew
de'iyaawaa ubbaa zal"iide, he goshshaa shammeedda.

Ink'k'uwaa Geetettiyaa Daro Al"o Shuchchaa Leemisuwaa

45 «K'ay saluwaa kawutetsay ink'k'uwaa geetettiyaa daro
al"o shuchchaa shammanaw koyyiyaa zal"anchchaa mala-
tee.
46 He zal"anchchay daro al"o ink'k'uwaa demmiide, biide
barew de'iyaawaa ubbaa zal"iide, Aa shammeedda.

Dabbaa Leemisuwaa

47 «K'ay saluwaa kawutetsay ubbaa k'ommo moliyaa
oyk'k'iyaa, abbaan yegetteedda dabbaa malatee.
48 Molii dabbaa kumeedda wode, moliyaa oyk'k'iyaa
asatuu abbaappe gas'aa kesiide utteeddino; yaatiide lo"o
moliyaa k'oriide, yeggiyaa miishshaan yeggeeddino; shin
iita moliyaa wora oleeddino.

13:34-35 Maz. 78:2

49 Wodiyaa wurssetsaan hewaadan hanana; kiitanchchatuu yiide, nagaranchchatuwaa s'illatuwaa gidooppe k'oriide,
50 to'enna tamaan olanawantta; hewaan unttunttu yeekkanawanttanne achchaa d'ak'anawantta.
51 «Hawe ubbay hinttenttoo geleeddee?» yaagiide unttuntta oochcheedda.
Unttunttu, «Ee» yaageeddino.
52 I, «Hewaa diraw, saluwaa kawutetsaa s'uuraa loytsi eriyaa, higgiyaa tamaarissiyaa ubbay, bare miishshaa shiishshi wotseedda golliyaappe ooratsa miishshaanne ec'a miishshaa shaakki kessiyaa izaawa malatee» yaagi zaareedda.

Naazireeten Yesuusa Gakkeedda Is'uwaa
(Mar. 6:1-6; Luk'. 4:16-30)

53 Yesuusi ha leemisatuwaa odi wurssowaappe guyyiyaan, hewaappe denddiide,
54 bare katamaa Naazireete beedda. Ayihuda woosa gollen tamaarissiyaawaa siseedda Asay maalalettiide, hawaadan yaageedda; «Hawe ha aad'd'o eratetsaanne S'oossay ootsiyaa malaataa ootsanaw wolk'k'aa hak'appe akkeeddee?
55 Hawe anaas'iyaa na'aa gidennee? Aa daaya Mayraamo gidekkee? Aa ishatuu Yaak'ooba, Yooseefo, Simoonanne Yihudaa gidikkinoo?
56 Aa michchatuu ubbay nuunanna de'ikkinoo? Yaatina, I ha eraa ubbaa hak'appe demmeeddee?» yaageeddino.
57 Unttunttu I giyaabaa akkenaan is's'eeddino.

Shin Yesuusi he asaw, «Nabii bare gadiyaaninne bare soy asaan bonchchettenna; shin harasaa ubbaan bonchchetee» yaageedda.
58 Unttunttu ammanibeenna diraw, Yesuusi daro malaataa he saan ootsibeenna.

14

S'ammak'iyaa Yohaannisa Hayk'uwaa
(Mar. 6:14-29; Luk'. 9:7-9)

1 He wode Galiilaa gadiyaa ayissiyaa Heroodise Yesuusabaa siseedda;
2 yaatiide bare k'oomatoo, «Hawe hayk'uwaappe denddeedda S'ammak'iyaa Yohaannisa; S'oossay ootsiyaa wolk'k'aama malaataa I ootsiyaawe hewaassa» yaageedda.
3 Ayaw gooppe, Heroodisi bare ishaa Pilip'p'oosa machchatti Heeroodiyaadi gaasotaan Yohaannisa oytsi k'ashissiide, k'asho gollen yeggi wotseedda.

4 Ayaw gooppe, Yohaannisi Heroodisa, «Neeni
Heeroodiyaado, ne ishaa machchatto akkanaw higgii diggee»
yaageedda.
5 Heroodisi Yohaannisa wod'anaw koyyeedda; shin Yihu-
daa Asay nabiyaadan Yohaannisa s'eelleedda diraw, asaw
yayyeedda.
6 Shin Heroodisi yeletteedda gallassaa baalay gakkina,
Heeroodiyaadi naatta asaa sintsaan duraadde Heroodisa
nashechchaw.
7 Heroodisi naatto, «Neena lo"eeddawaa ayaanne
gidooppe, taana oochcha; taani new immana» yaagiide
iziw c'aak'k'eedda.
8 Naatta bare daay zoriyaa akkaade Heroodisa,
«S'ammak'iyaa Yohaannisa huup'iyaa ha woc'iitiyaan
wotsaade taw imma» yaagaaddu.
9 Kaatii aw k'aretteedda; shin bare c'aak'uwaa dirawunne
barenanna maaddaan utteedda imatsaa diraw, iziw Yohaan-
nisa huup'ii imettana mala azazeedda.
10 Kaatii kiittiide, Yohaannisa k'ood'iyaa k'asho gollen
muuc'isseedda.
11 Huup'iyaa woc'iitiyaan wotsi ahiide, naattiw immeed-
dino; naatta he huup'iyaa bare aattikko afaaddu.
12 Yohaannisa kaalliyaawanttu yiide, Aa anhaa afiide
moogeeddino; hewaappe simmiide ha yewuwaa Yesuusaw
biide odeeddino.

Yesuusi Ichcheshu Sha"a Asaa Mizeedda
(Mar. 6:30-44; Luk'. 9:10-17; Yoh. 6:1-14)

13 Yesuusi hewaa sisiide, wonggiriyaan geliide, hewaappe
barekka Asay baynnasaa beedda; Asay hewaa sisiide, kata-
maappe denddiide, gediyaan Aa kaalleeddino.
14 Yesuusi wonggiriyaappe keseedda wode, daro asaa
be'iide, he asaw k'aretteedda; yaatiide unttunttunna de'iyaa
hargganchchatuwaa patseedda.
15 Sa'ay omarssiyaa wode, Yesuusa kaalliyaawanttu aakko
yiide, «Hawe sa'ay Asay baynnasaa; ha"i sa'ay k'ammi
diggeedda; Asay ubbay k'eeri katamatuwaa biide, barenttoo
k'umaa shammana mala, asaa moyzza» yaageeddino.
16 Shin Yesuusi unttuntta, «Asay baanaw koshshenna; asaw
meetettiyaabaa hinttenttu immite» yaageedda.
17 Unttunttu zaariide Aa, «Nuw hawaan ichcheshu ukitsaap-
penne laa"u moliyaappe attin, haray baawa» yaageeddino.
18 Yesuusi unttuntta, «Hewantta, haa taakko ahite»
yaageedda.
19 Asay maattaani uttana mala, Yesuusi azazeedda;
ichcheshu ukitsaanne laa"u moliyaa oyk'k'iide, saluwaa

14:4 Wog. 18:16; 20:21

pude s'eelliide, S'oossaa galateedda; he ukitsaa mentsiide, barena kaalliyaawanttoo immina, unttunttu c'ora asaw gisheeddino.

20 Asay ubbay miide kalleedda; atteedda suuppa dokkaa tammanne laa"u zambbeeliyaa kumeeddawaa dentseeddino.

21 Meedda Asay mac'c'a asaanne naanaa paydennaan, ichcheshu sha"aa gidiyaawaa keena.

Yesuusi Abbaa Bollanna Hamettiidde Beedda
(Mar. 6:45-52; Yoh. 6:15-21)

22 Yesuusi c'ora asaa moyzziidde, barena kaalliyaawantta wonggiriyaan geliide, bareppe sintsatiide, abbaappe hefintsa pinnana mala azazeedda.

23 Asaa moyzziide, S'oossaa woossanaw deriyaa huup'iyaa barekka keseedda; sa'ay k'ammi digginakka hewaan barekka de'ee.

24 Shin wonggirii he wode, abbaa bollan de'ishshin, sintsa baggana c'arkkuu c'arkkiyaa diraw, beetay wonggiriyaa yaanne haanne sugee.

25 Bayira kuttuu waassi simmina, Yesuusi abbaa bolla hamettiidde, unttunttukko yeedda.

26 Aa kaalliyaawanttu abbaa bolla I hamettishshin be'i dagammiide, «Hawe moyttilliyaa gidennee!» gi yayyiide waasseeddino.

27 Shin Yesuusi ellekka unttuntta, «Ayinne baawa; taanattee; yayyoppite!» yaageedda.

28 P'es'iroosi zaariide Aa, «Ta Godaw, hawe neena gidooppe, taani haatsaa bollanna neekko baana mala, taana azazaarikkii» yaageedda.

29 Yesuusi P'es'iroosa, «Haaya!» yaageedda.

P'es'iroosi wonggiriyaappe wod'd'iide, haatsaa bollanna hamettiidde, Yesuusakko buussaa doommeedda.

30 Shin c'arkkuwaa wolk'k'aa be'iide, yayyeedda; haatsay barena mituwaa doommeedda wode, bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Ta Godaw taana ashshaarikkii!» yaagi waasseedda.

31 He man"iyaan Yesuusi bare kushiyaa yeddi P'es'iroosa oyk'k'iide, «Laa ha ammanuu laafeeddawoo! Ayaw sid'aaddii?» yaageedda.

32 Unttunttu laa"uu wonggiriyaan geleedda wode, c'arkkuu woppu geedda.

33 Wonggiriyaa giddon de'iyaa Aa kaalliyaawanttu Yesuusa, «Neeni S'oossaa Na'aa gideeddawe tuma» yaagiide aw goyinneeddino.

Yesuusi Gensaarees'en Hargganchchaa Patseedda
(Mar. 6:53-56)

34 Unttunttu abbaa pinniide, Gensaarees'a geetettiyaa
gadiyaa gakkeeddino.
35 He gadiyaa Asay Yesuusa gidiyaawaa ereeddino; hewaa
heeraa gadiyaa ubbaa kiittiide, harggiyaa asaa ubbaa aakko
aheeddino.
36 Harggiyaa Asay Aa mayuwaa mac'araa s'alalaa
bochchana mala, Aa woosseeddino; Aa mayuwaa mac'araa
bochcheedda ubbaykka pas'eedda.

15

Aawotuwaa Wogaabaa
(Mar. 7:1-13)

1 Hewaappe guyyiyaan, higgiyaa tamaarissiyaa itti itti
asaynne Parisaawatuu Yerusaalameppe Yesuusakko yiide,
2 «Neena kaalliyaawanttu ayaw nu aawotuwaa wogaa
bayzziinoo? Ayaw gooppe, unttunttu k'umaa maanaappe
kasetiide, barenttu kushiyaa meec'ettikkino» yaageeddino.
3 Yesuusi zaariide, unttuntta hawaadan yaageedda; «Hint-
tenttu hintte wogaa diraw, S'oossaa azazuwaa poliyaawaa
ayaw is's'iitee?
4 Ayaw gooppe S'oossay, ‹Ne aabbanne ne daayo bonchcha›
k'ay, Bare aabba woy bare daayo boriyaawe hayk'k'o
yaageedda.
5-6 Shin hinttenttu, ‹Itti Asay bare aabba woy bare daayo
maaddiyaabay barew de'iina, Hewe S'oossaawaa gooppe,
bare aabba woy bare daayo bonchchanaw bessena› yaagi-
ita; yaatiide hinttenttu hinttenttu wogaa polanaw S'oossaa
k'aalaw azazettikkita.
7 Ha lo"a malatiyaa iita asatoo, Isiyaasi balenaan hinttent-
tubaw timbbitiyaa odiidde,
8 « ‹S'oossay hawaadan yaageedda;
«Hawe Asay taana,
bare bolla doonaan bonchchee;
shin unttunttu wozanay,
taappe haakuwaan de'ee.
9 Asay taw mela goyinnee;
ayaw gooppe, Asay ootseedda azazuwaa,
S'oossaa higgiyaa malatissiide,
tamaarisseeddino» geedda› »
yaageedda.

Asaa Tunissiyaawantta
(Mar. 7:14-23)

15:4 Kes. 20:12; 21:17; Zar. 5:16; Wog. 20:9 **15:9** Isa. 29:13

10 Yesuusi daro asaa barekko s'eesiide, «Sisitenne akeekite;
11 asaa tunissiyaawe doonaa giddo geliyaawaa gidenna;
shin asaa tunissiyaawe doonaappe kesiyaawaa» yaageedda.
12 Hewaappe guyyiyaan, Aa kaalliyaawanttu aakko
yiide, «Parisaawatuu neeni haasayeeddawaa sisiide,
hank'k'etteeddawaa akeekay?» yaageeddino.
13 Shin Yesuusi zaariide, «Saluwaan de'iyaa ta Aabbu
tokkibeenna mitsaa ubbay shodettanawaa.
14 Unttunttoo hirggoppite; unttunttu k'ook'aa kaaletsiyaa
k'ook'atuwaa; k'ook'ay k'ook'aa kaaletsooppe, laa"uukka ol-
laan kunddee» yaageedda.
15 P'es'iroosi zaariide, «Ha leemisuwaa biletsaa nuw
odaarikkii» yaageedda.
16 Yesuusi unttuntta hawaadan yaageedda; «Hinttenttoo
k'ay ha"i gakkanawukka gelibeennee?
17 Doonaana geliyaa ubbay uluwaa giddo biide, k'ay
uluwaappe kare kesiyaawaa erikkitee?
18 Shin doonaappe kesiyaawe wozanaappe kesee; asaa
tunissiyaawe hewaa malaa.
19 Ayaw gooppe, wozanaa giddoppe iita k'ofay, wod'iyaawe,
woshummiyaawe, k'ay woshummanaw kajjeeliyaawe ub-
bay, wuu"iyaawe, wordduwaan markkattiyaawe, borii ke-
see.
20 Hewaa malatiyaawe asaa tunissiyaawaappe attin,
meec'c'ibeenna kushiyaan miyaawe asaa tunissenna»
yaageedda.

Kanaane Asaa Gideedda Itti Mac'c'awuni Ammanuwaa
(Mar. 7:24-30)

21 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi hewaappe aggiide,
S'iiroosanne Sidoonaa geetettiyaa katamatuu de'iyaa
gadiyaa beedda.
22 Kanaane geetettiyaa gadiyaa mac'c'awunna ittinna
hewaappe Yesuusakko yaade, bare kooshshaa d'ok'k'u
ootsaade, «Ta Godaw, Daawita na'aw, taw k'arettaarikkii; ta
naatto iita ayyaanay lo"enna oytsaa oyk'k'eedda» yaagaaddu.
23 Shin Yesuusi iziw ay k'aalaanne k'aattibeenna; Aa kaal-
liyaawanttu aakko yiide, «Ha mishiratta nu geeduwaa kaala
kaalaade, bare kooshshaa d'ok'k'u ootsaade odaw; hewaa
diraw, neeni izo yeddaarikkii» yaagiide woosseeddino.
24 Yesuusi zaariide, «Taani bayeedda dorssaw, Israa'eeliyaa
asaa s'alalaw kiitettaad» yaageedda.
25 Shin iza yaade, «Ta Godaw, taana maaddaarikkii!» yaa-
gaade aw goyinnaaddu.
26 K'ay I zaariide, «Naanaa k'umaa akkiide, kanaa maraw
oliyaawe lo"a gidenna» yaageedda.

27 Mishiratta, «Ee ta Godaw, hewe tuma; shin haray atto kanaa maratuu barenttu godatuu miina, samppaappe laaletteedda suuppaa miinottennee» yaagaaddu.

28 Yesuusi zaariide izo, «Ha mishirattee, ne ammanuu wolk'k'aama; neeni koyyeeddawaadan new hano» yaageedda. Izi naatta ellekka pas'a aggaaddu.

Yesuusi C'ora Hargganchchatuwaa Patseedda

29 Yesuusi hewaappe denddiide, Galiilaa Abbaa mataa beedda; k'ay itti deriyaa bolla kesiide, hewaan utteedda.

30 Daro Asay wobbatuwaa, k'ook'atuwaa, k'uunatuwaanne duudetuwaa, k'ay hara c'oratuwaa aakko ahiide, Aa mataan wotseedda. Yesuusi unttuntta patseedda.

31 Hewaa diraw, Asay duudatuu haasayishshin, k'uunatuu suurishshin wobbatuu hamettishshin, k'ook'atuu s'eellishshin be'i maalalettiide, Israa'eeliyaa S'oossaa galateeddino.

Yesuusi Oyddu Sha"a Asaa Mizeedda
(Mar. 8:1-10)

32 Yesuusi barena kaalliyaawantta barekko s'eesiide, «Ha c'ora Asay taananna heezzu gallassay gakkanaw gam"eedda diraw, taani ha asaw k'arettay; unttunttoo ha"i miyaawe baawa. K'ay unttunttu ogiyaan daaburiide kunddenna mala, k'umaa mizennaan unttuntta mela yeddanawukka koyyikke» yaageedda.

33 Aa kaalliyaawanttu zaariide Yesuusa, «Nuuni ha bazzuwaan hawaa keena asaa kalissiyaa k'umaa hak'appe demmanee?» yaageeddino.

34 K'ay Yesuusi unttuntta, «Hinttenttoo aappun ukitsay de'ii?» yaagiide oochcheedda.

Unttunttu, «Laappu ukitsaynne moletuwaappe amareedawanttu de'iino» yaageeddino.

35 Yesuusi asaa, «Sa'aan uttite» yaageedda.

36 He laappu ukitsaanne moliyaa oyk'k'iide, S'oossaa galateedda; mentsereetsiide barena kaalliyaawanttoo immeedda; k'ay unttunttu c'ora asaw immeeddino.

37 Asay ubbay miide kalleedda; miina atteedda laappu zambbeeliyaa kumeedda suuppaa Aa kaalliyaawanttu dentseeddino.

38 Meedda Asay mac'c'a asaanne naanaa paydennaan, oyddu sha"a attuma asaa.

39 Yesuusi asaa yeddowaappe guyyiyaan, wonggiriyaan geliide, Megedoone geetettiyaa gadiyaa beedda.

16

Malaataa Be'anaw Oochcheedda Ooshaa
(Mar. 8:11-13; Luk'. 12:54-56)

1 Itti itti Parisaawatuunne Saduk'aawanatuu Yesuusakko
yiide, Aa paac'c'anaw koyyeeddino; yaatiide barentta
saluwaappe malaataa bessana mala woosseeddino.
2 Shin Yesuusi zaariide, unttuntta hawaadan yaageedda;
«Sa'ay k'ammiyaa wode hinttenttu, ‹Saluu zo"eedda diraw,
sa'ay shammanawaa› yaagiita;
3 wonttumaatsaan k'ay, ‹Saluu zo"iide gubbaneedda diraw,
hachche iray bukkanawaa› yaagiita; saluwaa s'eelliide, sa'ay
hananawaa eranaw danddayiita; shin ta yuussaa wodiyaa
malaataa shaakki eranaw danddaykkitee?*
4 Ha wodiyaa Asay iitaynne woshummiyaawe, S'oossaw
ammanettennawe, malaataa koyyee; nabiyaa Yoonaasa
malaataappe attin, hara malaatay aw imettenna» yaageedda.
Hewaappe simmiide, unttuntta aggiide beedda.

Parisaawatuwaanne Saduk'aawanatuwaa Irshshuwaa
(Mar. 8:14-21)

5 Aa kaalliyaawanttu abbaa pinneedda wode, k'umaa
afanawaa dogeeddino.
6 Yesuusi unttuntta, «Parisaawatuwaa irshshuwaappenne
Saduk'aawanatuwaa irshshuwaappe hinttentta eriide
naagettite» yaageedda.
7 Unttunttu barenttu giddon, «I hawaa yaagiyaawe nuuni
k'umaa ahibeena diraassa» yaagiide haasayaa doommeed-
dino.
8 Shin unttunttu giyaawaa Yesuusi eriide, «Ha ammanuu
pac'c'eeddawanttoo, k'umay baynna diraw, ayaw hinttenttu
giddon haasayiitee?
9 Ha"ikka hinttenttoo gelibeennee? Taani ichcheshu uk-
itsaa ichcheshu sha"a asaa mizaade kalisseeddawaa, k'ay
hinttenttu aappun zambbeeliyaa kuntsiide atteedda suup-
paa dentseedditentto wozanaa aatsikkitee?
10 Woy taani laappu ukitsaa oyddu sha"a asaa miza kalis-
seeddawaa, k'ay hinttenttu aappun zambbeeliyaa kuntsiide
atteedda suuppaa dentseedditentto wozanaa aatsikkitee?
11 Taani hinttentta Parisaawatuwaa irshshuwaappenne
Saduk'aawanatuwaa irshshuwaappe naagettite
giyaawaappe attin, ukitsaabaa hinttenttoo haasayabeen-
naawaa hinttenttu waaniide akeekikkitee?» yaageedda.
12 Aa kaalliyaawanttu Yesuusi barenttoo odeeddawaa,
Parisaawatuwaa timirttiyaappenne Saduk'aawanatuwaa

* **16:3** Itti itti Geeshsha Mas'aafaa beni biletsatuwaan Yesuusa k'aalatuu ha paydatuwaan baawa.

timirttiyaappe unttunttu naagettana mala odettowaappe attin, munak'aan tigiyaa irshshuwaappe naagettana mala gidennawaa he wode akeekeeddino.

P'es'iroosa Ammanuwaanne Markkatetsaa
(Mar. 8:27-30; Luk'. 9:18-21)

13 Yesuusi K'iisaariyaa Piliip'p'oosa geetettiyaa gadiyaa gakkeedda wode, barena kaalliyaawantta, «Asay taana, Asaa Na'aa oona gii?» yaagiide oochcheedda.

14 Aa kaalliyaawanttu zaariide, «Neena itti itti asay, S'ammak'iyaa Yohaannisa yaagee; haranttu k'ay Eelaasa yaagiino; k'ay haranttu Ermaasa woy nabatuwaappe ittuwaa yaagiino» yaageeddino.

15 Yesuusi unttuntta, «Yaatina hinttenttu taana oona giitee?» yaageedda.

16 Simooni P'es'iroosi zaariide, «Neeni de'uwaa S'oossaa Na'aa Kiristtoosa» yaageedda.

17 Yesuusi zaariide, hawaadan yaageedda; «Yoona na'aa Simoonaa, hawaa new saluwaan de'iyaa ta Aabbu erisseeddawaappe attin, Asay ooninne neena erissibeenna diraw, neeni anjjetteeddaawaa.

18 P'es'iroosaa, taani new oday; neeni shuchchaa; taani ha zaallaa bolla ta woosa golliyaa kees's'ana; ta woosa golliyaa haray atto, Si'ooliyaa wolk'k'aykka s'oonanaw danddayenna.

19 Taani new saluwaa kawutetsaa k'ulppiyaa immana; neeni sa'aan hano goowe ubbay saluwaan S'oossaa sintsan hanana; shin neeni sa'aan hanoppo geeddawe saluwankka hanenna» yaageedda.

20 Hewaappe guyyiyaan, I Kiristtoosa gideeddawaa Aa kaalliyaawanttu oossinne odenna mala, unttuntta azazeedda.

Yesuusi Barena Gakkana Metuwaabaanne
Hayk'uwaabaa Koyro Oduwaa Odeedda
(Mar. 8:31-33; Luk'. 9:22-27)

21 He wodiyaappe doommiide Yesuusi, «Taani Yerusaalame biina, taana c'imatuu, k'eesatuwaa kaappatuunne higgiyaa tamaarissiyaawanttu darii waayissanaw bessee; unttunttu taana wod'anawunne taani heezzentso gallassi hayk'uwaappe denddanaw bessee» yaagiide, barena kaalliyaawanttoo geeshshiide oduwaa doommeedda.

22 P'es'iroosi Aa itti bagga zaariide, «Ta Godaw, S'oossay neena hewaappe ashsho; hawe ne bolla ubbakka yeenna» yaagiide Aa zoranaw doommeedda.

23 Shin Yesuusi guyye simmiide P'es'iroosa, «Ha Sees'aanaw, neeni ta matappe kichcha; neeni Asay dosiyaawaa

k'oppiyaawaappe attin, S'oossay dosiyaawaa k'oppenna diraw, taw d'ubo gidaadda» yaageedda.

Yesuusa Kaallanaw Koshshiyaa Ogiyaa
(Mar. 8:34—9:1; Luk'. 9:23-27)

24 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi barena kaalliyaawantta hawaadan yaageedda; «Taana kaallanaw koyyiyaa uray de'ooppe, barena kaado; yaatiide bare mask'k'aliyaa tookkiide, taana kaallo.

25 Ayaw gooppe, bare shemppuwaa ashshanaw koyyiyaa uray bayizzanawaa; shin bare shemppuwaa ta diraw bayizziyaa uray ashshanawaa.

26 Itti uray sa'aan de'iyaa ubbabaa barew shiishshiide, bare shemppuwaa bayizzooppe, Aa ayaa maaddanee? Woy itti uray bare shemppuwaa wozanaw ayaa immana danddayii?

27 Ayaw gooppe, taani, Asaa Na'ay, ta Aabbu bonchchuwaan ta kiitanchchatuwaanna yaana hanay; asaa ubbaw he wode Aa oosuwaa gatiyaa immana.

28 Taani hinttenttoo tumuwaa gay; amareeda asatuu, taani, Asaa Na'ay, kaatiyaa gidaade yiyaawaa be'ana gakkanaw, hayk'k'ennawanttu hawaan de'iino» yaageedda.

17

Yesuusa Malay Laametteedda
(Mar. 9:2-13; Luk'. 9:28-36)

1 Yesuusi usuppun gallassaappe guyyiyaan, barenanna P'es'iroosa, Yaak'oobanne, Yaak'ooba ishaa Yohaannisa akkiide, unttunttu s'alalaa wogga deriyaa huup'iyaa kesseedda.

2 K'ay unttunttu s'eellishshin, unttunttu sintsaan laametteedda; Aa deemuu awayfiyaadaan poo'eedda; Aa mayuukka poo'uwaadan p'ooleedda.

3 Musenne Eelaas Yesuusanna haasayishshin, ha heezzu Aa kaalliyaawanttu be'eeddino.

4 P'es'iroosi Yesuusa, «Ta Godaw, nuuni hawaan de'iyaawe nuw lo"a; neeni dosooppe, nuuni hawaan heezzu daasiyaa ittuwaa new, ittuwaa Musew, ittuwaa Eelaasaw kees's'ana» yaageedda.

5 I haasayishshin, poo'iyaa shaarii yiinne unttuntta kammi aggeedda; shaariyaa giddoppe, «Hawe taani siik'iyaa taana nashechchiyaa ta Na'aa; I giyaawaa sisite» giyaa k'aalay yeedda.

6 Aa kaalliyaawanttu he k'aalaa siseedda wode, daro yayyiide, guufanni aggeeddino.

16:27 25:31; Maz. 62:12; Rom. 2:6 **17:1** 2 P'es'. 1:17-18 **17:5** Dom. 22:2; Zar. 18:15; Maz. 2:7; Isa. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mar. 1:11; Luk'. 3:22

7 Yesuusi unttunttukko yiide, unttuntta bochchiide, «Denddite; yayyoppite» yaageedda.
8 Unttunttu d'ok'k'u giide s'eelliyaa wode, Yesuusa s'alalaappe attin, hara asaa oonanne be'ibeykkino.
9 Unttunttu deriyaappe wod'd'ishin, Yesuusi unttuntta, «Taani Asaa Na'ay, hayk'uwaappe denddana gakkanaw, ha hinttenttu be"eeddawaa oossinne odoppite» yaagiide azazeedda.
10 Aa kaalliyaawanttu Yesuusa, «Yaatina, higgiyaa tamaarissiyaawanttu ayaw, ‹Eelaas kasetiide yaanaw bessee› giinoo?» yaagiide oochcheeddino.
11 I zaariide yaageedda; «Eelaas kaseti yiide, ubbabaa giigissanawaa.
12 Shin taani hinttenttoo oday; Eelaas hawaappe kase yi diggeedda. He wode Asay Aa, barenttoo koyyeeddawaadan ubbaa ootseeddawaappe attin Aa eribeykkino; hewaadankka, k'ay taana, Asaa Na'aa, Asay waayissanawaa» yaageedda.
13 Aa kaalliyaawanttu he wode barenttoo Yesuusi S'ammak'iyaa Yohaannisabaa odiyaawaa akeekeeddino.

Yesuusi Iita ayyaanay Oyk'k'eedda Na'aa Patseedda
(Mar. 9:14-29; Luk'. 9:37-43)

14 Unttunttu daro asaakko yeedda wode, itti bitanii Yesusakko yiide, Aa sintsaan gulbbatiide,
15 «Ta Godaw, ta na'aa wozanaa bayizziyaa harggii oyk'k'ina, I daro wode tamaan, k'ay daro wode haatsaan kunddiyaa diraw, I darii sakettee; Aa patsaarikkii.
16 Neena kaalliyaawanttukkokka Aa ahaad; shin patsanaw danddayibeykkino» yaageedda.
17 Yesuusi zaariide unttuntta, «Ammanenna ha wodiyaa geella asaw! Taani hinttenanna awude gakkanaw de'anee? K'ay hinttenttubaa awude gakkanaw danddayanee? Na'aa taakko haa akkiide yiite» yaageedda.
18 Yesuusi iita ayaana, «Aappe kesa» giide azazina, iita ayyaanay na'aappe kesi aggeedda; ellekka na'ay pas'i aggeedda.
19 Hewaappe guyyiyaan, Aa kaalliyaawanttu barenttu s'alala Yesuusakko yiide, «Nuuni iita ayaana kessanaw ayaw danddayibeykkoo?» yaageeddino.
20 Yesuusi unttuntta yaageedda; «Hewe hinttenttu ammanuu guus's'eedda diraassa; taani hinttenttoo tumuwaa oday; hinttenttoo sannaafic'iyaa geetettiyaa guutsa mitsatti ayfiyaa keena ammanuu de'intto, hinttenttu ha deriyaa,

17:10 Mil. 4:5

‹Hawaappe yaa shiik'a› yaagintto I shiik'ana; hinttenttu ayaanne ootsanawukka danddayanita.
21 Shin hawaa malaa woosaappenne s'oomaappe harabay kessanaw danddayenna» yaageedda.

Yesuusi Bare Hayk'uwaabaa Laa'entsuwaa Odeedda
(Mar. 9:30-32; Luk'. 9:43-45)

22 Aa kaalliyaawanttu Galiilaan, ittippe shiik'i utti de'ishshin, Yesuusi unttuntta, «Taana, Asaa Na'aa, Asay asaw aatsiide immana.
23 Asay taana wod'anawaa; hewaappe guyyiyaan taani heezzentsiyaa gallassi hayk'uwaappe denddana» yaageedda. Aa kaalliyaawanttu daro k'aretteeddino.

Geeshsha Golliyaa Giiraa Giiriyaawaa

24 Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu K'ifirinaahooma katamaa yeedda wode, Geeshsha Golliyaassi k'aras'aa akkiyaawanttu P'es'iroosakko yiide, «Hinttentta tamaarissiyaawe Geeshsha Golliyaa giiraa giirennee?» yaageeddino.
25 I zaariide, «Giiree» yaageedda.
P'es'iroosi soy geleedda wode, Yesuusi kasetiide Aa, «Simoonaa, ne k'ofay ayee? Ha sa'aa kaatatuu k'aras'aa woy giiraa ooppe akkiinoo? Barenttu gadiyaa asaappe akkiino woy hara gadiyaa asaappe akkiinoo?» yaageedda.
26 P'es'iroosi, «Hara gadiyaa asaappe akkiino» yaageedda.
Yesuusi P'es'iroosa, «Yaatooppe, gadiyaa Asay giiranaw bessena.
27 Shin nuuni ha asatuwaa hank'k'etsanaw koyyokko; neeni abbaa baade aan dabbaa yegga; yaataade koyro kesiyaa moliyaa oyk'k'aade, Aa doonaa pook'iyaa wode, giiraw gidiyaa miishshaa neeni demmana. Hewaa akkaade, ta giiraanne ne giiraa unttunttoo imma» yaageedda.

18

Ubbaappe Aad'd'iyaawe Oonee?
(Mar. 9:33-37; Luk'. 9:46-48)

1 Aa kaalliyaawanttu Yesuusakko he wode yiide, «Saluwaa kawutetsaan ubbaappe aad'd'iyaawe oonee?» yaageeddino.
2 Yesuusi itti guutsa na'aa s'eesi unttunttu giddon essiide, hawaadan yaageedda;
3 «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; S'oossaakko hinttenttu simmiide, guutsa naanaadan hanana d'ayooppe, saluwaa kawutetsaa ubbakka gelanaw danddaykkita.
4 Simmi ha guutsa na'aadan, barena kawushshiyaa ooninne saluwaa kawutetsaan ubbaappe aad'd'iyaawaa.

17:24 Kes. 30:13; 38:26

5 K'ay hawaa mala na'aa ta suntsaan mokkiyaa ooninne
taana mokkee.
6 Shin taana ammaniyaa ha guutsa naanaappe ittuwaa
baletsiyaa ooninne, gaac'c'iyaa wogga wos'aa bare
k'ood'iyaan k'achchiide, abbaa c'iimmuwaan mitettiyaawe
aw lo"a.

D'uboo Gaaso Gidiyaawaa
(Mar. 9:42-48; Luk'. 17:1-2)

7 «Alamii asaa d'ubbiyaa diraw, sa'aw aayyero; ayaw
gooppe, d'ubbiyaabay yuussaa aggena; shin d'ubuu Aa gaa-
sotaan yiyaa uraw aayyero.
8 «Neena kushii woy ne gedii neena baletsooppe, neeppe
k'ans's'a ola; neeni laa"u kushiyaannanne laa"u gediyaanna
med'inaa tamaan olettiyaawaappe wobba woy duus'a
kushiyaanna med'inaa de'uwaa geliyaawe new lo"a.
9 K'ay ne ayfii neena baletsooppe, neeppe wooc'a kessa
ola; neeni laa"u ayifiyaana Gaannamiyaa tamaan olet-
tiyaawaappe itti ayifiyaana med'inaa de'uwaa geliyaawe
new lo"a.
10 «Hinttenttu ha guutsatuwaappe ittuwaanne kad'enna
mala, hinttentta naagite; ayaw gooppe, taani hinttent-
too oday; saluwaan unttunttu kiitanchchatuu ubbaa wode,
saluwaan de'iyaa ta Aabbu sintsaan de'iino.
11 Ayaw gooppe, taani, Asaa Na'ay, bayeeddawaa
ashshanaw yaad.

Bayeedda Dorssaa Leemisuwaa
(Luk'. 15:3-7)

12 «Itti asaw s'eetu dorssatuu de'iyaawanttuppe ittuu bay-
ooppe, udduppu tammanne udduppunuwaa deriyaan aggi-
ide, he bayeeddawaa koyyanaw beennee? Hinttenttu waagi-
itee?
13 Taani hinttenttoo tumuwaa gay; I demmooppe, bay-
ibeenna udduppu tammanne udduppu dorssatuwaappe aat-
siide, he itti dorssaan nashettee.
14 Hewaadankka, saluwaan de'iyaa hinttenttu Aabbu ha
guutsatuwaappe ittuu bayanawaakka koyyenna.

Bayzzeedda Asaw Ootsanaw Bessiyaabaa

15 «Ne ishay neena naak'k'ooppe, neerekka aakko baade,
Aa naak'uwaa aw oda; I newaa sisooppe, ne ishaa balaappe
zaaraadda.
16 Shin I newaa sisennaan is's'ooppe, laa"u woy heezzu
markkay markkattowaan yewuu ubbay tumattiyaa diraw,
hara itti woy laa"u asaa neenanna ittippe afa.
17 I unttunttubaa sisennaan is's'ooppe, ubbabaa
ammaniyaa asaw oda; K'ay ammaniyaa Asay giyaawaakka

I sisennaan is's'ooppe, ammanenna asaadaaninne k'aras'aa shiishshiyaa asaadan Aa payda.

18 «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; neeni sa'aan hano goowe ubbay saluwaan S'oossaa sintsaan hanana; shin neeni sa'aan hanoppo geeddawe saluwankka hanenna.

19 «K'aykka taani hinttenttoo oday; hintteppe laa"u uray sa'aan S'oossaa woossiyaawaan ay yewuwaaninne itti wozanaa gidooppe, saluwaan de'iyaa ta Aabbu hewaa hinttenttoo immana.

20 Ayaw gooppe, laa"u uray woy heezzu uray ta suntsaan shiik'iyaasaan, taani hewaan unttunttu gidduwaan de'ay» yaageedda.

Atto Giyaawaa

21 P'es'iroosi; he wode Yesuusakko yiide, «Godaw, ta ishay taana aappu kaala naak'k'ooppe taani aw atto gaanaw bessii? Laappunuwaa gakkanaw naak'k'ineeyee?» yaagiide Aa oochcheedda.

22 Yesuusi zaariide Aa, «Gidenna, taani neena laappun tammu kaala laappunuwaa gayippe attin, laappunuwaa s'alalaa giikke.

23 «Ayaw gooppe, saluwaa kawutetsay bare k'oomatuwaanna miishshaa heetettanaw k'oppeedda kaatiyaa bessee.

24 He kaatii miishshaa heetettanaw doommeedda wode, daro miiloone biraa ac'uu de'iyaa itti bitaniyaa aakko aheeddino.

25 Shin he k'oomaw ac'uwaa c'iggiyaawe d'ayina, Aa goday he ac'uwaa c'igganaw, Aa machchattanne inne Aa naanay, k'ay aw de'iyaa ubbabay zal"ettana mala, Aa azazeedda.

26 Hewaa diraw, k'oomay bare godaa sintsaan gulbbatiide, ‹Ta godaw, hayya godo guutsa wodiyaa naagaarikkii; taani new ubbabaakka c'iggana yaagiide Aa woosseedda.›

27 Aa goday aw k'arettiide, Aa yeddi aggeedda; Aa ac'uwaakka aw maari aggeedda.

28 «Shin he k'oomay kesiide, bare laggetsaa k'oomatuwaappe ittuu bareppe s'eetu biraa santtimiyaa tal"eeddawaanna gakettiide, ‹Ne bolla de'iyaa ta miishshaa c'igga› yaagi oyk'k'iide, Aa c'uulleedda.

29 «Yaatina he Aa laggetsaa k'oomay Aa sintsaan gulbbatiide, ‹Ha"i tayishay guutsa wodiyaa naagaarikkii; taani new ubbabaakka c'iggana› yaagiide Aa woosseedda.

30 «Shin is's'i akki biide, Aa laggetsay he ac'uwaa k'ans's'ana gakkanaw, k'asho golle gelisseedda.

18:22 Dom. 4:24

31 Hewaa diraw, Aa laggetsaa k'oomatuu hewaa be'iide,
daro yiloteeddino; barenttu godaakko biide, I ootseedda ub-
babaa aw odeeddino.
32 «Hewaappe guyyiyaan, goday he k'oomaa s'eesiide, ‹Ha iita
k'oomaw, neeni taana woosseedda diraw, taani he ac'uwaa
ubbaa new maaraa aggaad.
33 Taani new he ac'uwaa maareeddawaadan, neenikka ne
laggetsaa k'oomaw maaranaw bessennee?› yaageedda.
34 Hewaappe simmiide aw daro hank'k'ettiide, bare
ac'uwaa ubbaa I c'iggi wurssana gakkanaw, pas'a kaa'ettana
mala, k'asho golle gelisseedda.
35 «Hinttenttu huup'iyaan huup'iyaan hinttenttu ishaw
wozanaappe atto gaana d'ayooppe, he goday bare k'oomaa
ootseeddawaadan, saluwaan de'iyaa ta Aabbukka hinttentta
hewaadan ootsana» yaageedda.

19

Yesuusi Geluwaabaanne akaabaa Tamaarisseedda
(Mar. 10:1-12)

1 Yesuusi he haasayaa wurssowaappe guyyiyaan,
Galiilaappe denddiide, Yorddaanoosa Shaafaappe hefintsan
de'iyaa Yihudaa gadiyaa beedda.
2 Daro Asay Aa kaalliide beeddawaa hewaan patseedda.
3 Itti itti Parisaawatuu paac'c'anaw Yesuusakko yiide, «Itti
Asay ay gaasuwaaninne, bare machchatto yeddanaw nu hig-
gii azazii?» yaagiide Aa oochcheeddino.
4 Yesuusi zaariide, hawaadan yaageedda; «S'oossay koyro
unttuntta med'd'iidde, attumawaanne mac'c'awuno oot-
seedda.
5 Hewaa diraw, ‹Itti Asay bare aabbanne bare daayo aggi-
ide, bare machchattinna ittippe de'ee; unttunttu laa"uu itti
asaa gidiino› yaagiyaa k'aalaa nabbabibeykkitee?
6 Hewaa diraw, unttunttu itti asaa gidiyaawaappe at-
tin, laa"u asaa gidikkino; hewaa diraw, S'oossay ittippe
de'anaadan gatsowaa Asay shaakkoppo» yaageedda.
7 Parisaawatuu Yesuusa, «Yaatina, Muse ayaw itti uray bare
machchatto pirimaa peed'iide yeddana mala azazeeddee?»
yaageeddino.
8 Yesuusi zaariide, «Hinttenttu hinttenttu machchatuwaa
yeddana mala, Muse hinttentta azazeeddawe, hinttenttu
odina sisenna guzuma gido diraappe attin, koyro hewaa mala
gidenna.

19:4 Dom. 1:27; 5:2 **19:5** Dom. 2:24

9 Taani hinttenttoo oday; bare machchatto woshummennaan de'ishshin yeddiide, hararo akkiyaa ooninne woshummee; haray yeddeeddawunno akkiyaawekka woshummee» yaageedda.

10 Yesuusa kaalliyaawanttu Aa, «Asinaa gidduwaaninne machchatti gidduwaan de'iyaa wogay hewaa mala gidooppe, akkenaaninne gelennaan de'iyaawe lo"a» yaageeddino.

11 Shin Yesuusi unttuntta yaageedda; «Hewaa mala timirttii S'oossay immowanttussappe attin, asaa ubbaassa gidenna;

12 ayaw gooppe, barenttu daay uluwaappe yelettiyaa wodekka, shuufa gideeddawanttu de'iino; k'ay Asay k'aaratina mureesa gideeddawanttu de'iino; k'ay saluwaa kawutetsaa diraw, barentta shuufa ootseeddawanttu de'iino; ha timirttiyaa akkanaw danddayiyaawe ooninne akko» yaageedda.

Yesuusi K'eeri Naanaa Bolla Bare Kushiyaa Wotseedda
(Mar. 10:13-16; Luk'. 18:15-17)

13 Yesuusi he wode bare kushiyaa guutsa naanaa bolla wotsiide, S'oossaa woosana mala, itti itti Asay naanaa aakko aheedda; shin Yesuusa kaalliyaawanttu he asaa ahenna mala hank'k'etteeddino.

14 Shin Yesuusi, «K'eeri naanay taakko yiyaawaa diggoppite; ayaw gooppe, saluwaa kawutetsay hewanttu malaasa» yaageedda.

15 Hewaappe simmiide bare kushiyaa unttunttu bolla wotseeddawaappe guyyiyaan, hewaappe bashi beedda.

Yalaga, Dure Bitaniyaa Ooshaa
(Mar. 10:17-31; Luk'. 18:18-30)

16 Itti bitanii Yesuusakko yiide, «Tamaarissiyaawoo, taani med'inaa de'uwaa demmanaw lo"obaa ayaa ootsoo?» yaageedda.

17 Yesuusi Aa, «Lo"obay ayentto taana ayaw oochchay? Ittuwaa s'alalay lo"a; shin neeni med'inaw de'anaw koyyooppe, azazatuwaa naaga» yaageedda.

18 Bitanii, «Hak'awantta?» yaagiide oochcheedda.

Yesuusi zaariide, «Wod'oppa; woshummoppa; wuu"oppa; wordduwaa markkattoppa;

19 ne aabbanne ne daayo bonchcha; ne shooruwaakka ne huup'iyaadaan siik'a» yaageedda.

20 He yalaga bitanii Yesuusa, «Taani hewaa ubbaakka guutsatetsaappe doommaade naagaad; yaatina, taw pac'c'iyaawe ayee?» yaageedda.

19:18 Kes. 20:13-16; Zar. 5:17-20 **19:19** Kes. 20:12; Zar. 5:16; Wog. 19:18

21 Yesuusi bitaniyaa, «Neeni polo asaa gidanaw koyyooppe, baade new de'iyaawaa zal"aade, he miishshaa hiyyeesaw imma; neeni saluwaan durettana; yaataade yaade taana kaala» yaageedda.

22 Shin he yalaga bitanii hewaa siseedda wode, I daro dure gidiyaa diraw, k'arettiidde bashi beedda.

23 Yesuusi barena kaalliyaawanttoo, «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; dure Asay saluwaa kawutetsaa gelanawe daro meto gidanawaa.

24 Taani gujjaadekka hinttenttoo oday; dure Asay S'oossaa kawutetsaa gelanaappe, gaaluu marppiyaa lukuwaanna aad'd'anawe matattee» yaageedda.

25 Aa kaalliyaawanttu hewaa sisi maalalettiide, «Yaatina, ooni attanaw danddayii?» yaageeddino.

26 Yesuusi unttuntta c'addi s'eelliide, «Hawe asaw danddayettenna; shin S'oossaw ubbabay danddayettee» yaageedda.

27 P'es'iroosi he wode zaariide Yesuusa, «Be'a, nuuni nuw de'iyaa ubbabaa bashiide, neena kaalleeddo; yaatiide nuuni ayaa demmaneeshsha?» yaageedda.

28 Yesuusi unttuntta hawaadan yaageedda; «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; taani, Asaa Na'ay, ooratsa gadiyaan ta kawutetsaa oydiyaan uttiyaa wode, taana kaalleedda hinttenttukka tammanne laa"u Israa'eeliyaa zaratuwaa bolla pirddanaw, tammanne laa"u kawutetsaa oydiyaan uttanita.

29 Ta suntsaa diraw, golliyaa woy ishatuwaa woy michchatuwaa, woy aawuwaa woy aatto woy machchatto, woy naanaa woy gadiyaa aggeedda ooninne, s'eetu dakkuwaappe daruwaa akkana; k'ay med'inaa de'uwaakka laattana.

30 Shin c'oratuu ha"i sintsateeddawanttu guyyetanawantta; k'ay c'oratuu ha"i guyyen de'iyaawanttu sintsatanawantta.

20

Woynniyaa Turaa Giddon Ootsiyaa Oosanchchatuwaa Leemisuwaa

1 «Saluwaa kawutetsay woyniyaa geetettiyaa turaa gidduwaa ootsiyaawantta uniyaa oosissanaw, wontta guuraan keseedda woyniyaa turaa godaa bessee.

2 I he oosanchchatoo hachche hachche ootseeddawaa wolk'k'aa gatiyaa c'igganaw unttunttunna giigiide, bare woyniyaa turaa gidduwaa oosissanaw unttuntta yeddeedda.

3 «K'ay heezzu saatiyaa gidoode kesiide, oosuu baynnaan k'oc'aan ek'k'eedda hara asatuwaa be'iide,

4 unttuntta, ‹Hinttenttukka k'ay ta woyniyaa turaa gidduwaa ootsanaw biite; taani hinttenttoo bessiyaa gatiyaa c'iggana› yaageedda; hewaappe guyyiyaan unttunttu beeddino.
5 Laa'entsuwaakka usuppun saatiyaaninne uddupu saatiyaan kesiide, hewaadan ootseedda.
6 Tammanne itti saatiyaa heeraan I kesiyaa wode, haranttu hewaan ek'k'eeddawantta demmiide, ‹Oosuwaa ootsennaan kumentsaa gallassaa hawaan ayaw ek'k'i peesheedditee?› yaageedda.
7 «Unttuntu, ‹Nuuna oosissiyaa Asay d'ayeedda diraw ek'k'i peesheeddo› yaageeddino.
«I, ‹Unttunttakka k'ay ta woyniyaa turaa gidduwaa ootsanaw biite› yaageedda.
8 «Sa'ay omarssiyaa wode, woyniyaa turaa goday ootsiyaawanttu kaappuwaa, ‹Oosanchchatuwaa s'eesaade, wurssetsaan oosuwaan geleeddawanttuppe doommaade koyro geleeddawantta gakkanaw, unttunttu oosuwaa dirgguwaa c'igga› yaageedda.
9 «Tammanne itti saatiyaa heeraan oosuwaa doommeeddawanttu yiide, huup'iyaan huup'iyaan ootsiide peesheedda wolk'k'aa gatiyaa akkeeddino.
10 Koyro oosuwaa doommeedda Asay yeedda wode, daruwaa akkanaw k'oppeeddino; shin unttunttukka huup'iyaan huup'iyaan barenttu oosuwaa wolk'k'aa gatiyaa akkeeddino.
11-12 Hewaappe guyyiyaan, ‹Ha guyyeppe yeeddawanttu itti saatiyaa s'alalaa ootseeddino; kumentsaa gallassaa daaburiide c'awotteedda nuwaanna unttunttu oosuwaa dirgguwaa k'araa ootsaadda› yaagiide barentta oosuwaan gelisseeddawaa bolla zuuzummeeddino.
13 «Shin I unttunttuppe ittuwaa hawaadan yaageedda; ‹Ta laggew, taani neena naak'k'abeykke; ootsaade peesheedda wolk'k'aa gatiyaa taananna giigabeykkiyee?
14 Newaa akkaade ba; taani ha"i wurssetsaan oosuwaan geleeddawookka newaa keenaa immanaw koyyay.
15 Taani ta miishshaan ta koyyeeddawaadan ootsanaw taw maatay baawee? Woy taani lo"a gideedda diraw, neeni k'anaatay?› yaageedda.
16 «Hewaadankka, k'ay guyyeteeddawanttu sintsatanawantta; sintsateeddawanttu k'ay guyyetanawantta; ayaw gooppe, s'eesetteeddawanttu c'ora; shin dooretteeddawanttu guutsa» yaageedda.

Yesuusi Bare Hayk'uwaabaa Heezzentsuwaa Odeedda (Mar. 10:32-34; Luk'. 18:31-34)

20:8 Wog. 19:13; Zar. 24:15

17 Yesuusi Yerusaalame biidde, ogiyaan barenanna biyaa
tammanne laa"u barena kaalliyaawantta gas'aa kessiide,
dumma unttunttoo yaageedda.
18 «Be'ite, nuuni Yerusaalame ha"i keseetto. Yaan taana,
Asaa Na'aa k'eesatuwaa kaappatoonne higgiyaa tamaaris-
siyaawanttoo aatsiide immanawantta; unttunttu ta bolla
hayk'uwaa pirddaa pirddanawantta.
19 K'ay Ayihuda gidenna asawukka taana aatsiide
immanawantta; he Ayihuda gidenna Asay ta bolla
k'iliic'anawanttanne taana lissuwaan shoc'anawantta;
yaatiide mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide, taana
kak'k'anawantta; taani heezzentsiyaa gallassi hayk'uwaappe
denddana» yaageedda.

Zabddiyoosa Naanaa Daay Woosaa
(Mar. 10:35-45)

20 He wode Zabddiyoosa naanaa daaya bare naanaanna
Yesuusakko yaaddu; Aa sintsaan gulbbataade ittibaa Aa
woossaaddu.
21 Yesuusi izo, «Ayaa koyyay?» yaagiide oochcheedda.
Iza zaaraade, «Ha ta laa"u naanay ne kawutetsaan ittuu
neeppe ushechcha baggana, k'ay ittuu neeppe haddirssa bag-
gana uttino yaagaarikkii» yaagaade woossaaddu.
22 Shin Yesuusi zaariide naanaa, «Hinttenttu ayaa woos-
sanaw bessintto erikkita. Taana gakkiyaa wolk'k'aama
metuwaa metootanitee? Taani s'ammak'ettana s'ink'k'ataa
s'ammak'ettanaw danddayiitee?» yaageedda.
Unttunttu, «Ee danddayana» yaageeddino.
23 Yesuusi, «Taana gakkiyaa wolk'k'aama metuwaa tu-
makka hinttenttu metootanita; shin taappe ushechcha bag-
gannanne haddirssa baggana uttanawantta dooranaw taw
maatay baawa; shin he sa'ay ta Aabbu immanaw giigissi
wotseeddawanttussa» yaageedda.
24 Yekko tammu Yesuusa kaalliyaawanttu hewaa siseedda
wode, he laa"u ishatoo hank'k'etteeddino.
25 Shin Yesuusi unttunttu ubbatuwaakka barekko s'eesiide,
hawaadan yaageedda; «Ahizaabe asatuwaa kaappatuunne
hawantta kaaletsiyaa asatuu barenttu asaa ayissiyaawaa eri-
ita.
26 Hinttenttu gidduwaan hewaa mala gidenna; shin hint-
tenttu gidduwaan d'ok'k'atetsaa koyyiyaa ooninne hinttent-
too k'ooma gidanaw bessee.
27 K'ay hinttenttu gidduwaan ubbaappe bolla gidanaw
koyyiyaawe ooninne hinttenttoo ayile gidanaw bessee.
28 Hewaadan taani, Asaa Na'ay, asaw ootsanawunne daro
asaa wozanaw ta shemppuwaa immanaw yeeddawaappe
attin, Asay taw ootsana mala yabeykke» yaageedda.

Yesuusi Laa"u K'ook'atuwaa Patseedda
(Mar. 10:46-52; Luk'. 18:35-43)

29 Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu Iyyarkkoppe kesishshin,
daro Asay unttuntta kaalleedda.
30 Laa"u k'ook'a asatuu ogiyaa doonaan utteeddawanttu
Yesuusi hewaanna aad'd'iyaawaa sisiide, barenttu
kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Godaw, Daawita na'aw, nuw
k'arettaarikkii» yaageeddino.
31 Daro Asay unttuntta, «Hayzzite» giide hank'k'etteedda;
shin unttunttu barenttu kooshshaa darii d'ok'k'u ootsiide,
«Godaw, Daawita na'aw, nuuna maaraarikkii!» yaageeddino.
32 Yesuusi ogiyaan ek'k'iide, unttuntta s'eesiide, «Taani hint-
tenttoo ayaa ootsana mala koyyiitee?» yaageedda.
33 K'ook'atuu, «Godaw, nu ayfiyaa patsaarikkii» yaageed-
dino.
34 Yesuusi unttunttoo k'arettiide, unttunttu ayfiyaa
bochcheedda; ellekka unttunttu ayfii s'eelli aggina, Aa kaalli
aggeeddino.

21

Yesuusi Wolk'k'aama Bonchchuwaan Yerusaalame Geleedda
(Mar. 11:1-11; Luk'. 19:28-40; Yoh. 12:12-19)

1 Unttunttu Yerusaalame matiide, Debre Zayite geetettiyaa
deriyaa lank'k'iyaan de'iyaa Beetefaage geetettiyaa k'eeri
katamaa gakkeeddino; Yesuusi barena kaalliyaawanttuppe
laa"uwaa sintsaw kiittiide,
2 unttuntta hawaadan yaageedda; «Hinttenttuppe sintsaan
de'iyaa k'eeri katamaa biite; hewaan itti haratta k'ashuwaan
de'ewunno izi maraanna hinttenttu bi simmo sankka dem-
manita; unttuntta billiide, taw akki yiite.
3 Ooninne hinttentta oochchooppe, ‹Goday hawantta
koyyee› yaagite; ellekka I unttuntta yeddi agganawaa.»*
4-5 Timbbitiyaa odiyaa nabii,
«S'iyoone katamaa asaw,
‹Be'a, ne kaatii ashikke gidiide,
hariyaa bolla, hare maraa bolla uttiide,
neekko yee› yaagite»
yaagiide haasayeeddawe polettana mala, hawe haaneedda.
6 Aa kaalliyaawanttu biide, Yesuusi barentta azazowaadan
ootseeddino.
7 Harattonne hare maraa ahiide, barenttu mayuwaa unt-
tunttu zokkiyaan wotseeddino; hewaappe simmina Yesuusi
toggeedda.

---

* **21:3** *Goday:* Haratuwaa godaa guussaa. **21:4-5** Zak. 9:9

8 He c'ora asaappe dariyaa baggay bare mayuwaa ogiyaan
hiis's'eedda; k'ay haranttu mitsaa haytsaa kar kariide,
ogiyaan yeggeeddino.
9 Yesuusappe sintsanna hamettiyaa c'ora asaynne k'ay Aa
geeduwaa kaalliyaa c'ora asay, barenttu kooshshaa d'ok'k'u
ootsiide,
«Daawita na'ay galatetto!
Godaa suntsaan yiyaawe anjjetteeddawaa!
S'oossay galatetto!»
yaageedda.
10 Yesuusi Yerusaalame katamaa geleedda wode, katamaan
de'iyaa Asay ubbay, «Hawe oonee?» yaagiide shabbiretteed-
dino.
11 Asay, «Hawe Galiilaan de'iyaa Naazireete geetettiyaa kata-
maappe yeedda nabiyaa Yesuusa» yaageedda.

Yesuusi Geeshsha Golliyaa Geleedda
(Mar. 11:15-19; Luk'. 19:45-48; Yoh. 2:13-22)

12 Yesuusi Geeshsha Golliyaa geliide, hewaan
zal"iyaawanttanne shammiyaawantta ubbaa kare
yedersseedda; k'ay miishshaa laammiyaawanttu
s'arap'p'eezaanne dogommuwaa zal"iyaawanttu oydiyaa
gup'p'i yeggiide,
13 unttuntta, «S'oossaa Mas'aafan, ‹Ta gollii S'oossaa woos-
siyaa golliyaa geetettana› yaagettiide s'aafetti utteedda; shin
hinttenttu Aa bonk'k'iyaawanttu k'osettiyaa gonggoluwaa
kesseeddita» yaageedda.
14 K'ook'atuunne gedii sileeddawanttu Yesuusakko
Geeshsha Golliyaa yiina, I unttuntta patseedda.
15 Shin k'eesatuwaa kaappatuunne higgiyaa tamaaris-
siyaawanttu Yesuusi ootsiyaa ooratsabaa be'eedda wodenne,
guutsa naanay Geeshsha Golliyaan barenttu kooshshaa
d'ok'k'u ootsiide, «Daawita na'ay galatetto» yaagiyaawaa
be'eedda wode hank'k'etteeddino.
16 Yaatiide Yesuusa, «Hawanttu giyaawaa sisay?» yaageed-
dino.
Yesuusi, «Ee sisay; S'oossaa Mas'aafay, ‹Guutsa naanaynne
d'ammiyaa naanay neena galatana mala, unttuntta
erissaadda› yaagiyaawaa ubbakka nabbabi beykkitee?»
yaageedda.
17 Yesuusi unttuntta aggiide, he katamaappe Biitaaniyaa
geetettiyaa katamaa biide, yaan ak'eeda.

Ayfii d'ayeedda Balasiyaa Mitsatto
(Mar. 11:12-14, 20-24)

21:9 Maz. 118:25, 26 **21:13** Isa. 56:7; Erm. 7:11 **21:16** Maz. 8:2

18 Yesuusi wontta guuraanna katamaa beedda diraw
koshatteedda.
19 Ogiyaa doonaan itti balasiyaa geetettiyaa mitsatto
be'iide, iikko beedda; bi gakkiyaa wode he mitsattin
haytsaa s'alalaappe attin, ayfiyaa ayinne demmibeenna; izo,
«Laa'entsuwaa med'inawukka ayfoppa» yaagina, he balasatta
elekka mela aggaaddu.
20 Aa kaalliyaawanttu hewaa be'iide maalalettiide, «Ha bal-
asatta waanaade itti kutsaan mela aggaaddee?» yaageed-
dino.
21 Yesuusi zaariide, «Taani hinttenttoo tumuwaa gay;
hinttenttu ammanuu de'iyaawanttanne sid'ennawantta
gidooppe, ha balasatto taani ootseeddawaa mala s'alalaa
ootsikkita; shin haray atto hinttenttu ha deriyaa, ‹Denddaade
abbaan kundda› ginttokka hanana;
22 hinttenttu ammaniide S'oossaa woossiyaawaa ayaa gid-
inttokka akkana» yaageedda.

Yesuusa Maatay Yeeddasaa
(Mar. 11:27-33; Luk'. 20:1-8)
23 Yesuusi Geeshsha Golliyaa yiide tamaarissishshin,
k'eesatuwaa kaappatuunne Ayihuda c'imatuu aakko yiide,
«Neeni hawaa ootsanaw new ay maatay de'ii? New ha maataa
oonee immeeddawee?» yaageeddino.
24 Yesuusi zaariide unttuntta, «Taanikka hinttentta ittibaa
oochchana; hinttenttu taw hewaa odooppe, taani hawaa ay
maattaani ootsaytantto, hinttenttoo odana;
25 Yohaannisi s'ammak'iyaa maatay hak'appe yeeddee?
S'oossaappe yeeddeyye asaappe yeeddee?» yaageedda.
Unttunttu barenttu gidduwaan palumaa doommiide, «Nu-
uni, ‹S'oossaappe yeedda› yaagooppe I nuuna, ‹Yaatooppe,
Yohaannisi odeeddawaa ayaw ammanibeykkitee?› yaa-
ganawaa.
26 Shin nuuni, ‹Asaappe yeedda› yaagooppe, Asay ubbay
Yohaannisi nabiyaa gideeddawaa eriyaa diraw, asaw yayy-
eetto» yaageeddino.
27 Unttunttu Yesuusaw, «Nuuni erokko» yaagiide zaareed-
dino.
Yesuusi, «Taanikka hawaa ay maattaani ootsaytantto, hint-
tenttoo odikke» yaageedda.

Laa"u Naanaa Leemisuwaa
28 «Shin hinttenttu ayaa k'oppiitee? Laa"u naanay de'iyaa
itti bitanii de'ee; he bitanii bayira na'aakko biide, ‹Ta na'aw,
hachche baade ta woyniyaa turaa ootsa› yaageedda.
29 Na'ay zaariide, ‹Biikke› geedda; shin guyyeppe bare
wozanaan k'oppi akkiide, woyniyaa turaa ootsanaw beedda.

30 Aawuu yekko na'aakko biide, bayiraw geed-
dawaadankka aw geedda; teefa na'ay zaariide, ‹Lo"a ta
godaw› yaageedda; shin bibeena.
31 Ha laa"u naanaappe bare aawuu koyyeeddawaa oot-
seeddawe hak'awee?» yaageedda.

Unttunttu, «Bayiraa» yaageeddino.

Yesuusi unttuntta hawaadan yaageedda; «Taani
hinttenttoo tumuwaa gay; k'aras'aa akkiyaawanttunne
woshummiyaawanttu hintteppe sintsatiide, S'oossaa
kawutetsaa gelana.
32 Ayaw gooppe, S'ammak'iyaa Yohaannisi s'illotetsaa
ogiyaa tamaarissiidde, hinttekko yiina, I giyaawaa am-
manibeykkita. Shin k'aras'aa akkiyaawanttunne woshum-
miyaawanttu I giyaawaa ammaneeddino; hinttenttu haray
atto hewaa be'iidekka, hinttenttu nagaraappe simmiide, I
giyiyaawaa ammanibeykkita» yaageedda.

Woynniyaa Turaa Giddon Ootsiyaa
Goshshanchchatuwaa Leemisuwaa
(Mar. 12:1-12; Luk'. 20:9-19)

33 K'aykka Yesuusi hawaadan yaageedda; «Hara
leemisuwaakka sisite; woyniyaa geetettiyaa turaa tokkeedda
itti bitanii de'ee; woyniyaa turaa yuushshi aatsiide direedda;
k'ay he woyniyaa gumi"iyaa ollaakka bookkeedda; hewaa
naagiyaa asaw adussa shuchchaa gimbbeedda. Hewaappe
guyyiyaan, kotsaa ootsiyaa asaw immiide, hara gade beedda.
34 Woynniyaa ayfiyaa mas'iyaa wodii gakkina, barena
gakkiyaawaa akkiide yaana mala, bare k'oomatuwaa bare
kotsaawatuwaakko kiitteedda.
35 Kotsaawatuu Aa k'oomatuwaa oyk'k'iide, ittuwaa
wod'eeddino; k'ay yekkuwaa shuchchaan p'alk'k'eeddino.
36 K'aykka he bitanii kasewanttuppe dariyaa hara
k'oomatuwaa kiitteedda; kotsaawatuu he k'oomatuwaakka
kasewanttuwaadan ootseeddino.
37 «Shin wurssetsaan I, ‹Ta na'aa unttunttu
bonchchanawantta› yaagiide bare na'aa unttunttukko
kiitteedda.
38 «Shin kotsaawatuu na'aa be'iide, barenttu gidduwaan,
‹Gadiyaa laattanawe hawaa; biide Aa wod'iide, gadiyaa nu-
uni laattana› yaageeddino.
39 Na'aa oyk'k'iide, woyniyaa turaa giddoppe gas'aa kessi-
ide wod'eeddino.
40 «Simmi woyniyaa turaa goday yiyaa wode, he kot-
saawatuwaa wootanee?» yaagiide oochcheedda.

21:33 Isa. 5:1-2

41 Unttunttu, «I he iita asatuwaa wod'i wurssiide, woyniyaa
turay ayfiyaa wode barena gakkiyaawaa wodiyaan
sheed'd'iyaa hara kotsaawatoo immana» yaageeddino.
42 Yesuusi unttuntta hawaadan yaageedda;
« ‹Gimbbiyaawanttu kad'iide is's'eedda shuchchay,
godaa s'ap'uwaa minisiyaa, ubbaappe aad'd'iyaa
shuchchaa gideedda.
Hawe Goday ootseeddawaa;
k'ay nu s'eelawukka maalalissiyaawaa›
yaagiyaawaa S'oossaa mas'aafaappe ubbakka nabbabi
beykkitee?
43 «Hewaa diraw, taani hinttenttoo oday; S'oossaa kawutet-
say hintteppe aketiide, lo"o ayfiyaa immiyaa asaw imet-
tanawaa.
44 He shuchchaa bolla kunddiyaa ubbay me'erettana; k'ay
he shuchchay asaa bolla kunddooppe, he kunddeedda uraa
liik'issana» yaageedda.
45 K'eesatuwaa kaappatuunne Parisaawatuu Yesuusi
odeedda leemisuwaa siseedda wode, barenttuwaa
haasayiyaawaa ereeddino.
46 Unttunttu Yesuusa oyk'k'anaw koyyeeddino; shin Yesu-
usa daro Asay nabiyaa giide k'oppi utteedda diraw, he asaw
yayyeeddino.

22

Akaanne Geluwaa Oduwaa Leemisuwaa
(Luk'. 14:15-24)

1 Yesuusi asaw laa'entsuwaa leemisuwaan hawaadan
yaagiide haasayeedda;
2 «Saluwaa kawutetsay bare na'aw machchiyaa immanaw
ubbabaa makkeedda kaatiyaa mala.
3 He kaatii bullachchaw odi wotseedda asatuwaa
s'eesanaw bare k'oomatuwaa kiitteedda; shin asatuu yaanaw
koyyibeykkino.
4 «K'ay hara k'oomatuwaa, ‹S'eesetteeddawantta, «Taani
k'umaa giigissaaddi; ta sanggatuunne ta mod'd'o miyatuu
shuketteeddino; ubbabaykka maketteedda. Bullachchaa haa
yiite» yaagite› yaagiide kiitteedda.
5 Shin s'eesetteeddawanttu koyyennaan is's'iide, barenttu
oosoo beeddino; ittuu bare goshshaw biina, yekkuu bare
zal"ew beedda.
6 Atteeddawanttu k'ay kaatiyaa k'oomatuwaa oyk'k'i
wad'd'iide wod'eeddino.
7 «Kaatii daro hank'k'etteedda; k'ay bare wotaadaratuwaa
yeddiide, he shemppuwaa wod'eeddawantta wod'isiide, unt-
tunttu katamaa guudisseedda.

21:42 Maz. 118:22-23

8 Hewaappe guyyiyaan, bare k'oomatuwaa, ‹Bullachchay maketteedda; shin s'eesetteeddawanttu bullachchaw bessiyaa asaa gidikkino.
9 Hewaa diraw, wogga k'ad'd'aa biide, hinttenttu demmeedda asaa ubbaa bullachchaw s'eesite› yaageedda.
10 He k'oomatuu k'ad'd'aa biide, barenttu demmeedda asaa ubbaa lo"uwaa iitaa shiishshiide, bullachchaa daasiyaa kuntseeddino.
11 «Shin kaatii k'umaa maanaw utteedda asaa be'anaw geleedda wode, bullachchaa mayuwaa mayyibeenna itti bitaniyaa hewaan be'iide,
12 ‹Ta laggew, bullachchaa mayuwaa mayyennaan waanaade hawaa gelaaddii?› yaagina bitanii c'o"u geedda.
13 «Hewaappe guyyiyaan, kaatii bare k'oomatuwaa, ‹Ha bitaniyaa kushiyaanne gediyaa k'achchiide, kare d'umaa kessi olite; I hewaan yeekkananne achchaa d'ak'ana› yaageedda.
14 «Ayaw gooppe, s'eesetteeddawanttu dara; shin dooretteeddawanttu guutsa» yaageedda.

Giiraa Wooti Giiranentto Oochcheedda Ooshaa
(Mar. 12:13-17; Luk'. 20:20-26)

15 Hewaappe guyyiyaan, Parisaawatuu biide, Aa haasayaappe balaa demmiide, Aa oyk'k'ana mala mak'k'eteeddino.
16 K'ay barentta kaalliyaawanttuppenne Heroodisa baggatuwaappe amareedawantta aakko kiitteeddino. Unttunttu, «Tamaarissiyaawoo, neeni tumuwaa haasayiyaawaanne S'oossaa ogiyaa tumatetsaan tamaarissiyaawaa nuuni ereetto; ayaw gooppe, neeni asaappe asaa shaakkakkanne dummayakka.
17 Ne k'ofay ayentto nuw oda; nuuni Roome gadiyaa Kaatiyaa K'eesaarew giiraa giiriyaawe wogeeyye woga gidennee?» yaageeddino.
18 Shin Yesuusi unttunttu iita k'ofaa eriide, «Ha lo"a malatiyaa iita asatoo, ayaw taana paac'c'iitee?
19 Giiraa giiriyaa miishshaa taana bessite» yaageedda. Hewaappe guyye unttunttu biraa santtimiyaa aw aheeddino.
20 I, «Ha malaynne suntsay oowee?» yaageedda.
21 Hewaappe simmiide unttuntta oochchina, unttunttu, «Roome gadiyaa Kaatiyaa K'eesaarewaa» yaageeddino.
Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi unttuntta, «Yaatooppe, K'eesaarewaa K'eesaarew, S'oossaawaa S'oossaw immite» yaageedda.
22 Unttunttu hewaa siseedda wode, maalalettiide Aa aggiide beeddino.

Hayk'k'eeddawanttu Dendduwaabaa
(Mar. 12:18-27; Luk'. 20:27-40)

23 Hayk'k'eedda Asay denddenna giyaa
Saduk'aawanatuwaappe itti itti asatuu he gallassi
Yesuusakko yiide, hawaadan yaagiide, Aa oochcheeddino;
24 «Tamaarissiyaawoo, Muse, ‹Itti Asay na'aa yelennaan
hayk'k'ooppe, he hayk'k'eeddawaa ishay Aa machchatto laat-
tiide, bare ishaw na'aa yelanaw bessee› yaageedda.
25 Nuunanna laappu ishatuu de'iino; bayiray machchatto
akkiide, na'aa yelennaan hayk'k'eedda; hewaappe guyyiyaan
Aa machchatto Aa ishay akkeedda.
26 K'ay laa'entsiyaawekka hayk'k'eedda;
heezzetsiyaawekka, laappuntsa gakkanawukka hewaadan
haneeddino.
27 Ubbaappe guyyiyaan, he mishiratta hayk'k'aaddu.
28 Yaatina, hayk'k'eedda Asay hayk'uwaappe denddiyaa
gallassi he mishiratta laappunatuwaappe hak'awoo
machche gidanee? Ayaw gooppe, laappunatuu ubbaykka
izo akkeeddino» yaageeddino.
29 Yesuusi zaariide, hawaadan yaageedda; «S'oossaa
Mas'aafatuwaa woy Aa wolk'k'aa hinttenttu erenna diraw
baliita.
30 Ayaw gooppe, hayk'k'eedda Asay hayk'uwaappe den-
ddiyaa gallassi, saluwaan de'iyaa kiitanchchatuwaa mala gi-
danaappe attin, attuma asaynne akkena; mac'c'a asaynne
gelenna.
31-32 Shin hayk'k'eeddawanttu dendduwaabaa gidooppe,
S'oossay, ‹Taani Abraahaame S'oossaa, Yisaak'a S'oossaa,
Yaak'ooba S'oossaa› yaagiide hinttew odeeddawaa ubbakka
nabbabi beykkitee? S'oossay pas'a de'iyaawanttu S'oossaa
gidiyaawaappe attin, hayk'k'eeddawanttu S'oossaa gidenna»
yaageedda.
33 Daro Asay hewaa sisiide, Aa timirttiyaan maalaletteed-
dino.

Ubbaappe Aad'd'iyaa Azazuwaa
(Mar. 12:28-34; Luk'. 10:25-28)

34 Shin Yesuusi Saduk'aawanatuwaa c'o"u ootseeddawaa
Parisaawatuu siseedda wode, ittisaa shiik'eeddino.
35 Unttunttu giddoppe higgiyaa tamaarissiyaa ittuu, Yesu-
usa paac'c'anaw ittibaa oochcheedda.
36 «Tamaarissiyaawoo, higgiyaa gidduwaan ubbaappe
aad'd'iyaa azazuu hak'awee?» yaagiide Aa oochcheedda.
37 Yesuusi zaariide, hawaadan yaageedda; « ‹Neeni Go-
daa ne S'oossaa ne kumentsaa wozanaappe, ne kumentsaa
shemppuwaappe, ne kumentsaa k'ofaappe siik'a› yaageedda.

22:24 Zar. 25:5 **22:31-32** Kes. 3:6 **22:37** Zar. 6:5

38 Hewe ubbaappe dariyaa azazuwaanne k'ay ubbaappe
aad'd'iyaa azazuwaa.
39 K'ay laa'entsiyaa azazuukka Aa mala; hewe, ‹Neeni ne
shooruwaa ne huup'iyaadaan siik'a› giyaawaa.
40 Muse higgiyaa ubbaynne nabatuwaa timirttii ha laa"u
azazatuwaan k'ashettee» yaageedda.

Kiristtoosabaa Oochcheedda Ooshaa
(Mar. 12:35-37; Luk'. 20:41-44)

41-42 Parisaawatuu ittisaa shiik'eeddasaan Yesuusi unt-
tuntta, «Kiristtoosabaa waagiide k'oppiitee? I O na'ee?» yaagi-
ide oochcheedda.
Unttunttu, «Kiristtoosi Daawita na'aa» yaageeddino.
43 Yesuusi unttuntta, «Yaatina, Daawite barena Geeshsha
Ayyaanay haasayissina Kiristtoosa waagiide, ‹Godaa› giide
s'eesii?
44 K'aykka Daawite,
«Goday ta Godaa, Taani, ‹Ne morkkatuwaa,
neeni yed'd'a ek'k'iyaawaa ootsana gakkanaw,
hawaan taappe ushechcha baggana uttaade taananna
ittippe daannata geedda›
yaageedda.
45 Daawite Kiristtoosa, ‹Godaa› giide s'eesooppe, yaatina,
Kiristtoosi waaniide Daawita na'aa gidii?» yaageedda.
46 Yesuusaw itti k'aalaa zaaranaw danddayeedda itti
asaynne baawa; k'ay he gallassaappe doommina, hara
ooshaa Aa oochchanaw s'aleeddawe ooninne baawa.

23

Muse Higgiyaa Tamaarissiyaawanttunne
Parisaawatuwaa Iitatetsaa
(Mar. 12:38-39; Luk'. 11:43-46; 20:45-46)

1 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi shiik'eedda asawunne
barena kaalliyaawanttoo hawaadan yaagiide haasayeedda;
2 «Higgiyaa tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu Muse
higgiyaa tamaarissiyaa maataanna de'iino.
3 Hewaa diraw, hinttenttu ootsana mala, unttunttu hint-
tentta azaziyaa ubbabaa ootsitenne k'ay naagite; shin unt-
tunttu ootsiyaawaadan ootsoppite; ayaw gooppe, unttunttu
barenttu odiyaawaa ootsikkino.
4 Tookkanaw dees'iyaa tookuwaa unttunttu k'achchiide,
asaa toossiino; shin barenttu huup'iyaan haray atto, he
tookuwaa birad'd'iyan bochchanawukka koyyikkino.
5 «Shin unttunttu barenttu oosuwaa ubbaa Asay
be'anaadan ootsiino; ayaw gooppe, barenttu som"iyaaninne
barenttu kushiyaa k'esiyaan k'achchiyaa s'ik'isiyaanna

22:39 Wog. 19:18 **22:44** Maz. 110:1

de'iyaa kitaafaa aassiinonne barenttu mayuwaa mac'araakka adussiino.
6 Asay barentta shoobbiide afosaan bonchcho utuwaa dosiino; k'ay Ayihuda woosa golletuwaankka daro lo"iyaa oydiyaa dosiino.
7 Asay gewaan barentta bonchchiidde sarotana malanne ‹Tamaarissiyaawoo› giide barentta s'eesanaadan koyyiino.
8 «Shin hinttentta tamaarissiyaawe ittuwaa s'alalaa gideedda dirawunne hinttenttu ubbay ishatuwaa gideedda diraw, ittuu ittuwaa, ‹Tamaarissiyaawoo› giide s'eesoppite.
9 Ha sa'aan oonanne ‹Aawuwaa› giide s'eesoppite; ayaw gooppe, hinttenttoo saluwaan de'iyaa itti Aawuu de'ee.
10 Ittuu ittuwaa, ‹Tamaarissiyaawoo› giidekka s'eesoppite; ayaw gooppe, hinttenttoo itti Goday, Kiristtoosa s'alalay de'ee.
11 Hinttenttu giddon ubbaappe dariyaawe hinttenttoo k'ooma gidanaw bessee.
12 Barena darissiyaawe ooninne tooshettana; k'ay barena toochchiyaawe ooninne d'ok'k'u gaana.

Higgiyaa Tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu Boretteeddino
(Mar. 12:40; Luk'. 11:39-42, 44, 52; 20:47)
13 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawanttoonne Parisaawatoo, asaw saluwaa kawutetsaa hinttenttu gorddiyaa diraw, hinttenttoo aayyero; ayaw gooppe, hinttenttu huup'ewunne gelikkita; k'ay gelanaw koyyiyaawanttakka gelissikkita.
14 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawanttoonne Parisaawatoo am"etuwaa golliyaa hinttenttu bonk'k'iide, hinttenttoo lo"a malatanaw S'oossaa woosaa adussiita; hewaa diraw, hinttenttoo aayyero; ubbaappe aad'd'iyaa pirddaa hinttenttu akkana.
15 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawanttoonne Parisaawatoo hinttenttu itti uraa ammantsanaw abbaaninne sa'aan yuuyyiyaa dirawunne k'ay hinttenttu Aa ammantsiyaa wode, he uraa hinttenttuwaappe laa"u kushiyaa iiteedda Gaannamew na'aa ootsiyaa diraw, hinttenttoo aayyero.
16 « ‹Ooninne Geeshsha Golliyaan c'aak'k'ooppe, ayinne baawa; shin Geeshsha Golliyaan de'iyaa work'k'aan c'aak'k'ooppe, he c'aak'uu Aa gakkee› giyaa hinttenttoo k'ook'i uttiide asaa kaaletsiyaawanttoo, hinttenttoo aayyero.
17 Ha eeyatuu, ha k'ook'atuu, work'k'ay aad'd'iiyee? Work'k'aa geeshsha ootsiyaa Geeshsha Gollii aad'd'ii?

23:5 Mat. 6:1; Pay. 15:37-41; Zar. 6:8

18 K'ay hinttenttu, ‹Ooninne yarshshuwaa yarshshiyaaban
c'aak'k'ooppe, ayinneekka baawa; shin ooninne Aa bolla
de'iyaa yarshshuwaan c'aak'k'ooppe, he c'aak'uu Aa gakkee›
yaagiide tamaarissiita.
19 Ha eeyatuu, ha k'ook'atuu, yarshshuu aad'd'iiyee? Woy
yarshshuwaa geeshsha ootsiyaa Aa yarshshiyaabay aad'd'ii?
20 Hewaa diraw, yarshshuwaa yarshshiyaaban c'aak'k'iyaa
uray he yarshshiyaawaanikka c'aak'k'ee; k'ay Aa bolla
de'iyaa ubbabankka c'aak'k'ee.
21 Geeshsha Golliyaan c'aak'k'iyaa uray, he Geeshsha Gol-
liyaaninne Aa giddon de'iyaa S'oossaan c'aak'k'ee.
22 Saluwaan c'aak'k'iyaa uray, S'oossaa kawutetsaa oy-
diyaaninne he oydiyaan uttiyaawaan c'aak'k'ee.

23 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawant-
toonne Parisaawatoo, hinttenttoo aayyero. Ayaw gooppe,
karetsa anuugaappe, shillaariyaappenne okashiyaappe
asiraataa hinttenttu immiita; shin higgiyan de'iyaa
darii koshshiyaawantta aggiita; hewanttu pirddaa,
maarotetsaanne s'illotetsaa. Haranttakka aggenaan,
hinttenttu ootsanaw bessiyaa yewatuu hawantta.
24 Hinttenttoo k'ook'i uttiide, asaa kaaletsiyaawanttoo,
hinttenttu ushshaappe uduns's'iyaa gac'c'iide, gaaluwaa mit-
tiita.

25 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawant-
toonne Parisaawatoo, hinttenttoo aayyero. Ayaw gooppe,
hinttenttu shaataanne keriyaa bolla bagga geeshshiita; shin
Aa gidduwaan bonk'k'iyaaninne uuzetetsaan kuntseeddita.
26 Ha k'ook'a Parisaawew, shaataanne keriyaa garssaa
kasetaade geeshsha digga; hewaappe guyyiyaan, bolla bag-
gaykka geeshsha gidanawaa.

27 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawant-
toonne Parisaawatoo, hinttenttoo aayyero. Ayaw gooppe,
kare baggana booshinchchaan okettiide, lo"o uttiide,
k'ay garssa baggana hayk'k'eedda asaa mek'etsaynne
wook'k'eeddabay ubbabay kumeedda duufotuwaa malatiita.
28 Hewaadankka, k'ay bolla baggana asaa ubbaw s'illuwaa
malatiita; shin hinttenttoo garssa baggana lo"a malatiyaa
iitatetsaynne makkalay kumi utteedda.

29 «Lo"a malatiyaa iitatoo, higgiyaa tamaarissiyaawant-
toonne Parisaawatoo, hinttenttoo aayyero. Ayaw gooppe,
nabatuwaa duufuwaa bolla golliyaa kees's'iita; k'ay
s'illatuwaa duufuwaakka loytsiita.

23:22 Isa. 66:1; Mat. 5:34

30 K'ay hinttenttu, ‹Nuuni beni nu aawotuwaa wode
de'eeddawantta gidintto, unttunttunna ittippe nabatuwaa
wod'okko shin› yaagiita.
31 Hewaa gidooppe, nabatuwaa wod'eeddawanttu naanaa
hinttenttu gideeddawaa hinttenttu huup'iyaan markkattiita.
32 Simmi hinttenttu aawotuu doommeeddawaa polikkitee!
33 «Ha shooshshatoo, shooshshaa naanaw, Gaannamiyaa
pirddaappe waaniide attanitee?
34 Hewaa diraw, beyte, taani nabatuwaa aad'd'o
eranchchatuwaanne higgiyaa tamaarissiyaawantta
hinttekko kiittana. Unttunttuppe ittuwaa ittuwaa hinttenttu
wod'ananne mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide
kak'k'anita; k'ay ittuwaa ittuwaa hinttenttu woosa golletun
lissuwaan shoc'anitanne katamaappe katamaa yederssanita.
35 Hewaa diraw, s'illuwaa Aabeela wod'oodeppe doom-
miide, Geeshsha Golliyaappenne yarshshiyaa saappe gid-
duwaan hinttenttu wod'eedda Baraakiyaa na'aa Zakkaraasa
wodiyaa gakkanaw, hayk'k'eedda s'illatuwaa ubbatuwaa su-
utsaa diraw, hinttenttu murettanita.
36 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; ha ubbabay ha
wodiyaa asaa bolla gakkanawaa.

Yerusaalamew Odetteedda Mino Oduwaa
(Luk'. 13:34-35)

37 «Yerusaalame katamaa asaw, Yerusaalame katamaa asaw,
nabatuwaa hinttenttu wod'iita; S'oossay hinttenttukko
kiitteeddawanttakka shuchchaan c'addiita; kuttatta
bare maratuwaa bare k'efiyaan hap'p'iyaawaadan,
taani hinttenttu asaa ittisaa shiishshanaw aappu kaala
koyaadditaa! Shin taana diggeeddita.
38 Be'ite, hinttenttu gollii ubbakka ona gidanawaa.
39 Ayaw gooppe, taani hinttenttoo oday; hinttenttu, ‹Go-
daa suntsaan yiyaawe anjjetteeddawaa gaana gakkanaw,
laa'entsuwaa taana be'ikkita› gay» yaageedda.

24

Yesuusi Geeshsha Gollii Kolettanawaa Kasetiide Odeedda
(Mar. 13:1-2; Luk'. 21:5-6)

1 Yesuusi Geeshsha Golliyaappe kesiide biyaa wode,
Geeshsha Golliyaa dirssaa giddon de'iyaa golliyaa bessanaw
Aa kaalliyaawanttu aakko yeeddino.
2 Yesuusi zaariide unttuntta, «Hewaa ubbaa be'iitee? Taani
hinttenttoo tumuwaa oday; ha golletuwaan de'iyaa itti
shuchchaynne attenaan ubbay kolettana» yaageedda.

23:35 Dom. 4:8; 2 Od. 24:20-21 **23:38** Erm. 22:5 **23:39** Maz. 118:26

Wodiyaa Wurssetsaabaa
(Mar. 13:3-13; Luk'. 21:7-19)

3 Yesuusi Debre Zayite geetettiyaa deriyaa bollan utti
de'ishshin, Aa kaalliyaawanttu barenttu s'alalaa aakko yi-
ide Aa, «Hewe awude hananentto, nuw odaarikkii; k'ay ne
yuussawunne wodiyaa wurssetsaw mallay ayaa gidanee?»
yaageeddino.
4 Yesuusi zaariide, unttuntta hawaadan yaageedda; «Hint-
tentta ooninne baletsena mala naagettite.
5 Ayaw gooppe, daro Asay ta suntsaan, ‹Taani Kiristtoosa›
yaagiidde yaana; yaatiide daro asaa baletsana.
6 Matan de'iyaa olaa waasuwaanne haakuwaan de'iyaa
olaa oduwaa sisanaw hinttenttu de'iita; hewaa malabay
hananaw bessiyaa diraw, naagettite; hirggoppite; shin wurs-
setsay biraa.
7 Ayaw gooppe, itti gadiyaa Asay hara gadiyaa asaana
olettana; k'ay itti kawutetsay hara kawutetsaanna olettana;
koshaynne biittaa k'aatsay ubba saan de'anawaa.
8 Hewe ubbaykka koyro oytsaa mala.
9 «Asay he wode hinttentta waayissananne wod'anawaa; ta
suntsaa diraw, gade ubbay hinttentta is's'anawaa.
10 He wode c'ora Asay ammanuwaa agganawantta; bar-
enttu giddon ittuu ittuwaa aatsiide immananne ittuu ittuwaa
is's'anawaa.
11 K'ay worddo nabatuu c'oratuu denddiide, daro asaa
c'immanawantta.
12 Makkalay dariyaa diraw, c'ora asaa siik'uu irs's'anawaa.
13 Shin wurssetsay gakkanaw genc'c'iyaa uray attanawaa.
14 Asaw ubbaw markka gidana mala, kawutetsaa
wonggalaa mishiraachchuu sa'aa ubbaan odettanawaa;
hewaappe guyyiyaan, wurssetsay gakkanawaa.»

Bashshaa Tunatetsaa
(Mar. 13:14-23; Luk'. 21:20-24)

15 «Hewaa diraw, nabiyaa Daaneel odeedda bashshaa tu-
natetsay geeshsha saan ek'k'eeddawaa hinttenttu be'ana;
hewe waagiyaawentto, nabbabiyaawe akeeko.
16 «Yihudaa gadiyaan he wode de'iyaawanttu deriyaakko
kesino.
17 Golliyaa huup'iyaan de'iyaa uraykka bare soyin
de'iyaawaa akkanaw wod'd'oppo.
18 Gaden de'iyaawe bare mayuwaa akkanaw guyye sim-
moppo.
19 He wode shahaara mac'c'awanttoonne d'antsiyaa
mac'c'awanttoo aayyero.

24:9 Mat. 10:22 **24:15** Dan. 9:27; 11:31; 12:11

20 Balgguwaan woy Sambbataan hinttenttu betenna mala,
S'oossaa woossite;
21 ayaw gooppe, alamii med'ettoodeppe hachche gakkanaw
de'ibeennabaynne k'ay hawaappe sintsawukka ubbaa
de'enna iita waayyii he wode de'anawaa.
22 S'oossay he gallassatuwaa payduwaa guutsiyaawe
baawentto, asaa gideedda ooninne attena; shin I bare
dooreedda asatuwaa diraw, he gallassatuwaa payduwaa
guutsanawaa.
23 «He wode ooninne hinttentta, ‹Be'ite. Kiristtoosi hawaan
de'ee› woy, ‹Hewaan de'ee› yaagooppe aawaa ammanoppite.
24 Ayaw gooppe, worddo Kiristtoosatuunne worddo
nabatuu denddana; yaatiide barenttoo danddayettooppe,
haray atto S'oossay dooreeddawanttakka baletsanaw
wolk'k'aama malaataanne maalalissiyaabaa bessanawaa.
25 Be'ite, taani hinttew hewaa kasetaade odaaddi.
26 «Hewaa diraw, Asay hinttentta, ‹Be'ite, Kiristtoosi baz-
zuwaan de'ee› gooppe, yaa booppite; woy hinttentta, ‹Be'ite,
k'ol"on de'ee› ginttokka, unttunttubaa ammanoppite.
27 Ayaw gooppe, walk'k'antsay awayifii doliyaa baggappe
walk'k'ammiide, awayifii wulliyaa bagga gakkanaw p'olk'k'u
giyaawaadan, ta yuussay, Asaa Na'aa yuussay, hewaadan
hananawaa.
28 «Bakkutay de'iyaasaa shorttii shiik'ana.»

Asaa Na'ay, Kiristtoosi Laa'entsuwaa Yaana
(Mar. 13:24-27; Luk'. 21:25-28)

29 «He wode waayiyaappe guyyiyaan,
elekka away d'umaana;
agenay poo'iyaawaa agganawaa;
s'oolinttatuu saluwaappe kunddanawantta;
k'ay saluwaan de'iyaa wolk'k'atuukka
k'aas'ettanawantta.
30 He wode ta mallay, Asaa Na'aa mallay, saluwaan
beettanawaa; sa'aan he wode de'iyaa asaa zarii ubbay
yeekkanawantta. K'ay taani, Asaa Na'ay, wolk'k'aannanne
wolk'k'aama bonchchuwaanna saluwaappe shaariyaa
giddonna yiishshin, unttunttu be'ana.
31 I bare kiitanchchatuwaa wolk'k'aama malakataanna
kiittana; kiitanchchatuu alamew ha gas'aappe ya gas'aa
gakkanaw, k'ay sa'aan oyddu baggappe aw dooretteedda
asaa shiishshanawaa.

Goday Yaana Gallassaa Malaataa
(Mar. 13:28-31; Luk'. 21:29-33)

24:21 Dan. 12:11; Sas'. 7:14 **24:29** Isa. 13:10; 34:4; Hiz. 32:7; Iyu. 2:10, 31; 3:15; Sas'. 6:12-13 **24:30** Dan. 7:13; Zak. 12:10-14; Sas'. 1:7

32 «Leemisuwaa balasatto geetettiyaa mitsattippe akeekite;
balasatta aac'iya wodenne izi haytsay k'olettiyaa wode, bonii
mateeddawaa hinttenttu eranita.
33 Hewaadankka, hinttenttu he ubbabaa be'iyaa wode, I
matiide penggiyaa shiik'eeddawaa erite.
34 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; ha ubbabay hanana
gakkanaw, ha wodiyaa Asay hayk'k'idiggenna.
35 Saluunne sa'ay aad'd'ana; shin ta k'aalay ubbakka
aad'd'enna.

Goday Yaana Gallassaa Ooninne Erenna
(Mar. 13:32-37; Luk'. 17:26-30, 34-36)

36 «Shin he gallassaanne he saatiyaa Aawuwaa s'alalaappe
attin, haray atto saluwaan de'iyaa kiitanchchatuwaa gidina,
woy taana Na'aa gidinakka ooninne eriyaawe baawa.
37 Ta yuussay, Asaa Na'aa yuussay, Nohe wode hanowaa
mala gidanawaa.
38 Ayaw gooppe, bashshaa haatsaa yuussaappe kase wode,
Nohe markkabiyaan geleedda gallassay gakkanaw, Asay
meenne usheenne; k'ay attuma Asay akkeenne mac'c'a Asay
asinaa gelee.
39 Bashshaa haatsay yiide, unttuntta ubbaa afana
gakkanaw, unttunttu akeekibeykkino; taani, Asaa Na'ay,
yiyaa wodii, hewaa mala gidanawaa.
40 «He wode laa"u asatuu gaden ootsiyaawanttuppe ittuwaa
afana; ittuu attanawaa.
41 Laa"u mac'c'awanttu wos'aan gaac'c'iyaawanttuppe it-
tinno afana; ittinna attana.
42 «Simmi hintte Goday ay gallassi yaanawentto hinttenttu
erenna diraw, naagi uttite.
43 Shin kayisuu k'ammaappe woyssa wodiyaan yaanentto
golliyaa goday ereeddentto, bare gollii bookettenna mala,
beegottiide naagi uttanawaa erite.
44 Hewaa diraw, hinttenttukka giigi uttite; ayaw gooppe,
taani, Asaa Na'ay, hinttenttu k'oppenna saatiyaan yaana.

Iitanne Lo"o K'oomaa Leemisuwaa
(Luk'. 12:41-48)

45 «Yaatina, bare soy asaw k'umaa koshshiyaa wodiyaan
immana mala, Aa goday suntseedda ammanetteeda
wozanaama k'oomay oonee?
46 I hewaadan ootsishshin, Aa goday yiide demmiyaa
k'oomay anjjetteeddaawaa.
47 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; goday he k'oomaa
barewaa ubbaa bolla suntsana.

24:37 Dom. 6:5-8 **24:39** Dom. 7:6-24

48 Shin k'oomay iita gidooppe, ‹Ta goday gam"iide
yaanawaa› yaagiide bare wozanaan k'oppiide,
49 bare laggetsaa k'oomatuwaa wad'aa doommooppe, mat-
sottiyaawanttunna mooppenne ushooppe,
50 he k'oomaa goday I k'oppibeenna gallassaaninne I
eribeenna saatiyaan yaana.
51 Hewaappe guyyiyaan Aa k'ans's'ereetsiide,* lo"a
malatiyaa iita asatuu de'iyaa saan wotsina; hewaan I
yeekkananne achchaa d'ak'ana.

25

Tammu Wodoratuwaa Leemisuwaa

1 «He wode saluwaa kawutetsay barenttu kuraaziyaa
oyk'k'iide, machchatto akkiyaawaa mokkanaw kare ke-
seedda tammu wodoratuwaa malatana.
2 Unttunttuppe ichcheshatuu boozatuwaa; k'ay ichche-
shatuu c'inc'c'a.
3 Boozatuu barenttu kuraaziyaa oyk'k'eeddino; shin lamb-
baa oyk'k'ibeykkino.
4 Shin c'inc'c'atuu barenttu kuraaziyaanne s'aaramusiyaan
lambbaa oyk'k'eeddino.
5 Machchatto akkiyaawe yeennaan gam"ina, he wodoratuu
barentta gem"ishissina gisi aggeeddino.
6 «Bilahe gideedda wode, ‹Be'ite, machchatto akkiyaawe
gakkeedda; Aa mokkanaw kare kesite› yaagiyaa wolk'k'aama
c'abbuu denddeedda.
7 «He wode he wodoratuu ubbatuu beegottiide, barenttu
kuraaziyaa giigisseeddino.
8 Boozatuu c'inc'c'atuwaa, ‹Nu kuraazi to'ana haniyaa di-
raw, hinttenttu lambbaappe nuw immeerikkitee› yaageed-
dino.
9 «Shin c'inc'c'atuu zaariide unttuntta, ‹Aggite,
nuwunne hinttenttoo gidenna; hewaa diraa hinttew
zal"iyaawanttukko biide shammi akkite› yaageeddino.
10 Hewaappe guyye booza wodoratuu lambbaa sham-
manaw bidiggina, machchatto akkiyaawe puttu giina, giigi
utteedda ichcheshu wodoratuu aanana ittippe bullachchaa
golliyaa geleeddino; ifitsaykka gorddetti aggeedda.
11 «Guyyeppe k'ay yekko wodoratuu yiide, ‹Godaw, godaw,
nuw dooyaarikkii› yaageeddino.
12 «Shin machchatto akkiyaawe zaariide, ‹Taani hinttenttoo
tumuwaa oday; taani hinttentta erikke› yaageedda.
13 «Simmi taani, Asaa Na'ay, yaana gallassaa woy saatiyaa
hinttenttu erenna diraw, naagi uttite.

---

* **24:51** ***Aa k'ans's'ereetsiide:*** Guussay kessi kare olanawaa giyaawaa.

Heezzu K'oomatuwaa Leemisuwaa
(Luk'. 19:11-27)

14 «Ayaw gooppe, saluwaa kawutetsay bare k'oomatuwaa
s'eesiide, barew de'iyaawaa unttunttoo sheed'd'iide, ogiyaa
baana haniyaa bitaniyaa bessee.
15 Unttunttu huup'iyaan huup'iyaan unttunttu wolk'k'aa
keenaa ittoo ichcheshu sha"a biraa, ittoo laa"u sha"a biraa,
k'ay ittoo itti sha"a biraa immiide, bare ogiyaa beedda.
16 Ichcheshu sha"a biraa akkeedda k'oomay ellekka biide
zal"iide, hara ichcheshu sha"a biraa wod'iseedda.
17 Hewaadankka, k'ay laa"u sha"a biraa akkeedda k'oomay
hara laa"u sha"a biraa wod'iseedda.
18 Shin itti sha"a biraa akkeeddawe biide, ollaa bookkiide,
bare godaa miishshaa moogi aggeedda.
19 «Daro wodiyaappe guyyiyaan, he k'oomatuwaa goday
yiide, bare miishshaa unttunttunna heetetteedda.
20 Ichcheshu sha"a biraa akkeedda k'oomay yiide, hara
ichcheshu sha"a biraa sheed'd'iide, ‹Ta godaw, neeni taw
ichcheshu sha"a biraa immaadda; be'a, hara ichcheshu sha"a
biraa wod'isaad› yaageedda.
21 Aa goday Aa, ‹Hayyanaashsho! Neeni lo"anne am-
manettiyaa k'oomaa; neeni guutsaban ammanettaada. Taani
neena darobaw kaappo ootsana; haa gelaade ne godaanna
nashetta› yaageedda.
22 «K'ay laa"u sha"a biraa akkeeddawekka yiide, ‹Ta godaw,
neeni taw laa"u sha"a biraa immaadda; be'a, taani hara laa"u
sha"a biraa wod'isaad› yaageedda.
23 Aa goday Aa, ‹Hayyanaashsho! Neeni lo"anne am-
manettiyaa k'oomaa; neeni guutsaban ammanettaada. Taani
neena darobaw kaappo ootsana; haa gelaade ne godaanna
nashetta› yaageedda.
24 «Itti sha"a biraa akkeeddawe k'ay yiide, ‹Ta godaw,
neeni zerabeennasaappe k'oyc'iyaa asaa gidiyaawaanne
katsaa laalabeennasaappe mas'iyaa mek'etsi baynna asaa
gidiyaawaa taani eray.
25 Taani yayaad; yaataade baade ne biraa biittaan
moogaad; be'a, ne biray haweku› yaageedda.
26 «Aa goday zaariide, Aa hawaadan yaageedda; ‹Ha iita
azalla k'oomaw, taani zerabeennasaappe k'oyc'iyaa asaa
gidiyaawaanne katsaa laalabeennasaappe mas'iyaa asaa
gidiyaawaa eraaddii?
27 Yaatina, neeni ta miishshaa wod'isiyaawanttu matan
wotseeddawaa gidintto, taani simmiyaa wode ta miishshaa
wod'iyaanna akkanawaashshin atteedda.
28 Hewaa diraw, he miishshaa aappe wotsi akkiide, tammu
sha"a biray de'iyaawoo immite.

29 Ayaw gooppe, de'iyaa ubbaw haray gujettana; I barew gidiyaawaappe darissiide akkana; shin baynnawoo haray atto, he aw de'iyaa guutsaykka aappe aketanawaa.
30 Go"enna k'oomaa kare d'umaa kessi olite; hewaan I yeekkananne bare achchaa d'ak'ana› yaageedda.

Wodiyaa Wurssetsaan Hanana Pirddaa

31 «Taani, Asaa Na'ay, kiitanchchatuwaa ubbatuwanna bonchchuwaan yiyaa wode, ta bonchcho kawutetsaa oydiyaan uttana.
32 Sa'aan de'iyaa Asay ubbay ta sintsa shiik'anawantta; heemmiyaawe dorssatuwaa deeshshatuwaappe shaakkiyaawaadan, taani he asaa laa"u kessaade shaakkana.
33 K'ay dorssatuwaa taappe ushechcha baggana essaade, deeshshatuwaa taappe haddirssa baggana essana.
34 «Hewaappe guyyiyaan, taani kaatii taappe ushechcha baggana de'iyaawantta hawaadan yaagana; ‹Ta Aabbu anjjeeddawantto, haa yiide sa'ay med'ettoodeppe hachche gakkanaw, hinttenttoo giigeedda kawutetsaa laattite.
35 Ayaw gooppe, taani koshattina mizeeddita; saamettina ushsheeddita; imatsaa gidaade biinakka mokkeeddita.
36 Taani kallottina mayzzeeddita; harggina be'eeddita; k'ashettina taakko gakkiide oochcheeddita› yaagana.
37 «Hewaappe guyyiyaan, s'illatuu zaariide, Aa hawaadan yaagana; ‹Godaw, neeni koshattina, awude be'iide mizeeddoo? Woy neeni saamettina, awude be'iide ushsheeddoo?
38 Neeni imatsaa gidaade yiina awude be'iide mokkeeddoo? Woy neeni kallottina awude mayzzeeddo?
39 K'ay neeni harggina, woy k'ashettina neekko biide awude neena be'eeddoo?› yaaganawantta.
40 Taani kaatii zaaraade, ‹Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hinttenttu ha ta ishatuwaa ubbaappe haray atto, laafiyaa ittoo ootseeddawaa gidinttokka, hewaa taw ootseeddita› yaagana.
41 «He wode, taappe haddirssa baggana de'iyaawantta taani yaagana; ‹Ha shek'etteeddawanttoo, ta matappe kichchite; biide s'alahiyaa kaappoonne Aa kiitanchchatoo giigeedda med'inaa tamaan gelite.
42 Ayaw gooppe, taani koshattina, taana mizibeykkita; saamettina ushshibeykkita.
43 Taani imatsaa gidaade biina, taana mokkibeykkita; kallottina mayzzibeykkita; k'ay harggina, k'ashettinakka taana be'ibeykkita› yaagana.
44 «He wode unttunttu k'ay hawaadan yaagiide zaaranawantta; ‹Godaw, neeni koshattina woy saamettina,

25:31 Mat. 16:27; 19:28

woy imatsaa gidaade biina woy kallottina, woy harggina woy k'ashettina, awude be'iide, neena maaddennaan is's'eeddoo?› yaaganawantta.

45 «He wode taani kaatii zaaraade unttuntta, ‹Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hinttenttu ha ubbaappe laafiyaa ittuwaa maaddennaan is's'eeddawe, taana maaddennaan is's'eeddawaa› yaagana.

46 Hewanttu med'inaa muraw baana; shin s'illatuu med'inaa de'oo baana» yaageedda.

26

Yesuusa Bolla Mak'k'etteeddino
(Mar. 14:1-2; Luk'. 22:1-2; Yoh. 11:45-53)

1 Yesuusi ha timirttiyaa ubbaa wurisseedda wode, barena kaalliyaawantta,

2 «Laa"u gallassaappe guyyiyaan, Paasigaa Baalaa bonchchiyaa gallassaa gidiyaawaa eriita. He gallassi Taana, Asaa Na'aa, Asay mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide kak'k'anaw aatsiide immana» yaageedda.

3 He wode k'eesatuwaa kaappatuunne gadiyaa c'imatuu K'ayaafaa geetettiyaa k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa wogga golliyaan shiik'iide,

4 asay erennaan Yesuusa oyk'k'iide, wod'anaw mak'k'eteeddino.

5 Shin unttunttu, «Asay walassaa kessenna mala, Paasigaa bonchchiyaa gallassi hewaa ootsokko» yaageeddino.

Itti Mac'c'a Mishiratta Yesuusa
Shittuwaa C'ac'c'afaaddu
(Mar. 14:3-9; Yoh. 12:1-8)

6 Yesuusi Biitaaniyaa katamaan oolluwaa harggiyaa Simoona soyin de'ishshin,

7 itti mishiratta albbass's'iroosa geetettiyaa shuchchaappe oosetteedda albbass's'iroosa baareeta kumeedda darii al"o shittuwaa akkaade yeeddawunna k'umaa I miina, he shittuwaa Yesuusa huup'iyaan c'ac'c'afaaddu.

8 Shin Yesuusa kaalliyaawanttu hewaa be'iide, «Ha shittuwaa c'oo bayizzussay ayaasee?

9 Ayaw gooppe, ha shittuwaa al"o gatiyaan zal"iide, mi-ishshaa hiyyeesaw immanaw danddayettee» yaageeddino.

10 Yesuusi unttunttu giyaawaa eriide, unttuntta hawaadan yaageedda; «Ha mishiratto ayaw waayissiitee? Iza taw lo"obaa ootsaaddu.

11 Hiyyeesatuu ubbaa wode hinttenanna de'iino; shin taani hinttenanna ubbaa wode de'ikke;

25:46 Dan. 12:2 **26:2** Kes. 12:1-27 **26:11** Zar. 15:11

12 Iza ha shittuwaa ta bolla tigiyaawe taana mooganaw
giigissanaassa.
13 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; sa'aa ubbaan ha
wonggalaa mishiraachchuwaa odiyaasan hak'aninne, Asay
izo wozanaa aatsana mala, iza ootseeddawe odettanawaa»
yaageedda.

Yihuday Yesuusa Aatsiide Immanaw Yewuwaan Giigeedda
(Mar. 14:10-11; Luk'. 22:3-6)

14 He wode tammanne laa"u Yesuusa kaalliyaawanttuppe
ittuu Yihudaa Ask'k'orootu yaagettiyaawe k'eesatuwaa kaap-
patuwaakko
15 biide, «Taani hinttenttoo Yesuusa oytsooppe, taw ayaa
immanitee?» yaagina unttunttu aw hattamu biraa k'oppiide
immeeddino.
16 Hewaappe guyyiyaan, Yihuday Yesuusa aatsi immanaw
injjetiyaa wodiyaa wochchee.

Yesuusi Ayihudatuu Paasigaa Kawuwaa Barena
Kaalliyaawanttunna Meedda
(Mar. 14:12-21; Luk'. 22:7-14, 21-23; Yoh. 13:21-30)

17 Baalaa daabbuwaa miyaa gallassaa bonchchiyaa koyro
gallassi, Yesuusa kaalliyaawanttu aakko yiide, «Paasigaa
bonchchiyaa gallassi neeni maana k'umaa hak'an giigissa-
nee?» yaageeddino.
18 Hewaappe guyye Yesuusi unttuntta, «Katamaa biide, itti
bitaniyaa, ‹Tamaarissiyaawe neena, «Taw wodii gakkeedda;
taani taana kaalliyaawanttunna Paasigaa bonchchiyaa gal-
lassaa ne soyin aatsana» geedda› giite» yaageedda.
19 Aa kaalliyaawanttu Yesuusi barentta azazowaadan oot-
siide, Paasigaa bonchchiyaa gallassi maana k'umaa giigis-
seeddino.
20 Sa'ay omarsseedda wode, Yesuusi tammanne laa"u Aa
kaalliyaawanttunna k'umaa maanaw utteedda.
21 Unttunttu miishshin, Yesuusi unttuntta, «Taani hintten-
ttoo tumuwaa oday; hintteppe itti uray taana aatsiide im-
manawaa» yaageedda.
22 Unttunttu darii dagammiide, huup'iyaan huup'iyaan,
«Godaw, tumu taaneeshsha?» guussaa doommeeddino.
23 Yesuusi zaariide, «Bare kushiyaa taananna ittippe
woc'iitiyaappe yeddiide tushiyaawe taana aatsi immana.
24 Taani, Asaa Na'ay, S'oossaa Mas'aafay hayk'k'ana geed-
dawaadan hayk'k'ana; shin Taana, Asaa Na'aa, aatsi immiyaa
uraw aayyero; he uray yelettennaan atteeddentto aw lo"a
shshin» yaageedda.

26:15 Zak. 11:12 **26:23** Maz. 41:9

25 Aa aatsi immiyaa Yihuday zaariide, «Tamaarissiyaawoo, neeni giyaawe taanee?» yaageedda.
Yesuusi zaariide Aa, «Neeni ne huup'iyaan gaadda» yaageedda.

Godaa Kawuwaa Akkiyaa Wogaa
(Mar. 14:22-26; Luk'. 22:15-20; 1 K'or. 11:23-25)
26 Unttunttu miishshin, Yesuusi daabbuwaa akkiide, S'oossaa galateedda; he daabbuwaa mentsereetsiide, barena kaalliyaawanttoo immiidde, «Heytte; miite; hawe ta ashuwaa» yaageedda.
27 S'uu'aa akkiide, S'oossaa galateedda. Unttunttoo immiidde, «Ubbay hawaappe ushite;
28 ayaw gooppe, hawe daro asaa nagaray atto geetettana diraw gukkiyaa ta suutsaa; ta suutsay ooratsa c'aak'uwaa.
29 Shin taani hinttenttoo oday; taani ta Aabbu kawutetsaan ooratsa woyniyaa eessaa hinttenttunna ushana gallassay gakkanaw, laa'entsuwaa ha woyniyaa eessaa ubbakka ushikke» yaageedda.
30 Mazimuriyaa yes's'owaappe guyyiyaan, Debre Zayite geetettiyaa deriyaa beeddino.

Yesuusi P'es'iroosi Kaddanawaa Kasetiide Odeedda
(Mar. 14:27-31; Luk'. 22:31-34; Yoh. 13:36-38)
31 Yesuusi he wode unttuntta, «Hachche k'amma hinttenttu ubbay taana aggiide kichchana; ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay,
« ‹S'oossay dorssaa heemmiyaawaa wod'anawaa;
hewaappe guyyiyaan dorssaa wudii laalettanawaa›
yaagee.
32 Shin taani hayk'uwaappe denddowaappe guyyiyaan, hinteppe kasetaade Galiilaa baana» yaageedda.
33 P'es'iroosi zaariide, «Unttunttu ubbatuu neena aggiide kichchanawantta; taani neena ubbakka yeggaade kichchikke» yaageedda.
34 Yesuusi P'es'iroosa, «Taani new tumuwaa oday; hachche k'amma kuttuu waassanaappe kase, neeni taana heezzu kaala kaadanaassa» yaageedda.
35 P'es'iroosi zaariide, «Taani haray atto, neenanna ittippe hayk'k'inttokka, neena ubbakka kaddikke» yaageedda. K'ay Yesuusa kaalliyaawanttu ubbatuukka hewaadan geeddino.

Yesuusi Geetesemaaniyaan Woosseedda
(Mar. 14:32-42; Luk'. 22:39-46)
36 Yesuusi he wode barena kaalliyaawanttunna Geetesemaaniyaa geetettiyaasaa biide unttuntta, «Taani hini

26:28 Kes. 24:8; Erm. 31:31-34 **26:31** Zak. 13:7

baade S'oossaa woossishin, hinttenttu hawaan uttishshite» yaageedda.
37 Hewaappe guyye P'es'iroosanne Zabddiyoosa naanaa laa"uwaa barenanna afiide, daro kayyuwaanne ugaa doommeedda.
38 K'ay unttuntta, «Taani hayk'k'ana gakkanawukka kayyottay; hawaan beegottiide, taananna naagite» yaageedda.
39 Laafaa sintsakko shiik'iide, sa'aan guufanniide, «Ta Aabboo, danddayettiyaawaa gidooppe, ha s'uu'aa taappe digga; shin neeni koyyiyaawaadan hanoppe attin, taani koyyiyaawaadan hanoppo» yaagiide S'oossaa woosseedda.
40 Yesuusi barena kaalliyaawanttukko simmiide yeedda; gem"ishowantta demmiide P'es'iroosa, «Hinttenttu itti saatenttonnekka gem"ishennaan taananna naaganaw danddayibeykkitee?
41 Paac'iyaan hinttenttu gelenna mala, minnitenne S'oossaa woossite; ayyaanay giigi utteedda; shin asatetsaa eeshshay daaburanchchaa» yaageedda.
42 Yesuusi k'ay laa'entsuwaa biide, «Ta Aabboo, taani ha wolk'k'aama metuwaa akkenaan de'ishshin s'uu'aa dentsanaw danddayettenawaa gidooppe, neeni giyaawe hano» yaagiide S'oossaa woosseedda.
43 K'aykka simmi yiide, Aa kaalliyaawanttu ayfiyaa gem"ishuu goozi wotseedda diraw, gem"ishowantta demmeedda.
44 K'aykka unttuntta yeggi biide, hezentsuwaa kase k'aalaa zaariide, S'oossaa woosseedda.
45 Hewaappe guyyiyaan, barena kaalliyaawanttoo yiide, «Ha"i gakkanawukka gem"ishiiteenne shemppiitee? Be'ite, Taana, Asaa Na'aa, nagaranchcha asatoo aatsiide immiyaa wodii gakkeedda.
46 Denddina boytte; be'ite, taana aatsi immiyaawe haweku gakkeedda» yaageedda.

Yesuusi Bare Morkketuwaan Oyk'etteedda
(Mar. 14:43-50; Luk'. 22:47-53; Yoh. 18:3-12)

47 Yesuusi hewaa biro haasayishshin, tammanne laa"u Aa kaalliyaawanttuppe ittuu, Yihuday, gakki wod'd'eedda; k'ay k'eesatuwaa kaappatuunne gadiyaa c'imatuu kiittina, mashshaanne s'am"aa oyk'k'eedda c'ora Asay aanana ittippe yeedda.
48 Yesuusa aatsi immiyaawe he c'ora asaa, «Taani yeriyaawe Aa; Aa oyk'k'ite» yaagiide mallaa odi wotseedda.
49 Ellekka Yesuusakko shiik'iide, «Tamaarissiyaawoo, saro de'ay» yaagiide Aa yeri akkeedda.
50 Yesuusi Yihudaa, «Ta laggew, neeni ootsanabaa ootsa agga» yaageedda.

Hewaappe guyyiyaan, he c'ora Asay shiik'iide, Yesuusa loytsi oyk'k'eedda.
51 Yesuusanna de'iyaawanttuppe ittuu bare mashshaa kessiide k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa k'oomaa haytsaa k'ans's'i oleedda.
52 Yesuusi he wode Aa hawaadan yaageedda; «Ne mashshaa akkeeddasaani zaaraade wotsa; ayaw gooppe, mashshaa dentsiyaa ubbay mashshaan hayk'k'ana.
53 Ta Aabbu daro sha"a kiitanchchatuwaa itti kutsaan yeddiide, taana maaddana mala, taani Aa woossanaw danddayiyaawaa erikkii?
54 Yaatina, S'oossaa k'aalay hawaadan hananaw bessee yaageeddawe waaniide polettanaw danddayii?» yaageedda.
55 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi hewaan shiik'eedda c'ora asaa hawaadan yaageedda; «Taana kayiso kessiide, kayisuwaa oyk'k'iyaawaadan oyk'k'anaw mashshaanne s'am"aa oyk'k'iide yeedditee? Taani Geeshsha Golliyaan tamaarissaadde, gallassan gallassan hinttenttunna ootsiyaa wode taana oyk'k'ibeykkita;
56 shin hawe ubbay haneeddawe nabatuu S'oossaa k'aalaan s'aafeeddawe polettanaassa» yaageedda.
Yesuusa kaalliyaawanttu he wode ubbatuu Aa yeggi beeddino.

Yesuusi Pirddaa Shanggoo Aad'd'eedda
(Mar. 14:53-65; Luk'. 22:54-55, 63-71; Yoh. 18:13-14, 19-24)
57 Yesuusa oyk'k'eeddawanttu k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa K'ayaafaakko, higgiyaa tamaarissiyaawanttunne c'imatuu shiik'eeddasaa aakkiide beeddino.
58 Shin P'es'iroosi k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa dirssaa giddo gakkanaw, haakuwaan Aa kaalleedda; yewuwaa wurssetsaa be'anaw dirssaa giddo geliide, naagiyaawanttunna utti aggeedda.
59 K'eesatuwaa kaappatuunne shiik'eedda Asay ubbay Yesuusa wod'anaw Aa bolla wordduwaa markkaa demmanaw koyyeeddino.
60 Shin haray atto c'ora Asay yiide, Aa bolla wordduwaan markkattinakka aappe ayinne demmibeykkino. Guyyeppe laa"atuu yiide,
61 «Ha bitanii, ‹Taani S'oossaa Geeshsha Golliyaa kolaade, heezzu gallassaan zaaraade kees's'anaw danddayay› geedda» yaageeddino.
62 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu denddi ek'k'iide Yesuusa, «Hawanttu neena mootiyaa mootoo new zaariyaabay baawee?» yaageedda.
63 Shin Yesuusi c'o"u geedda; k'aykka k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu Aa, «Taani neena de'uwaa S'oossaa

suntsaan c'allay; neeni S'oossaa Na'aa Kiristtoosa gidooppe nuw oda» yaageedda.

64 Yesuusi zaariide, «Neeni ne huup'ewukka gaadda; shin taani hinttenttoo oday; hawaappe sintsaan, hinttenttu taana, Asaa Na'aa, wolk'k'aama S'oossaappe ushechcha baggana utteeddawaanne saluwaa shaariyaanna yiishshin be'ana» yaageedda.

65 Hewaappe guyyiyaan, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu bare mayuwaa peed'i oliide, «Hawe boreedda; nuuna hawaappe sintsan ayaw hara markkaa koshshii? I ha"i boriyaawaa hinttenttu siseeddita.

66 Hinttenttu k'ofay ayee?» yaageedda.

Unttunttu, «Aw hayk'uu bessee» yaagiide zaareeddino.

67 Hewaappe guyyiyaan, unttunttu Aa deemuwaan c'uchchiide, Aa dechcheeddino; haranttu k'ay Aa bak'k'iide,

68 «Kiristtoosaa! Neeni neena nabe gaasashshin, neena shoc'eeddawe oonentto ane nuw oda!» yaageeddino.

P'es'iroosi Yesuusa Kaddeedda
(Mar. 14:66-72; Luk'. 22:56-62; Yoh. 18:15-18, 25-27)

69 P'es'iroosi golliyaappe karenna dirssaa giddon utti de'ishshin, itti k'oomata aakko yaade, «Neenikka Galiilaa Yesu usanna ittippe de'aa» yaagaaddu.

70 Shin I unttunttu ubbaa sintsaan he k'oomato, «Neeni giyaawe ayentto taani erikke» yaagiide kaadeedda.

71 K'ay biide dirssaa penggiyaakko kesishshin, hara k'oomata Aa be'aade, hewaan de'iyaa asatoo, «Ha bitanii Naazireetiyaa Yesuusanna de'ee» yaagaaddu.

72 P'es'iroosi laa'entsuwaa c'aak'k'iidde, «Taani hewaa bitaniyaa erikke» yaageedda.

73 Laafaa gam"ishin, hewaan ek'k'eedda Asay P'es'iroosakko yiide, «Neenikka tuma unttunttunna ittippe de'aa; ayaw gooppe, neeni haasayiyaa haasayaykka neena erissee» yaageeddino.

74 Hewaappe guyyiyaan P'es'iroosi, «Taani hewaa bitaniyaa erikke!» yaagiide, barena shek'aanne c'aak'uwaa doommeedda.

He wode ellekka kuttuu waassi aggeedda.

75 P'es'iroosi barena Yesuusi, «Neeni kuttuu waassanaappe kase heezzu kaala taana kaadanaassa» geeddawaa hassayiide, kare kesiide, seeletti yeekkeedda.

27

Yesuusi P'ilaas'oosa Sintsa Pirddaw Shiik'eedda
(Mar. 15:1; Luk'. 23:1-3; Yoh. 18:28-32)

26:64 Dan. 7:13 **26:66** Wog. 24:16 **26:67** Isa. 50:6

1 Wontta guuraan k'eesatuwaa kaappatuu ubbatuunne
gadiyaa c'imatuu Yesuusa wod'anaw mak'k'eteeddino;
2 unttunttu Yesuusa k'achchi afiide, gadiyaa ayissiyaa
P'ilaas'oosaw aatsi immeeddino.
3 Yesuusa he wode oytseedda Yihuday P'ilaas'oosi Yesu-
usa bolla pirddeeddawaa be'iide, «Aayyeero! Oytsennaan
aggaarikkitaa!» yaagiide, he man''iyaan hattamu biraa
k'eesatuwaa kaappatoonne gadiyaa c'imatoo guyye zaariide,
4 «Taani geeshsha asaa oytsaade nagaraa ootsaad»
yaageedda.
Shin unttunttu Aa, «Hewe nuw ayaa metee? Hewe ne
shene» yaageeddino.
5 Yihuday biraa Geeshsha Golliyaan oli aggeedda; unt-
tunttu matappe biide, suletti hayk'k'eedda.
6 K'eesatuwaa kaappatuu biraa akkiide, «Ha biray suutsaa
miishshaa gidishin, nuuni Geeshsha Golliyaa miishshaanna
gatsiyaawe woga gidenna» yaageeddino.
7 Hewaappe guyye ittippe zorettiide, imatsaa asaw moogo
gadiyaa ootsanaw urk'k'aappe miishshaa med'd'iyaawanttu
gadiyaa shammeeddino.
8 Hewaa diraw, he gadii hachche gakkanawukka, suutsaa
gadiyaa geetettiide s'eesettee.
9 Nabiyaa Ermaasi, «Unttunttu aw immanaw k'oppeedda
hattamu shuchchaa biraa akkiide,
10 Goday taana azazowaadan, urk'k'aappe miishshaa
med'd'iyaawanttu gadiyaa shammanaw immeeddino»
geetettowe he wode poletteedda geedda.

P'ilaas'oosi Yesuusa Ubbabaa Oochcheedda
(Mar. 15:2-5; Luk'. 23:3-5; Yoh. 18:33-38)

11 Yesuusi gadiyaa ayissiyaawaa sintsa shiik'ina, gadiyaa
ayissiyaawe Aa, «Neeni Ayihudatuwaa kaatee?» yaagiide
oochcheedda.
Yesuusi Aa, «Neenikka gade'aa» yaageedda.
12 K'eesatuwaa kaappatuunne gadiyaa c'imatuu Aa
mootina, unttunttoo ayinne zaaruwaa immibeenna.
13 He wode, P'ilaas'oosi Yesuusa, «Hawanttu neena
mootiyaabaa ubbaa sisikkii?» yaageedda.
14 Yesuusi haray atto, itti k'aalaakka zaarennaan is's'ina,
gadiyaa ayissiyaawanttu darii maalaletteedda.

Yesuusi Hayk'oo Pirddetteedda
(Mar. 15:6-15; Luk'. 23:13-25; Yoh. 18:39-40; 19:1-16)

15 Gadiyaa ayissiyaawe Paasigaa bonchchiyaa gallassaan,
Asay koyyiyaa itti uraa k'ashuwaappe billiyaa wogay de'ee.

27:10 Zak. 11:12-13

16 He wode itti Barbbaana geetettiyaa Yesuusi daro
eretteedda iita bitanii k'asho gollen de'ee.
17 Hewaa diraw, c'ora Asay ittisaa shiik'eeddasaan
P'ilaas'oosi, «Taani hinttenttoo Barbbaana giyaa Yesuusa
billoo, woy Kiristtoosa geetettiyaa Yesuusa billoo?» yaagiide
asaa oochcheedda.
18 Ayaw gooppe, unttunttu k'anaatiide Yesuusa ootseed-
dawaa I eree.
19 P'ilaas'oosi pirddaa gollen utti de'ishshin, Aa machchata
aw, «He s'illo bitaniyaa ayinne ootsoppa; ayaw gooppe, taani
hachche k'amma akumuwaan aabaan daro metootaad» yaa-
gaade kiittaaddu.
20 Shin k'eesatuwaa kaappatuunne gadiyaa c'imatuu
P'ilaas'oosi Barbbaana billiide, Yesuusa wod'anaadan,
shiik'eedda Asay Aa woosana mala, asaa c'immeeddino.
21 P'ilaas'oosi zaariide unttuntta, «Taani unttunttu
laa"atuwaappe hinttew oona billanaadan koyyiitee?»
yaagina unttunttu, «Barbbaana billanaadan koyyeetto»
yaageeddino.
22 P'ilaas'oosi, «Yaatina, Kiristtoosa geetettiyaa Yesuusa
wootoo?» yaagiide unttuntta oochchina ubbay, «Mask'k'aliyaa
bolla misimaariyan d'ishettiide kak'etto» yaageeddino.
23 P'ilaas'oosi asaa, «Ayaw? Ay iitabaa ootseedee?»
yaageedda.
Shin Asay kasewaappekka barenttu kooshshaa d'ok'k'u
ootsiide, «Mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide I
kak'etto» yaageeddino.
24 Walassay denddanawaappe attin, ayinne hanennawaa
P'ilaas'oosi be'iide, haatsaa akkiide, «Ha bitanii
hayk'k'iyaawaan taani gelikke; hewaa hinttenttu erite»
yaagiide shiik'eedda asaa sintsaan bare kushiyaa
meec'etteedda.
25 Shiik'eedda Asay ubbay zaariide, «Aa suutsaa gomii nuu-
nanne nu naanaa gakko» yaageedda.
26 Hewaappe guyyiyaan, P'ilaas'oosi Barbbaana unttunttoo
billeedda; lissuwaan Yesuusa shoc'iide, mask'k'aliyaa bolla
misimaariyan d'ishiide kak'k'anaw unttunttoo aatsiide im-
meedda.

Wotaadaratuu Yesuusa Bolla K'iliic'eeddino
(Mar. 15:16-20; Yoh. 19:2-3)

27 Hewaappe guyyiyaan, P'ilaas'oosa wotaadaratuu Yesu-
usa gadiyaa ayissiyaawaa beeruwaa afina, wotaadaratuu
ubbay Aa miyyiyaan yuuyyi aad'd'iide ek'k'eeddino.
28 Aa mayuwaa k'aari akkiide, zo'o mayuwaa Aa mayzzeed-
dino.

27:24 Zar. 21:6-9

29 K'ay aguntsaa kalachchaa giigissiide, Aa huup'iyaan wotseeddino; Aa ushechcha kushiyan mak'k'aa s'am"aa oytsiide, Aa sintsan gulbbatiide, «Ayihudatuwaa kaatew, saro de'ay!» yaagiide, Aa bolla k'iliic'eeddino.
30 Aa bolla c'uchcheeddino; he mak'k'aa s'am"aa akkiide, Aa huup'iyaa shoc'eeddino.
31 Unttunttu Aa bolla k'iliic'eeddawaappe guyyiyaan, zo'o mayuwaa aappe k'aari akkiide, Aa mayuwaa Aa mayzzeeddino; k'ay mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide Aa kak'k'anaw afeeddino.

Yesuusi Kak'etteedda
(Mar. 15:21-32; Luk'. 23:25-43; Yoh. 19:17-27)

32 Unttunttu kare kesiide, itti Simoona geetettiyaa K'ereena gade asaa demmiide, Yesuusa mask'k'aliyaa wolk'k'aan toosseeddino.
33 Golggootaa geetettiyaasaa gakkeeddino. «Golggootaa» yaagettiyaawe «Huup'iyaasaa» giyaawaa.
34 Hewaan unttunttu c'ammeedda woyniyaa eessaa Yesuusaw ushanaw immeeddino; I hewaa gans's'i s'eelliide, ushennaan is's'eedda.
35 Unttunttu mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide Aa kak'k'owaappe guyyiyaan, Aa mayuwaa shaakkiide, saamaa yeggiide akkeeddino.
36 Hewaappe guyyiyaan, Aa naaganaw hewaan utti aggeeddino.
37 K'ay, «Hawe Ayihudatuu Kaatiyaa Yesuusa» yaagiide mootuu s'aafettowaa Aa huup'e baggana wotseeddino.
38 Yesuusanna he wode laa"u kayisatuwaa ittuwaa aappe ushechcha baggana, k'ay ittuwaa aappe haddirssa baggana, mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide kak'k'eeddino.
39 Ogiyaanna aad'd'iyaa Asay Yesuusa kad'iide, barenttu huup'iyaa k'aatsiidde boreeddino.
40 «Geeshsha Golliyaa kolaade heezzu gallassaa giddon kees's'iyaawoo, ne huup'iyaa ashsha; neeni S'oossaa Na'aa gidooppe, ane mask'k'aliyaa bollappe wod'd'a» yaageeddino.
41 Hewaadankka, k'eesatuwaa kaappatuu higgiyaa tamaarissiyaawanttunnanne c'imatuwaanna ittippe Yesuusa bolla k'iliic'iidde, hawaadan yaageeddino;
42 «Harantta ashsheeda; shin barena ashshanaw danddayenna. I Israa'eeliyaa kaatiyaa; ane mask'k'aliyaa bollappe ha"i wod'd'o; nuunikka k'ay aan ammanana.
43 S'oossaan I ammanettee; S'oossay Aa ashshanaw koyyooppe ane ashsho; ayaw gooppe, I barena, ‹Taani S'oossaa Na'aa› gee» yaageeddino.

27:34 Maz. 69:21 **27:35** Maz. 22:18 **27:39** Maz. 22:7; 109:25 **27:40** Mat. 26:61; Yoh. 2:19 **27:43** Zar. 22:8

44 K'ay haray atto, aanana mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide kak'etteedda kayisatuukka hewaadan giide, Aa bolla k'iliic'eeddino.

Yesuusi Hayk'k'eedda
(Mar. 15:33-41; Luk'. 23:44-49; Yoh. 19:28-30)

45 Usuppun saatiyaappe doommiide, udduppu saatiyaa gakkanaw, biittay ubbay d'umeedda.

46 Udduppu saate gidiyaa heeraan Yesuusi bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Elohee, Elohee, laamaa sabak'itaanii?» yaageedda. Hewaa guussay, «Ta S'oossaw, ta S'oossaw, taana ayaw c'o"u gaad?» guussaa.

47 Hewaan ek'k'eedda asaappe ittuu hewaa sisiide, «Ha bitanii Eelaasa s'eesee» yaageedda.

48 He man"iyaan unttunttuppe ittuu wos's'iidde, isppon-jjiyaa akkiide, c'aala woyniyaa eessaa giddo yeggiide, hewaa mak'k'aa s'am"aa s'eeraan wotsiide, ushshanaw Aa doon-aakko shiishsheedda.

49 Shin yekkonttu, «Ane de'ashsha, Eelaas Aa ashshanaw yaanawentto be'ana» yaageeddino.

50 Yesuusi laa'entsuwaa bare k'aalaa d'ok'k'u ootsi waassi-ide, hayk'k'i aggeedda.

51 Akeekite; Geeshsha Golliyaan kak'etteedda gaaridduu k'ommoppe duge gakkanaw, laa"u kesiide, pooshetti wod'd'eedda; sa'ay k'aas's'eedda. K'ay zaallaykka p'alk'k'etteedda;

52 c'ora duufuu dooyetteedda. S'oossaa asaappe c'oratuu hayk'k'eeddawanttu, hayk'uwaappe denddeeddino.

53 Unttunttu duufuwaappe kesiide, Yesuusi hayk'uwaappe denddowaappe guyyiyaan, geeshsha katamaa beeddino; hewaan unttuntta c'ora Asay be'eedda.

54 S'eetuwaa kaappuunne aanana Yesuusa naagiyaa wotaadaratuu sa'ay k'aas's'iyaawaanne hewaan haneeddawaa ubbaa be'eedda wode daro yayyeeddino; yashshaa gaasuwaan, «Tumu hawe S'oossaa Na'aa» yaageeddino.

55 Hewaan c'ora mac'c'awanttu, Galiilaappe doommiide, Yesuusa maaddiidde kaalliyaawanttu, haakuwaan ek'k'iide s'eelliino.

56 Unttunttu giddon Magdala geetettiyaa katamaappe yeedda Mayraama, Yaak'oobanne Yooseefo daaya Mayraamanne Zabddiyoosa naanaa daaya de'iino.

Yesuusi Moogetteedda
(Mar. 15:42-47; Luk'. 23:50-56; Yoh. 19:38-42)

27:46 Maz. 22:1 **27:48** Maz. 69:21 **27:51** Kes. 26:31-33

57 Sa'ay omarssiyaa wode, Yooseefo geetettiyaa itti dure
bitanii, Armmaatiyaasa katamaa bitanii yeedda; I bare
huup'ewukka Yesuusa kaalliyaawaa.
58 Yooseefo P'ilaas'oosakko biide, Yesuusa anhaa
akkanaw woosseedda; P'ilaas'oosi Yooseefoo imettana mala
azazeedda.
59 Yesuusa anhaa akkiide, geeshsha mooguwaa mayuwaan
60 s'aas'iide barew moogettanaw shuchchaa wooc'eedda
ooratsa gonggoluwaa giddon Aa anhaa wotseedda; k'ay he
gonggoluwaa doonaan wogga shuchchaa gonddorssi wotsi-
ide, bashi beedda.
61 Magdala katamaappe yeedda Mayraamanne yekko
Mayraama hewaan gonggoluwaakko simmiide utteeddino.
62 Sambbataw giigettiyaa gallassaappe wonttetsa gallassi,
k'eesatuwaa kaappatuunne Parisaawatuu P'ilaas'oosanna
gakettiide, hawaadan yaageeddino;
63 «Godaw, he wordduu pas'a de'iyaa wode, ‹Taani
heezzu gallassaappe guyyiyaan, hayk'uwaappe denddana›
yaagowaa nuuni hassayeeddo.
64 Hewaa diraw, Aa moogeedda gonggoluwaa heezzu
gallassaa gakkanaw, loytsi naagana mala azazaarikkii; hewe
d'ayooppe Aa kaalliyaawanttu biide, Aa anhaa wuu"iide
asaw, ‹Hayk'uwaappe denddeedda› yaaganawantta;
laa'entsiyaa balay kase balaappe ubbaa yaa iitana»
yaageeddino.
65 P'ilaas'oosi unttuntta, «Hinttenttoo naagiyaawanttu
de'iino; biide hinttenttoo danddayettiyaa keenaa
naagishshite» yaageedda.
66 Hewaappe guyye unttunttu biide, shuchchaa bolla
maatafaa attamiide, k'ay naagiyaawaa yaan wotsiide, Yesu-
usa moogeedda gonggoluwaa naagisseeddino.

28

Yesuusi Hayk'uwaappe Denddeedda
(Mar. 16:1-10; Luk'. 24:1-12; Yoh. 20:1-10)

1 Sambbatay aad'd'ina Wogaa gallassi wontta bakkaaliyan,
Magdala geetettiyaa katamaappe yeedda Mayraamanne
yekko Mayraama Yesuusi moogetteedda gonggoluwaa
be'anaw beeddino.
2 Godaa kiitanchchay saluwaappe wod'd'eedda diraw,
sa'ay daro k'aas's'eedda; he kiitanchchay yiide, shuchchaa
gonddorssi oliide, Aa bolla kesi utteedda.
3 Aa malay walk'k'antsaa malatee; Aa mayuukka
shachchaadan bootsaa.

27:63 Mat. 16:21; 17:23; 20:19; Mar. 8:31; 9:31; 10:33-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

4 Naagiyaawanttu kiitanchchaw yashshaa kokkoriide,
hayk'k'eedda asaadan haneeddino.
5 Kiitanchchay mac'c'awantta hawaadan yaageedda; «Yayy-
oppite; ayaw gooppe, mask'k'aliyaa bolla misimaariyan
d'ishiide kak'k'eedda Yesuusa hinttenttu koyyiyaawaa taani
eray.
6 I hawaan baawa; ayaw gooppe, I bare geeddawaadankka
hayk'uwaappe denddi diggeedda; haa yiide, I moogetti
gisosaa be'ite.
7 Hinttenttu ha"i ellekka biide, Yesuusa kaalliyaawanttoo,
‹Yesuusi hayk'uwaappe denddi diggeedda. K'ay I hintteppe
kasetiide, Galiilaa bee; hinttenttu Aa yaan be'ana› yaagiide
odite. Be'ite, taani hinttenttoo odaaddi» yaageedda.
8 Unttunttu yayyiiddinne k'ay daro nashettiidde, Yesu-
usi moogetteedda gonggoluwaa matappe ellekka kichchiide,
Yesuusa kaalliyaawanttoo odanaw wos's'eeddino.
9 He man"iyaan Yesuusi unttunttunna gakettiide unttuntta,
«Saro de'iitee» yaagi aggeedda; unttunttu aakko shiik'i Aa
gediyaa oyk'k'iide, aw goyinneeddino.
10 Yesuusi he wode unttuntta, «Yayyoppite; ta ishatuu Gali-
ilaa baana mala, biide unttunttoo odite; unttunttu taana yaan
be'anawantta» yaageedda.
11 He mac'c'awanttu biyaa wode, gonggoluwaa naagiyaa
wotaadaratuwaappe amareedawanttu katamaa biide, ha-
needdawaa ubbaa k'eesatuwaa kaappatoo odeeddino.
12 K'eesatuwaa kaappatuu c'imatuwaanna ittippe shiik'i
zorettiide, wotaadaratoo daro miishshaa immiide,
13 « ‹Nuuni gem"ishuwaan de'ishshin Aa kaalliyaawanttu
k'amma yiide, Aa anhaa wuu"eeddino› yaagite.
14 Ha yewuwaa gadiyaa ayissiyaawe sisooppe, nuuni aw
odi ammantsana; k'ay hinttentta ayinne hirggissennaadan
ootsana» yaageeddino.
15 Wotaadaratuu miishshaa akkiide, barenttoo odeed-
dawaadan ootseeddino. Ha yewuu Ayihudatuwaa mataan
hachche gakkanaw, odettiidde de'ee.

Yesuusi Barena Kaalliyaawanttoo Beetteedda
(Mar. 16:14-18; Luk'. 24:36-49; Yoh. 20:19-23; Kit. 1:6-8; 1 K'or. 15:3-8)

16-17 Shin tammanne itti Aa kaalliyaawanttu Yesuusi bar-
entta biite geedda Galiilaa gadiyaa biide Aa be'eedda wode,
aw goyinneeddino; shin unttunttuppe ittuu ittuu sid'eeddino.
18 Yesuusi unttunttukko shiik'iide, unttuntta hawaadan
yaageedda; «Maatay ubbay saluwaaninne sa'aan taw imet-
teedda.

28:16-17 Mat. 26:32; Mar. 14:28

19 Hewaa diraw, hinttenttu biide, asaa ubbaa taana kaalliyaawantta ootsite; Aawuwaa suntsaan, Na'aa suntsaaninne Geeshsha Ayaanaa suntsaan unttuntta s'ammak'ite.

20 Taani hinttentta azazeeddabaa ubbaa unttunttu naagana mala, unttuntta tamaarissite; taani wodiyaa wurssetsay gakkanawukka ubbaa wode hinttenttunna de'iyaawaa akeekite» yaageedda.

28:19 Kit. 1:8

Mark'k'oossi S'aafeedda Mishiraachchuwaa K'aalaa Geluwaa

Mark'k'oossi s'aafeedda mishiraachchuu koyro doommiiddikka, «Hawe S'oossaa Na'aa Yesuusi Kiristtoosa mishiraachchuwaa k'aalaw doometsaa» yaagee. Ha mishiraachchuwaa k'aalaa giddon Yesuusi oosuwaa asanne maatay de'iyaa asaa gidiide shiik'eedda. Yesuusa maatay Aa timirttiyaan, s'alahiyaa c'itaa bolla aw de'iyaa wolk'k'aaninne asaa nagaraa atto giyaawaan be'etteedda. Yesuusi, «Taani Asaa Na'ay yeeddawe, asaa, nagaraa ayiletetsaappe la"a kessanaw ta de'uwaa aatsaade immanaassa» yaagiide I bare huup'ew haasayeedda.

Mark'k'oossi Yesuusa taarikiyaa suurenne wolk'k'aa kumeedda ogiyaan odeedda. I gaanaw koyyo k'ofaykka Yesuusa k'aalaanne timirttiyaa gidennaan I ootseedda maalalissiyaa oosatuwaa bollana. S'ammak'iyaa Yohaannisa taarikiyaa, Yesuusa s'ink'k'ataanne paac'iyaa k'antsaan erissi simmiide, Yesuusa timirttiyaanne patsuwaabaa aassiide odeedda. Wodiyaappe guyyiyaan Yesuusa kaalliyaawanttu Aa loytsi eri beeddawaa keena aanana ek'ettiyaawanttu Aa loytsi is's'eeddino. Wurssetsaa shemppatuu Yesuusa de'uwaan wurssetsaa saaminttaa giddon poletteedda oosatuwaa; hewanttukka Aa kak'k'etsaabaanne Aa dendduwaabaa odiyaawantta.

Mark'k'oossa mishiraachchuwaa wurssetsaan k'inifiyaa giddon de'iyaa 16:9-20 paydatuu Geeshsha K'aalaa itti itti biletsaa s'alalaan de'iyaawantta.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Mishiraachchuwaa doometsaa *1:1-13*
Yesuusi oosuwaa Galiilaan doommeeddawaa *1:14—9:50*
Yesuusi Yerusaalamen ootsowaa *10:1-52*
Yerusaalameninne izi yuushshuwaan Yesuusa wurssetsaa saaminttaa *11:1—15:47*
Godaa Yesuusa dendduwaa *16:1-8*
Hayk'uwaappe denddeedda Godaa k'onc'c'etsaanne saluwaa buussaa *16:9-20*

S'ammak'iyaa Yohaannisa Awaayuwaa
(Mat. 3:1-12; Luk'. 3:1-18; Yoh. 1:19-28)

1 S'oossaa Na'aa* Yesuusi Kiristtoosa wonggalaa mishiraachchuwaa doometsaa.

* **1:1** *S'oossaa Na'aa:* Beni S'aafetteedda itti itti biletsaan hawe baawa.

2 Nabiyaa Isiyaasi s'aafeedda Mas'aafan S'oossay,
«Be'a; ta kiittiyaawaa taani neeppe sintsaw yeddana.
I new ogiyaa kessanawaa.
3 Itti bitanii biittaa bazzuwaan bare kooshshaa d'ok'k'u ootsi-
ide,
‹Godaa ogiyaa giigissite.
I hamettana loossuwaakka,
aw suurissite› geeddawaadan»
haneedda.
4 S'ammak'iyaa Yohaannisi asaa s'ammak'iiddinne, «S'oossay hintte nagaraa atto gaana mala, hinttenttu nagaraappe simmiide s'ammak'ettite» yaagi k'aalaa odiidde biittaa bazzuwaan kesi wod'd'eedda.
5 Yihudaa gadiyaan de'iyaa Asay ubbaynne Yerusaalame katamaa Asay ubbay Yohaannisakko yeeddino. Barenttu nagaraakka paas'ina, Yohaannisi he asaa Yorddaanoosa Shaafaan s'ammak'eedda.
6 Yohaannisi gaaluwaa isikiyaappe dadetteedda mayuwaa mayyiide, bare s'eessan dafuwaa danc'c'eedda; k'ay booliyaanne wora eessaa meedda.
7 Yohaannisi k'aalaa odiidde, «Taappe guyyenna daro minniyaawe yee; haray atto, Aa c'aammaakka gediyaappe kessa tookkanaw taani bessikke.
8 Taani hinttentta haatsaan s'ammak'ay; shin I hinttentta Geeshsha Ayyaanan s'ammak'anawaa» yaageedda.

Yesuusi S'ammak'etteeddawaanne Paac'etteeddawaa
(Mat. 3:13-17; 4:1-11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

9 Yesuusi he wode Galiilaa gadiyaan de'iyaa Naazireete katamaappe yiina, Yohaannisi Yorddaanoosa Shaafaan Aa s'ammak'eedda.
10 Yesuusi haatsaappe kesosaanna saluu dooyettishiinanne Geeshsha Ayyaanay bare bolla harap'p'iyaadan wod'd'ishin be'eedda.
11 K'ay saluwaappe, «Taani siik'iyaa ta Na'ay neena; taana nebay nashechchee» yaagiyaa k'aalay sisetteedda.

12 Ellekka Geeshsha Ayyaanay Asay bayinna mela sa'aa Aa yeddeedda.
13 Yesuusi Asay bayinna saan barena Sees'aanay paac'c'ishshin, oytamu gallassaa gatseedda; du'aannakka de'eedda; kiitanchchatuukka yiide, aw ootseeddino.

Yesuusi Moliyaa Oyk'k'iyaa Oyddu Asatuwaa S'eeseedda
(Mat. 4:12-22; Luk'. 4:14-15; 5:1-11)

1:2 Mil. 3:1 **1:6** 2 Kat. 1:8 **1:11** Dom. 22:2; Maz. 2:7; Isa. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mar. 9:7; Luk'. 3:22

14 Yohaannisi k'ashettowaappe guyyiyaan, Yesuusi
S'oossaa kawutetsaa wonggalaa mishiraachchuwaa odiidde,
Galiilaa gadiyaa biide,
15 «Wodii gakkeedda; S'oossaa kawutetsaykka
matatteedda. Hinttenttu nagaraappe simmiide, wonggalaa
mishiraachchuwaa ammanite» yaageedda.
16 Yesuusi Galiilaa Abbaa lank'k'iyaanna aad'd'iidde,
moliyaa oyk'k'iyaawantta, Simoonanne Aa ishaa Inddiraasa,
barenttu dabbaa abbaan yeggiyaawantta be'eedda.
17 Yaatiide unttuntta, «Taana kaallite; taani hinttentta
moliyaa oyk'k'iyaawaadan asaa taakko ahiyaa ogiyaa
tamaarissana» yaageedda.
18 Hewaappe guyyiyaan unttunttu ellekka barenttu dabbaa
aggiide, Yesuusa kaalleeddino.
19 Yesuusi guutsaa sintsawukko biide, Zabddiyoosa naanaa
laa"u ishatuwaa, Yaak'oobanne Yohaannisa wonggiriyaa gid-
don barenttu dabbaa giigissiyaawantta be'eedda.
20 I be'osankka unttuntta s'eesina, barenttu aawuwaa, Zab-
ddiyoosa, Aa oosanchchatuwanna wonggiriyaa giddon aggi-
ide, Yesuusa kaalliide beeddino.

Iita Ayyaanay Oyk'k'eedda Bitanii Pas'eedda
(Luk'. 4:31-37)

21 Unttunttu K'ifirinaahooma geetettiyaa katamaa yiide
geleeddino; Yesuusi Sambbata gallassay gakko wode, Ayi-
huda woosa golle geliide, tamaarissuwaa doommi aggeedda.
22 Barew maatay de'iyaa asaadan, asaa I tamaaris-
siyaawaappe attin, higgiyaa tamaarissiyaawanttudan
tamaarissenna diraw, Asay Aa timirttiyaan maalaletteedda.
23 He wode iita ayyaanay de'iyaa itti bitanii Ayihuda woosa
golle gelosaannakka bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
24 «Naazireetiyaa Yesuusaa, Neeni nuuppe ayaa koyyay?
Nuuna d'ayissanaw yaad? Neeni oonentto eray; neeni
S'oossaappe kiitetteedda geeshsha gidikkii!» yaageedda.
25 Yesuusi he iita ayaanaa, «Hayzza; bitaniyaappe kesa»
yaagiide azazeedda.
26 Iita ayyaanay bitaniyaa buc'ereetsi, darii waasissiide,
aappe kesi aggeedda.
27 Asay ubbay maalalettiide, «Hawe ayee? Ha bitanii bare
maattaani haray atto, iita ayyaanatuwaakka azazeedda; unt-
tunttukka k'ay aw azazettiino; hawe aybe ooratsa timirttee?»
yaagiide, bare giddon ittuu ittuwaa oochcheedda.
28 Galiilaa gadiyaan de'iyaa heeray ubbay ellekka Yesuusa
waariyaa siiseeddino.

Yesuusi Daro Hargganchchatuwaa Patseedda
(Mat. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

29 Yesuusi Ayihuda woosa golliyaappe kesosaan,
Yaak'oobannanne Yohaannisanna ittippe Simoonanne
Inddiraasa soy bi aggeedda.
30 Simoona bollotatta k'os'uwaa harggaade giseeddawun-
nibaa I yaa gakkosaannakka aw odi aggeeddino.
31 I izikko shiik'iide, izi kushiyaa oyk'k'iide, izo dentsi es-
seedda; k'os'uu izo aggina, iza unttunttoo ootsaaddu.
32 Harggeedda asaa ubbaanne iita ayyaanatuu oyk'k'eedda
asaa ubbaa omarssi away wulleeddawaappe guyyiyaan,
Asay aakko aheeddino.
33 Katamaan de'iyaa Asay ubbay he kariyaa shiik'eedda.
34 Yesuusi dumma dumma harggiyaan oyk'etteedda c'ora
asaa patsiide, c'ora s'alahatuwaakka kesseedda. I Kirist-
toosa gidiyaawaa iita ayyaanatuu ereedda diraw, unttuntta
haasayissennaan diggeedda.

Yesuusi Galiilaan Tamaarisseedda
(Luk'. 4:42-44)

35 Yesuusi guura wonttumaatsaan denddiide, soyippe kesi-
ide, Asay baynnasaa biide yaan S'oossaa woosseedda.
36 Simooninne aanana de'iyaawanttu Aa koyyiidde beed-
dino.
37 Unttunttu Aa demmiide, «Asay ubbay neena koyyee»
yaageeddino.
38 Hewaappe guyye Yesuusi k'ay unttuntta, «Hewaa heer-
aan de'iyaa hara katamatuwaa boytte; taani hewaan k'aalaa
odanaw bessee; ayaw gooppe, taani yeeddawe hewaassa»
yaageedda.
39 Ayihuda woosa golletuwaan k'aalaa odiiddinne iita
ayyaanatuwaa kesiide, Galiilaa gadiyaa ubbaa yuuyyeedda.

Yesuusi Oolluu Oyk'k'eedda Bitaniyaa Patseedda
(Mat. 8:1-4; Luk'. 5:12-17)

40 Oolluu oyk'k'eedda itti bitanii Yesuusakko yiide, Aa
sintsan gulbbatiide, «Neeni koyyooppe, taana geeshsha pat-
sanaw† danddayaa» yaagiide woosseedda.
41 Yesuusi aw k'aretteedda; bare kushiyaa yeddi, Aa
bochchiide, «Taani koyyay; geeyya; pas'a!» yaageedda.
42 Ellekka oolluu bitaniyaa yeddi aggina, bitanii geeyyi
pas'i aggeedda.
43 Yesuusi darii hank'k'ettiide, ellekka Aa kessi yeddeedda.
44 I bitaniyaa, «Neena era! Hawaa oossinne odoppa; shin
baade ne bollaa k'eesaa bessa; k'ay neeni ha"i geeshsha

† **1:40** ***Taana geeshsha patsa:*** Hawaa guussay, ha harggii k'ofetteeddawe laamettanaw danddayenna eretteedda gade wogaanne maaraan, hara asaa k'ofaan itti Asay geeshsha gidenna gaana mala odiyaawaa.

gideeddawaa asaa erissanaw, Muse azazeedda yarshshuwaa yarshsha» yaageedda.

45 Shin bitanii biide, yewuwaa ubba saan asaa ubbaw oduwaanne laaletsaa doommeedda; hewaa diraw, Yesuusi k'onc'c'iyaa kesiide, katamaa gelanaw danddayibeenna; shin Asay bayinnasaa gas'aan de'eedda; k'ay Asay ubba saappe aakko yeeddino.

2

Yesuusi Bollay Sileedda Bitaniyaa Patseedda
(Mat. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

1 Amareeda gallassaappe guyyiyaan, «Yesuusi K'ifirinaahooma guyye simmiide, soyin de'ee» giyaa haasayay sisetteedda.

2 Gollii akkenaan is's'ina, haray atto, kariikka un"ana gakkanaw c'ora Asay shiik'eedda; hewanttoo Yesuusi k'aalaa odee.

3 Oyddu asatuu bollay sileedda itti bitaniyaa tookkiide, aakko aheeddino.

4 Asay c'oreedda diraw, bitaniyaa Yesuusakko afanaw unttunttoo danddayettennan is's'ina, Yesuusi de'iyaa baggana golliyaa k'aariide, kaaraa lukkeeddino; he lukkeeddasaanna bitaniyaa I giseedda shanchchamaanna duge wotseeddino.

5 Yesuusi unttunttu ammanuwaa be'iide, he bollay sileedda bitaniyaa, «Ta na'aw, ne nagaray atto geetetteedda» yaageedda.

6 Higgiyaa tamaarissiyaawanttuppe hewaan utteedda ittuu ittuu barenttu wozanaan,

7 «Laa ha bitanii hawaa mala iitabaa S'oossaa bolla ayaw haasayii? S'oossaa s'alalaappe attin, haray oonee nagaraa atto gaanaw danddayiyaawe?» yaagiide k'oppeeddino.

8 Unttunttu barenttu wozanaan hewaadan k'oppowaa Yesuusi ellekka bare ayyaanan eriide, unttuntta «Hinttenttu hintte wozanaan ayaw hewaadan k'oppiitee?

9 Bollay sileedda bitaniyaa, ‹Ne nagaray atto geetetteedda› giyaawe mateeyee? Woy, ‹Dendda ek'k'aade ne shanchchamaa tookkaade hametta› giyaawe matee?

10 Shin taani, Asaa Na'aw, sa'aa bollan nagaraa atto gaanaw maatay de'iyaawaa taani hinttentta erissana» yaagiide he bollay sileedda bitaniyaa,

11 «Neena gay; dendda ek'k'a; yaataade ne shanchchamaa tookkaade ne soy ba» yaageedda.

12 Bitanii ellekka denddi ek'k'iide, bare shanchchamaa tookkiide, Asay ubbay s'eellishshin biina Asay ubbay maalalettiide, «Nuuni hawaa malabaa ubbakka be'i erokko» yaagiide S'oossaa galateeddino.

Yesuusi Leewiyaa S'eeseedda
(Mat. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

13 Yesuusi gujjikka Galiilaa Abbaa doonaa beedda; Asay ubbay aakko yeeddawantta tamaarisseedda.

14 Hewaanna aad'd'iidde, Ilppiyoosa na'aa Leewiyaa, giyaawe k'aras'aa k'ans's'iyaa saan utteeddawaa demmiide, «Taana kaala» yaageedda. Hewaappe guyye Leewii denddi ek'k'iide, Aa kaalleedda.

15 Yesuusi k'umaa maanaw Leewiyaa soyin utteedda wode, k'aras'aa akkiyaa c'ora asaynne nagaranchchatuu aanananne Aa kaalliyaawanttunna ittippe utteeddino. Aa kaalliyaawanttu giddon hewanttu mala asatuu dareeddino.

16 Higgiyaa tamaarissiyaa itti itti Parisaawatuu Yesuusi nagaranchchatuwaannanne k'aras'aa akkiyaawanttunna k'umaa miishshin be'iide, «I ayaw nagaranchchatuwaannanne k'aras'aa akkiyaawanttunna k'umaa mii?» yaagiide, Aa kaalliyaawantta oochcheeddino.

17 Yesuusi unttunttu giyaawaa sisiide, «Hargganchchatuwaappe attin, pas'a asaw aakimii koshshenna; taani nagaranchchatuwaa s'eesanaw yeeddawaappe attin, s'illatuwaa s'eesanaw yabeykke» yaagiide unttunttoo zaareedda.

S'oomaabaa Eranaw Shiik'eedda Ooshaa
(Mat. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

18 S'ammak'k'iyaa Yohaannisa kaalliyaawanttunne Parisaawatuu s'oomiino; amareeda asatuu Yesuusakko yiide, «Yohaannisa kaalliyaawanttunne Parisaawatuwaa kaalliyaawanttu s'oomiino; shin neena kaalliyaawanttu ayaw s'oomikkinoo?» yaageeddino.

19 Yesuusi unttuntta «Bullachchaa yeedda asatuu machchatto akkiyaawe barenttuna de'ishshin, s'oomanaw danddayiinoo? Machchatto akkiyaawe unttunttunna de'ishshin, s'oomanaw danddaykkino.

20 Shin machchatto akkiyaawaa unttunttu matappe afana wodii yaanawaa; unttunttu he wode s'oomanawantta.

21 «Ec'a mayuwaa bolla ooratsa d'efiyaa wotsi sikkiyaa Asay baawa; ec'aa wotsi sikkooppe, ooratsa d'efii ec'a mayuwaa peed'ereetsee; peed'etsaykka koyrowaappe darana.

22 K'ay ho"o woyniyaa eessaa ec'a ogoruwaan naa"iyaa Asay baawa; shin naa"ooppe, he woyniyaa eessay ogoruwaa daakkee; barewukka woofettee; ogoruukka bayee; shin ho"o woyniyaa eessaa ooratsa ogoruwaan naa'ettee» yaageedda.

Sambbataabaa Eranaw Shiik'eedda Ooshaa
(Mat. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)

23 Yesuusi itti Sambbata gallassi tisha banggaa giddonna aad'd'ishshin, Aa kaalliyaawanttunna aanana biidde, banggaa tishaappe duusaa doommeeddino.
24 Parisaawatuu Yesuusa, «Be'a; neena kaalliyaawanttu Sambbata gallassi higge gidennabaa ayaw ootsiinoo?» yaageeddino.
25 Yesuusi unttuntta, «Daawite koshattiide, miyaabaa koyyeedda wode, barenanna de'iyaawanttunna ootseeddawaa ubbakka nabbabi beykkitee?
26 Abiyaataari k'eesatoo ubbatoo kaappo gideedda wode, Daawite S'oossaa golliyaa geliide, k'eesatuwaa s'alalay maanaappe attin, ooninne maanaw higge gidennawaa Godaa sintsan wotseedda k'umaa miide, barenanna de'iyaawanttookka immeedda» yaageedda.
27 K'aykka Yesuusi unttuntta, «Sambbatay asaw med'etteeddawaappe attin, Asay Sambbataw med'ettibeenna.
28 Hewaa diraw, taani, Asaa Na'ay, haray atto, Sambbatawukka Godaa» yaageedda.

3

Kushii Sileedda Bitaniyaa
(Mat. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

1 Yesuusi Ayihuda woosa golliyaa shirettikka geleedda; hewaan kushii sileedda itti bitanii de'ee.
2 Itti itti Asay Yesuusa mootanaw koyyiide, kushii sileedda bitaniyaa Sambbataan I patsooppe be'anaw naagee.
3 Yesuusi he kushii sileedda bitaniyaa, «Dendda ek'k'aade sintsaw haaya» yaageedda.
4 Hewaappe guyyiyaan asaa, «Sambbataan lo"obaa ootsiyaawe wogeeyye iitabaa ootsiyaawe wogee? Asaa shemppuwaa ashshiyaawe wogeeyye wod'iyaawe wogee?» yaagiide oochcheedda.
Shin Asay c'o"u geedda.
5 Yesuusi hank'k'ettiide, unttuntta yuushshi aatsi s'eelliide, unttunttu odina sisennawantta gidiyaa diraw, unttunttoo darii kayyotteedda; he bitaniyaa, «Ne kushiyaa piddi ootsa» yaageedda; bitanii piddi ootsina, Aa kushii pas'i aggeedda.
6 Parisaawatuu Ayihuda woosa golliyaappe kare kesiide, Yesuusa wooti wod'anentto Heroodisanna de'iyaawanttunna mak'k'eteeddino.

Asay Abbaa Lank'k'iyaan Yesuusakko Shiik'eeddino

7 Yesuusi barena kaalliyaawanttunna Galiilaa Abbaa beedda; Galiilaappe c'ora Asay Aa kaalleedda.

2:23 Zar. 23:25 **2:25** 1 Sam. 21:1-6 **2:26** Wog. 24:9

8 K'aykka c'ora Asay Yihudaappe, Yerusaalameppe,
Eedomiyaasappe, Yorddaanoosa Shaafaappe hefintsa
baggappe, S'iiroosa katamaappenne Sidoonaa katamaappe
Yesuusi ootseeddawaa sisiide, aakko yeedda.
9 Yesuusi c'ora Asay barena sugi un"etsenna mala, barena
kaalliyaawantta wonggiriyaa barew gam"etsana mala
azazeedda.
10 Daro asaa I patseedda diraw, harggiyaa Asay ubbay Aa
bochchanaw sugerettee.
11 Iita ayyaanay de'iyaa asatuukka Aa be'eedda wode ub-
baan Aa sintsan guufanniide, barenttu k'aalaa d'ok'k'u ootsi-
ide, «Neeni S'oossaa Na'aa gidikkii!» yaageeddino.
12 Yesuusi he iita ayyaanatuu barebaa asaw odiide, barena
k'onc'c'iyaa kessenna mala, unttuntta minisiide azazeedda.

Yesuusi Bare Kiittiyaawantta Dooreedda
(Mat. 10:1-4; Luk'. 6:12-16)

13 Yesuusi deriyaa bolla kesiide, bare koyyeedda asatuwaa
barekko s'eeseedda; hewaappe guyye aakko beeddino.
14-15 Unttunttu barenanna de'ana malanne k'aalaa
odanaw unttuntta kiittana mala, iita ayyaanatuwaa asaappe
kessanaw unttunttoo maatay de'ana mala, tammanne laa"u
asatuwaa dooreedda.
16 I dooreedda tammanne laa"atuu hawantta: P'es'iroosa
yaagiide suntseedda Simoona,
17 Bo'aanerggeessa yaagiide suntseedda Zabddiyoosa
naanaa Yaak'oobanne Yaak'ooba ishaa Yohaannisa.
«Bo'aanerggeessa» giyaawe «Wolk'k'aama asatuwaa» giyaawaa.
18 Inddiraasanne Pilip'p'oosa, Barttalamoosanne
Maatoossa, Toomaasanne Ilppiyoosa na'aa Yaak'ooba,
Taadoosanne bare biittaw seelettiyaa Simoona,
19 Yesuusa aatsi immeedda Yihudaa Ask'k'oroota.

Yesuusanne Bi'eel-Zebuula
(Mat. 12:22-32; Luk'. 11:14-23; 12:10)

20 Yesuusi soy beedda; laa'entsuwaakka k'ay c'ora Asay
shiik'ina, inne Aa kaalliyaawanttunna haray atto, k'umaa
maanawukka danddaybbeykkino;
21 asay Aa, «Gooyee» giyaa diraw, Aa dabbattuu hewaa
sisiide, Aa akkanaw beeddino.
22 Higgiyaa tamaarissiyaa itti itti asatuu Yerusaalameppe
yiide, «Yesuusa bolla Bi'eel-Zebuuli de'ee» yaageeddino;
k'ay, «S'alahatuwaa kaappuu barew wolk'k'aa immina, iita
ayyaanatuwaa kessee» yaagiide haasayeeddino.
23 Yesuusi asaa barekko s'eesiide, leemisuwaa odiidde,
«Sees'aanay Sees'aanaa wooti kessanaw danddayi?

3:19 14:10 **3:22** Mat. 9:34; 10:25

24 Itti kawutetsay bare giddon shaakettooppe, he kawutetsay ek'k'anaw danddayenna;
25 k'ay itti golle asaykka bare giddon shaakettooppe, he golle asaykka ek'k'anaw danddayenna.
26 Sees'aanay barenanna walak'ettiide shaakettooppe, bayanaappe attin, de'ana danddayenna.
27 «Shin wolk'k'aama asaa golle geliide kasetiide Aa k'achchennaan de'iidde, Aa miishshaa bonk'k'anaw danddayiyaa Asay baawa; k'achcheeddawaappe guyyiyaan, Aa golliyaa bonk'k'anaw danddayee.
28 «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; S'oossay asaa naanaw nagaraa ubbaanne unttunttu boriyaa boriyaa* ubbaa atto gaana;
29 shin Geeshsha Ayaanaa bolla iita boriyaa haasayiyaa oossinne med'inaw nagaraa gidanaappe attin, S'oossay ubbakka atto geena» yaageedda.
30 Yesuusi hewaa geeddawe, itti itti asatuu, «Yesuusa bolla iita ayyaanay de'ee» yaageedda diraassa.

Yesuusa Daayonne Ishatuwaa
(Mat. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)
31 Yesuusa daayanne Aa ishatuu yiide, karen ek'k'i aakko asaa kiittiide, Aa s'eesisseeddino.
32 C'ora Asay Aa matan utteeddino; he kiitetteeddawe Aa, «Be'a; ne daayanne ne ishatuu karen ek'k'iide, neenanna gakettanaw koyyiino» yaageedda.
33 Yesuusi zaariide, «Ta daaya oonee? K'ay ta ishatuu oonee?» yaageedda.
34 Bare matan utteedda asaa yuushshi aatsi s'eelliide, «Be'ite; ta daayanne ta ishatuu hawanttushi.
35 S'oossay koyyiyaawaa ootsiyaa ubbay ta ishaa, ta michchatonne ta daayo» yaageedda.

4

Zeretsaa Zeriyaawaa Leemisuwaa
(Mat. 13:1-9; Luk'. 8:4-8)
1 Yesuusi shirettikka Galiilaa Abbaa mataan tamaarissuwaa doommeedda; c'ora Asay bare miyyiyaan yuuyyi aad'd'iide shiik'i uttina, abbaan de'iyaa wonggiriyaa giddo geliide, aan utteeddino; k'ay he Asay ubbay abbaa miyyiyaan de'ee.
2 I unttuntta darobaa leemisuwaan tamaarissiidde,
3 «Sisite; itti bitanii zeretsaa zeranaw keseedda.

* **3:28** *Boriyaa boriyaa:* Guussay S'oossaa bollan Asay haasayiyaa iita, balanne geella haasayaa. **3:29** Luk'. 12:10 **4:1** Luk'. 5:1-3

4 I zerishshin, itti itti zeretsay ogiyaa doonaan wod'd'eedda;
hewaa kafuu yiide meedda.
5 Itti itti zeretsay anc'c'o biittaa bolla wod'd'eedda; daro
biittay baynna diraw, he zeretsay ellekka mokkeedda.
6 Away keseedda wode shulleedda; adussa s'ap'uwaa yed-
dibeenna diraw, meli aggeedda.
7 Itti itti zeretsay aguntsaa giddon wod'd'eedda; hewaan
mokkeeddawaa aguntsay dic'c'iide c'uullina, ayfenaan at-
teedda.
8 Itti itti zeretsay tu'e biittaan zerettiide mokkeedda;
dic'c'iide ittuu hattamuwaa, ittuu usuppun tammuwaa ay-
fina, ittuu s'eetuwaa ayfeedda.»
9 K'aykka Yesuusi, «Sisanaw haytsay de'iyaa uray siso»
yaageedda.

Yesuusi Leemisuwaan Odeedda Gaasuwaa
(Mat. 13:10-17; Luk'. 8:9-10)

10 Tammanne laa"u Yesuusa kaalliyaawanttunne I odeed-
dawaa siseedda hara asatuu I barekka de'ishshin aakko
shiik'iide, he leemisuwaa biletsaa Aa oochcheeddino.
11-12 Yesuusi unttunttoo, «Hinttenttoo S'oossaa kawutetsaa
s'uuraa yewuwaa eray imetteedda; shin haratuu kawutet-
saappe karenna de'iyaawanttu, s'eelaa s'eelliidde be'enna
mala, k'ay sissaa sisiiddikka akeekena mala, unttunttu shiret-
tiide S'oossaakko simmina, I unttunttu nagaraa atto geena
mala, unttunttoo ubbabay leemisuwaan odettee» yaageedda.

Zeriyaawaa Leemisuwaa Biletsaa
(Mat. 13:18-23; Luk'. 8:11-15)

13 Yesuusi unttuntta, «Ha leemisuwaa erikkitee? Yaatina,
leemisuwaa ubbaa wooti eranitee?
14 Zeriyaawe S'oossaa k'aalaa zeree.
15 K'aalay zerettiyaa ogiyaa doonaan de'iyaawanttu
hawantta; unttunttu k'aalaa sisiyaa wode, Sees'aanay ellekka
yiide, unttunttu wozanaan zeretteedda k'aalaa afi diggeedda.
16 Hawaadankka k'ay anc'c'otiyaa biittaan zeretteed-
dawanttu hawantta; unttunttu k'aalaa sisiide, ellekka
nashechchaan akkiino.
17 Unttunttu ha"iw de'iinoppe attin, unttunttoo mino
s'ap'uu baawa; guyyeppe k'aalaa gaasuwaan waayyii woy
yederssuu yiyaa wode, unttunttu ellekka d'ubetti aggiino.
18 K'ay aguntsaa giddon zeretteeddawanttu hawantta; unt-
tunttu k'aalaa sisiyaawantta.
19 Shin ha sa'aa de'oo hirggiyaawe duretetsaa
dosiyaawenne harabaa amottiyaawe unttunttu wozanaan
geliide, k'aalaa c'uullina ayfenaan atti aggeedda.

4:11-12 Isa. 6:9-10

20 Shin tu'e biittaan zeretteeddawanttu k'aalaa sisiide
akkiyaawantta; ittuu hattamuwaa, ittuu usuppun tam-
muwaa ayfina, ittuu s'eetuwaa ayfeedda» yaageedda.

S'omppiyaa Leemisuwaa
(Luk'. 8:16-18)

21 Yesuusi gujjiide, «S'omppiyaa ahiide, gillaappe woy ar-
ssaappe garssanna wotsiyaa Asay de'ii? D'ok'k'asaan wotsen-
nee?
22 Ayaw gooppe, k'oseeddabay ubbay k'onc'c'iyaa ke-
sanawaa; k'ay geeman wotseeddabay ubbay beettenaan at-
tena.
23 Sisanaw haytsay de'iyaa uray de'ooppe siso» yaageedda.
24 K'aykka unttuntta, «Hinttenttu sisiyaawaa akeekiide
sisite; S'oossay hintte makkeedda k'un"aan hinttenttoo
makkanawaa. I hinttenttoo darissiide immana;
25 de'iyaa uraw gujji immana; baynnawaappe haray atto,
aw de'iyaa he guutsattokka akki diggana» yaageedda.

Dic'c'iyaa Zeretsaa Leemisuwaa
26 Yesuusi k'aykka, «S'oossaa kawutetsay gaden katsaa
zeriyaa asaa mala.
27 He bitanii k'amma gem"ishee; guura denddee; I bare
huup'ew waanintto erennaan, he zeretsay mokkeenne
dic'c'ee.
28 Biittay katsaa barekka mokkeenne ayfee; koyro
c'arshshay c'aaree; guyyeppe ayfanaw kuukumee; k'ay
wurssetsaan kumentsaa ayfiyaa ayfee.
29 Shin katsay gakkiyaa wode, katsaa shiishshiyaa wodii
gakkeedda diraw, bitanii ellekka baac'aan c'akuwaa geli
aggeedda» yaageedda.

Sannaafic'iyaa Zeretsaa Leemisuwaa
(Mat. 13:31-34; Luk'. 13:18-19)

30 Yesuusi, «Nuuni S'oossaa kawutetsaa ayaa malatee gaa-
nee? Woy ayaanna leemisanee?
31 S'oossaa kawutetsay sannaafic'iyaa ayfatto malatee. He
ayfatta zeriyaa wode, sa'aan de'iyaa mitsaa ayfiiyaa ub-
baappekka guus's'aw;
32 henno zerina mokkaade hara atakilttiyaa ubbaappe
daraw; daro daashshaa daashaw. Kafuu izi k'ankkaa
kuwaan golliyaa kees's'ana danddayee» yaageedda.
33 Yesuusi hawaa mala daro leemisuwaan Asay sisanaw
danddayiyaawaa keenaa, bare k'aalaa odeedda.
34 Asaw leemisuu baynnaan odenna; shin Yesuusi barena
kaalliyaawanttu s'alalaanna de'iyaa wode, unttunttoo ub-
babaa billiide odee.

4:29 Iyu. 3:13

Yesuusi Beetaa C'o"u Ootseedda
(Mat. 8:23-27; Luk'. 8:22-25)

35 He gallassi sa'ay omarssina, Yesuusi barena kaalliyaawantta «Abbaappe hefintsa pinnoytte» yaageedda.

36 Aa kaalliyaawanttu asaa aggiide, Yesuusi kase geli utteedda wonggiriyaan geliide, Yesuusa barenttuna afeeddino; hara wonggiratuukka hewaan de'iino.

37 Wolk'k'aama gotuu denddina, beetay wonggiriyaa shoc'ina, haatsay kumana gakkanaw wonggiriyaa giddo geleedda.

38 He wode Yesuusi wonggiriyaan guyye baggana borkkotsaa borkkotiide gem"isheedda. Yesuusa kaalliyaawanttu Aa dentsiide, «Tamaarissiyaawoo, nuuni d'ayiyaa wode c'o"u gaade s'eellay?» yaageeddino.

39 I beegottiide gotuwaa, «C'o"u ga» giide, abbaakka, «Woppu ga» geedda; gotuukka c'o"u giina, ubbabaykka woppu geedda.

40 Yesuusi barena kaalliyaawantta «Ayaw hawaadan yayyiitee? Hinttenttu waan ammanikkitee?» yaageedda.

41 Unttunttu daro yayyiide barenttu giddon, «Hawe laa haray atto, gotuunne abbay azazettiyaawe oonee?» yaageeddino.

5

Yesuusi Iita Ayyaanay Oyk'k'eedda
Bitaniyaa Patseedda
(Mat. 8:28-34; Luk'. 8:26-39)

1 Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu abbaappe hefintsaw pinniide, Gerggesenoona geetettiyaa gadiyaa gakkeeddino.

2 Asaa moogiyaa duufuu de'iyaasaappe iita ayyaanay de'iyaa itti bitanii kesiide, Yesuusi wonggiriyaappe keseedda wode, Yesuusanna gaketteedda.

3 Bitanii he duufuu de'iyaa saan ak'i peeshiide, yaan de'ee; Aa ooninne haray atto, santsalataan k'achchanawukka danddaybbeenna.

4 Ayaw gooppe, I daro wode uk'k'unaaninne santsalataan k'ashettiide de'ee; shin santsalataa duseretseedda; uk'k'unnaakka mentsereetseedda; Aa s'oonanaw danddayeeddawe ooninne baawa.

5 I ubbaa wode gallassinne k'amma, he duufuu de'iyaasaaninne deriyaa bolla waassee; bare bollaakka shuchchaan gaaree.

6 Yesuusa haakuwaan be'eedda wode, aakko wos's'i yiide aw goyinneedda.

7 He bitanii bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Ubbaappe Bolla S'oossaa Na'aw, Yesuusaa, neenanne taana ayee gatsii?

Taana murenna mala, taani neena S'oossaa suntsan woossay» yaageedda.

8 I hewaa ayaw geeddee gooppe, Yesuusi Aa, «Laa ha iita ayyaanaw, ha bitaniyaappe kesa» yaageeddawaassa.

9 Yesuusi Aa, «Ne suntsay oonee?» yaagiide oochcheedda.

I, «Nuuni c'ora gidiyaa diraw, ta suntsay Leegiyoona» yaageedda.

10 Iita ayyaanatuwaa he gadiyaappe kessi yeddenna mala, Yesuusa minisiide woosseedda.

11 He deriyaa bollan c'ora guduntsaa wudii heemettee;

12 iita ayyaanatuu Yesuusa, «Nuuna hini guduntsaa wudiyaakko yeddaarikkii; unttunttun biide gelana» yaagiide woossina,

13 Yesuusi, «Biite» yaageedda. Iita ayyaanatuu bitaniyaappe kesiide, guduntsatuwaan geleeddino; laa"u sha"a gidiyaa guduntsaa wudii kakaa huup'iyaanna kajjottiidde, abbaan geliide, mitetti aggeedda.

14 Guduntsaa wudiyaa heemmiyaawanttu bak'atiide, haneeddawaa katamaaninne katamaappe gas'aa gadiyaan odeeddino; hewaa be'anaw Asay yeedda.

15 Asay Yesuusakko yiide, c'ora iita ayyaanatuu beni oyk'k'eedda bitanii bare wozanay simmina, mayuwaa mayyiide, hewaan utteeddawaa be'iide, ubbay yayyeedda.

16 Hewaa be'eedda asatuu iita ayyaanatuu oyk'k'eedda bitanii haneeddawaanne k'ay guduntsaa wudiyaabaa he asaw odeeddino.

17 Hewaa diraw, Asay barenttu gadiyaappe Yesuusi baana mala, woosaa doommeedda.

18 Yesuusi wonggiriyaan gelishshin, iita ayyaanatuu oyk'k'eedda bitanii Yesuusanna de'ana mala, Yesuusa woosseedda.

19 Shin Yesuusi is's'iide Aa, «Ne soy simmaade, Goday new ay mala wolk'k'aamabaa ootseeddenttonne k'ay I new ay mala keekentto ne soy asaw oda» yaageedda.

20 Bitanii biide, Tammu Katamaa* giyaa saan yuuyyiide, Yesuusi barew ay mala wolk'k'aamabaa ootseeddentto, oduwaa doommeedda; I odeeddawaa siseedda Asay ubbay maalaletteedda.

Yaa'iroosa Naattonne Yesuusa Mayuwaa Bochcheedda Mishiratto
(Mat. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)

---

* **5:20** *Tammu Katamaa:* Hawanttu itti c'ita gideedda katamatuu Sammaariyaappenne Galiilaa gadiyaa away doliyaa baggana de'iyaawantta gidiide, hewanttun de'iyaa asatuwaa eeshshaykka Giriike asatuwaa de'uwaa ogiyaa kaalliyaawaa bessee.

21 Yesuusi simmiide, wonggiriyaan geliide, abbaa pinneeddawaappe guyyiyaan, c'ora Asay abbaa mataan Aakko yuuyyi aad'd'iide shiik'eeddino.
22 Yaa'iroosa giyaawe, Ayihuda woosa golliyaa kaappatuwaappe ittuu, Yesuusa be'eedda wode aakko yi Aa gediyaan kunddiide,
23 «Ta naatta harggaade hayk'k'anaw; iza pas'iide lo"o de'ana mala, yaade ne kushiyaa izi bolla wotsaarikkii» yaagiide Yesuusa minisiide woosseedda.
24 Yesuusi Yaa'iroosanna beedda; I biishshin c'ora Asay Aa kaalliidde metootseeddino.
25 Tammanne laa"u laytsaa ubbaa izi bollaappe suutsay goggiyaa itti mishiratta de'aw.
26 C'ora aakimatuu izo aakimishshinkka, iza pas'a kaa'ettaaddu; bare miishshaa ubbaa wurssinakka iziw haa iiteeddawaappe attin, ayinne izo maaddibeenna.
27 He mishiratta Yesuusabaa sisaade, asaa giddonna Yesuusappe guyyenna yaade, Aa mayuwaa bochchaaddu.
28 Ayaw gooppe iza, «Taani haray atto, Aa mayuwaa bochchooppekka pas'ana» yaagaade k'oppaaddu.
29 Iippe goggiyaa suutsay ellekka ek'k'i aggeedda; iza bare waayiyaappe pas'eeddawaa bare bollaan eraa aggaaddu.
30 Yesuusi bareppe wolk'k'ay kesseeddawaa bare huup'ew eriide, ellekka c'ora asaa giddon guyye simmiide, «Ta mayuwaa bochcheeddawe oonee?» yaageedda.
31 Yesuusa kaalliyaawanttu Aa, «Asay neena sugiyaa wode be'aadde, ‹Taana oonee bochcheeddawe?› yaagay?» geeddino.
32 Yesuusi hewaa oonee ootseeddenttonne be'anaw yuushshi aatsiide s'eelleedda;
33 shin mishiratta barew haneeddawaa eraade, yashshaa kokkoraadde yaade Yesuusa sintsan guufannaaddu; k'ay tumatetsaan haneeddawaa ubbaa aw odaaddu.
34 Yesuusi izo, «Ta naattee, neena ne ammanuu patseedda; saruwaan ba; ne waayiyaappenne pas'a» yaageedda.
35 Yesuusi biro hewaa giishshin, Ayihuda woosa golliyaa kaappuwaa soyippe kiitetteedda asatuu yiide, «Ne naatta hayk'k'adiggaaddu; simmi tamaarissiyaawaa ayaw daaburssay?» yaageeddino.
36 Shin Yesuusi unttunttu giyaawaa sisiide, Ayihuda woosa golliyaa kaappuwaa, «Ammano s'alalaa ammanappe attin, yayyoppa» yaageedda.
37 Yesuusi P'es'iroosappe, Yaak'oobappenne Yaak'ooba ishaa Yohaannisappe haray ooninne barena kaallenna mala diggeedda.

38 Unttunttu Ayihuda woosa golliyaa kaappuwaa soy gakkeedda wode, Yesuusi Asay loytsi yeekkiyaawaanne zilaaliyaawaa be'eedda.
39 Geliide asaa, «Ayaw loytsi yeekkiitee? Naatta gem"ishshaadduppe attin, hayk'k'abeykku» yaageedda.
40 Hewaappe guyye Asay Aa bolla miic'c'eedda; shin asaa ubbaa kare kessiide, naatti aawuwaanne aatto hewaan barenanna de'iyaa Aa kaalliyaawanttanne akkiide, naatta de'iyaasaa geleedda.
41 Yesuusi naatti kushiyaa oyk'k'iide, «S'aalitaa, k'uumii»† yaageedda; hewaa biletsay, «Guutsa naattee, taani neena dendda gay» giyaawaa.
42 Naatta ellekka dendda ek'k'aade hamettaaddu; iza tammanne laa"u laytsaa naatto; hewe haniyaawaan Asay daro maalaletteedda.
43 Yesuusi hewaa unttunttu oossinne odenna mala, unttuntta minisi azaziide, «Iziw miyaabaa immite» yaageedda.

6

Yesuusa Naazireeten Akkenaan Is's'eeddino
(Mat. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

1 Yesuusi hewaappe kesiide, bare gadiyaa Naazireete katamaa beedda; Aa kaalliyaawanttukka Aa kaalliide beeddino.
2 Sambbataa gallassi Ayihuda woosa golliyaan tamaarissuwaa doommeedda; I tamaarissiyaawaa siseedda c'ora Asay maalalettiide, «Hawe ha ubbabaa hak'appe demmeeddee? Ha aw imetteedda aad'd'o eratetsay ayee? S'oossay ootsiyaa malaataa I wooti ootsii? 3 Hawe anaas'iyaa* gidennee? Mayraami na'aa, Yaak'ooba ishaa, Yoosa ishaa, Yihudaa ishaa, Simoona ishaa gidennee? Aa michchatuu nuunanna hawaan de'iyaawantta gidikkinoo?» yaagiide, I giyaawaa akkenaan is's'eeddino.
4 Yesuusi he asaw, «Nabii bare gadiyaan, bare dabbatuwaaninne barenttu soy asaan bonchchettennawaappe attin, ubba saan bonchchetee» yaageedda.
5 I hewaan bare kushiyaa amareeda asatuwaa bolla wotsiide, unttuntta patseeddawaappe attin, c'ora malaataa ootsanaw ayinne danddaybbeenna.
6 Asay ammanibeenna diraw maalaletteedda.

† **5:41** *S'aalitaa, k'uumii:* Ha k'aalatuu Aramaayike geetettiyaa k'aalaan Yesuusa wodiyaan Paalasttiine gaden haasayettiyaawaa. S'aalitaa giyaawenne k'uumi giyaawe amaaratsuwaa k'aalaa gidenna. Shin Giriikiyaa k'aalaa.
* **6:3** ***Anaas'iyaa:*** Giriike biletsaan shuchchaa woy urk'k'aa melissiide med'd'iyaa asaa giide go"ettee.

Yesuusi Tammanne Laa"u Barena Kaalliyaawanttu Tamaarissanaadan Kiitteedda
(Mat. 10:5-15; Luk'. 9:1-6)

Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi hewaa heeraan de'iyaa k'eeri katamatuwaan yuuyyi yuuyyiide, asaa tamaarisseedda.

7 Yesuusi tammanne laa"u barena kaalliyaawantta barekko s'eesiide, laa"uwaa laa"uwaa kiitteedda; k'ay unttunttoo iita ayyaanatuwaa kessiyaa maataa immeedda.

8 Unttuntta, «Ogiyaa s'am"aappe attin, k'umaa, k'arc'c'iitiyaa, hinttew miishshaa ayaanneekka oyk'k'oppite.

9 Hinttenttu gediyaan c'aammaakka wotsite; shin laa"u mayuwaa mayyoppite» yaageedda.

10 K'aykka unttuntta, «Hinttentta Asay hak'an mokkooppenne, hewaappe kesana gakkanaw, he golliyaan utti aggite.

11 Hinttentta Asay mokkennasaa woy hintte odiyaabaa sisennasaa hak'a gidooppekka, he gadiyaan de'iyaa asaw hewe markka gidana mala, hewaappe kesiidde, hintte gediyaappe baanaa shoc'ite»† yaageedda.

12 Tammanne laa"u Aa kaalliyaawanttu biide, Asay barenttu nagaraappe simmanaadan, k'aalaa odeeddino.

13 Unttunttu asaappe daro iita ayyaanatuwaa kessiide, harggiyaa asaa c'ora zayitiyaa okkiide patseeddino.

S'ammak'iyaa Yohaannisa Hayk'uwaa
(Mat. 14:1-12; Luk'. 9:7-9)

14 Asay Yesuusa suntsaa dentsiyaa diraw, Kaatiyaa Heroodise hewaa ubbaa siseedda; itti itti asay, «S'ammak'iyaa Yohaannisi hayk'uwaappe denddeedda; hewoo aw wolk'k'aama malaataa ootsiyaa wolk'k'ay de'ee» yaageedda.

15 Shin haranttu Aa, «Hawe Eelaasa» yaageeddino.

Haranttu k'ay, «Hawe beni wode nabatuwaa malatiyaa nabiyaa» yaageeddino.

16 Shin Heroodise hewaa siseedda wode, «Hewe taani k'ood'iyaa muuc'isseedda s'ammak'iyaa Yohaannisa. I hayk'uwaappe pas'eedda» yaageedda.

17 Ayaw gooppe, Heroodise bare ishaa Pilip'p'oosa machchatto Heroodiyaado akki wotseedda; Heroodise izi diraw, bare huup'ew asaa kiittiide, Yohaannisa oytsiide, k'ashissi wotseedda.

18 Ayaw gooppe, Yohaannisi Heroodisa, «Neeni ne ishaa machchatto akkanaw bessena» yaagi wotseedda.

19 Heroodiyaada Yohaannisaw uluwaan morkkiyaa oyk'k'aade Aa wod'isanaw koyaaddu; shin danddayabeykku.

† **6:11** ***Hintte gediyaappe baanaa shoc'ite:*** Hawe Asay is's'eeddawaa bessiyaawaa. **6:13** Yak'. 5:14

20 Yohaannisi s'illo asanne geeshsha asaa gideeddawaa Heroodise ereedda diraw, aw yayyiide, loytsi naagi wotseedda; Yohaannisi giyaawaa sisiide, bare wozanaan darssi metootiiddekka aabaa nashechchaan siseedda.
21 Heroodise bare yeletteedda gallassi, gadiyaa ayissiyaawanttoo, shaalak'atoonne Galiilaan de'iyaa wolk'k'aama asaw shoobiyaa giigisseedda wode, wurssetsaan Heroodiyaada injje gallassaa demmaaddu.
22 Heroodiyaadi naatta imatsaa mokkiyaasaa gela duraadde, Heroodisanne Aa imatsatuwaa nashechchaaddu; Hewaappe guyye kaatii naattiw, «Neena lo"eeddawaa ayaa gidooppenne taana oochcha; taani new immana» yaageedda.
23 K'ay iziw darii c'aak'k'iide, «Neeni oochcheeddawaa ayaa gidooppekka, taani new immana; haray atto, ta kawutetsaappe bagga gidooppekka, taani new immana» yaageedda.
24 Naatta kare kesaade bare daayo, «Ayaa imma goo?» yaagaade oochchaaddu.
I daaya, «S'ammak'iyaa Yohaannisa huup'iyaa imma ga» yaagaaddu.
25 Naatta ellekka kaatiyaakko baade Aa, «S'ammak'iyaa Yohaannisa huup'iyaa woc'iitiyaan wotsaade, neeni ha"i taw immanaadan koyyay» yaagaaddu.
26 Hewaappe guyye kaatii darii k'aretteedda; shin bare c'aak'uwaa dirawunne bare imatsatuwaa diraw iziw c'aak'k'eedda c'aak'uwaa kolanaw koyyibeenna.
27 Hewaa diraw, ellekka naagiyaawaa kiittiide, Yohaannisa huup'iyaa ahana mala azazeedda; naagiyaawe k'asho golle biide, Yohaannisa k'ood'iyaa muuc'eedda.
28 He muuc'eeddawaa woc'iitiyaan wotsi ahiide, naattiw immeedda; naatta k'ay bare aattiw immaaddu.
29 Yohaannisa kaalliyaawanttu hewaa siseedda wode yiide, Aa anhaa afiide moogeeddino.

Yesuusi Ichcheshu Sha"a Asaa Miziide Kalisseedda Taarikiyaa
(Mat. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; Yoh. 6:1-14)

30 Yesuusi kiitteeddawanttu simmiide, Yesuusanna gakettiide, barenttu ootseeddabaanne barenttu tamaarisseeddabaa ubbaa Yesuusaw odeeddino.
31 Biyaa asaynne yiyaa Asay darina, haray atto k'umaa maanawukka unttuntta gatsennaan is's'eedda diraw, Yesuusi unttuntta, «Nuurekka guutsaa shemppi akkanaw Asay baynnasaa boytte»‡ yaageedda.
32 Yesuusinne unttunttu barenttu s'alalaa wonggiriyaan uttiide, Asay baynnasaa beeddino.

‡ **6:31** ***Asay baynnasaa:*** Hawe Galiilaa geetettiyaa wombbaappe pudehaa dola baggana de'ee. 6:45 s'eellite.

33 Unttunttu biishshin, c'ora Asay unttuntta be'iide
ereedda; katamaa ubbaappe gediyaan wos's'iidde, unttunttu
biyaasaa unttunttuppe kasetiide gakkeeddino.
34 Yesuusi wonggiriyaappe kesiide, c'ora asaa be'eedda;
Asay heemmiyaa Asay baynna dorssaa mala gideedda diraw,
k'arettiide asaa darobaa tamaarissuwaa doommeedda.
35 Sa'ay omarssiyaa wode, Yesuusa kaalliyaawanttu aakko
yiide, «Hawe sa'ay Asay baynna sa'aa; ha"i sa'aykka k'ammi
diggeedda;
36 asay heeraanne k'eeri katamatuwaa giddo biide, barent-
too miyaabaa shammana mala, asaa moyzza» yaageeddino.
37 Shin Yesuusi zaariide unttuntta, «Asaw miyaabaa hintte
immite» yaageedda.
Hewaappe guyye unttunttu, «Nuuni biide, laa"u s'eetu biraa
santtimiyaa§ k'umaa shammiide, Asay maanaw immanee?»
yaagiide Aa oochcheeddino.
38 Yesuusi unttuntta, «Hinttenttoo aappun daabbuu de'ii?
Biide be'ite» yaageedda.
Unttunttu be'iide, «Ichcheshu daabbuwaanne laa"u
moliyaa» yaageeddino.
39 Yesuusi barena kaalliyaawantta asaa ubbaa c'itan c'itan
shaakki shaakkiide, maataan utissana mala azazeedda.
40 Asay s'eetuu s'eetuunne ishatamuu ishatamuu c'itan
c'itan utteeddino.
41 Yesuusi ichcheshu daabbuwaanne laa"u moliyaa
oyk'k'iide, pude saluwaa s'eelliide, S'oossaa galateedda;
daabbotuwaa mentsiide asaw gishana mala, barena
kaalliyaawanttoo immeedda; k'ay laa"u moliyaakka
unttunttu ubbaw shaakkeedda.
42 Asay ubbay miide kalleeddino.
43 Hewaappe guyye atteedda daabbotuwaa dokkaynne
moliyaa dokkay tammanne laa"u zambbeeliyaa kumeed-
dawaa Yesuusa kaalliyaawanttu dentseeddino.
44 Daabbuwaa meedda attuma Asay ichcheshu sha"a.

Yesuusi Abbaa Bollan Hamettiidde Beedda
(Mat. 14:22-33; Yoh. 6:15-21)

45 Ellekka Yesuusi he c'ora asaa moyzziide, barena
kaalliyaawanttu wonggiriyaan geliide, abbaappe hefintsan
de'iyaa Beetesayda giyaa katamaa bareppe sintsatiide
baanaadan azazeedda.
46 Unttuntta moyzzeeddawaappe guyyiyaan, S'oossaa
woossanaw zooziyaa keseedda.

6:34 Pay. 27:17; 1 Kat. 22:17; 2 Od. 18:16; Hiz. 34:5; Mat. 9:36 § **6:37** ***Biraa santtimiyaa:*** Beni wodiyaan asaa gadiyaan itti gallassaa uniyaa ootsi peesheedda asaw itti biraa santtimii imettee. Mat. 20:2 s'eellite.

47 Sa'ay k'ammiyaa wode wonggirii wombbaa gidduwaan
de'ishshin, Yesuusi wombbaappe gas'aan barekka de'ee.
48 C'arkkuu Aa kaalliyaawanttukko c'arkkiyaa diraw,
barena kaalliyaawantta wombbaa beetay metootsiyaawaa
Yesuusi be'iide, kuttuu waassana haniyaa wode wombbaa
bollan hamettiidde, unttunttukko yeedda; unttuntta yeggi
aad'd'anaw koyyeedda.
49 Shin wombbaa bollan I hamettishshin, unttunttu Aa
be'iide, barenttoo moyttilliyaa malatina waasseeddino.
50 Ayaw gooppe, unttunttu ubbay Aa be'iide, yashshaa
kokkoreeddino; shin ellekka Yesuusi unttuntta, «Ayinne
baawa; taanattennee yayyoppite» yaageedda.
51 Yesuusi unttunttunna ittippe wonggiriyaan gelina,
c'arkkuu woppu geedda; unttunttu daro maalaletteeddino.
52 Ayaw gooppe, unttunttu wozanay jolleedda diraw, unt-
tunttu ukitsaabaa akeekibeykkino.

Yesuusi Gensaarees'en Hargganchchatuwaa Patseedda
(Mat. 14:34-36)

53 Unttunttu abbaa pinniide, Gensaarees'a giyaa
biittaa gakkeeddino; yaan wonggiriyaa gas'aa shiishshi
k'achcheeddino.
54 Unttunttu wonggiriyaappe wod'd'iyaawaan, Asay
ellekka Yesuusa erinne
55 hewaa heeraan de'iyaa gadiyaa ubbaan wos'erettiide,
hargganchchatuwaa shanchchamaan tookkiide, «Yesuusi
de'ee» giina siseeddasaa ahuwaa doommeedda.
56 Yesuusi beedda sa'aa ubbaan k'eeri katamaan
gidina, wolk'k'aama katamaan gidina, heeraa giddon
gidinakka, geyaa denbbaan Asay hargganchchatuwaa
aakko afee. Yesuusi bare mayuwaa mac'araa gidooppenne
hargganchchatuwaa boshissana mala, Asay Aa woosseedda;
bochcheedda ubbay pas'eedda.

7

Yesuusi Asaa Wogaappe Koshshennawaa P'alk'k'eedda
(Mat. 15:1-9)

1 Parisaawatuunne Yerusaalameppe yiide, Muse higgiyaa
tamaarissiyaa amareeda asatuu Yesuusakko shiik'eeddino.
2 Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuu ittuu tuna kushiyan,
hewaa giyaawe meec'ettennaan k'umaa miyaawantta*
be'eeddino.

* **7:2** ***Meec'ettennaan k'umaa miyaawantta:*** Ayihude asatuwaa wogaan meec'ettenna kushiyan k'umaa muussay tunaadan paydettee. Hewoo k'umaa maanappe kasenna kushiyaa meechchaa loytsi minisiino.

3 Ayaw gooppe, Parisaawatuunne Ayihuda Asay ubbay barenttu aawotuwaa wogaa naagiide, barenttu kushiyaa loytsi meec'ettennaan miikkino.
4 K'ay geyaappe yiidekka meec'ettennaan de'iidde miikkino. K'ay unttunttu barenttu aawotuwaappe akkeedda hara c'ora wogay de'ee; hewekka wanc'c'aa, keriyaa, birataappe med'd'eedda miishshaanne arssaa meec'c'iyaa wogaa.
5 Parisaawatuunne Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu Yesuusa, «Neena kaalliyaawanttu ayaw nu aawotuwaa wogaa kaallennaan is's'iide, barenttu kushiyaa meec'ettennaan k'umaa miinoo?» yaagiide oochcheeddino.
6-7 Yesuusi unttuntta hawaadan yaageedda; «Isiyaasi timbbitiyaa odeedda wode, hinttenttubaa, lo"a malatiyaa iitatubaa s'aafeeddawaadankka,
« ‹S'oossay, «Hawe Asay taana,
bare bolla doonaan bonchchee.
Shin unttunttu wozanay taappe haakuwaan de'ee;
asay taw mela goyinnee.
Ayaw gooppe, Asay ootseedda azazuwaa,
S'oossaa higgiyaa malatissiide tamaarissee» geedda›
yaagiide timbbitiyaa tumuwaa odeedda.
8 «S'oossaa azazuwaa hintte aggiide, asaa wogaa minisiide naagiita» yaageedda.
9 K'aykka Yesuusi, «Hinttenttu hintte wogaa naaganaw S'oossaa azazuwaa aggiita.
10 Ayaw gooppe Muse, ‹Ne aabbanne ne daayo bonchcha› K'ay, ‹Bare aabbanne bare aatto boriyaawe hayk'uwaan muretto› yaageedda.
11 Shin itti uraw bare aawuwaa woy bare aatto maaddiyaabay de'ishshin I, ‹Hawe k'urbbaaniyaa; hawaa guussay S'oossaabaa giyaawaa› gooppe,
12 I bare aawuwaa woy bare aatto wodeppe maaddanawaa ayinne koyyikkita.
13 Ha hanotaan hintte hinttenttu wogaa naaganaw, S'oossaa k'aalaa koliide, hewaa mala darobaa ootsiita» yaageedda.

Asaa Tunissiyaawantta
(Mat. 15:10-20)

14 Yesuusi c'ora asaa k'aykka barekko s'eesiide, «Ubbay taani giyaawaa sisitenne akeekite.
15 Asaappe kesiyaawe asaa tunissiyaawaappe attin, kareppe asaa giddo geliide, asaa tunissiyaabay ayinne baawa;

7:6-7 Isa. 29:13 **7:10** Kes. 20:12; 21:17; Wog. 20:9; Zar. 5:16

16 sisanaw haytsay de'iyaa uray ooninne siso» yaageedda.
17 Yesuusi c'ora asaa aggiide soy geleedda wode, Aa kaalliyaawanttu he leemisuwaabaa Aa oochcheeddino.
18 I unttuntta, «Hinttenttookka k'ay gelibeennee? Kareppe asaa wozanaan geliyaabay ayinne asaa tunissanaw danddayennawaa akeekiitee?
19 Ayaw gooppe, k'umay asaa uluwaa giddo geliide, karew kesiyaawaappe attin, asaa wozanaa giddo gelenna» yaageedda. Hawaadankka Yesuusi k'umaa ubbay tuna gidennawaa erisseedda.
20 K'aykka Yesuusi hawaadan yaageedda; «Asaa tunissiyaabay asaa wozanaa giddoppe kesiyaabaa.
21 Ayaw gooppe, asaa wozanaa giddoppe kesiyaawe iita k'ofaa; woshummiyaawaa; wuu"iyaawaa; wod'iyaawaa; c'aaratetsaa;
22 yoratetsaa; uuziyaa woy barena dosiyaawaa; iitatetsaa woy c'immiyaawaa; geniyaa; mac'c'awaa amottiyaawaa; k'anaatiyaawaa; boriyaawaa woy zigiriyaawaa; ayyuwaa; eeyatetsaa.
23 Ha iitabay ubbay asaa wozanaa giddoppe kesiide, asaa tunissee» yaageedda.

Itti Giriike Mishiratti Ammanuwaa
(Mat. 15:21-28)

24 Yesuusi hewaappe aggiide, S'iiroosanne Sidoonaa giyaa katamatuwaa matan de'iyaa gadiyaa biide, itti golliyaa geleedda; k'ay I yaan de'iyaawaa ooninne eranawaa koyyibeenna; shin k'osettiide gam"anaw danddayibeenna.
25 Shin bare guutsa naatti bolla iita ayyaanay de'iyaa itti mishiratta Yesuusabaa sisaade, ellekka aakko yaanne Aa gediyaan guufanna aggaaddu.
26 He mishiratta Ayihuda asaa gidukku; Aa yeletteeddawekka Sooriyaa giyaa gadiyaanna; Aa bare naattippe s'alahiyaa kessana mala, Yesuusa woossaaddu.
27 Shin Yesuusi zaariide, «Naanay kasetiide k'umaa kallino; ayaw gooppe, naanaa k'umaa akkiide, kanatoo† oliyaawe lo"a gidenna» yaageedda.
28 Mishiratta zaaraade, «Tumakka ta Godaw, haray atto samppaa miyyiyaan de'iyaa kanatuukka naanatuwaappe atteedda suuppaa miino» yaagaaddu.
29 Yesuusi k'ay izo, «Ha neeni haasayeedda k'aalaa diraw, s'alahii ne naattippe keseedda; simmi ne soy ba» yaageedda.
30 Mishiratta bare soy biyaa wode, izi naattippe s'alahii kesina, hiis'an giseeddawunno demmaaddu.

† **7:27** ***Kanatoo:*** Ha k'aalaa itti itti Ayihude asay, Ayihude gidenna asatoo go"etiyaawaa.

Yesuusi Tullenne Duude Gideedda Itti Bitaniyaa Patseedda

31 Yesuusi S'iiroosa gadiyaappe kesiide, Sidoonaannanne
Tammu Katamaa giyaa gadiyaanna kantsiide, Galiilaa Ab-
baakko beedda.
32 Asay tullenne duude gideedda bitaniyaa Yesuusakko
ahiide, bare kushiyaa Aa bollan wotsana mala, Yesuusa
woosseeddino.
33 Yesuusi barekka he bitaniyaa c'ora asaappe gas'aa kessi-
ide, bare birad'd'iyaa Aa haytsaan yeddeedda; k'ay c'uchchaa
c'uchchiide, Aa ins's'arssaa bochcheedda.
34 Saluwaa pude s'eelliide, tookki shemppiide, «Eftahi»‡
yaageedda; hewaa giyaawe dooyetta giyaawaa.
35 Bitaniyaa haytsay ellekka dooyetti aggeedda; k'ay Aa
haasayenna ins's'arssaykka biletti aggeedda; bitanii ayinne
waayettennan haasayii aggeedda.
36 Yesuusi asaw, «Hawaa oossinne odoppite» yaagiide
odeedda; shin I darssi minisi odina, Asay k'ay oduwaa yaa
darisseedda.
37 Hewaa siseedda Asay ubbay daro maalalettiide, «Ub-
babaakka I loytsi ootsee. Haray atto tulliyaakka sissee; k'ay
duudiyaakka haasayissee» yaageeddino.

8

Yesuusi Oyddu Sha"a Asaa Mizeedda
(Mat. 15:32-39)

1 He wode, c'ora Asay k'ay Yesuusakko shiik'eedda; asaw
miyaabay d'ayina, Yesuusi barena kaalliyaawantta barekko
s'eesiide,
2 «Ha c'ora Asay taananna heezzu gallassay gakkanaw
gam"iide, miyaabaa ayinne demmibeenna diraw, taani unt-
tunttoo k'arettay.
3 Taani unttuntta koshaanna soy yeddooppe, biidde
ogiyaan daaburiide kunddana; ayaw gooppe, ittuu ittuu
haako saappe yeedda» yaageedda.
4 Aa kaalliyaawanttu zaariide, «Ha Asay bayinna saan
ha asaa ubbaa mizanaw gidiyaa k'umaa demmanaw dand-
dayiyaawe oonee?» yaageeddino.
5 Yesuusi unttuntta, «Hinttenttoo aappun daabbuu de'ii?»
yaagiide oochcheedda.
Unttunttu, «Laappu daabbuu de'ee» yaageeddino.

‡ **7:34** *Eftahi:* Ha k'aalay Yesuusi ha alamiyaan de'iidde tamaarissiyaa wode, go"ettiyaa Aramaayike yaagettiyaa k'aalaan haasayeeddawaa.

6 Yesuusi asaa, «Sa'aan uttite» yaagiide azazeedda; k'ay laappu daabbuwaa akkiide, S'oossaa galateedda; he daabbuwaa mentsiide, asaw gishana mala, barena kaalliyaawanttoo immeedda. Yesuusa kaalliyaawanttu he c'ora asaw gisheeddino.

7 Unttunttoo k'aykka amareeda suuppaa moletuu de'iino; Yesuusi hewanttookka S'oossaa galatiide, asaw gishana mala, barena kaalliyaawantta azazeedda.

8 Asay ubbay miide kallina atteedda dokkay laappu zambbeeliyaa kumeeddawaa Aa kaalliyaawanttu dentseeddino.

9 K'umaa meedda Asay oyddu sha"a gidana; hewaappe guyyiyaan, Yesuusi asaa yeddeedda.

10 I k'ay barena kaalliyaawanttunna ellekka wonggiriyaan geliide, Dalmmanutaa* giyaa gadiyaa beedda.

Parisaawatuu Barenttoo Malaatay Oosettana Mala Oochcheeddino
(Mat. 16:1-4)

11 Parisaawatuu yiide, Yesuusanna palumaa doommeeddino.

Yesuusa paac'c'anaw koyyiide, saluwaappe malaataa barentta bessana mala oochcheeddino.

12 Yesuusi darssi tookki shemppiide, «Ha wodiyaa Asay ayaw malaataa koyyii? Taani hinttenttoo tumuwaa oday; ha wodiyaa asaw malaatay ubbaakka imettenna» yaageedda.

13 K'ay unttuntta hewaan aggiide, zaari wonggiriyaan geliide, abbaappe hefintsa pinneedda.

Parisaawatuwaa Irshshuwaanne Heroodisa Irshshuwaa
(Mat. 16:5-12)

14 Yesuusa kaalliyaawanttu k'umaa afanawaa dogeeddino; unttunttoo wonggiriyaa giddon itti ukitsaappe haray baawa.

15 Yesuusi unttuntta, «Hinttentta erite; Parsaawatuwaa irshshuwaappenne Heroodisa† irshshuwaappe naagettite» yaagiide azazeedda.

16 Unttunttu barenttu giddon, «I hawaa giyaawe nuw k'umay baynna diraassa» yaagiide haasayaa doommeeddino.

17 Yesuusi unttunttu giyaawaa eriide, «Hinttenttoo daabbuu bayinnawaa ayaw haasayiitee? Ha"i gakkanaw hinttew gelennee? Woy akeekikkitee? Hintte wozanay jolleeddee?

18 Hinttenttoo ayfii de'ee; be'ikkitee? K'ay haytsay de'ee; sisikkitee? Hinttenttoo hassayettennee?

---

* **8:10** *Dalmmanutaa:* Hawe erettenna sa'aa. † **8:15** *Heroodisa:* Hawe Heroodise Anttip'aasa geetettiyaa wogga Heroodisa geetettiyaawaa na'aa. **8:18** Erm. 5:21; Hiz. 12:2; Mar. 4:12

19 Taani ichcheshu daabbuwaa ichcheshu sha"a asaw mentsa immeedda wode, aappun zambbeeliyaa kumeedda dokkaa dentseedditee?» yaageedda.

Unttunttu, «Tammanne laa"u zambbeeliyaa kumeedda dokkaa dentseeddo» yaageeddino.

20 «Taani k'aykka laappu daabbuwaa oyddu sha"a asaw mentsaade immeedda wode, aappun zambbeeliyaa kumeedda dokkaa dentseedditee?» yaageedda.

Unttunttu, «Laappu zambbeeliyaa kumeedda dokkaa dentseeddo» yaageeddino.

21 I k'ay, «Ha"ikka akeekibeykkitee?» yaageedda.

Yesuusi Beetesaydan Itti K'ook'aa Patseedda

22 Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu Beetesayda giyaa katamaa beeddino; asatuu k'ook'a bitaniyaa Yesuusakko ahiide, he bitaniyaa bochchana mala, Aa woosseeddino.

23 Yesuusi k'ook'a bitaniyaa kushiyaa oyk'k'iide, heeraappe gas'aa kesseedda; Aa ayfiyaan c'uchchiide, bare kushiyaa Aa bolla wotsiide, «New ayentto beettii?» yaagiide oochcheedda.

24 Bitanii d'ok'k'iide, «Taani asaa be'ay; shin Asay hamettiidde, mitsaa malatee» yaageedda.

25 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi shirettiide bitaniyaa ayfiyaan bare kushiyaa wotseedda. Aa ayfii pas'eedda; bitaniikka loytsi s'eelleedda; k'ay ubbabaakka geeshshiide be'eedda.

26 Yesuusi bitaniyaa, «Heeraa geloppa» yaagi Aa soy yeddeedda.

P'es'iroosa Ammanuwaanne Aa Markkatetsaa
(Mat. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 Yesuusi barena kaalliyaawanttunna K'iisaariyaa Piliip'p'oosa de'iyaa k'eeri heeratuwaa beedda; I biishshin ogiyaan Yesuusi, «Taana Asay oona gii?» yaagiide barena kaalliyaawantta oochcheedda.

28 Aa kaalliyaawanttu, «Itti itti Asay neena, ‹S'ammak'iyaa Yohaannisa› gee; haranttu, ‹Eelaasa› giino; k'ay haranttu, ‹Nabatuwaappe ittuwaa› giino» yaageeddino.

29 Yesuusi unttuntta, «Hintteshi taana oona giitee?» yaagiide oochcheedda.

P'es'iroosi, «Neeni Dooretteedda Kiristtoosa» yaagiide zaareedda.

30 Yesuusi, «Tabaa oossinne odoppite» yaagiide unttuntta azazeedda.

Yesuusi Barena Gakkana Metuwaabaanne
Waayiyaabaa Koyruwaa Haasayee
(Mat. 16:21-28; Luk'. 9:22-27)

31 Yesuusi barena kaalliyaawantta, «Taani, Asaa Na'ay, darii waayettanaw bessee; c'imatuu, k'eesatuwaa kaappatuunne higgiyaa tamaarissiyaawanttu taana is's'anaw bessee; unttunttu taana wod'anawunne taani heezzentsiyaa gallassaappe guyyiyaan, hayk'uwaappe denddanaw bessee» yaagiide tamaarissuwaa doommeedda.
32 Hewaa I unttunttoo geeshshiide odeedda; P'es'iroosi Aa itti bagga zaariide, zoretaa doommeedda.

33 Shin Yesuusi guyye simmiide, barena kaalliyaawantta s'eelliide P'es'iroosa, «Ha Sees'aanaw, kichcha ta matappe! Neeni Asay k'oppiyaawaa k'oppaasappe attin, S'oossay k'oppiyaawaa gidenna» yaageedda.

Yesuusa Kaalussay Oochchiyaa Gatiyaa
(Mat. 10:38-39; 16:24-28; Luk'. 9:23-27; 14:26-27)

34 Yesuusi c'ora asaanne barena kaalliyaawantta barekko s'eesiide, «Taana kaallana koyyiyaa uray de'ooppe, barena kaddo; yaatiide bare mask'k'aliyaa tookkiide, taana kaallo.
35 Ayaw gooppe, bare shemppuwaa‡ ashshana koyyiyaa uray bayizzanawaa; shin ta dirawunne wonggalaa mishiraachchuwaa diraw bare shemppuwaa bayizziyaa uray ashshanawaa.
36 Itti uray sa'aan de'iyaa ubbabaa barew shiishshiide, bare shemppuwaa bayizzooppe, Aa ayaa maaddanee?
37 Itti uray bare shemppuwaa wozanaw ayaa immana danddayi?
38 S'oossaa ammanenna ha nagaranchcha yeletaa wodiyaan, itti uray taananinne ta k'aalaan yeellatooppe, taanikka, Asaa Na'ay, k'ay ta Aawuwaa bonchchuwaan geeshsha kiitanchchatuwaanna yiyaa wodekka, aan yeellatana» yaageedda.

9

Yesuusa Malay Laametteeddawaa Odiyaa Taarikiyaa
(Mat. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

1 Yesuusi unttuntta, «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; amareeda asatuu S'oossaa kawutetsay wolk'k'aanna yiyaawaa be'ennaan hayk'k'ennawanttu hawaan de'iino» yaageedda.

2 Yesuusi usuppun gallassaappe guyyiyaan, barenanna P'es'iroosa, Yaak'oobanne Yohaannisa akkiide, unttunttu s'alalaa wolk'k'aama deriyaa bolla kesseedda; unttunttu sintsaan laametteedda;

‡ **8:35** ***Shemppuwaa:*** Giriikiyaa k'aalaan izaawa woy asaa shemppuwaa geetetti biletteedda. **9:2** 2 P'es'. 1:17-18

3 Aa mayuukka p'ooleedda; sa'aan mayuwaa meec'c'iyaa ooninne geeshshanaw danddayennawaa keenaa darii boos's'eedda.
4 He heezzu Yesuusa kaalliyaawanttu, Eelaasinne Muse Yesuusanna haasayiyaawantta be'eeddino.
5 P'es'iroosi Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo, nuuni hawaan de'iyaawe nuw lo"a; nuuni heezzu daasatuwaa ittuwaa new, ittuwaa Musew, k'ay ittuwaa Eelaasaw kees's'ana» yaageedda.
6 I waaganenttonne eribeenna; ayaw gooppe, ikka yekkonttukka darii yayyeeddino.
7 Hewaappe guyyiyaan, shaarii yiide unttuntta kammina shaariyaappe, «Hawe taani siik'iyaa ta Na'aa; I giyaawaa sisite» giyaa k'aalay yeedda.
8 Ellekka unttunttu yuushshi aatsi s'eelliyaa wode, Yesuusappe attin, haraa oonanne barenttu matan be'ibeykkino.
9 Unttunttu deriyaappe wod'd'ishin, Yesuusi unttuntta, «Taani, Asaa Na'ay, hayk'uwaappe denddana gakkanaw, hintte be'eeddabaa oossinne odoppite» yaagiide azazeedda.
10 I azazeeddawaa unttunttu, « ‹Eeno› giide, ha hayk'uwaappe denddiyaawaa giyaawe waagiyaawee» yaagiide, barenttu giddon haasayetteeddino.
11 Unttunttu Yesuusa, «Higgiyaa tamaarissiyaawanttu ayaw, ‹Eelaas kasetiide yaanaw bessee› giinoo?» yaagiide oochcheeddino.
12 I zaariide yaageedda; «Tumakka, Eelaas kaseti yiide, ubbabaa giigissee; yaatina, ayaw S'oossaa Mas'aafay, ‹Asaa Na'ay darii waayettananne is's'ettana› yaagii?
13 Shin taani hinttenttoo oday; Eelaas yeedda; k'ay aabay S'oossaa Mas'aafan s'aafetteeddawaadankka, Asay Aa bare koyyeeddabaa ootseedda» yaageedda.

Yesuusi Iita Ayyaanay Oyk'k'eedda Na'aa Patseedda (Mat. 17:14-21; Luk'. 9:37-43)

14 Yesuusi, P'es'iroosi, Yaak'oobinne Yohaannisi yekko Yesuusa kaalliyaawanttukko simmiide yiyaa wode, c'ora Asay he kaalliyaawanttu yuushshuwaan ek'k'eeddawaanne higgiyaa tamaarissiyaa amareeda asatuu unttunttunna palumettiyaawantta be'eeddino.
15 He c'ora Asay Yesuusa be'eedda wode maalaletti dagammiide, ellekka aakko wos's'i yiide, Aa saroteedda.
16 Yesuusi barena kaalliyaawantta «Unttunttunna ayaa palumettiitee?» yaagiide oochcheedda.
17 He c'ora asaa giddoppe itti bitanii zaariide, «Tamaarissiyaawoo, ta na'aa bollan haasayaa diggiyaa iita ayyaanay de'iyaa diraw, Aa neekko akkaade yaad.

18 Ha iita ayyaanay Aa oyk'k'iyaa wode ubbaan, Aa olee;
Aa doonaannakka hoommuu paarottee; k'ay achchaa
garc'c'issee; bollaakka zoolissee. Aappe ha iita ayaanaa
kessana mala, neena kaalliyaawanttoo odaaddi, shin
kessanaw danddaybbeykkino» yaageedda.

19 Yesuusi zaariide unttuntta, «Ammanenna ha wodiyaa
asaw! Taani hinttenttunna awude gakkanaw de'anee? K'ay
hinttenttubaa awude gakkanaw danddayanee? Na'aa taakko
haa akki yiite» yaageedda.

20 Unttunttu na'aa aakko aheeddino; he iita ayyaanay Yesu-
usa be'iide elekka na'aa kokkorssii aggeedda; na'ay sa'aan
kunddiide, doonaana hoommuu goppu giishshin gonddoret-
teedda.

21 Yesuusi he na'aa aawuwaa, «Hawe ne na'aa oyk'k'oodeppe
woyssa wode gidanee?» yaagiide oochcheedda.

Na'aa aabbu, «I na'atetsaan de'iyaa wodiyaappe doom-
meedda.

22 Aa wod'anaw daro wode tamaaninne haatsaan oleedda;
shin neeni danddayooppe, nuw k'arettaade nuuna maad-
daarikkii» yaageedda.

23 Yesuusi Aa, «Neeni danddayooppe gay? Ammaniyaa asaw
ubbabay danddayettee» yaageedda.

24 Ellekka na'aa aabbu bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
«Taani ammanay; shin gujja ammananaadan, taana maad-
daarikkii» yaageedda.

25 Yesuusi Asay dari dari biyaawaa be'iide, iita ayaanaa,
«Na'aa tullenne duude ootseedda ayyaanaw, ha na'aappe
kesa gaade neena ta azazay; k'ay zaaretsaade aan geloppa»
yaageedda.

26 He iita ayyaanay waassiide, na'aa darssi kokkorssiide,
aappe keseedda. Na'ay hayk'k'eeddawaa malatina, daro
asay, «Na'ay hayk'k'eedda» yaageedda.

27 Shin Yesuusi na'aa kushiyaa oyk'k'iide dentsina, na'ay
denddi ek'k'eedda.

28 Yesuusi soy geleeddawaappe guyyiyaan, Aa
kaalliyaawanttu Yesuusa dumma, «Nuuni he iita
ayaanaa kessanaw ayaw danddaybeykkoo?» yaagiide
oochcheeddino.

29 Yesuusi zaariide, «Hewaa malay woossappenne
s'oomaappe attin, harabaan kesanaw danddayenna»
yaageedda.

Yesuusi Barena Gakkana Metuwaabaanne Hayk'uwaabaa Laa'entsuwaa Odeedda (Mat. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)

30 Unttunttu hewaappe denddiide, Galiilaanna aad'd'iide
beeddino; Yesuusi bare de'iyaasaa ooninne erana mala koyy-
ibeenna.
31 Ayaw gooppe, I barena kaalliyaawantta «Taana, Asaa
Na'aa, Asay asaw aatsiide immananne wod'ana; taani k'ay
heezzu gallassaappe guyyiyaan, hayk'uwaappe denddana»
yaagiide tamaarissee.
32 Shin unttunttoo I giyaawe gelibeenna; k'ay Aa
oochchanawukka yayyeeddino.

Ubbaappe Aad'd'iyaawe Oonee?
(Mat. 18:1-5; Luk'. 9:46-48)

33 Unttunttu K'ifirinaahooma giyaa katamaa beeddino; soy
geleeddawaappe guyyiyaan, Yesuusi unttuntta, «Ogiyaan ayaa
palumettiitee?» yaagiide oochcheedda.
34 Shin unttunttu biidde ogiyaan, «Nu giddon nu ubbaappe
aad'd'iyaawe oonee?» yaagiide palumetteedda diraw, c'o"u
geeddino.
35 Yesuusi uttiide, tammanne laa"u barena kaalliyaawantta
s'eesiide unttuntta, «Ooninne sintsaw aad'd'ana koyyooppe,
ubbaappe guyye aad'd'iide, he ubbaw k'ooma gidanaw
bessee» yaageedda.
36 Itti guutsa na'aa oyk'k'iide, unttunttu giddon esseedda;
he guutsa na'aa idimmiide unttuntta,
37 «Hawanttu mala guutsa naanaappe ittuwaa ta suntsan
mokkiyaa ooninne taana mokkee; k'ay taana mokkiyaa
ooninne taana kiitteeddawaa mokkiyaawaappe attin, ta
s'alalaa mokkenna» yaageedda.

Yesuusi, «Nubaa Ek'ettenna Uray Nu Bagga» Yaageedda
(Luk'. 9:49-50)

38 Yohaannisi Aa, «Tamaarissiyaawoo, itti Asay ne suntsan iita
ayyaanatuwaa kessiyaawaa nuuni be'iide, nu bagga gidenna
diraw, Aa diggeeddo» yaageedda.
39 Shin Yesuusi yaageedda; «Ooninne ta suntsan malaataa
ootsiide, ellekka ta bolla iitabaa haasayanaw danddayiyaawe
bayinna diraw diggoppite;
40 ayaw gooppe, nubaa ek'ettenna uray nu bagga.
41 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hintte tawantta
Kiristtoosawantta gidiyaa diraw, ooninne hinttenttoo ta
suntsan buliyaa haatsaa ushanaw immooppekka, bare
gatiyaa akkanawaa.

Nagaraa Gaasuwaa
(Mat. 18:6-9; Luk'. 17:1-2)

42 «Taana ammaniyaa ha guutsatuwaappe ittuwaa baletsiyaa oonanne, gaac'c'iyaa wogga wos'aa Aa k'ood'iyaan k'achchiide, abbaan Aa oliyaawe aw lo"a.
43-44 Ne kushii neena baletsooppe, k'ans's'a ola; neeni laa"u kushiyaanna* k'ay ubbakka to'enna Gaannamiyaa tamaan geliyaawaappe, duus'a kushiyaanna de'uwaa geliyaawe new lo"a.
45-46 Ne gedii neena baletsooppe, k'ans's'a ola; neeni laa"u gediyaanna ubbakka to'enna Gaannamiyaa tamaan yegettiyaawaappe, dooma gidaade de'uwaa geliyaawe new lo"a.
47-48 Ne ayfii neena baletsooppe, wooc'a ola; neeni laa"u ayfiyaana ubbakka to'enna Gaannamiyaa tamaan yegettiyaawaappe, itti ayfiyaana S'oossaa kawutetsaa geliyaawe new lo"a.
49 «K'umaan mas'iniyaa yeggiyaawaadan, tamay asaa ubbaa bolla yegettana.
50 Mas'inii lo"a; shin I mal"ana d'ayooppe, zaariide Aa wooti mal"etsanitee? Hinttenttun mas'inii de'o;† yaatiide ittuu ittuwaanna sarotetsaan de'ite» yaageedda.

10

Machchatto Yeddanaw Bessena
(Mat. 19:1-2; Luk'. 16:18)

1 Yesuusi hewaappe denddiide, Yorddaanoosa Shaafaappe hefintsa baggana Yihudaa gadiyaa beedda. C'ora Asay shirettiide aakko shiik'ina, kase I ootsiyaawaadankka he asaa tamaarissuwaa doommeedda.
2 Itti itti Parisaawatuu paac'c'anaw Yesuusakko yiide, «Itti Asay bare machchatto yeddanaw nuw higgii azazii?» yaagiide Aa oochcheeddino.
3 I zaariide, «Muse hinttentta waagi azazeeddee?» yaageedda.
4 Unttunttu, «Muse, ‹Itti Asay bare machchatto paramaa immiide yeddo› geedda» yaageeddino.
5 Yesuusi zaariide unttuntta, «Hinttenttu odina sisennawantta gidiyaa diraw, Muse ha azazuwaa hinttenttoo s'aafeedda.
6 Shin S'oossay koyro med'd'iyaa wode, attuma asanne mac'c'a asaa ootsiide, unttuntta med'd'eedda.
7 Hewaa diraw, itti Asay bare aabbanne bare daayo aggiide, bare machchattinna ittuwaa gidee;

---

* **9:43-44** Hara Geeshsha Mas'aafaa biletsatuu, gus's'unii mule hayk'k'ennasaanne k'ay mulekka to'enna Gaannamiyaa tamaan, yaagee. 9:45, 47 s'eellite. † **9:50** *Hinttenttun mas'inii de'o:* Hawaa guussay Yesuusan ammaniyaawanttu barenttu ammanuwaappe denddo gaasuwaan unttunttu bolla metuu gakkinttokka ittuu ittuwaanna sarotetsaan de'anaw bessee. **10:4** Zar. 24:1-4; Mat. 5:13 **10:6** Dom. 1:27; 5:2

8 unttunttu laa"atuu itti asho gidiino; hewaa diraw, unttunttu itti asaa gidiyaawaappe attin, laa"u asaa gidikkino.
9 Hewaa diraw, S'oossay ittippe gatseeddawaa Asay shaakkoppo» yaageedda.
10 Unttunttu soy simmeedda wode, Yesuusa kaalliyaawanttu ha yewuwaabaa Yesuusa zaari oochcheeddino.
11 Yesuusi unttuntta, «Bare machchatto yeddiide, hararo akkiyaa uray ooninne izinna woshummee.
12 K'ay mac'c'awunakka bare asinaappe kesaade hara asinaa gelooppe woshummaw» yaageedda.

Yesuusi Guutsa Naanaa Anjjeedda
(Mat. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

13 Yesuusi guutsa naanaa bochchana mala, itti itti Asay naanaa aakko aheedda; shin Yesuusa kaalliyaawanttu he asaa seereeddino.
14 Yesuusi hewaa be'iide, barena kaalliyaawantta hank'k'etteedda; unttuntta, «Guutsa naanay taakko yiyaawantta diggoppite; ayaw gooppe, S'oossaa kawutetsay hawanttu malaasa.
15 Taani hinttenttoo tumuwaa gay; S'oossaa kawutetsaa guutsa na'aadan akkena uray ooninne he kawutetsaa ubbakka gelenna» yaageedda.
16 Guutsa naanaa idimmiide, bare kushiyaa unttunttu bolla huup'iyaan huup'iyaan wotsiide, unttuntta anjjeedda.

Miishshaa Siik'ussay Ahiyaa Metuwaa
(Mat. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)

17 Yesuusi baanaw keseedda wode, itti bitanii wos's'iidde yi Aa sintsan gulbbatiide, «Lo"o tamaarissiyaawoo, med'inaa de'uwaa laattanaw taani ayaa ootsoo?» yaagiide Aa oochcheedda.
18 Yesuusi, «Ayaw taana lo"oo gay? S'oossaa s'alalaappe attin, hara lo"uu ooninne baawa.
19 S'oossaa azazuwaa, ‹Wod'oppa; woshummoppa; wuu"oppa; wordduwaa markkattoppa; c'immoppa; ne aabbanne ne daayo bonchcha› yaagiyaawaa eraasa» yaageedda.
20 Bitanii Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo, taani hewaa ubbaa na'atetsaappe doommaade ha"i gakkanawukka naagay» yaageedda.
21 Yesuusi bitaniyaa doseedda; Aa c'addi s'eelliide, «New ittibay pac'c'eedda; baade new de'iyaabaa ubbaa zal"aade, he miishshaa hiyyeesaw imma; neeni saluwaan durettana. Yaatowaappe guyyiyaan yaade taana kaala» yaageedda.

10:8 Dom. 2:24 **10:19** Kes. 20:12-16; Zar. 5:16-20

22 Shin bitanii hewaa sisiide, I daro dure gidiyaa diraw,
bare som"iyaa d'umissiide, nashettennan aggiide beedda.
23 Yesuusi barena kaalliyaawantta yuushshi aatsi s'eelliide,
«Daro dure Asay S'oossaa kawutetsaa gelanaw waan metand-
deeshsha!» yaageedda.
24 Aa kaalliyaawanttu Aa haasayaa sisiide maalaletteed-
dino; shin Yesuusi k'aykka unttuntta, «Naatoo, S'oossaa
kawutetsaa gelanaw wooti metanddeeshsha!*
25 Dure Asay S'oossaa kawutetsaa gelanawaappe, gaaluu
marppiyaa s'oo'iyaanna aad'd'anawe matattee» yaageedda.
26 Yesuusa kaalliyaawanttu maalalettiide, «Yaatina,
oonee attanaw danddayiyaawe?» yaagiide ittuu ittuwaa
oochcheeddino.
27 Yesuusi unttuntta c'addi s'eelliide, «Hawe S'oossaw
danddayettiyaawaappe attin, asaw danddayettenna; ayaw
gooppe, S'oossaw ubbabaykka danddayettee» yaageedda.
28 P'es'iroosi Yesuusa, «Be'a; nuuni nubaa ubbaa aggiide,
neena kaalleeddo» yaageedda.
29 Yesuusi, «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; ta dirawunne
wonggalaa mishiraachchuwaa diraw, golliyaa woy
ishatuwaa woy michchatuwaa, woy aawuwaa woy aatto
woy machchatto, woy naanaa woy gadiyaa aggeeda Asay
ooninne,
30 ha"i ha wodiyaan s'eetu dakkuwaappe dariyaa
golletuwaa, ishatuwaa, michchatuwaa, aatto, naanaa,
gadiyaa, k'ay metuwaakka akkanawaa. Sintsappe yaana
wodiyaankka med'inaa de'uwaa akkanawaa.
31 Shin c'oratuu ha"i sintsan de'iyaawanttu guyye
aad'd'ana; k'ay c'oratuu ha"i guyyen de'iyaawanttu sintsaw
aad'd'ana» yaageedda.

Yesuusi Barena Gakkana Metuwaabaanne
Hayk'uwaabaa Heezzentsuwaa Odeedda
(Mat. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)

32 Unttunttu Yerusaalame biidde, ogiyaan de'iino; Yesuusi
barena kaalliyaawanttuppe sintsanna hamettee. Unttunttu
maalaletteeddino; Aa kaalliyaawanttu yayyeeddino. Zaari-
ide tammanne laa"u barena kaalliyaawantta gas'aa kessi-
ide, barena gakkanabaa dummayiide unttunttoo hawaadan
yaagiide odeedda;
33 «Be'ite; nuuni Yerusaalame ha"i kesoytte; yaan taana,
Asaa Na'aa, k'eesatuwaa kaappatoonne Muse higgiyaa
tamaarissiyaawanttoo aatsiide immana. Unttunttu ta

* **10:24** ***Wooti metanddeeshsha:*** Hawaa itti itti biletsay barew de'iyaabaan ammanettiyaa asaa yaagee.

bollan hayk'uwaa pirddaa pirddana; k'ay ayihuda gidenna asawukka taana aatsiide immana.
34 He Ayihuda gidenna Asay ta bolla k'iliic'ananne c'uchchana; taana lissuwaan shoc'ananne wod'ana; taani k'ay heezzu gallassaappe guyyiyaan, hayk'uwaappe denddana.»

Yaak'oobinne Yohaannisi Woosseedda Woosaa (Mat. 20:20-28)

35 Zabddiyoosa naanay Yaak'oobinne Yohaannisi Yesu-usakko yiide, «Tamaarissiyaawoo, nuuni neena woossiyaabaa ubbabaa nuw ootsaarikkii» yaageeddino.
36 Yesuusi unttuntta, «Taani hinttenttoo ayaa ootsoo?» yaageedda.
37 Unttunttu Aa, «Ne bonchcho kawutetsaan neeni uttiyaa wode, nuuppe ittuwaa neeppe ushechcha baggana k'ay ittuwaa haddirssa baggana utissaarikkii» yaageeddino.
38 Shin Yesuusi unttuntta, «Hinttenttu ayaa woossanaw bessinttokka erikkita; taani ushanaw bessiyaa metuwaa s'uu'aa ushanaw danddayiitee? K'ay taani s'ammak'ettanaw bessiyaa s'ink'k'ataa† s'ammak'ettanaw danddayiitee?» yaageedda.
39 Hewaappe guyye unttunttu zaariide, «Ee danddayeetto» yaageeddino.
Yesuusi k'ay, «Taani ushanaw bessiyaa metuwaa s'uu'aa hintte ushana; taani s'ammak'ettanaw bessiyaa s'ink'k'ataakka hintte s'ammak'ettana.
40 Shin taappe ushechcha baggannanne haddirssa baggana uttanawantta dooriyaawe taana gidikke; shin he sa'ay S'oossay immanaw giigissi wotseeddawanttussa» yaageedda.
41 Yekko tammu Yesuusa kaalliyaawanttu hewaa siseedda wode, Yaak'oobanne Yohaannisa hank'k'etteeddino.
42 Yesuusi unttuntta ubbaa barekko s'eesiide, hawaadan yaageedda; « ‹Ayihuda gidennawantta mooddiyaawantta› giide k'oppiyaawanttunne hewantta kaaletsiyaa asatuu barenttu asaa mooddiyaawaa eriita.
43 Shin hintte giddon hewaa mala gidenna; hintte giddon woggatana koyyiyaa ooninne hinttenttoo k'oomaa gidanaw bessee.
44 K'ay hintte giddon ubbaappe bolla gidana koyyiyaa ooninne hintte ubbaw ayile gidanaw bessee.
45 Ayaw gooppe, haray atto taani, Asaa Na'aykka, asaw ootsanawunne c'oratuwaa wozanaw yeeddawaappe attin, Asay taw ootsana mala yabeykke» yaageedda.

† **10:38** ***S'ink'k'ataa:*** Hawaa guussay Yesuusa gakkeedda metuwaa s'uu'aa guussaa.

Yesuusi K'ook'aa Bars's'amoosa Ayfiyaa Patseedda
(Mat. 20:29-34; Luk'. 18:35-43)

46 Unttunttu Iyarkko giyaa katamaa beeddino; Yesuusi barena kaalliyaawanttunnanne c'ora asaana Iyarkkoppe kesishshin, S'imoosa na'ay k'ook'ay, Bars's'amoosa giyaawe, ogiyaa doonaan woossiidde utteedda.

47 Bars's'amoos Naazireetiyaa Yesuusa gideeddawaa sisiide, bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Daawite na'aa‡ Yesuusaa, taana maaraarikkii!» yaagussaa doommeedda.

48 C'ora Asay Aa, «Hayzza!» giide hank'k'etteedda.

Shin, I bare kooshshaa kasewaappekka darssi d'ok'k'u ootsiide, «Daawite na'aw, taana maaraarikkii!» yaageedda.

49 Yesuusi ogiyaan ek'k'iide, «Aa haa s'eesite» yaageedda.

Unttunttu k'ook'aa, «Ayinne baawa; dendda ek'k'a; neena s'eesee» yaagiide s'eeseeddino.

50 K'ook'ay bare mayuwaa oli aggiide, guppi denddi ek'k'iide, Yesuusakko beedda.

51 Yesuusi Aa, «Taani new ayaa ootsanaw koyyay?» yaageedda.

K'ook'ay, «Tamaarissiyaawoo, taani s'eellanawaa koyyay» yaageedda.

52 Yesuusi Aa, «Ba; ne ammanuu neena patseedda» yaageedda. Ellekka Aa ayfii s'eelli aggina, ogiyaan Yesuusa kaalli aggeedda.

11

Yesuusi Wolk'k'aama Bonchchuwaan Yerusaalame Geleedda
(Mat. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; Yoh. 12:12-19)

1 Unttunttu Yerusaalame matiidde, Debre Zayite Deriyaa matan de'iyaa Beetefaagenne Biitaaniyaa gakkeeddino; Yesuusi barena kaalliyaawanttuppe laa"uwaa sintsaw kiittiide,

2 «Hinttenttuppe sintsan de'iyaa heeraa biite; yaa gelosaanna ooninne ubbaa toggibeenna k'ashuwaan de'iyaa hare maraa hintte demmana; Aa billi haa akkiide yiite.

3 Ooninne hinttentta, ‹Hewaa ayaw ootsite?› yaagiide oochchooppe, ‹Godaw* hawe koshshee; ellekka zaari haa yeddanawaa› yaagite» yaageedda.

4 Unttunttu biide, hare maraa penggiyaa matan ogiyaan k'achchi wotseeddawaa demmiide billeeddino.

5 Hewaan ek'k'eedda itti itti asatuu unttuntta, «Hare maraa wootanaw billiitee?» yaageeddino.

‡ **10:47** *Daawite na'aa:* Ayihude asatuu S'oossaan Okettowe Daawite zeretsaappe yelettanawaa yaagiide k'ooppiyaa diraw, S'oossaan Okettowe «Daawite na'aa» yaagetti s'eesettee.

* **11:3** *Godaa:* Hawaa guussay hariyaa godaa.

6 Yesuusa kaalliyaawanttu Yesuusi barentta azazeeddawaa
odina, asatuu yeddi aggeeddino.
7 Unttunttu hare maraa Yesuusakko ahiide, barenttu
mayuwaa Aa zokkiyaan wotseeddino; Yesuusi he hare maraa
toggeedda.
8 C'ora Asay barenttu mayuwaa ogiyaan hiis'eedda; k'ay
haranttuu mitsaa haytsaa kar kariide, ogiyaan hiis's'eeddino.
9 Yesuusappe sintsanna hamettiyaa asaynne Aa geeduwaa
kaalliyaa Asay barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
«S'oossay galatetto!
Godaa suntsan yiyaawe anjjetteeddawaa.
10 Godaa suntsan yiyaa nu aawuwaa
Daawite kawutetsay anjjetteeddawaa.
Saluwaa ubbaappe bolla saluwaan
de'iyaa S'oossay galatetto»
yaageeddino.
11 Yesuusi Yerusaalame biide, Geeshsha Golliyaa geleedda;
k'ay ubbabaa yuuyyi yuuyyi s'eelleeddawaappe guyyiyaan,
sa'ay k'ammiyaa diraw, tammanne laa"u Yesuusa kaal-
liyaawanttunna Biitaaniyaa beedda.

Yesuusi Shek'k'eedda Balasiyaa Mitsatto
(Mat. 21:18-19)

12 Wonttetsa gallassi unttunttu Biitaaniyaappe kesiide bi-
ishshin, Yesuusi koshatteedda.
13 Haakuwaan itti balasiyaa giyaa mitsatto haytsaa mayya
utteeddawunno be'iide, ooni eri I bolla ayfii beettooppenne
giide, be'anaw izikko beedda; shin izikko I biyaa wode, hayt-
saa s'alalaappe attin, ayinne ayfiyaa demmibeenna; ayaw
gooppe, balasii ayfiyaa wodii gakkibeenna.
14 Yesuusi he balasatto, «Neeppe shirettiide med'inaw
ooninne ayfiyaa mooppo» yaageedda. Yesuusa
kaalliyaawanttu I giyaawaa siseeddino.

Yesuusi Geeshsha Golliyaan Zal"iyaawantta Kesseedda
(Mat. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; Yoh. 2:13-22)

15 Unttunttu Yerusaalame beeddino; Yesuusi
Geeshsha Golliyaa geliide, hewaan zal"iyaawanttanne
shammiyaawantta kare yederssuwaa doommeedda;
k'ay miishshaa laammiyaawanttu s'arap'p'eezaanne
dogommuwaa zal"iyaawanttu oydiyaa aatsi yeggiide,
16 ooninne ayentto tookkiide, Geeshsha Golliyaa gibbiyaa
giddonna aad'd'anawaa diggeedda.
17 Yesuusi asaa hawaadan yaagiide tamaarisseedda:
«S'oossaa Mas'aafan, ‹Ta gollii Ayihuda gidenna Asay ubbay
S'oossaa woossiyaa golle geetettana› yaagettiide s'aafeetti

11:9 Maz. 118:25-26

utteedda; shin hintte Aa bonk'k'anchchatuu k'osettiyaa gonggoluwaa kesseeddita.»

18 K'eesatuwaa kaappatuunne Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu hewaa sisiide, Aa wod'ana ogiyaa koshshaa doommeeddino; shin c'ora Asay I tamaarissiyaawaan maalalettiyaa diraw, aw yayyeeddino.

19 Sa'ay omarsseedda wode, Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu katamaappe gas'aa keseeddino.

Balasiyaa Giyaa Mitsatta Melaaddu
(Mat. 21:20-22)

20 Unttunttu wonttetsa gallassi guura ogiyaanna aad'd'iidde, he balasatta s'ap'uwaanna mela diggeeddawunno be'eeddino.

21 P'es'iroosi hassayiide, «Tamaarissiyaawoo, be'a; neeni shek'k'eedda balasatta mela diggaaddu» yaageedda.

22 Yesuusi zaariide, unttuntta hawaadan yaageedda; «S'oossaa ammanite.

23 Taani hinttenttoo tumuwaa gay; ooninne bare wozanaan sid'ennaan bare geeddabay hananawaa ammaniide, ha deriyaa, ‹Denddaade abbaan kundda› gooppe hanana.

24 Hewaa diraw, S'oossaa hintte woossiyaabaanne oochchiyaabaa ubbaa akki diggowaadan ammanite; hintte akkana.

25 S'oossaa woossanaw hintte ek'k'iyaa wode, saluwaan de'iyaa hintte Aawuu hintte nagaraa atto gaana mala, ooninne hinttentta naak'k'eeddabay de'ooppe, aw atto giite.

26 Shin asaa nagaraa hintte atto gaana d'ayooppe, saluwaan de'iyaa hintte Aawuukka hintte nagaraa hinttenttoo atto geena.»

Yesuusi Ayaa Maattaani Ootsii Giyaa Ooshaa
(Mat. 21:23-27; Luk'. 20:1-8)

27 Unttunttu k'aykka Yerusaalame beeddino; Yesuusi Geeshsha Golliyaan hamettishshin, k'eesatuwaa kaappatuu, Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttunne c'imatuu Yesuusakko yeeddino.

28 Aa, «Neeni hawaa ootsanaw new ay maatay de'ii? Woy new ha maataa immeeddawe oonee?» yaageeddino.

29 Yesuusi zaariide unttuntta, «Taanikka hinttentta ittibaa oochchana; taw odite; taani k'ay hawaa ay maataan ootsaytantto, hinttenttoo odana.

30 Yohaannisi s'ammak'iyaa maataa akkeeddawe S'oossaappeeyye woy asaappee? Taw odite» yaageedda.

11:17 Isa. 56:7; Erm. 7:11

31 Unttunttu barenttu giddon palumaa doommiide, «Nuuni, ‹S'oossaappe yeedda› yaagooppe, I nuuna, ‹Yaatina, Yohaannisi odeeddawaa ayaw ammanibeykkitee?› yaagana.
32 Shin, ‹Asaappe yeedda gaanee?› » yaageeddino; k'ay Asay ubbay Yohaannisi nabiyaa gideeddawaa eriyaa diraw, asaw yayyeeddino.
33 Hewaa diraw, unttunttu Yesuusaw, «Nuuni erokko» yaagiide zaareeddino.

Yesuusi, «Taanikka hawaa ay maataan ootsaytantto, hinttenttoo odikke» yaageedda.

12

Woynniyaa Turaa Tokkiyaa Oosanchchatuwaa Leemisuwaa
(Mat. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

1 Yesuusi unttunttoo oduwaa leemisuwaan yaagiide doommeedda; «Itti bitanii woyniyaa giyaa turaa tokkiide, dirssaa yuushshi aatsiide direedda; k'ay he woyniyaa gumi"iyaa ollaakka bookkeedda; hewaa naagiyaa asaw naagiyaasaa kees's'eedda; hewaappe guyyiyaan, kotsaa ootsiyaa asaw immiide, hara gade beedda.
2 Woynniyaa ayfiyaa mas'iyaa wodii gakkina, barena gakkiyaawaa akkiide yaana mala, itti k'oomaa bare kotsaawatuwaakko kiitteedda.
3 Kotsaa ootsiyaawanttu Aa k'oomaa oyk'k'i wad'd'iide, kushe mela yeddeeddino.
4 Laa'entsuwaa hara k'oomaa unttunttukko kiitteedda; unttunttu he k'oomaa huup'iyaa p'alk'k'iide pokkissi yeddeeddino.
5 Woynniyaa turaa goday k'aykka hara k'oomaa kiitteedda; he k'oomaa wod'eeddino; k'ay hara c'oratuwaakka hewaadan ootseeddino; ittuwaa ittuwaa wad'd'iide, haratuwaa wod'eeddino.
6 «Woynniyaa turaa godaw kiittanaw ubbaappe wurssetsaan I darii siik'iyaa Aa na'aa s'alalay atteedda; I, ‹Unttunttu ta na'aa bonchchennaan aggikkino› giide, bare na'aa unttunttukko kiitteedda.
7 «Shin kotsaa ootsiyaawanttu barenttu giddon, ‹Laattanawe hawaa; biide Aa wod'oytte; aw de'iyaawe nuwaa gidana!› yaageeddino.
8 Na'aa oyk'k'i wod'iide, Aa anhaa woyniyaa turaa giddoppe gas'aa kessi oleeddino.
9 «Simmi woyniyaa turaa goday wootanee? Yiide he kotsaawatuwaa wod'i wurssiide, woyniyaa turaa kotsaa ootsiyaa hara asaw immanawaa.

12:1 Isa. 5:1-2

10-11 « ‹Gimbbiyaawanttu kad'i is's'eedda shuchchay
godaa s'ap'uwaa minisiyaa,
ubbaappe aad'd'iyaa shuchchaa gideedda.
Hawe Goday ootseeddawaa;
k'ay nuunakka maalalissiyaawaa›
yaagiyaawaa S'oossaa mas'aafaappe nabbabi beykkitee?»
yaageedda.

12 K'eesatuwaa kaappatuu, higgiyaa tamaarissiyaawanttunne c'imatuu Yesuusi he leemisuwaa barenttun leemiseeddawaa ereedda diraw, Aa oyk'k'anaw koyyeeddino; shin asaw yayyiide, bashi beeddino.

Giiraa Giiranee Agganee Giyaa Ooshaa
(Mat. 22:15-22; Luk'. 20:20-26)

13 K'ay Aa haasayaappe balaa demmana mala, Parisaawatuwaappenne Heroodisa baggatuwaappe* amareedawanttu aakko kiittina yiide,

14 «Tamaarissiyaawoo, neeni tumuwaa haasayiyaawaanne asaappe asaa shaakkennawaa nuuni ereetto; ayaw gooppe, neeni asaa dummayakka; k'ay S'oossaa ogiyaa tumatetsaan tamaarissaa. Nuuni Roomaa Kaatiyaa K'eesaarew giiraa giiriyaawe wogeeyye woga gidennee? Giiraa giiraneeyee digganee?» yaageeddino.

15 Shin unttunttu lo"a malatiyaa iita asaa gideeddawaa Yesuusi eriide, «Taana ayaw paac'c'iitee? Itti santtimiyaa haa taakko ahite; taani ane be'ana» yaageedda.

16 Unttunttu aw aheeddino; «Ha malaynne suntsay oowee?» yaagiide unttuntta oochcheedda.

Unttunttu, «K'eesaarewaa» yaageeddino.

17 Yesuusi zaariide unttuntta, «Yaatooppe, K'eesaarewaa K'eesaarew, S'oossaawaa S'oossaw immite» yaagina unttunttu aabaa maalaletteeddino.

Hayk'uwaappe Dendduwaa Ooshaa
(Mat. 22:23-33; Luk'. 20:27-40)

18 Hayk'k'eedda Asay denddenna giyaa Saduk'aawanatuwaappe itti itti asatuu Yesuusakko yiide, hawaadan yaagiide, Aa oochcheeddino;

19 «Tamaarissiyaawoo, Muse nuw higgiyaa s'aafiidde, ‹Machchatto akkeedda Asay na'aa yelennaan hayk'k'ooppe, he hayk'k'eeddawaa ishay Aa machchatto laattiide, bare ishaw na'aa yelanaw bessee› yaagiyaawaa s'aafeedda.

12:10-11 Maz. 118:22-23 * **12:13** *Heroodisa baggatuwaa:* Hawantta guussay he wode de'iyaa kawutetsaa polottikaa baggana kase wogga Heroodisanne Aa na'aa Herood Anttip'aasa baggatuwaanne unttuntta kaalliyaa asatuwaa. **12:19** Zar. 25:5

20 Itti wode laappu ishatuu de'iyaawanttuppe bayiray
machchatto akkiide, na'aa yelennaan hayk'k'eedda.
21 Laa'entsiyaa ishay izo akkeedda; ikka na'aa yelennaan
hayk'k'eedda; heezzentsiyaawekka hewaadan haneedda.
22 Laappunatuukka izo akkiide, na'aa yelennaan
hayk'k'eeddino; ubbaappe guyyiyaan, k'ay he mishiratta
hayk'k'aaddu.
23 Yaatina, hayk'k'eedda Asay hayk'uwaappe denddiyaa
wode, iza unttunttuppe hak'awoo machche gidanee? Ayaw
gooppe, laappunatuukka izo akkeeddino».
24 Yesuusi zaariide unttuntta, «Hinttenttu balettiyaawe,
S'oossaa Mas'aafatuwaanne Aa wolk'k'aa erenna diraassa!
25 Ayaw gooppe, hayk'k'eedda Asay hayk'uwaappe dend-
diyaa wode, saluwaan de'iyaa kiitanchchatuwaa mala gi-
danaappe attin, attuma asaynne akkena; mac'c'a asaynne
gelenna.
26 Shin hayk'k'eeddawanttu dendduwaabaa gidooppe,
Muse mas'aafan s'aafetteedda s'aragay miyaa buuraabaa
odiyaa sa'aan, S'oossay Musa, ‹Taani Abraahaame S'oossaa,
Yisaak'a S'oossaa, Yaak'ooba S'oossaa› gidiyaawaa ubbakka
nabbabi beykkitee?
27 I pas'a de'iyaawanttu S'oossaa gidiyaawaappe attin,
hayk'k'eeddawanttu S'oossaa gidenna; hintte darssi baleed-
dita» yaageedda.

Ubbaappe Aad'd'iyaa Azazuwaa
(Mat. 22:34-40; Luk'. 10:25-28)

28 Higgiyaa tamaarissiyaawanttuppe ittuu unttunttu
palumettiyaawaa shiik'iide siseedda; k'ay Yesuusi unttunttoo
lo"o zaareeddawaa sisiide, «Azazuwaa ubbaappe aad'd'iyaa
azazuu hak'awee?» yaagiide Yesuusa oochcheedda.
29 Yesuusi zaariide, Aa «Azazuwaa ubbaappe aad'd'iyaa aza-
zuwaa, ‹Israa'eeliyaa Asay sisite, Goday nu S'oossay itti Go-
daa.
30 Hinttenttu Godaa hintte S'oossaa hintte kumentsaa
wozanaappe, hintte kumentsaa shemppuwaappe, hintte ku-
mentsaa k'ofaappe, hintte kumentsaa wolk'k'aappe siik'ite›
yaagee.
31 K'ay azazuwaa ubbaappe aad'd'iyaa laa'entso azazuu
hawaa; ‹Neeni ne shooruwaa ne huup'iyaadan siik'a›
giyaawaa; hawanttuppe aad'd'iyaa hara azazuu baawa»
yaageedda.
32 Higgiyaa tamaarissiyaawe Yesuusa yaageedda;
«Tamaarissiyaawoo, tumuwaa gaadda; neeni ‹S'oossay itti
S'oossaa s'alala. Aappe attin, haray baawa› geeddawe tuma.

12:26 Kes. 3:6 **12:29** Zar. 6:4-5 **12:31** Wog. 19:18 **12:32** Zar. 4:35

33 S'oossaa kumentsaa wozanaappe, kumentsaa k'ofaappenne kumentsaa wolk'k'aappe dosiyaawenne k'ay bare shooruwaakka bare huup'iyaadan siik'iyaawe, guuddiyaa yarshshuwaappenne hara yarshshuwaa ubbaappe aad'd'ee» yaageedda.
34 Yesuusi higgiyaa tamaarissiyaawaa zaaruu aad'd'o eranchcha asaa zaaruwaa gideeddawaa be'iide, «Neeni S'oossaa kawutetsaappe haakkabeykka» yaageedda; hewaappe guyyiyaan, Yesuusa harabaa oochchanaw ooninne s'alibeenna.

«Yesuusi O Na'ee» Yaagiyaa Ooshaa
(Mat. 22:41-46; Luk'. 20:41-46)

35 Yesuusi Geeshsha Golliyaan tamaarissiidde, «Higgiyaa tamaarissiyaawanttu Kiristtoosa wooti Daawite na'aa giinoo?
36 Daawite barena Geeshsha Ayyaanay haasayissina,
« ‹Goday ta Godaa, «Taani ne morkkatuwaa,
neeni yed'd'a ek'k'iyaabaa ootsana gakkanaw,
hawaan taappe ushechcha baggana, bonchchettaade utta» geedda›
yaageedda.
37 Daawite bare huup'ew Kiristtoosa, ‹Godaa› giide s'eesooppe, yaatina, Kiristtoosi waaniide, Daawite na'aa gidii?» yaageedda.
C'ora Asay Yesuusi giyaawaa nashechchaan siseedda.

Yesuusi, «Muse Higgiyaa Tamaarissiyaawanttuppe Naagettite» Yaageedda
(Mat. 23:1-36; Luk'. 20:45-47)

38 Yesuusi tamaarissiidde, «Higgiyaa tamaarissiyaawanttuppe naagettite; unttunttu adussa mayuwaa mayyiide yuuyyiyaawaanne geyaa heerankka Asay unttuntta bonchchiidde sarotiyaawaa dosiino.
39 Unttunttu Ayihuda woosa golletuwaan darii lo"iyaa oydiyaa dosiino; k'ay Asay barentta imatsatetsaan mokkiyaasankka bonchcho sa'aa dosiino.
40 Unttunttu am"etuu golliyaa bonk'k'iidde, barenttoo lo"a malatanaw S'oossaa woosaa adussiino; unttunttu ubbaappe aad'd'iyaa muraa akkanawantta» yaageedda.

Am"atti Mis'uwaataa
(Luk'. 21:1-4)

41 Yesuusi Geeshsha Golliyaan imotaa yeggiyaa saas'iniyaa matan uttiide, Asay bare miishshaa he saas'iniyaan yeggiyaawaa be'eedda; c'ora dure Asay daro miishshaa he saas'iniyaan yeggeeddino.

12:33 Hos. 6:6 **12:36** Maz. 110:1

42 Itti hiyyeesaa am"atta yaade, itti santtimiyaan laamettiyaa laa"u sembberatuwaa he saas'iniyaan yeggaaddu.
43 Yesuusi barena kaalliyaawantta s'eesiide, «Taani hinttenttoo tumuwaa gay; imotaa saas'iniyaan yeggeedda asaa ubbaappe ha hiyyeesaa am"atta darissaade yeggaaddu.
44 Ayaw gooppe, haratuu ubbay barenttoo palaheedda mishshaappe yeggeeddino; shin iza bare pac'aappe, barew de'iyaa de'uwaa mulekka imma aggaaddu» yaageedda.

13

Yesuusi Geeshsha Gollii Kolettanawaa Kasetiide Odeedda (Mat. 24:1-2; Luk'. 21:5-6)

1 Yesuusi Geeshsha Golliyaappe kesishshin, Aa kaalliyaawanttuppe ittuu Aa, «Tamaarissiyaawoo, hawe aybe lo"o shuchchatenttonne k'ay aybe lo"o shuchchaa gollatuwaa be'ay!» yaageedda.
2 Yesuusi zaariide, «Ha wolk'k'aama shuchchaa gollatuwaa be'ay? Ha gollatuwaan de'iyaa itti shuchchaynne attenaan ubbay kolettana» yaageedda.

Goday Yaanaappe Kasetiide Gakkana Yederssuwaanne Waayiyaa
(Mat. 24:3-14; Luk'. 21:7-19)

3 Yesuusi Geeshsha Golliyaappe hini baggana Debre Zayite Deriyaa bollan utteedda wode, P'es'iroosi, Yaak'oobi, Yohaannisinne Inddiraasi barenttu s'alala aakko yiide Aa,
4 «Hewe awude hananentto, nuw odaarikkii; k'ay hewe ubbay polettana wodiyaa erissiyaa mallatuu ayaa gidanee?» yaagiide oochcheeddino.
5 Yesuusi k'ay unttunttoo hawaadan yaagiide, oduwaa doommeedda; Hinttentta ooninne baletsena mala naagettite.
6 C'ora asatuu ta suntsan, «Taani Kiristtoosa» yaagiidde yaanawaa; c'ora asaa baletsana.
7 Matan de'iyaa olaa kooshshaanne haakuwaan de'iyaa olaa oduwaa hintte sisiyaa wode, hirggoppite; hewaa malabay hananaw bessee; shin wurssetsay biraa.
8 Ayaw gooppe, itti gade Asay hara gade asaana olettana; k'ay itti kawutetsay hara kawutetsaanna olettana; biittaa k'aatsay ubba saan de'ana; koshaykka de'ana; shin hewe koyro yeluwaa oytsaa mala.
9 Shin hintte hinttenttu huup'ew naagettite; ayaw gooppe, Asay hinttentta oyk'k'iide, pirddaa gollew aatsiide immana; k'ay bare Ayihuda woosa golletuwankka hinttentta lissuwaan shoc'ana; gadiyaa mooddiyaawanttu sintsaaninne kaatatuwaa sintsan ta diraw hintte markkattanaw ek'k'ana.

10 Mishiraachchuwaa k'aalay koyronna asaw ubbaw odetti digganaw bessee.
11 Unttunttu hinttentta pirddaa golle ahiyaa wodenne aatsiide immiyaa wode, wooti haasayanitentto koyronna hirggoppite; he saatiyaan S'oossay hinttenttoo immiyaabaa haasayite. Ayaw gooppe, Geeshsha Ayyaanay haasayanaappe attin, haasayiyaawanttu hinttentta gidikkita.
12 Ishay bare ishaa, aawuu bare na'aa wod'isana; k'ay naanay barenttu aawotuwaa bollaninne barenttu aayetuwaa bolla denddiide, unttuntta wod'isana.
13 Asay ubbay hinttentta ta suntsaa diraw is's'ana; shin wurssetsay gakkanaw genc'c'iyaawe attana.

Yerusaalame Gakkana Wolk'k'aama Iita Metuwaa
(Mat. 24:15-28; Luk'. 21:20-24)

14 Shin nabiyaa Daaneel odeedda bashshaa tunatetsay ek'k'anaw bessenasan ek'k'ishshin hintte be'iyaa wode, hewe waagiyaawentto, nabbabiyaawe akeeko; Yihudaa gadiyaan he wode de'iyaawanttu deriyaakko betino.
15 Golliyaa huup'iyaan de'iyaa uraykka ittibaa akkanaw duge wod'd'iide, bare soy geloppo.
16 Gaden de'iyaawekka bare mayuwaa akkanaw guyye simmoppo.
17 He wode shahaara mac'c'awanttoonne d'antsiyaa mac'c'awanttoo aayyeero.
18 Shin hawe ubbay haniyaa wodii balgguwaa gidenna mala, S'oossaa woossite;
19 ayaw gooppe, S'oossay sa'aa koyro med'd'eeddawaappe doommiide, ha"i gakkanaw, ubbakka de'ibeenna metuu, k'ay hawaappe sintsawukka ubbaa de'enna metuu asaa bolla he wode de'ana.
20 Goday he gallassatuwaa payduwaa guutsiyaawe baawentto, asaa gideedda ooninne attena; shin I bare dooreedda asatuwaa diraw, he gallassatuwaa payduwaa guutseedda.
21 He wode ooninne hinttentta, «Be'ite; Kiristtoosi hawaan de'ee» woy, «Be'ite; Kiristtoosi, hewaan de'ee» yaagooppe, hewaa ammanoppite.
22 Ayaw gooppe, worddanchcha Kiristtoosatuunne worddo nabatuu denddiide barenttoo danddayettooppe, haray atto S'oossay dooreeddawanttakka baletsanaw malaataanne maalalissiyaabaa bessana.
23 Shin hintte naagettite; taani hinttenttoo ubbabaa kasetaade odaaddi.

13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 **13:19** Dan. 12:1; Sas'. 7:14

Kiristtoosa Laa'entso Yuussaa
(Mat. 24:29-31; Luk'. 21:25-28)

24 Shin he wode he waayiyaappe guyyiyaan,
away d'umana;
agenay poo'iyaawaa aggana;
25 S'oolinttatuu saluwaappe kunddana.
K'ay saluwaan de'iyaa wolk'k'atuukka k'aas'ettana.
26 He wode taani, Asaa Na'ay, wolk'k'aama wolk'k'aannanne bonchchuwaanna shaariyaa giddonna yiishshin, unttunttu be'ana.
27 He wode taani kiitanchchatuwaa sa'aa oyddu bagga kiittana; sa'aa gas'aappe saluwaa gas'aa gakkanaw, S'oossay dooreedda asaa shiishshana.

Wodiyaa Wurssetsay Gakkeeddawaa
Malaataa Bessiyaa Balasiyaa Mitsatto
(Mat. 24:32-35; Luk'. 21:29-33)

28 Leemisuwaa balasatto giyaa mitsattippe tamaarite; balasatta aac'iya wodenne izi haytsay hayttiyaa wode, bonii mateeddawaa hintte eriita.
29 Hawaadankka hintte he ubbabay haniyaawaa be'iyaa wode, I* matattiide penggiyaa shiik'eeddawaa† erite.
30 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; ha ubbabay hanana gakkanaw, ha wodiyaa yeletay hayk'k'idiggenna.
31 Saluunne sa'ay aad'd'ana; shin ta k'aalay ubbakka aad'd'enna.

Wurssetsa Gallassaanne Saatiyaa Ooninne Erenna
(Mat. 24:36-44)

32 Shin he gallassaanne he saatiyaa Aawuwaa s'alalaappe attin, haray atto saluwaan de'iyaa kiitanchchatuwaa gidina, woy taana Na'aa gidinakka ooninne eriyaabay baawa.
33 He wodii awude gidanentto, hintte erenna diraw, naagettite; minnite; S'oossaa woossite.
34 Ta yuussay bare golliyaa aggiide, ogiyaa biyaa bitaniyaa mala; bitanii bare k'oomatoo huup'iyaan huup'iyaan oosuwaa immiide, unttuntta bare oosoo kaappo ootseedda; k'ay kariyaa naagiyaawekka minisiide naagana mala azazeedda.
35 Hewaa diraw, minnite; ayaw gooppe, golliyaw omarssa gidina, woy k'amma bilahe gidina, woy kuttuu waassiyaa wode gidina, woy guura wonttumaatsaan gidina awude yaanentto, hintte erikkita.

13:24 Isa. 13:10; Hiz. 32:7; Iyu. 2:10, 31; 3:15; Sas'. 6:12 **13:25** Isa. 34:4; Iyu. 2:10; Sas'. 6:13 **13:26** Dan. 7:13; Sas'. 1:7 * **13:29** *I:* Yesuusa guussaa. † **13:29** *Matattiide penggiyaa shiik'eeddawaa:* Guussay, Yesuusa yuussay mateedda guussaa.

36 Hinttenttu akeekenaan I yooppe, hinttentta
gem"isheeddawantta demmenna mala minnite.
37 Taani hinttenttoo odiyaawaa asaa ubbaw oday; minnite.

14

Kiristtoosa Bolla Mak'k'etteeddino
(Mat. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; Yoh. 11:45-53)

1 Paasigaa Baalaa giyaawaa bonchchiyaa gallassaynne
C'aalibeenna ukitsaa muussaa bonchchiyaa baalaa gallassay
gakkanaw laa"u gallassay atteedda; k'eesatuwaa kaappatu-
unne higgiyaa tamaarissiyaawanttu Asay erennaan Yesuusa
oyk'k'iide wod'ana ogiyaa koyyiino.
2 «Asay walassaa kessenna mala, Paasigaa bonchchiyaa
gallassi hewaa ootsokko» yaageeddino.

Yesuusa Shittuwaa Okkeedda Mishiratto
(Mat. 26:6-13; Yoh. 12:1-8)

3 Yesuusi Biitaaniyaa gadiyaan oolluwaa harggiyaa
Simoona soyin k'umaa maanaw utteedda wode, itti
mishiratta albass's'iroosa baaretaa kumeedda narddoosa
giyaa darii al"o shittuwaa* akkaade yaaddu; he
albbass's'iroosa baareeta mentsaade shittuwaa Yesuusa
huup'iyaan tigaaddu.
4-5 Hewaan de'iyaa asaappe ittuu ittuu hank'k'ettiide,
«Ha shittuwaa c'oo ayaw bayizzay? Ha shittuwaa heezzu
s'eetu biraa santtimiyaan† zal"iide, miishshaa hiyyeesaw im-
manaw danddayettee» yaagiide barenttu giddon haasayiino;
yaatiide he mishiratto darssi hank'k'etteeddino.
6 Shin Yesuusi hawaadan yaageedda; «Ha mishiratto ayinne
gooppite; izo ayaw metootsiitee? Iza taw lo"obaa ootsaaddu.
7 Hiyyeesatuu ubbaa wode hinttenttunna de'iino; hintte
koyyeedda wode awudenne unttuntta maaddanaw dand-
dayiita; shin taani ubbaa wode hinttenttunna de'ikke.
8 Iza barew danddayetteeddawaa ootsaaddu; k'ay ta asatet-
say moogettanaappe kasetaade moogoo giigissanaw shit-
tuwaa okkaaddu.
9 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; sa'aa ubbaan wong-
galaa mishiraachchuwaa odiyaasan hak'aninneekka, Asay
izo k'oppana mala, ha iza ootseeddawe odettana» yaageedda.

Yihudaa Ask'k'orootu Yesuusa
Aatsiide Immanaw Zoretaa Eeno Geedda
(Mat. 26:14-16; Luk'. 22:3-6)

14:1 Kes. 12:1-27 * **14:3** ***Darii al"o shittuwaa:*** Guussay loytsi sawiyaawaa guussaa. † **14:4-5** ***Biraa santtimiyaa:*** 6:37S'eellite. **14:7** Zar. 15:11

10 Tammanne laa"u Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuu Yihudaa Ask'k'orootu‡ giyaawe, Yesuusa k'eesatuwaa kaappatoo aatsiide immanaw unttunttukko beedda.
11 Unttunttu hewaa siseedda wode nashettiide, «Nuuni new miishshaa immana» yaageeddino; Yihudaa Ask'k'orootu Yesuusa aatsiide immanaw injjetiyaa wodiyaa wochchee.

Yesuusi Barena Kaalliyaawanttunna Paasigaa K'umaa Meedda
(Mat. 26:17-25; Luk'. 22:7-14, 21-23; Yoh. 13:21-30)

12 C'aalibeenna ukitsaa miyaa baalaa gallassaa bonchchiyaa koyro gallassi, Paasigaa k'umaa maanaw dorssaa shukkiyaa wode, Yesuusa kaalliyaawanttu Aa, «Paasigaa bonchchiyaa gallassi neeni maana k'umaa nuuni hak'a biide giigissanee?» yaagiide oochcheeddino.
13 Yesuusi barena kaalliyaawanttuppe laa"atuwaa hawaadan yaagiide kiitteedda; «Katamaa biite; hintte biishshin, otuwaan haatsaa tookkeedda itti bitanii hinttenttunna gakettanawaa; Aa kaallite.
14 I biide geliyaa golliyaawuwaa, ‹Tamaarissiyaawe neena, «Taani taana kaalliyaawanttunna Paasigaa k'umaa maanaw ta imatsaa kifilii hak'anee?» yaagee› yaagite.
15 Golliyaawuu hinttentta pook'iyaa bollan de'iyaa giigi utteedda aako kifiliyaa bessana; hewaan nuw giigissite» yaageedda.
16 He laa"u Yesuusa kaalliyaawanttu kesiide, katamaa beeddino; Yesuusi barenttoo odeeddawaadankka ubbabaa demmiide, Paasigaa k'umaa giigisseeddino.
17 Sa'ay omarssiyaa wode Yesuusi tammanne laa"u barena kaalliyaawanttunna yaa beedda.
18 Unttunttu uttiide samppaappe k'umaa miishshin, Yesuusi unttuntta, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hinttenttuppe ittuu taananna miyaawe, taana aatsiide immanawaa» yaageedda.
19 Aa kaalliyaawanttu loytsi sisettina, huup'iyaan huup'iyaan Aa, «Tumu taaneeshsha?» giyaawaa doommeeddino.
20 Yesuusi zaariide, «I ha hinttenttu tammanne laa"atuwaappe ittuwaa; I taananna ittippe tushanaw bare daabbuwaa shaataan yeddiyaawaa.
21 Taani, Asaa Na'ay, S'oossaa mas'aafay hayk'k'ana geeddawaadan hayk'k'ana; shin taana, Asaa Na'aa, aatsiide immiyaa uraw aayyeero; he uray yelettennaan atteeddentto, aw lo"a shin» yaageedda.

‡ **14:10** *Yihudaa Ask'k'orootu:* 3:19S'eellite. **14:18** Maz. 41:9

Godaa Kawuwaa Akkiyaa Wogaa
(Mat. 26:26-30; Luk'. 22:14-20; 1 K'or. 11:23-25)

22 Unttunttu miishshin, Yesuusi daabbuwaa akkiide,
S'oossaa galateedda; he daabbuwaa mentsiide, barena
kaalliyaawanttoo immiidde, «Heytte; hawe ta ashuwaa»
yaageedda.
23 S'uu'aa akkiide, S'oossaa galatiide, unttunttoo
immeedda; ubbay he s'uu'aappe usheeddino.
24 Yesuusi, «Hawe ooratsa c'aak'uwaan§ c'ora asaa diraw
gukkiyaa ta suutsaa.
25 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; taani S'oossaa
kawutetsaan ooratsa woyniyaa eessaa ushana gallassay
gakkanaw, laa'entsuwaa ha woyniyaa eessaa ubbakka
ushikke» yaageedda.
26 Mazimuriyaa yes's'eeddawaappe guyyiyaan, Debre Za-
yite Deriyaa beeddino.

P'es'iroosi Kaddanawaa Yesuusi Kasetiide Odeedda
(Mat. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; Yoh. 13:36-38)

27 Yesuusi barena kaalliyaawanttoo,
«Hinttenttu ubbay taana yeggiide wos's'anita; ayaw gooppe,
S'oossaa Mas'aafay, ‹S'oossay dorssaa heemmiyaawaa
wod'ana;
hewaappe guyyiyaan dorssay ubbay laalettana gee›
yaageedda.
28 Shin taani hayk'uwaappe denddeeddawaappe guyyiyaan,
hinttenttuppe kasetaade Galiilaa baana» yaageedda.
29 P'es'iroosi zaariide, «Unttunttu ubbatuu neena yeggiide
booppekka, taani neena mulekka yeggikke» yaageedda.
30 Yesuusi P'es'iroosa, «Taani new tumuwaa oday; hachche
k'amma kuttuu laa'entsuwaa waassanaappe kase, neeni
taana heezzu gede kaddanaassa» yaageedda.
31 Shin P'es'iroosi kasewaappekka minisiide, «Taani haray
atto, neenanna ittippe hayk'k'inttokka, neena mulekka kad-
dikke» yaageedda. K'ay haratuu ubbatuukka hewaadan
geeddino.

Yesuusi Geetesemaaniyaan Woosseedda
(Mat. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)

32 Geetesemaane giyaa sa'aa beeddino; Yesuusi barena
kaalliyaawantta «Taani S'oossaa woossanaw, hinttenttu
hawaan uttishshite» yaageedda.

---

§ **14:24** *Ooratsa c'aak'uwaa:* S'oossay bare asaw Yesuusa hayk'uwaa bag-gana k'aalaa geleedda ooratsa k'aalaa c'aak'uwaa. Hewenneekka Aa gakkiyaa s'uu'aa, I bare suutsaa gussiide aatsi immeedda Aa de'uwaa. Hewenneekka, nu ec'a asatetsay ubbay laamettina, ooras's'eedda S'oossaa higgii nu wozanaan s'aafetteeddawaa odee. **14:24** Kes. 24:8; Erm. 31:31-34 **14:27** Zak. 13:7

33 Yesuusi P'es'iroosa, Yaak'oobanne Yohaannisa barenanna afeedda; darii kayyotteeddanne metooteedda.
34 K'ay unttuntta, «Taani hayk'k'ana gakkanawukka kayyottay; hawaan takkishshite; gem"ishoppite» yaageedda.
35 Guutsaa sintsakko shiik'iide, sa'aan guufanniide, danddayettiyaawaa gidooppe, he wodii bareppe aad'd'ana mala, S'oossaa woosseedda.
36 K'aykka, «Abbabboo,* ta Aabboo, ubbabay new danddayettee; ha s'uu'aa taappe digga; shin ne sheniyaadan hanoppe attin, ta sheniyaadan hanoppo» yaageedda.
37 Yesuusi barena kaalliyaawanttukko simmi yiide, gem"isheeddawantta demmiide P'es'iroosa, «Simoonaa, gem"ishshaaddii? Neeni itti saatenttonne naaganaw danddayabeykkii?
38 Paac'iyaan hintte gelenna mala, naagettitenne S'oossaa woossite; ayyaanay giigi utteedda; shin ashuu daaburanchcha» yaageedda.
39 K'aykka biide kasewaadankka S'oossaa woosseedda.
40 Aa kaalliyaawanttukko guyye simmiide I yiyaa wode, gem"isheeddawantta demmeedda; unttunttu ayfiyaa gem"ishuu goozi wotseedda diraw, aw ayaa haasayiinonttokka eribeykkino.
41 Heezzentsuwaa unttunttukko yiide, «Ha"i gakkanawukka gem"ishiiteenne shemppiitee? Gidana; wodii gakkeedda; be'ite, taana, Asaa Na'aa, nagaranchcha asatuwaa kushiyaan aatsiide immiyaa wodii gakkeedda.
42 Denddina boytte; be'ite, taana aatsiide immiyaawe haweku gakkeedda» yaageedda.

Yesuusi Bare Morkketuwaa Kushiyan Oyk'etteedda (Mat. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; Yoh. 18:3-12)

43 Yesuusi hewaa biro haasayishshin, tammanne laa"u Aa kaalliyaawanttuppe ittuu, Yihudaa Ask'k'orootu, ellekka gakki wod'd'eedda; k'ay k'eesatuwaa kaappatuu higgiyaa tamaarissiyaawanttunne c'imatuu kiittina, mashshaanne s'am"aa oyk'k'eedda c'ora Asay aanana ittippe yeedda.
44 Yesuusa aatsi immiyaawe he c'ora asaw, «Taani yeriyaawe Aa; Aa oyk'k'iide loytsi naagiide, afite» yaagiide mallaa odi wotseedda.
45 Yihudaa Ask'k'orootu gakkosaannakka Yesuusakko shiik'iide, «Tamaarissiyaawoo» yaagiide Yesuusa yeri akkeedda.
46 He c'ora Asay Yesuusa minisi oyk'k'eedda.

---

* **14:36** *Abbaa:* Guussay Giriike k'aalankka «Abbaa» gidiyaa wode, Aramaayike k'aalaani «Aabba» giyaawaa.

47 Shin matan ek'k'eeddawanttuppe ittuu bare c'ubiyaa shoddinne k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa k'oomaa shoc'iide, Aa haytsaa k'ans's'i oleedda.
48 Yesuusi zaariide, he shiik'eedda c'ora asaa, «Taana bonk'k'anchcha kessiide, bonk'k'anchchaa oyk'k'iyaawaadan oyk'k'anaw c'ubiyaanne s'am"aa oyk'k'iide yeedditee?
49 Taani Geeshsha Golliyaan tamaarissaadde, gallassan gallassan hinttenttunna de'iyaa wode taana oyk'k'ibeykkita; shin S'oossaa Mas'aafatuu geeddawe polettanaw bessee» yaageedda.
50 Yesuusa kaalliyaawanttu ubbatuu Aa yeggiide bi aggeeddino.
51 Nas'alaa s'alalaa mayyeedda itti yalaga bitanii Yesuusa kaalliyaawaa Asay oyk'k'eedda.
52 Shin he bitanii nas'alaa oliide, kallo s'iira wos's'eedda.

Yesuusa Pirddiyaa Shanggatuwaakko Afeeddino
(Mat. 26:57-68; Luk'. 22:54-55, 63-71; Yoh. 18:13-14, 19-24)

53 Asay Yesuusa k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa soy, k'eesatuwaa kaappatuwaa ubbatuu, c'imatuunne higgiyaa tamaarissiyaawanttu shiik'eeddasaa afeeddino.
54 P'es'iroosi k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa dirssaa gidduwaa gakkanaw haakuwaan Aa kaalleedda; yaan naagiyaawaanna tamaa kashiidde, utti aggeedda.
55 K'eesatuwaa kaappatuunne hewaan shiik'eedda Asay ubbay Yesuusa wod'anaw Aa bolla markkaa koyyeeddino; shin ayinne demmibeykkino.
56 Ayaw gooppe, c'ora asatuu Aa bollan wordduwaa markkatteeddino; shin unttunttu markkatetsay itti mala gidenna.
57-58 Itti itti asatuu denddi ek'k'iide Yesuusa bolla, «I, ‹Taani Asay kees's'eedda ha Geeshsha Golliyaa kolaade, Asay kees's'ibeenna hara Geeshsha Golliyaa heezzu gallassaa giddon kees's'ana› giishshin, nuuni siseeddo» yaagiide wordduwaa markkatteeddino.
59 Shin haray atto unttunttu markkatetsay hewaan itti mala gidibeenna.
60 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu asaa ubbaa sintsan denddi ek'k'iide Yesuusa, «Hawanttu neena mootiyaa mootoo new zaariyaabay baawee?» yaagiide oochcheedda.
61 Shin Yesuusi c'o"u giide, ayinne zaaribeenna; k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu Aa, «Anjjetteedda S'oossaa Na'ay Kiristtoosi neenee?» yaagiide laa'entsuwaa oochcheedda.
62 Yesuusi zaariide, «Ee, taana; hintte taana, Asaa Na'aa, wolk'k'aama S'oossaappe ushechcha baggana

uttide'ishshinanne saluwaa shaariyaanna yiishshin be'ana» yaageedda.
63 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu bare mayuwaa peed'i oliide, «Nuuna hawaappe sintsan ayaw hara markkaa koshshii?
64 Hinttenttu Aa boriyaa siseeddita; hintte k'ofay ayee?» yaageedda; unttunttu ubbay, «I hayk'k'ana bessee» yaagiide Aa bolla pirddeeddino.
65 Unttunttuppe ittuu ittuu Aa bolla c'ushetsaa doommeeddino; Aa ayfiyaa kammi dechchiide, «Neena dechcheeddawe oonee? Ane timbbitiyaa oda!» yaageeddino; k'ay naagiyaawanttukka Aa k'ins's'alliyaa bak'k'iidde afeeddino.

P'es'iroosi Yesuusa Kaddeedda
(Mat. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; Yoh. 18:15-18, 25-27)

66 P'es'iroosi dirssaa giddon hirkkinna de'ishshin, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa mac'c'a k'oomatuwaappe ittinna yaaddu.
67 P'es'iroosi tamaa kashiyaawaa be'aade, c'adda s'eellaade, «Neenikka Naazireetiyaa Yesuusanna ittippe de'aa» yaagaaddu.
68 Shin P'es'iroosi, «Neeni giyaawe ayentto taani erikke; taw akeeketenna» yaagiide kaddeedda; yaatiide dirssaa penggiyaakko keseedda; kuttuukka waasseedda.†
69 He k'oomata P'es'iroosa be'aade, Aa matan ek'k'eedda asatuwaa, «Ha bitaniikka unttunttunna de'ee» gaade gujjaade oduwaa doommaaddu.
70 Shin P'es'iroosi k'aykka kaddeedda.

Guutsaa gam"ishin, matan ek'k'eedda asatuu laa'entsuwaa P'es'iroosa, «Neeni tuma unttunttunna ittippe de'aa; ayaw gooppe, neeni Galiilaa gadiyaa asaa» yaageeddino.
71 Shin P'es'iroosi, «Taani hewaa hintte giyaa bitaniyaa erikke!» yaagiide barena shek'aanne c'aak'uwaa doommeedda.
72 Ellekka kuttuu laa'entsuwaa waassi aggeedda; P'es'iroosi barena Yesuusi, «Neeni kuttuu laa'entsuwaa waassanaappe kase heezzu gede taana kaddanaassa» geeddawaa hassayiide, darii yeekkeedda.

15

Yesuusa P'ilaas'oosakko Afeeddino
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk'. 23:1-5; Yoh. 18:28-38)

1 Wontta guuran ellekka k'eesatuwaa kaappatuu c'imatuwaannannee Muse higgiyaa tamaarissiyaawaanttunna hewaan shiik'eedda Ayihuda shanggatuwaa

14:62 Dan. 7:13 **14:64** Wog. 24:16 † **14:68** ***Kuttuukka waasseedda:*** Ha k'aalay beni biletteedda itti itti biletsaan baawa.

ubbaanna mak'k'ettiide, Yesuusa k'achchi afiide, P'ilaas'oosaw aatsiide immeeddino.

2 P'ilaas'oosi Aa, «Neeni Ayihudatuwaa kaatee?» yaagiide oochcheedda.

Yesuusi zaariide Aa, «Ne giyaawaadana» yaageedda.

3 K'eesatuwaa kaappatuu Yesuusa daroban mooteeddino.

4 P'ilaas'oosi shirettiide Yesuusa, «New zaariyaabay baawee? Unttunttu ne bolla woyissa mootuwaa ahintto be'ikkii?» yaagiide oochcheedda.

5 Shin Yesuusi harabaa zaarennaan is's'ina, P'ilaas'oosi maalaletteedda.

Yesuusa Bolla Hayk'uwaa Pirddeeddino
(Mat. 27:15-26; Luk'. 23:13-25; Yoh. 18:39-40; 19:1-16)

6 P'ilaas'oosaw Paasigaa Baalaa bonchchiyaa gallassaan Asay koyyiyaa itti uraa k'ashuwaappe billiyaa wogay de'ee.

7 He wode itti Barbbaana giyaa bitanii walassaa kessiide shemppuwaa wod'eedda asatuwaana ittippe k'asho golliyaan de'ee.

8 Shiik'eedda c'ora Asay P'ilaas'oosi kase erettowaadankka barenttoo maarotaa ootsana mala, Aa oochcheeddino.

9 P'ilaas'oosi asaa zaariide, «Taani hinttenttoo Ayihudatuwaa kaatiyaa billiyaawaa koyyiitee?» yaagiide oochcheedda.

10 Ayaw gooppe, k'eesatuwaa kaappatuu Yesuusa k'anaatiide aatsi immeeddawaa P'ilaas'oosi ereedda.

11 Shin k'eesatuwaa kaappatuu Yesuusa kotaa Barbbaana billanaadan, he shiik'eedda Asay P'ilaas'oosa woosana mala, asaa mak'k'eeddino.

12 P'ilaas'oosi laa'entsuwaa zaariide, «Yaatina, ha Ayihuda kaatiyaa hinttenttu giyaawaa wootoo?» yaageedda.

13 Asay P'ilaas'oosaw zaari zaari barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Aa kak'k'a» yaageeddino.

14 P'ilaas'oosi asaa, «Ayaw? I ay iitabaa ootseedee?» yaageedda.

Shin Asay kasewaappekka bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Aa kak'k'a» yaageeddino.

15 P'ilaas'oosi asaa nashechchanaw koyyiide, Barbbaana asaw billeedda; yaatiide lissuwaan Yesuusa wotaadaratuwaan shoc'issiide, kak'k'ana mala unttunttoo aatsi immeedda.

Wotaadaratuu Yesuusa K'iliic'eeddino
(Mat. 27:27-31; Yoh. 19:2-3)

16 Hewaappe guyyiyaan, wotaadaratuu Yesuusa gadiyaa mooddiyaawaa gibbiyaa afiide, hara wotaadaratuwaa ubbaa ittippe s'eeseeddino.

17 K'ay zo'o mayuwaa Aa mayzzeeddino; aguntsaa kalachchaa giigissiide, Aa huup'iyaan wotseeddino.
18 Hewaappe guyyiyaan Aa, «Ayihudatuwaa kaatew, sarotay new gido» yaagi sarotiidde, Aa k'iliic'uwaa doommeeddino.
19 Yesuusa huup'iyaa mak'k'aa s'am"aan shoc'eeddino; k'ay Aa bollan c'uchcheeddino; gulbbatiide aw goyinneeddino.
20 Aa bolla k'iliic'eeddawaappe guyyiyaan, zo'o mayuwaa aappe k'aari akkiide, Aa mayuwaa Aa mayzzeeddino; yaatiide mask'k'aliyaa bollan misimaariyan d'ishiide, Aa kak'k'anaw afeeddino.

Yesuusa Kak'k'eeddino
(Mat. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; Yoh. 19:17-27)

21 Unttunttu biide, Iskkinddiranne Rufoosa yeleedda aawuwaa, itti Simoona giyaa K'ereena gadiyaa asay, gas'aappe katamaa yiyaawaanna gakettiide, Yesuusa mask'k'aliyaa wolk'k'aan toosseeddino.
22 Yaatiide Golggootaa geetettiyaasaa Yesuusa afeeddino. «Golggootaa» giyaawe «Huup'iyaa Gosiyaasaa»* giyaawaa.
23 Kawaraa giyaa d'alii walaketteedda woyniyaa eessaa Yesuusaw ushanaw immeeddino; shin I ushennaan is's'eedda.
24 Unttunttu Aa kak'k'eeddino; k'ay oona oona gakkanentto eranaw Aa mayuwaa shaakkiide, saamaa yeggeeddino.
25 Unttunttu Aa kak'k'iyaa wode, wonttaappe heezzu saate.
26 «Ayihudatuwaa kaatiyaa» yaagi Aa mootiyaa s'aafuu s'aafeetti utteedda.
27 Yesuusanna laa"u kayisatuwaa ittuwaa aappe ushechcha baggana, k'ay ittuwaa aappe haddirssa baggana mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide kak'k'eeddino.
28 S'oossaa Mas'aafay, «Iitabaa ootseedda asatuwaana I paydetteedda» yaagiyaawe poletteedda.
29 Ogiyaanna aad'd'iyaa Asay Yesuusa kad'iide, barenttu huup'iyaa k'aatsiidde boreeddino; «Simmi, Geeshsha Golliyaa kolaade heezzu gallassaa giddon kees's'iyaawoo,
30 ane mask'k'aliyaa bollappe wod'd'aade, ne huup'iyaa ashsha» yaageeddino.
31 Hawaadankka k'eesatuwaa kaappatuu Muse higgiyaa tamaarissiyaawaanttunna ittippe Yesuusa bolla, «Hara asatuwaa ashsheeda; shin barena ashshanaw danddayenna;
32 nuuni be'iide ammanana mala, Kiristtoosi Israa'eeliyaa kaatii, ane mask'k'aliyaa bollappe ha"i wod'd'o» giide k'iliic'eeddino. K'ay haray atto, aanana mask'k'aliyaa bolla

---

* **15:22** *«Huup'iyaa Gosiyaasaa»* Geetettiyaawe, asaa huup'iyaa malatiyaa shuchchay hewaan de'iyaa diraw, huup'iyaa gosiyaasaa geetetteedda.

15:21 Rom. 16:13 **15:24** Maz. 22:18 **15:28** Isa. 53:12 **15:29** Maz. 22:7; 109:25; Mar. 14:58; Yoh. 2:19

misimaariyan d'ishettiide kak'etteeddawanttukka Aa bolla k'iliic'eeddino.

Yesuusa Hayk'uwaabaa
(Mat. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; Yoh. 19:28-30)

33 Usuppun saatiyaappe doommiide, udduppu saatiyaa gakkanaw, gadiyaa ubbay d'umeedda.

34 Udduppu saatiyaan Yesuusi bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Elohee, Elohee, laamaa sabak'itaanii?»† yaageedda. Hewaa giyaawe, «Ta S'oossaw, ta S'oossaw, taana ayaw aggaaddii?» giyaawaa.

35 Hewaan ek'k'eedda asaappe ittuu ittuu hewaa sisiide, «Be'ite; Eelaasa s'eesee» yaageedda.

36 He asaappe ittuu wos's'i yiide, zanzzaa malatiyaawaan c'aala woyniyaa eessaa kuntseedda; hewaa mak'k'aa gatimaa s'eeraan wotsiide, «De'ishshite ane; Eelaas mask'k'aliyaappe Aa wotsanaw yaanenttonne ane be'oytte» yaagiidde Yesuusa doonaakko ushshanaw shiishsheedda.

37 Yesuusi k'aalaa d'ok'k'u ootsi waassiide, hayk'k'i aggeedda.

38 Geeshsha Golliyaan k'ashetteedda gaaridduu k'ommoppe duge gakkanaw, laa"u kesiide pooshetti wod'd'eedda.

39 Mask'k'aliyaappe sintsa baggana hewaan ek'k'eedda itti s'eetuwaa Kaappuu, hewaa keenaa Yesuusi waassiide hayk'k'eeddawaa be'eedda wode, «Ha bitanii tumu S'oossaa Na'aa» yaageedda.

40 Hewaan haakuwaan ek'k'iide s'eelliyaa amareeda mac'c'awanttu de'iino; unttunttu giddon Magdala giyaa katamaappe yeedda Mayraama, teefa Yaak'oobanne Yoosa daaya Mayraamanne Salooma de'iino.

41 He mac'c'a asatuu Yesuusi Galiilaan de'iyaa wode, Aa kaalleeddawanttanne Aa maaddeeddawantta; k'ay Yesuusanna ittippe Yerusaalame beedda hara c'ora mac'c'a asatuu hewaan de'iino.

Yesuusa Mooguwaabaa
(Mat. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; Yoh. 19:38-42)

42-43 Sa'ay omarsseedda wode, hewaan shiik'eedda asaan bonchchetteedda itti Yooseefo giyaa bitanii, S'oossaa kawutetsay yaanawaa naagi utteeddawe, Armmaatiyaasa giyaa katamaa Asay yeedda; he gallassay wonttetsa Sambbataw giigettiyaa gallassaa gideedda diraw, Yooseefo

† **15:34** *Elohee, Elohee, laamaa sabak'itaanii:* Ha k'aalatuu Yesuusi ha alamiyaan ashuwaa mayyiide simerettiyaa wode haasayettiyaa Aramaayike geetettiyaa k'aalaan haasayettowaa. **15:34** Maz. 22:1 **15:36** Maz. 69:21 **15:38** Kes. 26:31-36

s'aliide P'ilaas'oosakko biide, Yesuusa anhaa akkanaw woosseedda.
44 P'ilaas'oosi, Yesuusi elekka hayk'k'i diggeeddawaa siseedda wode maalaletteedda; s'eetuwaa kaappuwaa s'eesiide, «I hayk'k'oodeppe gam"eeddee?» yaagiide oochcheedda.
45 P'ilaas'oosi Yesuusi hayk'k'eeddawaa s'eetuwaa kaappuwaappe sisiide, Aa anhaa Yooseefo akkanaadan ootseedda.
46 Yooseefo mooguwaa mayuwaa shammeedda; Yesuusa anhaa mask'k'aliyaappe wotsi mayuwaan s'aas'iide, shuchchaa wooc'eedda asaa moogiyaa gonggoluwaa giddon Aa anhaa wotseedda; k'ay he gonggoluwaa doonaan wolk'k'aama shuchchaa gonddorssiide wotseedda.
47 Magdala katamaappe yeedda Mayraamanne Yoosa daaya Mayraama Yesuusa anhaa unttunttu hak'an wotsintto be'iino.

16

Yesuusi Hayk'uwaappe Denddeedda
(Mat. 28:1-8; Luk'. 24:1-12; Yoh. 20:1-10)

1 Sambbatay aad'd'eeddawaappe guyyiyaan, Magdala katamaappe yeedda Mayraama, Yaak'ooba daaya Mayraamanne Salooma biide, Yesuusa anhaa okkanaw shittuwaa shammeeddino.
2 Wogaa gallassi wonttumaatsa daro guuran s'alk'k'ii kesishshin, he gonggoluwaa beeddino.
3 Unttunttu barenttu giddon ittuu ittuwaanna, «Gonggoluwaa doonaappe nuw shuchchaa oonee gonddorssiide digganaweeshsha?» yaagiide haasayiino.
4 Unttunttu s'eelliyaa wode, he daro wolk'k'aama shuchchaa gonddorssidiggeeddawaa be'eeddino.
5 Yesuusi moogetteedda gonggoluwaa giddo geliyaa wode, itti wodalla bitanii bootsa mayuwaa mayyiide, ushechcha baggana utteeddawaa be'iide dagammeeddino.
6 Shin I unttuntta, «Dagammoppite. Mask'k'aliyaa bolla kak'etteedda Naazireetiyaa Yesuusa hinttenttu koyyiyaawaa eray. I hawaan baawa; denddi diggeedda. Unttunttu Aa wotseeddasaa hawaa be'ite.
7 Shin biide Yesuusi barena kaalliyaawanttoonne P'es'iroosaw, ‹Yesuusi hinttenttuppe kasetiide Galiilaa bee; I hinttenttoo odeeddawaadankka hinttenttu Aa yaan be'ana› yaagiide hawaa odite» yaageedda.
8 Mac'c'a asatuu yashshaan kokkoriidde, Yesuusi moogetteedda gonggoluwaappe kesiide bak'ati aggeeddino; k'ay

unttunttu yayyeedda diraw, asaw hewaa oossinne ayinne odibeykkino.

Mac'c'a asatuu biide, barenttoo odetteeddabaa ubbaa P'es'iroosawunne aanana de'iyaawanttoo k'antsaan odeeddino; hewaappe guyyiyaan, Yesuusi bare huup'ew barena kaalliyaawanttu bolla, med'inaw ashshiyaa laamettenna geeshsha mishiraachchuwaa k'aalaa, away mokkiyaasaappe wulliyaasaa gakkanaw kiitteedda.

Yesuusi Magdala Mayraamiw Beetteedda
(Mat. 28:9-10; Yoh. 20:11-18)

9 Yesuusi hayk'uwaappe denddeeddawaappe guyyiyaan, Wogaa gallassi guura, laappu iita ayyaanatuwaa kesseedda Magdala katamaappe yeedda Mayraamiw kasetiide beetteedda.
10 Iza baade kase aanana de'iyaawanttoo, k'arettiiddinne yeekkiidde utteeddawanttoo odaaddu;
11 shin Yesuusi pas'a de'iyaawaanne iziw beetteeddawaa unttunttu siseedda wode, Izi oduwaa tuma gibeykkino.

Yesuusi Laa"u Barena Kaalliyaawanttoo Beetteedda
(Luk'. 24:13-35)

12 Hewaappe guyyiyaan, unttunttuppe laa"atuu katamaappe kesiide biishshin, ogiyaan Yesuusi koyrowaappe dummatiide, unttunttoo beetteedda.
13 Unttunttu guyye simmiide, haratoo odeeddino; shin hewanttu unttunttu oduwaa tuma gibeykkino.

Yesuusi Tammanne Itti Barena Kaalliyaawanttoo Beetteedda
(Mat. 28:16-20; Luk'. 24:36-49; Yoh. 20:19-23; Kit. 1:6-8)

14 Guyyeppe tammanne itti Yesuusa kaalliyaawanttu k'umaa miishshin, Yesuusi unttunttoo beetteedda. Unttunttoo ammanuu baynna diraw, I unttuntta seereedda; k'ay hayk'uwaappe I denddeeddawaa be'eeddawanttu unttunttoo odina, unttunttu ammanennaan is's'eedda dirawunne odina sisennawantta gidiyaa diraw, I unttuntta seereedda.
15 I unttuntta hawaadan yaageedda; «Alamiyaa ubbaa biide, asaa ubbaw wonggalaa mishiraachchuwaa k'aalaa odite.
16 Ammanowenne s'ammak'ettowe attana; shin ammanennawaa bolla S'oossay pirddana.
17 Taanan ammaniyaawanttu ha malaatatuwaa ootsanawantta: unttunttu ta suntsan iita ayyaanatuwaa kessanawantta; k'ay unttunttu dumma dumma ooratsa k'aalaan haasayanawantta.
18 Unttunttu shooshshaa oyk'k'oopekka, woy ayaanne wod'iyaa marzziyaa ushinttokka unttuntta k'ohenna. K'ay

unttunttu barenttu kushiyaa hargganchchatuwaa bolla wotsana; he hargganchchatuu pas'ana» yaageedda.

Yesuusi Saluwaa Pude Keseedda
(Luk'. 24:50-53; Kit. 1:9-11)

19 Godaa Yesuusi barena kaalliyaawanttunna haasayeeddawaappe guyyiyaan, S'oossay Aa pude saluwaa afina, S'oossaappe ushechcha baggana utteedda.

20 Aa kaalliyaawanttu biide, ubba saan wonggalaa mishiraachchuwaa odeeddino. Godaykka unttunttunna ittippe ootsee; unttunttu odiyaa k'aalaykka tuma gideeddawaa unttunttu ootsiyaa malaatatuwaan erisseedda.*

* **16:20** Itti itti beni Geeshsha Mas'aafatuwan ha paydatuu baawa.

Luuk'aasi S'aafeedda Mishiraachchuwaa K'aalaa Geluwaa

Luuk'aasi s'aafeedda mishiraachchuu, Yesuusa koyro yaanawaa yaagetti nabatuwaan aabay odetteeddawaa, daro wodiyaappe naagetteedda hidootaw huup'e gideeddawe, Israa'eeliyaa Asay naagiidde de'iyaa S'oossaan Oketteeddawe, asaa zeretsaa ubbaa ashshiyaawaa gidiyaawaa k'onc'c'issee. Yesuusi S'oossaa Aawuwaappe hiyyeesatoo mishiraachchuwaa k'aalaa odanaw kiitetteeddawaa gidiyaawaanne ha Mishiraachchuwaa K'aalay asaw de'iyaa dumma dumma metuwaa k'aariyaa wolk'k'aa oyk'k'eeddawaa gidiyaawaa Luuk'aasi odee. Luuk'aasa Mishiraachchuwaa K'aalaa giddon, Yesuusa yuussaabaa odiyaa koyro shemppatuwaaninne k'aykka Yesuusi saluwaa pude keseeddawaa odiyaa wurssetsaa shemppatuwaan loytsiide, odetteeddawe nashechchaabaa. Yesuusi saluwaa keseeddawaappe guyyiyaan ammanuwaabay waan dic'c'eeddenttonne waan aakkeeddentto odiyaa taarikiyaa ha mas'aafaa s'aafeedda bitanii Yesuusi Kiitteeddawanttu Oosuwaa mas'aafaan odeedda.

Kiitanchchatuwaa yetsaabay, Yesuusi yeletteedda wode wudiyaa heemmiyaawanttu biide be'eeddawaa odiyaa taarikii, Yesuusi na'atetsaan de'iidde Geeshsha Golliyaa beeddabay, k'aretanchcha Saamiraawiyaanne bayiide beetteedda na'aa taarikii Luuk'aasa Mishiraachchuwaa s'alalaan beettiyaawantta. Ha Mishiraachchuwaa K'aalaa giddon ha gas'aappe hini gas'aa gakkanaw huup'e gidiide s'eeletteeddabay woosaabaa, Geeshsha Ayaanaabaa, Yesuusa oosuwaa giddon mac'c'a asaw de'iyaa sabaanne S'oossay nagaraa atto yaagiyaabaa.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-4*
S'ammak'iyaa Yohaannisanne Yesuusa yeletaa *1:5—2:52*
S'ammak'iyaa Yohaannisa oosuwaa *3:1-20*
Yesuusa s'ink'k'ataanne paac'iyaa *3:21—4:13*
Yesuusi oosuwaa Galiilaan doommowaa *4:14—9:50*
Yesuusi Galiilaappe Yerusaalame boowaa *9:51—19:27*
Yerusaalameninne izi yuushshuwaan Yesuusa wurssetsaa saaminttaa *19:28—23:56*
Godaa Yesuusa dendduwaa, k'onc'c'etsaanne saluwaa buussaa *24:1-53*

1-4 Bonchchetteedda Toofiloosa, koyro barenttu ayfiyaan be'eeddawanttunne barenttu k'aalaan markkatteed-

dawanttu nuw odeeddino. S'aafetteedda yewuwaa ta baggan ubbaa S'ap'uwaappe bidda s'eellowaappe guyye, taarikiyaa maaraa naageedda ogiyaan new s'aafanaw lo"a gideeddawe taw beetteedda.

S'ammak'iyaa Yohaannisa Yeletay Koyro Odetteedda

5 Yihudaa gadiyaa Kaatiyaa Heroodisa wodiyaan,* Aabiyaa
k'eesatetsaa oosuwaa baggappe gideedda Zakkaraasa geetet-
tiyaa itti k'eesay de'ee. Machchattakka Elssaabees'o geetet-
tiyaa Aaroone yaraappe yeletteeddawunno.
6 Laa"atuukka Godaa azazuwaanne seeraa darissiide
naagiyaawanttanne kad'ee banttaan S'oossaa sintsan de'iyaa
s'illatuwaa.
7 Gidoppe attin Elssaabees'a mantsa gido diraw, yeluu unt-
tunttoo baawa. Laa"atuukka laytsaa sugeeddawantta.
8 Itti gallassi Zakkaraasi bare bagga kaallaan S'oossaa
sintsan K'eesatetsan ootsiyaa wode,
9 bare K'eesatetsaa wogaa dooyaadan Geeshsha Golliyaa
geliide is'aanaa c'uwissuwaa† saamay Aa gakkeedda.
10 Is'aanay c'uwiyaa wode Asay ubbay karen ek'k'iide
woossi de'ee.
11 Godaa kiitanchchay is'aanaa yarshshuwaa saappe
ushechchanna ek'k'iide aw beetteedda.
12 Zakkaraasikka be'eedda wode dagammiide yashshaan
mitetteedda.
13 Kiitanchchaykka k'ay yaageedda, «Zakkaraasaa, yayy-
oppa; ne woosay sisetteedda, ne machchata Elssaabees'a
attuma na'aa yelanawunnu.
14 Aa yeletaan nashetaynne ishaluu new hananawaa;
c'oratuukka I yeletto diraw hashshu gaanawantta;
15 Ikka Godaa sintsan dara gidanawaa. Matsoyiyaa
woyniyaa ushshaa gido haraa matsoyiyaa ushshaa ayinne
ushenna; bare daay uluwaan de'ishshin Ayaanaa Geeshshay
aan kumanawaa.
16 «Israa'eeliyaa asatuwaappekka c'oratuwaa unttunttu Go-
daa S'oossaakko, I zaaranawaa.
17 Ikka giigenna asaa Godaw giigissanaw, aawotuwaa
wozanaa naanatuwaakko, azazettenawanttakka s'illotetsaa
eraakko zaaranaw, Eelaasa‡ ayyaanaaninne wolk'k'aan Go-
daappe sintsanna bee.»

---

* **1:5** *Yihudaa:* Hawaan Yihudaa gadiyaa geetetteeddawe Filss's'eeme gadiyaa ubbaa bessiyaawaa. **1:5** 1 Od. 24:10 † **1:9** ***Is'aanaa c'uwissuwaa:*** Hawaa guussay c'uway woosaa kotaa S'oossaakko gakkee giide wonttanne omarssi wode c'uwissiyaa wogaa. **1:15** Pay. 6:3 ‡ **1:17** *Eelaasa:* Hawe geetetteeddawe, kase Ec'a C'aak'uwaa mas'aafaan Nabiyaa Eelaas ooratsabaa ootsiyaa wolk'k'aan eretteeddawaa diraassa. **1:17** Mil. 4:5, 6

18 Zakkaraasikka kiitanchchaa, «Taani c'imaad, tamachchattakka bare laytsaan sugeeddawunno, hawaa taani ayaan eranitaa?» geedda.
19 Kiitanchchaykka zaariide, «Taani S'oossaa sintsan ek'k'iyaa Gabreela; hawaa mishiraachchuwaa new odanaw neekko kiitettaad;
20 Hekko he wodiyaan hanana ta k'aalaa ne ammanabeenna diraw, ha yewuu hanana gallassay gakkanaw neeni duude gidanaassa; haasayanawukka danddayakka» geedda.
21 He wode asay, Zakkaraasi Geeshsha Golliyaappe kesennaan ayaw gam"eeddentto maalalettiidde naagiino.
22 Keseedda wodiyaankka haasayanaw danddaybbeenna; Geeshsha Golliyaan sas'aa I be'eeddawaa akeekeeddino; ikka haasayanaw danddayibeennawaa s'orssi bessiide, duude gidiide de'eedda.
23 Zakkaraasikka bare oosuwaa wodiyaa wursso wode, bare golle simmeedda.
24 Hewaappe guyyiyaan Aa machchata Elssaabees'a shahaaraade ichcheshu agenaa barena gentsaaddu.
25 Elssaabees'akka, «Ta tooshiyaa asaa giddoppe digganaw§ Goday bare maarotetsaan taana s'eello wode, hawaadan taw ootseedda» gaaddu.

Yesuusa Yeletay Kasetiide Odetteedda

26 Usuppuntsa agenaan S'oossaa kiitanchchaa Gabreel Galiilaa gadiyaan Naazireete Katamaa
27 Daawita yaraappe gideedda Yooseefo geetettiyaa bitanew ooshetta k'ashetteedda wodorattikko S'oossaa matappe kiitetteedda; wodoratti suntsaykka Mayraamo geetettee.
28 Kiitanchchaykka Mayraamikko yiide, «Darissaade dosettawunnee, sarotetsay new gido; Godaykka neenanna gatso de'ee; Neenikka mac'c'awanttu giddon anjjetteeddawunno»* yaageedda.
29 Mayraamakka Aa haasayaappe denddowaan darissa dagamaade, «Hawe ayaa mala sarotaa gidanee» gaade yewuwaa k'oppaaddu.
30 Kiitanchchay izo, «Hanne Mayraamee, S'oossaa matan sabaa demmaadda yayyoppa.
31 Neeni shahaaraade, attuma na'aa yelanaassa; Aa suntsaakka Yesuusa gaanaassa.

1:19 Dan. 8:16; 9:21 § **1:25** *Ta tooshiyaa asaa giddoppe digganaw:* Asinaa geleedda mishiratta na'aa yelennaan attooppe, Isiraa'eeliyaa asaa k'ofaan, «S'oossay izo muri de'ee» yaagettaw. **1:27** Mat. 1:18 * **1:28** *Neenikka mac'c'awanttu giddon anjjetteeddawunno:* Ha k'ofay beni c'imeedda Giriikiyaa mas'aafaan baynnawaa gidiyaa diraw, itti itti Inggilizeetsuwaaninne Amaaraatsuwaa mas'aafaankka baawa. **1:31** Mat. 1:21

32 Ikka dara gidanawaa; Ubbaappe D'ok'k'a S'oossaa Na'aa
geetettana; Godaa S'oossay Aa aabbu Daawita kawutetsaa
oydiyaa aw immanawaa.
33 Ikka Yaak'ooba gollen med'inaw kawutanawaa; Aa
kawutetsawukka wurssetsay baawa» yaageedda.
34 Mayraamakka kiitanchchaa, «Taani wodoratto gido di-
raw, hawe wooti hananawee?» yaagaaddu.
35 Kiitanchchaykka zaariide iziw, «Ayaanaa Geeshshay ne
bolla yaanawaa; D'ok'k'a S'oossaa wolk'k'ay neenan shemp-
panawaa. Hewaa diraw, neeppe yelettiyaawe geeshsha
S'oossaa Na'aa geetettana.
36 Ne dabbatta Elssaabees'a bare c'imatetsaa wodiyaan
attuma na'aa shahaaraaddu. Mantsa geetetteeddawunna
Elssaabees'a shahaaroodeppe usuppuntsa agenaa
oyk'k'aaddu.
37 S'oossaa s'ooniyaa yewuu baawa» yaageedda.
38 Mayraamakka, «Taani Godaa ayilatto; neeni goowaadan
hano» gaaddu. Hewaappe guyyiyaan kiitanchchay izi mat-
appe beedda.

Mayraamakka Elssaabees'o Oochchanaw Baaddu

39 Mayraamakka he agenaa giddon denddaade killi
zoozetiyaa Yihudaa gaden de'iyaa itti katamaa elleella
kesaaddu.
40 Zakkaraasa golle gelaade Elssaabees'o sarotaaddu.
41 Elssaabees'akka Mayraami sarotaa siseedda wode, izi
uluwaan de'iyaa shahaaray guppeedda; Elssaabees'akka
Ayaanaa Geeshshaan kumaaddu.
42 Bare kooshshaakka d'ok'k'u ootsaade, «Neeni
mac'c'awanttu giddoppe anjjetteeddawunno. Neeppe
yelettiyaawekka anjjettowaa.
43 Neeni ta Godaa daaya taakko yaanaw taani oonee?
44 Hekko ne sarotaa kooshshay ta haytsaan sisetteedda
wode, ta uluwaan de'iyaa shahaaray nashechchaan gup-
peedda.
45 Goday polettee giide iziw odeeddawaa ammaneed-
dawunna iza anjjetteeddawunno» yaagaaddu.

Mayraami Galataa Yetsaa
(1:46-53)

46 Mayraamakka,
«Ta shemppatta ta Godaa bonchchaw,
47 Ta ayyaanaykka ta S'oossaa, ta d'aliyaan,
loytsa nashettaw.
48 Ikka bare ayilatti tooshiyaa s'eelleedda.

1:33 2 Sam. 7:12, 13, 16; Isa. 9:7 **1:37** Dom. 18:14

Hachcheppe doommiide yeletay ubbay
anjjetteeddawunnee giino.
49 Wolk'k'aama gideedda I,
daro yewuwaa taw ootseedda;
Aa suntsaykka geeshsha.
50 Aa maarotay yayyiyaawanttoo,
yeletaappe yeletay gakkanaw de'ee.
51 Bare wolk'k'aan mino kiitaa kiitetteedda;
barenttu wozanaa k'ofaan otorettiyaawantta,
laaleedda.
52 Mooddiyaawantta kawutetsaa maataa oydiyaappe wotseedda;
ashikkatuwaakka k'ay d'ok'k'u d'ok'k'u ootseedda.
53 Koshatteeddawantta lo"o yewuwaan kalisseedda;
duratuwaa k'ay mela yedersseedda.
54 Bare maarotetsaa k'oppiide,
bare ayiliyaa Israa'eeliyaa maadeedda.
55 Nu aawaatoo I odeeddawaadan,
Abrahaamewunne Aa yaraw geeddawaa,
med'inaw naagana diraassa»
yaagaaddu.
56 Mayraamakka heezzu agenaa keena Elssaabees'i matan gam"owaappe guyyiyaan bare golle simmaaddu.

S'ammak'iyaa Yohaannisa Yeletaa

57 Elssaabees'iwukka yeliyaa wodii gakkina, attuma na'aa yelaaddu.
58 Izi shooratuunne izi dabbo gideeddawanttu, Goday maarotetsaa iziw ootseeddawaa sisiide izinna ittippe nashetteeddino.
59 Hosppuntsa gallassaan na'aa k'as's'aranaw yeeddino; Aa, aawuwaa suntsaan Zakkaraasa giide suntsanaw koyyeeddino.
60 Aa daaya k'ay, «Hanenna, Yohaannisa geetettanaw koshshee» yaagaaddu.
61 Unttunttukka izo, «Ne dabbatuwaappe hachche gakkanaw ittuukka ha suntsaan s'eesettibeenna» yaageeddino.
62 Aa aabba, oona giyaa suntsan s'eegettanaw koyyintto s'orssi oochcheeddino.
63 Aa aabbukka s'aafiyaabaa oochchi akkiide, «Na'aa suntsay Yohaannisa» giide s'aafina, ubbatuukka yewuwaan maalaletteeddino.
64 Hewankka Zakkaraasa doonay dooyetteedda, Aa ins's'arssaykka bilettina haasayaa doommeedda, S'oossaakka galateedda.

1:59 Wog. 12:3

65 Aa shooratuukka de'iyaasaa ubbaan yashshaan kumeeddino. Ha yewuukka zoozetiyaa Yihudaa gadiyaa ubbaan darii haasayetteedda.
66 Hawaakka siseeddawanttu ubbatuu, «Ha na'ay ayaa gidaneeshsha?» yaagiide yewuwaa barenttu wozanaan oyk'k'eeddino; S'oossaykka aanana de'iyaawaa ereeddino.

Zakkaraasa Galataanne Timbbitiyaa Oduwaa

67 Yohaannisa aabbu Zakkaraasi Ayaanaa Geeshshaan kumiide timbbitiyaa yaagi odeedda:
68 «Israa'eeliyaa Goday S'oossay anjjetto;
yiide bare asaa s'omooseeddanne wozeedda.
69 Bare ayiliyaa Daawite golliyaan;
wolk'k'aama ashshiyaawaa nuw giigisseedda.
70 Hawekka beni Godaa geeshsha nabatuwaa doonaan odettowaadan,
71 I nuuna, nu morkkatuwaappenne,
nuunanna ek'ettiyaawanttu kushiyaappe ashshanaassa.
72 Hawaakka I ootseeddawe, nu aawaatoo,
maarotetsaa bessanaassanne,
bare geeshsha c'aak'uwaa wozanaa aatsanaassa.
73 Nu aawuwaa Abraahaamoo,
c'aak'k'eedda c'aak'uwaa k'oppanaw,
74 nu morkkatuwaa kushiyaappe kesiide,
yashshay banttaan aw ootsanaadan,
maataa nuw immeedda.
75 Hawenneekka, nuuna nu wodiyaa ubbaan,
geeshshatetsaaninne s'illotetsaan,
bare sintsaan essana diraassa.
76 Zaariidekka, neenoo, ta na'aw,
D'ok'k'a S'oossaa nabiyaa geetettanaassa;
ogiyaa giigissanaw Godaappe sintsanna,
baanaassa.
77 Asaa nagaraa maariyaa atotetsaa eraa,
unttunttoo immanaassa.
78 Hewekka killippe yeedda poo'uu,
nuuna s'omooseeddawe,
nu S'oossaa maarotetsaanne k'aretaa gaasuwaana.
79 Aa poo'uukka d'umaaninne hayk'uwaa kuwaan,
utteeddawanttoo poo'issee;
nu gediyaakka sarotetsaa ogiyaan suurissee.»
80 Na'aykka dic'c'iide, ayaanaan minneedda; Israa'eeliyaa asaw beetteedda gallassay gakkanaw mela biittaan de'eedda.

2

Yesuusa Yeletaabaa
(Mat. 1:18-25)

1 He wode* Roomaa kawutetsaa garssan de'iyaa Asay
ubbay suntsaa s'aafettanaadaninne paydettanaadan
Awugiss's'oose K'eesareppe† azazuu keseedda.
2 Hewenneekka, K'ereneyoose‡ Sooriyaa gadiyaa mood-
diyaa wode haneedda koyro asaa payduwaa.
3 Hawaa diraw itti itti Asay s'aafettanaw bare katamaa bare
katamaa beedda.
4 Yooseefokka Daawita golliyaappenne yaraappe gidiyaa
diraw Galiilaa Awuraajjaan de'iyaa Naazireete katamaappe
denddiide Daawita katamaa gideeddawunnikko Yihudaan
de'iyaa Beeteleeme geetettiyaa katamaa keseedda.
5 He wode yeliyaa wodii mateedda aw ooshetta utteedda
Mayraamakka aanana ittippe baaddu.
6 Unttunttu hewaan de'ishshin iziw yeliyaa wodii gakkii
aggeedda.
7 Izakka Bayira Na'aa§ gideedda attuma Na'aa yelaaddu;
imatsay shemppiyaa sa'aa demmabeenna diraw, na'aa
mayuwaan s'aas'aade Gap'atiyaan* k'eraaddu.

Wudiyaa Heemmiyaawanttanne Kiitanchchatuwaa

8 He gadiyaan k'amma barenttu wudiyaa heemmiidde
dembban ak'iyaawanttu de'iino.
9 S'oossaa kiitanchchay k'oppennaan yiide unttunttu
miyyiyaan ek'k'eedda; Godaa bonchchuu unttunttu
yuushshuwaan poo'eedda wode, wolk'k'aama yashshay
unttuntta oyk'k'eedda.
10 Kiitanchchay unttuntta, «Yayyoppite, asaw ubbaw
haniyaa daro nashechchiyaa mishiraachchuwaa taani
hinttenttoo ahaad.
11 Hachche Daawita katamaan ashshiyaawe yeletteedda.
Ikka Godaa Kiristtoosa.
12 Hawe hinttenttoo malla gido: Gac'ino na'ay mayuwaan
s'aas'ettiide gap'atiyaa giddon giseeddawaa demmanita»
yaageedda.
13 K'oppennaan c'ora S'oossaa kiitanchchatuu koyro ki-
itanchchaanna ittippe k'onc'c'eeddino.
14 S'oossaakka galatiide, hawaadan geeddino:
«Bonchchuu S'oossaw

---

* **2:1** *He wode,* Geetettowe S'ammak'iyaa Yohaannisi yeletti simmiide biro gu-
utsatetsaan de'ishshin Yesuusi yeletto wodiyaanna. † **2:1** *K'eesaara:* Giyaa
suntsay kaatiyaa guussa. Hewenneekka c'ora gadiyaa mooddiyaa wolk'k'ay
de'iyaa c'ora kaatatuwaa kaatiyaa guussaa. ‡ **2:2** *K'ereneyoosa:* Geetettiyaawe
Roomaa kaatii Awugiss's'oose, Sooriyaa geetettiyaa Yihudaanne Galiilaa Awu-
raajjatuwaa oyk'k'eedda gadiyaan suntsayeeddawaa. § **2:7** ***Bayira na'aa:***
Isiraa'eeliyaa Asay yeletteedda na'aa ubbaa golliyaankka S'oossaw bessiyaawaa
giino. * **2:7** ***Gap'atiyaa:*** Ha miishshay miyay miyaabay sa'aan laalettennaan
maana mala yeggiide immiyaabaa.

bolla saluwaan gido.
Sa'aan I dosiyaa asaw
sarotetsay gido»
yaageeddino.

15 Kiitanchchatuu unttunttuppe shaakettiide saluwaa kesowaappe guyye, wudiyaa heemmiyaawanttu, «Goday nuw k'onc'c'isseeddawaa, hawaa haneedda yewuwaa be'anaw Beeteleeme boytte» geetetteeddino.

16 Unttunttukka elleelliide beeddino. Mayraamonne Yooseefo demmiide, gacino na'aykka gap'atiyaan giseeddawaa be'eeddino.

17 Hewaappe guyyiyaan guutsa na'aa diraw odetteeddawaa k'onc'c'issiide odeeddino.

18 Hawaa siseedda ubbay unttunttu odeedda yewuwaan maalaletteeddino.

19 Mayraama k'ay hawaa ubbaa bare wozanaan oyk'k'aade k'oppaadde gam"aaddu.

20 Wudiyaa heemmiyaawanttukka ubbaa yewuu unttunttoo odetteeddawaadan hanina demmo diraw, siseeddawoonne be'eeddawoo ubbaw S'oossaa bonchchiiddinne galatiidde simmeeddino.

21 Na'aw hosppun gallassaa gidina k'as's'arettiyaa wodii gakko wode, I aatti uluwaan attanaappe kase, kiitanchchay kesso suntsaan, Yesuusa geetetteedda.

Yesuusi Geeshsha Golliyaan S'oossaw Sheed'etteedda

22 Muse wogaa maaraadan geeyyiyaa wodii† poletteedda wode Yooseefonne Mayraama gac'ino na'aa S'oossaw sheed'd'anaw Yerusaalame akki beeddino.

23 Hewenneekka Godaa wogaan, «Attuma na'aa gideedda bayira na'ay‡ ubbay S'oossaw dummateeddawaa gidanawaa» geetetti s'aafetteeddawaadaaninne,

24 k'aykka Godaa wogaan, «Laa"u dogommatuwaa woy laa"u harap'p'e maratuwaa» geetettowaadan, Godaw yarshshuwaa yarshshanaw afeeddino.

25 He wode s'illonne genc'c'a gideedda Simoona geetettiyaa itti bitanii Yerusaalamen de'ee. Ikka, Israa'eeliyaa asaw atotetsaa hidootaa naagiyaawaanne Ayaanaa Geeshshay Aa bollaan shemppeedda asaa.

26 Godan oketteedda Kiristtoosa be'ennaan hayk'k'ennawaa Ayaanaa Geeshshaan aw k'onc'c'isseedda.

2:21 Wog. 12:3; Luk'. 1:31 † **2:22** ***Geeyyiyaa wodii:*** Ayihudatuwaa mac'c'a Asay attuma na'aa yelowaappe guyyiyaan, «Geeshsha gidukku» yaagi k'oppiino. K'aykka he na'ay k'as's'arettana gakkanaw iza soyippe kesennaadaan oosettaw. Ha wodii, geeyyiyaa wodiyaa geetettee. ‡ **2:23** ***Bayira na'ay:*** 2:7S'eellite.
2:23 Kes. 13:2, 12

27 Ikka he wode Ayaanaa Geeshshay kaaletsina, Geeshsha
Golliyaa geleedda. Na'aa yelawanttu eriyaa wogaa
maaraadan, koshshiyaawaa aw polanaw guutsa na'aa
Yesuusa oyk'k'iide gelo wode,
28 Simoone mokki akki na'aa idimmiide S'oossaa galatiidde
hawaa yaageedda:
29 «Godaw, Neeni k'aalaa gelo maaraadan,
ha"i taana ne ayiliyaa saruwaan neekko afa.
30-31 Gaasuukka, ta ayfatuu,
asaa ubbaa sintsan Neeni giigisseedda,
ashshiyaa hidootaa be'eeddino.
32 Hewekka Israa'eeliyaa gidenna asaw,
k'onc'c'etsaa immiyaa poo'uwaa.
K'ay Ne asaw Israa'eelew bonchchuwaa.»
33 Yooseefonne Aa daaya Aa diraw haasayetteedda yewoo
maalaletteeddino.
34 Simoonikka anjjiide Mayraamo, «Hawe Na'ay
Israa'eeliyan c'oratoo dendduwaassinne kunddetsaw gaaso
gidanaw, k'aykka iitaa haasayiyaawanttoo malla gidanaw
dooretteedda.
35 C'oratookka wozanaa k'ofay k'onc'c'owaa gidanaw, ne
shemppuukka mashshaan k'ans's'owaadan seelettanawaa»
yaageedda.
36 K'aykka Aaseera yaraappe gideedda Paanu'eela naatta
Haanno geetettiyaa nabatta de'aw; Izakka loytsa c'imaaddu.
Bare wodorotetsaan geleedda asinaana laappu laytsaa
de'eeddawunno.
37 Izi laytsaykka hosppun tammanne oydduwaa gidana
gakkanaw gallassaanne k'ammaa geeshsha golliyaappe
shaakettennaan s'oomaaninne woosaan kiitettaadde am"e§
gidaade gam"aaddu.
38 He wodekka shiik'aade S'oossaa galataaddu; K'aykka
Yerusaalame Asay wozettanaw naagiyaawanttoo ubbatoo
gac'ino Na'aa Yesuusabaa odaaddu.

Yooseefonne Mayraama Naazireete Simmeeddino

39 Yooseefonne Mayraama Godaa higgiyan azazetteed-
dawaa ubbaa polowaappe guyye Galiilaa Awuraajjaan
de'iyaa barenttu katamaa Naazireete simmeeddino.
40 Guutsa na'aykka dic'c'iiddenne minniidde beedda;
aad'd'o eraankka kumeedda; S'oossaa aad'd'o keekatetsay
Aa bollaan shemppeedda.

Guutsa Na'aa Yesuusi Geeshsha Golliyaan

§ **2:37** ***Am"e:*** Am"e guussay asinay hayk'k'ina gelennaan gam"eedda mac'c'awuno. Ha payduwaan s'aafetteedda mishiratta laappu laytsaa s'alalaa asinaana gam"owaappe guyye 84 laytsaa ubbaa am"e gidaade gam"aaddu.
2:39 Mat. 2:23

41 Yooseefonne Mayraama laytsaan laytsaan Paasigaa
Baalaa bonchchanaw Yerusaalame katamaa biino.
42 Na'awukka tammanne laa"u laytsaa gido wode dooy-
aadan baalaw hini Yerusaalame keseeddino.
43 Baalaa polowaappe kaala barenttu golle unttunttu sim-
moode guutsa na'aa Yesuusi Yooseefonne Mayraama eren-
naan Yerusaalamen atti aggeedda.
44 Unttunttunna ittippe de'iyaawaa malatina itti gallassaa
ogiyaa hametteeddino. Guyyeppe k'aykka barenttu
dabbatuwaannanne barenttu siik'ettiyaawanttu matan
koshshaa doommeeddino.
45 D'ayo wode koyyiidde hini Yerusaalame simmeeddino.
46 Heezzu gallassaappe guyye, tamaarissiyaawanttu gid-
don Yesuusi uttiide unttunttu giyaawaa sisiiddenne unt-
tuntta oochchiidde Geeshsha Golliyaa garssan de'iyaawaa
be'eeddino.
47 Sisiyaawanttu ubbatuukka, Aa akeekaaninne Aa
zaaruwaan maalaletteeddino.
48 Yooseefonne Aa daaya Aa be'o wode maalaletteeddino.
Aa daayakka, «Ta Na'aw, ayaw nuuna hawadan ootsay? Ne
aabbunne tanne Neena koyyiidde, daro metooteeddo» yaa-
gaaddu.
49 Yesuusikka unttunttoo, «Ayaw taana koyyiitee? Ta aabbu
gollen* de'anaw taw koshshiyaawaa eribeykkitee?» yaagi
zaareedda.
50 Hewaa yaagi odooppe attin, unttunttoo I odeedda yewuu
ayaa gintto gelibeenna.
51 Hewaappe simmiide, unttunttunna ittippe hini
Naazireete beedda; hewankka unttunttoo azazettee. Aa
daayakka hewaa ubbaa bare wozanaan wotsaaddu.
52 Yesuusikka eraaninne geesan, sabaanikka S'oossaanne
asaa sintsan dic'c'eedda.

3

S'ammak'iyaa Yohaannisi Yesuusaw Ogiyaa Giigissee
(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8)

1 S'ibaariyoosa geetettiyaa kaatii kawuteedda tammanne
ichcheshetsiyaa laytsaan P'ens's'enaawiyaa P'ilaas'oosi
Yihudaa mooddiyaa wode, Heroodise Galiilaan oyddentsiyaa
shaakuwaa mooddiyaa wode, Aa ishay Pilip'p'oosikka
Is'uuriyaaninne S'irkkonddoosan oyddentsiyaa shaakuwaa
mooddiyaa wode, Lisaaniyoosikka Abileenen oyddentsiyaa
shaakuwaa mooddiyaawaa gidiide mooddi de'ishshin,

2:41 Kes. 12:1-27; Zar. 16:1-8 * **2:49** *Ta aabbu gollen:* Guussay, Ta aabbu kiitteedda oosuwaa polanaw bessee guussaa. **2:52** 1 Sam. 2:26; Lem. 3:4

2 Haanninne K'eyyaafay k'eesatuwaa kaappatuwaa* gidiide de'ishshin, S'oossaa k'aalay Zakkaraasa na'aa Yohaannisakko mela biittaan yeedda. 3 Yohaannisi Yorddaanoosa Shaafaa heeraa ubbaa biide, «Hintte nagaray atto geetettana mala nagaraa paas'iide s'ammak'ettite» yaagi tamaarisseedda.

4 Nabiyaa Isiyaasa mas'aafan s'aafetteedda k'aalaadan,
«Mela biittaan waassiyaa bitaniyaa kooshshay,
‹Godaw ogiyaa giigissite;
Aa ogiyaakka suurissite.
5 Ollay ubbay kumo;
deriinne zoozii denbbaa gido,
giigenna ogii ubbay giigo,
hanchchiro ogii ubbay liik'o.
6 Hewaa gidooppe,
Asay ubbay S'oossay ashshiyaawaa be'ana› »
yaageedda.

7 Hawaa diraw Yohaannisi Aa kushiyan s'ammak'ettanaw keseedda asaw hawaadan oduwaa doommeedda, «Henttenoo, shooshshaa naatoo; yiyaa hank'k'uwaappe attana mala hinttentta ooni mak'k'eeddee?

8 Simmi hinttenttu nagaraappe simmeeddawanttoo bessiyaa ayfiyaa ayfite. Hinttenttu wozanaan Abraahaamo nu aabbu de'ee gooppite. S'oossay Abraahaamoo† naanaa ha shuchchatuwaappe dentsanaw danddayee yaagaade taani hinttenttoo oday.

9 Ha"i ubbaa bees'i mitsaa s'ap'uwaan k'ans's'anaw giigi utteedda; simmi lo"o ayfiyaa ayfena mitsay ubbay k'ans's'ettiide tamaan olettanawaa.»

10 «Yaatina ha"i nu ayaa udanee?» yaagiide Aa c'ora Asay oochcheedda.

11 Yohaannisikka, «Laa"u mayuu de'iyaawe baynnawoo immo; k'umay de'iyaawekka baynnawoo gisho» yaagi zaareedda.

12 K'aras'aa shiishshiyaawanttukka s'ammak'ettanaw yiide, «Tamaarissiyaawoo, nu ayaa udanee?» yaagi oochcheeddino.

13 I unttunttoo, «Geetettowaappe aad'd'o k'aras'aa aatsi shiishshoppite» yaagi odeedda.

---

* **3:2** *K'eesatuwaa kaappatuu Haanninne K'eyyaafay:* Haanna kaappotetsaa wodii Yesuusi yelettanaappe kase 6-15 laytsaa gakkanaassa. K'eyyaafaa geetettiyaa Haanna bolluu 18-37 laytsaa kaappo gidiide Yesuusa yeletaappe kase gam"eedda.
3:4 Isa. 40:3-5 **3:7** Mat. 12:34; 23:33 † **3:8** *Abraahaamoo naanaa:* Ayihuda asatuu barentta S'oossay dooreedda asaa yaagi k'oppiino. Gaasuunnekka, beni hidootaa k'aalay S'oossaappe nu aabbu Abraahaamoo imetteedda yaagiide k'oppiyaa diraassa. **3:9** Mat. 7:19 **3:12** Luk'. 7:29

14 Hewaappe kaala wotaadaratuu, «Nuunishi, ayaa udanee?» yaagi Aa oochcheeddino.

Yohaannisikka, «Asaa shaluwaa naak'uwaan bonk'k'i akkoppite, oonanne wordduwaan mootoppite, hinttenttu dirgguu hinttenttoo gidana» yaagi zaareedda.

15 He wode Asay ubbay Kiristtoosa yuussaa naagiidde de'iyaa diraw Yohaannisa, «Hawekka Kiristtoosa gidennaan attena» yaagiide barenttu wozanaan maleeddino.

16 Yohaannisi ubbatuwaakka, «Taani haatsaan s'ammak'ay; gidoppe attin taappe wolk'k'aamaynne taanikka Aa c'aammaa k'ashuwaa billana danddayennawe‡ biro yaanawaa; ikka Ayaanaa Geeshshaaninne tamaan s'ammak'anawaa;

17 Aa kushiyan katsaa dalaappe shaakki geeshshiyaa layday de'ee. Katsaa uddumaan bukkowaa geeshshi punniide ayfiyaa diyiyaan k'olee; shin dalaa to'enna tamaan guuddee.»

18 Yohaannisikka hara c'ora k'aalaan c'ora asaa mak'k'iidde mishiraachchuwaa k'aalaa odeedda.

Heroodise S'ammak'iyaa Yohaannisa K'achcheedda

19 Galiilaa mooddiyaa Heroodisa k'ay bare ishaa Pilip'p'oosa machchatto Herodiyaado I akkeedda dirawunne haraakka c'ora iita kiitaa kiitetto diraw, Yohaannisi seereedda.

20 Hawaa diraw ha ubbaa gujjiide Heroodise Yohaannisa k'asho golle gelisseedda.

Yohaannisi Yesuusa S'ammak'eedda
(Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11)

21 Asay ubbay s'ammak'etti simmowaappe guyyiyaan Yesuusi s'ammak'etteedda. I woossi de'ishshinkka saluu dooyetti aggeedda.

22 Geeshsha Ayyaanaykka harap'p'iyaa malatiide Aa bollaan wod'd'eedda. Saluwaappekka, «Ta dosiyaa na'ay neena; neenan Taani nashettay» yaagiyaa k'aalay yeedda.

Yesuusa Yeletay Kase Guyye
Mayzzaappe De'iyaa Payduwaa
(Mat. 1:1-17)

23 Yesuusi tamaarissuwaa doommoode aw hattamu laytsaa gideedda; c'ora asaykka barenttoo malatowaadan Aa Yooseefo na'aa yaagiino; Yooseefo Eele na'aa;

24 Eele Maate na'aa; Maate Leewiyaa na'aa; Leewii Milkke na'aa; Milkke Yoona na'aa; Yooni Yooseefo na'aa;

---

‡ **3:16** *Aa c'aammaa k'ashuwaa billana danddayennawe:* Hawe k'oomaa woy danggaas'iratti oosuwaa. **3:20** Mat. 14:3-4; Mar. 6:17-18 **3:22** Dom. 22:2; Maz. 2:7; Isa. 42:1; Mat. 1:17; Mar. 1:11; Luk'. 9:35

25 Yooseefo Maataatiyaa na'aa; Maataati Amoos'e na'aa; Amoos'e Naahoome na'aa; Naahoome Esiliime na'aa; Esiliime Naage na'aa;
26 Naage Maa'aate na'aa; Maa'aate Maataatiyyu na'aa; Maataatiyyu Seemeye na'aa; Seemeyi Yooseefo na'aa; Yooseefo Yooda na'aa;
27 Yoodi Yoonaana na'aa; Yoonaani Reese na'aa; Reese Zerubaabeela na'aa; Zerubaabeeli Salaatiyaala na'aa; Salaatiyaale Neele na'aa;
28 Neeli Milkke na'aa; Milkke Haadde na'aa; Haadde Yoosaase na'aa; Yoosaase K'oosaama na'aa; K'oosaami Elmaadoome na'aa; Elmaadoome Eere na'aa;
29 Eere Yoosee'e na'aa; Yoosee'e, Eli'eezera na'aa; Eli'eezere, Yooraame na'aa; Yooraami Maas'aate na'aa; Maas'aate Leewiyaa na'aa;
30 Leewii Simoona na'aa; Simoone Yihudaa na'aa; Yihuday Yooseefo na'aa; Yooseefo Yoonaana na'aa; Yoonaani Eeliyaak'eema na'aa;
31 Eeliyaak'eemi Meeliya na'aa; Meeliye Mayinaana na'aa; Mayinaani Maas'aate na'aa; Maas'aate Naataane na'aa; Naataane Daawite na'aa;
32 Daawite Issey na'aa; Issey Iyyoobeedda na'aa; Iyoobeedi Boo'eeza Na'aa; Boo'eezi Salmoona na'aa; Salmooni Nahishoona na'aa;
33 Nahishooni Aminaadaaba na'aa; Aminaadaabi Raama na'aa; Raami Ariina na'aa; Ariinay Hezroona na'aa; Hezrooni Pereeza na'aa; Pereezi Yihudaa na'aa;
34 Yihuday Yaak'ooba na'aa; Yaak'oobi Yisaak'a na'aa; Yisaak'i Abraahaamo na'aa; Abraahaamo Taara na'aa; Taari Naakoora na'aa;
35 Naakoori Seeroohe na'aa; Seeroohi Ragawa na'aa; Ragawi Pelega na'aa; Pelegi Abeera na'aa; Abeeri Saalla na'aa;
36 Saalli K'aynaana na'aa; K'aynaani Arfaakisiide na'aa; Arfaakisiide Seeme na'aa; Seemi Nohe na'aa; Nohe Laameehe na'aa;
37 Laameehi Maatusaala na'aa; Maatusaali Heenooke na'aa; Heenooki Yaareedda na'aa; Yaareed Malaali'eela na'aa; Malaali'eeli K'aynaana na'aa;
38 K'aynaani Heenoosa na'aa; Heenoosi Seete na'aa; Seeti Addaama na'aa; Addaami S'oossaa na'aa.

4

Yesuusaw Shiik'eedda S'alahiyaa Paac'iyaa
(4:1-13; Mat. 4:1-11; Mar. 1:12, 13)

1 Yesuusi Geeshsha Ayyaanaan kumiide Yorddaanoosa Shaafaappe simmeedda; Ayyaanaan mela sa'aa kaalesettiide beedda.

2 Hewaan oytamu gallassaa daabiloosan paac'etteedda.
He gallassatuwaan ayaanne mibeenna diraw wurssetsaa
poluwaa heeraan I koshatteedda.
3 Daabiloosikka, «Neeni S'oossaa Na'aa gidooppe ha
shuchchaa, ‹Ukitsaa gida› gaade azaza» yaageedda.
4 Yesuusikka, « ‹Asay S'oossaa K'aalaa ubbaappe attin
ukitsaa s'alalaan de'enna› geetetti S'oossaa K'aalaan
s'aafetteedda» yaagi zaareedda.
5 Daabiloosikka d'ok'k'a gideedda deriyaa Yesuusa kessiide
alamiyaa kawutetsaa ubbaa lip'o ayfii simmanaw besseedda.
6 Daabiloosikka, «Ha kawutetsaa maataynne bonchchuu
ubbay taw imetteedda. Taani ta dosiyaa oossinne immana;
newukka immana.
7 Hewaa gidiyaa diraw, ne ta sintsaan taw goyinnooppe ha
ubbay neessa gidanawaa» yaageedda.
8 Yesuusikka zaariide, « ‹Godaa S'oossaw goyinna, Aa
s'alalaa Godaya› geetetti S'oossaa K'aalaan s'aafetteedda»
yaageedda.
9-11 Daabiloosikka Yesuusa Yerusaalame afiide Geeshsha
Golliyaa huup'iyaa kessiide,
« ‹S'oossay neena naagana mala,
kiitanchchatuwaa kiittanawaa,
unttunttukka ne gedii shuchchaan d'ubettenna mala,
barenttu kushiyaan neena dentsanawantta› yaagettiide,
Geeshsha Mas'aafaan s'aafetteedda;
ane Neeni S'oossaa Na'aa gidooppe,
hawaappe duge neena ola»
yaageedda.
12 Yesuusikka zaariide, « ‹Ne Godaa S'oossaa paac'c'oppa›
geetetteedda» yaageedda.
13 Daabiloosikka paac'iyaa ubbaa wurssowaappe guyye
guutsa wodew Yesuusappe shaaketteedda.

Yesuusi Galiilaan Oosuwaa Doommeedda
(Mat. 4:12-17; Mar. 1:14, 15)

14 Yesuusikka Ayaanaa wolk'k'aan Galiilaa gadiyaa sim-
meedda. Aa waariikka yuushshuwaan de'iyaa ubbaa gak-
keedda.
15 Yesuusikka Ayihudatuwaa Woosa Golliyaan tamaarissi-
ide asaan ubbaan galatetteedda.

Naazireeten Yesuusa Is's'eeddino
(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

16 I bare dic'c'o katamaa Naazireete yeedda; kase oot-
siyaawaadankka sambbata gallassi Ayihudatuwaa woosa
golle geliide nabbabanaw denddiide ek'k'eedda.

4:4 Zar. 8:3 **4:9-11** Maz. 91:11-12

17-19 Nabiyaa Isiyaasan s'aafettiide s'aas'etteedda
mas'aafaa aw immeeddino. He mas'aafaa billiide:
«Taani hiyyesatoo mishiraachchuwaa odanaw
oketteedda diraw Godaa Ayyaanay Ta bollan de'ee.
K'ashetteeddawanttoo biletsaa,
k'ook'atoo s'eelana mala odanaw,
k'aykka naak'etteeddawantta naak'uwaappe
kessana mala dosetteedda Godaa laytsaa
odana mala, Taana kiitteedda»
geetetti s'aafetteeddasaa demmeedda.
20 Mas'aafaakka s'aas'iide Ayihudatuwaa woosa golliyaan
ootsiyaawoo immiide utteedda. Ayihudatuwaa woosa gol-
liyaan de'iyaa Asay ubbay Aa c'addi s'eelleedda.
21 Yesuusikka, «Hachche hinttew nabbabettina hinttenttu
siseedda k'aalay poletteedda» yaageedda.
22 Ubbay aw markkatteeddino. Aa doonaappe kesiyaa
aad'd'o keekatetsaa k'aalaappe denddeeddawaan maalalett-
iidde, «Hawe Yooseefo na'aa gidennee?» geeddino.
23 Yesuusikka sid'e banttaan ha leemisuwaan, «Hinttenttu
taw ‹D'aliyaa Godaw, ne huup'iyaa patsa, neeni
K'ifirinaahooman ootsina nu sisowaa ubbaa ha ne
katamaankka k'ay ootsa› yaagiide odiita» yaageedda.
24 K'aykka, «Tumuwaa yaagay, nabii bare yeletto gadiyaan
gammakka bonchchettenna.
25 «Yewuwaan k'ay tumuwaa oday: Eelaasa wodiyaan
heezzu laytsanne usuppun agenaa iray bukkennaan
is's'ina sa'aa ubbaan wolk'k'aama koshay geleedda wode,
Israa'eelen c'ora am"atuu de'iino.
26 Eelaasikka Sidoonaa gadiyaan de'iyaa Seraafta
heeraa itti am"attikko kiitetteeddappe attin ookkonne
kiitettibeenna.
27 Nabiyaa Elssaa'a wodiyaankka Israa'eeliyaan c'ora ool-
luwaa harggiyaan* oyk'etteeddawanttu de'iino; Sooriyaa bi-
ittaan de'iyaa Ni'imaaneppe attin unttunttuppe ooninne pas'i
beenna» yaageedda.
28 Ayihudatuwaa woosa golliyaan de'iyaawanttu ubbatuu
hawaa sisiide darissiide hank'k'etteeddino.
29 Unttunttu denddiide Yesuusa katamaappe gas'aa kessi-
ide duge olanaw katamay kees'etteedda deriyaa huup'iyaa
afeeddino.
30 Shin Yesuusi unttunttu gidduwaanna aad'd'iide beedda.

Iita Ayyaanay Oyk'k'eedda Bitaniyaa
(4:31-37; Mar. 1:21-28)

4:17-19 Isa. 61:1-2 **4:24** Yoh. 4:44 **4:25** 1 Kat. 17:1 **4:26** 1 Kat. 17:8-16

* **4:27** *Oolluwaa harggiyaa:* S'oossaa k'aalay tamaarissettiyaa wodiyaa ubbaan, «Oolluwaa» giyaa k'aalay galbbaa bollan sakkiyaa sakuwaa ubbaw akettiyaawaa. **4:27** 2 Kat. 5:1-14

31 Hewaappe guyyiyaan Yesuusi Galiilaa gadiyaan de'iyaa
K'ifirinaahooma katamaa beedda. Sambbata gallassaankka
asaa tamaarisseedda.
32 I tamaarissiyaa timirttii maataan gidiyaa diraw siseedda
Asay ubbay maalaletteeddino.
33 Ayihudatuwaa woosa golliyaan iita ayyaanay
oyk'k'eedda bitanii de'ee; bare kooshshaa d'ok'k'u ootsi
waassiide,
34 «Hayya godo aggaarikkii Naazireetiyaa Yesuusa; nuw
neenanna ay ittippetetsay de'ii? Nuuna bayizzanaw yaad?
Neeni oonentto eraad; Neeni S'oossaa Aawuu kiitteedda
geeshsha gidikkii!» yaageedda.
35 Yesuusikka, «C'o"u ga, aappekka kesa» yaagi seereedda.
Iita ayyaanay bitaniyaa unttunttu gidduwaan kunddissiide
ayinne k'ohennaan aappe keseedda.
36 Asay ubbay maalalettiide ittuu ittoo, «Hawe ayaa k'aalee?
Barew de'iyaa maataaninne wolk'k'aan iita ayyaanatuwaa
seeree; k'ay iita ayyaanaykka kesee» yaagiidde haasayeed-
dino.
37 Aa waariikka he yuushshuwaan de'iyaa gadiyaa ubbaa
gakkeedda.

Yesuusi C'ora Hargganchcha Asaa Patseedda
(Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34)

38 Yesuusi Ayihudatuwaa woosa golliyaappe denddiide
Simoona golliyaa geleedda, Simoona bollotatta wolk'k'aama
k'os'uwaa harggiyaan harggettaade giseeddawunniw Yesu-
usi izo patsanaadan Asay Aa woosseedda.
39 I matan ek'k'iide k'os'uwaa harggiyaa seerina, harggii
yeddiisheedda; he wodiyaankka denddaade unttunttoo ki-
itettaaddu.
40 Away wullo wodiyaan dumma dumma harggiyaan
oyk'k'etteedda harganchchatuwaa ubbaa aakko aheeddino;
ikka ittuwaa ittuwaa bolla bare kushiyaa wotsiide patseedda.
41 Iita ayyaanatuukka, «Neeni Kiristtoosa S'oossaa Na'aa»
yaagi waassiidde c'ora asaappe keseeddino. I Kiristtoosa gid-
owaa unttunttu ereedda diraw haasayenna mala diggeedda.

Yesuusi Galiilaan Tamaarisseedda
(Mat. 4:23-25; Mar. 1:35-39)

42 Sa'ay wontto wode Asay baynnasaa beedda; Asay ubbay
Aa koyyiidde I de'iyaasaa yeeddino. Barenttuppe shaaketti
beennaadan digganaw koyyeeddino.
43 I k'ay, «Hini hara katamatoo baade S'oossaa Kawutetsaa
mishiraachchuwaa K'aalaa odanaw koshshee; taani kiitet-
teeddawe hawaa diraassa» yaageedda.

4:32 Mat. 7:28, 29

44 Galiilaan de'iyaa Ayihudatuwaa woosa gollen K'aalaa
tamaarissiidde gam"eedda.

5

Yesuusi Koyro Barena Kaalliyaawantta Dooreedda
(Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20)

1 Itti gallassi Yesuusi Gensaarees'e Abbaa* gas'aan ek'k'iide
de'ishshin c'ora Asay aakko shiik'iide S'oossaa k'aalaa
sisanaw sugetti de'iino.
2 He wode laa"u wonggiratuu† Abbaa gas'aan ek'k'owaa
I be'eedda; moliyaa p'iriyaawanttu k'ay wonggiratuwaappe
wod'd'iide barenttu dabbaa meec'c'i de'iino. 3 Yesuusi
wonggiratuwaa giddoppe Simoonawunno gideeddawunnin
geliide sa'aappe yaa abbaakko guutsaa shiishshanaadan
oochcheedda. Hewaappe guyye wonggiriyaa bollan uttiide
asaa tamaarissuwaa doommeedda.
4 Tamaarissuwaa betsowaappe guyyiyaan Simoona,
«Wonggiriyaa yaa abbaa c'iimmuwaakko shiishshite;
hinttenttu dabbaakka moliyaa p'iranaw olite» yaageedda.
5 Simoonikka, «Godaw, k'ammaa kummentsaa daaburi
ak'iide ayinekka oyk'k'ibeykko; shin ha"i Neeni goowaadan
dabbaa oleetto» yaagi zaareedda.
6 Hewaadankka ootseedda wode, daro c'ora moliyaa
oyk'k'eeddino. Unttunttu dabbatuukka duus'erettanaw
haneeddino.
7 Hara wonggiriyaan de'iyaa laggetsatuu yiide
maaddanaadan wutteeddino; unttunttu laa"u wonggi-
ratuwaankka moliyaa kuntsina wonggiratuu mitettussaa
doommeeddino.
8 Simooni P'es'iroosikka hawaa be'eedda wode Yesuusa
gulbbatan kunddiide, «Godaw, taani nagaranchcha asaa gido
diraw taappe shaaketta» yaageedda.
9 Hawaa geeddawe inne aanana ittippe de'iyaawanttu ub-
bay barenttu oyk'k'eedda moliyaa c'oratetsaan maalaletteed-
dino.
10 Hewaadankka k'ay Simoona laggetsaa gideeddawanttu
Zabddiyoosa naanatuu Yaak'oobinne Yohaannisi maalalet-
teeddino.
Yesuusikka Simoona, «Yayyoppa hawaappe guyyiyaan asaa
p'iriyaawaa gidanaassa» geedda.
11 Unttunttukka wonggiratuwaa haatsaappe gas'aa kessi-
ide, ubbabaa aggiide Yesuusa kaalleeddino.

---

* **5:1** *Gensaarees'e Abbaa:* Galiilaa Abbaw imetteedda dumma suntsaa. **5:1** Mat. 13:1, 2; Mar. 3:9, 10; 4:1 † **5:2** *Wonggiriyaa:* Wonggiriyaa geetettowe, wogga haatsaa woy abbaa bollaan Asay hefintsa bagga pinnanaw go"ettiyaa miishshaa. Hayk'k'o Asay moogettiyaawaa gidennawaa eranaw koshshee. **5:5** Yoh. 21:3 **5:6** Yoh. 21:6

Yesuusi Oolluu Oyk'k'eedda Bitaniyaa Patseedda
(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

12 Yesuusi katamatuwaappe ittuwaan de'ishshin oolluu‡ bollaa ubbaa meedda bitanii de'iyaawe Yesuusa be'iide Aa sintsankka kunddiide, «Godaw, neeni koyyooppe taana patsanaw danddayaa» yaagiide woosseedda.

13 Yesuusikka bare kushiyaa yeddi bochchiide, «Dosay geeyya!» geedda. Heman"iyankka oolluu Aa yeddeedda.

14 Yesuusi Aa, «Hawaa oossinne odoppa. Shin k'eesaakko baade neena bessa. Hewaappe guyye oolluwaa harggiyaappe pas'eeddawoo markka gidanaadan Muse higgiyan azazetteedda yarshshuwaa shiishsha» geedda.

15 Gido shin Aa waarii loytsi aakkiide beedda; daro c'ora asaykka Yesuusi odiyaawaa sisanawunne barenttu harggiyaappe pas'anaw shiik'eeddino.

16 Yesuusi c'ora wode geemasaa biide woossee.

Yesuusi Bollay Sileedda Bitaniyaa Patseedda
(5:18-26; Mat. 9:2-8; Mar. 2:3-12)

17 Itti gallassi Yesuusi tamaarissiidde de'ishshin Galiilaappenne Yihudaa heeraa ubbaappe, Yerusaalame yeedda Parisaawatuunne higgiyaa tamaarissiyaawanttu utti de'ishshin hargganchchatuwaa patsana mala S'oossaa Aawuwaa wolk'k'ay aw imetteedda.

18 He wode bollay sileedda§ itti bitaniyaa amareeda Asay shanchchamaan tookki ahi golle gelissiide Yesuusa sintsan wotsanaw koyyeeddino.

19 Asaa c'oratetsaappe denddeeddawaan Yesuusakko shiik'anaw danddayibeykkino. Hewaa diraw bollaw gi"i golliyaa kaaraa* k'aariide Aa, shanchchamaanna asaa giddon Yesuusa sintsaan wotseeddino.

20 Yesuusikka unttunttu ammanuwaa be'iide, «Ha bitanew, ne nagaray atto geetetteedda» yaageedda.

21 Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu, «Hawe S'oossaa boriyaawe oonee? Itti S'oossaappe attin nagaraa atto gaanaw ooni danddayii?» yaagi k'ofaa doommeeddino.

---

‡ **5:12** *Oolluwaa:* 4:27S'eellite. § **5:18** ***Bollay sileedda:*** Hawaa guussay Giriike k'aalaan «Paralumoo'ay» geetettiyaawaa. Ha k'aalaa biletsay Inggilizeetsuwaan «Paraalayizid» guussaa. Ha laa"atuwaakka Dawurootsuwan biletsaa immoode, keechcheeddawaa woy k'aas's'enna mala daabureeddawaa guussaa. * **5:19** ***Kaaraa:*** Ha payduwaan geetetteedda golliyaa kaaray Dawurowaa mala gidennaadan, Palasttiine gaden golliyaa bollan de'iyaa kaaray gede k'erettiide kees'ettee. Hewe yaatiide k'ay dufettiide gas'aan gas'aan hara mitsay tec'ettina loytsi kees'ettee. Hewaa mala kees'ay ooratsa k'aalaa c'aak'uwaa wodiyaan eretteeddawaa.

22 Yesuusikka unttunttu k'ofaa ero diraw hawaadan
geedda, «Ayaw hinttenttu wozanaan hawaadan k'oppiitee?
23 ‹Ne nagaray atto geetetteedda› gaanawaappenne ‹Dend-
daade ba› gaanawaappe hak'awe matee?
24 Yewuwaan k'ay hawaa taani geeddawe, Asaa Na'ay biit-
taa bollan nagaraa maaranaw maatay de'iyaawaa hinttenttu
eranaadana.» Hewaappekka gunddeedda bitaniyaa, «Dendda
ne shanchchamaa tookkaade ne golle ba gay» yaageedda.
25 Gunddaykka asaa sintsaan denddowaashshin bare
shanchchamaa tookkiide S'oossaa galatiidde bare soy
beedda.
26 Ha wode ubbatuukka darii maalaletteeddino;
S'oossaakka galatiidde, «Hachche malabaa be'eeddo» yaagiide
yashshaan kumeeddino.

Yesuusi Leewiyaa Dooreedda
(5:27-32; Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17)

27 Hewaappe guyyiyaan Yesuusi kesiide beedda;
Leewiyaa geetettiyaa k'aras'aa shiishshiyaawe, k'aras'aa
shiishshiyaasan uttowaa be'iide, «Taana kaala» geedda.
28 Ikka denddiide ubbabaa aggiide Aa kaalleedda.
29 Hewaappe simmiide Leewii bare gollen daro shoobiyaa
giigisseedda; c'ora k'aras'aa shiishshiyaawanttunne hara
c'ora asaykka unttunttunna uttiide mi de'iino.
30 Parisaawatuunne higgiyaa tamaarissiyaa, unt-
tunttunna ootsiyaawanttu, Yesuusa kaalliyaawanttu
bollan, «Ayaw k'aras'aa k'ans's'iyaawanttunnanne
nagaranchchatuwaanna miiteennee ushiitee?» yaagiide
zuuzummeeddino.
31 Yesuusikka, «Hargganchcha asaappe attin pas'a asaw
aakimiyaa koshshenna.
32 Taani yeeddawe, nagaranchchatuu barenttu nagaraa
paas'iide simmanaadaanappe attin, s'illatuwaa s'eesanaw
yabeykke» yaagi zaareedda.

Yesuusi S'oomaabaa Ooshetteedda
(5:33-39; Mat. 9:14-17; Mar. 2:18-22)

33 Hawaappe guyyiyaan Yesuusa, «Yohaannisa
kaalliyaawanttunne Parisaawatuwaa kaalliyaawanttu
ubbaa wode s'oomiinonne woossiino; shin Neena
kaalliyaawanttu k'ay ubbaa gallassi miinonne ushiino»
yaagiide oochcheeddino.
34 Yesuusikka, «Mishiray unttunttunna de'ishshin
miyaatatuu s'oomanaw danddayiinoo?

5:30 Luk'. 15:1, 2

35 Yewuwaan k'ay mishiray unttunttuppe shaakettiide
baana wodii yaanawaa; he wode s'oomanawantta» yaagi
zaareedda.
36 Yesuusikka kaalliyaa leemisuwaa odeedda: «Ooratsa
mayuwaappe peed'i akkiide ec'a mayuwaa bollan
d'eppiyaawe baawa; gaasuukka hawaada ootsooppe
ooratsa mayuwaa peed'ee; ooratsa d'efiikka ec'a mayuwaan
giigenna.
37 Hawaadankka ec'eedda c'ilggiyaan† ooratsa woyniyaa
eessaa wotsiyaawe baawa; wotsooppe k'ay ooratsa woyniyaa
eessay c'ilggiyaa d'uussee; eessaykka gukkee; c'ilggaykka
bayee.
38 Ooratsa woyniyaa eessaa, ooratsa c'ilggiyaan wotsanaw
bessee.
39 Ec'a woyniyaa eessaa ushiide ooratsa koyyiyaawe
ooninne baawa; gaasuukka ec'ay mal"ee giyaa diraw.»

6

Yesuusa Kaalliyaawanttu Sambbataan Tishaa Duutseeddino
(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

1 Sambbata gallassi Yesuusi barena kaalliyaawanttunna
ittippe itti goshshaa gidduwaanna aad'd'iyaa wode Aa kaalliyaawanttu zarggaappe tishaa duutsiide barenttu kushiyan
shigechchiide muussaa doommeeddino.
2 Parisaawatuwaa giddoppe, «Sambbata gallassaan ootsanaw woga gidennawaa ayaw ootsiitee?» yaageeddino.
3 Yesuusi, «Kaatiyaa Daawitenne ittippe de'iyaawanttu
koshatteedda wode ootseeddawaa nabbabi beykkitee?
4 Daawite S'oossaa golliyaa geliide k'eesatuwaappe attin
hara Asay meennaadan digetteedda, S'oossaw yarshshetteedda k'umaa meedda. Ittippe de'iyaawanttukka I imminaade meeddino» yaagi zaareedda.
5 Hawaappe kaalliide Yesuusi, «Asaa na'ay sambbataw Godaa!» geedda.

Yesuusi Kushii Gunddeedda Bitaniyaa Patseedda
(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

6 Hara sambbata gallassaan Yesuusi Ayihudatuwaa woossiyaa golliyaa geliide tamaarissi de'ee. Hewankka ushechcha
kushii sileedda bitanii de'ee.
7 Higgiyaa tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu Yesuusa mootiyaa gaasuwaa demmanaw I sambbataan asaa patsooppe be'ana giide naagi de'iino.

† **5:37** ***C'ilggiyaa:*** Hawoo Dawurootsuwan imettiyaa gujja biletsay eessaa naa"iyaa ogoruwaa. **6:4** Wog. 24:9

8 Ikka unttunttu k'ofaa eriide kushii sileedda bitaniyaa, «Dendda asaa gidduwaan ek'k'a» yaageedda. Bitaniikka denddi ek'k'eedda.
9 Hewaappe simmiide Yesuusi, «Haninttonne sambbata gallassaan lo"obaa ootsanaw bessiiyee iitabaa ootsanaw bessii? Shemppuwaa ashshanaw bessiiyee wod'anaw bessii?» yaageedda.
10 Yesuusi bare yuushshuwaan de'iyaa asaa ubbaa s'eellowaappe guyyiyaan bitaniyaa, «Ne kushiyaa mic'c'a!» yaageedda. Ikka mic'c'iide pas'eedda.
11 Unttunttu loytsi hank'k'eettiide Yesuusa bolla ootsanawaa barenttu giddon mak'k'eteeddino.

Yesuusi Tammanne Laa"u Kiitetteeddawantta Dooreedda (Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

12 He wodiyaan Yesuusi deriyaa bolla woossanaw keseedda; hewankka k'ammaa kumentsaa S'oossaakko woossiidde ak'eeda.
13 Sa'ay wonttowaan barena kaalliyaawantta s'eeseedda. Hewanttuppekka tammanne laa"atuwaa dooriide, «Kiitetteeddawantta»* yaagiide suntseedda.
14 Unttunttu suntsaykka: P'es'iroosa giide I suntseedda Simoona, Aa ishaa Inddiraasa, Yaak'ooba, Yohaannisa, Pilip'p'oosanne Barttalamoosa,
15 Maatoossa, Toomaasa, Ilppiyoosa na'aa Yaak'ooba, bare gadew seelettiyaa Simoona,
16 Yaak'ooba na'aa Yihudaanne Yesuusa aatsi immeedda ask'k'orootu Yihudaa.†

Yesuusi C'ora Asaa Tamaarisseeddanne Patseedda (Mat. 4:23-25)

17 Yesuusikka unttunttunna ittippe deriyaappe wod'd'iide dembbasaan ek'k'eedda. Aa kaalliyaawanttuppekka c'ora Asay hewaan de'ee. K'aykka Aappe sisanawunne barenttu harggiyaappe pas'anaw Yihudaa gadiyaappe, Yerusaalame katamaappe, abbaa matan de'iyaa S'iiroosappenne Sidonaappe yeedda c'ora Asay hewaan de'iino.
18 Ha asaykka Aa sisanawunne barenttu harggiyaappe pas'anaw yeeddino. Tuna ayyaanan oyk'ettiide metootiyaawanttukka pas'eeddino.
19 Wolk'k'ay aappe kesiide ubbaa patsiyaa diraw Asay ubbay Aa bochchanaw koyyee.

---

* **6:13** *Kiitetteeddawantta:* Hawaa guussay tammanne laa"u Yesuusi kiitteedda hawaaratuwaa guussaa. † **6:16** ***Ask'k'orootu:*** Hawaa guussay Ayihuda gadiyaan de'iyaa Ask'k'orootu geetettiyaa gadiyaappe yeennaan attena guussa. Ha suntsaa biletsay, «Worddanchchaa». K'aykka, «Hayk'oo aatsi immiyaawaa» guussaa.

Anjjuwaabaanne Metuwaabaa
(Mat. 5:1-12)

20 Barena kaalliyaawantta s'eelliide yaageedda:
«Hinttenttu mank'k'atuu anjjetteeddawantta;
Ayaw gooppe, S'oossaa kawutetsay hinttenttuwaa.
21 Hinttenttu ha"i koshattiyaawanttu anjjetteeddawantta;
gidini kaallanita; hinttenttu ha"i yeekkiyaawanttu anjjetteeddawantta;
gidini miic'c'anita.
22 «Asaa na'aa diraw hinttentta Asay is's'iyaa wodenne toochchiyaa wode, hinttenttu suntsaakka iitaan dentsiyaa wode, anjjetteeddita.
23 Saluwaan hinttenttu akkana woytay dara gidiyaa diraw he gallassi nashechchaan guppite; gaasuukka kase hinttenttu aawotuu nabatuwaa bollan hawaadan ootsiidde de'eeddino.
24 «Yewuwaan k'ay, dure asatoo hinttenttoo aayye;
hinttenttu ishalo de'uwaan de'eeddita.
25 Hinttenttoo ha"i kalleeddawanttoo aayye;
gidini koshattanita;
hinttenttoo ha"i miic'c'iyaawanttoo aayye;
gidini kayyottanitanne yeekkanita.
26 Asay ubbay hinttenttu lo"otetsaabaa haasayiyaa wode,
hinttenttoo aayye;
kase hinttenttu aawotuu worddo nabatoo,
hawaadan ootseeddino.

Morkkiyaa Siik'anaw Bessee
(Mat. 5:38-48; 7:12)

27 «Shin Taani odiyaawaa sisiyaawanttoo yaagay: hinttenttu morkkatuwaa dosite; hinttena is's'iyaawanttoo, lo"uwaa ootsite;
28 hinttena shek'k'iyaawantta anjjite, hinttena naak'k'iyaawanttoo, woossite.
29 Itti bagga shayiyaa bak'k'iyaawoo, laa'entsuwaakka bessa; ooninne ne kootiyaa akkiyaawoo, ne shaamic'c'iyaakka diggoppa.
30 «New de'iyaawaa neena woossiyaawoo, imma; newaa akkeeddawaa, zaara gaade oochchoppa.
31 Asay hinttenttoo ootsana mala hinttenttu dosiyaawaadan, hinttenttukka haraw hawaadan ootsite.
32 «Hinttentta dosiyaawantta s'alalaa dosooppe ay galatay de'ii? Hawaa gidooppe nagaranchchatuukka barena dosiyaawantta dosiino.
33 Hinttenttoo lo"obaa ootsiyaawanttu s'alalaw hinttenttu lo"obaa ootsooppe hewoo ay galatay de'ii? Nagaranchchatuukka hawaadan ootsiino.

34 Tal"iide hinttew zaaranaw danddayiyaawanttu s'alalaw tal"ooppe ay galatay de'ii? Bare tal"eeddawaa zaariide akkanaw nagaranchchatuukka barenttu garssan tal"ettiino.
35 Shin hinttenttu, hinttenttu morkkiyaa dosite; unttunttookka lo"obaa ootsite; hinttenttuppe tal"owaa zaariid akkanaw k'oppoppite. Hawaa hinttenttu polooppe hinttenttoo gatii daranawaa. K'ay hinttenttu Ubbaappe Bolla S'oossaa naanaa gidanita. I iitatoonne galatennawanttookka keeka.
36 Hinttenttu aabbu maariyaawaa gidowaadan hinttenttukka maariyaawantta gidite.

Hara Asaa Pirddanaw Bessena
(Mat. 7:1-5)

37 «O bollankka pirddoppite, hinttenttu bollankka pirddettenna; haraa bolla kunaaniyaa ootsoppite; hinttenttu bollankka kunaani oosettenna. Atto giite; S'oossay hinttenttoo atto gaana.
38 Immite; hinttenttoo imettana. Hinttenttu makkeedda makaan hinttenttoo makettana. Bak'k'i naak'k'ina siilli kumi palah laalettiyaa makaa hinttenttu kiwuwaan idintsana» geedda.
39 K'aykka Yesuusi hawaappe kaalliyaa leemisuwaa odeedda; «K'ook'ay k'ook'aa kaaletsanaw danddayii? K'ook'ay k'ook'aa kaaletsooppe laa"atuukka oyk'ettiide ollaan kunddikkinoo?
40 Tamaariyaawe barena tamaarissiyaawaappe aad'd'enna; tamaariyaawe min tamaarooppe barena tamaarissowaa mala gidanaw danddayee.
41 «Ne ayfiyaa giddon de'iyaa tuussaa kessennaan de'aadde hara ne laggiyaa ayfiyaa giddon de'iyaa suullaa ayaw s'eellay?
42 Ne ayfiyaa garssan de'iyaa tuussaa be'ennaan hara asaakko shiik'aade, ‹Ta ishaw, ne ayfiyaa garssappe suullaa ta kessoo?› yaaganaw woota danddayay? Ha lo"uwaa malatiyaa iitaw, koyrottaade ne ayfiyaa giddon de'iyaa tuussaa kessa. Hewaappe guyyiyaan ne ishaa ayfiyaa giddon de'iyaa suullaa kessanaw geeshshaade s'eellanaw danddayaa.

Mitsattonne Iza Ayfeedda Ayfiyaa
(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

43 «Lo"o mitsay iita ayfiyaa ayfena; hewaadankka iita mitsay lo"o ayfiyaa ayfanaw danddayenna.
44 Mitsay ubbay bare ayfiyaa ayfiyaawaan erettee. Aguntsaappe woddentsaa ayfii mas'ettenna; hawaadankka,

6:39 Mat. 15:14

s'undduk'k'iyaappe‡ laadiyaa ayfiyaa mas'anaw danddayettenna.

45 Lo"o Asay bare lo"o wozanaappe lo"o yewuwaa haasayee. K'ay iita Asay bare iita wozanaappe iita yewuwaa haasayee. Ayaw gooppe, Asay bare doonaan haasayiyaawe bare wozanaan kumeeddawaa doonay haasayiyaa diraassa.

Laa"u K'ommo Golliyaa Kees's'iyaa Asaa
(Mat. 7:24-27)

46 «Taani odowaa ootsikkita, shin ayaw Godaw, Godaw, yaagiide Taana s'eegiitee?

47 Taakko yiyaa ubbay ta k'aalaakka sisiide oosuwaan peeshshiyaawe oona malatintto ta hinttentta bessana;

48 ikka golliyaa kees's'iide daro ollaa bookkiide zaallaa bolla ginbbiide kees's'eedda asaa malatee; di'uu di"iide he golliyaa suginakka, mino zaallaa bolla kees'etto diraw k'aatsanaw danddaybbeenna.

49 K'ay Ta k'aalaa sisiide oosuwaan peeshshenna uray baasuu banttasaa shafiyaa bollan golliyaa kees's'eeddawaa malatee. Di'uu di"iide he golliyaa sugo wode elekka kunddeedda; he golliikka iita wodaa woddiide bayeedda» yaageedda.

7

Yesuusi S'eetuwaa Kaappuwaa K'oomaa Patseedda
(Mat. 8:5-13; Yoh. 4:43-54)

1 Yesuusikka hawaa ubbaa asaa sintsan haasay wurssowaappe guyyiyaan hini K'ifirinaahooma beedda.

2 Hewankka itti s'eetuwaa kaappuu de'ee. I daroppe dosiyaa Aa k'oomay harggiide hayyanaw mateedda.

3 Ikka Yesuusabaa siseedda wode, bare k'oomaa woossiide patsana mala Yihudaa c'imatuwaa hini aakko kiitteedda.

4 Unttunttukka Yesuusakko yiide, «Ha bitanii, Neeni Aa maaddanaadan daroppe koyyeedda;

5 gaasuukka nu asaa I daroppe dosiide Ayihudatuwaa woossiyaa golliyaa kees'issowekka Aa» yaagiide daroppe woosseeddino.

6 Yesuusikka unttunttunna ittippe beedda. Ikka hini golliyaa heeraa gakkeedda wode s'eetuwaa kaappuu bare laggetsatuwaa barekko s'eesiide, «Ta Godaw, daaburoppa; ayaw gooppe, neena ta golliyaa kaaraappe garssa baggana gelissanaw taw bessena.

‡ **6:44** ***S'undduk'k'iyaa:*** Ha mitsay gomi"oriyaa zariyaa gidiide Aa ayifii ayawunne maaddennawaa. **6:44** Mat. 12:34

7 Hawaa diraw ne sintsaan ek'k'anawukka haray atto
bessiyaawaa gidikke. Shin neeni k'aalaa s'alalaa oda; ta
k'oomaykka pas'anawaa.
8 Taani taappe bollanna maatay de'iyaawanttoo eeno
gaade de'iyaa asaa. Taappe garssannakka taani kiitissiyaa
wotaadaratuu de'iino. Ittuwaa, ‹Ba› yaagiyaa wode, bee;
haraakka k'ay, ‹Haaya› gooppe yee. Ta k'oomaykka, hawaa
‹Ootsa› giyaa wode azazettee; ootsee» yaageedda.
9 Yesuusikka hawaa sisiide Aa yewuwaan maalaletteedda;
guyye simmiide Aa kaalliyaa daro asaa, «Taani hinttenttoo
tumuwaa gay; taani hawaa mala ammanuwaa haray atto,
Israa'eeliyaa garssankka be'abeykke» yaageedda.
10 Kase kiitetteedda asatuukka s'eetuwaa kaappuwaa golle
guyye simmiyaa wode, Aa k'oomay pas'owaa be'eeddino.

Yesuusi Am"atti Na'aa Hayk'uwaappe Dentseedda

11 Wonttisa gallassi Yesuusi barena kaalliyaawanttun-
nanne c'ora asaana ittippe Nayno geetettiyaa katamato beed-
dino.
12 Yesuusi katamaa gakkana s'eetuwaa wode, Asay
hayk'k'eedda anhaa tookkiide keseeddino. Hayk'k'owekka
bare daayiw mes's'i itti na'aa; aatakka asinay baynna
am"atto. Daro katamaa asaykka izo kaalleeddino.
13 Yesuusikka izo be'eedda wode k'arettiide, «Yeekkoppa!»
yaageedda.
14 Shiik'iide shanchchamaa bochcheedda; tookkowant-
tukka ek'k'eeddino. Yesuusi, «Neenoo yalagaw, dendda gay!»
yaagina,
15 bitanii suuri utteedda. Haasayaakka doommeedda.
Yesuusikka Aa, Aa daayiw immeedda.
16 Ubbaykka yashshaan kumiide, «Wolk'k'aama nabii nu
garssan denddeedda; S'oossaykka bare asaa ashshanaw
yeedda!» yaagiide S'oossaa galateeddino.
17 Hewenneekka Yesuusa waarii Yihudaa yuushshuwaan
de'iyaa gadiyaa ubbaan sisetteedda.

S'ammak'iyaa Yohaannisa
(Mat. 11:1-19)

18 Yohaannisa kaalliyaawanttu hanowaa ubbaa aw odeed-
dino. Yohaannisikka barena kaalliyaawanttuppe laa"atuwaa
s'eesiide,
19 «Yaanawe neeneeyye? Woy nuuni haraa naaganee?»
yaagi, unttunttu oochchana mala hini Yesuusakko kiitteedda.
20 Asatuukka Yesuusakko yiide, «S'ammak'iyaa Yohaannisi,
yaana geetetteeddawe neeneeyye? Woy haraa naaganee?
Yaagiide oochchana mala neekko kiitteedda» yaageeddino.

21 He wodiyaan Yesuusi c'ora asaa dumma dumma harggiyaappe patseedda; tuna ayyaanatuwaakka asaappe kesseedda; c'ora k'ook'atuwaa ayfiyaa dooyyeedda.

22 Yesuusikka Yohaannisi kiittowanttoo, «Biide hinttenttu be'eeddawaanne siseeddawaa Yohaannisaw odite; k'ook'atuu s'eellanawantta; gunddatuu hamettanawantta; oolluu oyk'k'owanttu geeyyanawantta; tulleeddawanttu sisanawantta; hayk'k'eeddawanttu denddanawantta; hiyyeesatookka mishiraachchuwaa k'aalay odettanawaa.

23 Taanan d'ubettenna Asay ubbay anjjetteeddawantta» yaageedda.

24 Yohaannisi kiitteeddawanttu bidiggowaappe guyyiyaan Yesuusi asaw Yohaannisabaa oduwaa doommeedda: «Ayaa be'anaw biittaa bazzuwaa keseedditee? C'arkkuu k'aatsiyaa uusuntsaa?

25 Woy ayaa be'anaw keseedditee? Lo"o mayuwaa mayyeedda asaa de'uwaa? Lo"o mayuwaa mayyeeddawanttunne barena giigissiyaawanttu kaatiyaa gollen de'iino.

26 Woy ayaa be'anaw keseedditee? Nabiyaa be'anaw keseedditee? Ee; taani hinttenttoo yaagay; hinttenttu be'anaw kesowe nabiyaappekka aad'uwaa.

27 S'oossaa Mas'aafan, ‹Ne ogiyaa neeppe sintsanna gigissiyaa kiitanchchaa neeppe sintsayaade kiittana› geetetti Yohaannisabay s'aafetteeddawe hawaa.

28 Mac'c'awanttuppe yeletteeddawanttu garssan s'ammak'iyaa Yohaannisappe aad'd'iyaa ooninne baawa. S'oossaa kawutetsaan k'ay ubbaappe laafa geetettiyaawekka aappe aad'd'anawaa» yaageedda.

29 Haray atto shin k'aras'aa kessiyaawanttu attenaan hawaa Yesuusi haasayowaa siseedda ubbay Yohaannisa kushiyan s'ammak'ettowanttu S'oossaw bessiyaa bonchchuwaa immeeddino.

30 Shin higgiyaa tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu Yohaannisan s'ammak'ettibeenna diraw, S'oossay unttunttoo k'oppeeddawaa is's'eeddino.

31 Yesuusi, «Simmi Taani ha wodiyaa asaa ayaanna leemisoo? Unttunttu ayaa malatiinoo?

32 Unttunttu geyaasan uttiide ittuu ittuwaa s'eesiide, ‹Suusulliyaa hinttenttoo punninakka
kaa'ibeykkita;
yeekuwaa yetsaa kesseeddoshshinkka
yeekkibeykkita
yaagettiyaa naanaa malatiino› geedda.

7:29 Mat. 21:32; Luk'. 3:12

33 S'ammak'iyaa Yohaannisi k'umaa meennaan woyniyaa
eessaakka ushennaan yiina, ‹Aa bollaan gaaleenay de'ee›
yaageeddita.
34 Taani Asaa Na'ay maaddenne ushaadde yiina,
‹Hawe nafisaamaa; woyniyaa eessaakka ushiyaawaa;
k'aras'iyaawanttoonne nagaranchchatoo dabbuwaa›
yaagiita.
35 Gidoppe attin S'oossaa aad'd'o eratetsay bare oosuwaan
tuma gidiide beetteedda» yaageedda.

Parisaawiyaa Simoona

36 Parisaawatuwaappe ittuu barenanna k'umaa maana
mala shoobbina, Yesuusi Aa soy biide maanaw utteedda.
37 He katamaan nagaranchchaa geetetteedda itti mishi-
ratta de'ewunna, Yesuusi Aa soyin utteeddawaa sisaade,
albbass's'iroosa geetettiyaa shuchchaappe oosetteedda alb-
bass's'iroosa baareeta kumeedda shittuwaa akkaa yaaddu.
38 Guyyenna Aa gediyaa mataan ek'k'aade, yeekkaadde
Aa gediyaakka bare afotsaan okaa doommaaddu; izi afot-
say bayizzeedda Aa gediyaakka bare huup'iyaa binnanaan
k'uc'c'aaddenne Aa gediyaa yeraade gediyaan shittuwaakka
c'ac'c'afaaddu.
39 Yesuusa bare soy s'eeseedda Parisaawiikka hawaa
be'iide, «Hawe nabiyaa gideeddentto, hanna Aa bochchiyaa
mishiratta oonenttonne k'aykka iza nagaranchchaa
gidiyaawaa I erana shin» yaageedda.
40 Yesuusikka zaariide, «Simoona, taani new odiyaa yewuu
de'ee» yaagina,
Simoonikka, «Tamaarissiyaawoo, oda» yaageedda.
41 Yesuusi, «Itti bitaniyaappe miishshaa tal"eedda laa"u
asatuu de'iino. Ittuwaa matan ichcheshu s'eetu diinaari, k'ay
yekkuwaa matan ishatamuu de'ee.
42 Laa"atookka c'iggiyaawe d'ayina, laa"atuwaa
ac'uwaakka maari aggeedda. Hawanttuppe hak'awe loytsi
dosiyaawaa malatii?» yaageedda.
43 Simoonikka zaariide, «Daruwaa aggowaa malatee»
yaageedda. Yesuusikka, «Tumuwaa zaaraadda» yaageedda.
44 Yesuusi mishirattikko s'eelliide, Simoona hawaadan
yaageedda; «Hanno mishiratto be'aaddii? Taani ne golle yiina
haray atto shin haatsaakka ta gediyaw imma beykka; shin
iza bare afotsaan ta gediyaa irs's'issaaddu; bare huup'iyaa
binnanaankka k'uc'c'aaddu.
45 Neeni Taana yera beykka; shin iza taani geloodeppe
doommaade ta gediyaa yeriyaawaa agga beykku.

7:38 Mat. 26:7; Mar. 14:3; Yoh. 12:3

46 Neeni ta huup'iyaan zayitiyaa okka beykka; shin iza ta
gediyaan shittuwaa c'ac'c'afaaddu.
47 Hawaa diraw ta hinttenttoo oday: daroppe iza doseed-
dawaa diraw, daro nagaray iziw de'iyaawe maaretteedda;
guutsay maarettiyaawe guutsaa dosee» yaageedda.
48 Yesuusi mishiratto, «Ne nagaray k'uc'etteedda»
yaageedda.
49 Yesuusanna ittippe k'umaa maanaw utteeddawanttu
barenttu wozanaan, «Nagaraa maaranaw danddayiyaawe
hawe oonee?» yaageeddino.
50 Yesuusi mishiratto, «Ne ammanuu neena ashsheeda,
sarotetsaan ne golle ba» yaageedda.

8

Yesuusa Kaalleedda Mac'c'awantta
1 Yesuusi hawaappe simmiide, sabbakiiddinne S'oossaa
kawutetsaa mishiraachchuwaa k'aalaa katamaaninne heer-
aan odiidde aad'd'eedda. Tammanne laa"u Yesuusa kaal-
liyaawanttukka aanana ittippe de'iino.
2 Iita ayyaanaappenne wolk'k'aama harggiyaappe
pas'eeddawanttu itti itti mac'c'awanttukka de'iino.
Hewanttukka: Laappu s'alahii keseedda Magdala geetettiyaa
katamaappe yeedda Mayraamonne,
3 Heroodisa golliyaan suntsaa gideedda Kuuza machchatti
Yohaanno, Soosina geetettewunnanne hara c'oratuwaanna
ittippe gidiide, Yesuusanne Aa kaalliyaawantta miishshaan
maaddeeddino.

Zeretsaa Leemisuwaa
(Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9)
4 C'ora Asay daro katamatuwaappe shiik'iide, Yesuusakko
yeedda wodiyaan leemisuwaan,
5 «Zeriyaawe zeretsaa zeranaw keseedda. Zeriyaa wode
itti itti zeretsay, ogiyaa doonaan wod'd'iide yed'etteedda.
Yaatina saluwaa kafuu hewaa meedda.
6 Haray k'ay zaallaa bolla wod'd'iide doleedda wode
koshshiyaa haatsaa demmenna diraw meleedda.
7 Hara zeretsay aguntsaa garssan wod'd'eedda. Aguntsay
ittippe dic'c'iide mitteedda.
8 Haray lo"iyaa tu'e biittaan wod'd'eedda. Dolowaappe
guyyiyaan, zerettowaappe s'eetu kushiyaa dakkuwaa mok-
keedda» yaageedda.

Yesuusi Leemisuwaan Haasayeedda Gaasuwaa
(Mat. 13:10-17; Mar. 4:10-12)
Yesuusi hawaa haasayiidde, «Haytsay de'iyaa ubbay siso»
yaagi k'aalaa d'ok'k'u ootsiide waasseedda.

9 Aa kaalliyaawanttu, «Ha leemisuu ayaa guussee?» yaagi
Aa oochcheeddino.
10 Ikka zaariide,
«Hinttenttoo S'oossaa kawutetsaa s'uuraa eray imetteedda;
shin haratoo, s'eelliiddikka erenna mala, sisiiddikka
akeekena mala leemisuwaan oday» yaageedda.

Yesuusi Zeretsaa Leemisuwaa Billiide Odeedda
(Mat. 13:18-23; Mar. 4:13-20)

11 Yesuusi, «Zeretsaa leemisuu hawaa: Zeretsay S'oossaa
k'aalaa.
12 Ogiyaa gas'aan wod'd'eedda zeretsay, guutsa wodew
k'aalaa sisiyaa asaa; ellekka s'alahii yiinne, unttunttu
sisowaan ammani attena malanne k'aalay wozanaappe
dogettana mala ootsee.
13 Zaallaa bollan wod'd'eedda zeretsay, koyro k'aalaa
nashechchaan sisiyaawantta. Hewanttukka guutsa wodiyaa
ammaninnee paac'ii gakkiyaa wodiyaan s'ap'uu bantta di-
raw ellekka ammanuwaa kaddiino.
14 Aguntsaa garssan wod'd'eedda zeretsay, k'aalaa
sisiyaawantta; shin de'uwaa hirggaynne duretetsaa ishaluu
c'uulleeddawantta. Hewanttu lo"o ayfiyaa immanaw
danddaykkino.
15 Lo"o tu'e biittaan wod'eedda zeretsay bessiyaawe,
lo"anne s'illo wozanaan k'aalaa sisiide naagiyaa asaanne
he k'aalaan min ek'k'iide lo"o ayfiyaa ayfiyaawantta.

S'omppiyaa
(Mar. 4:21-25)

16 «S'omppiyaa satsiide ittibaan k'um"i aggiyaawe woy ar-
ssaappe garssanna wotsiyaawe ooninne baawa.
17 K'onc'c'ennaan k'osuwaan attiyaabay itti yewuunne
baawa. Erettennaaninne beettiyaasaa kesennaan attanabay
ayinne baawa.
18 Hewaa gidiyaa diraw loytsi akeekaan sisite.
Wozanaappe sisiyaawoo ubbaw gujji akeekay imettana;
akeekenawaappe he aw de'iyaawaa malatiyaa akeekayikka
aketanawaa» yaageedda.

Yesuusa Daayonne Aa Ishatuwaa
(Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35)

19 He wodiyaan aatanne ishatuu Yesuusanna gakettanaw
aakko yeeddino; shin asaa c'oratetsaappe denddo gaa-
suwaan Aa demmanaw danddaybbeykkino.
20 Itti bitanii, «Ne daayanne ne ishatuu neenanna gaket-
tanaw koyyo diraw karen yiide ek'k'eeddino» yaagi odeedda.

8:10 Isa. 6:9 **8:16** Mat. 5:15; Luk'. 11:33 **8:17** Mat. 10:26; Luk'. 12:2 **8:18** Mat. 25:29; Luk'. 19:26

21 Ikka, «Ta daayanne ta ishatuu, S'oossaa k'aalaa sisiide
oosuwaa bollan peeshshiyaawantta» yaagi zaareedda.

Yesuusi Beetaa C'o"u Ootseedda
(Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41)

22 Itti gallassi Yesuusi barena kaalliyaawanttunna ittippe
wonggiriyaa geliide, «Abbaappe hefintsa boytte» geedda. Unt-
tunttukka denddiide hametaa doommeeddino.
23 Pinni de'iyaa wode, Yesuusi gem"isheedda. Abbaan go-
tuwaa c'arkkuu denddo diraw, wonggiriyaa garssan haatsay
kumina daro metooteeddino.
24 Unttunttu Yesuusakko shiik'iide, «Godaw, Godaw! Nuuni
bayoyttettee!» yaagiide Aa beegotseeddino.

Ikka beegottiide gotuwaanne haatsaa beetaa seerina, gotu-
unne haatsaa beetay ek'k'eedda; ubbabaykka c'o"u geedda.
25 Ikka, «Hinttenttoo ammanuu hak'an de'ii?» yaageedda.

Unttunttukka yayyi maalalettiide ittuu ittuwaa, «Hawaadan
c'arkkuunne haatsay c'o"u giite giina azazettiyaawe hawe
oonee?» yaagetteeddino.

Yesuusi S'alahii Oyk'k'eedda Bitaniyaa Patseedda
(Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20)

26 Galiilaa Abbaappe hefintsanna de'iyaa Gerggesenoona
geetettiyaa gadiyaa, Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu, wong-
giriyaan pinniide gakkeeddino.
27 He haatsaappe pinni sa'aa wod'd'o wode, iita ayyaanan
oyk'etteedda itti bitanii, katamaappe kesiide aanana gaket-
teedda. Daro wodiyaappe doommiide mayuwaa mayyen-
naan kallo golliyaa aggiide duufuwaan de'ee.
28 Yesuusa demmowaappe guyyiyaan, waassi Aa sintsaan
guufanniide wolk'k'aama kooshshaan, «Wolk'k'aama S'oossaa
na'aa Yesuusaa, tawunne new aybe ittippetetsay de'ii? Taana
waayissoppaarikkii; ta neena woossay» yaageedda.
29 I hewaa ayaw geeddee gooppe, bitaniyaa yeggi kesana
mala Yesuusi Aa azazo diraassa.

Iita ayyaanay bitaniyaa oyk'k'oodeppe daro wode
gido diraw, birataa santsalataan gediyaanne kushiyaa
k'ashettiide naagettee. Santsalataa duutsi akkiide iita
ayyaanay kaaletsina bazzuwaa bee.
30 Yesuusikka, «Ne suntsay oonee?» yaagi oochcheedda.
Ikka c'ora iita ayyaanay geli utto diraw, «Leegiyoona»*
yaageedda.
31 Barentta Yesuusi, «Hini c'iimmo ollaa biite» yaagenna
mala woosseeddino.

---

* **8:30** *Leegiyoona:* Ha suntsay Giriike geetettiyaa k'aalaappe aketeedda. Suntsaa biletsay «C'ora» guussaa.

32 Hewaan de'iyaa zooziyaa gas'aan hemettiyaa c'ora guduntsatuu de'iino. C'ora tuna ayyaanatuu, he guduntsatuwaa garssa, «Gelite» gaana mala Yesuusa woosseeddino. Ikka, «Biide gelite» geedda.

33 Iita ayyaanatuukka bitaniyaappe kesiide guduntsatuwaa garssa geleeddino. Guduntsaa wudiikka lank'k'iyaappe kajjottiidde ellekka abbaan mitetteeddino.

34 Guduntsaa heemmiyaawanttu hanowaa ubbaa be'o wode harasaa biide, he katamaaninne yuushshuwaan hanowaa odeeddino.

35 Ayee haneeddentto be'anaw kesiide, Asay Yesuusakko yeeddino. Iita ayyaanay keseedda bitanii, Aa wozanay simmina mayuwaa mayyiide Yesuusa gediyaa mataan uttowaa be'iide yayyeeddino.

36 Iita ayyaanan oyk'etteedda bitanii wooti pas'eeddentto be'eedda asay, hara asaw odeeddino.

37 Gerggesenoona gadiyaaninne he heeraan de'iyaa Asay ubbay darii yayyeedda diraw, Yesuusi barenttu matappe baana mala woosseeddino. Ikka wonggiriyaan geliide beedda.

38 Iita ayyaanay keseedda bitaniikka Yesuusanna baana giide, Aa woosseedda; shin Yesuusi,

39 «Ne golle simmaade S'oossay new ootso wolk'k'aamabay ayentto markkatta» yaagi yeddeedda.

Hayk'k'eedda Naattonne Sakettiyaa Mishiratto
(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

40 Yesuusi simmeedda wode Asay ubbay naagi de'iyaa diraw, Aa mokki akkeeddino.

41 He wode, Ayihude asaa woosa gollew suntsaa gideedda Yaa'iroosa yaagettiyaa bitanii aakko yeedda. Ikka Yesuusa gediyaa sintsaan kunddiide, bare golle gelana mala woosseedda.

42 Gaasotetsaykka tammanne laa"u laytsay kumeedda aw de'iyaa itti naatta hayk'k'anaw mata utto diraassa.

Yesuusi biyaa wode c'ora Asay Aa yuushshuwaan sugettiidde metootseeddino.

43 He asaa giddon he wodiyaan tammanne laa"u laytsaa ubbaa suutsay goggiyaa mishiratta de'aw. Bare de'iyaa shaluwaa ubbaa d'aliyaa eriyaawanttoo wurssinakka patsanaw danddayowe ooninne baawa.

44 Guyyenna yaade Aa mayuwaa mac'araa bochchaaddu; he man"iyaan iippe goggiyaa suutsay ek'k'i aggeedda.

45 Yesuusi, «Oonee taana bochchowe?» yaageedda.

Ubbay kaddina P'es'iroosi, «Godaw, Asay sugettiidde metootiyaa wode, ‹Oonee taana bochchowe› yaagay?» geedda.

46 Shin Yesuusi, «Itti Asay taana bochcheedda; wolk'k'aykka taappe kesowaa taani eray» yaageedda.
47 Mishirattakka, Yesuusa iza bochchowe erettennaan attibeenawaa eraade, kokkoraadde yoonna Yesuusa sintsan kunddaa aggaaddu. Ayaa gaasuwaan Yesuusa bochchaaddentto iza pas'owaa ubbaa asaa sintsan odaaddu.
48 Ikka iziw, «Ha mishirattee! Ne ammanuu neena patseedda; saro ba» yaageedda.
49 Yesuusi haasay de'ishshin, Ayihuda asaa ammaniyaawanttu suntsaa soyippe itti bitanii yeeddawe, «Ne naatta hayyaaddu; simmi tamaarissiyaawaa metootsoppa» yaageedda.
50 Yesuusi hawaa sisiide, «Yaa'iroosaa, ammanappe attin, yayyoppa! Iza pas'anawunnu» yaagi zaareedda.
51 Soy geliide: P'es'iroosappe, Yaak'oobappe, Yohaannisappe, naatti aabbuppenne naatti daayippe attin, ooninne gelanaaddan eeno gibeenna.
52 Ubbay he naattiw yeekkiiddenne kayyottiid de'iino. Shin Yesuusi, «Yeekkoppite, gisaadduppe attin hayyabeykku» yaageedda.
53 Iza hayk'k'eeddawaa eriide Aa bolla miic'c'eeddino.
54 Gidoppe attin Yesuusi izi kushiyaa oyk'k'iide, «Ha naattee, beegotta!» yaageedda.
55 Izi shemppuukka simmina ellekka dendda ek'k'ina maanabaa immana mala, Yesuusi azazeedda.
56 Izi aabbunne izi daaya maalaletteeddino; shin Yesuusi unttuntta, hano yewuwaa oossinne odenna mala azazeedda.

9

Yesuusi Barena Kaalliyaa Tammanne Laa"atuwaa Kiitteedda
(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)

1 Yesuusi tammanne laa"u Aa kaalliyaawantta ittippe barekko s'eesiide, s'alahiyaa ubbaa asaappe kessanawunne harggiyaawantta patsana mala wolk'k'aanne maataa immeedda.
2 S'oossaa kawutetsaabaa odanawunne hargganchchatuwaa patsana mala unttuntta kiitteedda.
3 I unttuntta kiittiidde, «Ogiyaa biidde, s'am"aa gidinakka, woy k'arc'c'iitiyaa, woy k'umaa, woy miishshaa gidinakka ayaanne oyk'k'oppite; laa'entsiyaa mayuwaakka oyk'k'oppite.
4 Hinttena Asay hak'an mokkooppenne, hewaappe kesana gakkanaw, hinttenttu geleedda golliyaan gam"ite.

9:3 Luk'. 10:4-11

5 He katamaa Asay hinttena mokkennaan is's'ooppe,
hewaappe kesiidde, unttunttu hinttena mokkennaan
is's'owoo markka gidana mala, hinttenttu gediyaappe
baanaa shoc'i diggiide biite» yaageedda.
6 Aa kaalliyaawanttu biide, k'eeri katamaa ubbaan mishi-
raachchuwaa k'aalaa odiiddenne hargganchchaa patsiidde
yuuyyeeddino.

Heroodise Ootseeddabaa
(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)

7 Ha"i Galiilaa biittaa kaatiyaa Heroodisekka haneedda
yewuwaa sisiide yatti geedda. Gaasotetsaynnekka itti itti
asay, «Yohaannisi hayk'uwaappe denddeedda» yaagee.
8 Hara asay, «Eelaasi kesiide beetteedda» yaagiyaa wode, ha-
ranttu k'ay, «Beni nabatuwaappe ittuu hayk'uwaappe dend-
deedda» yaagiino.
9 Heroodisekka, «Taani Yohaannisa k'ood'iyaa k'ans's'issa
diggaaddishshin, hawaadan Asay haasayiyaa bitanii oonee?»
yaagiide, Yesuusa be'anaw koyyeedda.

Yesuusi Ichcheshu Sha"a Asaa Miziide Kalisseedda
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Yoh. 6:1-14)

10 Yesuusi kiittowanttu simmiide, unttunttu ootseeddawaa
ubbabaa Yesuusaw odeeddino. Ikka unttuntta akkiide,
Beetesayda yaagettiyaa katamaa matan de'iyaa takkasaa
beedda.
11 Asay I de'iyaasaa eriide kaallina, unttuntta mokki
akkiide S'oossaa kawutetsaabaa odeedda; harggiyaappe
pas'anaw bessiyaawanttakka patseedda.
12 Sa'ay omarssiyaa wode, Yesuusa kaalliyaa tammanne
laa"atuu aakko yiide, «Ha Asay ubbay nu yuushshuwaan
de'iyaa heeraa giddonne k'eeri katamatuwaa giddo biide,
ak'iyaasaanne k'umaa demmana mala moyzza; ayaw gooppe
nuuni hawaan Asay baynnasaan de'eetto» yaageeddino.
13 Shin Yesuusi unttuntta, «Asaw meetettiyaabaa hinttenttu
immite» yaageedda.
Unttunttu zaariide, «Ane biide, ha ubbaa asaw k'umaa
shammenaan d'ayooppe nuw ichcheshu sooluwaappenne
laa"u moliyaappe haray baawa; hewoo nuuni ha c'ora asaw
k'umaa shammana mala koyyay?» yaageeddino.
14 (Gaasuukka, hewaan de'iyaa Asay ichcheshu sha"aa
keena.)*
Yesuusi barena kaalliyaawantta, «Ishatamu ishatamu asaa
c'itan c'itan shaakki shaakki utissite» yaageedda.

---

* **9:14** *Ichcheshu sha"a:* Israa'eeliyaa wogaan mac'c'awenne k'eeri naanay pay-
dettenna diraw, ichcheshu sha"aa guussay mac'c'awaanne k'eeri naanaa paydenn-
naan kumeeddawaa. Ha payduu de'iyaa koyro maaray beni mas'aafaa ittuwaa
ittuwaan baawa.

15 Unttunttukka I goowaadan ubbaa asaakka utisseeddino.
16 Yesuusikka ichcheshu soolluwanne laa"u moliyaa
oyk'k'iide, pude saluwaa bonggotti s'eelliidde S'oossaa gala-
teedda; duutsiide, asaw gishana mala Aa kaalliyaawanttoo
immeedda.
17 Asay ubbaykka miide kalleeddino. Unttunttuppe at-
teedda dokkaa, tammanne laa"u samppaa kumeeddawaa
dentseeddino.

P'es'iroosi Yesuusabaa Awaayeedda
(Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

18 Itti gallassi Yesuusi barekka woossiyaa wode, Aa kaal-
liyaawanttukka aanana ittippe de'ishshin, «Asay taana oona
giinoo?» giide unttuntta oochcheedda.
19 Unttunttu zaariide, «Asay neena s'ammak'iyaa Yohaan-
nisa yaagee; hara Asay k'ay Eelaasa† yaagee; haray k'ay beni
nabatuwaappe ittuu denddeedda yaagee» yaageeddino.
20 Yesuusi unttuntta, «Hintteshi, taana oona giitee?»
yaageedda.
P'es'iroosikka zaariide, «Neeni S'oossay okkeedda Kirist-
toosa» yaageedda.

Yesuusa Kaalliyaawanttu Hananaw Bessiyaabaa
(Mat. 10:38-39; 16:24-26; Mar. 8:34-38; Luk'. 14:26-27)

21 Yesuusikka unttuntta, «Hawaa oossinne odoppite» yaagi
minisi azaziidde,
22 «Taani, Asaa Na'ay, daro metuwaa akkanaw bessee;
c'imatuwaan, k'eesatuwaa kaappatuwaaninne Muse hig-
giyaa tamaarissiyaawanttun is's'ettanaw koshshee; unt-
tunttu taana wod'anawantta; taanikka heezzentso gallassi
hayk'uwaappe denddanaw bessee» yaageedda.
23 Yesuusikka asaa ubbaa, «Taana kaallanaw dosiyaawe
de'ooppe, bare huup'iyaa kaddo; bare mask'k'aliyaa‡ gallas-
saan gallassaan tookkiide taana kaallo.
24 Bare shemppuwaa ashshanaw dosiyaawe ubbay bay-
izzee; shin ta diraw bare shemppuwaa bayizziyaawe ubbay
ashshee.
25 Itti uray ha alamiyaabaa ubbaa ashshiide bare shem-
puwaa bayizzooppe woy barew pac'issooppe, ayaa maaddii?

† **9:19** *Eelaasa:* Ha nabii I hayk'k'oodeppe daro wodeppe guyye, Yesuusi Kiristtoosi biittaa bollan tamaarissiidde deriyaa bolla woosaw kesiide laametti boos's'eeddawaappe guyye baggaan aanananne Musenna haasayeedda. Hewaa guussay hayk'k'i simmiide daro c'ora wodiyaappe guyye pas'a k'onc'c'eedda guussaa. **9:19** Mat. 14:1, 2; Mar. 6:14, 15; Luk'. 9:7, 8 **9:20** Yoh. 6:68, 69 **9:23** Mat. 10:38; Luk'. 14:27 ‡ **9:23** ***Mask'k'aliyaa:*** Hawaa guussay, itti Asay bare laytsaa ubbaan S'oossaa kaalliidde shaakettennaan tookkanaw bessiyaa metuwaanne waayiyaa.

26 Asay taananinne ta k'aalaan yeellatooppe, taani Asaa
Na'ay, ta bonchchuwaannanne geeshsha kiitanchchatuwaa
bonchchuwaanna yiyaa wode aan yeellatanawaa.
27 Taani hinttenttoo tumuwaa yaagay; hawaan de'iyaa
asaappe, S'oossaa kawutetsaa be'ana gakkanaw hayk'uwaa
hayk'k'ennawanttu ittuu ittuu de'iino» yaageedda.

Yesuusa Malay Laametteedda
(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-8)

28 Yesuusi hawaa goowaappe guyyiyaan, itti saaminttaa
keena gam"iide, P'es'iroosanne Yohaannisa, Yaak'oobakka
akkiide, woossanaw deriyaa huup'iyaa keseedda.
29 I woossishin, Aa deemuwaa malay laametteedda; Aa
mayuukka boos's'iide p'olk'k'eedda.
30 K'oppennaan laa"u asatuu, Musenne Eelaas kesi beetti-
ide, Yesuusanna haasay de'iino.
31 Unttunttu bonchchuwaan k'onc'c'i beettiide, Yesuusi
S'oossaa k'ofaa polanaw Yerusaalamen hayk'k'anawaa§
aanana haasayeeddino.
32 P'es'iroosanne aanana ittippe de'iyaawantta
gem"ishuu geeroyeeddashshin, ellekka beegottiide Aa
bonchchuwaanne aanana gatso ek'k'eedda laa"u asatuwaa
be'eeddino.
33 He laa"u asatuu, Yesuusa miyyiyaappe shaakettiyaa
wode, P'es'iroosi Yesuusa, «Godaw, hawaan de'iyaawe nuw
lo"a gidiyaa diraw, heezzu daasiyaa ittuwaa new, ittuwaa
Musew, ittuwaa Eelaasaw kees's'ana» yaageedda.
34 P'es'iroosi hewaa haasay de'ishshin, shaarii yiide unt-
tuntta kammi aggina Yesuusa kaalliyaawanttu yayyeeddino.
35 Shaariyaappekka, «Taani dooreedda ta Na'ay hawaa; I
giyaawaa sisite» yaagiyaa k'aalay yeedda.
36 K'aalay sisettowaappe guyyiyaan, Yesuusi bare s'alalaa
gidiide beetteedda; unttunttukka yewuwaa barenttu
wozanaan oyk'k'iide he wodiyaan ooninnekka ayaanne
odibeenna.

Yesuusi Iita Ayyaanaan Oyk'etteedda
Laa"u Asatuwaa Patseedda
(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

37 Wonttetsa gallassi, Yesuusinne heezzu Aa
kaalliyaawanttu deriyaappe duge wod'd'iyaa wode, c'ora
Asay Yesuusanna gaketteedda.

9:28 2 P'es'. 1:17, 18 § **9:31** ***Hayk'k'anawaa:*** Giriike mas'aafaa k'ofaan hawaa guussay, «Yesuusi saluwaa biyaawaa»; hawe k'ay I hayk'uwaappe dend-diyaawaanne yaatiide saluwaa biyaawaa ubbaa shiishshi oyk'k'eedda k'ofaa.

38 He wode asaappe itti bitanii bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Tamaarissiyaawoo, taw de'iyaawe itti na'aa gido diraw, neeni Aa be'ana mala neena woossay;
39 k'ay iita ayyaanay wozanaa aatsenan denddiide Aa waasissee; doonaana paaroyana gakkanaw Aa kokkorssiide, ubbaa gallassi metootsiyaawaappe attin, Aa elle yeddenna.
40 Neena kaalliyaawanttu he iita ayaanaa kessana mala, taani unttuntta woossaad; shin danddaybbeykkino» yaageedda.
41 Yesuusi zaariide unttuntta, «Ammanenna ha wodiyaa desha asaw, taani hinttenanna awude gakkanaw de'anee? K'ay hinttenttubaa awude gakkanaw danddayanee? Ne na'aa haa akkaaya» yaageedda.
42 Na'ay yiidde de'ishshin, iita ayyaanay Aa sa'aan oliide kokkorsseedda; Yesuusi iita ayaanaa agga gi na'aa patsiide Aa aabboo zaariide immeedda.
43 Asay ubbaykka S'oossaa wolk'k'aama wolk'k'aappe denddowaan maalaletteeddino.

Yesuusi Bare Hayk'uwaabaa Laa'entsuwaa Odeedda
(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

44 «Taana Asaa Na'aa, Asay asaa kushiyaan aatsiide immanawaa; hinttenttu ha yewuwaa dogoppite» yaageedda.
45 Shin I giyaawaa unttunttu akeekibeykkino. Unttunttoo gelenna mala unttunttuppe geemmeedda diraw, ha yewuwaa Yesuusa oochchanaw yayyeeddino.

Ubbaappe Aad'd'iyaawe Ooneeshsha? Yaagiyaa Ooshaa
(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)

46 Aa kaalliyaawanttu, «Nu giddoppe dariyaawe oonee?» yaagiide palumetteeddino.
47 Yesuusi unttunttu wozanaa k'ofaa eriide, guutsa na'aa ahiide, bare matan essiide,
48 «Ha guutsa na'aa ta suntsaan mokkiyaawe ooninne taana mokkeedda; k'ay taana mokkiyaa ubbay, taana kiitteedda ta aabba mokkee. Hinttenttu ubbaappe guus's'iyaawe ubbaappe dara» yaageedda.

Hinttenttu Giyaawaa P'alk'k'enna
Uray Hinttenttu Bagga
(Mar. 9:38-40)

49 Yohaannisikka zaariide, «Godaw, itti Asay ne suntsaan iita ayyaanatuwaa kessiyaawaa nuuni be'iide, nu bagga gidenna diraw, Aa diggeeddo» yaageedda.
50 Shin Yesuusi Aa, «Hinttenttu giyaawaa p'alk'k'ennawe hinttenttu bagga gidiyaa diraw, Aa diggoppite» yaageedda.

9:46 Luk'. 22:24

Sammaariyaa Katamaa Asatuu Yesuusa Mokkanaw Koyyibeykkino

51 Yesuusi saluwaa biyaa wodii matina, bare wozanaa
k'ofaa Yerusaalamekko zaareedda.
52 Bareppe sintsaw ubbaa yewuwaa giigissana mala, kiitet-
tiyaa asaa Sammaariyaa katamaa kiitteedda.
53 Shin I Yerusaalame baanaw denddeedda diraw, Asay Aa
mokkibeykkino.
54 Aa kaalliyaawanttu Yaak'oobinne Yohaannisi hewaa
be'iide, «Godaw, nuuni Eelaasi ootsowaadan,* tamay
saluwaappe yiide unttuntta maanaadan s'eesana mala
koyyay?» yaageeddino.
55 Shin Yesuusi guyye simmiide, unttuntta seereedda.†
56 «Taani, Asaa Na'ay, asaa shemppuwaa ashshanaw
yoowaappe attin, bayizzanaw yabeykke» yaageedda.
Unttunttu harasaan de'iyaa k'eeri katamaa beeddino.

Yesuusa Kaalliyaawantta Gakkiyaa Paac'iyaa (Mat. 8:19-22)

57 Unttunttu ogiyaanna biishshin, itti bitanii Yesuusa, «Go-
daw, neeni biyaasaa ubbaa taani neena kaallana» yaageedda.
58 Yesuusi Aa, «Worakanatoo ollay, saluwaa kafatookka gollii
de'ee; shin taani, Asaa Na'ay, gela shemppa akkiyaa sa'ay taw
baawa» yaageedda.
59 Yesuusi hara uraa, «Taana kaala» yaageedda.
Shin, bitanii, «Godaw, taani kasiyaan baade ta aabba
moogana» yaageedda.
60 Yesuusi, «Hayk'k'owantta barenttu hayk'k'owanttu
moogino; neeni baade, S'oossaa kawutetsaabaa oda»
yaageedda.
61 K'ay hara bitanii, «Godaw, taani neena kaallana; shin
koyruwaan ta soy asaa baade sarotana» yaageedda.
62 Shin Yesuusi Aa, «Booraa goshanaw doommowe ooninne
guyye s'eellooppe S'oossaa kawutetsaw bessena» yaageedda.

10

Mishiraachchuwaa K'aalaw Kiitetteedda Asatuwaa

---

* **9:54** *Eelaas ootsowaadan:* Itti itti Geeshsha Mas'aafaa biletsaan, «Ha asaa wurssanaw» yaagee. † **9:55** ***Unttuntta seereedda:*** Itti itti Geeshsha Mas'aafaan de'iyaa biletsay, «Neeni ayi mala ayyaanentto, neena erikkii? Asaa Na'ay asaa shemppuwaa ashshanaw yeeddappe attin, bayizzanaw yibeenna» yaagee. **9:61** 1 Kat. 19:20

1 Hawaappe kaala Goday hara laappun tammu* asaa
suntsiide laa"uwaa laa"uwaa ootsiide I baanaw de'iyaa kata-
maa ubbaa kiitteedda.
2 Yesuusi unttuntta,
«K'oychchaw gakkeedda katsay dara; kiitettiyaa Asay gu-
utsa. Simmi k'oyc'ettiyaa katsaa Goday, k'oychchaw kiitet-
tiyaawantta yeddana mala woossite.
3 Taani dorssatuwaadan wallatuwaa giddo hinttena kiittay,
biite.
4 Hinttenttu ogew ayaanne oyk'k'oppite: borssaa,
k'arc'c'iitiyaa, c'aammaa, gidinakka oyk'k'oppite; asaana
sarotettiidde ogiyaan wodiyaa wurssoppite.†
5 «Hinttenttu geliyaa golle ubbaa kasiyaan, ‹Sarotetsay ha
gollew gido› yaagite.
6 He golliyaan sarotetsaa dosiyaa Asay de'ooppe, hinttenttu
sarotay he golliyaan ak'anawaa; koyyennawaa gidooppe,
hinttenttu sarotay hinttenttoo simmanawaa.
7 He golliyaan unttunttoo de'iyaawaappe miiddinne
ushiidde de'ishshite; oosanchchaw Aa dirgguwaa c'iggay
koshshee; itti golliyaappe hara golliyaa yuuyyoppite.
8 «Ay katamaanne hinttenttu geliyaa wode, Asay hinttena
mokki akkiide mizanaw shiishshowaa ayaanne miite.
9 He katamatin de'iyaa hargganchchatuwaa patsiidde
asaw, ‹S'oossaa Kawutetsay hinttekko mateedda›‡ yaagiide
odite.
10 Yewuwaan k'ay ay katamaanne geloode, Asay hinttentta
mokki akkenawantta gidooppe he katamaa k'ad'd'aakko
kesinnee,
11 ‹Nuuni hinttena yeellayanaw, haray atto nu gediyaa
bollan de'iyaa hinttenttu katamaa baanaakka hinttenttoo
k'ok'k'ofeetto§; yewuwaan k'ay, S'oossaa Kawutetsay hint-
tenttukko mateeddawaa erite› yaagite.
12 Pirddaa gallassi ha katamattippe Sodoomaa katamaa
gakkeedda muray kawushanawaa yaagaade taani hinttew
oday.

---

* **10:1** ***Laappun tammu:*** Itti itti Geeshsha Mas'aafaa biletsaan, «Laappun tamanne laa"a». Ayihuda wogaan biittaa bollan de'iyaa asaa zeretsay laappun tamma. Shin kase Ec'a Giriike Mas'aafaa biletsaan de'iyaawe, «Laappun tammanne laa"a». Ooni eri Yesuusi bare k'aalaa alamiyaa yuushshuwaan gatsanaw ha payduwaanna k'ara asaa suntsiide kiittennan aggena yaagiyaa k'ofay de'ee. **10:2** Mat. 9:37, 38 **10:3** Mat. 10:16 † **10:4** ***Asaana sarotettiidde ogiyaan wodiyaa wurssoppite:*** He gallassaan garatetsaan ootsiyaa sarotay wodiyaa loytsi miyaa diraw, hawe haasayetteedda. **10:4** Mat. 10:7-14; Mar. 6:8-11; Luk'. 9:3-5 **10:7** 1 K'or. 9:14; 1 S'im. 5:18 ‡ **10:9** *S'oossaa Kawutetsay hinttekko mateedda:* Hawaa guussay, «S'oossaa Kawutetsay hawaan woy hinttenttu giddon de'ee» guussaa. § **10:11** ***Baanaakka hinttenttoo k'ok'k'ofeetto:*** Hawaa guussay, is'uwaa bessiyaawaa. **10:11** Kit. 13:51 **10:12** Dom. 19:24-28; Mat. 10:15; 11:24

Ammanennaan Is's'eedda Katamatuwaa
(Mat. 11:20-24)

13 «Aayye new Koraaziine; aayye new Beetesayde; hinttenttun haneedda malaatatuu S'iiroosa katamaaninne Sidoonaa katamaan haneeddentto, hewaan de'iyaa asatuu kayyuwaa mayuwaa mayyiide, bidintsaa bollan uttiide, benippe barenttu nagaraappe simmanawanttashshin.

14 Hawaa diraw, murettiyaa gallassi hinttenttuppe aatsiide S'iiroosa katamawunne Sidoonaa katamaw muray kawushanawaa.

15 Hanne K'ifirinaahoome, neeni saluwaa pude d'ok'k'u gaanaw koyaad? Duge Si'ooliyaa wod'd'anaassa.

16 «Hinttenttu giyaawaa sisiyaa asay, taani giyaawaa sisee; hinttentta is's'iyaa uray taana is's'ee; taana is's'iyaa uray taana kiitteeddawaakka is's'ee» yaageedda.

Aa Kaalliyaawanttu Kiitetteeddasaappe Simmeeddino

17 Laappun tammu asatuukka, «Godaw, iita ayyaanatuukka ne suntsaan nuw azazetteeddino» yaagiidde nashechchaan simmeeddino.

18 Yesuusikka unttunttoo, «Sees'aanay walk'k'antsaadan saluwaappe wod'd'ishin be'aaddi.

19 Simmi shooshshaanne sogguwaa yed'd'anaadan hinttenttu morkkiyaa s'alahiyaa wolk'k'aa s'oonana mala maataa immaaddi. Hinttentta k'ohanawe ayinneekka de'enna.

20 Gidoppe attin hinttenttu suntsay saluwaa maziggobiyaan s'aafetto diraw, nashettiteppe attin iita ayyaanatuu azazetto diraw nashettoppite» yaageedda.

Yesuusi Bare Nashechchaa K'onc'c'isseedda
(Mat. 11:25-27; 16:13-17)

21 He wodiyaan Yesuusi Ayaanaa Geeshshaan daro nashettiide, «Saluwaanne sa'aa Godaw, neeni ha yewuwaa tamaarowanttuppenne aad'd'o eranchchatuwaappe gentsaade, k'eeri naanaw k'onc'c'isso diraw, neena galatay; Ee, ta Aabboo, ayaw gooppe, hawaa ootsanaw ne lo"o shene gideedda.

22 «Ubbaa yewuu taw ta Aabbuppe imetteedda. Na'ay oonentto Aawuwaappe attishshin ooninne eriyaawe baawa; hewaadankka Aawuu oonentto Na'aappenne I k'onc'c'issanaw koyyo uraappe attin, haray ooninne eriyaawe baawa» yaageedda.

23 Kaalliiddekka Yesuusi barena kaalliyaawanttukko simmi wod'd'iide, unttunttu s'alalaa, «Hinttenttu be'iyaawaa s'eelliyaa ayfatuu anjjetteeddawantta.

10:15 Isa. 14:13-15 **10:16** Mat. 10:40; Mar. 9:37; Luk'. 9:48; Yoh. 13:20

24 Ta hinttew odiyaawe ayee gooppe, c'ora nabatuunne
kaatatuu hinttenttu be'iyaawaa be'anaw amotteeddi-
noshshin be'ibeykkino; hinttenttu sisiyaawaakka sisanaw
amotteeddino; shin sisibeykkino» yaageedda.

Asaw K'arettiyaa Sammaariyaa Bitaniyaa

25 Itti gallassi higgiyaa eriyaawe ittuu Yesuusa paac'c'anaw
aakko yiide, «Tamaarissiyaawoo, med'inaa de'uwaa laattanaw,
taani ayaa ootsoo?» yaagi oochcheedda.

26 Yesuusi zaariide, «Muse higgiyaa mas'aafan s'aafettowe
ayee? Neeni ayaa gaade billay?» yaageedda.

27 Bitaniikka, «Muse higgiyaa mas'aafay, ‹S'oossaa ne Go-
daa polo ne wozanaappe, polo ne shemppuwaappe, polo ne
wolk'k'aappenne polo ne k'ofaappe siik'a; hewaadankka ne
laggetsaakka ne huup'iyaadan dosa› gee» yaageedda.

28 Yesuusi Aa, «Likke, tumuwaa gaadda; simmi neenikka
hawaa ootsa; de'uwaan de'anaassa» yaageedda.

29 Muse higgiyaa tamaarissiyaa bitanii k'ay barena s'illo
ootsanaw koyyiide Yesuusa, «Hanoshshin, ta laggetsay oonee?»
yaagiide oochcheedda.

30 Yesuusi zaariide, «Itti bitanii Yerusaalameppe Iyyarkko
biidde de'ishshin, ogiyaa bollan paannatuu Aa demmiide, Aa
mayuwaa k'aarowaappe guyye shoc'iide, hayk'k'anaw pollu
goode oliide beeddino.

31 K'oppennaan itti k'eesay he ogiyaanna bide'iyaawe,
shoc'ettiide kunddeedda bitaniyaa be'eedda wode, ayaanne
ootsenaan miyyiyaanna aad'd'iide beedda.

32 Hewaadankka itti Leewii he ogiyaanna bide'ee. Ikka
bitaniyaa be'iide, miyyeti aad'd'eedda.

33 Shin Sammaariyaa asaa gideedda itti bitanii, he baggana
aad'd'iidde, ha bitaniyaakko yeedda. Aa be'eedda wode aw
k'aretteedda.

34 Aakkokka shiik'iide, zayitiyaanne woyniyaa eessaa* Aa
maytsaan tigiide, k'achcheedda. Hewaappe guyye bare
hariyaa togissiide, imatsay ak'iyaa golliyaa akki beedda;
hewaan bid'ayiidde naageedda.

35 Wonttetsa gallassi guutsa biraa bare kiisiyaappe
kessiide, imatsay ak'iyaa golliyaa godaw immiide, ‹Ha
bitaniyaa taw loytsa bid'ayaa; hawaappe daruwaa neeni
kessooppekka, taani simmiyaa wode new c'iggana›
yaageedda.

10:27 Wog. 19:18; Zar. 6:5 **10:33** 2 Od. 28:15 * **10:34** ***Zayitiyaanne woyniyaa eessaa:*** Ooratsa C'aak'uwaa wodiyaan hawanttu d'alliyaawantta geetettiide akettiino. Ubbaa hawaan s'aafetteedda zayitii, ooratsa d'aliyaa malaataa geetettee. Yak'. 5:14 s'eellite.

36 «Simmi ha heezzu asatuwaappe, paannatuwaa kushiyan
shoc'ettiide kunddeedda bitanew, lagge gideeddawe
hak'awaa malatii?» yaageedda.
37 Higgiyaa tamaarissiyaawekka, «He aw k'arettowaa»
yaageedda.
Yesuusikka Aa, «Simmi baade neenikka hewaadan ootsa»
yaageedda.

Yesuusi Marttinne Mayraami Soy Beedda

38 Yesuusi barena kaalliyaawanttunna ogiyaa biidde, itti
heeraa garssa gakkeedda. Hewaan Martto geetettiyaa itti
mishiratta bare gollen mokkaaddu.
39 Iziwukka Mayraamo geetettiyaa michchata de'aw; hen-
nakka Yesuusa gediyaa mataan uttaade, I odiyaawaa hayzza-
adde de'aw.
40 Martta k'ay soybaa giigissaadde daabura de'aw; hewaa
diraw Yesuusakko shiik'aade, «Hanna ta michchata, kiitaa
ubbaa ta bolla olina, taani taarekka labbanoode s'eellaadde
c'o"u gay? Hayyanaa taana maaddanaadan iziw oda» yaa-
gaaddu.
41 Yesuusikka zaariide izo, «Marttee, Marttee, neeni c'ora
yewuwaa k'oppaadde hirggaa; k'aykka metootaa.
42 Shin koshshiyaawe ittibaa; Mayraama bareppe ooninne
akkena lo"obaa dooraaddu» yaageedda.

11

Yesuusi Woosaabaa Tamaarisseedda
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

1 Itti gallassi Yesuusi ittisaan woosaa woossi de'ee.
Woosaa wurssowaappe guyye Aa kaalliyaawanttuppe
ittuu, «Godaw! Yohaannisi barena kaalliyaawantta woosaa
tamaarissowaadan, nuunakka neeni waagi woossanentto
tamaarissa» yaageedda.
2 Ikka unttuntta, «S'oossaa woossiidde yaagi woossite:
« ‹Saluwaan de'iyaa nu aabboo,
ne suntsay anjjetto;
ne kawutetsay yo;
ne shenii saluwaan hanowaadan saankka hano;
3 Gallassaan gallassaan koshshiyaa k'umaa,
nuw hachche imma;
4 Nuuni nuuna naak'k'eeddawanttuwaa,
ubbaa atto goowaadan,
neenikka nu naak'uwaa atto yaaga;
nuuna iitaappe naagappe attin,
paac'iyaan gelissoppa›
yaagite» yaageedda.

10:38 Yoh. 11:1

5 K'aykka Yesuusi barena kaalliyaawantta, «Hinttenttuppe
ittoo siik'o laggii de'intto giddo bilahiyaan aakko yiide, ‹Ta
siik'o laggew, taw heezzu sooluwaa tal"a;
6 Ayaw gooppe, itti ta laggetsay yiina Aa miziyaawaa
d'ayaad› yaagi woosseedda goytte.
7 Bare gollen de'iyaa Aa siik'o laggii soyippe haasayiidde,
‹Taana metootsoppa; penggii k'ashetteedda; tanaanaykka
taananna giseeddino; hewaa diraw taani denddaade new
ayinne immanaw danddaykke› gaanawee?
8 Taani hinttenttoo odiyaawe ayee gooppe, I aw siik'o
laggiyaa gido diraw, immennenttonneekka un"etso diraw I
koyyiyaawaa ubbaa immee.
9 Hawaa diraw, ‹Woossite, hinttenttookka imettanawaa;
koyyite, demmanita; kariyaa yiide s'eesite, hinttenttoo
dooyettanawaa› yaagay.
10 Gaasuukka, woossiyaa ubbay akkanawaa; koyyiyaa
uraykka demmanawaa; kariyaa yiide s'eesiyaa uraw, penggii
dooyettanawaa.
11 «Hinttenttu giddoppe bare na'aw, moliyaa woossina
shooshshaa, k'umaa imma giina shuchchaa immiyaa aawuu
de'ii?
12 Woy k'uuk'ulliyaa woossina sogguwaa immiyee?
13 Hinttenttu iita gidi de'iidde hinttenttu naanaw lo"obaa
immiyaawaa erooppe, yaatina saluwaan de'iyaa hinttenttu
aawuu barena woossiyaawanttoo Ayaanaa Geeshsha wooti
darissiide immanddeeshsha?» yaageedda.

Yesuusanne Bi'eel-Zebuula
(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

14 Itti gallassi Yesuusi itti bitaniyaappe duudissiyaa
ayaanaa kessowaappe guyye duude bitanii haasayaa
doommina, Asay maalaletteedda.
15 Shin unttunttuppe ittuu ittuu, «Gaaleenatuwaa kaappuwaa
Bi'eel-Zebuuli aw wolk'k'aa immina gaaleenatuwaa kessee»
yaageeddino.
16 Ittuu ittuu k'ay Yesuusa paac'c'anaw saluwaappe
malaataa bessanaadan aappe koyyeeddino.
17 Shin Yesuusikka unttunttu k'ofaa eriide unttuntta hawaa
yaageedda: «Bare giddon shaakettiyaa kawutetsay ubbay
d'ayanawaa; shaakettiyaa golliikka kunddee.
18 Yaatina Sees'aanaa kawutetsay bare giddon shaaket-
tooppe Aa kawutetsay wooti ek'k'anawee? Hinttenttu taana,
‹S'alahiyaa kaappuwaa Bi'eel-Zebuuli new wolk'k'aa immina
kessaa› yaagi haasayiita.

11:15 Mat. 9:34; 10:25 **11:16** Mat. 12:38; 16:1; Mar. 8:11

19 Simmi taani bi'eel-zebuula wolk'k'aan gaaleenatuwaa
kessiyaawaa gidooppe hinttenttu naanay O wolk'k'aan
kessanawanttee? Hawaa gidiyaa diraw, unttunttu hinttenttu
bollan pirddiyaawantta gidanawantta.
20 Shin taani gaaleenatuwaa kessiyaawe S'oossaa
wolk'k'aanna gidooppe, simmi S'oossaa kawutetsay
hinttenttukko yeeddawaa erite.
21 «Wolk'k'aama Asay bessiyaawaadan minniide bare gol-
liyaa naagooppe, Aa shaluu loytsi naagettanawaa.
22 Yewuwaan k'ay aappe minuwaa dariyaawe yiide Aa
k'ohooppenne s'oonooppe I ammanetteeda tooraanne gond-
dalliyaa aappe wotsi akkiide, aw de'iyaa miishshaa gishetti
akkee.
23 «Ta bagga gidennawe taananna ek'ettee; taananna shi-
ishshi beennawekka laalee.

Tuna Ayyaanay Kase Yeggi Beedda
Asaakko Simmiide Yiyaa Gaasuwaa
(Mat. 12:43-45)

24 «Tuna ayyaanay asaappe keseedda wode, barew shemp-
piyaa sa'aa koyyiidde, haatsay banttasaanna aad'd'i bee.
Shemppiyaa sa'aa demmennaan attooppe, ‹Taani kase yegga
keseedda ta golliyaa simmana› yaagee;
25 simmiyaa wodekka gollii pitettiide giigowaa demmee.
26 Hewaappe kaala, biide haraa aappe iita laappu tuna
ayyaanatuwaa akki yaa geliide, hewaan de'iino; he bitaniyaa
de'uu koyrowaappe kaallawe iitowaa gidee» yaageedda.
27 Yesuusi hawaa haasay de'ishshin, itti mishiratta
c'ora asaa giddoppe bare kooshshaa d'ok'k'u ootsaade,
«Neena yeleeddawunnanne d'antseedda ne daaya
anjjetteeddawunno» yaagaaddu.
28 Yesuusi k'ay, «Anjjetteeddawanttu S'oossaa k'aalaa sisiide
azazettiyaawantta» yaagi zaareedda.

S'oossaappe Oosetto Malaataa
(Mat. 12:38-42; Mar. 8:12)

29 C'ora Asay shiik'o wode Yesuusi, «Ha yeletay iita; ooratsa
malaataa koyyee; shin nabiyaa Yoonaasa malaataappe haray
imettenna.
30 Gaasuukka Yoonaasi Nanawe katamaa asaw malaataa
gidowaadan, Taani, Asaa Na'aykka, ha yeletaw malaataa
gidana.
31 Away mokkiyaasaa s'eelliyaa wode, ushechcha duge bag-
ganna de'iyaa gadiyaa kaatatta Solomonew de'iyaa aad'd'o

11:23 Mar. 9:40 **11:29** Mat. 16:4; Mar. 8:12 **11:30** Yon. 3:4

eratetsaa sisanaw biittaa gas'aappe yeedda diraw, pirddaa wode ha yeletaan denddaade pirddanawunnu; be'ite, Solomoneppekka aad'd'iyaawe hawaan de'ee.

32 Nanawe Asay pirddaa wode hinttenttu bolla denddiide pirddanawantta; ayaw gooppe, unttunttu Yoonaasi odowaa sisiide barenttu nagaraa paas'i simmeedda diraassa; be'ite, Yoonaasappe aad'd'iyaawe hawaan de'ee.

Bollaa Poo'issiyaa S'omppiyaa
(Mat. 5:15; 6:22-23)

33 «Soy geliyaa asaw poo'anaadan, S'omppiyaa s'omppiide d'ok'k'asaan wotsanaappe attin, geemasaan woy poo'uwaa kammiyaa yewuwaappe garssanna wotsiyaawe ooninne baawa.

34 Ne asatetsaw ne ayfii s'omppiyaa mala; ne ayfii pas'a gidooppe ne kumentsaa asatetsaykka poo'uwaa demmee; shin ne ayfii harggooppe ne kumentsaa asatetsaykka d'umaa.

35 Akeeka; hewaa gidiyaa diraw, ne garssan de'iyaa poo'uu d'umennaadan naagetta.

36 Simmi ne asatetsay ubbay poo'uwaan kumeeddawaa gidooppenne, d'umeedda asatetsay neenan baynnawaa gidooppe, ne asatetsay ubbay, s'omppii bare poo'uwaa ne bollan poo'issiyaawaadan, ne bollan wagagga poo'uwaa gidanawaa» yaageedda.

Yesuusi Parisaawatuwaanne Muse Higgiyaa Tamaarissiyaawantta Kunaaneedda
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40; Luk'. 20:45-47)

37 Yesuusi haasayaa wurssowaappe kaala, itti Parisaawe bitanii bare gollen k'umaa maanaadan ataalleedda; Yesu-usikka ittippe geliide gaytaan utteedda.*

38 Parisaawiikka Yesuusa k'umaa maanaappe kasiyaan kushiyaa meec'etti beennawaa be'iide maalalettina,

39 Godaykka, «Hinttenttoo Parisaawatoo, s'uu'aanne shaataa bolla bagga geeshshiita; shin hinttenttu garssay uuziyaaninne iitatetsaan kumeedda.

40 Hinttenttoo eeyatoo! Bolla bagga med'd'eeddawe garssaa med'd'ibeennee?

41 Shin hinttenttu s'uu'aaninne shaataa garssan de'iyaawaa hiyyeesatoo immite; he wode ubbabaykka hinttew geeshsha gidanawaa.

42 «Shin hinttenttoo Parisaawatoo, hinttew aayye! Ayaw gooppe, anuugaappenne s'alotiyaappe, aguppiyaa do'uwaappe, tammu kushiyaappe itti kushiyaa S'oossaw

11:31 1 Kat. 10:1-10; 2 Od. 9:1-12 **11:32** Yon. 3:5 **11:33** Mat. 5:15; Mar. 4:21; Luk'. 8:16 * **11:37** ***Gaytaan utteedda:*** K'umaa maanaw utteedda guussa.

immiita; shin tumu pirddaanne S'oossaa siik'iyaawaa hinttenttu aggiita. Yewuwaan k'ay hewaa aggenaan hawaa ootsanaw bessee.

43 «Hinttenttoo Parisaawatoo, hinttew aayye! Ayaw gooppe, Ayihuda asaa woosa gollen bonchcho utuwaa, geyaa giddonkka bonchcho sarotaa koyyiita.

44 «Asay erennaan bollanna hamettiyaa beettena duufuwaa malatiyaa diraw hinttew aayye!» yaageedda.

45 Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttuppe ittuu, «Tamaarissiyaawoo, neeni hawaa yaaga haasayo diraw nuuna boraadda» yaagi zaareedda.

46 Yesuusi, «Hinttenoo higgiyaa eriyaawanttoo, henttew aayye! Ayaw gooppe, Asay tookkiide danddayenna dees'o tookuwaa haraa toossiita; shin hinttenttu hintte huup'ew birad'd'iyankka bochchikkita.

47 «Hinttenttu aawotuu wod'eedda nabatuwaa duufuwaa loytsiyaa diraw hinttew aayye!

48 Simmi hinttenttu aawotuu nabatuwaa wod'ina, hinttenttu unttunttu duufuwaa bollan golliyaa kees's'iyaa diraw, Nabatuwaa oosuu lo"a yaagiide, unttunttuwaa markkattiita.

49 Hawaa diraw, S'oossaa aad'd'o eratetsay, Taani nabatuwaanne Yesuusi kiittowantta unttunttukko kiittana; unttunttukka hewanttuppe ittuwaa ittuwaa wod'anawantta; ittuwaa ittuwaa metootsanawantta yaageedda.

50 Hawaa gidiyaa diraw, ha alamii med'ettoodeppe doommiide gukkeedda nabatuwaa suutsaw ha yeletay ooshettee.

51 Aabeelappe doommiide yarshshuwaasaappenne geeshsha golliyaappe gidduwaan gukkeedda Zakkaraasa suutsaa gakkanaw koyettee.† Ee! Taani gay; ha yeletay hawoo ooshettiyaawaa.

52 «Hinttenttoo Muse higgiyaa eriyaawanttoo, hinttew aayye! Ayaw gooppe eraa penggiyaa dooyyiyaa k'ulppiyaa akkeeddita. Hinttenttu hintte huup'ewukka gelibeykkita; k'ay gelanaw koyyiyaawanttakka diggeeddita» yaageedda.

53 Yesuusi hewaappe kesowaappe guyyiyaan, higgiyaa tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu Aa ooshaan urgguntsusaanne ek'ettussaa doommeeddino.

54 Aa doonaappe lo"ennabay kesooppe oyk'k'anaw geeddiino; shin demmibeykkino.

11:42 Wog. 27:30 † **11:51** Ayihudatuwaa Mas'aafatuwaa garssan doometsaa mas'aafay koyro mas'aafaa. Ikka, Aabeeli asaa ubbaappe koyruwaan ishay Aa wod'eeddawaa odee. Ayihudatuwaa Geeshsha Mas'aafatuwaan wurssetsaa mas'aafay Laa'entsiyaa Oduwaa Mas'aafaa. He mas'aafaan Zakkaraasi wurssetsaan hayk'k'eeddawaa odiyaa diraassa Luuk'aasi Aabeelappe Zakkaraasa gakkanaw geeddawe.

12

Lo"a Malatiyaa Iitatetsaappe Naagettana Mala Seeraa
(Mat. 10:26, 27)

1 He wodiyaan c'ora sha"aan paydettiyaa Asay ittuu
ittuwaa yed'd'ana gakkanaw shiik'i de'ishshin, Yesuusi
barena kaalliyaawanttoo koyro odanaw doommiidde,
«Parisaawatuwaa irshshuwaappe naagettite; hawekka lo"a
malatiyaa unttunttu immiyaa iita timirttiyaa.
2 Shin ayaaninne kameteedda yewuu k'onc'c'iyaa kesen-
naan attena; k'aykka geemmeedda yewuu erettennaan at-
tena.
3 Hewaa diraw hintte d'umaan haasayowe ubbay, gallassi
poo'uwaan sisettanawaa; hinttenttu Asay baynnasaan hini
giso golliyaan haytsaan saasukkowe ubbay d'ok'k'u geedda
sisettiyaa k'onc'c'esaan awaayetanawaa.

Itti S'oossaa S'alalaw Yayana Bessee
(Mat. 10:28-31)

4 «Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hinttew yaagay;
ha"i ashuwaa wod'iyaawantta, hewaappe kaala k'ay ayaanne
ootsanaw danddayennawantta yayyoppite.
5 Yewuwaan k'ay hinttenttu oossi yayyanaw bessintto taani
hinttentta erissana; hewekka wod'owaappe guyyiyaan gaan-
namiyan olanaw maatay de'iyaa S'oossaa s'alalaw yayyite;
Ee, aw yayyite yaagay.
6 «Ichcheshu suunniyaa kafatuu santtimiyaan shamettikki-
nooyye? Hewanttuppe ittinnonne usa S'oossay dogenna.
7 Shin haray atto hinttenttu huup'iyaan de'iyaa binnaanay
ubbaykka paydetteeddawaa; hawaa diraw yayyoppite; hint-
tenttu c'ora suunniyaa kafatuwaappe dariita.

Yesuusan Ammaniyaawanttanne Aa Is's'iyaawantta
(Mat. 10:32, 33; 12:32; 10:19, 20)

8 «Taani hinttew oday; tabaa asaa sintsan markkat-
tiyaawoo oossinne Taanikka Asaa Na'ay, k'ay S'oossaa
kiitanchchatuwaa sintsan markkattana;
9 shin asaa sintsan taana kaddiyaawantta taanikka asaa
na'ay, k'ay S'oossaa kiitanchchatuwaa sintsan kaddana.
10 «Ta bolla, asaa na'aa bolla, boriyaa k'aalaa haasayiyaawe
de'ooppe Aa naak'uu atto geetettana; shin Geeshsha Ayaanaa
bolla boriyaa k'aalaa haasayiyaawe de'ooppe k'ay Aa
naak'uu atto geetettenna.

12:1 Mat. 16:6; Mar. 8:15 **12:10** Mat. 12:32; Mar. 3:29

11 «Asay hinttentta Ayihude woossiyaa golliyaakko, gadiyaa
ayissiyaawanttukkonne maatay de'iyaawanttu sintsa pird-
daw shiishshiyaa wode, ‹Waagi zaaraneeshsha? Woy ayaa
giide haasayaneeshsha?› yaagiide hirggoppite;
12 ayaw gooppe, hinttena Ayaanaa Geeshshay hinttenttu
he saatiyaan haasayanaw bessiyaabaa tamaarissanawaa»
yaageedda.

Dure Bitaniyaa Boozatetsaa Odiyaa Leemisuwaa

13 Asaa garssappe itti bitanii Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo,
nu aabbu hayk'k'ina nuuni laattana mala atteeddabaa, taw
gishana mala hayya godo ta ishaw oda» yaageedda.
14 Yesuusi k'ay, «Ha bitanew, hinttenttu bollan
pirddiyaawaa gidanaadanne hewaa hinttew gishanaadan
taana oonee suntseeddawe?» yaageedda.
15 Gujjiidekka ubbatuwaa, «Asaa shemppoo shaluwaa
duretetsay de'uwaa immenna diraw, yaaretiyaawaappenne
yorattiyaawaappe naagettite; duretetsaa amuwaa
ubbaappekka hinttena naagite» yaageedda.
16 Kaalliiddekka hawaadan yaagi leemisuwaa unttunttoo
odeedda: «Aw de'iyaa biittay darissiide katsaa mokkeedda itti
dure bitanii de'ee.
17 Ha bitanii, ‹Taw ta katsaa wotsanaw gidiyaa sa'ay bant-
tawaa diraw ayaa ootsooshsha?› yaagiide, bare wozanaan
k'oppeedda;
18 hawaadan yaagi maleedda; ‹Taani wootane gooppe, taw
de'iyaa yeesiyaa kolaade, hara aakkiyaa yeesiyaa med'd'ana
yaagiide maleedda; hewaan ta katsaanne taw de'iyaa mi-
ishshaa ubbaa wotsana.
19 Yaataade taana, «Ne kaac'ay daro lo"a; new daro
wodiyaw gidiyaa mas'uwaa shiishshaadda; simmi shemp-
paade ma, usha, nashetta» gaana› yaageedda.
20 «Shin S'oossay Aa, ‹Ha boozaw, hachche k'amma neeni
hayk'k'a. Yaatina ha neeni shiishsheedda mas'uu ubbay oossi
gidanawee?› yaageedda.
21 «Barew biittaa bollan shaluwaa shiishshiyaawe, S'oossaa
sintsan k'ay mank'k'o gideedda Asay ha bitaniyaa mala»
yaageedda.

Ubbaa Wode S'oossaan Ammanettussaa Koshshee
(Mat. 6:25-34)

22 Hawaappe kaala Yesuusi barena kaalliyaawantta,
«Hawaa diraw, ta hinttew oday: hinttenttu pas'a de'anaw
ayaa maanee? Hinttenttu bollaw ayaa mayyanee? yaagiide
hirggoppite.

12:12 Mat. 10:19-20; Mar. 13:11; Luk'. 21:14-15

23 «Gaasuukka, shemppuu k'umaappe, k'ay asatetsay
mayuwaappe aad'd'ennee?
24 Ane k'uuratuwaa s'eellite; unttunttu zerikkino;
c'akkikkino; unttunttoo katsaa shiishshiyaa sa'ay woy yeesii
baawa; hanoppe attin, unttuntta S'oossay mizee; hinttenttu
kafatuwaappe daroppe darikkitee?
25 Hinttenttuppe darii k'oppiide daro wodiyaa de'anaw
danddayiyaawe oonee?
26 «Simmi hinttenttu ha laafabaa ootsanaw danddayen-
nawantta gidooppe ayaw harabaw hirggettiitee?
27 C'iishshatuu wooti dic'c'iinontto ane s'eellite; unttunttu
kiitaan daaburikkino; puuttuwaa suk'k'ikkino; gido shin
taani hinttew odiyaawe, Solomone hewaa keena bonchchet-
teeddawaa* gidiide, he c'iishshatuwaappe ittuwaa malaanne
mayyibeenna.
28 Hinttenttoo laafa ammanuu de'iyaawanttoo,
yaatooppe S'oossay hachche beettiide, wontti tamaan
ees's'anaw olettiyaa, denbbaan doliyaa maataa hawaadan
mayzziyaawaa gidooppe, hinttentta wootiide unttunttuppe
aatsiide mayzzennee?
29 «Hawaa diraw, ‹Ayaa maanee? Ayaa ushanee?› yaagiide
ubbaa wode koyyoppitenne hirggoppite.
30 Ayaw gooppe, hawaa demmanaw ha alamiyaan de'iyaa
S'oossaan ammanettena Asay hirggettiino. Hinttenttoo hawe
ubbay koshshiyaawaa saluwaan de'iyaa hinttenttu aawuu
eree.
31 Hewaa haniyaawaa aggiide, S'oossaa kawutetsaa
koyyite; I hinttentta koshshiyaawaa ubbaa immanawaa.

Sa'aan Bare Duretetsaan
Ammanettowe Saluwaan Waanii?
(Mat. 6:19-21)

32 «Hinttenttu guutsa gidinttonne, saluwaa hinttenttu
aawuu bare kawutetsaa hinttenttoo immanaw nashetteedda
diraw yayyoppite.
33 «Hinttew de'iyaawaa zal"iide mank'k'oo immite; kayisuu
shiik'ennasaan, bil"aykka meennasaan, saluwaan wurenna
miishshaa dagayiidde, ec'enna k'arc'c'itatuwaa hinttenttu
huup'ew wotsite.
34 Ayaw gooppe, hinttenttu wozanay hintte miishshay
de'iyaa saan de'anawaa.

Mino Oosanchchaa
35 «Hintte s'eessay danc'c'ettowaa, hintte s'omppiikka
poo'eeddawaa gido.

---

* **12:27** *Solomone hewaa keena bonchchetteeddawaa:* Ayihuda Asay Solomone bare de'eedda laytsaa ubbaan daro duretetsaan de'eedda giide k'oppiino. **12:27** 1 Kat. 10:4-7; 2 Od. 9:3-6 **12:35** Mat. 25:1-13

36 Hinttenttukka, barenttu Goday yiide penggiyaa
k'os's'iyaa wode, ellekka dooyyanaw bullachchaappe
simmana gakkanaw naagiyaa oosanchchatuwaa malatite.
37 Barenttu Goday soy yeedda wode beegotti de'ishshin
demmiyaa he oosanchchatuu anjjetteeddawantta. Taani
tumuwaa gay; I unttuntta, ‹Uttite› giide, bare danc'c'uwaa
minisiide unttunttoo k'umaa aatsiide shoobbanawaa.
38 Goday hekka bilahiyaan woy hekka bilahiyaappe
kaala yeedda wode, beegottiide genc'c'i naagiidde beettiyaa
k'oomatuu anjjetteeddawantta.
39 Hawaa k'ay erite; kayisuu ay saatiyaan yintto
golliyaawuu erintto, gollii bookettiyaa wode c'o"u giide
s'eellennashshin.
40 Asaa na'ay k'oppenna saatiyaan yaanawaa; hinttenttu
giigetti naagite» yaageedda.
41 P'es'iroosikka «Godaw, ha leemisuwaa neeni odiyaawe nu
s'alalaassee haraa ubbawukka ittippe oday?» yaageedda.
42 Godaykka, «Simmi unttunttu bare soy asaw k'umaa
immanaw bessiyaa saatiyaan immana mala, Aa goday
suntsiyaa ammanetteedanne eranchcha miziyaa k'oomay
oonee?» yaageedda.
43 Goday simmiyaa wode hawaadan kiitettiina demmiyaa
k'oomay I anjjetteeddawaa.
44 Taani hinttew tumuwaa oday; de'iyaa mas'uwaa ubbaa
bollan Aa suntsanawaa.
45 Yewuwaan k'ay he k'oomay, «Ta goday elle yeenna;
gam"anawaa» yaagi bare wozanaan k'oppooppenne
attumanne mac'c'a k'oomatuwaa shochchaa doommooppe,
k'aykka koyyowaadan muussaanne ushshaa, matsottus-
saakka doommooppe,
46 he k'oomaa goday, I k'oppenna gallassinne sid'ibeenna
saatiyaan yaanawaa; he wodiyaan Aa k'ans's'ereetsiide,
Aa gishuwaa kaac'aakka ammanennawanttunna ittisaa
udanawaa.
47 Bare godaa sheniyaa eriide giigennawenne
Aa sheniyaadan kiitettenna k'oomay, I iita d'oobaa
d'oobettanawaa.
48 Eribeennawe k'ay d'oobettanaw bessiyaawaa ootseed-
dawe, guutsaa d'oobettee. Darobay imetteedda asaa ub-
baappe, aappe darobay koyettee; wolk'k'aama hadaray imet-
towaappe, aappe darissiide koyettee.
49 Yesuusi, «Taani yeeddawe, ha sa'aa bolla tamaa
satsanaassa; ha"ikka ees's'eeddentto, taana ay keena
nashechchanaweeshsha.

12:36 Mar. 13:34-36 **12:39** Mat. 24:43, 44

50 Taani s'ammak'ettana metuwaa s'ink'k'atay polettana
gakkanaw waanaade un"ettaytaa!
51 Ha sa'aa taani yeeddawe, sarotetsaa ahanaassa malati-
iyee? Hinttew malatoppo. Taani yoowe, sarotaw gidennaan
shaakkanaassappe attin.
52 Ayaw gooppe, ha"ippe doommina itti golliyaan
de'iyaa ichcheshu asatuu shaakettanawantta; heezzatuu
laa"atuwaa bolla, laa"atuukka heezzatuwaa bolla denddiide
walak'ettanawantta.
53 Aawuu na'aa bolla, na'aykka aawuwaa bolla, aata naatti
bolla, naattakka aatti bolla, bollotatta na'aa machchi bolla,
na'aa machchakka bollotatti bolla, walassaan denddiide
shaakettanawantta» yaageedda.

Wodiyaa Hanotaa Eruwaa
(Mat. 16:2-3)

54 K'aykka Yesuusi asaw, «Away wulliyaa baggana hintte
shaariyaa be'ooppe, ‹Ha"i ha saatiyaan hekko wolk'k'aama
iray bukkana hanee› yaagiita; tumukka k'ay bukkee.
55 Duge baggana c'arkkuu c'arkkoode, ‹Hachche sham-
manawaa› yaagiita; geetettowaadankka k'ay hanee.
56 Hinttenoo lo"a malatiyaa iitatoo, sa'aanne saluwaa
s'eelliide, hananawaa eriita; shin ha wodiyaabaa wooti er-
anaw danddaykkitee?

Sigatetsaabaanne Mootuwaabaa
(Mat. 5:25-26)

57 «Wode hinttenttu s'illo gideedda yewuwaa hinttenttoo
ayaw pirddikkitee?
58 Ne morkkiyaanna ittippe pirddiyaa daannaa sintsan
shiik'anaw boode, biro ogiyaa bolla de'ishshin sigetta digga.
Hewe d'ayooppe neena goochchiide pirddiyaa daannaakko
afana; daannaykka polisew aatsi immanawaa; polisii k'asho
gollen yegganawaa.
59 Taani new odiyaawe, wurssetsaa ac'uwaa c'iggana
gakkanaw hewaappe kesakka» yaageedda.

13

Nagaraappe Simmenna Ubbay D'ayana

1 He wodiyaan itti itti asatuu Yesuusakko yiide P'ilaas'oosi
Galiilaa asaa wod'iide unttunttu suutsaa yaarshshuwaanna
ittippe walakkeeddawaa aw odeeddino.
2 Yesuusikka zaariide, «Hawanttu Galiilaa asatuu
hayk'k'eedda diraw, yaatina unttunttoo hara Galiilaa asaa
ubbaappekka aad'd'iide nagaranchchatuwaa gidowantta
malatiinoo?

12:50 Mar. 10:38 **12:53** Mik. 7:6

3 Taani yaagay, hawaadan gidenna; yewuwaan k'ay hintte
nagaraa paas'iide nagaraappe simmennaan is's'ooppe, hint-
tenttu ubbatuukka hewaadan hayk'k'iita.
4 Woy Salihooma gimbbii unttunttu bolla kunddiide,
wod'eedda tammanne hosppun asatuwaa Yerusaalamen
de'iyaawanttu ubbaappe aad'd'iide naak'k'owantta
malatiinoo?
5 Hawaadan gidenna yaagay; yewuwaan k'ay nagaraa
paas'ana d'ayooppe ubbatuukka hawaadan bayanita»
yaageedda.
6 Yesuusikka hawaadan yaagi leemisuwaa odeedda, «Itti
bitanew woyniyaa turaa goshshaa gaden toketteedda bal-
asiyaa geetettiyaa ayfii meetettiyaa mitsatta de'aw; he bitani-
ikka mitsatta ayfaaddenttonne giide yeeddawe, ayinneekka
ayfiyaa demmibeenna.
7 Woynniyaa turaa naagiyaawaa I, ‹Taani ha balasiyaa
geetettiyaa mitsattippe ayfiyaa demmanaw heezzu laytsaa
simerettaade ayaanne demmabeykke. Hewaa diraw deka
dentsa digga; ayaw biittaa c'oo melissay?› yaageedda.
8 Naagiyaawekka zaariide, ‹Godaw, taani I yuushshuwaa
harumanawunne pituwaa olanaw, ha laytsaa s'alalaw basha.
9 Sintsaw ayfooppe lo"a; shin ayfenaan is's'ooppe dekettu›
geedda» yaageedda.

Yesuusi K'uuna Mishiratto Sambbata
Gallassaa Patseedda

10 Yesuusikka itti Sambbataa gallassi Ayihuda woosa gol-
latuwaappe ittuwaan tamaarissi de'ee.
11 Hewaanikka tammanne hosppun laytsaa kumentsaa
tuna ayyaanay k'uunisseedda mishiratta de'aw. Izakka suu-
raade ek'k'anaw ayinne danddayabeykku.
12 Yesuusikka izo be'eedda wode s'eesiide, «Ha mishirattee,
ne harggiyaappe pas'aadda» yaageedda.
13 Yesuusi bare kushiyaa izi bolla wotsina, he wode suura
sitti ga ek'k'aade bare S'oossaa galataaddu.
14 Shin Ayihuda woosa golle kaappuu k'ay Yesuusi Samb-
bataan patseeddawaa diraw hank'k'etti zaarowaashshin
asatuwaa, «Kiitettanaw bessiyaa usuppun gallassatuu de'iino;
he gallassatun yiide pas'iteppe attin Sambbataan gidenna»
yaageedda.
15 Godaykka zaariide, «Ha lo"a malatiyaa iita asatoo,
hinttenttuppe ittuukka Sambbata gallassi booraa
magaduwaappe woy hariyaa gaas'aataappe billiide haatsaa
ushshanaw afennee?

13:14 Kes. 20:9, 10; Zar. 5:13, 14

16 Hanna Abraahaamo yaraa gideeddawunna, tammanne
hosppun laytsaa kumentsaa s'alahii k'achcheeddawunna
sambbata gallassi he k'ashuwaappe bilettanaw bessekkee?»
yaageedda.
17 Hawaa odeedda wode ek'ettiyaawanttu ubbay yeel-
lateeddino; Asay ubbay k'ay I ootseedda maalalissiyaa
oosuwaan ubbaan nashetteeddino.

Sannaafic'iyaa Ayfiyaa Zeretsaa Leemisuwaa

18 Yesuusikka, «S'oossaa kawutetsay ayaa malatii? I ayaa
malatintto, taani hinttentta woota bessoo?
19 S'oossaa kawutetsay sannaafic'iyaa geetettiyaa k'eeri
mitsatti ayfiyaa malatee. He mitsatti ayfiyaa Asay akkiide
goshshaa garssan zereedda; zerettoonna dic'c'aade wogga
mitsaa gidaaddu; yaatina saluwaa kafatuukka izi aac'aa bolla
barenttoo golliyaa kees's'eeddino» yaageedda.

Irshshuwaa Leemisuwaa
(Mat. 13:33)

20 Yesuusikka zaariide, «S'oossaa kawutetsay ayaa malat-
intto, taani hinttentta woota bessoo?
21 Itti mishiratta heezzu keriyaa d'iiliyaa akkaade, mu-
nak'k'eedda munak'ay ubbay denddana gakkanaw, aan
tigeedda irshshuwaa malatee» yaageedda.

Un"a Penggiyaabaa
(Mat. 7:13, 14, 21, 22)

22 Hewaappe kaala Yesuusi Yerusaalame biide, wogga
katamaaninne k'eeri katamaan de'iyaa asaa tamaarissiidde
aad'd'eedda.
23 He wode itti bitanii shiik'iide Aa, «Godaw, S'oossaa pird-
daappe attiyaawanttu guutsa asaa s'alalee?» yaageedda.
Hewaappe guyye Yesuusi unttuntta,
24 «Taani hinttenttoo oday; un"a penggiyaanna
gelanaw baas'etite. C'ora Asay gelanaw koyyiino; shin
danddaybbeykkino.
25 Golliyaawuu denddiide, ifitsaa k'achchowaappe guyye
hinttenttu karen ek'k'iide, ‹Godaw, Godaw, nuw dooy-
aarikkii› yaagiide s'eessaa doommiyaa wode, ikka zaari-
ide, ‹Hak'appe yeedditentto, taani hinttentta erikke› yaa-
ganawaa.
26 «He wode hinttenttu, ‹Nuuni neenanna ittippe
meeddo; usheeddo; neeni nu heerankka tamaarissaadda›
yaaganawantta.
27 «Yesuusi k'ay, ‹Taani hinttenttoo oday; hinttenttu
hak'appe yeedditentto, taani hinttentta erikke; ubbatuukka
makkalanchchatuu ta mataappe haakkite› yaagaanawaa.

13:27 Maz. 6:8

28 «Abraahaamo, Yisaak'i, Yaak'oobinne nabatuu ubbay
hinttenttu karen ek'k'ishshin, S'oossaa kawutetsaan
de'iyaawantta hinttenttu be'iyaa wode, hinttenttoo yeekonne
achchaa d'ak'uwaa gidanawaa.
29 «Asay away doliyaasaappenne wulliyaasaappe, k'ay kil-
libaggappenne hirkkibaggappe yiide, S'oossaa kawutetsaa
gaytaan uttiino.
30 Be'ite; guyyeteeddawanttu, sintsatanawantta;
sintsateeddawanttu k'ay guyyetanawantta» yaageedda.

Yesuusi Yerusaalamen Ootseeddabaa
(Mat. 23:37-39)

31 He wode Parisaawatuwaappe ittuu ittuu Yesuusakko
yiide, «Heroodise neena wod'anaw koyyiyaa diraw, hawaappe
ba digga» yaageeddino.
32 Yesuusi zaariide, «Biide he worakanaw, ‹Hachchenne
wontti iita ayyaanatuwaa kessana; hargganchchatuwaakka
patsana; heezzentso gallassi ta oosuwaa wurssana› yaagite.
33 Hanoppe attin nabii Yerusaalameppe harasaan
hayk'k'anaw bessena diraw, taani hachche, wonttinne
wonttipeeshi ogiyaa bolla de'anaw bessee.
34 «Yerusaalame katamaa asaw, Yerusaalame katamaa asaw,
Nabatuwaa wod'iyaawanttoo, hinttenttukko kiitettowantta
shuchchaan c'addiyaawanttoo, kuttatta bare maratuwaa
bare k'efiyaappe garssanna shiishsha hap'p'iyaawaadan,
taani hinttenttu naanaa itti gadiyaa shiishshanaw aappu
gede koyaadditaa! Shin taana diggeeddita.
35 Be'ite; S'oossay hinttenttu golliyaa ayinne olibeenna;
taani hinttenttoo yaagay; hinttenttu, ‹Godaa suntsaan
yiyaawe anjjetteeddawaa› gaana gakkanaw, taana be'ikkita»
yaageedda.

14

Yesuusi Hargganchchaa Sambbataan Patseedda

1 Sambbata gallassi Parisaawatuwaa suntsatuwaappe it-
tuwaa golle Yesuusi k'umaa maanaw geleedda wode, ayaa
kiitettintto be'anaw asatuu naagi de'iino.
2 Bollay gaafina metootiyaa itti bitanii Yesuusappe
sintsanna de'ee.
3 Yesuusi higgiyaa tamaarissiyaawanttanne
Parisaawatuwaa, «Sambbataan patsanaw danddayetti
danddayettennee?» giide oochcheedda.
4 Unttunttukka c'o"u geeddino. I he bitaniyaa bollaa
bochchi patsiide Aa moyzzeedda.

13:28 Mat. 22:13; 25:30; 13:28, 29; Mat. 8:11, 12 **13:30** Mat. 19:30; 20:16; Mar. 10:31

5 Yesuusi unttuntta, «Hinttenttuppe harii woy booray ollaan
kunddintto, Sambbataa giide elleelli kessennawe oonee?»
geedda.
6 Unttunttukka ha yewoo itti zaaruwaanne immanaw
danddayibeykkino.

Ashikketetsaabaa
7 Yesuusi shoobettowanttu bonchchosaa dooriyaa wode
s'eeliide,
8 «Ooninne bullachchaa s'eesooppe, bonchchetteeddasaan
uttoppa; ooni eri neeppe aatsiide bonchchettowe
s'eesetteeddawaa gidanawaa.
9 Neenanne aanne s'eesawe yiide, ‹Hawo, utuwaa aw
yeedda› yaagina; he wodiyaan yeellataade s'adenna de'iyaa
saan utuwaa doommaasa;
10 Yewuwaan k'ay neeni s'eeseetto wode neena s'eesowe
yiide, ‹Ta laggew, killi d'ok'k'asaan utta› gaana mala, baade
ubbaappe hokasaan utta; he wode neenanna ittippe utteed-
dawanttu ubbatuwaa sintsan new bonchchuu imettanawaa;
11 Bare huup'iyaa d'ok'k'u ootsiyaa ubbay tooshettanawaa;
bare huup'iyaa toochchiyaawanttu d'ok'k'u giino» yaagi
leemisuwaa unttunttoo odeedda.
12 Yesuusi barena s'eeseeddawaa zaariide, «Neeni laas'aa
woy kawuwaa giigisseedda wode, ne laggetsatuwaa woy
ne ishatuwaa woy dure ne shooratuwaa s'eesoppa; ayaw
gooppe, unttunttu neena barenttu taraan s'eesiide kushiyaa
c'iggana danddayiino.
13 Shin ataalliyaabaa giigisseedda wode, hiyyeesatuwaa,
gunddatuwaa, doomatuwaanne k'ook'atuwaa s'eesa.
14 Unttunttu new kushiyaa zaaranaw danddayennawantta
gidiyaa diraw, neeni anjjettanaassa. S'illatuu hayk'uwaappe
denddiyaa wode S'oossay new kushiyaa zaaranawaa»
yaageedda.

Wolk'k'aama Baalaa Leemisuwaa
(Mat. 22:1-10)
15 Yesuusi haasayaa wurssiyaa wode, k'umaa maanaw utto
asaappe ittuu hawaa sisiide, «S'oossaa kawutetsaa gaytaan
uttiyaawe anjjetteeddawaa» geedda.
16 Yesuusikka hawaadan geedda; «Itti bitanii daro lo"o
kawuwaa giigissiide, c'ora asatuwaa s'eeseedda.
17 Kawuwaa wodii gakkina, kase s'eesettowantta, ‹Ha"i
kawuu giigeedda, haayite› giide s'eesana mala bare gollen
kiitettiyaa k'oomaa unttunttukko kiitteedda.
18 Shin ubbatuukka ittippe, beennaadan aggana mala
woosseeddino; koyro bitanii k'oomaw odiidde, ‹Taani biittaa

14:5 Mat. 12:11 **14:8** Lem. 25:6, 7 **14:11** Mat. 23:12; Luk'. 18:14

shammeedda diraw baade be'anaw koshshee; hewaa diraw hayya godo taw hank'k'ettoppaarikki› geedda.

19 «Laa'entsiyaawe k'ay, ‹Taani ichcheshu waatsa booratuwaa shammeeddawantta waas'a be'anaw biyaa diraw, hayya godo taw hank'k'ettoppaarikki› geedda.

20 «Haray k'ay, ‹Taani machchatto akkeedda diraw, yaanaw daanddayabeykke› geedda.

21 «K'oomaykka yiide bare godaw, hanowaa ubbaa odeedda. He wode Goday daro hank'k'ettiide, bare golliyaan kiitettiyaa k'oomaa, ‹Hini katamaa ogiyaanne loosso ogiyaa elleellaade kesa; mank'k'atuwaanne gunddatuwaa, doomatuwaanne k'ook'atuwaa haa akkaade ya› geedda.

22 «Aa k'oomaykka, ‹Godaw, neeni taana azazowaadan ootsaad; shin ha"ikka hara asaa akkiyaa sa'ay de'ee› geedda.

23 Godaykka bare k'oomaa, ‹Ta gollii kumanaadan hini ogiyaappe kare bagganne dirssaa gas'aa ubbaa kesaade, asaa ta golle akkaade ya.

24 Ayaw gooppe, koyro ta golle shoobetteeddawanttuppe itti asaynne ta k'umaa meenna› geedda» yaageedda.

Yesuusa Kaallanaw Barena Yarshshussaa Koshshee (Mat. 10:37-38)

25 C'ora Asay Yesuusanna ittippe bide'iyaa wode, ikka asaakko guyye simmiide,

26 «Ooninne taakko yiyaawe de'ooppe bare aabbanne aatto, bare machchattonne bare naanaa, bare ishatuwaanne michchatuwaa, bare de'uwaa ashshenaan taappe aatsi dosooppe, taana kaalliyaawaa geetettanaw danddayenna.

27 Ooninne bare mask'k'aliyaa tookkiide, ta geeduwaa kaallennaan d'ayooppe, taana kaalliyaawaa gidanaw danddayenna.

28 «Hinttenttuppe ittuu shuchchaa golliyaa kees's'anaw koyyooppe, kiitaa wurssanaw gidiyaa shaluwaa kasetiide utti heettennawe oonee?

29 Hewe d'ayooppe, golliyaa doommiide, kiitaa wurssanaw wolk'k'ay is's'ooppe,

30 be'eeddawanttu ubbay, ‹Ha bitanii kees's'anaw doommeedda; shin kiitaa wurssanaw danddaybbeena› giide k'iliic'iino.

31 «Woy tammu sha"a olanchchatuwaa oyk'k'eedda itti kaatii, hara laatamu sha"a olanchchatuwaa oyk'k'eeddawanttunna olettanaw danddayooppenne koyronna, taani s'oonanee s'oonikkitaashsha giide utti k'oppennee?

14:26 Mat. 10:37 **14:27** Mat. 10:38; 16:24; Mar. 8:34; Luk'. 9:23

32 Barew danddayettennaan d'ayooppe, olaw yiyaa yekko
kaatii haakuwaan de'ishshin kiittiide sigettanaw woossee.
33 Simmi hawaadankka hinttenttuppe ooninne barew
de'iyaawaa ubbaa aggenawe, taana kaalliyaawaa gidanaw
danddayenna.

Go"enna Mas'iniyaabaa
(Mat. 5:13; Mar. 9:50)

34 «Mas'inii lo"a; shin lok'ilok'ennaan d'ayooppe, laa'entso
Aa wooti lok'ilok'issanaw danddayettii?
35 Biittawukka lo"enna; tu'eyanawukka maaddennawaa
gido diraw, Asay Aa oli aggee. Sisiyaa haytsay de'iyaawe
hawaa siso» yaageedda.

15

Bayeedda Dorssaa
(Mat. 18:12-14)

1 Itti gallassi, k'aras'aa shiishshiyaawanttunne
nagaranchchatuu ubbay Yesuusa sisanaw aakko
shiik'eeddino.
2 Parisaawatuunne Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu,
«Ha bitanii, nagaranchchatuwaa shiishshiyaawaanne unt-
tunttunna k'umaa miyaawaa» yaagiide zuuzummeeddino.
3 Yesuusikka leemisuwaan zaaruwaa hawaadan yaagi
odeedda:
4 «S'eetu dorssay de'iyaa uray hinttenttu giddoppe
de'intto hewaappe ittuu bayintto uddupu tammanne
uddupunuwaa denbbaan aggiide bayeeddawaa beettana
gakkanaw koyyennawe oonee?
5 Demmeedda wode nashechchaan bare hashiyaa bollan
dorssaa tookki,
6 bare golle simmiide, bare dosiyaawanttanne
shooratuwaa ittippe s'eesiide, ‹Bayeedda ta dorssaa demmo
diraw, taananna ittippe nashettite› yaagiide odee.
7 Hewaadankka nagaraa paas'etsaa koshshenna uddupu
tammanne uddupu s'illatuwaappe aatsiide nagaraa
paas'iyaa itti nagaranchchaan saluwaan daro nashechchay
gidanawaa.

Bayiide Beetteedda Santtimiyaa

8 «K'aykka tammu nahaasiyaa santtimii* de'iyaa mishi-
ratta tammuwaappe ittuu bayintto demmana gakkanaw
s'omppiyaa s'omppaade, golliyaa pittaade loytsa koyyen-
nawunna iza oonee?

15:2 Luk'. 5:29-30 * **15:8** ***Nahaasiyaa santtimii:*** Giriike k'aalaa biletsaan ittinna, itti gallassaa muumiyaa ootsi peesheedda wolk'k'aa oosanchchaw c'igetiyaa miishshaa keenaa gidiyaawaa odee.

9 Izakka demmeedda wodiyaan bare dosiyaawanttanne
bare shooratuwaa ittippe s'eesaade, ‹Taappe bayeedda sant-
timiyaa demmeedda diraw, taananna ittippe nashettite› yaa-
gaade odaw.
10 Hewaadankka nagaraa paas'iyaa itti nagaranchchaa
gaasotetsaan S'oossaa kiitanchchatuwaa sintsan
nashechchay hananawaa» yaageedda.

Baya Na'aa

11 Gujjiide Yesuusi, «Laa"u naanay de'iyaa itti bitanii de'ee;
12 unttunttuppekka teefa na'ay, ‹Ne mas'uwaappe taana
gakkiyaawaa imma› geedda. Aawuukka bare mas'uwaappe
naanaatoo gisheedda.
13 Guutsa wodiyaappe guyyiyaan teefa na'ay barena
gakkeeddawaa ubbaa shiishshi akkiide hini haako gade
beedda; hewaan bare akkeedda miishshaa ubbaa laali
wurssi aggeedda.
14 Ikka de'iyaawaa ubbaa wursseeddawaappe guyyiyaan
he gaden wolk'k'aama koshay geleedda; ikka metuwaan
un"ettussaa doommeedda.
15 Hawaa diraw he gaden de'iyaawanttuppe ittuwaakko
shiik'iide, ‹Taana new k'oomaa ootsaarikkii?› yaagina, bi-
taniikka bare guduntsaa wudiyaa heemmana mala Aa dem-
bbaa yeddeedda.
16 Guduntsaa wudii miyaa hal"uwaa maanaw amotteedda;
shin hewenttokka aw immiyaawe beettibeenna.

17 «Bare bayizzuwaa ero wode, ‹K'umay s'ooniide sa'aan
attiyaa ta aabboo ootsiyaawanttu aappunee; shin taani
hawaan koshaan hayk'k'ana mataytaa?
18 Denddaade ta aabbukko baanee› hawaadan yaagana; ‹Ta
aabboo, S'oossaakka neenakka naak'k'aad;
19 Hannippe guyye ne na'aa yaagettaade s'eesettanaw
bessikke; new kiitettiyaawanttuppe ittuwaadan taana wot-
saarikkii gaana› geedda.
20 He man"iyaan denddiide bare aabbukko yeedda.

«I biro haakuwaan de'ishshin, aawuu be'iide, aw
k'aretteedda; aakko wos's'i biide, Aa idimmi yereedda.

21 «Na'aykka, ‹Ta aabboo, taani S'oossaakka neenakka
naak'k'aad; hannippe guyye ne na'aa geetettaade
s'eesettanaw bessikke› yaageedda.

22 «Shin aawuu bare oosanchchatuwaa, ‹Elleelli biide, ub-
baappe dooretteedda lo"o mayuwaa ahiide, Aa mayzzite; Aa

birad'd'iyan migiduwaa, Aa gediyankka c'aammaa† wotsite.
23 Mod'd'eedda korumaa ahiide shukkite; moytte, nashettoytte.
24 Ayaw gooppe, hawe ta na'ay hayk'k'eedda; shin ha"i pas'eedda; bayeedda; shin ha"i beetteedda› yaagina, nashechchaa doommeeddino.
25 «He wodiyaan, bayira na'ay gaden de'iyaawe yiide gollekko matiyaa wode, yetsaanne duruwaa kooshunchchaa siseedda.
26 Ikka yewuu ayentto eranaw koyyiide, k'oomatuwaappe ittuwaa s'eesiide, ‹Hawe ayee?› giide oochcheedda.
27 K'oomatuukka, ‹Ne ishay saro yeedda diraw, ne aabbu mod'd'o korumaa aw shukkeedda› yaagi odeeddino.
28 «Bayira na'ay hank'k'ettiide golle gelikke yaagi is's'ina, aawuu karew kesiide, gelanaadaa woosseedda.
29 Shin I zaariide bare aabba, ‹Hekko hawaa keena wodiyaa k'oomaadan new kiitettaad; ne azazowaappe ittuwaannekka pac'issa beykke; ta laggetsatuwaanna ittippe nashettana mala haray atto itti deeshshaa bul"uwaanne taw imma beykka;
30 shin hawe ne na'ay ne miishshaa c'aaratuwaanna ittippe diifissiide yiina, d'iiko booraa shukkaadda› yaageedda.
31 «Aawuukka Aa, ‹Ta na'aw, neeni ubbaa gallassaa taananna ittippe de'aa; taassa gideeddabay ubbaykka newaa.
32 Shin hawe ne ishay, hayk'k'eeddawe pas'o dirawunne bayeeddawe beetto diraw, nuuni miiddinne ushiidde nashettanaw bessee› yaageedda» giide odeedda.

16

Garssanna Suntsatetsaa Akkeedda
C'inc'c'a Bitaniyaa

1 Yesuusi barena kaalliyaawanttoo odiidde, «Itti dure bitanii, bare golliyaa ubbaa bolla suntseedda itti bitanii de'ee; shin ha bitanii Aa miishshaa bayizzee yaagiyaa zigirssay Aa gakkeedda;
2 hewaa diraw bare suntseedda bitaniyaa s'eesiide, ‹Hawe taani sisiyaa yewuu ayee? Hannippe guyye neeni ta Golliyaaninne ta miishshaa bolla taappe garssanna suntsettaade kiitettanaw danddayabeenna diraw, hachche gakkanaw kiitetteeddawaa heettaade sheed'd'a› yaageedda.
3 «Suntsetteeddawe bare wozanaan, ‹Ta goday taana suntsatetsaappe kolana hanee; shin ta waanooshsha?

† **15:22** *Migiduwaa, c'aammaa:* Ha k'aalatuu na'aa aabbu, Aa polo wozanaappe akkowaa bessiyaawantta. Migiduu, he na'ay gollen de'iyaa asatuwaa ubbaappe lo"o s'eeletteeddawaa bessee. C'aammay k'ay, I bare aabboo ayile gidennaadan na'aa gidiyaawaa bessee. Ayilatuu he wode c'aammaa wotsikkino.

Goshanaw wolk'k'ay taw baawa; woossanaw k'ay taw pokkee.

4 Ta ootsanabaa ta eray; I taana suntsatetsaappe kessooppe, barenttu golle biina, taana mokkiyaa laggetsatuwaa taani demmana› yaageedda.

5 «Bare godaappe shaluwaa tal"eedda asatuwaa huup'iyaan huup'iyaan s'eesiide, koyro bitaniyaa, ‹Neeni ta godaappe woyssa keena shaluwaa tal"aaddii?› yaageedda.

6 «Ikka, ‹Taani s'eetu baareetaa kumeedda zayitiyaa tal"aad› yaageedda.

«Suntsetteedda bitaniikka, Neeni paramana warak'ataa hey; uttaade ellekka ‹Ishatama› gaade s'aafa yaageedda.

7 «Hewaappe hara bitaniyaa, ‹Neeni aappunuwaa tal"aaddii?› yaageedda.

« ‹S'eetu k'un"aa zarggaa› yaageedda.

«Suntsaykka, ‹Warak'ataa hey; hosppun tamma gaade s'aafa› yaageedda.

8 «He suntsay c'inc'c'atetsaan ootseedda diraw, Aa goday Aa galateedda; ayaw gooppe, ha alamiyaa Asay barenttuwoo poo'uwaa asaappe aad'd'eedda c'inc'c'atuwaa.

9 «Taani hinttenttoo yaagay, ‹Ha alamiyaa shaluu wuriyaa wode, med'inaw wurenna golliyaan hinttentta mokkana mala, ha miishshaan hinttenttoo laggiyaa demmite.

10 Laafa yewuwaan ammanetteedawe, woggabaankka ammanettee. Shin laafa yewuwaan ammanettibeennawe, woggabaankka ammanettena.

11 Simmi hinttenttu ha alamiyaa shaluwaan ammanettennawaa gidooppe, tumatetsaa shaluwaa hinttenttoo oonee hadaraa giide immanawe?

12 Hinttenttu hara asaa shaluwaan ammanettennawaa gidooppe, hinttenttu miishshaa oonee hinttenttoo immanawe?› geedda.

13 «Itti kaala laa"u godatoo k'oomatanaw danddayiyaawe ay k'oomaykka baawa; ayaw gooppe, ittuwaa is's'iide, haraa dosee; woy ittuwaa bonchchiidde, haraa kad'ee; S'oossawunne shaloo moodettanaw danddaykkita» yaageedda.

14 Shaluwaa dosiyaa Parisaawatuu hawaa ubbaa sisiide, Yesuusa bolla k'iliic'eeddino.

15 Shin Yesuusi unttuntta, «Hinttenttu asaa sintsan hinttentta s'illo asaa ootsiyaawantta; shin S'oossay hinttenttu wozanaa eree; ayaw gooppe, asaa sintsan bonchchetteeddawe S'oossaa sintsan tuna gidee.

Muse Higgiyaabaanne Geluwaa Akaabaa
(Mat. 5:31-32; 11:12-13; Mar. 10:11-12)

16 «Muse higgiyaanne nabatuu s'aafeedda mas'aafaa* Yohaannisa wodiyaa gakkanaw Asay azazettiidde de'eeddino; hewaappe kaala k'ay S'oossaa kawutetsay odetteedda; Asay ubbay yaa gelanaw keesetee.

17 Shin higgiyaappe ittibay attiyaawaappe saluunne sa'ay aad'd'iyaawe matattee.

18 «Bare machchatto billiide hararo akkiyaawe ubbay woshummee; k'ay asinaappe biletteedda mac'c'awuno akkiyaawe ooninnekka woshummee.

Dure Bitaniyaabaanne Mank'k'o Gideedda Ali'aazarabaa

19 «Gatii loytsiide al"o gideedda mayuwaa mayyiiddinne gallassaan gallassaan otoruwaan nashettiidde de'iyaa itti dure bitanii de'ee.

20 K'aykka kumentsaa asatetsan maytsay de'iyaa itti Ali'aazara geetettiyaa hiyyeesay, ha dure bitaniyaa kariyaan giseedda.

21 Ha dure bitaniyaa samppaappe laaletteedda suuppaa maanaw amottee; haray atto kanatuukka yiide Aa maytsaa laac'c'iino.

22 «Ha hiyyeesaa bitanii hayk'k'ina, kiitanchchatuu Aa Abraahaamo bagga bonchchosaa afeeddino; dure bitaniikka k'ay hayk'k'iide moogetteedda.

23 Si'ooliyaan daro seelettiidde de'ishshin, d'ok'k'u giide haakuwaan Ali'aazara, Abraahaamo baggan de'iyaawaa be'eedda.

24 «Ikka bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, ‹Abraahaamo, ta aabboo, taw k'aretta. Ha tamaa seelaan metoota de'iyaa diraw, Ali'aazar bare birad'd'iyaa s'eeraa haatsaan bochchiide, ta ins's'arssaa irs's'issanaadan hayyanaa taakko kiittaarikkii› yaageedda.

25 «Abraahaamo k'ay, ‹Ta na'aw, neeni pas'a de'aadde, lo"o de'uwaa de'ina, Ali'aazar lo"enna meto de'uwaa de'eeddawaa k'oppa. Ha"i k'ay I hawaan nashettiyaa wode, neeni metuwaa bolla de'aa.

26 « ‹Hawaappe haray k'ay, hawaappe yaa hinttenttukko aad'd'anaw koyyiyaawanttu aad'd'ennaadan, yaan de'iyaawanttukka k'ay haa nuukko pinnennaadan, nu giddoninne hinttenttu giddon wogga aafuu med'etteedda› yaageedda.

27 «Dure bitaniikka, ‹Abraahaamo, simmi hewaa gidooppe, neeni Ali'aazara ta aabbu golle yeddana mala, neena woossay.

---

* **16:16** *Muse higgiyaanne nabatuu mas'aafaa:* Ayihudatuwaa Geeshsha Mas'aafatuwaa; hewantta guussay Ec'a C'aak'uwaa mas'aafaa. **16:16** Mat. 11:12, 13 **16:17** Mat. 5:18 **16:18** Mat. 5:32; 1 K'or. 7:10, 11

28 Ayaw gooppe, taw ichcheshu ishatuu de'iyaa diraw, unttunttu k'ay ha metuwaasaa yeenna mala, unttunttoo Ali'aazar biide markkatto› yaageedda.

29 «Abraahaamo k'ay, ‹Musenne nabatuu s'aafeedda mas'aafay unttunttoo de'ee; he mas'aafay giyaawaa unttunttu sisiino› yaageedda.

30 «Dure bitanii, ‹Hi"ii; Abraahaamo, ta aabboo, hewaa gidenna; shin itti bitanii hayk'uwaappe denddiide, unttunttukko bintto, unttunttu barenttu nagaraa paas'iide, simmanawantta› yaageedda.

31 «Abraahaamokka, ‹Unttunttu Musenne nabatuu s'aafeedda mas'aafaa sisennawaa gidooppe, haray atto itti uray hayk'uwaappe denddi yinttokka ammanikkino› geedda» yaageedda.

17

Nagaraabaa Yesuusi Odeedda
(Mat. 18:6, 7, 21, 22; Mar. 9:42)

1 Yesuusi barena kaalliyaawantta, «Asaa baletsiyaawe yeennaan attena; shin baletsiyaawaa ahiyaa uraw aw aayye;

2 He bitanii ha guutsatuwaappe ittuwaa baletsiyaawaappe, gaac'c'iyaa wos'aa bare k'ood'iyaan k'ashettiide abbaan mitettiyaawe aw lo"a.

3 Hintte huup'ew naagettite.

«Ne ishay neena naak'k'ooppe, Aa zora. K'ay nagaraappe I simmooppe, aw atto yaaga.

4 Itti gallassi I neena laappu gede naak'k'iide, laappu gedekka, ‹Neena ta naak'k'aad, taana maara› giidde neekko yooppe, aw atto ga» yaageedda.

5 Kiitetteeddawanttukka Godaa, «Nuw ammanuwaa gujja» yaagiide oochcheeddino.

6 Godaykka, «Hinttew sannaafic'iyaa ayfiyaa keena ammanuu de'intto, hinttenttu ha boo'iyaa, ‹Hawaappe shodettaade, abbaan tooketta› gintto hinttew eeno gaana» yaageedda.

K'oomay Ootsanaw Bessiyaa Oosuwaa

7 K'aykka Yesuusi, «Hintteppe goshiyaawe woy miyaa heemmiyaa k'oomay de'iyaa Asay hak'et de'ooppe, goshsha gadeppe woy miyaa gadeppe simmo wode ellekka, ‹Haaya shemppa akka, k'umaa maanaw utta› yaagiyaawe oonee?

8 Yewuwaan k'ay, ‹Ta maana kawuwaa giigissa; ta maananne ushana gakkanaw minnaade taana ek'k'aade miza. Hewaappe guyye new ma, usha› yaagiyaawaa gidennee?

9 He k'oomay kiitetteeddabaa ootseedda diraw, he bitanii
galatanaw bessennee?
10 Hewaadankka hintte k'ay Asay hinttena kiitto oosuwaa
ootseedda wode, ‹Nuuni maaddenna k'oomatuwaa; nu ooso
s'alalaa ootseeddo› yaagite» yaageedda.

Yesuusi Oolluu Oyk'k'eedda Tammu Asatuwaa Patseedda

11 Yesuusi Yerusaalame biidde, Galiilaappenne
Sammaariyaa giyaa gadatuwaappe gidduwaanna
aad'd'eedda.
12 I itti guutsa katamato geliyaa wodiyaan, haakuwaan
ek'k'eedda tammu oolluwaan oyk'etteeddawanttu Aa
be'eeddino. Unttunttukka haakuwaan ek'k'iide,
13 barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Yesuusa, Godaw,
hayya godo nuuna patsaarikkii!» yaageeddino.
14 Yesuusi unttuntta be'iide, «Biide, hinttenttu bollaa
k'eesatuwaa bessite» yaageedda.
Unttunttukka k'eesatuwaakko bide'iidde oolluwaappe
pas'eeddino.
15 Unttunttuppe ittuu bare harggiyaappe pas'eeddawaa
be'iide, bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, S'oossaa bonchchi-
idde simmeedda.
16 Galatiiddekka Yesuusa gediyaa matan gulbbateedda. He
bitanii Sammaariyaa asaa.
17 Yesuusi zaariide, «Tammuu pas'ibeykkinoo? Yaatina ud-
duppunatuu hak'an de'iinoo?
18 Ayihuda asaa gidenna Sammaariyaa bitaniyaappe attin,
S'oossaa bonchchanaw simmeeddawanttu baawa guussee?»
yaageedda.
19 Yesuusi Aa, «Dendda ba; ne ammanuu neena patseedda»
yaageedda.

S'oossaa Kawutetsaa Yuussaabaa
(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 Parisaawatuu itti gallassi, «S'oossaa kawutetsay awude
yaannee?» giide oochchina Yesuusi, «S'oossaa kawutetsay
hinttenttu naagiyaa ogiyaan yeenna» yaagi zaareedda.
21 K'aykka, «Ooninne, ‹S'oossaa Kawutetsay hawaan
de'ee›, woy ‹Hewaan de'ee› gaanaw danddayenna; S'oossaa
Kawutetsay hinttenttu wozanaa giddon de'ee» yaageedda.
22 Yesuusi barena kaalliyaawanttoo odiidde, «Asaa Na'ay
k'onc'c'iyaa gallassatuwaappe ittuwaa be'anaw hinttenttu
amottiyaa wodii yaana; shin be'ikkita.
23 K'ay unttunttu hinttena, ‹Haweku hawaana› woy
‹Hewaana› yaaganawantta. Shin unttuntta kaalliide,
unttunttunna booppite.

17:14 Wog. 14:1-32

24 Walk'k'antsay saluwaan wolk'k'aamiyaa wode, ha
gas'aappe hini gas'aa poo'uu poo'iyaawaadan, asaa na'aa
yuussaykka hewaadan hananawaa.
25 Shin koyrottiide Asaa Na'ay daro metuwaa
metootanawunne he wodiyaan de'iyaa yeletaan is's'ettanaw
bessee.
26 «Nohe wodiyaan hanowaadankka, Asaa Na'ay
k'onc'c'iyaa gallassankka hewaadan hananawaa.
27 Nohe markkabiyaa gelo gallassay gakkanaw unttunttu,
miiddinne ushiidde, akkiiddinne akettiidde de'ishshin,
bashshaa haatsay yiide ubbaa asaakka bayizzeedda.
28 «Hewaadankka, Loos'e* wodiyaan, Asay miiddinne ushi-
idde, zal"iidde, tokkiiddinne golliyaa kees's'iide de'eeddino.
29 Shin Loos'e, Sodoomaappe keso gallassaan k'ay
saluwaappe tamaynne ees's'iyaa bonk'k'o shuchchay
bukkeedda; ubbabaakka miide wursseedda.
30 «Asaa na'ay k'onc'c'iyaa gallassaankka hawaadan
hananawaa.
31 He gallassaan, golliyaa huup'iyaan de'iyaawe,
golle garssan de'iyaa miishshaa akkanaw wod'd'oppo;
hawaadankka goshsha gaden de'iyaawe, guyye simmoppo.
32 Ane Loos'e machchattibaa k'oppite!
33 Bare shemppuwaa ashshanaw koyyiyaa ubbay,
bayizzee; bare shemppuwaa bayizziyaa ubbay, de'uwaan
naagee.
34 Ta hinttew odiyaawe ayee gooppe, he k'ammaan laa"u
asatuu itti gisuwaan gisanawantta; unttunttuppe ittuu aket-
tina laa'entsiyaawe attanawaa.
35 Laa"u mac'c'a asatuu itti wos'aan gaac'c'anawantta; it-
tinna akettina, ittinna attanawunnu.
36 Laa"u asatuu goshsha garssan de'iino; ittuu aketanawaa,
laa'entsiyaawe attanawaa» yaageedda.
37 Aa kaalliyaawanttu Yesuusa, «Godaw, hewe hak'an
hananawee?» yaageeddino.
Ikka zaariide, «Bakkutay de'iyaasaa shorttii shiik'anawaa»
yaageedda.

18

Mank'k'o Gideedda Am"attibaanne
Makkalanchcha Daannaabaa

17:26 Dom. 6:5-8 **17:27** Dom. 7:6-24 * **17:28** *Nohe, Loos'e:* S'oossay biittaa bashshaa haatsaan bayizzeedda wode, I Nohane Aa golle asaa ashsheeda. S'oossay Sodoomaanne Gamoora katamatuwaa, izin de'iyaa iitaa asatuwaa ubbaa tamaan bayizzeedda wode, Loos'anne Aa golle asaa ashsheeda (Dom. 19:1-29 s'eellite). **17:29** Dom. 18:20—19:25 **17:31** Mat. 24:17, 18; Mar. 13:15, 16 **17:32** Dom. 19:26 **17:33** Mat. 10:39; 16:25; Mar. 8:35; Luk'. 9:24; Yoh. 12:25 **17:36** Mat. 24:40

1 Yesuusi barena kaalliyaawanttoo, salettenaan ubbaa gallassi woossanaadan leemisuwaan odeedda.
2 Ikka, «Itti katamaan S'oossaw yayyenawe, asaakka bonchchenna itti daannay de'ee.
3 He katamaan am"e mishiratta de'aw. Izakka he daannaakko yaade, ‹Ta morkkewunne taw de'iyaa yewuwaa pirddaa› yaagaaddu.
4 «Daro wodiyaan iziw pirddennaan is's'eedda. Shin bare wozanaan k'oppiide, ‹Taani, ubbaa S'oossaw yayana d'ayooppekka, asaakka k'ay bonchchana d'ayooppe,
5 ha am"e mishiratta taana labbantsiyaa dirawunne ubbaa wode taakko yaade taana daaburssenna mala, taani iziw pirddana› geedda.
6 «He makkalanchcha daannay goowaa akeekite.
7 S'oossay gallassinne k'amma barentta maaddana mala, danddayaan aakko waassiyaa doorettawanttoo pirddenneeyye? I unttunttoo ellekka zaarennee?
8 Taani hinttenttoo yaagay; unttunttoo elleelli pirddana; shin Asaa Na'ay yiyaa wode ha biittaan ammanuwaa demmaneeshsha?» yaageedda.

Otorettiyaa Parisaawiyaanne Barena Kawushisseedda K'aras'aa K'ans's'iyaa Bitaniyaa

9 Barentta geeshsha giide ammanettiyaawanttoonne haraa ubbaa darii kad'iyaawanttoo, Yesuusi ha leemisuwaa odeedda:
10 «Laa"u asatuu woossanaw geeshsha golliyaa* geleeddino. Hewanttuppe ittuu Parisaawiyaa; ittuu k'ay k'aras'aa k'ans's'iyaawaa.
11 Parisaawii denddi ek'k'iide bare wozanaan woossiidde, ‹S'oossaw, taani hara asaadan: bonk'k'iyaawanttudan, makkaliyaawanttudan, woshummiyaawanttudan, woy hawaadan k'aras'aa shiishshenna diraw neena galatay.
12 Saaminttaan laa"u kaala s'oomay; taani demmiyaa ubbaappe tammu kushiyaappe ittuwaa immay› yaageedda.
13 «Shin k'aras'iyaa bitanii haakuwaan ek'k'iide, bare ayfiyaan pude saluwaa d'ok'k'u giide s'eellanawukka koyyibeenna. Shin bare tiraa bak'k'iidde, ‹S'oossaw, taani nagaranchchaa; taana maara› yaageedda.
14 Taani hinttenttoo odiyaawe ayee gooppe, kase bitaniyaappe aad'd'iide ha bitanii s'illo gidiide bare golle simmeedda; barena d'ok'k'u ootsiyaa ubbay kawushana; barena k'ay kawushissiyaa uray d'ok'k'u gaana» yaageedda.

* **18:10** ***Woossanaw geeshsha golliyaa:*** Ayihuda Asay ubbaa wode Geeshsha Golliyaan wontta guuraaninne gallassaa woossino.

Yesuusi Guutsa Naanaa Anjjeedda
(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

15 Yesuusi bare kushiyaa wotsiide anjjana mala Asay guutsa naanaa akkiide aakko yeeddino. Aa kaalliyaawanttukka be'iide, asaa ahenna mala geeddino.

16 Yesuusi k'ay guutsa naanaa barekko s'eesiide, «Guutsa naanay taakko yaana mala aggite, diggoppite; S'oossaa kawutetsay hawanttu malaasa.

17 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; S'oossaa kawutetsaa guutsa na'aadan akkenawanttu ubbay he kawutetsaa mulekka gelenna» yaageedda.

18 Yihudaa biittaa Mooddiyaawanttuppe ittuu, «Lo"o tamaarissiyaawoo, taani med'inaa de'uwaa laattanaw ayaa ootsanaw bessii?» yaagiide Yesuusa oochcheedda.

19 Yesuusikka aw, «Ayaw taana lo"oo, yaagay? Itti S'oossaappe attin, lo"uu ooninne baawa;

20 S'oossaa azazatuwaa, ‹Woshummoppa, wod'oppa, wuu"oppa, wordduwaa markkattoppa, ne aabbanne ne daayo bonchcha yaagiyaawaa eraa› » yaagiide zaareedda.

21 Bitanii zaariide, «Hawaa ubbaa, na'atetsaappe doommaade naagaad» yaageedda.

22 Yesuusikka hawaa sisiide, «Ittibay neeni biroon ootsennaan attowe de'ee; hewenneekka, new de'iyaawaa ubbaa zal"aade mank'k'atoo imma; hawaa ootsooppe saluwankka neeni durettana; hewaappe guyye ta geeduwaa kaala» yaageedda.

23 He bitanii k'ay hewaa sisiide daro dure gido diraw daro kayyotteedda.

24 Yesuusikka ha bitanii daro kayyottowaa be'iide, «Dure Asay S'oossaa kawutetsaa gelanaw wooti metanddeeshsha!

25 Dure Asay S'oossaa kawutetsaa gelanawaappe gaaluu marppiyaa s'oo'iyaanna aad'd'anawe matattee» yaageedda.

26 Hewaa siseedda asay, «Simmi ooni attanaw danddayii?» yaageeddino.

27 Ikka k'ay zaariide, «Asaw danddayettennawe S'oossaw danddayettee» yaageedda.

28 P'es'iroosi zaariide, «Simmi nuuni nuw de'iyaa ubbaa aggiide neena kaalleeddo» yaageedda.

29 Ikka, «Tumuwaa gay, S'oossaa kawutetsaa diraw bare golliyaa, woy barena yelawantta, woy bare machchiyaa, woy bare naanaa, woy ishatuwaa aggeeddawe,

30 ha wodiyaan daro dakkuwaa, sintsa yiyaa kawutetsaankka med'inaa de'uwaa akkenawe ooninne baawa» yaageedda.

Yesuusi Bare Hayk'uwaabaa Heezzentsuwaa Odeedda
(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

31 Yesuusikka tammanne laa"u barena kaalliyaawantta barekko s'eesiide, «Simmi Yerusaalame baana; Asaa Na'aabaykka nabatuu mas'aafan s'aafetteeddabay ubbay yaan polettana.
32 Ayihude gidennawanttoo Aa aatsi immana, k'iliic'ana, daro metootsana, Aa bollan c'uchchana;
33 shoc'owaappe guyyiyaan wod'ana, heezzentsiyaa gallassi I denddana» yaageedda.
34 Unttunttukka ha yewuwaappe ayaanne akeekibeykkino; hayk'uukka unttunttoo akeekettibeenna diraw I haasayobaakka eribeykkino.
35 Yesuusi Iyarkkokko mateedda wodiyaan, itti k'ook'a bitanii woossiidde ogiyaa gas'aan utteedda.
36 C'ora Asay aad'd'iyaawaa sisiide, «Hawe ayeeshsha?» yaagi oochcheedda.
37 Asaykka aw, «Naazireetiyaa Yesuusi hawaanna aad'd'i de'ee» yaagi zaareeddino.
38 Ikka, «Daawite na'aa Yesuusaa, taana maaraarikkii» giide waasseedda.
39 Aappe sintsanna biidde de'iyaawanttukka, c'o"u gaanaadan hank'k'etteeddino. I k'ay, «Daawite na'aw, taana maaraarikkii» giide darii waasseedda.
40 Yesuusikka ek'k'iide, barekko ahanaadan asaw odeedda.
41 Yesuusakko I s'eetuwaa wodiyaan, Yesuusi, «Taani new ayaa ootsanaadan koyyay?» yaagiide Aa oochcheedda.
Ikka zaariide, «Godaw, s'eellanaw koyyay» geedda.
42 Yesuusikka, «S'eella, ne ammanuu neena patseedda» yaageedda.
43 He wodiyaankka s'eelli aggeedda; S'oossaakka bonchchiidde Aa geeduwaa kaalleedda.
Asay ubbay bitaniyaa s'eelliide, S'oossaa galateeddino.

19

Yesuusanne Zakkiyoosa

1 Yesuusi hini Iyyarkko katamaa geliide, hewaanna aad'd'i de'ee.
2 Suntsay Zakkiyoosa geetettiyaa itti dure bitanii hewaan de'ee. Ikka k'aras'iyaawanttoo kaappuwaa.
3 Zakkiyoosi Yesuusa geetettiyaawe hak'awentto be'anaw koyyishshin k'antsa gideeddawaa diraw, asaa c'oratetsaappe denddowaan be'anaw danddayibeenna.
4 Yesuusi he ogiyaanna aad'd'iyaa diraw, sintsaw aad'd'iide itti boo'iyaa bolla keseedda.

5 Yesuusi he sa'aa gakkiide, d'ok'k'u gi pude s'eelliide, «Zakkiyoosa, hachche ne gollen peeshanaw bessiyaa diraw elle wod'd'a» yaageedda.
6 Ikka elleelli boo'iyaappe wod'd'iide, nashechchaan Yesuusa mokkeedda.
7 Hewaan de'iyaa asaa ubbay hawaa be'iide, «Hawe nagaranchchaa gollen geliide imatsaa gidiide shoobettana hanee» giide ubbatuukka zuuzuntsaa doommeeddino.
8 Zakkiyoosikka k'ay ek'k'iide Godaa, «Godaw, simmi taw de'iyaawaa ubbaappe bagga hiyyesatoo immana; ooppennekka wordduwaan akkeeddawaa gidooppe, oyddu dakkuwaa udaade zaarana» yaageedda.
9 Yesuusikka Zakkiyoosaw odiidde, «Neenikka Abraahaamo sheeshshaa gidiyaa diraw, hachche atotetsay ha golle asaw yeedda.
10 Ayaw gooppe, Asaa Na'ay bayeeddawaa koyyanawunne ashshanaw yeedda» yaageedda.

Tammu K'oomatuwaa Leemisuwaa
(Mat. 25:14-30)

11 Asay hawaa sisiide de'ishshin Yesuusi, hini Yerusaalame s'eetuwaa dirawunne unttunttoo S'oossaa kawutetsay ha"ikka k'onc'c'iyaawaa malato diraw leemisuwaa odeedda.
12 Hawaadan yaagi doommeedda; «Itti wolk'k'aama bitanii barew kawutetsaa bonchchuwaa akkiide simmanaw, hini haako gadiyaa beedda.
13 Bare k'oomatuwaa giddoppe tammuwaa s'eesiide, unttunttoo tammu miinaa* geetettiyaa miishshaa immowaashshin, ‹Taani simmaade yaana gakkanaw, ha miishshaan zal"ishshite› yaageedda.
14 «Shin Aa gadiyaa Asay Aa is's'o diraw, ‹Ha bitanii nu bolla kaatetanaadan nuuni koyyokko› yaagiide, guyyenna I de'iyaasaa asaa kiitteeddino.
15 Gidoppe attin, ha bitanii kaate gidiide hini bare gade simmeedda. He k'oomatuu huup'iyaan huup'iyaan I immo miishshaan zal"iide ay keena wod'iseeddinontto eranaw s'eesisseedda.
16 «Koyro k'oomay shiik'iide, ‹Godaw, neeni taw immeedda tammu miinaa wod'iyaa tammuwaa demmaad› yaageedda.
17 Aa Goday Aa, ‹Hayyanaashsho! Neeni lo"o k'oomaa; neeni guutsa yewuwaan ammanetteedawaa gidaade beetto diraw, tammu katamatuwaa bollan maatay new imetteedda› yaageedda.

19:10 Mat. 18:11 **19:11** Mat. 25:14-30 * **19:13** ***Miinaa:*** Miinaa geetettiyaawe, Giriike k'aalaan Minase giyaawaa. Hawaa biletsay, he wode de'iyaa oosanchcha asaw imettiyaa heezzu agenaa dirgguwaa.

18 «Laa'entsiyaawekka shiik'iide, ‹Godaw, neeni taw immeedda ichcheshu miinaa geetettiyaa miishshay ichcheshuwaa wod'd'eedda› yaageedda.
19 Aa Godaykka Aa, ‹New ichcheshu katamatuwaa bollan maatay imetteedda› yaageedda.
20 Hara heezzentsiyaa k'oomay shiik'iide, ‹Godaw, c'urk'k'aan s'aas'a wotseedda ne miishshaa hawaa be'a.
21 Ayaw gooppe, neeni wotsabeennasaappe akkiyaawaa; zerabeennawaa k'oyc'iyaa mek'etsi baynna asaa gidiyaa diraw, new yayaad› yaageedda.
22 «Godaykka, ‹Ha iita k'oomay; neeni haasayo k'aalaan ne bolla taani pirddana. Wotsabeennawaa akkiyaawaa, zerabeennawaa k'oyc'iyaa mek'etsi baynna asaa gidiyaawaa erooppe,
23 taani yaade ta miishshaa wod'iyaanna akkana mala, ayaw wod'isiyaawanttoo immabeykkii?› yaageedda.
24 «Godaykka, hewaan ek'k'owantta, ‹Ha miishshaa aappe wotsi akkiide tammu miinay de'iyaawoo immite› yaageedda.
25 Unttunttukka, ‹Godaw, aw tammu miinay de'ee› yaageeddino.
26 «Ikka, ‹Taani hinttenttoo odiyaawe, de'iyaawoo ubbaw gujettanawaa; baynnawaappe k'ay he de'iyaawekka aketanawaa.
27 Yewuwaan k'ay taani unttunttu bollan kawutennaadan koyyeedda ta morkkatuwaa taakko ahiide ta sintsaan shukkite› geedda» yaageedda.

Yesuusi Daro Bonchchuwaan Yerusaalame Geleedda (Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Yoh. 12:12-15)

28 Yesuusi hawaa goowaappe kaala hini Yerusaalame kesanaw barena kaalliyaawanttuppe sintsatiide beedda.
29 Debre Zayite geetettiyaa deriyaa matan de'iyaa hini Beetefaagen Biitaaniyaa geetettiyaa heeraa katamatuwaakko shiik'eedda wode barena kaalliyaawanttuppe laa"atuwaa,
30 «Hinttenttuppe sintsan de'iyaa k'eeri katamatuwaa biite; yaa hinttenttu geliyaa wode, ooninne biro uttibeenna hare maray k'ashetti utteeddawaa demmanita; Aa billiide haa akki yiite.
31 Ooninne hinttentta, ‹Hawaa ayaw billiitee?› giide oochchooppe, ‹I bare godaw† koshshiyaa diraassa› yaagite» yaageedda.
32 Kiitetteeddawanttukka biide, Yesuusi unttunttoo odowaadan hanina demmeeddino.

19:26 Mat. 13:12; Mar. 4:25; Luk'. 8:18 † **19:31** ***Godaw:*** Hawaan godaw geetettowe, hare maraa godaappeshshin, S'oossaa gidenna.

33 Unttunttu hare maraa billiyaa wode be'iide hariyaa Goday, «Hare maraa ayaw billiitee?» yaageedda.
34 Unttunttukka, «Godaw hawe koshshee» yaagiide,
35 hare maraa Yesuusakko aheeddino; barenttu mayuwaa
Aa bollan wotsiide Yesuusa hariyaa togisseeddino.
36 Asaykka Yesuusi biyaa ogiyaa bolla barenttu mayuwaa
hiis's'eeddino.‡
37 I Debre Zayite geetettiyaa deriyaa dugetsaa afiyaa ogiyaa
mateedda wode, daro c'ora gideedda Aa kaalliyaawanttu
be'eedda S'oossay ootseedda malaataw ubbaw nashettiide,
barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
38 «Godaa suntsaan yiyaa kaatii,
anjjetteeddawaa;
saluwaan sarotay gido.
K'ay killi d'ok'k'a saluwaan de'iyaa,
S'oossay bonchchetto»
yaageeddino.
39 Asaa garssan de'iyaa itti itti Parisaawatuu Yesuusa,
«Tamaarissiyaawoo, neena kaalliyaawantta c'o"u ootsaarikkii»
yaageeddino.
40 Ikka zaariide, «Taani hinttenttoo oday, unttunttu c'o"u
gooppe, shuchchaykka waassanawaa» yaageedda.
41 Yesuusi Yerusaalame mateedda wode, katamato be'iide,
yeekkiidde,
42 «Ne sarotaw gidiyaawaa neeni hachche eraaddintto lo"a;
shin ha"i hewe ne ayfiyaappe geemmeedda.
43 Ayaw gooppe, ne bolla yaana wodii de'ee; he wode neena
is's'iyaawanttu ne yuushshuwaan dirssaa diriide, yaappenne
haappenne dooddiide, neena un"etsiyaa wodii yaanawaa.
44 Neenanne ne dirssaa garssan de'iyaa ne asaa
mentsereetsana. S'oossay neena be'anaw yeedda wodiyaa
neeni erabeenna diraw, neena is's'iyaawanttu shuchchaa
ubbaa ittuwaa ittuwaa bollappe dentsiide laalanawaa»
yaageedda.

Yesuusi Geeshsha Golliyaan Zal"iyaawantta Yedersseedda
(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Yoh. 2:13-22)

45 Hawaappe kaala Yesuusi geeshsha golliyaa geliide,
zal"iyaawantta hewaappe kesseedda.
46 Yesuusi zaariide, « ‹Ta gollii S'oossaa woossiyaa golliyaa gidanawaa› geetettiide S'oossaa k'aalaan s'aafetteedda.
Shin hinttenttu Aa paannuwaa gonggoluwaa ootseeddita»
yaageedda.

‡ **19:36** ***Mayuwaa hiis's'eeddino:*** Hawaa guussay, Ayihuda asaa wogaan, eretteeddanne bonchchettiyaa asaw oosettiyaa imatsaa mokaa wogaa. **19:38** Maz. 118:26 **19:46** Isa. 56:7; Erm. 7:11

47 Yesuusi ubbaa wode geeshsha golliyaan tamaarissi
de'ishshin, k'eesatuwaa kaappatuu, Muse higgiyaa tamaaris-
siyaawanttunne asaa ayissiyaawanttu Aa wod'anaw koyyi-
ino.
48 Shin Asay ubbay Aa haasayaappe ittuunne attenaan sisi
utto diraw, Aa wod'iyaa ogiyaa unttunttu d'ayeeddino.

20

Yesuusa Maataa Bolla Denddeedda Ooshaa
(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)

1 Itti gallassi Yesuusi asaa geeshsha golliyaan
tamaarissiiddenne mishiraachchuwaa k'aalaa odiidde
de'iyaa wode, k'eesatuwaa kaappatuunne Muse higgiyaa
tamaarissiyaawanttu gadiyaa c'imatuwaanna ittippe
Yesuusakko yeeddino.
2 Unttunttukka, «Ha yewuwaa neeni ootsiyaawe ay maataa-
nentto oda; ha maataakka new immeeddawe I oonee?»
yaagiide oochcheeddino.
3 Ikka, «Ta hinttena itti ooshaa oochchiyaawe de'iyaawaa
ane zaarite.
4 Yohaannisa s'ink'k'atay S'oossaappee woy asaappee?»
yaagi oochcheedda.
5 Unttunttu bare giddon mak'k'ettiidde, «S'oossaappe
gooppe, hewaa gidooppe ‹Ayaw ammanibeykkitee› nuuna
yaaganawaa;
6 ‹Asaappe› gooppe, Asay ubbay Yohaannisi nabiyaa
gidiyaawaa ammaniyaa diraw shuchchaan nuuna
dechchanawantta» yaageeddino.
7 Hawaassi, «Hak'appe yeeddentto erokko» giide aw zaa-
reeddino.
8 Yesuusikka, «Hawaa gidooppe taanikka, taani O maataan
ha yewuwaa ootsaytantto hinttenttoo odikke» yaageedda.
9 Hawaappe simmiide Yesuusi asaw ha leemisuwaa yaagi
oduwaa doommeedda: «Itti bitanii daro woyniyaa turatuwaa
tokkeedda. Goshshanchchatoo kotsaw immiide, I hini hara
gadiyaa biide c'ora wodiyaa gam"eedda.
10 Woynnii ayfiyaa ayfo wode, woyniyaa goshshaa
Goday barena gakkiyaawaa ahanaadan itti k'oomaa
kotsaawatuwaakko kiitteedda. Kiitetti beeddawaakka
d'oobbiide, mela kushiyaa yeddeeddino.
11 Hewaappe hara k'oomaa kiitteedda. Unttunttu
hewaakka k'ay d'oobbiide, toochchiide, mela kushiyaa
yeddeeddino.
12 Ha"ikka haraa heezzentsiyaa k'oomaa kiitteedda. Unt-
tunttukka k'ay Aa masuntsiide, hini kare oleeddino.

19:47 Luk'. 21:37 **20:9** Isa. 5:1

13 «He woyniyaa turaa Godaykka, ‹Simmi ayaa ootsoo? Ane ha"i ta dosiyaa na'aa kiittana; ooni eri Aa bonchchooppenne› geedda.
14 Goshshanchchatuu k'ay na'aa be'eedda wode, ‹Hawe Aa laattiyaawaa gido diraw, hayite wod'oytte; hewaappe guyye, biittay nuussa gidanawaa› giide zoretteeddino.
15 Woynniyaa turaa sa'aappe, hini karew kessiide Aa wod'eeddino.
«Woynniyaa turaa Godaykka unttuntta ayaa ootsand-deeshsha?
16 Yooppe he goshshanchchatuwaa, wod'anawaa; woyniyaa turaa sa'aakka haranttoo immanawaa» yaageeddino.
Asatuukka hawaa siso wode, «Hawaa malabaa ahoppo» yaageeddino.
17 Yesuusikka hini unttunttukko s'eelliide,
« ‹Simmi shuchchaa golliyaa kees's'iyaawanttu kad'eedda shuchchay,
I waanna golliyaa minisiyaa huup'e shuchchaa gideedda›
geetettiide s'aafetteeddawaa biletsay ayee?
18 Ha shuchchaa bollan kunddiyaa ubbay me'erettee; shuchchaykka Aa bollan kunddiyaa ubbay bunchchet-tanawaa» yaageedda.

Giiraa, Giiranee Agganee Giyaa Ooshaa
(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)
19 Muse higgiyaa s'aafiyaawanttunne k'eesatuwaa kaappatuu Yesuusi haasayeedda leemisuu, unttunttu bollan geetettowaa ero diraw, he saatiyankka Aa oyk'k'anaw koyyeeddino. Shin asaw yayyeeddino.
20 Yesuusa, he gadiyaa mooddiyawoonne Aa maataw aat-siide immanaw Aa doonaappe kesiyaa k'aalaan oyk'k'anaw injjetiyaa wodiyaa naagiino. Hewaa diraw geeshsha malati-idde oytsanaw wochchiyaawantta kiitteeddino.
21 He kiitettowanttukka Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo, neeni tuma yewuwaa haasayiyaawaanne tamaarissiyaawaa, hewaadankka k'ay S'oossaa ogiyaa tumatetsaan tamaarissiyaawaanne oossinne dummayennawaa nuuni ereetto.
22 K'aykka unttunttu, Roomaa kaatiyaa K'eesaarew giiraa c'igganaw koshshii woy koshshennee?» yaagi oochcheed-dino.
23 I k'ay unttunttu deshatetsaa eriide,

20:17 Maz. 118:22

24 «Ane taana itti diinaariyaa* bessite; hewaa bollan de'iyaa misiliinne s'aafettowe oona bessii?» geedda.
25 Unttunttukka, «K'eesaarewaa» giide zaareeddino. Inneekka, «Hewaa gidooppe: K'eesaarewaa, K'eesaarew immite; S'oossaawaa, S'oossaw immite» yaageedda.
26 Unttunttukka, I haasayeedda K'aalaan asaa sintsan oyk'k'anaw danddayibeykkino. Aa zaaruwaan maalalettiide c'o"u geeddino.

Hayk'uwaappe Dendduwaabaa Ooshaa
(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

27 Saduk'aawanatuppe ittuu ittuu Yesuusakko yiide, ooshaa aw shiishsheeddino.
28 Unttunttukka Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo, itti bitanii machchatto akkiide na'aa yelennaan hayyiyaawaa gidooppe, mishiratto hewaa ishay laataa akki na'aa yeliide bare ishaw zeretsaa wotsana mala Muse nuw s'aafeedda.
29 Itti wodiyaan laappu ishatuu de'iyaawanttuppe, bayiray machchatto akkiide yelennaan hayk'k'i aggeedda.
30 Laa'entsiyaawekka izo laatteedda.
31 Heezzentsiyaawekka k'ay izo akkeedda; laappunatuukka izo akkiide na'aa yelennaan hayk'k'eeddino.
32 Wurssetsaan mishirattakka hayk'k'a aggaaddu.
33 Simmi laappunatuukka he mishiratto akkeedda diraw, hayk'uwaappe denddeedda wode, iza oossi machche gidanee?» yaagi oochcheeddino.
34 Yesuusikka, «Ha alamiyaa naanay akkiinonne akettiino.
35 Shin hayk'uwaappe denddiide, sintsappe yiyaa wodiyaan de'anaw bessiyaawanttu akkikkinonne akettikkino.
36 Unttunttu S'oossaa kiitanchchaa malatiide de'iyaa diraw, hewaappe simmiide hayk'k'ikkino. Hayk'uwaappe denddiyaawantta gidiyaa diraw unttunttu S'oossaa naanaa.
37 Muse, S'oossay aw k'onc'c'eedda woraabaa s'aafeedda taarikiyaa garssan, Godaa S'oossaa, ‹Abraahaamo S'oossaa, Yisaak'a S'oossaa, Yaak'ooba S'oossaa› yaagiide s'eesussay, hayk'k'awanttu denddiyaawaa bessee.
38 Ubbaykka aw hayk'k'i beennawantta gidiyaa diraw, I hayk'k'ibeennawanttu S'oossaappe attin, hayk'k'owanttuwaa gidenna» yaageedda.
39 Itti itti Muse higgiyaa s'aafeeddawanttukka, «Tamaarissiyaawoo, lo"uwaa haasayaadda» yaageeddino.
40 Hawaappe simmiide, ittuukka Aa oochchanaw s'alowe baawa.

---

* **20:24** ***Diinaariyaa:*** He wode Roomaa biittaa Asay go"ettiyaa miishshaa. **20:27** Kit. 23:8 **20:28** Zar. 25:5 **20:37** Kes. 3:6

Yesuusi Oonee Giyaa Ooshaa
(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

41 Hawaappe kaala Yesuusi unttuntta, «Asay Kiristtoosa wooti ‹Daawite na'aa› yaagiinoo?
42-43 Gaasotetsaynneekka, Daawite bare huup'ew Mazimure Mas'aafaa garssan,
« ‹Goday ta Godaa, «Taani ne morkkatuwaa,
ne gediyaappe garssanna de'anaadan ootsana gakkanaw,
ta ushechchaan utta» geedda›
yaageedda.
44 «Simmi Daawite Kiristtoosa, ‹Godaa›, giide s'eesiyaawaa gidooppe, wooti aw na'aa gidana danddayii?» yaageedda.

Muse Higgiyaa Tamaarissiyaawanttuppe Naagettana Mala, Yesuusi Seereedda Seeraa
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

45 Asay ubbay sisishshin barena kaalliyaawanttoo,
46 «Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttuppe naagettite; unttunttukka, adussa k'amishiyaa mayyiide yuuyyanaw, geyay de'iyaa saan bonchcho sarotaa akkanaw, woossiyaa gollen bonchcho oydiyaan uttanaw, shoobetteeddasan bonchchosaa koyyiyaawantta.
47 Hewanttukka am"atuwaa golliyaa kalloyiyaawantta; barentta bessanaw woosaa adussiyaawantta; unttuntta iita pirdday naage» yaageedda.

21

Am"attibaanne Izi Imotaa
(Mar. 12:41-44)

1 Yesuusi d'ok'k'u giide s'eelliyaa wode, dure Asay geeshsha golliyaan imotaa shiishshiyaa miishshaa giddon barenttoo de'iyaawaappe unttunttu yeggiyaa wode be'eedda.
2 K'aykka itti hiyyeesaa am"e mishiratta laa"u sembberiyaa hewaan yeggiyaa wode be'iide,
3 «Ta hinttew tumuwaa gay, ha hiyyeesaa am"e mishiratta, ooppenne daruwaa immaaddu.
4 Ha Asay ubbay barenttoo palahowaappe immeeddino; shin iza bare hiyyeesateshaa wolk'k'aan barew de'iyaawaa ubbaa immaaddu» yaageedda.

Geeshsha Gollii Kolettanawaa Yesuusi Kasetiide Odeedda
(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

5 Aa kaalliyaawanttuppe ittuu ittuu, «Geeshsha gollii lo"o shuchchaaninne baalaa shiik'uwaa imotaan lo"eeddawaa» yaagi haasayiyaa wode Yesuusi,

6 «Hawe hinttenttu be'iyaawe ubbay kolettennaan, shuchchay shuchchaa bollan keelettiide attena wodii yaanawaa» yaageedda.
7 Unttunttukka, «Tamaarissiyaawoo, simmi hawe hananawe awudee? K'aykka hawe hananaw mallay ayee?» yaagiid oochcheeddino.

Yesuusi Metuwaa Wodiinne Nashechchaa Wodii Yaanawaa Odeedda
(Mat. 24:3-13; Mar. 13:3-13)

8 Ikka, «Ooninne baletsennaadan naagettite; c'ora asay, ‹Taani Kiristtoosa› yaagiidde k'aykka, ‹Wodii mateedda› yaagiidde ta suntsaan yaanawantta; hinttenttu k'ay unttuntta kaalloppite.
9 Olaa yewuwaanne asaa makkalaabaa sisiyaa wode dagammoppite; hawe koyro hananaw bessiyaawaa gido diraappe attin wurssetsay biraa» yaageedda.
10 Hewaappe kaalliide asaw, «Asay asaa bolla, kawutetsaykka kawutetsaa bolla, denddanawaa;
11 wolk'k'aama biittaa k'aatsay hananawaa; koshaynne harggii, dumma dummasaan med'ettanawaa; yashshiyaa yewuunne ubbaakka wolk'k'aama malaatay saluwaappe hananawaa.
12 «Hawe ubbay hananaappe kasiyaan k'ay Asay hinttentta oyk'k'anawantta, metootsanawantta; hini Ayihudatuwaa woosa golle asaw aatsi immanawantta; k'asho gollekka gelissanawantta; kaatatuwaa sintsaninne mooddiyaawanttu sintsan shiishshanawantta; hawe ubbay ta suntsaa gaasuwaan hinttentta gakkanawaa.
13 Hawekka markkattanaw hinttew lo"o kaac'aa gidanawaa.
14 Hawaa gidiyaa diraw, ay zaaruwaa immanee giidde koyrottiide hinttenttu un"ettenna mala hawaa wozanaa aatsite.
15 Ek'ettiyaawanttu ubbay, ek'ettanawunne lakanaw danddayenna k'aalaanne aad'd'o c'inc'c'atetsaa taani hinttenttoo immana.
16 Hinttentta yeleeddawanttunne hinttenttu ishatuu, hinttenttu dabbatuunne hinttenttu laggetsatuukka attenaan hinttentta aatsi immanawantta; hinttenttuppekka ittuwaa ittuwaa wod'anawantta.
17 Ta suntsaa diraw asaa ubbaa matan is's'etteeddawantta gidanita.
18 Yewuwaan k'ay hinttenttu huup'iyaa binnanaappekka ittinnanne bayukku.
19 Min ek'k'iide hinttenttu shemppuwaa ashshiita.

21:15 Luk'. 12:11-12

Yesuusi Yerusaalame Bayetsaabaa Odeedda
(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

20 «Yerusaalame olaa asaan dooddetteedda wode, izi bayetsay mateeddawaa erite.
21 He wode Yihudaan de'iyaawanttu deriyaakko bak'atino; katamaan de'iyaawanttu k'ay hewaappe kesino; baalaagariyan de'iyaawanttukka yaa katamaakko geloppino;
22 S'oossaa k'aalaan s'aafetteeddawe ubbay polettanaadan hawe haluwaa kesiyaa wodiyaa.
23 Biittaa bollan wolk'k'aama metuu hananawaa; ha"i de'iyaa asaa bollan hank'k'uu yaanawaa; hewaa diraw he wodiyaan shahaarowanttoonne d'antsiyawanttoo aayye!
24 Asay ubbay mashshaan hayk'k'anawantta; S'oossaa erenna gadiyaa ubbatuukka omooduwaan baanawantta; Yerusaalamekka Ayihuda gidennawanttu wodii polettana gakkanaw, unttunttun yed'etteeddawunno gidanawunnu.

Kiristtoosa Laa'entso Yuussaa
(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

25 «Awaa, agenaaninne s'oolinttiyaa bolla malaatay hananawaa; abbaappenne beetaa kooshshaappe denddo gaasuwaan biittaa bollan de'iyaa Asay ubbay un"ettanawantta; hirgganawantta.
26 Saluwaa wolk'k'ay ubbay k'aas's'iyaa* diraw Asay yashshaaninne alamiyaa bolla ayee yaanaweeshsha yaagiidde naaguwaan daaburanawantta.
27 He wode Asaa Na'ay wolk'k'aaninne wolk'k'aama bonchchuwaan shaariyaan yiyaa wode be'anawantta.
28 Hinttenttukka, ha yewuu polettussaa doommiyaa wode, wozuu s'eetuwaa diraw sitti giide ek'k'ite; pude d'ok'k'u giide s'eellite» geedda.

Balasiyaa Geetettiyaa Mitsaa Leemisuwaa
(Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31)

29 Kaalliiddekka, hawaa yaagi leemisuwaa odeedda, «Woddentsaappenne hara mitsaa ubbaappe s'eellite;
30 Haytsay aac'ina be'iyaa wode, he wode bonii mateeddawaa hinttenttu eriita.
31 Hewaadankka k'ay yewatuu polettiyaawaa be'iyaa wode, S'oossaa Kawutetsatta mateeddawunno erite.
32 «Taani hinttew tumuwaa gay; hawe ubbay polettana gakkanaw ha yeletay aad'd'enna.
33 Saluunne sa'ay aad'd'ana; shin ta k'aalay aad'd'enna.

21:22 Hos. 9:7 **21:25** Isa. 13:10; Hiz. 32:7; Iyu. 2:31; Sas'. 6:12, 13 * **21:26** *Saluwaa wolk'k'ay ubbay k'aas's'ee:* Hawaa guussay, beni wode asay, saluwaan de'iyaa s'oolinttii ubbay ayaanaa wolk'k'aanna de'ee giide k'oppee. **21:27** Dan. 7:13; Sas'. 1:7

34 Simmi zaway baynna de'uwaan, ushshaa daruwaanne
de'uwaaban un"ettishshin hinttenttu wozanay leppen-
naadaninne he gallassay p'iriyaadan k'oppennaan hinttena
gakkennaadan naagettite;
35 Hawe biittaa ubbaan de'iyaawanttu ubbatuwaa bollan
gakkanawaa.
36 Simmi yiyaa iitabaa ubbaappe hinttenttu
attanaadaaninne asaa na'aa sintsankka ek'k'anaw
danddayana mala, ubbaa wode min woossite» yaageedda.
37 Yesuusi gallassi gallassi geeshsha golliyaan tamaarissi-
ide, k'amma k'amma Debre Zayite yaagettiyaa deriyaakko
kesiide ak'ee.
38 Asay ubbay Aa sisanaw guuran yaa geeshsha golliyaa
aakko yiino.

22

Kiristtoosa Wod'anaw Mak'k'etteeddino
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Yoh. 11:45-53)

1 Paasigaa geetettiyaa magaage Ukitsaa Miyaa Baalay ma-
teedda.
2 K'eesatuwaa kaappatuunne Muse higgiyaa
s'aafiyaawanttu Yesuusa wooti wod'anentto, wod'iyaa ogiyaa
geeman koyyiino; shin asaw yayyiino.
3 S'alahiikka tammanne laa"u kaalliyaawanttuppe ittuwaa
gideedda Ask'k'orootu Yihudaan geleedda.
4 Ikka biide, Yesuusa wooti aatsi immanentto k'eesatuwaa
kaappatuwaannanne geeshsha golliyaa naagiyaawanttu
kaappatuwaanna ittippe haasayeedda.
5 Unttunttukka nashettiide, miishshaakka Yihudaw im-
manaw wuletteeddino.
6 Ikka eeno geedda; Asay baynna saan Yesuusa aatsi im-
manaw injjetiyaa wodiyaa koyyee.

Yesuusi Ayihudatuwaa Paasigaa Maanaw Giigetteedda
(Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21; Yoh. 13:21-30)

7 Magaage Ukitsaa Miyaa Baalaa bonchchiyaa wodii gak-
keedda; he wodiikka Paasigaw dorssaa shukkanaw bessiyaa
wodiyaa.
8 Yesuusi P'es'iroosanne Yohaannisa, «Paasigaa k'umaa nu-
uni maanaadan biide giigissite» giide kiitteedda.
9 Unttunttukka zaariide, «Hak'an giigissanaadan koyyay?»
yaagi oochcheeddino.

22:1 Kes. 12:1-27

10 Ikka, «Hinttenttu, katamaa geliyaa wode otuwaanna haatsaa tookkeedda bitanii* hinttenttunna gakettanawaa; I geliyaa golliyaa Aa kaalliide gelite;
11 He golliyaawaakka, ‹Tamaarissiyaawe neena, «Taani, taana kaalliyaawanttunna ittippe Paasigaa k'umaa miyaa imatsaa kifilii hak'a baggana de'ii?» yaagee› giite.
12 He bitaniikka pook'iyaa bollan de'iyaa hiis'etti utteedda aako kifiliyaa hinttentta bessanawaa; hewaanikka sa'aa giigissite» yaageedda.
13 Unttunttu biide, Yesuusi goowaadankka bitaniyaa demmiide Paasigaa k'umaa giigisseeddino.
14 Paasigaa k'umay meetettiyaa saatii gakko wode, tammanne laa"u kiitettowanttunna ittippe k'umaa maanaw utteedda.
15 Ikka, «Taana metuu gakkanaappe kasiyaan hinttenttunna ha Paasigaa k'umaa maanaw daro amottaadde de'ay.
16 Ayaw gooppe, ta hinttew odiyaawe, hawe S'oossaa kawutetsaan polettana gakkanaw, taani laa'entsuwaa hawaappe miikke» yaageedda.
17 S'uu'aa akkiide, S'oossaa galatiide, «Hawaa heytte, hinttenttu gidduwaan gishetti ushite.
18 Ayaw gooppe, ta hinttenttoo yaagay, S'oossaa Kawutetsay yaana gakkanaw, hachcheppe doommaade woyniyaa eessaa ushikke» yaageedda.
19 K'ay magaage ukitsaa akkiide, S'oossaa galateedda; he ukitsaa mentsi unttunttoo immiidde, «Hawe hinttenttoo imettiyaawe ta ashuwaa; hawaan taana k'oppana mala hawaa miite» yaageedda.
20 Kawuwaa moowaappe guyyiyaan, kasewaadan s'uu'aa dentsi unttunttoo immiide, hawaadan yaageedda: «Ha s'uu'ay, ta hinttenttu diraw gussiyaa ta suutsaa k'ofetsiyaa ooratsa c'aak'uwaa.
21 Shin be'ite, taana aatsi immanaw de'iyaa bitanii gaytaan taananna ittippe mee.
22 Ayaw gooppe, taani Asaa Na'ay S'oossay goowaadan bay; shin taana aatsiide immiyaa uraw aw aayye» yaageedda.
23 Unttunttu giddoppe hewaa ootsanaw de'iyaawe oona gidanentto, barenttu giddon ooshaa doommeeddino.

Ubbaappe Aad'd'iyaawe Oonee? Yaagiyaa Ooshaa

24 K'ay barenttu giddoppe ooni aad'd'intto yaagettiyaa palumay unttunttu giddon keseedda.

---

* **22:10** ***Haatsaa tookkeedda bitanii:*** He wode he gaden asaa gollen kiitettiyaa attuma k'oomay haatsaa tookkooppe, he gollii dure gidiyaawaa bessee. **22:20** Mat. 26:26-28; Mar. 14:22-24; 1 K'or. 11:23-25

25 Yesuusi unttuntta yaageedda: «Ha alamiyaa mooddiyaawanttu barenttu asaa bolla godattiino; unttuntta mooddiyaawanttu keekatuwaa geetettiino.
26 Shin hinttenttu hawaadan hanoppite; yewuwaan k'ay hinttenttuppe d'ok'k'a gideeddawe hintte ubbaappe guus's'iyaawaa; hinttentta mooddiyaawekka, hinttenttoo k'oomaadan hano.
27 «K'umaa maanaw utteeddawaappenne k'umaa asaw aatsiyaawaappenne ooni bonchchettii? K'umaa maanaw utteeddawaa gidennee? Taani k'ay hinttenttu giddon k'umaa aatsiyaa k'oomaa mala.
28 K'ay taani paac'ettiyaa wodiyaan hinttenttu taananna ittippe min ek'k'eeddawantta.
29-30 Aa kawutetsaa oydiyaan uttana mala Ta aabbu taana suntsowaadan, Taani k'ay Ta kawutetsaan ta gaytaappe maanaadaaninne ushanaadan, tammanne laa"u Israa'eeliyaa yaratuwaa bolla pirddiidde, kawutetsaa oydiyaan uttana mala hinttentta suntsaad» yaageedda.

P'es'iroosi Kaadanawaa Yesuusi Kasetiide Odeedda (Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Yoh. 13:36-38)

31 Goday, «Simoonaa, Simoonaa, taani odiyaawaa sisa; s'alahii hinttentta Asay zarggaa hal"iyaawaadan, hal"anaw S'oossaa woosseedda.
32 Shin taani ne ammanuu bayennaadan ne diraw gaannataaddi. Neeni taakko simmiyaa wode ne ishatuwaa minisa» yaageedda.
33 Simooni zaariide, «Godaw, taani neenanna k'ashettanawunne neenanna ittippe hayk'k'anaw giiga uttaad» yaageedda.
34 Yesuusi k'ay, «P'es'iroosa, taani new yaagay; hachche bilahiyaan, kuttuu waassanaw heezzu gede taana neeni, ‹Aa taani erikke› gaade kaadanaassa» yaageedda.
35 Yesuusi barena kaalliyaawanttoo, «Korojjuu, k'arc'c'iitiinne c'aammay banttaan taani hinttentta kiitto wode, hinttenttoo ittibay pac'c'owe de'ii?» yaageedda.

Unttunttukka, «Ittibaynne nuw pac'c'ibeenna» yaageeddino.
36 Ikka zaariide, «Ha"i k'ay korojjuu de'iyaawe akki bo; k'arc'c'iiti de'iyaawekka hewaadan ootso; baynnawe k'ay bare mayuwaa zal"iide mashshaa shammo.
37 Ayaw gooppe ta hinttew yaagay, ‹Hawe makkalanchchatunna ittippe paydetteedda› yaagetti S'oossaa Mas'aafan s'aafetteeddawe, taanan polettennaan

22:26 Mat. 23:11; Mar. 9:35 **22:35** Mat. 10:9, 10; Mar. 6:8, 9; Luk'. 9:3; 10:4

attena. Ee, taw geetetteeddawe ha"i polettanawaa» yaageedda.
38 Aa kaalliyaawanttu, «Godaw, hawaan laa"u mashshay de'ee» yaagina ikka, «Hewe gidanawaa» yaageedda.

Yesuusi Debre Zayite Deriyaan Woosseedda
(Mat. 26:36-40; Mar. 14:32-42)
39 Yesuusi katamaappe kesiide, hara gallassi biyaawaadankka Debre Zayite beedda. K'ay Aa kaalliyaawanttukka Aa geeduwaa beeddino.
40 He sa'aa gakkiide, «Paac'iyaan hinttenttu gelennaan attana mala, woossite» yaageedda.
41 Shuchchaa olina gakkiyaasaa keena unttunttuppe haakki beedda. Gulbbatiide,
42 «Ta Aabboo, neeni koyyiyaawaa gidooppe, ha metuwaa s'uu'aa taappe digga; shin ta shene gidoppo; ne shene gidoppe attin» yaagiide woosseedda.
43 Saluwaappe yiide minisiyaa kiitanchchay aw beetteedda.
44 Bare wozanaa giddon seelettiidde, darii woosseedda. I c'awottiyaa c'awuukka sa'aa bollan s'okiyaa suutsaa malateedda.
45 Woosaappe denddiide, barena kaalliyaawanttukko guyye biide, unttunttu daroppe k'aretteedda diraw, daaburiide gem"ishowantta s'eelliide,
46 «Ayaw gem"ishiitee? Paac'iyaan gelennaadan denddi woossite» yaageedda.

Yesuusi Bare Morkketuwaa Kushiyan Oyk'etteedda
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Yoh. 18:3-11)
47 Yesuusi hewaa haasay de'ishshin, c'ora Asay yeeddino. Tammanne laa"u Aa kaalliyaawanttuppe ittuwaa gideedda Yihudaa geetettiyaawe he asaa kaaletsiide yeranaw Yesuusakko shiik'eedda.
48 Yesuusi k'ay, «Yihudaw, neeni taana Asaa Na'aa yeraade aatsa immay?» yaageedda.
49 Aa yuushshuwaan de'iyaa Aa kaalliyaawanttu hanettiyaa yewuwaa be'o wode Aa, «Godaw, ha asaa nuuni mashshaan k'ans's'anee?» yaageeddino.
50 Unttunttuppe ittuu, K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa k'oomaa shoc'iide, Aa ushechcha haytsaa k'ans's'i oleedda.
51 Yesuusi k'ay zaariide, «Aggite, bashite» yaageedda. Bitaniyaa haytsaakka bochchiide patseedda.
52 Yesuusikka barekko yeedda k'eesatuwaa kaappatoo, geeshsha golliyaa naagiyaawanttoo, suntsatoonne gadiyaa

22:37 Isa. 53:12

c'imatoo, «Paannuwaa oyk'k'iyaawaadan mashshaanne s'am"aa oyk'k'iide yiitee?

53 Geeshsha golliyaan taani gallassaan, gallassaan hinttenttunna de'iyaa wode, taana oyk'k'ibeykkita; shin ha"i hawe hinttenttu wodenne d'umaa wolk'k'aa wode» yaageedda.

P'es'iroosi Yesuusa Kaddeedda
(Mat. 26:57-58, 69-72; Mar. 14:53-54, 66-72; Yoh. 18:12-18, 25-27)

54 Yesuusa oyk'k'i k'achchiide, K'eesatuwaa ubbaa kaappuwaa golle afiide gelisseeddino. P'es'iroosikka unttunttuppe guyye haakuwaan unttunttu geeduwaa kaallee.

55 Dirssaa giddon tamaa eetsiide, ittippe utti de'ishshin, P'es'iroosi unttunttu giddon yiide utti aggeedda.

56 Tamay poo'iyaa baggana P'es'iroosi uttiide de'ishshin, itti k'oomata loytsa s'eellaade, «Hawekka aanana ittippe de'ee» yaagaaddu.

57 P'es'iroosi k'ay, «Hanne mishirattee, taani Aa erikke» yaagi kaddeedda.

58 Guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hara bitanii P'es'iroosa be'iide, «Neeni unttunttunna gatso de'aa» yaagina:

P'es'iroosi k'ay, «Hawo bitanew, taani aanana gatso de'ikke» yaageedda.

59 Itti saate gidiyaawaa gam"iide hara bitanii k'onc'c'issiide, «I Galiilaa gade asaa gidiyaa diraw, ha bitanii aanana ittippe de'iyaawe tuma» yaageedda.

60 P'es'iroosi k'ay, «Ha bitanew, neeni giyaawe ayentto taani erikke» yaageedda. He wodiyaan I birokka haasay de'ishshin, ellekka kuttuu waassi aggeedda.

61 Goday guyye simmiide, P'es'iroosa s'eelleedda. P'es'iroosi Goday barena, «Hachche kuttuu waassana gakkanaw, heezzu gede taana kaddanaassa» geedda Godaa k'aalay aw k'ofetti aggeedda.

62 P'es'iroosi dirssaappe kare kesiide, seelettiide yeekkeedda.

63 Yesuusa oyk'k'eedda Asay k'iliic'iinonne shoc'iino.

64 Aa ayfiyaa goozi bak'k'iide, «Neena bak'k'eeddawe oonee? Nabiyaa gidooppe neena dechchawaa ane oda» yaagiide Aa oochcheeddino.

65 K'ay Aa hara c'ora boriyaa boreeddino.

Yesuusa Pirddaw Afeeddino
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Yoh. 18:19-24)

66 Sa'ay wonttina gadiyaa c'ima asatuu, k'eesatuwaa kaappatuunne Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu, Yesuusa barenttu shiik'eeddasaa afiide,

67 «Kiristtoosi neenee? Ane nu oda» yaageeddino.

Shin I, «Taani hinttenttoo odooppe taana ammanikkita;
68 K'ay hinttentta taani oochchooppe odikkita; woy
k'ashuwaappe taana billikkita.
69 Shin ha saatiyaappe doommina taani Asaa Na'ay, ha"ippe
doommaade, wolk'k'aama S'oossaa ushechcha baggana ut-
tana» yaageedda.
70 Unttunttu ubbay Yesuusa, «Yaatina neeni S'oossaa Na'ee?»
yaageeddino.
Ikka zaariide, «Taani S'oossaa Na'aa gidowaa hinttenttu
haasayeeddita» yaageedda.
71 Unttunttukka, «Nuuni nu huup'ew Aa doonaappe
siseeddo; hawaappe sintsaw ay markkaa koshshii?»
yaageeddino.

23

P'ilaas'oosi Yesuusa oochcheedda
(Mat. 27:1, 2, 11-14; Mar. 15:1-5; Yoh. 18:28-38)
1 Hewaan shiik'eedda ubbatuukka ittippe denddiide, Yesu-
usa P'ilaas'oosakko afeeddino.
2 Unttunttukka, «Ha bitanii nu asaa baletsiide, Asay Roome
biittaa kaatiyaa K'eesaraw giiraa immenna mala diggiide,
k'ay, ‹Taani Kiristtoosa› yaagishin demmeeddo» yaagiide
mootuwaa doommeeddino.
3 P'ilaas'oosikka Yesuusa, «Hawo, Ayihudatuwaa kaatii nee-
nee?» yaagiide oochcheedda.
Yesuusi zaariide Aa, «Neeni ga de'aassa» yaageedda.
4 P'ilaas'oosi k'eesatuwaa kaappatoonne asaw
odiidde, «Taani ha bitaniyaa bollan ayinne iita oosuwaa
demmabeykke» yaageedda.
5 Gidoppe attin unttunttu, «Ha bitanii Galiilaappe doom-
miide, haray atto hawaa gakkanawukka, Yihudaa gadiyaa
ubbaa bare timirttiyaan k'aatsiidde de'ee» yaagiide minisi
odeeddino.

Yesuusi Heroodisa Sintsa Shiik'eedda
6 P'ilaas'oosikka hawaa sisiide, «I Galiilaa asee?» yaagiide
eranaw oochcheedda.
7 P'ilaas'oosi Heroodise mooddiyaa gadiyaappe Yesuusi
yeeddawaa ereedda wode, Heroodisekka k'ay he wodiyaan
Yerusaalamen de'iyaa diraw, aakko Yesuusa yeddeedda.
8 Heroodise daro wodiyaappe doommiide Yesuusa
be'anaw amotti de'iyaa diraw, Aa be'eedda wode daroppe
nashetteedda. Yesuusa waariyaa siseeddawaa diraw, I
ooratsabaa ootsishshin be'anaw hidootaan gam"eedda.
9 Heroodise Yesuusa darobaa oochcheedda; shin Yesuusi
aw ayaanne zaaribeenna.

10 K'eesatuwaa kaappatuunne Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu hewaan ek'k'iide, Yesuusa loytsi mootiidde de'iino.
11 Heroodisenne Aa wotaadaratuu Yesuusa kad'iide, Aa bolla k'iliic'eeddino. Bonchchetteedda mayuwaa Aa mayzziide, P'ilaas'oosakko zaariide yeddeeddino.
12 Heroodisenne P'ilaas'oosi hawaappe kasenna morkkiyaan de'iino; shin he gallassi sigetteeddino.

Yesuusa Hayk'k'ana Mala Mooteeddino
(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Yoh. 18:39—19:16)

13 P'ilaas'oosi k'eesatuwaa kaappatuwaa, ayissiyaawanttanne hara c'ora asaa ittippe s'eesiide,
14 Hawaadan yaageedda, « ‹Ha bitanii asaa makkalatetsaw dentsetsee›, yaagiide taakko aheeddita; taanikka hinttenttu sintsaan bidda s'eellaade, hinttenttu shiishsheedda mootuwaan itti balaanne Aa bollan demmabeykke.
15 K'ay Heroodisekka Aa bollan ayinne demmibeenna diraw, haa nuukko zaari yeddeedda; hinttenttu be'iyaawaadankka, ha bitanii Aa hayk'oo gatsiyaabaa ayinne ootsibeenna.
16 Hawaa diraw taani Aa muraade billana» yaageedda.
17 *
18 Asay ubbay ittippe gidiide, «Ha bitaniyaa yaa digga! Barbbaana giyaa Yesuusa nuw billa!» yaagiide c'abbotteeddino.
19 Barbbaan katamaan walassaa dentsiide, asaa wod'eedda diraw, k'ashetteeddawaa.
20 P'ilaas'oosi Yesuusa billanaw koyyiide, asaw laa'entsuwaa gujjiide haasayeedda.
21 Shin unttunttu, «Mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishaade kak'k'a! Kak'k'a!» yaagi waasseeddino.
22 P'ilaas'oosikka heezzentsuwaa unttuntta, «Ayaw? Ha bitanii ootseedda iita oosuu ayee? Taani Aa hayk'oo gatsiyaa naak'uwaa ayinne aappe demmabeykke; hawaa diraw, Aa muraade billa yeddana» yaageedda.
23 Shin unttunttu barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, kak'ettanaadaan darii waasseeddino. Unttunttu waasuukka P'ilaas'oosa k'ofaa laammeedda.
24 Hawaa diraw, P'ilaas'oosikka unttunttu ooshay simmanaadan Yesuusa bollan pirddeedda.
25 Asaa makkalaw dentsetsiiddenne shemppuwaa wod'iide, k'ashetteedda bitaniyaa bilettanaadan unttunttu

* **23:17** *Ha payduu,* «P'ilaas'oosaw Paasigaa Baalaa bonchchuwaa gallassaan itti uraa k'ashuwaappe billiyaa dooyay de'ee» yaagee. Shin, Dawurootsuwaa Geeshsha Mas'aafaa Ooratsa C'aak'uwaa gidduwaan ha payduu s'aafettibeenna gaasuu, hara Geeshsha Mas'aafatuwaa biletsatuwaan ubbatuwaankka s'aafettibeenna diraassa.

woosso diraw, he bitaniyaa billeedda. Shin Yesuusa barenttu sheniyaadan koyyowaa ootsana mala, aatsi immeedda.

Yesuusi Mask'k'aliyan Kak'etteedda
(Mat. 27:31-44; Mar. 15:21-32; Yoh. 19:17-27)

26 Yesuusa oyk'k'i afiidde de'ishshin, Simoona geetettiyaa K'ereena bitanii heeraappe yiidde de'ishshin demmiide, mask'k'aliyaa toossiide Yesuusanna baana mala ootseeddino.
27 Daro c'ora asaynne yeekkiyaa mac'c'awanttu guyyenna kaalliino.
28 Yesuusi guyye simmiide unttunttoo, «Hinttenoo, Yerusaalame mac'c'awanttoo, hinttenttu huup'ewunne hinttenttu naanaw yeekkiteppe attin, taw yeekkoppite;
29 ‹Mantsa gideeddawanttunne yelibeenna uluu, d'antsibeenna d'antsay, anjjetteeddawantta› geetettiyaa wodii yaanawaa.
30 He wodiyaan, ‹Zoozatoo, nu bolla woddite; zukkullatuwaakka, nuuna k'osite› yaaganita.
31 Simmi k'ayye mitsaan hawaadan hanooppe, mela mitsaan waananawee?» yaageedda.

32 Yesuusanna ittippe kak'k'etana mala, iita oosuwaa ootseedda hara laa"u asatuwaakka afeeddino.
33 K'eeraanew geetettiyaasaa gakkeedda wodiyaan, Yesuusa kak'k'eeddino. Iitaa ootsowanttakka, ittuwaa ushechchanna, yekkuwaa haddirssanna kak'k'eeddino.

34 Yesuusi, «Ta Aabboo, unttunttu barenttu ootsiyaawaa erenna diraw, unttunttu nagaraa atto ga» yaageedda.

Unttunttukka Aa mayuwaa saamaa yegettiide gishetti akkeeddino.
35 Asay ek'k'i s'eellishshin, gadiyaa mooddiyaawanttu, «Harantta ashshee; S'oossaan dooretteedda Kiristtoosi Aa gidooppe, ane bare huup'iyaa ashshennee?» yaagiide k'iliic'eeddino.
36 K'ay wotaadaratuukka shiik'iide k'iliic'eeddino; c'ammeedda woyniyaa eessaa aw ahi immiide,
37 «Hawo, neeni Ayihuda kaatiyaa gidooppe, ne huup'iyaa ashsha!» yaageeddino.
38 Huup'issannakka, «Hawe Ayihuda kaatiyaa» yaagiyaa s'aafuwaa s'aafeeddino.
39 Iitaa ootsiide kak'etteeddawanttuppe ittuu, boriiddinne toochchiidde, «Hawo neeni Kiristtoosa gidikkii? Ane Aa gidooppe, ne huup'iyaanne nuuna ashsha» yaageedda.

40 Yekkuu k'ay Aa, «Neeni hawaa malatiyaa pirddaa bolla de'aaddekka S'oossaw yayyikkii?

23:30 Hos. 10:8; Sas'. 6:16

41 Nuuni kiitetteedda balaan muraa akkiidde de'eetto; nuw
bessiyaa muraa bollan de'eetto; shin ha bitanii itti iitabaanne
ootsibeenna» yaagi zaareedda.
42 I Yesuusa, «Neeni ne kawutetsaa wolk'k'aan yiyaa wode,
taana k'oppa» yaageedda.
43 Yesuusikka, «Taani new tumuwaa oday, hachche
taananna ittippe gannatiyaan de'anaassa» yaageedda.

Yesuusa Hayk'uwaa
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Yoh. 19:28-30)

44 He wode usuppun saate gidiyaa keena; hewaappe
udduppu saatiyaa gakkanaw, biittaa ubbaa bollan d'uma
gideedda.
45 Awaykka bare poo'uwaa diggeedda; geeshsha golliyaa
gaaridduukka peed'ettiide laa"uwaa keseedda.
46 Yesuusikka daro d'ok'k'u geedda k'aalaan waassiide, «Ta
Aabboo, taani ta shemppuwaa ne kushiyaan aatsa immay!»
yaagi simmowaappe guyyiyaan I hayk'k'eedda.
47 S'eetuwaa kaappuu haneedda yewuwaa be'eedda wode,
«Ha bitanii tumakka s'illo asaa» yaagiide S'oossaa galateedda.
48 Hawaa be'anaw ittisaa shiik'eedda Asay ubbay haneedda
yewuwaa be'iide, barenttu tiraa bak'k'iidde simmeeddino.
49 Yesuusa eriyaa Asay ubbaynne Galiilaappe doommiide
Aa kaalleedda mac'c'awanttu hawaa s'eelliide, haakuwaan
ek'k'eeddino.

Yesuusi Moogetteedda
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Yoh. 19:38-42)

50 Ayihuda shanggatuwaa gideeddawanttuppe ittuu,
Yooseefo geetettiyaa lo"anne s'illo bitanii de'ee.
51 Ha bitanii shanggatuwaa mak'k'uwaanne unttunttu
oosuwaan ittippetetsaa ootsibeenna. S'oossaa kawutetsaa
yuussaa hidootaan naagiidde de'ee.
52 Yooseefokka P'ilaas'oosakko biide, Yesuusa anhaa
akkanaw woosseedda.
53 Akkanaadan geetettowaappe guyye, anhaa
bollappe wotsiide, lo"o mooguwaa mayuwaan s'aas'iide,
shuchchaappe wooc'ettiide med'etteedda, ooninne kase
moogettibeenna ollaa giddon wotseedda.
54 Gallassaykka sambbataa mokkanaw giigiyaa gallassaa;
sambbataykka gelana hanee.
55 Galiilaappe doommiide Yesuusanna ittippe yeedda
mac'c'awanttu kaalliidde, duufuwaan Aa anhaa wootiide
wotseeddinontto be'eeddino.
56 Unttunttu hawaappe soy simmiide, shittuwaanne
okkiyaawaa anhaw giigisseeddino.

Higgiyaa maaraadan sambbata gallassi shemppeeddino.

24

Yesuusi Hayk'uwaappe Denddeedda
(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Yoh. 20:1-10)

1 Saaminttaappe koyro gallassaa, mac'c'awanttu giigis-
seedda shittuwaa oyk'k'iide darii guuriide duufuwaakko
beeddino.
2 Shuchchaykka duufuwaa doonaappe gonddorettina
be'eeddino.
3 Unttunttu duufuwaa garssa ollaa gelo wode, Godaa Yesu-
usa anhaa demmibeykkino.
4 Mac'c'awanttu sid'iidde de'ishshin, wac'iwac'iyaa
mayuwaa mayyeedda laa"u asatuu, k'oppennaan unttunttu
miyyiyaan ek'k'eeddino.
5 Mac'c'awanttukka yashshaappe denddowaan sa'aa
s'eelliidde de'ishshin, laa"u asatuu, «De'uwaan de'iyaawaa,
Aa ayaw hayk'k'owanttu giddoppe koyyiitee?
6-7 I denddeedda; hawaan baawa. K'aykka Galiilaan
de'iyaa wodiyaan, ‹Asaa na'ay nagaranchchatuwaa kushiyan
aad'd'i imettanawaa; mask'k'aliyaa bollan kak'ettanawaa,
heezzentso gallassi hayk'uwaappe denddanawaa› yaaget-
towaa k'oppite» yaageeddino.
8 Mac'c'awanttukka he wode k'aalaa akeekeeddino.
9 Unttunttukka duufuwaappe simmiide ha ubbaa
yewuwaa tammanne itti kiitettowanttoonne unttuntta
kaalliyaawanttoo ubbatoo odeeddino.
10 Hawaa Yesuusi kiittowanttoo odeeddawanttu:
Magdalappe yeedda Mayraamo, Yohaanno, Yaak'ooba
daayo Mayraamonne unttunttunna ittippe de'iyaa hara
Mac'c'awantta.
11 Unttunttoo mac'c'awanttu odiyaa k'aalay k'aajjiyaawaa
malatina ammanibeykkino.
12 Shin he wode P'es'iroosi denddiide duufuwaakko
wos's'eedda. Yaa gakkiide hokki s'eelliyaa wode, garssan
mooguwaa mayyo s'alalay de'iyaawaa be'eedda. Hano
yewuwaankka maalalettiide, golle simmeedda.

Emaahuusa Ogiyaan Yesuusi
Laa"u Asatoo K'onc'c'eedda
(Mar. 16:12, 13)

13 He gallassi Yesuusa kaalliyaawanttuppe laa"u asatuu
Yerusaalameppe laa"u saatiyaa haakkiyaa Emaahuusa
geetettiyaa heeraa biidde;
14 ittuu ittuwaanna haneedda yewuwaa ubbaa haasay
de'iino.
15 Unttunttu haasayiiddinne zorettiidde de'ishshin, Yesuusi
bare huup'ew yiide unttunttu miyyiyaa shiik'iide unttunt-
tunna biidde de'ee.

16 Shin unttunttu bare ayfiyaan s'eelliidde Aa gidiyaawaa
shaakki eranaw danddaybbeykkino.
17 Yesuusi, «Hinttenttu ogiyaa bollan ittuu ittuwaanna
haasayiyaawe ayee?» yaagi oochcheedda. Unttunttukka
dagamaan lechchummiide ek'k'eeddino.
18 Unttunttuppe ittuu K'eliyoop'aa geetettiyaawe, «Ha gid-
duwaan Yerusaalamen hano yewuwaa erennawe ne s'alalay
ha gadew imatsee?» yaagi zaareedda.
19 Yesuusi, «I ayee?» yaagina, unttunttukka, «S'oossaa
sintsaninne asaa ubbaa sintsan k'aalaaninne kiitaan mino
nabiyaa gideedda Naazireetiyaa Yesuusabaa haasayeetto.
20 Aakka k'eesatuwaa kaappatuunne nuuna mood-
diyaawanttu hayk'uwaa pirddaw aatsi immeeddino;
mask'k'aliyaa bollan wod'eeddino.
21 Nuuni kasenna, ‹Israa'eeliyaa asaa wozanawaa› yaagi hi-
dootowe Aa; shin ha yewuu hanettiide aad'd'oodeppe heezzu
k'amma gideedda.
22 Nu giddoppe itti itti mac'c'awanttu nuuna maalalisseed-
dino. Unttunttu guuraan hini duufuwaa beeddino,
23 shin Yesuusa anhaa unttunttu d'ayo wode shiretti sim-
miide, I denddeedda; yaagiyaawaa kiitanchchatuu odishin
be'eeddo yaagi odeeddino.
24 Nu giddoppekka itti itti Asay duufuwaa biide unttunttu
goowaadan hanina be'eeddino; shin Yesuusa anhaa dem-
mibeykkino» yaageeddino.
25 Yesuusi unttunttoo, «Hinttenoo, akeekena asatoo, hint-
tenttu wozanaan nabatuu odowaa ubbaa elle ammanen-
nawanttoo;
26 Kiristtoosi ha metuwaa akkanawunne bare
bonchchuwaakko gelanaw bessennee?» yaageedda.
27 Hewaappe simmiide Yesuusi Muse
mas'aafatuwaappenne Nabatuu s'aafeedda
mas'aafatuwaappe doommiide, S'oossaa Mas'aafatuwaa
ubbaan s'aafetteedda barebaa unttunttoo billiide odeedda.
28 Unttunttu bide'iyaa heeraa mateedda wode, Yesuusi ha-
rasaa biyaawaa malateedda.
29 He wode unttunttu Aa, «Gallassay k'ammiidde de'iyaa
diraw, omarssay mateedda; nuunanna ittippe ak'a!» yaagi
minisi woosseeddino. Hawaa diraw, ikka unttunttunna it-
tippe ak'anaw geleedda.
30 Unttunttu ittippe gaytaan utteedda wode, daabbuwaa
dentsiide anjjeedda; mentsiide unttunttoo immeedda.
31 Unttunttu ayfiikka Aa akeekaana mala dooyettina, Yesu-
usa gidiyaawaa ereeddino. Ikka unttunttu sintsaappe geem-
meedda.

32 Unttunttukka ittuu ittuwaa, «K'ad'd'aan ittippe nu de'ishshin, nuuna I haasayissiyaa wodiyaaninne S'oossaa mas'aafatuwaakka nuw k'onc'c'issiide I odiyaa wodiyaan, nu wozanaa giddon tamaadan seellee gidennee?» geetetteeddino.

33-34 He wodiyaankka denddiide Yerusaalame simmeeddino. Yesuusi kiitto tammanne ittatoonne unttunttunna ittippe de'iyaawanttoo, «Goday tumuwaakka denddeedda, Simoonawukka beetteedda» yaagiide hewaan ittippe shiik'i utteeddawantta demmeeddino.

35 He laa"atuu, k'ad'd'aan haneeddawaanne Yesuusi daabbuwaa mentsiyaa wode wooti Aa ereeddinontto unttunttoo odeeddino.

Yesuusi Barena Kaalliyaawanttoo Beetteedda
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Yoh. 20:19-23; Kit. 1:6-8)

36 Hawaa unttunttu haasay de'ishshin, Yesuusi unttunttu giddon ek'k'iide, «Sarotetsay hinttew gido» yaageedda.

37 Unttunttoo moyttilliyaa be'owaa malatina dagammiide, yashshaan kumeeddino.

38 Ikka unttuntta, «Ayaw dagammiitee? Ayaa diraw hinttenttu wozanay sid'ii?

39 Taani Yesuusa gidiyaawaa eranaw, ane ta kushiyaanne ta gediyaa be'ite; taanan hinttenttu be'iyaawaadan, moyttillew ashuunne mek'etsay baawa. Ane taana hinttenttu kushiyaan oyk'k'i be'ite» yaageedda.

40 Hawaa yaagi simmiide, bare kushiyaanne bare gediyaa besseedda.

41 Unttunttukka nashechchaappe denddowaan, ammanennaan maalaletti de'ishshin I, «Hawaan meetettiyaawe hinttenttoo de'ii?» yaagi unttuntta oochcheedda.

42 Unttunttukka, s'iis'etteedda moliyaappe laafa puruwaa aw immeeddino.

43 Ikka akkiide unttunttu sintsaan meedda.

44 Ikka, «Taani hinttenttunna ittippe de'aadde, ‹Muse mas'aafaan, nabatuwaa mas'aafaaninne k'aalaan s'aafetto mazimuretuwaan ta diraw s'aafetteedda ubbay polettanaw bessee› yaagaade hinttenttoo odeedda yewuu hawaa» yaageedda.

45 He wodiyaankka S'oossaa Mas'aafatuwan geetettowaa akeekaana mala, unttunttu wozanaa dooyyeedda.

46 Unttunttoo, « ‹Kiristtoosa metuu gakkanawaa; heezzentsiyaa gallassi hayk'uwaappe denddanawaa.

47 Aa Aa suntsan nagaraa paas'etsaynne maarotaa demussay Yerusaalameppe doommiide asaw ubbaw odettanawaa› yaagettiide s'aafetteedda.

48 «Hinttenttukka hawoo markkatuwaa.

49 Ta hinttenttoo, Ta aabbu k'aalaa geleedda hidootaa
yeddana; hewe gakkanawunne hinttenttoo wolk'k'ay
saluwaappe imettana gakkanaw, Yerusaalame katamaan
naagishshite» yaageedda.

Yesuusi Saluwaa Simmiide Beedda
(Mar. 16:19, 20; Kit. 1:9-11)

50 Hawaappe guyyiyaan, Biitaaniyaa geetettiyaa katamaa
gakkanaw, unttuntta afeedda; bare kushiyaa mic'c'iide unt-
tuntta anjjeedda.
51 Unttunttuppe shaakettiide, saluwaa beedda.
52 Unttunttu aw goyinniide, daro nashechchaan
Yerusaalame simmeeddino.
53 K'ay pac'c'ennan S'oossaa galatiidde, Geeshsha Golliyaan
de'eeddino.

Yohaannisi S'aafeedda Mishiraachchuwaa K'aalaa Geluwaa

Yohaannisi s'aafeedda mishiraachchuu, Yesuusi ashuwaa mayyiide asaa gidduwaan beetteedda De'uwaa S'oossaa K'aalaa gidiyaawaa k'onc'c'issee. Ha mas'aafay bare huup'ew k'onc'c'issiyaawaadan ha Mishiraachchuwaa K'aalay s'aafetteeddawe, Aa nabbabiyaa Asay Yesuusi asaa ashshiyaa d'aliyaa gidiide yaanawaa geetetteedda S'oossaa Na'aa gidiyaawaa ammanana malanne aan ammano gaasuwaan med'inaa de'uu unttunttoo de'anawaa unttunttu erana mala s'aafetteedda (20:31).

Mishiraachchuwaa K'aalaw koyro shaakuu Med'inaa S'oossaa k'aalaynne Yesuusinne ittuwaa gidiyaawaa odi simmiide, Yesuusi ashshiyaawaa gidiide yaana geetetteedda S'oossaa Na'aa gidiyaawaa bessiyaa dumma dumma malaatatuwaa shiishshee. Hewaappe kaalliide k'ay ha malaatatuwaappe beetteedda ayfiyaa odiyaa taarikatuu kaalliino. Ha kifilii itti itti Asay Yesuusan ammaniide, Aa kaalliyaawantta gideeddawaa odee; haratuu k'ay Aa ayaw is's'eeddenttonne aan ayaw ammanokko geeddentto odiino. (Shemppuwaa 13–17) Yesuusi oyk'etteedda omarssi aw Aa kaalliyaawanttunna ay keena mino ittipetetsay de'inttonne, k'ay I kak'ettanaw mateedda wonttetsa gallassi unttunttoo giigettana malanne minnana mala I haasayeedda k'aalaa odiino. Wurssetsaa shemppatuu Yesuusi oyk'etteeddawaanne pirddaw shiik'eeddawaa, Aa kak'uwaanne Aa dendduwaa, k'aykka dendduwaappe guyyiyaan barena kaalliyaawanttoo I k'onc'c'eedda hanotaa odiino.

Yohaannisi Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana beettiyaa Med'inaa De'uwaa k'onc'c'iyaan bessiyaa ha aad'd'o keekatetsay ha"ippe doommiide Yesuusi oge, tumanne de'o gidiyaawaa ammaniyaawanttussa. Yohaannisi s'aafeedda mishiraachchuwaa k'aalaa haratuwaappe dummayiyaawe, ayaanaa tumatetsatuwaa tamaarissanaw de'uwaa ubbaan Asay meezeteedda k'aalatuwaa go"ettiyaa diraassa. Hewanttukka, haatsaa, sooluwaa, poo'uwaa, hentsanchchaa, dorssaa, woyniyaa mitsaa, woyniyaa ayfiyaanne hewantta malatiyaawantta.

Woshummaadde oyk'etteedda mishiratti taarikiyaa 7:53–8:11 c'ora biletsatuunne beni mas'aafatuu barenttun gujjikkino; haratuu Yohaannisa mishiraachchuwaan 21:24

ppe guyyiyaan gelissiino; haranttu k'ay Luuk'aasa mishiraachchuwaa Luk'. 21:38 ppe guyyiyaan gelissiino; itti beni s'aafetteedda biletsay Yohaannisa mishiraachchuwaa 7:36 ppe guyyiyaan gelisseedda.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Ha Mas'aafaa s'aafeeddawaa k'ofaa *1:1-18*
S'ammak'iyaa Yohaannisanne Yesuusa koyro kaalleeddawantta *1:19-51*
Yesuusa oosuwaa doometsaa *2:1—12:50*
Yerusaalameninne izi yuushshuwaan wurssetsaa gallassatuwaan haneedda Yesuusa oosuwaa *13:1—19:42*
Godaa Yesuusa dendduwaanne k'onc'c'etsaa *20:1-31*
Wurssetsaa k'utiyaa, Galiilaan zaariide barena kaalliyaawanttoo Yesuusi k'onc'c'eeddawaa *21:1-25*

De'uwaa K'aalaa

1 K'aalay koyro de'ee; k'aalaykka S'oossaanna ittippe de'ee;
k'aalaykka S'oossaa.
2 I koyroppekka S'oossaanna de'ee.
3 Ubbabay k'aalaa baggana med'etteedda.
Med'etteeddabaan ubbabaan I baynnaan ittibaynne
med'ettibeenna.
4 Aan de'uu de'ee; de'uu asaw poo'uwaa.
5 Poo'uu d'umaan poo'ee; d'umay poo'uwaa s'oonibeenna.
6 S'oossaappe kiitetti yeedda Aa suntsay Yohaannisa geetettiyaa itti bitanii de'ee.
7 Asay ubbay Aa baggana ammanana mala, poo'uwaabaa
markkattanaw yeedda.
8 Poo'uwaabaa markkattanaw yeeddappe attin, I bare
huup'ew poo'uwaa gidenna.
9 Ikka tumu poo'uwaa gideeddawe asaw poo'issanaw ha
sa'aa yiyaawaa.
10 K'aalay alamiyaan de'ee; S'oossay K'aalaan alamiyaa
med'd'eedda; shin alamii Aa eribeenna.
11 I bare baggatuwaakko yeedda; shin unttunttu Aa shiishshi akkibeykkino.
12 Gidoppe attin I barena shiishshi akkeedda ubbatoo,
bare suntsaan ammaneeddawanttoo, S'oossaa naanaa gidana mala, maataa immeedda.
13 Unttunttu S'oossaappe yeletteeddinoppe attin, Asay
yeliyaa maaraan woy ashuwaa sheniyaan woy attuma asaa
sheniyaa s'alalaan yelettibeykkino.

1:6 Mat. 3:1; Mar. 1:4; Luk'. 3:1-2

14 K'aalay asaa gidiide, aad'd'o keekatetsaaninne tumatetsaan kumiide nu gidduwaan de'eedda. Nuuni, I bare aabboo itti Na'aa gidiide akkeedda aw de'iyaa bare Aawuwaa bonchchuwaa be'eeddo.

15 Yohaannisi aabaa bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Taani, ‹Taappe kaala yiyaawe taappe bollaa; ayaw gooppe, ta yeletanaappe kasenna I de'iyaawaa› gaade hinttenttoo odowe hawaa» yaagi markkatteedda.

16 Nuuni ubbay Aa kumentsaa aad'd'o keekatetsaan palaheedda anjjuwaa akkeeddo.

17 S'oossay higgiyaa Muse baggana immeedda; shin aad'd'o keekatetsaynne tumatetsay Yesuusi Kiristtoosa baggana yeedda.

18 S'oossaa be'eedda Asay ooninne baawa; bare Aawuwaa matan de'iyaa bare huup'ew S'oossaa gideeddawe itti Na'aa s'alalay aabaa markkatteedda.

S'ammak'iyaa Yohaannisa Markkatetsaa
(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luk'. 3:1-18)

19 Yerusaalamen de'iyaa Ayihudatuwaa ayissiyaawanttu k'eesatuwaanne Leewatuwaa Yohaannisakko, «Neeni oonee?» giide Aa oochchana mala kiittina, Yohaannisi unttunttoo markkatteedda markkatetsay hawaa.

20 Yohaannisi, «Taani Kiristtoosa gidikke» yaagiide geeshshi markkatteeddawaappe attin, markkattussaa is's'ibeenna.

21 Unttunttu, «Yaatina, neeni oonee? Neeni Eelaasee?» yaagiide oochcheeddino.

Yohaannisi, «Aa gidikke» yaageedda.

K'aykka unttunttu, «Neeni nabee?» yaagiide oochcheeddino.

Yohaannisi, «Gidikke» yaagi zaareedda.

22 Unttunttu, «Yaatina neeni oonee? Nuuni nuuna kiitteeddawanttoo odana mala, neeni neena oona gay?» yaageeddino.

23 Yohaannisi zaariide, «Nabiyaa Isiyaasi geeddawaadan, woraan bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide,

« ‹Godaa ogiyaa sitti ootsite!›
giyaa kooshshay tawaa»

yaageedda.

24 K'ay Parisaawatuu kiitteedda asatuu

25 Yohaannisa, «Neeni Kiristtoosa woy, Eelaasa woy nabiyaa gidana d'ayooppe, yaatina ayaw s'ammak'ay?» yaagiide oochcheeddino.

26 Yohaannisi, «Taani haatsaan s'ammak'ay; shin hinttenttu erennawe ittuu hawaan hinttenttu gidduwaan de'ee.

1:21 Zar. 18:15, 18; Mil. 4:5 **1:23** Isa. 40:3

27 I taappe kaala yee. Taani Aa c'aammaa k'ashuwaa
billanawukka bessikke» yaagi zaareedda.
28 Hawe ubbay Yorddaanoosa Shaafaappe hefintsa bagga
Yohaannisi s'ammak'iyaasaa Biitaaniyaan haneedda.

S'oossaa Orgge Dorssaa

29 Yohaannisi wonttetsa gallassi Yesuusi barekko yiyaawaa
be'iide, «S'oossaa orgge dorssaa,* Alamiyaa asaa nagaraa
d'ayissiyaawe, hawesh!
30 Taani, ‹Taappe kaala ittuu yaanawaa; I taappe bollaa;
ayaw gooppe, ta yelettanaappe kasenna I de'iyaawaa› gaade
odeeddawe hawaa.
31 I oonentto taani erikke; shin Israa'eeliyaa asaw Aa
k'onc'c'issanaw haatsaan s'ammak'aadde yaad» yaageedda.
32 Yohaannisi markkattiidde, «Geeshsha Ayyaanay
saluwaappe harap'p'iyaadan wod'd'ishiinanne Aa bollan
uttishshin, taani be'aaddi.
33 Taani Aa erikke; shin haatsaani s'ammak'ana mala
taana kiitteedda S'oossay, ‹Geeshsha Ayyaanay wod'iide, itti
asaa bolla shemppishshin, neeni be'ana; ikka Geeshsha
Ayyaanaan s'ammak'ee› yaagiide taw odeedda.
34 Taani hewaa be'aaddi; I S'oossaa Na'aa gidiyaawaakka
markkattay» yaageedda.

Yesuusi Koyro Barena Kaalliyaawantta Dooreedda

35 Wonttetsa gallassi Yohaannisi shirettiidekka barena
kaalliyaawanttuppe laa"atuwaanna ittippe ek'k'eedda;
36 I Yesuusi aad'd'ishshin be'iide, «S'oossaa dorssay
hawesh!» yaageedda.
37 Yohaannisa kaalliyaa laa"atuu Yohaannisi giyaawaa sisi-
ide, Yesuusa kaalleeddino.
38 Yesuusi barena kaalliyaawantta guyye simmi be'iide,
«Ayaa koyyiitee?» yaagi oochcheedda.
Unttunttu zaariide, «Rebii, neeni hak'an de'ay?» yaageed-
dino. «Rebii» guussay «Tamaarissiyaawoo» giyaawaa.
39 Yesuusi unttuntta, «Haa yiide be'ite» yaageedda. Unt-
tunttu biide, I de'iyaasaa be'eeddino; he gallassi sa'ay tammu
saate heera gidiyaa diraw, unttunttu aanana peesheeddino.
40 Yohaannisi geeddawaa sisiide, Yesuusa kaalleedda laa"u
asatuwaappe ittuu, Simoona P'es'iroosa ishaa Inddiraasa.

---

* **1:29** *S'oossaa orgge dorssaa:* Paasigaa (kessuwaa), Ayihude asatuwaa pay-
duwaan Niisaan geetettiyaa agenaa gidiide Top'p'iyaa asaa payduwaan laap-
puniyaanne hosppuniyaa agenatuwaa. Ayihude asaan Paasigaa geetettowe,
S'oossay Israa'eeliyaa asatuwaa Gibs'eppe wolk'k'aama malaataan kesseedda
wodiyaa gidiyaa diraassa. Wog. 23:5-8 s'eellite. *S'oossaa Orgge Dorssaa,* Ooratsa
C'aak'uwaan Kiristtoosan s'eeseetto gaasuu, I ha alamiyaa asaa hayk'oo barena
aatsi immiide med'inaa muraappe kessi akko diraassa. 1 K'or. 5:7; 1 P'es'. 1:18-19
s'eellite.

41 Inddiraase koyro bare ishaa Simoona demmiide, «Nuuni S'oossay kiitteeddawaanna gaketteeddo» yaageedda. Hewaa guussay «Kiristtoosa» giyaawaa.
42 Inddiraase Simoona Yesuusakko aheedda.
Yesuusi Simoona be'iide, «Neeni Yohaannisa na'aa Simoona; ne suntsay Keefaa geetettanawaa» yaageedda. «Keefaa» giyaawaa biletsay «P'es'iroosa» woy «Zaallaa» giyaawaa.

Yesuusi Pilip'oosanne Naatinaa'eela S'eegeedda

43 Wonttetsa gallassi Yesuusi Galiilaa baanaw k'ofaa k'achcheedda; I Pilip'p'oosanna gakettiide, «Taana kaala!» yaageedda.
44 Pilip'oosi, Inddiraasinne P'es'iroose de'eedda Beetesayda geetettiyaa katamaappe yeedda asaa.
45 Pilip'oosi Naatinaa'eelanna gakettiide, «Muse mas'aafatuwaaninne Nabatuwaa mas'aafatuwaan† aabay s'afetteeddawaadan, Yooseefo na'aa Yesuusi Naazireete katamaan de'iyaawaanna nuuni gaketteeddo» yaagi odeedda.
46 Naatinaa'eeli zaariide, «Naazireete katamaappe lo"obay kesanaw danddayii?» yaageedda.
Pilip'oosi, «Yaade be'a» yaageedda.
47 Naatinaa'eeli barekko yiyaawaa Yesuusi be'iide, «Makkalay baynna tumu Israa'eeliyaa Asay hawaa!» yaageedda.
48 Naatinaa'eeli Yesuusa, «Neeni taana hak'an eray?» yaagi oochcheedda.
Yesuusi zaariide, «Pilip'oosi neena s'eesanaappe kase, neeni balasiyaa geetettiyaa mitsaappe hirkkinna de'ishshin, taani neena be'aaddi» yaageedda.
49 Naatinaa'eeli zaariide, «Tamaarissiyaawoo, neeni S'oossaa Na'aa! Neeni Israa'eeliyaa kaatiyaa!» yaageedda.
50 Yesuusi, «Taani neena balasiyaa geetettiyaa mitsaappe hirkkinna be'aaddi geedda diraw ammanay? Neeni hawaappe aad'd'iyaawaa be'ana!» yaageedda.
51 K'aykka Yesuusi, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; saluu dooyettina, S'oossaa kiitanchchatuu ta bolla, Asaa Na'aa bolla, pude kesishshiinanne duge wod'd'ishiin, hinttenttu be'ana» yaageedda.

2

Yesuusi K'aanaa Katamaa Bullachchaasaa Beedda

† **1:45** *Muse mas'aafatuwaaninne Nabatuwaa mas'aafatuwaan:* Ayihudatuwaa mas'aafaa, Ec'a C'aak'uwaa. **1:51** Dom. 28:12

1 Heezzentso gallassi Galiilaa gadiyaan K'aanaa geetettiyaa
katamaan bullachchay bullachchetteedda; Yesuusa daaya he
bullachchaan de'aw.
2 Yesuusikka barena kaalliyaawanttunna ittippe he bul-
lachchaa s'eesetteedda.
3 Woynniyaa ushshay wuri diggina, Yesuusa daaya Aa,
«Unttunttoo woyniyaa ushshay wuri diggeedda» yaaga
oochchaaddu.
4 Yesuusi zaariide, «Ta daayee, hawe ta oosuwaa gidiyaa
diraw, ne yayana koshshenna. Ta wodii* biro gakkibeenna»
yaageedda.
5 Yesuusa daaya kiitettiyaawanttoo, «I hinttenttoo
odiyaawaa ayaa gidooppenne ootsite» yaaga odaaddu.
6 Ayihudatuu kase ootsiyaa dooyaadan, meechchaa
wogaw ittuu ittuu s'eetu s'aaramusiyaa oyk'k'iyaa usuppun
shuchchaa baatsatuu hewan de'iino.
7 Yesuusi kiitettiyaawantta, «Baatsatuwaan haatsaa kuntsite»
yaageedda; geetettowaadankka unttunttu baatsatuwaan
doonaa gakkanaw haatsaa kuntseeddino.
8 Yesuusi unttuntta, «Ha"i duuk'k'iide, bullachchaa kaappoo
immite» yaageedda; unttunttu aw afiide immeeddino.
9 Bullachchaa kaappuu woyniyaa ushshaa gideedda haat-
saa gans's'i s'eelliide, hak'appe yeeddentto eribeenna; shin
haatsaa kuntseedda oosanchchatuu eriino. Bullachchaa
kaappuu machchatto akkiyaawaa s'eesiide,
10 «Ooninne ayife gideedda woyniyaa ushshaa imatsaa asaa
kasetiide ushshee; yaatiide Asay darssi usheeddawaappe
guyyiyaan, k'iraariyaa ushshee. Shin neeni ayife
gideedda woyniyaa ushshaa hanno gakkanaw naagaadda!»
yaageedda.
11 Yesuusi bare ootseedda wolk'k'aama malaatatuwaappe
hawaa koyruwaa Galiilaa gadiyaan K'aanaa geetettiyaa heer-
aan ootseedda; hewan bare bonchchuwaa I k'onc'c'issina, Aa
kaalliyaawanttu aan ammaneeddino.
12 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi bare daayinna, bare
ishatuwaannanne barena kaalliyaawanttunna ittippe
K'ifirinaahooma geetettiyaa katamaa biide amareeda
gallassaa takkeeddino.

Yesuusi Geeshsha Golliyaa Gibbiyaappe Zal"iyaawantta Kesseedda
(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luk'. 19:45-46)

13 Ayihudatuu bonchchiyaa Paasigaa Baalaa gallassay
matattina, Yesuusi Yerusaalame beedda.

---

* **2:4** *Ta wodii:* Hawaa guussay Yesuusa tumu bonchchuu be'ettanaw besseenne I S'oossaa Na'aa gidowe erettanaw bessee giyaawaa.

14 Geeshsha Golliyaa gibbiyaan miizzaa, dorssaanne dogommatuwaa zal"iyaa asaa demmeedda; k'ay haratuu barenttu oydiyaan uttiide, miishshaa laammiyaawantta demmeedda.
15 I golaa jiraafiyaa dook'k'iide, asaa ubbaa dorssaannanne miyaanna Geeshsha Golliyaa gibbiyaappe karew kessiide yederisseedda. Miishshaa laammiyaawanttu oydiyaakka aatsi yeggiide, unttunttu miishshaa laaleedda.
16 Dogommuwaa zal"iyaawantta I, «Ha dogommatuwaa hawaappe kessite; Ta Aabbu golliyaa geyaa ootsoppite!» yaageedda.
17 Yesuusa kaalliyaawanttu S'oossaa mas'aafan, «Taani ne gollew seelettiyaa seelay taana tamaadan guuddee» geetettiide s'aafetteeddawaa hassayeeddino.
18 Hewaappe guyye, Ayihude asaa ayissiyaawanttu zaariide, «New hawaa ootsanaw danddayiyaa maatay de'iyaawaa nuuna ayaa malaataa bessanii?» yaageeddino.
19 Yesuusi, «Ha Geeshsha Golliyaa kolite; taani heezzu gallassaan zaaraade kees's'ana» yaageedda.
20 K'aykka Ayihude asaa ayissiyaawanttu, «Ha Geeshsha Golliyaa kees's'anaw oytamanne usuppun laytsaa akkeedda; shin neeni heezzu gallassaan kees's'anii?» yaageeddino.
21 Shin I haasayeedda Geeshsha Gollii bare asatetsaabaa.
22 Hewaa diraw, Yesuusi hayk'uwaappe denddeeddawaappe guyyiyaan, Yesuusa kaalliyaawanttu I hewaa geeddawaa hassayeeddino. K'ay unttunttu S'oossaa Mas'aafay geeddawaanne Yesuusi haasayeeddawaa ammaneeddino.
23 Paasigaa baalaa bonchchiyaa wode, Yesuusi Yerusaalamen de'ishshin, I ootseedda malaataa be'iide, c'ora Asay Aa ammaneeddino.
24 Shin Yesuusi asaa ubbaa eriyaa diraw, hewantta ammanibeenna.
25 Asaabaa ooninne aw markkattana mala koyyibeenna; ayaw gooppe, asaa wozanaan ayee de'intto, I bare huup'ew eriyaa diraassa.

3

Yesuusanne Nik'oodimoosa
1 Parisaawatuwaappe gideedda kaappuwaa Nik'oodimoosa geetettiyaa itti bitanii de'ee.
2 Nik'oodimoosi k'amma Yesuusakko yiide, «Tamaarissiyaawoo, neeni nuuna tamaarissana mala S'oossay kiitteedda gidiyaawaa nuuni ereetto; ayaw gooppe, S'oossay aanana de'iyaa asaappe attin, ha neeni ootsiyaa wolk'k'aama

2:17 Maz. 69:9

malaatatuwaa ootsanaw danddayiyaa Asay baawa» yaageedda.

3 Yesuusi zaariide, «Taani new tumuwaa oday; Asay laa'entsuwaa yelettana d'ayooppe, S'oossaa kawutetsaa be'anaw danddayenna» yaageedda.

4 Nik'oodimoosi, «C'ima Asay waaniide laa'entsuwaa yelettanaw danddayii? Bare daay uluwaa simmi geliide, laa'entsuwaa yelettanaw Asay danddayii?» yaageedda.

5 Yesuusi zaariide, «Taani new tumuwaa oday; Asay haatsaappenne Geeshsha Ayyaanaappe yelettana d'ayooppe, S'oossaa kawutetsaa gelanaw danddayenna.

6 Asay ashuwaan asaappe yelettee; shin Asay ayyaanaan Geeshsha Ayyaanaappe yelettee;

7 ‹Hinttenttu laa'entsuwaa yelettanaw bessee› gaade taani odeedda diraw, maalalettoppa.

8 C'arkkuu bare koyyeeddasaa c'arkkee. Neeni Aa kooshunchchaa sisaasa; shin I hak'appe yintto woy hak'a bintto erakka. Geeshsha Ayyaanaappe yeletteedda ubbay hewaa mala» yaageedda.

9 Nik'oodimoosi, «Hawe waaniide hananaw danddayii?» yaagiide oochcheedda.

10 Yesuusi zaariide, «Neeni Israa'eelatuwaa tamaarissiyaawaa gidaadde hawaa erikkii?

11 Taani new tumuwaa oday; nuuni eriyaawaa haasayeettonne be'eeddawaa markkatteetto; shin nuuni markkattiyaawaa hinttenttu akkikkita.

12 Taani hinttenttoo sa'aabaa odina, ammanennawantta gidooppe, saluwaabaa odina waan ammananitee?

13 Saluwaappe wod'd'eedda taappe attin, saluwaa keseeddawe ooninne baawa; saluwaan de'iyaa Asaa Na'ay taana.

14-15 «Muse woraan s'ank'k'imaaluwaa shooshshaa sulleeddawaadan, taana ammaneedda ubbay med'inaa de'uwaa akkana mala, taani Asaa Na'ay mask'k'aliyaa bolla pude denddana bessee.

16 «S'oossaa Na'aa ammaniyaa ubbay med'inaa de'uwaa akkanaappe attin, d'ayenna mala, S'oossay ha alamiyaa asaa loytsi siik'eedda diraw, bare mes's'i itti Na'aa immeedda.

17 Ayaw gooppe, S'oossay bare Na'aa ha alamiyaa asaa pirddanaw kiittibeenna; shin unttuntta Aa baggana ashshanaw kiitteedda.

18 «Aa Na'aa ammaniyaa ooninne pirddettenna; shin Na'aan ammanenna ooninne, S'oossaa Na'aa ittuwaa ammanibeenna diraw, ha"ikka pirddetti utteedda.

3:14-15 Pay. 21:9

19 Asaa bolla yiyaa pirdday hawaa: Poo'uu ha alamiyaa
yeedda; shin asaa kiitay iita gidiyaa diraw, poo'uwaappe
aatsiide, d'umaa siik'eedda.
20 Iitabaa ootsiyaa ooninne poo'uwaa is's'ee; ayaw gooppe,
bare kiitay k'onc'c'enna mala, poo'uwaakko shiik'enna.
21 Shin tumuwaa ootsiyaa ooninne S'oossay azazeed-
dawaadan, I ootseeddawaa poo'uu k'onc'c'issana mala,
poo'uwaakko shiik'ee» yaageedda.

Yesuusanne S'ammak'iyaa Yohaannisa

22 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusinne Aa kaalliyaawanttu
Yihudaa gadiyaa beeddino; Yesuusi he gadiyaan unttunt-
tunna amareeda wodiyaa uttiide, asaa s'ammak'iidde de'ee.
23 K'ay Yohaannisi Saaleeme mataan de'iyaa Henoona
giyaa saan wogga haatsay de'iyaa diraw, Asay aakko yiina
s'ammak'ee.
24 Hewe haneeddawe Yohaannisi k'ashettanaappe
kasenna.
25 Hewaappe guyyiyaan, Yohaannisa kaalliyaawanttunna
amareeda Ayihudatuwaa meechchaa wogaabaa* palumet-
teeddino.
26 Unttunttu Yohaannisakko biide, «Tamaarissiyaawoo, Yord-
daanoosa Shaafaappe hefintsan neenanna de'iyaawe, neeni
aabaa markkattowe, be'a ha"i s'ammak'ee; Asay ubbaykka
aakko bee» yaageeddino.
27 Yohaannisi zaariide, «S'oossay immana d'ayooppe, Asay
ayinne akkanaw danddayenna.
28 ‹Taani Kiristtoosa gidikke; shin taani aappe sintsaw ki-
itettaad› geeddawoo hintte hinttenttu huup'ew markka.
29 Mishira mac'c'awunna de'iyaa uray ikka mishiraa;
he mishiraa miyaatay ek'k'iide, I giyaawaa sisiyaawe
Aa haasayaan daro nashettee. Hewaa diraw, hawe ta
nashechchay poletteedda.
30 I darina ta guus's'ana bessee» yaageedda.
31 Bollappe yiyaawe ubbaappe bollaa. Sa'aappe beetteed-
dawe sa'aassa. Ikka sa'aabaa haasayee. Saluwaappe yiyaawe
ubbaappe bollaa.
32 I bare be'eeddabaanne siseeddabaa markkattee; shin Aa
markkatetsaa akkiyaawe baawa.
33 Aa markkatetsaa akkiyaa ooninne S'oossay tumanchcha
gidiyaawaa hewan markkattee.

* **3:25** *Ayihudatuwaa meechchaa wogaabaa:* Hawaa guussay Ayihudatuu bar-
enttu goynaanna gatsanaw ootsiyaa dumma dumma barentta meechchaabaynne
barenttu saaniyaa meec'c'iyaa wogatuu de'iyaawaa bessee.

34 S'oossay kiitteeddawe S'oossaa k'aalaa odee; ayaw
gooppe, S'oossay bare Geeshsha Ayaanaa palahissiide im-
mee.
35 S'oossay bare Na'aa siik'iide ubbabaa Aa kushiyan wot-
seedda.
36 Na'aa ammaniyaa uraw med'inaa de'uu de'ee; shin Na'aa
ammanennaawaa bolla S'oossaa hank'k'uu de'anawaappe
attin, I de'uwaa be'enna.

4

Yesuusanne Sammaariyaa Mishiratto

1-3 Yesuusi Yohaannisawaappe dariyaa barena
kaalliyaawantta barekko shiishsheenne s'ammak'ee
giyaawaa Parisaawatuu siseeddawaa Yesuusi ereedda wode,
Yihudaa aggiide, Galiilaa beedda; gidooppenne, Yesuusa
kaalliyaawanttu s'ammak'eeddawaappe attin, Yesuusi bare
huup'ew oonanne s'ammak'ibeenna.
4 Galiilaa biidde, Sammaariyaanna aad'd'anawe Aa
ashshenabaa gideedda.
5 Hewaa diraw, Yaak'oobi bare na'aa Yooseefoo immeedda
gadiyaa matan de'iyaa Sikaaro geetettiyaa Sammaariyaa
katamaa beedda.
6 He sa'aan Yaak'ooba haatsaa ollay de'ee; Yesuusi hametan
daaburiide, he haatsaa ollaa matan utteedda. He wode sa'ay
usuppun saatiyaa heera.
7 Sammaariyaa mishiratta haatsaa duuk'k'anaw
yeeddawunno Yesuusi, «Taana haatsaa ushshaarikkii!»
yaageedda.
8 Yesuusa kaalliyaawanttu k'umaa shammanaw katamaa
beeddino.
9 He Mishiratta zaaraade Aa, «Neeni Ayihuda asaa gidaadde,
Sammaariyaa mac'c'a asaa gideedda taana, woota de'uwaa
immiyaa haatsaa ushsha gay?» yaagaaddu; ayaw gooppe,
Ayihudatoonne Sammaariyaa asaw ittipetetsay baynna di-
raassa.
10 Yesuusi zaariide izo, «Neeni S'oossaa imotaanne k'ay
neena ‹Taana haatsaa ushsha› giyaawe oonentto eriyaawaa
gidintto, Aa woossanaassa; ikka new de'uwaa immiyaa haat-
saa immana» yaageedda.
11 Mishiratta zaaraade, «Godaw, new duuk'k'iyaabay
baawa; ollaykka c'iimmuwaa. Yaatina, de'uwaa immiyaa
haatsaa hak'appe akkanii?
12 Nuw ha haatsaa ollaa immeedda nu aawuwaa
Yaak'oobappe neeni daray? I, Aa naanaynne Aa mehii
hawaappe usheeddino» yaagaaddu.

4:5 Dom. 33:19; Iya. 24:32 **4:9** Izr. 4:1-5; Nah. 4:1-2

13 Yesuusi zaariide, «Ha haatsaappe ushiyaa ooninne
laa'entsuwaa saamettanawaa.
14 Shin taani immiyaa haatsaa ushiyaa ooninne
laa'entsuwaa saamettenna. Taani immiyaa haatsay he
Aa giddon med'inaa de'uwaassi pulttiyaa pulttuwaa
gidanawaa» yaageedda.
15 Mishiratta, «Godaw, taani saamettenna malanne haatsaa
tikkanawukka haa yeenna mala, taw he haatsaa imma!»
yaagaaddu.
16 Yesuusi izo, «Baade ne asinaa s'eesaade haa simma»
yaageedda.
17 Mishiratta zaaraade, «Taw asinay baawa» yaagaaddu.
Yesuusi, «Taw asinay baawa giyaawaan tumuwaa gaadda.
18 Neeni ichcheshu asinaa gelaadda; ha"i neenanna de'iyaa
bitanii ne asinaa gidenna. Neeni ha"i taw odeeddawe tuma»
yaageedda.
19 Mishiratta k'ay, «Godaw, neeni nabiyaa gidiyaawaa ta ha"i
eraad;
20 nu Sammaariyaa asaa aawotuu ha deriyaan* goyinneed-
dino; shin Ayihudatuu hinttenttu Asay S'oossaw goyinnanaw
bessiyaa sa'ay Yerusaalamenna yaagiita» yaagaaddu.
21 Yesuusi, «Ha mishirattee, taana ammana; ha deriyaan
woy Yerusaalamen Aawuwaa S'oossaw hinttenttu goyin-
nenna wodii yaanawaa.
22 Hinttenttu Sammaariyaa Asay hintte erennabaw goyin-
niita; S'oossay nuuna Ayihudatuwaa go"ettiide atotetsaa
ahiyaa diraw, nuuni nu eriyaawoo goyinneetto.
23 Shin Aawuwaa S'oossaw tumuwaappe goyin-
niyaawanttu Aa, Geeshsha Ayaanaa wolk'k'aaninne S'oossaa
S'oossatetsaadan goyinniyaa wodii matatteedda; ubbaa
ha"ikka gakkeedda. Ayaw gooppe, asaa barew goyinnana
mala, Aawuu S'oossaykka ha ogiyaan goyinniyaawantta
koyyee.
24 S'oossay Ayaanaa; aw goyinniyaawanttukka Geeshsha
Ayaanaa wolk'k'aan S'oossaa S'oossatetsaadan goyinnanaw
bessee» yaageedda.
25 Mishiratta, «Masihiyaa geetettiyaa Kiristtoosi yaanawaa
taani eray. I yiyaa wode nuw ubbabaa odanawaa» yaa-
gaaddu.
26 Yesuusi, «Ha neenanna haasayiyaawe taani Aa»
yaageedda.
27 Hawaa unttunttu haasayishshin, Yesuusa kaal-
liyaawanttu beeddasaappe simmeeddino. Yesuusi

* **4:20** *Ha deriyaan,* Giyaawe deriyaa Geerizaana gidiide Seekeema geetettiyaa katamaa matan de'iyaawaa.

mishirattinna haasayishshin unttunttu be'iide darssi maalaletteeddino; shin mishiratto, «Ayaa koyyay?» woy Yesuusa, «Iinanna ayaw haasayay?» giide oochchowe ooninne baawa.

28 Hewaappe guyyiyaan, Mishiratta bare haatsaa otuwaa agga basha guyye katamaa baade asaw,

29 «Taani ootseeddawaa ubbaa taw odeedda bitaniyaa be'anaw denddite; hewe Kiristtoosa gidaanddeeshsha?» yaagaaddu.

30 Asay katamaappe kesiide, Yesuusakko beedda.

31 Hewe hanishin, Aa kaalliyaawanttu Yesuusa, «Guutsabaa maarikkii!» yaagiide woosseeddino.

32 Shin I, «Taw hinttenttu erenna k'umay taani miyaawe de'ee» yaageedda.

33 Hewaa diraw, Aa kaalliyaawanttu barenttu giddon, «Aw miyaabaa aheedda Asay de'anddeeshsha?» yaageeddino.

34 Yesuusi unttunttoo, «Ta k'umay taana kiitteeddawaa sheniyaa oosussaanne Aa oosuwaa polussaa.

35 Hinttenttu, ‹Oyddu agenaappe guyyiyaan, katsay c'akettanawaa› giikkiteeyee? Taani hinttenttoo oday; goshshaa loytsi s'eellite; katsay c'aka besseedda.

36 Zeriyaawenne c'akkiyaawe ittippe nashettana mala, c'akkiyaawe dirgguwaa akkeenne katsaa med'inaa de'oo shiishshee.

37 Ha gaasuwaan, ‹Ittuu zeree; k'ay ittuu c'akkee› giyaa haasayay tuma.

38 Hinttenttu daaburibeennawaa c'akkana mala, taani hinttentta kiittaad; haratuu ootsi daabureeddino; hinttenttu haratuwaa daaburan geleeddita» yaageedda.

39 Mishiratta, «I taani ootseedda ubbabaa odeedda» gaade markkatteedda diraw, he katamaan de'iyaa Sammaariyaa asaappe c'oray Yesuusa ammaneedda.

40 Sammaariyaa Asay Yesuusakko yeedda wode, barenttu mataan gam"ana mala, Yesuusa woossina I yaan laa"u gallassaa utteedda.

41 I odiyaa k'aalaa diraw, kasewaappe c'ora Asay ammaneedda;

42 k'ay unttunttu mishiratto, «Nuuni nu huup'ew I giyaawaa sisiide ammaneeddawaappe attin, neeni markkatteedda diraassa gidenna; I tumu alamiyaa asaa ashshiyaawaa gidiyaawaakka nuuni ereeddo» yaageeddino.

Yesuusi Itti Kaappuwaa Na'aa Patseedda

43 Laa"u gallassaappe guyyiyaan, Yesuusi Sammaariyaappe kesiide, Galiilaa gadiyaa beedda.

44 Ayaw gooppe, I bare huup'ew, «Nabii bare gadiyaan
bonchchettenna» yaagi odeedda.
45 Yesuusi Galiilaa gakkeedda wode, Galiilaa Asay Aa mok-
keedda; Paasigaa bonchchiyaa gallassi unttunttu Yerusaala-
men de'iyaa diraw, I ootseedda ubbabaa be'eeddino.
46 Yesuusi haatsaa woyniyaa ushshaa kesseedda, Galiilaan
de'iyaa K'aanaa katamaa beedda. K'ifirinaahooman Aa na'ay
sakettiyaa, kaatiyaa gollen ootsiyaa itti kaappuu de'ee.
47 Yesuusi Yihudaappe Galiilaa yeeddawaa he kaappuu
sisiide, aakko yiide hayk'k'anaw mateedda bare na'aa biide
patsana mala, Yesuusa woosseedda.
48 Yesuusi he kaappuwaa, «S'oossay ootsiyaa malaataanne
hechcho giissiyaabaa be'ennaan de'iidde, hinttenttu ayinne
ammanikkita» yaageedda.
49 He kaappuu zaariide, «Godaw, ta na'ay hayk'k'ennan
de'ishshin, taananna baarikkii» yaageedda.
50 Yesuusi, «Ba; ne na'ay pas'a de'anawaa!» yaageedda.
He kaappuu Yesuusi geeddawaa ammaniide beedda.
51 I bare golle biishshin, Aa k'oomatuu aanana ogiyaan
gakettiide Aa, «Ne na'ay pas'a de'ee» geeddino.
52 I bare k'oomatuwaa bare na'aw ay saatiyaan keekeed-
dentto oochchina unttunttu, «Zino laappu saatiyaan k'oos'uu
Aa aggeedda» yaageeddino.
53 Na'aa aawuu Yesuusi barew, «Ne na'ay pas'a de'anawaa»
geeddawe he saatiyaanna gideeddawaa hassayeedda.
Hewaa diraw, inne Aa soy Asay ubbay ammaneeddino.
54 Hawe Yesuusi Yihudaappe Galiilaa yiide ootseedda
laa'entso malaataa.

5

Yesuusi Gundda Bitaniyaa Dagatti
Utteedda Haatsaa Mataan Patseedda

1 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi Ayihudatuu bonchchiyaa
baalaw Yerusaalame beedda.
2 Yerusaalamen dorssaa penggiyaa matan Ibraayiss's'e
k'aalaan Beetesayda geetettiyaa dagatti utteedda haatsay
de'ee; he dagatti utteedda haatsaa yuuyyi aad'd'eedda
ichcheshu kashay de'ee.
3 Hewaan c'ora hargganchchatuu, k'ook'atuu, wobbatu-
unne sileeddawanttu giseeddino. [Haatsay k'aas's'iyaawaa
naagiino.
4 Ayaw gooppe, itti itti gede Godaa kiitanchchay he da-
gatteedda haatsaakko geliide, haatsaa k'aatsee; haatsay

k'aas's'eeddawaappe guyyiyaan, koyro geleedda uray barena oyk'k'eedda ay harggiyaappekka pas'ee.]*

5 Hewaan hattamanne hosppun laytsaa saketteedda itti bitanii de'ee.

6 He bitanii hewan giseeddawaa Yesuusi be'iide, daro wodiyaa saketteeddawaakka eriide bitaniyaa, «Pas'anaw koyyay?» yaageedda.

7 Sakettiyaa bitanii zaariide, «Godaw, haatsay k'aas's'iyaa wode, taana haatsaan yeggiyaa Asay d'ayeedda; taani gelana haniyaa wode, hara uray taappe kasetiide geli aggee» yaageedda.

8 Yesuusi Aa, «Dendda ek'k'a; neeni gisowaa tookkaade ba» yaageedda.

9 Bitanii ellekka pas'i aggeedda; bare gisuwaa tookkiide beedda.

Hewe haneeddawe Sambbata gallassaana.

10 Hewaa diraw, Ayihudatuu pas'eedda bitaniyaa, «Hachche sa'ay Sambbataa; neeni ne gisuwaa tookka biyaawe woga gidenna» yaageeddino.

11 Shin bitanii, «Taana patseeddawe, ‹Ne gisuwaa tookkaade ba› yaageedda» giide unttunttoo zaareedda.

12 Unttunttu Aa, «Neena, ‹Ne gisuwaa tookkaade ba› geeddawe I oonee?» giide oochcheeddino.

13 Shin hewaan c'ora Asay de'iyaa dirawunne, Yesuusikka geemetteedda diraw, bitanii barena patseeddawe oonentto erenna.

14 Yesuusi guyyeppe he bitaniyaa Geeshsha Golliyaan demmiide, «Be'a, neeni ha"i pas'aadda; hawaappekka iitabay neena gakkenna mala, laa'entso nagaraa ootsoppa» yaageedda.

15 Hewaappe guyyiyaan, bitanii biide, barena patseeddawe Yesuusa gidiyaawaa Ayihuda asaa kaappatoo odeedda.

16 Yesuusi hawaa Sambbataan ootseedda diraw, unttunttu Yesuusa yedesaan waayissuwaa doommeeddino.

17 Yesuusi zaariide unttunttoo, «Ta Aabbu ubbaa wode ootsee; taanikka ootsanaw bessee» yaageedda.

18 Hewaa diraw, Yesuusi Sambbata gallassaa bonchchenna diraa s'alalaassa gidennaan, barena S'oossaanna k'arayiide, «S'oossay ta Aabba» geedda diraw, Ayihuda asaa kaappatuu Aa wod'anaw kasewaappe minisiide koyyiino.

S'oossaa Na'aa Maataa

* **5:4** Ha payduu itti beni koyrottiide s'aafetteedda Geeshsha Mas'aafatuwan baawa. **5:10** Nah. 13:19; Erm. 17:21

19 Yesuusi zaariide unttunttoo, «Taani hinttenttoo tumuwaa
oday; Na'ay barekka ayinne ootsenna. I bare Aabbu oot-
sishshin be'iyaawaa s'alalaa ootsee; Aawuu ootsiyaawaa
Na'aykka ootsee.
20 Ayaw gooppe, Aawuu bare Na'aa siik'ee; k'ay I ootsiyaa
oosuwaa ubbabaa bare Na'aa bessee. Ubbaa hinttenttu
maalalettana gakkanaw, I hawaappe aad'd'iyaa oosuwaakka
bare Na'aa bessanawaa.
21 Gaasuunnee, Aawuu hayk'k'eeddawantta hayk'uwaappe
dentsiide shemppuwaanna wotsiyaawaadan, Na'aykka k'ay
bare koyyowantta shemppuwaanna wotsee.
22-23 Asay ubbay Aawuwaa bonchchiyaawaadan, Na'aakka
bonchchana mala, Aawuu pirddaa ubbaa Na'aw immeed-
dawaappe attin, I oonanne pirddenna; Na'aa bonchchenna
uray, Aa kiitteedda Aawuwaakka bonchchenna.
24 «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; ta k'aalaa sisiyaa-
woonne taana kiitteeddawaan ammaniyaawoo med'inaa
de'uu de'ee. Hayk'uwaappe de'oo I pinneeddawaappe attin,
pirddettenna.
25 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hayk'k'eedda Asay
S'oossaa Na'aa kooshshaa sisiyaa wodii yaanawaa; hewen-
neekka ha"a. He kooshshaa sisiyaawanttu shemppuwaanna
de'ana.
26 Ayaw gooppe, Aawoo de'uwaa immiyaa wolk'k'ay
de'iyaawaadan, de'uwaa immiyaa he wolk'k'aa bare
Na'awukka immeedda.
27 S'oossaa Aawuu bare Na'aw pirddiyaa maataa im-
meedda; ayaw gooppe, Na'ay Asaa Na'aa.
28 «Hawaan malalettoppite; ayaw gooppe, duufuwaan
de'iyaawanttu Aa kooshshaa sisiyaa wodii yee.
29 Sisiide unttunttu duufuwaappe gas'aa kesana; lo"obaa
ootseeddawanttu de'uwaan de'anaw denddana; k'ay iitabaa
ootseeddaawanttu pirddettanaw denddanawantta.

Yesuusaw Markkatteedda Asatuwaa

30 «Taani taappe ayinne ootsanaw danddaykke; S'oossay
taw odeeddawaadan pirdday. Ta pirdday tuma; ayaw
gooppe, taani taana kiitteeddawaa sheniyaa poliyaawaappe
attin, taani dosiyaawaa ootsikke.
31 «Taani ta huup'ew tabaa markkattooppe, ta markkatetsay
tuma gidenna.
32 Tabaa markkattiyaawe haray de'ee; I tabaa markkat-
tiyaawe tuma gidiyaawaa taani eray.
33 «Hinttenttu Yohaannisakko asaa kiittina, I unttunttoo tu-
muwaa markkatteedda.

5:29 Dan. 12:2

34 Taani hewaa hinttentta attino gaade giyaawaappe attin, asaa markkatetsay taw koshshina gidenna.
35 Yohaannisi muk'aaddaadan, ees's'eeddanne poo'isseedda; hinttenttukka amareeda wodiyaa Aa poo'uwaan nashettanaw koyyeeddita.
36 «Shin taw Yohaannisawaappe aad'd'iyaa markkatetsay de'ee; ayaw gooppe, taani wurssanaw Ta Aabbu taw immeedda kiitay, ha taani ootsiyaawe, I taana kiitteeddawaa gidiyaawaa markkattee.
37 «K'ay taana kiitteedda Ta Aabbu bare huup'ew tabaa markkattee. Hinttenttu Aa kooshshaa ayinne sisibeykkita; Aa malaakka be'ibeykkita.
38 I kiitteeddawaa ammanenna diraw, Aa k'aalay hinttenttu wozanaan baawa.
39 «S'oossaa Mas'aafatuwaappe med'inaa de'uwaa demmiyaawaa hinttew malatina, unttuntta biddiita; unttunttukka tabaa markkattiyaawantta.
40 Shin de'uwaa demmanaw taakko yiyaawaa hinttenttu koyyikkita.
41 «Taani asaappe bonchchuwaa koyyikke.
42 Shin taani hinttenttu wozanaan S'oossaa siik'uu baynnawaa eray.
43 Taani ta Aabbu suntsan yaad; shin taana akkibeykkita. Shin hara Asay bare suntsan yiyaa wode, Aa akkiita.
44 Hinttenttu ittuu ittuwaa bonchchiita; shin itti S'oossaappe yiyaa bonchchuwaa koyyikkita. Yaatina, waaniide ammananaw danddayiite?
45 «Taani Ta Aabbu sintsan hinttentta mootiyaawaa hinttew malatoppo; hinttentta mootiyaawe, hintte hidootaa wotsiyaa Musa.
46 Hinttenttu Musa ammaneeddabaa gidintto, taanakka ammananita; ayaw gooppe, tabaa s'aafeeddawe Aa.
47 Shin hinttenttu I s'aafeeddawaa ammanennaan is's'ooppe, taani giyaawaa wooti ammananitee?» yaageedda.

6

Yesuusi 5,000 Asaa Mizeedda
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

1 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi Galiilaa Abbaappe woy S'ibiriyaadoosa Abbaappe hefintsa pinneedda.
2 I hargganchchatuwaa bolla ootseedda wolk'k'aama malaataa be'eedda diraw, c'ora Asay Aa kaalleedda.
3 Yesuusi deriyaa kesiide, yaan barena kaalliyaawanttunna ittippe utteedda.
4 Ayihudatuu bonchchiyaa Paasigaa gallassay gakkeedda.

5 Yesuusi sintsakko s'eelliide, c'ora Asay barekko yiyaawaa
be'iide Pilip'p'oosa, «Ha asaa ubbaa mizanaw gidiyaa k'umaa
hak'appe shammanee?» yaageedda.
6 I hewaa Pilip'p'oosa paac'c'anaw geedda; ayaw gooppe, I
bare huup'ew ayaa ootsana bessintto ootsanabaa eree.
7 Pilip'p'oosi zaariide Yesuusa, «Huup'iyaan huup'iyaan,
haray atto itti itti barssuwaa gatsanaw, laa"u s'eetu di-
naariyaan shammeedda ukitsaykka gidenna» yaageedda.
8 K'ay Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuu, Simooni
P'es'iroosa ishay Inddiraasi,
9 «Banggaa ukitsaa ichcheshuunne laa"u molii de'iyaa itti
na'ay hawaan de'ee; shin ha asaa ubbaw hewe wooti gida-
nee?» yaageedda.
10 Yesuusi barena kaalliyaawantta, «Asay uttanaadan oot-
site» yaageedda. He sa'aan daro maatay de'ee. Asay ubbay
utteedda; attuma Asay ichcheshu sha"aa gidiyaawaa.
11 Yesuusi ukitsaa akkeedda; S'oossaa galatiide, hewan ut-
teedda asaw gisheedda. Moliyaakka hewaadan ootsina Asay
bare koyyeeddawaa keenaa meedda.
12 Unttunttu ubbay kalleeddawaappe guyyiyaan, Yesuusi
barena kaalliyaawantta «Ittibaykka c'oo bayenna mala, at-
teedda dokkaa shiishshite» yaageedda.
13 Hewaa diraw, unttunttu ubbaakka shiishsheeddino;
Asay kallina atteedda banggaa ukitsaa dokkaa shiishshiide,
tammanne laa"u zambbeeliyaa kuntseeddino.
14 Asay Yesuusi ootseedda wolk'k'aama malaataa be'eedda
wode, «Hawe tumuwaappe ha sa'aa yaana geedda nabiyaa»
yaageeddino.
15 Unttunttu yiide barena wolk'k'an oyk'k'i kaatiyaa oot-
sanaw haniyaawaa Yesuusi eriide, barekka deriyaa bolla
shirettiide keseedda.

Yesuusi Abbaa Bollan Hamettiidde Beedda
(Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52)

16 Sa'ay omarsseedda wode, Yesuusa kaalliyaawanttu ab-
baakko beeddino;
17 Sa'ay k'ammeedda; shin Yesuusi unttunttukko he saatii
gakkanaw yibeenna; hewoo unttunttu wonggiriyaan geliide,
abbaa pinni hefintsa K'ifirinaahooma beeddino.
18 Wolk'k'aama c'arkkuu c'arkkeedda diraw, abbay
k'aas's'eedda;
19 itti saatiyaa keenaa unttunttu abbaa shaagowaappe
guyyiyaan, Yesuusi abbaa bollanna hamettiidde yiyaawaa
be'iide yayyeeddino.
20 Shin I, «Yayyoppite; taanattee!» yaageedda.

21 Unttunttu wonggiriyaan Aa gelissanaw koyyeeddino;
wonggirii unttunttu biyaasaa abbaa gas'aa ellekka gakki
aggeedda.

Yesuusi De'uwaa Ukitsaa

22 Wonttetsa gallassi, abbaappe hefintsanna atteedda
c'ora Asay abbaa bolla itti wonggiriyaa s'alalay de'iyaawaa
be'eeddino; Yesuusi barena kaalliyaawanttunna
wonggiriyaan geliide, unttunttunna beennaan, unttunttu
barekka beeddawaa akeekeeddino.

23 Shin S'ibiriyaadoosappe hara wonggiratuu Yesuusi
S'oossaa galatina, Asay ukitsaa meeddasaa mataa yeeddino.

24 Asay Yesuusi woy Aa kaalliyaawanttu hewaan bayn-
nawaa be'iide, Yesuusa koyyanaw wonggiriyaan geliide,
K'ifirinaahooma beeddino.

25 Asay Yesuusa abbaappe hefintsan demmeedda wode,
«Tamaarissiyaawoo, hawaa awude yaaddii?» yaageeddino.

26 Yesuusi zaariide, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday;
hinttenttu taana koyyiyaawe ukitsaa meedda diraassanne
kalleedda diraassa gidiyaawaappe attin, wolk'k'aama
malaataa be'eedda diraassa gidenna.

27 Med'inaa de'uwaa k'umaw, taani Asaa Na'ay hintten-
ttoo immanawoo, ootsiteppe attin, samiyaa k'umaw ootsop-
pite; ayaw gooppe, Aawuu S'oossay hewaa d'iishissanaw
maatafaa attami wotseedda» yaageedda.

28 Hewaappe guyyiyaan unttunttu, «Nuuni S'oossaa
oosuwaa ootsanaw ayaa ootsanaw bessii?» yaagiide Yesuusa
oochcheeddino.

29 Yesuusi zaariide, «Hinttenttu ootsana mala, S'oossay
koyyiyaa kiitay hawaa; I kiitteeddawaan ammanite»
yaageedda.

30 Unttunttu zaariide, «Nuuni be'iide, neenan ammanana
mala, ay wolk'k'aama malaataa ootsanii? Ayaa kiitettanii?

31 S'oossaa mas'aafaan, ‹Unttunttu mannaa* mala
saluwaappe ukitsaa immeedda› yaagetti s'aafettowaadan,
nu aawotuu mela biittaan mannaa meeddino» yaageeddino.

32 Yesuusi, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hinttenttoo
saluwaappe tumu ukitsaa immiyaawe ta Aabbappe attin,
hinttenttoo saluwaappe ukitsaa immeeddawe Musa gidenna.

33 Ayaw gooppe, tuma gideedda S'oossaa ukitsay,
saluwaappe wod'd'iyaawe ha alamiyaa asaw de'uwaa
immee» yaageedda.

---

* **6:31** ***Mannaa:*** Israa'eeliyaa Asay Gibs'e gadiyaappe kesi Kanaane biidde mela biittaan hamettiidde biyaa wode, unttunttu maanaadan S'oossay immeedda mal"iyaa k'umaa. Mannaa guussay Ibraayiss's'iyaa k'aalaan «Hawe ayee?» giyaawaa. **6:31** Kes. 16:4, 15; Maz. 78:24

34 Unttunttu zaariide, «Godaw, nukka he ukitsaa ubbaa
wode imma» yaageeddino.
35 Yesuusi, «Taani de'uwaa ukitsaa; taakko yiyaa uray ub-
bakka koshattenna. K'ay taana ammaniyaa uray ayinne
saamettenna.
36 Shin taani hinttenttoo odeeddawaadan, hinttenttu taana
be'eeddita; shin ammanikkita.
37 Ta Aabbu taw immiyaa ubbay taakko yaanawaa; k'ay
taakko yiyaa oonanne ubbakka taani kare yeddikke.
38 Ayaw gooppe, taani taana kiitteeddawaa sheniyaa
polanaw saluwaappe yaaddippe attin, ta sheniyaa polanaw
yabeykke.
39 Taana kiitteeddawe koyyiyaawe hawaa; taani I taw
immeedda ubbatuwaakka wurssetsaa gallassi dentsanaappe
attin, ittuwaakka bayizzana mala koyyenna.
40 Ayaw gooppe, ta Aabbu koyyiyaawe hawaa; taana
Na'aa be'iide, ammaniyaa ubbatuu med'inaa de'uwaa
akkanawantta; taanikka he ubbatuwaa wurssetsaa gallassi
dentsana» yaageedda.
41 Yesuusi, «Taani saluwaappe wod'd'eedda ukitsaa» geedda
diraw, Ayihudatuu Aa bolla zuuzummeeddino.
42 Unttunttu, «Hawe nuuni Aa aawuwaanne Aa aatto eriyaa
Yooseefo na'aa Yesuusa gidennee? Yaatina, I waagiide, ‹Taani
saluwaappe wod'd'aaddi› gaanaw danddayii?» yaageeddino.
43 Yesuusi zaariide, «Ittuu ittuwaanna zuuzummiyaawaa
aggite.
44 Taana kiitteedda ta Aabbu taakko aheedda asaappe attin,
taakko yaanaw danddayiyaa Asay baawa; taanikka wursset-
saa gallassi Aa dentsana.
45 Nabatuu ‹S'oossay asaa ubbaa tamaarissana› yaagiide
s'aafeeddino; Aawuu giyaawaa sisiyaawenne Aawuwaappe
tamaariyaawe ooninne taakko yee.
46 S'oossaa matappe yeeddawaappe attin, S'oossaa
be'eedda Asay baawa; Aa s'alalay S'oossaa be'eedda.
47 «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; taana ammaniyaa
uraw med'inaa de'uu de'ee.
48 Taani de'uwaa ukitsaa.
49 Hinttenttu aawotuu mela biittaan mannaa meeddino;
shin hayk'k'eeddino.
50 Asay aappe miide hayk'k'enna ukitsay saluwaappe
yiyaawe hawaa.
51 Saluwaappe wod'd'eedda de'uwaa ukitsay taana;
ooninne ha Ukitsaappe mooppe, med'inaw de'anawaa; k'ay
ha alamiyaa asaw de'o gidana mala, taani immana ukitsay ta
ashuwaa» yaageedda.

6:45 Isa. 54:13

52 Ayihudatuu, «Ha bitanii bare ashuwaa nuuni maana
mala, nuw wootiide immanaw danddayii?» yaagiide bar-
enttu gidduwaan palumetteeddino.
53 Hewaa diraw, Yesuusi unttuntta, «Taani hinttenttoo tu-
muwaa oday; ta ashuwaa, Asaa Na'aa ashuwaa, hinttenttu
maana d'ayooppe, k'ay ta suutsaakka ushana d'ayooppe,
hinttew de'uu baawa.
54 Ta ashuwaa miyaa urawunne, ta suutsaa ushiyaa uraw
med'inaa de'uu de'ee. Taani wurssetsa gallassi unttuntta
dentsana.
55 Ayaw gooppe, ta ashuu tumu k'umaa; ta suutsaykka
tumu ushshaa.
56 Ta ashuwaa miyaa uraynne ta suutsaa ushiyaa uray
taanan de'ee; taanikka aanani de'ay.
57 De'uwaa Aawuu taana kiittina, taani Aa gaasuwaan
de'iyaawaadan, taana miyaa uraykka ta gaasuwaan de'ana.
58 Saluwaappe wod'd'eedda ukitsay hawaa; hinttenttu aa-
wotuu miide hayk'k'eedda mannaa mala gidenna; ha ukitsaa
miyaa uray med'inaw de'ana» yaageedda.
59 Yesuusi K'ifirinaahooma katamaan Ayihuda woosa
gollen tamaarissiidde, hawaa odeedda.

Med'inaa De'uwaa K'aalaa

60 Yesuusa kaalliyaawanttuppe dariyaa baggay hewaa
siseedda wode, «Hawe gelenna timirttiyaa; hawaa ooni
akkanawee?» yaageeddino.
61 Shin Yesuusi barena kaalliyaawanttu hewoo zuuzum-
meeddawaa eriide, «Hawe hinttentta d'ubbii?
62 Simmi taani, Asaa Na'ay, kase de'iyaasaa pude kesishshin
be'intto ayaa gaanitee?
63 Geeshsha Ayyaanay de'uwaa immee; asaa minotay
ayinne go"enna. Taani hinttenttoo odeedda k'aalay
ayyaanaanne de'uwaa.
64 Shin hinttenttu gidduwaan ammanennawanttu
de'iino» yaageedda; ayaw gooppe, ammanennawanttu
hak'awanttenttonne barena aatsi immanawe oonentto
Yesuusi koyroppe doommiide ereedda.
65 K'aykka Yesuusi, «Ta Aabbuppe gidana d'ayooppe
ooninne taakko yaanaw danddayenna yaagaade ta
odeeddawe hewaa diraassa» yaageedda.
66 Hewaa gaasuwaan, Yesuusa kaalliyaawanttuppe
c'oratuu Aa aggiide, guyye simmeeddino; laa'entso Aa
kaallibeykkino.
67 Yesuusi k'ay tammanne laa"u barena kaalliyaawantta
«Hinttekka aggiide baanaw koyyiitee?» yaageedda.
68 Simooni P'es'iroose zaariide, «Godaw, nuuni ookko baa-
nee? New med'inaa de'uwaa k'aalay de'ee.

69 Neeni S'oossaa Geeshsha gidiyaawaa nuuni ammaneettonne ereetto» yaageedda.
70 Yesuusi unttuntta, «Taani hinttentta tammanne laa"atuwaa doorabeykkitaa? K'ay hintteppe ittuu s'alahiyaa» yaageedda.
71 Yesuusi hewaa Simoona na'aa Yihudaa Ask'k'oroota† gee; ayaw gooppe, Yihuday Yesuusa kaalliyaa tammanne laa"atuwaappe ittuwaa; I Yesuusa aatsi immanawaa.

7

Yesuusi Daasiyaa Baalaw Yerusaalame Beedda

1 Hewaappe guyye, Yesuusi Galiilaan yaa haa yuuyyeedda; Ayihudatuu Aa wod'anaw koyyiyaa diraw, Yihudaan yuuyyana koyyibeenna.
2 Ayihudatuu bonchchiyaa Daasiyaa Baalay gakki utteedda.
3 Hewaa diraw, Yesuusa ishatuu Aa, «Neena kaalliyaawanttu neeni ootsiyaawaa be'ana mala, hawaappe denddaade Yihudaa gadiyaa ba.
4 Ayaw gooppe, barew erettanaw koyyiyaa Asay ooninne bare oosuwaa gentsenna. Neeni hawantta ootsina, nebaa alamiyaa ubbay ero!» yaageeddino.
5 Ayaw gooppe, haray atto Aa ishatuukka Aa ammanibeykkino.
6 Yesuusi unttuntta, «Taw injjetiyaa wodii gakkibeenna; shin hinttenttoo ay wodekka injjetee.
7 Alamii hinttentta is's'anaw danddayenna; shin taani sa'aa kiittay iita gidiyaawaa markkattiyaa diraw, taana is's'eedda.
8 Baalaa bonchchiyaasaa hinttenttu biite; taw injjetiyaa wodii gakkibeenna diraw, taani baalaa bonchchiyaasaa baanawe biraa» yaageedda.
9 I hawaa giide, Galiilaan atteedda.

Yesuusi Daasiyaa Baalaasan Beetteedda

10 Shin Aa ishatuu baalaa gallassaa bonchchiyaasaa beeddawaappe guyyiyaan, ikka Asay be'ennaan geeman yaa beedda.
11 Ayihudatuu baalaa gallassaa bonchchiyaasan Aa koyyiinonne, «I hak'an de'ii?» yaagiidde, Aa labiino.
12 Asaa gidduwaan daro zuuzuntsay denddeedda. Amareeda asay, «I lo"o asaa» yaagee; haratuu k'ay, «Aa, I asaa baletsee» yaagiino.
13 Shin Ayihudatuu yayyeedda diraw, ooninne aabaa k'onc'c'iyaan haasayenna.

† **6:71** *Ask'k'oroota:* Ha k'aalaa biletsay, «Woretiyaa bitaniyaa» woy «Hayk'oo aatsi immiyaa bitaniyaa» giyaawaa. **7:2** Wog. 23:34; Zar. 16:13

14 Baalaa bonchchiyaa gallassaa baggan, Yesuusi Geeshsha Golliyaa biide, tamaarissuwaa doommeedda.
15 Ayihudatuu maalalettiide, «Ha bitanii ayinne tamaarennaan hawaa keena waan ereeddee?» yaageeddino.
16 Hewaa diraw, Yesuusi zaariide, «Taana tamaarissiyaawe taana kiitteedda S'oossaa matappe yiyaawaappe attin, tawaa gidenna.
17 S'oossaa sheniyaa ootsanaw dosiyaa ooninne ha taani tamaarissiyaawe S'oossaa matappe yintto woy k'ay taani taappe haasayayitantto erana.
18 Barewaa haasayiyaa uray bare huup'iyaw bonchchuwaa koyyee; shin barena kiitteeddawe bonchchettana mala koyyiyaa uray tumanchchaa; aan worddobay baawa.
19 Muse hinttenttoo higgiyaa immibeennee? Shin hinttepe ittuunne higgiyaa naagenna. Taana ayaw wod'anaw koyyiitee?» yaageedda.
20 Asay zaariide, «Neenan s'alahii de'ee; neena wod'anaw oonee koyyeeddawe?» yaageedda.
21 Yesuusi, «Taani itti wolk'k'aamabaa ootsina, hinttenttu ubbay maalaletteeddita.
22 Hinttenttu naanaa hinttenttu dookaalana mala, Muse hinttentta azazeedda. Shin dookaalussay hinttenttu aawotuwaana yeeddawaappe attin, Musenna yibeenna; hewoo hinttenttu Sambbataan attuma naanaa dookaaliita.
23 Muse higgii azazeedda diraw, hinttenttu Sambbataan dookaaliyaawaa gidooppe, yaatina taani itti asaw kumentsaa bollaa patseedda diraw, taana ayaw hank'k'ettiitee?
24 Tumu pirddaa pirdditeppe attin, asaa deemuwaa s'eelliide pirddoppite» yaageedda.

Hawe Kiristtoosee?
25 Hewaa diraw, Yerusaalame asaappe ittuu ittuu, «Unttunttu wod'anaw koyyiyaa bitanii hawaa gidennee?
26 Be'ite, k'onc'c'iyaan I haasayee; unttunttu Aa ayinne giikkino. Hawe Kiristtoosa gidiyaawaa nu kaappatuu tumu eriinooshsha?
27 Shin nuuni Aa hak'appe yeeddentto eroytte; Kiristtoosi yiyaa wode, I hak'appe yinttonne ooninne erenna» yaageeddino.
28 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi Geeshsha Golliyaan tamaarissiidde, bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Hinttenttu taana eriita; k'ay taani hak'appe yeeddenttokka eriita. Taani ta sheniyaan yabeykke; shin taana kiitteeddawe tumanchchaa; hinttenttu Aa erikkita.
29 Shin taani Aa eray; ayaw gooppe, I taana kiittina, taani Aa matappe yaad» yaageedda.

7:22 Dom. 17:10; Wog. 12:3

30 Hewaa diraw, unttunttu Aa oyk'k'anaw koyyeeddino;
shin Aa wodii biro gakkibeenna diraw, ooninne Aa bolla
kushiyaa wotsibeenna.
31 Shin daro Asay Yesuusa ammaniide, «Kiristtoosi yiyaa
wode, ha bitanii ootseedda malaataappe dariyaawaa ootsa-
neeyee?» yaageeddino.

Yesuusa Oyk'k'anaw Wotaadaratuu Kiitetteeddino

32 Parisaawatuu daro Asay Yesuusabaa zuuzummiyaawaa
siseeddino; k'eesatuwaa kaappatuunne Parisaawatuu Aa
oyk'k'i k'ashissanaw amareeda wotaadaratuwaa kiitteed-
dino.
33 Yesuusi, «Taani hinttenanna laafaa gam"ana; hewaappe
guyyiyaan, taana kiitteeddawaakko baana.
34 Hinttenttu taana koyyana; shin demmikkita;
ayaw gooppe, taani de'iyaa sa'aa hinttenttu baanaw
danddaykkita» yaageedda.
35 Ayihudatuu ittuu ittuwaanna, «Hawe nuuni Aa demmen-
nassaa hak'a baana hanii? Ayihudatuu de'iyaa Giriike kata-
maa biide, Giriike asatuwaa tamaarissana hanii?
36 I, ‹Hintte taana koyyana; shin demmikkita› k'ay, ‹Taani
de'iyaasaa hinttenttu baanaw danddaykkita› yaagee; hewaa
giyaawe waagiyaawee?» yaageeddino.

De'uwaa Immiyaa Haatsaa

37 He baalaa gallassaa bonchchiyaa gallassaappe waan-
natiyaa wurssetsa gallassaan Yesuusi denddi ek'k'iide, bare
k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Saametteedda uray ooninne taakko
yiide usho.
38 Taanan ammaniyaawoo, S'oossaa Mas'aafay
giyaawaadan, Aa uluwaappe de'uwaa immiyaa haatsaa
pulttuu gogganawaa» yaageedda.
39 I hewaa Aa ammaneeddawanttu akkana Geeshsha
Ayaanaabaa haasayeedda. Yesuusi biro bare
bonchchuwaakko kesibeenna* diraw, he wode Geeshsha
Ayyaanay unttunttoo imettibeenna.

Asaa Giddon Med'etteedda P'alk'k'etsaa

40 He asaappe dariyaa baggay I giyaawaa sisiide, «Tumu
hawe naagettiyaa Nabiyaa» yaageeddino.
41 Haranttu, «Hawe Kiristtoosa» yaageeddino.
Shin haranttu k'ay, «Kiristtoosi Galiilaappe yeenna.

7:37 Wog. 23:36 **7:38** Hiz. 47:1; Zak. 14:8 * **7:39** *Yesuusi biro bare bonchchuwaakko kesibeenna:* Yohaannisa mishiraachchuwaa k'aalaan, Yesuu-saw kumentsaa bonchchuu imetteeddawe, I mask'k'aliyaa bollan kak'etteedda wodenne bare Aabbu ushechcha baggan uttanaw hayk'uwaa s'ooniide dend-deedda wodiyaanna gidiyaawaa k'onc'c'issee.

42 S'oossaa Mas'aafay, ‹Kiristtoosi Daawite zariyaappe, Daawite de'eedda Beeteleeme katamaappe yaana› geenneyee?» yaageeddino.
43 Yesuusa gaasuwaan Asay bare gidduwaan shaaketteedda.
44 He asaappe ittuu ittuu Aa oyk'k'anaw koyyeeddino; shin kushiyaaninne Aa bochchibeykkino.
45 Geeshsha Golliyaa naagiyaawanttu k'eesatuwaa kaappatuwaakkonne Parisaawatuwaakko simmi yeedda wode unttunttu naagiyaawantta, «Ayaw Aa ahibeykkitee?» yaagiide oochcheeddino.
46 Geeshsha Golliyaa naagiyaawanttu unttunttoo, «Ha bitanii haasayeeddawaadan, ubbakka ooninne haasayibeenna!» yaagiide zaareeddino.
47 Parisaawatuu zaariide, «I hinttenakka baletsuwaa?
48 Kaappatuwaappe woy Parisaawatuwaappe Aa ammaneedda Asay de'ii?
49 Shin higgiyaa erenna ha Asay shek'etteeddawaa» yaageeddino.
50 Unttunttuppe ittuu kasenna Yesuusakko beedda Nik'oodimoosi unttuntta,
51 «Itti uray giyaabaa sisennaan woy I ayaa ootseeddentto erennaan de'iidde, kasetiide Aa bolla pirddiyaawe nu higgiyan de'ii?» yaageedda.
52 Unttunttu zaariide Aa, «Neenikka k'ay Galiilaa gadiyaa asee? Galiilaa gadiyaappe Nabii beettenawaa S'oossaa Mas'aafatuwaa biddaade era» yaageeddino.

Woshummaadde Oyk'etteedda Mishiratto

53 Asay ubbay aggiide, bare soy bare soy beedda.

8

1 Shin Yesuusi Wogaraa Mitsaan eretteedda Deriyaakko beedda.
2 Wonttetsa gallassi guuran Geeshsha Golliyaa simmeedda; ubbaa Asay aakko yiina, uttiide unttuntta tamaarissuwaa doommeedda.
3 Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttunne Parisaawatuu woshummishshin oyk'etteedda itti mishiratto aakko aheeddino. Unttunttu asaa ubbaa sintsan izo essiide Yesuusa,
4 «Tamaarissiyaawoo, ha mishiratta woshummaadde oyk'ettaaddu.
5 Higgiyaa bollan Muse hanni mala mac'c'a asaa shuchchaan c'addana mala, nuuna azazeedda. Yaatina neeni waagay?» yaageeddino.

7:42 2 Sam. 7:12; Mik. 5:2 **8:5** Wog. 20:10; Zar. 22:22-24

6 Unttunttu hewaa geeddawe Yesuusa mootiyaawaa demmiide Aa paac'c'anaassa; shin Yesuusi hokkiide, bare birad'd'iyan biittaa bolla s'aafeedda.

7 Unttunttu Aa oochchiide aggenaan is's'ina, pude d'ok'k'u giide, «Hinttenttu gidduwaan nagaraa ootsibeenna Asay kasetiide, izo shuchchaan c'addo» yaageedda.

8 K'aykka hokkiide, biittaa bolla s'aafeedda.

9 Unttunttu hewaa siseedda wode, kasetiide c'imatuu kesina, ittuu ittuu kesiidde wureeddino; Aa sintsaan mishiratta ek'k'a de'ishshin, Yesuusi bare s'alalaa atteedda.

10 I pude d'ok'k'u giide mishiratto, «Mishirattee, asatuu hak'an de'iino? Ooninne ne bolla pirddibeennee?» yaageedda.

11 Mishiratta, «Godaw, ooninne ta bolla pirddibeenna» yaagaaddu.

Yesuusi izo, «Taanikka ne bolla pirddikke; ba; laa'entsaade nagaraa ootsoppa» yaageedda.*

12 K'aykka Yesuusi asaw, «Taani alamew poo'uwaa; Taana kaalliyaa ooninne de'uwaa immiyaa poo'uwaa demmanaappe attin, d'umaan ubbaakka hamettenna» yaagiide haasayeedda.

13 Hewaappe guyye Parisaawatuu, «Neeni nebaa markkattaasa; ne markkatetsay tuma gidenna» yaageeddino.

14 Yesuusi zaariide, «Taani Tabaa markkattooppekka, Ta markkatetsay tuma; ayaw gooppe, Taani hak'appe yaadditanttonne k'ay hak'a baytantto eray; shin hinttenttu erikkita.

15 Asay pirddiyaa ogiyaan hinttenttu pirddiita; Taani itti uraa bollaakka pirddikke.

16 Shin Taani pirddiyaawaa gidooppenne, Ta pirdday tuma; ayaw gooppe, Taana kiitteedda Ta Aabbu Taananna de'eeppe attin, Taani Taarekka de'ikke.

17 Laa"u asaa markkatetsay tuma gidiyaawe hinttenttu higgiyaan s'aafetti utteedda.

18 Taani Tabaa Ta huup'ew markkattaaddi; k'ay Taana kiitteedda Ta Aabbukka Tabaa markkattee» yaageedda.

19 Unttunttu, «Ne aabbu hak'an de'ii?» yaagiide Yesuusa oochcheeddino.

Yesuusi zaariide, «Hinttenttu Taanakka woy Ta Aabbakka erikkita; Taana ereeddawaa gidintto, Ta Aabbakka eranita» yaageedda.

20 Yesuusi Geeshsha Golliyaa tamaarissiidde, imotaa miishshay uttiyaa saas'iniyaa matan hewaa haasayeedda. Aa ooninne oyk'k'ibeenna; ayaw gooppe, Aa wodii biro gakkibenna.

---

* **8:11** 7:53–8:11Itti itti beni s'aafetteedda Geeshsha Mas'aafatuwan ha payduu baawa. **8:17** Zar. 19:15

Ammanennaan Is's'eeddawanttoo Imetteedda Mino Akeekissuwaa

21 K'aykka Yesuusi unttuntta, «Taani baana hinttenttu Taana koyyana; shin hinttenttu, hinttenttu nagaraan hayk'k'anita. Taani biyaasaakka baanaw hinttenttu danddaykkita» yaageedda.

22 Ayihudatuu, «I, ‹Taani biyaasaa hinttenttu baanaw danddaykkita› yaagee; I barena barekka wod'aneeyye?» yaageeddino.

23 Yesuusi zaariide, «Hinttenttu garssa asaa; Taani bolla asaa. Hinttenttu ha alamiyaa asaa; Taani ha alamiyaa asaa gidikke.

24 Hinttenttu, hinttenttu nagaraan hayk'k'anawaa Taani hinttenttoo odeeddawe hawaassa; Taani Taana† gidiyaawaa hinttenttu ammanana d'ayooppe, hinttenttu, hinttenttu nagaraan hayyanita» yaageedda.

25 Unttunttu, «Neeni oonee?» yaagiide oochcheeddino.

Yesuusi zaariide, «Taani Taana.

26 Taani hinttebaa haasayiyaabaynne pirddiyaabay darobay de'ee. Shin Taana kiitteeddawe tumanchchaa; k'ay Taani aappe siseeddawaa alamiyaa asaw oday» yaageedda.

27 I bare Aawuwabaa haasayiyaawaa unttunttu akeekibeykkino.

28 Hewaa diraw, Yesuusi unttuntta, «Taana Asaa Na'aa hinttenttu mask'k'aliyaa bolla pude dentsiyaa wode, Taani Taana gidiyaawaanne k'ay Taani Ta Aabbu Taana tamaarisseeddawaadan haasayiyaawaappe attin, Ta sheniyaan ayinne ootsennawaa hinttenttu eranita.

29 K'ay taana kiitteeddawe Taananna de'ee; Taani ubbaa wode Aa nashechchiyaawaa ootsiyaa diraw, I Ta s'alalaa aggibeenna» yaageedda.

30 Yesuusi hewaa haasayishshin siseedda daro Asay Aa ammaneeddino.

Nagaraa Ayiletetsaappe La"a Kessaa

31 Yesuusi barena ammaneedda Ayihudatuwaa, «Hinttenttu Taani tamaarissiyaawoo azazettooppe, tumu Taana kaalliyaawantta.

32 Hinttenttu tumatetsaakka eranita; k'ay tumatetsay hinttentta ayiletetsaappe kessanawaa» yaageedda.

33 Unttunttu zaariide, «Nuuni Abraahaamo zare; nuuni oossinnekka ayiletibeykko. Yaatina neeni waagaade, ‹Ayiletetsaappe hinttenttu kesanita› gay?» yaageeddino.

34 Yesuusi, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; nagaraa ootsiyaa ooninne nagaraa ayiliyaa.

† **8:24** *Taani Taana:* Ayihude asaw wolk'k'aamanne geeshsha gideedda S'oossaa suntsay «Yahiweh» gidiide, hawaa biletsaykka Taani Taana giyaawaa.

35 Ayilii ubbaa wode soyin de'enna; shin na'ay med'inaw
gollen de'ee.
36 Na'ay hinttentta ayiletetsaappe kesooppe, hinttenttu ay-
iletetsaappe tumu kessanita.
37 Hinttenttu Abraahaamo zare gidiyaawaa Taani eray;
shin Ta tamaarissiyaawaa hinttenttu akkena diraw, Taana
wod'anaw koyyiita.
38 Taani Ta Aabbu Taana besseeddawaa haasayay; k'ay
hinttenttukka hinttenttu aawuwaappe siseeddawaa ootsiita»
yaageedda.
39 Unttunttu zaariide, «Nu aabbu Abraahaama» yaageed-
dino.
Yesuusi unttuntta, «Hinttenttu Abraahaamo naanaa gideed-
dentto, I ootseedda oosuwaa malaa ootsanita.
40 Shin S'oossaappe siseedda tumuwaa odeedda Taana
hinttenttu wod'anaw koyyiita; Abraahaame hewaadan ootsi-
beenna.
41 Hinttenttu, hinttenttu aawuu ootseeddawaa ootsiita»
yaageedda.
Unttunttu zaariide, «Nuuni woshumaan dik'aalatetsaa
yelettibeykko; nuw itti Aawuu, S'oossaa s'alalay de'ee»
yaageeddino.
42 Yesuusi unttuntta, «Hinttenttu S'oossaa naanaa tumu
gideeddentto, Taana siik'ana; ayaw gooppe, Taani S'oossaa
matappe yaade hawaan de'ay. Taana I kiitteeddawaappe
attin, Taani Ta sheniyaan yabeykke.
43 Taani tamaarissiyaawaa hinttenttu akeekenawe
ayaasee? Taani tamaarissiyaawaa hinttenttu akkena
diraassa.
44 Hinttenttu, hinttenttu aawuwaa iita ayaanaa
naanaa; k'ay hinttenttu, hinttenttu aawuu amottiyaawaa
ootsanaw koyyiita. I kaseppe doommiide, shemppuwaa
wod'eeddawaa; tumatetsay aan baynna diraw, tumatet-
saakko shiik'i erenna. I wordduwaa haasayiyaa wode,
bareppe haasayee; ayaw gooppe, I worddanchchaanne
k'ay worddookka aawuwaa.
45 Shin Taani tumuwaa haasayiyaa diraw, hinttenttu Taana
ammanikkita.
46 Hintteppe Taana nagaraa ootsishshin be'aaddi gaanaw
danddayiyaawe oonee? Taani tumuwaa haasayiyaawaa gi-
doppe, Taana ayaw ammanikkitee?
47 S'oossaa asaa gideedda uray S'oossay giyaawaa sisee;
hinttenttu S'oossaa asaa gidenna diraw, S'oossay giyaawaa
sisikkita» yaageedda.

Yesuusi Abraahaamoppe Kasennakka De'ee

48 Ayihudatuu zaariide, «Nuuni neena, ‹Neeni Sammaariyaa asaa; neenan iita ayyaanay de'ee› giidde bayizzeeddoo?» yaageeddino.
49 Yesuusi unttuntta, «Ta bolla iita ayyaanay baawa. Taani Ta Aabba bonchchay; shin hinttenttu Taana kawushshiita.
50 Taani Ta huup'iyaw bonchchuwaa koyyikke; hewaa Taw koyyiyaawenne pirddiyaawe de'ee.
51 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; Taani tamaarissiyaawaa naagiyaa ooninne ubbakka hayk'k'enna» yaageedda.
52 Ayihudatuu zaariide, «Ne bolla iita ayyaanay de'iyaawaa nuuni ha"i ereeddo. Abraahaame hayk'k'eedda; nabatuu hayk'k'eeddino; shin neeni, ‹Ta k'aalaa naagiyaa ooninne ubbakka hayk'k'enna› yaaga.
53 Neeni hayk'k'eedda nu aawuwaa Abraahaamoppe daray? Nabatuu k'ay hayk'k'eeddino. Neeni neena oona gaade k'oppay?» yaageeddino.
54 Yesuusi, «Taani Taana bonchchooppe, Ta bonchchuu mela; hinttenttu nu S'oossaa giyaa Ta Aabbu Taana bonchchee.
55 Hinttenttu Aa erana d'ayooppekka, Taani Aa eray. Taani Aa erikke gooppe, hinttenttuwaadan worddo giday; shin Taani Aa eray; k'ay Aa k'aalaakka naagay.
56 Hinttenttu aawuu Abraahaame, Ta yuussaa wodiyaa be'anaw laamoteedda; be'iidekka nashetteedda» yaageedda.
57 Ayihudatuu zaariide Aa, «New haray atto ishatamu laytsaa kumibeennawe Abraahaama be'aaddii?» yaageeddino.
58 Yesuusi unttuntta, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; Abraahaamo yelettanaappekka kase Taani Taana» yaageedda.
59 Hewaa diraw, unttunttu Yesuusa c'addanaw shuchchaa akkeeddino; shin Yesuusi unttunttuppe geemettiide, Geeshsha Golliyaappe beedda.

9

Yesuusi K'ook'a Gidiide Yeletteedda Bitaniyaa Patseedda

1 Yesuusi biidde, yelettoodeppe k'ook'a gidiide de'iyaa itti bitaniyaa be'eedda.
2 Yesuusa kaalliyaawanttu Yesuusa, «Tamaarissiyaawoo, ha bitanii k'ook'a gidiide yelettanaadan, nagaraa ootseeddawe oonee? I ootseedeeyye? Woy Aa yeleeddawanttu ootseeddinoo?» yaagiide oochcheeddino.
3 Yesuusi, «S'oossaa kiitay Aa bollan k'onc'c'ana mala k'ook'eeddappe attin, I woy Aa daayanne Aa aabbu nagaraa ootsibeykkino.

4 Nuuni sa'ay k'ammennaan de'ishshin, Taana kiitteed-
dawaa oosuwaa ootsanaw bessee. Ooninne ootsanaw dand-
dayenna k'ammay yee.
5 Taani alamiyaan de'aadde alamew poo'o» yaageedda.
6 Yesuusi hewaa giide, sa'aan c'uchcheedda; bare
c'uchchaan guutsa urk'k'aa shugissiide, he urk'k'aan k'ook'a
bitaniyaa ayfiyaa okkiide,
7 «Baade Salihooma giyaa dagatteedda haatsaan ne ay-
fiyaa meec'c'a» yaageedda. «Salihooma» giyaawe «Kiitetteed-
dawaa» guussaa. Hewaa diraw, bitanii biide, bare ayfiyaa
meec'ettiide, s'eelliidde simmeedda.
8 Bitaniyaa shooratuunne bitanii kase woossishin be'eedda
asay, «Hawe uttiide woossiyaa bitaniyaa gidenneeyee?»
yaageeddino.
9 K'ay amareedawanttu, «Hawe aattennee» yaageeddino.
Haranttu k'ay, «Tuytti, hawe Aa malatiyaawaappe attin, Aa
gidenna» yaageeddino.
Shin bitanii, «Taani aattee» yaageedda.
10 Unttunttu bitaniyaa, «Yaatina, ne ayfii waan
s'eelleeddee?» yaagiide oochcheeddino.
11 I zaariide, «Yesuusa geetettiyaa bitanii guutsa urk'k'aa
shugissiide, ta ayfiyaa okkiide, ‹Salihooma geetettiyaa da-
gatteedda haatsaani baade ne ayfiyaa meec'etta› yaageedda.
Taani baade meec'ettaade s'eellaad» yaageedda.
12 Unttunttu Aa, «I hak'an de'ii?» yaagiide oochcheeddino.
Bitanii, «Taani erikke» yaageedda.
13 Unttunttu kase k'ook'iide s'eelleedda bitaniyaa
Parisaawatuwaakko afeeddino.
14 Yesuusi urk'k'aa shugissiide, bitaniyaa ayfiyaa patseedda
gallassay Sambbata gallassaa.
15 Hewaa diraw, bitanii waan s'eelleeddenttonne
Parisaawatuu Aa gujjiide oochcheeddino. Bitanii unttunttoo,
«I ta ayfiyaan guutsa urk'k'aa wotseedda. Ta ayfiyaa
meec'ettaade ha"i s'eellaad» yaageedda.
16 Parisaawatuwaappe ittuu ittuu, «Hawaa ootseedda bitanii
Sambbataa higgiyaa naagenna diraw, S'oossaa mataappe
yibeenna» yaageeddino.
Shin haranttu, «Nagaranchcha Asay hawaa mala
wolk'k'aama malaataa waan ootsanaw danddayii?» yaagiide
unttunttu barenttu gidduwaan shaaketteeddino.
17 Hewaa diraw, Parisaawatuu bitaniyaa itti kaala gujjiide,
«I ne ayfiyaa dooyyeedda diraw, aabaa waagay?» yaageed-
dino.
Bitanii, «I nabiyaa» yaageedda.

18 Ayihudatuu he s'eelleedda bitaniyaa aattonne aawuwaa s'eesiide oochchana gakkanaw, bitanii k'ook'a gideeddawaanne ha"i I s'eelliyaawaa ammanibeykkino.

19 Ayihudatuu Aa aattonne aawuwaa, «Hinttenttu, ‹K'ook'a gidiide yeletteedda› giyaa hinttenttu na'ay hawe? Yaatina, ha"i waaniide s'eelleeddee?» yaagiide oochcheeddino.

20 Bitaniyaa daayanne aawuu, «Hawe nu na'aa gideeddawaanne k'ook'a gidiide yeletteeddawaa nuuni ereetto.

21 Shin ha"i I waan s'eelleeddentto, nuuni erokko; woy Aa ayfiyaa ooni patseeddentto, nuuni erokko. Aa oochchite; I donzza asaa; barebaa haasayanaw danddayee!» yaageeddino.

22 Bitaniyaa daayanne aawuu Ayihudatoo yayyeedda diraw, hewaa geeddino; ayaw gooppe, Ayihudatuu Yesuusi Kiristtoosa yaagiide markkattiyaa uray de'ooppe, he uraa Ayihuda woosa golliyaappe kessanaw kaseti k'ofaa k'achchi wotseeddino.

23 Aa daayanne aawuu, «I donzza asaa; Aa oochchite!» geeddawe hawaassa.

24 Hewaa diraw, k'ook'a gidiide yeletteedda bitaniyaa unttunttu laa'entsuwaa s'eesiide, «S'oossaa galataa; ha bitanii nagaranchcha gidiyaawaa nuuni ereetto» yaageeddino.

25 Bitanii, «I nagaranchcha gidiyaawaanne, gidennawaa erikke; taani k'ook'a gidiyaawaanne ha"i s'eelliyaawaa he ittibaa eray» yaageedda.

26 Unttunttu zaariide bitaniyaa, «I new ayaa ootseedee? I ne ayfiyaa wooti patseedee?» yaageeddino.

27 I unttuntta, «Taani hinttenttoo odaaddi; sisibeykkita. Ayaw laa'entsuwaa sisanaw koyyiitee? Hinttekka Yesuusa kaalliyaawantta gidanaw koyyiitee?» yaageedda.

28 Unttunttu Aa boriidde, «Neeni he bitaniyaa kaalliyaawaa; nuuni Musa kaalliyaawantta.

29 S'oossay Musew haasayeeddawaa nuuni ereetto; shin ha bitaniyaa gidooppe, I hak'appe yeeddenttonne nuuni erokko» yaageeddino.

30 Bitanii, «I hak'appe yeeddenttonne hinttenttu erennawe maalalissiyaawaa; shin I ta ayfiyaa patseedda!

31 S'oossaw yayyiyaa uraynne S'oossay koyyiyaawaa ootsiyaa uray de'ooppe, he uraabaa S'oossay sisiyaawaappe attin, nagaranchchatuwaabaa sisenna.

32 K'ook'a gidiide yeletteedda asaa ayfiyaa ooninne patsina, sa'ay med'ettoodeppe doommina, sisetti erenna.

33 Ha bitanii S'oossaappe yibeennawaa gidintto, ittibaanne ootsanawukka danddayenna» yaageedda.

34 Unttunttu zaariide aw, «Neeni nagaraan yelettaade dic'c'eeddawe nuuna tamaarissanaw koyyay?» yaageeddino; Ayihuda woosa golliyaappe kare Aa kesseeddino.

Wozanaa K'ook'atetsaa

35 Unttunttu bitaniyaa kare kesseeddawaa Yesuusi siseedda; Yesuusi bitaniyaa demmiide, «Asaa Na'aa ammanay?» yaageedda.

36 Bitanii Yesuusa, «Godaw, taani Aa ammananaadan I oonee? Taw odaarikkii!» yaageedda.

37 Yesuusi bitaniyaa, «Neeni Aa be'aadda; ha neenanna haasayiyaawekka Aa» yaageedda.

38 Bitanii zaariide, «Godaw, ammanay» yaagiide Yesuusaw goyinneedda.

39 Yesuusi, «K'ook'atuu s'eelana malanne s'eelliyaawanttu k'ook'ana mala, taani pirddanaw ha sa'aa yaad» yaageedda.

40 Aanana de'iyaa amareeda Parisaawatuu hewaa sisiide, «Nuunikka k'ook'eyee?» yaagiide oochcheeddino.

41 Yesuusi, «Hinttenttu k'ook'a gideeddentto, hinttenttoo nagaraa gidenna; shin ha"i hinttenttu, ‹Nuuni s'eelleetto› yaagiita; hinttenttu nagaraanna de'iita» yaageedda.

10

Yesuusi Lo"o Hentsanchchaa

1 Yesuusi, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; dorssaa sikuwaa penggiyaanna gelennaan harasaanna geliyaa ooninne kaysuwaanne paannuwaa.

2 Shin penggiyanna geliyaawe dorssaa heemmiyaa asaa.

3 Penggiyaa naagiyaawe aw penggiyaa dooyyee; dorssatuukka Aa kooshshaa sisana; I bare dorssatuwaa unttunttu suntsan suntsan s'eesiide, kare kaaletsana.

4 I barewantta kare kesseeddawaappe guyyiyaan, unttunttuppe sintsanna hamettee; unttunttukka Aa kooshshaa eriyaa diraw, Aa kaalliino.

5 Hara uraa kooshshaa unttunttu erenna diraw, aappe bak'atanaappe attin, Aa geeduwaa kaallikkino» yaageedda.

6 Yesuusi unttunttoo ha leemisuwaa odeedda; shin I unttunttoo ay odinttonekka unttunttu akeekibeykkino.

7 Yesuusi k'aykka unttunttoo, «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; taani dorssatoo geliyaa penggiyaa.

8 Taappe kase yeedda ubbay kayisuwaanne paannuwaa; shin dorssatuu unttunttu giyaawaa sisibeykkino.

9 Penggii taana; taanan geliyaa ooninne attanawaa. I gelananne kesana; k'ay lo"o maatay de'iyaa saakka demmanawaa.

10 Kayisuu wuu"anaw, wod'anawunne d'ayissanaw
yiyaawaappe attin, harabaw yeenna; taani unttunttoo de'uu
de'ana malanne kumiide palahana mala yaad.

11 «Taani dorssaa loytsa heemmiyaawaa; dorssaa loytsi
heemmiyaawe he dorssatuwaa diraw hayk'k'ee.

12 Miishshaa akkiide heemmiyaa uray walliyaa yiyaa wode
be'iide, dorssatuwaa yeggi bashiide bak'atee. Ayaw gooppe,
dorssatuu aawantta gidikkino; k'ay ikka dorssatuwaa heem-
miyaawaa gidenna. Hewaa diraw, dorssatuwaa oyk'k'eenne
laalee.

13 Shaluwaa akkiide heemmiyaawe bare shaloo heem-
miyaa dirawunne dorssaabay Aa k'ofetsenna diraw, dorssat-
uwaa aggiide bak'atee.

14-15 «Taani dorssaa loytsa heemmiyaawaa; Ta Aabbu Taana
eriyaawaadan, Taanikka k'ay Ta Aabba eray. Hewaadankka,
Taani Ta dorssatuwaa eray; Ta dorssatuukka Taana eriino.
K'ay Taani Ta dorssatuwaa diraw, hayk'k'anaw koyaad.

16 Ha sikkuwaan baynna hara dorssatuukka Taw de'iino.
Taani unttunttakka ahanaw bessee. K'ay unttunttu Ta
kooshshaa sisana; itti wudii de'ana; heemmiyaawekka it-
tuwaa gidanawaa.

17 «Taani Ta shemppuwaa zaaraadde akkana mala, aat-
saade immanaw koyyiyaa diraw, Ta Aabbu Taana siik'ee.

18 Taani dosaade Ta shemppuwaa aatsa immiyaawaappe
attin, Taappe ooninne akkena. Taw Ta shemppuwaa
aatsa immiyaa maatay de'ee; k'ay zaaraadde akkanawukka
maatay de'ee. Taani ha azazuwaa Ta Aawuwaappe akkaad»
yaageedda.

19 He haasayaa diraw, Ayihudatuwaa gidduwaan k'aykka
shaakuu med'etteedda.

20 Unttunttuppe dariyaa baggay, «Aan s'alahii de'ee! I
gooyee! Aa haasayaa ayaw sisiitee?» yaageeddino.

21 Haratuu k'ay «S'alahii oyk'k'eedda Asay hawaadan
haasayenna; s'alahii k'ook'a asaa ayfiyaa s'eelissanaw
danddayiiyee?» yaageeddino.

Yesuusi Is's'etteedda

22 Yerusaalamen Geeshsha Golliyaa anjjisseedda gallassaa
hassayissiyaa Baalay gakkeedda; sa'ay he wode balgguwaa.

23 Yesuusi Geeshsha Golliyaan Solomona baranddaan,
yaanne haanne hamettee.

24 Ayihudatuu Yesuusa matan yuuyyi aad'd'iide, «Neeni nu-
una awude gakkanaw sid'issaadde wotsanii? Neeni Kirist-
toosa giddoppe, nuw geeshshaade oda» yaageeddino.

25 Yesuusi unttunttoo zaariide, «Taani hinttenttoo odaaddi;
shin Taana ammanikkita; Taani Ta Aabbu suntsan ootsiyaa
kiitay Tabaa markkattee.
26 Shin hinttenttu Ta dorssaa gidenna diraw ammanikkita.
27 Ta dorssatuu Ta kooshshaa sisiino; Taani unttuntta eray;
unttunttukka Taana kaalliino.
28 Taani unttunttoo med'inaa de'uwaa immay; k'ay unt-
tunttu ubbakka hayk'k'ikkino. Ooninne Ta kushiyaappe unt-
tuntta wotsi akkanaw danddayenna.
29 Unttuntta Taw immeedda Ta Aabbu ooppenne* aad'd'ee;
ooninne Ta Aabbu kushiyaappe unttuntta wotsi akkanaw
danddayenna.
30 Tanne Ta Aabbu ittuwaa» yaageedda.
31 Ayihudatuu Yesuusa c'addanaw k'aykka shuchchaa
dentseeddino.
32 Yesuusi unttuntta, «Taani ootsanaw Ta Aabbu Taw im-
meedda daro lo"o oosuwaa hinttentta bessaaddi; hewant-
tuppe hak'awanttu diraw, Taana shuchchaan c'addanaw
koyyiitee?» yaageedda.
33 Ayihudatuu zaariide, «Nuuni neena lo"o oosuwaa diraw,
shuchchaan c'addanaw koyyokko; shin neeni S'oossaa bolla
boriyaa k'aalaa haasayiyaa dirawunne k'ay asaa gidaadde ne
huup'iyaa S'oossaa ootseedda diraw, c'addanaw koyyeetto!»
yaageeddino.
34 Yesuusi zaariide, «Hinttenttu higgiyan S'oossay, ‹Hintte
s'oossatuwaa› geeddawe s'aafettibeennee?
35 S'oossaa Mas'aafatuwaa laammanaw danddayettenna;
S'oossay bare k'aalay yeedda asatuu, ‹s'oossatuwaa› giide
s'eeseeddawaa gidooppe,
36 Taani, ‹Taani S'oossaa Na'aa› geedda diraw, Ta Aabbu an-
jjiide, sa'aa kiitteedda Taana, ‹S'oossaa bolla boriyaa k'aalaa
haasayaa› yaagiitee?
37 Taani Ta Aabbu ootsiyaawaa ootsana d'ayooppe, Taana
ammanoppite.
38 Shin Taani ootsiyaawaa gidooppe, haray atto
hinttenttu Taana ammanana d'ayooppekka, Ta Aabbu
Taanan de'iyaawaanne Taanikka Ta Aabbun de'iyaawaa
eranaadaaninne akeekanaadan, Ta oosuwaa ammanite»
yaageedda.
39 K'aykka unttunttu Aa oyk'k'anaw koyyeeddino; shin I
unttunttuppe kessi akkiide beedda.
40 Yohaannisi kase s'ammak'iyaasaa Yorddaanoosa
Shaafaappe hefintsa Yesuusi pinniide, yaan de'eedda.

---

* **10:29** ***Ooppenne:*** Ubbaappe guussaa. **10:33** Wog. 24:16 **10:34** Maz. 82:6

41 Daro Asay Yesuusakko yiide, «Yohaannisi wolk'k'aama
malaataa ootsibeenna; shin I ha bitaniyaabaa haasayeed-
dabay ubbay tuma» yaageeddino.
42 Yaan daro Asay Yesuusa ammaneedda.

11

Ali'aazara Hayk'uwaa

1 Biitaaniyaa giyaa k'eeri katamaan Ali'aazara giyaa itti
bitanii harggeedda; he katamay Mayraamanne izi michchata
Martta de'eedda katamaa.
2 Godaa gediyaa shittuwaa okkaade, bare binnanaan Aa
gediyaa k'uc'c'eeddawunna he Mayraamo; harggeeddawe
k'ay izi ishaa Ali'aazara.
3 Hewaa diraw, michchatuu, «Godaw, neeni siik'iyaawe
harggeedda» giide Yesuusaw kiitteeddino.
4 Yesuusi hewaa siseedda wode, «Taani S'oossaa Na'ay
harggiyaa gaasuwaan bonchchettana mala, S'oossaa bonch-
choo ha harggii Ali'aazara oyk'k'eeddappe attin, wod'iyaa
harggiyaa gidenna» yaageedda.
5 Yesuusi Martto, izi michchatonne Ali'aazara siik'ee;
6 Ali'aazar harggeeddawaa Yesuusi siseedda wode, bare
de'iyaa sa'aan laa"u gallassaa peesheedda.
7 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi barena kaalliyaawantta
«Laa'entsuwaa Yihudaa gadiyaa boytte» yaageedda.
8 Yesuusa kaalliyaawanttu zaariide, «Tamaarissiyaawoo,
guutsa wodiyaappe kase Ayihudatuu neena shuchchaan
c'addanaw koyyeeddino; k'aykka yaa baanii?» yaageeddino.
9 Yesuusi, «Itti gallassan tammanne laa"u saatii
de'enneeyye? Gallassi hamettiyaa Asay d'ubettenna; ayaw
gooppe, I ha sa'aa poo'uwaa be'ee.
10 Shin k'amma hamettiyaa uray de'ooppe, poo'uu aan
baynna diraw, d'ubettee» yaageedda.
11 Yesuusi hewaa geeddawaappe guyyiyaan, k'aykka
unttunttoo, «Nu dabbuu Ali'aazar gem"isheedda; shin
gem"ishuwaappe Aa dentsanaw Taani bay» yaageedda.
12 Yesuusa kaalliyaawanttu zaariide, «Godaw, I
gem"isheeddawaa gidooppe, aw lo"anawaa» yaageeddino.
13 Ali'aazar hayk'k'eeddawaa Yesuusi odeedda; shin
Ali'aazar gem"ishiide giseeddawaa odeedda giide, unttunttu
k'oppeeddino.
14 Hewaa diraw, Yesuusi geeshshiide unttuntta, «Ali'aazar
hayk'k'eedda.
15 Hinttenttu ammanana mala, taani he sa'aan
de'ennawoo, hinttenttu diraw nashettay. Shin denddite;
aakko boytte» yaageedda.

16 Hewaappe guyyiyaan, manttiyaa geetettiyaa Toomaasi
bare laggetsatuwaa Yesuusa kaalliyaawantta, «Yesuusanna
hayk'k'anaw nuunikka k'ay boytte!» yaageedda.

Yesuusi, Dendduwaanne De'uwaa

17 Yesuusi gakkiyaa wode, Ali'aazaraw moogettoodeppe
oyddu gallassaa gideeddawaa demmeedda.
18 Biitaaniyaa katamay Yerusaalameppe heezzu kiilo mi-
itiriyaa keenaa haakkee.
19 Daro Ayihudatuu Marttonne Mayraamo unttunttu ishay
hayk'k'eeddawoo mentsetsanaw yeeddino.
20 Martta Yesuusi yeeddawaa sisaadde, Aa mokkanaw
kessaaddu; shin Mayraama gollen ataadu.
21 Martta Yesuusa, «Godaw, neeni hawaan de'eeddawaa
gidintto, ta ishay hayk'k'enna.
22 Shin neeni woossiyaawaa ay gidooppenne, S'oossay new
haray atto ha"ikka immanawaa taani eray» yaagaaddu.
23 Yesuusi, «Ne ishay hayk'uwaappe denddana» yaageedda.
24 Martta, «Wodiyaa wurssetsaan* dendduwaa gallassi, I
hayk'uwaappe denddanawaa taani eray» yaagaaddu.
25 Yesuusi iziw, «Taani dendduwaanne de'uwaa; Taana
ammaniyaa uray haray atto, hayk'k'ooppekka de'uwaan
de'anawaa.
26 K'ay de'uwaan de'iyaa uraynne Taana ammaniyaa uray
ubbay ubbaakka hayk'k'enna; hewaa neeni ammanay?»
yaageedda.
27 Martta zaaraadde, «Godaw, Ee taani ammanay; neeni
S'oossaa Na'aa, sa'aa yaanaw de'iyaa Kiristtoosa gidiyaawaa
taani ammanay» yaagaaddu.
28 Martta hewaa geeddawaappe guyyiyaan, baade bare
michchatiw geeman s'eesaade, «Tamaarissiyaawe yiide, neena
koyyee» yaagaaddu.
29 Mayraama hewaa siseedda wode, elleella dendda
ek'k'aade Yesuusakko baaddu.
30 Yesuusi Martta Aa mokkeedda sa'aan de'eeppe attin, biro
k'eeri katamaa gakkibeenna.
31 Mayraamo mentsetsiidde, gollen izinna de'iyaa Ayihu-
datuu, iza ellekka dendda ek'k'aade kare kesiyaawaa be'iide,
Ali'aazar moogetteedda duufuwaa baade yaan yeekkanaw
hanaw yaagiide, izo kaalliide keseeddino.
32 Mayraama Yesuusi de'iyaasaa baade Yesuusa be'eedda
wode, Aa gediyaa bollan kunddaaddu; «Godaw, neeni hawaan
de'eeddawaa gidintto, ta ishay hayk'k'enna shin!» yaa-
gaaddu.

---

* **11:24** *Wodiyaa wurssetsaan:* S'oossay asaa zeretsaa ubbaa pirddaw shi-
ishshiyaa wode guussaa.

33 Yesuusi iza yeekkiyaawaanne k'ay izinna yeedda Ayihudatuukka yeekkiyaawaa be'iide, bare wozanaan daro seeletteedda; k'ay tookki shemppeedda.
34 Unttuntta, «Hak'an moogeedditee?» yaagiide oochchina, «Godaw, yaade be'a» yaagiide zaareeddino.
35 Yesuusi afos's'eedda.
36 Hewaa diraw, Ayihudatuu, «Ali'aazara I ay keenaa siik'intto be'ite!» yaageeddino.
37 Shin unttunttuppe ittuu ittuu, «Hawe k'ook'a bitaniyaa s'eelisseeddawe ha bitanii hayk'k'ennaadan udanaw danddayennee?» yaageeddino.

Yesuusi Ali'aazara Hayk'uwaappe Dentseedda

38 Yesuusi k'aykka wozanaappe k'arettiide, Ali'aazar moogetteedda duufuwaakko beedda; he duufuu gonggoluwaa gidiide shuchchaan k'um"etti utteedda.
39 Yesuusi, «Shuchchaa diggite!» yaagiide azazeedda.
Hayk'k'eedda bitaniyaa michchata Martta, «Godaw, I hayk'k'oodeppe oyddu gallassaa gideedda diraw, ha"i s'ink'k'anawaa!» yaagaaddu.
40 Yesuusi Martto, «Ammaniyaawaa gidooppe, neeni S'oossaa bonchchuwaa be'anawaa Taani new odabeykkitaa?» yaageedda.
41 Unttunttu shuchchaa dentseeddino; Yesuusi saluwaa pude s'eelliide, «Aawoo, Taani giyaawaa neeni siseedda diraw, neena galatay.
42 Neeni ubbaa wode sisiyaawaa Taani eray; shin hawaan yuuyyi aad'd'iide ek'k'eedda Asay neeni Taana kiitteeddawaa ammanana mala, hawaa Taani unttunttu diraw gay» yaageedda.
43 Yesuusi hewaa geeddawaappe guyyiyaan, bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Ali'aazaraa, haa kessa!» yaageedda.
44 Hayk'k'eedda Ali'aazara kushiinne gedii shaluwaan k'ashetti uttiide Aa deemuukka afilaan kametti utteeddawe kesina Yesuusi unttuntta, «Billi aggite! Bo!» yaageedda.

Kiristtoosa Bolla Mak'k'eteeddino
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luk'. 22:1-2)

45 Hewaa diraw, Mayraamikko yeedda Ayihudatuwaappe c'oratuu Yesuusi ootseeddawaa be'iide, Aa ammaneeddino.
46 Shin unttunttuppe ittuu ittuu Parisaawatuwaakko biide, Yesuusi ootseeddawaa unttunttoo odeeddino.
47 Hewaappe guyyiyaan, k'eesatuwaa kaappatuunne Parisaawatuu shiik'uwaa shiishshiide, «Ha bitanii daro wolk'k'aama malaataa ootsiyaa diraw, ayaa ootsanee?

48 Nuuni Aa c'o"u giide, aggooppe, Asay ubbay Aa ammananawaa; k'ay Roome gadiyaa asatuu yiide, nu Geeshsha Golliyaanne nu asaa d'ayissana» yaageeddino.

49 Unttunttuppe ittuu K'ayaafaa giyaa, he laytsi k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappo gideeddawe, «Hinttenttu ayinne erikkita!

50 Asay ubbay d'ayiyaawaappe asaa ubbaa diraw, itti Asay hayk'k'iyaawe lo"a gidiyaawaa hinttenttu akeekite?» yaageedda.

51 I hewaa bareppe gibeenna; shin he laytsi k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappo gidiyaa diraw, Yesuusi Ayihuda asaa diraw hayk'k'anaw bessiyaawaa Nabii odeedda.

52 K'ay Yesuusi Ayihuda asaa s'alalaw hayk'k'enna; shin laaletti de'iyaa S'oossaa naanaa ittuwaa ootsi shiishshanaw hayk'k'anawaa.

53 He gallassaappe doommiide, unttunttu Aa wod'anaw mak'k'eteeddino.

54 Hewaa diraw, Yesuusi Ayihudatuu gidduwaan k'onc'c'iyaan yaa haa hamettibeenna; shin mela biittaa gas'aan de'iyaa gadiyaa, Efireema geetettiyaa katamaa beedda. Barena kaalliyaawanttunna hewaan takkeedda.

55 Ayihudatuu Paasigaa bonchchiyaa gallassay mateedda; k'ay daro Asay barena geeshshanaw, Paasigaa bonchchiyaa gallassay gakkanaappe kase dumma dumma saappe Yerusaalame beedda.

56 Unttunttu Yesuusa koyyiino; Geeshsha Golliyaan ek'k'iide, «Ayaa k'oppiitee? Paasigaa bonchchiyaasaa Yesuusi yeennee?» yaagiide ittuu ittuwaa oochcheeddino.

57 K'ay k'eesatuwaa kaappatuunne Parisaawatuu Yesuusa k'achchanaw, I de'iyaasaa eriyaawe ooninne barenttoo odana mala azazeeddino.

12

Yesuusa Shittuwaa Okkeedda Mishiratto
(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

1 Paasigaa bonchchiyaa gallassaappe usuppun gallassaa kasetiide, Yesuusi I hayk'uwaappe dentseedda Ali'aazar de'iyaa Biitaaniyaa giyaa katamaa beedda.

2 He sa'aan unttunttu aw kawuwaa katseeddino; Ali'aazar aanana uttiide ittippe miyaawanttu giddon utti de'ishshin, Martta kawuwaa gisha mizaaddu.

3 Mayraama daro shaluwaan zal"ettiyaa itti s'aaramusiyaa gidiyaa narddoosa geetettiyaa geeshsha shittuwaa ahaade, Yesuusa gediyaa okkaade bare binnanaan Aa gediyaa k'uc'c'aaddu; golliyaa ubbay shittuwaa sawuwaan toshikku gee.

4 Shin Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuu, Yesuusa aatsi
immanawe, Yihudaa Ask'k'orootu,
5 «Ha shittuu heezzu s'eetu diinaariyaani zal"ettina, ayaw
hewe hiyyeesaw imettennee?» yaageedda.
6 I kayisuwaa gideedda diraw, hewaa geeddappe attin,
hiyyeesaw k'arettiide gibeenna; I miishshaa k'arc'c'iitiyaa
oyk'k'iyaawaa gidiyaa diraw, ubbaa wode aappe barew ak-
keedda.
7 Yesuusi, «Ha shittuwaa Taani moogettiyaa gallassay
gakkanaw iza ayaw minjjanee? Izo aggite.
8 Hiyyeesatuu ubbaa wode hinttenanna de'ana; shin Taani
ubbaa wode hinttenana de'ikke» yaageedda.
9 Ayihudatuwaappe daro Asay Yesuusi Biitaaniyaan
de'iyaawaa sisiide, yaa beedda; unttunttu Yesuusa be'ana
gishsha s'alalaw gidennaan, I hayk'uwaappe dentseedda
Ali'aazarakka be'anaw beeddino.
10 Hewaa diraw, k'eesatuwaa kaappatuu Ali'aazarakka k'ay
wod'anaw mak'k'eteeddino.
11 Ayaw gooppe, Ali'aazara gaasuwaan daro Ayihudatuu
barena kaaletsiyaawantta aggiide, Yesuusa ammaniino.

Yesuusi Bonchchuwaan Yerusaalame Geleedda
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luk'. 19:28-40)

12 Wonttetsa gallassi Paasigaa bonchchiyaasaa yeedda
daro Asay Yesuusi Yerusaalame biyaawaa siseedda.
13 Yaatiide zambbaa haytsaa oyk'k'iide,* Aa mokkanaw
keseeddino. Barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
«S'oossay galatetto!
S'oossaa suntsan yiyaa Israa'eeliyaa kaatii anjjetteed-
dawaa!»
yaageeddino.
14-15 S'oossaa Mas'aafay,
«S'iyoone katamaw, yayyoppa!
Be'a, ne kaatii hare maraa bolla uttiide yee»
giyaawaadan, Yesuusi hare maraa demmiide, Aa toggeedda.
16 Yesuusa kaalliyaawanttu hewaa kase akeekibeykkino;
shin Yesuusi bonchchetteeddawaappe guyyiyaan, S'oossaa
Mas'aafay hewaa ubbaa geeddawaanne k'ay unttunttukka
hewaa ubbaa Yesuusaw ootseeddawaa hassayeeddino.
17 Ali'aazar moogetteedda gonggoluwaappe Yesuusi Aa
s'eesiide, hayk'uwaappe dentseedda wode, Yesuusanna
de'iyaa daro Asay Yesuusaw markkatteedda.
18 Daro Asay Aa mokkanaw kesseeddawe, I he wolk'k'aama
maalaliyaawaa ootseedda diraassa.

12:8 Zar. 15:11 * **12:13** ***Zambbaa haytsaa oyk'k'iide:*** Hawe Ayihuda Asay
eretteedda asaa mokkiyaa wogaa. **12:13** Maz. 118:25

19 Hewaa diraw, Parisaawatuu ittuu ittuwaa, «Hinttenttu ayinne ootsanaw danddayennawaa be'iitee! Be'ite, gade ubbay Aa geeduwaa kaalleedda» yaageeddino.

20 Paasigaa bonchchiyaa gallassi goyinnanaw Yerusaalame beeddawanttu giddon itti itti Giriike asatuu de'iino.

21 Unttunttu Galiilaa gadiyaan Beetesayda geetettiyaa katamaappe yeedda Pilip'p'oosakko biide, «Godaw, nuuni Yesuusa be'anaw koyeetto» yaagiide woosseeddino.

22 Pilip'p'oosi biide, Inddiraasaw odina laa"atuukka biide, Yesuusaw odeeddino.

23 Yesuusi unttunttoo hawaadan yaageedda; «Taani, Asaa Na'ay, bonchchettiyaa saatii gakkeedda.

24 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; itti zarggaa ayfatta biittaan wod'd'aade wook'k'ana d'ayooppe, barekka attaw. Shin he zarggaa ayfatta wook'k'ooppe, daro ayfiyaa ayfaw.

25 Bare shemppuwaa siik'iyaa ooninne bayizzee; k'ay bare shemppuwaa ha sa'aan is's'iyaa ooninne med'inaa de'oo ashshee.

26 Ooninne Taw ootsooppe, Taana kaallanaw bessee; k'ay Taani de'iyaa sa'aan Taw ootsiyaawekka de'anawaa. Taw ootsiyaa oonanne, Ta Aabbukka Aa bonchchanawaa.

27 «Ha"i Ta shemppuu daro un"etteedda; yaatina waagoo? Taani, ‹Ta Aabboo, Taana ha saatattippe ashsharikki› yaagoo? Tuytti, Taani ha saatiyaan yeeddawe hawaa diraassa.

28 Ta Aabboo, ne suntsaa bonchcha» yaageedda.

He wode saluwaappe, «Taani Ta suntsaa bonchchaad; k'aykka gujjaade bonchchana» yaagiyaa k'aalay yeedda.

29 He sa'aan ek'k'eedda c'ora Asay he k'aalaa sisiide, «Hewe guuguntsaa» yaageedda.

Haranttu k'ay, «Kiitanchchay aw haasayeedda» yaageeddino.

30 Yesuusi zaariide unttuntta, «Ha k'aalay hinttenttu diraw yeeddawaappe attin, Ta diraassa gidenna.

31 Ha sa'ay pirddettiyaa wodii ha"a; ha sa'aa† mooddiyaawe ha"i kare olettanawaa.

32 K'ay Taani mask'k'aliyaa bolla kak'ettiyaa wode, asaa ubbaa Taakko goochchana» yaageedda.

33 I hewaa geeddawe ay mala hayk'uwaa I hayk'k'anenttonne unttuntta erissanaassa.

34 Daro Asay zaariide Yesuusa, «Nu higgii Kiristtoosi med'inaw de'iyaawaa odee. Yaatina, neeni waagaade, ‹Asaa

† **12:31** ***Ha sa'aa:*** Guussay ha alamiyaa gidiide ha Yohaannisa mishiraachchuwaan de'iyaa ha sa'aa giyaawe ha sa'aa bolla de'iyaa asaanne unttunttu kahaa baressa ootsiide mooddiyaa iitaa ayaanaa wolk'k'aa bessee.

Na'ay mask'k'aliyaa bolla kak'k'etana› gay? He Asaa Na'ay oonee?» yaageeddino.

35 Yesuusi, «Poo'uu hinttenanna guutsa wodiyaa gam"anawaa. Hinttenttoo d'umenna mala, poo'uu de'ishshin, poo'uwaan hamettite. D'umaan hamettiyaa uray hak'a binttonne erenna.

36 Poo'uwaa asaa gidana mala, hinttenttoo poo'uu de'ishshin, poo'uwaa ammanite» yaageedda. Yesuusi hewaa haasayeeddawaappe guyyiyaan, biide unttunttuppe geemetteedda.

Ayihudatuu Ammanennaan Is's'eedda Hanotaa

37-38 I hewaa keena wolk'k'aama malaataa unttunttu sintsan ootsooppekka, nabiyaa Isiyaasi,

«Godaw, nu markkatetsaa ooni ammaneeddee?
Goday bare wolk'k'aa oona besseedee?»

geeddawe tuma gidana mala, unttunttu Aa ammanibeykkino.

39-40 Isiyaasi k'aykka,

«Unttunttu ayfii s'eellenna mala,
unttunttu wozanaykka akeekena mala,
unttunttu S'oossaakko simmina, I unttuntta patsenna mala,

S'oossay unttunttu ayfiyaa k'ook'isseedda.
Unttunttu wozanaa dammisseedda»

geedda diraw, unttunttu ammananaw danddayibeykkino.

41 Isiyaasi Yesuusa bonchchuwaa be'eedda dirawunne k'ay aabaa haasayeedda diraw,‡ hewaa geedda.

42 Hewaa gidinakka, haray atto Ayihudatuu kaappatuwaappekka c'oratuu Yesuusa ammaneeddino. Shin Parisaawatuu barena Ayihudatuu woosa golliyaappe kessiino giide yayyeedda diraw, ammaneedda giide markkattibeykkino.

43 Ayaw gooppe, unttunttu S'oossaa sabaappe aatsiide, asaa sabaa siik'eeddino.

44 Yesuusi bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide yaageedda; «Taana ammaniyaa ooninne Taana kiitteeddawaakka ammaniyaawaappe attin, Ta s'alalaa ammanenna.

45 Taana be'iyaa ooninne Taana kiitteeddawaakka be'ee.

46 Taana ammaniyaa ubbay d'umaan de'enna mala, Taani poo'uwaa gidaade sa'aa yaad.

12:34 Maz. 110:4; Isa. 9:7; Hiz. 37:25; Dan. 7:14 **12:37-38** Isa. 53:1 **12:39-40** Isa. 6:10 ‡ **12:41** *Isiyaasi Yesuusa bonchchuwaa be'eedda dirawunne k'ay aabaa haasayeedda diraw,* Woy Isiyaasi S'oossaa bonchchuwaa be'eedda dirawunne k'ay Yesuusabaa haasayeedda diraw,

47 Ta k'aalaa sisiide azazettena uraa oonanne Taani pirddikke; ayaw gooppe, Taani alamiyaa ashshanaw yeeddawaappe attin, pirddanaw yabeykke.
48 Taana is's'iyaa oonanne k'ay Ta k'aalaa akkena oonanne pirddiyaawe de'ee. Taani odeedda k'aalay wurssetsaa gallassi he uraa pirddana.
49 Ayaw gooppe, Taani hawaa Taappe haasayabeykke; shin Taana kiitteedda Ta Aabbu Taani gaanawaanne haasayanawaa Taana azazeedda.
50 K'ay Aa azazuu med'inaa de'uwaa ahiyaawaa Taani eray; hewaa diraw, Taani odiyaawe Ta Aabbu Taana oda giide odeeddawaa» yaageedda.

13

Yesuusi Bare Kaalliyaawanttu Gediyaa Meec'c'eedda

1 Paasigaa bonchchiyaa gallassay gakkanaappe kasetiide, ha sa'aappe shaakettiide, Aawuwaakko biyaa wodii gakkeeddawaa Yesuusi ereedda; ha sa'aan de'iyaa barewantta ubbaa wode siik'eedda; wurssetsay gakkanaw unttuntta siik'eedda.
2 Yesuusinne kaalliyaawanttu kawuwaa miishshin, Simoona na'aa Yihudaa Ask'k'orootu Yesuusa aatsi immanaadan, s'alahii Aa k'ofissi wotseedda.
3 Yesuusi bare Aawuu ubbabaa Aa kushiyan wotseeddawaa, k'ay S'oossaa matappe I yeeddawaanne, simmiide aakko baanawaa ereedda.
4 Yesuusi miyasaappe denddi ek'k'iide, bolla bagga mayuwaa k'aari wotsiide, poos'aa bare s'eessan danc'c'eedda.
5 Hewaappe guyyiyaan, haatsaa meechchaa miishshaan tigiide, barena kaalliyaawanttu gediyaa meechchaanne bare s'eessan danc'c'eedda poos'an k'uc'ussaa doommeedda.
6 Yesuusi Simooni P'es'iroosakko yiina P'es'iroose, «Godaw, neeni ta gediyaa meec'c'anaw hanayiyee?» yaageedda.
7 Yesuusi zaariide Aa, «Taani ootsiyaawaa neeni ha"i erakka; shin guyyeppe eranaassa» yaageedda.
8 P'es'iroose, «Neeni ta gediyaa ubbakka meec'c'akka!» yaageedda.
Yesuusi Aa, «Taani ne gediyaa meec'c'ana d'ayooppe, newunne Tawunne ittipetetsay baawa» yaagiide zaareedda.
9 Simoona P'es'iroose Yesuusa, «Godaw, yaatooppe, ta gediyaa s'alalaa meec'c'oppa; ta kushiyaakka ta huup'iyaakka meec'c'a!» yaageedda.
10 Yesuusi zaariide, «Bollaa meec'etti diggeedda uray ooninne gediyaappe harabaa meec'ettanaw koshshenna; aw ubbasaykka geeshsha. K'ay hinttenttukka geeshsha; shin ubbay geeshsha gidikkita» yaageedda.

11 Ayaw gooppe, Yesuusi barena aatsi immana uray oo-
nenttonne ereedda; I, «Hinttenttu ubbay geeshsha gidikkita»
geeddawe hawaassa.
12 Unttunttu gediyaa meec'c'eeddawaappe guyyiyaan,
Yesuusi bare mayuwaa mayyiide, baresaa guyye simmi
bi uttiide unttuntta yaageedda; «Taani hinttenttoo
ootseeddawaa akeekiitee?
13 Hinttenttu Taana, tamaarissiyaawoonne Godaw giita;
Taani he hinttenttu giyaawaa gidiyaa diraw, loytseeddita.
14 Taani hinttenttoo Godaanne hinttentta tamaaris-
siyaawaa gidaadde, hinttenttu gediyaa meec'c'iyaawaa
gidooppe, hinttenttukka ittuu ittuwaa gediyaa meec'c'anaw
bessee.
15 Ayaw gooppe, Taani hinttenttoo ootseeddawaadan, hint-
tenttukka ootsana mala, hinttenttoo leemisuwaa gidaaddi.
16 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; k'oomay bare go-
daappe aad'd'enna. K'ay kiitetteedda uraykka barena kiit-
teeddawaappe aad'd'enna.
17 Hinttenttu hewaa eriide ootsiyaawaa gidooppe anjjet-
teeddawantta.
18 «Taani hinttenttoo ubbabaa haasayikke. Taani dooreed-
dawantta eray; shin S'oossaa Mas'aafay, ‹Taani barsseed-
dawe Ta kushiyaa sa"eedda› geeddawe tuma gidanaw bessee.
19 Hewe haniyaa wode Taani Taana* gidiyaawaa hinttenttu
ammanana mala, hewe hananaappe kasetaade hinttenttoo
hananawaa oday.
20 Taani hinttenttoo tumuwaa oday; Taani kiittiyaa
oonanne mokkiyaa uray taanakka mokkee; k'ay Taana
mokkiyaa ooninne Taana kiitteeddawaa mokkee»
yaageedda.

Yesuusi Barena Aatsi Immanawe Oonentto Kasetiide Odeedda
(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luk'. 22:21-23)
21 Yesuusi hewaa haasayeeddawaappe guyyiyaan, bare
wozanaan daro metootiide, «Taani hinttenttoo tumuwaa
oday; Taana hintteppe ittuu aatsi immanawaa» giide
k'onc'c'iyaan odeedda.
22 I oona haasayinttonne, kaalliyaawanttoo ubbaakka
erettennaan is's'ina, ittuu ittuwaa s'eelleeddino.
23 Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuu, Yesuusi siik'iyaawe,
Yesuusa matan utteedda.
24 Hewaa diraw, Simoona P'es'iroose he kaalliyaawaa
simi"iide, «I oona gintto, ane Aa oochcha» yaageedda.
25 Hewaa diraw, he kaalliyaawe Yesuusa haytsaakko
shiik'iide, «Godaw, I oonee?» yaageedda.

13:18 Maz. 41:9 * **13:19** *Taani Taana:* Yoh. 8:24S'eellite.

26 Yesuusi zaariide, «Taani ukitsaan c'abbaa tushaade immiyaawe Aa» yaageedda. K'ay ukitsaa mentsi akkiide, c'abbaa tushiide, Simoona na'aa, Yihudaa Ask'k'orootaw immeedda.
27 Yihuday ukitsaa mentsowaa akkowaappe guyyiyaan, Sees'aanay ellekka Yihudaan geleedda. Yesuusi Aa, «Neeni ootsanawaa elleella ootsa!» yaageedda.
28 Shin he sa'aan utteeddawanttuppe ooninne Yesuusi hewaa Aa ayaw geeddenttonne eribeenna.
29 Yihuday miishshaa k'arc'c'iitiyaa oyk'k'iyaa diraw, kaalliyaawanttuppe ittuu ittuu Yesuusi Yihudaa, «Paasigaa bonchchiyaa gallassaw barena koshshiyaawaa baade shamma woy hiyyeesaw mis'uwaataa imma geedda» yaagiide k'oppeeddino.
30 Yihuday ukitsaa mentsowaa akkiide, ellekka kare kesseedda; he wode sa'ay k'amma.

Ooratsa Azazuwaa
31 Yihuday kare keseeddawaappe guyyiyaan, Yesuusi yaageedda; «Ha"i Taani Asaa Na'ay bonchchettaaddi: S'oossaykka Ta baggana bonchchetteedda.
32 S'oossay Ta baggana, Asaa Na'aa baggana bonchchettooppe, I bare huup'ew Taana Asaa Na'aa bonchchanawaa; k'ay I Taana ellekka bonchchanawaa.
33 Ta naatoo, Taani hinttenanna daro wodiyaa gam"ikke. Hinttenttu Taana koyyana; shin Taani Ayihudatuwaa, ‹Taani biyaasaa hinttenttu baanaw danddaykkita› geeddawaadan, hinttewukka ha"i oday.
34 Taani hinttentta ooratsa azazuwaa azazay; ittuu ittuwaa siik'ite. Taani hinttentta siik'eeddawaadankka, hinttenttu ittuu ittuwaa siik'ana bessee.
35 Hinttenttu ittuu ittuwaanna siik'ettooppe, Taana kaalliyaawantta gidiyaawaa Asay ubbay erana» yaageedda.

P'es'iroose Kaddanawaa Yesuusi Kasetiide Odeedda (Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luk'. 22:31-34)
36 Simooni P'es'iroose Yesuusa, «Godaw, neeni hak'a bay?» yaageedda.

Yesuusi zaariide, «Taani biyaasaa neeni ha"i Taana kaallanaw danddayakka; shin guyyeppe kaallana» yaageedda.

37 P'es'iroose, «Godaw, taani neena ha"i kaallanaw ayaw danddaykkitaa? Taani ne diraw, hayk'k'anawukka giiga uttaad!» yaageedda.

38 Yesuusi zaariide, «Ta diraw hayk'k'anaw ha"i tumu giiga uttaaddii? Taani new tumuwaa oday; kuttuu waassanaappe kase, neeni Taana heezzu gede kaddanaassa» yaageedda.

14

Yesuusi Aawuwaakko Afiyaa Ogiyaa

1 Yesuusi kaalliyaawantta «Hinttenttu wozanay hirggoppo;
S'oossaan ammanite; Taanankka ammanite.*
2 Ta Aabbu gollen daro sa'ay de'ee. Hewaa gidennentto,
Taani hinttenttoo hewaa odikke; Taani hinttenttoo sa'aa gi-
igissanaw bay.
3 Taani baade sa'aa giigisseeddawaappe guyyiyaan, Taani
de'iyaa sa'aan hinttenttukka de'ana mala, simma yaade hint-
tentta Taakko afana.
4 K'ay hinttenttu Taani biyaa ogiyaa eriita» yaageedda.
5 Toomaasi, «Godaw, neeni biyaasaa nuuni erokko; ogiyaa
waaniide eranaw danddayeetto?» yaageedda.
6 Yesuusi zaariide, «Ogii, tumuunne de'uu Taana; Ta
baggannappe attin, ooninne Ta Aabbukko baanaw dand-
dayenna.
7 Hinttenttu Taana eriyaawaa gidintto, Ta Aabbakka er-
ana; ha"ippe doommiide, hinttenttu Aa eriitanne k'ay Aa
be'eeddita» yaageedda.
8 Pilip'p'oosi Yesuusa, «Godaw, Aawuwaa nuuna bessa; hewe
nuw gidanawaa» yaageedda.
9 Yesuusi zaariide yaageedda; «Pilip'p'oosaa, Taani hawaa
keena wodiyaa hinttenanna de'inakka Taana erikkii? Taana
be'eedda uray Aawuwaakka be'eedda; yaatina, neeni waa-
gaade, ‹Aawuwaa nuuna bessa› gay?»
10 Taani Aawuwaa giddon de'iyaawaa k'ay Aawukka Ta
giddon de'iyaawaa neeni ammanikkii? Taani hinttenttoo
odiyaa k'aalaa Taani Taappe odikke; shin Ta giddon de'iyaa
Aawuu bare oosuwaa ootsee.
11 Taani Aawuwaa giddon de'iyaawaanne k'ay Aawukka
Ta giddon de'iyaawaa Taana ammanite; hewe d'ayooppe, Ta
oosuwaabaw Taana ammanite.
12 «Taani hinttenttoo tumuwaa oday; Taana ammaniyaa
uray Taani ootsiyaa oosuwaa ootsana. Taani Aawuwaakko
biyaa diraw, he uray hawaappe aad'd'iyaa oosuwaa ootsana.
13 Aawuu Na'aa gaasuwaan, Ta baggana bonchchettana
mala, Ta suntsan hinttenttu woossiyaa ubbabaa Taani hint-
tenttoo polana.
14 Hinttenttu Ta suntsan Taana ayaanne oochchooppekka,
Taani polana.

Yesuusi Ayaana Geeshsha Kiittanaw Immeedda Hidootaa

15 «Hinttenttu Taana siik'iyaawaa gidooppe, Ta azazuwaa
naagana.

---

* **14:1** *S'oossaan ammanite; Taanankka ammanite:* S'oossaan ammanuu hinttew de'ee guussay, Taanankka ammanuu de'ee guussaa.

16-17 Taani Aawuwaa woosana; hinttenanna med'inaw de'ana mala, tumatetsaa Ayaanaa, hara mentsetsiyaawaa hinttenttoo I immana. Ha sa'ay he tumatetsaa Ayaana be'ennawaanne erennawaa gidiyaa diraw, Aa akkanaw danddayenna; shin I hinttenanna de'iyaa dirawunne hinttenttu giddon de'ana diraw, hinttenttu Aa eriita.

18 «Taani hinttentta aawuunne aata baynna yii'o naanaadan hintterekka aggabashikke; Taani simmaade hinttenttukko yaana.

19 Guutsa wodiyaappe guyyiyaan, alamii Taana laa'entsuwaa be'enna; shin hinttenttu Taana be'ana; Taani de'uwaan de'iyaa diraw, hinttenttukka k'ay de'uwaan de'ana.

20 Taani Ta Aawuwaa giddon de'iyaawaanne hinttenttu Ta giddon de'iyaawaa, k'ay Taani hinttenttu giddon de'iyaawaanne hinttenttu he gallassi erana.

21 «Ta azazuu Aa matan de'iyaa asay, k'ay he azazuwaakka naagiyawe, I Taana siik'iyaa asaa. Taana siik'iyaa asaa Ta Aabbukka siik'ee; Taanikka Aa siik'ay. Taani aw k'onc'c'ana» yaageedda.

22 Yihudaa Ask'k'oroota gidenna Yihuday Yesuusa, «Godaw, neeni ne huup'iyaa alamiyaa bessenaan, nuuna bessana giyaawaa waagaade gay?» yaageedda.

23 Yesuusi, «Taana siik'iyaa ooninne Ta k'aalaa naagee; Ta Aabbu Aa siik'anawaa; k'ay Ta Aabbunne Taaninne aakko yiide, aanana de'ana.

24 Taana siik'enna uray ooninne Ta k'aalaw azazettena; hinttenttu sisiyaa k'aalay Taana kiitteedda Aawuwaappe attin, Tawaa gidenna.

25 «Taani hinttenanna ittippe de'aadde hawaa hinttenttoo odaaddi;

26 shin Geeshsha Ayyaanay, mentsetsiyaawe, Aawuu Ta suntsan kiittanawe, hinttentta ubbabaa tamaarissanawaa. Taani hinttenttoo odeedda ubbabaakka hinttentta hassayissanawaa.

27 «Taani sarotetsaa hinttenanna wotsay; Ta sarotetsaa hinttenttoo immay. Taani alamii immiyaa sarotetsaa malaa immikke. Hinttenttu hirggoppitenne yayyoppite.

28 Taani hinttenttoo, ‹Taani bay; shin simmaade hinttenttukko yaana› geeddawaa siseeddita; hinttenttu Taana siik'eeddawaa gidintto, Taappe Aawuu dariyaa diraw, Taani Aawuwaakko biyaawan hinttenttu nashettanita.

29 Hewe haniyaa wode hinttenttu ammanana mala, hewe hanennaan de'ishshin, haananna kasetaade Taani hinttenttoo odaaddi.

30 «Ha alamiyaa mooddiyaawe yiyaa diraw, Taani hawaappe sintsan hinttenanna loytsa haasayikke. Taana I ayinne ootsanaw danddayenna.
31 Shin Taani Aawuwaa siik'iyaawaa alamii eranaw bessee; k'ay Taanikka Aawuu Taana azazeeddawaadan ootsay. Denddi ek'k'ite; hawaappe boytte.

15

Woynniyaa Giyaa Turaw Tumu Anuu Yesuusa

1 «Taani woyniyaa geetettiyaa turaw tumu ano; goshshanchchay Ta Aabba.
2 Ta giddon de'iyaa ayfiyaa ayfena turaa maraa ubbaa I karee; ayfiyaa turaa maraa ubbay kasewaappe loytsi ayfanaadan, he maraa s'eeraa I c'iggiide geeshshana.
3 Taani hinttenttoo ha"i odeedda k'aalaa gaasuwaan, hinttenttu geeshsha.
4 Ta giddon de'ite; Taanikka hinttenttu giddon de'ana. Woynniyaa turaa maray anuwaanna ittippe de'ennaan d'ayooppe, he maray barekka ayfiyaa ayfanaw danddayennawaadan, hinttenttukka Ta giddon de'ennaan d'ayooppe, ayfiyaa ayfanaw danddaykkita.
5 «Taani woyniyaa turaw ano; hinttenttu he turaa maratuwaa. Ta giddon de'iyaa uray, Taanikka Aa giddon de'iyaa uray, daro ayfiyaa ayfana; ayaw gooppe, Taani baynnaan hintterekka ayinne ootsanaw danddaykkita.
6 Ta giddon de'enna uray turaa maraadan, karen yeggina meleeddawaa shiishshiide tamaan wotsina, I ees's'anawaa.
7 Hinttenttu Ta giddon de'ooppe, k'ay Ta k'aalaykka hinttenttu giddon de'ooppe, hinttenttu koyyeeddawaa ayaa gidinakka woossite; hinttenttu akkanita.
8 Hinttenttu daro ayfiyaa ayfooppenne k'ay Taana kaalliyaawantta gidooppe, hewan Ta Aabbu bonchchettanawaa.
9 Aawuu Taana siik'eeddawaadan, Taanikka hinttentta siik'aaddi; Ta siik'uwaan de'ite.
10 Taani Ta Aabbu azazuwaa naagaade Aa siik'uwaan de'eeddawaadan, hinttenttukka Ta azazuwaa naagooppe, Ta siik'uwaan de'anita.
11 «Ta nashechchay hinttenanna de'ana malanne, hinttenttu nashechchay kumentsaa gidana mala, Taani hawaa hinttenttoo odaaddi.
12 Ta azazuu hawaa; Taani hinttentta siik'iyaawaadan, hinttenttukka ittuu ittuwaanna siik'ettite.
13 Bare shemppuwaa bare laggew aatsiide immiyaawaappe aad'd'iyaa siik'uu oossinnekka baawa.
14 Taani hinttentta azazeeddawaa ubbaa ootsooppe, hinttenttu Ta laggetuwaa.

15 «Ayilii bare goday ootsiyaawaa erenna diraw, Taani hinttentta hawaappe sintsaw ayilatuwaa giikke; shin Taani hinttentta Ta laggetuwaa gaad. Ayaw gooppe, Ta Aawuwaappe siseedda ubbabaa Taani hinttenttoo odaaddi.
16 Taani hinttentta dooreeddawaappe attin, hinttenttu Taana dooribeykkita. Hinttenttu biide ayfiyaa ayfana malanne de'ana mala, Taani hinttentta suntsaad. K'ay Aawuukka hinttenttu Ta suntsan* woosseeddawaa ubbaa immana.
17 Taani hinttentta azaziyaawe hawaa; ittuu ittuwaanna siik'ettite.

Yesuusi Ha Alamii Is's'iyaawaa Odeedda

18 «Alamii hinttentta is's'ooppe, kasetiide Taana is's'eeddawaa akeekite.
19 Hinttenttu alamiyaassa gideeddentto, alamii barewaadan hinttentta siik'ana; shin Taani hinttentta alamiyaappe dooreeddawaappe attin, hinttenttu alamiyaassa gidikkita; alamii hinttentta is's'iyaawe hawaassa.
20 ‹Ayilii bare godaappe darenna› gaade Taani hinttenttoo odeeddawaa hassayite. Unttunttu Taana yedersseeddawaa gidooppe, hinttenakka yederssana. Unttunttu Ta k'aalaa naageeddawaa gidooppe, hinttenttu k'aalaakka naaganawantta.
21 Shin unttunttu Taana kiitteeddawaa erenna diraw, ha ubbaa Ta gaasuwaan unttunttu hinttenttu bolla ootsanawantta.
22 Taani yaade unttunttoo odennawaa gidintto, unttunttoo nagaraa gidenna; shin ha"i unttunttu ootsiyaa nagaraa gaasoyiyaawe baawa.
23-24 Taana is's'iyaawe Ta Aawuwaakka is's'eedda. Ooninne ootsibeenna oosuwaa unttunttu giddon Taani ootsabeennabaa gidintto, unttunttoo nagaraa gidennaan attanawaa; shin ha"i unttunttu Taani ootseedda oosuwaa be'iide, Taanakka Ta Aawuwaakka is's'eeddino.
25 Shin unttunttu higgiyan, ‹Taana c'oo is's'eeddino› geetettiide s'aafetteeddawe polettana mala, hawe haneedda.

26 «Shin Aawuwaappe yiyaa tumatetsaa Ayyaanay mentsetsiyaawe yaanawaa. Taani Aawuwaappe hinttenttoo Aa yeddana; k'ay I Tabaa markkattanawaa.
27 Hinttekka k'ay kaseppe doommiide, Taananna de'iyaa diraw, Tabaa markkattana.

---

* **15:16** ***Ta suntsan:*** Woy «Taana kaalliyaawantta gidiyaa diraw» **15:25** Maz. 35:19; 69:4

16

1 «Taani hawaa hinttenttu d'ubettenna mala, hinttenttoo
odaaddi.
2 Unttunttu hinttentta barenttu Ayihuda woosa golliyaappe
kessi yeddanawantta. Hewaa bolla k'ay hinttentta wod'iyaa
uray S'oossaw ootsiyaawaa aw malatiyaa wodii yaanawaa.
3 Unttunttu hewaa hinttenttu bolla ootsiyaawe Taananne
Aawuwaa erenna diraassa.
4 Shin unttunttu hewaa hinttenttu bolla ootsiyaa wodii
gakkiyaa wode, Taani hinttenttoo odeeddawaa hinttenttu
hassayana mala, Taani hinttenttoo hawaa odaaddi.

Geeshsha Ayaanaa Oosuwaa

«Taani hinttenanna de'iyaa diraw, koyro hewaa hinttenttoo
odabeykke.
5 Shin ha"i Taani Taana kiitteeddawaakko bay; shin hint-
teppe ooninne, ‹Hak'a bay?› giide Taana oochchiyaawe
baawa.
6 Shin Taani hawaa odeedda diraw, hinttenttu wozanaan
daro kayyuu de'ee.
7 Shin Taani hinttenttoo tumuwaa oday; Taani biyaawe
hinttenttoo lo"a. Ayaw gooppe, Taani baana d'ayooppe,
mentsetsiyaawe hinttenttukko yeenna; shin Taani booppe,
Aa hinttenttukko yeddana.
8 K'ay mentsetsiyaawe yiide, unttunttu nagaraabaa,
S'oossaa s'illotetsaabaanne pirddaabaa ha sa'aa Asay
bayizzeeddawaa bessanawaa.
9 Nagaraabay Asay Taana ammanenna diraassa.
10 S'illotetsaabay k'ay Taani Aawuwaakko biyaa diraw,
hinttenttu Taana laa'entsuwaa be'ikkita.
11 S'oossaa pirddaabay k'ay alamiyaa mooddiyaawe pird-
detteedda diraassa.
12 «Taani hinttenttoo odiyaabay darobay de'ee; shin ha"i
hinttenttoo gelenna.
13 Tumatetsaa Ayyaanay yiyaa wode, hinttentta tumatetsaa
ubbaakko kaalletsanawaa. Ayaw gooppe, I bare siseeddawaa
odanaappe attin, bareppe ayinne odenna. K'ay sintsappe
yaanabaa hinttenttoo I odanawaa.
14 I Taana bonchchanawaa; ayaw gooppe, I Taw
de'iyaawaappe akkiide, hinttenttoo odanawaa.
15 Aawoo de'iyaabay ubbay Tawaa; mentsetsiyaawe Taw
de'iyaabaappe akkiide, hinttenttoo odanawaa Taani geed-
dawe hawaassa.

*Yesuusa Kaalliyaawanttu Kayyuu Nashechchaw Laamet-
tana*

16 «Guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hinttenttu Taana be'ikkita; k'ay guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hinttenttu Taana be'ana» yaageedda.

17 Yesuusa kaaliyaawanttuppe ittuu ittuu barenttu giddon, « ‹Guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hinttenttu Taana be'ikkita; k'ay guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hinttenttu Taana be'anita; ayaw gooppe, Taani Aawuwaakko bay› giyaawe hewe waagiyaawee?» yaageeddino.

18 « ‹Guutsa wodiyaappe guyyiyaan› giyaawe waagiyaawee? I ayaw haasayinttonne nuw erettenna» yaageeddino.

19 Unttunttu barena oochchanaw koyyiyaawaa Yesuusi eriide, unttuntta yaageedda; «Taani, ‹Guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hinttenttu Taana be'ikkita; k'ay guutsa wodiyaappe guyyiyaan, hinttenttu Taana be'ana› geeddawoo hinttenttu ittuu ittuwaa oochchiitee?

20 Taani hinttenttoo tumuwaa oday. Hinttenttu yeekkananne kayyottana; shin ha alamii nashettana. K'ay hinttenttu kayyottana; shin hinttenttu kayyottowe nashechchaa gidanawaa.

21 Itti mishiratta na'aa yelana haniyaa wode, bare yeliyaa wodii gakkeedda diraw, oyk'ettaw; shin na'ay yeletteeddawaappe guyyiyaan, na'ay ha sa'aan yeletteedda nashechchaa diraw, bare oytsaa hassayukku.

22 Hewaa diraw, hinttenttukka hinttenttu wozanaan kayyottiita; shin Taani laa'entsuwaa hinttentta be'ana; k'ay hinttenttu wozanay loytsi nashettana; hinttenttu nashechchaa ooninne hintteppe akkena.

23 «He gallassi hinttenttu Taana ayinne woossikkita. Taani hinttenttoo tumuwaa oday; hinttenttu Ta suntsan woossiyaawaa ubbaa Aawuu hinttenttoo immanawaa.

24 Ha"i gakkanaw Ta suntsan ayinne woossibeykkita; hinttenttu nashechchay polettana mala, S'oossaa woossite; hinttenttu akkana.

25 «Hawaa Taani hinttenttoo leemisuwaan odaaddi; shin Taani leemisuwaan odenna wodii yaanawaa; shin Aawuwaabaa Taani hinttenttoo k'onc'c'iyaan odana.

26 Taani he gallassi, hinttenttu Ta suntsan Aawuwaa woosana; k'ay hinttenttu diraw, Taani Aawuwaa woosana giikke.

27 Ayaw gooppe, Aawuu bare huup'ew hinttentta siik'ee; hinttenttu Taana siik'iyaa dirawunne Taani Aawuwaa matappe yeeddawaa ammano diraw, I hinttentta siik'ee.

28 Taani Aawuwaa matappe ha alamiyaa yaad; k'ay ha alamiyaa aggaade Aawuwaakko baana» yaageedda.

29 Yesuusa kaalliyaawanttu zaariide Yesuusa, «Be'a, ha"i neeni k'onc'c'iyaan haasayaasa; leemisuwaan ayinne haasayakka.
30 Neeni ubbabaa eriyaawaa nuuni ha"i ereetto; k'ay neena ooninne oochchana mala, neeni koyyennawaa ereetto. Hewe nuuna neeni S'oossaappe yeeddawaa ammantsee» yaageeddino.
31 Yesuusi zaariide unttuntta, «Ha"i ammaniitee?
32 Be'ite, hinttenttu hinttenttu golle golle laalettiyaa wodiinne Ta s'alalaa yeggi bashiyaa wodii yaanawaa; ha"ikka yi diggeedda. Shin Aawuu Taananna de'iyaa diraw, Ta s'alalaa gidikke.
33 Hinttenttu Ta giddon de'iidde, saro de'ana mala, Taani hawaa hinttenttoo odaaddi. Alamiyaan hinttenttu waayettana. Shin minnite; Taani alamiyaa s'oonaad» yaageedda.

17

Yesuusa Woosaa
1 Yesuusi hewaa haasayeeddawaappe guyyiyaan, pude saluwaa s'eelliide, hawaadan yaageedda; «Ta Aabboo, wodii gakkeedda; ne Na'ay neena bonchchana mala, neenikka ne Na'aa bonchcha.
2 Ayaw gooppe, neeni aw immeedda ubbaw med'inaa de'uwaa I immana mala, asaa ubbaa bollan aw maataa immaadda.
3 Asay neena itti tumu S'oossaa gideeddawaa erana malanne, k'ay neeni kiitteedda Yesuusi Kiristtoosa erana mala, hawe med'inaa de'uwaa.
4 Neeni Taw ootsanaw immeedda oosuwaa polaade, neena sa'aan bonchchaad.
5 Ha"ikka k'ay Aawoo, alamii med'ettanaappe kase ne matan Taw de'iyaa bonchchuwaan ne sintsan Taana bonchcha.
6 «Alamiyaa asaappe neeni Taw immeeddawanttoo ne suntsaa erissaad; unttunttu newantta; k'ay neeni unttuntta Taw immaadda. Unttunttu ne k'aalawukka azazetteeddino.
7 Ha"i neeni Taw immeedda ubbabay neeppe yeeddawaa unttunttu eriino.
8 Ayaw gooppe, neeni Taw immeedda k'aalaa Taani unttunttoo immaaddi; unttunttukka he k'aalaa akkeeddino. Taani ne matappe yeeddawe tuma gidiyaawaa eriide Neeni Taana kiitteeddawaakka ammaneeddino.
9 «Taani unttunttoo woossay; alamew neena woossikke. Shin Neeni Taw immeedda asaw woossay; ayaw gooppe, unttunttu newantta.
10 Taw de'iyaa ubbabay nebaa; k'ay New de'iyaa ubbabaykka Tabaa. Taani unttunttu baggana bonchchettaaddi.

11 Taani hawaappe guyyiyaan, alamiyaan de'ikke; unttunttu alamiyaan de'iino; Taani ha"i neekko bay. Geeshsha Aawoo, ha Neeni Taw immeeddawanttu Neeninne Taani ittuwaa gidiyaawaadan, unttunttu ittuwaa gidana mala, unttuntta ne suntsan naaga.

12 Taani unttunttunna alamiyaan de'aadde, neeni Taw immeedda ne suntsaa wolk'k'an unttuntta naagaad. Taani unttuntta naagaad; S'oossaa Mas'aafay geeddawe polettana mala, bashshay bessiyaa uraappe attin, unttunttuppe haray ooninne baybeena.

13 «Ha"i Taani Neekko bay; unttunttu wozanaan Ta nashechchay polettana mala, hawaa Taani alamiyaan haasayay.

14 Taani unttunttoo ne k'aalaa immaaddi; Taani alamiyaassa gidennawaadan, unttunttukka alamiyaassa gidenna diraw, alamii unttuntta is's'eedda.

15 Neeni s'alahiyaappe unttuntta naagana mala woossiyaawaappe attin, alamiyaappe kessana mala woossikke.

16 Taani alamiyaassa gidennawaadan, unttunttukka alamiyaassa gidikkino.

17 Neeni tumatetsaan unttuntta newantta ootsa; ne k'aalaykka tumatetsaa.

18 Neeni Taana alamiyaa kiitteeddawaadan, Taanikka unttuntta alamiyaa kiittaad;

19 k'ay unttunttu tumatetsaan new dummatana mala, unttunttu diraw, Taani Ta huup'iyaa new dummayaad.

20 «Taani unttunttu s'alalaw woossikke; shin unttunttu k'aalaa odina, Taana ammaneeddawanttookka woossay.

21 Unttunttu ubbay ittuwaa gidana mala, Taani woossay. Aawoo, Neeni Ta giddon de'iyaawaadan, k'ay Taanikka Ne giddon de'iyaawaadan, unttunttu nu giddon de'iino. K'ay neeni Taana kiitteeddawaa alamii ammanana mala, unttunttu ittuwaa gidino.

22 Neeninne Taani ittuwaa gidiyaawaadan, unttunttu ittuwaa gidana mala, neeni Taana bonchcheeddawaadan, Taanikka unttuntta bonchchaad.

23 Taani unttunttu giddon de'ina, Neeni Ta giddon de'ina, k'ay Neeni Taana siisiyaawaadan, unttunttakka siik'owaanne Neeni Taana ha alamiyaa kiitteeddawaa alamii eranaadan, unttunttu ubbaa ittuwaa gidino.

24 «Aawoo, sa'ay med'ettanaappe kase Neeni Taana siik'eedda diraw, Taw immeedda Ta bonchchuwaa unttunttu be'ana mala, Neeni Taw immeeddawanttu Taani de'iyaa sa'aan Taananna de'ana mala koyaad.

17:12 Maz. 41:9; Yoh. 13:18

25 «S'illo Aawoo, alamiyaa Asay Neena erenna; shin Taani neena eray. K'ay Neeni Taana kiitteeddawaa hawanttu eriino.
26 Neeni Taana siik'eedda siik'uu unttunttu giddon de'ana mala, k'ay Taanikka unttunttu giddon de'ana mala, Taani Ne suntsaa unttuntta erissaad; sintsawukka erissana» yaageedda.

18

Yesuusi Bare Morkketuwaa Kushiyan Oyk'eteedda (Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Luk'. 22:47-53)

1 Yesuusi hewaa giide, S'oossaa woosseeddawaappe guyyiyaan, barena kaalliyaawanttunna K'ediroona giyaa zanggaaraa pinneedda. He sa'aan atikilttiyaa sa'ay de'ee; Yesuusinne Yesuusa kaalliyaawanttu geleeddino.
2 Yesuusa aatsi immeedda Yihuday he sa'aa ereedda; ayaw gooppe, Yesuusi ubbaa wode barena kaalliyaawanttunna hewan shiik'ee.
3 Hewaa diraw, kaaletsiyaa k'eesatuwaa kaappatuunne Parisaawatuu Yihudaanna baanaadan immeedda Roomaa wotaadaratuunne Geeshsha Golliyaa naagiyaawanttu kuraaziyaa, yabbiyaanne tooraa oyk'k'iide he sa'aa beeddino.
4 Yesuusi barena gakkanaw haniyaa ubbabaa eriide, gas'aa kesiide, «Oona koyyiitee?» yaageedda.
5 Unttunttu zaariide, «Naazireetiyaa Yesuusa koyyeetto» yaageeddino.
Yesuusi zaariide, «Taani Aa» yaageedda.
Yesuusa aatsi immeedda Yihudaykka hewan unttunttunna ek'k'eedda;
6 Yesuusi, «Taani Aa» geedda wode, unttunttu guyyekko shiik'iide, sa'aan kunddeeddino.
7 Yesuusi k'aykka, «Oona koyyiitee?»
Yaagi oochchina unttunttu, «Naazireetiyaa Yesuusa» yaageeddino.
8 Yesuusi zaariide, «Taani Aa gidiyaawaa hinttenttoo odaaddi; simmi hinttenttu Taana koyyiyaawaa gidooppe, hawantta yeddite» yaageedda.
9 I, «Ta Aabboo, neeni Taw immeeddawanttuppe haray atto, ittuwaakka bayizzabeykke» geeddawe polettana mala, hewaa geedda.
10 Simooni P'es'iroosaw mashshay de'ee; I he mashshaa shoddinne k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa k'oomaa ushechcha haytsaa shoc'iide, k'ans's'i yeggeedda. He k'oomaa suntsay Malkkoosa.

11 Yesuusi P'es'iroosa, «Ne mashshaa shookuwaan zaaraade
wotsa! Ta Aabbu Taw immeedda metuwaa s'uu'aa Taani
ushikkitaa?» yaageedda.

Yesuusi K'eesatuwaa Kaappuwaa
Haanna Sintsa Shiik'eedda

12 Shaalak'ay, daro wotaadaratuunne k'ay Geeshsha Gol-
liyaa naagiyaawanttu Yesuusa oyk'k'iide k'achcheeddino.
13 Koyro Yesuusa Haannakko afeeddino; Haanni he laytsi
k'eesatuwaa kaappatuwaa gideedda K'ayaafaa bolluwaa.
14 «Asaa ubbaa diraw, itti Asay hayk'k'intto lo"a» giide Ayi-
hudatuwaa zoreeddawe K'ayaafaa.

P'es'iroose Yesuusa Kaddeedda
(Mat. 26:69-70; Mar. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

15 Simooni P'es'iroosinne hara itti kaalliyaawe Yesuusa
kaalliide beeddino. He hara kaalliyaawaa k'eesatuwaa kaap-
puu ereedda; hewe Yesuusanna k'eesatuwaa kaappuwaa
dirssaa garssa geleedda.
16 Shin P'es'iroose karenna dirssaa penggiyaan ek'k'eedda.
K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu eriyaa hara kaalliyaawe
kare kesiide, penggiyaa naagiyaa naattiw odiide, P'es'iroosa
dirssaa garssa gelisseedda.
17 Penggiyaa naagiyaa naatta P'es'iroosa, «Neeni ha bi-
taniyaa kaalliyaawanttuppe ittuwaa gidikkiiyee?» yaa-
gaaddu.
I, «Tuytti, taani gidikke» yaageedda.
18 Sa'ay meeggiyaa diraw, ayilatuunne Geeshsha Gol-
liyaa naagiyaawanttu tamaa ees's'iidde, bonk'k'eeddawaa
yuuyyi aad'd'i ek'k'iide kashiino; P'es'iroosikka unttunttunna
ek'k'iide, he tamaa kashee.

K'eesatuwaa Kaappuu Yesuusa Oochcho Ooshaa
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

19 K'eesatuwaa ubbatuwaa Kaappuu, Yesuusa
kaalliyaawanttubaane Aa timirttiyaabaa oochcheedda.
20 Yesuusi aw zaariide, «Taani asaa ubbaw k'onc'c'iyaan
odaaddi. Taani Ayihuda ubbay shiik'iyaa Ayihuda woosa
golleninne Geeshsha Golliyaan ubbaa wode tamaarissaad;
geeman ayinne haasayabeykke.
21 Yaatina, neeni Taana ayaw oochchay? Taani odeed-
dawaa siseedda asaa oochcha; he Asay Taani odeeddawaa
ereedda» yaageedda.
22 Yesuusi hewaa geedda wode, hewaan ek'k'eedda
wotaadaratuwaappe ittuu Yesuusa bak'k'iide, «K'eesatuwaa
ubbatuwaa kaappuwaa bolla hawaadan zaaray?»
yaageedda.

23 Yesuusi zaariide, «Taani balabaa haasayeeddawaa gidooppe, hawaan de'iyaa asaa ubbaw oda; shin Taani tumuwaa haasayeeddawaa gidooppe, Taana ayaw bak'k'ay?» yaageedda.

24 Hewaa diraw, Haanni, k'ashetti utteedda Yesuusa, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa, K'ayaafaakko yeddeedda.

P'es'iroosi Yesuusa Laa'entsuwaa Kaddeedda
(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)

25 P'es'iroosi hewan ek'k'iide, tamaa kashee; haranttu Aa, «Neeni ha bitaniyaa kaalliyaawanttuppe ittuwaa gidikkiiyee?» yaageedda.

P'es'iroose, «Tuytti; taani gidikke» yaagiide kaddeedda.

26 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa k'oomatuwaappe ittuwaa, P'es'iroose haytsaa k'ans's'eedda bitaniyaa dabbuu P'es'iroosa, «Taani neena aanana daro ataakilttiyaa giddon be'abeykkitayee?» yaagiide oochcheedda.

27 P'es'iroose k'aykka kaddeedda; ellekka kuttuu waassi aggeedda.

Yesuusi P'ilaas'oosa Sintsa Shiik'eedda
(Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Luk'. 23:1-5)

28 Unttunttu Yesuusa K'ayaafaa golleppe Roome asaa ayissiyaawaa ooso golliyaa afeeddino. Sa'ay wontta guura; Ayihudatuu Paasigaa bonchchiyaa gallassaa k'umaa maanaw, barenttu huup'iyaw tunenna mala, Roome asaa ayissiyaawaa ooso golliyaa gelibeykkino.

29 Hewaa diraw, P'ilaas'oosi unttunttukko kare kesiide, «Ha bitaniyaa hinttenttu ayaan mootiitee?» yaageedda.

30 Unttunttu, «I iitabaa ootsibeennawaa gidintto, nuuni Aa neekko ahokko» yaageeddino.

31 P'ilaas'oosi zaariide unttunttoo, «Hinttenttu Aa afiide, hinttenttu higgii giyaawaadan, Aa bolla pirddite» yaageedda.

Ayihudatuu, «Oonanne wod'iyaa maatay nuw baawa» yaageeddino.

32 Hawe haneeddawe Yesuusi ay mala hayk'uwaa hayk'k'anentto erissanaw haasayeeddawe polettanaassa.

33 P'ilaas'oosi bare oosuwaa golle laa'entsuwaa geliide, Yesuusa s'eesiide, «Neeni Ayihuda kaatee?» yaagiide Aa oochcheedda.

34 Yesuusi P'ilaas'oosa, «Ha ooshaa neeni neeppe oochchayiyee woy hara Asay new tabaa odeeddee?» yaageedda.

35 P'ilaas'oosi zaariide, «Taana Ayihuda asaa gay? Ne zaratuunne k'eesatuwaa kaappatuu neena taw aatsi immeeddino; neeni ayaa ootsaaddii?» yaageedda.

36 Yesuusi, «Ta kawutetsay ha alamiyaanna gidenna. Ta kawutetsay ha alamiyaanna gideeddentto, Taana Ayihudatoo aatsi immennaadan, Taw ootsiyaawanttu Taw olettana; shin Ta kawutetsay ha alamiyaana gidenna» yaageedda.

37 Hewaa diraw, P'ilaas'oosi Yesuusa, «Yaatina, neeni kaateeyye?» yaagiide oochcheedda.

Yesuusi zaariide, «Neeni Taana kaatiyaa gaadda. Taani tumuwaa markkattana diraw yelettaad; k'ay hewaa diraw, ha alamiyaa yaad. Tumuwaa bagga gideedda ooninne Taani giyaawaa siseedda» yaageedda.

38 P'ilaas'oosi, «Tumuu ayee?» yaageedda.

P'ilaas'oosi hewaa geeddawaappe guyyiyaan, Ayihudatuwaakko kare kesiide, «Taani aan ay balaanne demmabeykke.

39 Shin Paasigaa bonchchiyaa gallassi, itti asaa taani hinttenttoo k'ashuwaappe billiyaa dooyay de'ee; taani hinttenttoo Ayihudatuu kaatiyaa billiyaawaa koyyiitee?» yaageedda.

40 Unttunttu zaariide, barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Barbbaana billappe attin, Aa gidenna!» yaageeddino. Shin Barbbaani paannuwaa.

19

Wotaadaratuu Yesuusa Bolla K'illiic'c'eeddino
(Mat. 27:27-32; Mar. 15:15-21)

1 Hewaappe guyyiyaan, P'ilaas'oosi Yesuusa oyk'k'iide, lissuwaan shoc'eedda.

2 Wotaadaratuu aguntsaappe kalachchaa giigissiide, Aa huup'iyaan wotseeddino; k'ay zo'o mayuwaakka Aa mayzzeeddino.

3 Aakko shiik'iide, «Ayihuda kaatew, shemppuwaa gam"a!» yaagiide Aa shayiyaa bak'k'eeddino.

4 P'ilaas'oosi k'aykka kare kesiide Ayihudatuwaa, «Be'ite, taani aan ay balaanne demmabeennawaa hinttenttu erana mala, Aa hinttenttukko kare kessana» yaageedda.

5 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi aguntsaa kalachchaa bare huup'iyaan wotsiide, zo'o mayuwaa mayyiide, kare kesseedda; P'ilaas'oosi Ayihudatuwaa, «Bitaniyaa hawaa be'ite» yaageedda.

6 K'eesatuwaa kaappatuunne wotaadaratuu Aa be'eedda wode, barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishaade Aa sulla! Sulla!» yaageeddino.

P'ilaas'oosi unttuntta, «Hinttenttu Aa afiide, mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide sullite; ayaw gooppe, taani ay balaanne demmabeykke» yaageedda.

7 Ayihudatuu zaariide, «Nuw higgii de'ee; nu higgii giyaawaadan, I hayk'k'anaw bessee; ayaw gooppe, I barena S'oossaa Na'aa ootseedda» yaageeddino.

8 P'ilaas'oosi hewaa siseedda wode, kasewaappe loytsi yayyeedda.

9 K'aykka P'ilaas'oosi bare oosuwaa golle simmi geliide Yesuusa, «Neeni hak'appe yaaddii?» yaagiide oochcheedda; shin Yesuusi aw aynne zaaribeenna.

10 Hewaa diraw, P'ilaas'oosi Aa, «Taw odikkii? Neena billanaw woy mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishaade kak'k'anaw taw maatay de'iyaawaa erikkiiyye?» yaageedda.

11 Yesuusi, «S'oossay new bollappe maataa immibeennabaa gidintto, new Ta bolla maatay de'enna shin. Hewaa diraw, Taana new aatsi immeeddawe aad'd'iyaa nagaraa ootseedda» yaageedda.

Yesuusa Hayk'oo Pirddeeddino
(Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luk'. 23:13-25)

12 P'ilaas'oosi hewaa siseedda wode, Yesuusa billanaw ogiyaa koyyeedda; shin Ayihudatuu barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Neeni Aa billiyaawaa gidooppe, Kaatiyaa K'eesaare dabbo gidakka! Barena kaatiyaa giyaa ooninne K'eesaare morkke!» yaageeddino.

13 P'ilaas'oosi hewaa sisiide, Yesuusa kare kesseedda. Yaatiide shuchchaa baasuwaa giyaa sa'aan pirddaa oydiyaan utteedda; Ibraayiss's'e k'aalaan he sa'ay gaytaa giyaawaa.

14 He gallassay Paasigaa bonchchiyaa gallassaw giigissiyaa gallassaa; sa'ay usuppun saatiyaa heera gidanawaa. P'ilaas'oosi Ayihudatuwaa, «Hinttenttu kaatiyaa hawaa be'ite!» yaageedda.

15 Ayihudatuu barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Digga! Digga! Mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishaade sulla!» yaageeddino.

P'ilaas'oosi zaariide, «Hinttenttu kaatiyaa taani mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishaade sulliyaawaa koyyiitee?» yaagiide oochcheedda.

K'eesatuwaa kaappatuu, «K'eesaareppe hara kaatii nuw baawa!» yaageeddino.

16 Hewaappe guyyiyaan, unttunttu mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide, Yesuusa kak'k'ana mala, P'ilaas'oosi unttunttoo aatsi immeedda.

Yesuusa Sulleeddino
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luk'. 23:26-43)

Unttunttu Yesuusa oyk'k'iide, afeeddino.

17 Yesuusi bare mask'k'aliyaa tookkiide, Guuggiyaasaa
geetettiyaasaa beedda. «Guuggiyaasaa»* giyaawe Ibraayiss's'e
k'aalaan «Golggootaa» giyaawaa.
18 Unttunttu he sa'aan mask'k'aliyaa bolla misimaariyan
d'ishiide, Yesuusa kak'k'eeddino; k'ay aanana hara laa"u
asatuu, ittuwaa ya baggana k'ay ittuwaa ha baggana Yesu-
usa gidduwaan wotsiide, mask'k'aliyaa bolla misimaariyan
d'ishiide kak'k'eeddino.
19 P'ilaas'oosi s'ifatiyaa s'aafiide, mask'k'aliyaa bolla wot-
seedda. I s'aafeeddawe, «Ayihudatuu Kaatiyaa, Naazireetiyaa
Yesuusa» yaagee.
20 Yesuusi mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide
suletteedda sa'ay katamaa matan de'iyaa diraw, daro
Ayihudatuu he s'ifatiyaa nabbabeeddino. S'ifatii Ibraayiss's'e
k'aalaan, Roomayss's'e k'aalaaninne Giriike k'aalaan
s'aafetteedda.
21 Hewaa diraw, Ayihuda k'eesatuwaa kaappatuu
P'ilaas'oosa, « ‹Ha bitanii barena Ayihuda kaatiyaa
yaageedda› gaade s'aafappe attin, ‹Ayihuda kaatiyaa› gaade
s'aafoppa» yaageeddino.
22 P'ilaas'oosi, «Taani s'aafeeddawaa s'aafa diggaad» yaagi-
ide zaareedda.
23 Wotaadaratuu mask'k'aliyaa bolla misimaariyan
d'ishiide, Yesuusa kak'k'eeddawaappe guyyiyaan, Aa
mayuwaa akkiide, oyddu kessi shaakkeeddino; itti itti
wotaadaraa itti shaakuu gakkeedda. Aa adussa mayuwaakka
akkeeddino; adussa mayuu hashiyaappe doommiide, duge
gakkanaw yeddi mayettiyaawaappe attin, k'ans's'ettiide
sikettibeenna.
24 Wotaadaratuu ittuu ittuwaa, «Oona gakkanentto, saamaa
woy es'aa yegganaappe attin, mayuwaa peed'okko» yaageed-
dino. Hewe haneeddawe S'oossaa Mas'aafay, «Ta mayuwaa
shaakki akkeeddino; ta adussa mayuwaan saamaa yeggeed-
dino» giyaawe polettanaassa. Hewaa diraw, wotaadaratuu
hewaa ootseeddino.
25 Shin Yesuusa mask'k'aliyaa matan Aa daaya, Aa aatti
michchata, K'aliyoop'aa machchata Mayraamanne Magdala
geetettiyaa katamaappe yeedda Mayraama ek'k'eeddino.
26 Yesuusi bare daayanne I siik'iyaa kaalliyaawe hewan
ek'k'eeddawantta be'iide, bare daayo, «Ha mishirattee, ne
na'aa hawaa be'a!» yaageedda.
27 Hewaappe guyyiyaan, he kaalliyaawaa «Ne daayo hanno
be'a!» yaageedda. He kaalliyaawe izo he saatiyaappe doom-
miide, bare soy afeedda.

* **19:17** *«Guuggiyaasaa»* Hewaan asaa guuggiyaa malati med'etteedda wogga shuchchay de'iyaa diraw, «Guuggiyaasaa geetetteedda». **19:24** Maz. 22:18

Yesuusa Hayk'uwaa
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luk'. 23:44-49)

28 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi ubbabay hak'i poletteeddawaa eriide, S'oossaa Mas'aafay geeddawe polettana mala, «Taana saammee» yaageedda.

29 He sa'aan itti s'uggaa kumeedda c'aala woyniyaa eessay de'ee. Unttunttu ispponjjiyaa he woyniyaa eessaan yeggiide, hisoop'p'iyaa geetettiyaa mitsaa s'eeraan wotsiide, Yesuusa doonaakko shiishsheeddino.

30 Yesuusi woyniyaa eessaa gans's'i be'eeddawaappe guyyiyaan, «Poletteedda» yaageedda.

Yesuusa Miyyiyaa Tooraan C'addeeddino

K'ay hewaappe guyyiyaan, bare huup'iyaa toochchiide, bare shemppuwaa immeedda.

31 He gallassay Ayihudatoo giigettiyaa gallassaa† gidiyaa dirawunne k'ay he Sambbatay daro bonchcho gidiyaa diraw, Sambbataan asatuwaa anhay mask'k'aliyaa bolla peeshenna mala, suletteedda asatuwaa suyiliyaa mentsiide,‡ mask'k'aliyaappe wotsana mala, Ayihudatuu P'ilaas'oosa woosseeddino.

32 Hewaa diraw, wotaadaratuu yiide, Yesuusanna suletteedda koyro bitaniyaa suyiliyaa mentseeddino; k'ay aanana suletteedda laa'entso bitaniyaa suyiliyaakka mentseeddino.

33 Shin Yesuusakko yeedda wode I hayk'k'i diggeeddawaa be'iide, Aa suyiliyaa mentsibeykkino.

34 Gidooppenne, wotaadaratuwaappe ittuu Aa miyyiyaa tooraan c'addeedda. Ellekka suutsaynne haatsay goggi aggeedda.

35 Hinttenttu ammanana mala, hawaa be'eeddawe markkatteedda; I markkattiyaawekka tumuwaa; k'ay bare haasayay tuma gidiyaawaa I ereedda.

36 Hewe haneeddawe S'oossaa Mas'aafay, «Aa mek'etsatuwaappe ittuunne me"enna» geeddawe polettanaassa.

37 K'aykka S'oossaa Mas'aafay haray, «Asay bare c'addeeddawaa be'ana» yaagee.

Yesuusi Moogetteedda
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luk'. 23:50-56)

19:28 Maz. 69:21; 22:15 † **19:31** *Ayihudatoo giigettiyaa gallassaa:* Paasigay saaminttaappe itti gallassaa awudenne gidana danddayee; shin Yohaannisa mishiraachchuu tamaarissiyaawaadan, Paasigaa wodii hananaw bessiyaawe, laytsaa laytsaan Yesuusi mask'k'aliyan kak'etti hayk'k'eedda sambbataana gidana koshshee. ‡ **19:31** ***Suletteedda asatuwaa suyiliyaa mentsiide:*** Ha wogay Roome kawutetsaa wogaadan, mask'k'aliyan suletteedda asatuu ellekka hayk'k'ana mala ootsiyaa ogiyaa guussaa. **19:36** Kes. 12:46; Pay. 9:12; Maz. 34:20 **19:37** Zak. 12:10; Sas'. 1:7

38 Hewaappe guyyiyaan, Armmaatiyaasa geetettiyaa katamaappe yeedda Yooseefo Yesuusa anhaa akkiide afanaw P'ilaas'oosa woosseedda; Yooseefo Ayihudatoo yayyeedda diraw, Asay erennaan Yesuusa kaalliyaawaa.

Yooseefo woossina P'ilaas'oosi, «Afa» yaageedda. Hewaa diraw, Yooseefo biide, Yesuusa anhaa afeedda.

39 K'ay Nik'oodimoosi hewaappe kase Yesuusakko k'amma yeeddawe, kawaraannanne godare uutsaanna walaketteedda oytamanne ichcheshu kiilo giraame gidiyaawaa keena shittuwaa oyk'k'i akkiide, Yooseefonna yeedda.

40 He laa"u asatuu Yesuusa anhaa akkiide, Ayihudatuu anhaa s'aas'iyaa wogaadan, shittuwaanna gatsiide, mooguwaa afilaan s'aas'eeddino.

41 Yesuusi mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide suletteedda sa'aan daro atikilttiyaa sa'ay de'ee; he atikilttiyaa sa'aa giddon shuchchaa wooc'i kesseedda biro ooninne moogettibeenna ooratsa duufuu de'ee.

42 He duufuu matan de'iyaa dirawunne k'ay Ayihudatuu Sambbataw giigettiyaa gallassaa gidiyaa diraw, Yesuusa yaan wotseeddino.

20

Yesuusi Hayk'uwaappe Denddeedda
(Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luk'. 24:1-12)

1 Wogaa gallassi guuran, biro daabidaabiyaawaan, Magdala geetettiyaa katamaappe yeedda Mayraama Yesuusi moogetteedda duufuwaakko baade shuchchay he gonggoluwaa doonaappe denddikichcheeddawaa be'aaddu.

2 Simooni P'es'iroosakkonne Yesuusi siik'iyaa yekko kaalliyaawaakko, iza wos's'aadde baade, «Duufuwaappe Godaa afi diggeeddino; hak'an Aa wotseeddinonttonne nuuni erokko» yaagaaddu.

3 Hewaa diraw, P'es'iroosinne yekko kaalliyaawe aggiide, duufuwaakko beeddino.

4 Laa"uukka ittippe wos's'eeddino; shin yekko kaalliyaawe P'es'iroosappe aad'd'i kasetiide, he duufuwaakko gakkeedda.

5 He kaalliyaawe hokkiide, mooguwaa afilaa be'eedda; shin giddo gelibeenna.

6 Simooni P'es'iroose Aa kaalli yiide, duufuwaa giddo geleedda. Yaatiide mooguwaa afilay hewan de'iyaawaa be'eedda;

7 k'ay Yesuusa huup'iyaan s'aas'etti utteedda afilay he s'aas'etteeddawaadankka dumma itti sa'aan de'iyaawaa be'eedda; he afilay dumma de'eeppe attin, mooguwaa afilaanna ittippe de'enna.

8 He wode, kasetiide gonggoluwaakko gakkeedda yekko
kaalliyaawe geli be'iide ammaneedda.
9 Yesuusi hayk'uwaappe denddanaw bessiyaawaa odiyaa
S'oossaa mas'aafaa unttunttu biro akeekibeykkino.
10 Hewaappe guyyiyaan, kaalliyaawanttu barenttu golle
simmiide beeddino.

Yesuusi Magdala Mayraamiw Beetteedda
(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

11 Shin Mayraama he duufuwaa doonaan ek'k'aade
yeekkaadde hokkaade duufuwaa giddo s'eellaaddu.
12 Bootsa mayuwaa mayyeedda laa"u kiitanchchatuu Yesu-
usa anhay giseedda sa'aan ittuu huup'issanna ittuu gedis-
sanna utteeddawantta be'aaddu.
13 Unttunttu izo, «Mishirattee, ayaw yeekkay?» yaagiide
oochcheeddino.
Iza, «Asatuu ta Godaa afi diggeeddino; unttunttu hak'an
wotseeddinonttonne taani erikke» yaagaaddu.
14 Hewaa geeddawaappe guyyiyaan, guyye simma
s'eellaade, Yesuusi ek'k'eeddawaa be"aaddu. Shin I Yesuusa
gideeddawaa akeekabeyikku.
15 Yesuusi izo, «Mishirattee, ayaw yeekkay? Oona koyyay?»
yaagiide oochcheedda.
Mayraama atikilttiyaa naagiyaawaa gaade, «Godaw, neeni
akkeeddawaa gidooppe, Aa hak'an wotsaaddintto, taw
odaarikkii; taani Aa akkana» yaagaaddu.
16 Yesuusi izo, «Mayraamee» yaageedda.
Aa aakko simmaade, Ibraayiss's'e k'aalaan «Rabunii» yaa-
gaaddu; hewaa biletsay «Tamaarissiyaawoo» giyaawaa.
17 Yesuusi izo, «Taani biro Ta Aawuwaakko babeena di-
raw, Taana bochchoppa; shin Ta ishatuwaakko baade,
‹Taani Ta Aawuwaakkonne hinttenttu Aawuwaakko, Ta
S'oossaakkonne hinttenttu S'oossaakko, pude bay geedda›
gaade unttunttoo oda» yaageedda.
18 Magdala geetettiyaa katamaappe yeedda Mayraama Go-
daa be'eeddawaanne iziw I hewaa odeeddawaa baade kaal-
liyaawanttoo odaaddu.

Yesuusi Bare Kaalliyaawanttoo Beetteedda
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luk'. 24:36-49)

19 He Wogaa gallassi omarssi, kaalliyaawanttu Ayihuda-
too yayyeedda diraw, penggiyaa gorddiidde, shiik'i utti
de'ishshin, Yesuusi yiide, unttunttu gidduwaan ek'k'iide,
«Sarotetsay hinttenttoo gido» yaageedda.
20 Hewaa geeddawaappe guyyiyaan, bare kushiyaanne
bare miyyiyaa unttuntta besseedda; kaalliyaawanttu Godaa
be'eedda wode loytsi nashetteeddino.

21 Yesuusi laa'entsuwaa unttunttoo, «Sarotetsay hinttenttoo
gido; Ta Aabbu Taana kiitteeddawaadan, Taanikka hint-
tentta kiittay» yaageedda.
22 Hewaa geeddawaappe guyyiyaan, unttunttu bolla ufu
giide shemppeedda; k'ay, «Geeshsha Ayaanaa akkite.
23 Hinttenttu atto geedda asaa nagaray atto geetettanawaa;
hinttenttu atto geenawanttu nagaray atto geetettenna»
yaageedda.

Yesuusanne Toomaasa

24 Shin tammanne laa"u kaalliyaawanttuppe ittuu, Mant-
tiyaa giyaa Toomaasi, Yesuusi yeedda wode unttunttunna
baawa.
25 Hewaa diraw, yekko kaalliyaawanttu Toomaasaw, «Nu-
uni Godaa be'eeddo!» yaageeddino.

Shin Toomaasi unttunttoo, «Misimaariyan I c'adetteedda
Aa kushiyan de'iyaa mallaa be'ennaaninne he mallaa ta
birad'd'iyan bochchennan, k'ay ta kushiyaa Aa miyyiyaan
yeedda be'ennaan taani ammanikke» yaageedda.

26 Saaminttaappe guyyiyaan, Yesuusa kaalliyaawanttu
k'aykka gollen shiik'i utteeddino; Toomaasikka unttunttunna
de'ee. Penggii k'ashetti utti de'ishshin, Yesuusi yiide, unt-
tunttu gidduwaan ek'k'iide, «Sarotetsay hinttenttoo gido»
yaageedda.
27 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi Toomaasa, «Ne kushiyaa
haa ahaade, Ta kushiyaa be'a, k'ay ne kushiyaa haa ahaade,
Ta miyyiyaan yeedda be'a, neeni ammaniyaawaa gidappe
attin, ammanennawaa gidoppa!» yaageedda.
28 Toomaasi zaariide, «Ta Godaw, ta S'oossaw!» yaageedda.
29 Yesuusi, «Neeni Taana be'eedda diraw ammanaadda;
be'ennaan ammaneeddawanttu anjjetteeddawantta»
yaageedda.

Ha Mas'aafaa K'ofaa

30 Yesuusi ha mas'aafan s'aafettibeenna hara daro
malaatatuwaa barena kaalliyaawanttu sintsan ootseedda.
31 Shin Yesuusi, I Kiristtoosa, S'oossaa Na'aa gidiyaawaa
hinttenttu ammanana malanne, k'ay Aa ammaniide
Aa suntsan de'uwaa hinttenttu demmana mala, hawe
s'aafetteedda.

21

Yesuusi Laappu Kaalliyaawanttoo Beetteedda

1 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi S'ibiriyaadoosa geetet-
tiyaa abbaa gas'aan bare kaalliyaawanttoo laa'entsuwaa
beetteedda. I unttunttoo hawaadan beetteedda.

2 Simooni P'es'iroosinne manttiyaa geetettiyaa Toomaasi, K'aanaa Galiilaappe yeedda Naatinaa'eeli, Zabddiyoosa naanaynne* Yesuusa kaalliyaawanttuppe hara laa"atuu ittippe de'iino.

3 Simooni P'es'iroose unttunttoo, «Taani moliyaa oyk'k'anaw bay» yaageedda.

Unttunttu, «Nuunikka neenanna baana» yaagiide, kesiide wonggiriyaa giddo geleeddino; shin unttunttu he gallassi k'amma moliyaa ayinne oyk'k'ibeykkino.

4 Wonttiyaa wode away kessanaappe kase, Yesuusi abbaa gas'aan ek'k'eedda; shin Aa kaalliyaawanttu Yesuusa gideeddawaa eribeykkino.

5 Yesuusi unttuntta, «Naatoo, moliyaa oyk'k'ibeykkiteeyye?» yaageedda.

Unttunttu zaariide, «Ayinne oyk'k'ibeykko» yaageeddino.

6 I zaariide, «Hinttenttu dabbaa wonggiriyaappe ushechcha baggakko yeggite; amareedawaa hinttenttu oyk'k'ana» yaageedda. Hewaa diraw, dabbaa ushechcha baggakko yeggina, molii dareedda diraw, goochchi kessanawe unttuntta s'ooneedda.

7 Yesuusi siik'iyaa Aa kaalliyaawe P'es'iroosa, «Hawe Godaattennee!» yaageedda. Simooni P'es'iroose Godaa I gideeddawaa siseedda wode, kallo de'iyaa diraw, bare mayuwaa mayyiide, abbaa giddo guppi geleedda.

8 Shin yekko kaalliyaawanttu molii kumi utteedda dabbaa goochchiide, wonggiriyaan abbaappe gas'aa kesseeddino; unttunttu abbaappe laa"u s'eetu wad'aa keenaa haakkiide de'iinoppe attin, loytsi haakkiide de'ikkino.

9 Unttunttu abbaappe gas'aa kesseedda wode, s'iis'untsaa bonk'k'uwaan molii de'iyaawaanne ukitsaa be'eeddino.

10 Yesuusi unttuntta, «Ha"i hinttenttu oyk'k'eedda moliyaappe amareedawaa haammite» yaageedda.

11 Simooni P'es'iroose wonggiriyaan geliide, s'eetanne ishatamanne heezzu wogga moletuu kumi utteedda dabbaa goochchiide, abbaappe gas'aa kesseedda; molii hewaa keena daro gidinakka dabbay daakettibeenna.

12 Yesuusi unttuntta, «Ha yiide, k'an"iyaa k'an"ite» yaageedda. Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuunne, «Neeni oonee?» giide Aa oochchanaw s'alibeenna; ayaw gooppe, Godaa I gideeddawaa unttunttu ereeddino.

13 Yesuusi yiide, ukitsaa akkiide, unttunttoo immeedda; moliyaakka hewaadan immeedda.

14 Yesuusi hayk'uwaappe denddeeddawaappe guyyiyaan, bare kaalliyaawanttoo beettishshin hawe heezzentsuwaa.

---

* **21:2** *Zabddiyoosa naanaa:* Ishatuwaa gideedda Yaak'oobanne Yohaannisa.

Yesuusanne P'es'iroosa

15 Unttunttu k'umaa meeddawaappe guyyiyaan, Yesuusi Simooni P'es'iroosa, «Yohaannisa na'aa Simoonaa, Taana hawanttuppe aatsaade siik'ay?»† yaageedda.

Simooni P'es'iroose, «Ee Godaw, taani neena dosiyaawaa neeni eraasa» yaageedda.

Yesuusi Aa, «Ta dorssaa maratuwaa heemma» yaageedda.

16 Yesuusi k'aykka, «Yohaannisa na'aa Simoonaa, Taana siik'ay?» yaageedda.

Simooni P'es'iroose, «Ee Godaw, taani neena dosiyaawaa neeni eraasa» yaageedda.

Yesuusi, «Ta dorssatuwaa heemma» yaageedda.

17 Yesuusi heezzentsuwaa, «Yohaannisa na'aa Simoonaa, Taana dosay?» yaageedda.

Yesuusi heezzentsuwaa Simooni P'es'iroosa, «Taana dosay?» yaagiide oochcheedda diraw, P'es'iroose kayyottiidde, «Godaw, neeni ubbabaa eraasa; taani neena dosiyaawaa neeni eraasa» yaageedda.

Yesuusi, «Ta dorssatuwaa heemma.

18 Taani new tumuwaa oday; neeni wodallatetsaan de'iyaa wode, ne s'eessan sak'k'iyaa neerekka danc'c'aade, neeni koyyeeddasaa baasa. Shin c'imeeddawaappe guyyiyaan, ne kushiyaa mic'c'a bessaasa. Neena hara uray danc'c'issanawaa; neeni dosennasaakka afee» yaageedda.

19 Yesuusi hewaa P'es'iroose ay mala hayk'uwaa hayk'k'iide, S'oossaa bonchchissanenttonne erissanaw geedda; k'ay hewaa geeddawaappe guyyiyaan, Yesuusi P'es'iroosa, «Taana kaala» yaageedda.

Yesuusanne Yekko Kaalliyaawaa

20 P'es'iroose guyye simmiide, Yesuusi siik'iyaa kaalliyaawe bareppe guyyenna yiyaawaa be'eedda; he kaalliyaawe kawuwaa miyaa sa'aan Yesuusakko shiik'iide Aa, «Godaw, neena aatsi immanawe oonee?» yaageeddawaa.

21 P'es'iroose he kaalliyaawaa be'iide Yesuusa, «Godaw, ha bitanii k'ay waananee?» yaageedda.

22 Yesuusi Aa, «Taani yaana gakkanaw I de'ana mala Taani koyyooppe, hewe neena ayaa metii? Neeni Taana kaala» yaageedda.

23 Hewaa diraw, he kaalliyaawe hayk'k'enna giyaa haasayay ishatuwaa ubbaakko gakkeedda; shin Yesuusi, «Taani yaana gakkanaw, I de'ana mala, Taani koyyooppe, neena ayaa metii?» geeddawaappe attin, «Hayk'k'enna» gibeenna.

† **21:15** *«Taana hawanttuppe aatsaade siik'ay?»* Hawaa guussay, «Taana ha yewatuwaa siik'iyaawaappe aatsaade siik'ay?» guussaa.

24 He yewuwaabaa markkatteeddawenne k'ay hewaa
s'aafeeddawe he kaalliyaawaa Aa markkatetsay tuma
gidiyaawaa nuuni ereetto.
25 Yesuusi ootseedda hara darobaykka de'ee; ubbabay
huup'iyaan huup'iyaan s'aafettintto, s'aafettiyaa mas'aafatoo
ha mule alamii gidanawaa taw malatenna.

Yesuusi Kiitteeddawanttu Oosuwaa Geluwaa

Yesuusi kiitteeddawanttu oosuwaa geetettiyaa mas'aafay, Luuk'aasa mishiraachchuwaa kaalliide s'aafetteedda mas'aafaa. Aw de'iyaa huup'e k'ofay koyro Yesuusa kaalleedda asatuu Geeshsha Ayyaanaan kaalesettiide, aabaa odiyaa mishiraachchuwaa k'aalaa «Yerusaalamen, Yihudaa gadiyaa ubbaan, Sammaariyaan, sa'aa gas'aa gakkanaw» mishiraachchuwaa k'aalaa wooti gadiyaa ubbaa gatseeddentto odanaassa (Kit. 1:8). Mas'aafay Kiristtinnaa ammanuu Ayihuda asatuwaa giddon doomettiide, kumentsaa alamiyaan de'iyaa asaa ubbaa ammanuwaa gidana gakkanaw waan aakkeeddentto odiyaa taarikiyaa. S'aafii, ammaniyaa asatuu Roomaa kawutetsaa olanaw garssanna mak'k'ettiyaa asaa gidennawaanne Kiristtinnaa ammanuu Ayihudatuwaa ammanuwaa kumentsaa ootsiyaawaa gidiyaawaa erissanaw darssi daaburiide ootseedda.

Yesuusi Kiitteeddawanttu Oosuu Yesuusabaa odiyaa mishiraachchuwaa k'aalay gakkiyaa sa'ay wodiyaan wodiyaan aakki aakki biyaawaanne woosa gollii ek'k'eeddawaa k'onc'c'issiyaawaa heezzu huup'e saan shaakkanaw danddayettee:

1. Kiristtinnaa ammanuu Yesuusi saluwaa pude bi simmina doometteeddabaa;
2. Israa'eeliyaa gadiyaa ubbaa gakkeeddabaanne;
3. Roome gujjiide Meeditiraaniyaa Abbaa yuushshuwaan de'iyaa gadiyaan aakkeeddawaa odee.

Yesuusi Kiitteeddawanttu Oosuwaa mas'aafan daroppe erettowe Geeshsha Ayaanaa oosuwaa gidishin, P'ens's'ek'ostte gallassi Yerusaalamen de'iyaa ammaniyaawanttu bolla wolk'k'aappe I wod'd'eeddawaa, hawaadankka mas'aafaa giddon odetteedda oosatuwaa ubbaan beetteeddawaadan, Geeshsha Ayyaanay woosa golliyaanne woosa golliyaa kaaletsiyaawantta kaaletseeddawaanne miniseeddawaa gujjiide odee. Beni wode oosettiyaa Kiristtinnaa kiitay dumma dumma odeedda k'aalaa giddoppe mas'i kessina, k'antsaan shiik'eedda. Yesuusi Kiitteeddawanttu Oosuwaa giddon poletteedda kiitatuukka he oosuu ammaniyaa asaa de'uwaaninne ammaniyaawanttu ittippetetsaan de'iyaa wolk'k'ay ay keenaa darentto odee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Markkatetsaw giiguwaa *1:1-26*
Wurssetsaan Yesuusi immeedda azazuwaanne hidootaa *1:1-14*
Yihudaa kotaa geleeddawaa *1:15-26*
Yerusaalamen oosetteedda markkatetsaa *2:1—8:3*
Yihudaaninne Sammaariyaan oosetteedda markkatetsaa *8:4—12:25*
P'awuloosi kiitetteedda oosuwaabaa *13:1—28:31*
P'awuloosi kiitetteedda oosoo koyro hametaa *13:1—14:28*
Yerusaalame shiik'uwaa *15:1-35*
P'awuloosi kiitetteedda oosoo laa'entso hametaa *15:36—18:22*
P'awuloosi kiitetteedda oosoo heezzentso hametaa *18:23—21:16*
Yerusaalamen, k'eesariyaaninne Roomen haneedda P'awuloosa k'ashuwaa *21:17—28:31*

1-2 Toofiloosaa, Yesuusi saluwaa beedda gallassay gakkanaw, ootsanawunne tamaarissanaw doommeeddawaa ubbabaa taani ta koyro mas'aafaan* s'aafaad. Saluwaa baanaappe kase I bare dooriide kiitteeddawantta Geeshsha Ayyaanaan azazeedda.

3 I bare kiitteeddawanttoo oytamu gallassaa beettiiddinne k'ay S'oossaa kawutetsaabaa unttunttoo odiidde, bare waayiyaappe guyyiyaan, hayk'uwaappe denddeeddawaa sid'e baynnaan loytsi ammantsiide, barena unttuntta besseedda.

4 Unttunttunna ittippe de'iidde, unttuntta hawaadan yaagiide azazeedda; «Yerusaalameppe kesoppite; shin hinttenttu Taappe siseedda Ta Aabbu hinttenttoo immana giide hidooteeddawaa naagite.

5 Ayaw gooppe, Yohaannisi haatsaan s'ammak'eedda; shin guutsa wodiyaappe guyyiyaan, Geeshsha Ayyaanaan hinttenttu s'ammak'ettanita» yaageedda.

Yesuusi Saluwaa Beedda
(Mar. 16:19-20; Luk'. 24:50-53)

6 Yesuusi kiitteeddawanttu Yesuusanna gaketteedda wode Aa, «Godaw, ha wodiyaan Israa'eelatoo kawutetsaa zaaranii?» yaagiide oochcheeddino.

7 Yesuusi unttuntta, «Ta Aabbu bare godatetsaan keereedda agenaanne wodiyaa hinttenttu eranaassa gidenna.

8 Shin Geeshsha Ayyaanay hinttenttu bolla wod'd'iyaa wode, wolk'k'aa hinttenttu akkanita; yaatiide Yerusaalameninne Yihudaa gadiyaa ubbaan, Sammaariyaaninne gadiyaa gas'aa ubbaa gakkanaw Taw markkattiyaawantta gidanita» yaageedda.

1:1-2 Luk'. 1:1-4 * **1:1-2** ***Ta koyro mas'aafaan:*** Luuk'aasa Mishiraachchuwaa Mas'aafaa. **1:4** Luk'. 24:49

9 Hewaa geeddawaappe guyyiyaan, unttunttu
s'eellishshin, d'ok'k'u d'ok'k'u giidde, saluwaa biina,
unttunttu ayfiyaappe shaarii Aa gentseedda.
10 Yesuusi bollaw denddiyaa wode, unttunttu saluwaa
c'addi s'eellishshin, bootsa mayuwaa mayyeedda laa"u
asatuu ellekka unttunttu matan ek'k'iide,
11 «Galiilaa asatoo, saluwaa s'eelliidde, hinttenttu ayaw
ek'k'eedditee? Ha hinttenttuppe saluwaa beedda Yesuusi
saluwaa biyaawaa hinttenttu be'eeddawaadankka, simmiide
yaanawaa» yaageeddino.

Yihudaa Kotaa Maatiyaasi Dooretteedda
(Mat. 27:3-10)

12 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi kiitteeddawanttu Debre
Zayite geetettiyaa Wogaraa mitsaa deriyaappe Yerusaalame
simmeeddino. Wogaraa mitsaa derii Yerusaalameppe itti
kiilo mitiriyaa keena.
13 Yesuusi kiitteeddawanttu Yerusaalame geliide, bar-
enttu de'iyaa sa'aa d'ok'k'aa pude keseeddino; yaa kesee-
ddawanttu suntsay P'es'iroosa, Yohaannisa, Yaak'ooba, Ind-
diraasa, Pilip'p'oosa, Toomaasa, Barttalamoosa, Maatoossa,
Ilppiyoosa na'aa Yaak'ooba, bare gadiyaw seelettiyaa† Simoo-
nanne Yaak'ooba na'aa Yihudaa.
14 Hawanttu ubbatuu mac'c'awanttunna, Yesuusa daayi
Mayraaminnanne Yesuusa ishatuwaanna ubbay itti
wozanaa gidiide, ubbaa wode ittippetetsaan woossaw
shiik'iino.
15 He wode, P'es'iroosi s'eetanne laatama gidiyaa am-
maniyaa asaa shiik'uwaan ittippe de'iyaa bare ishatuwaa
giddon denddi ek'k'iide, hawaadan yaageedda;
16 «Taanaadan ammaniyaawanttoo, Yesuusa
oyk'k'eeddawantta kaaletseedda Yihudaabaa Geeshsha
Ayyaanay kase Daawite doonaan odeedda S'oossaa
mas'aafaa k'aalay polettanaw bessee.
17 Ayaw gooppe, Yihudaa Ask'k'orootu nuunanna de'ee;
k'ay nuunanna ittuwaa gidi paydettiide oosuwaa baggay
de'ana mala dooretteedda» yaageedda.
18 Yihudaa Ask'k'orootu bare iita oosuwaan demmeedda
miishshaan gadiyaa shammeedda; sintsaw guufanniide
kunddina, Aa uluu gidduwaappe daaketteedda; Aa marac'c'ii
ubbaykka karew p'uls's'etti kesi aggeedda.
19 Yihudaa bolla haneeddawaa Yerusaalamen de'iyaa Asay
ubbay siseedda; hewaa diraw, he gadiyaa barenttu k'aalaan

† **1:13** ***Bare gadiyaw seelettiyaa:*** Ha suntsay kaallappe Roome asaana ek'ettiide oletteedda Ayihude asaw imetteeddawaa.

Akelddaamaa giide suntseeddino; hewaa biletsay suutsaa gadiyaa giyaawaa.

20 P'es'iroosi odiidde, Ayaw gooppe, Mazimuriyaa Mas'aafaan,
Aa gollii mela atto;
ooninne hewaan de'oppo
k'ay
Aa suntsatetsaakka haray akko
geetettiide s'aafetteedda.

21-22 Hewaa diraw, itti Asay Godaa Yesuusa dendduwaa markkattanaw, nuunanna gakettanaw bessee; Yohaannisi s'ammak'eedda wodiyaappe doommiide, Yesuusi nuuppe saluwaa beedda wodii gakkanaw, Godaa Yesuusi nuunanna hametteedda wodiyaa ubbaan I nuunanna de'iyaawanttuppe ittuwaa gidi suntsettanaw bessee.

23 Hewaappe guyye ammaniyaa Asay dooroo Yoss's'oosa giyaa Barssaabaa geetettiyaa Yooseefonne Maatiyaasa laa"uwaa esseeddino.

24-25 Hewaappe guyyiyaan, S'oossaa woossiidde, «Ubbaa wozanaa eriyaa Godaw, Yihudaa Ask'k'orootu baresaa baanaw yeggiide beedda oosuwaanne Yesuusi kiitteedda oosuwaa hadaraa akkanaadan, ha laa"u asatuwaappe ittuwaa neeni dooreeddawaa nuuna bessa» yaageeddino.

26 Unttunttun saamaa yeggeeddino; saamay Maatiyaasa bollan wod'd'ina, Maatiyaasi Yesuusi kiitteedda tammanne itti kiitettawanttunna paydetteedda.

2

Yesuusa Kaalliyaawanttu Bolla
Geeshsha Ayaanaa Wod'etsaa

1 P'ens's'ek'ostte* giyaa gallassay gakkeedda wode, ammaniyaawanttu ubbatuu ittippe gidiide, ittisaa shiik'i de'ishshin,

2 wolk'k'aama gotuwaadan guummiyaa guntsay wozanaa aatsenan saluwaappe yiide, unttunttu utteedda golliyaa ubbaa kumeedda.

3 K'ay tamaa lac'uwaadan poddugiyaawe unttunttoo beettiide, shaaketti shaaketti, unttunttu ubbaa bolla wod'd'eedda.

4 Unttunttu ubbaan Geeshsha Ayyaanay kumiide, dumma dumma k'aalaan haasayana mala, unttuntta danddayissina, haasayaa doommeeddino.

1:20 Maz. 69:25; 109:8 * **2:1** *P'ens's'ek'ostte:* Ayihudiyaa Asay Paasigaa Baalaa bonchchoodeppe ishatamu gallassay aad'd'i simmina bonchchettiyaa zarggaa k'oychchaa baalaa geetettiyaawaa. **2:1** Wog. 23:15-21; Zar. 16:9-11

5 Sa'aan de'iyaa asaa zeretsaa ubbaappe yiide, S'oossaw
yayyiyaa ittippe de'iyaa Ayihudatuu Yerusaalamen de'iino.
6 Ha guntsaa siseedda wode, Asay ubbay shiik'eedda; unt-
tunttu barenttu k'aalaan k'aalaan haasayishshin siseedda
diraw, giyaawaa d'ayeeddino.
7 Asay ubbay maalalettiiddenne hawe ooratsabaa giidde,
«Be'ite; ha haasayiyaawanttu ubbatuu Galiilaa asatuwaa
gidikkinoo?
8 Yaatina, nuuni nu yeletteedda gade k'aalaan unttunttu
haasayishshin waaniide siseettoo?
9 Nuuni P'artte asatuu, Meedoone asatuu, Elaamees'e
asatuu, laa"u shaafatuwaappe gidduwaan de'iyaawanttu, Yi-
hudaan, K'ap'p'adook'iyan, P'ans's'oossan, Iisiyaan,
10-11 Pirggiyaan, P'inifiliyaan, Gibs'en, K'ereena
baggan de'iyaa Liibiyaa woradatuwaan de'iyaawanttu,
Roomeppe yeedda imatsatuu, Ayihudatuu, Ayihudatetsaw
laametteedda nuuppe amareedawanttu, K'aris's'eese
asatuunne, Arabiyaa asatuu, S'oossay ootseedda
wolk'k'aama oosuwaa nu k'aalaan unttunttu haasayishshin
siseeddo» yaageeddino.
12 Ubbaykka maalalettiide, yewuu barenttoo gelennaan
is's'ina barenttu giddon, «Laa hawe waagiyaawee?» yaageed-
dino.
13 Shin hara asatuu ammaniyaawanttu bollan K'iliic'iidde,
«Hawanttu ushiide matsotteeddino» yaageeddino.

P'es'iroosa Haasayaa

14 Shin P'es'iroosi, Yesuusi kiitteedda hara tammanne itti
kiitettowanttunna denddi ek'k'iide, bare kooshshaa d'ok'k'u
ootsiide, unttunttoo hawaadan yaagi odeedda; «Ayihuda-
too, k'ay Yerusaalamen de'iyaa ubbatoo, taani odiyaawaa
sisite. Hawe hinttenttoo eretto; hinttenttu k'oppiyaawaadan,
hawanttu matsottibeykkino.
15 Ayaw gooppe, wonttaappe biro heezzu saate gidee.
16 Shin hawe Nabiyaa Iyu'eel haasayeeddawaa.
17 «I haasayiidde, ‹S'oossay hawaadan yaageedda;
wodiyaa wurssetsaan hawaadan hananawaa.
Taani asaa ubbaa bollan ta Ayaanaa gussana.
Hinttenttu attuma naanaynne hinttenttu mac'c'a naanay
timbbitiyaa odanawantta.
Hinttenttu wodalla naanaykka sas'aa be'anawantta;
hinttenttu c'imatuukka akumuwaa akumettanawantta.
18 He gallassatun ta attuma k'oomatuwaa bollaninne
ta mac'c'a k'oomatuwaa bollan
Taani Ta Ayaanaa gussana.
Hewaappe guyye unttunttu timbbitiyaa odanawantta.

2:17 Iyu. 2:28-32

19 K'ay Taani bolla saluwaan ooratsabaa,
garssa saankka malaataa bessana.
Suutsay, tamaynne shaariyaadan,
kammeedda c'uway de'ana.
20 Wolk'k'aamanne bonchcho gideedda Godaa gallassay,
gakkanaappe kase away d'umaana;
agenaykka suutsaa malatana.
21 He wode hawaadan hananawaa;
Godaa suntsaa s'eesiyaa ooninne attana›
yaageedda.
22 «Israa'eeliyaa asatoo, ha k'aalaa sisite; Naazireetiyaa Yesuusi hinttenttu giddon S'oossay barenan ootseedda wolk'k'aama oosuwaan, ooratsabaaninne malaatan hinttenttoo d'iishisseedda asaa; hewaa hinttenttukka eriita.
23 Yesuusi hinttenttoo imettana mala, S'oossay kase bare sheniyaaninne bare eraan bare k'ofaa k'achchi wotseedda; yaatina, Aa hinttenttu nagaranchchatuwaa kushiyan mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishissiide, kak'issi wod'iseeddita.
24 Shin hayk'uu Yesuusa oyk'k'anaw danddayibeenna diraw, S'oossay hayk'uwaa seelaa aappe d'ayissiide, Aa dentseedda.
25 Ayaw gooppe, Daawite Yesuusabaa hawaadan yaageedda;
« ‹Taani metootennaadan,
Goday ta ushechchaan de'iyaa diraw,
taani ubbaa wode Godaa ta matan be'ay.
26 Hewaa diraw, ta wozanay nashetteedda;
ta ins's'arssankka nashechchay kumeedda.
K'ay ta bollaykka lo"o de'ana giide,
nashechchaan naagee.
27 Ayaw gooppe, ta shemppuwaa,
Si'ooliyaan aggakka.
K'ay ne Geeshsha Na'aa anhaakka wook'etsakka.
28 Neeni taana de'uwaa ogiyaa erissaadda.
Neeni taananna de'iyaawaan,
taani darii nashettay›
yaageedda.
29 «Ishatoo, nu aawotuwaa kaappuwaa Daawitebaa taani hinttenttoo geeshshaade odanaw bessee; Daawite hayk'k'iide moogetteedda; Aa duufuu hachche gakkanawukka nu matan de'ee.
30 Daawite Nabiyaa gideedda dirawunne S'oossay Aa naanaa zeretsaappe ittuwaa Aa kawutetsaa oydiyaan utissanaw aw c'aak'k'eeddawaa ereedda diraw,

2:25 Maz. 16:8-11 **2:30** Maz. 132:11; 2 Sam. 7:12-13

31 Kiristtoosa dendduwaa sintsaw s'eelliide, ‹Aa shemppuu
Si'ooliyaan attibeena; Aa bollaykka wook'k'ibeenna› giide
odeedda.
32 «S'oossay Yesuusa hayk'uwaappe dentseeddawoo nuuni
ubbay markka.
33 Hewaa diraw, S'oossay bareppe ushechcha baggan† Aa
d'ok'k'u d'ok'k'u ootsiide, aw Geeshsha Ayaanaa immana
geeddawaadan, Geeshsha Ayaanaa akkiide, hawaa hint-
tenttu ha"i be'iyaawaanne sisiyaawaa nu bolla gusseedda.
34-35 «Ayaw gooppe, Daawite bare huup'ew saluwaa kesi-
beenna; shin yaageedda;
« ‹Goday ta Godaa; «Taani ne morkkatuwaa,
neeni gediyaan yed'd'a ek'k'iyaawaa ootsana gakkanaw
hawaan taappe ushechcha baggana utta» geedda›
yaageedda.
36 «Hewaa diraw, S'oossay mask'k'aliyaa bolla misimaariyan
ha hinttenttu d'ishiide kak'k'eedda Yesuusa Godanne
Kiristtoosa ootseeddawaa Israa'eeliyaa asaa zeretsay ubbay
tumuppe ero» yaageedda.
37 Asay P'es'iroosi geeddawaa siseedda wode, asaw
wozanay daroppe boshettina, P'es'iroosanne Yesuusi
kiitteedda haratuwaa, «Nu ishatoo, yaatina nuuni ayaa
udanee?» yaageeddino.
38 P'es'iroosi unttuntta, «Hinttenttu nagaray atto geetettana
mala, nagaraappe simmiide, hinttenttu huup'iyaan
huup'iyaan Yesuusi Kiristtoosa suntsan s'ammak'ettite.
S'oossay immiyaa Geeshsha Ayaanaa hinttenttu akkana.
39 Ayaw gooppe, S'oossay immana geedda k'aalay
hinttenttussa, hinttenttu naanatuwaassanne Goday nu
S'oossay barekko s'eesiyaa haakuwaan de'iyaawanttu
ubbaassa» yaageedda.
40 P'es'iroosi unttunttoo k'aalaa haraakka gujji markkat-
tiide, «Ha wodiyaa geella asaappe hinttenttu huup'iyaa
ashshite» yaagiide zoreedda.
41 P'es'iroosi odeeddawaa akkeeddawanttu
s'ammak'etteeddino; he gallassi heezzu sha"a gidiyaa Asay
ammaneeddino.
42 Unttunttu Yesuusi kiitteeddawanttu timirttiyaan, ittip-
petetsaan ukitsaa mentsi miyaawaaninne S'oossaa woosan
genc'c'iino.

Ammaniyaa Asay Ishatetsaaninne
Ittippetetsaan De'iyaa De'uwaa

43 Yesuusi kiitteeddawanttu kushiyan daro ooratsabaynne
malaatatuu oosettina, asaa ubbaa yashshay oyk'k'eedda.

† **2:33** ***Ushechcha bagga:*** Guussay bonchchuwaanne wolk'k'aa bessiyaa sa'aa.
2:34-35 Maz. 110:1

44 Ammaneedda ubbatuu ittippe de'iino; k'ay barenttoo de'iyaabaa ubbaakka ittippe shaakki akkeeddino.
45 Unttunttu barenttu gadiyaanne barenttoo de'iyaabaa zal"i zal"iide, oonanne koshsheedda keena miishshaa ubbaw shaakkeeddino.
46 K'ay ubbaa gallassi, itti wozanaa gidiide, Geeshsha Golliyaan pac'c'ennan gakettiide, barenttu golle golle s'eesettiide nashechchaaninne pashikka wozanaan k'umaa miino.
47 S'oossaa galatiidde, asaa ubbaan sabetteeddino. K'ay Goday ammani attiyaawantta gallassi gallassikka unttunttu bolla gujjee.

3

Itti Wobba Bitanii Pas'eedda

1 Itti gallassi, P'es'iroossinne Yohaannisi S'oossaa woossanaw uddupu saatiyaan Geeshsha Golliyaa beeddino.
2 Yelettoodeppe doommiide, gundda gidiide de'iyaa itti bitanii Geeshsha Golliyaa geliyaa asaappe miishshaa woossanaw, ubbaa gallassi darii lo"a giyaa Geeshsha Golliyaa penggiyaan Asay afiide wotsiyaawe de'ee.
3 He wobba bitanii, P'es'iroossinne Yohaannisi Geeshsha Golliyaa gelana hanishin be'iide, miishshaa unttuntta woosseedda.
4 P'es'iroosi Yohaannisanna Aa c'addi s'eelliide, «Nuukko haa s'eella» yaageedda.
5 Wobba bitanii unttunttuppe ittibaa akkanaw koyyiide, unttunttukko s'eelleedda.
6 Shin P'es'iroosi Aa, «Taw miishshay baawa; shin taw de'iyaabaa taani new immana; Naazireetiyaa Yesuusi Kiristtoosa suntsan denddaade hametta» yaageedda.

7 Yaatiide, wobba bitaniyaa bare ushechcha kushiyan oyk'k'iide, pude dentseedda; ellekka Aa gediinne meeshi mek'etsay min aggeedda.
8 Bitanii pude guppiide, denddi ek'k'eedda; yaanne haanne hametaa doommeedda. Hewaappe guyyiyaan hamettiidde, guppiiddinne S'oossaa galatiidde, unttunttunna ittippe Geeshsha Golliyaa geleedda.

9 I hamettishshiinanne S'oossaa galatishshin, Asay ubbay Aa be'eedda.
10 Yaatiide, miishshaa woossanaw darii lo"a giyaa Geeshsha Golliyaa penggiyaan utteeddawe Aa gideeddawaa akeekeeddino; I haneeddawaa be'iide maalaletteeddino.

P'es'iroosi Geeshsha Golliyaan Haasayeedda Haasayaa

11 Bitanii P'es'iroosanne Yohaannisa oyk'k'i utteedda wode,
Asay ubbay maalalettiide, Solomone baranddaa* giyaa saan
ittippe unttunttukko wos's'eeddino.
12 P'es'iroosi asaa be'eedda wode unttunttoo yaageedda;
«Israa'eeliyaa asatoo, ayaw hawoo maalalettiitee? Woy ayaw
nuuna c'addi s'eelliitee? Nuuni nu wolk'k'aan woy S'oossaa
malatiyaawaan ha bitaniyaa hametseeddawaa hinttenttoo
malatii?
13 Abraahaamo S'oossay, Yisaak'a S'oossay, Yaak'ooba
S'oossay, nu aawotuwaa S'oossay, hinttenttu aatsi
immeeddawaa P'ilaas'oosi billanaw k'oppi utteedda wode,
hinttenttu Aa sintsan, ‹Nuuni Aa erokko› geedda bare Na'aa
Yesuusa bonchcheedda.
14 Shin hinttenttu geeshshaanne s'illuwaa, ‹Nuuni Aa
erokko› giide, shemppuwaa wod'eeddawaa Aa diraa hint-
tenttoo billanaw P'ilaas'oosa woosseeddita.
15 De'uwaa immiyaawaa hinttenttu wod'eeddita; shin
S'oossay hayk'uwaappe Aa dentseeddawoo nuuni markka.
16 Ha wobba bitaniyaa Yesuusa suntsaa wolk'k'ay
miniseedda; hinttenttu be'iyaawenne eriyaawekka I Aa
suntsan ammaniyaawaan oosetteedda; ha hinttenttu
ubbaa sintsan Aa hawaadan loytseeddawe, Yesuusa I
ammaniyaawaa.
17 «Ha"ikka taanaadan ammaniyaawanttoo, hinttenttukka
hinttentta kaalliyaawanttudan, erennaan ootseeddawaa
taani eray.
18 Shin S'oossay beni, nabatuwaa ubbatuwaa doonaan,
‹Kiristtoosi waayettana bessee› yaagiide odeedda; bare
odeeddawaakka hewaadan poleedda.
19-20 Simmi S'oossay hinttenttu nagaraa maaranaadan,
Godaa matappe ayaanaa minotetsaa wodii hinttenttoo
yaanaadaaninne S'oossay Yesuusi Kiristtoosa kase
hinttenttoo odettowaadan yeddanaadan, hinttenttu nagaraa
paas'iide S'oossaakko simmite.
21 S'oossay geeshsha gideedda bare nabatuwaa doonaan
benippe doommiide haasayeeddawaadan, ubbabay
ooras's'iyaa wodii gakkanaw, Yesuusi saluwaan gam"anaw
bessee.
22 Muse, ‹Goday S'oossay, hinttenttu zariyaa giddoppe hint-
tenttoo taanaadan nabiyaa dentsana; hinttenttu I giyaawaa
ubbaa sisite.
23 He nabii odiyaawaa sisenna Asay ooninne asaa giddoppe
shaaketti d'ayo› yaageedda.

---

* **3:11** *Solomone baranddaa:* Geeshsha golliyaa away doliyaa sintsa baggana c'ora Asay shiik'iyaa adussanne aako sa'aa. **3:22** Zar. 18:15, 18 **3:23** Zar. 18:19

24 «K'ay Saameelappe doommiide, aappe kaala denddeedda
nabatuu ubbatuu, ha wodiyaabaa odeeddino.
25 Hinttenttu nabatuwaa naanaa; k'ay S'oossay Abraa-
haamoo, ‹Sa'aan de'iyaa asaa ubbaa taani ne zeretsaa
baggana anjjana› yaagiide nu aawotuwaana c'aak'k'eedda
c'aak'uwaa laattiyaa naanaa.
26 S'oossay hinttentta ubbatuwaa hinttenttu iita
oosuwaappe zaariide anjjana mala, bare K'oomaa† dentsiide,
hinttenttoo koyro yeddeedda» yaageedda.

4

P'es'iroossinne Yohaannisi Ayihudatuwaa
Shanggatuwaa Sintsa Shiik'eeddino

1 P'es'iroossinne Yohaannisi asaw odishin, k'eesatuwaa
kaappatuu, Geeshsha Golliyaa wotaadaratuwaa
azaziyaawenne Saduk'aawanatuu,
2 unttunttu asaa tamaarissiyaa dirawunne hara asatuu
hayk'uwaappe denddanawoo markka gidana mala, Yesuusi
hayk'uwaappe denddeeddawaa odeedda diraw, darii yilotiide, unttunttukko yeeddino.
3 Unttuntta oyk'k'iide, sa'ay omarssidiggo diraw wont-
tanaw k'asho golle gelisseeddino.
4 Shin k'aalaa siseeddawanttuppe c'oratuu ammaneed-
dino; attuma asaa payduu ichcheshu sha"a keena gideedda.
5-6 Wonttetsa gallassi, unttuntta mooddiyaawanttu,
Ayihuda asaa c'imatuu, Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu,
k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappatuu Haanni, K'ayaafi,
Yohaannisi Iskkinddirinne k'eesatuwaa ubbatuwaa
kaappatuwaa dabbattuu ubbay Yerusaalamen shiik'eeddino.
7 Yesuusi kiitteeddawantta barenttu gidduwaan essiide,
«Ayaa wolk'k'aan woy O suntsan hawaa hinttenttu ootseeddi-
tee?» yaagiide oochcheeddino.
8 He wode P'es'iroosi barenan Geeshsha Ayyaanay kumina,
unttuntta hawaadan yaageedda; «Asaa kaaletsiyaawanttoo,
Ayihuda asaa c'imatoo,
9 hachche ha hargganchcha bitaniyaw oosetteedda lo"o
oosuwaabaanne I waan pas'eeddentto, hinttenttu nuuna
oochchooppe,
10 mask'k'aliyaa bolla misimaariyan hinttenttu d'ishiide
kak'k'ina, S'oossay hayk'uwaappe dentseedda Naazireetiyaa
Yesuusi Kiristtoosa suntsan ha bitanii pas'iide, hinttenttu
sintsaan ek'k'eeddawe hinttenttu ubbawunne Israa'eeliyaa
asaa ubbaw eretto.

3:25 Dom. 22:18 † **3:26** *K'oomaa:* S'oossaa Aawuwaan dooretteedda Na'aa.

11 Golliyaa kees's'iyaawanttu hinttenttu kad'iide is's'eedda
tuussay golliyaa ubbaa tookkiyaa koshshiyaa tuussaa
gideedda.
12 Asay atotetsaa Yesuusa baggana demmanaappe attin,
hara O baggannanne demmenna; nuuni Aa suntsan oot-
sanaw bessee; ayaw gooppe, S'oossay saluwaappe garssan
asaw immeedda hara suntsay baawa» yaageedda.
13 Shiik'uwaa Asay P'es'iroossinne Yohaannisi s'aleedda
s'alaa be'eedda wode, unttunttu tamaaribeenna c'oo asaa
gideeddawaa akeekiide maalaletteeddino; unttunttu Yesuu-
sanna de'iyaawaakka ereeddino.
14 K'ay pas'eedda bitanii P'es'iroossannanne Yohaan-
nisanna ek'k'eeddawaa Asay be'iide, giyaawaa d'ayeeddino.
15 Shin P'es'iroossinne Yohaannisi shiik'uwaappe kare ke-
sana mala Asay azaziide, bare giddon zorettiide,
16 «Ha asatuwaa ayaa udanee? Ayaw gooppe, unttunttu
kushiyan oosetteedda wolk'k'aama malaatatuu Yerusaala-
men de'iyaa ubbaw beetteedda. Nuuni hewaa erokko
gaanaw danddayokko.
17 Shin yewuu asaw laalettenna mala, hawaappe sintsaw
ha asatuu Yesuusa suntsaa oossinne odennaadan, minisiide
unttuntta, ‹Hinttena erite› goytte» yaageeddino.
18 Unttunttu s'eesiide, Yesuusa suntsaa mulekka dentse-
naadaaninne aabaa tamaarissennaadan azazeeddino.
19 Shin P'es'iroossinne Yohaannisi zaariide, «S'oossaw eeno
giyaawaa aggiide, hinttenttoo eeno giyaawe S'oossaa sintsan
lo"enttonne ane hintte pirddite.
20 Ayaw gooppe, nuuni be'eeddabaanne siseeddabaa oden-
naan agganaw danddayokko» yaagiide shiik'eedda asaw
odeeddino.
21 Shiik'eedda Asay unttuntta muranaw gaasottiyaabay
d'ayina, laa'entsuwaa darssi palumettiide, haneeddabaw
Asay ubbay S'oossaa galatiyaa diraw, unttuntta billiide yed-
deeddino.
22 He harggiyaappe patsiyaa malaatatuu aw oosetteedda
bitanii yelettoodeppe laytsay aw oytamuwaappe
aad'd'eedda.

Yesuusi Kiitteeddawanttunne Hara Ammaniyaa Asatuu D'uma Wode Woosseedda Woosaa

23 P'es'iroossinne Yohaannisi bilettiide, barenttu
dabbatuwaakko biide, k'eesatuwaa kaappatuunne Ayihuda
c'imatuu barentta geeddabaa ubbaa unttunttoo odeeddino.

4:11 Maz. 118:22

24 Unttunttu hewaa siseedda wode, itti wozana gidiide,
S'oossaa hawaadan yaagiide woosseeddino; «Ubbaa Mood-
diyaa Godaw, saluwaa, sa'aa, abbaanne unttunttu giddon
de'iyaa ubbabaa med'd'eeddawoo,
25 Neeni New ootsiyaa nu aawuwaa Daawite doonaan
Geeshsha Ayyaanan haasayaadde,
« ‹Ayihuda gidenna Asay ayaw yiloteeddee?
K'ay Asay ayaw danbbennabaw mak'k'eteeddee?
26 Sa'aa kaatatuu giigetteeddino;
gadiyaa mooddiyaawanttu Godaa bollaninne
I okkeedda Kiristtoosa bolla ittippe denddeeddino›
yaagaade haasayaadda.
27 «Ayaw gooppe, Heeroodisinne P'ens's'enaawiyaa
P'ilaas'oosi Ayihuda gidenna asaananne Israa'eeliyaa
asaana, neeni okkeedda Kiristtoosa ne Geeshsha Na'aa
Yesuusa bolla denddanaw, ha katamaan shiik'eeddawe
tuma.
28 K'ay neeni ne wolk'k'aaninne ne sheniyaan hanana
gaade k'oppa utteeddabaa ubbaa ootsanaw shiik'eeddino.
29 Ha"ikka Godaw, unttunttu naasiyaa s'eella; nuuni neena
kaalliyaawanttu, ne k'aalaa kumentsaa k'onc'c'etetsaan
odanaadan, nuuna danddayissa.
30 Patsanaw ne wolk'k'aa bessa; k'ay ne Geeshsha Na'aa
Yesuusa suntsan ooratsabaanne malaataa oosissa» giide
woosseeddino.
31 Unttunttu S'oossaa woosseeddawaappe guyyiyaan,
he unttunttu shiik'eeddasay k'aas's'eedda. Unttunttu
ubbaan Geeshsha Ayyaanay kumina, S'oossaa k'aalaa
k'onc'c'etetsaan odeeddino.

Koyro Ammaneedda Asatuwaa Ittipetetsaa De'uwaa

32 Ammaniyaawanttu ubbatuu k'ofaaninne wozanaan
ittuwaa gideeddino. Unttunttu mehii ubbay ittippe
de'iyaawaappe attin, barew de'eeddabaa ooninne
barenttubaa gibeenna.
33 Yesuusi kiitteeddawanttu Godaa Yesuusi hayk'uwaappe
denddeeddawaa wolk'k'aama wolk'k'aan markkattiino; k'ay
S'oossay unttunttoo ubbaw aad'd'o keekatetsaa darissiide
immeedda.
34 Ammaniyaawanttu giddon metootanchchay ittuunne
baawa; ayaw gooppe, biittay woy gollii de'iyaawanttu ub-
batuu zal"iide, akkeedda miishshaa ahiide,
35 Yesuusi kiitteeddawanttoo immiino; he miishshay asaw
koshshiyaawaadan shaaketti, huup'iyaan huup'iyaan imet-
tee.

4:24 Kes. 20:21; Nah. 9:6; Maz. 146:6 **4:26** 2:1-2

36 K'op'iroosa geetettiyaa saan yeletteedda Yooseefo giyaa Leewiyaa zarii ittuu de'ee; Aa suntsaa Yesuusi kiitteeddawanttu Barnaabaasa geeddino. Hewaa biletsay «Mentsetsiyaa Na'aa» giyaawaa.

37 Barnaabaasi barew de'iyaa gadiyaa zal"eedda miishshaa ahiide, Yesuusi kiitteeddawanttoo immeedda.

5

Hanaaniyaanne Aa Machchatti Sap'p'iiro

1 Itti Hanaaniyaa geetettiyaa bitanii bare machchatti Sap'p'iirinna gadiyaa zal"eedda.

2 He zal"eedda miishshaappe bare machchata erishshin ashshiide, attowaa Yesuusi kiitteeddawanttoo immeedda.

3 Shin P'es'iroosi Hanaaniyaa, «Neeni Geeshsha Ayaanaa c'immaade ne gadiyaa zal"eedda miishshaappe shaakka ashshana mala, s'alahii ne wozanaan ayaw geleeddee?

4 Neeni zal"anaappe kase gadii newaa gidennee? K'ay neeni zal"a simminakka miishshay neessa gidennee? Yaatina, hawaa malabaa ootsanaw ayaw ne wozanaan k'oppaaddii? Neeni S'oossaw worddotowaappe attin, asaw worddotabeykka» yaageedda.

5 Hanaanii he k'aalaa siseedda elekka kunddiide hayk'k'i aggeedda; hewaa siseedda ubbay daro yayyeedda.

6 Wodalla asatuu soy geliide, Aa anhaa s'aas'iide, karew kesi Aa moogeeddino.

7 Heezzu saate gidowaappe guyyiyaan, Hanaaniyaa machchata hewaa erennaan de'aadde gelaaddu.

8 P'es'iroosi izo, «Hinttenttu gadiyaa hanni keena miishshaan zal"eedditee? Ane taw oda» yaageedda.

Iza, «Ee hanni keena miishshaan zal"eeddo» yaagaaddu.

9 P'es'iroosi mishiratto, «Neeninne ne asinay Godaa Ayaanaa paac'c'anaw ayaw zoretteedditee? Be'a; ne asinaa moogeedda asatuu karen de'iino; ne anhaakka unttunttu kare kessana» yaageedda.

10 Mishiratta he man"iyaan P'es'iroosa gediyaa matan kunddaade hayk'k'a aggaaddu; wodalla asatuu geliyaa wode hayk'k'eeddawunno demmiide, kare kesseeddawaappe guyye, izi asinaa duufuwaa matan moogeeddino.

11 Ammaniyaa asaa ubbaynne hewaa siseedda hara Asay ubbay darii yayyeedda.

Yesuusi Kiitteeddawanttu Kushiyan Oosetteedda Ooratsabatuwaanne Maalalissiyaawantta

12 Yesuusi kiitteeddawanttu daro malaataanne ooratsabaa asaa giddon ootsiino; ammaniyaa ubbatuu Solomone baranddaan ittippe shiik'iino.

13 Hara asaappe unttunttunna gakettanaw haray atto ittuunne s'alibeenna; shin Asay unttuntta bonchchee.
14 Ammaniyaa attuma asaynne mac'c'a Asay kasewaappe c'oray Godaw gujettee.
15 Hewaa diraw, Asay hargganchchatuwaa shanchchamaaninne saleenan k'eri tookkiide, P'es'iroosi hewaanna aad'd'iyaa wode haray atto, aw kuwenttonne unttunttuppe ittuwaa ittuwaa bollanna aad'd'ana mala, katamaa ogiyaa doonaa kessiide wotsee.
16 K'ay c'ora Asay Yerusaalame matan de'iyaa katamatuwaappe harganchchatuwaanne iita ayyaanan oyk'etteedda asatuwaa akki yeeddino; ubbatuukka pas'eeddino.

Yesuusi Kiitteeddawanttu Bolla Yedesay Denddeedda

17 Hewaappe simmina k'eesatuwaa kaappuunne aanana de'iyaa Saduk'aawanatuu ubbatuu Yesuusi kiitteeddawantta daro k'anaatiide, unttunttu bolla denddeeddino.
18 K'ay Yesuusi kiitteeddawantta oyk'k'iide, ubbaa asaa k'achchiyaa golliyaan yeggeeddino.
19 Shin Godaa kiitanchchay k'amma k'asho golle penggiyaa dooyyiide, Yesuusi kiitteeddawantta kare kessiide,
20 «Hinttenttu biide, Geeshsha Golliyaan ek'k'iide, ha ooratsa de'uwaa k'aalaa ubbaa asaw odite» yaageedda.
21 Yesuusi kiitteeddawanttu hewaa siseedda wode, wonttumaatsaan Geeshsha Golliyaa geliide, tamaarissanaw doommeeddino.
K'ay k'eesatuwaa kaappuunne aanana de'iyaawanttu yiide, shiik'eedda asaana Israa'eeliyaa c'imatuwaa ubbatuwaa ittippe s'eesiide, Yesuusi kiitteeddawantta barenttu sintsa ahana mala, wotaadaratuwaa k'asho golle kiitteeddino.
22-23 Shin wotaadaratuu k'asho golle biide, Yesuusi kiitteeddawantta demmibeykkino; guyye simmiide shiik'eedda asaw, «Nuuni biyaa wode k'asho golle kariyaa daro minisi k'achchina, naagiyaawanttukka penggiyaan ek'k'eeddawantta demmeeddo; shin nuuni k'asho golliyaa dooyyiyaa wode, golle garssan haray atto itti asaynne baawa» yaageeddino.
24 Geeshsha Golliyaa wotaadaratuwaa kiittiyaawenne k'eesatuwaa kaappatuu hewaa siseedda wode, «Hawe waanuwaashsha? K'ay gidini ayee hananddeeshsha?» yaagiide hirggeeddino.
25 Hewaappe guyyiyaan, itti bitanii unttunttukko yiide, «Be'ite; k'asho golliyaan hintte k'achcheedda asatuu Geeshsha Golliyaan ek'k'iide, asaa tamaarissiino» yaagiide unttunttoo odeedda.

26 Geeshsha Golliyaa wotaadaratuwaa azaziyaawe wotaadaratuwaanna biide, Yesuusi kiitteeddawantta aheedda; shin unttunttu barentta Asay shuchchaan c'addanawantta giide yayyeedda diraw, unttuntta loddan aheeddino.
27 Unttunttu Yesuusi kiitteeddawantta ahiide, hewaa shiik'eedda shangguwaa sintsan essina, k'eesatuwaa kaappuu unttuntta,
28 «Hinttentta nuuni he bitaniyaa suntsan tamaarissenna mala minisiide azazibeykkoo? Be'ite; hintte timirttiyaa Yerusaalame katamaa ubbaa gatseeddita; k'ay he bitaniyaa shemppuwaan nuuna oytsanaw k'oppiita!» yaagiide oochcheedda.
29 P'es'iroossinne Yesuusi kiitteedda haranttu zaariide yaageeddino; «Nuuni asaw azazettanaappe S'oossaw azazettanaw bessee.
30 Mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishi kak'k'iide, hintte wod'eedda Yesuusa nu aawotuwaa S'oossay hayk'uwaappe dentseedda;
31 Israa'eelatoo nagaraappe simaanne nagaraa atto guussaa Yesuusi immana mala, S'oossay mooddiyaawaanne ashshiyaawaa Aa ootsiide, bareppe ushechcha baggan d'ok'k'u d'ok'k'u ootseedda.
32 Hewoo nuuni markka; k'ay S'oossay barew azazettiyaawanttoo immeedda Geeshsha Ayyaanaykka markka» yaageeddino.
33 Shiik'eedda Asay hewaa siseedda wode, daro yilotiide, Yesuusi kiitteeddawantta wod'anaw k'oppeeddino.
34 Shin asaa ubbaan daro bonchchetteedda Gamaaliyaala geetettiyaa, higgiyaa tamaarissiyaa itti Parisaawii, shiik'uwaan denddi ek'k'iide, Yesuusi kiitteeddawanttu guutsa wodiyaa kare kesana mala
35 azaziide hewaan shiik'eedda asaa hawaadan yaageedda; «Israa'eeliyaa asatoo, hintte ha asatuwaa ootsana k'oppiyaawaan hinttentta naagite.
36 Ayaw gooppe, hawaappe kase wodiyaan Tewodaasa geettettiyaawe barena wolk'k'aama giide denddeedda; denddina oyddu s'eetu gidiyaa asatuu aanana gaketteeddino; shin Aa wod'ina, Aa kaalleedda ubbatuukka laalettiide, maaddenna asaa gidiide atteeddino.
37 Hewaappe guyyiyaan, Asay paydettiyaa wode, Galiilaa Yihuday denddiide, daro asaa paannuwaa ootsiide kaaletseedda; shin aakka wod'ina, Aa kaalleedda Asay ubbay laaletteedda.
38 «Ha"ikka taani hinttenttoo oday; ha asatuwaappe shaakettite; unttuntta bochchoppite. Ayaw gooppe, ha k'ofaynne ha oosuu Asay ootseeddawaa gidooppe d'ayana.

39 Shin ha k'ofaynne ha oosuu S'oossaappe yeeddawaa
gidooppe, hintte unttuntta d'ayissanaw danddaykkita;
ooni eri hawaa haniide S'oossaanna hintte iitettennaadan»
yaageedda.
40 Hewaappe guyye shiik'eedda Asay Gamaaliyaala zoriyaa
akkiide, Yesuusi kiitteeddawantta s'eesiide, lissuwaan
shoc'isseeddino; hewaappe guyyiyaan unttuntta, «Yesuusa
suntsaa laa'entsuwaa ubbakka dentsoppite» gi billiide
yeddeeddino.
41 Yesuusa suntsaa diraw, unttunttu ugatiidde yeellatanaw
bessiyaabaa k'oppeedda diraw, shangguwaa sintsaappe
nashettiide keseeddino.
42 Unttunttu ubbaa gallassi Geeshsha Golliyaaninne
asaa soyin Yesuusi, Kiristtoosa gideeddawaa tamaaris-
siyaawaanne odiyaawaa yaa gujjeeddino.

6

*Woosa Golliyaa Maaddiyaa Laappu Asatuu Dooretteed-
dino*
1 He wode, kaalliyaawanttu payduu dari dari biishshin,
Giriike k'aalaa haasayiyaa Ayihudatuunne Yihudaan de'iyaa
Ayihudatuu walak'etteeddino; ayaw gooppe, Giriike k'aalaa
haasayiyaa Ayihudatuu, «Ubbaa gallassi gishettiyaa k'umaan
nu asinay hayk'k'o mac'c'awanttu naak'ettiino» yaageeddino.
2 Yesuusi kiitteedda tammanne laa"atuu woosa golle asaa
ubbaa s'eesiide, hawaadan yaageeddino; «Nuuni S'oossaa
k'aalaa odiyaawaa aggiide, k'umaa gishanaw nuw bessena.
3 Ishatoo, lo"a geetettiyaawantta Geeshsha Ayyaanaynne
aad'd'o eratetsay kumeedda laappu asatuwaa hintte gid-
doppe doorite; nuuni k'ay unttuntta ha oosoo suntsana.
4 Shin nuuni S'oossaa woosaaninne k'aalaa oduwaan min-
nana» yaageeddino.
5 Yesuusi kiitteeddawanttu haasayeedda haasayay asaa
ubbaa nashechcheedda; hewaappe guyye, ammanuunne
Geeshsha Ayyaanay kumeedda Iss's'ifaanoosa, Pilip'p'oosa,
P'irookoroosa, Nik'aaroona, S'imoona, P'arimeenanne
Ayihudatuwaa ammanuwaan geleedda Ans's'ookiyaa
Niik'olaawoosa dooreeddino.
6 Yaatiide Yesuusi kiitteeddawanttu sintsaan unttuntta es-
sina, Yesuusi kiitteeddawanttu S'oossaa woosseeddawaappe
guyyiyaan, barenttu kushiyaa unttunttu bolla wotseeddino.
7 S'oossaa k'aalay aakki aakki beedda; kaalliyaawanttu
payduwaan Yerusaalamen darssi dari dari beedda; k'ay c'ora
k'eesatuukka ammaneeddino.

*Woosa golliyaa Kaaletsiyaa
Iss's'ifaanoosi Oyk'etteedda*

8 Aad'o keekatetsaynne wolk'k'ay kumeedda Iss's'ifaanoosi, asaa giddon ooratsabaanne wolk'k'aama malaataa ootsee.
9 Ayiletetsaappe keseedda asaa giyaa Ayihuda ammaniyaawanttuppe, K'ereenappe, Iskkinddiriyaa asatuwaappe, Kilk'k'iyaappenne Iisiyaappe yeedda itti itti asatuu denddiide, Iss's'ifaanoosanna palumetteeddino.
10 Shin Iss's'ifaanoosi aad'd'o eratetsaaninne Ayyaanaan haasayiyaawaa digganaw danddaybbeykkino.

11 He wode unttunttu, «Muse bollanne S'oossaa bolla I boriyaa k'aalaa haasayishshin siseeddo» giyaa worddo asatuwaa shammeeddino.
12 Asaa ubbaa, c'imatuwaanne Muse higgiyaa tamaarissiyaawantta hank'k'etseeddino; Iss's'ifaanoosakko yiide Aa oyk'k'iide, shiik'eedda asaakko ahina,
13 Aa bolla s'eeseedda worddo markkatuu, «Ha bitanii ha Geeshsha Golliyaanne Muse higgiyaa boriyaawaa awudenne aggena.
14 Ayaw gooppe I, ‹Hawe Naazireetiyaa Yesuusi ha Geeshsha Golliyaa kolana; Muse nuw immeedda higgiyaakka laammana› yaagishin, nuuni siseeddo» yaageeddino.

15 Shiik'uwaan utteedda Asay ubbay Iss's'ifaanoosa akeekiide s'eelliyaa wode, Aa som"i kiitanchchaa som"iyaa malatee.

7

Iss's'ifaanoosa Haasayaa

1 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu Iss's'ifaanoosa, «Hawe tumee?» yaagiide oochcheedda.

2 Iss's'ifaanoosi, «Taanaadan ammaniyaawanttoo, ta aawaatoo, sisite! Nu aawuwaa Abraahaamo biro Kaaraane baanaappe kase Masip'p'es'oomiyan de'ishshin, bonchcho S'oossay aw beettiide,

3 ‹Ne biittaappenne ne dabbatuwaappe shaakettaade, taani neena bessiyaa gadiyaa ba› yaageedda.

4 He wode Abraahaamo Kaladaawatuu gadiyaappe kesiide, Kaaraanen de'anaw beedda. Aa aabbu hayk'k'eeddawaappe guyyiyaan, S'oossay Aa ha gade hintte ha"i de'iyaasaa aheedda.
5 I ha gadiyaappe haray atto, gediyaan yed'd'iyaa sa'aakka Abraahaamoo immibeenna; shin aw na'ay d'ayooppekka, S'oossay Aa, ‹Taani newunne neeppe guyyiyaan, ne zeretsaw ha gadiyaa laata ootsaade immana› yaageedda.

7:2 Dom. 12:1 **7:4** Dom. 11:31; 12:4 **7:5** Dom. 12:7; 13:15; 15:18; 17:8

6 S'oossay Abraahaamoo, ‹Ne zaratuu hara gadiyaan
de'ana; yaan oyddu s'eetu laytsaw unttunttu ayiletananne
naak'ettana.
7 Shin taani ne zeretsaa mooddiyaa asaa bolla pirddana;
hewaappe guyyiyaan, unttunttu he gadiyaappe kesiide,
hawaan taw goyinnana› yaageedda.
8 S'oossay Abraahaame zeretsay k'as's'arettana mala
aanana c'aak'k'ina, Yisaak'a I yeliide, hosppuntsa gallassi
k'as's'areedda; Yisaak'i Yaak'ooba k'as's'arina, k'ay Yaak'oobi
tammanne laa"u aawotuwaa kaappatuwaa k'as's'areedda.
9 «Aawotuwaa kaappatuu Yooseefo k'anaatiide, Gibs'e
gadiyaw ayiletanaadan, Aa zal"eeddino; shin S'oossay
aanana ittippe de'ee.
10 S'oossay waayiyaa ubbaappekka Aa kesseedda; k'ay
Gibs'e kaatiyaa sintsankka nashshuwaanne aad'd'o eratetsaa
aw immeedda; Gibs'e kaatii Yooseefow Gibs'e gadiyaanne
bare golliyaa ubbaa mooddanaadan, suntsatetsaa
immeedda.
11 «Gibs'e gadiyaaninne Kanaane gadiyaan ubbaan koshay
geliide, c'ora asaa metootseedda; he gaasuwaan nu aawotuu
k'umaa demmibeykkino.
12 Yaak'oobi Gibs'e gadiyaan katsay de'iyaawaa sisiide, nu
aawotuwaa koyro yaa yeddeedda.
13 Laa'entsuwaa buussan Yooseefo bare ishatoo eretteedda;
k'ay Gibs'e kaatiikka Yooseefo zariyaa ereedda.
14 Yooseefo bare aawuwaa Yaak'oobinne bare dabbuu ub-
bay mulekka laappun tammanne ichcheshu Asay barekko
yaana mala, kiittiide s'eegisseedda.
15 Yaak'oobi Gibs'e gadiyaa wod'd'iide hayk'k'eedda; nu
aawotuukka yaan hayk'k'eeddino.
16 Unttunttu anhay hewaappe Sekeema geetettiyaa gadiyaa
tookettiide, yaan Abraahaamo Hamoora naanaappe daro
biraan shammeedda duufuwaan moogetteedda.
17-18 «Shin S'oossay Abraahaamoo immana geeddawe po-
lettiyaa wodii gakkana matina, Yooseefo erenna hara kaatii
Gibs'e gadiyaan denddana gakkanaw, Asay dari dari beedda.
19 He kaatii nu zariyaa c'immiidde, guutsa naanay
hayk'k'ana mala, kare unttuntta kessi olanaadan, nu
aawotuwaa un"etseedda.
20 «Muse yeletteeddawe he wode; S'oossaa sintsan I daro
lo"o na'aa gideedda; bare aawuwaa golliyaan heezzu agenaa
gakkanaw dic'c'eedda.

7:6 Dom. 15:13-14 **7:7** Kes. 3:12 **7:8** Dom. 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31—35:18 **7:9** Dom. 37:11, 28; 39:2, 21 **7:10** Dom. 41:39-41 **7:11** Dom. 42:1-2 **7:13** Dom. 45:1, 16 **7:14** Dom. 45:9-10, 17-18; 46:27 **7:15** Dom. 46:1-7; 49:33 **7:16** Dom. 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Iya. 24:32 **7:17-18** Kes. 1:7-8 **7:19** Kes. 1:10-11, 22 **7:20** Kes. 2:2

21 Muse wora oletteedda wode, Gibs'e kaatiyaa naatta demmaade bare na'aadan Aa dichchaaddu.
22 Muse Gibs'atuwaa aad'd'o eratetsaa ubbaa tamaariide, k'aalaaninne oosuwaan wolk'k'aama asaa gideedda.

23 «Shin Musew yelettoodeppe laytsay oytamuwaa kumeedda wode, bare ishatuwaa, Israa'eeliyaa asatuwaa be'anaw bare wozanaan k'oppeedda.
24 Israa'eelatuwaappe ittuwaa Gibs'eppe ittuu naak'k'ishshin be'iide, he Israa'eeliyaa maaddeedda; he naak'k'eedda Gibs'e bitaniyaa wod'iide, Aa haluwaa kesseedda.
25 Muse bare ishatuwaa bare baggana S'oossay ashshana haniyaawaa unttunttu akeekeeddino giide k'oppeedda; shin unttunttu akeekibeykkino.

26 «Wonttetsa gallassi laa"u Israa'eeliyaa asatuu ittuu ittuwaanna wad'ettiyaawantta demmiide, unttuntta sigetsanaw koyyiide, ‹Asatoo, ishatuu hinttenttu ayaw ittuu ittuwaa naak'k'iitee?› yaageedda.
27 «Shin he bare shooruwaa naak'k'iyaawe Musa, ‹Neena nu bolla mooddiyaawaanne daannaa ootsiide, suntseeddawe oonee?
28 Neeni zino Gibs'e bitaniyaa wod'eeddawaadan, taanakka wod'anaw koyyay?› yaagiide, Musa karew sugi yegeedda.
29 Muse hewaa siseedda wode Gibs'eppe kesiide, Midiyaama gadiyaan bete gidi de'iidde, laa"u attuma naanaa yaan yeleedda.

30 «Godaa kiitanchchay oytamu laytsaappe guyyiyaan, Siinaa Deriyaa matan de'iyaa bazzuwaa buuran ees's'iyaa tamaa lac'uwaa giddon Musew beetteedda.
31-32 Muse bare be'eeddawoo maalalettiide, akeeki s'eellanaw buuraa mataan I shiik'i de'ishshin, Godaa k'aalay, ‹Taani ne aawotuwaa S'oossaa, Abraahaame S'oossaa, Yisaak'a S'oossaa, Yaak'ooba S'oossaa› yaagiide Musekko yeedda. Muse yashshaa kokkoriide, s'eellanaw s'alibeenna.

33 «Goday Musa, ‹Neeni ek'k'eedda biittay geeshsha gidiyaa diraw, ne gediyaan de'iyaa c'aammaakka kessa.
34 Taani Gibs'en de'iyaa Ta asaa waayiyaa geeshsha be'aade, k'ay unttunttu ooliyaakka sisaade, unttuntta ashshanaw wod'd'aad. Ha"i haaya. Taani neena Gibs'e kiittana› yaageedda.

35 «He Musa Israa'eelatuu; ‹Neena nuuna mooddiyaawaanne daannaa ootsiide suntseeddawe oonee?› yaagiide is's'eeddino; buuraa giddon aw beetteedda

7:21 Kes. 2:3-10 **7:23** Kes. 2:11-15 **7:29** Kes. 18:3-4 **7:30** Kes. 3:1-10

kiitanchchan mooddiyaawaanne ashshiyaawaa gidana mala, S'oossay Aa kiitteedda.

36 He Muse Israa'eelatuwaa Gibs'e gadiyaan Zo'o Abbaaninne mela biittaan, oytamu laytsaw ooratsabaanne malaataa ootsiide, Gibs'eppe kaaletseedda.

37 «Israa'eeliyaa asaw, ‹S'oossay taana dentseeddawaadan, hintte zariyaa giddoppe ta mala nabiyaa hinttenttoo dentsanawaa› yaageeddawe he Musa.

38 I Israa'eeliyaa asaa maabaraanna ittippe mela biittaan de'eeddawaa; I nu aawotuwaananne Siinaa Deriyaa bollan barew haasayeedda kiitanchchaanna ittippe de'eedda. Yaatiide S'oossaappe de'uwaa k'aalaa nuw immanaw akkeedda.

39 «Musew nu aawotuu azazettanaw dosibeykkino; shin gede Aa sugi oliide, guyye Gibs'e simmanaw amotteeddino.

40 K'ay Aaroona, ‹Nuuna kaaletsiyaa s'oossatuwaa nuw med'd'a; ayaw gooppe, ha nuuna Gibs'eppe aheedda Muse waaneeddentto nuuni erokko› yaageeddino.

41 Miizzaa Maraa malatissiide, he wode eek'aa ootseeddino; he eek'aw yarshshuwaa yarshshiide, barenttu kushii ootseedda oosuwaan nashetteeddino.

42 Shin S'oossay unttunttoo zokkiyaa zaareedda; unttunttu saluwaa s'oolinttiyaw goyinnanaadan, unttuntta aggeedda; nabatuwaa mas'aafan,

« ‹Israa'eeliyaa asatoo, oytamu laytsaa,
asay baynna saan shukkeedda mehiyaanne yarshshuwaa,
taw yarshsheedditee?
43 Hinttenttu hinttenttoo goyinnanaw
ootseedda eek'atuwaa, Molooka dunkkaaniyaanne
Refaana giyaa hintte s'oossaa s'oolinttiyaa tookkeeddita.
Taani hinttentta Baablooneppe
hini bagga yeddana›
geetettiide s'aafetteedda.

44 «Muse bare be'eeddawaa malatissiide, Goday aw odeeddawaadan med'd'eedda markkaa dunkkaanii nu aawaatoo mela biittaan de'ee.

45 K'ay nu aawotuu dunkkaaniyaa barenttu aawotuwaappe kaallaan akkiide, S'oossay kase yedersseedda Ayihuda gidenna asaa biittaa oyk'k'eedda wode, Iyyaasunna gelisseeddino; he dunkkaanii Daawite de'iyaa wodii gakkanawukka hewaan de'eedda.

46 Daawite S'oossaan sabetteedda; k'ay Yaak'ooba, Goday de'ana golliyaa kees's'anaw S'oossaa woosseedda.

7:35 Kes. 2:14 **7:36** Kes. 7:5; 14:21; Pay. 14:33 **7:37** Zar. 18:15, 18 **7:38** Kes. 19:1—20:17; Zar. 5:1-33 **7:40** Kes. 32:1 **7:41** Kes. 32:2-6 **7:43** Amo. 5:25-27 **7:44** Kes. 25:9, 40 **7:45** Iya. 3:14-17 **7:46** 2 Sam. 7:1-16; 1 Od. 17:1-14

47 Shin aw golliyaa kees's'eeddawe Solomona.
48-50 «Shin nabii,
« ‹Goday, «Saluu ta kawutetsaa oydiyaa;
sa'aykka ta gedii yed'd'iyaa saa.
Yaatina, taw ayaa mala golliyaa kees's'anitee?
Woy taani shemppanasay hak'anee?
Ha ubbabaa ta kushiyan med'd'abeykkitaa?» yaagee› geeddawaadan, Ubbaappe Bolla S'oossay Asay kees's'eedda golliyaan de'enna.
51 «Hinttenttu aybe morggii mino asee? Hinttenttu wozanay S'oossaa k'aalaa akkanaw aybe dammeeddawee? Hinttenttu haytsaykka waan tulleeddee? Ubbaa wode Geeshsha Ayyaanaw azazettenan is's'iita.
52-53 Nabatuwaan hinttenttu aawotuu yederssibeennawe oonee? S'oossaa Na'ay S'illuu yaanawaa kasetiide odeeddawanttakka wod'eeddino. Ha"i hinttenttukka kiitanchchatuwaa kushiyaappe S'oossaa higgiyaa akkiide azazettibeenawanttu, S'illuwaa aatsi immiide wod'eeddita» yaageedda.

Iss's'ifaanoosa Shuchchaan Dechchiide Wod'eeddino

54 Unttunttu hewaa siseedda wode, barenttu wozanaan Iss's'ifaanoosaw daro yilotiide, barenttu mettershshaa sa"iide naasseeddino.
55 Shin Iss's'ifaanoosi barenan Geeshsha Ayyaanay kumina, saluwaa pude c'addi s'eelliide, S'oossaa bonchchuwaanne Yesuusi S'oossaappe ushechcha baggan ek'k'eeddawaa be'eedda.
56 Yaatiide, «S'eellite, taani saluu dooyettina, Asaa Na'ay S'oossaappe ushechcha baggan ek'k'eeddawaa be'ay» yaageedda.
57 Kooshshaa d'ok'k'u ootsi waassiidde, barenttu haytsaa tuc'c'iide, ittippe gidi aakko wos's'eeddino.
58 Katamaappe gas'aa Aa kessiide, shuchchaan c'addeeddino. Markkatuukka barenttu mayuwaa kessiide, itti Saa'oola geetettiyaa wodallaa matan wotseeddino.
59 Iss's'ifaanoosi, «Ta Godaa Yesuusaa, ta shemppuwaa akka» yaagiide s'eegishshin, unttunttu shuchchaan Aa dechchiino.
60 He wode I gulbbatiide, bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Ta Godaw, ha nagaraa unttunttoo atto ga» yaageedda. Hewaa giinne hayk'k'i aggeedda.

8

Saa'ooli Ammaniyaa Asaa Yedersseedda

7:47 1 Kat. 6:1-38; 2 Od. 3:1-17 **7:48-50** Isa. 66:1-2 **7:51** Isa. 63:10

1 Saa'ooli Iss's'ifaanoose hayk'uu lo"a gi akkeedda. He
gallassi Yerusaalamen de'iyaa ammaniyaawanttu bolla
wolk'k'aama yederssuu denddeedda; Yesuusi kiitteed-
dawanttuppe attin, ammaniyaawanttu ubbatuu Yihudaa
gadiyaaninne Sammaariyaa gadiyaan laaletteeddino.
2 S'oossaa asatuu Iss's'ifaanoosa moogeeddino; k'ay aw
daro yeekkeeddino.
3 Shin Saa'ooli ammaniyaa asaa d'ayissanaw baas'etee;
ubbaa golliyaa geli geliide, attuma asaanne mac'c'a asaa
goochchi goochchiide, k'asho golle yeddee.

Wonggalaa Mishiraachchuu Sammaariyaan Odetteedda

4 Laaletteedda ammaniyaawanttu k'aalaa odiidde, ub-
basaa beeddino.
5 Pilip'p'oosi Sammaariyaa katamaa wod'd'iide, Kiristtoos-
abaa asaw odeedda.
6 C'ora Asay Pilip'p'oosi geeddawaa darssi akeekiide
siseedda; I ootsiyaa malaataakka be'eedda.
7 Ayaw gooppe, iita ayyaanatuu kooshshaa d'ok'k'u ootsi
haasayiidde, c'ora asaappe keseeddino; k'ay c'ora sileed-
dawanttunne wobbatuu pas'eeddino.
8 He katamaan Asay daro nashetteedda.
9 Shin Simoona geetettiyaa itti bitanii kase, barena
wolk'k'aama gi kaayiid, Sammaariyaa asaa, «Laa hawe aybe
ooratsabee» giissiidde he katamaan de'eedda.
10 Guutsatetsaappe doommiide, woggatetsaa gakkanaw,
Asay ubbay, «S'oossaa wolk'k'ay daro wolk'k'aamay hawaa»
giide aabaa sisee.
11 Daro wodiyaappe doommiide, kaayuwaan
Sammaariyaa asaa «Laa hawe ayba ooratsabee» giisseedda
diraw, Asay aabaa sisee.
12 Shin Pilip'p'oosi S'oossaa kawutetsaabaanne Yesuusi
Kiristtoosa suntsaabaa attumawanttoonne mac'c'awanttoo
mishiraachchuwaa odiidde, unttunttu aabaa ammaniide
s'ammak'etteeddino.
13 K'ay Simoonikka bare huup'ew ammaniide
s'ammak'etteeddawaappe guyyiyaan, Pilip'p'oosanna
ittippe de'iidde, oosettiyaa malaataanne S'oossay ootseedda
wolk'k'aama malaataa be'iide maalaletteedda.
14 Yesuusi kiitteedda Yerusaalamen de'iyaawanttu,
Sammaariyaa Asay S'oossaa k'aalaa akkeeddawaa
siseedda wode, P'es'iroosanne Yohaannisa unttunttukko
yeddeeddino.
15 P'es'iroossinne Yohaannisi wod'd'iide, am-
maniyaawanttu Geeshsha Ayaanaa akkana mala, unttunttoo
S'oossaa woosseeddino;

16 ayaw gooppe, Sammaariyaa asatuu Godaa Yesuusa
suntsan s'ink'k'ataa s'alalaa s'ammak'etteeddawaappe at-
tin, unttunttuppe ittuwaa bollaninne Geeshsha Ayyaanay
wod'd'ibeenna.
17 He wode P'es'iroossinne Yohaannisi barenttu kushiyaa
unttunttu bolla wotsowaappe guyyiyaan unttunttu Geeshsha
Ayaanaa akkeeddino.
18 Yesuusi kiitteeddawanttu barenttu kushiyaa unttunttu
bolla wotsina, unttunttoo Geeshsha Ayyaanay imetteed-
dawaa Simooni be'eedda wode, P'es'iroosassinne Yohaanni-
saw miishshaa ahiide,
19 «Taanikka ta kushiyaa wotsiyaa ubbay Geeshsha
Ayaanaa akkana mala, ha maataa tawukka immeerikkitee»
yaageedda.
20 Shin P'es'iroosi aw hawaadan yaageedda; «Neeni S'oossaa
imotaa miishshaan shammanaw k'oppeedda diraw, ne mi-
ishshay neenanna c'oo d'ayo.
21 Ne wozanay S'oossaa sintsan suure gidenna diraw, new
hawaan gishuu baawa.
22 Yaatowaappe guyyiyaan ha ne wozanaa iita k'ofaa diraw,
nagaraappe simma; ooni eri ne wozanaan de'iyaa iita k'ofaa
S'oossay atto gaanenttonne S'oossaa woossa.
23 Ayaw gooppe, neeni daro k'anaatiyaa oyk'k'aade na-
garaa k'ashuwaan de'iyaawaa taani be'ay» yaageedda.
24 Hewaappe guyye Simooni P'es'iroosassinne Yohaanni-
saw zaariide, «Hinttenttu geeddawaappe ittibaynne taana
gakkenna mala, hintte taw S'oossaa woossite» yaageedda.
25 P'es'iroossinne Yohaannisi markkatteeddawaappenne
Godaa k'aalaa odeeddawaappe guyyiyaan, guyye
Yerusaalame simmeeddino; yaatiide Sammaariyaan de'iyaa
daro k'eeri katamatuwaan mishiraachchuwaa k'aalaa
odeeddino.

Pilip'p'oosi Top'p'iyaa Asaa Gideedda Shuufaa S'ammak'eedda

26 Godaa kiitanchchay Pilip'p'oosa, «Denddaade
Yerusaalameppe Gaaza afiyaa asi baynna mela sa'aa
ogiyaakko ba; he ogii away kesiyaasaa s'eelliyaa wode
ushechcha dugehaa baggana de'ee» yaageedda.
27 Pilip'p'oosi denddiide beedda. Hinddekko geetettiyaa
Top'p'iyaa kaatattiw biittaa mooddiyaa I miishshaa ub-
baakka naagiyaa Top'p'iyaa asaa gideedda itti shuufay
de'iyaawe goyinnanaw Yerusaalame beedda.
28 Paray goochchiyaa gaariyaan uttiide, Yerusaalameppe
guyye simmiide, nabiyaa Isiyaasa mas'aafaa nabbabee.

29 Geeshsha Ayyaanay Pilip'p'oosa, «He gaariyaakko
shiik'aade ittippe gida» yaageedda.
30 Pilip'p'oosi wos's'i yiide, nabiyaa Isiyaasa mas'aafaa
shuufay nabbabishshin sisiide Aa, «Neeni nabbabiyaawaa
akeekay?» yaageedda.
31 Shuufay, «Taw odiide akeekissiyaa Asay baynnaan waani-
ide akeekettii?» yaageedda; k'ay barenanna gaariyaan kesi-
ide uttana mala, Pilip'p'oosa woosseedda.
32 Shuufay nabbabiyaa mas'aafay,
«Dorssaadan I shukettanaw laagettee.
Dorssaa maray bare isikiyaa
k'ans's'iyaawaa sintsan c'o"u giyaawaadan,
ikka bare doonaa pokibeenna.
33 I kawusheeddawaadan aw s'illo pirdday d'ayeedda.
Yesuusa de'uu ha sa'aappe pude aketti diggeedda diraw,
Aa zariyaabaa oonee odanawe?»
yaageedda.
34 Shuufay zaariide Pilip'p'oosaw, «Nabii hawaa oowaa odii?
Barebaa odiyee woy hara asaabaa odii? Taw odaarikkii»
yaageedda.
35 Pilip'p'oosi zaariide, S'oossaa mas'aafaa I nab-
babiyaasaappe doommiide, Yesuusabaa mishiraachchuwaa
k'aalaa aw odeedda.
36 Unttunttu ogiyaa oyk'k'i biidde, haatsay de'iyaasaa gak-
keeddino; shuufay, «Haatsaa hawaa be'a; s'ammak'ettiyaawaa
taana diggiyaawe ayee?» yaageedda.
37 Pilip'p'oosi Aa, «Neeni ne kumentsaa wozanaappe am-
manooppe, danddayaa» yaageedda.
I zaariide, «Yesuusi Kiristtoosi S'oossaa Na'aa gidiyaawaa
taani ammanay» yaageedda.
38 Gaari ek'k'ana mala shuufay azazina, inne Pilip'p'oosi
laa"atuu duge wod'd'iide, haatsaan gelina Pilip'p'oosi Aa
s'ammak'eedda.
39 Unttunttu haatsaappe gas'aa keseedda wode, Godaa
Ayyaanay Pilip'p'oosa lip'p'i ootsiide, afi aggeedda;
laa'entsuwaa shuufay Pilip'p'oosa be'ibeenna; shin bare
ogiyaa nashettiide beedda.
40 Pilip'p'oosi bare huup'ew Azos's'oosan de'iyaawaa
ereedda; k'ay K'iisaariyaa yaana gakkanawukka, katamaa
ubbaan yuuyyiidde mishiraachchuwaa k'aalaa odee.

9

Saa'ooli Kiristtoosan Ammaneedda
(22:6-16; 26:12-18)

8:33 Isa. 53:7-8

1 Shin Saa'ooli Godaa kaalliyaawantta wod'anaw manddiide, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaakko beedda.
2 Yaatiide Godaa ogiyaa kaalliyaa asatuwaa mac'c'awanttanne attumawantta demmooppe, k'achchiide Yerusaalame ahanaw, Damask'k'on de'iyaa Ayihuda woosa golletoo dabddaabbiyaa s'aafanaw Aa woosseedda.
3 I biidde, Damask'k'o katamaa gakkana matoode, k'oppennaan saluwaappe wolk'k'aama poo'uu Aa yuushshuwaa ubbaan poo'eedda.
4 Saa'ooli sa'aan kunddi uttina, «Saa'oolaa Saa'oolaa, ayaw Taana waayissay?» giyaa k'aalaa siseedda.
5 Saa'ooli, «Ta Godaw, neeni oonee?» yaagiide oochcheedda.
Yesuusikka, «Taani neeni yederssaadde de'iyaa Yesuusa» yaageedda.
6 Shin Saa'ooli kokkoriiddinne maalalettiidde, «Ta Godaw, taani ayaa ootsanaadan koyyay?» yaageedda.
Goday Aa, «Denddaade katamaa gela; neeni ootsanaw bessiyaabay new yaan odettanawaa» yaageedda.
7 Saa'oolanna ogiyaan biyaa asatuu ayinne haasayennan ek'k'i aggiide, kooshshaa sisiino; shin oonanne be'ibeykkino.
8 Saa'ooli sa'aappe denddina, Aa ayfii doyetteedda wode, ayinne s'eellanaw danddayibeenna; hewaa diraw, unttunttu Aa kushiyaa oyk'k'i goochchiide, Damask'k'o gelisseeddino.
9 Heezzu gallassaa gakkanawukka I s'eellibeenna; ayinne mibeenna; ayaanneekka ushibeenna.
10 Damask'k'on itti Hanaaniyaa giyaa kaalliyaawe de'ee; Goday sas'aan Aa, «Hanaanew» yaageedda.
Hanaanii, «Ta Godaw, hawaan de'ay» yaageedda.
11 Goday Aa, «Denddaade Suure geetettiyaa ogiyaa baade, Yihudaa soyin itti Saa'oola giyaa S'ersseeseppe yeedda bitaniyaa koya; ayaw gooppe, I woossee.
12 K'ay Hanaaniyaa giyaa bitanii geliide, Saa'ooli laa'entsuwaa s'eelanaadan, bare kushiyaa Aa bolla wotsiyaawaa sas'aan be'eedda» yaageedda.
13 Hanaanii zaariide, «Ta Godaw, Yerusaalamen ne geeshsha asaa bolla he bitanii ay keena iitabaa ootseeddentto, taani daro asaappe sisaad.
14 K'ay Damask'k'on ne suntsaa s'eesiyaawantta ubbaa k'achchanaw, k'eesatuwaa kaappatuu aw maataa immeeddino» yaageedda.
15 Shin Goday Aa, «Saa'ooli Ayihuda gidenna asaa sintsan, kaatatuwaa sintsaaninne Israa'eeliyaa asaa sintsan, Ta suntsaa erissanawunne Taw ootsanaadan dooretteedda miishshaa gidiyaa diraw, neeni ba.

16 Ayaw gooppe, Ta suntsaa diraw, I ay keenaa waayettanaw bessintto, Taani Aa bessana» yaageedda.
17 Hanaanii biide, soy geliide, bare kushiyaa Saa'oola bolla wotsiide, «Ta ishaw Saa'oolaa, neeni yiyaa ogiyaan new beetteedda Yesuusi, neeni s'eelana malanne Geeshsha Ayyaanay neenan kumana mala, taana kiitteedda» yaageedda.
18 Ellekka, ayentto pok'uwaa malay Saa'oola ayfiyaappe wod'd'ina, Saa'ooli laa'entsuwaa s'eelleedda; k'ay denddiide s'ammak'etteedda.
19 K'umaa miide minetti, Damask'k'on de'iyaa kaalliyaawanttunna amareeda gallassaa gam"eedda.

Saa'ooli Damask'k'on Tamaarisseedda
20 Ellekka, «Yesuusi Kiristtoosi S'oossaa Na'aa» yaagiide, Ayihuda woosa golletuwaan k'aalaa odeedda.
21 Hewaa siseedda ubbay maalalettiide, «Hawe Yerusaalamen Yesuusa suntsaa s'eesiyaawantta d'ayissiyaawaa gidennee? K'ay unttuntta k'achchiide, k'eesatuwaa kaappatuwaa sintsa afanaw yibeenneeyye?» yaageeddino.
22 Shin Saa'ooli k'aalaa odiyaa oduu min min beedda; Yesuusi k'ay Kiristtoosa gidiyaawaakka I akeekissiide odeedda diraw, Damask'k'on de'iyaa Ayihudatuu aw zaariyaawaa d'ayeeddino.
23 C'ora gallassaappe guyyiyaan, Ayihudatuu shiik'iide, Saa'oola wod'anaw zoretteeddino.
24 Shin Ayihudatuu barena wod'anaw k'oppowaa Saa'ooli siseedda; unttunttu Aa wod'anaw k'ammanne gallassi katamaa penggiyaa naagiino.
25 Shin kaalliyaawantta Aa k'amma afiide, dirssaa huup'iyaanna k'un"aan duge wotseeddino.

Saa'ooli Yerusaalamen Tamaarisseedda
26 Saa'ooli Yerusaalame gakkeedda wode, kaalliyaawanttunna ittippe gakettanaw shiik'i be'eedda; shin kaalliyaawaa I gideeddawaa ubbay ammanennaan is's'iide, aw yayyeeddino.
27 Shin Barnaabaasi Saa'oola Yesuusi kiitteeddawanttukko afeedda; ogiyaan Godaa I waaniide be'eeddentto, aw Goday wooti haasayeeddenttonne k'ay Saa'ooli Damask'k'on Yesuusa suntsan yayyenaan wooti k'aalaa odeeddentto, unttunttoo geeshshiide odeedda.
28 Saa'ooli Yerusaalamen yuuyyiiddenne Godaa Yesuusa suntsan yayyenaan k'aalaa odiidde, Yesuusi kiitteeddawanttunna ittippe de'eedda.
29 K'ay Saa'ooli Giriike k'aalaa haasayiyaa Ayihudatuwaana haasayeenne palumettee; shin unttunttu Aa wod'anaw koyyeeddino.

30 Ishatuu hewaa sisiide, Saa'oola duge K'iisaariyaa afiide,
S'ersseese yeddeeddino.
31 Yihudaan, Galiilaaninne Sammaariyaan ubbaan
de'iyaa ammaniyaa asatuu sarotetsaan de'eeddino; k'ay
minneeddino; Godaw yayyiyaawaaninne Geeshsha Ayaanaa
maaduwaan geemettiidde, payduwaankka dari dari
beeddino.

P'es'iroosi Liidiyaaninne Yoop'p'en Tamaarisseedda

32 P'es'iroosi ubba saan yuuyyiidde, Liidaan de'iyaa
geeshsha asatuwaakko k'ay wod'd'eedda.
33 Yaatiide hewaan hosppun laytsaa siliide, arssaan gisiide
de'iyaa itti Eeniyaa giyaa bitaniyaa demmeedda.
34 P'es'iroosi Eeniyaa, «Eenaw, Yesuusi Kiristtoosi neena
patsee; denddaade ne hiis'aa yegga»* yaageedda. Hewaappe
guyye ellekka denddi ek'k'eedda.
35 Liidaaninne Saaroonan de'iyaa Asay ubbay Eeniyaa
be'iide, Godaakko simmeeddino.
36 Yoop'p'e katamaan itti S'aabbito geetettiyaa
ammanewunna de'aw; S'aabbito guussay Giriike k'aalaan
Dork'k'o giyaawaa. Iza bare de'eedda wodiyaa ubbaan
lo"obaa ootsaaddenne hiyyeesaa maaddaadde de'aw.
37 He wode iza harggaade hayk'k'ina, Asay izi anhaa
meec'c'iide, poo'iyaa pude kessiide gisisseedda.
38 Liiday Yoop'p'ew mata; kaalliyaawanttu P'es'iroosi Li-
idiyaan de'iyaawaa Yoop'p'en sisiide, «Hayyanaa nuukko
ellekka yaarikkii» yaagiyaa kiitaa laa"u asatuwaa bolla
aakko kiitteeddino.
39 Hewaappe guyye P'es'iroosi denddiide, unttunttunna
bi gakkina, pook'iyaa pude Aa kessiide, kifiliyaa gelisseed-
dino. Asini baynna am"e mac'c'awanttu ubbay yeekki-
iddenne Dork'k'a unttunttunna de'iyaa wode ootseedda
k'amishatuwaanne mayatuwaa ubbaa P'es'iroosa bessiidde,
Aa yuushshuwaan yuuyyi aad'd'iide ek'k'eeddino.
40 P'es'iroosi unttuntta ubbaa kare kessiide, gulbbati
S'oossaa woosseedda; k'ay anhaakko simmiide, «S'aabbitee,
dendda» yaageedda; S'aabbitakka bare ayfiyaa dooya
P'es'iroosa be'aade, d'ok'k'a uttaaddu.
41 P'es'iroosi izo bare kushiyan maaddiide, dentsi esseedda;
hewaappe guyyiyaan, ammaniyaawanttanne asini baynna
am"e mac'c'awantta s'eesiide, pas'eeddawunno unttunttoo
immeedda.
42 Ha yewuu Yoop'p'e katamaa ubbaan laalettina c'ora Asay
Godaa ammaneeddino.

---

* **9:34** ***Hiis'aa yegga:*** Hawaa guussay meetettiyaabaa giigissa guussaa.

43 P'es'iroosi Yoop'p'en itti Simoona giyaa galbbaa k'aac'iyaawaanna daro wodiyaa gam"eedda.

10

P'es'iroosanne K'ornneliyoosa

1 K'iisaariyaan «S'aalatuwaa Olaa asatuwaa» geetettiyaa olanchchatoo itti s'eetatuwaa kaappuu K'ornneliyoosa giyaawe de'ee.

2 K'ornneliyoosi S'oossaa loytsiide ammaniyaa asanne, bare soy asaa ubbaanna ittippe S'oossaw goyinniyaa asaa; Ayihuda hiyyeesaakka I daro maaddee; k'ay S'oossaa ubbaa wode woossee.

3 Itti gallassi udduppu saatiyaa heeraan, «K'ornneliyoosa» giide s'eesiyaa S'oossaa kiitanchchay barekko gelishshin, K'ornneliyoosi sas'aan geeshshiide be'eedda.

4 K'ornneliyoosi yayyiide, kiitanchchaa c'addi s'eelliide, «Ta Godaw, I ayee?» yaageedda.

Kiitanchchay zaariide, hawaadan yaageedda; «Ne woosaynne neeni hiyyeesaa maaddiyaawe S'oossaa sintsan hassayettanaw saluwaa beedda.

5 Ha"i Yoop'p'e asaa kiittaade, P'es'iroosa geetettiyaa Simoona ahissa.

6 P'es'iroosi abbaa doonaan de'iyaa galbbaa k'aac'iyaa Simoona gollen imatsatetsaan utteedda; neeni ootsanaw bessiyaawaa I new odanawaa» yaageedda.

7 K'ornneliyoosi barew odeedda kiitanchchay biina, bare k'oomatuwaappe laa"atuwaanne S'oossaw goyinniyaa bareppe shaakettenna wotaadaratuwaappe ittuwaa s'eesiide,

8 unttunttoo ubbabaa odiide, unttuntta Yoop'p'e kiitteedda.

9 Wonttetsa gallassi unttunttu biide, Yoop'p'e katamaakko matishshin, P'es'iroosi usuppun saatiyaa heeraan golliyaa bollan dembbayiide ootseeddasaa S'oossaa woossanaw ke-seedda.

10 K'ay koshattiide, k'umaa maanaw koyyeedda; shin k'umay ka"ishshin, sas'aa be'eedda.

11 Saluu dooyettina, wolk'k'aama mayuwaa malatiyaabay oyddu baggana oyk'ettiide, sa'aan wod'd'ishin, P'es'iroosi be'eedda.

12 Hewaan oyddu gediyaanna de'iyaa mehii, do'ay, shooshshay, zariinne kafuu ubbay de'ee.

13 «P'es'iroosaa, dendda ek'k'aade shukka ma» giyaa k'aalay aakko yeedda.

14 Shin P'es'iroosi, «Ta Godaw, hanenna! Taani tunabaanne sheneyiyaabaa ubbakka ma erikke» yaageedda.

15 K'ay laa'entsuwaa, «S'oossay geeshsheeddawaa neeni tunissoppa» giyaa k'aalay aakko yeedda.

16 Heezzu gede hewaadan geedda; hewaappe guyyiyaan, ellekka he wolk'k'aama mayuwaa malatiyaawe pude saluwaa aketti aggeedda.

17 P'es'iroosi bare be'eedda sas'aa biletsay ayaa gidanddeeshsha? Yaagiide, bare wozanaa giddon, «Laa hawe ayee?» giishshin, K'ornneliyoosi kiitteedda asatuu Simoona gollii de'iyaasaa koyyiidde, Aa penggiyaan ek'k'eeddino.

18 Barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «P'es'iroosa geetettiyaa Simoona giyaa imatsay hewaan de'ii?» yaagiide oochcheeddino.

19 P'es'iroosi sas'aan be'eeddabaa akeekanaw k'ofaan sheekkide'ishshin, Geeshsha Ayyaanay Aa, «Be'a, heezzu* asatuu neena koyyiino;

20 denddaade wod'd'a; Taani unttuntta kiitteedda diraw, sid'ennaan unttunttunna ba» yaageedda.

21 P'es'iroosi asatuwaakko wod'd'iide, «Hinttenttu koyyiyaawe taana. Ayaa akkana yeedditee?» yaageedda.

22 Unttunttu, «S'oossaw yayyiyaa s'illuu Ayihuda asaa ubbaan daro bonchchetteedda s'eetatuwaa kaappuwaa K'ornneliyoosi, neena bare soy afissiide, k'aalaa neeppe sisana mala, S'oossaa geeshsha kiitanchchay aw odeedda» yaageeddino.

23 P'es'iroosi asatuwaa imatsa ootsi shoobbanaw soy mokkeedda.

Wonttetsa gallassi, denddiide unttunttunna beedda; Yoop'p'e katamaan de'iyaa ishatuwaappe ittuu ittuu aanana ittippe beeddino.

24 Wonttetsa gallassi, K'iisaariyaa gakkeeddino; K'ornneliyoosi bare dabbatuwaanne bare laggetsatuwaa ittippe s'eesi shiishshiide, P'es'iroosa naagee.

25 P'es'iroosi gelana hanishin, K'ornneliyoosi aanana gakettiide, Aa sintsan kunddiide, aw goyinneedda.

26 Shin P'es'iroosi, «Dendda! Taanikka ta huup'ew asaa» yaagiide Aa dentseedda.

27 P'es'iroosi K'ornneliyoosanna haasayiidde, soy geleedda; I geliyaa wode c'ora Asay shiik'eeddawaa demmiide,

28 asaa, «Ayihuda Asay hara zariyaanna ittippetetsaan de'anaw, woy gakettanaw woga gidennawaa hintte huup'ew eriita; shin taani oonanne tunaa woy sheneyiyaabaa geena mala, S'oossay taana besseedda.

---

* **10:19** ***Heezzu:*** Itti itti mas'aafatuu c'ora giino; itti mas'aafay laa"uu yaagee.

29 Hewaa diraw, hintte taw kiittina, palumay baynnaan
yaad. Ha"i, ‹Taana ayaw ahisseedditee?› yaagaade hinttentta
oochchay» yaageedda.
30 K'ornneliyoosi hawaadan yaageedda; «Taani hachche
oyddu gallassaappe kase ha saatiyaan udduppu saatiyaa
woosaa ta soyin S'oossaa woossishin, p'olk'k'iyaa mayuwaa
mayyeedda Asay ta sintsaan ek'k'iide,
31 taana, ‹k'ornneliyoosa, S'oossay ne woosaa siseedda;
neeni hiyyeesaa maaddiyaawaakka hassayeedda.
32 Simmi asaa Yoop'p'e kiittaade, Simooni P'es'iroosa
giyaawaa s'eesissa; Simooni P'es'iroosi Simoona giyaa
galbbaa k'aac'c'iyaawaa gollen abbaa doonaan imatsatetsaa
utteedda› yaageedda.
33 Hewaa diraw, taani neekko ellekka kiittaad; neeninne
yaadde loytsaadda; simmi neeni nuw odanaw S'oossay neena
azazeeddawaa ubbaa sisanaw ha"i nuuni ubbay hawaan
S'oossaa sintsan de'eetto» yaageedda.

P'es'iroosa Haasayaa

34-35 P'es'iroosi haasayaa hawaadan yaagi doommeedda;
«S'oossay asaa som"iyaa s'eellenna; shin gade ubbaan barew
yayyiyaawaanne s'illo oosuwaa ootsiyaawaa galatiyaawaa
taani tumu akeekaad.
36 S'oossay asaa ubbaa Godaa, Yesuusi Kiristtoosa bag-
gana, sarotetsaa odiidde, ha wonggalaa mishiraachchuwaa
Israa'eeliyaa asaw kiitteeddawaa hinttenttu eriita.
37 Yohaannisi k'aalaa odeedda s'ink'k'ataappe guyyiyaan,
Galiilaappe doommiide, Yihudaa gadiyaa ubbaan haneed-
dawaa hintte eriita.
38 S'oossay Naazireetiyaa Yesuusa Geeshsha
Ayyaanaaninne wolk'k'aan kuntseedda; S'oossay aanana
de'iyaa diraw, lo"obaa I ootsiiddinne s'alahiyaa kaappoo
moodetteedda ubbaa patsiidde yuuyyeedda.
39 «Ayihuda gadiyaaninne Yerusaalamen I ootseedda ub-
babaw nuuni markka. Unttunttu mask'k'aliyaa bolla misi-
maariyan d'ishi kak'k'iide, Aa wod'eeddino.
40 Shin S'oossay heezzentsiyaa gallassan hayk'uwaappe Aa
dentsiide besseedda.
41 S'oossay koyro dooreedda markkatuwaa nuuna, Aa
besseeddappe attin, asaa ubbaa gidenna; hayk'uwaappe I
denddeeddawaappe guyyiyaan, nuuni aanana meeddonne
usheeddo.
42 S'oossay wonggalaa mishiraachchuwaa asaw
nuuni odanawunne, pas'a de'iyaawanttu bollaninne
hayk'k'eeddawanttu bollan pirddanaw I suntseeddawe

10:34-35 Zar. 10:17

Yesuusa gideeddawaa nuuni markkattanaw nuuna azazeedda.
43 S'oossay aan ammaniyaa ubbaa nagaraa Aa suntsan atto gaanawaa nabatuu ubbatuu markkattiino» yaageedda.

Ayihuda Gidenna Asatuu Ammaniide Geeshsha Ayaanaa Akkeeddino

44 P'es'iroosi biro he yewuwaa odishin, k'aalaa sisiyaa ubbaa bolla Geeshsha Ayyaanay wod'd'i aggeedda.
45 P'es'iroosanna Yoop'p'eppe yeedda, ammaniyaa k'as's'aretteedda Ayihuda ubbatuu Ayihuda gidennawanttu bollankka Geeshsha Ayaanaa imotay gukkeedda diraw maalaletteeddino.
46 Ayaw gooppe, unttunttu dumma dumma k'aalaan haasayishshiininne S'oossaa darotetsaa sabbishshin siseeddino.
He wode P'es'iroosi zaariide,
47 «Hawanttu k'ay nuunaadan Geeshsha Ayaanaa akkeeddawanttu s'ammak'ettennaadan, haatsaa unttuntta digganaw danddayiyaawe oonee?» yaageedda.
48 Unttunttu Yesuusi Kiristtoosa suntsan s'ammak'ettana mala, unttuntta azazeedda; hewaappe guyyiyaan, unttunttu barenttuna amareeda gallassaa uttana mala, Aa woosseeddino.

11

P'es'iroosi Ayihuda Gidenna Asaappe Ammaneeddawanttu Soy Ayaw Geleeddentto Odeedda

1 Yesuusi kiitteeddawanttunne Yihudaa ubbaan de'iyaa ishatuu, Ayihuda gidennawanttukka S'oossaa k'aalaa akkeeddawaa siseeddino.
2 P'es'iroosi Yerusaalame beedda wode, k'as's'aretteedda asatuu aanana palumettiidde,
3 Aa, «Neeni k'as's'arettibeennawanttukko gelaade, unttunttunna k'umaa maada» yaageeddino.
4 Shin P'es'iroosi haneeddawaa koyruwaappe doommiide, maaran maaran hawaadan yaagiide odeedda;
5 «Taani Yoop'p'e katamaan S'oossaa woossishin, taani Ayyaanaan gidaade sas'aa be'aaddi; wolk'k'aama mayuwaa malatiyaawe oyddu baggana oyk'ettiide, saluwaappe wod'd'iide, taakko yeedda.
6 Hewaa gidduwaa taani c'adda s'eelliyaa wode, oyddu gedii de'iyaa mehiyaa, du'aa, shooshshaa, zariyaanne kafuwaa be'aaddi.
7 K'ay, ‹P'es'iroosaa, dendda; shukka ma› giyaa k'aalaa taani sisaad.

8 «Shin taani, ‹Ta Godaw, hanenna! Tunabay woy
sheneyiyaabay ubbakka ta doonaakko shiik'i erenna› gaad.
9 «K'aalay saluwaappe laa'entsuwaakka, ‹S'oossay
geeshsheeddawaa neeni tunaa gooppa› yaagiide taw
zaareedda.
10 «Hewe heezzu gede hanina, wurssetsaan ubbabay
saluwaa pude gooshetteedda.
11 He man"iyaan heezzu asatuu K'iisaariyaappe taakko
kiitettiide, taani de'iyaa golliyaa gakki aggeeddino.
12 Taanikka sid'ennaan unttunttunna baana mala,
Geeshsha Ayyaanay taw odeedda. K'ay ha usuppun
ishatuu Yoop'p'eppe taananna K'iisaariyaa biina, nuuni
K'ornneliyoosa soy geleeddo.
13-14 Kiitanchchay bare soyin ek'k'iide barena, ‹P'es'iroosa
geetettiyaa Simoona s'eesanaw asaa Yoop'p'e kiitta; neeninne
ne golle Asay ubbay attiyaa k'aalaa I new odanawaa› geed-
dawaa K'ornneliyoosi wooti siseeddentto, nuw odeedda.
15 «Taani haasayanaw doommiyaawaan Geeshsha
Ayyaanay koyro nu bolla wod'd'eeddawaadan, unttunttu
bollaakka wod'd'i aggeedda.
16 Goday, ‹Yohaannisi haatsaan s'ammak'eedda; shin hint-
tenttu Geeshsha Ayyaanaan s'ammak'ettanita› yaageedda
k'aalaa taani hassayaaddi.
17 S'oossay nuw Godaa Yesuusi Kiristtoosa ammaneed-
dawanttoo immeedda imotaa malaa Ayihuda gidennawant-
tookka k'ay immooppe, simmi S'oossaa digganaw taani
oonee?» yaageedda.

Ammaniyaawanttu Kiristtaane Geetetteeddino

18 Unttunttu hawaa siseedda wode barenttu palumaa ag-
giide, «Yaatina, S'oossay Ayihuda gidennawanttukka k'ay
nagaraappe simmiide de'anaadan, unttuntta kaac'eedda»
yaagiide S'oossaa galateeddino.
19 Iss's'ifaanoosa bolla gakkeedda waayiyaa geeduwaan
laaletteedda ammaniyaawanttu k'aalaa Ayihudatuwaa
s'alalaappe attin, haraw ittoonne odennaan, Pink'k'e,
K'op'iroosanne Ans's'ookiyaa gakkanaw yuuyyeeddino.
20 Shin K'op'iroosappenne K'ereenappe yeedda itti itti am-
maniyaa asatuu Ans's'ookiyaa biide, Godaa Yesuusa wong-
galaa mishiraachchuwaa odiidde, Giriike asawukka* odeed-
dino.
21 Godaa wolk'k'ay unttunttunna de'ee; k'ay c'ora Asay
ammaniide, Godaakko simmeeddino.

* **11:20** *Giriike asaa:* Hawaa guussay Giriike k'aalaa haasayiyaa Ayihude woy hara asaa.

22 Ha yewuu Yerusaalamen de'iyaa ammaniyaa asaw sisettina, ammaniyaa Asay Barnaabaasa Ans's'ookiyaa kiitteedda.
23 Barnaabaasi Ans's'ookiyaa beedda wode, S'oossaa aad'd'o keekatetsaa oosuwaa be'iide nashetteedda; unttunttu ubbay Godan barenttu kumentsaa wozanaappe min de'anaadan, unttuntta zoreedda.
24 Ayaw gooppe, Barnaabaasi Geeshsha Ayyaanaynne ammanuu kumeedda lo"o asaa; he gaasuwaan c'ora Asay Godaakko yeeddino.
25 Hewaappe guyyiyaan, Barnaabaasi Saa'oola koyyanaw S'ersseese beedda.
26 Yaatiide Saa'oola demmeedda wode, Ans's'ookiyaa aheedda. Barnnaabaasinne Saa'ooli ammaniyaa asaana itti laytsaa kumentsaa uttiide, c'ora asaa tamaarisseeddino; kaalliyaawanttu Ans's'ookiyaan Ammaniyaa asaa geetettiide, koyro s'eesetteeddino.
27 Nabatuu Yerusaalameppe Ans's'ookiyaa he wode wod'd'eeddino.
28 Unttunttu giddoppe Agaaboosa giyaawe denddiide, sa'aa ubbaan wolk'k'aama koshay denddanawaa Ayaanaa wolk'k'aan timbbitiyaa odeedda; hewe haneeddawe K'alawudeyoosa kawutetsaa wodiyaanna.
29 Kaalliyaawanttu huup'iyaan huup'iyaan barenttu wolk'k'aa keena miishshaa kessiide, Yihudaan de'iyaa barenttu ishatoo maaduwaa yeddanaw k'ofaa k'achcheeddino.
30 Unttunttu hewaadan ootsiide, miishshaa Barnaabaasa bollaninne Saa'oola bolla woosa golle c'imatoo yeddeeddino.

12

Woosa Gollen Wolk'k'aama Iita Yedesay Doommeedda

1 Kaatiyaa Heroodise* he wode woosa golle asaappe amareedawantta waayissuwaa doommeedda.
2 Yohaannisa ishaa Yaak'ooba mashshaan wod'iseedda.
3 Hewe Ayihudatuwaa nashechcheeddawaa be'iide, gujji P'es'iroosakka oyk'k'eedda; hewe Maagage Ukitsaa Baalaa bonchchiyaa gallassatuwaanna.
4 P'es'iroosa oyk'k'iide k'achcheedda. Paasigaa Baalaa Bonchchiyaa gallassatuwaappe guyyiyaan, gade asaa sintsa aatsanaw k'oppiide, oyddu oyddu wotaadaratuu Aa naaganaadan, tammanne usuppun wotaadaratoo aatsiide immeedda.

* **12:1** *Heroodise:* Hawaa guussay Heroodise Agriip'p'a koyruwaa gidiide, Paalasttiine giyaa gadiyaa ubbaa mooddiyaawaa. Hewenneekka wogga Heroodise heezzetsa yeletaa. **12:4** Kes. 12:1-27

5 Hewaa diraw, P'es'iroosi k'asho golliyaan naagettee; shin
woosa golle Asay aw minisiide S'oossaa woossee.

Kiitanchchay P'es'iroosa K'asho Golleppe Kesseedda

6 Heroodise P'es'iroosa asaa sintsa aatsanaw k'oppanaappe
kase k'amma, P'es'iroosi laa"u santsalataan k'ashettiide,
laa"u wotaadaratuwaappe gidduwaan gem"isheedda;
naagiyaawanttukka k'asho golle penggiyaan ek'k'iide
naagiino.

7 Akeekenaan de'ishshin, Godaa kiitanchchay hewaan
ek'k'i aggeedda; k'asho gollenkka poo'uu poo'ii aggeedda.
Kiitanchchay P'es'iroosa miyyiyaa dechchi beegotsiide Aa,
«Elle dendda» yaageedda; he man"iyaan santsalatay Aa
kushiyaappe wod'd'i aggeedda.

8 Kiitanchchay Aa, «Ne suriyaa danc'c'a; ne c'aammaakka
wotsa» yaagina, P'es'iroosi hewaadan ootseedda;
kiitanchchay, «Ne mayuwaa mayyaade taana kaala»
yaageedda.

9 P'es'iroosi k'asho golliyaappe kesiide, kiitanchchaa
kaalleedda; aw sas'aa be'iyaawaa malateeddappe attin,
kiitanchchay ootsiyaabay tuma gideeddawaa eribeenna.

10 Kiitanchchaynne P'es'iroosi koyro wotaadaraappenne
laa'entso wotaadaraappe aad'd'iide, katamaa afiyaa
birataa penggiyaakko gakkeeddino; penggiikka unttunttoo
barekka dooyetti aggeedda; unttunttu kesiide itti ogiyaanna
biishshin, kiitanchchay ellekka P'es'iroosappe shaaketti
aggeedda.

11 P'es'iroosi barena gakkeeddabaa akeekiide, «Taana Go-
day bare kiitanchchaa kiittiide, Heroodisa kushiyaappenne
Ayihuda Asay naagi utteedda ubbabaappe ashsheeddawaa
ha"i tumu eraad» yaageedda.

12 I hewaa akeekeedda wode, c'ora Asay ittippe shiik'iide
S'oossaa woossiyaasaa, Mark'k'oossa giyaa Yohaannisa daayi
Mayraami soy

13 biide penggiyaan s'eesina, itti Roodo giyaa k'oomata
dooyyanaw yaaddu.

14 Rooda P'es'iroosa k'aalaa gideeddawaa ereedda wode,
barena nashechchina, penggiyaa dooyyennan guyye
wos's'aadde, P'es'iroosi karen ek'k'eeddawaa asaw odaaddu.

15 Asay izo, «Hanne, neeni gooyaa» yaageedda. Rooda
P'es'iroosa gideeddawaa geeshshaade odaaddu. Unttunttu,
«Hewe Aa kiitanchchaa»† yaageeddino.

16 Shin P'es'iroosi karen s'eesiide aggenaan is's'ina, Asay
kariyaa dooyyi, Aa be'iide maalaletteeddino.

† **12:15** *Aa kiitanchchaa:* Aa naagiyaa kiitanchchaa gidennaan aggena guussaa.

17 Shin unttunttu c'o"u gaana mala, P'es'iroosi bare
kushiyan s'orssiide, Goday k'asho golliyaappe Aa wooti
kesseeddentto, unttunttoo k'onc'c'issi odiide, «Hawaa
Yaak'oobawunne‡ ishatoo§ odite» giide, kesi harasaa beedda.

Heroodisa Hayk'uwaa

18 Sa'ay wontteedda wode, P'es'iroosi hak'a bidiggeed-
dentto giina wotaadaratuwaa giddon daro walassay ke-
seedda.
19 Heroodise P'es'iroosa koyyishshin, I d'ayeedda
wode, naagiyaawantta k'oriide, unttuntta wod'ana mala
azazeedda; hewaappe guyyiyaan, Yihudaappe K'iisaariyaa
wod'd'iide, hewaan amareeda wodiyaa utteedda.
20 Heroodise S'iiroosa asawunne Sidoonaa asaw loytsi
hank'k'etteedda; unttunttu gade Asay katsaa Heroodisa gade
asaappe demmiyaa diraw, unttunttu ittippe gidiide, Aa gol-
liyaa kaappuwaa Bilass's'oosa barenttu bagga ootsiide, siget-
tana mala woossanaw Heeroodisakko beeddino.
21 Heroodise suntsetteedda gallassi, bare kawutetsaa
mayuwaa mayyiide, kawutetsaa oydiyaan uttiide, asaw
haasayeedda.
22 Asay, «Hawe S'oossaa k'aalaa; asaa k'aalaa gidenna»
yaagiide kooshshaa d'ok'k'issiide haasayeedda.
23 Heroodise S'oossaa bonchchibeenna diraw, he
man"iyaan Godaa kiitanchchay Aa dechchina, gus'uniyaan
meetettiide, hayk'k'i aggeedda.
24 Shin S'oossaa k'aalay dic'c'eenne dari dari bee.
25 Barnnaabaasinne Saa'ooli barenttu oosuwaa poliide,
Mark'k'oossa giyaa Yohaannisa barenttuna akkiide,
Yerusaalameppe simmeeddino.

13

Barnnaabaasinne Saa'ooli Geeshsha Ayyaanay Doorina, Tamaarissanaw Kiitetteeddino

1 Ans's'ookiyaan de'iyaa ammaniyaa asaa giddon
nabatuunne tamaarissiyaawanttu de'iino; unttunttukka
Barnaabaasa, Karetsa giyaa Simoona, K'ereenappe yeedda
Luuk'iyoosa, gadiyaa mooddiyaa Heroodisanna* dic'c'eedda
Minaahanne Saa'oola.
2 Unttunttu Godaw goyinnishshinanne s'oomishshin,
Geeshsha Ayyaanay, «Taani s'eeseedda oosoo Barn-
naabaasanne Saa'oola taw dummayite» yaageedda.

---

‡ **12:17** *Yaak'ooba:* Godaa ishaa. § **12:17** ***Ishatoo:*** Ammaniyaa haratoo.

* **13:1** *Heroodisa:* Herood Anttip'aasa geetettiyaa wogga Heroodise na'aa. Hewenneekka Galiilaa giyaa gadiyaa mooddiyaawaa. Luk'. 3:1 s'eellite.

3 Unttunttu s'oomeeddawaappenne woosseeddawaappe
guyyiyaan, barenttu kushiyaa Barnaabaasa bollaninne
Saa'oola bollan wotsiide, unttuntta yeddeeddino.

Barnnaabaasinne Saa'ooli K'op'iroosa Beeddino

4 Hewaa diraw, Geeshsha Ayyaanay unttuntta kiittina,
Seeluuk'iyaa wod'd'eeddino; hewaappe wonggiriyaan geli-
ide, K'op'iroosa haatsaani dooddetteeddasaa beeddino.
5 Unttunttu Silmaana gakkiide, Ayihuda woosa
golletuwaan S'oossaa k'aalaa odeeddino; unttuntta
maaddanaw Yohaannisi† unttunttunna de'ee.
6 Unttunttu K'op'iroosa haatsaan dooddetteedda
sa'aa ubbaa P'aafu gakkanaw yuuyyiide, nabiyaa
itti worddanchchaa, Ayihuda asaa Bar-Yesuusa giyaa
shareechchuwaa demmeeddino.
7 He shareechchuu gadiyaa mooddiyaa Sarggiyoosa
P'awuloosa giyaa akeekanchcha bitaniyaanna de'ee.
Sarggiyoosa P'awuloosa Barnnaabaasanne Saa'oola barekko
s'eesiide, S'oossaa k'aalaa sisanaw koyyeedda.
8 Shin shareechchuwaa Elimaasi (Giriike k'aalaan hewe
Aa suntsaa) gadiyaa mooddiyaawaa ammanuwaa digganaw
koyyiide, unttunttu haasayaa p'alk'k'eedda.
9 Shin P'awuloosa giyaa Saa'ooli barenan Geeshsha
Ayyaanay kumina, shareechchuwaa c'addi s'eelliide,
10 Aa, «Laa ha s'alahiyaa kaappuwaa na'aw, genetetsay
ubbaynne iitatetsay ubbay kumeeddawoo, s'illotetsaa ubbaa
morkkew, Godaa ogiyaa suuriyaa geellayiyaawaa aggikkii?
11 Be'a; ha"i Godaa kushii ne bolla de'ee; neeni k'ook'a gi-
dana; amareeda wodii gakkanaw, aawaa poo'uwaa be'akka»
yaageedda.
He man"iyaan shaannochchaynne d'umay Aa ayfiyaa
goozina, bare kushiyaa oyk'k'iide, kaaletsiyaa uraa koyyiidde
yuuyyeedda.
12 He wode gadiyaa mooddiyaawe hewaa be'eedda wode,
Goday tamaarissiyaawaan maalalettiide ammaneedda.

Barnnaabaasinne P'awuloosi P'iisiidiyan De'iyaa Ans's'ookiyaa Beeddino

13 P'awuloosinne aanana de'iyaawanttu P'aafuppe
denddiide, P'inifiliyaan de'iyaa P'ergge wonggiriyaan
beeddino; Yohaannisi unttunttuppe shaaketti, Yerusaalame
simmeedda.
14 Shin unttunttu P'erggeppe aad'd'iide, P'iisiidiyan de'iyaa
Ans's'ookiyaa gakkeeddino; Sambbata gallassan Ayihuda
woosa golle geliide utteeddino.

† **13:5** *Yohaannisa:* Hara suntsay Mar. 12:12, 25 s'eellite.

15 Muse higgiinne nabatuwaa mas'aafay nabbabetteed-
dawaappe guyyiyaan, Ayihuda woosa golle kaappatuu, «Nu
ishatoo asaa minisiyaa k'aalay hinttenttoo de'ooppe, asaw
haasayeerikkitee» yaagiide unttunttoo kiitteeddino.

16 P'awuloosi denddi ek'k'iide, bare kushiyan s'orssiide,
hawaadan yaageedda; «Israa'eeliyaa asatoo, S'oossaw
yayyiyaawanttoo sisite.

17 Ha Israa'eeliyaa asaa S'oossay nu aawotuwaa doori-
ide, Gibs'e gadiyaan imatsatetsaan unttunttu de'ishshin, unt-
tuntta c'orisseedda; bare wolk'k'aama wolk'k'aankka Gibs'e
gadiyaappe unttuntta kesseedda.

18 Bazzuwaan oytamu laytsaa keenaa nu aawotuwaa I
danddayeedda.

19 Kanaane giyaa gadiyaan Ayihuda gidenna laappu
kawutetsaa d'ayissiide, unttunttu gadiyaa bare asaa
laatisseedda.

20 Hewaappe guyyiyaan, nabiyaa Saameela wodiyaa
gakkanaw, oyddu s'eetanne ishatamu laytsaa keenaa
daannatuwaa unttunttoo immeedda.

21 Hewaappe guyyiyaan, unttunttu barenttoo kaatiyaa im-
mana mala woossina, S'oossay Biiniyaama zariyaappe K'iisa
na'aa Saa'oola oytamu laytsaw kaatetana mala, unttunttoo
immeedda.

22 S'oossay Saa'oola shaareeddawaappe guyyiyaan,
unttunttu bolla Daawite kaatetana mala, Aa dentseedda;
Daawitebaa markkattiidde, ‹Taani koyyiyaa ubbabaa ta
wozanaadan ootsiyaa Issey na'aa Daawita demmaad›
yaageedda.

23 «S'oossay, ‹Taani Daawita zariyaappe Israa'eeliyaa asaa
ashshiyaawaa ahana› k'aalaa geleeddawaadankka, Yesuusa
aheedda.

24 Yesuusi yaanaappe kase Israa'eeliyaa Asay ubbay bar-
enttu nagaraappe simmiide s'ammak'ettana mala, Yohaan-
nisi k'aalaa odeedda.

25 K'ay Yohaannisi bare oosuwaa wurssana haniidde asaa,
‹Taana oona giide k'oppiitee? Taani hintte naagiyaawaa
gidikke; shin be'ite, Aa gediyaa c'aammaa k'ashuwaakka
gediyaappe billanaw taw bessenawe taappe guyyenna yee›
yaageedda.

26 «Taanaadan ammaniyaawanttoo, Abraahaame
zeretsatoo, k'ay hawaan Ayihuda gidennawanttoo S'oossaw
yayyiyaawanttoo, ha atotetsaa k'aalay nuw kiitetteedda.

13:17 Kes. 1:7; 12:51 **13:18** Pay. 14:34; Zar. 1:31 **13:19** Zar. 7:1; Iya. 14:1
13:20 Dan. 2:16; 1 Sam. 3:20 **13:21** 1 Sam. 8:5; 10:21 **13:22** 1 Sam. 13:14;
16:12; Maz. 89:20 **13:24** Mar. 1:4; Luk'. 3:3

27 Ayaw gooppe, Yerusaalamen de'iyaa asaynne unttunttu
kaappatuu Yesuusanne Sambbata gallassaa ubbaan nabba-
bettiyaa nabatuwaa k'aalaa akeekibeenna diraw, Aa bolla
pirddiide, nabatuwaa k'aalaa poleeddino.
28 Yesuusa wod'isanaw itti gaasuukka unttunttoo beette-
naan is's'ina, P'ilaas'oosi Aa wod'ana mala woosseeddino.
29 «Unttunttu Yesuusabay S'oossaa Mas'aafan
s'aafetteeddawaa ubbaa poleedda wode, mask'k'aliyaappe
Aa wotsiide moogeeddino.
30 Shin S'oossay hayk'uwaappe Yesuusa dentseedda.
31 Hewaappe guyyiyaan I barenanna Galiilaappe
Yerusaalame yeedda asatoo c'ora gallassaa beetteedda
unttunttu ha"i aabaa asaw markkattiino.
32 «S'oossay nu aawaatoo immana geedda wonggalaa mishi-
raachchuwaa nuuni hinttenttoo odeetto.
33 Daawite Mazimuriyaa Mas'aafaan laa'entso shemp-
puwaan,
« ‹Neeni Ta Na'aa.
Hachche Taani ne Aawuwaa gidaaddi›
geetettiide s'aafetteeddawaadan, S'oossay Yesuusa dentsiide,
nu aawaatoo immana geeddawaa nuw unttunttu naanaw
poleedda.
34 Laa'entsuwaa I hayk'k'enna mala, hayk'uwaappe Aa
dentseeddawoo S'oossay, ‹Taani Daawitew immana geedda
ammanetteeda geeshsha anjjuwaa hinttenttoo immana›
yaagiide haasayeedda.
35 Hewaa diraw, Mazimuriyaa Mas'aafaan harasaan k'ay, ‹Ne
Geeshsha Na'aa anhaakka musissakka› yaageedda.
36 Ayaw gooppe, Daawite bare wodiyaan S'oossaa k'ofaa oot-
seeddawaappe guyyiyaan hayk'k'iide, bare aawotuwaana
hayk'k'i museedda.
37 Shin S'oossay hayk'uwaappe dentseeddawe musibeenna.
38-39 «Hewaa diraw, taanaadan ammaniyaawanttoo, na-
garaa atto geetetteeddawe hinttenttoo Yesuusa baggana odet-
teeddawenne, Muse higgiyan s'illanaw hinttenttoo dand-
dayettenna ubbabaappe aan ammaniyaa ubbay s'illanawe
hinttenttoo eretto.
40 Hewaa diraw, nabatuu geeddawe hintte bolla gakkenna
mala naagettite;
41 « ‹S'oossay geeddabaa k'iliic'iyaawanttoo,
be'ite; haray atto itti uray hinttenttoo odinttokka,
hintte ammanenna oosuwaa taani hinttenttu wodiyaan,
ootsiyaa diraw, poora giite; hayk'k'ite›
geeddino» yaageedda.

13:33 Maz. 2:7 **13:35** Maz. 16:10 **13:41** Imb. 1:5

42 P'awuloosinne Barnaabaasi Ayihuda woosa golliyaappe
kesishshin, Asay unttuntta laa'entsuwaa Sambbatankka
hewaa gujjiide odana mala woosseeddino.
43 Shiik'uu laaletteeddawaappe guyyiyaan, c'ora Ayihu-
datuunne Ayihudatuwaa ammanuwaan geliide S'oossaw
yayyiyaa c'oratuu, P'awuloosanne Barnaabaasa kaalleed-
dino; Yesuusi kiitteeddawanttu S'oossaa aad'd'o keekatet-
saan min de'ana mala, unttunttoo odiide miniseeddino.
44 Laa'entsuwaa Sambbataan amareeda asatuwaappe
attin, katamaa Asay ubbay S'oossaa k'aalaa sisanaw
shiik'eedda.
45 Shin Ayihudatuu c'ora asaa be'eedda wode, P'awuloosa
k'anaateeddino; Aa haasayaa p'alk'k'iide, Aa boreeddino.
46 P'awuloosinne Barnaabaasi s'aliide, «S'oossaa k'aalay
kasetiide hinttenttoo odettanaw koshshee; shin k'aalaa
hintte is's'eedda dirawunne med'inaa de'uwaa akkanaw
hinttenttoo bessena giide, hintte hinttenttu huup'iyaan pird-
deedda diraw, be'ite, nuuni Ayihuda gidennawanttukko sim-
meetto.
47 Ayaw gooppe, Goday nuuna,
« ‹Asay ubbay hintte baggana attana mala,
hinttentta taani,
Ayihuda gidennawanttoo poo'uwaa ootsaad› yaagi
azazeedda»
yaageeddino.
48 Ayihuda gidennawanttu hewaa siseedda wode, nashet-
tiide S'oossaa k'aalaa bonchcheeddino; k'ay med'inaa de'oo
dooretteedda ubbay ammaneeddino.
49 Godaa k'aalay he gadiyaa ubbaa gakkeedda.
50 Shin Ayihudatuu S'oossaw goyinniyaa bonchchetteedda
mac'c'awanttanne katamaan de'iyaa wolk'k'aama asatuwaa
P'awuloosa bollaninne Barnaabaasa bolla dentsetsina,
asatuu unttuntta yederssuwaa doommiide, barenttu
gadiyaappe keseeddino.
51 Shin Yesuusi kiitteeddawanttu unttuntta
is's'iyaawanttoo malaataa gidana mala, barenttu gediyaappe
baanaa shoc'iide,‡ Ik'ooniyoone katamaa beeddino.
52 K'ay Ans's'ookiyaan de'iyaa kaalliyaawanttunkka
Geeshsha Ayyaanaynne nashechchay kumeedda.

14

P'awuloosinne Barnaabaasi Ik'k'ooniyoone Beeddino

1 Kasewaadankka P'awuloosinne Barnaabaasi
Ik'ooniyoonen Ayihudatuwaa woosa golle geliide, k'aalaa

13:47 Isa. 42:6; 49:6 ‡ **13:51** ***Barenttu gediyaappe baanaa shoc'iide:*** Hawe asay akkenaan is's'owaa bessiyaa ogiyaa.

odeeddino; hewaappe guyyiyaan c'ora Ayihudatuunne Ayihuda gidennawanttu ammaneeddino.

2 Shin ammanibeenna Ayihudatuu Ayihuda gidennawanttu wozanaa laammiide, ishatuwaa bolla hank'k'etseeddino.

3 Yesuusi kiitteeddawanttu hewaan daro wodiyaa gam"eeddino; unttunttu Godaabaa yayyenaan odeeddino; Goday malaataanne ooratsabaa unttunttu ootsana mala, unttunttoo wolk'k'aa immeeddawaan bare aad'd'o keekatetsaa k'aalaabay tuma gideeddawaa markkatteedda.

4 Shin katamaa Asay shaaketti, baggay Ayihudatuwaakko, baggay Yesuusi kiitteeddawanttukko simmeeddino.

5 Ayihuda gidennawanttunne Ayihudatuu barenttu kaappatuwaanna ittippe Yesuusi kiitteeddawantta k'ohanawunne shuchchaan c'addanaw k'oppeedda wode,

6 Yesuusi kiitteeddawanttu hewaa eriide, Liss's'iraanne Derbbe geetettiyaa Lik'aa'ooniyaa katamatuwaanne unttunttu heeraan de'iyaa gadiyaa bi aggeeddino;

7 hewaan wonggalaa mishiraachchuwaa odiino.

8 Bare daayi uluwaappe yelettoodeppe doommiide, laa"u gedii silina, ubbakka hamettenna itti bitanii Liss's'iraan de'ee.

9 He bitanii P'awuloosi odishin sisee; P'awuloosi Aa c'addi s'eelliyaa wode, pas'anaw aw ammanuu de'iyaawaa be'iide,

10 kooshshaa d'ok'k'issiide Aa, «Sitti gaade ne gediyaan ek'k'a» yaageedda; guppi denddiide, hametaa doommeedda.

11 P'awuloosi ootseeddawaa Asay be'iide, bare kooshshaa Lik'aa'ooniyaa k'aalaan d'ok'k'u ootsiide, «S'oossatuu asaa malatiide nuukko wod'd'eeddino» yaageedda.

12 Asay Barnaabaasa, «Diyaa»* giide, P'awuloosi haasayaw waannatiyaa diraw, Aa, «Hermeesa» giide suntseedda.

13 Geeshsha Gollii katamaa matan de'iyaa Diyaa k'eesaynne Asay korumatuwaanne darii lo"iyaa c'iishshatuwaa Yesuusi kiitteeddawanttoo yarshshuwaa yarshshanaw koyyiide, penggiyaa aheeddino.

14 Shin Yesuusi kiitteedda Barnnaabaasinne P'awuloosi hewaa siseedda wode barenttu mayuwaa peed'iide, asaa giddo wos's'iidde,

15 barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, hawaadan yaageeddino; «Asaw, hawaa ayaw ootsiitee? Nuunikka hinttenttuwaadan med'etteedda asaa; ha patsenna yewuwaappe saluwaanne sa'aa, abbaanne unttunttu giddon de'iyaa ubbabaa med'd'eedda de'uwaa S'oossaakko

* **14:12** *Diyaa:* Guussay Giriikatuwaa s'oossatuwaa ubbatuwaappe bolla geetetti paydettiyaa unttunttu eek'aa.

hintte simmana mala, hinttenttoo nuuni wonggalaa mishiraachchuwaa odeetto.
16 I beni asaa zeretsay ubbay barenttu ogiyaa baana mala
yeddi aggeedda.
17 Hinttenttoo iraa saluwaappe bukisseedda; katsaakka I
wodiyaan immeedda; k'ay k'umaa immiide, hinttentta loytsi
nashechchee; yaatiide hinttenttoo lo"obaa ootsiide, ubbaa
wodekka barew markkaa d'ayibeenna» yaageeddino.
18 Yesuusi kiitteeddawanttu hewaa giide, barenttoo Asay
yarshshenna mala, metootiide diggeeddino.
19 Ans's'ookiyaappenne Ik'ooniyooneppe yeedda Ayihu-
datuu asaa barenttu bagga zaariide, shuchchaan P'awuloosa
c'addeeddino; unttunttoo hayk'k'eeddawaa malatina, kata-
maappe karew Aa goochchi kesseeddino.
20 Shin kaalliyaawanttu Aa matan yuuyyi aad'd'iide
ek'k'ishshin, I denddiide, katamaa geleedda. Wonttetsa
gallassi Barinabaasanna ittippe Derbbe beedda.

P'awuloosinne Barnaabaasi Ans's'ookiyaa Simmeeddino

21-22 Unttunttu Derbbe katamaan wonggalaa mishi-
raachchuwaa odiide, c'ora Asay Yesuusa ammanana mala
ootseeddawaappe guyyiyaan, Liss's'iraa, Ik'ooniyoonenne
P'iisiidiyan de'iyaa Ans's'ookiyaa simmeeddino; yaatiide
hewaan kaalliyaawantta minisiiddenne unttunttu
ammanuwaan min de'ana mala zoriidde, «Nuuni S'oossaa
kawutetsaa gelanaw loytsi waayettana bessee» yaageeddino.
23 K'ay ammaniyaawanttoo de'iyaa saan de'iyaa
saan c'imatuwaa dooriide, s'oomeeddawaappenne
woosseeddawaappe guyyiyaan, unttunttu ammaneedda
Godaw unttuntta hadaraa immeeddino.
24 P'iisiidiyaa gadiyaappe aad'd'iide, P'inifiliyaa yeeddino;
25 P'erggen k'aalaa odeeddawaappe guyyiyaan, As'aaliyaa
beeddino.
26 Hewaappe unttunttu barenttu poleedda oosuwaa diraw,
Asay unttunttu hadaraa S'oossaa aad'd'o keekatetsaw im-
meedda Ans's'ookiyaa Markkabiyaan simmeeddino.
27 Ans's'ookiyaa gakkeedda wode ammaniyaa asaa
shiishshiide, S'oossay barenttuna ittippe ootseedda
ubbabaanne, Ayihuda gidenna Asay ammanana mala,
unttunttoo penggiyaa dooyyeeddawaa, asaw odeeddino.
28 Yaatiide hewaan kaalliyaawanttunna daro wodiyaa
gam"eeddino.

15

Yerusaalame Shiik'uwaa

14:15 Kes. 20:11; Maz. 146:6

1 Itti itti asatuu Yihudaappe Ans's'ookiyaa wod'd'iide, «Muse
wogaadan, hintte k'as's'arettennawaa gidooppe, attanaw
danddaykkita» yaagiide ishatuwaa tamaarissuwaa doom-
meeddino.
2 P'awuloosinne Barnaabaasi unttunttunna darssi
walak'ettiide palumettina, Ans's'ookiyaan de'iyaa itti
itti hara asatuu he palumaa diraw, P'awuloosannanne
Barinabaasanna Yerusaalame biide, Yesuusi kiitteeddawant-
tunnanne c'imatuwaanna gakettanaw k'ofay k'ashetteedda.
3 Ammaniyaa asatuu unttuntta kiittiide ogiyaan
maaddishshin, Ayihuda gidennawanttu S'oossaakko
simmeeddawaa odiidde, Pink'k'iyaannanne Sam-
maariyaanna aad'd'eeddino; hewe ishatuwaa ubbaa loytsi
nashechcheedda.
4 Unttunttu Yerusaalame gakkeedda wode, am-
maniyaawanttu, Yesuusi kiitteeddawanttunne c'imatuu
unttuntta mokkeeddino; S'oossay barenttun ootseeddawaa
ubbaa odeeddino.
5 Shin Parisaawatuwaa baggappe ammaneedda
itti itti asatuu denddi ek'k'iide, «Hinttenttu unttuntta
k'as's'aranawunne Muse higgiyaa naagana mala azazanaw
bessee» yaageeddino.
6 Yesuusi kiitteeddawanttunne c'imatuu hewaa
zorettanaw shiik'eeddino.
7 Loytsi haasayeeddawaappe guyyiyaan, P'es'iroosi denddi
ek'k'iide, unttuntta hawaadan yaageedda; «Taanaadan am-
maniyaawanttoo, Ayihuda gidennawanttu wonggalaa mishi-
raachchuwaa k'aalaa ta doonaappe sisiide ammanana mala,
taana S'oossay hintte giddoppe beni dooreeddawaa hint-
tenttu eriita.
8 Asaa wozanaa eriyaa S'oossay Geeshsha Ayaanaa nuw
immeeddawaadan, unttunttookka immiide tumayeedda.
9 Unttunttu ammaneedda diraw, I unttunttu wozanaa
geeshshiide, nu gidduwaaninne unttunttu gidduwaan dum-
matetsaa wotsibeenna.
10 Hewaa diraw, nu aawotuunne nuuni tookkanaw
danddayibeenna wolk'k'aama tookuwaa kaalliyaawanttu
morggiyaan wotsiide, ha"i hintte ayaw S'oossaa paac'c'iitee?
11 Shin Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsaan
unttunttu atteeddawaadan, nuunikka atteeddawaa amma-
neetto» yaageedda.
12 Asay ubbay c'o"u giide, Barnnaabaasinne P'awuloosi
Ayihuda gidenna asaa giddon barenttu baggana S'oossay
ootseedda malaataanne ooratsabaa ubbaa odishin sisee.
13 Unttunttu haasayaa wursseeddawaappe guyyiyaan,
Yaak'oobi hawaadan yaagiide zaareedda; «Ishatoo, taani
giyaawaa sisite.

15:1 Wog. 12:3

14 S'oossay Ayihuda gidennawanttu giddoppe barew
haniyaa asaa akkanaw Ayihuda gidennawanttoo koyro
wooti k'oppeeddentto Simooni odeedda.
15-18 Nabiyaa k'aalay hawaanna giigee; Goday daro
wodiyaappe doommiide, asaa hawaa erissiide, S'oossaa
Mas'aafan hawaadan yaageedda;
« ‹Hawaappe guyyiyaan, sa'aan de'iyaa hara Asay ubbay,
tawaa gidanaw,
taani s'eeseedda Ayihuda gidenna Asay ubbay,
Godaa koyyana mala, taani simmana.
Taani kolettiide kunddeedda golliyaadan,
haneedda Daawite kawutetsaa dentsana.
Koletteeddawaakka zaaraade kees's'ana;
taani laa'entsuwaa Aa essana›
yaageedda.
19 «Hewaa diraw, ta k'ofaa gidooppe, Ayihuda gidennawant-
tuppe S'oossaakko simmiyaawantta nuuni metootsanaw
koshshenna.
20 Shin unttunttu eek'aani tuneeddawaa meenna mala,
woshummenna mala, bakkuteedda mehiyaa ashuwaa
meenna malanne suutsaa ushenna mala, unttunttoo nuuni
dabddaabbiyaa s'aafanaw koshshee.
21 Ayaw gooppe, Muse higgiyaa kase yeletaappe doommi-
ide Sambbataan Sambbataan Ayihuda woosa golletuwaan
nabbabiidde, Aa k'aalaa katamaa ubbaan odiyaawanttu
de'iino» yaageedda.
22 Hewaappe guyyiyaan, Yesuusi kiitteeddawanttunne
c'imatuu woosa golle asaa ubbaanna ittippe barenttu
giddoppe amareeda asatuwaa dooriide, P'awuloosannanne
Barinabaasanna Ans's'ookiyaa yeddanaw k'ofaa
k'achcheeddino; unttunttu daro bonchchetteedda laa"u
asatuwaa Barssaabaa geetettiyaa Yihudaanne Sillaasa
dooreeddino.
23 Yaatiide hawaadan giyaa dabddaabbiyaa s'aafiide,
unttunttu bolla kiitteeddino; «Nuuni Yesuusi kiitteed-
dawanttunne c'imatuu hintte ishatuu, Ans's'ookiyaan,
Sooriyaaninne Kilk'k'iyaan de'iyaa Ayihuda bagga gidenna
ishatoo nu sarotaa kiitteetto.
24 «Nuuni azazibeena asatuu nu giddoppe biide, ‹Hinttenttu
k'as's'arettanawunne Muse higgiyaa naaganaw bessee› giide,
hinttentta metootseeddawaanne yiloyeeddawaa sisiide,
25-26 nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa suntsaa diraw, barenttu
shemppuwaa oleedda nuuni siik'iyaa Barnnaabaasannanne
P'awuloosanna dooretteedda asatuwaa hinttenttukko kiit-
tanaw itti wozanaan nu k'ofaa k'achcheeddo.

15:15-18 Amo. 9:11-12 **15:20** Kes. 34:15-17; Wog. 17:10-16; 18:6-23

27 Hewaa diraw, nuuni s'aafeeddawaa unttunttu barenttu
huup'ew barenttu doonaan hinttenttoo odana mala, Yihu-
daanne Sillaasa kiitteeddo.
28-29 «Ayaw gooppe, eek'aw yarshsheeddawaa mooppite;
suutsaa ushoppite; bakkuteedda mehiyaa ashuwaa moop-
pite; woshummoppite. Ha koshshiyaawanttuppe attin, hara
dees'iyaa yewuwaa hinttentta toossenna mala, nuuninne
Geeshsha Ayyaanay yewuwaa eeno giide akkeeddo; ha ub-
babaappe hintte huup'iyaa naagooppe, hinttenttu lo"obaa
ootsiita. Simmi saro de'ite» yaageeddino.
30 Hewaa diraw, kiitetteeddawanttu moyzzetti,
Ans's'ookiyaa wod'd'iide, ammaniyaa asaa shiishshiide,
dabddaabbiyaa asaw immeeddino.
31 Unttunttu he minisiyaa dabddaabbiyaa nabbabeedda
wode, nashetteeddino.
32 K'ay Yihudaynne Sillaase barenttu huup'ew nabatuwaa
gidiyaa diraw, ishatuwaa loytsi mak'k'iide miniseeddino.
33 Unttunttu Ans's'ookiyaan amareeda gallassaa utteed-
dawaappe guyyiyaan, ishatuu sarotetsaan moyzzina, bar-
entta kiitteeddawanttukko simmeeddino.
34 Shin Sillaase yaan attanaw bare k'ofaa k'achcheedda.*
35 K'ay P'awuloosinne Barnaabaasi hara c'ora asatuwaana
ittippe Godaa k'aalaa tamaarissiiddenne wonggalaa mishi-
raachchuwaa odiidde, Ans's'ookiyaan utteeddino.

P'awuloosinne Barnaabaasi Shaaketteeddino

36 Amareeda gallassaappe guyyiyaan, P'awuloosi Bar-
naabaasa, «Nuuni Godaa k'aalaa odeedda katamaa ubbaan nu
ishatuu wooti de'iinontto, guyye simmiide, s'omoos be'oytte»
yaageedda.
37 Hewaappe guyye Barnaabaasi Mark'k'oossa geetettiyaa
Yohaannisa barenttuna afanaw koyyeedda.
38 Shin P'awuloosi Mark'k'oossa barenttuna afanaw koyy-
ibeenna; ayaw gooppe, I unttunttuppe P'inifiliyaan shaaket-
teedda; k'ay unttunttunna oosoo bibeena.
39 Unttunttu gidduwaan lo"enna walassay kesina, ittuu it-
tuwaappe shaaketteedda; Barnaabaasi Mark'k'oossa akkiide,
markkabiyaan K'op'iroosa beedda.
40 Shin P'awuloosi Sillaasa akkina, ishatuu Aa hadaraa
S'oossaa aad'd'o keekatetsaw immeeddawaappe guyyiyaan
beedda.
41 Yaatiide ammaniyaa asatuwaa minisiide, Sooriyaan-
nanne Kilk'k'iyaanna aad'd'eedda.

* **15:34** Sillaase Ans's'ookiyaan attanaw bare k'ofaa k'achcheedda, giyaawe c'ora hara k'aalaa biletsaan baawa.

16

S'imootoose P'awuloosannanne Sillaasenna Gaketteedda

1 P'awuloosi k'ay Derbbenne Liss's'iraa beedda; hewaan S'imootoosa geetettiyaa kaalliyaawe, itti ammaniyaa Ayihuda mishiratti na'ay de'ee; Aa aabbu Giriike asaa.

2 Liss's'iraaninne Ik'ooniyoonen de'iyaa ishatuu S'imootoosabaa loytsi markkatteeddino.

3 P'awuloosi Aa S'imootoosa barenanna afanaw koyyiide, Aa aabbu Giriike* asaa gideeddawaa hewaan de'iyaa Ayihuda ubbay eriyaa diraw, Aa oyk'k'iide k'as's'areedda.

4 Unttunttu katamatuwaanna biidde, Yesuusi kiitteedda Yerusaalamen de'iyaawanttunne c'imatuu wotseedda higgiyaa ammaniyaawanttu naagana mala, unttunttoo odiidde aad'd'eeddino.

5 Hewaa diraw, ammaniyaawanttu ammanuwaan min, payduwaankka gallassaappe gallassan dari dari beeddino.

P'awuloosi Mak'idooniyaa Baanaadan S'eegetteedda

6 Iisiyaan k'aalaa odenna mala, Geeshsha Ayyaanay unttuntta diggeedda diraw, Pirggiyaa gadiyaannanne Galaatiyaa gadiyaanna aad'd'eeddino.

7 Unttunttu Miisiyaa zawaa gakkeedda wode, Biitaniyaa baanaw koyyeeddino; shin Yesuusa Ayyaanay unttuntta diggeedda.

8 Hewaa diraw, unttunttu Miisiyaa mataanna aad'd'iide, S'iro'aadaa wod'd'eeddino.

9 P'awuloosi k'amma sas'aan itti Mak'idooniyaa bitanii barena, «Mak'idooniyaa pinnaade nuuna maaddaarikkii» yaagiidde ek'k'i woossishin be'eedda.

10 Sas'aa I be'eeddawaappe guyyiyaan, nuuni ellekka Mak'idooniyaa baanaw koyyeeddo; ayaw gooppe, wonggalaa mishiraachchuwaa yaan de'iyaa asaw odanaw, S'oossay nuuna s'eeseeddawaa nuw malateedda.

Liidiyaa Pilip'p'isiyoosan Kiristtoosa Ammanaaddu

11 Hewaa diraw, S'iro'aadappe denddiide, sitti giide markkabiyaan Saamootiraak'e beeddo; wonttetsa gallassi Naap'p'ule beeddo.

12 Hewaappe Pilip'p'isiyoosa beeddo; Pilip'p'isiyoosi Mak'idooniyaa biittaw huup'e katamaa; k'ay Roome Asay de'iyaa katamaa; nuuni he katamaan amareeda gallassaa utteeddo.

---

* **16:3** *Aa aabbu Giriike Aa oyk'k'iide k'as's'areedda:* Giriike Asay barenttu naanaa k'as's'arikkino. Shin S'imootoose k'as's'arettana d'ayooppe, Ayihude Asay Aa akkena diraw, P'awuloosi Aa oyk'k'iide k'as's'areedda.

13 Sambbata gallassi, katamaappe gas'aan shaafaa doonaan Ayihudatuu S'oossaa woossiyaa sa'ay de'iyaawaa akeekiide beeddo; hewaan uttiide shiik'eedda mac'c'a asaw k'aalaa odeeddo.

14 Itti Liidiyaa geetettewunna, Tiyaas'iroona katamaappe yaade S'oossaa ammanewunna, zo'o mayuwaa zal"iyaa mishiratta, nuuni odiyaawaa sisaaddu; P'awuloosi odiyaawaakka iza sisana mala S'oossay I wozanaa dooyeedda.

15 Liidiyaa bare soy asaana ittippe s'ammak'etteeddawaappe guyyiyaan nuuna, «Hinttenttu taana Godaa tumatetsaan ammanaw giide k'oppooppe, ta soyin de'ishshite» gaade woossaaddu; minisaade shoobbaaddu.

P'awuloosinne Sillaase K'ashetteeddino

16 Nuuni S'oossaa woossiyaasaa biishshin, iita ayyaanay izi bolla ak'ina kaayiyaa itti k'ooma naatta nuunanna gakettaaddu; he naatta kaayaade daro miishshaa bare godatoo demmaaddu.

17 Gakettaade P'awuloosanne nuuna kaalaadde, «Hawanttu hinttenttoo attana ogiyaa odiyaawanttu, Ubbaappe Bolla S'oossaa ayiletuwaa» gaade kooshshaa d'ok'k'u ootsaade haasayaw.

18 Ubbaa gallassi hewaadan gaw; shin P'awuloosi yilotiide guyye simmi, he iita ayaanaa, «Neeni iippe kesana mala Yesuusi Kiristtoosa suntsan neena azazay» yaageedda; he man"iyaan iita ayyaanay iippe kesi aggeedda.

19 Shin izi godatuu barenttu miishshaa demmana ogii d'ayeeddawaa be'iide, P'awuloosanne Sillaasa oyk'k'iide, geyaa sa'aan de'iyaa daannatuwaa sintsa goochchi kesseeddino.

20 Daannatuwaa sintsa unttuntta afiide, «Hawanttu Ayihuda asaa gidiide, nu katamaa asaa loytsi metootsiino.

21 Nuuni Roome gadiyaa asaa gidiide, akkanawunne ootsanaw woga gidennabaa tamaarissiino» yaageeddino.

22 Asay itti bagga gidiide, P'awuloosa bollaninne Sillaasa bolla denddeedda; daannatuukka unttunttu mayuwaa k'aari akkiide, s'am"aan unttuntta shoc'ana mala azazeeddino.

23 Unttunttu darssi wad'd'eeddawaappe guyyiyaan, k'asho golliyaan yeggeeddino. K'asho golliyaa naagiyaawekka unttuntta minisi naaganaadan azazeeddino.

24 K'asho golliyaa naagiyaawe he azazuwaa akkiide, P'awuloosanne Sillaasa k'asho golliyaa k'ol"o gelisseedda; unttunttu gediyaakka mitsaanna gatsi daras'iide k'achcheedda.

25 Shin k'amma bilahe gidiyaa heeraan P'awuloosinne Sillaase S'oossaa woossiidde, mazimuriyaa yes's'iide S'oossaa galatiino; k'ashetto Asay unttunttu giyaawaa sisee.
26 K'asho golliyaa s'ap'uu k'aas's'ana gakkanaw wozanaa aatsenan biittay darssi k'aas's'eedda; he man''iyaan penggiikka ubbay dooyetti aggina, k'ashetteedda asaa ubbaa santsalatay biletti wod'd'eedda.
27 K'asho golliyaa naagiyaawe gem''ishuwaappe beegottiyaa wode, k'asho golliyaa penggiikka ubbay dooyetteeddawaa be'iide, k'ashetto Asay kessi akkiide bidiggeeddawaa aw malatina, barena wod'anaw k'oppiide, c'ubiyaa akkeedda.
28 Shin P'awuloosi kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Neeni neena ayaanne ootsoppa; ayaw gooppe, nuuni ubbay hawaan de'eetto» yaageedda.
29 K'asho golliyaa naagiyaawe s'omppiyaa woossi akkiide, ellekka k'ol''o wos's'eedda; kokkoriidde P'awuloosa sintsaaninne Sillaase sintsan guufanneedda;
30 unttuntta kare kessiide, «Ta godatoo, taani attanaw ayaa ootsana bessii?» yaageedda.
31 P'awuloosinne Sillaase Aa, «Godaa Yesuusi Kiristtoosa ammana; neeni attana; ne soy asaykka» yaageeddino.
32 Unttunttu awunne Aa soyin de'iyaa ubbaw Godaa k'aalaa odeeddino.
33 K'amma he saatiyankka k'asho golliyaa naagiyaawe unttuntta afiide unttunttu maytsaa meec'c'eedda; he man''iyaan bare soy asaa ubbaanna s'ammak'etti aggeedda.
34 P'awuloosanne Sillaasa pude bare soy afiide, unttunttoo k'umaa aatseedda; I bare soy asaa ubbaanna S'oossaa ammaneedda diraw, nashetteedda.
35 Wonttina daannatuu, «He asatuwaa billa» yaagiide, polisiyaa kaappatuwaa aakko kiitteeddino.
36 Hewaappe guyye k'asho golliyaa naagiyaawe, «Hinttenttu bilettana mala, daannatuu taw kiitteeddino; simmi ha''i kesiide sarotetsaan biite» yaagiide he kiitaa P'awuloosaw odeedda.
37 Shin P'awuloosi he polisiyaa kaappatuwaa, «Nuuni Roome gade asaa† gidishin, unttunttu nuuna pirdday baynnaan asaa sintsan wad'd'iide, k'asho golliyaan yeggeeddino. Ha''i nuuna geeman kessi yeddiinoo? Hanenna; unttunttu barenttu huup'ew yiide, nuuna kessino» yaageedda.
38 Polisiyaa kaappatuu daannatoo hewaa odina, P'awuloosinne Sillaase Roome gade asaa gideeddawaa siseedda wode, yayyeeddino.

† **16:37** *Roome gade asaa:* Roome kawutetsaan erettiide de'iyaa guutsa asay he gade asatuwaa geetettiino. Hewanttookka k'ay haratuwaappe dummatiyaa maataynne kaac'ay de'ee.

39 Hewaa diraw, daannatuu yiide unttuntta, «Nuuni hinttentta naak'k'eeddo» geeddino. K'asho golliyaappe kare unttuntta kessiide, katamaappe kesiide baana mala woosseeddino.
40 P'awuloosinne Sillaase k'asho golliyaappe kesiide, Liidiyaa soy beeddino; yaan ishatuwaanna gakettiide, unttuntta minisiide hewaappe beeddino.

17

Teselonk'k'en Denddeedda Walassaa

1 P'awuloosinne Sillaase, Amppip'oliisaannanne Ap'olooniyanna aad'd'iide, Teselonk'k'e yeeddino; Teselonk'k'en Ayihuda woosa gollii de'ee.
2 P'awuloosi bare dooyaadankka yaa geleedda; hewaan heezzu Sambbata gallassatuwaan S'oossaa Mas'aafatuwaappe asaana haasayeedda;
3 Kiristtoosi waayiyaa akkanawunne hayk'uwaappe denddanaw bessiyaawaa unttunttoo billiide odiiddinne tuma gideeddawaakka unttuntta erissiidde, «Yesuusi ha taani hinttenttoo odiyaawe Kiristtoosa» yaagee.
4 Unttunttuppe ittuu ittuu yewuu tuma gideeddawaa akeekiide, P'awuloosannanne Sillaasenna gaketteeddino; hawaadankka, S'oossaw goyinniyaa c'ora Giriike asaynne c'ora bonchchetteedda mac'c'awanttu, P'awuloosannanne Sillaasenna gaketteeddino.
5 Shin Ayihudatuu k'anaatiide, itti itti oosuu bayinna iita asatuwaa k'oc'aappe shiishshiide katamaa asaa walasseeddino; P'awuloosanne Sillaasa asaakko kessana mala koyyiide, Yaasoona golliyaa dooddeeddino.
6 P'awuloosinne Sillaase unttunttoo beettenaan is's'ina, Yaasoonanne itti itti ishatuwaa katamaa kaappatuwaakko afiide, «Hawanttu gadiyaa ubbaa metootseeddawanttu, hawaakka yeeddino.
7 Yaatina Yaasooni unttuntta bare soyin wotseedda; hawanttu ubbay, ‹Yesuusa giyaa hara kaatii de'ee› giide K'eesaare azazuwaa minisiino» yaagiide, kooshshaa d'ok'k'issiide haasayeeddino.
8 Shiik'eedda asaynne katamaa kaappatuu hewaa sisiide metooteeddino.
9 Kaappatuu Yaasoonanne haratuwaa waasiyaan billeeddino.

P'awuloosinne Sillaase Beeriyaa Beeddino

10 Ammaniyaawanttu P'awuloosanne Sillaasa sa'ay k'ammiyaawaan ellekka Beeriyaa yeddeeddino. Yaa gakkiide, Ayihuda woosa golle geleeddino.

11 Beeriyaa asatuu Teselonk'k'en de'iyaa asatuwaappekka
aad'd'i dooyetto wozanay de'iyaa diraw, «P'awuloosi
geeddawe tumenttonne» yaagiide, ubbaa gallassi S'oossaa
Mas'aafatuwaa tamaariidde, k'aalaa kumentsaa laamotaan
akkeeddino.
12 Hewaa diraw, unttunttuppe c'oratuu, Giriikatuwaappe
bonchchetteedda c'ora mac'c'awanttunne c'ora attuma
asatuu ammaneeddino.
13 Shin Teselonk'k'en de'iyaa Ayihudatuu P'awuloosi
S'oossaa k'aalaa Beeriyankka odeeddawaa siseedda wode,
Beeriyaa yiide, asaa aanana walasseeddino.
14 Hewaappe guyyiyaan, ishatuu ellekka P'awuloosa ab-
baa mataan yeddi aggeeddino; shin Sillaasenne S'imootoose
Beeriyan atteeddino.
15 P'awuloosa moyzzeedda asatuu Ateenaa gatseeddino;
he asatuu Sillaasenne S'imootoose barenttoo danddayetteed-
dawaadan, ellekka barekko yaana mala, P'awuloosi kiit-
teedda kiitaa akkiide, Beeriyaa simmeeddino.

P'awuloosi Ateenaa Beedda

16 P'awuloosi Ateenaan Sillaasanne S'imootoosa naagiidde,
katamaan eek'ay kumeeddawaa be'iide yiloteedda.
17 Hewaa diraw, Ayihuda woosa golliyaan Ayihu-
datuwaananne S'oossaw goyinniyaa Ayihuda gidenna
asatuwaana palumettee; k'ay ubbaa gallassi geyaan
barenanna gakettiyaa asaanakka palumettee.
18 K'ay Eppik'oroosappenne* Iss's'o'ikiyaappe† yeedda itti
itti eranchchatuu P'awuloosanna palumetteeddino; unttunt-
tuppe ittuu ittuu, «Ha toofiinay ayaa haasayanaw koyyii?»
yaageeddino.
Haratuu P'awuloosa Yesuusabaanne hayk'uwaappe
I denddeeddawaa barenttoo odiyaa diraw, «Ooratsa
s'oossatubaa odiyaawaa malatee» yaageeddino.
19-20 P'awuloosa oyk'k'iide, «Ha neeni tamaarissiyaa ooratsa
yewuu ayentto nuuna erissaarikkii? Ayaw gooppe, neeni
nuw ooratsabaa odaasa; simmi hawe ayentto nuuni eranaw
koyyeetto» yaagiide P'awuloosa Ariyosppaagoosa geetet-
tiyaasaa afeeddino.
21 Ateenaa Asay ubbaynne hewaan de'iyaa imatsatuu
ooratsabaa haasayiiddinne sisiide peeshiyaawaappe attin,
harabaan peeshikkino.

---

* **17:18** *Eppik'oroosa:* Hawe gadiyaa gidiide, ha gadiyaan de'iyaa asatuu nashechchiyaa asaa de'oo koyro sa'aa oyk'k'eedda yaagi tamaarissiyaa Eppik'oroosa giyaa bitaniyaa timirttiyaa kaalliyaawantta. † **17:18** *Iss's'o'ikiya:* Hawekka gadiyaa gidiide, ha gaden de'iyaa asatuu, barena moodussaanne bare k'ofaan kaalesettiyaawaa asay tamaarana bessee, yaagiyaa timirttiyaa tamaarissiyaa Zeeno yaagettiyaa bitaniyaa timirittiyaa kaalliyaawantta.

22 P'awuloosi Ariyosppaagoosan de'iyaa shiik'uwaa sintsan ek'k'iide, hawaadan yaageedda; «Ateenaa asatoo, s'oossatoo ubbabaan hinttenttu darii yayyiyaawaa taani be'ay.
23 Ayaw gooppe, taani hinttenttu goyinniyaawaa s'eellaadde aad'd'ishshin, ‹Erettenna S'oossaw› geetettiide s'aafetteedda yarshshuwaa sa'aa k'ay demmaad; hewaa diraw, ha hintte erennaan goyinniyaawaa taani hinttenttoo oday.
24 «Alamiyaanne alamiyaan de'iyaa ubbabaa med'd'eedda S'oossay saluwaanne sa'aa Goday, Asay kees's'eedda Geeshsha Golliyaan de'enna.
25 Ayentto pac'c'eedda asaadan, asaa kushiyaa I s'eellenna; ayaw gooppe, I bare huup'ew de'uwaa shemppuwaanne ubbabaa asaa ubbaw immeedda.
26 S'oossay asaa zariyaa ubbaa itti uraappe med'd'iide, gadiyaa ubbaan wotseedda; I bare huup'ew unttunttu de'ana wodiyaanne sa'aa kase zawayeedda.
27 «I hewaa ootseeddawe unttunttu oyk'k'i oyk'k'i s'eelliide, barena koyyiidde, ooni eri demmanawantteeshsha giyaawaana; gidooppenne, S'oossay nuuppe oossinne haako gidenna.
28 Ayaw gooppe, hinttenttuppe itti itti eranchchatuu, ‹Nuuni Aa naanaa› geeddawaadan, nuuni aan pas'a de'eettonne k'aas'etteetto.
29 Simmi nuuni S'oossaa naanaa gideedda diraw, S'oossay asaa c'inc'c'atetsaaninne k'ofaan work'k'aappe woy biraappe woy shuchchaappe oosetteeddawaa malatee yaagiide, k'oppanaw bessena.
30 Hewaa diraw, S'oossay Asay eribeenna wodiyaa aatseedda; shin ha"i ubba saan Asay ubbay nagaraappe simmana mala azazeedda.
31 Ayaw gooppe, S'oossay wodiyaa keeri wotseedda; he wodiyaan bare dooreedda uraan sa'aan de'iyaa asaa ubbaa bolla s'illo pirddaa I pirddana; asaa ubbaw hayk'uwaappe Yesuusa dentseeddawaan hewaa tumayeedda» yaageedda.
32 Unttunttuppe itti itti asatuu hayk'uwaappe dendduwaabaa P'awuloosappe sisiide, Aa bolla k'iliic'eeddino; shin hara asatuu Aa, «Nuuni hawaa neeppe gujjiide sisana koyyeetto» geeddino.
33 Hewaa diraw, P'awuloosi unttunttu giddoppe keseedda.
34 Shin itti itti attuma asatuu P'awuloosanna gakettiide ammaneeddino; unttunttu gidduwaan Ariyosppaagoosan de'iyaa pirddaa golle daannay Diyoonaasiyoosi, Damaariiso geetettiyaa itti mishirattinna hara asatuu de'iino.

17:24 1 Kat. 8:27; Isa. 42:5; Kit. 7:48

18

P'awuloosi K'oronttoosa Beedda

1 Hewaappe guyyiyaan, P'awuloosi Ateenaappe kesiide,
K'oronttoosa beedda.
2 Hewaan Ak'iilaa giyaa itti Ayihuda bitaniyaa
demmeedda; Ak'iilay P'ans's'oossan yeletteedda; Ayihuda
Asay ubbay Roomeppe kesana mala, K'alawudeyoosi
azazeedda diraw, amareeda wodiyaappe kase, I bare
machchatti P'irisk'k'illanna S'aaliyaappe yeedda; P'awuloosi
unttunttunna gakettanaw beedda.
3 Aa oosuunne unttunttu oosuu itti mala dunkkaaniyaa
sikaa gidiyaa diraw, unttunttunna uttiide, ittippe ootseedda.
4 P'awuloosi Sambbataa ubbaan Ayihudatuwaana Giri-
ikatuwaa ammantsanaw Ayihuda woosa golliyaan palumet-
tee.
5 Sillaasenne S'imootoose Mak'idooniyaappe yeedda wode,
P'awuloosi Ayihudatoo Yesuusi bare huup'ew Kiristtoosa
gideeddawoo k'aalaa oduwaa toleedda.
6 Shin unttunttu P'awuloosa haasayaa p'alk'k'inanne Aa bo-
rina, P'awuloosi bare mayuwaappe baanaa k'ok'k'ofiidde,*
«Hinttenttu iitatetsay hinttentta oyk'k'o; taani hewaan gelikke;
hawaappe hini baggan taani Ayihuda gidenna asaakko bay»
yaageedda.
7 Hewaappe kesiide, S'oossaw goyinniyaa Yoss's'oosa giyaa
bitaniyaa soy beedda; Yoss's'oosa gollii Ayihuda woosa gol-
liyaa matan de'ee.
8 Ayihuda woosa golle kaappuu K'arisip'p'oosi bare soy
asaa ubbaanna Godaa ammaneedda; K'oronttoosa asat-
uwaappekka c'oratuu S'oossaa k'aalaa siseedda wode, am-
maniide s'ammak'etteeddino.
9-10 Goday itti k'amma sas'aan P'awuloosa, «Yayyoppa;
oda; c'o"u gooppa. Taani neenanna de'iyaa diraw, neena
k'ohanaw iitabaan yeggana Asay ooninne baawa; ayaw
gooppe, taw ha katamaan c'ora Asay de'ee» yaageedda.
11 P'awuloosi S'oossaa k'aalaa asaa tamaarissiidde, itti layt-
sanne usuppun agenaa unttunttunna utteedda.
12 Gaaliyoose Akaayiyaa gadiyaa mooddiyaa wode, Ayihu-
datuu ittippe P'awuloosa bolla denddiide, pirddaa golle Aa
afiide,
13 «Ha bitanii Muse higgiyaa is's'iide, Asay S'oossaw goyin-
nana mala c'immee» yaageeddino.
14 P'awuloosi haasayana hanishin, Gaaliyoose
Ayihudatuwaa, «Ayihudatoo, hewe balaa oosuwaa woy iita

* **18:6** ***Mayuwaappe baanaa k'ok'k'ofiidde:*** Hawaa guussay gediyaappe baanaa k'ok'k'ofiyaawaanna itta.

naak'o gidooppe, taani hinttenttubaa danddayaade sisanaw bessee.
15 Shin k'aalaw suntsawunne hintte huup'e higgiyaw hinttenttu palumettooppe, hintte huup'ew erite; hawaa taani pirddikke» yaageedda.
16 Pirddaa golliyaappe karew unttuntta kesseedda.
17 Hewaappe guyyiyaan, Giriike Asay ubbay Ayihuda woosa golle kaappuwaa Sostteniisa oyk'k'iide, pirddaa golliyaa sintsan shoc'eeddino; shin Gaaliyoosa hewe ayinne metibeenna.

P'awuloosi Ans's'ookiyaa Beedda

18 P'awuloosi daro wodiyaa K'oronttoosan utteeddawaappe guyyiyaan, ishatuwaa sarotiide, P'irisk'k'illinnanne Ak'iilaanna markkabiyaan Sooriyaa beedda; barew shiik'k'eedda gaasuu de'iyaa diraw, Kinkkiriyaa katamaan bare huup'iyaa meedetteedda.†
19 Unttunttu Efesoone gakkeedda wode, P'awuloosi P'irisk'k'illonne Ak'iilaa yaan yeggi yeedda; shin barew Ayihuda woosa golle geliide, Ayihudatuwaana palumetteedda.
20 Unttunttu barenttuna daro wodiyaa uttana mala P'awuloosa woossina I is's'eedda.
21 Shin unttunttuppe shaakettiide, «S'oossay gooppe, laa'entsuwaa hinttenttukko simmana» yaagiide Efesoonappe markkabiyaan beedda.
22 K'iisaariyaa gakkeedda wode Yerusaalame biide, ammaniyaa asaa saroteeddawaappe guyyiyaan, Ans's'ookiyaa wod'd'eedda.
23 Yaan amareeda wodiyaa gam"iide beedda; kaalliyaawantta ubbaa minisiide, Galaatiyaannanne Pirggiyaanna aad'd'eedda.

Ap'iloosi Efesoonanne K'oronttoosa Beedda

24 Iskkinddiriyaan yeletteedda Ayihuda asaa itti Ap'iloosa giyaa lo"o haasayiyaawe Efesoone beedda; S'oossaa Mas'aafatuwaa I darssi eriyaa asaa.
25 Godaa ogiyaakka tamaareedda asaa; Yohaannisa s'ink'k'ataa s'alalaa eriide, ayyaanan bare garssan ees'ettiidde, Yesuusabaa suurissiide haasayeeddanne tamaarisseedda.
26 Yaatiide Ayihuda woosa golliyaan yayyenaan haasayaa doommeedda. P'irisk'k'illaynne Ak'iilay I odiyaawaa

† **18:18** ***Huup'iyaa meedetteedda:*** P'awuloosi guutsa wodiyaw «dummatana» giide c'aak'k'eedda. Hawaa guussay, bare huup'iyaakka meedettenna; woyniyaakka ushenna guussaa. Shin I c'aak'k'eedda wodii wuroode, bare huup'iyaa meedettiide S'oossaw yarshshuwaa yarshshanaw bessee guussaa.
18:18 Pay. 6:18

siseedda wode, barenttuna soy Aa afiide, S'oossaa ogiyaa kaseppe suurissiide, aw geeshshi odeeddino.

27 Ap'iloosi Akaayiyaa pinnana koyyina, ishatuu Aa minisiide, Akaayiyaan de'iyaa kaalliyaawanttu Aa mokkana mala, unttunttoo dabddaabbiyaa s'aafeeddino; I yaa gakkiide, S'oossaa aad'd'o keekatetsaan ammaniyaawantta daro maaddeedda.

28 Ayaw gooppe, Yesuusi bare huup'ew Kiristtoosa gideeddawaa Ayihudatoo S'oossaa Mas'aafatuwaappe k'onc'c'issiide, asaa sintsan minisiide odeedda.

19

P'awuloosi Efesoone Beedda

1 Ap'iloosi K'oronttoosan de'ishshin, P'awuloosi k'ommo baggana aad'd'iide, Efesoone beedda; itti itti kaalliyaawantta demmeedda.

2 P'awuloosi unttuntta, «Hinttenttu ammaneedda wode Geeshsha Ayaanaa akkeedditee?» yaagiide oochcheedda.

Unttunttu, «Tuytti, akkibeykko; haray atto, Geeshsha Ayyaanay de'iyaawaakka sisibeykko» yaageeddino.

3 P'awuloosi unttuntta, «Yaatina, Ayaan s'ammak'etteedditee?»* yaageedda.

Unttunttu, «Nuuni Yohaannisa s'ink'k'ataani s'ammak'etteeddo» yaagiide zaareeddino.

4 P'awuloosi, «Yohaannisi bareppe guyyiyaan yiyaa Yesuusi Kiristtoosan Asay ammanana mala, asaw odiidde, nagaraappe simmiyaa s'ink'k'ataani s'ammak'eedda» yaageedda.

5 Unttunttu hewaa siseedda wode, Godaa Yesuusi Kiristtoossaw gidanaw s'ammak'etteeddino.

6 P'awuloosi bare kushiyaa unttunttu bolla wotseedda wode Geeshsha Ayyaanay unttunttu bollan wod'd'ina, dumma dumma k'aalaan haasayeeddino; k'ay timbbitiyaakka odeeddino.

7 Hewaan tammanne laa"u asatuwaa gidiyaawanttu de'iino.

8 P'awuloosi Ayihuda woosa golle geliide, S'oossaa kawutetsaabaa palumettiiddinne akeekissiide, asaana heezzu agenaa gidiyaawaa keenaa yayyenaan haasayee.

9 Shin unttunttuppe ittuu ittuu makkaliide, c'ora asaa sintsan Godaa ogiyaa boriidde ammanennaan is's'ina, P'awuloosi unttunttuppe shaaketti, barena kaalliyaawantta barenanna afeedda; S'iraanoosa giyaa timirtte golliyaan ubbaa gallassi palumettee.

---

* **19:3** *Ayaan s'ammak'etteedditee?* Hawaa guussay O suntsaan s'ammak'etteedditee, guussaa.

10 P'awuloosi laa"u laytsaa gakkanaw k'aalaa odeedda;
hewaa diraw, Iisiyaan de'iyaa Asay ubbay, Ayihudatuukka
Ayihuda gidennawanttukka Godaa k'aalaa siseeddino.

S'oossay P'awuloosa Kushiyan Ootseedda Ooratsabaa

11 S'oossay P'awuloosa baggana dumma malaataa oot-
seedda.
12 Hewaa diraw, Asay Aa bollay bochcheedda maarabiyaa
woy mayuwaa hargganchchatoo afee; hargganchchatuukka
pas'iino; iita ayyaanatuukka unttunttuppe kesiino.
13 Iita ayyaanatuwaa kesiide yuuyyiyaa Ayihudatuwaappe
ittuu ittuu, «P'awuloosi k'aalaa odiyaa Yesuusa suntsan nuuni
hinttentta kesite giide azazeetto» yaagiide, iita ayyaanatuu
de'iyaa asatuwaa bollan Godaa Yesuusa suntsaa s'eesi
be'eeddino.
14 K'eesatuwaa kaappuwaa Ask'k'eewa giyaa itti Ayihuda
bitaniyaw hewaa ootseedda laappu naanay de'iino.
15 Iita ayyaanay unttunttoo zaariide, «Taani Yesuusa eray;
P'awuloosakka eray. Shin hinttenttu oonee?» yaageedda.
16 Iita ayyaanay de'iyaa bitanii unttunttu bolla guppi
wod'd'ina, unttunttu masuns's'iide, he golliyaappe kallo
wos's'ana gakkanaw, wolk'k'aamiide s'ooneedda.
17 Efesoonen de'iyaa Ayihudatuunne Ayihuda giden-
nawanttu ubbay hewaa sisiide ubbay daro yayyeeddino;
Godaa Yesuusa suntsaykka daro bonchchetteedda.
18 Ammaniyaawanttuppe c'ora asatuu barenttu ootseed-
dawaa paas'iiddinne k'onc'c'iyaan odiidde yiino.
19 Bitiyaawanttuppe c'oratuu barenttu mas'aafatuwaa
shiishshiide, asaa ubbaa sintsan guuddeeddino; he
mas'aafatuwaa gatiyaa heettiyaa wode, ishatamu sha"a
Biraa santtimiyaa gideedda.
20 Hewaa mala wolk'k'aama ogiyaan S'oossaa k'aalay
dic'c'eenne aakkee.

Efesoone Katamaan Walassay Denddeedda

21 Hewe poletteeddawaappe guyyiyaan P'awuloosi, «Taani
Yerusaalame baade Roomekka k'ay be'anaw bessee»† yaagiide, Mak'idooniyaannanne Akaayiyaana aad'd'iide,
Yerusaalame baanaw k'ofaa k'achcheedda.
22 K'ay barena maaddiyaawanttuppe laa"atuwaa
S'imootoosanne Erass's'oosa Mak'idooniyaa kiittiide, barew
Iisiyaan amareeda wodiyaa gam"eedda.
23 Godaa ogiyaa diraw, he wode daro walassay keseedda.
24 Ayaw gooppe, s'agaraa biraa muushissiide tigi
med'd'iyaa Dimes'iroosa giyaa itti bitanii Ars's'emiisi

† **19:21** P'awuloosi hawaa Ayaanaa Geeshshaan kaalesettiide haasayeeddawaa.

Geeshsha Golliyaa misiliyaa biraappe tigi tigiide, oosanchchatoo daro wod'iyaa demmee.

25 Hewanttanne unttunttuwaa mala oosuwaa ootsiyaawantta ittippe shiishshiide, hawaadan yaageedda; «Asaw, nu duretetsay ha oosuwaanna gidiyaawaa hintte eriita.

26 Hewe P'awuloosi, ‹Asaa kushii med'd'eeddawanttu s'oossatuwaa gidikkino› yaagiide, Efesoone s'alalaan gidennaan amareeda gadatuwaappe attin, Iisiyaan ubbaan c'ora asaw odi ammantseeddawaa hinttenttu be'eedditanne siseeddita.

27 Lo"ennabay, nu oosuu kad'ettanawaa s'alalaa gidenna; shin Iisiyaan de'iyaa ubbatuunne sa'aa ubbaan de'iyaawanttu goyinniyaa wolk'k'aama s'oossatto geetettiyaa Ars's'emiisi geeshsha gollii bonchchettennan attanawaanne, izi darotetsay kunddanawaa» yaageedda.

28 Asay hewaa siseedda wode loytsi hank'k'ettiide «Efesoone Ars's'emiisa wolk'k'aama» yaagiide c'abbotteeddino.

29 Katamaa ubbaan walassay denddeedda; P'awuloosanna hamettiyaa Mak'idooniyaa asatuwaa Gaayoosanne Ariss's'irokoosa barenttuna oyk'k'i akkiide, ittippe kaassaa sa'aa wos's'eeddino.

30 P'awuloosikka Asay shiik'eeddasaa gelanaw koyyeedda. Shin kaalliyaawanttu Aa diggeeddino.

31 Iisiyaa gadiyaa kaappatuwaappe P'awuloosa laggetsatuwaappe ittuu ittuu P'awuloosaw kiittiide, kaassaa sa'aan k'onc'c'iyaa kesiide I beettena mala, Aa woosseeddino.

32 Shiik'uwaan walassay denddina, dariyaa bagga Asay haray atto ayaw shiik'eeddentto erenna diraw, ittuu ittibaw walak'ettiyaa wode, yekkuu k'ay harabaw walak'ettee.

33 Ayihudatuu Iskkinddira aatsi bessina, itti itti Asay I haasayana mala, asaa giddoppe sintsaw Aa aatseedda; Asay c'o"u gaana mala, I bare kushiyan s'orssi bessiide, asaw mootettanaw koyyeedda.

34 Shin Iskkinddire Ayihuda asaa gideeddawaa Asay ereedda wode, laa"u saate gidiyaawaa keenaa ubbay itti k'aalaan, «Efesoone Ars's'emiisa wolk'k'aama» yaagiide c'abbotteeddino.

35 Katamaw s'aafe gideeddawe asaa c'o"u ootsiide, hawaadan yaageedda; «Efesoone asaw, Efesoone katamay wolk'k'aama Ars's'emisisinne saluwaappe wod'd'eedda eek'aa shuchchaw eek'aa golliyaa naagiyaawaa gideeddawaa erenna Asay oonee?

36 Hawaa kaddiyaa Asay baynna diraw, hinttenttu woppu gaanawunne dirbbennan agganaw bessee.

37 Ayaw gooppe, hawanttu Geeshsha Golliyaa miishshaa
wuu"ibeennawantta nu s'oossatuwaakka boribeennawantta
aheeddita.
38 Hewaa diraw, Dimes'iroosinne aanana de'iyaa oo-
sanchchatuu asaa mootanaw koyyooppe, pirddaa gollii
dooyaa de'ee; k'ay gadiyaa mooddiyaawanttukka de'iino;
unttunttu barenttu giddon mootettiino.
39 Shin hintte hara yewuwaa koyyooppe, higgiyaa
shiik'uwaan yewuwaa k'achchana.
40 Ayaw gooppe, hachche haneeddawaa shabbiretsaa giide,
Roome gadiyaa asatuu nuuna mootana; ha shiik'ookka gaa-
suu bayinna diraw, nuuni gaasuwaa odanaw danddayokko»
41 yaagiide shiik'uwaa laaleedda.

20

P'awuloosi Mak'idooniyaanne Giriike Beedda

1 Walassay irs's'eeddawaappe guyyiyaan, P'awuloosi kaal-
liyaawantta ahissiide zoreedda; unttuntta, «Saruwaan de'ite»
giide, Mak'idooniyaa baanaw keseedda.
2 He gadiyaanna aad'd'iidde, k'aalaa odiide, asaa loytsi
miniseeddawaappe guyyiyaan, Giriike gade yeedda.
3 I hewaan heezzu agenaa uttiide, markkabiyaan
Sooriyaa baanaw k'oppishin, Ayihudatuu barena wod'anaw
koyyiyaawaa be'iide, Mak'idooniyaanna guyye simmanaw
bare k'ofaa k'achcheedda.
4 P'awuloosa moyzzeeddawanttu, Beeriyaappe P'arihaasa
na'aa Sosiip'aas'iroosa, Teselonk'k'eppe Ariss's'irokoosanne
Sikonddisa, Derbbeppe Gaayoosanne Iisiyaappe
Tikik'oosanne S'irofimoosa, k'ay S'imootoosa.
5 Hewanttu sintsaw biide, nuuna S'iro'aadan naagiino.
6 Nuuni Ukitsaa Baalaa gallassaa bonchchowaappe
guyyiyaan, Pilip'p'isiyoosa giyaa gadiyaappe markkabiyaan
denddiide, ichcheshu gallassan S'iro'aadan unttuntta
gakkiide, yaan laappu gallassaa utteeddo.

P'awuloosi S'iro'aadaa Beedda

7 Nuuni Wogaa gallassi* ukitsaa mentsanaw shiik'i
de'ishshin, P'awuloosi wonttina baanaw k'oppeedda diraw,
unttunttoo k'aalaa odiidde, k'amma bilahii gakkanaw
yewuwaa adusseedda.
8 Nuuni shiik'i utteedda pook'iyaan c'ora s'omppii de'ee.
9 Ewus'ikoosa giyaa itti wodallay maskkootiyaa
bolla uttiide, darssi gem"isheedda. P'awuloosi
haasayaa adusseedda wode, Ewus'ikoosi gem"ishuwaan

* **20:7** *Wogaa gallassi:* Giriikiyaa mas'aafaan, Sambbatatuwaappe ittuwaan yaagee.

hayreeddawe heezzentsiyaa pook'iyaappe sa'aan kunddiide hayk'k'eeddawaa Asay dentseedda.

10 Shin P'awuloosi wod'd'iide, Aa bolla guufanneedda. Aa idimmiide, «Aa shemppuu kesibeenna diraw hirggoppite» yaageedda.

11 Yaatiide pude pook'iyaa kesiide, ukitsaa mentsiide meedda; sa'ay wonttana gakkanaw, daro wodiyaa haasayeeddawaappe guyyiyaan beedda.

12 Wodallay pas'ina, soy afiide, darssi nashetteeddino.

P'awuloosi S'iro'aadaappe Miliis'e Beedda

13 Shin P'awuloosi barena yaappe nuuni mokkana mala, nuw odeedda diraw, kasetiide markkabiyaakko biide, Asoosa baanaw denddeeddo; ayaw gooppe, gediyaan baanaw I k'oppeedda diraw nuuna hewaadan azazeedda.

14 I nuunanna Asoosan gakettina, markkabiyaan Aa akkiide Mis'iliine yeeddo.

15 Wonttetsa gallassi yaappe markkabiyaan denddiide, Kiyoosa heeraa gakkeeddo; k'ay wonttetsa gallassi Saamoosa pinneeddo; Tirogiliyoomen ak'iide, wonttina Miliis'e yeeddo.

16 Ayaw gooppe, P'awuloosi Iisiyaan darii gam"ennaan Efesoone lank'k'iyaanna aad'd'anaw bare k'ofaa k'achcheedda; barew danddayettooppe, P'ens's'ek'ostte geetettiyaa gallassi Yerusaalame gakkanaw elleellee.

P'awuloosi Efesoone C'imatoo Wurssetsaa Haasayaa Haasayeedda

17 P'awuloosi Miliis'eppe Efesoone kiittiide, ammaniyaa asaa kaaletsiyaawantta s'eegisseedda.

18-19 Woosa golle c'imatuu P'awuloosakko yiina, unttuntta I hawaadan yaageedda; «Taani Iisiyaa geleedda koyro gallassaappe doommina, kawushshatetsaaninne daro afotsaan Godaw ootsaadde, Ayihudatuwaa shiik'uwaappe taana gakkeedda paac'e gideedda wodiyaa ubbaan hinttenttunna waanaade de'aadditantto hinttenttu eriita.

20-21 Nagaraappe S'oossaakko simmiyaawaanne nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa ammaniyaawaa Ayihudatoonne Ayihuda gidennawanttoo markkattaadde, shiik'uwaankka hinttenttu gollen gollenkka hinttenttoo odaadde tamaarisseeddawaappe attin, hinttentta go"iyaabaappe ittibaanne pac'issa beykke.

22 «Be'ite; ha"ikka taani Geeshsha Ayyaanaw azazettaade, Yerusaalamebay; yaan taw ayee kesanenttonne erikke.

23 Geeshsha Ayyaanay k'ashuunne waayyii taana naagiyaawaa katamaa ubbaan taw odee.

24 Shin ta wotsaa polanawunne Godaa Yesuusi Kiristtoosappe taani akkeedda oosuwaa S'oossaa aad'd'o keekatetsaa

wonggalaa mishiraachchuwaa markkattiyaawaa polanaw, ta shemppuwaa maaddennawaadan payday.

25 «Be'ite; taani ha"ikka S'oossaa kawutetsaabaa odaadde, hinttenttu ubbaa giddon yuuyyaad; simmi hawaappe sintsaw hinttenttuppe ooninne taana be'ennawaa eray.

26 Hewaa diraw, hinttenttuppe itti uray bayooppekka taani hewaan gelennawaa hachche hinttenttoo geeshshaade oday.

27 Ayaw gooppe, S'oossay ootsanaw k'oppeeddawaa ubbaa hinttenttoo ayinne ashshenaan odaaddi.

28 «Yesuusi bare suutsaan wozeedda S'oossaa ammaniyaawantta naagite; k'ay Geeshsha Ayyaanay hinttentta kaappatuwaa ootsiide suntseedda wudiyaa ubbaanne hinttenttu huup'iyaa naagite.

29-30 Taani beeddawaappe guyyiyaan, wudiyaw k'arettenna iita worakanatuu hinttenttu giddo gelanawanttanne, kaalliyaawantta barenttu geeduwaa kaaletsanaw wordduwaa haasayiyaa asatuu hinttenttu giddoppe denddanawaa eray.

31 Hewaa diraw, taani heezzu laytsaa k'ammanne gallassaa afotsaan hinttentta huup'iyaan huup'iyaan minisiyaawaa aggabeennawaa k'oppiide genc'c'ite.

32 «Ha"ikka hinttentta minisanawunne geeshsha asaa ubbaa giddon laatissanaw danddayiyaa S'oossawunne Aa aad'd'o keekatetsaa k'aalaw hinttentta hadaraa immay.

33 «Taani ooppenne biraa woy work'k'aa woy mayuwaa amottabeykke;

34 taani ha ta kushiyan taananne taananna ittippe de'iyaawantta koshsheeddawaa ootseeddawaa hinttenttu hinttenttu huup'ew eriita.

35 Hinttenttu hawaadan daaburi ootsiidde, daaburanchchatuwaa maaddanawunne Godaa Yesuusi bare huup'ew, ‹Akkiyaawaappe immiyaawe anjjetteeddawaa› geeddawaadan, Aa k'aalaa hinttenttu wozanaa aatsanaw bessiyaawaa taani c'ora ogiyaan hinttentta bessaaddi» yaageedda.

36 P'awuloosi hewaa haasay wurssiide, unttunttu ubbaanna ittippe gulbbatiide, S'oossaa woosseedda.

37 Unttunttu ubbay P'awuloosa idimmiide, yeekkiidde yereeddino.

38 Ubbaappe I, «Taana laa'entsuwaa ubbakka be'ikkita» yaageedda k'aalay unttuntta daro k'aretsina markkabiyaa gakkanaw Aa moyzzeeddino.

21

P'awuloosi Yerusaalame Beedda

1 Nuuni Efesoone c'imatuwaappe shaakettiide, K'oosa
geetettiyaa haatsaan doodetto sa'aa yii aggeeddo; wonttisa
gallassi Rooda gakkeeddo; hewaappe P'aas'ira beeddo.
2 Pink'k'e pinniyaa markkabiyaa demmiide, aan geliide
baanaw denddeeddo.
3 Nuuni K'op'iroosappe be'anaw danddayiyaasaa yiide,
away kesiyaasaa s'eelliyaa wode K'op'iroosa haddirssa bagga
yeggiide, Sooriyaa beeddo; hewaappe guyyiyaan S'iiroosa
gakkeeddo; ayaw gooppe, markkabii bare c'aanaa S'iiroosan
wotsee.
4 Yaan kaalliyaawantta demmiide, unttunttunna laappu
gallassaa utteeddo; P'awuloosi Yerusaalame beenna mala,
unttunttu aw Ayyaanaan odeeddino.
5 Nuuni unttunttunna uttiyaa wodii wurina, kesiide
beeddo; unttunttu ubbatuu barenttu mac'c'awanttunnanne
barenttu naanaanna ittippe katamaappe karew kessana
gakkanaw, nuuna moyzzeeddino; nuuni abbaa doonaan
gulbbatiide, S'oossaa woosseeddo.
6 Hewaappe guyyiyaan, ittuu ittuwaa sarotiide,
markkabiyaan geleeddo; unttunttu barenttu soy
simmeeddino.
7 Nuuni abbaa ogiyaa wurssiide, S'iiroosappe P'es'elemayse
gakkeeddo; ishatuwaa sarotiidde, unttunttu matan itti gallas-
saa peesheeddo.
8 Wonttisa gallassi kesiide, K'iisaariyaa beeddo;
wonggalaa mishiraachchuwaa odiyaa Pilip'p'oosa soy
gakkiide, Aa matan utteeddo; Yerusaalamen dooretteedda
laappunatuwaappe I ittuwaa.
9 Pilip'p'oosaw nabatuwaa gideedda oyddu wodoro mac'c'a
naanatuu de'iino.
10 Nuuni unddenneedda gallassaa utteedda wode, nabiyaa
Agaaboosa giyaa bitanii Yihudaappe K'iisaariyaa yeedda.
11 Nuukko yiide, P'awuloosa sak'k'iyaa akkiide bare
kushiyaanne bare gediyaa k'achchiide, «Geeshsha Ayyaanay
giyaawe hawaa; ha sak'k'iyaa godaa Yerusaalamen
Ayihudatuu hawaadan k'achchiide, Ayihuda gidenna asatoo
aatsiide immana» yaageedda.
12 Nuuni hewaa siseedda wode, nuuninne yaan de'iyaa
asatuu P'awuloosi Yerusaalame beenna mala woosseeddo.
13 Shin P'awuloosi zaariide, «Hinttenttu yeekkiiddenne ta
wozanaa k'aretissiidde waaniitee? Taani Godaa Yesuusa
suntsaa diraw k'ashettanawaa s'alalaa gidennaan, haray atto
Yerusaalamen hayk'k'anawukka giiga uttaad» yaageedda.
14 Zoriyaa I akkenaan is's'ina, «Goday geeddawe hano»
yaagiide c'o"u geeddo.
15 Yaan amareeda wodiyaa gam"eeddawaappe guyyiyaan,
giigettiide Yerusaalame baanaw keseedda.

16 K'iisaariyaan de'iyaa kaalliyaawanttuppe amareedawanttu k'ay nuunanna beeddino; unttunttu nuuni ak'anasaa Minaasoona giyaa K'op'iroosa bitaniyaa soy nuuna afeeddino; Minaasooni daro wodiyaappe doommiide kaalliyaawaa.

P'awuloosi Yerusaalamen Yaak'ooba Oochcheedda

17 Nuuni Yerusaalame gakkeedda wode, ishatuu nuuna nashechchaan mokkeeddino.

18 Wonttisa gallassi, P'awuloosinne nuuni Yak'oobanna gakettanaw beeddo. Woosa golle c'imatuu ubbatuukka de'iino.

19 P'awuloosi unttuntta saroteeddawaappe guyyiyaan, Ayihuda gidenna asaa giddon bare baggana S'oossay ootseeddawaa unttunttoo wurssiide odeedda.

20 Unttunttu hewaa siseedda wode S'oossaa galatiide, P'awuloosa hawaadan yaageeddino; «Nu ishaw, Ayihudatuwaa giddon S'oossaa ammaneeddawanttuppe aappun sha"ay de'iinontto be'aasa; unttunttu ubbay higgiyaa minisi naagiino.

21 Yerusaalame Ayihudatuu, Ayihuda gidennawanttu gadiyaan de'iyaa Ayihuda ubbatuu barenttu naanaa k'as's'arenna mala, woy Ayihudatuu ootsiyaawaa kaallenna mala, Muse higgiyaakka bayizzana mala neeni tamaarissiyaawaa siseeddino.

22 Yaatina, ayee lo"uu? Neeni yeeddawaa c'oratuu sisiyaa diraw, shiik'ennaan aggikkino.

23 «Hewaa diraw, hawaa nuuni new odiyaawaa ootsa; ittippe shiik'uu de'iyaa oyddu asatuu nu matan de'iino.

24 Unttuntta akkaade unttunttunna geeyya; k'ay unttunttu barenttu huup'iyaa meedettana mala, unttunttoo miishshaa imma; unttunttu ubbay newaa siiseeddawe tuma gidennawaanne neeni ne huup'ewukka k'ay Muse higgiyaa naagaadde maaran de'iyaawaa erana.

25 «Shin ammaneedda Ayihuda gidenna asatuwaa gidooppe, unttunttu eek'aw yarshsheeddawaa meenna malanne suutsaa ushenna mala, bakkuteedda mehiyaa ashuwaa meenna malanne woshummenna mala, nuuni yewuwaa k'achchiide, unttunttoo dabddaabbiyaa s'aafeeddo» yaageeddino.

26 Hewaappe guyyiyaan, P'awuloosi wonttisa gallassi asatuwaa akkiide, unttunttunna geeyyeedda; I barentta geeshshussaa awude polintto erissanawunne k'ay yarshshuwaa huup'iyaan huup'iyaan awude immanentto erissanaw Geeshsha Golliyaa geleedda.

21:23 Pay. 6:13-21

P'awuloosi Geeshsha Golliyaan Oyk'etteedda

27-28 Laappu gallassay wurana hanoode, Iisiyaappe yeedda Ayihudatuu Geeshsha Golliyaan P'awuloosa be'iide, asaa ubbaa hank'k'etsiide, «Israa'eeliyaa asaw, nuuna maaddite; Israa'eeliyaa asaa, Muse higgiyaanne ha Geeshsha Golliyaa is's'iide, ubba saan asaa ubbaa tamaarissiyaawe ha bitaniyaa; gujjiide k'ay Giriike asaakka Geeshsha Golliyaa gelissiide, ha geeshsha sa'aa tunisseedda» yaagi waassiidde, P'awuloosa oyk'k'eeddino.

29 Unttunttu kase Efesoonen de'iyaa S'irofimoosa P'awuloosanna katamaan be'eedda diraw, Geeshsha Golliyaa P'awuloosi Aa gelisseeddawaa unttunttoo malateedda.

30 Katamaa ubbay shabbiretteedda; Asay ubbay shiik'iide P'awuloosa oyk'k'iide, Geeshsha Golliyaappe karew goochchi kesseedda; he man"iyaan Geeshsha Golliyaa penggetuu k'ashetti aggeeddino.

31 Asay P'awuloosa wod'ana hanishin, «Yerusaalame katamay mulekka shabbiretti diggeedda» giyaa haasayay Roome gadiyaa olaa kaappoo gakkeedda.

32 He olaa kaappuu wotaadaratuwaanne s'eetatuwaa kaappatuwaa ittippe akkiide, wos's'iidde asaa bolla kesi wod'd'eedda; Asay olaa kaappuwaanne wotaadaratuwaa be'eedda wode, P'awuloosa shoc'iyaawaa bashi aggeedda.

33 He wode, he olaa kaappuu shiik'i, P'awuloosa oyk'k'iide, laa"u santsalataan k'ashettana mala azaziide, I oonenttonne k'ay ayaa ootseeddenttonne asaa oochcheedda.

34 Asaappe baggay ittibaw waassiyaa wode, baggay harabaw waassee; waasuu c'oreedda diraw, olaa kaappoo tumuwaa eranaw danddayettennan is's'ina, wotaadaratuu P'awuloosa barenttu de'iyaasaa afana mala, unttuntta azazeedda.

35 Yed'd'iide kesiyaa detsaa P'awuloosi gakkeedda wode, asaa sugetsaa diraw, wotaadaratuu Aa tookkeeddino.

36 Ayaw gooppe, c'ora asay, «Aa wod'a!» yaagiiddinne waassiidde kaallee.

P'awuloosi Mootoo Zaaruwaa Immeedda

37 Wotaadaratuu P'awuloosa barenttu de'iyaasaa afana hanishin P'awuloosi olaa kaappuwaa, «Taani new ittibaa odoo?» yaageedda.

He olaa kaappuu P'awuloosa, «Neeni Giriike k'aalaa eray?

38 Neeni hawaappe kase wode, walassaa kessaade shemppuwaa wod'eeddawanttuppe oyddu sha"a asatuwaa Asay baynna mela sa'aa kaaletseedda Gibs'e bitaniyaa gidikkii?» yaageedda.

39 Shin P'awuloosi, «Taani Ayihuda asaa; k'ay Kilk'k'iyaan
de'iyaa S'ersseesen yeletteedda huup'e katamaan de'iyaa
asaa. Hayyanaa taana asaw haasayissaarikkii?» yaageedda.
40 Olaa kaappuu Aa, «Haasaya» yaagina, P'awuloosi
yed'd'iide kesiyaa detsaan ek'k'iide, Asay c'o"u gaana mala,
bare kushiyan asaakko s'orsseedda. Asay c'o"u giina,
Ibraayiss's'e k'aalaan haasayiidde, hawaadan yaageedda.

22

1 «Taanaadan ammaniyaawanttoo, ta aawaatoo, taani ha"i
hinttenttoo odiyaa yewuwaa sisite!»
2 P'awuloosi unttunttoo Ibraayiss's'e k'aalaan
haasayiyaawaa sisiide, kaseppe loytsi c'o"u giina I hawaadan
yaageedda.
3 «Taani Kilk'k'iyaan de'iyaa S'ersseesen yelettaade, ha kata-
maan Gamaaliyaali taana tamaarissina dic'c'aade, nu aa-
wotuwaa higgiyaakka minisa tamaaraade, hachche hintte
ubbay haniyaawaadankka, taani S'oossaa yewoo seelettiyaa
Ayihuda asaa.
4 Taani mac'c'a asaanne attuma asaa oyk'k'a oyk'k'aade
k'asho gollen yeggeedda asaanne, ha ogiyaa kaalliyaa asaa
wod'isana gakkanaw metootseedda asaa.
5 Hawaadankka, k'ay, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappu-
unne c'imaa ubbaa shiik'uu tawaa markkattanaw dand-
dayee; taani Damask'k'on de'iyaa unttunttu ishatuwaa Ay-
ihudatoo, unttunttuppe dabddaabbiyaa akkaade, hewaan
de'iyaa asatuu k'ohettiide murettanaadan, Yerusaalame unt-
tuntta ahanaw yaa baad.

P'awuloosi Kiristtoosakko Simmeedda Bare Simaabaa Odeedda
(9:1-19; 26:12-18)

6 «Taani baade Damask'k'o mateedda wode, seeta gallassaa
gidishin, k'oppennaan saluwaappe wolk'k'aama poo'uu ta
matan yuuyyi aad'd'iide poo'eedda.
7 Taani sa'aan kundda uttaade, ‹Saa'oolaa, Saa'oolaa, taana
ayaw yederssay?› giyaa k'aalaa sisaad.
8 «Taani zaaraade, ‹Ta Godaw, neeni oonee?› yaagaad.
«Hewaappe guyye, ‹Taani neeni yederssiyaa Naazireetiyaa
Yesuusa› yaageedda.
9 Taananna ittippe de'iyaawanttu poo'uwaa be'iide yayy-
eeddino; shin taw haasayiyaawaa k'aalaa sisibeykkino.
10 « ‹Ta Godaw, taani ayaa ootsoo?› yaagaad.
«Goday taana, ‹Denddaade Damask'k'o ba. Neeni oot-
sanaw S'oossay k'oppeedda ubbabay new yaan odettanawaa›
yaageedda.

11 He wolk'k'aama poo'uwaa diraw, ta ayfii k'ook'ina,
taananna de'iyaa asatuu ta kushiyaa oyk'k'iide, taana
goochchina, Damask'k'o gakkaaddi.
12 «Damask'k'on de'iyaa Ayihuda ubbay loytsi bonchchiyaa
itti Hanaaniyaa giyaa bitanii, nu higgiyaw azazettiide,
S'oossaw imetteedda asaa.
13 Hanaanii taakko yiide, ta matan ek'k'iide taana, ‹Ta
ishaw Saa'oolaa, s'eella› yaageedda. Taani he wode he
man''iyaan aakko s'eella aggaad.
14 «I taana hawaadan yaageedda; ‹Nu aawotuwaa S'oossay
neeni Aa k'ofaa eranaw, Aa s'illo Na'aa be'anawunne Aa
doonaappekka haasayaa sisanaw neena kasenna dooreedda.
15 Ayaw gooppe, neeni be'eeddabaanne siseeddabaa asaa
ubbaa sintsan aw markkattanaassa.
16 Ha''ikka ayaw gam''ay? Denddaade s'ammak'etta; Aa
suntsaa s'eesaadde, ne nagaraappekka meec'etta› yaageedda.
17 «Taani guyye Yerusaalame simmaade Geeshsha Golliyaan
woossishin, ta ayaanaan gidaaddi.
18 Goday taana, ‹Elleellaade, Yerusaalame kesa ayaw
gooppe, neeni taw hawaan markkattiyaawaa Asay akkena›
yaagishin taani Aa be'aaddi.
19 «Taani, ‹Ta Godaw, Ayihuda woosa golliyaa ubbaan neena
ammaniyaawantta oyk'k'aade wad'd'eeddawaanne k'asho
golliyaan yeggeeddawaa unttunttu eriino.
20 Unttunttu ne markkaa Iss's'ifaanoosa wod'iyaa wode,
taani he yewuwaa eeno gaad. K'ay unttunttu miyyiyaan
ek'k'aade, Aa wod'iyaawanttu mayuwaa naagay› yaageedda.
21 «Goday taana, ‹Taani neena Ayihuda gidenna asaakko
haako sa'aa kiittiyaa diraw ba› geedda» yaageedda.

P'awuloosi Roome Asaa Gidiyaawaa K'onc'c'isseedda

22 P'awuloosi he k'aalaa haasayana gakkanaw Asay I
giyaawaa sisee; hewaappe guyyiyaan, barenttu kooshshaa
d'ok'k'u ootsiide, «Hawaa gadiyaappe d'ayissa; I de'anaw
bessena» yaageeddino.
23-24 Unttunttu waassishshin, barenttu mayuwaa bollaw ol-
ishshiininne baanaa c'arkkuwaan laalishshin, olaa kaappuu
wotaadaratuu P'awuloosa barenttu de'iyaasaa afana mala
azazeedda. K'ay Asay ayaw hewaadan Aa bolla waasseed-
dinontto eranaw, P'awuloosa lissuwaan shoc'ana mala, unt-
tuntta azazeedda.
25 Shin wotaadaratuu P'awuloosa dafuwaan minisi
k'achcheedda wode, P'awuloosi bare matan ek'k'eedda
s'eetatuwaa kaappuwaa, «Roome gadiyaa asaa pirdday
baynnaan shoc'iyaawe hinttenttoo wogee?» yaageedda.

26 Hewaa s'eetatuwaa kaappuu siseedda wode, olaa kaappuwaakko biide, «Ha bitanii Roome asaa. Neeni ayaa ootsana k'oppay?» yaagiide oochcheedda.
27 Olaa kaappuu P'awuloosakko shiik'iide, «Neeni Roome asee? Taw oda» yaageedda.
P'awuloosi, «Ee» yaageedda.
28 Olaa kaappuu P'awuloosaw zaariide, «Taani ha zaretetsaa daro miishshaan shammaad» yaageedda.
Shin P'awuloosi, «Taani he zeretsaappe yelettaad» yaageedda.
29 Hewaa diraw, P'awuloosa biddanaw k'ooppeeddawanttu elekka aappe shaaketti aggeeddino. Olaa kaappuukka P'awuloosi Roome asaa gideeddawaa ereedda wode yayyeedda; ayaw gooppe, santsalataan Aa k'ashissi wotseedda.

P'awuloosi Ayihudatuwaa Shanggatuwaakko Shiik'eedda

30 Wonttetsa gallassi olaa kaappuu, Ayihudatuu P'awuloosa ayaw mooteeddinonttonne geeshshiide eranaw koyyiide, P'awuloosa billeedda. Yaatiide k'eesatuwaa kaappatuunne Asay ubbay shiik'ana mala azazeedda; k'ay P'awuloosa duge wotsiide, unttunttu sintsan esseedda.

23

1 P'awuloosi hewaan shiik'eedda asaa c'addi s'eelliide, «Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hachche gakkanawukka S'oossaa sintsan ta de'uwaa ubbaan tilla wozanaan de'aaddi» yaageedda.
2 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu Hanaanii, P'awuloosa doonaa bak'k'ana mala, Aa matan ek'k'eeddawantta azazeedda.
3 P'awuloosi he wode Aa, «Laa ha booshinchchaan okkeedda* godaw, S'oossay neena bak'k'ana. Neeni ta bolla higgiyan pirddanaw uttaade, wogay baynnaan taana bak'k'ana mala azazay?» yaageedda.
4 P'awuloosa matan ek'k'eeddawanttu Aa, «Neeni S'oossaa k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa boray?» yaageeddino.
5 Hewaappe guyye P'awuloosi, «Taanaadan ammaniyaawanttoo, I k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gideeddawaa taani erabeykke; ayaw gooppe, ‹Ne gadiyaa mooddiyaawaa bolla iita k'aalaa haasayoppa› geetettiide S'oossaa Mas'aafan s'aafetteedda» yaageedda.
6 Shin P'awuloosi baggatuu Saduk'aawanatuwaa; baggatuu Parisaawatuwaa gideeddawaa be'iide, «Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani Parisaawiyaanne

* **23:3** ***Booshinchchaan okkeedda:*** Itti uray lo"a malatana mala oosussaa, shin gidenna. **23:5** Kes. 22:28

Parisaawiyaa na'aa; ‹Hayk'k'eeddawanttu hayk'uwaappe denddanawantta› gaade taani nashechchaan naagiyaa diraw, unttunttu ta bolla pirddiino» yaagiide, d'ok'k'u ootsiide haasayeedda.

7 P'awuloosi hewaa yaagina, Parisaawatuwaa giddoninne Saduk'aawanatuwaa giddon walassay kesina, shiik'eedda Asay laaletteedda.

8 Ayaw gooppe, Saduk'aawanatuu, «Hayk'k'eedda Asay denddenna; kiitanchchaykka ayyaanaykka baawa» yaageeddino; Parisaawatuu k'ay laa"uukka de'iyaawaa ammaniino.

9 Wolk'k'aama walassay denddeedda; Parisaawatuwaa baggappe Muse higgiyaa tamaarissiyaawanttu denddi ek'k'iide, «Ha bitaniyaa bolla ayinne balaa demmibeykko; aw ayyaanay woy kiitanchchay haasayennan aggena» yaagiide palumetteeddino.

10 Walassay darina, olaa kaappuu P'awuloosa unttunttu mentsereetsanenttonne gi yayyiide, bare wotaadaratuu wod'd'iide, unttunttu giddoppe Aa ellekka kesiide, barenttu de'iyaasaa afana mala azazeedda.

11 He k'amma Goday P'awuloosa matan ek'k'iide, «P'awuloosaa, neeni taw Yerusaalamen markkatteeddawaadan, Roomenkka markkattanaw bessee; minna; ayinne baawa» yaageedda.

P'awuloosa Wod'anaw Oosetteedda Mak'k'uwaa

12 Wonttisa gallassi, Ayihudatuu P'awuloosa wod'ana gakkanaw, meennaadaaninne ushennaadan, c'aak'k'etiide giigetteeddino.

13 P'awuloosa bolla hewaa mak'k'eteedda asatuu oytamuwaappe dariino.

14 Unttunttu k'eesatuwaa kaappatuwaakkonne c'imatuwaakko yiide, «Nuuni P'awuloosa wod'ana gakkanaw, ayinne baarennaadan, giigetti utteeddo.

15 Hewaa diraw, hinttenttunne shiik'eedda Asay P'awuloosabaa geeshshiide biddiyaawaa malatiide, olaa kaappuu Aa hinttenttukko duge wotsana mala oochchite; nuuni I haa shiik'anaappe kasenna Aa wod'anaw giigi utteeddo» yaageeddino.

16 Shin P'awuloosa michchati na'ay he mak'k'uwaa siseedda wode, biide wotaadaratuu de'iyaasaa geliide, P'awuloosaw odeedda.

17 P'awuloosi s'eetatuwaa kaappatuwaappe ittuwaa s'eesiide, «Ha na'aa olaa kaappuwaakko afa; ayaw gooppe, olaa kaappoo I odiyaawe de'ee» yaageedda.

18 Hewaa diraw, s'eetatuwaa kaappuu na'aa olaa kaappuwaakko afiide, «K'asho gollen de'iyaa P'awuloosi,

ha na'ay new ayentto odiyaabay de'iyaa diraw, taana barekko s'eesiide, Aa neekko ahanaadan, taana woosseedda» yaageedda.

19 Olaa kaappuu na'aa kushiyaa oyk'k'iide, dumma gas'aa kessiide, «Neeni taw odanabay ayee?» yaagiide oochcheedda.

20 Na'ay olaa kaappoo, «Ayihudatuu P'awuloosabaa kaseppe minisi oochchiyaawaa malatiide, neeni shiik'uwaa Aa utissanaadan, neena wontti woossanaw zoretaa k'achcheeddino.

21 Shin neeni unttunttu giyaawaa sisoppa; ayaw gooppe, oytamuwaappe dariyaa asatuu p'awuloosa wod'ana gakkanaw, k'umaa meennaadaaninne haatsaa ushennaadan, c'aak'k'etiide geemetti uttiide Aa naagiino; neeni giyaawaa sisanaw ha"ikka giigetti uttiide naagiino» yaageedda.

22 Hewaa diraw, olaa kaappuu na'aa, «Ha yewuwaa neeni taana erisseeddawaa oossinne odoppa» yaagiide azazeeddawaappe guyyiyaan, Aa yeddeedda.

P'awuloosi Gadiyaa Mooddiyaa Filikisa Sintsa Shiik'eedda

23 Olaa kaappuu s'eetatuwaa kaappatuwaappe laa"uwaa s'eesiide, «K'iisaariyaa baanaw, laa"u s'eetu wotaadaratuwaa, laappun tammu paraa oyk'k'eedda asatuwaanne laa"u s'eetu tooranchchatuwaa k'ammaappe heezzu saatiyaan giigissite;

24 gadiyaa mooddiyaa Filikisakko P'awuloosa sarotetsaan gatsanaw togissiyaa mehiyaanne giigissite» yaagiide, unttuntta azazeedda.

25 Olaa kaappuu hawaadan giyaa dabddaabbiyaa s'aafeedda.

26 «K'alawudeyoosa Luusiyoosappe; gadiyaa mooddiyaa bonchchetteedda Filikisaa! Sarotetsay new gido.

27 Ayihudatuu ha bitaniyaa oyk'k'iide wod'ana hanishin, Roome katamaa asaa I gideeddawaa eraade, wotaadaratuwaanna gakkaade Aa ashshaad.

28 Unttunttu Aa ayaw mooteeddinontto eranaw koyaade, duge unttunttu shiik'oo Aa afaad.

29 Unttunttu barenttu higgiyaabaa I oochcheeddawoo Aa mooteeddawaappe attin, Aa wod'isiyaa woy k'ashissiyaa mooto gidenna.

30 Unttunttu ha bitaniyaa bolla mak'k'etti utteedda zigirissay taana gakkina, taani he man"iyaan Aa neekko yedda aggaad; Aa mootiyaawanttukka biide, ne sintsan mootana mala odaaddi; saro de'a» yaageedda.

31 Hewaa diraw, wotaadaratuu azazetteeddawaadankka P'awuloosa akkiide, k'amma Anttip'aas'iriisa gatseeddino.

32 Wonttisa gallassi aanana baana mala paraa toggo asatuwaa wotsiide, gediyaan biyaawanttu guyye wotaadaratuu de'iyaasaa simmeeddino.
33 Paraawanttu K'iisaariyaa geliide, dabddaabbiyaa gadiyaa mooddiyaawoo immiide, P'awuloosa Aa sintsa aatseeddino.
34 Gadiyaa mooddiyaawe dabddaabbiyaa nabbabeeddawaappe guyyiyaan, P'awuloosi hak'a awuraajjaa asentto Aa oochcheedda; Kilk'k'iyaa asaa I gideeddawaa ereedda wode,
35 «Taani nebaa neena mootiyaawanttu yiyaa wode sisana» yaagiide, wotaadaratuu Heroodisa kawutetsaa gollen Aa naagana mala azazeedda.

24

P'awuloosa Ayihudatuu Mooteeddino

1 Ichcheshu gallassaappe guyyiyaan, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu, Hanaaniyaa, c'imatuwaannannee S'ars's'aluusa giyaa itti s'abak'aanna duge K'iisaariyaa wod'd'eedda; unttunttu gadiyaa mooddiyaawaa bolla P'awuloosa mooteeddino.
2-3 P'awuloosi s'eesetteedda wode, S'ars's'aluuse Aa hawaadan yaagiide, mootuwaa doommeedda.
«Bonchchetteedda Filikisaa, nuuni ne baggana daro sarotetsaa demmeeddoshshin, ne k'ofaan ha gadiyaw ubbabaan ubbasankka lo"o laamii beettiyaawoo neena loytsi galatiide, hawaa akkeetto.
4 Shin taani neena gam"etsennaan, dooyaa gideedda ne keekatetsaan nubaa neeni k'antsaan sisana mala, neena woossay.
5 Ayaw gooppe, ha bitanii d'ubo gidiide, sa'aa ubbaan de'iyaa Ayihudatuwaa giddon walassaa dentseedda, Naaziraawatu bagga asaa kaaletsiyaawaa gideeddawaa ereeddo.
6 Haray atto Geeshsha Golliyaakka tunissanaw koyyishshin Aa oyk'k'iide, nu higgiyaadan, Aa bolla pirddanaw k'oppeeddo;
7 shin olaa kaappuwaa Luusiyoosi yiide, wolk'k'aan nu kushiyaappe Aa wotsi akkeedda.
8 Aa mootiyaawanttukka neekko yaana mala azazeedda; neeni ne huup'ew ha bitaniyaa biddaade, nuuni Aa mootiyaa yewuwaa ubbaa eranaw danddayaa» yaageedda.
9 Ayihudatuukka k'ay, «Ha yewuu tuma» giide, Aa k'ofaa akkeeddino.

P'awuloosi Filikisa Sintsan Mootoo Zaaruwaa Immeedda

10 Gadiyaa mooddiyaawe P'awuloosa yaanaadan wuttina, I hawaadan yaagiide zaareedda; «Neeni daro wodiyaappe

doommaade, ha asaw pirddaadde de'iyaawaa taani eraade, ta yewuwaa nashechchaan zaaray.

11 Taani Yerusaalame goyinnanaw kesoodeppe tammanne laa"u gallassaappe darennawaa neeni ne huup'ew erana danddayaa.

12 Ayihudatuu taana Geeshsha Golliyaan gidina, Ayihuda woosa gollen gidina, katamaan gidina, oonannanne palumettishshin woy asaa shiishshaade mak'k'ishshin, itti uraannanne be'ibeykkino.

13 Unttunttu ha"ikka taana mootiyaawaa shatimmanaw danddaykkino.

14 «Shin taani hawaa new oday; taani Muse higgiyan de'iyaawaanne nabatuu s'aafeedda ubbabaa ammananaadan, nu aawotuwaa S'oossaw unttunttu worddo giyaa ogiyaan goshetay.

15 Hawanttu barenttu huup'ew, ‹Asay ubbay, wordduukka s'illuukka hayk'uwaappe denddanawantta› giyaawaadan, taanikka unttunttu denddiyaawaa S'oossaan hidootaa wotsaade amuwaan naagay.

16 Hewaa diraw, taani k'ay, S'oossaa sintsaninne asaa sintsan ubbaa wode, pokkuu baynna tilla wozanay taw de'ana mala minnay.

17 «Taani Yerusaalameppe kesoodeppe c'ora laytsaappe guyyiyaan, ta gade hiyyeesaw miishshaa immanawunne yarshshuwaa yarshshanaw Yerusaalame baad.

18 Hewaa ootsishshin, Asay shiik'ennaan, walassay denddennaan, taani Geeshsha Golliyaan geeyyishshin, unttunttu taana demmeeddino.

19 Shin Iisiyaappe yeedda itti itti Ayihudatuu hewaan de'iino; unttunttu ta bolla yewuwaa koyyooppe, yiide taana ne bollan mootanaw bessee.

20-21 Woy taani unttunttu giddon ek'k'aade, ‹Hayk'k'eeddawanttu denddanawaa ammaniyaa diraw, hachche hintte sintsaan ta bolla pirddiino› gaade haa d'ok'k'issaade haasayeedda itti k'aalaappe attin, shiik'uwaa sintsan ek'k'ishshin, ta bolla itti bayizzuwaa demmeeddawaa gidooppe, hawanttu barenttu huup'ew hawaan odanawantta» yaageedda.

22 Shin Filikise S'oossaa ogiyaabaa geeshshi ereedda diraw, «Taani hintte yewuwaa olaa kaappuwaa Luusiyoosi yiyaa wode ogiyaa oytsana» yaagiide, pirddiyaa wodiyaa sintsaw keereedda.

23 Filikise k'ay P'awuloosa k'achchennaan naagana malanne Aa dabbatuwaappe ooninne aw ootsishshin, woy aakko yiishshin diggenna mala, s'eetatuwaa kaappuwaa azazeedda.

P'awuloosi Filikisanne Dirusilla Sintsa Shiik'eedda

24 Amareeda gallassaappe guyyiyaan, Filikise Ayihuda
asaa zare gideedda bare machchatti Dirusillinna yiide,
P'awuloosa kiitti ahissiide, Yesuusi Kiristtoosan ammaniyaa
ogiyaa I haasayishshin siseedda.
25 P'awuloosi s'illotetsaabaa, bare huup'iyaa
naaguwaabaanne yaana pirddaabaa haasayishshin, Filikise
yayyiide, «Neeni ha"iw ba; taw miikkeedda wode, neena
kiittaade s'eegissana» yaageedda.
26 He wode k'ay P'awuloosi bilettanaw, barew magans's'aa
immanddeeshsha giide k'oppeedda; hewaa diraw, daro wode
Aa ahissi ahissiide, aanana haasayee.
27 Laa"u laytsaa kumeeddawaappe guyyiyaan, Filikisa
kotaa P'ork'k'iyoosa Piss's'oosi akkeedda. Filikise Ayihu-
datuwaa nashechchanaw koyyiide, k'asho gollen P'awuloosa
bashi aggeedda.

25

P'awuloosi Roome Kaatiyaakko Bare Yewuwaa Akkiide Baanaw Oochcheedda

1 Piss's'oosi awuraajjaa geleedda heezzentsiyaa gallas-
saappe guyyiyaan, K'iisaariyaappe Yerusaalame beedda.
2 Yaan k'eesatuwaa kaappatuunne Ayihudatuwaa kaalet-
siyaawanttu P'awuloosa mooteeddino.
3 Unttunttu P'awuloosa wod'anaw ogiyaan k'osetti ut-
tanaw, barenttoo lo"obaa ootsiide Aa Yerusaalame ahana
mala, Piss's'oosa woosseeddino.
4 Piss's'oosi unttunttoo, «P'awuloosi K'iisaariyaan k'ashetti
utteedda; taani ta huup'ewukka ellekka yaa guyye sim-
manaw k'oppa uttaad.
5 Hewaa diraw, I ayentto bayizzeeddawe de'ooppe, hint-
tenttu giddon aawotiyaawanttu taananna K'iisaariyaa biide,
Aa mootino» yaagiide zaareedda.
6 Piss's'oosi Yerusaalamen hosppun woy tammu
gallassaappe aatsenan uttiide, K'iisaariyaa beedda; wonttisa
gallassi pirddiyaasan uttiide, P'awuloosa ahana mala
azazeedda.
7 I gakkeedda wode, Yerusaalameppe yeedda Ayihudatuu
Aa matan yuuyyi aad'd'i ek'k'iide, barenttoo shatimmanaw
danddayettenna daro dees'o mootuwaa Aa bolla wotseed-
dino.
8 P'awuloosi mootettiidde, «Taani Ayihudatuwaa
higgiyaakka Geeshsha Golliyaakka Roome Kaatiyaa
K'eesaarakka ayinne naak'k'abeykke» yaageedda.
9 Piss's'oosi Ayihudatuwaa nashechchanaw koyyiide
P'awuloosa, «Pude Yerusaalame kesaade, ha yewuwaabaa

yaan ta sintsan ooshettanaw koyyay?» yaagiide oochcheedda.
10 Shin P'awuloosi, «Taani ooshettanaw bessiyaa K'eesaara
pirddaa gollen ek'k'aad. Neenikka loytsa eriyaawaadan,
taani Ayihudatuwaa ayinne naak'k'abeykke.
11 Simmi taani naak'k'eeddawaa woy hayk'k'anaw
bessiyaawaa ootseeddawaa gidooppe, hayk'uwaappe
attana giikke; shin unttunttu taana mootiyaa mootuu mela
gideeddawaappe hini baggan, ooninne taana unttunttoo
aatsiide immanaw danddayenna; K'eesaare tabaa pirddo
gaade oochchay» yaageedda.
12 Hewaappe guyyiyaan, Piss's'oosi barenanna
zorettiyaawanttunna zoretti simmiide Aa, «Neeni K'eesaare
tabaa pirddo gaade oochchaadda; K'eesaarakko baanaassa»
yaagiide zaareedda.

Piss's'oosi P'awuloosabaa Agrip'p'aana Mak'k'eteedda

13 Amareeda gallassaappe guyyiyaan, Kaatiyaa
Agriip'p'aynne Bariniik'e Piss's'oosa sarotanaw K'iisaariyaa
beeddino.
14 Yaan unttunttu c'ora gallassaa utti de'ishshin, Piss's'oosi
kaatiyaw P'awuloosabaa hawaadan yaagiide odeedda;
«Hawaan Filikise k'achchiide bashi beedda itti bitanii de'ee.
15 Taani Yerusaalamen de'ishshin, k'eesatuwaa kaappatu-
unne Ayihuda c'imatuu Aa bolla pirddana mala, taana woos-
siidde, aabaa taw odeeddino.
16 Taani, ‹Mootetteedda uray barena mootiyaawanttunna
ittippe ek'k'ennaaninne barena mooteedda yewoo zaaruwaa
immennaan, oona gidooppenne aatsiide immiyaawe Roome
asaw woga gidenna› yaagaade unttunttoo zaaraad.
17 «Hewaa diraw, unttunttu hawaan shiik'eedda wode,
taani gam"ennaan wonttisa gallassi, pirddaa golle gelaade
P'awuloosa ahana mala azazaad.
18 Aa mootiyaawanttu ek'k'iide, iitabaan Aa mootennaan
aggikkino gaade taani k'oppeeddawaadan, ayinne Aa
mootibeykkino.
19 Shin unttunttu barenttu ammaneeddabanttubaanne
P'awuloosi, ‹Pas'a de'ee› giyaa hayk'k'eedda itti Yesuusa
geetettiyaa bitaniyaabaa aanana palumetteeddino.
20 Taani ha yewuwaa wootaade bidda demmanitantto,
k'ofaa k'achchennaan de'aadde, P'awuloosi Yerusaalame bi-
ide, ha yewuwaa yaan ooshettanaw koyyinttonne gaade Aa
oochchaad;
21 shin P'awuloosi bare yewuwaa Awugiss's'oose k'eesaare
ogiyaa oytsana gakkanaw naagettanaadan oochchina, taani
Aa K'eesaarakko yeddana gakkanaw, I k'ashettana mala aza-
zaad» yaageedda.

22 Hewaappe guyye Agriip'p'ay Piss's'oosa, «Taani ta huup'ewukka k'ay he bitanii giyaawaa sisana koyyay» yaageedda.

Piss's'oosi Aa, «Neeni wontti I giyaawaa sisanaassa» yaageedda.

23 Wonttisa gallassi, Agriip'p'aynne Bariniik'e daro bonchchuwaan olaa kaappatuwaannanne katamaan de'iyaa wolk'k'aama asaana yiide, pirddaa golle geleeddino; Piss's'oosi P'awuloosa ahana mala azazina aheeddino.

24 Piss's'oosi hawaadan yaageedda; «Kaatiyaa Agriip'p'aa, hawaan nuunanna de'iyaa asaa ubbaw, Ayihuda Asay ubbay Yerusaalamenikka hawankka waassiidde, ‹I hawaappe sintsaw pas'a de'anaw bessena› yaagiide, taana woosseedda bitaniyaa hawaa be'iita.

25 Shin I ayinne hayk'k'anaw bessiyaawaa ootseeddawaa taani demmabeykke; I bare huup'ew, ‹Awugiss's'oose K'eesaare tabaa pirddo yaagaade oochchaad› geedda diraw, K'eesaarakko Aa yeddanaw taani k'oppaad.

26 Taani aabaa ta godaa Awugiss's'oose K'eesaarew s'aafanaw tumu yewuu taw ayinne baawa; hewaa diraw, I loytsi ooshettowaappe guyyiyaan, taani s'aafiyaabaa demmana mala, hinttenttu sintsa, Kaatiyaa Agriip'p'aa, ubbaa ne sintsa Aa ahaad.

27 Ayaw gooppe, k'ashetteedda uraa kiittiyaa wode, Aa ayaw mooteeddentto, erissennan c'o"u gi bashiyaawe taw eeyatetsaa malatee» yaageedda.

26

P'awuloosi Agriip'p'a Sintsan Haasayeedda Haasayaa

1 Agriip'p'ay P'awuloosa, «Neeni nebaa haasayanaw danddayaa» yaageedda. He wode P'awuloosi bare kushiyaa mic'c'iide hawaadan yaagi zaareedda.

2-3 «Kaatiyaa Agriip'p'aa, Ayihudatuwaa wogaanne palumaa ubbaa neeni loytsaade eriyaa diraw, taana Ayihudatuu mootiyaa yewuwaa ubbaa hachche taani ne sintsan zaariyaawoo ta kaac'ay darssi lo"a yaagaade k'oppay; hewaa diraw, neeni ta haasayaa salettenaan sisana mala, neena woossay.

4 «Taani na'atetsaappe doommaade ta asaa giddoninne Yerusaalamen de'eedda ta de'uwaa Ayihuda ubbatuu kaseppe doommiide eriino.

5 Taani koyroppe doommaade, nu ammanuwaa higgiyaa ooppenne minisiide naagiyaa Parisaawatuwaa bagga Parisaawe gidaade de'iyaawaa, unttunttu markkattanaw koyyooppe eriino.

6 Taani ha"ikka S'oossay nu aawaatoo immana geeddawaa
nashechchaan naagiyaa diraw, pirddettanaw hawaan
ek'k'ay.
7 K'ay tammanne laa"u nu aawotuwaa zaratuu S'oossaw
k'ammanne gallassi ubbaade minisi goyinniidde, S'oossay
immana geeddawaa akkanaw nashechchaan naagiino;
Kaatiyaa Agriip'p'aa, Ayihudatuu taana mootiyaawe taani
hewaa nashechchaan naagiyaa diraassa.
8 Ayihudatoo, S'oossay hayk'k'eeddawantta dentsiyaawaa
ayaw ammanikkitee?
9 «Taani ta huup'ewukka Naazireetiyaa Yesuusa ek'ettanaw
bessee gaade kase k'oppaad.
10 Taani Yerusaalamen ootseeddawe hawaa; k'eesatuwaa
kaappatuwaappe maataa akkaade, S'oossaa asatuwaappe
c'oratuwaa k'ashissaad; unttuntta wod'iyaa wodekka unt-
tunttu hayk'k'iyaawaa dosaad.
11 Ayihuda woosa golle ubbaan daro wode unttuntta mu-
raadde, barenttu ammanuwaa unttunttu aggana mala gode-
taaddi; taani wogay baynnawaa unttunttoo hank'k'ettaade,
haray atto, hara gadiyaa katamaa gakkanawukka unttuntta
metootsay.

*P'awuloosi Bare Huup'ew Kiristtoosa Wooti Ammaneed-
dentto Odeedda*
(9:1-19; 22:6-16)
12 «Taani ha yewoo k'eesatuwaa kaappatuwaappe
maataanne azazuwaa akkaade Damask'k'o baad.
13 Kaatew, taani seeta gallassi ogiyaan de'ishshin, aawaa
poo'uwaappe loytsi aad'd'iyaa poo'uu taananne taananna
beeddawantta yuuyyi aad'd'iide, saluwaappe poo'ishshin
be'aaddi.
14 Nuuni ubbay sa'aan kunddeedda wode, Ibraayiss's'e
k'aalaan, ‹Saa'oolaa, Saa'oolaa, taana ayaw yedesaan metoot-
say? Neeni taana is'ussaan neena k'ohaasa› yaagiide taw
odishin sisaad.
15 «Yaataade, ‹Ta Godaw, neeni oonee?› yaagaad.
«Goday, ‹Taani neeni yedesaan metootsiyaa Yesuusa.
16 Shin dendda ek'k'a; ayaw gooppe, hachche neeni taana
bee'eeddawaanne taani neena sintsappe bessanawaa ha-
ranttoo markkattana mala, taw ootsiyaawaa udaade neena
suntsanaw new k'onc'c'aad.
17-18 Unttunttu taana ammanina, unttunttu nagaray atto
geetettanaadan, S'oossay dooreedda asaa giddon unttunttu
barenttu de'iyaasaa demmanaadan, k'ay d'umaappe
poo'uwaa simmanaadaaninne s'alahiyaa godatetsaappekka
S'oossaakko simmanaadan, unttunttu ayfiyaa neeni dooyana
mala, Israa'eeliyaa asaappenne taani neena unttunttukko

kiittiyaa Ayihuda gidennawanttuppe neena ashshana› yaageedda.

19 «Kaatiyaa Agriip'p'aa, hewaa diraw, taw saluwaappe beetteedda sas'aw taani azazettanawaa is's'abeykke.

20 Shin taani kasetaade, Damask'oninne Yerusaalamen hewaappe guyyiyaan, Yihudaa gadiyaa ubbaan de'iyaawanttussinne Ayihuda gidennawanttoo barenttu nagaraappe simmana mala, k'ay nagaraappe simmanaw bessiyaawaa ootsiidde, S'oossaakko simmana mala k'aalaa odaaddi.

21 Hewaa diraw, Ayihudatuu taana Geeshsha Golliyaan oyk'k'iide wod'anaw koyyeeddino.

22-23 Hewaa diraw, taani S'oossaa maaduwaa akkaade, daronne guutsaw hachche gakkanawukka ek'k'aade markkattay. Nabatuunne Muse, ‹Kiristtoosi metootanaw bessee; k'ay hayk'uwaappe koyro denddiide, Ayihudatoonne Ayihuda gidennawanttoo atotetsaa poo'uwaa odanaw bessee› geeddawaadan, taanikka unttunttu haasayeeddawaappe haraa ittibaanne haasayeeddabay baawa» yaageedda.

24 P'awuloosi barenttubaa hawaadan yaagiide zaarishshin, Piss's'oosi kooshshaa d'ok'k'u ootsiide Aa haasayaa d'ubbanaw, «P'awuloosaa, neeni gooyaa; neeni darii tamaareeddawe neena gooshshana hanee» yaageedda.

25 Shin P'awuloosi hawaadan yaageedda; «Bonchchetteedda Piss's'oosaa, taani tumatetsaan lo"o yewuwaanne wozanaa k'ofaa haasayiyaawaappe attin gooyikke.

26 Taani Kaatiyaa Agriip'p'aw ha yewuwaa k'onc'c'iyaan odiyaawaa I eree; ayaw gooppe, ha yewuu geeman oosettibeenna diraw, hawaappe ittuunne aappe geemmennawaa taani geeshshaade eray.

27 «Kaatiyaa Agriip'p'aa, neeni nabatuu geeddawaa ammanay? Neeni unttunttu geeddawaa ammaniyaawaa taani eray» yaageedda.

28 Kaatiyaa Agriip'p'ay P'awuloosa, «Ha"i ha k'antsa wodattinkka taana ammantsanaw koyyay?» yaageedda.

29 Hewaappe guyye P'awuloosi, «Daro wode gidina, guutsa wode gidina, ne s'alalaa gidakka; shin hachche taani odiyaawaa sisiyaa ubbay k'ay tawaadan k'ashettoppino attin, ta mala gidanaadan S'oossaa woossay» yaageedda.

30 Hewaappe guyyiyaan kaatii, mooddiyaa Piss's'oose, Bariniik'enne, unttunttunna de'iyaa ubbay denddi,

---

26:22-23 Isa. 42:6; 49:6; 1 K'or. 15:20

31 itti bagga simmiide, ittuu ittuwaanna, «Ha bitanii hayk'ussay atto shin, k'ashuwaassikka bessiyaabaa ootsibeenna» yaagi haasayeeddino.

32 Agriip'p'ay Piss's'oosa, «Ha bitanii, ‹K'eesaarii tabaa pirddo› gibeennentto, bilettanaw danddayee shin» yaageedda.

27

P'awuloosi Roome Beedda

1 Nuuni markkabiyaan S'aaliyaa baanaw k'oppi utteedda wode, P'awuloosanne hara amareeda k'ashetteedda asatuwaa Awugiss's'oosa wotaadaratuwaa giyaawanttuppe itti Yuuliyoosa giyaa s'eetatuwaa kaappoo aatsiide immeeddino.

2 Iisiyaa gas'aan de'iyaa gadatuwaa biyaa Adiraamis'iyoona markkabiyaan geliide beeddo; Mak'idooniyaa asaa gidiyaa Teselonk'k'e Ariss's'irokoosi nuunanna de'ee.

3 Wonttisa gallassi nuuni Sidoonaa gakkishshin, Yuuliyoosi P'awuloosaw daroppe Aa, «Ne dabbattuu neena koshshiyaabaa maaddana mala, neeni unttunttukko baanaw danddayaa» yaageedda.

4 Hewaappe denddiide, sintsanna nu bolla c'arkkiyaa diraw, K'op'iroosa haatsaan dooddetteedda sa'aan c'arkkenna bagga beeddo.

5 Kilk'k'iyaa mataaninne P'inifiliyaa matan de'iyaa abbaa pinniide, Lik'iyan de'iyaa Muura gakkeeddo.

6 Hewaan s'eetatuwaa kaappuu S'aaliyaa biyaa Iskkinddiriyaa markkabiyaa demmiide, aan nuuna gelisseedda.

7 Nuuni c'ora wodiyaa loddan biidde, daro metuwaan K'enidoosa katamaa gakkeeddo; hewaanna baanaw nuuna c'arkkuu diggina Salmoonanna aad'd'iide, haatsaan dooddetteedda K'ars's'eesan c'arkkuwaappe te'ettiidde beeddo.

8 K'aykka daro metuwaan gas'anna gas'anna aad'd'iide, Laasiya katamaa matan de'iyaa abbaa doonaan Markkabii Woppu Giide Shemppiyaa sa'aa geetettiyaasaa yeeddo.

9 Nuuni hewaan c'ora wodiyaa gam"eeddawaappe guyyiyaan, S'oomay biletti diggeedda diraw, markkabiyaan biyaawekka hirggishshin P'awuloosi unttuntta zoriidde,

10 «Asaw, nu buussan wolk'k'aama boshaynne daro bashshay de'anawe taw beettee; bashshay yiyaawe c'aanaa bollanne markkabiyaa bolla s'alalaan gidenna; nu shemppuwaa bollaakka yaanawaa» yaageedda.

11 Shin s'eetatuwaa kaappuu P'awuloosi geeddawaappe aatsiide, markkabiyaan de'iyaawantta azaziyaawenne markkabiyaa goday giyaawaa ammanee.

12 He abbaa mataa katamay balgguwaa shaac'c'anaw unttunttoo miikkenna katamaa; hewaa diraw, c'ora asatuu barenttoo danddayettooppe, Pink'k'e giyaa katamaa gakkiide, balgguwaa yaan shaac'c'ana mala, yaappe denddanaw zoretteeddino; Pink'k'en de'iyaa markkabii shemppiyaa miikko sa'ay doyetteeddawe, away wulliyaasaappenne ushechcha baggappe gidduwaan, k'ay wulliyaasaappenne haddirssappe gidduwaanna.

Abbaa Bollan Gotuu Denddeedda

13 Away kesiyaasaa s'eelliyaa wode ushechcha dugehaa bagga c'arkkuu loddan c'arkkeedda wode, barenttu k'oppeeddawaadan haneeddawaa unttunttoo malatina denddeeddino; markkabii beenna mala oyk'k'iyaa birataa pude dafiide, K'ars's'eesa matattiide, lank'k'iyaanna aad'd'eeddino.

14 Shin darii gam"ennaan, «Awuraak'iis»* giyaa daro wolk'k'aama gotuu haatsaa giddon de'iyaa sa'aappe duge unttunttu bolla denddeedda.

15 He gotuu markkabiyaa dechchiide aatsenan diggina, baanaw nuw danddayettennan is's'eedda diraw, markkabiyaa I afiyaasaa aggiide beeddo.

16 Nuuni K'eeda giyaa haatsaan dooddetteedda c'arkkuwaappe geemmeedda saanna aad'd'iyaa wode, darssi metootiide markkabiyaa wonggiriyaan naagi ashshanaw danddayeeddo.

17 Unttunttu wonggiriyaa pude kesseeddawaappe guyyiyaan, gaadiyaan markkabiyaa s'aas'iide, minisi k'achcheeddino; Sirs's'isa giyaa shafii kumeedda saan barentta kunddissanenttonne giide hirggiide, markkabiyaa afiyaa sharaa wotsiide, c'arkkuwaan markkabiyaa c'oo yeddi aggeeddino.

18 Gotuu wolk'k'aamiide nu bollan wolk'k'aameedda diraw, wonttisa gallassi c'aanaappe abbaan oluwaa doommeeddino.

19 Heezzentsiyaa gallassikka markkabiyaan de'iyaa miishshaa unttunttu barenttu kushiyan oleeddino.

20 Nuuni daro wodiyaa awaanne s'oolinttiyaa be'ennaan, wolk'k'aama uushuu nu bolla bukkishshin, sintsappe d'ayenaan attokko giide k'oppeeddo.

21 Unttunttu daro wodiyaa k'umaa meennaan gam"eeddawaappe guyyiyaan, P'awuloosi he wode unttunttu giddon denddi ek'k'iide, hawaadan yaageedda; «Asaw, hinttenttu ta zoriyaa akkeeddenttonne K'ars's'eesappe

---

* **27:14** *«Awuraak'iis»* Geetettiyaa wolk'k'aama gotuu killi pudehaappe wulahaa bagga c'arkkiyaawaa gidiyaawaa bessee.

denddennaan atteeddentto, hawaa mala bayetsaynne k'ohuu nuuna gakkenna.

22 Shin ha"ikka taani hinttentta yayyoppite gaade zoray; ayaw gooppe, ha markkabii bayanaappe attin, hinttenttuppe itti uraa shemppuukka bayenna.

23 Ayaw gooppe, S'oossaa kiitanchchay, taana mooddeedda taani goyinniyaa S'oossaawe, zino k'amma ta matan ek'k'iide,

24 ‹P'awuloosaa, yayyoppa; neeni Roome gadiyaa Kaatiyaa K'eesaara sintsan ek'k'anaw bessee; be'a, S'oossay bare keekatetsaan neenanna biyaa asaa ubbaa shemppuwaa ashshana› yaageedda.

25 Hewaa diraw asaw, yayyoppite. Ayaw gooppe, he ki-itanchchay taw odeeddawaadan hananawaa taani S'oossaa ammanay;

26 shin c'arkkuu nuuna itti haatsaan dooddetteedda sa'aan abbaa doonaan dom"issana» yaageedda.

27 Tammanne oyddentso gallassi Meeditiraaniyaa Abbaan nuuna c'arkkuu yaanne haanne sugishshin, markkabiyaan ootsiyaawanttoo k'amma bilahii biittaakko mateeddawaa malateedda.

28 Unttunttu likkiyaa gaadiyaa s'eeraan dees's'iyaabaa k'achchiide, haatsaan yeggina, haatsay oytamu mitiriyaa c'iimmateeddawaa ereeddino. Guutsaa gam"iidde, laa'entsuwaa yeggiide, hattamu mitiriyaa c'iimmateeddawaa ereeddino.

29 Unttunttu shuchchattiyaasan kunddenna mala yayyiide, markkabii beenna mala oyk'k'iyaa oyddu birataa markkabiyaappe guyyenna abbaan yeggiide, sa'ay wonttana mala, barenttu s'oossatuwaa woossiino.

30 Markkabiyaan ootsiyaawanttu markkabiyaappe kichchanaw koyyiide, markkabii beenna mala oyk'k'iyaa amareeda biratatuwaa markkabiyaappe sintsa baggana abbaan yeggiyaawaa malatiide, wonggiriyaa abbaan wotseedda wode,

31 P'awuloosi s'eetatuwaa kaappuwaanne wotaadaratuwaa, «Hawanttu markkabiyaa giddon de'ana d'ayooppe, hinttenttu attanaw danddaykkita» yaageedda.

32 Hewaappe guyyiyaan, wotaadaratuu wonggirii k'ashetteedda gaadiyaa k'ans's'iide, yeddi aggeeddino.

33 Sa'ay wonttana hanishin, P'awuloosi ubbay k'umaa maana mala, hawaadan yaagiide woosseedda; «Hinttenttu hachchenna tammanne oyddu gallassaa naageeddita; k'ay he ubbankka k'umaa mibeykkita.

34 Hewaa diraw, guutsa k'umaa hinttenttu maana mala, taani hinttentta woossay; ayaw gooppe, hinttenttu pas'a de'anaw guutsa k'umaa maana koshshee; haray atto

hinttenttu huup'iyaa binnanaappe ittuukka bayenna» yaageedda.
35 P'awuloosi hawaa giide, ukitsaa akkiide, ubbaa sintsan
S'oossaa galateedda; mentsi Muussaa doommeedda.
36 Hewaappe guyyiyaan ubbay loytsi, barenttoo k'ay
k'umaa meeddino.
37 Nuuni markkabiyaan de'iyaawanttu laa"u s'eetanne
laappun tammanne usuppuna.
38 Unttunttu miide kaalleedda wode, c'aanaa zarggaa ab-
baan oliide markkabiyaa dees'uwaa kawushisseeddino.

Markkabiyaa Me'ussaa

39 Sa'ay wontteedda wode, markkabiyaan ootsiyaawanttu
gadiyaa eribeykkino; shin haatsay goggiide abbaan geleed-
dasaa miyyiyaan de'iyaa shafiyaa akeekaan s'eelleeddino.
Barenttoo danddayettintto, markkabiyaa he shafiyaakko
laagganaw barenttu k'ofaa k'achcheeddino.
40 Yaatiide markkabii beenna mala oyk'k'iyaa biratatuwaa
billiide, abbaa giddo yeggeeddino; he wode, markkabiyaa
koyyeeddasaa zaariide laaggiyaa mitsaa k'achcheedda
gaadiyaa billeeddino; hewaappe guyyiyaan, c'arkkuu
markkabiyaa sintsaw sugana mala, markkabiyaa
afiyaa sharaa sintsa baggana d'ok'k'u ootsiide, buussaa
doommeeddino.
41 Shin markkabii c'iimmuu de'iyaasaappe aad'd'iide
haatsaan dooddetteedda sa'aa matan de'iyaa detsasaan
dom"etti ek'k'eedda; markkabiyaw guyye baggay beetaa
sugetsaan me'erettishshin, sintsa baggay duge d'ishettiide,
k'aas's'ennaan is's'i aggeedda.
42 Wotaadaratuu k'ashetteedda asaappe ittuunne haat-
saa wad'd'iide kessi akkibeenna mala, unttuntta wod'anaw
zoretteeddino.
43 Shin s'eetatuwaa kaappuu P'awuloosa ashshanaw koyyi-
ide, wotaadaratuwaa mak'k'uwaa is's'eedda; haatsaa wad'aa
eriyaa ubbay markkabiyaappe haatsaan guppi guppiide
kasetiide gas'aa kesana mala azazeedda.
44 Atteeddawanttuppe amareedawanttu sank'k'aan, ama-
reedawanttu k'ay markkabiyaa me'uwaan kesana mala
azazeedda; hewaadan ubbatuukka gas'aa sarotetsaan ke-
seeddino.

28

P'awuloosi Malttaa Giyaa Haatsaan Dooddetteedda Sa'aa Beedda

1 Nuuni gas'aa sarotetsaan keseedda wode, he haatsaan
dooddetteedda sa'ay Malttaa geetettiyaawaa ereeddo.

2 Haatsaan dooddetteedda sa'aan de'iyaa asatuu nuw daro keekatetsaa keekeeddino; iray bukkanaw doommeedda dirawunne meeguwaa diraw, tamaa eetsiide, nuuna ubbaa mokkeeddino.
3 P'awuloosi daro k'ays's'eeriyaa mitsaa mis'iide tamaan yeggishshin, marzzaama shooshshay seelaa diraw kesiide, Aa kushiyan s'aas'ettiide, Aa dukkeedda.
4 Haatsaan dooddetteedda sa'aan de'iyaa asatuu k'irc'c'anttiyaa shooshshay P'awuloosa kushiyan s'aas'etteeddawaa be'eedda wode ittuu ittoo, «Tumu ha bitanii shemppuwaa wod'iyaa asaa; haray atto abbaappe I attinakka nu S'oossaa pirdday Aa pas'a de'o gibeenna» yaageeddino.
5 Shin P'awuloosi bare kushiyaappe k'irc'c'anttiyaa shooshshaa wus'akkiide, tamaan oleedda; Aa ayinne ootsibeenna.
6 Unttunttu, «Aa bollaykka gaafee; woy akeekenaan kunddiide hayyee» yaagiide Aa naagiino; shin c'ora wodiyaa naagiide, Aa bollan ayinne dummateeddabay d'ayina, «Hawe s'oossaa» yaagiide barenttu k'ofaa bashi aggeeddino.
7 Hewaa heeraan haatsaan dooddetti utteedda sa'aa kaappuwaa Pupiliyoosa giyaawoo gadii de'ee; I nuuna imatsatetsaa, heezzu gallassaa siik'uwaan mokki moyzzeedda.
8 Pupiliyoosa aabbu k'os'uwaa, seelaanne uluwaa kad'aa saketti gisiide de'ee; P'awuloosi Aa soy geliide, aw S'oossaa woosseedda; bare kushiyaa Aa bolla wotsiide, Aa patseedda.
9 Hewaappe guyyiyaan, he haatsaan dooddetteedda sa'aan harggiyaa hara ubbaa asaykka k'ay yiide pas'eedda.
10 Hewaappe simmina nuuna daro bonchchuwaa bonchcheeddino; nuuni markkabiyaan baanaw denddeedda wode, ogew nuuna koshshiyaabaa nuw immeeddino.

P'awuloosi Malttappe Roome Beedda

11 Heezzu agenaappe guyyiyaan, haatsaan dooddetteedda sa'aan balgguwaa aatsiide, «mantte s'oossaa»* giyaa Iskkinddiriyaa markkabiyaan baanaw denddeeddo.
12 Nuuni Siraakuse giyaa katamaa geliide, yaan heezzu gallassaa utteeddo.
13 Hewaappe yuuyyiidde, Regiiyume giyaa katamaa gakkeeddo. Itti gallassaappe guyyiyaan, away kesiyaasaa s'eelliyaa wode ushechcha dugehaa bagga c'arkkuu c'arkkina, wonttisa gallassi Putiyaaluusa giyaa katamaa yeeddo.

* **28:11** ***Mantte s'oossaa:*** Hawanttu laa"u attuma naanatuu, Kastoorinne Paalokisa geetettiyaawanttu Zewusse naanatuwaa gidiide, markkabiyaan de'iyaa asatuwaa naagiyaa s'oossatuwaa geetettiide s'eesettiino.

14 Hewaan nuuni itti itti ammaniyaawantta demmina, barenttuna laappu gallassaa uttana mala, nuuna woosseeddino; hewaappe k'ay Roome yeeddo.

15 Roomen de'iyaa ammaniyaawanttu nubaa sisiide, Afiyaasaa Geyaanne «Heezzu Ak'iyaasaa geetettiyaasaa» gakkanaw nuuna mokkanaw yeeddino; P'awuloosi unttuntta be'eedda wode S'oossaa galatiide, wozanaan miniseedda.

P'awuloosi Roomen Tamaarisseedda

16 Nuuni Roome geleedda wode, P'awuloosi barena naagiyaa wotaadaraanna barekka de'anaadan ooseteedda.

17 Heezzu gallassaappe guyyiyaan, P'awuloosi Ayihudatuwaa kaappatuwaa barekko s'eeseedda; unttunttu shiik'eedda wode, unttuntta hawaadan yaageedda; «Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani nu asaa woy nu aawotuwaa wogaa iitabaa ayinne ootsennaan, taana Yerusaalamen k'achchiide, Roome asaw aatsiide immeeddino.

18 Unttunttu taana biddeeddawaappe guyye, hayk'k'anaw bessiyaabay ta bolla ayinne bayinna diraw, taana billanaw koyyeeddino.

19 Shin hewaa Ayihudatuu eeno geenaan is's'eedda wode, ‹Tabaa K'eesaare pirddo› gaanawe taana koshsheeddappe attin, taani ta zariyaa mootiyaabay taw de'ina gidenna.

20 Taani hinttenttunna gakettanawunne haasayanaw hinttentta s'eeseeddawe hewaassa; ayaw gooppe, Israa'eeliyaa Asay nashechchaan naagiyaawaa diraw taani ha santsalataan k'ashettaad» yaageedda.

21 Ayihuda c'imatuu P'awuloosa, «Nuuni Yihudaappe nebaw dabddaabbiyaa akkibeykko. Nu ishatuwaappekka haray atto, ittuukka yiide, nebaa odibeenna; woy ne suntsaa bayizziide, nuw odibeenna.

22 Shin he asaa suntsaa ubba saan Asay bayizziide haasayiyaawaa nuuni eriyaa diraw, ne k'ofaa sisanaw koyyeetto» yaageeddino.

23 Unttunttu barenttu yaana gallassaa P'awuloosaw keeriide, he gallassi c'oriide I de'iyaasaa yeeddino; ikka unttunttoo S'oossaa kawutetsaabaa markkatteedda. K'ay unttunttu Yesuusabaa ammanana mala, Muse higgiyaappenne nabatuu s'aafeeddawaappe akkiide unttuntta tamaarissiidde, wonttappe omarssi gakkanaw loytsi odeedda.

24 Baggatuu P'awuloosi geeddawaa ammaneeddino; shin baggatuu ammanibeykkino.

25 Unttunttu barenttu giddon yewuwaa eeno geenaan is's'eedda wode, P'awuloosi ittibaa geeddawaappe guyyiyaan

beeddino; I hawaadan yaageedda; «Geeshsha Ayyaanay nu aawaatoo nabiyaa Isiyaasa mas'aafaan,
26 « ‹Neeni he asaakko baade hawaadan ga;
«Hintttenttu sissaa sisana,
shin hinttenttoo gelenna;
hinttenttu s'eelaa s'eelana,
shin be'ikkita.
27 Ayaw gooppe, ha asaa wozanay guzumeedda;
barenttu haytsaa tullisseeddino;
barenttu ayifiyaakka c'iilummeeddino.
Hewe baawentto, barenttu ayfiyaan be'ana;
unttunttu haytsaykka sisana;
unttunttu wozanaykka akeekana;
unttunttu taakko S'oossaakko simmana.
K'ay taanikka unttuntta patsana»
yaaga› yaageedda.
28 «Simmi hawe S'oossaa atotetsay, Ayihuda gidennawanttoo kiitetteeddawe hinttenttoo eretto. K'ay unttunttukka sisana» yaageedda.
29 [P'awuloosi hewaa geeddawaappe guyyiyaan, Ayihudatuu barenttu giddon daro palumettiidde beeddino.]†
30 P'awuloosi kiraa golliyaan laa"u laytsaa kumentsaa de'iidde, barekko yiyaa ubbaa mokkee.
31 Barena ooninne diggennan S'oossaa kawutetsaabaanne Godaa Yesuusi Kiristtoosabaa odiidde, yayyenaan darii k'onc'c'issiide tamaarisseedda.

28:27 Isa. 6:9-10 † **28:29** Dumma dumma mas'aafatuu hawaa gujjiyaawe, P'awuloosi hawaa geeddawaappe guyyiyaan giyaawaana.

P'awuloosi Roome Asaw S'aafeedda Kiitaa Geluwaa

Yesuusi kiitteedda P'awuloosi Roome asaw s'aafeedda kiitay, P'awuloosi Roomen de'iyaa woosa golliyaa s'omoosanaw k'oppeedda diraw, I baanaw unttunttu giigiide naaganaadan ootsanaassa. P'awuloosa k'ofay Roomen de'iyaa ammaniyaawanttunna guutsa wodiyaa ootseeddawaappe guyyiyaan, unttunttu maaddina Isippeene baanaassa. Kiristtinnaa ammanuwaabaa bare ereeddawaanne hewaa k'ay ammaniyaa Asay oosuwaan peeshshana hanotaa k'onc'c'issiide s'aafeedda. P'awuloosa k'ofay kumentsaa hanotaan beettiyaawe ha kiitaana.

P'awuloosi Roomen de'iyaa ammaniyaawanttoo sarotaa aatsowaappenne unttunttoo woossanawaakka hidootaa immowaappe guyyiyaan, kiitaw giddo k'ofay «Mishiraachchuwaa k'aalay S'oossay asaa s'illissiyaawe, koyruwaappe wurssetsaa gakkanaw ammanuwaana gidiyaawaa odee» (1:17).

Hewaappe guyyiyaan P'awuloosi ha k'ofaa aassiide s'aafee. Ayihudatuwaa gidinakka Ayihuda gidenna asaa gidinakka ubbay nagaraw moodettiyaawantta gidiyaa diraw, unttunttu S'oossaanna sigettanaw koshshee. Asay S'oossaanna sigettanaw danddayiyaawe Yesuusi Kiristtoosan ammaniyaawaana. S'oossaanna med'd'iyaa ooratsa ittippetetsaa ayfii ooratsa de'uwaa gidiyaawaa P'awuloosi aassiide odeedda. Ammaniyaa Asay S'oossaanna saro de'ee. K'ay S'oossaa Ayaanaa baggana nagaraanne hayk'uwaa wolk'k'aappe bilettee. P'awuloosi S'oossaa k'ofaynne ammaniyaa asaa de'uwaa giddon ootsiyaa S'oossaa Ayaanaa wolk'k'aa k'ofay ayentto odee (5-8). Hewaappe kaalliide k'ay P'awuloosi, «S'oossay asaa naanaw k'oppeedda k'ofaa giddon Ayihudatuunne Ayihuda gidenna asatuu waaniide ittippe waas'ettanaw danddayanawantteeshsha?» yaagiyaa ooshaa zaaranaw baas'etiidde de'ee.

K'aykka P'awuloosi, Ayihudatuu Yesuusa akkenaan aggeeddawe S'oossaa k'ofaa gidiyaawaa odee. Ayaw gooppe, hawaa mala hanotaan asaa zeretsay ubbay S'oossay Yesuusa baggana k'onc'c'isseedda aad'd'o keekatetsaan ittippetetsaa ootsanaassa. Gido shin, Ayihudatuu Yesuusa akkanaw wodii yaanawaa P'awuloosi ammanee. Wurssetsaan P'awuloosi Kiristtinnaa de'uwaa waaniide de'anaw bessintto odee. S'oossaw ootsanabaa, ammaniyaa asatuu barenttu

gadiyaassinne barenttu giddon ittuu ittoo siik'uwaaninne maataan ootsanabaanne k'ofaa gaasuwaan denddiyaa ooshatuwaabaa k'onc'c'issiide odee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Roome kiitaa huup'e k'ofaa geluwaa *1:1-17*
Atotetsay asaw koshshiyaawaa gidiyaawaa *1:18—3:20*
S'oossaa ashshuwaa ogiyaa *3:21—4:25*
Yesuusan beettiyaa ooratsa de'uwaa *5:1—8:39*
Israa'eeliyaa asaw de'iyaa S'oossaa k'ofaa *9:1—11:36*
Kiristtinnaw bessiyaa oosuwaa *12:1—15:13*
Wurssetsaa k'ofaanne sarotaa *15:14—16:27*

1 Bare mishiraachchuwaa k'aalaa odanaw S'oossay doori-
ide s'eeseedda Kiristtoosa Yesuusa k'oomay, Yesuusi Kirist-
toosi kiitteedda P'awuloosi, taani ha dabddaabbiyaa s'aafay.

2 S'oossay daro wodeppe kase bare nabatuwaa baggana
mishiraachchuwaa k'aalaa immana yaageeddawe S'oossaa
Geeshsha Mas'aafatuwan s'aafetteedda;
3 he mishiraachchuwaa k'aalay asaa gidiide Daawite
zariyaappe yeletteedda S'oossaa Na'aa, nu Godaa Yesuusi
Kiristtoosabaa.
4 K'ay I bare Geeshsha Ayyaanaan* hayk'uwaappe
denddeeddawaan, S'oossaa Na'aa gidiyaawaa wolk'k'aama
wolk'k'aan besseedda.
5 Ayihuda gidenna Asay ubbay ammananaadaaninne
azazettanaadan, nuuni unttuntta kaaletsana mala, S'oossay
Kiristtoosa suntsaa diraw, Kiristtoosa baggana aad'd'o
keekatetsaanne Yesuusi kiitteeddawantta gidiyaa maataa
nuw immeedda.
6 Yesuusi Kiristtoosawaa gidanaadan, S'oossay s'eeseedda
hinttenttukka hewanttu giddon de'iita.

7 S'oossay siik'iyaawanttoonne geeshshabaa ootsanaw
s'eeseedda Roome gadiyaan de'iyaa ubbatoo S'oossaa nu
Aawuwaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoosappe aad'd'o
keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

Galataa Woosaa

8 Kasetaade taani hinttenttu ammanuu sa'aa ubbaan siset-
teedda diraw, Yesuusi Kiristtoosa baggana hinttenttoo taani
S'oossaa galatay.

---

* **1:4** ***Bare Geeshsha Ayyaanaan:*** Woy «Aan de'iyaa Geeshsha Ayaanaa»

9-10 Ayaw gooppe, taani ubbaa wode ta woosaan hinttentta hassayissiyaawoo, S'oossay, taani Aa Na'aa mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaawaan ta ayyaanan aw ootsiyaawe markka. S'oossay, bare sheniyaan, taani ha"i hinttenttukko baanaw ta ogiyaa miikkoyanaadaan, ubbaa wode woossay.

11 Ayaw gooppe, taani hinttentta minisanaw, hinttenttunna ittippe Ayaanaa imotaa shaakkana mala, hinttentta be'anaw laamotay.

12 Taani giyaawe, hinttenttukka takka itti wode minettana. Hinttenttu ta ammanuwaan, k'ay taanikka hintte ammanuwaan minettana.

13 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani ubbaa wode hinttenttukko baanaw k'oppaad. Shin taana diggiyaabay de'iyaawaa hintte eranaw bessee; taani haray atto Ayihuda gidenna hara asaappekka ayfiyaa demmeeddawaadan, hinttenttuppekka ayfiyaa demmanaw koyyay.

14 Taani asaa ubbaw, Giriike asawunne tamaaribeenna asaw k'ay aad'd'o eranchchatoonne eeyatoo k'ans's'ana ac'uu de'ee.

15 Hewaa diraw, taw danddayetteedda keenaan Roomen de'iyaa hinttenttookka mishiraachchuwaa k'aalaa odanaw amottay.

Mishiraachchuwaa K'aalay S'oossaa Wolk'k'aa

16 Mishiraachchuwaa k'aalay taana yeellayenna; I ammaniyaa ubbaa, kasetiide Ayihuda asaa k'ay Ayihuda gidenna asaa ashshanaw S'oossaappe yiyaa wolk'k'aa.

17 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «S'illuu S'oossaan ammanettiide de'ana» yaagiyaawaadan, S'oossay asaa koyroppe wurssetsaa gakkanaw, ammanuwaan s'illissiyaawaa mishiraachchuwaa k'aalay k'onc'c'issee.

Asaa Iita Oosuwaa

18 Tumatetsay erettanawaa barenttu iita hanotaan diggiyaa nagaraa oosuwaa ubbaa bollaninne asaa iita oosuwaa ubbaa bollan, S'oossaa hank'k'uu saluwaappe wod'd'iide k'onc'c'ana.

19 Unttunttu S'oossaabaa erana danddayiyaawe unttunttoo k'onc'c'ee; ayaw gooppe, S'oossay unttunttoo k'onc'c'isseedda.

20 Beettena Aa hanotay, hewekka Aa med'inaa wolk'k'aynne Aa S'oossatetsay ittippe S'oossay ha alamiyaa med'd'eeddawaappe doommiide, unttunttoo k'onc'c'iide beetteedda; unttunttu hewaa S'oossay med'd'eeddabaappe be'anaw danddayiyaa diraw, unttunttoo gaasoyiyaabay baawa.

1:17 Imb. 2:4

21 Ayaw gooppe, unttunttu S'oossaa erooppekka, aw bessiyaa bonchchuwaa immibeykkino; k'ay Aa galatikkino. Shin unttunttu allaalle kessennabaa k'ooppiino; k'ay unttunttu akeekena wozanay d'umeedda.

22 Unttunttu barentta aad'd'eedda eranchcha giino; shin unttunttu eeyaa.

23 Unttunttu hayk'k'enna S'oossaw goyinniyaawaa is's'iide, hayk'k'iyaa asaa med'etaa, kafatuwaa med'etaa, do'atuwaa med'etaanne tiraan gooshettiyaawanttu med'etaa med'etteeddawanttoo goyinneeddino.

24 Hewaa diraw, unttunttu ittuu ittuwaanna pokkobaa ootsana mala, S'oossay unttunttu wozanay amottiyaa tunabaa ootsanaadan unttuntta aggeedda.

25 Ayaw gooppe, unttunttu S'oossaa tumatetsaa word-duwaan laammeeddino; k'ay med'd'eedda S'oossaa aggiide, I med'eeddabaw goyinneeddinonne ootseeddino. S'oossay med'inaw galatetteeddawaa. Amen"i.

26 Hewaa diraw, S'oossay unttunttu pokkobaa amottana mala, unttuntta aggeedda; haray atto unttunttu mac'c'awanttu barenttoo bessiyaawaa aggiide, bessenawaa haneeddino.

27 Hawaadankka, attuma Asay k'ay barenttoo bessiyaawaadan mac'c'awanttunna gakettiyaawaa aggiide, ittuu ittuwaanna gakettanaw koyyeeddino; attuma Asay ittuu ittuwaanna pokkobaa ootsiide, barenttu ootseedda balaan barenttoo bessiyaa pirddaa akkeeddino.

28 Unttunttu S'oossaa eranaw dosennaan is's'eeddawaa keenaa S'oossay unttunttu bessenawaa ootsana mala, unttunttoo patsenna k'ofaa immeedda.

29 Unttunttun tunatetsay, iitatetsay, yoratetsaynne iita hanotay kumeedda; k'ay unttunttun k'anaatii, shemppuwaa wod'iyaa k'ofay, palumay, c'immussaynne iita k'ofay kumeedda; k'ay unttunttu sok'iyaawantta,

30 zigiriyaawantta, S'oossaa is's'iyaawantta, boriyaawantta, otorettiyaawantta, c'eek'ettiyaawantta, iitabaa ootsanaw koyyiyaawanttanne barenttu aawoonne aattiw azazettenawantta,

31 k'ofay baynnawantta, ammanuu baynnawantta, harant-too k'arettennawanttanne maarennawantta.

32 Unttunttu hawanttu malaa ootsiyaawanttoo hayk'uu bessee giyaa S'oossaa higgiyaa eriidde, hawantta ootsiino; hewaa s'alalaa gidennaan, hawantta ootsiyaawanttakka ootsite giide minisiino.

1:23 Zar. 4:16-18

2

S'oossaa Pirddaa

1 Hewaa diraw, neenoo haranttu bolla pirddiyaawoo, new gaasoyiyaabay baawa; ayaw gooppe, neeni haranttu bolla pirddaadde, he neeni unttunttu bolla pirddiyaawaa malaa ootsooppe, ne bolla pirddaasa.

2 Nuuni hawaa mala oosuwaa ootsiyaawanttu bolla S'oossay s'illo pirddaa pirddiyaawaa ereetto.

3 Neenoo, hawaa mala oosuwaa ootsiyaawanttu bolla pirddiyaawoo, k'ay he neeni pirddiyaawaa malaa ootsiyaawoo, neeni S'oossaa pirddaappe attiyaawaa malatii?

4 Woy S'oossaa wolk'k'aama keekatetsaa, genc'c'uwaanne danddayaa kad'ayishsha? S'oossay neena nagaraappe zaaranaw koyyiyaa diraw, I keeka gidiyaawaa neeni eraasa.

5 Shin hinttenttoo guzuma wozanaynne nagaraappe simmenna wozanay de'ee; hewaa diraw, S'oossaa hank'k'uunne s'illo pirdday k'onc'c'iyaa gallassi, neeni ne bolla hank'k'uwaa kasewaappe darissaasa.

6 S'oossay asaa ubbaw Aa oosuwaa malaa immanawaa.

7 Itti itti asatuu lo"obaa danddayan ootsiino; k'ay galataa, bonchchuwaanne bayenna de'uwaa koyyiino; unttunttoo S'oossay med'inaa de'uwaa immana.

8 Shin haranttu iitabaa ootsanaw yaaretiinonne tumatetsaa is's'iino; S'oossay unttunttu bolla bashshaanne hank'k'uwaa yeddana.

9 Iitabaa ootsiyaa Asay ubbay metootananne waayettana; hewe kasetiide, Ayihuda asaa gakkana; hewaappe k'ay Ayihuda gidenna asaa gakkana.

10 Shin S'oossay lo"o oosuwaa ootsiyaa ubbatoo galataa, bonchchuwaanne sarotetsaa immana. Kasetiide Ayihudatoo immana; hewaappe k'ay Ayihuda gidennawanttoo immana.

11 Ayaw gooppe, S'oossaa Ayifiyaan Asay ubbay itti mala.

12 Muse higgii baynnaan nagaraa ootseedda ubbay higgii baynnaan d'ayana. Muse higgii de'ishshin, nagaraa ootseedda ubbay higgiyan pirddettana.

13 Ayaw gooppe, S'oossaa sintsan higgiyaa naagiyaawanttu s'illiinoppe attin, higgiyaa sisiyaawanttu s'illikkino.

14 Ayihuda gidenna asaw higgii baawa; shin barenttu tilla k'ofaan higgii azaziyaawaa ootsiino; unttunttoo higgii d'ayooppekka, unttunttu barenttu huup'ew higge.

15 Higgii azaziyaawe unttunttu wozanaa giddon s'aafetteeddawaa unttunttu hanotay bessee; itti itti kaala unttunttu tilla k'ofay unttunttoo markkattiyaa dirawunne k'ay itti itti kaala unttunttu k'ofay unttuntta mootiyaa diraw,

2:6 Maz. 62:12; Lem. 24:12 **2:11** Zar. 10:17

woy k'ay unttunttunna gaaddatiyaa diraw, hewe tuma gidiyaawaa erissee.

16 Taani tamaarisseedda mishiraachchuwaa k'aalaadan, asaa wozanaan geemmeedda k'ofaa S'oossay Yesuusi Kirist-toosa baggana hawaadan pirddana.

Ayihudatuwaanne Muse Higgiyaa

17 Shin neeni neena Ayihuda gaasa; higgiyan zemppaade S'oossaan c'eek'ettaasa.

18 Neeni ootsana mala, S'oossay koyyiyaawe ayentto eraa; k'ay tuma gidiyaawaa dooranaw higgiyaappe tamaaraadda.

19-20 Neeni k'ook'atuwaa kaaletsiyaawaa, k'ay d'umaan de'iyaawanttookka poo'issiyaawaa, erennawantta erissiyaawaanne naanatuwaa tamaarissiyaawaa gidiyaawaa eraad; higgiyaappe neeni kumentsaa eratetsaanne tumatetsaa demmiyaawaa eraasa.

21 Yaatina, neeni haratuwaa tamaarissiyaawe neena ne huup'ew ayaw tamaarissikkii? Neeni, «Wuu"oppa» yaagaade k'aalaa odaasa. Shin neeni ne huup'ew wuu"ayiyye?

22 Neeni, «Woshummoppa» yaaga. Shin neeni ne huup'ew woshummay? Neeni eek'aa sheneta. Shin eek'ay de'iyaa golliyaa bonk'k'ay?

23 S'oossaa higgii new de'iyaa diraw, neeni c'eek'ettaasa; shin he higgiyaa mentsaade S'oossaa yeellayay?

24 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Ayihuda asatoo, hintte gaasuwaan Ayihuda gidenna asatuwaa giddon S'oossaa suntsay bayee» yaagee.

25 Neeni higgew azazettooppe, ne k'as's'aray maaduwaanna de'ee; shin neeni higgiyaa mentsooppe, neeni k'as's'aretteeddawe k'as's'arettibeennawaadan paydettee.

26 Ayihuda gidenna Asay k'as's'arettennan higgii azaziyaawaa naagooppe, S'oossay Aa k'as's'aretteeddawaadan paydennee?

27 Hinttenttu, Ayihuda asatuu, hinttenttoo s'aafetteedda higgii de'ooppekka k'ay hintte k'as's'arettooppekka, higgiyaa hintte mentsiyaa diraw, Ayihuda gidenna Asay bollaa k'as's'arettana d'ayooppekka, higgew azazettiide, hintte bolla pirddana.

28 Ayaw gooppe, Ayihuda asaa malatiyaa ubbay tumu Ayihuda asaa gidenna; k'ay Asay bare ashuwaa asatetsaa k'as's'aretteedda diraw, tumu Ayihuda asaa gidenna.

29 Shin tumu Ayihuda asaa giyaa uray garssa baggana Ayihuda asaa* gideeddawaa; k'as's'arettiyaawaa S'oossaa Ayyaanan oosettiyaa wozanaa k'as's'araappe attin,

---

2:24 Isa. 52:5 * **2:29** Ayihuda guussay galatettiyaawaa gidiide suntsay Yihudaappe yeedda.

s'aafetteedda higgiyaanna gidenna; he uray bare galataa S'oossaappe akkiyaawaappe attin, asaappe akkibeenna.

3

Ayihudatuu Ammanennaan Aggussaan Bayizzeeddino

1 Yaatina, Ayihuda asatuu ayaan Ayihuda gidenna asaappe aad'd'iinoo? Woy k'as's'arettiyaawaan ay maaduu de'ii?

2 Hawe Ayihudatuwaa ubbabaan loytsi maaddee; ubbabaappe kase S'oossay bare kiitaa hadaraa Ayihudatoo immeedda.

3 Yaatina unttunttuppe ittuu ittuu ammanettennawaa gidooppe, waanii? Hewaa diraw, S'oossay ammanettena yaagiyaawe?

4 Hewaa gidenna; Asay ubbay worddanchchaa gidooppekka, S'oossay giyaawe tuma gidanaw bessee. S'oossaa Mas'aafay, «Neeni haasayiyaa wode, neeni s'illo gidiyaawaa erissanaw koshshee; neeni mootettiyaa wode, shatimmanaw bessee» yaagee.

5 Shin nu bayizzuu S'oossaa s'illo oosuwaa erissintto, nuuni waaganee? Nu bolla hank'k'uwaa ahiyaa S'oossay bayizzanchchee? Taani Asay giyaawaadan gay.

6 Hewe waayyii hanana. Ayaw gooppe, hewaadan gidooppe, S'oossay ha alamiyaa bolla wooti pirddanee?

7 Shin ta wordduwaan S'oossaa tumatetsay Aa bonchchoo darooppe, yaatina, hawaa gakkanaw ayaw ta bolla nagaranchchaadan pirddii?

8 Yaatina nuuni, «Lo"uu yaanaadan, ane iitabaa ootsoytte» ayaw gookkoo? Itti itti Asay hawaa taana mootiidde boreeddino; unttunttu S'oossaappe bessiyaa pirddaa akkana.

Asay Ubbay Nagaranchchaa

9 Hewaa diraw, nuuni waaganee? Nuuni Ayihudatuu, Ayihuda gidenna asaappe dareettoo? Hewaa gidenna; ayaw gooppe, Ayihudatuukka Ayihuda gidenna asatuukka ubbay ittippe nagaraappe garssan de'iyaawaa taani kase hinttenttoo odaaddi.

10 S'oossaa Mas'aafay hawaadan yaagee;
«S'illo Asay ittuunne baawa.
11 Akeekiyaa asaykka baawa;
woy S'oossaa koyyiyaawekka baawa.
12 Asay ubbay ogiyaappe kare keseeddino;
ubbay mulekka maaddennawaa gideedda.
Lo"obaa ootsiyaa ooninne baawa;
haray atto ittuunne baawa.
13 Unttunttu doonay dooyaa de'iyaa duufuwaa mala.

2:29 Zar. 30:6 **3:4** Maz. 51:4 **3:10** Maz. 14:1-3

Barenttu ins's'arssan worddoteeddino.
Unttunttu doonaappe asaa wod'iyaa shooshshaa
yishsha mala haasayay kesee.
14 Unttunttu doonaan shek'aynne c'amobay kumeedda.
15 Unttunttu suutsaa gussanaw,
darii elleelliino.
16 Bayzzuunne koletsay,
unttunttu beeddasaan hak'aninne d'ayenna.
17 Unttunttu sarotetsaa ogiyaakka erikkino.
18 K'ay S'oossaw yayyiyaabay,
unttunttu k'ofaan baawa»
yaagee.
19 Asaa ubbaa haasayaa diggana malanne kumentsaa sa'aa S'oossaa pirddaappe garssaw aatsana mala, higgiyaa giddon odetteedda ubbabay higgiyaappe garssan de'iyaa asaw haasayiyaawaa nuuni ereetto.
20 S'oossaa sintsan ooninne higgii azaziyaawaa ootsiyaawaan s'illenna; higgii itti Asay nagaraa ootseeddawaa eranaadan ootsee.

Asay S'illiyaawe Ammanuwaana

21 Shin S'oossay asaa s'illissiyaa ogii higgii baynnaan ha"i k'onc'c'eedda; higgiinne nabatuu he s'illotetsaabaa markkatteeddino.
22 S'oossay asaa Yesuusi Kiristtoosa ammaniyaawaan s'illissee; S'oossay hewaa Aa ammaniyaa ubbaw ootsee; ay shaakotetsaynne baawa.
23 Ayaw gooppe, Asay ubbay nagaraa ootseedda; S'oossaa bonchchuukka unttunttoo guus's'eedda.
24 Shin unttunttu S'oossay immiyaa Aa aad'd'o keekatetsaan, barentta woziyaa Kiristtoosi Yesuusa baggana c'oo s'illeeddino.
25 Yesuusa suutsaan Asay Aa ammaniide, bare nagaraw maarotetsaa demmanaw, S'oossay Aa immeedda; S'oossay hewaa bare s'illotetsaa bessanaw ootseedda; I beni wodiyaan asaa nagaraa danddayiide, kad'i bashi aggeedda; shin
26 ha wodiyaan bare s'illotetsaa bessanaw asaa nagaraa aggena; S'oossay hewaa ootsiyaawaan I bare huup'ew s'illo gidiyaawaanne Yesuusa ammaniyaa ubbaa s'illissiyaawaa bessee.
27 Yaatina, nuuni ayaw c'eek'ettanee? Ayinne baawa. Ayaa gaasuwaanee? Nuuni higgew eeno giyaawaanee? Gidenna; ammanuwaa higgiyaanappe attin.
28 Ayaw gooppe, Asay ammanuwaan s'illanaappe attin, higgii azaziyaawaa ootsiyaawaana gidenna yaagiide k'oppeetto.

3:13 Maz. 5:9 **3:14** Maz. 10:7 **3:15** Isa. 59:7-8 **3:18** Maz. 36:1 **3:20** Maz. 143:2; Gal. 2:16

29 Woy S'oossay Ayihudatuwaa s'alalaw S'oossee? Ayihuda
gidenna asaw S'oossaa gidennee? Tuma, Ayihuda gidennawanttookka I k'ay S'oossaa.
30 Itti S'oossaa s'alalay de'ee; Ayihudatuwaa unttunttu ammanuwaan I s'illissana; k'ay Ayihuda gidennawanttakka unttunttu ammanuwaan s'illissana.
31 Yaatina, nuuni higgiyaa ammanuwaan gas'aa suganee?
Gidenna; higgiyaa minisoytteppe attin.

4

Abraahaamo Ammanuwaan S'illeedda

1 Yaatina, nuuni nuw ashuwaan zare gidiyaa Abraahaamo
ayaa demmeedda gaanee?
2 Ayaw gooppe, Abraahaamo oosuwaan s'illeeddawaa gidooppe, aw c'eek'ettiyaabay de'ee; shin S'oossaa sintsan
c'eek'ettana danddayenna.
3 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay waagii? «Abraahaamo
S'oossaa ammaneedda; S'oossay hewaa aw s'illotetsaan paydeedda» yaagee.
4 Ootsiyaa uray akkiyaa miishshaa barew bessina akkeeppe attin, aw c'oo imettiyaawaadan paydettenna.
5 Shin oosuwaa ootsennaan, nagaranchchaa s'illissiyaa
S'oossaa ammaniyaa uraa, S'oossay Aa ammanuwaan Aa
s'illissee.
6 Hawaadankka, ay oosuunne baynnaan, S'oossay
s'illuwaadan paydeedda asaa nashechchiyaabaa Daawite
haasayeedda wode geeddawe hawaa.

7 «S'oossay unttunttu bayizzuwaa
atto geeddawanttunne
unttunttu nagaraa kammeeddawanttu
anjjetteeddawantta.
8 Goday Aa nagaraa paydenna asay
anjjetteeddawaa»
yaagee.

9 Yaatina, ha Daawite haasayeedda anjjuu k'as's'aretteedda
asaa s'alalaasseeyye? Woy k'ay k'as's'arettibeenna
asatuwaassee? Ayaw gooppe nuuni, «S'oossaa Mas'aafay,
‹Abraahaamo S'oossaa ammaneedda; S'oossay hewaa aw
s'illotetsaan paydeedda› yaagee» goytte.
10 Yaatina, hawe awude haneeddee? Abraahaamo
k'as's'aretti simmineyye? Woy k'as's'arettanaappe
kasennee? K'as's'arettanaappe kasennappe attin,
k'as's'arettina gidenna.

3:30 Zar. 6:4; Gal. 3:20 **4:3** Dom. 15:6; Gal. 3:6 **4:7** Maz. 32:1-2

11 Guyyeppe I k'as's'aretteedda; S'oossay Aa ammanuwaa
diraw, I k'as's'arettanaappe kase Aa s'illo ootseeddawaa
erissanaw, Aa k'as's'aray malla gideedda. Hewekka k'ay
k'as's'arettennan S'oossaa ammaniyaa ubbatuwaa S'oossay
s'illo ootsiide paydanaadan, unttunttoo Abraahaamo
aawuwaa gidanaassa.
12 I k'as's'aretteeddawanttookka aawuwaa; gidooppekka,
unttunttu k'as's'aretteedda diraassa gidenna; shin nu
aawuwaa Abraahaamo k'as's'arettanaappe kase ammaniyaa
ammanuwaa malaa kaalliyaawanttookka aawuwaa.

S'oossay Immana Geeddabay Ammanuwaan Aketee

13 Abraahaamossinne Aa zeretsaw S'oossay, «Ha sa'aa
taani hinttenttoo immana» yaageeddawe, Abraahaamo
S'oossaa ammaniide s'illeedda diraassappe attin, higgew I
azazetteedda diraassa gidenna.
14 Ayaw gooppe, higgew azazettiyaawanttu S'oossay
immana geeddawaa laattiyaawantta gidooppe, asaa
ammanuu maaddennabaa gideedda; S'oossay geeddawekka
mela gideedda;
15 higgii S'oossaa boshaa ahee; shin higgii baynnasaan
higgiyaa mentsiyaabay baawa.
16-17 Hewaa diraw, higgiyaa naagiyaawanttu s'alalaw
gidennaan, k'ay Abraahaamo ammaneeddawaadan,
ammaniyaa Abraahaame zeretsaa ubbaw S'oossay immana
geeddawe, woytaadan tumattanawe ammanuwaana.
Abraahaamo nuw ubbaw aawuwaa. S'oossaa Mas'aafay,
«Taani neena c'ora kawutetsatoo aawo ootsaad»
giyaawaadan, hayk'k'eeddawanttoo de'uwaa immiyaa, bare
azazuwaan baynnabaa de'iyaabaadan ootsiide s'eesiyaa,
I ammaneedda S'oossaa sintsan Abraahaamo nuw ubbaw
aawuwaa.
18 S'oossaa Mas'aafay Abraahaamoo, «Ne zeretsay hawaa
keena gidana» yaageeddawaadan, hawaa keena gidana
giide, nashechchaan naaganaw danddayenna wode,
Abraahaamo ammaniidenne sintsappe demmana giide,
nashechchaan naagiide, c'ora zeretsaw aawuwaa gideedda.
19 He wode, Abraahaamo yelettoodeppe s'eetu laytsaa
kumana haniyaa c'imaa; shin bare daaburanchcha asatet-
saanne Saara na'aa yelanaw danddayennawaa k'oppeedda
wode, I bare ammanuwaan daaburibeenna.
20-21 S'oossaa I bonchchiidde, aw immana geedda
S'oossay k'ay polanaw danddayiyaawaa loytsi eriide bare
ammanuwaan minneeddawaappe attin, ammanennaan
is's'iide, S'oossay immana geeddawaa sid'ibeenna.

4:11 Dom. 17:10 **4:13** Dom. 17:4-6; 22:17-18; Gal. 3:29 **4:16-17** Dom. 17:5
4:18 Dom. 15:5 **4:19** Dom. 17:17

22 Hewaa diraw, S'oossay k'ay Aa ammanuwaa s'illotetsaan paydeedda.
23 «Aw s'illotetsaan paydeedda» giyaa k'aalay Aa s'alalaw s'aafettibeenna.
24 He k'aalay nu Godaa Yesuusa hayk'uwaappe dentseedda S'oossaa ammaniyaa nuwukka s'illotetsaan paydettana mala s'aafetteedda.
25 S'oossay Aa nu nagaraa diraw, hayk'oo aatsiide immina, I nuuna s'illissanaw hayk'uwaappe denddeedda.

5

Ammanuwaan Beettiyaa Sarotetsaanne Sigatetsaa

1 Hewaa diraw, nuuni ammanuwaan S'illeeddawaan, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana nuw S'oossaanna sarotetsay de'ee;
2 k'ay I nuuna ha"i nuuni de'iyaa S'oossaa aad'd'o keekatetsaa giddo ammanuwaan aheedda; yaatina, nuuni S'oossaa bonchchuwaa shaakkanaw nuw de'iyaa hidootaan c'eek'etteetto.
3-4 Hewaa s'alalaa gidenna; nuuni nu waayiyankka nashetteetto; ayaw gooppe, waayiyaappe danddayay, k'ay danddayaappe paac'iyaan minniyaawe, paac'iyaan minotaappe hidootay yiyaawaa nuuni ereetto.
5 S'oossay nuw immeedda Geeshsha Ayaanaa baggana bare siik'uwaa nu wozanaan gusseedda diraw, he nuuni demmanaw nashechchaan naagi utteeddawe nuuna yeellayenna.
6 Ayaw gooppe, nuuni biro wolk'k'ay baynnawantta gidiide de'ishshin, S'oossay dooreedda wodii gakkina, Kiristtoosi nagaranchchatuwaa diraw hayk'k'eedda.
7 S'illo uraa diraw, itti uray hayk'k'anawe daro metobaa; shin lo"o asaa diraw hayk'k'anaw, «Eeno» giyaa uray ooni eri beettenaan aggena.
8 Shin nuuni biro nagaranchcha gidiide de'ishshin, Kiristtoosi nu diraw hayk'k'eedda; hewe S'oossay nuuna ay keenaa siik'inttonne Aa siik'uwaa erissee.
9 Simmi nuuni ha"i Aa suutsaan s'illeeddawaa gidooppe, Aa baggana S'oossaa hank'k'uwaappe attana.
10 Ayaw gooppe, nuuni S'oossaanna kase morkke; shin Aa Na'aa hayk'uwaan aanana sigetteeddo. Hewaappe aatsiide, ha"i nuuni S'oossaanna sigetteeddawaappe guyyiyaan, I pas'a gidiyaa diraw nuuna ashshana.
11 Shin hewaa s'alalaa gidenna; ha"i nuuna S'oossaanna sigetseedda nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana nuuna S'oossaabay nashechchee.

4:25 Isa. 53:4-5

Hayk'uu Addaaman Yiina, De'uu Kiristtoosan Yeedda

12 Hewaa diraw, nagaray ha sa'aa itti asaa baggana
geleedda; he nagaray barenanna hayk'uwaa aheedda; hewaa
gaasuwaan, Asay ubbay Addaama baggana nagaraa oot-
seedda diraw, hayk'uu asaa zariyaa ubbaa gakkeedda.
13 Higgii imettanaappe kase, ha alamiyaan nagaray de'ee;
shin higgii baynna wode nagaray paydettenna.
14 Shin Addaama wodiyaappe, Muse wodiyaa gakkanaw,
hayk'uu asaa ubbaa mooddeedda; haray atto Addaami
S'oossaa higgew azazettenan is's'eeddawaadan, nagaraa oot-
sibeennawanttakka hayk'uu mooddeedda.

Ayaw gooppe, Addaami yaanawoo leemisuwaa.
15 Shin S'oossaa imotay Addaama nagaraa keena gidenna
diraw, unttunttu itti mala gidikkino; itti bitaniyaa nagaraa
diraw, c'ora Asay hayk'k'eeddawe tuma; shin S'oossaa aad'd'o
keekatetsaynne Aa imotay itti asaa aad'd'o keekatetsaa bag-
gana, Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsaa baggana c'ora
asaw dareedda.
16 S'oossaa imotay nagaraa ootseedda bitaniyaa baggana
yeeddawaa mala gidenna; ayaw gooppe, Addaami itti na-
garaa ootseeddawaappe guyyiyaan, S'oossay Aa bayizzeed-
dawaadan pirddeedda; shin Asay daro nagaraa ootseed-
dawaappe guyyiyaan S'oossay, «Hinttenttu bayizzibeykkita»
giide, bare aad'd'o keekatetsaa unttuntta bessee.
17 Ayaw gooppe, itti bitaniyaa nagaraa gaasuwaan, Aa na-
garaa baggana, hayk'uu kawuteeddawe tuma; shin itti uray,
Yesuusi Kiristtoosi ootseeddabay ay keena daree; S'oossaa
daro aad'd'o keekatetsaanne s'illotetsaa imotaa akkiyaa ub-
bay Kiristtoosa baggana s'ooniide de'ana.

18 Simmi itti uray nagaraa ootseedda gaasuwaan
asaa ubbaa bolla bayizzeeddawaadan pirdday yeedda.
Hewaadankka itti uray s'illobaa ootseedda gaasuwaan,
S'oossay asaa ubbaa, «Bayzzibeykkita» giide unttunttoo
de'uwaa immeedda.
19 Ayaw gooppe, itti uray azazettenan is's'eedda gaa-
suwaan, daro Asay nagaranchcha gideedda, hawaadankka
k'ay ittuu eeno geeddawaan c'ora Asay s'illana.

20 Nagaraa darissanaw, higgii yeedda; shin nagaray
dariyaa wode S'oossaa aad'd'o keekatetsay loytsi dareedda.
21 Nagaray hayk'uwaa wolk'k'aan kawuteeddawaadan,
hawaadankka k'ay S'oossaa aad'd'o keekatetsay s'illotetsaa
wolk'k'aan kawutiide, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana,
nuuna med'inaa de'oo kaaletsee.

5:12 Dom. 3:6

6

Nagaraappe Shaakettiide Kiristtoosan De'ussaa

1 Yaatina, nuuni waaganee? S'oossaa aad'd'o keekatetsay
daranaadan, nagaraan minniide de'anee?
2 Gidenna; nuuni nagaraa ootsenna mala
hayk'k'idiggeeddo. Yaatina, nuuni hawaappe sintsaw wooti
Aa giddon de'anee?
3 Woy nuuni ubbatuu Kiristtoosa Yesuusanna ittippe gi-
danaw, s'ammak'etteedda wode, Aa hayk'uwaankka aanana
ittippe gidanaw s'ammak'etteeddawaa erikkitee?
4 Hewaa diraw, Kiristtoosi bare Aawuwaa bonchcho
wolk'k'aan hayk'uwaappe denddowaadan, nuunikka
ooratsa de'uwaa de'anaw, Aa hayk'uwaa aanana
shaakkanaw s'ink'k'ataani aanana ittippe moogetteeddo.
5 Ayaw gooppe, nuuni I hayk'k'eeddawaadan hayk'k'iide,
aanana ittuwaa gidooppe, hawaadankka, hayk'uwaappe I
denddowaadan nuunikka denddiide, aanana ittuwaa gi-
dana.
6 Nuuni hawaappe sintsaw nagaraw ayile gidenna mala,
k'ay nu nagaranchcha asatetsaa wolk'k'ay d'ayana mala,
nu ec'a asatetsaa Kiristtoosanna mask'k'aliyaa bolla misi-
maariyan d'ishetti kak'etteeddawaa ereetto.
7 Ayaw gooppe, itti uray hayk'k'iyaa wode nagaraa
wolk'k'ay Aa mooddenna; shin
8 nuuni Kiristtoosanna hayk'k'eeddawaa gidooppe, aanana
k'ay de'anawaa ammaneetto.
9 Ayaw gooppe, Kiristtoosi hayk'uwaappe denddeeddawaa,
k'ay laa'entsuwaa I hayk'k'ennawaanne hayk'uu sintsappe
Aa mooddennawaa nuuni ereetto.
10 I itti kaallakka hayk'k'eedda; nagaraw Aa bolla wolk'k'ay
baawa; shin I ha de'iyaa de'uwaa S'oossaw de'ee.
11 Hawaadan k'ay hintte nagaraa ootsennaadan, hinttentta
hayk'k'eeddawaadan k'oppite; shin Godaa Kiristtoosa Yesu-
usa baggana S'oossaw hintte pas'a de'iyaawaadan, hinttentta
k'oppite.
12 Hewaa diraw, hintte hinttenttu asatetsaa amoo
azazettana mala, nagaray hayk'k'iyaa hintte asatetsaa
mooddoppo.
13 K'ay hintte asatetsaappe itti saanne iita oosuwaa oot-
sanaw nagaraw immoppite; shin hayk'uwaappe denddeedda
asaadan hinttentta S'oossaw immite; k'ay hintte kumentsaa
asatetsaakka s'illo oosuwaa ootsanaw S'oossaw immite;
14 ayaw gooppe, nagaray hinttentta mooddanaw dand-
dayenna; hintte S'oossaa aad'd'o keekatetsaa garssanna
de'iitappe attin, higgiyaappe garssanna de'ikkita.

S'illotetsaw Ayile Gidiyaawaa

15 Yaatina, waananee? S'oossaa aad'd'o keekatetsaa garssanna de'iinoppe attin, higgiyaappe garssanna de'enna diraw, nagaraa ootsanee? Gidenna;

16 hintte hinttentta itti uraw azazettanaw, ayiliyaadan ootsiide immiyaa wode, he hinttentta azaziyaawoo ayiletuwaa gidiyaawaa eriita; woy hintte hinttenttoo hayk'uwaa ahiyaa nagaraw eeno giita; woy hintte hinttentta s'illo ootsiyaa azazoo eeno giita.

17 Shin S'oossaw galatay gido; ayaw gooppe, nagaraw kase hintte ayile; shin guyyeppe hintte akkeedda timirttiyaa giddon de'iyaa tumatetsaw hintte kumentsaa wozanaappe azazetteeddita.

18 Hinttenttu nagaraa ayiletetsaappe kesiide, s'illotetsaw ayile gideeddita.

19 Hinttenttu med'etaan daaburanchcha gidiyaa diraw, taani oossikka geliyaa haasayaa haasayay; hintte kase hintte kumentsaa asatetsaa naak'uwaa ootsanaw, tunatetsawunne naak'oo ayile ootsiide immeeddita; ha"i hewaadankka hintte kumentsaa asatetsaa geeshshabaa ootsanaw, s'illotetsaw ayile ootsiide immite.

20 Hinttenttu nagaraw ayiletiide de'iyaa wode, s'illotetsay hinttenttoo godaa gidenna.

21 Hinttentta ha"i yeellayiyaa yewatuwaa he wode ootseeddawaappe ay maaduwaa demmeedditee? Ayaw gooppe, he yewatuwaa wurssetsay hayk'uwaa.

22 Shin nagaraa ayiletetsaappe hintte kesiide, S'oossaw eeno geeddita; k'ay hintte ootsiyaa ubbabaan hinttentta ubbakka aw aatsiide immeeddita. Hewe hinttenttoo wore; hewaa wurssetsay med'inaa de'uwaa.

23 Ayaw gooppe, nagaraa gatii hayk'uwaa. Shin S'oossay nu Godaa Kiristtoosa Yesuusa baggana immiyaa imotay med'inaa de'uwaa.

7

Muse Higgiyaa K'ashuwaappe Bilettiyaawaa

1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hinttenttu ubbay higgiyaa eriyaa diraw, taani giyaawaa loytsi eriita; higgii itti Asay pas'a de'eedda wode s'alalaan Aa mooddee.

2 Ayaw gooppe, asinaa geleedda mishiratta izi asinay pas'a de'eedda keenan, higgiyan aanana k'ashetta uttaaddu; shin izi asinay hayk'k'ooppe, aanana c'aak'k'eedda higgii izo mooddenna.

3 Hewaa diraw, iza bare asinay pas'a de'ishshin, hara attumawaa gelooppe, Asay izo, «Woshummewunno» gaana. Shin

izi asinay hayk'k'ooppe, higgii izo mooddenna; iza hara asinaa gelooppenne izo ooninne, «Woshummewunno» geena.

4 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hewaadan hinttenttu k'ay Kiristtoosa asatetsaappe itti bagga gidiyaa diraw, hinttenttu Aa bagganna hayk'k'eeddita. K'ay nuuni S'oossaa maaddiyaa oosuwaa ootsana mala, hinttenttu S'oossay hayk'uwaappe dentseedda Kiristtoosawantta.

5 Ayaw gooppe, nuuni nu asatetsay koyyeeddawaadan de'iyaa wode, higgii nuuni nagaraa ootsanaadan, nuuna dentsetsee; nu asatetsaa giddon iita amuu de'iyaa diraw, nuuni hayk'oo ayfiyaa ayfeeddo.

6 Shin ha"i nuuni nuuna k'achcheeddawoo hayk'k'eedda diraw, S'oossay nuuna higgiyaa k'ashuwaappe billeedda. Hewaa diraw, nuuni Geeshsha Ayyaanay giigisseedda ooratsa ogiyaan S'oossaw eeno gaanawaappe attin, s'aafetteedda higgii nuw giigisseedda ec'a ogiyaan eeno gookko.

Higgiyaanne Nagaraa

7 Yaatina, nuuni waaganee? Higgii bare huup'ew nagaree? Hewaa gidenna; shin higgii nagaray ayentto taana erisseedda. Ayaw gooppe, taani higgii, «Asaabaa amottoppa» gibeennentto, asaabaa amottiyaawe ayentto erikke.

8 Shin nagaray taani ubbabaa amottana mala, azazuwaa baggana ta bolla ogiyaa demmeedda; ayaw gooppe, higgii baawentto, nagaraw wolk'k'ay baawa.

9 Kase higgii baynna wode taani pas'a; shin azazuu yeedda wode nagaray de'oo simmina,

10 taani k'ay hayk'k'aaddi; taana pas'a wotsanaw S'oossay k'oppeedda azazuu, taw hayk'uwaa aheedda.

11 Ayaw gooppe, nagaray azazuwaa baggana taana c'immiyaa ogiyaa demmiide, he azazuwaan taana wod'eedda.

12 Hewaa diraw, higgii geeshsha; azazuukka geeshsha, s'illanne lo"a.

13 Yaatina, lo"obay taw hayk'uwaa aheeddee? Hewaa gidenna; shin taw hewaa nagaray aheedda; Asay nagaray ayentto shaakkiide erana mala, nagaray lo"obaa baggana, taw hayk'uwaa aheedda. K'ay azazuu, «Ooninne nagaraa ootsanaw bessena» yaagiyaa diraw, nagaray kasewaappe aad'd'i iiteedda.

Asaa De'uwaa Garssan De'iyaa Baas'iyaa

14 Nuuni higgii S'oossawaa gidiyaawaa ereetto; shin taani taana nagaraw zal"eedda hayk'k'iyaa asaa;

7:7 Kes. 20:17 **7:11** Dom. 3:13

15 taani ootsiyaawaa wozanaa aatsikke; ayaw gooppe, taani
is's'iyaawaa ootsayppe attin, taani ootsanaw dosiyaawaa oot-
sikke.
16 Taani is's'iyaawaa ootsiyaawaa gidooppe, higgii lo"a
gidiyaawaa markkattay.
17 Hewaa gidooppe, he yewuwaa ta bolla de'iyaa nagaray
ootsiyaawaappe attin, ha"i taani ootsikke.
18 Taanan, hewenne ta asatetsaan lo"obay de'ennawaa
taani eray; ayaw gooppe, lo"obaa ootsiyaa amuu ta bolla
de'ooppekka, taani he lo"obaa ootsanaw danddaykke.
19 Taani is's'iyaa iitabaa ootsayppe attin, taani dosiyaa
lo"obaa ootsikke.
20 Shin taani is's'iyaawaa ootsiyaawaa gidooppe, hewaa
ta bolla de'iyaa nagaray ootsiyaawaappe attin, ha"i hewaa
ootsiyaawe taana gidikke.
21 Simmi taani lo"obaa ootsanaw dosishshin, iitabaa oot-
siyaawe taw higge gidiyaawaa demmaad.
22 Ayaw gooppe, taani ta wozanaa giddon S'oossaa higgiyan
nashettay;
23 shin ta bollaa giddon de'iyaa ta wozanaa k'ofaa hig-
giyaanna wad'ettiyaa dumma higgiyaa be'ay. He higgii ta
bollaa giddon de'iyaa nagaraa oosissiyaa higgiyan taana
k'ashissee.
24 Taani ayba nashechchi baynna asee! Taana hayk'oo
afiyaa ha asatetsaappe ashshanawe oonee?
25 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana S'oossaw galatay
gido.
Simmi taani ta wozanaa k'ofaan S'oossaa higgew eeno gay.
Shin ta asatetsaan taana nagaraa oosissiyaa higgew eeno gay.

8

Geeshsha Ayyaanay Koyyiyaawaadan De'ussaa

1 Hewaa diraw, Kiristtoosa Yesuusanna de'iyaawanttu bol-
lan pirdday ha"i baawa;
2 ayaw gooppe, Kiristtoosa Yesuusa baggana nuw de'uwaa
immiyaa Geeshsha Ayaanaa higgii taana* nagaraa hig-
giyaa ayiletetsaappenne hayk'uwaa higgiyaa ayiletetsaappe
kesseedda.
3 Asaa asatetsay daaburanchcha gidiyaa diraw, higgii
ootsanaw danddayibeennawaa S'oossay ootseedda;
nagaranchchatuwaa asatetsaa mala asatetsaana de'iyaa
bare Na'aa, Asay ootseedda nagaraw yarshshuwaa gidanaw
S'oossay kiittiide, asaa asatetsaa giddon de'iyaa nagaraa
pirddeedda.

7:15 Gal. 5:17 * **8:2** ***Taana:*** Itti itti Geeshsha K'aalaa biletsay, neena woy hinttentta yaagee; haray k'ay nuuna yaagee.

4 Geeshsha Ayyaanay koyyiyaawaadan de'iyaawanttuppe attin, nu asatetsay koyyiyaawaadan de'anawanttu bolla, nu bolla, higgiyaa s'illo azazuu polettana mala, S'oossay hawaa ootseedda.
5 Barenttu asatetsay koyyiyaawaadan de'iyaawanttu barenttu asatetsaabaa k'oppiino; shin Geeshsha Ayyaanay koyyiyaawaadan de'iyaawanttu Geeshsha Ayaanaabaa k'ooppiino.
6 Asatetsaabaa k'ofussay hayk'uwaa ahee; shin Geeshsha Ayaanaabaa k'ofussay de'uwaanne sarotetsaa ahee.
7 Asatetsaabaa k'ofussay S'oossaw is'o; ayaw gooppe, asatetsay S'oossaa higgew eeno geena; k'ay eeno gaanawukka aw danddayettenna.
8 Barenttu asatetsaw eeno giyaawanttu S'oossaa nashechchanaw danddaykkino.
9 Shin S'oossaa Ayyaanay hinttenttun de'ooppe, Geeshsha Ayyaanay giyaawaadan de'iitappe attin, hintte asatetsay koyyiyaawaadan de'ikkita. Shin ooninne Kiristtoosa Ayyaanay baynnawaa gidooppe, he uray Kiristtoosawaa gidenna.
10 Shin Kiristtoosi hinttenttun de'ooppe, hintte asatetsay nagaraa gaasuwaan hayk'k'eeddawaa; shin hintte ayyaanay s'illotetsaa gaasuwaan hinttenttun pas'a de'ee.
11 Shin Yesuusa hayk'uwaappe dentseedda S'oossaa Ayyaanay hintte giddon de'ooppe, hayk'uwaappe Kiristtoosa dentseedda S'oossay k'ay hinttenttun de'iyaa bare Geeshsha Ayyaanaan, hayk'k'iyaa hintte asatetsawukka de'uwaa immana.
12 Simmi taanaadan ammaniyaawanttoo, nuuni ac'uwaana de'eetto; nu asatetsay koyyiyaawaadan de'anaw nuw bessena.
13 Ayaw gooppe, hintte hintte asatetsay giyaawaadan de'ooppe, hintte hayk'k'ana; shin hintte hintte nagaraa oosuwaa Geeshsha Ayyaanan wod'ooppe, pas'a de'ana.
14 S'oossaa Ayyaanay kaaletsiyaa ubbatuu S'oossaa naanaa.
15 Ayaw gooppe, nuuni nu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Abbaa! Ta Aabboo» yaagiide s'eesiyaa, nuuna S'oossaa naanaa kessiyaa Geeshsha Ayaanaa S'oossaappe akkeeddoppe attin, laa'entsuwaa yayyanaw ayile kessiyaa ayaanaa akkibeykko.
16 S'oossaa Ayyaanay bare huup'ew nu ayyaanaanna gidiide, nuuni S'oossaa naanaa gidiyaawaa markkattee.
17 Nuuni Aa naanaa gidooppe, I bare asaw minjjeedda anjjuwaa laattana; k'ay nuuni S'oossay Kiristtoosaw minjjeeddawaakka aanana laattana; nuuni Kiristtoosa waayiyaa aanana shaakkooppe, Aa bonchchuwaakka aanana shaakkana.

S'oossaa Naanaw K'onc'c'anaw
De'iyaa Bonchchuwaa

18 Ayaw gooppe, nuuni ha"i waayettiyaa waayiyaa nuw sintsappe k'onc'c'ana bonchchuwaanna gatsanaw, ubbakka danddayettenna gaade taani k'oppay.

19 S'oossay med'd'eedda med'etaa ubbay S'oossaa naanay k'onc'c'anawaa loytsi laamoti utteedda.

20 Ayaw gooppe, med'etaa ubbay maaduu baynnabaa gidanaadan, S'oossay Aa bolla pirddeedda; sintsappe demmana giide nashechchaan naagi uttanaadan ootseedda S'oossay koyyeedda diraw haneeddappe attin, med'etaa ubbay bare huup'ew koyyeeddawaan gidenna.

21 Med'etaa ubbay bare huup'ew bashshaa ayiletetsaappe itti gallassi kesanawaa; k'ay he med'etatuu S'oossaa naanay ayiletetsaappe keseedda bonchcho kessaa shaakkana.

22 Ayaw gooppe, med'etaa ubbay ittippe hawaa gakkanaw, mac'c'a asaa yeluu oyk'k'ina ooliyaawaadan, sakuwaan ooliyaawaa nuuni ereetto.

23 K'ay hewaa s'alalaa gidenna; nuuni, Geeshsha Ayaanaa S'oossaa bayira imotaadan ootsiide akkeeddawanttu, nu huup'ew S'oossay nuuna bare naanaa ootsanaadaninne nu kumentsaa asatetsaa wozanaadan naagiidde, nu giddon ooleetto.

24 Ayaw gooppe, nuuni S'oossay immana geeddawaan atteeddo. Shin nuuni S'oossay immana geeddawaa be'ooppe, yaatina, hewe nashechchaan naagiyaawaa gidenna; ayaw gooppe, bare be'iyaawaa demmana giidde, nashechchaan naagiyaawe oonee?

25 Shin nuuni be'ennawaa demmana giide, nashechchaan naagooppe, hewaa danddayiide naageetto.

26 Hawaadan k'ay Geeshsha Ayyaanay nu daaburaa maaddanaw yee; ayaw gooppe, nuuni S'oossaa wooti woossanaw bessintto erokko; shin Geeshsha Ayyaanay bare huup'ew k'aalaan k'onc'c'issanaw danddayettenna ooliyaan nuw gaannatee.

27 K'ay asaa wozanaa biddiyaa S'oossay, Geeshsha Ayyaanay I koyyiyaawaadan, S'oossaa naatoo gaannatiyaa diraw, Geeshsha Ayaanaa k'ofay ayentto eree.

28 S'oossay barena siik'iyaawanttoo, bare k'ofaadan s'eeseeddawanttoo, ubbaa yewuwaa lo"otetsaw ootsiyaawaa nuuni ereetto.

29 S'oossay bare Na'ay c'ora ishatuwaa giddon bayira gidanaadan, I kase ereeddawantta k'ay bare Na'aa malatanaadan, kasetiide k'ofaa k'achcheedda.

30 S'oossay kasetiide k'oppeeddawantta, unttuntta k'ay
s'eeseedda; he s'eeseeddawanttakka geeshsheedda; he
geeshsheeddawanttakka k'ay bonchcheedda.

S'oossaa Siik'uwaa

31 Yaatina, nuuni hawaa ubbaa waaganee? S'oossay nu
bagga gidooppe, nuuna ooni ek'ettanawe?

32 I haray atto bare Na'aakka waayiyaappe guyye
ashshibeenna; shin Aa nuw ubbaw aatsiide immi aggeedda. I
bare Na'aa immeeddawe k'ay nuw ubbabaa c'oo immennee?

33 S'oossay dooreeddawantta oonee mootanawe? S'oossay
bare huup'ew unttuntta s'illisseedda.

34 Yaatina, unttunttu bolla pirddanaw danddayiyaawe
oonee? Hewaa gooppe, hayk'uwaappe denddiide,
S'oossaappe ushechcha baggana utteedda, Kiristtoosi
Yesuusa; I k'ay nuw gaannatee.

35 Simmi nuuna Kiristtoosa siik'uwaappe shaakkanawe
oonee? Waayyii woy metuu woy yederssuu woy koshay woy
kalluu woy yashshay woy olay nuuna shaakkanee?

36 S'oossaa Mas'aafay, «Nuuni ne diraw, ubbaa gallassi
hayk'k'eetto; shukaw afiyaa dorssaadan paydetteetto»
yaagee.

37 Shin nuuni nuuna siik'eedda aan ha yewuwaa ubbaan
nuuna s'ooniyaawanttuppe aad'd'eetto.

38-39 Ayaw gooppe, hayk'uwaa gidina, de'uwaa,
kiitanchchatuwaa gidina, mooddiyaawantta,
ha"i de'iyaawantta gidina, sintsappe yaanawaa,
wolk'k'aamatuwaa gidina, bolla saluwaa gidina, garssa
sa'aa, ay med'etaa gidinakka, nu Godaa Kiristtoosa
Yesuusan de'iyaa S'oossaa siik'uwaappe nuuna shaakkanaw
danddayennawaa taani eraad.

9

S'oossay Kase Dooreedda Israa'eeliyaa Asaa

1 Taani tumuwaa haasayay; taani Kiristtoosassa; k'ay
worddotikke. Geeshsha Ayyaanay mooddiyaa ta tilla
wozanay taani worddotennawaa taw markkattee.

2-3 Taw ashuwaan zare gidiyaa taanaadan am-
maniyaawanttoo, ta wozanaan daro k'aretaynne aggena
k'ofay de'ee. Ayaw gooppe, taani ta huup'ew unttunttu
diraw, S'oossaa shek'aappe garssanna de'aarikkitaashsha!
K'ay Kiristtoosappekka shaakettaarikkitaashsha!

4 Unttunttu Israa'eeliyaa asatuwaa; S'oossay unttuntta bare
naanaa ootsiide, bare bonchchuwaa unttunttunna shaak-
keedda. Unttunttunna k'aalaa geliide, higgiyaa unttunttoo

8:36 Maz. 44:22

immeedda. Unttunttu S'oossaw bessiyaa ogiyaan goyinniino; k'ay S'oossay immana geeddawaakka akkeeddino.

5 Unttunttu zeretsaan kase aawotuwaa zare; k'ay Kirist-toosikka ashuwaan unttunttu zare. I, ubbaappe bolla gidiide mooddiyaa, med'inaw galatetteeddawe S'oossaa. Amen"i.

6 Shin taani, «S'oossay immana geeddawe attana» yaagikke. Ayaw gooppe, Israa'eeliyaa asaa ubbatuu S'oossay dooreed-dawantta gidikkino.

7 K'ay Abraahaame zeretsatuu ubbatuu S'oossaa naanaa gidikkino. S'oossay Abraahaamoo, «Ne zeretsay Yisaak'a baggana s'eesettanawaa» yaageedda.

8 Hewaa guussay unttunttu S'oossay immana geedda ogiyaan yeletteedda naanay zariyaadan paydettana; shin asaa k'ofaadan yeletteeddawanttu S'oossaa naanaa gidikkino guussaa.

9 Ayaw gooppe, S'oossay immana giide haasayeeddawe hawaa; «Taani ha geetetteeddawaadan he wode yaana; Saarakka attuma na'aa yelana» yaageedda.

10 Hewaa s'alalaakka gidenna; Irbbik'a yeleedda mantte naanaa aawuu ittuwaa; ikka nu aawuwaa Yisaak'a.

11-12 Shin itti na'aa dooreedda S'oossay bare huup'ew k'oppeeddawaa gidanaadan, S'oossay Irbbik'iw, «Bayiray teefaw azazettana» yaageedda; I hewaa unttunttu yelettanaappenne iitabaa woy lo"obaa ayinne ootsanaappe kasenna geedda. Hewaa diraw, S'oossaa dooruu Aa s'eeseeddawaadanippe attin, unttunttu ootseeddawaanna gidenna.

13 S'oossaa Mas'aafay, «Yaak'ooba siik'aaddi; shin Eesaa is's'aaddi» yaagee.

14 Yaatina, nuuni waaganee? S'oossay deshissiide pirddii? Hewaa gidenna.

15 Ayaw gooppe, Musew I,

«Taani maaranaw koyyiyaawantta maarana;
k'ay k'arettanaw koyyiyaawanttookka k'arettana»
yaageedda.

16 Simmi S'oossay asaa maariyaawe I maaranaw koyyiyaa diraassappe attin, Asay koyyiyaa woy ootsiyaa diraassa gi-denna.

17 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay Gibs'e kaatiyaw, «Taani ta wolk'k'aa neenan bessanawunne ta suntsay alamiyaa ub-baan odettanaw, hewoo taani neena kawutsaad» yaagee.

18 Simmi S'oossay maarana koyyiyaawaa maaree; k'ay wozanaa gorddana koyyiyaawaa wozanaa gorddee.

9:4 Kes. 4:22 **9:7** Dom. 21:12 **9:9** Dom. 18:10 **9:11-12** Dom. 25:33 **9:15** Kes. 33:19 **9:17** Kes. 9:16

S'oossaa Hank'k'uwaanne Maarotaa

19 Simmi hintte taana, «Hewe tuma gidooppe, S'oossay
asaa bayizzoo ayaw tooshii? S'oossay geeddawaa is's'aaddi
gaanawe oonee?» yaaganaw danddayiita.
20 Shin ta laggew, S'oossaw zaaranaw neeni oonee?
Urk'k'aappe med'etteedda miishshay guyye zaariide barena
med'd'eeddawaa, «Taana hawaadan ayaw med'd'aaddii?»
giide oochchanaw danddayii?
21 Woy urk'k'aa med'd'iyaawe bare med'd'iyaa urk'k'aa
bare koyyiyaawaadan ootsanawunne itti mala urk'k'aappe
ittuwaa bonchcho miishshaa ootsiide, k'ay ittuwaa tooshet-
teedda oosuwaa ootsiyaa miishshaa ootsiide med'd'anaw aw
maati baawee?
22 S'oossay ootseeddawe hawaanna ittuwaa. I bare
hank'k'uwaa bessanawunne bare wolk'k'aa erissanaw koyy-
eedda; I bare hank'k'uwaan pirddanawantta, bayizzanaw
giigi utteeddawantta, daro genc'c'uwaan danddayeedda.
23 K'ay I maareeddawanttoo, bare bonchchuwaa akkanaw
giigissi wotseeddawanttoo I ay keenaa bonchchettinttonne
bessanaw koyyeedda.
24 Nuuni I s'eeseeddawantta; shin Ayihuda asaa s'alalaappe
gidennaan, Ayihuda gidenna asaa giddoppekka s'eeseedda.
25 Hoose'a mas'aafan I giyaawe hawaa;
«Ta asaa gidennawantta,
‹Ta asaa› gaade s'eesana.
Taani siik'abeenna zariyaakka,
‹Ta siik'k'aatoo› gaade s'eesana.
26 ‹Hinttenttu ta asaa gidikkita› giyaawaa,
unttunttu siseedda he sa'aan,
unttunttu, ‹De'uwaa S'oossaa naanaa› geetettiide
s'eesettanawantta»
yaagee.
27 Isiyaasi Israa'eeliyaa asaabaa yaagiide haasayeedda;
«Israa'eeliyaa Asay abbaa matan
de'iyaa shafiyaa keena gidooppekka,
unttunttuppe amareedawanttu s'alalay attana.
28 Ayaw gooppe,
Goday sa'aa bollan de'iyaa asaa ubbaa bolla,
ellekka pirddana»
yaageedda.
29 Isiyaasi kasetiide,
«Ubbaappe Wolk'k'aama Goday,
nuw amareedda zeretsaa ashshenentto,
nuuni, Sodoomaa katamaadaaninne,

9:20 Isa. 29:16; 45:9 **9:25** Hos. 2:23 **9:26** Hos. 1:10 **9:27** Isa. 10:22-23

Gamoora katamaadan haneeddoshshin»
yaagi haasayeedda.
30 Yaatina, nuuni waaganee? S'illotetsaa koyyibeenna Ayihuda gidenna Asay ammanuwaan s'illeedda;
31 shin Israa'eeliyaa Asay barentta s'illissiyaa higgiyaa koyyeeddawanttu he higgiyaa demmibeykkino.
32-33 Ayaw demmibeykkinoo? Unttunttu oosuwaanappe attin, ammanuwaan s'illotetsaa koyyibeenna diraassa. Unttunttu S'oossaa Mas'aafay,
«Akeekite; taani S'iyoonen asaa d'ubbiyaa shuchchaa,
unttunttu ogiyaan zaallaa wotsana.
Shin aan ammaniyaa ooninne yeellatenna»
yaagiide s'aafettowaadan d'ubbiyaa shuchchaan d'ubetteeddino.

10

Israa'eeliyaa Asay S'oossaa Ogiyaa Kaallibeenna

1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani Israa'eeliyaa asaw ta kumentsaa wozanaappe amottiyaawenne S'oossaa woossiyaawe unttunttu attanaassa;
2 ayaw gooppe, unttunttu S'oossaw ootsanaw loytsi koyyiyaawaa taani markkattay; shin unttunttu S'oossaw ootsanaw loytsi koyyiyaa koshshay tumu eratetsaappe gidenna.
3 Ayaw gooppe, S'oossay asaa s'illissiyaa ogiyaa unttunttu erennaan, barenttu huup'e s'illotetsaa essanaw koyyeeddino; k'ay barenttu huup'ew S'oossay asaa s'illissiyaa ogew eeno gibeykkino.
4 Ayaw gooppe, ammaneedda ubbay s'illanaadan, Kiristtoosi higgiyaa k'ofaa poleedda.

Atotetsay Ubbaassa

5 Asay higgew azazettiide s'illiyaabaw Muse, «Higgii azaziyaawaa ootsiyaa ooninne he higgiyan pas'a de'ana» yaagi s'aafeedda;
6 shin ammanuwaan s'illiyaabaw geetetteeddawe hawaa; «Ne wozanaan, ‹Ooni saluwaa pude baanee?› gooppa. Hewe Kiristtoosa duge wotsanaassa;
7 woy ‹Duge sa'aa garssa wod'd'anawe oonee?› gooppa. Hewe Kiristtoosa hayk'uwaappe dentsanaassa.
8 Shin I giyaawe hawaa; ‹S'oossaa k'aalay ne mataana; ne doonaaninne ne wozanaan de'ee› geetetteedda» yaagee. Hewekka nuuni hinttenttoo odiyaa ammanuwaa k'aalaa.

9:29 Isa. 1:9 **9:32-33** Isa. 28:16 **10:5** Wog. 18:5 **10:6** Zar. 30:12-14

9 Neeni, «Yesuusi Godaa» gaade ne doonaan markkattooppe, k'ay S'oossay hayk'uwaappe Aa dentseeddawaa ne wozanaan ammanooppe, neeni attana.
10 Ayaw gooppe, Asay bare wozanaan ammaniide s'illee; bare doonaankka markkattiide attee.
11 S'oossaa Mas'aafay, «Aan ammaniyaa ooninne yeellatenna» yaagee.
12 Ayihuda asaanne Ayihuda gidenna asaa giddon dummatetsay baawa. Itti S'oossay ubbaa Godaa; I barena s'eesiyaa ubbatoo daro keeka.
13 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Godaa suntsaa s'eesiyaa ooninne attana» yaagee.
14 Yaatina, unttunttu Aa ammanibeennawantta gidooppe, wooti Aa s'eesanaw danddayiinoo? K'ay k'aalaa sisibeennawanttu waan ammananaw danddayiinoo? K'aalaa odiyaawe d'ayooppe, unttunttu waan sisanaw danddayiinoo?
15 K'ay k'aalaa odiyaawanttu kiitettennan aggooppe, oosuu wooti odettanaw danddayii? Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Nashechchiyaa mishiraachchuwaa odiyaawanttu yuussay wooti lo"ii!» yaagee.
16 Shin unttunttu ubbay wonggalaw azazettibeykkino; ayaw gooppe Isiyaasi, «Ta Godaw, nuuni markkatteeddawaa ooni ammaneeddee?» yaageedda.
17 Simmi Asay k'aalaa sisiide ammanee; k'ay itti uray Kiristtoosa k'aalaa, odina sisee.
18 Shin unttunttu k'aalaa sisibeennawe tumee gaade taani oochchay. Tuma unttunttu siseeddino; S'oossaa Mas'aafay,
«Unttunttu haasayaa kooshshay
sa'aa ubbaan laaletteedda;
unttunttu k'aalaykka sa'aa gas'aa gakkeedda»
yaageedda.
19 Shin Israa'eeliyaa asatuu eribeykkinoyee gaade taani oochchay. Muse kase,
«Taani hinttentta asaa gidenna asatuwaan seelissana;
k'ay eeyaa asatuwaan taani hinttentta hank'k'etsissana»
yaageedda.
20 K'ay Isiyaasi daro s'aliide,
«Taana koyyibeennawanttoo beettaad;
taana oochchibeennawanttookka k'onc'c'aad»
yaagee.
21 Shin Israa'eelatuwaabaa I haasayiidde,
«Gallassaa ubbaa azazettenawanttoonne
tawaa is's'iyaawanttoo ta kushiyaa mic'c'aad»

10:11 Isa. 28:16 **10:13** Iyu. 2:32 **10:15** Isa. 52:7 **10:16** Isa. 53:1 **10:18** Maz. 19:4 **10:19** Zar. 32:21 **10:20** Isa. 65:1

yaagee.

11

S'oossay Israa'eeliyaa Asaa Wurssi Olibeenna

1 Yaatina, S'oossay bare asaa is's'eedde gaade oochchoo?
Hewaa gidenna; ayaw gooppe, taani ta huup'ew Israa'eeliyaa
asaa; Abraahaame zare; Biiniyaama yaraa.
2 S'oossay koyro dooreedda bare asatuwaa is's'enna;
S'oossaa Mas'aafay, Eelaasa taarikiyaa giddon, Eelaasi
Israa'eelatuwaa S'oossaa sintsan wooti mootintto, hintte
eriita.
3 «Godaw, unttunttu he suntsan nabatuwaa wod'eeddino;
ne yarshshiyaa saakka koleeddino. Yaatina, taani ta s'alalay
ataad. K'ay unttunttu taanakka wod'anaw koyyiino»
yaageedda.
4 S'oossay aw waagi zaareeddee? «Taani Eek'aa Ba'aalaw
gulbbatibeenna laappu sha"a asaa taw ashshaad»
yaageedda.
5 Hawaadankka k'ay ha wodiyaan, S'oossay bare aad'd'o
keekatetsaan dooreedda amareeda asatuu de'iino.
6 Shin I bare aad'd'o keekatetsaan dooreeddappe attin, unt-
tunttu oosuwaan unttuntta dooribeenna; hewe d'ayooppe,
Aa aad'd'o keekatetsay tumu aad'd'o keekatetsaa gidenna.
7 Yaatina, ayee? Israa'eeliyaa asatuu barenttu koyyiyaawaa
demmibeykkino; shin S'oossay dooreedda amareedawanttu
demmeeddino. Yekkonttu wozanay minneedda.
8 Hawaadankka, S'oossaa Mas'aafay,
«S'oossay unttunttu barenttu ayfiyaan be'ennaadaaninne
barenttu haytsaan sisennaadan,
hawaa gakkanaw unttunttoo,
azalla ayaanaa immeedda»
yaageedda.
9 K'ay Daawite yaageedda;
«Unttunttu miyaa gaytay unttuntta p'iriyaadan oyk'k'o;
unttuntta guufantso; unttunttoo kushiyaa shiri c'iggo.
10 Unttunttu s'eellennaadan, unttunttu ayfii goozetto;
ubbaa wode barenttu metuwaan k'uunniide de'iino»
yaageedda.
11 Yaatina, Ayihudatuu d'ubetteedda wode, dendden-
naadan kunddeeddino? Hewaa gidenna; unttunttu nagaraa
ootseedda diraw, atotetsay unttunttu Ayihuda gidenna
asatuwaa k'anaatanaadan, Ayihuda gidenna asaw yeedda.
12 Shin Ayihudatuu nagaraa ootseedda diraw, alamew
daro anjjuu yeedda; k'ay unttunttu kunddetsaykka Ayihuda

10:21 Isa. 65:2 **11:3** 1 Kat. 19:10, 14 **11:4** 1 Kat. 19:18 **11:8** Zar. 29:4; Isa. 29:10 **11:9** Maz. 69:22-23

gidenna asaw daro anjjuwaa aheedda. Yaatina, Ayihudatuu ubbay gujettiyaa wode, anjjuu woyssa keena darandeeshsha!

Ayihuda Gidenna Asay Attana Atotetsaa

13 Shin taani ha"i hinttenttoo, Ayihuda gidenna asaw haasayay; taani Ayihuda gidenna asaw Yesuusi kiitteeddawaa gidiyaa diraw, ta oosuwaa bonchchana.

14 Taani ta zare gidiyaa asatuwaa k'anaatanchchatuwaa ootsooppe, ooni eri unttunttuppe amareedawantta ashshenaan aggikke.

15 Ayaw gooppe, S'oossay unttuntta is's'eedda wode, ha alamii S'oossaanna sigetteedda. Yaatina S'oossay unttuntta shiishshi akkiyaa wode, hayk'k'eeddawe de'uwaa demmanaappe attin, ayee hananee?

16 Koyro ayfe bagga munak'ay anjjetteeddawaa gidooppe, muume munak'aykka k'ay anjjetteeddawaa gidana; itti mitsaa s'ap'uu anjjetteeddawaa gidooppe, haytsay ubbaykka k'ay anjjetteeddawaa gidana.

17 Shin woraan doleedda wogaraa mitsaa k'ankkaappe ittuwaa ittuwaa kareeddasaan, neena woraan doleedda wogaraa mitsaa mallaa he wogaraanna gatsi k'achcheeddo; neeni k'ay zayitii kesiyaa wogaraa mitsaa s'ap'uwaanna ittippe de'aa.

18 Simmi neeni he karetti wod'd'eedda k'ankkatuwaa bollan otorettanaw bessena; shin neeni otorettiyaawaa gidooppekka, s'ap'uu neena tookkeeppe attin, neeni s'ap'uwaa tookkennawaa akeeka.

19 Hewaa diraw neeni, «Ee; shin k'ankkatuu taani unttunttu sa'aan gelanaaddan karetteeddino» yaagana.

20 Hewe tuma; unttunttu ammanibeenna diraw, karetteeddino; neeni ammaneedda diraw, he sa'aan ek'k'aadda. Shin yayyappe attin, otoro k'ofaa k'oppoppa.

21 Ayaw gooppe, S'oossay med'etaa k'ankkaa malatiyaawanttoo, Ayihudatoo k'arettibeennawaa gidooppe, new k'arettiyaawaa malatii?

22 Simmi S'oossaa keekatetsaanne s'alatetsaa be'a. Kunddeeddawanttoo I s'alaa; shin neeni Aa keekatetsaani minnaade de'ooppe, I new keeka; hewe d'ayooppe, neenikka k'ay k'ans's'ettana.

23 Ayihudatuukka k'ay ammanennaan is's'iyaawaa aggooppe, S'oossay kase unttunttu de'iyaa saan zaariide wotsana; ayaw gooppe, I unttuntta zaariide wotsanaw danddayee.

24 Ayaw gooppe, S'oossay hinttentta woraan de'iyaa koyro med'etaa wogaraa mitsaappe k'ans's'iide, hinttenttu med'etaan woraan dolowanttudan gidennaan gaden

tokkeedda wogaraa mitsaanna gatsi oytseeddawaa gidooppe, yaatina, he karetti wod'd'eedda koyro med'etaa k'ankkatuwaa zaaretsiide, unttuntta koyro med'etaan doleedda barenttu wogaraa mitsaanna gatsi k'achchanaw, Aa ayee s'oonanawe?

S'oossaa Maarotay Ubbaassa

25 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hintte eranaadan
koyyiyaa tumu s'uuraa yewuu de'ee; hewe hintte hint-
tentta hintterekka, nuuni aad'd'eedda eranchcha yaagiide
k'oppiyaawaa diggee; Israa'eeliyaa asaappe baggay sisen-
naan is's'eedda; shin he sisennaan is's'iyaawe Ayihuda
gidenna asaa kumentsaa payduu S'oossaakko gakkanaw
gam"ana.
26 Hawaadankka, Israa'eeliyaa Asay ubbay attana; S'oossaa
Mas'aafay hawaadan yaagee;
«Ashshiyaawe S'iyoone geetettiyaa katamaappe yiide,
nagaraa oosuwaa ubbaa Yaak'ooba zariyaappe diggana.
27 Taani unttunttu nagaraa atto yaagiyaa wode,
unttunttunna gelana k'aalaa c'aak'uu hawaa»
yaagee.
28 Ayihuda gidenna asatoo, Ayihudatuu wonggalaa mishi-
raachchuwaa baggana hintte diraw, S'oossaanna morkke;
shin S'oossaa dooruwaa baggana aawotuwaa diraw, unt-
tunttu I siik'iyaawantta.
29 Ayaw gooppe, S'oossay bare immeeddawaa guyye
akkena; k'ay bare s'eeseeddawaa is's'aaddi geena.
30 Ayihuda gidennawanttoo, S'oossaw hintte kasenna
azazettibeykkita; shin Ayihudatuu azazettenan is's'eedda
diraw, S'oossaa maarotetsaa ha"i hintte akkeeddita.
31 Hawaadan, hintte akkeedda maarotetsaa diraw, Ayihu-
datuu k'ay S'oossaa maarotetsaa ha"i akkanaadan, S'oossaw
azazettenan is's'eeddino.
32 Ayaw gooppe, S'oossay asaa ubbaa maarana mala, Asay
ubbay aw azazettenan is's'iyaa hanotaan k'achcheedda.
33 S'oossaa duretetsay woyssa keena daree? Aa aad'd'o er-
atetsaynne Aa eratetsay woyssa keena c'iimmee? Aa pirddaa
odanawe oonee? I bare ootsiyaawaa ayaw ootsintto, oonee
akeekiyaawe?
34 Hewaa S'oossaa Mas'aafay, «Godaa wozanaa eriyaawe
oonee? Aa zoranaw danddayiyaawe oonee?
35 Woy bare kushiyaa zaarana mala, aw ittibaa immeed-
dawe de'ii?» yaagee.

11:26 Isa. 59:20 **11:27** Erm. 31:33-34 **11:33** Isa. 55:8 **11:34** Isa. 40:13 **11:35** Yob. 41:11

36 Ayaw gooppe, ubbabaa I med'd'eedda; k'ay ubbabaykka
Aa maataaninne awunne de'ee; S'oossaw med'inaw
bonchchuu gido. Amen"i.

12

S'oossaw Ootsanaadan Nuuni Waaniide De'anaw Bessii?

1 Simmi taanaadan ammaniyaawanttoo, hintte hintte
oonatetsaa S'oossaa nashechchiyaa de'onne geeshsha
yarshshuwaa ootsiide, S'oossaw shiishshanaadan, taani
hinttentta S'oossaa maarotetsaan woossay; S'oossaw hintte
goyinnanaw bessiyaa tumu ogii hewaa.

2 S'oossay hintte k'ofaa ubbaanna dummayiide, hinttentta
laammooppe attin, ha alamiyaa asaa malatoppite. He wode
hintte, S'oossaa shenii, lo"obay, Aa nashechchiyaabaynne
k'ay polo gideeddabay ayentto eranita.

3 S'oossay taw immeedda aad'd'o keekatetsaan taani
hinttenttoo oday. Hinttenttu k'oppanaw bessiyaawaappe
aatsiide, otoruwaan k'oppoppite; hewaa aggiide,
wozanaama asaadan k'oppite; S'oossay hinttenttoo
huup'iyaan huup'iyaan immeedda ammanuwaa keenan
hintte bolla pirddite.

4 Nu itti bollaa giddon, c'ora bollaa k'ommotuu de'iino; he
k'ommotuwaa ubbawukka dumma dumma oosuu de'ee.

5 Hawaadan, nuuni c'ora asaa gidooppekka, Kiristtoosa
baggana itti asaa. K'ay nuuni itti asatetsaa k'ommotuwaadan,
ittuu ittuwaanna oyk'etti utteeddo.

6 S'oossay nuw immeedda aad'd'o keekatetsaan dumma
dumma imotay de'ee. Nu imotay nabetetsaa gidooppe, nuw
de'iyaa ammanuwaa keenaa odanaw bessee.

7 Haratuwaa maaddussaa gidooppe, he oosuwaan
minnanaw bessee; tamaarissussaa gidooppe, he
tamaarissuwaan minnanaw bessee.

8 Hara asatuwaa minisussaa gidooppe, he oosuwaan min-
nanaw bessee. Bare huup'ew de'iyaabaappe haratoo im-
miyaa ooninne wozanaappe immo. Maatay de'iyaa uray min-
isi ootsanaw bessee; haratoo keekiyaa uray nashechchaan
keekanaw bessee.

9 Hinttenttu siik'uu asaa bessanaw siik'ettiyaawaa gi-
danaw bessena. Iitabaa is's'ite; lo"obaa minisiide oyk'k'ite.

10 Ittuu ittuwaanna ishatuwaadan siik'ettite; ittuu ittuwaa
bonchchiyaawan nashettite.

11 Minniide ootsite; azalloppite; hintte kumentsaa
wozanaappe Godaw ootsite.*

11:36 1 K'or. 8:6 * **12:11** ***Kumentsaa wozanaappe Godaw ootsite:*** Geeshsha Ayyaanaan kaalesettiide kiitettiyaawantta gidite.

12 S'oossay hinttenttoo immana geeddawaan nashettite;
waayiyaan genc'c'ite. Ubbaa wode S'oossaa woossite;
13 S'oossaa asatuwaa koshshiyaaban maaddite; imatsaa
mokkite.
14 Hinttentta yederssiyaawantta anjjite; unttuntta an-
jjiteppe attin, shek'k'oppite.
15 Nashettiyaawanttunna nashettite; yeekkiyaawanttun-
nakka yeekkite.
16 Asaa ubbaw itti mala k'ofaa k'oppite; ootsiyaaban ub-
baan hinttentta toochchiide de'iteppe† attin, otorettoppite;
hinttentta hintterekka aad'd'o eranchcha giide k'oppoppite.
17 Ooninne hinttenttoo iitabaa ootsooppe, he uraw iitabaa
ootsi zaaroppite; asaa ubbaw lo"obaa ootsanaw k'oppite.
18 Asaa ubbaanna sarotetsaan de'anaw, hintte baggana,
hinttenttoo danddayetteeddabaa ubbaa ootsite.
19 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hintte hintte huup'ew
asaw haluwaa kesoppite. S'oossay haluwaa kesanaadan, Aa
bolla olite. Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay,
«Goday, ‹Taani haluwaa kesana;
taani kushiyaa c'iggana› gee»
yaagee.
20 Shin S'oossaa Mas'aafay,
«Ne morkkii koshattooppe, miza.
Saamettooppe, ushsha.
Ayaw gooppe, neeni hewaa ootsiyaawaan,
Aa darissa yeellayaasa»
yaagee.
21 Iitabaa lo"obaan s'oonappe attin, iitabay neena
s'oonoppo.

13

Gadiyaa Ayissiyaawanttoo Eeno Gaanaw Bessee

1 Asay ubbay gadiyaa ayissiyaawanttoo eeno gaanaw
bessee; ayaw gooppe, S'oossay geenaan de'ishshin, gadiyaa
ayissiyaawe de'anaw danddayenna. Ha"i de'iyaa ayis-
siyaawanttukka S'oossay wotseeddawantta.
2 Hewaa diraw, ha"i de'iyaa ayissiyaawantta is's'iyaa
ooninne S'oossaa azazuwaa is's'ee; bare bolla pirddaa ahee.
3 Ayaw gooppe, ayissiyaawanttu iitabaa ootsiyaawantta
yashshanawaappe attin, lo"obaa ootsiyaawantta
yashshikkino. Ayissiyaawoo yayyenaan agganaw koyyay?
Yaatooppe lo"obaa ootsa; I neena galatana.

† **12:16** ***Hinttentta toochchiide de'ite:*** Ashikke gidite guussaa. **12:16** Lem. 3:7 **12:19** Zar. 32:35 **12:20** Lem. 25:21-22

4 Ayaw gooppe, I new lo"obaa ootsanaw, S'oossaw k'ooma.
Shin neeni iitabaa ootsooppe, iitabaa ootseeddawaa I
seeriyaa diraw, aw yayya; I S'oossaa k'oomaa. K'ay iitabaa
ootsiyaawanttu bolla S'oossaa hank'k'uwaa I ahee.
5 Hewaa diraw, gadiyaa ayissiyaawanttoo eeno giyaawe
S'oossaa muraa s'alalaassa gidennaan, hinttenttu wozanaa
k'ofaa dirawukka eeno gaanaw bessee.
6 Ayaw gooppe, gadiyaa ayissiyaawanttu barenttu
oosuwaa ootsiyaa wode, S'oossaw ootsiyaa diraw, hintte
k'aras'aa k'ans's'iyaawe hewaassa.
7 Ubbaa asawukka bessiyaawaa immite. Giiraa giiranaw
bessiyaawoo giirite; k'aras'aa k'ans's'anaw bessiyaawoo
k'ans's'ite; yayyanaw bessiyaawoo yayyite; bonchchuu
bessiyaawaa bonchchite.

Ittuu Ittuwaanna Siik'ettite

8 Hinttenttu ittuu ittuwaanna siik'ettanaappe attin, hara
ac'uu O bollaninne de'oppo. Ayaw gooppe, haraa siik'iyaa
ooninne higgii giyaawaa poleedda.
9 «Woshummoppa; wod'oppa; wuu"oppa; asaabaa amot-
toppa» giyaa azazatuunne hara azazatuu ubbatuu, «Ne
shooruwaa ne huup'iyaadan siik'a» giyaa azazuwaan kumi-
ino.
10 Bare shooruwaa siik'iyaa ooninne aw iitabaa ootsenna;
hewaa diraw, shooruwaa siik'iyaawe higgiyaa ubbaw eeno
giyaawaa.
11 Gem"ishuwaappe hintte beegottiyaa saatii ha"i gak-
keedda diraw, ha wodiyaa akeekite. Ayaw gooppe, nuuni
koyro ammaneedda wodiyaappe, nuuni attiyaa wodii ha"i
nuukko matatteedda.
12 K'ammay aad'd'anaw hanee; gallassay matatteedda.
Simmi nuuni d'umaa oosuwaa aggiide, poo'uwaan olet-
tanaw, olaa miishshaa mayyoytte;
13 gallassi poo'uwaan de'iyaa asaadan, ane maara de'oytte.
Yetsaaninne matsuwaan gidoppo; woshummussaaninne
woshummanaw kajjeelussaana gidoppo; palumaaninne
k'anaatiyaan gidoppo.
14 Shin Godaa Yesuusi Kiristtoosa, olaa miishshaa Aa
mayyite; hintte nagaranchcha asatetsay bare wozanaa
amuwaa polanaadan, aw k'oppoppite.

14

Asaa Bolla Pirddennaan Aggussaa

1 Ammanuwaan azalliyaa uraa shiishshi akkite. Shin I bare
huup'ew k'oppiyaabaan aanana palumettoppite.

13:9 Kes. 20:13-15, 17; Zar. 5:17-19, 21; Wog. 19:18

2 Itti uraa ammanuu I ayaa miinanne diggenna. Shin
ammanuwaan azalliyaa uray gaden mokkeeddabaa s'alalaa
mee.
3 Ubbabaa miyaa uray ubbabaa meenna uraa kad'oppo;
ubbabaa meenna uraykka ubbabaa miyaa uraa bolla pird-
doppo. Ayaw gooppe, S'oossay Aa shiishshi akkeedda.
4 Hara asaa k'oomaa bolla pirddiyaawe neeni oonee? I
kunddina woy denddina bare Godaassa; shin Goday Aa
dentsanaw danddayiyaa diraw, I ek'k'ana.
5 Itti uray, «Hik'k'a gallassay hara gallassatuwaappe
aad'd'ee» yaagiide k'oppiyaa wode, haray, «Ubbaa
gallassatuukka itti mala» giide k'oppee. Asay ubbay
huup'iyaan huup'iyaan hewaadan ayaw k'oppintto akeeko.
6 Itti gallassaa hara gallassatuwaappe aatsiide
bonchchiyaa uray Godaa bonchchoo bonchchee; k'umaa
miyaa uraykka Godaa bonchchoo mee. Ayaw gooppe, I he
k'umaa diraw, S'oossaa galatee. K'umaa meennawekka
Godaa bonchchoo meennaan aggeedda; k'ay S'oossaa
galatee.
7 Ayaw gooppe, nuuppe ooninne bare huup'e s'alalaw
de'enna; k'ay ooninne bare huup'e s'alalaw hayk'k'enna.
8 Nuuni pas'a de'ooppe, Godaw de'eetto; k'ay
hayk'k'ooppekka, Godaw hayk'k'eetto. Simmi nuuni pas'a
de'ooppe woy hayk'k'ooppekka Godaassa.
9 Hewaa diraw, Kiristtoosi pas'a de'iyaawanttoonne
hayk'k'eeddawanttoo Godaa gidanaw hayk'k'iide,
hayk'uwaappe denddeedda.
10 Yaatina, neeni ne ishaa bolla ayaw pirdday? Woy neeni
ne ishaa ayaw kad'ay? Nuuni ubbaykka S'oossaa pirddaa
oydiyaa sintsan ek'k'ana.
11 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay,
« ‹Taani Goday ta de'uwaan c'aak'k'ay;
asay ubbay ta sintsan gulbbatana.
K'ay taani S'oossaa gidiyaawaa,
asay ubbay markkattana› yaagay»
yaagee.
12 Simmi nuuni huup'iyaan huup'iyaan nubaa S'oossaw
odana.

Nagaraa Oosoo Gaasuwaa Gidoppa

13 Hewaa diraw, nuuni ittuu ittuwaa bolla pirddiyaawaa
hawaappe sintsaw ane aggoytte. Shin ubbaappe aatsiide,
hintte ishaa d'ubbiyaabaa woy nagaraan oliyaabaa ootsen-
naadan k'ofaa k'achchite.

14:11 Isa. 45:23

14 Taani Godaa Yesuusi Kiristtoosanna de'iyaawaan, bare huup'ew tuna gidiyaabay baynnawaa eraynne akeekay. Shin itti uray ittibaa tuna giide k'oppooppe, hewe aw tuna gidee.
15 Neeni miyaabaa diraw, ne ishaa k'ohooppe, simmi neeni siik'uwaan de'akka. Kiristtoosi Aa diraw hayk'k'eedda asaa ne miyaa k'umaan bayizzoppa.
16 Simmi neeni lo"obaa giyaawaa Asay kad'oppo.
17 Ayaw gooppe, S'oossaa kawutetsay Geeshsha Ayyaanay immiyaa s'illotetsaa, sarotetsaanne nashechchaa gidiyaawaappe attin, muussaanne ushshaa gidenna.
18 Ayaw gooppe, Kiristtoosaw hawaadan ootsiyaa uray ooninne S'oossaa nashechchee; asaykka Aa galatee.
19 Yaatooppe, ane nuuni sarotetsaa ahiyaabaanne nuuna ittuwaa ittuwaanna minisiyaabaa ubbaa koyyeetto.
20 S'oossaa oosuwaa k'umaa diraw bayizzoppa. K'umay ubbay geeshsha; shin hara uraa nagaraan yeggiyaawaa muussay iita.
21 Hewoo ashuwaa meennaan woy ushshaa ushennaan aggiyaawe woy ne ishaa d'ubbiyaabaa ayaanne ootsennaan aggiyaawe lo"a.
22 Ha yewuwaan ne ammanuwaa neeppenne S'oossaappe gidduwaan naaga. Itti uray lo"a giide I ammanetteedawaa ootsiyaa wode, «Taani lo"uwaa ootsaad» giide bare wozanaan ammanettooppe, he uray tumu anjjetteeddawaa.
23 Shin I he miyaabaan sid'ooppe, Aa muussay ammanuwaana gidenna diraw, S'oossay Aa bolla pirddee; k'ay ammanuu baynnaan ootseeddawe ayayneekka nagaraa.

15

Asaa Nashechchanaw Bessiyaa Ogiyaa

1 Nuuni ammanuwaan minneeddawanttu daaburanchchatuwaa tookuwaa tookkanaw bessee; nuuni nu s'alalaa nashechchanaw bessena.
2 Nuuni huup'iyaan huup'iyaan nu ishaa maaddanaw, ammanuwaan Aa minisanawunne nashechchanaw bessee.
3 Ayaw gooppe, haray atto Kiristtoosikka barena nashechchibeenna. Shin S'oossaa Mas'aafay, «Neena boreeddawanttu boreedda borii ta bolla wod'd'eedda» geeddawaadan haneedda.
4 S'oossaa Mas'aafay nuw immiyaa genc'c'aaninne minotaan nuuni demmana giide nashechchaan naagi utteeddawe de'ana mala, S'oossaa Mas'aafan s'aafetteedda ubbabay nuuna tamaarissanaw s'aafetteedda.
5-6 Hinttenttu ubbay itti wozana gidiide, itti k'aalaan S'oossaa, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa Aawuwaa,

15:3 Maz. 69:9

bonchchana mala, genc'c'uwaanne minotetsaa immiyaa S'oossay, hinttenttoo Kiristtoosi Yesuusi ootseeddawaadan, ittuu ittuwaanna ittippe de'iyaa itti k'ofaa immo.

P'awuloosa Oosuwaanne Ammanenna Asaw Gakkeedda Mishiraachchuwaa K'aalaa

7 Hewaa diraw, Kiristtoosi hinttentta mokkeeddawaadan, S'oossaa bonchchoo ittuu ittuwaa mokkite.

8-9 Ayaw gooppe, S'oossay ammanetteedawaa gidiyaawaa erissanaw, S'oossay aawaatoo immana geeddawaa tumayanawunne Ayihuda gidenna Asay S'oossaa Aa maarotetsaa diraw bonchchanaw Kiristtoosi Ayihudatoo k'ooma gideeddawaa hinttenttoo oday. Hewaa S'oossaa Mas'aafay,

«Hewaa diraw, taani neena,
Ayihuda gidenna asaa giddon galatana;
ne suntsaakka sabbana»
yaagee.

10 K'aykka,
«Ayihuda gidenna asatoo,
S'oossaa asatuwaana nashettite»
yaagee.

11 K'aykka gujjiide,
«Hinttenttoo, Ayihuda gidenna asatoo ubbatoo,
Godaa galatite; asaw ubbaw, Aa galatite»
yaagee.

12 K'aykka Isiyaasi,
«Issey zeretsay yiide,
Ayihuda gidenna asaa mooddanaw denddana.
K'ay unttunttu Aa baggana demmana giide,
nashechchaan naagana»
yaagee.

13 Hinttenttu akkana giide nashechchaan naagiyaawe Geeshsha Ayaanaa wolk'k'aan dic'c'anaadan, hinttenttoo immana geedda S'oossay, hintte Aa ammaniyaa diraw, hinttenttoo nashechchaanne sarotetsaa kuntsiide immo.

P'awuloosi S'aliide S'aafeedda Gaasuwaa

14 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hinttenttun lo"otetsaynne eratetsay ubbay kumeeddawaanne k'ay ittuu ittuwaa zoranaw danddayiyaawaa taani ta huup'ew eraad.

15-16 Shin taani hinttentta ittibaa ittibaa gujja k'ofissanaw, ha dabddaabbiyaa giddon ayinne yayyenaan hinttenttoo s'aafaad. Taani Kiristtoosa Yesuusa k'ooma gidaade, Ayihuda gidenna asaw ootsanaadan, S'oossay taw aad'd'o keekatetsaa immeedda diraw, taani ayinne yayabeykke; Ayihuda

15:8-9 2 Sam. 22:50; Maz. 18:49 **15:10** Zar. 32:43 **15:11** Maz. 117:1 **15:12** Isa. 11:10

gidenna Asay Geeshsha Ayaanaa baggana S'oossaw geeshsha gidiide, Aa nashechchiyaa yarshshuwaa gidanaadan, S'oossaa wonggalaa mishiraachchuwaa odiyaawaan geeshshatetsaan ootsay.

17 Hewaa diraw, taani Kiristtoosa Yesuusan gidaade S'oossaw ootsiyaaban c'eek'ettanaw danddayay.

18-19 Ayihuda gidenna Asay S'oossaw azazettanaadan, Kiristtoosi ta baggana k'aalaan, oosuwaan, mallaan, malaataa wolk'k'aaninne Geeshsha Ayaanaa wolk'k'aan ootseeddawaa s'alalaa taani odanaappe attin, harabaa odanaw s'alikke. Hewaa diraw, Yerusaalameppe doommaade, Iliwaarik'oona geetettiyaa gadiyaa gakkanaw yuuyyaade, Kiristtoosa wonggalaa mishiraachchuwaa wurssa odaaddi.

20 Hawaadankka, taani hara Asay doommeeddawaa bollan doommennaadan, Kiristtoosa suntsay s'eesettibeennasan wonggalaa mishiraachchuwaa odanaw amottaad.

21 Shin S'oossaa Mas'aafay,

«Aabay hawaa gakkanaw odettibeennawanttu Aa be'anawantta;
k'ay aabaa sisibeennawanttu akeekanawantta»
yaagee.

P'awuloosi Roome Baanaw K'oppeedda

22 Hewaa diraw, taani c'ora wode hinttenttukko yaanaw koyyay; shin yaanaw danddayabeykke.

23 Shin taani ha"i ha heeraan ta oosuwaa wursseedda dirawunne c'ora laytsaappe doommaade hinttentta baade be'anaw laamoteedda diraw

24 ha"ikka hinttenttukko baana gaade k'oppay; taani Isippeene geetettiyaa gadiyaa baadde hinttentta be'anaw koyyay; k'ay amareeda wodiyaa hinttentta be'aade nashettowaappe guyyiyaan, Isippeene biishshin, hintte taana maaddana mala koyyay.

25 Shin ha"i taani S'oossaa asatuwaa maaddanaw, Yerusaalamebay.

26 Ayaw gooppe, Mak'idooniyaanne Akaayiyaa geetettiyaa gadiyaan de'iyaa woosa golle asatuu Yerusaalamen de'iyaa hiyyeesatoo miishshaa immanaw koyyeeddino.

27 Unttunttu barenttu huup'ew hawaa ootsanaw k'ofaa k'achcheeddino. Unttunttu he hiyyeesatuwaa maaddanawe unttunttoo ac'uu de'ee; ayaw gooppe, Ayihudatuu barenttu ayaanaa anjjuwaa Ayihuda gidenna asatuwaana shaakkeeddawaa gidooppe, Ayihuda gidenna asatuukka k'ay barenttoo de'eeddabaan Ayihudatuwaa maaddanaw bessee.

15:21 Isa. 52:15

28 Hewaa diraw, taani ha oosuwaa wursseeddawaappe guyyiyaaninne unttunttoo shiik'eedda miishshaa ubbaa immeeddawaappe guyyiyaan, Isippeene baadde hintte mataanna aad'd'ana.
29 Taani hinttenttukko biyaa wode, Kiristtoosa anjjuu taanan kumina baanawaa eray.
30 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taw S'oossaa hintte woossiidde, woosan hintte taananna minnanaadan, Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggannanne Geeshsha Ayyaanay immiyaa siik'otetsan taani hinttentta woossay.
31 Taani Yihudaan de'iyaa ammanennawanttuppe attanaadaaninne k'ay taani Yerusaalamen ootsiyaa oosuu yaan de'iyaa S'oossaa asatuwaa nashechchiyaawaa gidanaadan, S'oossaa woossite.
32 K'ay S'oossay gooppe, taani hinttenttukko nashechchaan baade, hintte matan shemppana.
33 Sarotetsaa S'oossay hinttenttunna ubbaanna gido. Amen"i.

16

Sarotaa
1 Kinkkiriyaa geetettiyaa katamaan de'iyaa ammaniyaa asaana ootsiyaa nu michchata Peeba lo"o mac'c'a asaa gidiyaawaa taani hinttentta erissay.
2 Hinttenttu izo geeshshatuu Godaa suntsan mokkiyaawaadan mokkite; k'ay iza hinttenttuppe koyyiyaawe ayaa gidooppekka, izo maaddite; ayaw gooppe, iza bare huup'ew c'ora asaa maaddaw; k'ay taana ta huup'ewukka darissa maaddaw.
3 Kiristtoosa Yesuusa oosuwaa taananna ittippe ootsiyaa P'irisk'k'illiwunne izi asinaa Ak'iilassi ta sarotowaa odite.
4 Unttunttu ta shemppuwaa diraw, barenttu shemppuwaa aatsi immeeddino. Unttuntta ta s'alalaa gidennaan, Ayihuda gidenna asaa ammaniyaa Asay ubbaykka galatee.
5 K'ay unttunttu golliyaa ammaniyaa Asay shiik'iyaasaa ootsiide gakettiyaa asaa ubbaa saro giite. Iisiyaa gadiyaan Kiristtoosa koyro ammaneedda ta siik'iyaa Eppanetoosaw, ta sarotowaa odite.
6 Hinttenttoo loytsa daabureedda Mayraamo sarotite.
7 Taananna k'asho gollen de'eedda ta dabbo gideedda Ayihudatuwaa, Anddironik'oosanne Yuuniyaasa sarotite. Yesuusi kiitteeddawanttu giddon unttunttu loytsi eretteeddawantta. K'ay unttunttu Kiristtoosa taappe kasenna ammaneeddino.
8 Godaanna ittippetetsaan de'iyaa ta siik'o laggiyaa Amppiliyaatoosaw ta sarotowaa odite.

9 Kiristtoosa oosuwaa nuunanna ittippe ootsiyaa Urbbaanoosanne taani siik'iyaa Iss's'aakusa sarotite.
10 Kiristtoosanna I de'iyaawe erettina paac'iyaa s'ooneedda Ap'eliisaw ta sarotowaa odite; Ariss's'obiloosa soy asawukka ta sarotowaa odite.
11 Ta dabbo gideedda Ayihudawiyaa Heeroodiyoonanne Kiristtoosa ammaniyaa Narssiisesa soy asaa sarotite.
12 Godaa oosuwaan daaburiyaa Tirufaynanne Tirufooso geetettiyaa mac'c'awantta sarotite; k'ay Godaw daro daaburaade ootsiyaa siik'iyaa Perssiiso sarotite.
13 Godaa oosuwaan loytsi eretteedda Rufoosayewunne taana bare na'aadan maaddeedda Aa daayiw ta sarotowaa odite.
14 Ta sarotowaa Asinkkiriitoosaw, Pileegoonaw, Hermeesaw, Patirobaasawunne unttunttunna de'iyaa ammaniyaa ishatuwaa ubbaw odite.
15 Pileegoona, Yuulo, Neeriyaa, Aa michchato, Olumppoosanne unttunttunna de'iyaa S'oossaa asatuwaa ubbaa sarotite.
16 Geeshsha asaw bessiyaa yeretaa yerettiidde, ittuu ittuwaa sarotite; Kiristtoosan ammaniyaawanttu ubbatuu hinttentta saro yaageeddino.

Wurssetsaa Zoriyaa

17 Taanaadan ammaniyaawanttoo, asaa giddon shaakotetsaa med'd'iyaawantta, asaa ammanoo d'ubo gidiyaawanttanne hintte tamaareedda timirttiyaanna gakettennawaa tamaarissiyaawantta akeekanaadan, taani hinttentta woossay. Unttunttukko shiik'oppite.
18 Ayaw gooppe, hewaa malabaa ootsiyaawanttu barenttu uloo ootsiinoppe attin, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosaw ootsikkino; barenttu labiyaa haasayaaninne k'id'iyaan iitabaa k'oppenna asaa wozanaa baletsiino.
19 Wonggalaw hintte azazetteeddawaa Asay ubbay siseedda. Hewaa diraw, taani hinttebaan nashettay; shin lo"otetsaw hintte aad'd'eedda eranchcha gidanaadaaninne k'ay iitabaw ashikke gidanaadan koyyay.
20 Sarotetsaa S'oossay Sees'aanaa hintte gediyaappe garssanna haakkenna mata wode gaac'c'ana.

Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hinttenttunna gido.

21 Taananna ootsiyaa S'imootoose hinttentta saro yaagee; k'ay hawaadankka, ta dabbattuu Luuk'iyoosi, Yaasooninne Sosiip'aas'iroosi hinttentta saro yaagiino.
22 Taani, S'ars's'iyoosi, ha dabddaabbiyaa s'aafeeddawe, hinttenttoo Godaa suntsan sarotaa kiittay.

23 Ammaniyaa Asay ubbay Aa soyin shiik'iyaa ta siiraa Gaayoosi hinttentta saro yaagee; katamaa miishshaa oyk'k'iyaa Erass's'oosinne nu ishay K'uwars's'oosi hinttentta saro yaagiino.
24 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hinttenttunna ubbaanna gido. Amen"i.
25 Nuuni S'oossaa galateetto. Taani wonggalaa baggana Yesuusi Kiristtoosabaa odeeddawaadaninne daro wodiyaappe geemmiide, ha"i k'onc'c'eedda tumatetsaadan, hintte ammanuwaan hinttentta S'oossay minisanaw danddayee.
26 Shin ha"i nabatuu s'aafeeddawaa baggana tumatetsay k'onc'c'iyaan erettanaadan ootseedda; k'ay asaa ubbay S'oossaa ammaniide azazettanaadan, Med'inaa S'oossaa azazuwaan, ha alamiyaan de'iyaa asaa zeretsaa ubbaw k'onc'c'eedda.
27 Aad'd'eedda eratetsay Aa s'alalaw de'iyaa itti S'oossaw Yesuusi Kiristtoosa baggana med'inaw bonchchuu gido. Amen"i.

P'awuloosi K'oronttoosa Asaw S'aafeedda Koyro Kiitaa Geluwaa

P'awuloosi K'oronttoosa asaw s'aafeedda koyro kiitay, P'awuloosi K'oronttoosa katamaan de'iyaa ammaniyaawanttu giddon Kiristtinnaa de'uwaanne ammanuwaa s'eelliyaabaan denddeedda metuwaa d'ayissanaw k'oppiide s'aafeeddawaa. He wode K'oronttoosa katamay he gaden de'iyaa Asay go"ettiyaa eretteedda Giriike katamaa. Hewaa bollaakka k'ay Akaayiyaa geetettiyaa Roomaa kawutetsaw huup'e katamaa. Ha katamay wolk'k'aama zal"iyaan, gam"iide minneedda wogaan, loytsi aakki aakki biyaa yeda de'uwaan woy giigennabaa haniyaawaaninne haymaanotiyaa c'oratetsaan eretteeddawaa.

Yesuusi kiitteeddawe minisiide odanaw koyyeeddawe, he ammaniyaawanttu giddon de'iyaa shaakotetsaabaanne yeda de'uwaabaa, woshummaabaanne geluwaa akaabaa, woosa golle wogaabaa, Geeshsha Ayaanaa imotatuwaabaanne hayk'uwaa dendduwaabaa. Yesuusi kiitteeddawe ha Mishiraachchuwaa K'aalaa ha ooshatuwaa bolla minisiide odiyaawaa naagiide shiishshee.

Siik'uu S'oossay bare asaw immeedda imotaa ubbaappe aad'd'iyaawaa gidiyaawaa odiyaa shemppuwaa tammanne heezzuu, ha mas'aafan daro eretteeddawaa geetettiide k'ofettee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-9*
Ammaniyaawanttu Giddon denddeedda shaakotetsaa *1:10—4:21*
Yeda de'uwaabaanne soy asaa de'uwaabaa *5:1—7:40*
Ammaniyaawanttanne kiristtinnaa ammanuwaa akkibeennawantta *8:1—11:1*
Ammaniyaawanttu de'uwaanne goshetaa wogaa *11:2—14:40*
Kiristtoosi hayk'uwaa s'ooni denddowaanne ammaniyaawanttu dendduwaabaa *15:1-58*
Yihudaan de'iyaa metootanchchatoo imetteedda maaduwaabaa *16:1-4*
Wurssetsaa k'utiyaa *16:5-24*

1 Taani, S'oossaa sheniyaan Yesuusi Kiristtoosi kiitteeddawaa gidanaw s'eesetteedda P'awuloosinne, nu ishaa Sostteniisi,
2 K'oronttoosan de'iyaa S'oossaa ammaniyaa asatoo, Yesuusi Kiristtoosan geeyyeeddawanttussinne, nuw Godaa gidiyaa nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa suntsaa ubbaa sa'aan s'eesiyaa ubbatuwaanna geeshsha gidanaw s'eesetteeddawanttoo ha dabddaabbiyaa s'aafeetto.

3 S'oossay, nu Aawuunne nu Goday Yesuusi Kiristtoosi hinttenttoo aad'd'o keekatetsaanne sarotetsaa immo.

S'oossaa Galatussaa

4 S'oossay Kiristtoosa Yesuusa baggana hinttenttoo immeedda aad'd'o keekatetsaa diraw, taani ubbaa wode hinttenttoo S'oossaa galatay.
5-6 Taani Kiristtoosaw markkattiyaawe hinttenttun minneedda diraw, hintte ubbabaan, haasayaa ubbaan eratetsaa ubbaan, aan duretteeddita.
7 Hawaadan hintte nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa yuussaa naagishin, ayaanaa imotaappe haray atto ittuunne hinttenttoo pac'c'enna.
8 K'ay nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa gallassan hintte kad'ee baynnawantta gidanaadan, wurssetsay gakkanaw I hinttentta minisanawaa.
9 Bare Na'aa nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa ittippetetsaw hinttentta s'eeseedda S'oossay ammanetteedawaa.

Ammaniyaa Asaa Giddon Shaakotetsay Med'ettoppo

10 Shin taanaadan ammaniyaawanttoo, itti wozanaaninne itti k'ofaan ittippe gidanaappe attin, shaakotetsay hintte giddon de'enna mala, hintte ubbay itti haasayaa haasayanaadan, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa suntsan taani hinttentta woossay.
11 Ayaw gooppe, taanaadan ammaniyaawanttoo, K'aloo'a soy Asay hinttenttubaa, hintte giddon walassay de'iyaawaa, taw odeeddino.
12 Taani giyaawe hawaa; hinttenttu huup'iyaan huup'iyaan, «Taani P'awuloosawaa. Taani Ap'iloosawaa. Taani Keefawaa.* Taani Kiristtoosawaa» yaagiita.
13 Kiristtoosi shaaketteeddee? Hinttenttu diraw, mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide kak'etteeddawe P'awuloosi? Woy hintte P'awuloosaw gidanaw s'ammak'etteedditee?

* **1:12** *Keefaa:* Hawe Giriike suntsaa gidiide, biletsay zaallaa giyaawaa. Hara Geeshsha Mas'aafatuwan Keefaa suntsay P'es'iroosa.

14 Taani K'arisip'p'oosappenne Gaayoosappe attin,
hinttenttuppe oonanne s'ammak'abeenna diraw, S'oossaa
galatay.
15 Hewaa diraw, ooninne hinttentta taw gidanaadan
s'ammak'etteeddita gaanaw danddayenna.
16 K'ay, Ee, Iss's'ifaanoosa soy asaakka taani s'ammak'aad.
Shin haraa gujjaade s'ammak'aadditanttonne wozanaa aat-
sikke.
17 Ayaw gooppe, Kiristtoosi taana mishiraachchuwaa
k'aalaa odana mala kiitteeddappe attin, s'ammak'ana
mala kiittibeenna; k'ay Kiristtoosi mask'k'aliyaa bolla
hayk'k'eeddawe mela gidenna mala, taani asaa aad'd'eedda
eratetsaa k'aalaan tamaarissikke.

Kiristtoosi S'oossaa Aad'd'eedda Eraanne Wolk'k'aa

18 Ayaw gooppe, Kiristtoosi mask'k'aliyaa bolla
hayk'k'eeddawaa odiyaa k'aalay d'ayiyaawanttoo
eeyatetsaa. Shin nuw attiyaawanttoo S'oossaa wolk'k'aa.
19 S'oossaa Mas'aafay,

«Taani eranchchatuwaa aad'd'eedda eratetsaa,
bayizzana;
k'ay akeekanchchatuwaa akeekaakka d'ayissana»
yaagee.

20 Aad'd'eedda eranchchay hak'an de'ii? Higgiyaa tamaaris-
siyaawe hak'an de'ii? Woy ha alamiyaa s'oonanaw palumet-
tiyaawanttu waananddinooshsha? S'oossay ha sa'aa aad'd'o
eratetsay eeyatetsaa gidiyaawaa besseedda!

21 Ayaw gooppe, Asay bare huup'e aad'd'o eratetsaan
barena S'oossaa erenna mala, S'oossay bare aad'd'o
eratetsaan diggiide, nuuni odiyaa eeyaa k'aalaan
ammaniyaawantta ashshanaw k'oppeedda.
22 Ayihudatuu malaataa oochchiino. K'ay Giriike asatuu
aad'd'o eratetsaa wolk'k'aama koshshaa koyyiino.
23 Shin nuuni mask'k'aliyaa bolla misimaariyan
d'ishettiide kak'etteedda Kiristtoosabaa odeetto. Hewe
Ayihudatoo d'ubo; k'ay Ayihuda gidennawanttoo eeyatetsaa.
24 Shin S'oossay s'eeseeddawanttoo Ayihudatookka Giri-
ikatookka nuuni odiyaa S'oossaa wolk'k'aynne Aa aad'd'o
eratetsay Kiristtoosa.
25 Ayaw gooppe, S'oossaa eeyatetsay asaa aad'd'eedda er-
atetsaappe aad'd'ee; k'ay Aa laafatetsaa geetettiyaawekka
asaa minotetsaappe minnee.
26 Simmi taanaadan ammaniyaawanttoo, S'oossay
hinttentta s'eesiyaa wode hintte woyssa mala asentto

1:19 Isa. 29:14 **1:20** Yob. 12:17; Isa. 19:12; 33:18; 44:25

k'oppite. Asaa k'ofaan hintte giddon aad'd'o eranchchatuu, wolk'k'aamatuunne d'ok'k'a sheeshshatuu dara gidikkino.
27 Shin S'oossay aad'd'eedda eranchchatuwaa yeellayanaw, alamiyaan de'iyaa eeyatuwaa dooreedda; k'ay minatuwaa yeellayanaw, alamiyaan de'iyaa laafatuwaa dooreedda.
28 S'oossay ha alamiyaan wolk'k'aamabaa giide k'oppiyaawaa d'ayissanaw, ha alamiyaa maaddennabaa kad'ettobaanne hanibeennabaa dooreedda.
29 Hewaa diraw, ooninne S'oossaa sintsan c'eek'ettanaw bessena.
30 Shin S'oossay hinttenttoo Kiristtoosi Yesuusa de'uwaa ootsi immeedda. Kiristtoosi nuw aad'd'o eratetsaa, s'illotetsaa, geeshshatetsaanne atotetsaa gideedda.
31 Hewaa diraw, S'oossaa Mas'aafay,
«C'eek'ettiyaa uray ooninne,
Goday ootseeddawaan c'eek'etto»
yaagee.

2

Nuuni Kiristtoosa Kak'aabaa Markkatteetto
1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani S'oossaa tumatetsaa s'uuraa* hinttenttoo odanaw hinttenttukko yeedda wode, d'ok'k'a k'aalaaninne aad'd'eedda eratetsaan odanaw yabeykke.
2 Ayaw gooppe, taani hinttenttunna de'aadde, Yesuusi Kiristtoosappenne k'ay mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide I kak'etteeddawaappe attin, harabaa erennaadan, ta k'ofaa k'achchaad.
3 Taani daaburaaninne yashshaan daro kokkorssaan hinttenttunna de'aaddi.
4 Taani tamaarissiyaawaanne odiyaawaa S'oossaa Ayyaanaaninne wolk'k'aan k'onc'c'issayppe attin, c'iimma gidiide aad'd'eedda eratetsaa k'aalaanna gidenna.
5 Hewaa diraw, hintte ammanuu S'oossaa wolk'k'aanappe attin, asaa aad'd'o eratetsaan zemppibeenna.

S'oossaa Aad'd'eedda Eraa
6 Nuuni ayyaanan wozanaamatuwaa giddon aad'd'o eratetsaa haasayeetto. Shin hewekka ha alamiyaa aad'd'o eratetsaa gidenna; woy ha alamiyaa mooddiyaa d'ayiyaawanttu aad'd'o eratetsaa gidenna.
7 Shin nuuni odiyaa aad'd'o eratetsay, S'oossay kasetiide, c'ora wodiyaappe kase nu bonchchoo dooreedda asaappe geemmeedda Aa s'uuraa aad'd'o eratetsaa.

1:31 Erm. 9:24 * **2:1** *S'oossaa tumatetsaa s'uuraa:* Itti itti Geeshsha Mas'aafaa biletsatuu, S'oossaabaa markkatetsaa, yaagiino.

8 Ha alamiyaa mooddiyaawanttuppe ooninne ha aad'd'o
eratetsaa eribeenna. Unttunttu ereeddawaa gidintto,
bonchcho Godaa mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide
kak'k'ikkino.
9 Shin S'oossaa Mas'aafay,
«Ooninne ayfiyaan be'ibeennawe,
haytsankka sisibeennawe,
k'ay ooninne bare wozanaan k'oppibeennawe
S'oossay barena siik'iyaawanttoo giigisseeddawaa»
giyaawaadan nuuni haasayeetto.
10 S'oossay bare S'uura yewuwaa bare Ayyaanaan nuuna
erisseedda; ayaw gooppe, Geeshsha Ayyaanay S'oossaabaa
haray atto geemmeedda yewuwaa ubbaa biddee.
11 Ayaw gooppe, asaan de'iyaa asaa ayyaanaappe attin,
asaabaa eriyaawe oonee? Hawaadankka, k'ay S'oossaabaa
S'oossaa Ayyaanaappe attin, ooninne erenna.
12 Nuuni S'oossay nuw immeeddabaa ubbaa eranaw I nuw
yeddeedda Ayaanaa akkeeddoppe attin, alamiyaa ayaanaa
akkibeykko.
13 Nuuni ayaanaa yewuwaa† ayaanaa yewuwaanna gat-
siide, Geeshsha Ayyaanay nuuna tamaarisseedda k'aalaan
hawaa haasayeettoppe attin, asaa aad'd'o eratetsay nuuna
tamaarisseedda k'aalaan haasayokko.
14 Shin Geeshsha Ayyaanay baynna Asay S'oossaa Ayaanaa
yewuwaa akkena; ayaw gooppe, hewe aw eeyatetsaa. Yewuu
Geeshsha Ayyaanan paac'ettiyaa diraw, I eranaw dand-
dayenna.
15 Shin Geeshsha Ayyaanay de'iyaa Asay ubbabaa shaak-
kee; shin I bare huup'ew oonaninne shaakettenna.
16 Ayaw gooppe, S'oossaa mas'aafay,
«Godaa wozanaa eriyaawe oonee?
Aa zoranaw danddayiyaawe oonee?»
yaagee. Shin nuw Kiristtoosa wozanay de'ee.‡

3

S'oossaa Kaalliyaawanttu Oosuwaa

1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani Geeshsha
Ayyaanay de'iyaa asaw haasayiyaawaadan, hinttenttoo
haasayanaw danddayabeykke. Shin ha alamiyaa asaw
haasayiyaawaadaaninne ammanuwaan minnibeenna
Kiristtoosan de'iyaa guutsa naanaa mala asaw
haasayiyaawaadan haasayaaddi.

2:9 Isa. 64:4 † **2:13** ***Ayaanaa yewuwaa:*** Geeshsha Ayyaanay immeedda k'aalaa. ‡ **2:16** ***Nuw Kiristtoosa wozanay de'ee:*** Hawaa guussay, nuuni Kiristtoosi k'oppiyaawaadan k'oppeetto guussaa. **2:16** Isa. 40:13

2 Hinttenttu biro mino k'umaa maanaw danddaybbeenna diraw, taani hinttentta maatsaa pakaad; haray atto, ha"ikka danddaybeykkita.

3 Ayaw gooppe, hintte ha"ikka ha alamiyaa asaadan de'iita. Hinttenttu ha alamiyaa asaa gidiyaawaa hintte giddon de'iyaa k'anaatiinne palumay erissennee? K'ay ha alamiyaa asaadan simerettiita.

4 Ayaw gooppe, hinttenttuppe ittuu, «Taani P'awuloosawaa» gooppe, haray k'ay, «Taani Ap'iloosawaa» gooppe, ha alamiyaa asaa mala gidikkitee?

5 Yaatina, Ap'iloosi oonee? P'awuloosi oonee? Nuuni hinttentta ammantseedda S'oossaa kaalliyaawantta. S'oossay nuw huup'iyaan huup'iyaan immeedda oosuwaa ootseetto.

6 Taani puutiyaa tokkaad; Ap'iloosi haatsaa ushsheedda; shin S'oossay puutiyaa dichcheedda.

7 Hewaa diraw, dichchiyaa S'oossaappe attin, tokkiyaawekka haatsaa ushshiyaawekka ayaanne gidenna.

8 Tokkiyaawenne haatsaa ushshiyaawe itti mala; shin S'oossay huup'iyaan huup'iyaan Aa daaburaa keenaa aw woytana.

9 Nuuni S'oossaw ittippe ootsiyaa Aa oosanchchatuwaa gidiyaa diraw, hintte Aa oosuwaa sa'aa.

K'aykka hintte S'oossaa golliyaa.

10 S'oossay taw immeedda aad'd'o keekatetsaan eranchcha anaas'iyaadan, golliyaa baasuwaa baasaad. Hara uray Aa bolla kees's'ee. Shin Aa bolla kees's'iyaa ooninne wooti kees's'intto, bare huup'ew naagetto.

11 Ayaw gooppe, S'oossay Yesuusi Kiristtoosa s'alalaa baaso ootsiide wotseedda. Aappe hara baasuwaa baasanaw ooninne danddayenna.

12 Shin ha baasuwaa bolla ooninne work'k'aan gidina, biraan gidina, al"o shuchchaan gidina, mitsaan gidina, gattan woy mak'aan kees's'ooppe,

13 asaa ubbaa oosuu k'onc'c'iyaa kesanawaa. Ayaw gooppe, tamaan k'onc'c'ana diraw, he gallassay asaa ubbaa oosuwaa bessana. Asay ubbay bare oosuwaa wooti ootseeddenttonne tamay paac'c'ana.

14 Ooninne baasuwaa bolla kees's'eedda oosuu minniide attooppe, I woytaa akkanawaa.

15 O oosuunne guudettooppe, he uray k'ohettana. I bare huup'ew attana; shin tamaa giddoppe kessi akkowaadan attana.

16 Hinttenttu S'oossay ak'iyaa geeshsha golliyaa gidiyaawaanne S'oossaa Ayyaanay hinttenttun de'iyaawaa erikkitee?

17 Ooninne S'oossaa geeshsha golliyaa kolooppe, S'oossay
Aa kolana. Ayaw gooppe, S'oossay ak'iyaa geeshsha gollii
geeshsha; he geeshsha golliikka hinttentta.
18 Ooninne bare huup'iyaa c'immoppo. Hinttenttuppe
ooninne barena ha alamiyaan aad'd'o eranchcha yaagiide
k'oppooppe, aad'd'o eranchcha gidanaw, eeyaa gido.
19 Ayaw gooppe, ha alamiyaa aad'd'o eratetsay S'oossaa
sintsan eeyatetsaa. S'oossaa mas'aafay,
«S'oossay aad'd'o eranchchatuwaa,
unttuntta unttunttu geniyaan oyk'k'ee»
yaagee.
20 K'ay,
«Aad'd'eedda eranchchatuwaa k'ofaykka,
maaduu baynnawaa gidiyaawaa Goday eree»
yaagee.
21 Hewaa diraw, ooninne asaan c'eek'ettoppo. Ayaw gooppe,
ubbabaykka hinttewaa.
22 P'awuloosikka, Ap'iloosikka, Keefaykka, ha alamiikka,
de'uukka, hayk'uukka, ha"i de'iyaawekka, sintsappe
yaanawekka, ubbaykka hinttewaa.
23 Hinttenttu Kiristtoosawantta; Kiristtoosikka S'oossawaa.

4

Kiristtoosa Kaalliyaawantta

1 Asay nuuna Kiristtoosaw ootsiyaawanttudaninne
S'oossaa gollen de'iyaa S'uuraa naagiyaa asaadan k'oppo.
2 Yaatiide he asatuu barenttu Godaw ammanetteedawantta
gidiide, beettanaw koshshee.
3 Shin hintte woy haray ta bolla pirddooppe, ayinne gi-
denna. Haray atto, taanikka ta huup'iyaan pirddikke.
4 Ayaw gooppe, taani ta huup'iyaan ayaanneekka
eriyaabay baawa; shin taana hewe s'illissenna. Taana
pirddiyaawe Godaa.
5 Hewaa diraw, Goday d'umaan geemmeeddabaa
poo'uwaa kessiyaawe, wozanaa k'ofaa k'onc'c'issiyaawe
yaana wodii gakkanaw O bollaninne oonanne pirddoppite.
He wode, Asay ubbay huup'iyaan huup'iyaan S'oossaappe
sabaa demmanawaa.
6 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hinttenttuppe ooninne
ittuu tamaarissiyaawaa sabbiide, haray tamaarissiyaawaa
borenna mala, «S'oossaa mas'aafan s'aafetteeddawaa
bonchcha» yaagiyaawaa hintte nuunanna tamaarana
mala, hintte diraw, tabaanne Ap'iloosabaa leemisuwaadan
odaaddi.

3:19 Yob. 5:13 **3:20** Maz. 94:11

7 Ayaw gooppe, haratuwaappe neena oonee
d'ok'k'isseeddawe? Neeni S'oossaappe akkabeenabay new
ayee de'iyaawe? Yaatina, neeni akkeeddawaa gidooppe,
ayaw akkabeenawaadan c'eek'ettay?

8 Ha"i hintte kalleeddita. Ha"i duretteeddita. Nuuni bayn-
naan hintterekka kawuteeddita. Nuunikka hinttenttunna
kaatetanaadan, hintte kawuteedditentto lo"a shin.

9 Ayaw gooppe, taw malatiyaawaadan, nuuni ha sa'aw,
kiitanchchatoonne asaw kaassaa gideedda diraw, S'oossay
nuuna Yesuusi kiitteeddawantta hayk'oo pirddetteedda
asaadan, ubbaappe wurssetsaa ootseedda.

10 Nuuni Kiristtoosa diraw eeyaa, shin hintte Kiristtoosan
aad'd'eedda eranchcha. Nuuni daaburanchcha, shin hintte
mina. Hinttenttu bonchchetteeddawantta, shin nuuni
tooshetteeddawantta.

11 Ha wodii gakkanaw, nuuni koshatteetto; saametteetto;
kallotteetto; deshetteetto. K'ay de'iyaa sa'aa d'ayiide yuuyy-
eetto.

12 Nuuni nu kushiyan ootsiide daabureetto. Nuuna Asay
shek'k'iyaa wode, anjjeetto. Nuuna yederssi yuuyyiyaa
wodekka danddayeetto.

13 Nu bolla iitabaa haasayiyaa wode, nuuni lo"o k'aalaa zaa-
reetto. Nuuni hawaa gakkanaassikka, ha sa'aa pituwaanne
ubbabaa buuraa gideeddo.

14 Taani ta siik'iyaa naanaadan, hinttentta seeranaw
hawaa s'aafaaddippe attin, yeellayanaw s'aafabeykke.

15 Ayaw gooppe, Kiristtoosan hinttentta dichchiyaa
tammu sha"a Asay hinttenttoo de'ooppekka, hinttenttoo
itti aawuwaappe haray baawa. Ayaw gooppe, taani
mishiraachchuwaa k'aalaa hinttenttoo aheeddawaadan,
Kiristtoosa Yesuusan hinttenttoo aawuwaa gidaaddi.

16 Simmi taanaadan hanite yaagaade hinttentta woossay.

17 Hewaa diraw, Godan ammanetteeda ta siik'iyaa ta na'aa
S'imootoosa hinttenttukko kiittaad. I ubbaa sa'aan de'iyaa
ammaniyaa asaa ubbaw taani tamaarissiyaa Kiristtoosa
Yesuusan de'iyaa ta ogiyaa hinttentta hassayissanawaa.

18 Taani hinttentta be'anaw hinttenttukko yeennabaa
malatina, otorettiyaa itti itti asatuu de'iino.

19 Shin Goday gooppe, taani hinttenttukko ellekka baade he
otorettiyaa asatoo haasayaa gidennaan, unttunttu wolk'k'aa
erana.

20 Ayaw gooppe, S'oossaa kawutetsay S'oossaa
wolk'k'aanappe attin, haasayaana gidenna.

21 Taani hinttenttukko muriyaa s'am"aanna yooyye woy
siik'uwaannanne ashikke ayyaanaanna yoo? Hak'awaa
dooriitee?

5

Ammaniyaa Asaa Giddon Oosetteedda Pokkobaa

1 Hinttenttu giddon pokko woshumma oosuu de'iyaawe
zigirettee; hewaa mala pokko woshumma oosuu haray atto,
S'oossaa ammanenna asaa giddoninne baawa. Ayaw gooppe,
bare aawuwaa machchatto akkeedda Asay de'ee.

2 Hinttenttukka otoretteeddita. Hewaappe hintte kayyot-
tanaw bessennee? Hewaa mala pokko oosuwaa ootseedda
bitanii hintte giddoppe kichchanaw bessee.

3-4 Ayaa gidinakka taani ta asatetsaan hinttenttunna
de'ennaan d'ayooppekka, ayyaanan hinttenttunna de'ay.
Ha"i hinttenttunna de'iyaawaadan hanaade, hewaa mala
oosuwaa ootseedda bitaniyaa bolla nu Godaa Yesuusi
Kiristtoosa suntsan pirddadiggaaddi. Hinttenttunne ta
ayyaanay nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa wolk'k'aanna ittippe
shiik'iide,

5 he bitaniyaa ayyaanay Godaa Yesuusi pirddaw yiyaa
gallassan attana mala, nagaraan kumeedda Aa bollaa
kolanaadan Sees'aanaw hintte immanaadan, taani
pirddaaddi.

6 Hinttenttu c'eek'uu lo"a gidenna. Guutsa irshshuu mu-
nak'aa ubbaa dentsiyaawaa erikkitee?

7 Hinttenttu ooratsa gidana mala, nagaraa irshshuu
c'aaleeddawaa kessite. Hinttenttu irshshuu baynna
munak'aa mala. Ayaw gooppe, nu Paasigaa dorssay,
Kiristtoosi yarshshetteedda.

8 Hewaa diraw, nuuni Ukitsaa Baalaa suuretetsaaninne
tumatetsaan bonchchanaappe attin, c'aala irshshuwaan,
iitatetsaa irshshuwaaninne geellatetsaa irshshuwaan bonch-
chokko.

9 Woshummanaw k'oppiyaawanttunna hintte ittippe
gaytenna mala, hinttenttoo dabddaabbiyaa s'aafaad.*

10 Taani giyaawe ha alamiyaan de'iyaa woshummanaw
k'oppiyaawanttuppe woy yorattiyaawanttuppe,
kayisotiyaawanttupenne woy eek'aw goyinniyaawanttuppe
ubbakka shaakettana mala gidenna. Hewaa gidooppe, ha
alamiyaappe hintte shaaketti baanaw bessee guussaa.

11 Shin ishatuwaa ha"i geetettiyaawanttuppe ittuunne
woshummanaw k'oppiyaawanttu woy miishshaw
yorattiyaawanttu woy eek'aw goyinniyaawanttu woy asaa
suntsaa bayzziyaawanttu woy matsottiyaawanttu woy
wuu"iyaawanttunna hinttenttu ittippetetsaa ootsenna mala,

5:1 Zar. 22:30 **5:7** Kes. 12:5 **5:8** Kes. 13:7; Zar. 16:3 * **5:9** ***Dabddaabbiyaa s'aafaad:*** Hawaa s'aafanaappe kasenna P'awuloosi K'oronttoosa asaw s'aafeedda hara k'onc'c'iyaan erettibeenna dabddaabbii de'ee guussaa.

taani hinttenttoo s'aafaad. Hewanttu malaanna haray atto, k'umaakka ittippe mooppite.

12 Ayaw gooppe, woosa golleppe karenna de'iyaawanttu bolla pirddanaw taana ayee gatsii? Hinttenttu giddon woosa gollen de'iyaawanttu bollan hintte pirddikkiteeyye?

13 Shin karenna de'iyaawanttu bollan S'oossay pirddana. He iitabaa ootsiyaa uraa hintte giddoppe kessi diggite.

6

Ammaniyaa Asaa Giddon De'iyaa Walassaa Wootiide D'ayissanaw Bessii?

1 Hinttenttuppe itti uraw bare ishaanna mootuu de'iyaabaa gidooppe, ammaniyaawanttu bolla pirddettanawaa bashiide, ammanennawanttu bolla pirddettanaw waan s'aliide beedda?

2 Ammaniyaawanttu alamiyaa bolla pirddanawaa erikkitee? Yaatina, alamiyaa bolla hintte pirddanawantta gidooppe, ubbabaappe guus's'iyaawaa pirddanaw danddaykkitee?

3 Ha de'uwaabay atto shin, ammaniyaawanttu kiitanchchatuwaa bolla pirddanawaa erikkitee?

4 Yaatina, hinttentta ha alamiyaa de'uwaabaw pirddaa golle buussay koshshooppe, ammaniyaa Asay kad'eedda asaan pirddissanaw afiitee?

5 Taani hinttentta yeellayanaw hawaa gay; hawaa gidanaw bessii? Hinttenttu giddon ishatuwaa sigetsanaw danddayiyaa lo"o eranchcha Asay ittuunne baawee?

6 Shin itti ishay yekko ishaa pirddaa gollen mootiidde, he yewuwaa ammanenna asaan pirddissii?

7 Simmi ittuu ittuwaa mootiyaawe hintte giddon de'ooppe, hewe hintte kunddeeddawaa bessee. Hewaappe hintte naak'ettiyaawenne c'imettiyaawe lo"ennee?

8 Shin hintte hintte huup'ew ittuu ittuwaa haray atto, hintte ishatuwaakka naak'k'iitanne c'immiitta.

9 Woy makkalanchchatuu S'oossaa kawutetsaa laattennawaa erikkitee? Baloppite. Woshummanaw k'oppiyaawanttu woy eek'aw goyinniyaawanttu woy woshummiyaawanttu woy attumawaa gidiide, attumawaana gisiyaawanttu,

10 woy kayisatuu woy miishshaw yorattiyaawanttu woy matsottiyaawanttu woy asaa suntsaa bayzziyaawanttu woy bonk'k'iyaawanttu S'oossaa kawutetsaa laattikkino.

5:13 Zar. 13:5; 17:7

11 Hinttenttuppekka itti itti Asay hewanttu mala. Shin Godaa Yesuusi Kiristtoosa suntsaaninne nu S'oossaa Ayyaanaan hintte meec'ettiide geeyyeeddita; k'ay s'illeeddita.

Hinttenttu Asatetsaa S'oossaa Bonchchoo Peeshshite

12 Itti uray, «Taani koyyeeddabaa ubbaa ootsanaw danddayay» gaana danddayee. Shin ubbaykka taana maaddenna. Taani koyyeeddabaa ubbaa ootsanaw danddayay. Shin ayeenneekka taana mooddenna.

13 K'ay haraykka, «K'umay uluwaassa; uluukka k'umaassa» gee. Shin S'oossay uluwaakka k'umaakka d'ayissana. Asaa asatetsay Godaa Yesuusassappe attin, woshummaassa gidenna. Godaa Yesuusikka asaa asatetsaassa.

14 S'oossay Godaa Yesuusa hayk'uwaappe dentseedda; k'ay nuunakka hayk'uwaappe bare wolk'k'aan dentsana.

15 Hinttenttu asatetsay Kiristtoosa asatetsaana ittuwaa gidiyaawaa hintte erikkitee? Yaatina, taani Kiristtoosa asatetsaana ittuwaa gideeddawaa afaade, c'aaratti asatetsaana ittuwaa ootsanaw bessii? Bessena!

16 Woy c'aarattinna ittipetetsaa med'd'iyaa uray izinna itti asatetsaa gidiyaawaa erikkitee? Ayaw gooppe, S'oossaa mas'aafay, «Unttunttu laa"atuu itti asho gidana» yaagee.

17 Shin Godaanna ittipetetsaa med'd'iyaa uray ayyaanan aanana ittuwaa gidee.

18 Woshummaappe haakkite. Itti uray ootsiyaa hara nagaraa ubbay Aa asatetsaappe karenna de'ee; shin woshummiyaawe bare bollan nagaraa ootsee.

19 Woy hintte bollay S'oossay hinttenttoo immeedda hinttenttun de'iyaa Geeshsha Ayyaanay ak'iyaa geeshsha golliyaa gidiyaawaa erikkitee? K'ay hintte hintte huup'iyaassa gidikkita.

20 Ayaw gooppe, S'oossay hinttentta gatiyaan shammeedda. Hewaa diraw, hintte asatetsaan Aa bonchchite.

7

Geluwaa Akaabaassi Ooshetteedda Ooshaanne Imetteedda Zaaruwaa

1 Hinttenttu taw s'aafeedda yewoo attuma Asay mac'c'awuno bochchennentto lo"a.

2 Shin woshumma gaasuwaa diraw, attuma asaw huup'iyaan huup'iyaan machchata de'uu. K'ay mac'c'a asawukka huup'iyaan huup'iyaan asinay de'o.

3 Asinay bare machchattiw asinatetsaan bessiyaabaa ootso; k'ay hewaadan, machchattakka bare asinaw machchetetsaan bessiyaabaa ootsu.

6:16 Dom. 2:24

4 Machchata bare asatetsaw goda gidukku; shin izi asinay goda. Hawaadankka, k'ay asinay bare asatetsaw godaa gidenna; shin Aa machchata goda.

5 Hinttenttu hintte giddon S'oossaa woosaan genc'c'anaw he wodiyaw zoretan digettanaappe attin, ittuu ittuwaa diggoppite. Hinttenttu hinttentta naagenna diraw, Sees'aanay hinttentta paac'c'ennaadan, ittippe de'ite.

6 Shin taani hinttentta hewaa hintte dosowaadan hanite gayippe attin, azazikke.

7 Taani Asay ubbay taanaadan hanintto dosay. Shin S'oossay asaw huup'iyaan huup'iyaan dumma dumma imotaa immi wotseedda; ittoo hawaadan, k'ay yekkoo hewaadan immi wotseedda.

8 Hewaa diraw, taani machchatto akkibeennawanttunne asinay hayk'k'o mac'c'awanttu taanaadan c'oo de'iinontto, unttunttoo lo"a gay.

9 Shin amuwaan guudettiyaawaappe akkiyaawenne geliyaawe lo"a gidiyaa diraw, unttunttu barentta naaganaw danddayana d'ayooppe, akkinonne gelino.

10-11 Machchata bare asinaappe shaakettuppu. Shin shaakettooppenne gelennaan de'uu; woy bare asinaana sigettu. Asinaykka bare machchatto yeddoppo yaagaade, akkeeddawanttanne geleeddawantta azazay. Shin hawaa azaziyaawe Godaappe attin, taana gidikke.

12 Taani haratuwaa hawaadan gay; Godaa gidenna. Ammanenna machchata de'iyaa ammaniyaa Asay ooninne de'ooppe, Aa machchata aanana ittippe de'iyaawaa I dosooppe, izo yeddoppo.

13 K'ay ammanenna asinay de'iyaa ammaniyaa machchata de'ooppe, izi asinay izinna ittippe de'iyaawaa iza dosooppe, aappe shaakettuppu.

14 Ayaw gooppe, ammanenna asinay bare ammaniyaa machchattinna de'iide geeyyeedda. K'ay ammanenna machchata bare ammaniyaa asinaana de'aade geeyyaaddu. Hewe baawentto, hinttenttu naanay tunaa; shin ha"i unttunttu geeshsha.

15 Shin ammanennawe shaakettana koyyooppe shaaketto. Ammaniyaa machchatto gidina, woy asinaa gidina, hawaa mala yewuwaan k'ashettikkino. Ayaw gooppe, S'oossay nuuna sarotetsaan de'anaw s'eeseedda.

16 Ammaniyaa machchattee, neeni ne asinaa ashshaninttonne O eri? Woy ammaniyaa asinaw neeni ne machchatto ashshaninttonne O eri?

S'oossay Hinttentta Koyro S'eesiyaa
Wode Hinttenttu De'iyaa Hanotaan De'ite

17 Gidooppenne, Asay huup'iyaan huup'iyaan Goday
aw immeeddawaadaaninne k'ay S'oossay barena
s'eeseeddawaadan de'o. Hewe ammaniyaa asaa ubbaa taani
tamaarisseedda higgiyaa.
18 Ooninne k'as's'aretti uttiide, S'oossaa ammaneeddawaa
gidooppe, bare k'as's'araa mallaa diggoppo. K'ay ooninne
k'as's'arettennan de'iidde, s'oossaa ammaneeddawaa gi-
dooppe k'as's'arettoppo.
19 Ayaw gooppe, S'oossaa azazuwaa naaganaappe attin,
k'as's'arettina k'as's'arettana d'ayina allaallii baawa.
20 Asay huup'iyaan huup'iyaan S'oossay barena s'eesiyaa
wode de'iyaawaadan de'o.
21 S'oossay neena s'eesiyaa wode neeni ayile? Ayinne
baawa; shin neeni ayiletetsaappe kesanaw danddayooppe
kesa.
22 Ayaw gooppe, ayile gidi utteedda asaa Goday s'eesooppe,
I Goday ayiletetsaappe kesseedda asaa. Hawaadankka, ayile
gidenna asaa Kiristtoosi s'eesooppe, I Kiristtoosa ayile.
23 S'oossay hinttentta gatiyaan shammeedda. Asaa ayile
gidoppite.
24 Taanaadan ammaniyaawanttoo, Asay huup'iyaan
huup'iyaan S'oossay Aa s'eesiyaa wode de'iyaa de'uwaadan,
S'oossaanna de'o.

*Geletti Aketibeennawanttubaanne Am"etuwaabaw Ooshet-
teedda Ooshaa*

25 Wodoratoo Goday taana azazeeddabay baawa. Shin
taani Godaw ammanetteedawaa gideedda diraw, aappe
maarotetsaa akkeeddawaadan, hinttentta zoray.
26 Simmi ha"i metoo taw hawe lo"a malatee; Asay
hawaadan haniide de'ooppe lo"a.
27 Neeni machchatto akka diggeeddawaa gidooppe, izo
yeddanaw koyyoppa. Machchatto akkabeenawaa gidooppe,
akkanaw koyyoppa.
28 Shin neeni machchatto akkooppe, nagaraa ootsabeykka.
Wodorattaakka asinaa gelooppe, nagaraa ootsabeykku. Shin
akettiyaawanttoonne gelettiyaawanttoo unttunttu de'uwaan
wolk'k'aama metuu de'ee. Taani hinttentta he metuwaappe
ashshanaw koyyay.
29 Shin taanaadan ammaniyaawanttoo, taani giyaawe
hawaa; wodii wureedda. Hawaappe sintsaw akkeedda
asatuu, akkibeenna asaadan hanino.
30 Yeekkiyaawanttu yeekkennawaadan, nashet-
tiyaawanttu nashettennawaadan, shammiyaawanttukka
shammiide ayinne baynnawaadan,

31 ha alamiyaa de'uwaan maadettiyaawanttu ubbakka
maadettennawaadan hanino. Ayaw gooppe, ha alamiyaa
de'uu attiyaawaa.
32 Hinttenttu hirggennan de'anawaa taani dosay.
Akkibeennawe Godaa nashechchanaw koyyiyaa diraw,
Aa oosuwaabaa k'oppee.
33 Shin akkeeddawe bare machchatto nashechchanaw
koyyiyaa diraw, sa'aabaa k'oppee.
34 Aa k'ofay shaaketteedda. Asinaa gelabeenna gellay-
atta bare ashuwaaninne bare shemppuwaan geeyyanaw
koyyiyaa diraw, Godaa oosuwaabaa k'oppaw. Shin asinaa
geleeddawunna bare asinaa nashechchanaw koyyiyaa di-
raw, sa'aabaa k'oppaw.
35 Taani hawaa hinttentta maaddana mala gayippe attin,
hinttentta d'ubbanaw giikke. Shin hintte bessiyaawaadan
de'iidde, Godaa oosuwaa hinttena immiide ootsana mala
koyyay.
36 Ooninne bare giigisseedda wodoratto akkiyaa wodii
gakkina, barena naaganaw aw danddayettennaan is's'ooppe,
izo akko. I izo akkooppe, hewaan nagaray baawa.
37 Shin I bare wozanaan minnooppe, akkenaan
gam"ana danddayee. K'ay barena naagiide, bare
giigisseedda wodoratto akkenaan gam"ana gooppe, ooninne
wolk'k'antsennaan bare wozanaan k'ofaa k'achcheeddawaa
gidooppe loytseedda.
38 Hewaa diraw, wodoratto akkiyaa uray loytseedda; k'ay
akkenawe ubbaa aatsi loytseedda.
39 Asinaa geleedda mishiratta bare asinay de'eedda keenan
aanana ittippe de'anaadan k'ashetta uttaaddu. Shin I
hayk'k'ooppe, Godaa ammaniyaa asaa oonanne gidooppe,
bare doseedda asinaa gelanaw danddayaw.
40 Ta k'ofaa gidooppe, gelennaan de'antto, iza
nashechchaan de'ana. K'ay taanan S'oossaa Ayyaanay
de'iyaawaa taani eray.

8

Eek'aw Yarshshetteedda K'umaabaa

1 Eek'aw yarshsheedda k'umaabaa gidooppe, nuuni ub-
baykka ereetto. Eray otorssee; shin siik'uu ammanuwaan
dichchee.
2 Ooninne barew ittibaa eriyaawaa malatooppe, I biro
eranaw bessiyaawaa eribeenna.
3 Shin ooninne S'oossaa siik'ooppe, S'oossay Aa eree.
4 Hewaa diraw, eek'aw yarshsheedda k'umaa muussaabaa
gidooppe, eek'aa ubbay alamiyaan ayaanne gidennawaanne,
itti S'oossaappe attin, haray baynnawaa nuuni ereetto.

5 Ayaw gooppe, c'ora s'oossatuunne c'ora godatuu de'iino. Shin haray atto, saluwaan gidina sa'aan gidina, s'oossatuwaa geetettiyaawanttu de'ooppekka,
6 ubbabaa med'd'eeddawe nuuni aw de'iyaawe, itti S'oossay, Aawuu, nuw de'ee. K'ay ubbabay aan med'etteeddawenne nuuni aan de'iyaawe itti Goday, Yesuusi Kiristtoosikka nuw de'ee.
7 Shin ha eray asaa ubbaw de'enna. Itti itti asatuu eek'aa dooyeedda diraw, ha"i gakkanawukka, «Eek'aw yarshsheedda k'umaa» yaagiidde miino. K'ay unttunttu wozanay shuga gideeddawaan, unttunttoo ha k'umaan tuneeddawaa malatee.
8 Shin k'umay nuuna S'oossaakko shiik'anaadan maaddenna. Nuuni maana d'ayinttokka nuw ayinne pac'c'enna; mooppenne nuw ayinne gujettenna.
9 Shin hawe hintte hintte dosowaadan haniyaawe shugo ammanuwaanna de'iyaawantta nagaraan yeggenna mala naagettite.
10 Ayaw gooppe, neeni eranchchay eek'aw yarshsheedda k'umaa maanaw eek'aa golliyaan utteedda wode, shugo ammanuwaanna de'iyaa itti Asay neena be'ooppe, eek'aw yarshsheedda k'umaa I maanaw Aa wozanay k'oppenneeyee?
11 Hewaa gidooppe ha shugo ammanuwaanna de'iyaa ne ishay, Kiristtoosi Aa diraw hayk'k'eeddawe, ne eraan bayee.
12 Hawaadankka, hintte hintte ishatuwaa naak'k'iyaawaaninne unttunttu shugo wozanaa maytsiyaawaan Kiristtoosa naak'k'iita.
13 Hewaa diraw, k'umay ammaniyaa ta ishaa d'ubbiyaawaa gidooppe, Aa d'ubbenna mala, ta de'iyaa laytsaan mulekka ashuwaa miikke.

9

Yesuusi Kiitteeddawanttoo De'iyaa Maataanne Unttunttu Ootsanaw Bessiyaabaa

1 Taani ayiletetsay baynna asaa gidikkitaa? Yesuusi kiitteeddawaa gidikkitaa? Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa be'abeykkitaa? Hinttenttu taani Godaw ootseedda ta oosuwaappe beetteeddawantta gidikkiteeyee?
2 Taani haranttoo Yesuusi kiitteeddawaa gidana d'ayooppekka, hinttenttoo Yesuusi kiitteeddawaa gidiyaawe eretteeddawaa; ayaw gooppe, taani Godan Yesuusi kiitteeddawaa gidiyaawoo hintte markka.
3 Taana boriyaawanttoo taani immiyaa zaaruu hawaa.
4 Maanawunne ushanaw nuw maati baawee?

5 Yesuusi kiitteedda haratuwaadaaninne Godaa ishatuwaadan, P'es'iroosawaadan, eeno giyaa machchatto ittippe akkiide baanaw nuw maatay baawee?
6 Woy nu de'oo ootsiidde baas'etanaw bessiyaawe taananne Barnaabaasa s'alalee?
7 Ay wodenne bare miishshaa miidde, wotaadaratetsaa ootsiyaawe oonee? Woy woyniyaa turaa tokkiide, Aa ayfiyaa meennawe oonee? Woy miizza wudiyaa heemmiidde, he miizza wudiyaappe maatsaa ushennawe oonee?
8 Taani hawaa asaa k'ofaa s'alalaan gaytaa? Woy higgii k'ay hawaa geennee?
9 Ayaw gooppe, Muse Higgiyan, «Katsaa yed'd'iyaa mehiyaa doonaa k'achchoppa» geetettiide s'aafetteedda. S'oossay mehiyaabaa k'oppiide hawaa gii?
10 Woy I hewaa giyaawe mulekka nu diraassa gidennee? Tumakka nu diraw s'aafetteedda; goshiyaa bitaniikka katsaa bukkiyaa bitaniikka, «Taana gakkiyaawaa akkana» yaagiidde ootsanaw bessee.
11 Nuuni hintte giddon ayaanaa yewuwaa zereeddawantta gidiide, nu ashoo maado gidiyaawaa hinttenttuppe c'akkooppe darobee?
12 Haratuu hewaa hinttenttuppe akkanaw unttunttoo maatay de'ooppe, nuw unttunttuwaappe aad'd'iyaa maatay baawee?
Shin nuuni Kiristtoosa mishiraachchuwaa k'aalaw d'ubo gidennaadan, ubbabaa genc'c'iyaawaappe attin, he maataan go"ettibeykko.
13 Geeshsha Golliyaan ootsiyaa asatuu barenttu k'umaa Geeshsha Golliyaappe akkiyaawaa erikkitee? K'ay yarshshiyaasaan ootsiyaawanttu yarshshuwaappe akkiyaawaa erikkitee?
14 Hawaadankka, k'ay mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaawanttu barenttu de'oo koshshiyaabaa aappe demmanaadan, Goday azazeedda.
15 Shin taani ha maataa ubbaan ayinne go"ettabeykke. Taani hawaa s'aafeeddawe hewaa mala maatay taw de'anaw bessee yaagiyaawaana gidenna. Ayaw gooppe, ta c'eek'uwaa ooninne mela kessiyaawaappe hayk'k'iyaawe taw lo"a.
16 Mishiraachchuwaa k'aalaa odanaw taani azazetta utteedda diraw, Aa odooppekka taw c'eek'ettiyaabay baawa. Mishiraachchuwaa k'aalaa odennaan aggooppe, taw aayyero.
17 Ayaw gooppe, taani hawaa dosaade ootsooppe, taw woytay de'ee. Shin taani dosennaan is's'ooppekka,

9:9 Zar. 25:4; 1 S'im. 5:18 **9:13** Zar. 18:1

mishiraachchuwaa k'aalaa diraw hadaraa S'oossay taw immeedda.
18 Yaatina, ta woytay ayee? Mishiraachchuwaa k'aalaa odaadde, taw wonggalaan de'iyaa kumentsaa maataan go"ettennan, mishiraachchuwaa k'aalaa c'oo odiyaawaa.
19 Taani oossinne ayile gidikke shin, c'oratuwaa zaaranaw taana ubbaw ayile kessaad.
20 Taani Ayihudatuwaa zaaranaw unttunttunna unttuntta gidaade de'aaddi. Ta huup'ew higgiyaappe garssanna de'ikke. Shin higgiyaappe garssanna de'iyaawantta zaaranaw higgiyaappe garssanna de'iyaa asaa mala gidaaddi.
21 Taani higgii baynna asatuwaana de'aadde, higgii baynna asaadan hanaad. S'oossaa higgii d'ayina gidenna. Shin higgii baynnawantta zaaranaw, Kiristtoosa higgiyaappe garssanna de'aaddi.
22 Taani ammanuwaan daaburiyaawantta zaaranaw, unttunttu mala gidaaddi. Taani ay ogiyaaninne amareeda asatuwaa ashshanaw, ubbaa asatuwaana ubbabaan unttunttu mala gidaaddi.
23 Taani mishiraachchuwaa k'aalaa anjjuwaa shaakkanaw, mishiraachchuwaa k'aalaa diraw, ubbabaa ootsay.
24 Wotsaan s'oonana giide wos's'iyaa ubbay ittippe wos's'ee. Shin ittuwaa s'alalay woytaa akkiyaawaa erikkitee? Hawaadan hinttenttukka woytaa akkanaw wos's'ite.
25 Kaassaw barena giigissiyaa ooninne ubbabaan barena naagee. Asay hewaa daaburiyaawe s'ooneeddawoo imettiyaa bayiyaa kalachchaa demmanaassa. Shin nuuni daaburiyaawe med'inaw de'iyaawaanne bayenna kalachchaa demmanaassa.
26 Hewaa diraw, taani k'ofi baynnaan wos's'iyaawaadan wos's'ikke. C'arkkuwaa yimppiyaa asaadankka c'oo olettikke.
27 Shin taani haranttoo odeeddawaappe guyyiyaan, ta huup'ew woytaappe attena mala, ta asatetsaa naagettanaadan ootsay.

10

Eek'aw Goyinnanaw Bessena

1 Hewaa bollan taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hintte hawaa erana mala koyyay. Nu aawotuu ubbay shaariyaappe garssanna de'eeddino; ubbaykka abbaa giddonna pinneeddino.
2 Unttunttu ubbay Mussenna ittippe gidanaw, shaariyaaninne abbaan s'ammak'etteeddino.

10:1 Kes. 13:21-22; 14:22-29

3 Unttunttu ubbay he itti ayaanaa k'umaa meeddino.
4 K'ay ubbaykka he itti ayaanaa ushshaa usheeddino. Ayaw gooppe, unttunttu barentta kaaletsiyaa ayaanaa zaallaappe pulttowaa usheeddino; he zaallaykka Kiristtoosa.
5 Shin S'oossay unttunttuppe dariyaa baggatuwaan nashettibeenna diraw, unttunttu anhay Asay baynna saan laaletteedda.
6 Unttunttu iitabaa amotteeddawaadan, nu wozanay k'ay iitabaa amuwaappe naagettanaadan, hewe ubbay nuw timirtte gideedda.
7 S'oossaa mas'aafay, «Asay maanawunne ushanaw utteeddino; k'ay duroo denddi ek'k'eeddino» yaagiyaawaadan, unttunttuppe ittuu ittuu eek'aw goyinneeddawaadan, hintte goyinnoppite.
8 Unttunttuppe ittuu ittuu woshummeeddawaadan, nuuni woshummanaw bessena. Hewaa gaasuwaan unttunttuppe itti gallassi laatamanne heezzu sha"ay hayk'k'eedda.
9 Unttunttuppe ittuu ittuu Godaa paac'c'iide, shooshshaan duketti hayk'k'eeddawaadan, nuuni Kiristtoosa paac'c'anaw bessena.
10 Unttunttuppe ittuu ittuu zuuzummina, wod'iyaa kiitanchchaan unttuntta d'ayisseeddawaadan zuuzummoppite.
11 Hawe ubbay haratoo timirtte gidanaadan unttunttu bolla gakkeedda. K'ay nuuna wodiyaa wurssetsay gakkana mateeddawantta seeranaw s'aafetteedda.
12 Hewaa diraw, minna ek'k'aad giide k'oppiyaa uray ooninne kunddennaadan, barena naago.
13 Hinttentta gakkiyaa paac'ii, asaa ubbaa gakkiyaa paac'iyaa malappe attin, ayinne dummatenna. Hinttenttu wolk'k'ay danddayiyaawaappe aad'd'iyaa paac'iyaan hintte paac'ettanaw koyyenna S'oossay ammanetteedawaa. Shin hinttentta paac'ii gakkiyaa wode, he paac'iyaa I hinttentta danddayissana. K'ay he paac'iyaappe hinttenttu kesiyaa ogiyaakka I immana.
14 Hewaa diraw, ta dosiyaawanttoo, eek'aw goyinnoppite.
15 Hinttenttu wozanaama asaa gideedda diraw, taani hinttenttoo oday. Taani giyaawaa hintte pirddite.
16 Nuuni S'oossaa galatiide shaakkiyaa anjjuwaa s'uu'ay Kiristtoosa suutsaanna ittippetetsay de'iyaawaa gidennee? K'ay nuuni mentsiyaa ukitsay Kiristtoosa ashuwaana ittippetetsay de'iyaawaa gidennee?

10:3 Kes. 16:35 **10:4** Kes. 17:6; Pay. 20:11 **10:5** Pay. 14:29-30 **10:6** Pay. 11:4 **10:7** Kes. 32:6 **10:8** Pay. 25:1-18 **10:10** Pay. 16:41-49

17 Itti ukitsay de'iyaa diraw, nuuni c'ora gidooppekka, itti asatetsaa. Ayaw gooppe, nuuni ubbaykka he itti ukitsaa shaaketteetto.
18 Israa'eeliyaa asaa s'eellite. Yarshshuwaa miyaawanttu yarshshiyaasaanna ittippetetsay de'iyaawantta gidikkinoo?
19 Simmi taani waagaytaa? Eek'aw yarshshetteedda k'umay maaddii woy eek'ay maaddii?
20 Maaddenna; shin taani giyaawe S'oossaa ammanenna asatuu iita ayyaanatoo yarshshiyaawaappe attin, S'oossaw yarshshikkino. Iita ayyaanatuwaana hintte ittippe zuppetana mala, taani koyyikke.
21 Godaa s'uu'aappe ushiidde k'ay iita ayyaanatuwaa s'uu'aappe ushanaw hintte danddaykkita. Godaa gaytaappe hintte gishettiidde k'ay iita ayyaanatuwaa gaytaappe maanaw danddaykkita.
22 Hewaa ootsiide nuuni Godaanna s'iinottanaw koshshii? Nuuni aappe minneettoo?

23 Hintteppe ittuu ittuu, «Ubbabaa ootsanaw taana diggiyaabay baawa»; shin ubbabay maaddenna. «Ubbabaa ootsanaw diggiyaabay baawa; shin ubbabay geeshshenna» yaagiino.
24 Ooninne hara asaa maaddiyaabaa k'oppooppe attin, haray atto ittuunne barena maaddiyaabaa k'oppoppo.

25 Geyaan as'aare taraan zal"ettiyaa ashuwaa hintte wozanaa k'ofaan, ayinne sid'ennaan miite.
26 Ayaw gooppe, alamiinne aan de'iyaabay ubbay Godaabaa.
27 Itti ammanenna Asay hinttentta imatsa ootsi shoobbanaw s'eesina baanaw koyyooppe, hintte wozanaa k'ofaan, ayinne sid'ennaan hintte sintsa I aatsiyaabaa ubbaa miite.
28 Shin itti uray hinttenttoo, «Hawe eek'aw yarshsheeddawaa» gooppe, he hinttenttoo odeedda bitaniyaa dirawunne k'ay hintte wozanaa k'ofaa diraw, he k'umaa mooppite.
29 Taani giyaawe ne wozanaa k'ofaa diraassa gidenna; shin yekko bitaniyaa wozanaa k'ofaa diraassa.

Taani ta hananaw danddayiyaa ta hanotaa hara asaa wozanay ayaw pirddii?
30 Taani S'oossaa galataade k'umaa mooppe, S'oossaa galataade meedda k'umaw ayaw borettaytaa?
31 Simmi hintte ayaanne mooppe, woy ayaanne ushooppe, woy hintte ayaanne ootsooppe, ubbabaa S'oossaa bonchchoo ootsite.

10:18 Wog. 7:6 **10:20** Zar. 32:17 **10:22** Zar. 32:21 **10:26** Maz. 24:1

32 Hinttenttu Ayihuda asatoo woy Giriike asatoo woy
S'oossaa ammaniyaawanttoo d'ubo gidoppite.
33 Taani k'ay c'oratuu attana mala, unttunttu ubbaa maad-
danaadaanippe attin, ta huup'ew maaduwaa koyyennaan,
asaa ubbaa ubbabaan nashechchiyaawaadan, hinttenttukka
hewaada ootsite.

11

1 Taani Kiristtoosa leemisuwaa kaalliyaawaadan, hinttent-
tukka tawaa kaallite.

Asay Ittippe Woossiyaa Wode De'anaw Bessiyaa Wogaa

2 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hintte ubbabaan
taana hassayiyaa dirawunne, wogaa taani hinttenttoo
immeeddawaadan, hintte minisiide naagiyaa diraw,
hinttentta galatay.
3 Shin Kiristtoosi attumawaa ubbaw huup'e gidiyaawaa, at-
tuma Asay mac'c'a asaw huup'e gidiyaawaanne k'ay S'oossay
Kiristtoosaw huup'e gidiyaawaa hintte erana mala koyyay.
4 S'oossaa woossiidde, woy timbbitiyaa odiidde, bare
huup'iyaa gooziyaa attuma Asay ubbay Kiristtoosa
toochchee.
5 K'ay S'oossaa woossaade woy timbbitiyaa odaadde, bare
huup'iyaa goozenna mac'c'awunna bare asinaa toochchaw;
ayaw gooppe, iza bare huup'iyaa meedetta diggooninna itti
mala.
6 Mac'c'awunna bare huup'iyaa goozana d'ayooppe,
k'ans's'issu. Shin iza bare huup'iyaa k'ans's'issanawe woy
meedissanawe pokkooppe, bare huup'iyaa goozu.
7 Attumawe S'oossaa leemisuwaanne bonchchuwaa
gidiyaa diraw, bare huup'iyaa goozanaw bessena; shin
mac'c'awunna attumawoo bonchcho.
8 Ayaw gooppe, mac'c'awunna attumawaappe
beettaadduppe attin, attumawe mac'c'awunippe
beettibeenna.
9 Ayaw gooppe, mac'c'awunna attumawaa diraw
med'ettaadduppe attin, attumawe mac'c'awuni diraw
med'ettibeenna.
10 Hewaa diraw, mac'c'awunna bare asinaa ayissuwaappe
garssanna de'iyaawaa erissanawunne kiitanchchatuwaa di-
raw, izi huup'iyaan gooziyaabay de'anaw bessee.
11 Shin Godaan mac'c'awunna attumawe baynnaan
de'ukku; attumawekka mac'c'awunna baynnaan de'enna.
12 Ayaw gooppe, mac'c'awunna attumawaappe
med'etteeddawaadan, k'ay attumawekka mac'c'awunippe
yeletteedda. K'ay ubbabaykka S'oossaappe yee.

11:7 Dom. 1:26-27 **11:8** Dom. 2:18-23

13 Hinttenttu hintte huup'ew pirddite. Mac'c'awunna bare
huup'iyaa goozennaan S'oossaa woossanaw bessii?
14-15 Attumawe bare huup'iyaa dichchooppe, aw pokko.
Shin mac'c'awunna bare huup'iyaa dichchooppe, iziw
bonchcho gidiyaawaa haray atto, med'etenttonne hinttentta
tamaarissennee? Ayaw gooppe, mac'c'awuni huup'ii izo
kammanaw iziw imetteedda.
16 Shin ooninne ha yewuwaan palumettanaw koyyooppe,
nuw gidina woy S'oossaa ammaniyaawanttoo gidinakka,
hawaappe hara wogay baawa.

Godaa Kawuwaa Akkiyaa Wogaa
(Mat. 26:26-29; Mar. 14:22-25; Luk'. 22:14-20)

17 Hintte shiik'iyaawe iitabaassappe attin, lo"obaassa gi-
denna diraw, taani ha azazuwaa immaadde hinttentta
galatikke.
18 Shin hintte woosa gollen shiik'iyaa wode, hintte giddon
p'alk'k'etsay de'iyaawaa taani sisay. K'ay hewe itti baggana
tuma gidiyaawaa ammanay.
19 Ayaw gooppe, hintte matan ammanetteedawanttu
k'onc'c'i erettana mala, hintte giddonkka k'ay shaakuu
de'anaw bessee.
20 Hewaa diraw, hintte ittippe shiik'iyaa wode, hintte
shiik'uu Godaa kawuwaa maanaassa gidenna.
21 Ayaw gooppe, hintte k'umaa miyaa wode, ubbay
huup'iyaan huup'iyaan barewaa barewaa miyaa diraw,
ittuu koshattee; ittuu k'ay matsottee.
22 Maanawunne ushanaw hinttenttoo gollii baawee? Woy
S'oossaa woosa golliyaa kad'iitee? K'ay ayinne baynnawantta
yeellayiitee? Taani hinttentta waagoo? Ha yewuwaan taani
hinttentta galatoo? Galatikke.
23 Ayaw gooppe, taani k'ay hinttenttoo immeedda timirt-
tiyaa Godaappe akkaad. Godaa Yesuusi unttunttu Aa aatsiide
immeedda k'amma daabbuwaa akkiide,
24 S'oossaa galateedda; daabbuwaa mentsiide, «Heytte; mi-
ite. Hawe hintte gishshataw barena immeedda ta ashuwaa.
Hawaan taana k'oppite» yaageedda.
25 Hawaadankka, kawuwaa miide simmina, s'uu'aa k'ay
akkiide, «Hawe s'uu'ay ta suutsaan taani c'aak'k'eedda ooratsa
c'aak'uwaa. Hinttenttu aappe usheedda wode ubbaan
hewaan taana k'oppite» yaageedda.
26 Ayaw gooppe, hintte ha daabbuwaa meedda wode
ubbaaninne ha s'uu'aappe usheedda wode ubbaan Goday
yaana gakkanawukka, Aa hayk'uwaa odiita.

11:23 Mat. 26:26-28; Mar. 14:22-24; Luk'. 22:19, 20 **11:25** Kes. 24:6-8; Erm. 31:31-34

27 Hewaa diraw, bessenaan de'iidde Godaa daabbuwaa miyaawe, woy Godaa s'uu'aappe ushiyaawe ooninne Aa ashuwaanne Aa suutsaa ac'otee.
28 Shin Asay bare huup'iyaa paac'c'o. Yaatiide daabbuwaa mo. S'uu'aappekka usho.
29 Ayaw gooppe, Godaa ashuwaa shaakkiide erennaan daabbuwaa miyaawenne s'uu'aappekka ushiyaawe bare huup'ewaa pirddaa meennee ushee.
30 Hewaa diraw, hintte giddon c'oratuu daaburanchchanne hargganchcha gideeddino; k'ay unddenneeddawanttu hayk'k'eeddino.
31 Shin nuuni nu huup'iyaa tumu paac'c'eeddentto, S'oossay nuuna pirddenna.
32 Nuuni pirddettiyaa wode, ha alamiyaanna ittippe pirddettenna mala, Goday nuuna seeree.
33 Hewaa diraw, taanaadan ammaniyaawanttoo, Godaa kawuwaa maanaw hintte shiik'iyaa wode, ittuu ittuwaa naagite.
34 Ooninne koshatteeddawaa gidooppe, ittippe shiik'iyaa wode S'oossaa pirddan hintte gelenna mala, bare soyin mo.
Atteeddawaa taani yaa baade giigissana.

12

Geeshsha Ayaanaa Imotatuwaa

1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, Geeshsha Ayaanaa imotaabaa hintte eranaw koyyay.
2 Hinttenttu S'oossaa ammanenna wode, ubbaa wode kaalliyaawaadankka, haasayenna eek'atuwaakko hintte beeddawaa eriita.
3 Hewaa diraw, S'oossaa Ayyaanay kaaletsiyaa Asay ooninne, «Yesuusi shek'etto» yaagiide haasayennawaanne k'ay Geeshsha Ayyaanay kaaletsooppeppe attin, haray atto itti asaynne, «Yesuusi Godaa» gaanaw danddayennawaa taani hinttentta erissay.
4 Ayaanaa imotay dumma dumma; shin immiyaa Ayyaanay ittuwaa.
5 K'ay ootsiyaa oosuu dumma dumma; shin Goday ittuwaa.
6 Oosuwaa ootsanaw dumma dumma ogii de'ishshin, he ootsiyaa ogiyaa ubbaa asaa ubbaw k'onc'c'issiyaa S'oossay ittuwaa.
7 Shin asaa ubbaa maaddanaw, Geeshsha Ayaanaa k'onc'c'issiyaa wolk'k'ay ubbaw huup'iyaan huup'iyaan imetteedda.

12:4 Rom. 12:6-8

8 Ayaw gooppe, Geeshsha Ayyaanay ittoo aad'o eratetsaa haasayaa immeedda; k'ay ittoo eratetsaa haasayaa immeedda.
9 He Geeshsha Ayyaanay ittoo ammanuwaa immiide, yekkoo hargganchchaa patsiyaa wolk'k'aa immeedda.
10 Geeshsha Ayyaanay ittoo malaataa ootsiyaa wolk'k'aa immiide, ittoo timbbitiyaa odiyaa wolk'k'aa immeedda. Ittoo ayyaanatuwaa gidduwaan de'iyaa dummatetsaa eriyaa wolk'k'aa immiide, ittoo dumma dumma k'aalaan haasayiyaa wolk'k'aa immeedda. K'ay ittoo dumma dumma k'aalaan haasayeeddawaa billiyaa wolk'k'aa immeedda
11 Shin ha ubbabaa ootsiyaawe he itti Geeshsha Ayaanaa. Asaa ubbaw I bare koyyiyaawaadan, dumma dumma imotaa shaakki shaakkiide immeedda.

Itti Bollaan De'iyaa Dumma Dumma Asatetsatuwaa

12 Kiristtoosi c'ora asatetsatuu de'iyaa itti bollaa mala. Bollay c'ora asatetsatuwaappe med'etteeddawaa gidooppekka, itti bollaa.
13 Ayaw gooppe, nuuni Ayihuda asaa gidooppenne woy Giriike asaa gidooppe, woy ayile gidooppenne woy womaanno gidooppe, ubbay itti Geeshsha Ayyaanaan itti bollaa gidanaw s'ammak'etteeddo. K'ay nuuni ubbay itti Geeshsha Ayaanaa usheeddo.
14 Ayaw gooppe, bollaw asatetsay c'ora gidiyaawaappe attin, ittuwaa gidenna.
15 Gedii, «Taani kushiyaa gidenna diraw, bollaa k'ommo gidikke» gooppe, I hewaa giyaawe bollaa k'ommo gidiyaawaa digganee?
16 Haytsaykka, «Taani ayfiyaa gidenna diraw, bollaa k'ommo gidikke» gooppe, I hewaa giyaawe bollaa k'ommo gidiyaawaa digganee?
17 Bollay ubbay ayfiyaa s'alalaa gidintto, wootiide sisanaw danddayii? K'ay bollay ubbay haytsaa s'alalaa gidintto, wootiide singganaw danddayii?
18 Shin S'oossay bare koyyeeddawaadan, bollaa asatetsatuwaa ittuwaa ittuwaa bollan wotseedda.
19 Ubbay itti k'ommo gidintto, bollay hak'an de'anee?
20 Shin asatetsatuu c'ora gidooppekka, bollay ittuwaa.
21 Ayifii kushiyaa, «Neeni taana koshshakka» gaanaw danddayenna. Woy k'ay huup'ii gedatuwaa, «Hinttenttu taana koshshikkita» gaanaw danddayenna.
22 Shin laafa malatiyaa bollaa asatetsatuu loytsi koshshiyaawantta.

12:12 Rom. 12:4-5

23 Bollaa asatetsatuwaappe bonchchettennawantta nuw malatiyaawantta nuuni loytsi bonchcheetto. K'ay nuuna yeellayiyaa bollaa asatetsatuwaakka loytsi bonchcheetto.
24 Nu bollaappe beettiyaa baggaw mayuu koshshenna; shin pokkiyaa bagga asatetsatuwaa loytsi mayzzanaadan, S'oossay asatetsaa ittippe gatseedda.
25 Bollaa asatetsatuu ittuu ittoo itti mala k'ofaa k'oppanaappe attin, bollaan dummatetsay de'anaw bessena.
26 Bollaa asatetsatuwaappe ittuu seelettooppe, bollaa asatetsatuu ubbaykka aanana seelettiino; bollaa asatetsatuwaappe ittuu bonchchettooppe, bollaa asatetsatuu ubbay aanana nashettiino.
27 Hinttenttu ubbay Kiristtoosa bollaa; k'ay huup'iyaan huup'iyaan hintte ubbaykka Aa bollaa asatetsatuwaa.
28 S'oossay woosa gollen itti itti asatuwaa, koyruwaan Yesuusi kiitteeddawantta, laa'entsuwaan nabatuwaa, heezzentsuwaan tamaarissiyaawantta, hewaappe guyyiyaan, malaataa ootsiyaawantta, hewaappe guyyiyaan, patsiyaa wolk'k'ay de'iyaawantta, maaddiyaawantta, woosa golliyaa ayissiyaawantta dumma dumma k'aalaan haasayiyaawantta ootseedda.
29 Ubbatuu Yesuusi kiitteeddawanttee? Ubbatuu nabatee? Ubbatuu tamaarissiyaawanttee? Ubbatuu malaataa ootsiinoo?
30 Ubbaw patsiyaa wolk'k'ay de'ii? Ubbatuu dumma dumma k'aalaan haasayiinoo? K'ay dumma dumma k'aalaan haasayeeddawaa ubbatuu billiinoo?
31 Shin ubbaappe aad'd'iyaa imotaa loytsi koyyite.
K'ay ubbaappe loytsi aad'd'iyaa ogiyaa taani hinttentta bessana.

13

Tumu Siik'uwaa
1 Taani asaa k'aalaaninne kiitanchchaa k'aalaan haasayooppekka taw siik'uu d'ayooppe, ta haasayay c'oo waassiyaa dawalaa mala; woy k'olc'c'akattiyaa s'inaas'iliyaa mala.
2 Nabetetsaa imotay taw de'ooppekka, taani geemmeedda yewuwaa ubbaanne eratetsaa ubbaa erinttokka, k'ay deriyaa dentsi diggiyaa ammanuu taw de'ooppekka, siik'uu d'ayooppe, taani ayaanne gidikke.
3 Taw de'iyaawaa ubbaa hiyyeesatuwaa mizanaw immintokka haray atto, ta bollaa tamaan guuddanaw aatsa immintokka siik'uu d'ayooppe, taana ayinne maaddenna.
4 Siik'uu danddayanchchaa. Siik'uu keekee. Siik'uu k'anaatenna. C'eek'ettenna; k'ay otorettenna.

12:28 Efe. 4:11 **13:2** Mat. 17:20; 21:21; Mar. 11:23

5 Siik'uu barew bessenawaa ootsenna; Uuzeetenna; Yilotenna; Siik'uu naak'etteeddawaakka paydenna.
6 Siik'uu tumatetsaan nashettiyaawaappe attin, word-duwaan nashettenna.
7 Siik'uu ubbabaa danddayee. Ubbabaykka hananawaa giide, nashechchaan naagee. Ubbabaan genc'c'ee.
8 Siik'uu mulekka d'ayenna. Shin nabetetsaykka attana. Dumma dumma k'aalaan haasayiyaawekka attana. Eratet-saykka d'ayana.
9 Ayaw gooppe, nuuni eratetsaappe pac'aa ereetto; timb-bitiyaappekka pac'aa odeetto.
10 Shin kumentsaa gideeddawe yiyaa wode, pac'ay d'ayana.
11 Taani na'atetsaan de'iyaa wode, na'aadan haasayay. Na'aadan k'oppay. K'ay na'aadankka akeekay. Wodalla gideedda wode, na'atetsaa hanuwaa aggaad.
12 Nuuni ha"i be'iyaawe masttootiyan be'iyaa lem"i lem"iyaa malaa mala; shin he wode nuuni nu ayfiyaan k'onc'c'iyaan be'ana. Ha"i taani eratetsaappe pac'aa eray; shin S'oossay taana wurssiide eriyaawaadan, he wode taanikka wurssa erana.
13 Shin hewaa gidooppe, ammanuu, hananawaa giide nashechchaan naagiyaawenne siik'uu, hawanttu heezzatuu minniide de'iino. Hawanttuppe aad'd'iyaawe siik'uwaa.

14

Geeshsha Ayaanaa Imotaanne Unttunttu Maaduwaa

1 Siik'uwaa kaallite. Ayaanaa imotaakka loytsi koyyite. Shin ubbaappe aatsiide, nabetetsaa koyyite.
2 Ayaw gooppe, dumma dumma k'aalaan haasayiyaa uray S'oossaw haasayeeppe attin, asaw haasayenna. Ayaw gooppe, I haasayiyaawaa ooninne akeekena. Shin asaw k'onc'c'ibeenna yewuwaa Ayaanaa wolk'k'aan haasayee.
3 Shin nabii asaa maaddanaw, zoranawunne minisanaw asaw haasayee.
4 Dumma dumma k'aalaan haasayiyaa uray barena maaddee. Shin nabii woosa golliyaa maaddee.
5 Hinttenttu ubbay dumma dumma k'aalaan hasayaanawaa taani dosay. Shin nabetetsaa hewaappe aatsaade dosay. Ayaw gooppe, dumma dumma k'aalaan haasayiyaawe he haasayeeddawaa woosa golliyaa maaddanaw billiyaa Asay d'ayooppe, dumma dumma k'aalaan haasayiyaawaappe nabetetsay aad'd'ee.
6 Shin taanaadan ammaniyaawanttoo, ha"i taani hinttent-tukko baade, dumma dumma k'aalaan haasayaadde, sas'aan woy eratetsaan woy nabetetsaan woy tamaarissiyaawaan

hinttenttoo odana d'ayooppe, taani hinttentta ayaa maaddaytaa?

7 Haray atto, shemppuu baynnabay suusulliyaa gidina woy diitsaa gidina kaa'iidde, bare kaassaa dummatetsaa erissana d'ayooppe, suusulliyaa punnooppenne, woy diitsaa diis's'ooppe, Asay wootiide eranee?

8 K'ay s'urumbbaa waasuu loytsi erettana d'ayooppe, olaw oonee giigettanawee?

9 Hawaadankka, k'ay dumma dumma k'aalaan hintte haasaayiyaawe k'onc'c'e gidennaan d'ayooppe, hintte haasayiyaawaa Asay wooti akeekanee? Ayaw gooppe, c'arkkoo hintte haasayiita.

10 Ha alamiyaan c'ora k'aalay de'ee; shin biletsay baynna k'aalay ittuunne baawa.

11 Shin itti Asay haasayiyaa k'aalaa taani erana d'ayooppe, he haasayiyaawe taw imatsaa gidee; taanikka aw imatsaa giday.

12 Hawaadankka, k'ay Geeshsha Ayaanaa imotaa hintte akkanaw loytsi koyyiyaawantta gidiyaa diraw, woosa golliyaa dichchanaw maaddawaa ubbabaappe aatsiide koyyite.

13 Hewaa diraw, dumma dumma k'aalaan haasayiyaawe bare haasayeeddawaa billanaw danddayana mala, S'oossaa woosso.

14 Ayaw gooppe, taani dumma dumma k'aalaan S'oossaa woossooppe, ta ayyaanaykka woossee; shin ta garssa k'ofay ayinne go"ettenna.

15 Yaatina, taani wootoo? Taani ta ayyaanan S'oossaa woosana; k'ay ta k'ofankka S'oossaa woosana. Ta ayyaanan yes's'ana; k'ay ta k'ofankka yes's'ana.

16 Hewaa gidana d'ayooppe, neeni ne ayaanaa s'alalaan S'oossaa galatiyaawaa gidooppe, he sa'aan neeni giyaawaa erenna Asay neeni S'oossaa galatiyaawaa erennaan, neeni galateeddawaan wootiide, «Amen"i» gaanee?

17 Neeni S'oossaa galatiyaawe lo"a; shin hewe yekko bitaniyaa maaddenna.

18 Taani dumma dumma k'aalaan hintte ubbaappe aatsaade haasayiyaa diraw, S'oossaa galatay.

19 Shin taani woosa gollen haratuwaa tamaarissanaw dumma dumma k'aalaan tammu sha"a k'aalatuwaa haasayiyaawaappe ichcheshu k'aalatuwaa ta wozanaa k'ofaan haasayanaw dosay.

20 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hintte iita yewuwaan guutsa naanaa mala gidanaappe attin, k'ofaan guutsa naanaa mala gidoppite; hintte garssa k'ofaan wozanaamatuwaa gidite.

21 S'oossaa Mas'aafan,

«Goday, ‹Taani ha asaw,
dumma dumma k'aalaan haasayiyaa asaaninne,
imatsatuwaa doonaan haasayana.
Shin hewankka,
taani giyaawaa unttunttu sisikkino› yaagee»
geetettiide s'aafetteedda.

22 Simmi dumma dumma k'aalaan haasaayiyaawe ammanennawanttoo malaataa gidiyaawaappe attin, ammaniyaawanttoo malaataa gidenna. K'ay nabatuwaappe haasayettiyaawe ammaniyaawanttoo malaataa gidiyaawaappe attin, ammanennawanttoo malaataa gidenna.

23 Hewaa diraw, ammaniyaa Asay ubbay ittippe shiik'iide, k'ay ubbaykka dumma dumma k'aalaan haasayooppe, tamaaribeenna Asay woy ammanenna Asay geliide, hinttentta ubbaa, «Gooyiita» geennee?

24 Shin tamaaribeenna Asay woy ammanenna Asay woosa golle geliyaa wode, Asay ubbay timbbitiyaa odooppe, I bare sisiyaawaan bare nagaraa akeekee. K'ay he siseeddabaa ubbankka I pirddettana.

25 Aa wozanaan geemmeedda k'ofaykka k'onc'c'ana. Hawaadankka k'ay, «S'oossay tumu hintte giddon de'ee» yaagiide markkattiidde, guufanniide S'oossaw goyinnana.

Asay Ittippe Woossiyaa Wode De'anaw Bessiyaa Wogaa

26 Simmi taanaadan ammaniyaawanttoo, ayee? Hinttenttu ittippe shiik'iyaa wode, huup'iyaan huup'iyaan, ittoo mazimurii de'ee; ittoo tamaarissiyaawe de'ee; ittoo sas'ay de'ee; k'ay ittoo dumma dumma k'aalaan haasaayiyaawe de'ee; ittoo billiyaawe de'ee. Ubbaykka woosa golliyaa maaddiyaawaa gidanaw bessee.

27 Ooninne dumma dumma k'aalaan haasayooppe, laa"u gidiide, woy darooppe heezzu gidiide, kaallaan kaallaan haasayanaw bessee. K'ay hara ittuu unttunttu haasayeeddawaa billo.

28 Shin billiyaa Asay d'ayooppe, dumma dumma k'aalaan haasayiyaawe woosa golliyaan c'o"u go. Bare huup'ewunne S'oossaw haasayo.

29 Nabatuukka laa"u gidiide woy heezzu gidiide haasayino. K'ay haranttu unttunttu giyaawaa shaakkino.

30 Shin S'oossay he sa'aan utteedda haraw ittibaa k'onc'c'issooppe, kasenna haasayiyaawe c'o"u go.

31 Ayaw gooppe, ubbay tamaarana malanne ubbay minnana mala, kaallaan kaallaan timbbitiyaa odanaw danddayiita.

14:21 Isa. 28:11-12

32 Timbbitiyaa odiyaawanttu imotay unttunttoo azazettee.
33 Ayaw gooppe, S'oossay sarotetsaa S'oossaappe attin,
c'abbuwaa S'oossaa gidenna.
Geeshshatuu woosa golletuwaa ubbaan,
34 mac'c'awanttu shiik'uwaa garssan c'o"u giino. Ayaw
gooppe, Ayihudatuwaa higgii giyaawaadankka unttunttu
moodettanaappe attin, shiik'uwaa garssan haasayanaw unt-
tunttoo maati baawa.
35 Mac'c'awanttu shiik'uwaa garssan haasaayiyaawe
pokko gidiyaa diraw, ayentto eranaw koyyooppenne soyin
barenttu asinaa oochchino.
36 S'oossaa k'aalay koyro hintteppe yeeddee? Woy hintte
s'alalaakko yeeddee?
37 Ooninne barena nabiyaa woy S'oossaa Ayyaanay de'iyaa
asaa yaagiide k'oppooppe, taani hinttenttoo s'aafiyaawe Go-
daa azazuwaa gidiyaawaa akeeko.
38 Shin ooninne akeekana d'ayooppe, akeekoppo bashi
aggo.
39 Hewaa diraw, taanaadan ammaniyaawanttoo, timb-
bitiyaa odanaw loytsi amottite. K'ay dumma dumma
k'aalaan haasayiyaawaakka diggoppite.
40 Shin ubbabaykka wogaaninne maaran hano.

15

Kiristtoosi Hayk'uwaappe Denddeeddabaa

1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hinttenttoo
odeedda mishiraachchuwaa k'aalaa hintte akkeeddawaanne
k'ay hintte ammanuu aan ek'k'eeddawaa hinttentta k'ofetsay.
2 Hinttenttu ammanuu mela gidana d'ayooppe, k'ay taani
hinttenttoo odeedda k'aalaa loytsi oyk'k'ooppe, hintte he
mishiraachchuwaa k'aalaan atteeddita.
3 Ayaw gooppe, taani k'ay akkeeddawaa ubbabaappe
aad'd'iide koshshiyaawaa kasetaade hinttenttoo immaaddi.
Hewe ayee gooppe, S'oossaa mas'aafay giyaawaadan, Kirist-
toosi nu nagaraa diraw
4 hayk'k'iide moogetteedda. S'oossaa Mas'aafay
giyaawaadankka, heezzentsiyaa gallassi hayk'uwaappe
5 denddiide, P'es'iroosaw k'onc'c'eedda. Hewaappe
guyyiyaan, bare kiitteedda tammanne laa"atoo
k'onc'c'eedda.
6 Hewaappe guyyiyaan, ichcheshu s'eetuwaappe dariyaa
barena kaalliyaa asaw itti kaala k'onc'c'eedda. Unttunttuppe
dariyaa baggay hanno gakkanaassikka pas'a de'iino; shin
amareedawanttu hayk'k'eeddino.

15:3 Isa. 53:5-12 **15:4** Maz. 16:8-10; Mat. 12:40; Kit. 2:24-32 **15:5** Mat. 28:16-17; Mar. 16:14; Luk'. 24:34, 36; Yoh. 20:19

7 Hewaappe guyyiyaan, Yaak'oobaw k'onc'c'eedda;
guyyeppe bare kiitteedda ubbatoo k'onc'c'eedda.
8 K'ay ubbaappe wurssetsaan, wodii gakkennaan yeletteedda tawukka k'onc'c'eedda.
9 Ayaw gooppe, Yesuusi kiitteedda ubbaappe taani laafa;
taani S'oossaa woosa golliyaa waayisseedda diraw, Yesuusi
kiitteeddawaa geetettaade s'eesettanawukka bessikke.
10 Shin S'oossaa aad'd'o keekatetsaan taani taanakka. K'ay
taw I immeedda aad'd'o keekatetsay mela gidibeenna; shin
taani unttuntta ubbaappe aatsaade ootsaad. Shin taananna
de'iyaa S'oossaa aad'd'o keekatetsay ootseeddappe attin,
taana gidikke.
11 Simmi taana gidooppekka, woy unttuntta gidooppekka,
nuuni ubbay odiyaawe hawaa; hinttenttukka hawaa ammaneeddita.

Asay Hayk'uwaappe Denddanabaa

12 Kiristtoosi hayk'uwaappe denddeeddawaa odiyaawaa
gidooppe, hinttenttuppe itti itti asatuu yaatina wootiide,
«Hayk'k'eedda Asay hayk'uwaappe denddenna» yaagiinoo?
13 Hayk'k'eedda uray hayk'uwaappe denddibeennawaa gidooppe, yaatina hekko Kiristtoosikka hayk'uwaappe denddibeenna giyaawaa.
14 Kiristtoosi hayk'uwaappe denddibeennawaa gidooppe,
yaatina nuuni odiyaawekka mela; k'ay hintte ammanuukka
mela.
15 K'ay nuuni, «Kiristtoosa hayk'uwaappe dentseedda»
yaagiide S'oossaabaa markkatteedda diraw, Aa worddo
markkatuwaa gidiide beetteeddo. Shin hayk'k'eeddawantta
hayk'uwaappe I dentsibeennawaa gidooppe, Kiristtoosakka
dentsibeenna.
16 Ayaw gooppe, hayk'k'eeddawanttu hayk'uwaappe denddennawaa gidooppe, simmi Kiristtoosikka denddibeenna.
17 Kiristtoosi hayk'uwaappe denddibeennawaa gidooppe,
hintte ammanuukka mela; k'ay hintte hawaa gakkanawukka
nagaraanna de'iita.
18 Simmi Kiristtoosa ammaniide hayk'k'eeddawanttukka
k'ay d'ayeeddino giyaawaa.
19 Nuuni ha de'uwaa s'alalaw Kiristtoosan hidooteedda*
gidooppe, ha alamiyaan de'iyaa asaa ubbaappekka nubay
lo"enna.
20 Shin Kiristtoosi hayk'k'eeddawanttu denddoo bayira
gidiide, hayk'uwaappe denddeeddawe tuma.

15:8 Kit. 9:3-6 * **15:19** *Hidootaa:* Kiristtoosan nu wotseedda nu ubbaa hidootay, ha alamiyaan de'uwaassa gidooppe, ha alamiyaan de'iyaa hara asatuwaa ubbaappekka nubay aad'd'iide iita, guussaa.

21 Ayaw gooppe, hayk'uu itti asaa baggana ha alamiyaa
yeedda, hayk'k'eeddawanttu dendduukka k'ay itti asaa bag-
gana yeedda.
22 Ayaw gooppe, Asay ubbay Addaamana ittippetetsaa
med'd'eedda diraw hayk'k'eeddawaadan, Kiristtoosanna it-
tippetetsaa med'd'eedda diraw, ubbay de'oo denddana.
23 Shin ubbaykka bare kaallaan kaallaan denddana. Kirist-
toosi ubbaappe kasetiide denddeedda; hewaappe guyyiyaan,
Kiristtoosawanttu Kiristtoosi yiyaa wode denddana.
24 Hewaappe guyyiyaan, Kiristtoosi maataa ubbaa, go-
datetsaa ubbaanne wolk'k'aa ubbaa d'ayissiide, S'oossaw
bare Aabboo kawutetsaa immiyaa wode, wodiyaa wurssetsay yaanawaa.
25 Ayaw gooppe, S'oossay Aa morkkatuwaa ubbaa Aa
gediyaappe garssanna wotsana gakkanaw, Kiristtoosi mood-
danaw bessee.
26 Ubbaappe wurssetsaan d'ayiidde de'iyaa morkkii
hayk'uwaa.
27 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «S'oossay ubbabaa Aa
gediyaappe garssanna wotsiide moodisseedda» yaagee. Shin
ubbabaa Aa gediyaappe garssanna wotsiide moodisseedda
giyaa wode, ubbabaa ootseedda S'oossaappe attin, yekko
ubbay moodetteedda giyaawe k'onc'c'e.
28 Shin ubbabay Kiristtoosaw moodetteeddawaappe
guyyiyaan, Kiristtoosi k'ay bare huup'ew ubbabaa barena
moodisseedda S'oossaw moodetana. S'oossay k'ay ubbabaa
wurssiide mooddana.
29 Hewaa gidana d'ayooppe, hayk'k'eeddawanttu
kotaa s'ammak'ettiyaawanttu ayaa ootsiinoo?
Hayk'k'eeddawanttu ubbakka denddennawaa gidooppe,
Asay hayk'k'eeddawanttu kotaa ayaw s'ammak'ettii?
30 Yaatina, nuuni ubbaa wode ayaw hassayenna metuwaan
geleettoo?
31 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani nu Godaa Kirist-
toosa Yesuusan taw de'iyaa hinttenan c'eek'ettaadde, gallas-
saan gallassaan hayk'k'ay.
32 Taani Efesoonen asaa k'ofaadan du'aanna
baas'eteeddawe taana ayaa maaddii? Shin
hayk'k'eeddawanttu hayk'uwaappe denddennawaa
gidooppe,

«Simmi moyttenne ushoytte;
ayaw gooppe, nuuni wontti hayk'k'ana» giyaawaa mala.

33 C'imettoppite; iita laggetetsay lo"o hanotaa bayizzee.

15:25 Maz. 110:1 **15:27** Maz. 8:6 **15:32** Isa. 22:13

34 S'illotetsaakko simmite. Nagaraa ootsoppite. Hinttent-
tuppe itti itti Asay S'oossaa erenna; taani hawaa hinttentta
yeellayanaw gay.

Hayk'uwaappe Denddeedda Bollaa Hanotaa

35 Shin itti asay, «Hayk'k'eedda Asay waaniide denddanee?
Unttunttu ayaa mala bollaanna yaannee?» yaagennaan
aggena.

36 Neenoo eeyaw, neeni gadiyaan zeriyaa zeretsay
hayk'k'ennan mokkenna.

37 Neeni zeriyaawe zarggaa gidina woy hara k'ommo
katsaa gidina, ayfiyaa s'alalaappe attin, lammi doliide ke-
siyaawaa gidenna.

38 Shin S'oossay zeretsaw bare doseedda bollaa immee;
k'ay zeretsaa ubbawukka huup'iyaan huup'iyaan unttunttu
bollaa immee.

39 Med'etaa ubbaa ashuu ittuwaa gidenna. Shin asaa ashuu
ittuwaa; mehiyaa ashuu dumma; kafatuwaa ashuukka
dumma; k'ay moliyaa ashuukka dumma.

40 K'ay saluwaa asatetsatuunne sa'aa asatetsatuu de'iino.
Shin saluwaa bollaa bonchchuu dumma; k'ay sa'aa bollaa
bonchchuu dumma.

41 Awayfiyaw Aa huup'e bonchchuu de'ee. Agenawukka
Aa huup'e bonchchuu de'ee. K'ay s'oolinttatookka dumma
bonchchuu de'ee; ayaw gooppe, itti s'oolinttii yekko
s'oolinttiyaappe bonchchuwaan dummatee.

42 K'ay hayk'k'eeddawanttu hayk'uwaappe denddiyaa
wode hewaadan hanana; hayk'k'iyaa bollay moogettiide,
hayk'k'enna bollaa gidiide denddana.

43 Bollay tooshiyaan moogettiide, bonchchuwaan dend-
dana. K'ay daaburaan moogettiide, wolk'k'aan denddana.

44 Med'etaa bollay moogettiide, Geeshsha Ayyaanan kaale-
settiyaa bollaa gidiide denddana. Med'etaa bollay de'ooppe,
k'ay Geeshsha Ayyaanaan kaalesettiyaa bollaykka de'ee.

45 Hawaadankka, k'ay S'oossaa Mas'aafan, «Koyro bitanii,
Addaami, pas'a de'iyaa asaa gidiide med'etteedda» yaagee.
Shin wurssetsaa Addaami de'uwaa immiyaa asaa gideedda.

46 Shin med'etaa Asay koyro yiina, geeddoppe ayaanaa
Asay yeeddappe attin, ayyaanaawe koyro yibeenna.

47 Koyro Addaami biittaappe med'etteedda; I biittaappe
med'etteeddawaa. Laa'entsuwaa Addaami saluwaappe
yeedda.

48 Ha sa'aa asatuu biittaappe med'etteeddawaa malatiino.
K'ay saluwaa asatuu saluwaappe yeeddawaa malatiino.

15:45 Dom. 2:7

49 Nuuni biittaappe med'etteeddawaa malaa mayyeeddawaadan, saluwaappe yeeddawaa malaakka k'ay mayyana.
50 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani giyaawe hawaa; ashuunne suutsay† S'oossaa kawutetsaa laattana danddayenna. K'ay wook'k'iyaawe wook'k'ennawaa laattenna.
51-52 Sisite! Taani hinttenttoo ittibaa s'uuray. Nuuni ubbay hayk'k'okko. Shin wurssetsaa s'urumbbay punettiyaa wode, lip'eedda ayfii s'eellanaw wozanaa aatsenan laamettana. Ayaw gooppe, s'urumbbay punettiyaa wode, hayk'k'eedda Asay wook'k'enna asaa gidiide denddana; nuunikka laamettana.
53 Ayaw gooppe, hawe wook'k'iyaawe wook'k'ennawaa mayyanaw bessee; k'ay hawe hayk'k'iyaawe hayk'k'ennawaa mayyanaw bessee.
54 Shin hawe wook'k'iyaawe wook'k'ennawaa mayiyaa wode, k'ay hawe hayk'k'iyaawe hayk'k'ennawaa mayiyaa wode, he wode, S'oossaa Mas'aafay,
«Hayk'uu s'oonettiide mitetteedda.
55 Hayk'oo, ne yishshay hak'anee?
Hayk'oo, ne s'oonuu hak'anee?»
geedda k'aalay polettana.
56 Hayk'uu dukkiyaa wolk'k'aa nagaraappe demmee; k'ay nagaray wolk'k'aa higgiyaappe demmee.
57 Shin nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana nuuna s'oonissiyaa S'oossaa galatay gakko.
58 Taani siik'iyaa taanaadan ammaniyaawanttoo, hewaa diraw, k'aas's'ennaan min ek'k'ite. Hinttenttu daaburay Godaa baggana mela gidennawaa eriide, ubbaa wode Godaa oosuwaa azallenan ootsite.

16

Yerusaalamen De'iyaa Ammaniyaa Asaw Shiik'eedda Miishshaa Maaduwaa

1 S'oossaa asatoo miishshaa shiishshanaw Galaatiyaan de'iyaa ammaniyaa asatoo taani k'aalaa geleeddawaadan, hinttenttukka k'ay hewaadan ootsite.
2 Hinttenttu taani yaa biyaa wode, miishshaa shiishshenna mala, hintte ubbay Wogaa gallassi gallassi, hintte demmiyaa keenaappe hintte gollen dagayite.
3 Taani yaa gakkiyaa wode, hintte ammaniyaa asaa oona gidooppenne, hintte immeeddawaa gatsana mala, dabddaabbiyaanna unttuntta Yerusaalame kiittana.

† **15:50** Ha sa'aa bolla de'iidde Asay mayyeedda ashuwaanne suutsaa, guussay ha alamiyaa asatetsaa guussaa. **15:51-52** 1 Tes. 4:15-17 **15:54** Isa. 25:8 **15:55** Hos. 13:14

4 K'ay taani unttunttunna baanaw koshshooppe, unttunttu
taananna ittippe baanawantta.

P'awuloosa K'ofatuwaa

5 Taani Mak'idooniyaanna aad'd'aadde, hinttenttukko
baana; ayaw gooppe, taani Mak'idooniyaanna aad'd'ay.
6 Taani biyaasaa hak'a gidooppenne, ta buussan hintte
taana maaddana mala, hintte matan amareeda wodiyaa
gam"ennaan aggikke. Woy balgguwaakka hintte matan
shaac'c'ennan waayya aggana.
7 Ayaw gooppe, taani ha"i yaanna aad'd'aadde he
ogiyaanna hinttentta be'anaw koyyikke. Goday gooppe,
hintte matan amareeda wodiyaa takkanaw k'oppay.
8 Shin taani P'ens's'ek'ostte giyaa gallassay gakkanaw Efe-
soonen gam"ana.
9 Taw oosuu kumeedda aako penggiikka yaan dooyet-
teedda. K'ay taw c'ora morkketuu de'iino.
10 S'imootoose hinttenttukko yooppe, hintte matan I yayye-
naan de'anaadan, Aa loytsi oyk'k'ite. Ayaw gooppe, ikka k'ay
Godaa oosuwaa ootsee.
11 Hewaa diraw, ooninne Aa kad'oppo. Shin I taakko saro
simmana mala, Aa maaddiide sarotetsaan moyzzite. Ayaw
gooppe, taani I ishatuwaanna simmanawaa naaga uttaad.
12 Shin nu ishaa Ap'iloosi yekko ishatuwaanna hintten-
tukko baana mala, taani Aa minisa woossaad. Shin ha"i
hinttenttukko baanaw koyyibeenna; I barew miikkiyaa wode
hinttenttukko baanawaa.

Wurssetsaa Zoriyaanne Sarotaa

13 Beegottite. Ammanuwaan min ek'k'ite. S'alite. Goobite.
14 Oosuwaa ubbaa siik'uwaan ootsite.
15-16 Taanaadan ammaniyaawanttoo, Iss's'ifaanoosinne Aa
soy Asay Giriiken koyro ammaneeddawantta gidiyaawaanne
S'oossaa asatoo ootsanaw barentta immeeddawaa hintte eri-
ita. Hinttenttukka unttunttu mala asawunne, unttunttunna
ootsiyaa ubbaw daaburiyaa ubbaw eeno gaanaadan, taani
hinttentta woossay.
17 Iss's'ifaanoosi, Parddonaas'isinne Akayk'oosi hintte
baynnasaan taana boorasissibeenna diraw, unttunttu
yuussaan taani nashettay.
18 Unttunttu hinttentta ayyaanan miniseeddawaadan,
taanakka ayyaanan miniseedda diraw, hewanttu mala
asatuwaa dogoppite.
19 Iisiyaan de'iyaa ammaniyaa Asay hinttentta, «Saree,
lo"ee» giino. Ak'iilaynne P'irisk'k'illa barenttu soyin
shiik'iyaa woosa golle asaanakka hinttenttoo Godaa sarotaa
wozanaappe kiittiino.

20 Ishatuu ubbay hinttenttoo sarotaa kiittiino.
Ittuu ittuwaanna geeshsha yeretaa yerettiidde sarotettite.
21 Taani P'awuloosi ha sarotaa ta kushiyan s'aafaad.
22 Godaa Yesuusi Kiristtoosa siik'enna Asay de'ooppe, I shek'etteeddawaa gido. Nu Godaw, haaya.
23 Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hinttenttunna gido.
24 Kiristtoosa Yesuusan de'iyaa hinttenttu ubbaanna ta siik'uu gido. Amen"i.

P'awuloosi K'oronttoosa Asaw S'aafeedda Laa'entso Kiitaa Geluwaa

P'awuloosi K'oronttoosa asaw s'aafeedda laa'entso kiitay s'aafetteeddawe, P'awuloosaw K'oronttoosan de'iyaa ammaniyaa asaana de'iyaa gakketsay daro metuwaa giddo geli utteedda wodiyaanna. Itti itti ammaniyaa asatuu itti itti tooshiyaa P'awuloosa bolla wotseeddino; gidooppenne P'awuloosi sigatetsaa med'd'anaw laamotay barew de'iyaawaa bessiide, hewe haniyaa wode wolk'k'aama nashechchaa nashettanaw danddayiyaawaa k'onc'c'issee.

Ha kiitaa koyro doometsaan P'awuloosi K'oronttoosan de'iyaa ammaniyaawanttunna barew de'iyaa gakotetsaa k'onc'c'issiide, ammaniyaawanttu giddon denddeedda tooshiyaassinne p'alk'k'etsaw, I unttunttoo ayaw mino zaaruwaa immeeddentto odee. Hewaannakka gatsiide hawe Aa seeray unttuntta nagaraappe simawunne sigatetsaw kaaletseedda diraw, sisetteedda nashechchaa unttunttoo k'onc'c'issee. Kaalliide k'ay Yihudaan de'iyaa ammaniyaawantta maaddiyaawaa barenttuwaappe c'oo immana mala, unttuntta hassayissee. Wurssetsaa shemppatuwaan P'awuloosi Yesuusappe Kiitetteeddawaa gidiyaawaa bolla shiik'eedda mootoo zaaruwaa k'aalaa immee. Ayaw gooppe, K'oronttoosa ammaniyaawanttu giddon itti itti asatuu barentta tumu Yesuusi Kiitteeddawantta kessiide, «P'awuloosi Yesuusi Kiitteeddawaa gidenna; I wordduwaa» yaagiide, Aa mootiino.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Ubbaappe sintsatiyaa yewuwaa *1:1-11*
P'awuloosanne K'oronttoosan de'iyaa ammaniyaawantta *1:12—7:16*
Yihudaan de'iyaa ammaniyaawanttoo imetteedda maaduwaa *8:1—9:15*
P'awuloosi bare kiitetteedda maataw ek'ettanaw shiishsheedda k'aalaa markkaa *10:1—13:10*
Wurssetsaa k'utiyaa *13:11-14*

1 Taani P'awuloosi, S'oossaa sheniyaan, Kiristtoosi Yesuusi
kiitteeddawenne nu ishay S'imootoosi S'oossaw goyinniyaa
K'oronttoosa katamaan de'iyaa ammaniyaawanttoonne
Akaayiyaan de'iyaa S'oossaa naanaatoo ha dabddaabbiyaa
s'aafeetto.

2 S'oossaa nu Aawuwaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoosappe, aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

P'awuloosi S'oossaw Shiishsheedda Galataa

3 S'oossaa nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa Aawuwaa, maarotetsaa Aawuwaanne mentsetsuwaa ubbaa S'oossaa galatay gakko;

4 S'oossay nuuna nu huup'ew mentsetseedda mentsetsuwaadan, daro waayiyaa waayettiyaawantta nuunikka mentsetsanaadan, nu waayiyaa ubbaan I nuuna mentsetsee.

5 Ayaw gooppe, nuuni Kiristtoosa baggana daro waayiyaa waayettiyaawaadan, hewaadankka, k'ay nuuna Aa baggana daro mentsetsuwaan mentsetsee.

6 Nuuni waayettooppe, hewe hinttena mentsetsanaassanne hinttena ashshanaassa; k'ay nuuni minettooppe, nuuni danddayeedda waayiyaa malaa hinttekka genc'c'iide danddayana mala, S'oossay hinttewukka k'ay mentsetsuwaanne danddayaa immanaassa.

7 Hintte demmana giide, hidootaan naagi utteeddawe daro mina; ayaw gooppe, hintte nuunanna waayetteeddawaadan, hewaadan mentsetsuwaakka nuunanna akkanawaa nuuni ereetto.

8 Nu nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuuni Iisiyaa gadiyaan waayetteedda waayiyaa hinttena hassayissanaw koyyeetto; nu waayyii nu wolk'k'aappe darina, nuuna wod'ee giide, hirggana gakkanaw, nuuna wogay bayinnawaa dees's'eedda.

9 Nuuni nu bolla hayk'uwaa pirdday pirddetteedda yaagiide k'oppeeddo; shin hewe haneeddawe hayk'k'eedda asaa hayk'uwaappe dentsiyaa S'oossaan nuuni ammanettanappe attin, nu huup'iyaan ammanettennaadaana.

10 S'oossay hawaa mala iita hayk'uwaappe nuuna ashsheeda; I nuuna ashshana; sintsappekka I nuuna ashshanawaa giide, hidootaan naagi utteeddo.

11 Hintte woosseedda daro woosan nuw anjjuu simmeedda diraw, daro Asay nu diraw S'oossaa galatana mala, hinttekka k'ay nuuna woosan maaddana koshshee.

Laametteedda P'awuloosa K'ofaa

12 Nuuni c'eek'ettiyaawe hawaa; ha sa'aan nuuni de'iyaa de'uu, ubbaa k'ay hinttenanna nuw de'iyaa ittippetetsay S'oossaa aad'd'o keekatetsaanappe attin, asaa aad'd'eedda eratetsaanna gidennawaa, k'ay S'oossay immeedda geeshshatetsaaninne suuretetsaan nuuni de'iyaawaa wozanaa k'ofay nuw markkattee.

13-14 Ayaw gooppe, hintte nabbabanawunne akeekanaw danddayiyaawaa s'alalaa hinttenttoo s'aafiyaawaappe attin, nuuni harabaa hinttenttoo s'aafokko. Nu Godaa Yesuusa

gallassi nuuni hinttenan c'eek'ettanawaadan, hinttekka nuunan c'eek'ettana mala, hintte ha"i wurssi akeekena yewuwaa gidini wurssi akeekana gaade k'oppay.

15 Hewaa taani loytsa ereedda diraw, hintte laa"u gede go"ettana mala, ubbaappe kasetaade hinttekko baanaw k'ofaa k'achchaad.

16 Taani Mak'idooniyaa baadde hinttenanna gakettanawaanne k'ay yaappe simmaadde hintte mataanna Yihudaa aad'd'ishshin, hintte taana maaddanawaa k'oppa uttaad.

17 Hewaa diraw, taani hewaa k'oppaadde taanan ammanettibeykkita? Taani ta k'ofaa k'achchiyaa wode, sa'aa asaadan itti kutsaan, «Ee, Ee» woy, «Gidenna, gidenna» gaanaw giiga uttaadditaa?

18 Shin S'oossay ammanetteedawaa gidiyaawe tuma gidiyaawaadan, nuuni hinttenttoo odiyaa k'aalay «Ee» giyaawaanne «Gidenna» giyaawaa gidenna.

19 Ayaw gooppe, taani, Sillaasenne S'imootoosi hintte giddon odeedda S'oossaa Na'ay, Yesuusi Kiristtoosi «Ee» giyaawaappe attin, «Gidenna» giyaawaa gidenna. Shin S'oossaa baggana I ubbaa wodekka «Ee».

20 Ayaw gooppe, S'oossay immana geeddabaw ubbaw eeno geeddawe Kiristtoosa baggana polettana; hewaa diraw, nuuni Kiristtoosa baggana S'oossaa bonchchoo, amen"i* geetto.

21 S'oossay Kiristtoosa baggana nuunanne hinttena mentsetseenne okkee.

22 Nuuni aawaa gidiyaawaa erissiyaa maatafaa I nu bolla wotsiide, bare Geeshsha Ayaanaa waasiyaadan, nu wozanaa giddon wotseedda.

23 K'ay taani K'oronttoosa beennaan aggeeddawe hinttena K'ohennaadaana. Hewe worddo gidooppe taana muranaw ta shemppuwaan S'oossay markka.

24 Nuuni hinttena nashechchanaw hinttenanna ittippe ootsiyaawanttappe attin, hintte ammaniyaawaan hinttena godetanaw koyyiyaawantta gidokko; ayaw gooppe, hinttenttu hintte ammanussan minniide de'iita.

2

1 Taani laa'entsuwaa hinttena kayyoyenna mala, hinttekko beennaadan, ta k'ofaa k'achchaad.

2 Ayaw gooppe, taani hinttena kayyoyiyaawaa gidooppe, ha taani kayyoyeedda hintte taana nashechchanaappe attin, oonee taana nashechchanawe?

3 Taani hinttenttoo he dabddaabbiyaa s'aafeeddawe, taana nashechchanaw bessiyaa asatuwaan taani kayyottanaw

* **1:20** *Amen"i:* «Amen"i» giyaa k'aalay hawaan «Ee» yaagettiyaa biletsaa oyk'k'ee.

hinttekko baanaw koyabeennawaassa; taani nashettiyaa wode, hintte ubbaykka k'ay nashettanawaa hintte ubbaan ammanettay.

4 Ayaw gooppe, taani hinttenttoo daro waayiyaaninne tuggaan k'ay daro afotsaana s'aafeeddawe, hinttena kayyoyanaassa gidenna; shin taani hinttena ubbatuwaa ay keenaa siik'aytantto hintte eranaadaana.

Bayizzanchchaw Atto Giyaawaa

5 Shin itti uray haraa kayyoyeeddawaa gidooppe, taani Aa yewuwaa darissanaw koyyikke; I hinttena ubbatuwaa kayyoyeeddappe attin, ta s'alalaa kayyoyibeenna.

6 Hintteppe dariyaa bagga Asay he bitaniyaa mala asaa hewaadan murooppe, he muray aw gidanawaa.

7 Hewaa diraw, he bitanii loytsi kayyottenna mala, hintte aw atto gaanawunne Aa mentsetsanaw bessee.

8 Hewaa diraw, hintte Aa minisiide siik'iyaawaa I erana mala, taani hinttena woossay.

9 Ayaw gooppe, hintte taw azazettanaw ubbaa wode giigi utteedditenttonne k'ay paac'iyaa hintte danddayintto eranaw, he dabddaabbiyaa hinttenttoo s'aafaad.

10 Itti uray naak'k'eeddawaa hintte atto giyaa wode, taanikka k'ay atto gay; taani atto geeddawaa gidooppe, atto geeddawaa ayaanne Kiristtoosa sintsan hintte diraw, atto gaad.

11 Sees'aanay nuukko yiide, nuuna c'immenna mala, taani aatto gaad; ayaw gooppe, nuuni Aa k'ofaa ereetto.

Ooratsa C'aak'uwaa Oosanchchatuwaa S'oonuwaa

12 Taani Kiristtoosa mishiraachchuwaa k'aalaa odanaw S'iro'aadaa beedda wode, Goday yaan taw penggiyaa dooyyi wotseedda.

13 Taani ta ishaa Tiita yaan demmabeenna diraw, taw ayyaanay shemppibeenna. Hewaa diraw, yaan de'iyaa asaa, «Saro de'ite» gaade Mak'idooniyaa baad.

14 Shin Kiristtoosa baggana ubbaa wode nuuna s'oonoo kaaletsiyaa S'oossaa, k'ay Kiristtoosa timirttiyaa nu baggana shittuwaadan, ubbasaa gatsiyaawaa galatay gakko.

15 Ayaw gooppe, nuuni attiyaa asaa gidduwaaninne d'ayiyaa asaa giddon Kiristtoosi S'oossaw yarshshiyaa sawuwaa toshikku giyaa shittuwaa mala.

16 Nuuni d'ayiyaawanttoo zee"iyaa hayk'uwaa; k'ay attiyaawanttoo de'uwaa immiyaa sawiyaa shittuwaa; yaatina, hewaa ootsanaw danddayiyaawe oonee?

17 Nuuni S'oossaa k'aalaa gelobaadan, walakkiide zal"iyaa hara c'ora asatuwaa mala gidokko; shin S'oossay nuuna

kiittina, ammanettiide S'oossaa sintsan Kiristtoosa baggana k'aalaa odeetto.

3

S'oossaa Ooratsa C'aak'uwaa

1 Nuuni shirettiide, nu huup'iyaa sabbanaw doommeed-doyee? Woy hara asatuwaawaadan, sabaa dabddaabbiyaa hinttenttoo yeddanaw woy hintteppe akkanaw koyyeettoo?

2 Hinttenttu hintte huup'iyaan Asay ubbay er-anaadaaninne nabbabanaadan, nu wozanaan s'aafetti utteedda nu dabddaabbiyaa.

3 Ha dabddaabbiyaa Kiristtoosi bare huup'iyaan s'aafiide, nu bolla kiitteeddawe tuma; ha dabddaabbii de'uwaa S'oossaa Geeshsha Ayyaanan asaa wozanaan s'aafetteeddawaappe attin, shuchchaa bolla k'alamiyaan s'aafettibeenna.

4 Nuw Kiristtoosa baggana S'oossaan hawaa mala am-manuu de'ee.

5 Nu danddayay S'oossaappe yiyaawaappe attin, ha oosuwaa nuuni nu huup'iyaan ootsanaw danddayeetto giyaawe nuw ayaynne baawa.

6 Nuuni Ooratsa C'aak'k'oo ootsana mala, S'oossay nuuna danddayisseedda; he Ooratsa C'aak'uu Geeshsha Ayyaanawaappe attin, s'aafetteedda higgiyaawaa gidenna. S'aafetteedda higgii hayk'uwaa ahee; shin Geeshsha Ayyaanay de'uwaa ahee.

7 Shuchchaa wooc'iide s'aafeedda higgii imettiyaa wode, S'oossaa bonchchuu beetteedda; Muse som"iyaan de'iyaa p'ooletsay d'ayiyaawaa gidooppekka, he p'ooletsay daro wolk'k'aama gidiyaa diraw, Israa'eeliyaa Asay Aa som"iyaa tishshi ootsi s'eellanaw danddayibeenna. Hayk'uwaa ahiyaa higgii ootsiyaa oosuu hawaa mala bonchchuwaanna yiyaawaa gidooppe,

8 Geeshsha Ayyaanay ootsiyaa oosuwaa bonchchuu ay keenaa daranee?

9 Ayaw gooppe, Asay pirddaa akkiyaa oosuu bonchcho gi-dooppe, Asay s'illiyaa oosuwaa bonchchuu waaniide daran-ddeeshsha?

10 Ayaw gooppe, kase bonchchuu ha"i bareppe loytsi aad'd'iyaa bonchchuwaa gaasuwaan bonchchuwaa d'ayeeddawe tuma.

11 Ayaw gooppe, he d'ayeeddawan bonchchuu de'iyaawaa gidooppe, med'inaw de'iyaawaan ay keenaa wolk'k'aama bonchchuu de'anddeeshsha?

3:3 Kes. 24:12; Erm. 31:33; Hiz. 11:19; 36:26 **3:6** Erm. 31:31 **3:7** Kes. 34:29

12 Nuuni hidootaan naagiyaa hawaa malabay nuw de'iyaa
diraw, k'onc'c'iyaan s'aliide haasayeetto.
13 Israa'eeliyaa Asay d'ayiyaa bonchchuwaa wurssetsaa
be'enna mala, bare som"iyaa nas'alaan kammeedda Muse
mala gidokko.
14 Shin unttunttu wozanay donc'c'illeedda; ayaw gooppe,
unttunttu Ec'a C'aak'uwaa nabbabiyaa wode, hachche
gakkanawukka, he nas'alay unttunttu wozanaa kammi
wotseedda; ooninne Kiristtoosanna gakettiyaa wode
s'alalaan he nas'alay kichchee.
15 Shin unttunttu Muse mas'aafaa nabbabiyaa wode
ubbaan hachche gakkanawukka, he nas'alay unttunttu
wozanaa kammi wotseedda.
16 Shin S'oossaa Mas'aafay, «Ooninne Godaakko simmiyaa
wode, awudenne he nas'alay k'aarettee» yaagee.
17 Goday Geeshsha Ayaana. Godaa Ayyaanay de'iyaa saan
ayiletetsay baawa.
18 Nuuni ubbaykka nas'alaan kamettibeenna som"iyaan
Godaa bonchchuwaa be'ana* k'ay Geeshsha Ayaana gidiyaa
Godaappe yiyaa he bonchchuu nuuna barena malatissiide,
bonchchuwaappe bonchchoo laammana.

4

P'awuloosi Bare Oosuwaan Ammanetteeda Asaa

1 Simmi S'oossay nuw ha oosuwaa bare maarotetsaan oot-
sanaadan immeedda diraw, nuuni salettokko.
2 Nuuni geeman ootsiyaa yeellayiyaa oosuwaa ubbaa ag-
goytte; k'ay geniyaa oosuwaakka ootsokko; woy S'oossaa
k'aalaa wordduwaanna walakkokko. Hewaadankka, tu-
muwaa k'onc'c'iyaan haasayiide, S'oossaa sintsan suure
wozanaw nuuna shiishshoytte.
3 Nuuni odiyaa wonggalaa mishiraachchuu geem-
meeddawaa gidooppekka, d'ayiyaa asatuwaa s'alalaw
geemmeedda.
4 Ha sa'aa s'oossay ammanenna asatuwaa k'ofaa
jollisseedda; Kiristtoosa bonchchuwaa, wonggalaa
mishiraachchuwaa poo'uwaa barenttoo poo'iyaawaa,
S'oossaa malatiyaawaa unttunttu be'enna mala, unttuntta
diggeedda.
5 Ayaw gooppe, Yesuusi Kiristtoosi Godaa gidiyaawaanne
Aa diraw nuuni nu huup'iyaan hinttenttoo k'ooma
gidiyaawaa odettooppe attin, nubaa odokko.

3:13 Kes. 34:33 **3:16** Kes. 34:34 * **3:18** ***Nas'alaan kamettibeenna som"iyaan:*** Itti asaa de'uwaan sintsa hananabay, kahaa garssan p'olk'k'i beet-
tiyaawaadan guussaa.

6 Ayaw gooppe, «D'umaappe poo'uu poo'ana» geedda
S'oossay nu wozanaan bare poo'uwaa poo'isseedda; k'ay
I bare bonchcho eratetsaa poo'uwaa Kiristtoosa sintsan
poo'iyaawaa nuw immanaw poo'isseedda.
7 Shin ubbaappe aad'd'iyaa wolk'k'ay S'oossawaappe attin,
nuussa gidennawaa bessanaw nuw ha minjjay urk'k'aappe
med'etteedda miishshaa gideedda nu giddon de'ee.
8 Nuuni ubbaa bagganakka un"etteeddo; shin
me'erettibeykko; k'ay itti itti wode sid'eetto; shin nu
ubbaannakka aggibeykko.
9 Nuuni yederssetteeddo; shin S'oossay nuuna olibeenna;
k'ay nu morkketuu nuuna oli aggeeddino; shin nuuni
d'ayibeykko.
10 K'ay Yesuusa de'uu nu asatetsan beettana mala, nuuni
ubbaa wode Aa hayk'uwaa nu asatetsan tookki yuuyyeetto.
11 Ayaw gooppe, hayk'k'iyaa nu asatetsaa bolla Yesuusa
de'uu beettana mala, pas'a de'iyaa nuuni Aa diraw, ubbaa
wode hayk'k'eetto.
12 Hewaa diraw, hayk'uu nu giddon ootsee; shin de'uu k'ay
hintte giddon ootsee.
13 S'oossaa Mas'aafay, «Taani ammaneedda diraw
haasayaaddi» yaagee; he ammanuwaa ayyaanay nuwukka
de'iyaa diraw, nuunikka ammaneetto; hewaa diraw,
haasayeetto.
14 S'oossay, Godaa Yesuusa hayk'uwaappe dentseeddawe,
nuunakka k'ay Yesuusanna hayk'uwaappe dentsiide, hintte-
nanna ittippe bare sintsa shiishshanawaa ereetto.
15 Hawe ubbay hintte diraassa; S'oossaa aad'd'o keekatet-
say daro asaa gakkiyaa wode, Asay S'oossaa bonchchoo daro
galataa immana.

Ammanuwaan De'ussaa
16 Hewaa diraw, nuuni salettokko; nuw haray atto, bolla
bagga asatetsay wook'k'inttokka, garssa bagga asatetsay gal-
lassan gallassan ooras's'ee.
17 Ayaw gooppe, ha"iw waayettiyaa ha guutsa waayyii,
ubbaappe loytsi dariyaa med'inaa bonchchuwaa nuw beetis-
sana.
18 Nuuni beettenawaa s'eelleettoppe attin, beettiyaawaa
s'eellokko; ayaw gooppe, beettiyaabay ha"issa; shin beette-
nawe med'inaw de'iyaawaa.

5

1 Ayaw gooppe, nuuni de'iyaa ha sa'aa dunkkaanii
kolettooppe, nuw Asay kees's'ibeenna gollii, S'oossay

4:6 Dom. 1:3 **4:13** Maz. 116:10

kees's'eeddawe, saluwaan med'inaw de'iyaawaa nuuni ereetto.
2 Nuuni ha alamiyaan de'iidde daro ooleettonne saluwaan
de'ana nu golliyaa mayyanaw loytsi amotteetto.
3 Nuuni hewaa mayyiide, kallottokko;
4 nuuni ha sa'aa dunkkaaniyaan de'iidde, dees'ettiide
ooleetto; ayaw gooppe, hayk'k'iyaa asatetsay de'uwaan mitet-
tana mala, nuuni mayyanaw koyeettoppe attin, kallottanaw
koyyokko.
5 Nuuna hawoo giigisseeddawe S'oossaa; k'ay I bare
Geeshsha Ayaanaa waase ootsiide, immeeddawe Aa.
6 Hewaa diraw, nuuni ubbaa wode ammanetteeto; k'ay
nuuni nu gollen ha asatetsan de'eedda keenan, Godaappe
shaakettiide de'iyaawaakka ereetto.
7 Ayaw gooppe, nuuni ammanuwaan de'eettoppe attin,
be'iyaawaan de'okko.
8 Nuuna ammantsee; k'ay ha asatetsan nu golliyaa aggi
golle biide Godaanna ittippe de'iyaawe nuuna nashechchee.
9 Hewaa diraw, nuuni k'ay ashuwaan de'ina de'ana d'ayina,
nu k'ofay Aa nashechchanaassa.
10 Ayaw gooppe, nuuni huup'iyaan huup'iyaan ootseedda
oosuu lo"a gidina, woy iita gidina, nuw bessiyaawaa
akkanaw, Kiristtoosa pirddaa oydiyaa sintsan ubbaykka
shiik'anaw bessee.

Asaa S'oossaanna Dabboyiyaa Oosuwaa

11 Hewaa diraw, nuuni S'oossaw yayyussay ayentto eriide,
hewaadan k'ay asaakka ammantseetto; S'oossay nuuna ub-
baanna eree; k'ay hinttekka hintte wozanaa k'ofaan nuuna
eriita yaagaade k'oppay.
12 Beettiyaaban c'eek'ettiyaawanttuppe attin, wozanaan
de'iyaawan c'eek'ettenna asatoo hintte odi zaariyaabay
de'ana mala, hintte nuunan c'eek'ettanaadan, nuuni
hinttenttoo gaasuwaa gidanaw koyyiyaawaappe attin,
nuuna galatanaw koyyokko.
13 Nuuni gooyiyaawaa gidooppe, S'oossaa
bonchchuwaassa; woy k'ay wozanaanna de'iyaawaa
gidooppekka, hinttena go"anaassa.
14 Kiristtoosa siik'uu nuuna giddee; ayaw gooppe, itti Asay
asaa ubbaw hayk'k'eeddawaa nuuni akeekeeddo; hewaa gi-
dooppe Asay ubbay aanana hayk'k'eedda.
15 Pas'a de'iyaawanttu barenttu diraw
hayk'k'eeddawoonne k'ay hayk'uwaappe denddeeddawoo
de'anaappe attin, sintsappe barenttu huup'ew de'enna mala,
I asaa ubbaa diraw hayk'k'eedda.

16 Hewaa diraw, nuuni hawaappe sintsaw oonanne asaa
k'ofaan pirddokko; haray atto, nuuni Kiristtoosa kase asaa
k'ofaan pirddeeddawaa gidooppekka, simmi sintsappe
hewaadan pirddokko.
17 Hewaa diraw, ooninne Kiristtoosanna de'ooppe,
ooratsa med'etaa; c'imay aad'd'eedda; be'ite, ubbabaykka
ooras's'eedda.
18 Kiristtoosa baggana nuuna barenanna sigetseedda
S'oossay ubbabaakka ootseedda; k'ay I nuw haratuwaa
barenanna sigetsiyaa oosuwaa immeedda.
19 S'oossay Kiristtoosa baggana asaa ubbaa barenanna
sigetsee; asaa nagaraakka asaa bolla paydenna; k'ay asaa
barenanna sigetsiyaa kiitaakka nuw immeedda.
20 Simmi S'oossay nu baggana hinttenttoo
haasayiyaawaadan, nuunikka Kiristtoosa diraw haasayiyaa I
kiitteeddawantta; k'ay nuuni hinttena, «S'oossaanna sigettite»
giide, Kiristtoosa diraw woosseetto.
21 Nuuni S'oossaa s'illotetsaa Kiristtoosa baggana akkana
mala, nagaraa erenna Kiristtoosa nu diraw, S'oossay na-
garanchcha ootseedda.

6

1 Hintte nuunanna S'oossaa oosuwaa ootsiidde, Aa aad'd'o
keekatetsaa akkiide hanenna ogiyaan go"ettenna mala, nu-
uni hinttena woosseetto.
2 Ayaw gooppe S'oossay,
«Taani injje wodiyaan,
neeni giyaawaa sisaad;
k'ay atotetsaa gallassi,
neena maaddaaddi»
yaagee. Be'ite, injje wodii ha"a. Be'ite, atotetsaa gallassay
hachcha.
3 Nuuni nu oosuwaa ooninne boranawaa koyyokko; k'ay
oonanne d'ubbanawaa koyyokko.
4 Shin ubbabaan nuuni S'oossaa oosanchchatuwaa
gidiyaawaa nu huup'iyaan besseeddo; daro genc'c'an,
waayiyaan, metuwaan, wolk'k'aama tuggaan,
5 lissuwaan shoc'ettiyaawaan, k'ashuwaan, shabbirettus-
saan, daaburaan, gem"ishuwaa d'ayiyaawan, s'oomaan,
6 geeshshatetsaan, eratetsan, danddayan, keekatetsan,
Geeshsha Ayyaanan, tumu siik'uwaan,
7 tumuwaa haasayiyaawan, S'oossaa wolk'k'an nuuni
S'oossaa oosanchchatuwaa gidiyaawaa nu huup'iyaan
besseeddo; k'ay s'illotetsaa tooraa ushechcha kushiyan,
gonddalliyaa haddirssa kushiyan oyk'k'ana.

6:2 Isa. 49:8

8 Nuuni bonchchetteeddonne tooshetteeddo; boretteed-
donne galatetteeddo. K'ay tumuwaa haasayeetto; shin Asay
nuuna wordduwaa giide k'oppee.
9 Nuuni Asay erenna asaa mala; shin Asay ubbay
nuuna eree; nuuni hayk'k'eedda asaa mala; shin hintte
be'iyaawaadankka de'eetto; muretteedda asaa mala; shin
hayk'k'ibeykko.
10 Nuuni kayyottiyaawantta gidooppekka, ubbaa wode
nashetteetto. Hiyyeesaa malateetto; shin daro asaa durey-
eetto; k'ay ayaynne baynna asaa malateetto; shin ub-
babaykka nuwaa.
11 K'oronttoosan de'iyaa asaw, nuuni hinttenttoo
k'onc'c'iyaan odeeddo; nu uluwaakka hinttena besseeddo;
12 Nuuni hinttenttoo d'ibibeykko; d'ibeeddawanttu hint-
tena. Nuuni nu uluwaa hinttenttoo gentsibeykko; shin hintte
uluwaa nuw gentseeddawanttu hinttena.
13 Ha"i taani ta naanaw haasayiyaawaadan, hinttenttoo
haasayay; nuuni hinttena nu uluwaa besseeddawaadan,
hinttekka nuuna hintte uluwaa aassi dooyyiide bessite.

Ammanenna Asaana Zuppetenna Mala Seeraa

14 Ammanenna asatuwaana zuppetiide, giigenna oosuwaa
ootsoppite. Ayaw gooppe, s'illotetsawunne nagaraw ayaan
gaketsay de'ii? Poo'oonne d'umaw ayaan ittippetetsay de'ii?
15 Kiristtoosanne Daabiloosa* ittippe gatsiyaabay ayee?
K'ay ammaniyaawenne ammanennawe kos's'iyaawe ayee
de'ii?
16 S'oossaa Geeshsha Gollewunne eek'aw aybe zuppetetsay
de'ii? Ayaw gooppe S'oossay,
«Taani unttunttu giddon de'ananne
unttunttu giddon hamettana.
Taani unttunttu S'oossaa gidana;
k'ay unttunttukka ta asatuwaa gidana»
geeddawaadan, nuuni de'uwaa S'oossaa geeshsha golliyaa.
17 Hewaadankka, k'ay Goday,
«Unttunttu giddoppe kesite;
unttunttuppe shaakettite.
Tunabaakka bochchoppite.
Taani hinttena mokka akkana.
18 K'ay taani hinttenttoo aawuwaa gidana;
hinttekka taw attuma naanatuwaanne,
mac'c'a naanatuwaa gidanita.
Taani Ubbaappe Wolk'k'aama Goday,

---

* **6:15** *Daabiloosa:* Giriikiyaa mas'aafay «Beliyar» gee. Hewaa guussay Ibrayiss's'iyaan «Beliyal» giyaawaa. Laa"uwaa biletsaykka «Makkalanchchaa» woy «Maaddennawaa» guussaa. **6:16** Wog. 26:12; Hiz. 37:27; 1 K'or. 3:16; 6:19 **6:17** Isa. 52:11

hawaa oday»
yaageedda.

7

1 Hewaa diraw, ta siik'atoo, S'oossay ha ubbabaa nuw
immana geeddawaappe hini baggan, nu ashuwaanne nu
shemppuwaa tunissiyaa ubbabaappe nu huup'iyaa ane
geeshshoytte; k'ay S'oossaw yayyiyaawaan ubbaanna geeyyi-
ide de'eetto.

P'awuloosa Nashechchaa

2 Hintte uluwaa nuuna bessite; nuuni oonanne
naak'k'ibeykko; oonanne k'ohibeyikko; k'ay oonanne
c'immibeykko.

3 Taani hewaa hintte bolla pirddanaw giikke; ayaw gooppe,
taani kase hinttenttoo geeddawaadankka, hinttenttu nu
wozanaan de'iita; nuuni de'inakka hayk'k'inakka, ittippe
de'eetto.

4 Taani haasayiyaawaa hintteppe k'osikke; taani hinttenan
c'eek'ettay; nu waayiyaa ubbaan taani loytsa minnaynne
nashettay.

5 Ayaw gooppe, haray atto nuuni Mak'idooniyaa beedda
wode, ubbaa bagganka waayetteeddoppe attin, shemp-
pibeykko; hara asaana walassay de'ee; nu wozanaankka
yashshay de'ee.

6 Shin kawusheeddawantta mentsetsiyaa S'oossay, Tiito
yuussaan nuuna mentsetseedda.

7 Nuuna kasewaappe aatsi nashechchiyaawe, Tiito yuussaa
s'alalaa gidenna; shin hintte Aa mentsetseeddawe, hintte
taana be'anaw amotteeddawaanne taw k'aretteeddawaa
k'ay hintte taana maaddanaw giigetteeddawaa I nuw
odeedda.

8 Ayaw gooppe, ta dabddaabbii hinttena kayyoyeeddawaa
gidooppekka, ayaw s'aafaadditaashsha giikke; ayaw
s'aafaadditaashsha gooppekka, ta dabddaabbii hinttena
guutsaa wodiyaa kayyoyeeddawaa be'ay.

9 Ha"i taana nashechchiyaawe taani hinttena kayyoy-
eedda diraassa gidenna; shin hintte kayyuu hinttena na-
garaappe zaareeddawaa diraassa; ayaw gooppe, nuuni
hinttena ayaaninne k'ohennaadan, S'oossay bare koyyeed-
dawaadan, hinttena kayyoyeedda.

10 Ayaw gooppe, S'oossay koyyiyaa kayyuu nagaraappe
zaariide atotetsaakko ahee; hewekka taani bayizzaaddi
geena wozanaa; shin alamiyaa kayyuu hayk'uwaa ahee.

11 S'oossay he hintte kayyuwaan ay ayifiyaa immeeddentto
be'ite. Hinttena ay keenaa dentsetseeddenttonne hintte

6:18 2 Sam. 7:14; 1 Od. 17:13; Isa. 43:6; Erm. 31:9

geeshshatetsaa tumayanaw hinttena ay keenaa zaaruwaa imisseeddentto, ay keenaa hank'k'etseeddenttonne ay keenaa taw yashisseeddentto, ay keenaa seelisseeddentto, ayaa keenaa taana laamotisseeddenttonne naak'o oosuwaa ootsawantta muranaw ay keenaa giigisseeddentto paac'c'i be'ite; hintte hintte huup'iyaan geeshsha gideeddawaa ubbabankka erisseeddita.

12 Hewaa diraw, taani he dabddaabbiyaa hinttenttoo s'aafeeddawaa gidooppekka, naak'k'eedda uraa woy naak'etteedda uraa diraassa gidenna; shin hintte nuw woyissaa k'oppinttonne S'oossaa sintsan hinttenttoo k'onc'c'issanaw taani s'aafaad.

13 Nuuni minneeddawe hewaa diraassa; he nu minotaa bolla, Tiito nashetteeddawoo nuuni ubbaappe dariyaa nashechchaa nashetteeddo. Ayaw gooppe, hintte ubbay Aa hirggaappe shemppisseeddita.

14 Taani hinttewaa sabbaade aw odina, hintte taana yeellayibeykkita; shin nuuni hinttenttoo ubbaa wode tumuwaa haasayeeddo; hewaadankka, nuuni Tiito sintsan hinttewaa sabbeeddawe tuma gideedda.

15 Hewaa diraw, hintte ubbay aw yayyiide kokkoriidde, Aa wooti mokkeedditenttonne k'ay aw ay keenaa azazetteedditentto I hassayiyaa wode, hinttena loytsi siik'ee.

16 Taani ubbabaan hinttena ammaniyaa diraw nashettay.

8

S'oossaa Asatuwaa Keekatetsaa Imotaa

1 Nuwaadan S'oossaa asatoo, S'oossaa aad'd'o keekatetsay Mak'idooniyaa ammaniyaawanttu giddon ootseeddawaa hinttena erissanaw koyyeetto.

2 Unttunttu aad'd'eedda waayiyaan wolk'k'aama paac'iyaa paac'etteeddino; shin unttunttu hiyyeesaa gidooppekka, barenttu immiyaawan daro keekinonne k'ay wolk'k'aama nashechchaa nashettiino.

3 Ayaw gooppe, unttunttu barenttu wolk'k'aa keenaa k'ay haray atto barenttu wolk'k'aappekka dariyaawaa dosiide immeeddawoo taani markka.

4 Unttunttu S'oossaa asatuwaa maaddiyaa lo"o oosuwaa nuunanna ootsanaw nuuna daro woosseeddino.

5 Unttunttu nuuni k'oppeeddawaappe aatsiide ootseeddino; kasetiide unttunttu barenttu huup'iyaa Godaw immeeddawaappe guyyiyaan, S'oossaa sheniyaadan, nuwukka barenttu huup'iyaa immeeddino.

6 Hewaa diraw, nuuni ha lo"o oosuwaa doommeedda Tiito gujji ootsanaadaninne hinttena maaddiide, he oosuwaa polissanaadan Aa woosseeddo.

7 Shin hintte ubbabaan, ammanuwaan, haasayan, eratetsan, wolk'k'aama lo"o amuwaan, nuuna siik'iyaawankka duretteeddawaadan, ha lo"o oosuwaankka hinttenttu keeka gidanawaa nuuni koyyeetto.
8 Taani hewaa azazanaw giikke; shin haratuwaa wolk'k'aama lo"o amuwaa baggana hintte siik'uu ay keenaa tumentto eranaw gay.
9 Ayaw gooppe, hintte nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsaa eriita; Kiristtoosi dure gidi de'iide, hintte Aa hiyyeesatetsan durettanaadan, hintte diraw hiyyeeseedda.
10 Taani ha yewuwaa hinttena zoriyaawe hawaa; zillaytsi hintte doommeeddawaa ha"i wurssiyaawe hinttenttoo lo"a; hintte ooso s'alalaw gidennaan, ootsana k'ofawukka kaseteeddawantta.
11 Hintte ootsanaw loytsi amotteeddawe ootsiide poleeddawaanna giiga gidana mala, hinttenttoo danddayetteeddawaadankka oosuwaa polite.
12 Ayaw gooppe, itti uray immanaw loytsi koyyooppe, I barew de'eedda keenaa immanaappe attin, aw baynnawaa aappe akkena.
13 Ayaw gooppe, taani haranttu waayiyaappe shemppina, hintte waayettite giikke; hintte ubbaykka k'araa de'anaadanappe attin.
14 Unttunttu palahay hintte pac'aa kuntsana mala, hinttenttoo ha wodiyaan de'iyaa palahay unttunttu pac'aa kuntsana koshshee; laa"uukka hewan k'araan go"ettiino.
15 S'oossaa Mas'aafan, «Darissiide shiishsheeddawoo palahibeenna; k'ay guutsaa shiishsheeddawookka pac'c'ibeenna» geetettiide s'aafetteedda.

Tiitanne Aa Laggetsaa

16 Shin nuuni hinttenttoo k'oppiyaawaa mala, wolk'k'aama k'ofaa Tiita k'ofisseedda S'oossaa galatay gakko.
17 Tiito hinttekko baanaw bare k'ofaa k'achcheeddawe, bare huup'iyaan hinttena maaddanaw daro amotteedda gishshaappe attin, nu zoriyaa s'alalaa akkeeddawaana gidenna.
18 Mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaa bare oosuwaan ammanettiyaa ammaniyaawanttu sintsa ubbaan daro bonchchetteedda ishaa nuuni aanana ittippe kiitteetto.
19 Hewaa bollan k'ay, ha nuuni ootsiyaa lo"o oosuwaa I nuunanna ittippe ootsanawunne Godaa bonchchoo nuuni haratuwaa maaddanaw loytsi amottiyaawaa bessanaw ammaniyaa asatuu Aa dooriide suntseeddino.
20 Nuuni ootsiyaa ha keeka imotaa diraw, ooninne nuuna zigirenna mala naagetteetto.

8:15 Kes. 16:18

21 Ayaw gooppe, nuuni Godaa sintsaan lo"obaa ootsanawaa
s'alalaa gidenna; shin asaa sintsankka lo"obaa ootsanaw
k'oppeetto.
22 Nuuni daro gede paac'c'i be'eedda nu ishaa, ubbaa wode
hinttena maaddanaw daro amottiyaawaa, ha asatuwaana
hinttekko kiitteetto; k'ay ha"i I hinttena daro ammaniyaa di-
raw, hinttena maaddanaw kasewaappe aatsiide loytsi amot-
tee.
23 Tiitowaa gidooppe, I hinttena maaddanaw taananna
ittippe ootsiyaa ta laggiyaa; yekko ishatuwaabaa gidooppe,
unttunttu ammaniyaa asatuu kiitteeddawanttanne
unttunttu de'uu Kiristtoosa bonchchissiyaawaa.
24 Simmi ammaniyaawanttu ubbatuu hintte siik'uu tuma
gidiyaawaa erana mala, k'ay nuuni hinttewaa sabbiyaawe
likke gidiyaawaa erana mala, hintte siik'uwaa unttuntta
bessite.

9

Pac'ay De'iyaawantta Maadussaa

1 Yihudaan de'iyaa geeshsha asatuwaa maaddanaw yed-
diyaabaw taani hinttenttoo s'aafanaw koshshenna.
2 Hintte maaddanaw loytsi amottiyaawaa taani eriyaa di-
raw, Mak'idooniyaan de'iyaa asaw hinttewaa sabbaad. Taani
unttunttoo, «Akaayiyaan de'iyaa ishatuu zillaytsippe doom-
miide, maaddanaw giigetteeddino» yaagaade odaaddi; k'ay
hintte wolk'k'aama amuukka unttunttuppe dariyaa bagga
dentsetseedda.
3 Shin taani unttunttoo geeddawaadankka nuuni ha
yewuwaa hinttenan c'eek'ettiyaawe mela gidenna mala,
hintte giigetteeddawantta gidanaadan, ha ishatuwaa
hinttekko kiittay.
4 Mak'idooniyaa asatuu taananna yiide, hintte giigetten-
nan de'ishshin, hinttena demmooppe, nu s'alalaa giden-
naadan, hintte nuuppe aad'uwaa yeellatanita; shin nuuni
hinttena loytsi ammaniide c'eek'etteeddawaassa.
5 Hewaa diraw, taani ha ishatuu taappe sintsati hint-
tekko biide, hintte immana geedda imotaa kasetiide giigis-
sana mala, unttuntta woossanaw koshshiyaawaa akeekaad.
Hewaappe guyyiyaan, he imotay taani gakkiyaa wode giigi
uttanawaa; hewe k'ay wolk'k'aan hintte immiyaawaa giden-
naan, dosiide immiyaawaa erissee.
6 Hawaa akeekite; guutsa zeretsaa zeriyaa uray guutsa
katsaa c'akkana; daro zeretsaa zeriyaa uray k'ay daro katsaa
c'akkana.

8:21 Lem. 3:4

7 S'oossay nashechchan immiyaa uraa siik'iyaa diraw,
k'arettiidde woy dosennan immiyaawaa gidennaan,
immiyaa uray huup'iyaan huup'iyaan bare wozanaan
k'oppeeddawaa immo.
8 S'oossay hinttenttoo gidiyaawe ubbaa wode
de'anaadaaninne k'ay haratookka hintte immanaw
gidiyaawe de'anaadan hinttena koshshiyaa ubbabaa
hinttenttoo immanaw danddayee.
9 S'oossaa Mas'aafay,
«I hiyyeesaa asaw darissiide immee;
k'ay Aa s'illotetsay med'inaw de'anawaa»
yaagee.
10 S'oossay, zeriyaawoo zeretsaanne maanaw k'umaa im-
miyaawe, hinttena koshshiyaa zeretsaa ubbaa hinttenttoo
immana; k'ay hintte s'illotetsaappe daro ayfiyaa ayifissanaw
he zeretsaa dichchanawaa.
11 Daro Asay hintte immiyaa imotaa nuuppe akkiide,
S'oossaa galatanaadan, hintte ubbaa wode darissiide im-
miyaawantta gidana mala, S'oossay hinttena ubbaa baggana
dureyana.
12 Ayaw gooppe, ha hintte ootsiyaa oosuu S'oossaa naanaw
koshshiyaawaa kuntsi immiyaawaa s'alalaa gidenna; shin
S'oossaw daro galataa immiyaawan kumiide goggee.
13 Ha hintte oosuu hintte ammanuwaa erissiyaa diraw,
daro Asay Kiristtoosa wonggalaa hintte ammaniide
markkattiyaawoonne hintte maaduwaa unttunttunnanne
haraa ubbatuwaanna shaakkiide, darssi immiyaawoo
S'oossaa bonchchana.
14 Unttunttu hinttenttoo S'oossaa woossiidde, hinttenan
de'iyaa S'oossaa aad'd'o keekatetsay zaway bayinnawaa di-
raw, hinttena laamoteetto.
15 Zaway bayinna S'oossaa aad'd'o keekatetsaa diraw,
S'oossaa galatay gakko.

10

P'awuloosi Mootiyaawantto Zaareedda Zaaruwaa

1 Taani P'awuloosi, hintte, «I nuunanna de'iyaa wode
ashikke» giyaawe, k'ay, «Nuuppe haakki de'iyaa wode nu
bolla s'alee» giyaawe, lo"anne ashikke gideedda Kiristtoosa
baggana hinttena woossay.
2 Nuuna ha sa'aa dooyaadan de'iino giide k'oppiyaa itti itti
asatuwaa bolla taani s'alanawaa eray; shin taani hinttekko
biyaa wode hintte taana s'alissenna mala, hinttena woossay.
3 Ayaw gooppe, nuuni ha sa'aan de'ooppekka, ha sa'aa
asaadan olettokko.

9:9 Maz. 112:9 **9:10** Isa. 55:10

4-5 Ayaw gooppe, nuuni olettiyaa tooray ha sa'aawaa gidenna. Shin geessuwaa laalanaw wolk'k'aanna de'iyaa S'oossaa tooraa. Nuuni asaa k'ofaa d'ayisseetto; k'ay S'oossaa eratetsaa bolla denddiide d'ubbiyaa otoro k'ofaa ubbaa laaleetto. He k'ofaa ubbay Kiristtoosaw azazettana mala omoodeetto.
6 Hintte azazettiyaawaa poleeddawaappe guyyiyaan, azazettenan is's'iyaawaa ubbaa nuuni muranaw giigettana.
7 Hintte sintsan de'iyaawaa s'eellite; ooninne barena Kiristtoosawaa giide k'oppooppe, hewaa gujji k'oppo; Kiristtoosawaa I gideeddawaadan, nuunikka k'ay aawaa.
8 Ayaw gooppe, Goday nuw immeedda nu aawotetsaan taani loytsa otorettiyaawaa gidooppekka, hewan yeellatikke; he nuw immeedda aawotetsay hinttena kees's'anaassappe attin, kolanaassa gidenna.
9 Taani ta dabddaabbiyaan hinttena yashissanaw s'aafo asaa malaataade beettanaw koyyikke.
10 Ayaw gooppe, itti itti asay, «P'awuloosa dabddaabbii dees'onne wolk'k'aama; shin s'eelliyaa wode I daaburanchcha; Aa haasayaykka patsenna» yaagee.
11 Hewaa mala Asay nuuni haakuwaan de'iidde s'aafiyaa dabddaabbiyaaninne yaan hinttenanna de'iidde ootsiyaa oosuwaan dummatetsi bayinnawaa akeekana koshshee.
12 Nuuni barena nashshiyaa itti itti asatuwaana nuuna paydanaw woy likkissanaw koyyokko; shin unttunttu barena ittuu ittuwaanna likkissiiddinne k'ay barena ittuu ittuwaanna k'arayiidde, ubbaanna eeyeeddino.
13 Shin nuuni S'oossay nuw esseedda zawaa giddon c'eek'ettiyaawaappe attin, he zawaappe pinniide c'eek'ettokko; he zaway hinttekkokka gakkee.
14 Nuuni hinttekko gakkibeennawaa malatiide, zawaa pinnokko; ayaw gooppe, nuuni Kiristtoosa mishiraachchuwaa k'aalaa odiidde, hinttekko kase gakkeeddo.
15 Nuuni S'oossay esseedda zawaa pinniide, hara Asay ootseedda oosuwaan c'eek'ettokko; shin hintte ammanuu dic'c'i dic'c'i biyaa wode, nuuni hintte giddon ootsiyaa oosuwaa zaway kasewaappe loytsi aakki aakki baanawaa giide k'oppeetto.
16 Nuuni mishiraachchuwaa k'aalaa hintte de'iyaasaappe hini baggan odana; k'ay hara zawaan oosetti diggeedda oosuwaankka c'eek'ettokko.
17 Shin S'oossaa Mas'aafay,
«C'eek'ettiyaa uray ooninne
Godaa lo"otetsaabaan c'eek'etto»
yaagee.

10:17 Erm. 9:24

18 Ayaw gooppe, Goday nashshiyaa uraappe attin, barena nashshiyaa uray galatettenna.

11

P'awuloosanne Barena Yesuusi Kiitteedda Giyaa Word-danchchatuwaa

1 Hintte ta eeyatetsaa guutsaa danddayintto lo"a. Hayyanaa danddayite.

2 S'oossay k'anaattiyaawaadan, taanikka hinttew k'anaatay; ayaw gooppe, taani hinttena itti attumawoo, Kiristtoosaw immana gaade, attumawaa erenna geeshsha wodorattiidan giigissa wotsaad.

3 Shin shooshshay bare makkalaan Hewaano baletseed-dawaadan, Kiristtoosaw hintte immeedda hintte suure k'ofay bayibeennawe wora banddeeshsha gaade hirggay.

4 Ayaw gooppe, itti uray yiide, nuuni hinttenttoo odeedda Yesuusappe hara Yesuusa hinttenttoo odooppe, woy hintte akkeedda Ayyaanaappenne wonggalaappe dumma ayyaanaanne wonggalaa hintte akkooppe, hintte eeno giide akkeeddita guussa.

5 Yesuusi kiitteedda ha waannatuwaappe taani ayankka laafiyaawaa taw malatenna.

6 Taani haasayiyaa haasayan tamaarabeenna asaa gidooppekka, eratetsan gidikke; shin nuuni hinttenttoo ha yewuwaa asaa ubbaa giddon ubbaa baggana k'onc'c'isseeddo.

7 Woy taani hinttena miishshaa oochchennan, S'oossaa mishiraachchuwaa k'aalaa hinttenttoo c'oo odeeddawenne hinttena d'ok'k'u ootsanaw ta huup'iyaa toochcheeddawe taw nagaraa gidanddeeshsha?

8 Taani hinttenttoo ootsanaw hara ammaniyaa asaappe miishshaa akkeeddawoo, hewantta bonk'k'aad.

9 K'ay taani hinttenanna de'ishshin, taana metina, hintteppe itti uraakka waayissabeykke. Ayaw gooppe, Mak'idooniyaappe yeedda ishatuu taana koshsheedda ubbabaa taw immeeddino; taani hinttena waayissenna mala, kase tooko gidabeenawaadankka sintsawukka tooko gidikke.

10 Kiristtoosa tumatetsay taanan de'ishshin, ha ta c'eek'uu Akaayiyaa gadiyaan hak'aninne attena.

11 Taani hawaa ayaw gaytaa? Hinttena siik'enna diraassee? Taani hinttena siik'iyaawaa S'oossay eree.

12 Shin he barenttu c'eek'ettiyaawaan nuuni ootsiyaawaadan ootsanaw gaasottiyaawanttu gaasuwaa digganaw, ha"i taani ootsiyaa oosuwaa gujjaade ootsana.

11:3 Dom. 3:1-5

13 Ayaw gooppe, unttunttu Yesuusi kiittibeenna worddo asatuwaa; hewanttu mala asatuu Kiristtoosi kiitteeddawantta malatanaw barenttu malaa laameretsiyaa kiitettibeenna worddanchchatuwaanne labanchchaa oosanchchatuwaa.
14 Hewe maalalissiyaawaa gidenna; ayaw gooppe, Sees'aanay bare huup'ew poo'uwaa kiitanchchaa malatanaw bare malaa laammee.
15 Hewaa diraw, Sees'aanaa oosanchchatuu s'illotetsaa oosanchchatuwaa malatanaw barenttu malaa laammooppe, hewe wolk'k'aamabaa gidenna; unttunttu wurssetsaan barenttu oosuwaa malaa akkana.

P'awuloosa Gakkeedda Metuwaa
16 Taani laa"entsuwaakka gay; taana ooninne eeyaa giide k'oppoppo; shin hintte taana, I eeyaa gooppekka, taani guutsaa c'eek'ettanaadan, taana eeyaa giite.
17 Taani hawaadan s'alaade c'eek'ettaadde haasayiyaawe, eeyatetsaa haasayaappe attin, taana Goday azazina gidenna.
18 Daro Asay ha sa'aaban c'eek'ettiyaa diraw, taanikka c'eek'ettana.
19 Hintte aad'd'eedda eranchcha gidiyaa diraw, eeyaa asaawaa nashechchan danddayiita.
20 Ayaw gooppe, ooninne hinttena ayileyooppe, woy hinttewaa mooppe, woy hinttewaa bonk'k'ooppe, hintte bolla otorettooppe, woy hintte shayiyaa bak'k'ooppe, danddayiita.
21 Nuuni hewaa ootsanaw daro daaburanchcha gideeddawaa taani yeellataadde oday.
Shin ooninne ittibaan s'aliide c'eek'ettooppe, taanikka c'eek'ettanaw s'alay; taani eeyaa asaadan haasayay.
22 Unttunttu Ibraawee? Taanikka Ibraawe. Unttunttu Israa'eeliyaa asee? Taanikka Israa'eeliyaa asaa. Unttunttu Abraahaame zare? Taanikka k'ay Abraahaama zare.
23 Unttunttu Kiristtoosa k'oomatee? Taanikka unttunttuppe aad'd'iyaa k'oomaa; taani gooyiyaa asaadan haasayay; taani daro ootsa daaburaad; daro wodiyaa k'ashettaaddinne lissuwaan shoc'ettaad; k'ay daro wodiyaa hayk'k'aadde ataad.
24 Ayihudatuu taana ichcheshu gede, hattamanne uddup-punuwaa lissuwaan shoc'eeddino.
25 Roome Asay taana heezzu gede s'am"aan shoc'eedda; itti gallassi shuchchaan c'addi c'addiide aggeedda; markkabii heezzu gede me"ina, abbaa giddon itti k'ammaanne itti gallassaa ak'aade peeshaad.
26 Taani daro ogiyaa hamettaaddi; taana kuntso haatsaynne bonk'k'anchchatuu bonk'k'i diggiide ashsheeda; k'ay ta biittaa asaynne Ayihuda gidenna Asay bonk'k'i diggiide

11:24 Zar. 25:3

ashsheeddino. K'aykka katamay, bazzuu, abbay, taana yashisseedda; wordduwaa dabbatuukka taana bonk'k'i diggiide ashsheeddino.

27 Taani daaburaaddinne metootaad. Daro gede gem"ishuwaa d'ayaad; koshattaad; saamettaaddi. Daro gede s'oomaad; k'ay meegettaaddinne kallottaad.

28 Harabaa ubbaappekka ubbaa gallassi taw tookuwaa gideeddabay, woosa golliyaa ubbaw hirggiyaawaa.

29 Daaburiyaawe oonee? Taani daaburikkitaayee? Nagaraan geliyaawe oonee? Taani un"ettaade aw k'arettikkitayee?

30 Taani c'eek'ettanaw koshshiyaawaa gidooppe, taani daaburanchcha gidiyaawaa erissiyaawan c'eek'ettana.

31 Med'inaw anjjetteedda S'oossay, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa Aawuu, taani worddotennawaa eree.

32 Damask'k'o katamaan Aretaasa giyaa kaatiyaappe garssanna gadiyaa mooddiyaawe, taana oytsanaw Damask'k'o Katamaa naagissee.

33 Shin Katamaa gimbbiyaa dirssaa maskkootiyaanna taana k'un"aan duge wotsina, aappe kessa akkaad.

12

P'awuloosa Sas'aa

1 C'eek'ettiyaawe taw ayinne go"ennawaa gidooppekka, taani c'eek'ettanaw bessee. Shin taani sas'aabaanne Godaappe k'onc'c'eeddawaa haasayana.

2 Tammanne oyddu laytsaappe kase, heezzentso saluwaa pude beedda itti bitaniyaa, Kiristtoosa ammaniyaawaa, taani eray; he bitanii bare asatetsaan beedee woy sas'aan beeddentto, taani erikke; S'oossay eree.

3 He bitaniyaa, heezzentso saluwaa pude beeddawaa, eray; I bare asatetsaan beeddenttonne woy sas'aan beeddentto, taani erikke; S'oossay eree.

4 Hewan he bitanii Asay haasayanaw danddayennawaa, asaa ins's'arssaykka haasayanaw danddayennawaa siseedda.

5 Taani he bitaniyaaban c'eek'ettana; shin taani daaburanchcha gidiyaawaa erissiyaa diraw, ta huup'iyaan c'eek'ettikke.

6 Taani c'eek'ettanaw koyyiyaawaa gidooppekka eeyaa gidikke; ayaw gooppe, taani tumuwaa haasayay. Shin Asay tawaa taanan be'iyaawaappenne taappe sisiyaawaappe aatsiide k'oppenna mala naagettay.

7 K'ay S'oossay taw daro k'onc'c'eedda wolk'k'aama yewuwaappe denddeeddawaan otorettennaadan digganaw taana c'addi oyk'k'iyaa, Sees'aanaa kiitanchchay, taana

metootsanawunne taani otorettenna mala, taana naaganaw taw imetteedda.
8 Hewaa taappe shaakkana mala, taani Godaa heezzu gede woossaad.
9 Goday taana, «Ta aad'd'o keekatetsay new gidanawaa; ayaw gooppe, ta wolk'k'ay ne daaburan polettee» yaageedda; hewaa diraw, Kiristtoosa wolk'k'ay taanan de'ana mala, ta daaburan c'eek'ettanaw taani daro nashettay.
10 Taani Kiristtoosa diraw daaburiyaawaan, asaan borettiyaawan, waayettiyaawaan, yederssettiyaawaan, metootiyaawan nashettay; ayaw gooppe, taani daaburiyaa wode, he wode minnay.

P'awuloosi K'oronttoosa Asaw Un"ettiide K'oppeedda

11 Taani c'eek'etteeddawaan eeyaad; shin hewaa hintte taana wolk'k'an oosisseeddita; ayaw gooppe, hintte taana galatanaw bessee; taani ayaaninne erettennaan d'ayooppekka, Yesuusi kiitteedda d'ok'k'a geetetteedda ubbatuwaappe laafikke.
12 Taana Yesuusi kiitteeddawe tuma gidiyaawaa erissiyaa mallay, ooratsabaynne wolk'k'aama oosuu hintte giddon daro genc'c'an oosetteedda.
13 Taani ta huup'iyaan hinttena waayissabeennawaappe attin, hara ammaniyaa asatuwaappe hintte ayaan laafiitee? Hayyanaa taani hinttena naak'k'eeddawaa taw atto giite.
14 Taani hinttekko baanaw giigoodeppe, hawe taw heezzentso wode; taani hinttena waayissikke. Taani hinttena koyyiyaawaappe attin, hintte miishshaa koyyikke; ayaw gooppe, aawuunne aata barenttu naanaw miishshaa minjjiyaawaappe attin, naanay barenttu aawoonne aattiw minjjikkino.
15 Taani hintte shemppoo taw de'iyaawaa taananna gatsaade nashechchaan immana; yaatina, taani hinttena loytsa siik'iyaa diraw, hintte taana laafaa siik'iitee?
16 Gidooppekka, taani hinttena waayissabeykke; shin hintte taana, «Neeni nuuna c'immaade makkalaan oyk'k'aadda» yaaganita.
17 Taani haray atto, hinttekko kiitteedda itti asaa bagganakka hintteppe go"ettaadditaa?
18 Tiito hinttekko baana mala, taani woossaad; k'ay ammaniyaa ishaakka aanana yeddaad. Tiito hintteppe go"etteeddee? Nuuni nu oosuwaa itti k'ofaan ootsibeykkoo? K'ay nu hanuukka ittuwaa gidenneeyee?
19 Nuuni ubbaa wodekka hintte sintsaan nu huup'ew mootettiyaawaa hinttenttoo malatii? Nuuni Kiristtoosan de'iyaawanttudan, S'oossaa sintsan ha"i gakkanaassikka

haasayeetto. Nu siik'atoo, nuuni ootsiyaa ubbabaykka hinttena maaddanaassa.
20 Ayaw gooppe, taani hinttekko biyaa wode, ooni eri taani koyiyaawaa mala hintte gidennaan agganenttonne; k'ay taanikka hintte koyiyaawaa mala gidennaan agganenttonne. K'ay ooni eri hewan palumii, k'anaatii, hank'k'uu, yoray, zigirssay, sarotetsaa digussay, otoruu, metuu de'ennaan waayyii aggana; taana yashshee.
21 Taani hinttekko laa'entsuwaa biyaa wode, ta S'oossay hintte sintsan taana kawushshanenttonne yayyay; taani nagaraa kase ootsiide, barenttu ootseedda tunatetsaappe, woshummiyaawaappenne amuwaappe simmibeenna daro asatoo yeekkenaan aggikke gaade yayyay.

13

Wurssetsaa Zoriyaanne Sarotaa

1 Hawe taw hinttekko yuussay heezzentso wode. Ay mootuukka laa"u woy heezzu markkay markkattina pirddettanaw koshshee.
2 Taani laa'entsuwaa hinttenanna gaketteedda wode, hinttena naagettite gaad; ha"ikka haakuwaan de'ooppekka, hinttena naagettite gay. Taani k'aykka hinttekko biyaa wode, nagaraa kase ootseeddawanttakka k'ay haratuwaa ubbatuwaakka murenan aggikke.
3 Ayaw gooppe, Kiristtoosi ta baggana haasayiyaawaa erissiyaawaa hintte koyyiita. I hinttenanna haasayiyaa wode Aa wolk'k'aappe attin beettiyaawe Aa daaburaa gidenna.
4 Ayaw gooppe, Kiristtoosi mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide, daaburan kak'etteedda; shin S'oossaa wolk'k'an pas'a de'ee. Ayaw gooppe, I daaburanchcha gideeddawaadan, nuunikka daaburanchcha; shin hinttenanna haasayiyaawan nuuni S'oossaa wolk'k'aan aanana de'ana.
5 Ammanuwaan hintte min de'intto ane hinttena paac'c'ite; hinttena biddite. Kiristtoosi hinttenan de'iyaawaa hintte erikkitee? Hewe d'ayooppe paac'iyaan kunddeeddita guussa.
6 Nuuni paac'iyaan kunddibeennawaa hintte eriyaawaa ammanay.
7 Hintte iitabaa mulekka ootsenna mala, nuuni S'oossaa woosseetto. Nuuni paac'iyaa danddayiyaawantta gidiide beettanaassa gidenna; shin nuuni paac'iyaa danddayennawantta malatiide beettooppekka, lo"obaa hintte ootsanaassa.
8 Ayaw gooppe, nuuni tumuwaa s'alalaw ootsanaappe attin, tumuwaappe haraa ayinne ootsanaw danddayokko;

13:1 Zar. 17:6; 19:15

9 nuuni daaburanchcha shin hintte wolk'k'aama gidoode
nashetteetto. Hintte polo gidana mala nuuni S'oossaa
woosseetto.
10 Taani hintteppe haakuwaan de'aadde s'aafeeddawe
hewaa diraassa; taani hinttekko biyaa wode, Goday taw
immeedda maattaani zemppaade, hinttena metootsanaw
taana waayyii koshshana. He maatay taani hinttena
kees's'anaw taw imetteeddawaappe attin, hinttena kolanaw
imettibeenna.
11 Wurssetsaan taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, saro
de'ite; bali baynnaan de'ite; ta zoriyaa sisite; itti wozana
gidiide de'ite; sarotetsaan de'ite. Siik'uwaanne sarotetsaa
S'oossay, hinttenanna ittippe de'ana.
12 Ittuu ittuwaanna geeshsha yeretaa yerettiidde sarotet-
tite.
13 S'oossaa asaa ubbatuu hinttena saro saro giino.
14 Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay, S'oossaa
siik'uu, Geeshsha Ayaanaa ittippetetsay hinttenanna ub-
baanna gido. Amen"i.

P'awuloosi
Galaatiyaa Asaw
S'aafeedda Kiitaa
Geluwaa

Yesuusi Ashshiyaawaa gidiyaawaa odiyaa mishiraachchuwaa k'aalay, dumma dumma sa'aan odettishshiinanne Ayihuda gidenna asaykka ammaniide akki akki biishshin, «Ammaniyaa asaa gidanaw Muse higgiyaa polanaw koshshiiyee koshshennee?» giyaa walassay ittippe denddeedda. He wode P'awuloosi, «Ammaniyaa asaa gidanaw Muse higgiyaa polanaw koshshenna; Yesuusan ooratsa de'uwaa demmanaw aan ammano asay, S'oossaa sintsan s'illanaw danddayiyaawe ammano s'alalaana» yaagiide tamaarissuwaa doommeedda. Shin K'eeri Iisiyaa giddon, «Asay S'oossaa sintsan s'illanaw Yesuusan ammaniyaawaa s'alalaa gidennaan, Muse higgiyaakka polanawunne k'as's'arettanaw koshshee» yaagiide P'awuloosa timirttiyaa p'alk'k'iyaa asatuu de'iino.

P'awuloosi hawaa Galatiyaa kiitaa s'aafeeddawe ha balaa timirttiyaan c'imetteedda asaa suure ammanoonne Ammanuwaa de'oo zaariide kaaletsanaassa. P'awuloosi koyro doommiidde, I barena, «Taani Yesuusi Kiitteeddawaa» yaagi erissiidde doommee. Yesuusi Kiitteeddawaa ootsiide Aa s'eeseeddawe S'oossaappe attin, asaa gidennawaanne k'ay I kiitetteeddawe Ayihuda gidenna asatuwaassa gidiyaawaa k'onc'c'issiide odee. Hewaannakka oyk'ettiide, Asay s'illanaw danddayiyaawe ammanuwaa s'alalaana gidiyaawaa odee. Wurssetsa shemppatuwaan Ammanuwaa eeshshay Yesuusa ammaniyaa ammanuwaappe kesiyaa siik'uwaappe pulttiyaawaa gidiyaawaa odee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-10*
P'awuloosi S'oossaappe kiitetteedda maataa *1:11—2:21*
S'oossaa aad'd'o keekatetsaa mishiraachchuwaa k'aalaa *3:1—4:31*
Kiristtinnaa la"atetsaanne ammanuwaa *5:1—6:10*
Wurssetsaa k'utiyaa *6:11-18*

1 Taani P'awuloosi, Yesuusi Kiristtoosinne k'ay
hayk'uwaappe Aa dentseedda S'oossay Aawuu
kiitteeddawaappe attin, asaappe woy asaa baggana
kiitetteeddawaa gidikke.

2 Ha taaninne taananna de'iyaa ammaniyaa ishatuu ubbay,
Galaatiyaa gadiyaan de'iyaa ammaniyaa asaa ubbaw sarotaa
kiitteetto.
3 S'oossay nu Aawuunne nu Goday Yesuusi Kiristtoosi hint-
tenttoo aad'd'o keekatetsaanne sarotetsaa immo.
4 Nu S'oossaa, nu Aawuwaa sheniyaan Kiristtoosi ha iita
oosuu oosettiyaa wodiyaappe nuuna ashshana mala, nu na-
garaa diraw, bare huup'iyaa immeedda.
5 S'oossaw med'ippe med'inaa gakkanaw bonchchuu gido.
Amen"i.

Mishiraachchuwaa K'aalaa Tumuu Ittuwaa S'alalaa

6 Kiristtoosa aad'd'o keekatetsaan hinttentta s'eeseedda
S'oossaa aggiide, hara wonggalaakko, hintte elleelliide, wooti
simmeedditentto taw ooratsabaa gideedda.
7 Hinttentta bul"akkiyaawanttunne Kiristtoosa
mishiraachchuwaa k'aalaa geellayanaw koyyiyaa amareeda
asatuu de'iinoppe attin, tumuppe hara mishiraachchuwaa
k'aalay baawa.
8 Shin haray atto nuuna gidina, woy saluwaappe
kiitanchchaa gidina, nuuni hinttenttoo kase odeedda
mishiraachchuwaa k'aalaappe dummatiyaawaa hinttenttoo
odiyaawaa gidooppe, I med'inaw shek'etteeddawaa gido.
9 Kase nuuni geeddawaadan, ha"ikka laa'entsuwaa taani
oday; hintte akkeedda mishiraachchuwaa k'aalaappe
dummatiyaawaa ooninne hinttenttoo odooppe, he uray
med'inaw shek'etteeddawaa gido.
10 Hawe taana asaappe sabaa koyyiyaawaa malatissii?
Malatissenna! Taani S'oossay lo"a giyaawaa koyyay. Woy
taani asaa nashechchanaw koyyaytaa? Taani ha"ikka asaa
nashechchanaw koyyiyaawaa gidooppe, Kiristtoosa ayile
gidikke.

P'awuloosi Yesuusi Kiitteeddawaa Gideedda Hanuwaa

11 Ta ishatoo, taani hinttenttoo odeedda mishi-
raachchuwaa k'aalay asaappe gidennawaa hinttenttoo oday.
12 Ayaw gooppe, taw Yesuusi Kiristtoosi
k'onc'c'isseeddappe attin, taani mishiraachchuwaa k'aalaa
asaappe akkabeyikke; Asay taana tamaarissibeenna.
13 Kase taani Ayihuda ammanuwaan de'iyaa wode,
waanaade de'aadditantto, hintte siseeddita; taani Kiristtoosa
ammaniyaawantta k'aretay baynnaan yederssaaddinne
d'ayissanaw baas'etaaddi.
14 Ta wode de'eedda asatuwaappe c'oratuwaa Ayihuda
ammanuwaa higgiyaa naaguwaan aad'd'ay; nu aawotuwaa
wogaa ooppenne aad'd'aade siik'aaddi.
15-16 Shin S'oossay bare aad'd'o keekatetsaan, taani
biro ta daayi uluwaan de'ishshin, barew ootsanaw taana

s'eeseedda; aabaa odiyaa mishiraachchuwaa k'aalaa Ayihuda gidenna asaw taani odana mala, S'oossay bare Na'aa taw k'onc'c'issanaw koyyeedda wode, zorettanaw ookkonne babeykke.

17 Woy taappe kase Yesuusi kiitteeddawanttunna gakettanaw Yerusaalame babeykke; shin taani ellekka Arabiyaa geetettiyaa gadiyaa baad. Hewaappe Damask'k'o giyaa katamaa simmaaddi.

18 Heezzu laytsaappe guyyiyaan, P'es'iroosanna* gakettanaw Yerusaalame baade, aanana tammanne ichcheshu gallassaa uttaad.

19 Shin Yesuusi kiitteeddawanttuppe Godaa ishaa Yaak'oobappe attin, haratuwaanna gakettabeykki.

20 Taani hinttenttoo s'aafiyaawaan worii baawa; taani hinttenttoo wordduwaa odennawaa S'oossay markka!

21 Hewaappe guyyiyaan, Sooriyaa geetettiyaa gadiyaanne Kilk'k'iyaa geetettiyaa gadiyaa baad.

22 Yihudaan de'iyaa Kiristtoosan ammaniyaawanttu taananna eretaa gidikkino.

23 Shin hara asay, «Nuuna yederssi yuuyyiyaa bitanii hawaappe kase I d'ayissanaw koyyiyaa ammanuwaabaa ha"i odee» giyaawaa unttunttu

24 sisiide tabaan S'oossaa galateeddino.

2

P'awuloosi Kiiteettowaa Gidiyaawe Haratuwaa Mataan Eretteedda

1 Hewaappe simmaade taani tammanne oyddu laytsaappe guyyiyaan, Barinabaasanna laa'entsuwaa Yerusaalame baadde, Tiitakka taananna akkaade baad.

2 S'oossay taw sas'aan k'onc'c'isseedda diraw baade taani ha"i ootsiyaa oosuu woy kase ootseeddawe mela attena mala, Kiristtoosan ammaniyaawantta kaaletsiyaawantta dumma shiishshaade, Ayihuda gidenna asaw taani odiyaa mishiraachchuwaa k'aalay ay malentto unttunttoo odaaddi.

3 Shin haray atto taananna de'iyaa Tiita I Giriike gadiyaa asaa gidishin, k'as's'aretto giide godetibeykkino.

4 Gidooppennekka, wordduwaan nuw ishatuwaa malati yiide, nuunanna walaketteedda c'ora asatuu Aa k'as's'aranaw koyyeeddino. He asatuu Kiristtoosa Yesuusan nuw de'iyaa nuuni koyyeeddawaadan hanana danddayiyaa la"atetsaa wochchiide d'iishanaw, wuu'ettiide nu giddo geliide nuuna ayile ootsanaw koyyeeddino.

---

* **1:18** *P'es'iroosa:* Giriike mas'aafay Keefaa yaagee. Biletsaykka Aramaayike k'aalaan «Zaallaa» giyaawaa.

5 Shin mishiraachchuwaa k'aalaa tumatetsay hinttenttunna min de'ana mala, nuuni haray atto guutsa wodiyaakka unttunttoo moodettibeykko.

6 Shin kaappatuwaa malatiyaawanttu taw ayinne ooratsa k'ofaa immibeykkino; hawaa ayaw gaytaa gooppe, hawaappe kase unttunttu oona gidinakka taana metiyaabaa gidenna; S'oossay asaa som"iyaa s'eelliide pirddenna.

7 Shin guyyeppe S'oossay P'es'iroosaw, Ayihudatoo mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaa hadaraa immeeddawaadan, tawukka Ayihuda gidenna asaw mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaa hadaraa immeeddawaa unttunttu be'eeddino.

8 Ayaw gooppe, P'es'iroosi Ayihudatoo Yesuusi kiitteeddawaa gideeddawaadan, taanikka S'oossaa wolk'k'aan Ayihuda gidenna asaw Yesuusi kiitteeddawaa gidaaddi.

9 K'ay kaaletsiyaawantta malatiide beettiyaawanttu, Yaak'oobi, P'es'iroossinne Yohaannisi, taw imetteedda aad'd'o keekatetsaa eriide, taananne Barnaabaasa nu kushiyaa oyk'k'iide saroteeddino. Taaninne Barnaabaasi Ayihuda gidenna asaa giddon ootsanaadan, k'ay unttunttu Ayihudatuwaa giddon ootsanaadan k'achchiide denddeeddo.

10 Unttunttu nuuna kaseppekka taani ootsanaw k'oppaadde de'iyaa hiyyeesatuwaa maaddanawaa s'alalaa k'ofisseeddino.

P'awuloosi Ans's'ookiyaan P'es'iroosa Timirttiyaa P'alk'k'eedda

11 Shin P'es'iroosi Ans's'ookiyaa giyaa katamaa yeedda wode, I bayizzeedda diraw, k'onc'c'iyaan taani Aa, «Neeni bayizzanchchaa» yaagaad.

12 Ayaw gooppe, Yaak'ooba matappe kiitetteedda amareeda Asay yaanaappe kase Ayihuda gidenna asatuwaana k'umaa mee; shin unttunttu yeeddawaappe guyyiyaan, Ayihuda gidennawanttu ammaniyaawantta gidanaw k'as's'arettanaw koshshee giyaawanttoo yayyeedda diraw, miyaawaa essiide, Ayihuda gidennawanttuppe shaaketteedda.

13 K'ay yekko ammaneedda Ayihudatuu P'es'iroosanna yashshaa doommeeddino; haray atto Barnnaabaasikka unttunttunna yashshanchcha gideedda.

14 Shin unttunttu mishiraachchuwaa k'aalaa tumatetsaadan, suure hamettennawaa be'aade, P'es'iroosa he ubbaa asaa sintsan, «Neeni S'oossaa asaa Ayihuda gidaadde, unttunttuudan gidennaan S'oossaa asaa gidenna Ayihuda gidennawanttudan de'aa; shin yaatina, wootaade

2:6 Zar. 10:17

Ayihuda gidennawantta, ‹Ayihudatuwaadan de'ite› gaade gidday?» yaagaad.

Ayihudatuukka Ayihuda Gidennawanttukka Attiyaawe Ammanuwaana

15 Nuuni yeletaan Ayihuda; «Nagaranchcha gideedda Ayihuda gidenna asatuwaa» gidokko.

16 Hewaa gidooppekka, Asay Yesuusi Kiristtoosa ammaniide S'oossaa sintsan s'illanaappe attin, Muse higgiyaa naaguwaan s'illennawaa ereeddo; ashuwaa mayyeedda Asay ubbay Muse higgiyaa naaguwaan s'illenna diraw, nuuni nu huup'ewukka Muse higgiyaa naaguwaan gidennaan, Kiristtoosan ammaniide s'illana mala, Kiristtoosi Yesuusan ammaneeddo.

17 Shin nuw Kiristtoosan de'iyaa ittippetetsaan s'illanaw koyyiyaawantta gidiide, nu huup'ew nagaranchcha gidiide beettooppe, yaatina Kiristtoosi nagaraa tamaarissiyaawe? Hewe mulekka worddo!

18 Ayaw gooppe, itti kaallakka agga diggeeddawaa taani laa'entsuwaa ootsiyaawaa gidooppe, taani ta huup'ew higgiyaa mentsiyaawaa gidiyaawaa erissay.

19 Taani Kiristtoosaw pas'a de'ana mala, higgiyaa baggana higgew hayk'k'aaddi.

20 Taani Kiristtoosanna Aa mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettaade kak'k'etaad; simmi, ha"i pas'a de'iyaawe taana gidikke. Shin Kiristtoosi ta giddon de'ee; taani ha"i de'iyaa de'uu, taana siik'iide, ta diraw, bare huup'iyaa immeedda S'oossaa Na'aan de'iyaa ammanuwaana.

21 Taani S'oossaa aad'd'o keekatetsaa is's'ikke; Asay higgiyaa baggana s'illotetsaa demmiyaawaa gidooppe, Kiristtoosi c'oo mela hayk'k'eedda guussaa.

3

S'illotetsay Ammano S'alalaan Beettee

1 Akeekay baynna Galaatiyaa asatoo, taani hinttena Kiristtoosi mask'k'aliyaa bollan misimaariyan d'ishettiide kak'etteeddawaa k'onc'c'issaade tamaarissaad. Yaatina, tumoo hintte eeno geena mala, hinttentta biteeddawe oonee?

2 Ane taw ha itti yewuwaa s'alalaa odite: S'oossaa Ayaanaa, higgii giyaawaa naagiide akkeedditee woy ammanuwaan sisiide akkeedditee?

3 Hinttenttu hewaa keena eeyee? S'oossaa Ayyaanan de'uwaa doommiide, ha"i hintte wolk'k'aan poliitee?

4 Hinttenttu daaburaa ubbaw ayinne maaduu baawee? Tuma maaduu de'ee.

2:16 Maz. 143:2; Rom. 3:20, 22

5 Yaatina, S'oossay hinttenttoo Geeshsha Ayaanaa immiyaawenne hintte giddon malaataa ootsiyaawe, Muse higgiyaa hintte ootseedda diraassee? Woy mishiraachchuwaa k'aalaa sisiide, hintte ammaneedda diraassee?
6 Hawaadankka, Abraahaamo S'oossaa ammaneedda diraw, S'oossay Aa s'illuwaadan s'eelleedda.
7 Hewaa diraw, ammaniyaawanttu Abraahaame zare* gidiyaawaa erite.
8 S'oossay Ayihuda gidenna asaa ammanuwaan s'illissanawaa S'oossaa Mas'aafay kaseti be'iide, «Ha alamiyaan de'iyaa Asay ubbay neenan anjjettana» yaagiide, mishiraachchuwaa k'aalaa Abraahaamoo kasetiide odeedda.
9 Hewaa diraw, Abraahaamo ammaniide anjjetteeddawaadan, ammaniyaawanttu aawaadakka anjjettana.
10 Higgiyaa oosuwaan ammanettiide de'iyaawanttu ubbay shek'aa giddon de'iino; ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Higgiyaa mas'aafan s'aafetteedda ubbabaan de'ennawenne polennawe ooninne shek'etteeddawaa» yaagee.
11 S'oossaa Mas'aafay, «S'oossaa sintsaan s'illatuu aan ammanettiide de'uwaan de'ana»† giyaa diraw, ooninne S'oossaa sintsan higgiyaa naagiyaawaan s'illennawe eretteeddawaa.
12 Higgii ammanuwaan baasetti ek'k'ibeenna; shin S'oossaa Mas'aafay, «Higgii giyaawaa poliyaawe aan de'uwaan de'ana» yaagee.
13 S'oossaa Mas'aafan, «Mitsaa bolla kak'etti hayk'k'iyaa ooninne shek'etteeddawaa» geetetti s'aafetteedda diraw, Kiristtoosi nu diraw shek'etteeddawaa gidiide, nuuna higgiyaa shek'aappe wozi akkeedda.
14 Kiristtoosi hewaa ayaw ootseedee gooppe, S'oossay immana gooppe, Geeshsha Ayaanaa nuuni ammanuwaan akkanaaddaaninne Abraahaame anjjuu bare baggana Ayihuda gidenna asaa gakkana mala giide ootseedda.

Higgii Hidootaa K'aalaa Kolenna

15 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani Asay giyaawaadan hinttenttoo gay; haray atto laa"u asatuu itti yewuwaa haasayiide, c'aak'uwaa wotseeddawaappe hini baggan, ooninne he c'aak'uwaa billanaw woy harabaa he c'aak'uwaa bolla gujjanaw danddayenna.
16 Abraahaamonne Aa zarii S'oossay sintsappe immana giide haasayeeddawaa siseeddino. S'oossaa Mas'aafay c'ora

* **3:7** ***Ammaniyaawanttu Abraahaame zare:*** S'oossay Abraahaama dooreedda; he diraw ooninnekka Abraahaame na'aa geetetteeddawe, S'oossaa na'aa gidiyaawe ammanetteeda. 3:29 s'eellite. **3:7** Rom. 4:16 **3:8** Dom. 12:3
† **3:11** *«S'oossaa sintsaan s'illatuu aan ammanettiide de'uwaan de'ana»:* S'oossay akkeedda Asay ammanuwaappe denddeeddawaan de'uwaan de'ee. **3:12** Wog. 18:5 **3:13** Zar. 21:23

asaw haasayiyaawaadan, «Ne zeretsatoo» geena; waagii gooppe, «Ne zarew» yaagee. Hewenne, itti asaa s'alalaa gee; ikka Kiristtoosa.

17 Taani giyaawe hawaa; S'oossay Abraahaamoo c'aak'k'iidde, ha c'aak'uwaa taani naagana yaageedda. Oyddu s'eetanne hattamu laytsaappe guyyiyaan yeedda Muse higgii S'oossay wotseedda ha c'aak'uwaa d'ayissanawunne sintsappe immana giide haasayeeddawaa digganaw danddayenna.

18 Ayaw gooppe, S'oossay immiyaa laatay higgiyan beettiyaawaa gidooppe, yaatina S'oossay sintsappe immana giide, k'aalaa geleeddawaana gidenna giyaawaa; shin S'oossay immana giide k'aalaa geleeddawaan laataa Abraahaamoo immeedda.

19 Yaatina, higgii ayaw de'ii? Higgii bayizzo oosuwaa gidiyaabay ayentto bessanaw S'oossay immana giide haasayeedda Abraahaame zarii yaana gakkanaw gujetteedda; kiitanchchaa baggana Muse gaannatiyaawaan imetteedda.

20 Gaannay itti uraa s'alalaassa gidenna; shin S'oossay ittuwaa.

Higgiyaa K'ofaa

21 Yaatina, S'oossay sintsappe immana giide haasayeeddawaa, itti higgii, «Hanenna» yaagii? A"a! Hewaa geena. Ayaw gooppe, higgii asaw de'uwaa immanaw danddayiyaabaa gidooppe, s'illotetsaykka tumu higgiyaa azazettiyaawaappe beettee giyaawaa.

22 Shin Yesuusi Kiristtoosa ammanina, S'oossay sintsappe immana giide k'aalaa geleedda la"atetsay, ammaniyaawanttoo imettana mala, Asay ubbay nagaraw moodettiide de'iyaawaa, S'oossaa Mas'aafay odee.

23 Shin kase ha ammanuu yaanaw, sintsappe k'onc'c'ana ammanoo higgii nuuna k'ashetteedda asaadan gorddi wotseedda.

24 Hewaa diraw, nuuni ammanuwaan s'illana mala, Kiristtoosi yaana gakkanaw higgii nuuna naagiyaawaa gideedda.

25 Shin ha"i simmi ammanuu yeedda diraw, higgii hawaappe sintsaw nuuna naagiyaawaa gidenna.

26 Hinttenttu ubbay ammanuwaa baggana Kiristtoosa Yesuusan ittuwaa gideedda S'oossaa naanaa.

27 Ayaw gooppe, hintte Kiristtoosanna ittuwaa gidana mala s'ammak'etteedda ubbatuu Kiristtoosa mayyeeddita.

28 Hewaa diraw, Ayihuda asaa giddoninne Giriike asaa giddon dummatetsay baawa; ayiliyaa woy womaannuwaa giddon dummatetsay baawa; attumawaa woy mac'c'a asaa

3:16 Dom. 12:7 **3:17** Kes. 12:40

giddon dummatetsay baawa. Ayaw gooppe, hinttenttu ubbaykka Kiristtoosa Yesuusan itti asaa.

29 Hinttenttu Kiristtoosawaa gidooppe, simmi hinttenttu
Abraahaame zare;‡ k'ay S'oossay sintsappe immana giide
k'aalaa geleeddawaa laattiyaawantta.

4

Nuuni S'oossaa Naanaa Gidiyaawaa

1 Shin akeekite; bare aabbuwaa laattiyaa na'ay
na'atetsaan de'iidde, de'iyaawaa ubbaw godaa gidooppekka,
ayilatuwaappe aw dummatiyaasay baawa.

2 Shin bare aabbu geedda wodii wurana gakkanaw, Aa
hadaraa akkeeddawanttu kushiyaaninne Aa miishshaa
naagiyaawanttu kushiyan de'ee.

3 Hawaadan nuunikka k'ay na'atetsaan de'iyaa wode, ha
alamiyaa mooddiyaa ayyaanatoo ayileteeddo.

4 Shin yaanaw bessiyaa wodii gakkeedda wode, S'oossay
mac'c'awunippe yelettowaa, Muse higgew moodettiyaa asaa
garssan yeletteeddawaa, bare Na'aa kiitteedda.

5 Ayaw kiitteeddee gooppe, higgiyan moodettiide
de'iyaawantta wozanawunne nuuna bare naanaa ootsanaw
kiitteedda.

6 S'oossay hintte Aa naanaa gidiyaa diraw, «Abbabboo, ta
Aabboo» giide waassiyaa bare Na'aa Ayaanaa, nu wozanaa
giddo kiitteedda.

7 Hewaa diraw, hawaappe sintsaw neeni S'oossaa na'aa
gidiyaawaappe attin, ayile gidakka; k'ay neeni Aa na'aa gidooppe, Kiristtoosa baggana S'oossay k'aalaa geleeddabaa
laattiyaawaa.

P'awuloosi Galaatiyaa Asaabaa Hirggeedda

8 Shin hintte hawaappe kase S'oossaa erennaan de'iidde,
tuma gidenna s'oossatoo ayile gidiide eeno geeddita.

9 Shin ha"i S'oossaa eriide, ubbaakka S'oossaan erettiide,
laafanne k'ay kad'etteedda ha ayyaanatuwaakko waaniide
simmiitee? Shiretti simmi, ayile gidiide, laa'entsuwaa untttunttoo eeno gaanaw koyyiitee?

10 Dummateedda gallassattuwaa, agenatuwaa,
wodetuwaanne laytsatuwaa hintte loytsi naaguwaan
ayileteeddita.

11 Taana hinttebay yashshee; taani hinttenttoo c'oo gaade
mela daaburaadditaashsha?

‡ **3:29** *Abraahaame zare:* Ha"i nuuni Abraahaame golle asaa. Hewaassa P'awuloosi Galaatiyaa asaw odiidde, itti Asay Yesuusa ammaneedda ammanuwaan Abraahaamew tumu na'aa yaagettiide s'eegettee. Hewaa guussay S'oossaa na'aa guussaa. 3:7 s'eellite.

12 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hinttenttuudan haneedda diraw, «Hinttenttukka taanaadan hanite» gaade, hinttentta woossay; hintte taana ayinne naak'k'ibeykkita.
13 Taani koyro hinttenttoo mishiraachchuwaa k'aalaa odeeddawe taana harggissishshiina gidiyaawaa hintte eriita.
14 Taw pas'atetsay d'ayiide, hinttenttoo paac'e gidinakka, taana kad'ibeykkita; shenetikkabeykkita. Hewaa diraa ubbaa taana S'oossaa kiitanchchaa mokkiyaawaadan, woy Kiristtoosa Yesuusa mokkiyaawaadan mokkeeddita.
15 Yaatina, hekko hintte nashettiyaawe beettena! Taana gidooppe, hinttenttoo danddayettiyaabaa gidina, taw hintte hinttenttu ayfiyaa wooc'i imminttonne is's'ennawaa markkattay.
16 Yaatina taani hinttenttoo tumuwaa odiyaa diraw, hintte morkke gidaytaa?
17 Hara asatuu hinttenttoo k'arettiyaawaa malatiino; shin unttunttu k'ofay lo"enna; ayaw gooppe, hintte unttunttoo k'arettana mala, taappe hinttentta shaakkanaw koyyiino.
18 Shin taani hintte matan de'iyaa wode s'alalaan gidennaan, ubbaa wodekka lo"obaan hintte koyettiyaawantta gidooppe lo"a.
19 Ta siik'o naatoo, Kiristtoosa med'etay hinttenttun beettana gakkanaw, mac'c'awuno oytsay sakkiyaa keenaa, taani hintte diraw sakettay.
20 Shin taani hinttenttoo hirggiyaa diraw, ha"i hintte mata baade hinttenttunna doonaan haasayantto, darii dosay.

Aggaarinne Saari Leemisuwaa

21 Muse higgiyan moodettiide de'anaw koyyiyaawanttoo, higgii giyaawaa sisikkitee? Ane taw odite.
22 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Abraahaamoo danggaas'irattippenne godattippe yeletteedda laa"u naanay de'iino» yaagee.
23 Shin danggaas'iratti na'ay Asay na'aa yeliyaa maaraadankka yeletteedda; k'ay godatti na'ay, S'oossay sintsappe immana giide k'aalaa geleeddawaan yeletteedda.
24 Ha laa"u mac'c'awanttu laa"u c'aak'k'oo gidiyaa leemiso. Unttunttuppe ittinna, Musew higgii imetteedda Siinaa Deriyaappe c'aak'uu yeeddawunna, bare naanaa ayiletetsaw yelaaddu; izakka Aggaaro.
25 Ha Aggaara Arabiyaa geetettiyaa gadiyaan de'iyaa Siinaa Deriyaan leemisettaw; k'aykka ha"i de'iyaa Yerusaalamen leemisettaw; ayaw gooppe, Yerusaalame katamay bare giddon de'iyaa asaa ubbaanna Muse higgiyaa ayiletetsaan de'ee.

4:22 Dom. 16:15; 21:2

26 Shin saluwaan de'iyaa Yerusaalame ayiletetsaan
de'ukku; iza nuw aatto gideedda Saaro.
27 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay,
«Hannee, yelabeenna mantsattee, nashetta;
yeluwaa oytsay oyk'k'i erennawunnee,
ne kooshshaa d'ok'k'u ootsaade ilila!
Ayaw gooppe, bare asinaana
de'iyaa mac'c'awunippe,
barekka de'iyaa mac'c'awuniw
c'ora naanay de'ana»
yaagee.
28 Taanaadan ammaniyaawanttoo, nuunikka Saari na'aa
Yisaak'aadan, S'oossay sintsappe immana giide k'aalaa
geleedda naanaa.
29 Shin he wode asaa maaraadan yeletteeddawe,
S'oossaa Ayyaanay geeddawaadan yeletteeddawaa yederssi
diggowaadan, ha"ikka hewaa mala.
30 Shin S'oossaa Mas'aafay waagii? «Danggaas'iratti na'ay
godatti na'aanna ittippe laattenna diraw, danggaas'iratto izi
na'aanna ittippe kessa yedda» yaagee.
31 Hewaa diraw, taanaadan ammaniyaawanttoo, nuuni
godatti naanaa gidiyaawaappe attin, danggaas'iratti naanaa
gidokko.

5

Kiristtoosan Ayiletetsaappe Kesussaa

1 Nuuni ayiletetsay baynnaan, de'ana mala, Kiristtoosi
nuuna ayiletetsaappe kesseedda; simmi minniide ek'k'ite;
laa'entsuwaa ayiletetsaa morgge mitsaan waas'ettoppite.
2 Sisite, taani P'awuloosi, hinttentta yaagay; hintte
k'as's'arettiyaawaa gidooppe, Kiristtoosi hinttentta ayinne
maaddenna.
3 K'as's'arettiyaa ubbatuu higgii giyaawaa ubbaa poliide
naaganaw bessiyaawaa gujjaade k'ofetsay.
4 Higgiyaa naagiide s'illanaw koyyiyaawanttoo, Kiristtoos-
appe shaaketteeddita; S'oossaa aad'd'o keekatetsaappekka
kunddeeddita.
5 Nuuna gidooppe, nuuni S'oossaa Ayaanaa baggana am-
manuwaan s'illanaw nashechchaan naageetto.
6 Ayaw gooppe, nuuni Kiristtoosi Yesuusanna ittippe
de'ooppe, siik'uwaan ootsiyaa ammanuwaappe attin,
k'as's'arettinakka, k'as's'arettennaan agginakka nuuna
ayinne maaddenna.

4:27 Isa. 54:1 **4:29** Dom. 21:9 **4:30** Dom. 21:10

7 Kase lo"o wos's'iita; shin tumatetsaw hintte eeno geena
mala, oonee hinttentta diggeeddawe?
8 Ha c'imuu hinttentta s'eeseedda S'oossaappe yibeenna.
9 Asay giyaawaadan, guutsa irshshuu munak'aa ubbaa
dentsee.
10 Hinttenttu harabaa k'oppennawaa taani S'oossaan am-
manettay; shin hinttentta metiyaa uray oona gidooppenne,
S'oossaappe bare pirddaa akkanawaa.
11 Shin taanaadan ammaniyaawanttoo, taani hawaa
gakkanaw k'as's'aray koshshiyaawaa odiyaawaa gidooppe,
taana ayaw yederssiinoo? Hewe tuma gidooppe,
taani Kiristtoosa mask'k'aliyaabaa tamaarissina ayinne
metiyaabay baawa.
12 Hinttentta metootsiyaawanttu barentta barenttookka
goyreerikkinooshsha!
13 Hinttentta gidooppe, taanaadan ammaniyaawanttoo,
ayiletetsaappe kesanaw s'eesetteeddita. Gidooppennekka
ayiletetsaappe hintte keseeddawaan, hintte asatetsaa amuu
hinttentta mooddoppo. Hewaa diraa siik'uwaan ittuu ittoo
moodettite.
14 Ayaw gooppe, higgii ubbay itti haasayan k'ashetteedda;
ikka, «Ne shooruwaa ne huup'iyaadan siik'a» yaagiyaawaa.
15 Shin hintte ittuu ittuwaanna sa'ettiyaawaanne meetet-
tiyaawaa gidooppe, hintte hintte giddon wurenna mala
naagettite.

Ayyaanaanne Ashuwaa

16 Shin sisite; S'oossaa Ayyaanay hinttentta kaaletsiyaawaa
gidooppe, hintte ashuwaa amuwaa mulekka polikkita.
17 Ayaw gooppe, nu ashuu amottiyaawaa Geeshsha
Ayyaanay is's'ee; k'ay Geeshsha Ayyaanay amottiyaawaa nu
ashuu is's'ee; hawanttu ittuu ittuwaanna is'ettiino. Hewaa
diraw, hintte dosiyaawaa ootsanaw danddaykkita.
18 Shin S'oossaa Ayyaanay hinttentta kaaletsiyaawaa gi-
dooppe, Muse higgii hinttentta mooddenna.
19 Ashuwaa oosuu eretteeddawaa; ikka ayee gooppe,
woshummiyaawaa, tunatetsaa, aad'd'eedda tunatetsaa
oosuwaa,
20 eek'aw goyinniyaawaa, bitiyaawaa, morkketetsaa,
palumaa, k'anaatiyaawaa, hank'k'uwaa, barena dosiyaawaa,
walak'ettiyaawaa, ittuu ittuwaappe shaakettiyaawaa,
21 asaawaa amottiyaawaa, matsottiyaawaa, yetsanchchaa
gidiyaawaanne hawantta malatiyaawantta. Kasekka taani
hinttenttoo odeeddawaadan, hawantta malatiyaawantta
ootsiyaawanttoo S'oossaa kawutetsaan geliyaasay baawa.

5:14 Wog. 19:18

22 Shin Geeshsha Ayaanaa ayfii, siik'uwaa, nashechchaa,
sarotetsaa, danddayaa, keekatetsaa, lo"otetsaa, ammanet-
tiyaawaa,
23 ashikketetsaa, bare huup'iyaa naagiyaawaa. Hewantta
malatiyaawantta diggiyaa higgii baawa.
24 Kiristtoosa Yesuusabaa gidiyaawanttu barenttu
asatetsaa Aa iita k'ofaannanne Aa amuwaanna ittippe
mask'k'aliyaa bollan misimaariyan d'ishiide kak'k'eeddino.
25 Nuw Geeshsha Ayyaanay de'uwaa immowaappe
guyyiyaan, nuuna k'ay I kaaletso.
26 Ane otorettiyaawaa, woy ittuu ittuwaa
hank'k'etsiyaawaa, woy ittuu ittuwaa k'anaatiyaawaa
aggoytte.

6

Ittuu Ittuwaanna Maadettiyaawaa

1 Taanaadan ammaniyaawanttoo, hinttenan Geeshsha
Ayyaanan de'iyaawanttu itti uray ay bayizzuwaa ootsiide,
beettooppekka, ashikketetsaa ayyaanan Aa suurissite; k'ay
hintte paac'ettenna mala, hintte huup'iyaa naagite.
2 Ittuu ittuwaa tookuwaa tookkite; hewaa ootsiyaawaan
Kiristtoosa higgew azazettiita.
3 Ayaw gooppe, itti uray ayinne hanennaan de'iidde, ittibaa
I haneeddawaa aw malatooppe, bare huup'iyaa c'immee.
4 Shin Asay ubbay huup'iyaan huup'iyaan bare oosuwaa
paac'c'o; hewaappe guyyiyaan, hara asaawaana likkennaan,
bare huup'e oosuwaa s'alalaan ammanettiyaawaa dem-
mana.
5 Ayaw gooppe, Asay ubbay huup'iyaan huup'iyaan
bareppe naagettiyaawaa ootsana bessee.
6 Shin S'oossaa k'aalaa tamaariyaawe barew de'iyaa
lo"obaa ubbaa barena tamaarissiyaawaanna shaakko.
7 Hinttentta hintterekka c'immoppite. Ooninne S'oossaa
bolla k'iliic'anaw danddayenna; ayaw gooppe, Asay bare
zeriyaawaa zaaretsiide k'oyc'ana.
8 Bare ashuwaa amuwaan zeriyaawaa gidooppe, ashuwaa
amuwaappe hayk'uwaa k'oyc'ana. Shin S'oossaa Ayyaanan
zeriyaawaa gidooppe, S'oossaa Ayyaanaappe med'inaa
de'uwaa k'oyc'ana.
9 Ane lo"o oosuwaa ootsanaw minnoytte. Ayaw gooppe,
nuuni min ootsooppe, k'oyc'iyaa wodii sintsappe yaanawaa.
10 Hewaa gidooppe ha ootsanaw nuuni danddayiyaawaan,
asaa ubbaw lo"obaa ootsoytte; shin ubbaappe aatsiide, nuu-
nanna ammanuwaan de'iyaawanttoo lo"obaa ootsoytte.

Wurssetsaa Zoriyaanne Sarotaa

11 Taani ta kushiyan, ay mala wolk'k'aama pidolatuwaan,
hawaa hinttenttoo s'aafaadditantto be'ite.
12 Asaa sintsan lo"iide beettanaw koyyiyaa ubbatuu, hintte
k'as's'arettana mala koyyiino; shin hewaa unttunttu oot-
siyaawe barenttoo Kiristtoosa mask'k'aliyaa diraw yeders-
settenaan attana s'alalaassa.
13 Ayaw gooppe, unttunttu hintte k'as's'aretteeddawaan
c'eek'ettanaw hinttentta k'as's'arettino giinoppe attin, haray
atto k'as's'aretteeddawanttukka barenttu huup'ew Muse hig-
giyaa naagikkino.
14 Shin alamii taw kak'ettina, taanikka alamew
kak'etteedda Yesuusi Kiristtoosa mask'k'aliyaappe attin,
taani c'eek'ettiyaabay harabay taappe haakko.
15 Ayaw gooppe, Kiristtoosi Yesuusan ooratsa
med'etaa gidiyaawe maaddeeppe attin, k'as's'arettinakka
k'as's'arettennaan agginakka ayinne maaddenna.
16 Ha wogaan hamettiyaa ubbatuwaa bollaninne S'oossaa
asaa ubbaa bolla, sarotetsaynne maarotetsay gido.
17 Taani Yesuusaw maytteedda mallaa ta bollan tokkeedda
diraw, hawaappe sintsaw itti asaykka taana metootsoppo.
18 Taanaadan ammaniyaawanttoo, nu Godaa Yesuusi
Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hinttenttunna gido. Amen"i.

P'awuloosi Efesoona Asaw S'aafeedda Kiitaa Geluwaa

P'awuloosi Efesoonan de'iyaa asaw s'aafeedda kiitaan ubbabaappe aatsiide I s'eelleeddawe, «S'oossaa k'ofaa oosuwaan peeshshanawe saluwaaninne sa'aan de'iyaabay ubbay ittippe shiik'iide, itti Kiristtoosa maataa garssan ak'iyaa wodii gakkana» yaagiyaa k'ofaa (1:10). Hewaa bollankka gujjay Yesuusi Kiristtoosanna ittippe gidiide, asaa zariyaa ubbay ittuwaa gidana mala, ha wolk'k'aama k'ofaa oosuwaan peeshshanaadan S'oossaa asaa hassayissee.

Efesoona Kiitay koyro saan s'aafii ittippetetsaawaa s'aafanaw doommeeddawaa aassiide, S'oossay Aawuu bare asaa wooti dooreeddentto, unttunttukka Aa na'aa, Yesuusi Kiristtoosan barenttu nagaraappe maarettiide, waan la"a keseeddenttonne S'oossaa wolk'k'aama hidootaa k'aalay Geeshsha Ayaanaa baggana wooti eretteeddentto odee. Laa'entsiyaa shaakuwaan k'ay s'aafii ha kiitaa nabbabiyaawanttu barenttu ittippetetsaa de'uwaan Kiristtoosan unttunttoo de'iyaa ittippetetsay tuma gidana mala unttunttu waaniide de'anaw bessintto k'ofissee.

Asay Kiristtoosan de'iyaa ittippetetsaan waaniide de'anaw danddayintto dumma dumma hiillaa haasayan k'onc'c'eedda. Ammaniyaa Asay itti asatetsaa leemisuwaa gidiyaa wode, Kiristtoosi he asatetsaw huup'iyaa gidee. Ammaniyaa Asay gimbbiyaa golliyaan leemisettiyaa wode, Kiristtoosi he gimbbiyaa gollew godaa s'ap'uwaa minisiyaa waanna shuchchaa gidee. Ammaniyaa Asay machchiyaadan leemisettiyaa wode, Kiristtoosi asinaadan gidee. S'aafiyaawe Kiristtoosa baggana k'onc'c'eedda S'oossaa aad'd'o keekatetsaa daro d'ok'k'issi nashshi haasayiidde, c'iimmateedda k'ofaa shiishshee. I ubbabaakka Kiristtoosa siik'uwaan, I yarshshettowaan, Aa maarotetsaan, Aa aad'd'o keekatetsaaninne Aa sarotetsaa baggana s'eellee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-2*
Kiristtoosanne ammaniyaa asaa *1:3—3:21*
Kiristtoosan beettiyaa ooratsa de'uwaa *4:1—6:20*
Wurssetsaa k'utiyaa *6:21-24*

1 Taani S'oossaa sheniyaan Kiristtoosi Yesuusi kiitteedda P'awuloosi, Efesoonan de'iyaa S'oossaa naanaw k'ay Kirist-

toosa Yesuusaw ammanettiide de'iyaawanttoo ha dabddaabbiyaa s'aafay.

2 S'oossaa nu Aawuwaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoosappe aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

Kiristtoosappe Beettiyaa Ayaanaa Anjjuwaa

3 Ayaanaa anjjuwaa ubbaan Kiristtoosa baggana bolla saluwaan nuuna anjjeedda S'oossaa, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa Aawuwaa, nuuni galateetto.

4 Nuuni Aa sintsan geeshshatuwaanne pokkuu bayinnawantta gidana mala, S'oossay nuuna sa'ay med'ettanaappe kase, Kiristtoosa baggana bare siik'uwaan dooreedda.

5 S'oossay bare sheniyaan bare doseeddawaadan, Yesuusi Kiristtoosa baggana nuuna bare naanatuwaa ootsanaw kasetiide k'oppi wotseedda.

6 S'oossay bare siik'iyaa Na'aa baggana nuw c'oo immeedda aad'd'o keekatetsaa bonchchuwaa diraw, nuuppe galataa akkanaw hewaa ootseedda.

7 Nuuni S'oossaa aad'd'o keekatetsaa daruwaadan, Kiristtoosa suutsan wozetteeddo; hewan S'oossay nu nagaraa atto geedda.

8 S'oossay bare aad'd'eedda eratetsaa ubbaaninne bare wozanaa k'ofaa ubbaan bare aad'd'o keekatetsaa nuw darissiide immeedda.

9 Ayaw gooppe, S'oossay bare k'oppeeddawaa ootseedda; k'ay Kiristtoosa baggana polanaw k'oppi wotseedda S'uura yewuwaa nuuna erisseedda.

10 S'oossay wodiyaa wurssetsay gakkiyaa wode polanaw k'oppeedda k'ofay Kiristtoosa waanna ootsiide, saluwaaninne sa'aan de'iyaa med'etaa ubbaa ittippe aan shiishshanawaa.

11 Ubbabay S'oossaa k'ofaadaaninne I geeddawaadan haneedda; S'oossay kasetiide k'oppi wotseeddawaadan, Kiristtoosa baggana nuuni aawantta gidanaadan, nuuna dooreedda.

12 Nuuni kasetiide, Kiristtoosa baggana akkana giide nashechchan naagiyaawanttu, S'oossaa bonchchuwaa galateetto.

13 Hinttewukka k'ay hewaadan haneedda; tumu kiitaa, hinttenttoo atotetsaa aheedda mishiraachchuwaa k'aalaa, hintte siseedda wode Kiristtoosa ammaneeddita; S'oossay hinttenttoo immana geedda Geeshsha Ayaanaa baggana, hintte Aawaa gidiyaawaa erissiyaa maatafaa hintte bolla wotseedda.

14 S'oossay bare asaw immana geeddawaa nuuni laattana gakkanaw, Geeshsha Ayaanaa waasetetsaa oyk'k'eeddo. Hewe k'ay Aa bonchchoo, galataa gidanawaa.

P'awuloosi Efesoona Asaw Woosseedda

15 Hewaa diraw, Godaa Yesuusa hintte ammaniyaawaanne
geeshshatuwaa ubbaa hintte siik'iyaawaa taani sisoodeppe
doommaade,
16 hinttenttoo S'oossaa galatiyaawaa aggabeyikke; S'oossaa
woossaade hinttewukka woossay.
17 K'ay Godaa Yesuusi Kiristtoosa S'oossay, bonchchuwaa
Aawuu, S'oossaa hintte eranaadan, hinttena aad'd'eedda
eranchcha ootsiyaa k'ay S'oossaa hinttenttoo k'onc'c'issiyaa
Geeshsha Ayaanaa hinttenttoo immanaadan, taani woossay.
18 S'oossay hintte akkana giide, nashechchan naagi ut-
teeddawoo hinttena s'eeseeddawaanne I bare asaw immana
giyaa anjjuu ay keenaa durentto hintte eranaadan, S'oossay
hintte wozanaa dooyyina, Aa poo'uwaa hintte be'anaadan,
taani S'oossaa woossay.
19-20 K'ay Aa ammaniyaa nuunan Aa wolk'k'ay loytsi ootsee.
Ha nuunan de'iyaa wolk'k'aynne hayk'uwaappe Kiristtoosa
dentsiide, saluwaa sa'aan S'oossaappe ushechcha baggana*
utisseedda wolk'k'aama wolk'k'ay ittuwaa.
21 Kiristtoosi saluwaa suntsatuwaappe, godatetsay
de'iyaawanttuppe, wolk'k'aamatuwaappenne godatuwaa
ubbaappe bolla gidiide mooddee; I ha"i de'iyaa yeletaa
s'alalaan gidennaan, sintsaappe yaana yeletaanikka hara
suntsatetsaa ubbaappe d'ok'k'ee.
22 S'oossay ubbabaa Kiristtoosa gediyaappe garssan mood-
issiide, k'ay S'oossay I ubbabaan ubbaappe bollanna Godaa
gidanaadan, woosa gollew Aa immeedda.
23 Woosa gollii Kiristtoosa asatetsaa; woosa gollii Kirist-
toosi ubba saan ubbabaa kuntsiyaa Aa poluwaa.

2

Kiristtoosan Hayk'uwaappe De'oo Pinniyaawaa

1 Hintte azazettenan is's'eedda dirawunne hintte nagaraa
diraw, kase wodiyaan ayaana hayk'uwaa hayk'k'eeddita.
2 He wode hintte ha alamiyaa yeletaa iita ogiyaa
hametteeddita; c'arkkuwaa giddon de'iyaa wolk'k'aama
ayyaanatuwaa kaappoo k'ay S'oossaw azazettena asaa ha"i
mooddiyaa ayyaanaw azazetteeddita.
3 Nuunikka k'ay ubbay he asaa mala; k'ay nuuni nu
ashuwaa amuwaadan de'eeddo; nu ashuunne nu wozanay
koyyeeddawaa ootseeddo. Nuunikka haratuwaadan, nu
med'etaan S'oossaa hank'k'uwaa akkanaw de'eetto.

---

* **1:19-20** ***Ushechcha bagga:*** Wolk'k'aanne bonchchuwaa sa'aa. **1:19-20** Maz. 110:1 **1:22** Maz. 8:6 **1:22** K'ol. 1:18

4 Shin S'oossaa maarotetsay dara gidiyaa diraw, bare siik'uwaa daruwaadan,
5 Nuuni aw azazettenan is's'iide, haray atto ayyaanan hayk'k'eeddawantta gidinakka, I Kiristtoosanna nuw de'uwaa immeedda. S'oossaa aad'd'o keekatetsan hintte atteeddita.
6 Nuuni Kiristtoosi Yesuusanna saluwaanne sa'aanne mooddanaadan, S'oossay nuuna aanana ittippe hayk'uwaappe dentseedda.
7 I sintsappe yaana wodiyaan, nuw Kiristtoosi Yesuusan de'iyaa keekatetsan, ubbaappe aad'd'iyaa bare aad'd'o keekatetsaa d'ok'k'atetsaa bessanaw hewaa ootseedda.
8 Ayaw gooppe, hintte S'oossaa aad'd'o keekatetsan, ammanuwaan atteeddita; hawe S'oossaa imuwaappe attin, hintte oosuwaanna gidenna.
9 Hintte daaburan beettibeenna diraw, hintte c'eek'ettiyaabay ayaynne baawa.
10 Ayaw gooppe, nuuni S'oossaa med'etaa; I nuw kasetiide giigissi wotseedda lo"o oosuwaa nuuni ootsanaadan, Kiristtoosi Yesuusa baggana nuuna med'd'eedda.

Kiristtoosan Beettiyaa Ittippetetsaa

11 Hewaa diraw, hinttenoo zariyaan Ayihuda gidenna asatoo, barenttu asatetsaa bolla kushiyan oosetteeddawan, barena k'as's'aretteeddawantta giyaa Ayihudatuu, k'as's'arettibeennawantta giide s'eesiyaawanttoo, hintte kase oonentto akeekite.
12 He wode hintte Kiristtoosappe shaaketteeddita; imatsaa gidiide, Israa'eeliyaa asaappe haakkiide de'eeddita; S'oossay bare asaw immana giide c'aak'k'eedda c'aak'uwaappe ayinne demmibeykkita; ha sa'aa bolla hintte demmana giide, nashechchan naagi utteeddawaa demmennaaninne k'ay S'oossay bayinnaan de'eeddita.
13 Shin hintte kase haakkiide de'iyaawanttu ha"i Kiristtoosa Yesuusanna de'iide, Kiristtoosa hayk'uwaan mataa shiik'eeddita.
14 Ayaw gooppe, Kiristtoosi Ayihuda asaanne Ayihuda gidenna asaa ittuwaa ootsiide, nuw sarotetsaa aheedda. Unttunttu laa"uwaa shaakkiide, morkke ootsi wotseedda morkketetsaa godaa bare asatetsan koli yeggeedda.
15 I bare huup'ew ha laa"u zaratuwaappe itti ooratsa asaa med'd'iide sarotetsaa wotsanaw, Ayihuda asatuwaa higgiyaa Aa azazatuwaanne wogatuwaanna ittippe d'ayisseedda.
16 Kiristtoosi mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide hayk'k'eedda bare hayk'uwaan morkketetsaa d'ayiseedda; k'ay mask'k'aliyaa baggana laa"u zaratuwaakka itti asaa ootsi sigetsiide, S'oossaakko aheedda.

17 Kiristtoosi yiide, S'oossaappe haakkiide de'iyaa hinttenttoo Ayihuda gidennawanttoonne, Aa matan de'iyaa Ayihudatoo ubbaw, mishiraachchuwaa k'aalaa sarotetsaa odeedda.
18 Ayaw gooppe, nuuni ubbay, Ayihudatuukka Ayihuda gidennawanttukka, itti Geeshsha Ayyaanan Kiristtoosa baggana Aawuwaa sintsa shiik'anaw danddayeetto.
19 Simmi hintte Ayihuda gidenna asatuu hawaappe sintsaw allaga woy imatsaa gidikkita; ha"i hinttenne geeshshatuu itti biittaa asaa; k'ay S'oossaw hintte soy asaa.
20 Yesuusi kiitteeddawanttunne timbbitiyaa odiyaawanttu baaseeda baasuwaa bolla hinttekka kees'etteeddita; godaa s'ap'uwaa minisiyaa waanna shuchchay Kiristtoosi Yesuusa.
21 I golliyaa ubbaa ittippe shiishshi oyk'k'iide, S'oossaa baggana Geeshsha, S'oossaa Geeshsha golle gidana mala dichchee.
22 Hintte k'ay S'oossay bare Ayyaanan de'iyaa golliyaa gidanaw, haratuwaa ubbaanna ittippe Kiristtoosan kees'ettiita.

3

P'awuloosi Ammanenna Asaw Ootseedda Oosuwaa

1 Hewaa diraw, hinttenoo Ayihuda gidenna asatoo, taani P'awuloosi hintte diraw Kiristtoosi Yesuusa k'asho asaa gideeddawe, S'oossaa woossay.
2 S'oossay bare aad'd'o keekatetsan, taani hinttena maaddanaadan, ha oosuwaa taw immeeddawaa hintte loytsi siseeddita.
3 S'oossay bare S'uura k'ofaa taw k'onc'c'issiide, taana erisseedda; taani hewaa k'antsaan s'aafaad.
4 K'ay taani s'aafeeddawaa hintte nabbabiyaa wode, Kiristtoosa s'uuraa taani woota akeekaadditanttonne eranaw danddayiita.
5 Beni wode Asay he S'uura yewuwaa sisibeenna; shin S'oossay hewaa Yesuusi kiitteedda S'oossaa naanatoonne timbbitiyaa odiyaawanttoo, Geeshsha Ayyaanan ha"i k'onc'c'isseedda.
6 S'uura yewuu hawaa; Ayihuda gidenna Asay wonggalaa baggana, S'oossaa anjjuwaa Ayihudatuwaana ittippe laattiino; unttunttu itti asatetsan shaakettennaan de'iino; k'ay Kiristtoosi Yesuusa baggana S'oossay immana geeddawaa Ayihudatuwaana shaakkiino.
7 S'oossay bare oosuwaa wolk'k'aa baggana taw immeedda aad'd'o keekatetsan taani ha wonggalaw k'ooma gidaaddi.
8 Taani geeshshatuwaa ubbaa giddon laafiyaawaa gidooppekka, Ayihuda gidenna asaw zaway bayinna

2:17 Isa. 57:19

Kiristtoosa duretetsaa mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaa ha kaac'aa S'oossay taw immeedda.

9-10 K'ay taani hewan S'oossaa S'uura k'ofaa asaa ubbaw k'onc'c'issa odana; ubbabaa med'd'eedda S'oossay bare S'uura yewuwaa beni wode gentsi wotseedda. S'oossay ha"i hewaa woosa golliyaa baggana saluwaa sa'aan de'iyaa kaappatoonne godatetsay de'iyaawanttoo zaway bayinna bare aad'd'eedda eratetsaa k'onc'c'issanaw ootseedda.

11 S'oossay hewaa nu Godaa Kiristtoosi Yesuusa baggana I poleedda bare med'inaa k'ofaadan ootseedda.

12 Nuuni Kiristtoosi Yesuusanna ittippe gidiide, Aa ammaniyaa ammanuwaan ammanettiide, ayinne yayyenaan S'oossaa sintsa shiik'anaw danddayeetto.

13 Hewaa diraw, taani hinttewaan metootiyaawan hintte hirggenna mala, hinttena woossay; ayaw gooppe, taani hintte bonchchoo metootay.

Kiristtoosa Siik'uwaa

14-15 Hewaa diraw, taani saluwaaninne sa'aan de'iyaa ammaniyaa golliyaa Asay ubbay aappe yeedda* S'oossaa sintsan gulbbatay.

16-17 S'oossay bare bonchchuwaa daruwaadan, bare Geeshsha Ayyaanan, hinttenttoo hintte garssa asatetsan hintte minniyaa wolk'k'aa immanaadaaninne, k'ay ammanuwaa baggana Kiristtoosi hintte wozanaa bare golliyaa med'd'anaadan, taani S'oossaa woossay; k'aykka hintte s'ap'uwaa yeddiide, tokettiide siik'uwaan minnanaadan, S'oossaa woossay.

18 K'ay geeshshatuwaa ubbaanna Kiristtoosa siik'uu ay keenaa aakentto, adussentto, d'ok'k'enttonne c'iimmentto† eriyaa wolk'k'aa hinttenttu demmanaadan, taani S'oossaa woossay.

19 Eratetsaappe aad'd'iyaa Kiristtoosa siik'uwaa hintte eranaadaaninne k'ay S'oossawaa gidiyaa ubbabaan hintte poli kumanaadan, taani S'oossaa woossay.

20-21 Simmi nu giddon ootsiyaa bare wolk'k'aa baggana nuuni woossiyaawaa woy k'oppiyaawaa ubbaappe loytsi darssi ootsanaw danddayiyaa S'oossaw, woosa golliyaaninne Kiristtoosi Yesuusan ubbaa wode med'inaappe med'inaa gakkanaw bonchchuu gido. Amen"i.

---

* **3:14-15** ***Aappe yeedda:*** Aappe denddowaan, ittuwaa ittuwaa huup'iyaan huup'iyaan eriyaawaassa. † **3:18** ***Aakentto, adussentto, d'ok'k'enttonne c'iimmentto:*** Hawe bessiyaawe saluwaan de'iyaa Yerusaalamo woy S'oossaa siik'uwaa woy S'oossaa aad'd'o eraa woy Yesuusa mask'k'aliyaw de'iyaa biletsaa.

4

Bollaa Ittippetetsaa

1 Hewaa diraw, taani Godaw ootsiyaa diraw
k'ashetteeddawe S'oossay hinttena s'eeseedda s'eessaw
bessiyaa de'uwaa hintte de'anaadan, taani hinttena woossay.
2 Ubbaa wode hintte hintte huup'iyaa
kawushshiyaawantta, ashikketuwaanne dand-
dayanchchatuwaa gidite; ittuu ittuwaa maaddiyaawaan
hintte siik'uwaa bessite.
3 Hinttena ittippe gatsi k'achchiyaa sarotetsaan, Geeshsha
Ayyaanay hinttenttoo immiyaa ittippetetsaa naaganaw min-
nite.
4 S'oossay hinttena s'eeseedda hidootay, hintte demmana
giide naagi utteeddawe mes's'i ittuwaa gidowaadan, itti
asatetsaynne itti Geeshsha Ayyaanay de'ee.
5 Itti Goday, itti ammanuunne itti s'ink'k'atay de'ee.
6 Ubbaa Goday, ubbaa baggana ootsiyaawe, ubbaa giddon
de'iyaawe, itti S'oossay, ubbaa Aawuu de'ee.
7 Shin Kiristtoosi immeedda imuwaadan, nuuni
huup'iyaan huup'iyaan dumma imuwaa akkeeddo.
8 Hewaa diraw, S'oossaa Mas'aafay,
«I pude d'ok'k'asaa keseedda wode,
omoodetteeddawantta afeedda;
asawukka imotaa immeedda»
yaagee.
9 Yaatina, «Pude keseedda» giyaawe waagiyaawee? I
koyiro duge wod'd'eedda; hewe sa'aw hirkki wurssetsasaa
wod'd'eedda giyaawaa.
10 Ha duge wod'd'eeddawe bare huup'ew Aa; he I ubbabaa ku-
manaadan, saluwaa ubbaappe d'ok'k'iyaasaa pude keseedda.
11 Asaw imotaa immeeddawe Aa; I ittuwaa ittuwaa Yesu-
usi kiitteeddawantta, haratuwaa timbbitiyaa odiyaawantta,
k'ay haratuwaa mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaawantta,
k'aykka haratuwaa woosa golliyaa kaaletsiyaawanttanne
tamaarissiyaawantta ootsi suntseedda.
12 I hewaa geeshshatuu ubbay ammaniyaa asaa oosuwaa
ootsanaadaninne Kiristtoosa bollan kees'ettanaadan giigis-
sanaw ootseedda.
13 K'ay nuuni ubbay S'oossaa Na'aa ammaninanne erina
beettiyaa ittippetetsaakko gakkana; nuuni Kiristtoosa polo
dichchaa keenaa dic'c'iide, donzza asaa gidanaadaana.
14 Nuuni beetan yaanne haanne shoc'ettiide, barenttu
c'immiyaa hanotaan asaa balaa ogiyaa kaaletsiyaa geniyaa
asaa timirttiyaa c'arkkuwaa ubbaan sugettiidde, hawaappe
sintsaw na'aa gidanaw bessena.

4:8 Maz. 68:18

15 Shin nuuni siik'otetsan tumuwaa haasayiidde, huup'e
gidiyaa Kiristtoosakko ubbabaan dic'c'anaw bessee.
16 Bollaa giddon de'iyaa dumma dumma shaakotay
aan ittippe oyk'etteeddino; k'ay kumentsaa bollay barew
imetteeddasaa ubbaan ittuu ittuwaanna gakettiide, ittippe
oyk'k'etti utteedda; he dumma dumma shaakotay ootsanaw
bessiyaawaa ootsiyaa wode, kumentsaa bollay siik'uwaan
dic'c'eenne barena kees's'ee.

Kiristtoosan Beettiyaa Ooratsa De'uwaa

17 Hewaa diraw, taani hawaa hinttenttoo Godaa suntsan
odaynne markkattay. Hintte go"i bayinna k'ofaa k'oppiyaa
Ayihuda gidenna asatuwaadan de'oppite.
18 Unttunttu wozanay d'umaan de'ee; unttunttu ayinne
erennawanttanne azazettena diraw, S'oossay immiyaa
de'uwaappe haakkeeddino.
19 Unttunttu matan yeella giyaawe baawa; unttunttu
woshummaw kajjeelanaw barenttu huup'iyaa aatsi immi-
ino; k'ay tunabaa ubbaa pac'i bayinnaan ootsanaw loytsi
yorattiyaawantta.
20 Shin hintte Kiristtoosawaa hewaadan tamaaribeykkita.
21 Aabaa tumu siseeddita; k'ay tumatetsaykka Yesuusan
de'iyaawaa, aappe tamaareeddita.
22 Hintte kase de'iyaa de'uwaa aggite; k'ay bare c'immiyaa
amuwaan d'ayiyaa hintte ec'a asatetsaa d'ayissite.
23 Hintte wozanaynne k'ofay ubbaanna ooras's'anaw
bessee.
24 Tumu s'illotetsaaninne geeshshatetsaan S'oossaa
leemisuwaan med'etteedda ooratsa asatetsaa mayyite.
25 Simmi worddotoppite. Nuuni ubbay Kiristtoosa asatet-
san itti asaa gidiyaa diraw, Asay ubbay bare ishaw tumuwaa
haasayanaw bessee.
26 Hank'k'ettite; shin hintte hank'k'uwaan nagaraa ootsop-
pite. Hintte hank'k'uwaan de'ishshin, away wulloppo.
27 S'alahew s'oo'iyaa immoppite.
28 Wuu"iyaa uray hawaappe sintsaw wuu"oppo; shin
hewaa aggiide, hiyyeesatuwaa maaddanaw, bare kushiyan
lo"obaa ootsiidde daaburo.
29 Hintte haasayay sisiyaawantta go"ana mala,
koshshiyaawaadan mentsetsiyaa lo"o k'aalay hintte
doonaappe kesoppe attin, iita k'aalay mulekka kesoppo.
30 S'oossay hinttena woziyaa gallassaw hintte attametti
utteedda S'oossaa Geeshsha Ayaanaa kayyoyoppite.
31 Is's'iyaa hanotaa, yiluwaa, hank'k'uwaa, waasuwaanne
c'ashshaa ubbaa iitatetsaa ubbaanna hintteppe d'ayissite.

4:25 Zak. 8:16 **4:26** Maz. 4:4

32 Ittuu ittoo keekitenne k'arettite; k'ay S'oossay Kiristtoosa
baggana hinttenttoo atto geeddawaadan, hinttekka ittuu it-
tuwaa atto giite.

5

Poo'uwaan De'ite

1 Simmi S'oossay siik'iyaa naanatuwaadan, Aa malatite.
2 K'ay Kiristtoosi nuuna siik'iide, bare huup'iyaa S'oossaw
nashechchiyaa yarshshuwaadaaninne imotaa ootsiide im-
meeddawaadan, hinttekka siik'uwaan de'anaw bessee.
3 Shin S'oossaa naanaw bessiyaawaadan, hintte giddon
woshummiyaawenne tunatetsaa ubbay, woy miishshaa
amottiyaawe mulekka sisettoppo.
4 Yeellayiyaawenne eeyaa haasayay woy patsenna k'id'ii
hinttenttoo bessenawaa gidiyaa diraw, hintte matan ub-
bakka de'oppo; hintte hewaa ubbaa aggiide, S'oossaa gala-
tanaw bessee.
5 Hawaa erite; ooninne woshummiyaawaa woy tunabaa
ootsiyaawaa, woy miishshaa amottiyaawaa gidooppe, Kirist-
toosa kawutetsaanne S'oossaa kawutetsaa laattanaw dand-
dayenna; miishshaa amottiyaawe eek'aw goyinniyaawaappe
dummattenna.
6 Hinttena ooninne patsenna haasayan c'immoppo; ayaw
gooppe, hawaa gaasuwaan S'oossaa hank'k'uu azazettena
asaa bolla yaana.
7 Simmi hewaa mala asaana zuppetoppite.
8 Ayaw gooppe, kase hintte d'umaan de'eeddita; shin Godaa
baggana ha"i poo'uwaan de'iita; poo'uwaan de'iyaa asaadan
poo'uwaan hamettite.
9 Ayaw gooppe, poo'uu lo"otetsaa, s'illotetsaanne tumatet-
saa ubbaa ayifee.
10 Godaa nashechchiyaabay ayentto tamaarite.
11 Go"i bayinna d'umaa oosuwaa k'onc'c'issi bessiteppe
attin aanana walakettoppite.
12 Unttunttu geeman ootsiyaawe haray atto
haasayiyaawekka pokkee.
13 Shin ubbabay poo'uwaa kesiyaa wode, k'onc'c'iyaan
beettana; ayaw gooppe, k'onc'c'iyaan beettiyaa ubbabay
poo'uwaa.
14 Hewaa diraw,
«Gem"ishiyaawoo, beegotta;
hayk'uwaappekka dendda;
Kiristtoosi new poo'issanawaa»
yaagee.*

5:2 Kes. 29:18; Maz. 40:6 * **5:14** Hawe mazimuriyaa gidiidde ammaneedda Asay s'ammak'ettiyaa wode yes'ettiyaawaa.

15 Simmi hintte waan de'intto akeekite; aad'd'eedda eratetsaanna de'iyaa asaadan de'iteppe attin, aad'd'eedda eratetsay bayinna asaadan de'oppite.
16 Wodii iita gidiyaa diraw, hintte wodiyaa hinttew danddayettowaadan lo"otetsaw go"ettite.
17 Hewaa diraw, Goday koyyiyaawe ayentto akeekiteppe attin, eeyaa gidoppite.

18 K'ay hinttenan Geeshsha Ayyaanay k'ans's'ennaan kumooppe attin, hinttena bayizziyaa woyniyaa giyaa eessaa ushiide matsottoppite.
19 Mazimuriyaa yetsaan, galatiidde yes's'iyaawaaninne ayaana yetsaan ittuu ittuwaanna haasayite; k'ay galatiyaa yetsaaninne mazimuriyaa yes's'iyaawaan hintte wozanaan Godaa galatiidde yes's'ite.
20 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa suntsan, Aawuwaa S'oossaa ubbabaw ubbaa wode galatite.

Asinaabaanne Machchattibaa

21 Kiristtoosaw yayyiidde, ittuu ittoo moodettite.

22 Machchetoo, Godaw moodettiyaawaadan, hintte asinaw moodettite.
23 Ayaw gooppe, Kiristtoosi woosa gollew huup'e gidiyaawaadan, asinaykka bare machchattiw huup'e; k'ay Kiristtoosi bare huup'iyaan, bare bollaa gidiyaa woosa golliyaa ashshiyaawaa.
24 Shin woosa gollii Kiristtoosaw moodettiyaawaadan, machchetuu k'ay barenttu asinaw ubbabaan moodettanaw bessee.
25 Asinatoo, Kiristtoosi woosa golliyaa siik'iide, bare huup'iyaa iziw immeeddawaadan, hinttekka hintte machchatuwaa siik'ite.
26 I woosa golliyaa bare k'aalaaninne haatsaan meec'c'i geeshshiide, S'oossaw dummayanaw hawaa ootseedda.
27 Kiristtoosi woosa golliyaa k'itay woy deemuwaa c'id'd'issiyaawe woy hewaa malatiyaawe bayinnaan, Aa kumentsaa bonchchuwaanna geeshshaanne borettennawaa ootsiide, bare huup'ew shiishshanaw koyyeedda.
28 Simmi k'ay asinay bare machchatto bare bollaadan siik'anaw bessee; bare machchatto siik'iyaawe barena siik'ee.
29 Ayaw gooppe, bare bollaa is's'iyaa Asay mulekka baawa; shin Kiristtoosi woosa golliyaa muziyaawaadaaninne naagiyaawaadan ooninne bare bollaa muzeenne naagee.
30 Ayaw gooppe, nuuni Aa bollaa dumma dumma asatetsaa.

31 S'oossaa Mas'aafay; «Hewaa diraw, attumawe bare
aawuwaanne bare daayo aggiide, bare machchattinna it-
tippe de'ana; unttunttu laa"uukka itti ashuwaa gidana»
yaagee.
32 Ha s'uuray wolk'k'aama tumatetsaa; shin taani hawe
Kiristtoosabaanne woosa golliyaabaa odee yaagay.
33 Gidooppekka, k'ay asinay huup'iyaan huup'iyaan
machchiyaa bare huup'iyaadan siik'anaw bessee;
machchattakka bare asinaa bonchchanaw bessee.

6

Yeleeddawanttubaanne Yeletteedda Naanatuwaabaa

1 Naatoo, hinttena yeleeddawanttoo Godaa
bonchchiyaawaadan azazettite; ayaw gooppe, hawe
ootsanaw bessiyaawaa.
2-3 «New ubbabay lo"anaadaaninne sa'aan ne laytsay
aduk'k'anaadan, ne aawuwaanne ne daayo bonchcha» giyaa
azazuu S'oossay immana geedda hidootaana de'iyaa koyiro
azazuwaa.
4 Aawotoo, hintte hintte naanatuwaa Godaa seeraaninne
zoriyaan dichchiteppe attin, unttuntta hank'k'etsoppite.

Godatuwaabaanne Ayilatuwaabaa

5 Ayilatoo, Kiristtoosaw ootsiyaawaadan, hintte goda-
too yashshatetsaaninne kokkorssaan suure wozanaappe
azazettite.
6 S'oossay geeddawaa ootsiyaawanttudan, Kiristtoosa
ayilatuwaadan, wozanaappe ootsiteppe attin, asaa
nashechchanaw ootsiyaawaadan, Asay be'o giide ootsoppite.
7 Asaw gidennaan Godaw ootsiyaawaadan, d'ibennaan
wozanaappe ootsite.
8 Ayile gidina woy womaannuwaa gidina, I ootsiyaa lo"o
ooso ubbaw Goday huup'iyaan huup'iyaan woytanawaa eri-
ita.
9 Godatoo, hintte ayiletuwaa naassiyaawaa aggiide,
unttunttoo hewaadan ootsite; hinttenanne unttuntta gatsi
mooddiyaa Goday, oonanne maaddi pirddennawe, saluwaan
de'iyaawaa eriita.

S'oossaa Olaa Miishshatuwaabaa

10 Wurssetsaan, Godaaninne Aa wolk'k'aama wolk'k'an ub-
baa wode minnite.
11 S'alahiyaa iita c'imuwaa te"anaw hintte danddayana
mala, S'oossay hinttenttoo immiyaa ollaa mayuwaa ubbaa
mayyite.

5:31 Dom. 2:24 **6:1** K'ol. 3:20 **6:2-3** Kes. 20:12; Zar. 5:16 **6:4** K'ol. 3:21
6:5 K'ol. 3:22-25

12 Ayaw gooppe, nuuni bolla saluwaa de'iyaa iita
ayaana wolk'k'atuwaanna, mooddiyaawanttunna,
godatetsay de'iyaawanttunnanne ha d'uma biittaa
mooddiyaawanttunna olettiyaawaappe attin, asaana
olettokko.
13 Hewaa diraw, iita gallassaan* te"anawunne k'ay wurs-
setsay gakkanaw wad'ettowaappe guyyiyaan, min ek'k'anaw
hintte danddayana mala, S'oossaa olaa miishshaa ubbaa
oyk'k'ite.
14-15 Hewaa diraw, s'eessan sak'k'iyaa danc'c'iyaawaadan
tumatetsaa danc'c'iide, tiraan wotsiyaa olaa miishshaadan
s'illotetsaa mayyiide, hintte gediyaan c'aammaa
wotsiyaawaadan sarotetsaa mishiraachchuwaa k'aalaa
odanaw giigiide, min ek'k'ite.
16 He ubbaappe aatsiide, s'alahii yeddiyaa wonddaafiyaa
tamaa ubbaa toyissanaw, ammanuwaa ubbaa wode gond-
dalliyaadan oyk'k'ite.
17 Atotetsaa huup'iyaan wotsiyaa birataa k'oobiyaadan
wotsite; k'ay Geeshsha Ayaanaa mashshaa gideedda S'oossaa
k'aalaa oyk'k'ite.
18 S'oossaa woossiiddenne Aa maaduwaa oochchiidde, ub-
baa wode Geeshsha Ayyaanan S'oossaa woossite. Hewaa
diraw, minnite; salettoppite; geeshshatuwaa ubbaw S'oossaa
ubbaa wode woossite.
19 K'ay taani yayyenaan wonggalaa s'uuraa odanaw,
S'oossay ta doonaa dooyyiide, haasayiyaawaa immanaadan,
tawukka S'oossaa woossite.
20 Taani ha"i k'ashuwaan de'ooppekka, ha wonggalaa di-
raw taani kiitetteeddawaa; taani aabaa taw bessiyaawaadan
yayyenaan odana mala, taw S'oossaa woossite.

Wurssetsa Sarotaa

21 Shin taani waana de'inttonne ayaa ootsaytantto hint-
tekka eranaadan, nu siik'o ishay, Godaa oosuwaan am-
manetteeda k'oomay Tikik'oosi, tawaa ubbaa hinttenttoo
odanawaa.
22 Nuuni ubbay waan de'intto hinttenttoo odiide, hinttena
minisana mala, taani Aa hinttekko kiittaad.
23 S'oossaa Aawuwaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoosappe
sarotetsaynne siik'otetsay ammanuwaana ittippe ishatuwaa
ubbaw gido;
24 Dochchenna siik'uwaan nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa
siik'iyaa ubbatuwaanna S'oossaa aad'd'o keekatetsay gido.
Amen"i.

---

* **6:13** ***Iita gallassaan:*** Ha"i de'iyaa wodiyaa woy hayk'uwaa gallassaa woy wurssetsaa pirddaa woy mura gallassaa giyaawaa. **6:14-15** Isa. 52:7 **6:17** Isa. 59:17 **6:21** Kit. 20:4; 2 S'im. 4:12 **6:21** K'ol. 4:7-8

P'awuloosi Pilip'p'isiyoosa Asaw S'aafeedda Kiitaa Geluwaa

P'awuloosi Pilip'p'isiyoosa asaw s'aafeedda kiitay s'aafetteeddawe, Mak'idooniyaa gidduwaan de'iyaa Roomen omoodetteedda Pilip'p'isiyoosa geetettiyaa gadiyaan de'iyaa ammaniyaawanttussa. Hawanttu P'awuloosi koyro ammantsiide shiishsheeddawantta. Unttunttu Roome gade yeletaa gido dirawunne k'aykka kare gadeppe yeedda wogaaninne ammanuwaan daroppe ayyiino. P'awuloosa bollan unttunttu daroppe hank'k'etteedda gaasuukka hawaa (Kit. 16:20). Ha kiitay s'aafetteeddawe, hara ammaniyaa oosanchchatuu P'awuloosa k'ofaa p'alk'k'i p'alk'k'iide waayissiyaa wodiyaannanne Pilip'p'isiyoosa ammaniyaawanttu giddon denddeedda worddo timirttiyaa gaasuwaan Aa wozanay daro kayyottiide me"eedda wodenne k'asho golliyaan I de'iyaa wodiyaanna. Gido shin, P'awuloosi Yesuusi Kiristtoosa minisiide ammaniyaa asaa gideedda diraw, ha kiitaa bollan k'onc'c'iide beettiyaawe nashechchaanne kumentsaa ammanettiyaawaa.

P'awuloosi ha kiitaa s'aafeedda koyro gaasuu Aa metuwaa wode Aa maaddanaw Pilip'p'isiyoosa ammaniyaa Asay imotaa aw kiitteedda diraw, unttuntta galatanaassa. Aa bollankka unttunttu bollankka dumma dumma metuu gakkeeddawaa gidooppekka, unttunttu s'alana malanne kumentsaa ammanettiide de'ana mala, ha gaketteedda injjiyaan unttuntta mentsetsee. Ayyuwaanne otoruwaa diggiide, Yesuusi Kiristtoosa ashikketetsan unttunttu kumana mala, minisiide unttuntta hassayisseedda. Yesuusi Kiristtoosanna ittippe gideeddawaan unttunttu demmeedda de'uu S'oossaa aad'd'o keekatetsaappe pultteeddawaanne unttunttu ammanuwaan akkeeddawaa gidiyaawaappe attin, Ayihudatuwaa wogatuwaa poliyaawaan beetteeddawaa gidennawaa unttuntta hassayissee. Yesuusi Kiristtoosanna ittuwaa gidiide de'iyaa ubbatoo S'oossay immiyaa sarotetsaabaanne nashechchaabaa unttunttoo s'aafee.

Ha kiitay erettiyaawe nashechchaa, ammanettiyaawaa, ittippetetsaanne Kiristtinnaa ammanuwaaninne de'uwaan minniide de'iyaawaa geeshshiide bessiyaawaana. Hewaa bollakka gujjiide, P'awuloosi Pilip'p'isiyoosan de'iyaa ammaniyaa asatuwaa siik'iyaa wolk'k'aama siik'uwaa k'onc'c'issee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-11*
P'awuloosaw de'eedda de'uwaa hanotaa *1:12-26*
Kiristtinnaa de'uwaa leemisuwaa *1:27—2:18*
S'imootoosawunne Ep'afiroodiituussaw de'iyaa k'ofaa *2:19-30*
Ammanuwaa ek'ettiyaawanttuppe naagettana mala odetteeddawaa *3:1—4:9*
P'awuloosi Pilip'p'isiyoosa ammaniyaawanttoo shiishsheedda galataanne mak'k'uwaa *4:10-20*
Wurssetsaa k'utiyaa *4:21-23*

Sarotaa

1 Nuuni Yesuusi Kiristtoosa oosanchchatuu P'awuloosinne S'imootoosi, Kiristtoosa Yesuusan de'iyaawanttoo, Pilip'p'isiyoosa giyaa katamaan de'iyaa geeshshatoo ubbatoo, ammaniyaawantta kaaletsiyaawanttoonne maaddiyaawanttoo ha dabddaabbiyaa s'aafeetto.

2 Nu Aawuwaa S'oossaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoosappe aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

P'awuloosi Woosseedda Galataa Woosaa

3 Taani hinttena hassayiyaa wode ubbaan ta S'oossaa galatay.

4-5 Hintte koyiro gallassaappe hanno gakkanaw, mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaawaan taana maaddeedda diraw, taani ubbaa wode hinttenttoo ubbaw nashechchan S'oossaa woossay.

6 K'ay hinttenttu giddon lo"o oosuwaa doommeedda S'oossay, Kiristtoosi Yesuusi simmiyaa gallassay gakkanaw polanawaa eray.

7 Taani hinttenttoo ubbaw hewaadan k'oppanaw bessee; ayaw gooppe, taani hinttena ubbaa wode hassayay. Ha"i taani k'ashuwaan de'iyaawaaninne wonggalaw mootettiyaawan, k'ay wonggalaa minisa essiyaawaaninne, S'oossay taw kaac'eedda kaac'aa hinttekka taananna gishi akkeeddita.

8 Ayaw gooppe, taani hinttena ubbatuwaa Kiristtoosi Yesusappe yiyaa siik'uwaan ay keenaa siik'intto, S'oossay taw markka.

9-10 K'ay taani hinttenttoo S'oossaa woossiyaawe hawaa; lo"obaa ayaanneekka dooranaw hinttenttu danddayanaadaaninne, k'ay hinttenttu siik'uu tumu eratetsaananne akeeka ubbaanna ittippe gujji gujji dic'c'anaadan, S'oossaa woossay; yaatiide Kiristtoosi simmiyaa gallassan hinttenttu suurenne pokkuu baynnawantta gidana.

11 K'ay hinttenttu shemppuukka S'oossaa bonchchoonne
galataw Yesuusi Kiristtoosa baggana beettiyaa s'illotetsaa
ayfiyaa ayifana.

P'awuloosa K'ashuu Wonggalay Aakkanawaa Diggibeenna

12 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, ha taana gak-
keeddawe mishiraachchuwaa k'aalay aakkanaadan tumu
maaddeeddawaa hinttenttu erana mala koyyay.
13 Taani Kiristtoosa diraw k'ashetteeddawaa, kaatiyaa gol-
liyaa naagiyaa ubbatuunne hawaan de'iyaa haratuu ub-
batuu eriino.
14 K'ay taani k'ashetteeddawe nu ishatuwaappe
dariyaawanttu Godan loytsi ammanettiide, S'oossaa
k'aalaa yashshi baynnaan kasewaappe s'aliide odanaadan
maaddeedda.
15 Tumuppe ittuu ittuu k'anaatiyaa dirawunne palumiyaa
diraw, Kiristtoosawaa odiino; shin haranttu lo"o amuwaan
odiino.
16 Hawanttu S'oossay taw wonggalaa naagiyaa oosuwaa
immeedda diraw, siik'iide k'aalaa odiino.
17 Shin yekkonttu taani k'ashuwaan de'ishshin, ta bolla
waayiyaa ahanawaa unttunttoo malatina, barena siik'iyaa
wolk'k'aama amuwaan Kiristtoosawaa odinoppe attin,
wozanaappe odikkino.

18 Ayinne baawa; malatissiyaa odonne gido woy tumu
odonne gido, ay ogiyaaninne Kiristtoosawaa odooppe, taani
hewan nashettay. Sintsanawukka k'ay taani nashettana.
19 Ayaw gooppe, taani hinttenttu woosaaninne Yesuusi
Kiristtoosa Ayyaanaappe yiyaa maaduwaan attanawaa eray.
20 Ta wolk'k'aama amuunne S'oossaappe akkana
gaade taani nashechchan naagiyaa naaguu ayee gooppe,
taani pas'a de'inakka woy hayk'k'inakka yayyenaan,
kasewaadan ha"ikka ta kumentsaa asatetsan Kiristtoosi
bonchchettanawaappe attin, taani haray atto ittibankka
yeellatennaan attanaassa.
21 Ayaw gooppe, taw de'uu Kiristtoosa; k'ay hayk'uukka taw
go"a.
22 Shin taani pas'a de'iyaawaan daro go"iyaawaa oot-
sanawaa gidooppe, hak'awaa dooranentto taw erettenna.
23 Taani ha laa"u yewatuwaan metootay; ha de'uwaappe
shaakettanawunne k'ay Kiristtoosanna ittippe de'anaw
amottay; Kiristtoosanna ittippe de'iyaawe ubbaappe
aad'd'eedda daro lo"obaa.
24 Shin taani hayk'k'iyaawaappe hinttenttu diraw pas'a
de'iyaawe hinttena daro koshshiyaawaa.

25 Hawe tuma gidiyaawaa taani geeshshaade eray; k'ay ammanuwaan hinttenttu dic'c'anaadaaninne nashettanaadan, taani hinttenanna ubbaanna pas'a de'ana.
26 Hewaa diraw, taani hinttenanna laa'entsuwaa yiyaa wode, Kiristtoosa Yesuusanna hintte de'iyaa de'uwaan, tabaan c'eek'ettiyaabay hinttenttoo darana.
27 Gidooppekka, hinttenttu hinttenttu huup'ew Kiristtoosa wonggalaw bessiyaa de'uwaa de'ite; taani hinttena baade woy be'ana d'ayina, hinttenttu itti k'ofaan minniide ek'k'eeddawaanne, k'ay wonggalaa ammanoo itti wozanaa gidiide ittippe baas'etiyaawaa sisana.
28 Hintte morkketoo ayankka yayyoppite; hewe unttunttoo unttunttu bashaa d'iishissee; shin S'oossay hinttena s'oonissiyaa diraw, hinttenttoo atotetsaa d'iishissee.
29 Ayaw gooppe, Kiristtoosaw ootsiyaa kaac'ay hinttena gakkeeddawe hinttenttu aan ammanana s'alalaassa gidennaan Aa diraw waayiyaakka akkanaassa.
30 Taani kase baas'etishshin hinttenttu be'eeddawaa mala baas'iinne k'ay ha"ikka taani baas'etiyaawaa hinttenttu sisiyaawaa malay hinttena gakkeedda.

2

Kiristtoosi Barena Kawushsheeddawaa Leemisuwaa

1 Kiristtoosan hinttenttu de'iyaa de'uu hinttena wozantsii? Aa siik'uu hinttena mentsetsii? Geeshsha Ayyaanana hinttenttoo ittippetetsay de'ii? Hintte ittuu ittoo keekiiteennee k'arettiitee?
2 Yaatooppe, hinttenttu k'ofaan, siik'uwaan, wozanaaninne k'ofaa poluwaan ittuwaa gidiide, taana polo nashechchite.
3 Hinttena siik'iyaawaan woy c'eek'ettanaw koyyiyaa mela amuwaan ittibaanne ootsoppite; shin ittuu ittuwaappe d'ok'k'ay yaagiide k'oppennaan, ittuu ittoo hinttenttu huup'iyaa kawushshite.
4 K'ay ittuu ittuwaa go"iyaawaa koyyanaappe attin, hinttenttu huup'e s'alalaa go"iyaawaa koyyoppite.
5 Kiristtoosa Yesuusan de'iyaa ha ashikketetsaa k'ofay k'ay hinttenankka de'anaw bessee.
6 I ubbaa wode S'oossaa gidiide de'eedda;
shin I wolk'k'aan S'oossaa keena gidiyaa maatay de'iyaawaa bessiyaawaadan paydibeenna.
7 Shin I bare sheniyaan ubbabaa aggiide,*
ayiliyaa med'etaa akkeedda;
k'ay asaa malatiide k'onc'c'eedda.
8 I barena kawushsheedda;

* **2:7** ***Ubbabaa aggiide:*** I barena mela ootseedda guussaa.

hayk'oo, ubbaa haray atto,
mask'k'aliyaa bolla hayk'k'anawukka azazetteedda.
9 Hewaa diraw, S'oossay Aa loytsi d'ok'k'u d'ok'k'u ootseedda;
k'ay suntsaa ubbaappekka aad'd'iyaa
d'ok'k'a suntsaa aw immeedda.
10 Hewaa diraw, saluwaaninne sa'aan,
sa'aappe garssan de'iyaa ubbay,
Yesuusa suntsaa bonchchanaw gulbbatana.
11 K'ay Asay ubbay Yesuusi Kiristtoosi Godaa yaagiide,
S'oossaa Aawuwaa bonchchoo markkattana.

Ha Sa'aan De'iyaa Asaw Poo'o Gidiyaawaa

12 Hewaa diraw, ta dabbatoo, taani hinttenanna de'iyaa wode ubbaan hinttenttu taw azazetteeddawaadan, ha"i taani hinttenttu matan de'enna wodekka, hinttenttu kasewaappe aatsiide taw azazettanaw bessee; yashshatetsaaninne kokkorssaan hinttenttu atotetsaa polanaw ootsite.

13 Ayaw gooppe, S'oossay hinttena barew eeno giissanaadaaninne k'ay I k'oppeeddawaa hinttenttu ootsanaadan hinttenttu giddon ubbaa wode ootsee.

14-15 Geellanne nagaranchcha asaa giddon pokkuu baynnawantta, geeshshatuwaa, S'oossaa naanatuwaadankka pokkuu bayinnawantta gidite; k'ay zuuzummennan woy iitabaa k'oppennaan ubbabaa ootsite. He asaa giddonkka saluwaan poo'iyaa s'oolinttiyaadan poo'iidde,

16 de'uwaa mishiraachchuwaa k'aalaa unttunttoo odite; he wode ta daaburaynne ta oosuu mela d'ayibeennawe erettiyaa diraw, Kiristtoosi simmiyaa gallassi taani hinttenan c'eek'ettana.

17 Haray atto hinttenttu ammanuu S'oossaw yarshshiyaa yarshshuwaa bolla ta suutsay ushshaa yarshshuwaadan gukkooppekka, taani nashettay; hinttenanna ubbaanna ittippe nashettay.

18 Hewaadan hinttekka k'ay nashettanaw bessee; taananna ittippe nashettite.

S'imootoosinne Eppafiroditoosi Ootseedda Oosuwaa

19 Shin taani hinttenttu de'uwaabaa sisaade nashettanaadan, S'imootoosa hinttekko ellekka yeddanawaa Godaa Yesuusan ammanettay.

20 Ayaw gooppe, hinttenttu de'uwaabaw wozanaappe hirggiyaa Aa mala Asay haray ooninne taw baawa.

21 Ayaw gooppe, haratuu ubbatuu barenttu huup'e go"aa koyyiino; Yesuusi Kiristtoosawaa koyyikkino.

2:10 Isa. 45:23 **2:14-15** Zar. 32:5

22 Shin na'ay bare aabbu ootsiyaawaadan, S'imootoosi
taananna ittippe gidiide, wonggalaa oosuwaa ootseed-
dawaan, ammanettiyaa asaa gidiyaawaa erisseeddawaa
hinttenttu eriita.
23 Hewaa diraw, taani yewuu haniyaawaa be'aade, ellekka
Aa hinttekko yeddana gaade k'oppay.
24 Taani ta huup'ew mata wodiyaan hinttekko baanawaa
Godan ammanettay.
25 Shin taani ta ishaa Eppafiroditoosa, taananna ittippe ta
bagga gidiide ootseeddawaa, oletteeddawaanne, k'ay taana
maaddiyaawaan hinttenttoo kiitettiide ootseeddawaa hint-
tekko kiittanaw koshshiyaawaa k'oppaad.
26 Ayaw gooppe, I hinttena ubbaa be'anaw laamotee; k'ay
I saketteeddawaa hinttenttu siseedda diraw, bare wozanaan
daro metootee.
27 I tumu sakettiide, hayk'k'i atteedda; shin S'oossay aw
k'aretteedda; Aa s'alalaw gidennaan kayyuu kayyuwaa bolla
gujettennaadan, tawukka k'aretteedda.
28 Simmi hinttenttu laa'entsuwaa Aa be'iide nashet-
tanaadan, tawukka ta wozanaa kayyuu irs's'anaadan, taani
ellekka Aa hinttekko yeddana.
29 Hewaa diraw, Godan de'iyaa ishaadan, kumentsaa
nashechchan Aa mokkite; k'ay Aa malatiyaa asaa ubbaakka
bonchchite.
30 Ayaw gooppe, hinttenttu hinttenttu huup'ew taana
maaddana danddayenna maaduwaa maaddanaw, Kirist-
toosa oosuwaa diraw, bare shemppuwaa sheneko giide,
hayk'k'i atteedda.

3

Tumu S'illotetsaa

1 Wurssetsaan, taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo,
Goday hinttenttoo nashechchaa immo. Taani kase
s'aafeeddawaa zaaretsaade s'aafiyaawe taana waayissenna;
k'ay he s'aafiyaawe hinttena naagana.
2 Iitabaa ootsiyaawanttuppe, he kanatuwaa eeshshay
de'iyaawanttuppe, k'as's'aray koshshee giyaa asatuwaappe
naagettite.
3 Ayaw gooppe, nuuni S'oossaa Geeshsha Ayyaanan
S'oossaw goyinniyaa dirawunne nu de'uwaan Godaa
Kiristtoosa Yesuusan nashettiyaa diraw, tumu k'as's'araa
k'as's'aretteeddawantta; asatetsaa bolla oosettiyaawan
ammanokko.
4 K'ay taw ta huup'iyankka ta asatetsan ammanettiyaawe
de'ee. Ay asaynne bare asatetsan ammanettiyaawe barew
de'ee giide k'oppooppe, taani aappe loytsa aad'd'ay.

5 Taani yelettoodeppe hosppuntsa gallassaan* k'as's'arettaad. Taani yeletaan Israa'eeliyaa; Biiniyaama zare; walakay bayinna Ayihuda asaa. Ayihuda higgiyaa naagiyaawaan gidooppe, taani Parisaawe;
6 Ayihuda ammanoo seelaa gidooppe, taani ammaniyaawantta waayissaaddi; itti uray Muse higgew azazettiide s'illiyaawaa bagga gidooppe, taanan pokkobay beettibeenna.
7 Shin taana go"iyaa he ubbabaa Kiristtoosa diraw bayeeddawaadan payday.
8-9 Tumakka, hewanttu s'alalaa gidenna; taani ta Godaa Kiristtoosi Yesuusa eriyaawe ubbabaappe loytsi aad'd'iyaa diraw, ubbabaa taana mulekka go"ennawaadan payday; taani Aa diraw ubbabaa yegga bashaaddi. Kiristtoosa demmanawunne aanana de'anaw ubbabaa wora oleeddawaadan payday; taani Muse higgew azazettaade demmiyaa ta huup'e s'illotetsay taw baawa. Kiristtoosa ammanina, S'oossay immiyaa s'illotetsay, ammanuwaan S'oossaa matappe yiyaa s'illotetsay taw ha"i de'ee.
10-11 Taani Kiristtoosanne Aa dendduwaa wolk'k'aa eranaw koyyay; yaataade taani ta huup'ew hayk'uwaappe denddana yaagiyaawaan, Aa waayiyaa aanana waayettanawunne Aa hayk'uwaan Aa malatanaw amottay.

Gakkiyaasaa Gakkanaw Wos's'iyaawaa

12 Taani ha"i demma diggaad woy taanan bali baawa giikke. Shin Kiristtoosi Yesuusi taana barew ootseedda woytaa demmana gaade elleellay.
13 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, taani hewaa demma diggaad gaade k'oppikke; shin taani ittibaa ootsay; taappe guyyenna de'iyaawaa dogaade sintsan de'iyaawaa oyk'k'anaw wad'ettay.
14 S'oossay Kiristtoosi Yesuusa baggana bolla de'oo s'eesiyaa woytaa akkanaw, ta gakkanaw wos'ay.
15 Simmi nuuni Ayyaanan minneeddawanttu ubbatuu hawaa k'oppanaw bessee; k'ay hintteppe amareedawanttoo ayaaninne dumma k'ofay de'ooppe, hewaakka S'oossay hinttenttoo k'onc'c'issana.
16 Gidooppekka, nuuni hanno gakkanaw de'eedda maaraadan, ane sintsaw he maaraa kaalloytte.
17 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, taani haniyaawaadan hanite. Nuuni hinttenttoo leemisuwaa gideeddo; hewaadan hinttekka nuuni hinttenttoo leemisuwaa gideedda maaraa kaalliyaawantta akeekite.

* **3:5** *Taani yelettoodeppe hosppuntsa gallassaan:* Hawe Ayihudiyaa attuma naanay yelettoodeppe hosppuntsa gallassaan k'as's'arettiyaawaa bessee.

18 Ayaw gooppe, taani hewaa hinttenttoo kase c'oratoo odaaddi; k'ay ha"i laa'entsuwaakka afos's'aadde hinttenttoo oday; Kiristtoosi mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide hayk'k'eeddawoo barenttu shemppuu barena morkke ootseedda daro asatuu de'iino.
19 Unttunttu wurssetsay bashshaa; unttunttu uluu unttunttoo S'oossaa; yeellatanaw bessiyaawan unttunttu otorettiino; k'ay ha sa'aabaa s'alalaa k'oppiino.
20 Ayaw gooppe, nu biittay saluwaana; nuuni k'ay saluwaappe yaana nuuna ashshiyaa Godaa Yesuusi Kiristtoosa naageetto.
21 Kiristtoosi ubbabaa bareppe garssan wotsanaw danddayiyaa bare wolk'k'an, nu daaburanchcha asatetsaa laammiide, bare bonchcho asatetsaa malatissiide ootsana.

4

Wurssetsa Zoriyaa

1 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, taani siik'iyaawanttoo, laamotiyaawanttoo, taana nashechchiyaawaanttoo, taana d'ok'k'u ootsiyaawanttoo, ta dabbatoo, simmi Godan hinttenttu min ek'k'anaw bessee.
2 Ewoodenne Sins's'iikee, hinttenttu laa"uukka k'ofaan ittuwaa gidiide, Godan de'anaadan, taani hinttena zoray.
3 K'ay taananna ootsiyaa ammanetteedawoo, neeni ha mac'c'a asatuwaa maaddanaadan, taani neena woossay; ayaw gooppe, unttunttu taanannanne unttunttu suntsay S'oossaa de'uwaa mas'aafan* s'aafetteedda K'alemins's'oosanna k'ay taananna ittippe ootsiyaa haratuwaa ubbaanna wonggalaa ubbasaa gatsanaw daabureeddino.
4 Godaanna hinttenttu de'iyaa de'uwaan ubbaa wode nashettite; taani hawaa gujjaadekka gay; nashettite.
5 Asay ubbay hinttenttu ashikketetsaa ero; Goday matan yaana.
6 S'oossaa hinttenttu woossiyaa woosaa ubbaan Aa loytsi galatiidde, hinttena koshshiyaawaa ubbaw woossiteppe attin, ittibawukka hirggoppite.
7 K'ay asaa eratetsaa ubbaappe aad'd'iyaa S'oossaa sarotetsay hinttenttu wozanaanne hinttenttu k'ofaa Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana naagana.
8 Wurssetsaan, taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttenttu wozanaan lo"obaanne galatissiyaawaa k'oppite; tuma gidiyaabaa ubbaa, bonchchissiyaawaa ubbaa, bayizzuwaa

* **4:3** *S'oossaa de'uwaa mas'aafan:* S'oossaa asaa suntsay s'aafettiyaa mas'aafaa.

gidennabaa ubbaa, geeshshabaa ubbaa, siik'uwaa ubbaa, suure gidiyaabaa ubbaa k'oppite.

9 Hinttenttu taappe tamaareeddawaa, akkeeddawaa, siseeddawaanne be'eeddawaa ubbaa ootsite; k'ay nuw sarotetsaa immiyaa S'oossay hinttenanna ittippe gidanawaa.

Barew Kiitetteedda Imotaw P'awuloosi Galateeddawaa

10 Shin daro wodiyaappe guyyiyaan, ha"i hinttenttu tawaa laa'entsuwaa k'oppanaw doommeedda diraw, taani Godan loytsa nashettay; taw k'oppanaw hinttenttoo injjetennan is's'eeddawaappe attin, taw k'ofaa k'oppiita.

11 Taani hawaa taana meteedda diraw giikke; ayaw gooppe, taw de'iyaabay taw gidana† giyaawaa taani tamaaraad.

12 Taani metootiide wooti de'anentto eray; k'ay durettiide de'iyaawekka ayentto eray; hak'an gidinakka awude gidinakka, taani kaluwaanne koshshaa k'ay pac'aanne palahaa tamaaraad.

13 Kiristtoosi taw immeedda wolk'k'an, ubbabaa ootsanaw taani danddayay.

14 Gidooppekka, hinttenttu ta metuwaa taananna metootiide daro loytseeddita;

15 Pilip'p'isiyoosa asaw, wonggalaa mishiraachchuu koyro hintte giddon odetteedda; shin taani Mak'idooniyaappe keseedda wode, taana ammaniyaa hinttenttuppe attin, haray maaddibeennawaa hinttenttu hinttenttu huup'ew eriita; k'ay immiyaabankka akkiyaabankka hintteppe attin, haray taana maaddibeenna.

16 Ayaw gooppe, taana metuu oyk'k'eedda wode, haray atto taani Teselonk'k'en de'ishshinkka taana zaari zaariide maaddeeddita.

17 Taani hinttewaa bolla harabay gujettanawaa koyyiyaawaappe attin, woytaa s'alalaa akkanaw koyyikke.

18 Shin taani hinttenttu immeeddawaa ubbaa akkaad; k'ay taw palahiide gidiyaawe de'ee. Hintte kiitteedda ubbabaa Eppafiroditoosappe akkaad; koshshiyaa ubbay taw de'ee. Hintte taw kiitteedda imuu S'oossaw sawuwaa toshikku giyaanne I dosiyaa, Aa nashechchiyaa yarshshuwaa mala.

19 K'ay ta S'oossay bare bonchcho duretetsaa daruwaan Kiristtoosi Yesuusa baggana hinttena koshshiyaawaa ubbaa hinttenttoo immana.

20 Nu S'oossaw, nu Aawoo med'inaappe med'inaa gakkanaw bonchchuu gido. Amen"i.

Wurssetsa Sarotaa

† **4:11** ***Taw de'iyaabay taw gidana:*** Taw de'iyaabaan taani shemppay, kallay, woppu gay. **4:15** 2 K'or. 11:9 **4:16** Kit. 17:1 **4:18** Kes. 29:18

21 Kiristtoosi Yesuusawaa gidiyaa S'oossaa asatuwaa ubbatuwaa saro giite. Taananna hawaan de'iyaa ishatuu hinttena saro giino.
22 Hawaan de'iyaa S'oossaa asatuwaa ubbatuu, ubbaappekka aatsiide Kaatiyaa K'eesaare golliyaan de'iyaawanttu hinttena saro giino.
23 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hintte-nanna gido.

P'awuloosi K'olaasiyaasa Asaw S'aafeedda Kiitaa Geluwaa

P'awuloosi K'olaasiyaasa asaw s'aafeedda kiitay s'aafetteeddawe, Efesoone asaw s'aafetteedda kiitaanna itti wodiyaanna malatee. Hewekka K'eeri Iisiyaan, Efesooneppe away doliyaa baggana beettiyaa K'olaasiyaasan de'iyaa ammaniyaa asatuwaassa gidiide laa"uwaa giddon de'iyaa dummatetsay, K'olaasiyaasa asaw s'aafetteedda kiitay Kiristtoosi med'etaa ubbaw huup'e gidiyaawaa bessiyaa wode Efesoona asaw s'aafetteedda kiitay k'ay Kiristtoosi woosa gollew huup'e gidiyaawaa bessee. Ha asatoo k'aalaa markkatteeddawe P'awuloosa gidana d'ayooppekka, Roome gadiyaan, Iisiyaa waanna katamaa gidiyaa Efesooneppe unttunttoo ootsiyaa asatuwaa kiittiyaawe Aa gidiyaa diraw, K'olaasiyaasawukka aawotiyaa hanotay aw de'ee. K'olaasiyaasa ammaniyaawanttu giddon, «S'oossaa eranawunne kumentsaa atotetsaa demmanaw, Asay ubbay ayaana wolk'k'atoonne maatay de'iyaawanttoo goyinnanaw koshshee» yaagiyaa worddo asttamaaratuu de'iyaawaa P'awuloosi siseedda. Ha asttamaaratuu harabaa k'ay, «Asay ubbaykka k'as's'araa malatiyaa wogatoo moodettanawunne k'umaa wogaanne hara wogatuwaa ubbaa naaganaw koshshee» yaagiino.

P'awuloosi ha kiitaa s'aafeeddawe tumanchcha gidiyaa Kiristtinnaa kiitaa odiyaawaan, unttunttu worddo timirttiyaa p'alk'k'anaassa. I zaareedda zaaruwaappe waannatiyaawe «Yesuusi Kiristtoosi kumentsaa atotetsaa immanaw danddayee; ha hara ammanatuunne oosatuu aappe haassanaw danddayiino» yaagiyaawaa. S'oossay Kiristtoosa baggana ha alamiyaa med'd'eedda. K'ay Aa baggana zaariide Aa barekko ahana. Ha alamiyaw Kiristtoosa wozanaappe ammaniyaawaa s'alalaan atotetsaa hidootay de'ee. Hawaa maaran P'awuloosi ha wolk'k'aama timirttii ammaniyaa asaa de'uwaan waaniide oosuwaan peeshanaw danddayintto odee.

Ha kiitaa P'awuloosappe akkiide, K'olaasiyaasa gatsanaw kiitetteedda Tiikiik'oosanna ittippe beeddawe Anaasimoosa gidiyaawaa be'iyaawe go"iyaawaa. Waaniide gooppe, P'awuloosi ha Anaasimoosa geetettiyaa bare oosanchchaabaa dentsiide, Pilimoonaw hara kiitaa s'aafeedda.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-8*
Kiristtoosa eeshshaanne oosuwaa *1:9—2:19*
Yesuusan beettiyaa ooratsa de'uwaa *2:20—4:6*
Wurssetsaa k'utiyaa *4:7-18*

1 Taani P'awuloosi, S'oossaa sheniyaan Kiristtoosi Yesuusi
kiitteeddawaa gideeddawenne nu ishay S'imootoosi,
2 K'olaasiyaasa giyaa katamaan de'iyaa S'oossaa naanaa-
too, Kiristtoosan ammanetteeda ishatoo ha dabddaabbiyaa
s'aafeetto.
S'oossaa nu Aawuwaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoos-
appe, aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

P'awuloosi Woosseedda Galataa Woosaa

3 Nuuni hinttenttoo woossiidde, nu Godaa Yesuusi Kirist-
toosa Aawuwaa, S'oossaa ubbaa wode galateetto.
4 Ayaw gooppe, nuuni Kiristtoosi Yesuusa hinttenttu
ammaniyaawaanne S'oossaa asatuwaa ubbaa siik'iyaawaa
siseeddo.
5 Tumu kiitay wonggalay koyiro hinttekko yeedda wode,
S'oossay sintsaappe immana geeddawaa siseeddita. Simmi
hinttenttu ammanuunne siik'uu saluwaan giigiide naagiyaa,
S'oossay sintsappe immana geeddawan doometteedda.
6 He wonggelii hinttekko gakkeedda; hinttenttu Aa sisood-
eppenne S'oossaa aad'd'o keekatetsaa tumatetsaan erood-
eppe doommiide, hinttenttu giddon de'iyaawaadankka, biit-
taa ubbaan anjjuwaa aheenne ubbasaa aakkee.
7 Hinttenttu hewaa nuunanna ittippe k'ooma gideedda
siik'o Eppaafiraappe tamaareeddita; I nu diraw Kiristtoosaw
ammanettiide ootsiyaawe,
8 S'oossaa Ayyaanan haratuwaa hinttenttu siik'iyaawaa
nuw odeedda.
9 Hewaa diraw, nuuni k'ay hewaa siseedda gallassaappe
doommiide, S'oossay hinttenttoo bare sheniyaa eriyaa er-
atetsaa, S'oossaa Ayyaanay immiyaa aad'd'eedda eratetsaan-
nanne akeekaana ittippe kuntsiide immanaadan, ubbaa
wode balenaan S'oossaa woosseetto.
10 Hewaappe guyyiyaan, Goday koyyiyaawaadan hint-
tenttu de'anawunne, ubbaa wode Aa nashechchiyaabaa oot-
sanaw danddayana; hinttenttu ootsiyaa lo"o oosuwaa ub-
baan hinttenttu de'uu go"ana de'iyaawaa gidanawaa; k'ay
S'oossaa eriyaawan dic'c'i dic'c'i baanita.
11 Hinttenttu ubbabaan nashechchan
genc'c'anaadaaninne danddayanaadan, S'oossay bare
bonchchuwaa gitatetsaadan immiyaa wolk'k'aa ubbaan
minnite.

12 K'ay S'oossaa naanaatoo giigeedda poo'o kawutetsaa
laattanaw, nuuna danddayisseedda S'oossaa Aawuwaa
galatite.
13 I nuuna d'umaa wolk'k'aappe ashshiide, bare siik'iyaa
Na'aa kawutetsaakko pintseedda.
14 K'ay I bare Na'aan nuuna woziide, nu nagaraa atto
geedda.

Kiristtoosa S'oossatetsaanne Aa Oosuwaa
15 Kiristtoosi beettena S'oossaa k'onc'c'issiyaawaa; I
med'etteeddawaa ubbaappe aad'd'iyaa bayira Na'aa.
16 Ayaw gooppe, ubbabaykka aan med'etteedda;
beettiyaawanttu, beettenawanttu, ayyaanatuwaappe
beettiyaa wolk'k'aynne godatetsay, d'ok'k'atetsaynne
maatay, saluwaaninne sa'aan de'iyaa ubbabaykka Aaninne
Aw med'etteedda.
17 I ubbabaappe kase de'eedda; ubbabaykka Aan bare sa'aa
sa'aa oyk'k'iide de'ee.
18 I bare huup'ew, woosa gollew huup'enne de'o; I ub-
baappe bolla gidana mala, kasetiide hayk'uwaappe dend-
deedda Bayira Na'aa gideedda.
19 Ayaw gooppe, S'oossay koyyeeddawaadan, Aan
S'oossatetsaa kumentsay de'ee.
20 Yaatina S'oossay Kiristtoosa baggana ubbabaa
barenanna sigetsanaw yewuwaa k'achcheedda; bare Na'ay
mask'k'aliyaa bollan gusseedda suutsan saluwaaninne
sa'aan de'iyaa ubbabaa barenanna sigetseedda.
21 Hawaappe kase, hinttenttu iitabaa k'oppeedda
dirawunne ootseedda diraw, S'oossaappe shaakettiide,
Aanana morkketteeddita.
22 Shin S'oossay ha"i hinttentta pokkobay bayin-
nawanttanne k'ay geeshshatuwaa ootsiide, bare sintsa
shiishshanaw, bare Na'aa hayk'k'eeddawaa asatetsan
barenanna hinttentta sigetseedda.
23 Hewe hinttenttu tumu ammanuwaan min ek'k'iide,
mishiraachchuwaa k'aalaa sisiide, sintsaappe akkana geed-
dawaappe k'aas's'ennan minniide de'ooppe hanana; he
wonggalaa mishiraachchuu sa'aan de'iyaa med'etaa ubbaa
matan odetteedda. Taani P'awuloosikka mishiraachchuwaa
k'aalaa odiyaawaa gidaaddi.

P'awuloosi Yesuusi Kiitteeddawaa Gidiide Ootseedda Oosuwaa
24 Taani hinttenttoo waayetteedda diraw, ha"i nashettay;
Kiristtoosi bare huup'ew, hewaa giyaawe woosa gollew,
waayettishin pac'c'eeddawaa taani ta bollaa sakuwaan
kuntsay.

25 S'oossay taana hinttentta maaddiyaawaanne Aa k'aalaa polaade odiyaa k'oomatetsaa kiitaa taw immeedda.
26 Ha k'aalay hawaappe kase bagga ubbaan, asaa ubbaw erettennaan geemmiide de'ee; shin barena ammaniyaawanttoo S'oossay ha"i k'onc'c'isseedda.
27 S'oossay Ayihuda gidenna asaw wotseedda ha asaw k'onc'c'ibeenna bonchchuwaanne dure yewuu ayentto geeshshatuwaa erissanaw koyyeedda; ha asaw ha"i k'onc'c'eeddawe ayee gooppe, Kiristtoosi hinttenttun de'iyaawaa; hewaa giyaawe S'oossaa bonchchuwaa aanana hinttenttu akkanawaa.
28 Hewaa diraw, nuuni asaa ubbaw Kiristtoosawaa odeetto; asaa ubbaa Kiristtoosan kumentsaa asaa ootsiide, S'oossaakko shiishshana mala, nuw aad'd'eedda eratetsaa ubbaan hinttentta seerettonne tamaarisseetto.
29 Taani hawaa polanaw, taanan ootsiyaa Kiristtoosi taw immiyaa wolk'k'an baas'etaynne daaburay.

2

1 Taani hinttenttoonne Lodook'iyaa giyaa katamaan de'iyaa asatoonne k'ay taana be'ibeenna ammaniyaawanttoo ubbatoo ay keenaa baas'etaadditantto hinttenttu erana mala koyyay.
2 Unttunttu wozanay minnana mala, siik'uwaan ittippe gidiide, tumu akeekan beettiyaa duretetsaa ubbaa unttunttu akkana malanne k'ay unttunttu S'oossay asaw k'onc'c'issibeennawaa, Kiristtoosa Aa huup'ew erana mala, taani daaburay.
3 Geeman S'oossay minjjeedda eraynne aad'd'eedda eratetsay ubbay Aan de'ee.
4 Ooninne hinttentta c'immiyaa k'aalaan baletsena mala, taani hinttentta hassayissay.
5 Ayaw gooppe, taani hinttenttu matappe haakkaade de'ooppekka, ayyaanan hinttenttunna de'ay; hinttenttu de'iyaa maaraanne Kiristtoosa hinttenttu minniide ammaniyaawaa be'aade nashettay.

Kiristtoosan Beettiyaa Kumentsaa De'uwaa

6 Simmi hinttenttu Godaa Kiristtoosi Yesuusa akkeeddawaadan, Aan de'ite.
7 Aan s'ap'uwaa yeddiide dic'c'ite; hinttenttu tamaareeddawaadan ammanuwaan minnite; S'oossaa ubbaa wode galatite.
8 Kiristtoosappe gidenna timirttiyaan, ha sa'aa mooddiyaa ayyaanatuwaa timirttiyaaninne, asaappe yeedda eratetsan, k'ay mela c'imuwaan hinttentta ooninne omoodenna mala naagettite.

9 Ayaw gooppe, Kiristtoosa asatetsaa bollan S'oossatetsaa med'etaa kumentsay de'ee.
10 K'ay ubbaa ayyaanatuwaa kaappotetsawunne godatetsaw ubbaw huup'e gidiyaa Kiristtoosappe kumentsaa de'uwaa demmeeddita.
11 Hinttenttu Kiristtoosanna itti asaa mala gidiide, asaa k'as's'araa mala gidennaan, hinttenttu nagaranchcha med'etaa diggiyaa k'as's'araa, hawekka ashuwaa k'as's'araa gidennaan Kiristtoosi ootseeddawaa.
12 Hinttenttu s'ammak'etteedda wode, Kiristtoosanna moogettiide, Kiristtoosa hayk'uwaappe dentseedda S'oossaa wolk'k'aa ammaneedda diraw, ooratsa de'oo s'ink'k'atan Kiristtoosanna ittippe denddeeddita.
13 Hinttenttu hinttenttu naak'uwaaninne hinttenttu ec'a asatetsaa k'as's'arettennan aggeeddawan hayk'k'iide de'iyaa wode, S'oossay hinttenttu naak'uwaa atto giide, Kiristtoosanna hinttentta pas'a wotseedda.
14 Nuuna is's'iyaa, ac'uwaa paramaa Aa c'aak'uwaanna ittippe S'oossay daakkeedda; mask'k'aliyaa bollan d'ishiide, ogiyaappe diggeedda.
15 Kiristtoosi he mask'k'aliyan kaappatuwaappenne godatuwaappe wolk'k'aa wotsi akkiide, bare s'oonuwaanne omoodetteeddawantta k'onc'c'iyaan besseedda.
16 Hewaa diraw, muussaan woy ushshaan, baalaa gallassaa woy agenay s'eeriyaa wodiyaa bonchchiyaawan, woy Sambbataa bonchchiyaawan, ooninne hinttenttu bolla pirddoppo.
17 Hawanttu sintsaappe yaana yewatoo eeshuwaa; shin tumatetsay Kiristtoosawaa.
18 Wordduwaa ashikke malatanawunne kiitanchchaw goyinnanaw koyyiyaawe, be'ibeennawaa sas'aan be'aaddi giide otorettiyaawe, asatetsaa k'ofaan c'oo ayyiyaawe, ooninne hinttenttu bolla pirddoppo.
19 Hewaa mala Asay huup'e gidiyaa Kiristtoosa minisi oyk'k'eeddawaa leppissee. Bollaa ubbay he huup'iyaappe wolk'k'aa demmiide, bollan de'iyaa kuriyaannanne s'ap'uwaanna ittippe oyk'k'ettiide, S'oossay dichchiyaa dishuwaadan dic'c'ee.

Hayk'uwaankka Pas'ankka Kiristtoosanna De'iyaawaa

20-21 Hinttenttu ha sa'aa mooddiyaa ayyaanatuwaappe haakkiide, Kiristtoosanna hayk'k'eeddita; yaatina, ayaw ha sa'aa wogaan de'iyaa asaadan de'iitee? «Oyk'k'oppa; baara be'oppa; bochchoppa» yaagiyaa higgetoo ayaw azazettiitee?
22 Ha ubbabaykka Asay med'd'eedda higgenne timirtte gidiyaa diraw, wodiyaappe guyyiyaan d'ayana.
23 Unttunttu kiitanchchaw goyinniyaawaaninne wordduwaa ashikke malatiyaawaan k'ay barenttu asatetsaa

gilk'k'issiyaawan aad'd'eedda eranchcha malatiino; shin ashuwaa amuwaa digganaw go"enna.

3

1 Simmi hinttenttu Kiristtoosanna hayk'uwaappe dend-deeddawaa gidooppe, S'oossaappe ushechcha baggana ut-teedda Kiristtoosi de'iyaa saan saluwaan de'iyaawaa minisi koyyite.

2 Saluwaan de'iyaawaa hinttenttu k'oppanaappe attin, sa'aan de'iyaawaa k'oppoppite.

3 Ayaw gooppe, hinttenttu hayk'k'eeddita; k'ay hinttenttu shemppuu S'oossaan Kiristtoosanna geemmeedda.

4 Hinttew de'o gideedda Kiristtoosi k'onc'c'iyaa wode, he wode hinttekka aanana bonchchuwaan k'onc'c'ana.

Ec'aanne Ooratsa De'uwaa

5 Hewaa diraw, hinttenttun de'iyaa ha sa'aa amotuwaa wod'ite; hewanttukka woshummiyaawaa, tunatetsaa, woshummanaw koyiyaawaa, iita amuwaa, miishshaa amottiyaawaa. Yoranchchaa gidussay eek'aw goyinniyaawaappe dummatenna.

6 Hawanttu gaasuwaan, S'oossay azazettena asatuwaa hank'k'ettanawaa.

7 Kase hinttenttu ha iita k'ofatuwaan de'iyaa wode unttunt-tun moodetteeddita.

8 Shin ha"i hinttenttu k'ay hank'k'uwaa, yiluwaa, is'uwaa, hinttenttu doonaappe kesiyaa c'ashshaanne yeellayiyaa haasayaa hawantta ubbaa hintteppe d'ayissite.

9 Ittuu ittoo worddotoppite; ayaw gooppe, nagaranchcha med'etaa Aa oosuwaanna hintteppe d'ayissi diggiide,

10 S'oossay, Aa med'd'eeddawe, barena malatissanawunne barew de'iyaa eratetsaa ubbaa immanaw, ubbaa wode oorat-siyaa ooratsa med'etaa mayyeeddita.

11 Ha ooratsa med'etaan, Giriike asaa woy Ayihuda asaa, k'as's'aretteeddawaa woy k'as's'arettibeennawaa, imatsat-uwaanne ayinne tamaaribeennawaa, ayiliyaa woy womaan-nuwaa giide shaakkiyaabay baawa; huup'e allaallii Kirist-toosa; I ubbankka de'ee.

12 Hewaa diraw, S'oossay dooreeddawanttudan, geeshshanne siik'iyaawantta gidiide, maarotetsaa, k'aretaa, keekatetsaa, hinttenttu huup'iyaa kawushshiyaawaa, ashikketetsaanne danddayaa mayyite.

13 Ittuu ittuwaawaa danddayite; ooninne bare laggiyaa bolla hank'k'etteeddawe de'ooppe, ittuu ittoo atto yaago. Kiristtoosi hinttenttoo atto geeddawaadan, hinttekka atto giite.

3:9 Efe. 4:22 **3:10** Dom. 1:26; Efe. 4:24

14 Hewaa ubbaa bolla, ubbabaa ittippe shiishshi
k'achchiyaa siik'uwaa mayyite.
15 Kiristtoosi immiyaa sarotetsay hinttentta mooddo; ayaw
gooppe, S'oossay hinttentta itti asaa ootsiide, he sarotetsaw
s'eeseedda S'oossaa galatite.
16 Kiristtoosa k'aalay hinttenttu wozanaan kumiide de'o;
hinttenttoo de'iyaa aad'd'eedda eratetsaa ubbaan ittuu
ittuwaa tamaarissitenne zorite; hinttenttu wozanaan
S'oossaa galatiidde, woosaanne mazimuriyaa, S'oossaa
suntsaa d'ok'k'u ootsiyaa yetsaa yes's'ite.
17 Hintte ay haasayiyaawaa woy ay ootsiyaawaa
gidooppekka, Aawuwaa S'oossaa Yesuusa baggana
galatiidde, ootsiyaawaa ubbaa Godaa Yesuusa suntsan
ootsite.

Ammaniyaa Asatuwaa Gollen De'anaw Bessiyaa Wogaa

18 Machchetoo, ammaniyaa asaw bessiyaawaadan, hint-
tenttu asinaw moodettite.
19 Attuma asatoo, hinttenttu mac'c'a asaa siik'ite; unttunt-
tunna woppu giide de'ite.
20 Naatoo, hinttentta yeleeddawanttoo ubbabaan
azazettite. Ayaw gooppe, hinttenttu unttunttoo
azazettiyaawe S'oossaa daro nashechchee.
21 Aawotoo, hinttenttu naanay wozanaa bayenna mala,
unttuntta yiloyoppite.
22 Ayiletoo, sa'aan hinttenttoo godaa gidiyaawanttoo
ubbabaan azazettite; Godaw yayyiide, suure wozanaan
ootsiteppe attin, asaa nashechchanawunne Asay be'o
giyaawaan azazettiyaawantta gidoppite.
23 Hintte ootsiyaa oosuu ubbaa asaw gidennaan Godaw
ootsiyaawaadan, wozanaappe ootsite.
24 Godaa Kiristtoosaw hinttenttu ootsiyaa diraw, I bare-
wanttoo immanaw giigissi wotseeddawaa hinttenttu laat-
tanawaa akeekite.
25 Balabaa ootseedda uray ooninne, bare ootseedda bal-
aadan woytaa akkana; ayaw gooppe, S'oossay pirddiidde,
oonanne maaddenna.

4

1 Godatoo, hinttewukka saluwaan Goday de'iyaawaa
eriide, hinttenttu ayiletoo s'illotetsaaninne suuretetsaan
koshshiyaawaa ootsite.

Zoriyaa

3:16 Efe. 5:19-20 **3:18** Efe. 5:22; 1 P'es'. 3:1 **3:19** Efe. 5:25; 1 P'es'. 3:7 **3:20** Efe. 6:1 **3:21** Efe. 6:4 **3:22** Efe. 6:5-8 **3:25** Zar. 10:17; Efe. 6:9

2 S'oossaa aggenaan woossite; k'ay woossiidde azallenan,
Aa galatiidde woossite.
3 K'ay hinttenttu woossiyaa wode ubbaan, kaseedeppe
asaw k'onc'c'ibeennawaa, Kiristtoosawaa nuuni odana
mala, S'oossay nuw injjeyanaadan, nuwukka S'oossaa
woossite; ayaw gooppe, ha"i taani k'asho golliyaan de'iyaawe
hewaassa.
4 K'aykka taani bessiyaawaa keenaa k'onc'c'issaade ha
yewuwaa odana mala, taw S'oossaa woossite.
5 Hinttew de'iyaa wodiyaa go"i bayinnasaan d'ayissennan,
ammanennawanttu matan c'inc'c'atetsaan de'ite.
6 Hinttenttu asaa ubbaw wooti zaaranaw bessintto
erana mala, hinttenttu haasayay ubbaa wode, sisanaw
lo"iyaawaanne nashechchiyaawaa gidanaw bessee.

Wurssetsa Sarotaa

7 Nu siik'o ishay Tikik'oosi, taananna ittippe Godaa
oosuwaan k'oomaa gideedda ammanettiyaa oosanchchay, ta
de'uwaabaa hinttentta erissana.
8 Taani Aa hinttekko kiittiyaawe, nuuni waan de'intto hint-
tenttoo I odiide, hinttentta mentsetsana diraassa.
9 Anaasimoosi, ammanettiyaa siik'o ishay, hinttenttu
gadewe, aanana ittippe hinttekko bee; unttunttu hawaan
haniyaa ubbabaa hinttentta erissana.
10 Taananna k'ashuwaan de'iyaa Ariss's'irokoosinne
Barnnaabaasaw aawuwaa gideedda Mark'k'oossi hinttentta
sarotiino; taani hinttentta kase azazeeddawaadan,
Mark'k'oossi hinttekko booppe, wozanaappe Aa mokkite.
11 Yoss's'oosa giyaa Yesuusikka hinttentta saro saro gee;
Ayihuda asatuwaappe taananna S'oossaa kawutetsaw oot-
siyaawe, ha heezzu asatuwaappe haray baawa; hawanttu
taana daro maaddeeddino.
12 Eppaafiri, hinttenttu gadewe, Kiristtoosi Yesuusa
k'oomay, hinttentta saro saro gee. I hinttenttu S'oossaan
minniide ek'k'anaadaaninne S'oossay koyyiyaawe ubbay
ayentto eriide, poli ammananaadan, ubbaa wode S'oossaa
minisi woossee.
13 Ayaw gooppe, I hinttenttoo, Lodook'iyaa asawunne Hi-
rapoliisa giyaa katamaa asaw daro daaburiyaawaa taani
markkattay.
14 Nu siik'o dottorii Luk'aasinne Deemaasi hinttentta saro
de'iitee yaagiino.
15 Lodook'iyaan de'iyaa nu ishatoonne Nimppiw k'ay izi
golliyaan shiik'iyaa ammaniyaa asatoo nu sarotaa odite.
16 Ha dabddaabbiyaa hinttenttu nabbabeeddawaappe
guyyiyaan, Lodook'iyaa ammaniyaawanttookka

4:9 Pilm. 10-12 **4:10** Kit. 19:29; 27:2; Pilm. 24; Kit. 12:12, 25; 13:13; 15:37-39
4:12 K'ol. 1:7; Pilm. 23

nabbabissite; hinttekka Lodook'iyaa ammaniyaawanttukka hinttenttoo yeddiyaa dabddaabbiyaa nabbabite.

17 K'ay Arkkipoosaw, «Goday new immeedda oosuwaa polanawaa dogoppa» yaagiide odite.

18 Taani P'awuloosi, ta kushiyan sarotaa s'aafeeddawaa hawaa be'ite; taani k'ashuwaan de'iyaawaa dogoppite.

S'oossaa aad'd'o keekatetsay hinttenttunna gido.

4:17 Pilm. 2

P'awuloosi Teselonk'k'e Asaw S'aafeedda Koyro Kiitaa

Geluwaa

Teselonk'k'e Mak'idooniyaa geetettiyaa Roomaa biittaw waanna katamato. P'awuloosi Teselonk'k'en ammaniyaawanttoo shiishsheeddawe, Pilip'p'isiyoosa biittaa yeggi beeddawaappe guyyiyaana. Gidoppe attishshin, Ayihudatuwaa ammanuwaa akkanaw mateedda Ayihuda gidenna asatuu P'awuloosi tamaarissiyaa, ammanuwaa timirttiyaa doseedda diraw (1:8-10), Ayihudatuu P'awuloosa k'anaatiide, p'alk'k'etsaa dentseeddino. Hewaa diraw P'awuloosi Teselonk'k'e yeddiide, Beeriyaa geetettiyaa gadiyaa beedda. Takkiidde I K'oronttoosa gakkeedda wode, matan Aa maaddiyaa S'imootoosi Teselonk'k'e biide simmowaappe guyyiyaan ammaniyaa asaa hanotaa aw k'onc'c'issiide odeedda.

P'awuloosi koyro kiitaa Teselonk'k'e asaw s'aafeeddawe, ammaniyaawantta minisanaassanne mentsetsanaassa. I unttunttu ammanuwaabaanne siik'uwaabaa lo"o woriyaa siseedda diraw, S'oossaa galatee. Kase I unttunttu giddon heezzu saaminttaa (Kit. 17:1-9) de'eedda wode, ay mala de'uwaa de'eeddentto unttuntta akeekissee. Hewaappe guyye Kiristtoosa laa'entsuwaa yuussaa s'eelleeddawaan denddeedda ooshatoo zaaruwaa immee. He ooshatuwaappekka amareedawanttu: «Kiristtoosi ha alamiyaa simmanaappe kasetiide hayk'k'eedda ammaniyaa asay, Kiristtoosa simay immiyaa med'inaa de'uwaa shaakki akkanaw danddayii? Kiristtoosi simmiide yaanawe awudee?» yaagiyaawantta. P'awuloosikka he gaketteedda wodiyaa go"ettiide, «Kiristtoosa laa'entsuwaa yuussaa timirttiyaa hidootaan naagiidde I yaana gakkanaw woppu giide hinttenttu oosuwaa ootsite» yaagiide unttuntta zoree.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1*
P'awuloosa nashechchaanne galataa *1:2—3:13*
Ammaniyaawanttu de'uwaa kaaletsiyaa ogiyaa *4:1-12*
Yesuusa laa'entsuwaa yuussaa timirttiyaa *4:13—5:11*
Wurssetsaa mak'k'uwaa *5:12-22*
K'utiyaa *5:23-28*

1 Nuuni P'awuloosi, Sillaasenne S'imootoosi Teselonk'k'en de'iyaa ammaniyaa asatoo ha dabddaabbiyaa s'aafeetto;

hewanttu S'oossaa nu Aabbuwanttoonne Godaa Yesuusi Kiristtoosawanttoo, aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay gido.

Teselonk'k'e Asaa De'uwaanne Ammanuwaa

2 Nuuni woosaan S'oossaa galatiidde, ubbaa wode hinttena ubbatuwaa hassayeetto.

3 Nuuni nu S'oossaa, nu Aawuwaa sintsan ammanuwaan hinttenttu ootseedda oosuwaanne, siik'uwaan hinttenttu daabureedda daaburaa, k'ay nu Godaa Yesuusi Kiristtoosan hinttew de'iyaa hidootaan genc'c'iyaa genc'c'uwaa ubbaa wode hassayeetto.

4 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, S'oossay hinttena siik'iyaawaanne hinttena barew naanaa ootsanaw dooreeddawaa nuuni ereetto.

5 Ayaw gooppe, nuuni wonggalaa, wolk'k'aan, Geeshsha Ayyaanaaninne he wonggelii tuma gideeddawaa wurssi ammaniyaawaan hinttenttoo aheeddawaappe attin, asaa k'aalaa s'alalaan ahibeykko. Nuuni hinttenanna de'iyaa wode, hinttenttu diraw waan de'eeddentto, hinttenttu eriita.

6 K'ay hinttenttu daro waayettooppekka, Geeshsha Ayyaanay immeedda nashechchaan kiitaa akkeeddita; hewan nu leemisuwaanne Godaawaa kaalleeddita.

7 Hewaa diraw, Mak'idooniyaaninne Akaayiyaa giyaa gadiyaan de'iyaa ammaniyaa ubbatoo leemisuwaa gideeddita.

8 Ayaw gooppe, Godaa k'aalay hintteppe kesiide, Mak'idooniyaaninne Akaayiyaa s'alalaan sisettibeenna; shin S'oossaa hinttenttu ammaniyaawe ubba saan sisetteedda. Simmi nuuni haasayanaw koshshishshin attowe ayinne baawa.

9 Ayaw gooppe, nuuni hinttekko beedda wode, hinttenttu nuuna wooti mokkeeddenttonne k'ay hinttenttu hinttenttu eek'aw ootsiyaawaa aggiide, worddotenna de'uwaa S'oossaw ootsanaw waan S'oossaakko simmeedditentto, unttunttu barenttu huup'iyaan haasayiino.

10 K'ay S'oossaa Na'ay Yesuusi, S'oossay hayk'uwaappe dentseeddawe, nuuna sintsaappe yaana S'oossaa hank'k'uwaappe ashshiyaawe saluwaappe yaanawaa hinttenttu naagiyaawaa unttunttu haasayiino.

2

P'awuloosi Teselonk'k'en Ootseedda Oosuwaa

1 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuuni hinttekko beeddawe mela gidennawaa hinttenttu hinttenttu huup'ew eriita.

1:1 Kit. 17:1 **1:6** Kit. 17:5-9

2 Shin nuuni hinttekko yaanaappe kase Pilip'p'isiyoosa giyaa katamaan waayetteeddawaanne boretteeddawaa hinttenttu eriita; daro p'alk'k'etsay de'ooppekka, hinttenttoo Aa mishiraachchuwaa k'aalaa odana mala, S'oossay nuw minotetsaa immeedda.
3 Nuuni hinttena woossiyaawe baliide woy tunatetsaan woy geniyaan gidenna.
4 Shin S'oossay wonggalaa hadaraa akkanaw nuuni ammanettiyaawantta gidina, nuw he hadaraa immeedda; he immeeddawaadankka nuuni haasayeetto. K'ay nuuni nu wozanaa s'omoosiyaa S'oossaa nashechchiyaawaadan haasayeettoppe attin, asaa nashechchiyaawaadan haasayokko.
5 Nuuni hinttekko c'immiyaa haasayaanna, woy nuuni yoraa gentsiyaa hanotaan yibeennawaa hinttenttu loytsi eriita; S'oossaykka nuw markka.
6 Nuuni asaappe, woy hintteppe, woy haranttu ooppennekka bonchchuwaa akkanaw koyyibeykko.
7 Nuuni Kiristtoosi kiitteeddawantta gidiidde, bonchchuwaa hinttenttuppe oochchanaw danddayeetto. Shin aata bare naanatuwaa siik'uwaan dichchiyaawaadan, hinttenttu giddon ashikke gideeddo.
8 Hinttenttu nuw daro al"o gideedda diraw, S'oossaa wonggalaa hinttenttoo immanawaa s'alalaa gidennaan, nu de'uwaakka hinttenttoo immanaw giigi utteeddo; ayaw gooppe, hinttena nuuni loytsi siik'eeddo.
9 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nu oosuwaanne nu daaburaa hinttenttu akeekiita; hinttenttoo S'oossaa mishiraachchuwaa k'aalaa odiidde, hinttena ayinne waayissenna mala, k'ammanne gallassi nuuni ootseeddo.
10 Nu de'uu hinttenttu matan, ammaniyaawanttu matan, geeshsha, s'illonne borettennawaa gidiyaawoo hinttenne S'oossay markka.
11 Nuuni hinttenttoo huup'iyaan huup'iyaan aawuu bare naanaw haniyaawaadan haneeddawaa eriita.
12 Nuuni hinttena zoreeddo; mentsetseeddonne hinttenttoo markkatteeddo. Hewenneekka hinttena s'eeseedda S'oossaa nashechchiyaa de'uwaa hinttenttu de'anaadananne Aa kawutetsaanne Aa bonchchuwaa gelanaaddaana.
13 Hintte nuuppe S'oossaa k'aalaa tuma gideeddawaadan akkeedda wode, S'oossaa kiitaadan akkeeddawaappe attin, asaa kiitaadan akkibeenna diraw, S'oossaa k'aalay ammaniyaa hinttenan ootsee; he gaasuwaan nuuni S'oossaa ubbaa wode galateetto.
14 Ayaw gooppe, nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, Kiristtoosi Yesuusan ittuwaa gideedda Yihudaa giyaa

gadiyaan de'iyaa ammaniyaawantta, hinttenttu leemisettiita; hewanttu S'oossaa ammaniyaawantta. Ayihudatuu unttuntta waayisseeddawaadan, hinttenttu biittaa asaykka hinttena waayisseedda.

15 He Ayihudatuu Godaa Yesuusanne nabatuwaa wod'eeddino; k'ay nuuna yedersseeddino. Unttunttu S'oossaa nashechchikkino; asaa ubbaakka is's'iino.

16 Ayihuda gidenna Asay attana mala, nuuni unttunttoo k'aalaa odiyaawaa diggiino. K'ay unttunttu nagaraykka ubbaa wode dari dari bee. Shin wurssetsaan S'oossaa hank'k'uu unttunttu bolla wod'd'eedda.

P'awuloosi Teselonk'k'e Asaa laa'entsuwaa S'omoosanaw Amotteedda Amuwaa

17 Shin nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuuni nu k'ofaan gidennaadan, asatetsaa s'alalaan hintteppe guutsaa wodew shaaketteedda wode, hinttena daro laamotiide, ayfiyaan be'anaw loytsi koyyeeddo.

18 Ayaw gooppe, nuuni hinttekko simmiide baanaw koyyeeddo. Ubbaa taani P'awuloosi zaara zaaraade hinttekko baanaw mala be'aaddi; shin Sees'aanay nuuna diggeedda.

19 Ayaw gooppe, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosi yiyaa wode, nuuni be'ana giide nashechchan naagiyaawe, woy nu nashechchay, woy nuuni c'eek'ettiyaa kalachchay oonee? Hinttena gidikkiteeyee?

20 Ayaw gooppe, hinttenttu nu bonchchuwaanne nu nashechchaa.

3

1 Hewaa diraw, nuw genc'c'anaw danddayettennan is's'eedda wode, Ateenaa giyaa katamaan nuurekka attanaw k'ofaa k'achcheeddo.

2 Hinttena zoranaadaaninne hinttenttu ammanuwaan hinttena minisanaadan, S'oossaw ootsiyaa nu ishaa, nuunanna ittippe Kiristtoosa mishiraachchuwaa k'aalaa odiyaa S'imootoosa hinttekko kiitteeddo.

3 Ha waayiyaa gaasuwaan hintteppe ooninne guyye simmenna mala, Aa kiitteeddo. Nuuni hewoo dooretteeddawaa hinttenttu hinttenttu huup'ew eriita.

4 Ayaw gooppe, nuuni hinttenanna de'iidde, nuuni waayettanawaa kasetiide hinttenttoo odeeddo; k'ay hinttenttu eriyaawaadankka kase hewaadan haneedda.

5 Hewaa diraw, k'ay genc'c'anaw taw danddayettennan is's'eedda wode, «Ooni eri s'alahiyaa kaappuu hinttena paac'c'ennan aggena. Nu daaburaykka mela gidennaan aggena» yaagaade hinttenttu ammanuwaa eranaw S'imootoosa hinttekko kiittaad.

6 Shin ha"i S'imootoosi hinttenttu matappe nuukko yiide,
hinttenttu ammanuwaabaanne hinttenttu siik'uwaabaa
hinttenttoo mishiraachchu giide nuw odeedda. K'ay
nuuni hinttena be'anaw laamotiyaawaadan hinttekka
nuuna be'anaw laamotiidde, ubbaa wode nuw lo"obaa
k'oppiyaawaa I odeedda.
7 Hewaa diraw, nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nu
waayiyaaninne nu tuggaan ubbaan hinttenttu ammanuwaa
baggana hinttewaan nu minetteeddo.
8 Godan minniide hinttenttu de'ooppe, nuunikka ha"i
de'eetto.
9 Ayaw gooppe, nuuni hinttebaw S'oossaa galateetto.
Nuuni nu S'oossaa sintsan hinttenttu diraw de'iyaa
nashechchaa ubbaw Aa daro galateetto.
10 Nuuni hinttena be'anawunne hinttenttu ammanoo
pac'c'eeddawaa kuntsanaw, k'ammanne gallassi nu
kumentsaa wozanaappe S'oossaa woosseetto.
11 Nu Aawuu, nu S'oossay bare huup'ew, k'ay nu Goday
Yesuusi Kiristtoosi nuuni hinttekko biyaa ogiyaa nuw gi-
igisso.
12 Nuuni hinttena loytsi siik'iyaawaadan, Goday hinttenttu
ittuu ittuwaa siik'iyaa siik'uwaanne k'ay asaa ubbaa siik'iyaa
siik'uwaa hinttenttoo darissonne gujjo.
13 Nu Goday Yesuusi bare geeshshatuwaa ubbaanna yiyaa
wode, nu S'oossaa, nu aawuwaa sintsan hintte wozanay
geeshshanne pokkuu baynnawaa ootsiide, hinttena I
mentsetso.

4

S'oossaa Nashechchiyaa De'uwaa

1 Simmi wurssetsaan, nuunaadan S'oossaa kaalliyaawant-
too, S'oossaa nashechchanaw hinttenttu waan de'anaw bess-
intto, nuuppe tamaareeddita. Hewe hinttenttu kaseedeppe
de'iyaa maaraa; shin ha"i hinttenttu kasewaappe loytsiide
ootsanaadan, Godaa Yesuusa suntsan hinttena woosseet-
tonne zoreetto.
2 Ayaw gooppe, nuuni Godaa Yesuusa maataa baggana
hinttenttoo immeedda azazuu hak'awentto, hinttenttu eriita.
3 Ayaw gooppe, S'oossay hintteppe koyyiyaawe
ayee gooppe, hinttenttu geeshsha gidanawaanne
woshummiyaawaa ubbaanna agganawaa koyyee.
4 Hinttenttu huup'iyaan huup'iyaan geeshshatetsaaninne
bonchchuwaan hinttenttu machchiyaanna wooti
de'anentto* eranaw besseeppe attin,

* **4:4** *Geeshshatetsaaninne bonchchuwaan hinttenttu machchiyaanna wooti de'anentto:* Guussay bare asatetsaa naagiide geeshshatetsaan de'anaw koshshiyaawaa bessee.

5 S'oossaa erenna ammanenna asatuwaadan, loytsi amottiyaawaan akkanaw bessena.
6 Nuuni k'ay kase hinttenttoo odeeddawaadaninne hinttena minisi zoreeddawaadan, Goday hawaa malaban ubbaan haluwaa kesiyaawaa gidiyaa diraw, ooninne ha yewuwaan bare ishaa naak'k'anawunne c'immanaw bessena.
7 Ayaw gooppe, S'oossay nuuna geeshshatetsaan de'anaw s'eeseeddawaappe attin, tunatetsaan de'anaw s'eesibeenna.
8 Hewaa diraw, ha timirttiyaa is's'iyaa ooninne hinttenttoo bare Geeshsha Ayaanaa immiyaa S'oossaa is's'eeppe attin, asaa is's'enna.
9 Hintte hinttenttu huup'iyaan ittuu ittuwaa siik'anaadan, S'oossay hinttena tamaarisseedda diraw, hinttenttu hinttenttu ishatuwaa wooti siik'anaw bessintto, nuuni s'aafanaw koshshenna.
10 K'ay Mak'idooniyaa biittaa ubbaan de'iyaa ishatuwaa ubbatuwaa tumu hinttenttu siik'iita. Shin nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttenttu hewaappe gujji gujjiide unttuntta siik'ana mala, hinttena woosseetto.
11 Nuuni kase hinttenttoo odeeddawaadan, woppu geedda de'uwaa de'ite. K'ay hinttena koshshiyaawaa demmanaw, hintte kushiyan ootsite.
12 Hewaa gidooppe, ammanennawanttu matan hinttenttu bonchchettananne k'ay hinttena koshshiyaabaw oonanne awuddashikkita.

Goday Yiyaa Wode hayk'k'eedda
Asaynne Pas'a De'iyaa Asay Hananabaa

13 Shin nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttenttu hidootay baynna asatuwaadan kayyottenna mala, hayk'k'eedda asatuwaabaa hinttenttu erana mala koyeetto.
14 Nuuni Yesuusi hayk'k'eeddawaanne k'ay hayk'uwaappe I denddeeddawaa ammaneetto; hewaadankka, S'oossay Yesuusa ammaniide hayk'k'eeddawantta Yesuusanna ahanawaa ammaneetto.
15 Ayaw gooppe, nuuni hinttenttoo odiyaa Godaa k'aalay hawaa; nuuni, Godaa laa'entsuwaa yuussaa gallassay gakkanaw hawaan pas'a de'iyaawanttu, hayk'k'eeddawanttuppe kasetokko.
16 Ayaw gooppe, Goday bare huup'iyaan azazuwaana, kiitanchchatuwaa kaappuwaa kooshshaanna, S'oossaa malakataa giiretsaanna saluwaappe wod'd'ana. Kiristtoosa ammaniide hayk'k'eeddawanttu kasetiide hayk'uwaappe denddana.
17 Hewaappe guyyiyaan, nuuni he wode pas'a de'iyaawanttu, Godaanna c'arkkuwaa giddon gakkettanaw

unttunttunna ittippe shaariyaan denddana. Hewaa diraw nuuni Godaanna ittippe ubbaa wode de'ana.
18 Hewoo, ha k'aalaan ittuu ittuwaa mentsetsite.

5

Godaa Yuussaa Giigiide Naagite

1 Shin nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, ha yewatuu awude hananentto, wodiyaanne agenaa hinttenttoo s'aafanaw koshshenna.
2 Ayaw gooppe, Godaa gallassay kayisuu k'amma yiyaawaadan yaanawaa hinttenttu loytsi eriita.
3 Asay, «Ubbabay sara; ayaykka hanenna» giishshin, mac'c'a asaa yeluu oyk'k'iyaawaadan, bashshay unttunttu k'oppennaan unttunttu bolla yaana. Unttunttu mulekka kessi akkikkino.
4 Shin nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, he gallassay hinttenttoo kayisuu yiyaawaadan yaanaw hinttenttu d'umaan de'ikkita.
5 Hintte ubbay poo'uwaa asanne gallassaa asaa; nuuni k'ammaa asaa woy d'umaa asaa gidokko.
6 Hewaa diraw, nuuni haratuu gem"ishiyaawaadan gem"ishshanaw bessena. Nuuni beegottanawunne wogaan de'anaw bessee.
7 Ayaw gooppe, gem"ishiyaawanttu k'amma gem"ishiino; matsottiyaawanttukka k'amma matsottiino.
8 Shin nuuni gallassaa asaa gidiyaawanttu wogaan de'anaw bessee. Nuuni ammanuwaanne siik'uwaa tiraan wotsiyaa olaa miishshaadan oyk'k'iide, nuuni hidootaan naagiyaa atotetsaa, birataa k'oobiyaadan, huup'iyaan wotsanaw bessee.
9 Ayaw gooppe, S'oossay nuuna nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana atotetsaa demmanaw dooreeddawaappe attin, Aa hank'k'uwaa akkanaw dooribeenna.
10 Nuuni pas'a gidina woy hayk'k'eeddawantta gidina, Kiristtoosanna ittippe de'ana mala, Kiristtoosi nu diraw hayk'k'eedda.
11 Hewaa diraw, hinttenttu k'ay ha"i ootsiyaawaadan, haratuwaa mentsetsitenne ittuu ittuwaa dichchite.

Wurssetsa Zoriyaanne Sarotaa

12 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttenttu giddon ootsiyaawantta, hinttena ammanuwaa ogiyaan kaaletsiyaawanttanne zoriyaawantta, hinttenttu bonchchana mala, hinttena woosseetto.
13 Unttunttu ootsiyaa oosuwaa diraw, unttuntta loytsi bonchchitenne siik'ite. Ittuu ittuwaanna sarotetsaan de'ite.

5:8 Isa. 59:17; Efe. 6:13-17

14 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuuni hinttena zoreetto; maaray bayinna de'uwaa de'iyaawantta seerite. Yayyiyaawantta mentsetsite. Wolk'k'i baynnawantta maaddite. Asaa ubbaa danddayite.
15 Ooninne iitaa diraw iitaa zaarenna mala naagettite; shin ubbaa wode, ittuu ittoonne k'ay asaa ubbaw lo"obaa ootsanaw minnite.
16 Ubbaa wode nashettite.
17 Ubbaa wode k'ans's'ennaan S'oossaa woossite.
18 Ubbabaan galatite. Ayaw gooppe, Kiristtoosa Yesuusa baggana S'oossay hintteppe koyyiyaawe hewaa.
19 Geeshsha Ayaanaa tamaa toyissoppite.
20 Timbbitiyaa k'aalaa kad'oppite.
21 Ubbabaakka paac'c'ite. Lo"obaa oyk'k'ite.
22 Iita oosuwaa ubbaappe haakkite.
23 Sarotetsaa S'oossay bare huup'ew hinttena ubbabaan polo geeshsho; k'ay nu Goday Yesuusi Kiristtoosi yiyaa wode, S'oossay hinttenttu ayaanaa, shemppuwaanne asatetsaa ittippe borettennawaanne polo ootsiide naago.
24 Hinttena s'eesiyaawe ammanetteedawaa; k'ay hewaa I polana.
25 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuw S'oossaa woossite.
26 Ishatuwaa ubbaa geeshsha yeruwaa yeriide sarotite.
27 Hintte ha dabddaabbiyaa geeshsha ishatuwaa ubbaw nabbabanaadan, Godaa suntsan hinttena woossay.
28 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hintte-nanna ittippe gido.

P'awuloosi
Teselonk'k'e Asaw
S'aafeedda Laa'entso Kiitaa
Geluwaa

Kiristtoosa laa'entso yuussaa s'eelliyaawaan denddeedda ooshay walassaa med'd'iidde beedda diraw, Teselonk'k'en de'iyaa ammaniyaa asaa giddon metuu dariidde beedda. P'awuloosi Teselonk'k'e asaw s'aafeedda laa'entso kiitay, «Goday yaana gallassay mateedda» yaagiyaa ammanuwaa minisiide odee. P'awuloosi unttunttoo odiidde, «Kiristtoosi yaanaappe kasetiide Kiristtoosa timirttiyaa p'alk'k'iyaa itti, ‹Makkala asaa› geetettiyaa Kiristtoosa is's'iyaawe kaaletsina alamiyaa bollan iitatetsaynne makkalay dariidde baana» yaagiide unttunttu ammanuwaa suurissanaw malee.

Yesuusi Kiitteeddawe nabbabiyaawanttoo, «Metuunne waayyii darooppekka unttunttu barenttu ammanuwaan minnanaadan, ikka aanana ittippe ootsiyaawanttukka ootsiyaawaadan, unttunttu barenttu de'oo koshshiyaawaa demmanaw, minniide ootsanaadan, hewaadankka k'ay lo"o oosuwaa ootsanaw d'ibennaadan» yaagi unttuntta minisiide zoree.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-2*
Galataanne hadaraa *1:3-12*
Yesuusa laa'entsuwaa yuussaw imetteedda timirttiyaa *2:1-17*
Ammanuwaan de'uwaabaa mak'k'uwaa *3:1-15*
Wurssetsaa k'utiyaa *3:16-18*

1 Nuuni P'awuloosi, Sillaasenne S'imootoosi, Teselonk'k'en
de'iyaa ammaniyaa asatoo ha dabddaabbiyaa s'aafeetto.
Hewanttu S'oossaa nu Aabbuwanttanne Godaa Yesuusi
Kiristtoosawantta.
2 S'oossaa nu Aawuwaappenne Godaa Yesuusi Kiristtoos-
appe, aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

Kiristtoosa Yuussaa Gallassi Hanana Pirddaa

3 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttenttu
ammanuu loytsi dic'c'iyaa dirawunne, hinttenttu ittuu
ittuwaa siik'iyaa siik'uu dariyaa diraw, nuuni hinttenttoo
bessiyaawaadan, S'oossaa ubbaa wode galatanaw bessee.
4 Hewaa diraw, hinttentta yedesaynne waayiyaa ubbay
gakkinakka hinttenttu genc'c'iyaawaanne ammaniyaawaa
nuuni nu huup'ew S'oossaa ammaniyaawanttoo odiidde,
hinttewaan c'eek'etteetto.

5 Hinttenttu waayettiyaa S'oossaa kawutetsaw
bessiyaawantta gidiide paydettana mala, S'oossay pirddiyaa
s'illo pirddaa bessiyaa mallaa.
6-7 S'oossay tumu pirddaa pirddana. Goday Yesuusi
bare wolk'k'aama kiitanchchatuwaanna tamaa lac'uwaa gid-
don saluwaappe yiyaa wode, S'oossay hinttentta waayis-
siyaawanttu bolla waayiyaa ahana. K'ay waayettiyaa hintte-
nanne nuuna shemppissana.
8 K'ay S'oossay barena erennawanttanne nu Godaa Yesu-
usi Kiristtoosa wonggalaa mishiraachchoo azazettenawantta
murana.
9-10 He gallassi I bare geeshshatuwaan bonchchet-
tanawunne k'ay barena ammaniyaa ubbatuwaan
sabettanaw yiyaa wode, unttunttu Godaa sintsappenne
Aa wolk'k'aa bonchchuwaappe shaakettiide, med'inaa
bashshaan murettana. Gaasuunnekka, nuuni hinttenttoo
odeedda kiitay ammanetteeda.
11 Nuuni hinttenttoo ubbaa wode S'oossaa woossiyaawe
hewaassa. Nu S'oossay s'eeseedda de'oo hinttentta
bessiyaawantta giide paydanaadan, nuuni Aa woosseetto;
hinttenttu lo"obaa ubbaa amottiyaawaanne hinttenttu
ammanuwaa oosuwaa I bare wolk'k'an polo.
12 Hewaan nu S'oossaa aad'd'o keekatetsaaninne k'ay
nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsan, Godaa
Yesuusa suntsaa hinttenttu bonchchana; hinttenakka I
bonchchana.

2

Yesuusa Laa"entso Yuussaabaa

1 Ha"i nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nu Godaa
Yesuusi Kiristtoosa yuussaabawunne nuuni aanana de'anaw
aakko shiik'anabaw,
2 timbbitiyaa Asay hinttenttoo odiyaawaan woy hara
asaappe siseedda k'aalaan, woy ooninne nuuppe yeedda
kiitaadan haasayiyaawan, «Godaa gallassay gakkeedda» giide
hinttenttu ellekka dagammennaadaaninne wozanaa bayen-
naadan, nuuni hinttentta woosseetto.
3 Hinttentta ooninne ay ogiyaaninne baletsoppo. Ayaw
gooppe, kasetiide makkaliyaawenne k'ay nagaranchchay,
bashshaa na'ay k'onc'c'ennaan de'ishshin, he gallassay
gakkenna.
4 Asay goyinniyaa ubbabaanne Asay S'oossaa giyaa ub-
babaa I is's'ana. I barena unttunttu ubbaappe d'ok'k'u oot-
sana. K'ay haray atto S'oossaa Geeshsha Golliyaa geli utti-
idekka, «Taani S'oossaa» gaana.

1:9-10 Isa. 2:10

5 Hinttenttu hassaykkitee? Taani hewaa hinttenttoo hinttenanna de'aadde odaaddi.
6 I bare wodiyaan yaanaappe attin, ha"i yaanawaa ayay Aa tek'k'intto, hinttenttu eriita.
7 Ayaw gooppe, s'uuraa gideedda makkalay ha"i ootsee; shin he te"iyaawe ogiyaappe kichchana gakkanaw, I k'onc'c'enna.
8 Hewaappe guyyiyaan, he makkalanchchay k'onc'c'ina, Goday Yesuusi bare doonaa peenuwaan Aa wod'ana. K'ay Yesuusi bare laa'entso bonchcho yuussaan Aa mulekka d'ayissana.
9 He makkalanchchay Sees'aanaa oosuwaan yiide, daro wolk'k'aan worddo malaataanne maalalissiyaawaa ootsana.
10 Hewaadankka, k'ay d'ayiyaa asatuwaa dumma dumma iita c'imuwaan baletsana. D'ayiyaawanttu attanaw tumatetsaa siik'iide akkibeenna diraw d'ayana.
11-12 Hewaa diraw, tumatetsaa ammanibeenna ubbaa asatuu, nagaraa ootsiyaawaan nashettiyaawanttu ubbay pirddettanaadaaninne worddo gidiyaabaa ammananaadan, S'oossay wolk'k'aama balaa unttunttu giddo yeddana.

Atotetsaw Dooretteedda Asatuwaa
13 Shin Goday siik'iyaa nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuuni S'oossaa hinttenttu diraw, ubbaa wode galatanaw bessee. Ayaw gooppe, Geeshsha Ayaanaa wolk'k'aaninne tumatetsaa hinttenttu ammaniyaawaan hinttentta ashshanaw, S'oossay hinttena bayiraadan dooreedda.
14 S'oossay hinttentta nuuni hinttenttoo odeedda nu mishiraachchuwaa k'aalaa baggana s'eeseeddawe, hinttenttu nu Godaa Yesuusi Kiristtoosanna ittippe bonchchettanaassa.
15 Simmi nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, minniide ek'k'ite; nuuni hinttena nu doonaan gidina, woy nu dabddaabbiyaan gidina, tamaarisseedda wogaa oyk'k'ite.
16-17 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosi bare huup'iyaan k'ay S'oossay, nu Aawuu nuuna siik'iide, bare aad'd'o keekatetsan nuw med'inaa danddayaanne lo"o hidootaa immeeddawe, k'ay hinttenttu lo"obaa ubbaa ootsanaadaninne haasayanaadan, hinttenttu wozanaa minisonne mentsetso.

3

P'awuloosi, «Nuw Woossite» Yaageedda
1 Wurssetsaan nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, Godaa K'aalay hinttenttu giddon, ellekka aakkanaadaaninne bonchchettanaadan, nuw S'oossaa woossite.

2:8 Isa. 11:4 **2:9** Mat. 24:24

2 K'ay Asay ubbay ammanenna diraw, S'oossay nuuna
nagaranchcha asatuwaappenne iita asatuwaappe ashshana
mala, nuw woossite.
3 Shin Goday ammantsiyaawaa; I hinttena mentset-
sananne k'ay iitaappekka naagana.
4 Nuuni hinttena azaziyaawaa hinttenttu ha"i
ootsiyaawaanne k'ay sintsappekka ootsanawaa Goday
nuuna hinttewaan ammantsee.
5 Goday hinttenttu wozanaa S'oossaa siik'uwaakkonne
Kiristtoosi immiyaa danddayaakko kaaletso.

Kiitaa Kiitetti De'anawe Gidde

6 Nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttenttu nu-
uppe akkeedda wogaa kaallennaan azalla de'uwaa de'iyaa
ishaa ubbaappe hinttenttu shaakettanaadan, nu Godaa Yesu-
usi Kiristtoosa suntsan hinttena azazeetto.
7 Ayaw gooppe, nuuni hinttenanna de'iyaa wode
azallibeena diraw, hinttenttu nuwaadan haniide de'anaw
bessiyaawaa hinttenttu hinttenttu huup'iyaan eriita.
8 Nuuni hintteppe oossinne tookuwaa gidenna mala,
k'ammanne gallassi daaburiiddenne jaamiidde ootsiide
de'eeddawaappe attin, ooppenne k'umaa c'oo mibookko.
9 Nuuni hewaa ootseeddawe hinttenttu nuwaadan haniide
de'anaadan, nuuni hinttenttoo leemisuwaa gidanaadappe
attin, hewaa hinttena oochchanaw nuw maatay d'ayina gi-
denna.
10 Ayaw gooppe, nuuni haray atto hinttenanna de'iiddekka,
«Ootsanaw koyyenna uray ooninne mooppo» yaagiide hint-
tena azazeeddo.
11 Ayaw gooppe, asaa yewuwaan geliyaawaappe attin,
ayinne ootsenawanttu, azalla de'uwaa de'iyaa amareeda
asatuu hinttenttu giddon de'iyaawaa nuuni siseeddo.
12 Nuuni hewanttu mala asatuu maara de'uwaa
de'anaadaaninne ootsiide k'umaa maanaadan, Godaa
Yesuusi Kiristtoosa suntsan azazeettonne zoreetto.
13 Shin hinttenttu nuunaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo,
lo"o oosuwaa ootsanaw azalloppite.
14 K'ay nuuni ha dabddaabbiyaan kiitteedda kiitaw
azazettena uray ooninne de'ooppe, he uraa akeekite. I
yeellatana mala, aappe shaakettite.
15 Shin ishaadan Aa seeriteppe attin, morkkiyaadan
s'eelloppite.

Wurssetsa Sarotaa

16 Sarotetsaa Goday bare huup'iyaan hinttenttoo ubbaa
wodenne ubbaa baggana sarotetsaa immo. Goday hintte-
nanna ubbaanna gido.

17 Taani P'awuloosi, ha sarotaa ta kushiyan s'aafaad; ta
dabddaabbiyaa ubbaw hawe ta firmaa. Hawe taani s'aafiyaa
ogiyaa.
18 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hintte-
nanna ubbaanna gido.

P'awuloosi S'imootoosaw S'aafeedda Koyro Kiitaa Geluwaa

S'imootoosa geetettiyaa, ammaniyaa yalagay, K'eeri Iisiyaa geetettiyaa sa'aan yeletteedda. I bare daay baggana Ayihude asaa; bare aabbu baggana k'ay Giriike asaa. I P'awuloosanna kiitaan ittippe zuppetiyaa asaa; mishiraachchuwaa k'aalaa kiitaakka aanana maadettiide ootsiyaawaa. P'awuloosi S'imootoosaw s'aafeedda koyro kiitay heezzu ayfe yewatuwaan shaakettee.

Ubbaappe kasetiide ha kiitay ammaniyaa asaa giddon denddeedda worddo timirttiyaabaa minisiide odee. Ha imatsaa gideedda timirttii Ayihuda asatuwaa k'ofaappe baggaanne hara asatuwaa k'ofaappe bagga oyk'k'eeddawaa; «Hawe beettiyaa alamii nagaraan hambbalaachetti diggeeddawaa gidiyaa diraw, Asay atotetsaa demmanaw dumma gideedda S'uura eratetsaa eranaw, itti itti k'umatuwaa meennaan agganawunne machchiyaa akkenaaninne asinaa gelennaan de'anaw koshshee» yaagiyaa k'ofaa baaso ootsiide oyk'k'eeddawaa. Hewaa bollaakka gujjiide Aa kiitay ammaniyaa asaa ayissuwaabaanne goynnuwaa wogaabaa tamaarissiyaa timirttiyaa; hewaadankka k'ay ammaniyaa asaa kaaletsiyaawanttunne unttuntta maaddiyaawanttu ay mala eeshshaanna de'iyaawantta gidanaw bessintto odiyaabaa oyk'k'eedda. Wurssetsaan S'imootoosi Yesuusi Kiristtoosaw ootsiyaa lo"o oosanchchaa waaniide gidanaw danddayinttonne k'ay dumma dumma ammaniyaa asaa maabaraa sintsan aw de'iyaa aawotetsaw, P'awuloosi Aa zoreedda zoriyaa be'eetto.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-2*
Ammaniyaa asaabaanne unttunttu giddon ootsiyaa S'oossaa oosanchchatuwaabaa *1:3—3:16*
S'imootoosaw Aa oosoo imetteedda timirttiyaa *4:1—6:21*

1 Nuuna ashshiyaa S'oossaynne nuuni be'ana giide
nashechchan naagiyaa Yesuusi Kiristtoosi azazeedda
azazuwaadan, Yesuusi Kiristtoosi kiitteeddawaa gideedda
taani P'awuloosi,
2 ammanuwaa baggana ta tumu na'aw, S'imootoosaw ha
dabddaabbiyaa s'aafay.

Worddo Timirttiyaappe Naagettussa

S'oossaa nu Aawuwaappenne nu Godaa Kiristtoosa Yesu-usappe aad'd'o keekatetsay, maarotetsaynne sarotetsay new gido.

3 Taani Mak'idooniyaa baade new geeddawaadan, neeni Efesoonen gam"ana mala koyaad. Itti itti asatuu wordduwaa timirttiyaa tamaarissiino; hewanttu tamaarissenna mala, aggite gaade oda.

4 Unttunttu tossaa odiyaawaanne barenttu zariyaa gayriyaawaa agganaadan oda. Ayaw gooppe, hewaa malabay palumaa kaaletsee; k'ay S'oossaa k'ofaa ammanuwaan erettiyaawaa ootsikkino.

5 Ha azazoo waanna k'ofay geeshsha wozanaappe, lo"o suure wozanaappe, Asay be'o giyaabay baynna ammanuwaappe beettiyaa siik'uwaa dentsetsanaassa.

6 Itti itti asatuu hawaa aggiide, maaddenna haasayaakko simmeeddino.

7 Unttunttu ayaa haasayinttonne woy barenttun ammanettiide odiyaabay ayentto erikkino; shin S'oossaa higgiyaa tamaarissiyaawantta gidanaw koyyiino.

8 Asay bessiyaawaadan higgiyan go"ettooppe, higgii lo"a gidiyaawaa nuuni ereetto.

9 Ittibaa akeekanaw koshshee. Higgii lo"o asaw med'ettibeenna. Shin higgiyaa mentsiyaawanttoo, azazettenawanttoo, makkalanchchatoo, nagaranchchatoo, geeshshatetsay baynnawanttoo, tunatoo, barenttu daayo woy aabba wod'iyaawanttoo, shemppuwaa wod'iyaawanttoo,

10 woshummanaw kajjeeliyaawanttoo, attuma Asay attuma asaana woshummiyaawanttoo, asaa zal"iyaawanttoo, worddanchchatoonne wordduwaan c'aak'k'iyaawanttoo, woy tumu timirttiyaanna gakettenna ay oosuwaa gidinakka ootsiyaawanttoo keseedda.

11 He tumo timirttii anjjetteedda S'oossay taani awaayana mala, taw hadaraa immeedda bonchcho wonggalaa gidduwaan de'ee.

P'awuloosi S'oossaw Shiishsheedda Galataa

12 Taani ootsiyaa kiitaan taw wolk'k'aa immeedda nu Godaa Kiristtoosa Yesuusa galatay. Taana bare oosanchchaa suntsiide, taana he oosoo bessiyaa ammanettowaa giide paydeedda dirawukka Aa galatay.

13 Taani hawaappe kase Aa boriyaawaa, Aa yederssiyaawaanne tuggayiyaawaa gidooppenne, taw hawaa I ootseedda. Shin taani erennaan ootseedda dirawunne ammanabeenna diraw, S'oossay taana maareedda.

14 K'ay nu Goday zaway baynna bare aad'd'o keekatetsaa ta
bollan gussiide, Kiristtoosa Yesuusa baggana nubaa gideedda
ammanuwaanne siik'uwaa taw immeedda.
15 Kiristtoosa Yesuusi nagaranchchatuwaa ashshanaw ha
sa'aa yeedda giyaa haasayay ammanetteedawaanne Asay ub-
bay tuma giide akkanaw bessiyaawaa. Ubbaappe aad'd'iyaa
nagaranchchay taana.
16 Shin med'inaa de'uwaa akkanaw Aan ammananaw
bessiyaa asaw taani leemisuwaa gidanaadan, ubbaappe
aad'd'iyaa nagaranchchaw taw Yesuusi Kiristtoosa daro
danddayaadan, S'oossay taana maareedda.
17 Ayfiyaan beettena med'inaa S'oossaw Ittoo, med'inaa
Kaatew, med'inaappe med'inaa gakkanaw galataynne
bonchchuu gido. Amen"i!
18 Ta na'aa S'imootoosaa, kase nebaa timbbitiyaa odeed-
dawaadan, he odeeddawaadan lo"o olaa neeni olettana mala,
ha azazuwaa new hadaraa immay.
19 Ammanuunne lo"o suure wozanay new de'o. Ittuu
ittuu barenttu suure wozanaa yeggi aggiide, laaggiyaawe
baynna markkabii bayiyaawaadan, barenttu ammanuwaa
bayizzeeddinno.
20 S'oossaa boriyaawaa aggana mala, hewaa tamaaranaw
taani Sees'aanaw aatsa immeedda Hemeneyoosinne Iskkind-
diri unttunttu giddon de'iino.

2

Woosa Golliyaa Woosaa

1-2 Nuuni S'oossaa malatiyaawaan, geeshshatetsaa
ubbaan, sarotetsaaninne ashikketetsan de'ana mala, asaa
ubbaw, kaatetoonne suntsatetsay de'iyaa ubbatoo, S'oossaa
oochchanaw, woossanaw, gaannatanawunne galatanaw
bessiyaawaa ubbabaappe kasetaade taani neena erissay.
3-4 Asay ubbay attanaadaaninne tumatetsaa eranaadan
koyyiyaa nuuna ashshiyaa S'oossaa sintsan hawe
lo"iyaabaanne nashechchiyaawaa.
5 Ayaw gooppe, itti S'oossay de'ee; S'oossaappenne asaappe
gidduwaan gidiide gaannatiyaa ittuu de'ee. Hewekka Kirist-
toosi Yesuusa giyaa asaa.
6 I asaa ubbaa wozanaw barena ubbaw immeedda.
S'oossay bare wodiyaan asaa ubbaa wozanaw koyiyaawaa
bessiyaa markkay hawaa.
7 Taani S'oossaa k'aalaa odiyaawaa, Yesuusi kiitteed-
dawaanne k'ay ammanuwaaninne tumatetsaan Ayihuda
gidenna asaa tamaarissiyaawaa gidaade suntseteeddawe
hawaassa. Taani worddotikke; tumuwaa haasayay.

8 Hewaa diraw, ubba saan de'iyaa attuma Asay
hank'k'uunne palumii baynnaan, bare geeshsha kushiyaa
pude dentsiide, S'oossaa woossanaadan, taani koyyay.

9-10 Hewaadan k'ay mac'c'awanttukka bessiyaa mayuwaa
yashshatetsaaninne barentta mooddiyaawaan mayyino.
S'oossaw yayyay giyaa mac'c'a asaa bessiyaawaadan,
lo"obaa ootsiyaawaanappe attin, huup'iyaa shurubbaa
daddiyaawaan, work'k'aan woy ink'k'uwaan, woy daro
al"o afilaan barena alleek'k'issoppino.

11 Mac'c'awunna ubbabaan moodettaadde, c'o"u gaade
tamaaru.

12 Taani mac'c'awunna c'o"u gaade de'uu gayippe attin,
attuma asaa tamaarissunne woy unttunttu bolla aawotuu
giikke.

13 Ayaw gooppe, Addaami koyro med'etteedda; Hewaana
guyyeppe med'ettaaddu.

14 Hewaana c'imettaade S'oossaa higgiyaa mentsaadduppe
attin, Addaami c'imettibeenna.

15 Shin mac'c'awunna ammanuwaan, siik'uwaan,
geeshshatetsaaninne barena mooddaade de'ooppe, naanaa
yeliyaawaan attana.*

3

Woosa Golliyaa Kaaletsiyaawantta

1 Ooninne woosa golliyaa kaaletsiyaawaa gidanaw koyy-
ooppe, lo"obaa amotteedda giyaa haasayay tuma.

2 Woosa golliyaa kaaletsiyaa uray borissennawaa, itti
machchatti s'alalay de'iyaawaa, barena mooddiyaawaa,
barena naagiyaawaa, barew bessiyaawaa ootsiyaawaa,
imatsaa mokkiyaawaa, tamaarissanaw danddayiyaawaa,

3 matsottennawaa, ashikketetsaappe attin
walak'ettennawaa, palumettennawaa, shaluwaa
siik'ennawaa,

4 naanay aw azazettiyaawaanne bonchchiyaawaa, k'ay
bare golliyaa ayissanaw danddayiyaawaa gidanaw bessee.

5 Ayaw gooppe, itti uray bare golliyaa ayissanaw dand-
dayennawaa gidooppe, S'oossaa ammaniyaawantta wooti
ayissanaw danddayii?

6 Otoruwaan sugettiid, s'alahiyaa kaappuu S'oossaa pird-
dan kunddeeddawaadan kunddenna mala, ooratsa amma-
needda asaa gidanaw bessena.

2:13 Dom. 2:7, 21-22 **2:14** Dom. 3:1-6 * **2:15** *Naanaa yeliyaawaan attana:* Naanaa yeliyaawaan naagetta de'ana guussaa. **3:2** Tit. 1:6-9

7 S'alahiyaa kaappuwaa boriyaaninne p'iriyaan gelenna
mala, he uray woosa golliyaappe karenna de'iyaa asaan
nashettiyaawaa gidanaw bessee.

Woosa Gollen Maaddiyaawanttubaa

8 Hewaadan k'ay woosa golliyaa maaddiyaawanttu Asay
bonchchiyaawantta, laa"u doonaa haasayennawantta,
daro woyniyaa eessaa ushennawantta, miishshaw
yaaretennawantta,
9 ammanuwaa s'uuraa geeshsha wozanaa k'ofaan
naagiyaawantta gidanaw bessee.
10 Hewanttu kasetiide paac'ettanaw koshshee. Paac'iyaa
aad'd'owaappe guyyiyaan, woosa gollen ootsiyaawantta gidi-
ide ootsino.
11 Hewaadankka k'ay unttunttu machchatuu
Asay bonchchiyaawantta, zigirennawantta, barena
mooddiyaawantta, ubbabaan ammanettiyaawantta
gidanaw bessee.
12 Woosa golliyaa maaddiyaawe itti machchatti s'alalay
de'iyaawaanne k'ay bare naanaanne bare golliyaa loytsi ayis-
siyaawaa gidanaw bessee.
13 Ayaw gooppe, woosa golliyaa maaddiyaawantta
gidiide, lo"o oosuwaa ootsiyaawanttu barenttu huup'ew
wolk'k'aama bonchchuwaa demmiino; k'ay Kiristtoosa
Yesuusan barenttoo de'iyaa ammanuwaa loytsi s'aliide
haasayanaw danddayiino.

Wolk'k'aama S'uuraa

14 Taani neekko ellekka baana gaade hawaa new s'aafay.
15 Shin taani beennaan gam"ooppe, S'oossaa gollen neeni
woota de'anaw bessintto erana mala s'aafay. He gollii tu-
matetsaw tuussaanne baaso gidiyaa de'uwaa S'oossaa woosa
golliyaa.
16 Nu ammanuwaa s'uuray wolk'k'aama gidiyaawaa
ooninne sid'anaw danddayenna.

Kiristtoosi ashuwaan k'onc'c'eedda;
I s'illuwaa gidiyaawaa Geeshsha Ayyaanay markkat-
teedda.
Kiitanchchatuukka Aa be'eeddino;
Ayihuda gidenna Asay aabaa odina siseedda.
Sa'aan de'iyaa Asay Aa ammaneedda;
bonchchuwaan I saluwaa beedda.

4

Worddo Asttamaaratuwaa

1 Itti itti Asay wurssetsaa wodiyaan ammanuwaa agganawaa Geeshsha Ayyaanay k'onc'c'iyaan odeedda. Untunttu worddo ayyaanatoo azazettana; k'ay s'alahatuwaa timirttiyaa kaallana.
2 Hawaa mala timirttii, tilla wozanaa tamaan bonk'k'eedda birataan guuddeeddawaadan donc'c'illeedda worddo asatuwaa baggana yeedda.
3 Hawanttu mala asatuu akkiyaawaanne geliyaawaa k'ay itti itti k'ommo katsaa miyaawaa diggiino. Shin ammaniyaawanttunne tumatetsaa eriyaawanttu S'oossaa galateeddawaappe guyyiyaan maana mala, S'oossay katsaa med'd'eedda.
4 Ayaw gooppe, S'oossay med'd'eeddabay ubbabaykka lo"a. S'oossaa galatiide akkooppe, olettiyaawe ayaynne baawa.
5 Ayaw gooppe, he ubbabay S'oossaa k'aalaaninne woosan anjjetteeddawaa.

Kiristtoosaw Lo"o Oosanchchaa Gidiyaawaa

6 Hewaa diraw, neeni ishatuwaa hewaa hassayissiyaawaa gidooppe, ammanuwaanne neeni kaalleedda lo"o timirttiyaa k'aalaan ek'ooppe neeni Kiristtoosi Yesuusaw lo"o oosanchcha gidanaassa.
7 Shin ammaniyaa asaw lo"enna haasayaappenne k'ay c'ima mac'c'a asaa tossaappe bak'ata. K'ay S'oossaa malatiyaawaan neena loohissa.
8 Ayaw gooppe, Asay bare bollaa minisiyaawe laafa go"ee. Shin S'oossaa malatiyaawaan loohissiyaawe ha"ikka sintsappekka de'uwaa immana giyaa diraw, ubbabawukka go"ee.
9 Ha haasayay Asay ubbay akkanaw bessiyaa tumu haasaya.
10 Nuuni hewaa demmanaw daabureettonne loytsi ootseetto; hewoo nuuni hidootaa wotseeddawe asaa ubbaa, ubbaappe aatsiide, ammaniyaawantta ashshiyaa de'uwaa S'oossaa.
11 Hawaa azazanne tamaarissa.
12 Neeni yalaga gidiyaa diraw, neena ooninne kad'oppo. Shin ammaniyaawanttoo ne haasayan, hanotetsan, siik'uwaan, ammanuwaaninne geeshshatetsaan leemisuwaa gida.
13 Taani yaana gakkanaw asaw S'oossaa mas'aafaa nabbabiyaawaani, S'oossaa k'aalaa odiyaawaaninne tamaarissiyaawaan minna.
14 Timbbitiyaa odiyaawanttu haasayinanne c'imatuu barenttu kushiyaa ne bolla wotsina, neeni akkeedda, neenan de'iyaa Geeshsha Ayaanaa imuwaa toochchoppa.

15 Ne dichchay asaa ubbaw k'onc'c'ana mala, hewaa minisa
k'oppa. Hawaa ubbaa wode ootsa.
16 Ne huup'iyaanne ne timirttiyaa naaga. Neeni hewaa oot-
sooppe, neenanne neeni giyaawaa sisiyaawantta ashshiyaa
diraw, aggenaan ootsa.

5

Am"etuwaa Zoreedda Zoriyaa

1 C'ima asaa ne aabba bonchchiyaawaadan bonchchappe
attin, toochchoppa. Yalagatuwaa ne ishaadan,
2 k'ay c'ima mac'c'a asaa ne aattiidan, yalaga mac'c'a asaa
ne michchatiidan, kumentsaa geeshshatetsaan bonchcha.
3 Bare s'alalaa gideedda tumu am"etuwaa bonchcha.
4 Shin am"attiw naanay woy naanaa naanay de'ooppe,
he naanay S'oossaa malatiyaawaa barenttu soy asaa
bessiyaawaaninne k'ay hewaa ootsiyaawaan barentta
yeleeddawanttu kushiyaa zaariyaawaa tamaarino. Ayaw
gooppe, hewe S'oossaa nashechchiyaawaa.
5 Ayaa maaduukka baynna bare de'iyaa tumu am"atta
S'oossay immana gaade nashechchan naaga uttaaddu. K'ay
gallassinne k'amma S'oossay izo maaddana mala, woos-
sawunne oochchaw.
6 Shin barena ishalissiyaa am"atta pas'a de'ooppekka, iza
hayk'k'adiggaaddu.
7 K'ay ooninne unttuntta borenna mala, ha azazuwaa
imma.
8 Shin barenttuwoo k'ay ubbaappe aatsiide, bare soy asaw
k'oppenna uray oonanne gidooppe, hewe bare ammanuwaa
kaddeeddawaa. Ammanenna asaappekka aad'd'iide aw iita.
9 Usuppun tammu laytsay kumibeenna am"atti suntsaa
maziggobiyaan s'aafoppa. Hewaa bollan k'ay iza itti asi-
naappe haraa gelabeennawunno gidanaw koshshee.
10 Naanaa dichchiyaawan, imatsaa mokkiyaawaan,
geeshshatuwaa gediyaa meec'c'iyaawaan, waayetteedda
asaa maaddiyaawaan, lo"o oosuwaa ubbaa kaalliyaawan,
ha lo"o kiitaa kiitettiyaawaan eretteeddawunno gidanaw
bessee.
11 Shin yalaga am"etuwaa yekkonttu suntsaanna gatsa
s'aafoppa. Ayaw gooppe, unttunttu barentta, asinaa gela gela
giyaa wode, Kiristtoosa agganawantta.
12 Koyro ammanuwaa kad'eedda diraw, unttunttu pirddet-
tana.
13 Hewe baynnaan oosuwaa d'ayiide itti golliyaappe hara
golliyaa yuuyyiidde, hamettiyaawaa salalaa gidennaan, bar-
enttoo bessenabaa haasayiidde, zigirssaanne yewuwaan c'oo
geliyaawaa tamaariino.

14 Hewaa diraw, nu morkketuu nu bolla haasayiyaa iitabaa demmenna mala, yalaga am"atuu asinaa geliide, na'aa yeliide, barenttu golliyaa ayissana mala zoray.
15 Ayaw gooppe, hawaappe kase amareeda am"atuu Sees'aanaa kaallanaw aggiide guyye simmeeddino.
16 Ammaniyaa mishirattiw hak'ankka dabbo am"atuu de'ooppe, iza unttuntta maaddanaw bessee. Ammaniyaa asatuu maaduu bessiyaa tumu am"etuwaa maaddana mala, unttunttu ammaniyaawanttoo tooko gidoppino.
17 Loytsi heemmiyaa c'imatuu, k'ay ubbaappe aatsiide, k'aalaa odiyaawaaninne tamaarissiyaawaan daaburiyaawanttu, dakko bonchchuwaa akkanaw bessiino.
18 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Uddumaan katsaa yed'd'iyaa booraa doonaa k'achchoppa» k'ay, «Oosanchchay bare dirgguwaa akkanaw bessee» yaagee.
19 Laa"u woy heezzu markkay baynnaan, woosa golliyaa c'imaa mootiyaawaa sisoppa.
20 Haratuu yayana mala, nagaraa ootsiyaa ubbatuwaa asaa ubbaa sintsan seera.
21 Neeni ayinne asaa deemuwaa s'eellennan, ittuwaa ittuwaappe dummayennan ha azazuwaa naagana mala, S'oossaaninne Yesuusi Kiristtoosan dooretteedda kiitanchchatuwaa sintsan neena taani zoray.
22 O bollaaninne elleellaade ne kushiyaa wotsoppa. Haratuwaa nagaraan geloppa. Neena geeshshatetsaan naaga.
23 Neeni ubbaa wode sakettiyaa dirawunne ne uluwaa diraw, guutsa woyniyaa eessaa ushappe attin, haatsaa s'alalaa ushoppa.
24 Itti itti asatuwaa nagaray be'anaw k'onc'c'e; unttunttu nagaray unttuntta pirddanaw unttunttuppe sintsaw aad'd'ee. Shin haratuu nagaray guyyeppe k'onc'c'ee.
25 Hewaadankka, lo"o oosuukka k'onc'c'ee. K'onc'c'ibeennabaa gidooppenne, geemmanaw danddayenna.

6

Ayiletoo Imetteedda Zoriyaa

1 S'oossaa suntsaynne nu timirttii borettenna mala, ayiletetsaa morgge mitsaa giddon de'iyaawanttu barena mooddiyaa godatoo bonchchuu bessiyaawaa erino.
2 Ammaniyaa asaa ayiliyaa gideeddawanttoo unttunttu godatuu unttunttoo ishaa gidiyaa diraw, unttuntta kad'oppino. Shin barenttu kiitaan go"ettiyaawanttu unttunttu siik'iyaa

5:18 Zar. 25:4; Mat. 10:10; Luk'. 10:7 **5:19** Zar. 17:6; 19:15

ammaniyaawantta gidiyaa diraw, unttunttu kasewaappe aatsiide ootsanaw bessee.

Worddo Timirttiyaanne Tumu Duretetsaa

Neeni ha yewatuwaa tamaarissanawunne odanaw bessee.

3-4 Ooninne dumma timirttiyaa tamaarissiyaawaa gidooppe, k'ay nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa tumu k'aalaananne nu ammanuwaa timirttiyaanna gakettenna uray daro otorettee; ayinne erenna. K'ay k'aalaa bollan palumettanawunne walak'ettanaw unttunttoo giigenna k'ofay de'ee. Hewe k'anaatiyaa, palumaa, boriyaa, iita sid'iyaa kaaletsee.

5 K'ay unttunttu huup'ii ootsenna. Tumatetsay baynna asatuwaanakka palumaa kaaletsee. Unttunttu S'oossaa malatiyaawaan durettana giide k'oppiino. Neeni he asatuwaappe shaaketta.

6 Shin taw de'iyaabay taw gidana giyaa uraa S'oossaa malatiyaawe dureyee.

7 Ayaw gooppe, nuuni ha alamiyaa ayinne ahibeykko; k'ay aappe ayinne afokko.

8 Shin miyaabaynne mayiyaabay de'ooppe, hewe nuw gidanawaa.

9 Shin durettanaw koyyiyaawanttu paac'iyaaninne p'iriyaan geliino; k'ay daro asaa bashshawunne d'ayoo goochchi afiyaa daro eeyanne k'ohiyaa amuwaan kunddiino.

10 Ayaw gooppe, shaluwaa siik'iyaawe iitatetsaa ubbaw pulttuwaa. Ittuu ittuu hewaa amottiide, ammanuwaappe balettiide, daro metuwaan barentta k'oheeddino.

P'awuloosi S'imootoosa Zoreedda Zoriyaanne Azazeedda Azazuwaa

11 Shin neenoo, S'oossaa asaw, hewaappe bak'ata. S'illotetsaa, S'oossaa malatiyaawaa, ammanuwaa, siik'uwaa, danddayaanne ashikketetsaa kaala.

12 Ammanuwaa baas'iyaa loytsa baas'eta. Daro asaa sintsan lo"o markkaa markkattaade, neena S'oossay s'eeseedda med'inaa de'uwaa oyk'k'a.

13 Ubbabaw de'uwaa immiyaa S'oossaa sintsaaninne, k'ay P'ens's'eenaawiyaa P'ilaas'oosa geetettiyaa gadiyaa mooddiyaawaa sintsan lo"o markkaa markkatteedda Kiristtoosi Yesuusa sintsan taani neena hawaa azazay.

14 Nu Godaa Yesuusi Kiristtoosi k'onc'c'ana gakkanaw, k'itay bayinnaaninne borii baynnaan he azazuwaa naaga.

15 Aa k'onc'c'etsaa, Itti suntsay de'iyaa anjjetteedda S'oossay, kaatatuwaa Kaatii, godatuwaa Goday, bare bessiyaa wodiyaan bessana.

6:13 Yoh. 18:37

16 Hayk'k'ennawe itti Aa s'alalaa. Ooninne Aakko
shiik'anaw danddayenna poo'uwaan de'ee. Ooninne
Aa be'ibeenna; k'ay be'anawukka danddayenna.
Bonchchuunne med'inaa wolk'k'ay aw gido. Amen"i.
17 Ha"i ha wodiyaan dure gidiyaawanttu otoretten-
naadaaninne k'ay nuuni nashettanaadan, ubbabaa
palahissiide Nuw immiyaa de'uwaa S'oossaan ammanet-
tanawaappe attin, aad'd'iyaa duretetsaan unttunttu
ammanettennaadan, unttuntta azaza.
18 Unttunttu lo"obaa ootsanaadan, lo"o kiitaan
durettanaadan, keekiyaawanttanne haratuwaanna shaakki
akkiyaawantta gidanaadan azaza.
19 Hewaa yaatiyaawaan unttunttu sintsaw barenttoo mino
baaso gidiyaa shaluwaa barenttoo shiishshino. Hewaappe
guyyiyaan, unttunttu tumu de'uwaa akkana.
20 S'imootoosaa, itti itti Asay balaan eratetsaa giyaa eeyaa
palumiyaappenne mela haasayaappe bak'ataadde, new
imetteedda hadaraa naaga.
21 Ayaw gooppe, ittuu ittuu nuw eratetsay de'ee yaagiidde,
ammanuwaa baleeddino.
S'oossaa aad'd'o keekatetsay hinttenanna ubbaanna gido.

P'awuloosi S'imootoosaw S'aafeedda Laa'entso Kiitaa Geluwaa

Hawe P'awuloosi S'imootoosaw s'aafeedda laa'entso kiitay, P'awuloosi mata barena maaddiyaanne oosuwaa barenanna ittippe ootsiyaa wodalla, S'imootoosa zoreedda zoriyaa oyk'k'eeddawaa. Aa zoriyaappe dariyaa baggay danddayaan genc'c'ana bessee giyaawaa. S'imootoosaw zoriyaanne mentsetsuwaa k'aalay imetteeddawe, Yesuusi Kiristtoosabaa ammanettiyaawaa gidiide markkattanaadan, Mishiraachchuwaa K'aalaanne Ec'a K'aalaa C'aak'uwaa timirttiyaa minisiide oyk'k'anaadaaninne metiyaabaynne ek'ettiyaabay darooppekka tamaarissiyaawaaninne Mishiraachchuwaa K'aalaa odiyaawaan minnanaassa.

S'imootoosi eeyatetsaan oosettiyaa patsenna mela palumaappe haakkana mala, dumma mino oduu aw odetteedda. Ayaw gooppe, hewaa mala oduu sisiyaawantta bayizziyaawaappe attin, hara I immiyaa go"i baawa.

Hewan ubbaan S'imootoosi hassayanaw bessiyaabay P'awuloosa de'uwaanne Aa hanotaa lo"o k'ofaa, hewaappekka Aa ammanuwaa, Aa genc'c'uwaa, Aa siik'uwaa Aa danddayaanne yedesaan Aa gakkeedda metuwaa leemisuwaan kaallanaadaana.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-2*
S'imootoosaw imetteedda mak'k'uwaa *1:3—2:13*
Asay kaddiyaa wode ammanetti beettussa *2:14—4:5*
He wode de'iyaabatuwaanne koshshiyaa kaaletsiyaa ogatuwaa *4:6-18*
Wurssetsaa k'utiyaa *4:19-22*

1 Taani P'awuloosi, S'oossay immana geedda Kiristtoosi Yesuusanna nuw de'iyaa de'uwaabaa odanaw, S'oossay geeddawaadan, Kiristtoosi Yesuusi kiitteeddawe,
2 ta siik'o na'aa S'imootoosaw ha dabddaabbiyaa s'aafay.

S'imootoosaw Imetteedda Zoriyaa

S'oossaa Aawuwaappenne nu Godaa Kiristtoosi Yesuusappe, aad'd'o keekatetsay, maarotetsaynne sarotetsay new gido.

3 Ta zaratuu ootseeddawaadan, taanikka taana zoriyaa geeshsha wozanaappe ootsiyaa S'oossaa k'ammanne gallassi woossiyaa woosaan ubbaa wode neena hassayiyaa diraw, Aa galatay.

4 Taani ne afotsaa hassaya hassayaade nashettana mala,
neena be'anaw daro laamotay.
5 Neenan de'iyaa worddo baynna ammanuwaa hassayay.
He ammanuu beni ne daay daay Loydininne ne daay Ewu-
niik'in de'iyaa ammanuwaa mala; k'ay neenankka hewe
de'iyaawaa eraad.
6 Hewaa diraw, taani ta kushiyaa laa"uwaa ne bolla
wotseedda wode,* S'oossay new immeedda imuwaa neeni
doshissenna mala, neena hassayissay.
7 Ayaw gooppe, S'oossay nuw wolk'k'aa, siik'uwaanne
nu huup'iyaa naagiyaawaa immiyaa Geeshsha Ayaanaa im-
meeddappe attin, yashshaa ayaanaa immibeenna.
8 Simmi, nu Godaw markkattiyaawaan woy Aa diraw
k'ashuwaan de'iyaa tawaankka yeellatoppa. Shin
S'oossay new immiyaa wolk'k'aa keenaan taananna
mishiraachchuwaa k'aalaw waayetta.
9 S'oossay bare k'ofaaninne bare aad'd'o keekatetsan nu-
una ashshiide, bare asaa ootsanaw s'eesowaappe attin, nuuni
ootseedda oosuwaa diraw gidenna. I ha aad'd'o keekatet-
saa Kiristtoosi Yesuusa baggana wodii doomettanaappe kase
nuw immeedda.
10 Shin ha"i ha aad'd'o keekatetsay nuuna ashshiyaa Kirist-
toosi Yesuusa yuussaan nuw k'onc'c'eedda. K'ay hayk'uwaa
wolk'k'aakka I d'ayisseedda. Wonggalaa mishiraachchuwaa
baggana bayenna de'uwaa nuw k'onc'c'isseedda.
11 Taani Yesuusi kiitteeddawaanne Ayihuda gidenna asaa
tamaarissiyaawaa gidaade, wonggalaa mishiraachchuwaa
odana mala, S'oossay taana dooreedda.
12 K'ay taani ha metuwaa akkiyaawe hewaa diraassa. Shin
taani ammaneeddawaa eriyaa diraw, yeellatikke. K'ay I
taw immeedda hadaraa he gallassay gakkanaw, I naaganaw
danddayiyaawaa eray.
13 Taani neena tamaarisseedda tumu k'aalaa leemisuwaa
uda oyk'k'aade, Kiristtoosi Yesuusan nuw de'iyaa
ammanuwaaninne siik'uwaan de'a.
14 Nu giddon de'iyaa Geeshsha Ayaanaa baggana new
hadaraa immeedda lo"obaa naaga.
15 Iisiyaa giyaa biittaan de'iyaa ubbatuu taappe
bak'ateeddawaa eraasa; unttunttu giddon Pigeluusinne
Hermogeneesi de'iino.

---

* **1:6** *Taani ta kushiyaa laa"uwaa ne bolla wotseedda wode:* Hawe bessiyaawe, ammaniyaa asaa kaaletsanaadan Geeshsha Ayyaanay oosoo doorina tumatet-saan kaaletsiyaawanttu K'aalaa odanaw woy tamaarissanaw S'oossay okkeed-dawanttu bollan barenttu kushiyaa wotsiide woossiyaawaa bessee. 1 S'im. 1:4 S'eellite.

16 Henesifooru taana daro wode mentsetseedda diraw, Goday Aa soy asaw maarotetsaa immo. K'ay taani k'asho gollen de'iyaawaa I yeellatibeenna.
17 Shin Roome giyaa katamaa gakkeeddasaanna taana loytsi koyyiide demmeedda.
18 He gallassi Godaappe maarotetsaa demmanaadan, Goday aw immo. K'ay Efesoona giyaa katamaan I taana ay keenaa maaddeeddenttonne neeni loytsa eraasa.

2

Kiristtoosaw Lo"o Wotaadara Gidiide Metuwaa Akkiyaawaa

1 Simmi ta na'aw, Kiristtoosi Yesuusan de'iyaa aad'd'o keekatetsan minna.
2 K'ay daro markkatuu de'iyaa saan taappe neeni siseedda yewatuwaa haratuwaa tamaarissanaw danddayiyaa ammanetteeda asatoo hadaraa imma.
3 Kiristtoosa Yesuusaw ammanetteeda wotaadaraadan, taananna waayetta.
4 Olaa biyaa wotaadaray bare kaappuwaa nashechchanaw, wotaadara gidenna Asay ootsiyaa kiitaan walakettenna.
5 K'ay wotsaan keesetiyaa uraykka wogaadan wos's'ana d'ayooppe, woytaa akkena.
6 Daro daaburiide ootseedda biittaa goshiyaa bitanii shiik'eedda katsaappe barena gakkiyaawaa koyro akkanaw bessee.
7 Neeni ubbabaa akeekanaadan, Goday neena danddayissana diraw, taani giyaawaa k'oppa.
8 Taani wonggalaa mishiraachchuwaa odiyaawaadan, hayk'uwaappe denddeedda Daawite zariyaa Yesuusi Kiristtoosa k'oppa.
9 Taani wonggalaa mishiraachchuwaa odiyaa diraw, iitabaa ootseeddawaadan, haray atto k'ashettana gakkanaw waayettay. Shin S'oossaa k'aalay k'ashettenna.
10 Hewaa diraw, taani S'oossay dooreedda asatuukka Kiristtoosi Yesuusan de'iyaa atotetsaa med'inaa bonchchuwaanna demmanaadan, unttunttu diraw, taani ubbabaan waayettay.
11 Hawe,
«Nuuni aanana ittippe hayk'k'eeddawaa gidooppe,
aanana ittippe de'ana.
12 Nuuni genc'c'ooppe,
aanana ittippe kaatetana.
Nuuni Aa kaddooppe,
ikka nuuna kaddana.
13 Nuuni ammanettennaan aggooppekka,

I ammanettiyaawaa gidiide de'anawaa.
Ayaw gooppe, I barena bare huup'ew
erikke gaanaw danddayenna»
giyaawe tumu haasaya.

Mino Oosanchchaa

14 Neeni ne asaa hawaa hassayissa; unttunttu k'aalaan palumettenna mala, S'oossaa sintsan zora. Hewe sisiyaa asaa bayizziyaawaappe attin, ayinne go"enna.

15 Neeni S'oossaa tumatetsaa k'aalaa suuretetsaan odiyaawaanne k'ay Aa oosoo yeellatenna oosanchcha gidaade, S'oossay sabbiyaa asaadan, ne huup'iyaa S'oossaw immanaw minna.

16 Shin ha sa'aw injjetiyaa maaddenna haasayaappe neena naaga. Ayaw gooppe, hewe S'oossaappe asaa haassee.

17 K'ay unttunttu tamaarissiyaawe bollaa c'ittuwaadan ubbasaa gakkanaassa. He tamaarissiyaawanttuppe laa"atuu Hemeneyoosanne Piliis'oosa.

18 Unttunttu tumuwaa ogiyaa aggiide, «Hayk'uwaappe denddiyaawe kase aad'd'idiggeedda» yaagiide amareeda ammaniyaa asatuwaa ammanuwaa bayizziino.

19 Gidooppekka, S'oossay esseedda mino tuussay k'aas's'ana danddayenna. K'ay Aa bollan, «Goday barewantta eree»; k'ay «Godaawaa gidiyaa ooninne iita oosuwaa aggo» yaagiyaa K'aalatuu s'aafetteeddino.

20 Itti wolk'k'aama gollen work'k'aappenne biraappe med'etteedda miishshaa s'alalaa gidennaan, mitsaappenne urk'k'aappe med'etteedda miishshatuukka de'iino. Hewanttuppe baggatuu bonchcho oosuwaa unttunttun ootsanaw, k'ay baggatuu tooshettiyaabaa unttunttun ootsanaw med'etteeddino.

21 Hewaa diraw, ooninne ha iitabaa ubbaappe barena geeshshooppe, I bare Godaa go"iyaa oosuwaa ootsanaw barena immeedda diraw, bonchcho oosuwaa ootsiyaa miishshaa gidanawaa. K'ay lo"o oosuwaa ubbaa ootsanaw giigetteeddawaa gidanawaa.

22 Shin neeni iita wodallatetsaa amuwaappe bak'ata. Barentta maaddanaw geeshsha wozanaappe Godaa s'eesisiyaawanttunna ittippe, s'illotetsaa, ammanuwaa, siik'otetsaanne sarotetsaa minisaade kaala.

23 Shin eeyatuwaa palumiinne ayinne erennawanttu palumii walassaa kaaletsiyaawaa eraade aappe bak'ata.

24 Godaa k'oomay ubbaw keekiyaawaa, loytsi tamaarissiyaawaanne danddayanchcha gidanaw besseeppe attin, walak'ettanaw bessena.

2:19 Pay. 16:5

25 K'ay I barena is's'iyaawantta ashikketetsan seeriyaawaa
gidanaw bessee. Unttunttu barenttu nagaraappe simmiide,
tumatetsaa eranaadan S'oossay ootsanentto, ooni eri.
26 K'ay unttunttu barenttu wozanaa k'ofaw simmiide, unt-
tuntta bare koyyeeddabaw azazettana mala oyk'k'eedda
s'alahiyaa kaappuwaa dabaappe kessi akkana.

3

Wurssetsa Gallassatuwaan Hananaw
De'iyaa Iita Yewatuwaa

1 Shin wurssetsa gallassi waayissiyaa wodii yaanawaa
akeeka.
2 Ayaw gooppe, Asay barena siik'iyaawantta, shaluwaa
siik'iyaawantta, c'eek'ettiyaawantta, ayyiyaawantta,
boriyaawantta, barena yeleeddawanttoo azazettenawantta,
galatennawantta, geeshshatetsay baynnawantta,
3 siik'uu baynnawantta, sigettennawantta, zigirs-
sanchchatuwaa, barena naagennawantta, keekennawantta,
lo"obaa dosennawantta,
4 ubbaa erikke giyaawantta, dirbbiyaawantta, otoruwaan
sugettiyaawantta, k'ay S'oossaappe aatsiide, ishaluwaa
dosiyaawantta gidana.
5 Unttunttu S'oossaw goyinniyaawaa malatiino; shin
Aa wolk'k'aa kaddeeddino. Hewanttu mala asatuwaakko
shiik'oppa.
6-7 Ayaw gooppe, unttunttuppe ittuu ittuu asaa
golliyaa geliide, nagaray dees'eeddawantta, dumma
dumma amuwaan sugettiyaawantta, ubbaa wode
tamaariide, tumatetsaa era akkanaw mule danddayibeenna
daaburanchcha mac'c'awantta baletsiino.
8 Yaaneesinne Yambbareesi* Muse yewuwaa
p'alk'k'owaadan, hewaadan k'ay hawanttu, suure k'ofay
baynnawantta ammanuwaan kunddeeddawanttu,
tumatetsaabaa p'alk'k'iino.
9 Shin Yaaneesa eeyatetsaynne Yambbareesa eeyatetsay
k'ay k'onc'c'eeddawaadan, unttunttu eeyatetsaykka asaa ub-
baw k'onc'c'ana diraw, unttunttu kasewaappe aad'd'iide
dic'c'ikkino.

Wurssetsa Zoriyaa

10 Shin neeni ta timirttiyaa, ta hanotaanne ta k'ofaa, ta am-
manuwaanne ta danddayaa, ta siik'uwaanne ta genc'c'uwaa,

---

* **3:8** *Yaaneesinne Yambbareesi:* Ha suntsatuu Ec'a C'aak'uwaa Mas'aafan baawa. Shin c'ora Asay giyaa k'ofay, «Hawanttu Muse Israa'eeliyaa asaa Gibs'eppe kessiide kaaletsanaw k'oppeedda wode, aanana ek'etteedda muruniyaawantta» yaagiyaawaana. Kes. 7:11, 12 s'eellite. **3:8** Kes. 7:11

11 ta yedesaanne ta waayiyaa be'aadda. Ans's'ookiyaanne, Ik'ooniyoonenne Liss's'iraa giyaa katamatuwaan taana gakkeeddabaanne taani danddayeedda yedesaa eraasa. Goday taana he ubbaappe ashsheeda.

12 Tumatetsaan Kiristtoosi Yesuusan S'oossaa malatiide de'anaw dosiyaa ubbay yederssettana.

13 Shin iita asatuunne baletsiyaawanttu haratuwaa baletsiiddenne barenttu huup'ew baliidde, kaseppe iiti iiti biino.

14 Shin neeni he tumatetsaa ooppe tamaareeddenttonne eraade, neeni tamaareeddawaaninne ereeddawaan minnaade de'a.

15 Neeni guutsa na'atetsaappe doommaade Kiristtoosi Yesuusa ammanaade, atotetsay beettiyaa aad'd'eedda eraa immanaw danddayiyaa Geeshsha Mas'aafatuwaa eraadda.

16-17 S'oossaa Mas'aafaa ubbaan S'oossaa Ayyaanay de'ee. K'ay he mas'aafatuu S'oossaw ootsiyaa Asay kumentsanne lo"o oosuwaa ubbaw giigeeddawaa gidana mala, tumatetsaa tamaarissanaw, balaa seeranaw, bayizzuwaa suurissanawunne s'illotetsaa de'oo zoriyaa immanaw maaddiino.

4

1 Taani neena S'oossaa sintsaaninne, de'uwaan de'iyaa asaanne hayk'k'eedda asaa pirddanaw de'iyaa Kiristtoosi Yesuusa sintsan, k'ay Aa yuussaaninne Aa kawutetsaan neena zoray.

2 K'aalaa oda. Wodii injjetina injjetana d'ayina, minnaade oda. Daro danddayan asaa tamaarissaadde suurissa, seeranne zora.

3 Ayaw gooppe, Asay tumu timirttiyaa sisennaan is's'iyaa wodii yaanawaa. Shin Asay barenttu amuwaa kaalliide, sisanaw nashechchiyaawaa odiyaa tamaarissiyaawantta gujji gujji shiishshana.

4 Unttunttu tumu yewuwaa sisiyaawaa aggiide, tossaa sisanaw barenttu haytsaa wora zaarana.

5 Shin neeni ubbabaan ne huup'iyaa naaganaw bessee. Waayiyaa danddaya. Wonggalaa mishiraachchuwaa odiyaawe ootsiyaa oosuwaa ootsa. S'oossaa k'oomaadan, ne ootsiyaa oosuwaa ubbaa pola.

6 Taana gidooppe, ta suutsay gukkiide yarshshettiyaa wodiinne k'ay ha de'uwaa aggaade biyaa wodii gakkeedda.

7 Taani lo"o baas'iyaa baas'etaaddi; wotsaa wos's'aadde wurssaad; ammanuwaakka naagaad.

8 Sintsappe taw s'illotetsaa kalachchay giigi utteedda. Hewaa s'illo pirddaa pirddiyaa Goday he gallassi taw immana. K'ay Kiristtoosi k'onc'c'anawaa dosiyaa ubba saappe attin, ta s'alalaassa gidenna.

Aa Buzo Allaallatuwabaa

9 Taakko ellekka yaanaw minna.

10 Ayaw gooppe, Deemaasi ha alamiyaa dosiide, taana aggiide, Teselonk'k'e giyaa katamaa beedda. K'erk'k'iisi Galaatiyaa giyaa gadiyaa biina, k'ay Tiito Dilmaas'iyaa giyaa gadiyaa beedda.

11 Luk'aasa s'alalay taananna de'ee. Mark'k'oossi taana kiitaan loytsi maaddanaw danddayiyaa diraw, Aa demmaade neenanna akkaade ya.

12 Shin taani Tikik'oosa Efesoona giyaa katamaa kiittaad.

13 Neeni yaadde, S'iro'aadaa giyaa katamaan Karppoosawan taani yeggaade yeedda ta gaabiyaanne k'ay mas'aafatuwaa taw akkaade ya. Shin dummayaade galbbaan s'aafetteedda mas'aafatuwaa ayaa giddoppenne, akkenaan yooppa.

14 Birataa k'os's'iyaa Iskkinddiri taana daro k'oheedda; Goday aw Aa oosuwaadan zaarana.

15 I nuuni odiyaawaa loytsi p'alk'k'iyaa diraw, neeni aappe neena naaga.

16 Koyro taana mootiyaa wode, ubbaykka aggeeddawaappe attin, taana ooninne maaddibeenna. S'oossay hewaa unttunttoo paydoppo.

17 Shin taani kumentsaa kiitaa Ayihuda gidenna Asay ubbay sisanaw odana mala, Goday ta matan ek'k'iide, taw wolk'k'aa immeedda. K'ay gaammuwaa doonaappekka taana ashsheeda.

18 Goday taana iitabaa ubbaappe ashshiide, bare saluwaa kawutetsaa sarotetsaan afana; aw med'i med'inaw bonchchuu gido. Amen"i.

Wurssetsa Sarotaa

19 P'irisk'k'illiw, Ak'iilassinne Henesifooru soy asaw ta sarotaa oda.

20 Erass's'oosi K'oronttoosa giyaa katamaan atteedda. Shin S'irofiimoosi saketteedda diraw, Miliis'e giyaa katamaan Aa wotsaad.

21 Balgguu wod'd'anaappe kase yaanaw minna.

Ewubuluusi, P'udeesi, Liinoosinne K'ilawude k'ay hara ishatuu ubbaykka neena saro saro giino.

22 Goday ne ayyaanaanna gido. Aad'o keekatetsay hinttenanna ubbaanna gido. Amen"i.

P'awuloosi Tiitoo S'aafeedda Kiitaa Geluwaa

Tiito Ayihuda gidenna asaa gidiide, guyyeppe Kiristtinnaa ammanuwaan laamettiide P'awuloosi Mishiraachchuwaa K'aalaa kiitaa ootsiyaa wode, matan de'iide, he oosuwaa maaddeedda asaa. P'awuloosi ha kiitaa s'aafeeddawe, laytsaan aappe guus's'iyaa ha barenanna ootsiyaa Tiitoo gidishin, he wode Tiito ammaniyaawantta s'eellanawunne naaganaw, K'aris's'eese giyaa haatsaan dooddetteedda sa'aan atteedda. Aa kiitaa k'ofay heezzu huup'e yewatuwaa bollaanna.

Koyruu woosa golliyaa kaaletsiyaawanttu K'aris's'eese asatuwaa iitaa oosuwaa s'eelliyaawaan ay mala eeshshay de'iyaawantta gidanaw koshshintto Tiita akeekissanaassa. Laa'entsuu ammaniyaawanttu giddon de'iyaa dumma dumma c'itaa, c'ima attumawanttanne mac'c'awantta, yalaga attuma asatuwaanne Godaw ootsiyaa dumma dumma asaa wooti tamaarissanaw bessintto Tiita zoreedda. Wurssetsay k'ay ammaniyaa asaa eeshshaabaa, sarotetsaaninne siik'uwaan de'ana de'uwaabaa, ammaniyaa asaa giddoppe walassaa, palumiyaanne shaakotetsaa d'ayissanabaa Tiito zoriyaa immeedda.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-4*
Ammaniyaa asatuwaa kaaletsiyaawantta *1:5-16*
Ammaniyaa asatuwaa dumma dumma oosuwaa c'itaa *2:1-15*
Mak'k'uwaanne naagettana mala imetteedda maaraa *3:1-11*
Wurssetsaa k'utiyaa *3:12-15*

1 Yesuusi Kiristtoosi kiitteedda taani P'awuloosi, S'oossaa ayili, ha dabddaabbiyaa s'aafay. S'oossay dooreedda asaw ammanuu de'anaadaaninne S'oossaa tumatetsaa eraakko unttuntta kaaletsanaadan taani doorettaade kiitettaad.
2 Worddotenna S'oossay nuw ha med'inaa de'uwaa daro wodiyaappe kase immana geedda.
3 S'oossay nuuna ashshiyaawe likke wodiyaan bare k'aalaan hawaa k'onc'c'isseedda; I hadariide taana azazeeddawaadan, taani Aa k'aalaa oday.

4 Ammanuwaa ittippetetsaan ta tumu na'aa new Tiitoo,
S'oossaa Aawuwaappenne nuuna ashshiyaa Yesuusi Kirist-
toosappe, aad'd'o keekatetsay, maarotetsaynne sarotetsay
gido.

Tiito K'ars's'eesan Ootsiyaa Oosuwaa

5 Taani neena K'ars's'eesan aggaade yeeddawe, neeni at-
towaa giigissanaassanne, taani azazeeddawaadan, katamaa
ubbaan woosa golliyaa c'imatuwaa dooranaassa.

6 C'imay borettennawaanne itti machchatti s'alalay
de'iyaawaanne ammaniyaa naanay de'iyaawaa gidanaw
bessee; Aa naanay shaluwaa bayizziyaabaaninne woy
azazettenaan is's'iyaaban Asay amaassalenawantta gidanaw
bessee.

7 Ayaw gooppe, he c'imay S'oossaa oosuwaa azaziyaa kaap-
puwaa gidiidde, pokkissennawaa, otorettennawaanne elle
hank'k'ettennawaa gidanaw bessee; k'ay matsottennawaa,
sugennawaanne yorattennawaa gidanaw bessee.

8 Shin imatsaa mokkiyaawaanne lo"obaa dosiyaawaa gi-
danaw bessee; k'ay akeekanchchaa, s'illuwaa, geeshshaanne
barena naagiyaawaa gidanaw bessee.

9 Ammanettiyaa de'uu beettiyaa timirttiyaanna giigiyaa
k'aalaa I loytsi oyk'k'o. Yaatooppe haratuwaa tumu
ammanuwaa tamaarissiyaawaan mentsetsanawunne k'ay
hewaa is's'iyaawanttakka zoranaw danddayanawaa.

10 Ayaw gooppe, azazettenawanttu, maaddennawaa
haasayiyaawanttu, haratuwaa c'immiyaawanttunne
k'as's'aretteedda Ayihuda ammaniyaawanttu bagga
gideedda daro asatuu de'iino.

11 Unttunttu tamaarissanaw bessena pokkiyaa ogiyaan
miishshaa demmanaw tamaarissiyaawaan golliyaa ubbaa
bayzziyaa diraw, unttunttu haasayaa te"ana bessee.

12 Unttunttu giddoppe ittuu, timbbitiyaa odiyaawe unt-
tunttoo, «K'aris's'eese Asay ubbaa wode, worddatuwaa, iita
du'atuwaanne yoranchchaa; k'ay azalla asaa» yaageedda.

13-14 I markkattowe tuma; hewaa diraw, neeni unttunt-
too mino ammanuu de'anaadaaninne k'ay Ayihudatuwaa
tossaanne tumuwaa is's'eedda asatuwaa azazuwaa unt-
tunttu sisennaadan, unttuntta minisaade seeranaw bessee.

15 Barenttu huup'ew geeshsha gideeddawanttoo ub-
babaykka geeshsha; shin tunatoonne ammanennawanttoo
unttunttu wozanaa k'ofaynne unttuntta suure wozanay
tuneedda diraw, unttunttoo ayaynne geeshsha gidenna.

16 Unttunttu barenttu S'oossaa eriyaawaa k'onc'c'iyaan odi-
ino; shin unttunttu sheneyiyaawantta, azazettenawanttanne

1:6 1 S'im. 3:2-7

oosuwaa ubbawukka giigennawantta gidiyaa diraw, barenttu kiitaan Aa erokko giino.

2

Geeshsha Timirttiyaabaa

1 Shin neeni de'uwaa demmanaw giigiyaa timirttiyaa
tamaarissanaw bessee.
2 C'ima attuma Asay ammanuwaan, siik'uwaaninne dand-
dayan mino gidanaadan, k'ay matsottennawaa, bonchchet-
tiyaawaanne barenakka naagiyaawaa gidanaadan zora.
3 Hewaadankka c'ima mac'c'a Asay geeshsha de'uwaa
de'iyaawantta, zigirennawantta, woyniyaa eessaw mood-
ettennawanttanne lo"obaa tamaarissiyaawantta gidanaw
bessee.
4-5 Unttunttu S'oossaa k'aalay borettenna mala,
barenttu asinatuwaanne barenttu naanaa siik'iyaawantta,
barenttakka naagiyaawantta, geeshshatuwaa, barenttu
gollen ootsiyaawantta, keekatuwaanne barenttu
asinatookka azazettiyaawantta gidana mala, yalaga
mac'c'awantta tamaarissa.
6 Hewaadankka yalaga attuma asatuu barentta naagana
mala zora.
7 Neeni ne huup'ewukka lo"o oosuwaa ubbaan unttunt-
too leemiso gida; neeni tamaarissiyaawankka ammanet-
tiyaawaanne bonchchettiyaawaa gida.
8 Ne morkketuu nuuna zigiriyaabay unttunttoo d'ayiyaa
wode unttunttu yeellatana mala, neeni borettenna lo"o
haasayaa haasaya.
9 Ayiletuu barenttu godatoo azazettana malanne, unttunt-
tunna palumettennan ubbabaan unttuntta nashechchana
mala zora.
10 Unttunttu barenttu godatuwaappe wuu"enna mala, k'ay
nuuna ashshiyaa S'oossawaa tamaarissiyaawaa ubbabaan
galatissanaw, barenttu ootsiyaa kiitaan ubbaa wode lo"anne
ammanettiyaawantta gidiyaawaa bessana mala, unttuntta
zora.
11 Ayaw gooppe, S'oossay asaa ubbaa ashshiyaa bare
aad'd'o keekatetsaa k'onc'c'isseedda.
12 He aad'd'o keekatetsay nagaraa oosuwaanne ha
alamiyaa amuwaa nuuni agganaadaaninne nu huup'iyaa
naagiide, S'oossaa malatiide, s'illotetsan de'anaadan, nuuna
tamaarissee.
13 Nuuni nu wolk'k'aama S'oossay, nuuna ashshiyaa Yesu-
usi Kiristtoosi beettana geedda anjjetteedda bonchcho gallas-
saa naageetto.

14 Iita oosuwaa ubbaappe I nuuna wozanawunne lo"obaa
ootsanaw amottiyaa bare geeshsha asaa kessanaw, nu diraw,
bare huup'iyaa immeedda.
15 Neeni hawaa tamaarissa, ne kumentsaa maattaani zo-
ranne seera; ooninne neena kad'oppo.

3

S'oossaa Asay Ootsiyaa Oosuwaa

1-2 Unttunttu mooddiyaawanttoonne maatay
de'iyaawanttoo moodettanaw, azazettanawunne lo"o
oosuwaa ubbaa ootsanaw giigettanaadan unttuntta
hassayissa; k'ay unttunttu O bollaninne iita k'aalaa
haasayenna mala, oonannanne walak'ettenna mala,
asaa ubbaa ashikketetsaanne sigatetsaa bessiyaawantta
gidanaadan zora.
3 Ayaw gooppe, nuuni kase nu huup'ewukka eeyatuwaa,
azazettenawantta, baliyaawanttanne amoonne dumma
dumma nashechchaw ayiliyaadan moodettiyaawantta;
k'ay iitatetsaaninne k'anaatiyaan de'iyaawantta; asaan
is'ettiyaawanttanne ittuu ittuwaakka is's'iyaawantta.
4 Shin nuuna ashshiyaa S'oossaa keekatetsaynne asaa I
siik'iyaa siik'uu k'onc'c'eedda wode,
5 I bare maarotetsaadankka, ooratsa yelettussaan
haneedda geeyyussaaninne Geeshsha Ayyaanan
ooras's'eeddawan nuuna ashsheeddawaappe attin, nuuni
s'illo oosuwaa ootseeddawaanna gidenna.
6-7 S'oossay bare aad'd'o keekatetsan nuuni
s'illanaadaaninne, I immana geedda med'inaa de'uwaa
laattanaadan, nuuna ashshiyaa Yesuusi Kiristtoosa baggana
Geeshsha Ayaanaa nu bolla darissiide tigeedda.
8 Ha haasayay ammanetteedawaa; S'oossaa asatuu lo"o
oosuwaa ootsanaw giiganaadan, ha yewuwaa unttunttoo
neeni minisaade odanaw koyyay; hawanttu asaw lo"anne
go"iyaawantta.
9 Shin eeyatetsaa palumaappe, zariyaa paydiyaawaappe,
walassaappenne higgiyaaban walak'ettiyaawaappe
naagetta. Ayaw gooppe, hewanttu go"ennawanttanne
maaddennawantta.
10-11 Shaakotetsaa med'd'iyaa uray geella asaa
gidiyaawaanne bare huup'iyaan pirddiide nagaraa
ootsiyaawaa eraade, itti gede woy laa"u gede Aa
seereeddawaappe guyyiyaan, hewaa malatiyaa asaappe
shaaketta.

Wurssetsa Zoriyaa

2:14 Maz. 130:8; Kes. 19:5; Zar. 4:20; 7:6; 14:2; 1 P'es'. 2:9

12 Taani Ars's'emaasa woy Tikik'oosa neekko kiittiyaa
wode, neeni taakko Nik'oop'iliyoona yaanaw minna.
Ayaw gooppe, taani balgguwaa* yaan shaac'c'anaw k'ofaa
k'achchaad.
13 Higgiyaa eriyaa Zeenaasinne Ap'iloosi ogiyaa biyaa
wode, unttunttoo ayaynne pac'c'enna mala, unttuntta loytsa
maadda.
14 Nu asaykka maaddenna asaa gidiide attena mala, bar-
entta loytsi koshshiyaawaa demmanaw, lo"o oosuwaa min-
niide ootsiyaawaa tamaarino.
15 Taananna de'iyaa ubbatuu neena saro saro geeddino.
Nuuna ammanuwaan siik'iyaawantta saro saro ga. S'oossaa
aad'd'o keekatetsay hinttenanna ubbaanna ittippe gido.
Amen"i.

* **3:12** ***Balgguwaa:*** Giriike k'aalankka iray bukkiyaa wodiyaa gidiyaawaa odee. Inggilizeetsuwaan Winter giyaawaa.

P'awuloosi Pilimoonaw S'aafeedda Kiitaa Geluwaa

Pilimooni eretteedda ammaniyaa asaa; I K'olaasiyaasa woosa golliyaa asaa gidennaan waayyii aggana. Pilimoonaw Anaasimoosa giyaa ayilii de'ee. He ayilii bare godaappe betiide beedda wode, k'asho gollen de'iyaa P'awuloosanna gaketteedda. Anaasimoosi P'awuloosa baggana Yesuusa ammaneedda. P'awuloosi Pilimoonaw s'aafeedda kiitay Pilimooni guyye simmi biidde de'iyaa bare k'oomaanna sigettanaadan, hewaa hassayissiyaawaa. Hewaa bollaakka ha"i Anaasimoosi ammaniyaa asaa gideedda diraw, hawaappe sintsaw ammaniyaa ishaadan Aa mokki akkanaappe attin, k'oomaadan Aa s'eellenaadan aw odee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1-3*
Pilimoonaw P'awuloosa galataa *4-7*
P'awuloosi Anasimoosa diraw shiishsheedda mino ooshaa *8-22*
Wurssetsaa k'utiyaa *23-25*

1 Taani P'awuloosi, Yesuusi Kiristtoosa diraw k'ashuwaan
de'iyaawenne nu ishaa S'imootoosi, nuunanna ootsiyaa nu-
uni siik'iyaa Pilimoonaw,
2 ne gollen shiik'iyaa ammaniyaawanttoo, nu michchati
Afibissinne nuunanna ittippe de'iyaa Kiristtoosa wotaadaraa
Arkkipoosaw ha dabddaabbiyaa s'aafeetto.
3 S'oossaa nu Aawuwaappenne nu Godaa Yesuusi Kirist-
toosappe aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo gido.

Pilimoona Siik'uwaanne Ammanuwaa

4-5 Neeni S'oossaa asatuwaa siik'iyaawaanne Godaa Yesu-
usa ammaniyaawaa taani sisiyaa diraw, S'oossaa woossaade
neena hassayiyaa wode ubbaan, ta S'oossaa galatay.
6 Neeni ne ammanuwaa haratuwaanna shaakkiyaawe
nuw Kiristtoosi Yesuusa baggana yiyaa lo"obaa ubbaa eris-
sana mala, taani S'oossaa woossay.
7 Ayaw gooppe, S'oossaa asatuwaa wozanay ne kiitaan
minneedda diraw, ta ishaw, taani ne siik'uwaan daro
nashechchaanne mentsetsuwaa demmaad.

Anaasimoosi Pilimoonakko Simmeedda Simuwaa

1:2 K'ol. 4:17

8 Hewaa diraw, neeni ootsanaw bessiyaawaa ootsana mala,
taani neena azazanaw Kiristtoosa baggana s'alooppekka,
9 Taani P'awuloosi c'imeeddawe, Kiristtoosi Yesuusaw
ha"ikka k'ashuwaan de'iyaawe, siik'uwaa diraw, neena
woossay.
10 Taani k'ashuwaan de'aadde aw aawuwaa gideedda ta
na'aa Anaasimoosa* diraw, neena woossay.
11 I kase neena go"enna; shin ha"i neenakka taanakka tumu
go"ee.
12-13 Taani wozanaappe dosiyaa Anaasimoosa neekko yed-
dowe ta wozanaa yeddowaa. Taani wonggalaa diraw
k'ashetta utta de'ishshin, neena kochchiide, taana maaddana
mala, ta matan Aa ashshanaw koyyay.
14 Shin neeni ne sheniyaadan ootsanaawaa koyyayippe
attin, neenanna zorettennan wolk'k'an ayinne ootsanaw
koyyikke.
15 Anaasimoosi guutsa wodiyaa neeppe shaaketteeddawe,
ooni eri simmiide, ubbaa wodekka neenanna
de'anaassenttonne.
16 Simmi hawaappe sintsaw Anaasimoosi ayiliyaa gidenna;
shin ayiliyaappe I loytsi aad'd'ee; I taw ay keena siik'o ishee!
K'ay I new asaa baggaanakka Godaa baggaanakka ay keena
aad'd'eedda ishaa gidanddeeshsha!
17 Simmi neeni taana ne laggetsaa giyaawaa gidooppe,
taana mokkiyaawaadan, Aa mokka.
18 I new bayizzeeddabay woy Aa bolla new ac'uu de'ooppe,
taappe c'igaa akka.
19 He ac'uwaa taani c'iggana gaade, taani P'awuloosi ta
kushiyan s'aafay. Neeni taw ne shemppuwaa ac'ota utteed-
dawaa taani neena hassayissanaw koshshenna.
20 Ee, ta ishaw, Godaa baggana neeppe maaduwaa dem-
manaw koyyay. Kiristtoosa baggana taana mentsetsa.
21 Taani geeddawaappe daruwaa neeni ootsanaawaa er-
aade, k'ay ne taw azazettanawaakka ammanaade, hawaa
new s'aafay.
22 K'ay hinttenttu ellekka taw imatsay shemppiyaa golliyaa
giigissite. Ayaw gooppe, S'oossay hinttenttu woosan taana
hinttenttoo guyye zaariide immana gaade k'oppay.

Wurssetsaa Sarotaa

23 Kiristtoosi Yesuusa diraw, taananna k'ashuwaan de'iyaa
Eppaafiri neena saro saro gee.

---

* **1:10** *Anaasimoosa:* Giyaa suntsaa biletsay, Giriikiyaa k'aalaan go'iyaawaa woy maaddiyaawaa guussaa. **1:10** K'ol. 4:9

24 K'ay taananna ittippe ootsiyaa Mark'k'oossi, Ariss's'irokoosi, Deemaasinne Luk'aasi neena saro saro giino.
25 Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hinttenttu ayyaanaanna gido.

Ibraawe Asaw
S'aafetteedda Kiitaa
Geluwaa

Hawe P'awuloosinne P'es'iroosi s'aafeeddawaadan kiitaa gidennaan timirtte gidiide s'aafetteeddawe, wolk'k'aama tuggay gakkina, ammanuwaa agganaw mateedda ammaniyaa asatuwaassa (10:32-39). Ha mas'aafaa s'aafeeddawe oonentto erettenna. Ha S'aafiyaa huup'e k'ofay koyrottiide unttunttun de'iyaa siik'uwaakko simmanaadan Yesuusa d'ok'k'atetsaa bessiidde unttuntta zoree. He s'aafii Ibraawe ammaniyaawanttoo minisi odiyaawe Yesuusi Kiristtoosi tumanne S'oossaa polo k'onc'c'etsaa gidiyaawaana. Ha ammaniyaawanttu barenttu ammanuwaan minnana mala, unttuntta mentsetsee. I hewaa ootsiidde heezzu tumatuwaa k'onc'c'issiide bessee:

1. I akkeedda metuwaa baggana bare Aawoo tumu azazetteedda Yesuusi S'oossaw med'inaa Na'aa. I S'oossaa Na'aa gideedda diraw, Ec'a K'aalaa C'aak'uwaa wodiyaan timbbitiyaa odiyaawanttuppe, kiitanchchatuwaappenne, haray attin, Museppekka loytsi aad'd'iyaawaa.
2. Yesuusi Ec'a K'aalaa C'aak'uwaa k'eesatuwaappe loytsi aad'd'iyaa, med'inaa k'eesa gidiyaawaa S'oossay bare huup'ew odeedda.
3. Yesuusa baggana ammaniyaawe nagaraappe, yashshatetsaappenne hayk'uwaappe attee. Yesuusi k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gidiyaa diraw, kase Ibraawatuwaa ammanuwaa wogatuwaaninne mehetuwaa yarshshuwaan kuwaadan beettiyaa atotetsaa ha"i tuma gidanaadan ootseedda.

S'aafii Israa'eeliyaa asaa taarikiyaan daro eretteedda asaa ammanuwaa leemisuwaadan go"ettiide (Shemppuwaa 11), ha mas'aafaa nabbabiyaa asatuu barenttu ammanuwaan minnanaadan k'ofissee. Hewaadankka (Shemppuwaa 12) nabbabiyaawanttu barenttu ayfiyaa Yesuusa bollan tishshi ootsi wotsiide, barenttu ammanuwaan minnanaadaaninne ay mala metuunne waayyii gakkooppekka, unttunttu genc'c'anaadan zoree. Wurssetsaan k'ay zoriyaanne akeekissuwaa k'aalaa immiyaawan wurssee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa: S'oossay Yesuusan k'onc'c'eeddawaa *1:1-3*

Kiristtoosi kiitanchchatuwaappe bolla gidiyaawaa *1:4—2:18*

Kiristtoosi Museppenne Iyyaasuppe bolla gidiyaawaa *3:1—4:13*
Kiristtoosa k'eesatetsaa d'ok'k'atetsaa *4:14—7:28*
Kiristtoosa k'aalaa c'aak'uwaa d'ok'k'atetsaa *8:1—9:23*
Kiristtoosi yarshshetteeddawe oowaappenne dariyaawaa *9:23—10:39*
Ammanuwaa darotetsaa *11:1—12:29*
S'oossaa nashechchussaa *13:1-19*

S'oossay Bare Na'aa Baggana Haasayeedda

1 S'oossay beni wode, nu aawotuu nabatuwaa baggana
dumma dumma ogiyaaninne daro wodiyaan haasayeedda.
2 Shin ha wurssetsa wodiyaan, ubbabaa Aa laatissiide,
yeletaa Aa baggana med'd'eedda bare Na'aa baggana nuw
haasayeedda.
3 Na'ay S'oossaa bonchcho poo'uwaa p'oolee; k'ay
kumentsaa S'oossaa eeshshaa akkiide, bare wolk'k'aama
k'aalaan ha sa'aa naagee; yaatiide asaa nagaraappe
geeshshiide, Ubbaappe Bolla S'oossaappe ushechcha
baggana* saluwaan utteedda.

S'oossaa Na'ay Kiitanchchatuwaappe Bolla

4 S'oossay aw immeedda suntsatetsay ki-
itanchchatuwaappe d'ok'k'a gidiyaawaadankka,
unttunttuppe Aa loytsi d'ok'k'u ootseedda.
5 Ayaw gooppe, S'oossay bare kiitanchchatuwaappe oona,
«Neeni ta Na'aa;
taani hachche new aawuwaa gidaaddi»
geeddee? Woy k'ay oona,
«Taani aw aawuwaa gidana;
ikka taw na'aa gidana»
geeddee?
6 K'ay S'oossay bare bayira Na'aa ha sa'aa yeddana haniidde,
«Ta kiitanchchatuwaa ubbatuukka aw goyinnino»
yaageedda.
7 S'essay kiitanchchatuwaabaa haasayiidde,
«Taani ta kiitanchchatuwaa c'arkkuwaa kessay;
k'ay ta oosanchchatuwaakka tamaa lac'uwaa kessay»
yaagee.
8 Shin bare Na'aawaa haasayiidde,
«S'oossaw, ne kawutetsaa oydii,
med'i med'inaw de'ee.
Ne kawutetsaa s'illotetsaan ahaassa.
9 Neeni s'illotetsaa siik'aade;
naak'uwaa is's'aadda.

---

* **1:3** ***Ushechcha baggana:*** Bonchchuwaanne wolk'k'aassa gidiyaawaa bessee. **1:5** Maz. 2:7; 2 Sam. 7:14; 1 Od. 17:13 **1:6** Zar. 32:43 **1:7** Maz. 104:4 **1:8** Maz. 45:6-7

S'oossay, ne S'oossay neena,
ne laggetuwaappe aatsiide,
nashechchaan ililissiyaa zayitiyaa okkeeddawe hawaassa»
yaagee.
10 S'oossay hawaadan yaagee;
«Godaw, koyro neeni sa'aa med'd'aadda;
saluwaakka ne kushiyan med'd'aadda.
11 Hewanttu ubbay d'ayana;
shin neeni de'ana.
Unttunttu ubbaykka afilaadan wurana.
12 Neeni unttuntta gaabiyaadan dakkoyana;
k'ay unttunttu afilaadan laamettanawantta.
Shin neeni neenakka;
ne laytsay ubbaakka wurenna»
yaagee.
13 Shin S'oossay bare kiitanchchatuwaappe ittuwaanne,
«Taani ne morkkatuwaa neeni
gediyaan yed'd'iyaawaa ootsana gakkanaw,
hawaan taappe ushechcha baggan utta»
gibeenna.
14 Kiitanchchatuu ubbay S'oossaw ootsanawunne atotetsaa demmana asatuwaa maaddanaw S'oossay kiitteedda ayyaanatuwaa gidikkinooyee?

2

Wolk'k'aama Anjjuwaa

1 Hewaa diraw, nuuni siseedda tumu yewuwaappe sugetti wora beenna mala, he yewuwaa loytsi oyk'k'anaw bessee.

2 Ayaw gooppe, kiitanchchatuu odeedda k'aalay tuma gidiyaa diraw, naak'k'iyaa woy azazettena Asay ubbay muretteeddawaa gidooppe,

3 Yaatina, nuuni ha wolk'k'aama atotetsaa sheneko gooppe, waaniide attanee? Goday koyro bare huup'ew ha atotetsaa odeedda; k'ay I odeeddawaa siseeddawanttu nuw geeshshiide odeeddino.

4 He siseeddawanttu markkatteeddawe bolla S'oossaykka mallaa, ooratsabaanne dumma dumma malaataa kiitettiyaawaan gujji markkatteedda; k'ay Geeshsha Ayaanaa imuwaakka bare koyyeeddawaadan, gishi gatseedda.

Atotetsaw Kaaletsiyaawaa

5 Ayaw gooppe, S'oossay nuuni haasayiyaa sintsaappe yaana alamiyaa, kiitanchchatuwaa moodissibeenna.

6 Shin S'oossaa Mas'aafay ittisaan hawaadan yaagee;
«S'oossaw, neeni asaawaa k'oppanaw Asay ayee?

1:10 Maz. 102:25-27 **1:13** Maz. 110:1

Woy neeni aw hirgganaw I ayee?
7 Neeni kiitanchchatuwaappe,
amareeda wodiyaa Aa guutsaadda.
Aa huup'iyankka bonchchuwaanne,
sabaa kalachchaa wotsaadda.
8 K'ay ubbabaa Aa gediyaappe garssanna wotsaade
moodissaadda»
yaagee. Ayaw gooppe, S'oossay ubbabaakka Aa moodisseeddawaadan aan moodettibeennawe ayaynne baawa; shin ha"i ubbabay aw moodettiyaawe nuw beettena.
9 Shin nuuni Yesuusa be'eetto; Yesuusi S'oossaa aad'd'o keekatetsaa baggana asaa ubbaw hayk'k'ana mala, amareeda wodiyaa kiitanchchatuwaappe garssa gideedda. K'ay hayk'uwaa waayiyaa I waayetteedda diraw, poo'iyaa bonchchuwaanne sabaa kalachchaa wotseeddawaa ha"i nuuni be'eetto.
10 S'oossay ubbabaa med'd'eeddawe, ubbabaakka naagiyawe, Yesuusi daro naanaa ahiide, barenanna bonchchissana mala, waayiyaa baggana Yesuusa balay baynnawaa ootseeddawaa bessee; ayaw gooppe, he naanaa atotetsaw kaaletsiyaawe Yesuusa.

11 Ayaw gooppe, asaa geeshshiyaa Yesuusawukka k'ay he geeyyeedda asaa ubbawukka Aawuu ittuwaa. Yesuusi unttuntta, «Ta ishatuwaa» giide yeellatennaan s'eesiyaawe hawaassa.
12 Yesuusi,
«Taani ne suntsaa ta ishatoo awaayana.
Maabaraa shiik'uwaankka neena galatana»
yaagee.
13 K'ay I, «Taani ta ammanuwaa S'oossaan wotsana» k'aykka, «S'oossay taw immeedda naanatuwaanna taani hawaan de'ay» yaagee.

14 Naanaa giide I s'eesiyaawanttu, ashuwaappenne suutsaappe med'etteedda asatuwaa gidiyaa diraw, Yesuusi bare huup'ew unttuntta malatiide, unttunttu med'etaa akkeedda; k'ay I hewaa ootseeddawe, s'alahiyaa kaappuwaa hayk'uwaa bolla maatay de'iyaawaa bare hayk'uwaan d'ayissanaassa.

15 K'ay barenttu de'uwaa ubbaan hayk'oo yayyiide, hayk'oo ayiletiide de'iyaawantta ubbatuwaa ayiletetsaappe kesseedda.

16 Ayaw gooppe, Abraahaama zariyaa I maaddiyaawaappe attin, kiitanchchatuwaa maaddennawe eretteedda.

17 Hewaa diraw, asaa nagaray atto geetettana mala, S'oossaa kiitaan ammanetteeda maariyaa k'eesatuwaa

2:6 Maz. 8:4-6 **2:12** Maz. 22:22 **2:13** Isa. 8:17, 18 **2:16** Isa. 41:8-9

ubbatuwaa kaappuwaa gidana mala, ubbabaan I bare ishatuwaa malatanaw bessee.
18 Ayaw gooppe, I bare huup'ew paac'etteedda dirawunne waayetteedda diraw, paac'ettiyaawantta maaddanaw dand-dayee.

3

Yesuusi Museppe Bolla

1 Hewaa diraw, S'oossay s'eeseedda geeshsha ishatoo, nu markkatetsaa S'oossay kiitteeddawaa k'eesatuwaa ub-batuwaa kaappuwaa, Yesuusi Kiristtoosa k'oppite.
2 Muse bare kiitaan S'oossaa golliyaa ubbaan ammanet-teedawaa gideeddawaadan, Yesuusikka barena dooriide, ha oosoo yeddeedda S'oossaw ammanetteedawaa.
3 Ayaw gooppe, kees'ettiyaa golliyaappe kees's'iyaa bitanii bonchchettiyaawaadan, Musewaappe aad'd'iyaa bonchchuwaa I akkanaw bessiyaawe eretteeddawaa.
4 Ayaw gooppe, golliyaa ubbaa kees's'eeddawe itti asaa; shin ubbabaa kees's'eeddawe S'oossaa.
5 Muse S'oossaa golliyaa ubbaan ammanetteeda oosanchchaa gidiide, S'oossay sintsaappe gaanawaa markkatteedda.
6 Shin Kiristtoosi S'oossaa gollen na'aadan ammanet-teedawaa; nuuni akkana giide nashechchaan naagiyaawaa s'alatetsaaninne ammanuwaan naagooppe, S'oossaw gol-liyaa gideetto.

S'oossaa Asay Shemppuwaa Demmana

7 Hewaa diraw, Geeshsha Ayyaanay hawaadan yaagee;
«S'oossaa k'aalaa hinttenttu hachche sisiyaabaa gidooppe,
8-9 hinttenttu aawotuu taw is's'i makkaliide,
oytamu laytsaa ta oosuwaa be'eedda bazzuwaa paac'iyaa gallassaadan,
hinttenttukka zoriyaa akkenaan is's'oppite.
10 Hewaa diraw, taani,
he asaa hank'k'ettaade,
‹Unttunttu ubbaa wode barenttu wozanaan baliino.
Ta ogiyaakka eribeykkino› yaagaad.
11 Hewaadankka k'ay,
taani hank'k'etta c'aak'k'aade,
‹Taani shemppiyaa sa'aa unttunttu,
ubbakka gelikkino› yaagaad»
yaagee.
12 Taanaadan ammaniyaawanttoo, de'uwaa S'oossaappe hinttentta shaakkiyaa iita ammanenna wozanay hinttenan oonaninne de'enna mala naagettite.

3:2 Pay. 12:7 **3:7** Maz. 95:7-11

13 Shin S'oossay hinttentta ubbaa gallassi hachche giide
s'eesishin, hintteppe oonanne nagaray baletsina, zoriyaa
akkenaan is's'enna mala, ittuu ittuwaa zorite.
14 Ayaw gooppe, nuuni koyro nuw de'iyaa ammanuwaa
wurssetsay gakkanaw loytsi naagooppe, Kiristtoosanna it-
tippe shaakkana.
15 S'oossaa Mas'aafay,
«S'oossaa k'aalaa hinttenttu,
hachche sisiyaawaa gidooppe,
he wode unttunttu is's'i makkaleeddawaadan,
zoriyaa akkenaan is's'oppite»
yaageedda.
16 S'oossay giyaawaa sisiide, aw makkaleedda asatuu
oonee? Muse Gibs'eppe kaaletsina keseedda ubbatuwaa
gidikkinooyee?
17 S'oossay oytamu laytsaa oonan hank'k'etteeddee? An-
hay woraan atteedda asatuwaa, nagaraa ootseeddawantta
gidikkinooyee?
18 K'ay S'oossay barew azazettenan is's'eeddawanttu I
shemppiyaa sa'aa ubbaakka gelenna mala, unttunttoo
c'aak'k'eeddawaappe attin, oossi c'aak'k'eeddee?
19 Unttunttu ammanibeenna diraw, shemppiyaa sa'aa
gelanaw danddayibeennawaa nuuni be'eetto.

4

1 Simmi S'oossay nuuna bare shemppiyaa saa, «Gelissana»
geeddawe biraa gidooppe, hintteppe ooninne he shemppiyaa
sa'aa gelennaan attena mala naagetto.
2 Ayaw gooppe, unttunttu wonggalaa mishiraachchuwaa
siseeddawaadan, nuunikka siseeddo; unttunttu siseeddino,
shin ammaniide akkibeenna diraw, ayinne unttuntta
go"ibeenna.
3 Gidooppekka, S'oossaa kiitay sa'ay med'ettoodeppe doom-
mina poletteeddawaa gidooppenne, S'oossay,
«Taani hank'k'etta c'aak'k'aade,
‹Unttunttu taani shemppiyaa saa
ubbaakka gelikkino› yaagaad»
geeddawaadan, nuuni ammaneeddawanttu I shemppiyaa
sa'aa gelana.
4 Ayaw gooppe, laappuntsa gallassaabaa ittisaan S'oossaa
Mas'aafay, «S'oossay laappuntsa gallassan bare oosuwaa ub-
baappe shemppeedda» yaageedda.
5 K'ay he sa'aan, «Unttunttu taani shemppiyaa sa'aa ubbakka
gelikkino» yaageedda.

3:15 Maz. 95:7-8 **3:16** Pay. 14:1-35 **4:3** Maz. 95:11 **4:4** Dom. 2:2 **4:5** Maz. 95:11

6 Wonggalaa mishiraachchuwaa koyro siseeddawanttu
azazettibeena diraw, shemppuwaa sa'aa gelibeykkino; itti
itti asatuu yaa gelanawanttu de'iino.
7 S'oossay daro wodiyaappe guyyiyaan, Daawita baggana
laa'entsuwaa itti gallassaa, «Hachche» giyaa k'aalaan keeriide,
«S'oossaa k'aalaa hinttenttu hachche sisiyaawaa
gidooppe,
zoriyaa akkenaan is's'oppite»
yaageedda.
8 S'oossay shemppiyaa sa'aa asaa afiide Iyyaasu shemp-
pisseeddawaa gidintto, S'oossay hara gallassaawaa guyye
keerenna.
9 Hewaa diraw, S'oossaa asaw Sambbataa shemppuu naagetti
utteedda.
10 Ayaw gooppe, S'oossay shemppiyaa sa'aa geliyaa ooninne,
S'oossay bare oosuwaappe shemppeeddawaadan, ikka bare
oosuwaappe shemppana.
11 Simmi Israa'eeliyaa Asay azazettenan is's'iide, S'oossaanna
ittippe shemppiyaa sa'aa gelennaan atteeddawaadan, nu-
uppe ooninne hewaa mala eeno geenan is'uwaan yaa gelen-
naan attena mala minnoytte.
12 Ayaw gooppe, S'oossaa k'aalay med'inaw
de'iyaawaannee ootsiyaawaa; laa"u baggana leefetteedda
mashshaappekka aad'd'iide kuusee. He k'aalay
shemppuunne ayyaanay, kuriinne kolzzii ittippe
gakettiyaasaa shaakkana gakkanaw c'addee. K'ay asaa
wozanaan de'iyaa koshaanne k'ofaa I shaakkee.
13 Nuuni ootsiyaawaa wochchiyaa S'oossaa sintsan ub-
babaykka beettiyaawaappenne k'onc'c'iyaan de'iyaawaappe
attin, Aa ayfiyaan geemmiyaa med'etay ayaynne baawa.

Yesuusi K'eesatuwaa Ubbatoo
Wolk'k'aama Kaappuwaa

14 Simmi saluwaa beedda, k'eesatuwaa ubbatuwaa
wolk'k'aama kaappuu, S'oossaa Na'ay Yesuusi, nuw de'iyaa
diraw, nu ammanuwaa loytsi naageetto.
15 Ayaw gooppe, nu k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu
nuuni daaburiyaa wode nuw k'arettanaw danddayee; na-
garaa I ootsibeennaawaappe attin, nuunaadan ubbabankka
paac'etteedda.
16 Simmi nuuna koshshiyaa wode maaddiyaa maarotet-
saa akkanawunne aad'd'o keekatetsaa demmanaw, aad'd'o
keekatetsay de'iyaa sa'aa S'oossaa araataakko, yayyenaan
shiik'oytte.

4:7 Maz. 95:7-8 **4:8** Zar. 31:7; Iya. 22:4 **4:10** Dom. 2:2

5

1 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappatuu huup'iyaan huup'iyaan bare asaa giddoppe doorettiide, he asaa gishshataw S'oossaw ootsanaw, imuwaa immanawunne nagaraa yarshshuwaa yarshshanaw suntsetteeddino.
2 I bare huup'ew daaburanchcha gidiyaa diraw, tamaaribeennawanttoonne baliyaawanttoo k'arettanaw danddayee.
3 Hewaa diraw, he k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu asaa diraw yarshshuwaa yarshshiyaawaadan, bare huup'e nagaraa dirawukka yarshshanaw bessee.
4 S'oossay Aaroona k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gidana mala s'eeseeddawaadan, S'oossay s'eesanaappe attin, ooninne k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gidiyaa bonchchuwaa barew akkanaw danddayenna.
5 Hewaadankka, Kiristtoosi k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gidiyaa bonchchuwaa barew akkibeenna; shin S'oossay Aa,
«Neeni ta Na'aa.
Taani hachche new Aawuwaa gidaaddi»
yaageedda.
6 Hewaadankka k'ay harasaan,
«Malkki-S'edek'k'i* k'eesa gideeddawaadan,
neenikka med'inaw k'eesa gidana»
yaageedda.
7 Yesuusi sa'aan de'iyaa wode, barena hayk'uwaappe ashshanaw danddayiyaa S'oossaa loytsi yeekkiiddenne afos's'iidde woosseeddanne oochcheedda; S'oossay Aa woosaa siseeddawe, I barena toochcheeddawaassanne aw yayyeeddawaassa.
8 Yesuusi S'oossaa Na'aa gidooppenne, bare waayetteedda waayiyaan azazettiyaawaa tamaareedda.
9 Yesuusi bare oosuwaa poleedda wode, barew azazettiyaa ubbaw med'inaa atotetsaa demmanaw gaaso gideedda.
10 K'ay S'oossay Malkki-S'edek'k'a suntsatetsaadan, k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gidana mala, Aa suntseedda.

Asay Balenaadan Odetteedda Mino Oduwaa

11 Nuuni ha yewuwaan haasayanabay darobay de'ee; shin hinttenttu akeekanaw azalla gidiyaa diraw, hinttenttoo odi gelissanaw waayissee.

5:3 Wog. 9:7 **5:4** Kes. 28:1 **5:5** Maz. 2:7 * **5:6** *Malkki-S'edek'k'i:* Ha suntsay Ec'a C'aak'uwaan s'eesetteeddawe, I K'eesaa Aarooneppe kasenna de'eeddawe eretto diraassa. Aa guyye zariyaabawunne Aa hayk'uwaabaw ayinne geetettowe baawa. 7:3; Dom. 14:17-20 s'eellite. **5:6** Maz. 110:4

12 Ayaw gooppe, hinttenttu ha wodiyaan tamaarissiyaawantta gidanaw bessooppekka, S'oossaa k'aalaa koyro timirttiyaa hinttentta zaari tamaarissiyaa itti uraa koshshee; hinttentta ushiyaa maatsaa koshsheeppe attin, c'oommiyaa k'umaa koshshenna.
13 Maatsaa pakettiide de'iyaa ooninne gac'ino na'aa gidiyaa diraw, s'illotetsaa timirttiyaawaa erenna.
14 Shin mino k'umay iitanne keeka de'uwaa daruwaan shaakki ereedda wozanaama asaassa.

6

1-2 Hewaa diraw, Kiristtoosa timirttiyaa biro doommiyaawaa aggiide, wozanaama asaa timirttew sintsaw boytte; koyro nuuni tamaaranaw koshshiyaa timirttiyaa wod'd'i ek'k'iide tamaaranaw nuw bessena; he timirttii ayee gooppe, maaddenna oosuwaappe simmiyaawaa, S'oossaa ammaniyaawaa, s'ink'k'atatuwaabaa,* kushiyaa wotsuwaabaa, hayk'uwaappe dendduwaabaanne med'inaa pirddaabaa.
3 S'oossay ootsite gooppe, hewaa nuuni ootsana.
4-5 Ayaw gooppe, ittoodekka poo'uu poo'eeddawanttanne saluwaa imuwaa baari be'eeddawantta, k'ay Geeshsha Ayaanaakka shaakki akkeeddawanttanne S'oossaa k'aalay lo"a gideeddawaa sisi ereeddawantta, sintsaappe yaana sa'aa wolk'k'aakka bochchi s'eelleeddawantta,
6 hewaappe guyye simmiide kaddeeddawantta nagaraappe laa'entsuwaa zaaranawe danddayettenna. Ayaw gooppe, hewanttu S'oossaa Na'aa mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishiide kak'k'iyaawanttanne asaa sintsan kawushshiyaawanttu mala.
7 Ubbaa wode bukkiyaa iraa ushina, gosheedda uraa go"iyaa katsaa mokkiyaa biittaa S'oossay anjjee.
8 Shin buluwaanne buuzzuwaa mokkooppe, ayinne go"enna; shek'aw shiik'i utteedda. K'ay wurssetsaan guudettana.
9 Shin nu siik'atoo, nuuni hawaadan haasayiyaawaa gidooppenne, hinttenttu atotetsaw gidiyaa lo"obay hinttenttoo de'iyaawaa ereetto.
10 Ayaw gooppe, hinttenttu ootseedda oosuwaanne k'ay ammaniyaawantta maaddeeddawaaninne ha"ikka maaddiyaawaan S'oossaa siik'eedda siik'uwaa S'oossay doganaw makkala gidenna.

---

* **6:1-2** *S'ink'k'atatuwaabaa:* Meechchatuwaaba giyaawaa gidiide geeshshatetsaabaa Giriiken dumma dumma wogaa gidiyaawaa bessee. **6:8** Dom. 3:17-18

11 Hinttenttu huup'iyaan huup'iyaan demmana giide, hi-
dootaan naagi utteedda kumentsaa tumatetsaa wurssetsay
gakkanaw, kasewaadan minisiide ootsana mala amotteetto.
12 S'oossay immana geeddawaa ammanuwaaninne
genc'c'an laattiyaawaanttu mala hinttenttu gidanawaa
nuuni koyyiyaawaappe attin, azalla gidanawaa koyyokko.

S'oossay Immeedda Hidootay Sid'issennawaa

13 S'oossay Abraahaamoo immana giide c'aak'k'eedda
wode, bareppe aad'd'iyaa wolk'k'aamay baynna diraw, bare
huup'iyaan c'aak'k'eedda.
14 S'oossay Aa,
«Taani neena anjjana;
ne zeretsaakka c'orissana»
yaagiide c'aak'k'eedda.
15 Hewaadankka, Abraahaamo genc'c'i naagiide, S'oossay im-
mana geeddawaa akkeedda.
16 Ayaw gooppe, Asay bareppe d'ok'k'iyaa uraan c'aak'k'ee;
k'ay he c'aak'uu palumiyaa ubbaakka te"ee.
17 Hewaa diraw, S'oossay bare immana geeddawaa
laattanawanttoo bare k'ofaa ubbaakka laammennawaa
geeshshi odanaw loytsi koyyiide, hewe tuma gideeddawoo
c'aak'k'eedda.
18 S'oossay worddotanaw danddayenna ha laa"u laamet-
tenna yewatuwaan, I immana geedda nu sintsan de'iyaawaa
oyk'k'anaw aakko bak'ateedda nuw wolk'k'aama mentsetsuu
de'ee.
19 Ha nuuni demmana giide nashechchaan naagi utteed-
dawe, nu shemppoo markkabiyaa oyk'k'iyaa k'aas's'enna bi-
rataa mala; he nuuni demmana giide, nashechchaan naagi
utteeddawe eretteedda mino gidiide, Gaaridduwaa† giddo
geeshsha sa'aa gelee.
20 K'ay Yesuusi Malkki-S'edek'k'a suntsatetsaadan,
med'inaw k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa gidiide, nu
gishshataw nuuppe kasetiide, he sa'aa geleedda.

7

K'eesaa Malkki-S'edek'k'a

1 Ha Malkki-S'edek'k'i, Saleema kaatii, Ubbaappe Bolla
S'oossaa k'eesay, Abraahaamo kaatetuwaa wod'iide olaappe
simmishshin, aanana gakettiide, Aa anjjeedda.

6:14 Dom. 22:16-17 † **6:19** ***Gaaridduwaa:*** Hawe dunkkaaniyaa gidduwaan goynaw maaddiyaawaa. Hewekka «Geeshshassaa» geetetteeddawaappe «Geeshshaappe Geeshshassaa» shaakkanaw go"iyaawaa gidiide k'eesatuwaa kaappo s'alalay gelanaw danddayiyaasaa. **6:19** Wog. 16:2 **6:20** Maz. 110:4 **7:1** Dom. 14:17-20

2 Abraahaamo bare omoodeedda ubbaappe asiraataa
kessiide, aw immeedda; Malkki-S'edek'k'a suntsaw koyro
biletsay s'illotetsaa kaatiyaa giyaawaa; k'ay Saleema
kaatiyaa I gidiyaa diraw, laa'entso biletsay sarotetsaa
kaatiyaa giyaawaa.
3 Malkki-S'edek'k'aw daaya woy aawuu, woy aw zariyaa
payduu baawa; k'ay Aa yeletaw doometsay woy Aa hayk'oo
wurssetsay baawa; shin S'oossaa Na'aa malatiide, med'inaw
k'eesa gideedda.
4 Nu aawotuwaa kaappuu Abraahaamo olaan omoodiide,
aheeddawaappe asiraataa immeedda Malkki-S'edek'k'i ay
keena d'ok'k'u giyaawentto be'ite.
5 K'eesaa gidiyaa Leewiyaa zaratuu Israa'eeliyaa asaappe,
hewenne barenttu gade asaappe haray atto unttunttu Abraa-
haamo zare gidooppenne, asiraataa akkana mala, higgiyan
azazetteeddino.
6 Malkki-S'edek'k'i Leewiyaa zare gidenna; shin Abraa-
haamoppe asiraataa akkiide, S'oossay immana geeddawaa
naagiyaa Abraahaama anjjeedda.
7 K'ay anjjiyaawe anjjettiyaawaappe d'ok'k'u giyaawe
paluntsenna.
8 Itti baggana, hayk'k'iyaa Asay asiraataa kessee; shin hara
baggana k'ay, hayk'k'enna giide markkattiyaa uray asiraataa
kessee.
9 Hawaadan haasayanaw haray atto, asiraataa kessiyaa
Leewiikka Abraahaamo baggana asiraataa immeedda.
10 Ayaw gooppe, Malkki-S'edek'k'i Abraahaamona gaket-
tiyaa wode, Leewii biro yelettibeenna; shin bare zariyaa
Abraahaama gulbbatan de'ee.
11 Israa'eeliyaa asaw higgii Leewiyaa* zeretsatuwaa
k'eesetetsaa baggana imetteedda. He k'eesetetsaa kiitay
balay baynnawaa gidooppe, Aaroonawaa mala gidennaan
Malkki-S'edek'k'a mala hara k'eesay suntsettanaw ayaw
koshshii?
12 Ayaw gooppe, k'eesetetsay laamettiyaa wode, higgiikka
k'ay laamettanaw koshshee.
13 Ha yewuu haasayetteedda uray hara zarii; Aa
zariyaappe ooninne yarshshiyaasaan k'eesaadan
ootsibeenna.
14 Nu Goday Yihudaa zariyaappe yeeddawe eretteed-
dawaa gidiyaa diraw, Muse k'eesatuwaabaa haasayiidde, he
zariyaabaa ayinne haasayibeenna.

Kiristtoosi Malkki-S'edek'k'a Mala K'eesaa

7:5 Pay. 18:21 * **7:11** *Leewiyaa:* Ha suntsaa s'eesettiyaawanttu k'eesatuwaappenne unttuntta maaddiyaawanttuppe dooretteeddawantta.

15 Malkki-S'edek'k'a mala hara k'eesay yeeddawaa gidintto,
hawe aad'd'iide erettanawaa.
16 I asaa higgiyaaninne wogaan k'eesa gidibeenna; shin
wurenna de'uwaa wolk'k'aan k'eesa gideedda.
17 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay,

«Malkki-S'edek'k'i k'eesa gideeddawaadan,
neenikka med'inaw k'eesa gidanawaa»
yaagiide markkattee.
18 Beni de'iyaa higgii laafanne maaddennawaa gidiyaa diraw
atteedda.
19 Ayaw gooppe, Muse higgii ayaanne balay baynnawaa oot-
sanaw danddayenna; k'ay nuuni Aa baggana S'oossaakko
shiik'ana giide nashechchaan naagi utteedda ubbaappe
aad'd'iyaawe yeedda.

20 Hewaa bollan k'ay S'oossaa c'aak'uukka de'ee; haratuu
k'eesa gideedda wode, hewaa mala c'aak'uu baawa.
21 Shin Yesuusi c'aak'uwaan k'eesa gideedda; S'oossay Aa,

«Goday c'aak'k'eedda; I bare k'ofaa laammenna.
‹Neeni med'inaw k'eesa gidana› geedda»
yaageedda.
22 Hewaa diraw, Yesuusi ubbaappe aad'd'iyaa c'aak'k'oo
waase gideedda.

23 Kase k'eesatuwaa payduu c'ora; ayaw gooppe, unttunttu
ootsana oosuwaa hayk'uu diggeedda.
24 Shin Yesuusi med'inaw de'iyaa diraw, Aa k'eesetetsay
laamettenna.
25 Hewaa diraw, I unttunttu gishshataw gaannatanaw
med'inaw de'iyaa diraw, S'oossaakko bare baggana
yiyaawantta ubbatuwaa ashshanaw danddayee.

26 Nuw giigiyaa hawaa mala, k'eesatuwaa ubbatuwaa
kaappuu de'anaw koshshee; I geeshsha; aan geniinne
kad'etsiyaabay baawa; nagaranchchatuwaanna I
gakettenna; k'ay d'ok'k'a saluwankka I bonchchetteedda.
27 Hara k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappatuwaadan, I koyro
bare huup'e nagaraw yarshshiide, k'ay guyyeppe asaa na-
garaw hachche hachche yarshshanaw koshshenna; I barena
yarshsheedda wode, laa'entsennaan itti gede yarshsheedda.
28 Ayaw gooppe, Muse higgii daaburanchcha asaa
k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa ootsiide suntsee; shin
S'oossay immana giide c'aak'k'eedda higgiyaappe guyye
yeedda k'aalay med'inaw balay baynnawaa, S'oossaa Na'aa
suntsee.

7:17 Maz. 110:4 **7:21** Maz. 110:4 **7:27** Wog. 9:7

8

Yesuusi Ooratsa K'aalaa C'aak'uwaa
K'eesatuwaa Ubbatuwaa Kaappuwaa

1 Nuuni haasayiyaa wolk'k'aamabay hawaa; saluwaan
Ubbaappe Bolla S'oossay uttiyaa kawutetsaa oydiyaappe
ushechcha baggana utteedda k'eesatuwaa ubbatuwaa kaap-
puu, hawaa malay nuw de'ee.
2 Geeshsha Sa'aaninne tumu Dunkkaaniyaan I ootsee; he
Dunkkaanii Asay esseeddawaa gidennaan, S'oossay esseed-
dawaa.
3 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu ubbay imuwaanne
yarshshuwaa S'oossaw immanaw suntsetteedda diraw, ha
k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappookka yarshshanaw ittibay
de'anaw koshshee.
4 Simmi sa'aan I de'iyaawaa gidooppe, ubbakka k'eesa
gidenna; ayaw gooppe, higgii azaziyaawaadan, imuwaa im-
miyaa k'eesatuu de'iino.
5 Unttunttu k'eesatuwaadan ootsiyaa kiitay saluwaan
de'iyaa oosoo tumu leemisuwaanne eeshuwaa; ayaw
gooppe, Muse Dunkkaaniyaa essana hanishin, S'oossay
Aa, «Akeeka; ubbabaakka taani neena deriyaa huup'iyaan
besseedda leemisuwaa kaalaade ootsa» yaageedda.
6 Shin Yesuusi gaannatiyaa c'aak'uu kasewaappe
aad'd'iyaawaadankka, aw imetteedda oosuukka
unttunttuwaappe aad'd'ee; ayaw gooppe, he c'aak'uu
S'oossay immana geedda ubbaappe aad'd'iyaa kiitaan
oosetteedda.
7 Ayaw gooppe, koyro c'aak'uwaan balay baynnawaa gid-
intto, laa'entso c'aak'uwaa koshshenna.
8 Shin unttuntta boriidde, Goday hawaadan yaagee;
«Taani Israa'eeliyaa asaananne Yihudaa asaana,
ooratsa c'aak'uwaa c'aak'k'etiyaa gallassatuu yaanawaa.
9 He c'aak'uu taani Gibs'e gadiyaappe,
unttunttu aawotuwaa kushiyaa oyk'k'aade, goochcha
kesseedda wode,
unttunttunna c'aak'k'eteedda c'aak'uwaa mala gidenna.
Unttunttu ta c'aak'uwaan ammanettibeenna diraw,
taanikka unttuntta aggaad.
Taani, Goday, hawaa oday.
10 Ayaw gooppe, he gallassatuwaappe guyyiyaan,
taani Israa'eeliyaa asaana c'aak'k'etana c'aak'uu hawaa:
Taani ta higgiyaa unttunttu k'ofaan wotsana;
k'ay unttunttu wozanaankka s'aafana.
Taani unttunttu S'oossaa gidana; unttunttukka ta asaa gi-
dana.

8:1 Maz. 110:1 **8:5** Kes. 25:40 **8:8** Erm. 31:31-34

11 Unttunttuppe ooninne bare shooruwaa,
woy bare ishaa,
‹Godaa era› yaagiide tamaarissenna.
Ayaw gooppe, unttunttu na'aappe c'imaa gakkanaw ubbay taana eriino.
12 Taani unttunttu naak'uwaa maarana;
unttunttu nagaraakka laa'entso hassaykke»
yaagee.
13 S'oossay ooratsa c'aak'uwaa giide haasayiyaawan koyrowaa ec'iseedda; k'ay ec'iyaabaynne wuriyaabay ellekka d'ayana.

9

Saluwaan Oosettiyaa Ayaanaa Oosuu Sa'aan Oosettiyaa Ayaanaa Oosuwaappe Aad'd'ee

1 Koyro c'aak'k'oo S'oossaw goyinniyaa wogaynne Asay ootseedda Geeshsha Gollii de'ee.
2 Ayaw gooppe, koyro Dunkkaanii ek'k'eedda; Aa gidduwaan muk'aaddaa wotsiyaawe, s'arap'p'eezaynne Godaa sintsan wotsiyaa ukitsay de'ee; he sa'ay Geeshsha sa'aa giide s'eeseettee.
3 Laa'entso gaaridduwaa guyye baggana Ubbaappe Aad'd'iyaa Geeshsha Sa'aa geetettiyaa Dunkkaanii de'ee.
4 Aa gidduwaan is'aanaa c'uwayanaw work'k'aappe ootseedda saas'iniinne ubba saanna work'k'aan sheeshsheedda K'aalaa c'aak'uwaa Taabootay de'ee. He K'aalaa c'aak'uwaa Taabootan mannay de'iyaa work'k'aa s'aaruu, Aaroona s'am"ay aac'eeddawenne k'ay Muse higgii s'aafetteedda laa"u masetteedda shuchchatuu de'iino.
5 He k'aalaa c'aak'uwaa Taabootaappe bolla baggana atto giyaa sa'aa k'um"iyaa barenttu k'efiyaan gentsiyaa bonchcho kiruubetuu de'iino; shin ha ubbabaa ha"i wurssi odanaw danddayokko.
6 Hewe hewaadan giigi de'ishshin, k'eesatuu ubbaa wode, barenttu oosuwaa ootsanaw koyro Dunkkaaniyaa geliino.
7 Shin k'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuwaa s'alalay laa'entso Dunkkaaniyaa laytsaappe itti gede geliidde bare dirawunne erennaan Asay ootseedda nagaraa diraw, S'oossaw yarshshiyaa suutsaa akkiide gelee.
8 Koyro Dunkkaanii ek'k'ide'ishshin, ubbaappe aad'd'iyaa geeshsha sa'aa afiyaa ogii biro dooyettibeennawaa Geeshsha Ayyaanay hewan erissee.

9:2 Kes. 26:1-30; 25:31-40; 25:23-30 **9:3** Kes. 26:31-33 **9:4** Kes. 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Pay. 17:8-10; Zar. 10:3-5 **9:5** Kes. 25:18-22 **9:6** Pay. 18:2-6 **9:7** Wog. 16:2-34

9 He Dunkkaanii ha wodew leemisuwaa; hewaa giyaawe
S'oossaw immiyaa imuunne yarshshuu goyinniyaawaa su-
ure wozanaa balay baynnawaa ootsanaw danddaykkino.
10 Hewanttu muussaabaa, ushshaabaanne dumma dumma
meechchaabaa odiyaa kare bagga wogatuwaa; unttunttu
ooras's'iyaa wodii gakkanaw oosettiyaa wogatuwaa.
11 Shin Kiristtoosi hawaan de'iyaa lo"obaw k'eesatuwaa ub-
batuwaa kaappuwaa gidiide yi diggeedda. I geliide ootsiyaa
Dunkkaanii ubbaappe aad'd'iyaawaanne balay baynnawaa;
k'ay he Dunkkaaniyaa Asay ootsibeenna; ha med'etteedda
sa'aabaakka gidenna.
12 Kiristtoosi Ubbaappe Aad'd'iyaa Geeshsha sa'aa geliyaa
wode, deeshshaa suutsaanne galo maraa suutsaa oyk'k'iide
gelibeenna; shin bare suutsaa oyk'k'iide, nuw med'inaa
atotetsaa immiide, laa'etsennaan itti gede geleedda.
13 Tuneedda asaa bolla korumaa suutsaanne deeshshaa
suutsaa c'ac'c'afiide, guudetteedda ussatti bidintsaa k'olina,
he uraa tunatetsaappe geeshshanaw danddayooppe,
14 Med'inaa Geeshsha Ayaanaa baggana balay baynna
yarshshuwaadan, S'oossaw barena immeedda Kiristtoosa
suutsay, nuuni de'uwaa S'oossaw ootsana mala, kase
nu hayk'k'eedda oosuwaappe nu suure wozanaa wooti
geeshshanddeeshsha!
15 Hewaa diraw, S'oossay s'eeseeddawanttu I immana
geedda med'inaa anjjuwaa laattana mala, Kiristtoosi ooratsa
c'aak'k'oo gaannateedda; hewe hanana danddayiyaawe,
Asay koyro c'aak'uwaappe garssan de'iidde ootseedda balaa
ayiletetsaappe kessiyaa hayk'uu de'iyaa diraassa.
16 Ayaw gooppe, hayk'k'iyaa uray woyteeddawe de'ooppe,
he uray hayk'k'owe erettanaw koshshee.
17 Ayaw gooppe, woyteedda uray hayk'k'eedda wode, I woy-
teeddawe poletteedda; he woyteeddawe pas'a de'ishshin,
ayinne polettenna.
18 Haray atto, koyro c'aak'uukka suutsay baynnaan inj-
jetibeennawe hawaassa.
19-20 Ayaw gooppe, higgiyan de'iyaa azazuwaa ubbaa Muse
asaa ubbaw odeedda; hewaappe guyyiyaan, galo maraa
suutsaanne deeshshaa suutsaa, haatsaanna, zo'o dorssaa
isikiyaannanne hisoop'p'iyaa giyaa mitsaa bonc'c'iyaanna
ittippe akkiide, «Hawe hinttentta S'oossay azazeedda
c'aak'uwaa suutsaa» yaagiide, higgiyaa mas'aafaa bollanne
asaa ubbaa bolla c'ac'c'afeedda.
21 Hewaadankka, Dunkkaaniyaa bollanne ootsiyaa mi-
ishshaa ubbaa bolla suutsaa Muse c'ac'c'afeedda.

9:13 Wog. 16:15-16; Pay. 19:9, 17-19 **9:19-20** Kes. 24:6-8 **9:21** Wog. 8:15

22 Higgii giyaawaadan, tumukka amareedawaappe attin,
ubbabaykka suutsan geeyyee; suutsay gukkana d'ayooppe,
atotetsay baawa.

Kiristtoosi Yarshshetteeddawe Nagaraa
K'uc'c'i D'ayissee

23 Hewaa diraw, saluwaan de'iyaawantta malatiyaawanttu
he yarshshuwaan geeyyanaw koshshee; shin saluwaan
de'iyaawanttukka barenttu huup'ew geeyyanaw aad'd'iyaa
yarshshuwaa unttuntta koshshee.

24 Ayaw gooppe, Kiristtoosi tumu geeshsha san leemiset-
tiyaa Asay ootseedda geeshsha sa'aa gelibeenna; shin I
ha"i nu gishshataw S'oossaa sintsan beettanaw yaa saluwaa
geleedda.

25 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu laytsaan laytsaan
bare suutsaa gidennawaa oyk'k'iide, Geeshsha sa'aa
geliyaawaadan, Kiristtoosi barena ubbaade yarshshanaw
gelibeenna.

26 Hewaa gidintto, Kiristtoosi sa'ay med'ettoodeppe
doommiide daro gede waayettanaw koshshee; shin
ha"i wodiyaa wurssetsaan nagaraa d'ayissanaw barena
yarshshiide, laa'etsennaan itti gede beetteedda.

27 Asay ubbay itti gede hayk'k'anaw bessee; hewaappe
guyyiyaan S'oossay asaa pirddana.

28 Hewaadankka, k'ay Kiristtoosi daro asaa nagaraa
d'ayissanaw itti gede yarshshetteedda; k'ay I barena loytsi
naagiyaawantta ashshanaw beettanaappe attin, laa'entso
nagaraa tookkanaw beettena.

10

1 Ayaw gooppe, higgew yaana lo"obaa eeshuwaa s'alalay
de'ee; aw tumu leemisuu baawa. Ubbaa wode laytsan layt-
san itti mala yarshshuu yarshshettee; hewaa diraw, higgii
S'oossaakko shiik'iyaa asaa he yarshshuwaan balay baynna
asaa ootsanaw ubbaakka danddayenna.

2 S'oossaw goyinniyaa Asay bare nagaraappe ubbaanna
geeyyeeddabaa gidintto, suure wozanaan laa'entsuwaa na-
garaa k'oppenna; k'ay yarshshiyaawaakka aggana.

3 Shin Asay laytsan laytsan he yarshshuwaan bare nagaraa
hassayee.

4 Ayaw gooppe, korumaa suutsaynne deeshshaa suutsay
nagaraa d'ayissanaw ubbaakka danddayenna.

5 Hewaa diraw, Kiristtoosi ha alamiyaa yaana haniidde,
hawaadan yaageedda;
«Neeni yarshshuwaanne imuwaa koyyabeykka;

9:28 Isa. 53:12

shin taw bollaa giigissaadda.
6 Neeni s'uuggiyaa yarshshuwaaninne,
nagaraa yarshshuwaan ubbaakka nashetakka.
7 Taani he wode, ‹S'aatsa mas'aafan tabay
s'aafetteeddawaadankka,
S'oossaw, taani neeni koyiyaawaa ootsanaw yaad› yaagaad»
yaageedda.
8 Yarshshuu yarshshettana mala, higgii azaziyaawaa gidooppenne, Kiristtoosi koyro, «Neeni yarshshuwaa, imotaa, s'uuggiyaa yarshshuwaanne nagaraa yarshshuwaa ubbaakka koyyabeykka; hewaanttun nashettakka» yaageedda.
9 Hewaappe guyyiyaan Kiristtoosi, «S'oossaw, taani neeni koyiyaawaa ootsanaw yaad» yaageedda. Hewaa diraw, Kiristtoosi laa'entsuwaa essanaw koyrowaa d'ayissee.
10 Yesuusi Kiristtoosi S'oossay koyyeeddawaa ootseedda diraw, bare ashuwaa laa'entsennaan itti gede yarshsheeddawaan nuuni nu nagaraappe geeyyi aggeeddo.
11 K'eesatuwaa ubbatuu hachche hachche ek'k'iide, bare oosuwaa ootsiino; k'ay nagaraa d'ayissanaw ubbaakka danddayenna itti mala yarshshuwaa zaari zaariide yarshshiino.
12 Shin Kiristtoosi nagaraa diraw, ubbaa wodew gideedda itti yarshshuwaa yarshshiide, S'oossaappe ushechcha baggana utti aggeedda.
13 S'oossay sintsappe Kiristtoosa morkkatuwaa Kiristtoosaw gediyaan yed'd'iyaawaa ootsana gakkanaw, yaan naagee.
14 Ayaw gooppe, I itti gede yarshsheeddawaan, nagaraappe geeyyeeddawantta med'inaw balay baynnawantta ootseedda.
15 K'ay Geeshsha Ayyaanay nuw markkattiidde, hawaadan yaagee;
16 «Taani he gallassatuwaappe guyyiyaan,
unttunttunna c'aak'k'etiyaa c'aak'uu hawaa:
Taani ta higgiyaa unttunttu k'ofaan wotsana;
k'ay unttunttu wozanaankka s'aafana»
yaagee.
17 K'ay hewaappe guyyenna,
«Taani unttunttu nagaraanne,
unttunttu makkala oosuwaa laa'entso hassaykke»
yaagee.
18 S'oossay he nagaraa atto geedda wode, nagaraa d'ayissanaw hawaappe sintsaw yarshshuwaa koshshenna.

S'oossaakko Shiik'anaw Koshshee

10:5 Maz. 40:6-8 **10:11** Kes. 29:38 **10:12** Maz. 110:1 **10:16** Erm. 31:33 **10:17** Erm. 31:34

19 Simmi taanaadan ammaniyaawanttoo, nuuni Yesu-
usa suutsaa baggana Ubbaappe Aad'd'iyaa Geeshsha sa'aa
gelanaw nuw s'alatetsay de'ee.
20 Kiristtoosi nuw ooratsa ogiyaanne de'uwaa ogiyaa
gaaridduwaa baggana, hewaa guussay bare bollaa baggana
dooyyeedda.
21 Nuw S'oossaa gollen suntsetteedda wolk'k'aama k'eesay
de'iyaa diraw,
22 Nuuni suure wozanaanna, tumu ammanuwaanna, iita
wozanaappe geeyyeedda wozanaannanne k'ay s'illo haat-
saan meec'etteedda bollaanna S'oossaakko shiik'oytte.
23 Nuw immana geedda S'oossay ammantsiyaa diraw, nu-
uni demmana giide nashechchaan naagi utteeddawaa loytsi
oyk'k'oytte.
24 Ittuu ittuwaanna waan siik'ettanenttonne k'ay lo"o
oosuwaa wooti ootsanentto, ittuu ittoo k'oppeetto.
25 Ittuu ittuu shiik'uwaa dooyaa ootsiide shiik'iyaawaadan,
nuunikka ittippe shiik'iyaawaa aggokko; shin Godaa gallas-
say matattiyaawaa hinttenttu be'iyaa diraw, ittuu ittuwaa
mentsetseetto.
26 Nuuni tumatetsaa era akki diggiide, eriidde nagaraa oot-
siyaawaa gidooppe, hawaappe sintsaw nagaraa d'ayissiyaa
yarshshuu ittibaynne baawa.
27 Shin yashshiyaa pirddaa naagiyaawenne S'oossaa
is's'iyaa ubbaa maanaw wolk'k'aama tamay de'ee.
28 Muse higgew azazettena uray, laa"u uray woy heezzu
uray Aa bolla markkattooppe, k'areti baynnaan hayk'k'ee.
29 S'oossaa Na'aa kad'eedda uray, barena nagaraappe
geeshsheedda S'oossaa c'aak'uwaa suutsaa tunabaadan
k'oppeedda uray, k'ay aad'd'o keekatetsaa Geeshsha Ayaanaa
boriyaa uray, ay keena iita pirddaa akkanaw bessinttonne
ane k'oppite.
30 Ayaw gooppe, «Taani haluwaa kesananne kushiyaa
zaarana» geeddawaa nuuni ereetto; k'aykka, «Goday bare
asaa pirddana» yaageedda.
31 De'uwaa S'oossaa kushiyan kunddanawe daro
yashshiyaawaa.
32 Hinttenttoo S'oossaa poo'uu poo'eeddawaappe
guyyiyaan, hinttenttu daroban waayettiide, wolk'k'aama
wad'etaan genc'c'eedda beni wodiyaa hassayite.
33 Itti itti gede hinttentta asaa sintsan boreeddinonne pas'a
kaa'eeddino; k'ay hara wode hewaadan ootseeddawanttun-
nanne ittippe de'eeddita.

10:22 Wog. 8:30; Hiz. 36:25 **10:27** Isa. 26:11 **10:28** Zar. 17:6; 19:15 **10:29** Kes. 24:8 **10:30** Zar. 32:35, 36

34 Ayaw gooppe, k'ashuwaan de'iyaa asatoo hinttenttu
k'aretteeddita; yaatiide hinttenttoo med'inaw wurenna ub-
baappe aad'd'iyaa shaluu saluwaan de'iyaawaa hinttenttu
huup'ew ereedda diraw, hinttebaa ubbaa akki diggooppe
hidootaan genc'c'eeddita.
35 Hewaa diraw, wolk'k'aama woytana de'iyaa hinttenttu
s'alatetsaa oloppite.
36 S'oossay koyyiyaawaa ootsiide, I hinttenttoo immana
geeddawaa akkanaw genc'c'ana koshshee.
37 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay,
«Amareeda wodii atteedda.
Yiyaawe yaanawaa; gam"enna.
38 Ta s'illuu ammanettiide de'anawaa.
Shin ooninne guyye simmooppe,
taana nashechchenna»
yaagee.
39 Nuuni ammanettiide atteeddawanttu bagga
gidiyaawaappe attin, guyye simmiide d'ayeeddawanttu
bagga gidokko.

11

Ammanuwaa
1 Ammanuwaa giyaawe, demmana giide nashechchaan
naagi utteeddabay ammantsiyaawaanne be'anaw
danddayennabaa erissiyaawaa.
2 S'oossay beni c'ima asaw markkattawe, unttunttu amma-
needdawaana.
3 Saluunne sa'aynne S'oossaa k'aalaan med'etteeddawaa
ammanuwaan nuuni ereetto; hewaa diraw, beettiyaabay
beettenabaappe med'etteedda.
4 Aabeeli K'aayeelawaappe aad'd'iyaa yarshshuwaa
S'oossaw yarshsheeddawe ammanuwaana. S'oossay Aa
imuwaabaa markkattiidde, I s'illuwaa gideeddawaakka
markkatteedda; Aabeeli haray atto hayk'k'eeddashshinkka,
bare ammanuwaan ha"i gakkanaw haasayee.
5 Heenooki hayk'k'ennan saluwaa beeddawe
ammanuwaana; S'oossay afeedda diraw, ooninne Aa
be'anaw danddayibeenna. S'oossaa Mas'aafay, «Heenooki
saluwaa baanaappe kase S'oossaa nashechcheedda» yaagee.
6 Ammanuu baynnaan ooninne S'oossaa nashechchanaw
danddayenna; ayaw gooppe, S'oossaakko yiyaa ooninne
S'oossay de'iyaawaanne barena koyyiyaawanttoo woytaa
immiyaawaa ammananaw koshshee.

10:37 Imb. 2:3-4 **11:3** Dom. 1:1; Maz. 33:6, 9; Yoh. 1:3 **11:4** Dom. 4:3-10
11:5 Dom. 5:21-24

7 Nohe be'anaw danddayenna sintsaappe hananabaw S'oossay, «Neena naaga» giina, S'oossaw yayyiide, barenanne bare soy asaa ashshanaw markkabiyaa med'd'eeddawe ammanuwaana; yaatiide hewaan ha sa'aa bolla pirddiide, ammanuwaan beettiyaa s'illotetsaakka S'oossaappe akkeedda.

8 Abraahaamo laattanaadan, S'oossay barew immana geedda gadiyaa baana mala, S'oossay barena s'eeseedda wode, azazetteeddawe ammanuwaana; I bare gadiyaappe kesiide biyaa wode, hak'a binttonne erennaan kesseedda.

9 Abraahaamo S'oossay barew immana geedda gadiyaan hara biittaa asaadan de'eeddawe ammanuwaana; S'oossay he immana geeddawaa barenanna ittippe laattana Yisaak'ananne Yak'oobanna Dunkkaaniyaan de'eedda.

10 Ayaw gooppe, Abraahaamo S'oossay lo"o baasuwaan k'oppiide kees's'eedda katamaa naagee.

11 Saara bare huup'ew haray atto ec'aadekka, immana geedda S'oossay ammanetteedawaa gideeddawaa ereedda diraw, na'aa shahaaranaw wolk'k'aa demmeeddawe ammanuwaana.

12 Hewaa diraw, hayk'k'eedda asaa malatiyaa itti bitaniyaappe saluwaan de'iyaa s'oolinttiyaa keena, abbaa gas'aan de'iyaa payduu baynna shafiyaa keena zaratuu yeletteeddino.

13 He asatuu ubbatuu ammanuwaan hayk'k'eeddino; barenttoo S'oossay immana geeddawaakka akkibeykkino; shin haakuwaan hewaa be'iide, saroteeddino. K'ay unttunttu sa'aan imatsanne yederissettiide keseedda asatuwaa gideeddawaa ereeddino.

14 Ayaw gooppe, hewaadan giyaa asatuu barenttu huup'e gadiyaa koyiyaawaa erissiino.

15 Unttunttu he yeggiide kesseedda gadiyaa simmanaw k'oppeeddawaa gidintto, guyye simmiyaa kaac'aa demmennaan aggikkino; shin

16 unttunttu hewaa aggiide, lo"iyaa gadiyaa laamotiino; hewe saluwaa gadiyaa. Hewaa diraw, S'oossay unttunttu S'oossaa geetettanaw yeellatenna. Ayaw gooppe, I unttunttoo katamaa giigissi wotseedda.

17-18 Abraahaamo Yisaak'a yarshshanentto woy yarshshenentto, S'oossay eranaw s'omooseedda wode, Abraahaamo ammanuwaan Aa yarshsheedda. S'oossay Abraahaama, «Ne zarii Yisaak'a baggana s'eesettanawaa» geeddashshinkka, Abraahaamo bare na'aa Yisaak'a yarshshanaw giigeedda.

11:7 Dom. 6:13-22 **11:8** Dom. 12:1-5 **11:9** Dom. 35:27 **11:11** Dom. 18:11-14; 21:2 **11:12** Dom. 18:11-14; 21:2 **11:13** Dom. 23:4; 1 Od. 29:15; Maz. 39:12 **11:17-18** Dom. 22:1-14

19 Abraahaamo S'oossay Yisaak'a haray atto,
hayk'uwaappekka patsanaw danddayiyaawaa ereedda;
hewaa diraw, hayk'uwaappe guyye Aa zaariide akkeedda.

20 Yisaak'i sintsappe hananabaw Yaak'oobanne Eesaa anj-
jeeddawe ammanuwaana.

21 Yaak'oobi hayk'k'ana haniidde, Yooseefo naanaa
huup'iyaan huup'iyaan anjjeeddawenne gatiman guufetiide,
S'oossaw goyinneeddawe ammanuwaana.

22 Yooseefo hayk'k'anaw matiidde, Israa'eeliyaa Asay
Gibs'eppe kesanawaa haasayeeddawenne bare mek'etsaa
ootsanabaa unttuntta azazeeddawe ammanuwaana.

23 Muse yeletteeddawaappe guyyiyaan, aawuunne
aata malaa lo"o na'aa gideeddawaa be'iide, heezzu
agenaa k'oseeddawe ammanuwaana; unttunttu kaatiyaa
awaayookka yayyibeykkino.

24 Muse dic'c'eeddawaappe guyyiyaan, Gibs'e kaatiyaa
naatti na'aa geetettanawaa is's'eeddawe ammanuwaana.

25 Nagaraan Muse guutsa wodiyaa nashettanawaappe,
S'oossaa asaana waayettanawaa dooreedda.

26 Wodeppe demmana woytaa I tishshi ootsiide s'eello
diraw, Gibs'e gadiyaa shaluwaa ubbaappe Kiristtoosa di-
raw borettiyaawe daro aad'd'iyaa duretetsaa gideeddawaa
k'oppeedda.

27 Kaatiyaa hank'k'oo Muse yayyenaan, Gibs'e gadiyaappe
keseeddawe ammanuwaana; ayaw gooppe, beettena
S'oossaa be'eeddawaadan, genc'c'iide sintsaw beedda.

28 Hayk'uwaa kiitanchchay Israa'eeliyaa asaw
bayira naanaa bochchennaadan, Muse Paasigaa
bonchcheeddawenne gubaniyan suutsaa c'ac'c'afisseeddawe
ammanuwaana.

29 Israa'eeliyaa Asay mela biittan hamettiyaawaadan, Zo'o
Abbaa pinneeddawe ammanuwaana; shin Gibs'e asatuu
paac'ew gelishshin, haatsay unttuntta mitti aggeedda.

30 Israa'eeliyaa Asay Iyyarkko giyaa katamaa shuchchaa
dirssaa laappu gallassaa yuuyyi yuuyyi aad'd'owaappe
guyyiyaan, he shuchchaa dirssay kunddeeddawe
ammanuwaana.

31 C'aaratta Ra'aaba yewuwaa k'oriyaawantta loytsa
mokkeedda diraw, S'oossaw azazettenan is's'eedda asaana
hayk'k'ennan atteeddawe ammanuwaana.

11:20 Dom. 27:27-29, 39-40 **11:21** Dom. 47:31 **11:22** Dom. 50:24-25; Kes. 13:19 **11:23** Kes. 2:2; 1:22 **11:24** Kes. 2:10-12 **11:28** Kes. 12:21-30 **11:30** Iya. 2:1-21; 6:22-25

32 Simmi harabaa gujjaade ayaa odoo? Geedoonabaa, Baaraak'abaa, Samisoonabaa, Yofittaahebaa, Daawite-baanne Saameelabaa, k'ay nabatuwaabaa odanaw taw wodii gidenna.
33 Unttunttu kaatiyaa ubbaanna olettiide s'ooneeddawenne s'illobaa ootseeddawe ammanuwaana; yaatiide S'oossay immana geeddawaa akkeeddino; gaammotuwaa doonaakka gorddeeddino.
34 Wolk'k'aama tamaa toyisseeddino; kuussa mashshaappe atteeddino; unttunttu daaburanchcha; shin minneeddino; k'ay olaan minniide, hara gadiyaa olaa asaa yedersseeddino.
35 Mac'c'awanttu barenttu hayk'k'eeddawantta hayk'uwaappe denddina akkeeddino.
K'ay haranttu k'ashuwaappe bilettanawaa is's'iide, keekkiyaa de'oo hayk'uwaappe denddanaw, ugatiide hayk'k'eeddino.
36 Haratuwaa bolla Asay k'iliic'i kaa'eedda; lissuwaan shoc'etteeddinonne santsalataan k'ashettiide, k'asho golliyaa geleeddino.
37 Shuchchaan c'adetteeddino; magaaziyan laa"u kesiide p'alk'k'etteeddino; paac'etteeddino; mashshaan hayk'k'eeddino; unttunttoo ubbabaykka d'ayina, waayettiide tuggattiide, dorssaa c'alaanne deeshshaa c'alaa mayyiide yuuyyeeddino.
38 Unttunttoo ha alamii giigennaan is's'ina, woraan, deriyaan, gonggoluwaa giddoninne ollaa gidduwaan yuuyyeeddino.
39 S'oossay unttunttu ammanuwaa markkattooppekka, hewanttu ubbatuu I, immana geeddawaa akkibeykkino.
40 S'oossay nuw itti lo"o k'ofaa k'oppi wotseedda diraw, unttunttu nuuni baynnaan balay baynnawantta gidikkino.

12

S'oossay Nuw Aawuwaa

1 Simmi nuw hawaa keena daro asay, shaariyaadan nu matan yuuyyi aad'd'iide markkattiyaawe de'ishshin, nuuna d'ubbiyaa ubbabaanne bak'k'i oyk'k'iyaa nagaraa diggiide nu sintsan de'iyaa nuuni wos's'ana wotsaa genc'c'iide wos's'oytte.
2 Nuuni nu ammanoo ogiyaa dooyyeeddawaanne polissiyaawaa gideedda Yesuusa s'eelloyte. Yesuusi yeellaa kad'iide, sintsappe aw de'iyaa nashechchaa

11:32 Dan. 6:11–8:27; Dat. 4:6–5:31; Dat. 13:2–16:31; Dat. 11:1–12:7; 1 Sam. 16:1–1 Kat. 2:11; 1 Sam. 1:1–25:1 **11:33** Dan. 6:1-27 **11:34** Dan. 3:1-30 **11:35** 1 Kat. 17:17-24; 2 Kat. 4:25-37 **11:36** 1 Kat. 22:26-27; 2 Od. 18:25-26; Erm. 20:2; 37:15; 38:6 **11:37** 2 Od. 24:21

diraw, mask'k'aliyaa bolla misimaariyan d'ishettiide hayk'k'anawaa genc'c'iide, S'oossaa kawutetsaa oydiyaappe ushechcha baggana utteedda.

3 Hinttenttu hinttenttu wozanaa bayizziide daaburenna mala, nagaranchchatuu barena daro is's'inakka genc'c'eedda Yesuusa k'oppite.
4 Nagaraanna hinttenttu baas'etiidde, suutsaa gussana gakkanaw biro oletti diggibeykkita.
5 S'oossay bare naanaadan, hinttentta zoriyaawaa dogeeddite? S'oossay hinttentta,

«Ta na'aw, S'oossay neena muriyaa wode, laafabaadan k'oppoppa.
I neena seeriyaa wodekka yayyoppa.

6 Ayaw gooppe, I bare siik'iyaa uraa muree;
k'ay bare na'aadan akkiyaa ubbaakka lissuwaan shoc'ee»
yaageedda.
7 S'oossay hinttentta muriyaa wode genc'c'ite. Ayaw gooppe, I hinttentta naanaadan ootsee. Aawuu seerenna na'ay de'ii?
8 Naanaa ubbaa seeriyaawaadan, hinttentta murenaan aggooppe, karen yeletteeddawantta gidiitappe attin, tumu naanaa gidikkita.
9 Hewaa bollan k'ay, nuuna yeleedda nu aawotuu nuuna mureedda wode, nuuni unttuntta bonchcheeddo. Yaatina, nuuni waaniide ayaanaa Aabboo loytsi darssi moodettiide de'okkoo?
10 Ayaw gooppe, nuuna yeleedda nu aawotuu barentta lo"owaadan, amareeda wodiyaa nuuna mureeddino; shin S'oossay nuuni Aa geeshshatetsaa akkana mala, nuuna maaddanaw muree.
11 Nuuni murettiyaa wode, ha"iw yiloyee; nashechchenna. Shin mureeddawanttoo guyyeppe he muray s'illotetsaa de'uwaa sarotetsaa woytaa immana.

Zoriyaanne Seeraa

12 Hewaa diraw, hinttenttu arggaac'eedda kushiyaanne hinttenttu daabureedda gulbbataa mentsetsite.
13 Wobbiyaa gedii pas'anaappe attin, burk'k'enna mala, suure ogiyaan hamettite.

14 Asaa ubbaanna saro de'anaw minnite; k'ay geeshsha de'uwaa de'ite. Ayaw gooppe, geeshshatetsay baynnaan ooninne Godaa be'anaw danddayenna.

12:5 Yob. 5:17; Lem. 3:11-12 **12:12** Isa. 35:3 **12:13** Lem. 4:26

15 S'oossaa aad'd'o keekatetsaa ooninne akkenaan attena
mala naagettite; k'ay dolaade, bare marzziyaan asaa waayis-
siyaa c'amo mitsaadan haniide, ooninne daro asaa tunis-
senna mala naagettite.
16 Woshummanaw kajjeeliyaa Asay ooninne de'enna mala,
woy k'ay itti gede miyaabaw bare bayiratetsaa zal"eedda,
ayaanaabaa kawushissiyaa Eesaa mala asaykka de'enna
mala naagettite.
17 Hewaappe guyyiyaan, Eesay bare aabbu anjjuwaa
akkanaw koyyeeddawaa eriita; shin Aa aabbu Aa anjje-
nan is's'eedda; ayaw gooppe, nagaraappe simmiyaa ogiyaa
I haray atto, afos's'i koyyiidekka demmanaw danddayi-
beenna.
18 Hinttenttu bochchanaw danddayiyaa deriyaakkonne
ees's'iyaa tamaakko, d'umaakko, shaariyaakkonne
gotuwaakko,
19 k'ay malakataa waasuwaakkonne k'aalaa kooshshaakko
yibeykkita. Asay he kooshshaa siseedda wode, haraa gujji
sisenna mala woosseedda.
20 Ayaw gooppe, S'oossay unttuntta, «Haray atto,
do'aykka he deriyaa bochchooppe, shuchchaan c'adettiide
hayk'k'o» yaageedda azazuwaa unttunttu genc'c'anaw
danddayibeykkino.
21 Ayfiyaan beettiyaawe daro dagantsiyaawaa gidiyaa di-
raw Muse, «Taani yashshaan kokkoray» yaageedda.

22 Shin hinttenttu S'iyoone Deriyaa, de'o S'oossay
de'iyaa katamaa, ittippe shiik'iide nashettiyaa daro sha"a
kiitanchchatuwaakko saluwaa Yerusaalame yeeddita.
23 S'oossaa bayira naanatuwaakko, ittippe
shiik'eeddawanttukko, unttunttu suntsay saluwaan
s'aafetteeddawanttukko yeeddita; k'ay asaa ubbaa pirddiyaa
S'oossaakkonne, balay baynnawantta ootseedda s'illo
asatuwaa ayyaanatuwaakko yeeddita.
24 Ooratsa c'aak'k'oo gaannatiyaa Yesuusanne Aabeela su-
utsaappe aad'd'iyaawaa odiyaa gukkeedda suutsaakko yeed-
dita.

25 Hinttenttoo odiyaa uraa yewuwaa sisiyaawaa hinttenttu
is's'enna mala, hinttentta naagite. S'oossaa kiitaa sa'aan bar-
enttoo odiyaawe odiyaawaa sisenna is's'eeddawanttu attana
d'ayooppe, saluwaan, «Hinttena naagite» giyaa S'oossaappe
nuuni waaniide attanee?

12:15 Zar. 29:18 **12:16** Dom. 25:29-34 **12:17** Dom. 27:30-40 **12:18** Kes. 19:16-22; 20:18-21; Zar. 4:11-12; 5:22-27 **12:20** Kes. 19:12-13 **12:21** Zar. 9:19 **12:24** Dom. 4:10 **12:25** Kes. 20:22

26 He wode Aa kooshshay sa'aa k'aatseedda; shin I ha"i,
«Taani sa'aa s'alalaa gidennaan, itti gede gujjaade saluwaakka
k'aatsana» yaageedda.
27 «Itti gede gujjaade» giyaa k'aalay k'aas's'ennabay
minniide de'ana mala, med'etteeddabay k'aas's'anawaanne
kichchanawaa geeshshiide bessee.
28 Nuuni k'aas's'anaw danddayenna kawutetsaa akkiyaa
diraw, ane S'oossaa galatoyttenne Aa nashechchoytte; aw
bessiyaawaadan bonchchuwaaninne yashshatetsaan aw
goyinnoytte.
29 Ayaw gooppe, nu S'oossay tumu bayizziyaa tamaa.

13

S'oossaa Nuuni Wooti Nashechchanaw Bessintto
1 Hinttenttu ishatuwaa siik'iyaawaa aggoppite.
2 Imatsaa mokkiyaawaakka dogoppite. Ayaw gooppe,
yaatiyaawaan itti itti Asay erennaan kiitanchchatuwaa mok-
keedda.
3 K'asho gollen de'iyaawanttubaa hinttenttukka unttunt-
tunna ittippe k'asho gollen de'iyaawaadan k'oppite; k'ay
hinttenttu hinttenttu huup'ew waayettiyaawaadan, waayet-
tiyaawanttubaa k'oppite.
4 Akkiyaawaanne geliyaawaa Asay ubbay bonchchanaw
bessee; k'ay asinaynne machchata ittuu ittoo ammanet-
tanaw bessee; ayaw gooppe, S'oossay woshummanaw kaj-
jeeliyaawanttanne woshummiyaawantta pirddana.
5 Miishshaa siik'uwaappe hinttentta naagite; hinttenttoo
de'iyaawe hinttenttoo gido. Ayaw gooppe, S'oossay bare
huup'ew,
«Taani neena ubbaakka yeggikke
woy aggikke»
yaageedda.
6 Hewaa diraw, nuuni s'aliide,
«Goday taana maaddiyaawaa;
taani yayyikke.
Asay taana ay ootsii?»
yaageetto.
7 S'oossaa k'aalaa hinttenttoo odeedda hinttentta
kaaletseeddaawantta hassayite; unttunttu waan
de'eeddinonttonne hassayite; k'ay unttunttuwaadan
ammanite.
8 Yesuusi Kiristtoosi zinokka hachchekka med'inawukka
laamettenna.
9 Dumma dumma ooratsa timirttiyaan wora booppite.
Nu wozanay S'oossaa aad'd'o keekatetsan minnooppe lo"o

12:26 Hag. 2:6 **12:29** Zar. 4:24 **13:2** Dom. 18:1-8; 19:1-3 **13:5** Zar. 31:6, 8; Iya. 1:5 **13:6** Maz. 118:6

gidiyaawaappe attin, k'umaa wogatoo azazettiyaawaa gidenna; hewoo azazetteeddawanttukka maadettibeykkino.

10 Nuw yarshshiyaasay de'ee; Dunkkaaniyaa giddon ootsiyaawanttu he yarshshiyaa saappe maanaw unttunttoo maatay baawa.

11 K'eesatuwaa ubbatuwaa kaappuu nagaraa diraw, mehiyaa suutsaa yarshshanaw Ubbaappe Aad'd'iyaa Geeshsha sa'aa afee; shin he mehiyaa ashuwaa k'ay dirssaappe karenna guuddee.

12 Hewaa diraw, Yesuusikka k'ay nagaraappe asaa bare suutsan geeshshanaw, katamaa penggiyaappe karenna waayetteedda.

13 Simmi nuuni I boretteedda boriyaa akkiide, dirssaappe kare aakko kesoytte.

14 Ayaw gooppe, nuw hawaan med'inaw de'iyaa katamay baawa; shin nuuni yaana katamaa naageetto.

15 Simmi S'oossaw Yesuusa baggana ubbaa wode galataa yarshshuwaa immoytte; hewaa giyaawe mettershshay Aa suntsaw immiyaa galataa giyaawaa.

16 Lo"obaa ootsiyaawaanne ittuu ittuwaa maaddiyaawaa dogoppite. Ayaw gooppe, S'oossaa nashechchiyaawe hewaa mala yarshshuwaa.

17 Hinttena kaaletsiyaawanttoo azazettite; k'ay unttunttu azaziyaawaakka ootsite. Unttunttu barenttu ootseeddawaa S'oossaw odana diraw, hinttenttu shemppuwaa loytsi naagiino; hinttenttu unttunttoo azazettooppe, barenttu oosuwaa nashettiidde ootsana; hewe d'ayooppe, unttunttu yilotiidde ootsana; hewe hinttentta ayinne maaddenna.

18 Nuw S'oossaa woossite. Nuuni ubbaa wode lo"obaa ootsanaw koyyiyaa diraw, nuuna zoriyaa lo"o wozanay nuw de'ee.

19 S'oossay taana hinttenttukko ellekka zaarana mala, S'oossaa hinttenttu loytsi woossanaadan, taani hinttentta loytsa woossay.

Woosaa

20 Sarotetsaa S'oossay, nu Godaa Yesuusa, dorssatuwaa hentsanchchaa wolk'k'aama, med'inaa c'aak'uwaa suutsan hayk'uwaappe dentseedda.

21 S'oossay Yesuusi Kiristtoosa baggana bare sintsan barena nashechchiyaawaa hinttentta oosissiidde, hinttenttukka I koyyeeddawaa ootsana mala, lo"o oosuwaa ubbaan hinttentta I giigisso; S'oossay med'i med'inaw bonchchetto. Amen"i.

K'utetsaa K'aalaa

13:11 Wog. 16:27

22 Taanaadan ammaniyaawanttoo, taani ha dabddaabbiyaa hinttenttoo k'antsaan s'aafeedda diraw, hinttenttu ha zoriyaa salettenaan sisana mala, taani hinttentta woossay.
23 Nu ishay, S'imootoosi k'ashuwaappe biletteeddawaa erite. Elleelli I haa yooppe, taani aanana baade hinttentta be'ana.
24 Hinttena kaaletsiyaa ubbatuwaanne S'oossaa asatuwaa ubbaa saro saro giite. S'aaliyaappe yeedda ammaniyaawanttu hinttentta saro saro giino.
25 Aad'o keekatetsay hinttenanna ubbaanna ittippe gido. Amen"i.

Yaak'oobi
S'aafeedda Kiitaa
Geluwaa

Ha kiitaa s'aafeedda Yaak'oobi Godaa Yesuusa ishaappe attin tammanne laa"u Yesuusa kaalliyaawanttuppe ittuwaa gidenna. Ikka Yerusaalamen de'iyaa ammaniyaa asaa kaaletsiyaa c'imaa (Gal. 2:9). Ha kiitay s'aafetteeddawe itti woosa gollattiw gidennaan Roome kawutetsaa giddon laaletteedda Ayihuda ammaniyaawanttu ubbatuwaassa gideedda, nuunakka hachche hachche de'uwaa kaaletsiyaa k'ofatuwaa oyk'k'eedda. S'aafetteeddawekka «Alamiyaa ubbaan laaletteedda S'oossaa asaassa». Ha mas'aafaa s'aafeeddawe aad'd'eedda eratetsaa nuuni oosuwaan peeshshiyaa hiillaanne ammaniyaa asaa eeshshaanne hanotaa tamaarissiyaa ogiyaa kaalesuwaa immiyaa yewatuwaa misiliyaadan k'onc'c'iyaan bessee.

Hiyyeesatetsaabaa, duretetsaabaa, paac'c'iyaabaa, lo"o eeshshaabaa, k'anaatiyaabaa, ammanuwaabaanne lo"o oosuwaabaa, ins's'arssaa maaduwaabaanne k'ohuwaabaa, aad'd'eedda eratetsaabaa, ittuu ittuwaanna walak'ettiyaabaa, otoruwaabaanne ashikketetsaabaa, hara asaa bolla pirddiyaawaa, c'eek'uwaabaa woy ayyuwaabaa, genc'c'aabaanne woosaabaa, ammaniyaa Asay de'anaw bessiyaa ogiyaa ubbaa s'aafeedda.

Kiitaykka kiristtinnaa de'uwaan ammanuu oosuwaan peeshshana hanotaabaa k'onc'c'issiide bessee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1*
Ammanuwaanne aad'd'eedda eratetsaa *1:2-8*
Hiyyeesatetsaabaanne duretetsaa *1:9-11*
Paac'iyaa *1:12-18*
S'oossaa k'aalaa sisussaanne oosuwaa bolla peeshussaa *1:19-27*
Hanenna ogiyaan ittuu haraw maaddenna mala imetteedda oduwaa *2:1-13*
Ammanuwaanne oosuwaa *2:14-26*
Ammaniyaa asaanne ins's'arssaappe kesiyaa haasayaa *3:1-18*
Ammaniyaa asaanne ha alamiyaa *4:1—5:6*
Dumma dumma yewoo imetteedda mak'k'uwaa *5:7-20*

1 Taani Yaak'oobi S'oossaa ayiliinne Godaa Yesuusi Kiristtoosa ayilii, biittaa ubbaan laaletteedda tammanne laa"u

zeretsatoo* sarotaa kiittay.

Danddayaa, Ammanuwaa, Aad'd'eedda Eratetsaa

2-3 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hintte ammanuu paac'ettiyaawe hinttenttoo danddayaa immanawaa eriide, dumma dumma paac'ii hinttena gakkiyaa wode, hewaa kumentsaa nashechchaadan paydite.

4 Hintte danddayay ayinne bali baynnaan hinttena minneeddawanttanne pac'i bayinnawantta ootsiide, bare oosuwaa polo.

5 Shin hintteppe ooninne barew aad'd'eedda eratetsay d'ayooppe, kad'ennaan ubbaw keekatetsan immiyaa S'oossaa woosso. I aw immana.

6 Shin I ayaaninne sid'ennaan ammanuwaan S'oossaa woosso. Ayaw gooppe, sid'iyaa uray c'arkkuu sugina k'aas's'iyaa abbaa beetaa mala.

7-8 Ayaw gooppe, laa"u k'ofay de'iyaa uray, bare ogiyaa ubbaan bare k'ofaa k'achchennawe, he uray Godaappe ayinne demmanaw k'oppoppo.

Hiyyeesaa Asaanne Dure Asaa Nashechchaa

9 Shin hiyyeesaa ishay S'oossay Aa d'ok'k'u ootseedda wode nashetto.

10 K'ay dure ishaykka S'oossay Aa kawushisseedda wode nashetto. Ayaw gooppe, dure bitanii maataa giddon dic'c'iyaa c'iishshaadan d'ayana.

11 Ayaw gooppe, away bare seelaanna kesiide, maataa melissina, c'iishshay d'ayee; k'ay Aa malaa lo"otetsaykka d'ayee; hewaadankka k'ay dure bitanii barewaa ootsiidde d'ayana.

Asaa Bolla Gakkiyaa Paac'iyaa

12 Waayiyaan genc'c'iyaa uray anjjetteeddawaa; ayaw gooppe, he waayiyaa s'ooneeddawaappe guyyiyaan, S'oossay barena siik'iyaawanttoo immana geedda de'uwaa kalachchaa† I akkana.

13 Ooninne paac'etteedda wode, «Taana S'oossay paac'c'ee» gooppo. Ayaw gooppe, S'oossay iitan paac'ettanaw danddayenna; k'ay I bare huup'ew oonanne paac'c'enna.

14 Shin Asay huup'iyaan huup'iyaan bare huup'e iita amuwaan gooshettiyaa wodenne c'imettiyaa wode paac'ettee.

---

* **1:1** ***Biittaa ubbaan laaletteedda tammanne laa"u zeretsatoo:*** Yaak'oobi giidde de'iyaa k'ofay, Godaa kaalliyaa ammaniyaawantta gidiide tammanne laa"u Israa'eeliyaa zeretsatuwaadan barenttu morkkatuwaan biittaa ubbaa laaletti gakkeeddawantta guussaa. **1:10** Isa. 40:6-7 † **1:12** ***De'uwaa kalachchaa:*** Bonchchetteedda de'uwaa guussaa.

15 Hewaappe guyyiyaan, amuu shahaariide, nagaraa yelee; k'ay nagaray dic'c'iide, hayk'uwaa yelee.
16 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, c'imettoppite.
17 Lo"o imuwaa ubbaynne kumentsaa woytaa ubbay saluwaappe yee. Saluwaa poo'uwaa med'd'eedda Aawuwaappe yee; S'oossay bare huup'ew dummatennanne woy bare kuwaa laammenna.
18 Nuuni I med'd'eedda med'etatuwaa giddon d'ok'k'asaa akkanaadan, nuuna bare sheniyaan tumu k'aalaan yeleedda.

Siseeddawaa Oosuwaan Peeshshiyaawaa

19 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hawaa hassayite; Asay ubbay sisanaw elleello; shin haasayanawunne hank'k'ettanaw elleelloppo.
20 Ayaw gooppe, asaa hank'k'uu S'oossay koyyiyaa s'illotetsaa ahenna.
21 Hewaa diraw, tuna hanotaa ubbaanne iitatetsaa ubbaa hintteppe d'ayissiide, S'oossay hintte wozanaan tookkeedda hintte shemppuwaa ashshanaw danddayiyaa k'aalaa ashikketetsan akkite.
22 Shin S'oossaa k'aalaa oosuwaan peeshshiteppe attin, sisa s'alalaan hintte huup'iyaa c'immoppite.
23 Ayaw gooppe, k'aalaa sisiide ootsenna uray de'ooppe, I bare malaa masttootiyaa s'eelliyaa uraa mala.
24 I barena s'eelliide bee; ellekka I ay malenttonne dogi aggee.
25 Shin ooninne ayiletetsaappe kessiyaa bali bayinna higgiyaa s'eelliide, aan ak'iyaawe k'ay Aa naagiyaawe, siseeddawaakka dogennawe, he uray bare ootsiyaa oosuwaan anjjettana.
26 Bare ins's'arssaa naagennan barena c'immiidde, barew S'oossaa goyinniyaawaa malatiyaa uray de'ooppe, Aa goynay mela.
27 S'oossaa Aawuwaa sintsan pokkuu bayinna geeshsha goynay hawaa; hewe hak'awe gooppe, aata aawuu bayinna naanatuwaanne waayettiyaa am"etuwaa maaddanawaanne sa'aa nagaraa k'itaappe bare huup'iyaa naaganawaa.

2

Hiyyeesaa Kad'anaw Bessena

1 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hintte nu bonchcho Godaa Yesuusi Kiristtoosa ammani de'iidde, deemuwaa s'eelliide, asaa bonchchoppite.
2 Ayaw gooppe, work'k'aa migiduwaa wotsiide, lo"o mayuwaa mayyeedda itti Asay hintte shiik'uwaa yooppe, k'ay c'urk'k'a mayuwaa mayyeedda hiyyeesaa asikka yooppe,

3 lo"o mayuwaa mayyeedda bitaniyaa hintte aatsi bonchchiidde Aa, «Neeni hawaan ubbaappe lo"iyaa oydiyaan utta» giide k'ay hiyyeesaa bitaniyaa, «Neeni hininna ek'k'ashsha; woy hawaan ta gediyaa matan sa'aan utta» gooppe,
4 yaatina hintte hintte giddon shaakotetsaa med'd'iyaawanttanne iita k'ofaanna de'iyaa daannatuwaa gidikkiteeyee?
5 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, sisite; S'oossay ha sa'aan de'iyaa hiyyeesaa Asay ammanuwaan durettanawunne barena siik'iyaawanttoo immana geedda saluwaa kawutetsaa laattanaw dooribeenneyee?
6 Shin hintte hiyyeesatuwaa toochcheeddita. Duretuu hinttena tuggayiyaawantta gidikkinooyee? Unttunttu hinttena daannan mootiyaawantta gidikkinooyee?
7 Hinttew imetteedda lo"o suntsaa boriyaawanttu unttuntta gidikkinooyee?
8 Shin S'oossaa Mas'aafan, «Ne shooruwaa ne huup'iyaadan siik'a» geetettiide s'aafetteedda kaatiyaa higgiyaa* hintte polooppe, lo"obaa ootsiita.
9 Shin hintte asaa deemuwaa s'eelliide bonchchooppe, nagaraa ootsiita; k'ay higgii hintte bolla, higgiyaa mentseeddawanttudan pirddana.
10 Ayaw gooppe, ooninne higgiyaa ubbaa naagiide, ittinno mentsiyaawaa gidooppe, he uray higgiyaa ubbaa mentsee.
11 Ayaw gooppe, «Woshummoppa» geeddawe k'ay «Wod'oppa» geedda; shin neeni woshummana d'ayooppekka, wod'eeddawaa gidooppe, higgiyaa mentsaadda.
12 Asaa ayiletetsaappe kessiyaa higgiyan, pirddaa akkana asatuwaadan haasayitenne unttunttuwaadan ootsite.
13 Ayaw gooppe, asaa maaribeenna uraa S'oossay maarennan pirddana; maarotetsay pirddaa s'oonee.

Ammanuwaanne Oosuwaa
14 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, itti uray barew ammanuu de'ee gooppe, k'ay Aa ammanuwaa Aa oosuu erissana d'ayooppe, Aa ay go"anee? Aa ammanuu Aa ashshanaw danddayii?
15 Itti ishay, woy itti michchata kallottooppe, k'ay unttunttoo ubbaa gallassi miyaabay d'ayooppe,
16 hintteppe itti uray unttuntta, «Saro biite. Tamaa ho"ite. Kalliide miite» giide, unttunttoo koshshiyaawaa immana d'ayooppe, unttuntta ay go"anee?

* **2:8** ***Kaatiyaa higgiyaa:*** Ubbaappe aad'uwaan go"iyaa higgiyaa; hawaa biletsay, kaatiyaappe imetteeddawaa guussaa. Kaatii oonee gooppe S'oossaappe imetteedda higgiyaa. **2:8** Wog. 19:18 **2:11** Kes. 20:13, 14; Zar. 5:17, 18

17 Hewaa diraw, ammanuu oosuu baynnaan barekka
de'ooppe hayk'k'eeddawaa.
18 Shin itti uray, «New ammanuu de'ee; k'ay taw oosuu de'ee.
Neeni ne ammanuwaa ne oosuwaappe shaakkaade taana
bessa; taanikka ta ammanuwaa ta oosuwaan neena bessana»
gaana.
19 Neeni itti S'oossay de'iyaawaa ammanaasa; hewe lo"a.
S'alahetuukka k'ay ammaniino; yashshaan kokkoriino.
20 Neeni eeyay! Ammanuu oosuwaappe shaakettiide
go"ennawaa† eranaw koyyay?
21 Nu aabbu Abraahaamo bare na'aa Yisaak'a yarshshiyaa
sa'aa bolla wotseedda wode, bare oosuwaan s'illibeennee?
22 Aa ammanuunne Aa oosuu ittippe ootseeddawaanne Aa
ammanuu Aa oosuwaan poletteeddawaa be'ikkii?
23 S'oossaa Mas'aafay «Abraahaamo S'oossaa ammaneedda.
S'oossaykka hewaa aw s'illotetsan paydeedda» geeddawe po-
letteedda; k'ay S'oossaa dabbo geetettiide I s'eesetteedda.
24 Asay ammano s'alalaana gidennaan, oosuwaan
s'illiyaawaa hintte be'iita.
25 Hewaadankka k'ay c'aaratta Ra'aaba kiitettowantta
mokkaade hara ogiyaanna unttuntta moyzzeedda wode,
bare oosuwaan s'illabeykkee?
26 Ayaw gooppe, shemppuu shaaketteedda bollay
hayk'k'eeddawaa gidiyaawaadan, hewaadankka k'ay oosuu
shaaketteedda ammanuu hayk'k'eeddawaa.

3

Ins's'arssaa Naagiyaawaa

1 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, nuuni
haratuwaappe aad'd'iyaa pirddaa akkanawaa hintte eriyaa
diraw, hintteppe c'oratuu tamaarissiyaawantta gidoppite.
2 Nuuni ubbaykka daroban baleetto; itti uray bare
haasayan mulekka balana d'ayooppe, I barena naaganaw
danddayiyaa bali bayinna asaa.
3 Paratuu nuw azazettana mala, bis'aalaa barssiide, nuuni
koyyiyaasaa ubbaa unttuntta afeetto.
4 Be'ite, markkabatuukka k'ay hewaa keenaa wolk'k'aama
gidiidde, gotuwaa c'arkkuwaan laagettoopekka, unttuntta
laaggiyaawe barewaa koyyiyaasaa zaariide laaggiyaa k'eeri
guutsaa mitsaan laagettiide biino.
5 Hewaadan ins's'arssay bollaa giddon guutsa asatetsaa
gidooppekka, daro wolk'k'aamaban c'eek'ettee.

† **2:20** ***Go"ennawaa:*** Hawaa guussay hayk'k'eeddawaa guussaa. **2:21** Dom. 22:1-14 **2:23** Dom. 15:6; 2 Od. 20:7; Isa. 41:8 **2:25** Iya. 2:1-21

Guutsa tamay waaniide wolk'k'aama wora guuddii! Akeekite.
6 Ins's'arssaykka tamaa mala. I nu asatetsaa giddon iitabaa
ubbaa ootsana danddayee; asatetsaa ubbaa tunissee. K'ay nu
de'uwaa wotsaakka tamaan guuddee; Gaannamiyaa tamaan
I guudettanawaa.
7 Ayaw gooppe, do'atuwaa, kafatuwaa zariyaa, tiraan
gooshettiyaa shooshshatuu zariyaanne abbaan de'iyaa
med'etatuwaa zariyaa ubbaa Asay aadisseedda; k'ay
unttunttukka aadeeddino.
8 Shin ooninne ins's'arssaa aadissanaw danddayibeenna;
ins's'arssay wod'iyaa marzzii kumeedda c'o"u geena iita
med'etaa.
9 Nuuni ins's'arssan nu Godaanne Aawuwaa galateetto;
k'ay aanikka S'oossaa malatiide med'etteedda asaa
shek'k'eetto.
10 Itti doonaappe galataynne shek'ay kesee. Taanaadan
S'oossaa kaalliyaawanttoo, hewe hewaadan hananaw
bessena.
11 Pulttuu itti ollaappe mal"iyaa haatsaanne c'ammiyaa
haatsaa pulttanaw danddayii?
12 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, balasiyaa giyaa
mitsay wogaraa ayifanaw danddayii? Woy woyniyaa turay
balasiyaa giyaa mitsaa ayifanaw danddayii? Mas'ine mas'ine
giyaa haatsaappekka mal"o haatsay kesana danddayenna.

Saluwaa Aad'd'eedda Eraanne
Sa'aa Aad'd'eedda Eraa
13 Hintte giddon aad'd'eedda eranchchaynne
akeekanchchay oonee? Bare lo"o de'uwaan oosetteedda bare
oosuwaa aad'd'eedda eratetsaappe yiyaa ashikketetsaan
besso.
14 Shin hintte wozanaan c'ammiyaa k'anaatiinne yirggii
de'oppo. K'ay tumatetsaa bollaakka worddotoppitenne
otorettoppite.
15 Hewaa mala aad'd'eedda eratetsay saluwaappe
wod'd'iyaawaa gidenna; shin hewe sa'aabaa, asaawaa,
s'alahatuwaa.
16 Ayaw gooppe, k'anaatiinne yirggii de'iyaa saan walas-
saynne iita ooso ubbay de'ee.
17 Shin bollappe yiyaa aad'd'eedda eratetsay ubbaappe
kase geeshsha. K'ay sarotetsaa dosiyaawaa, ashikkenne eeno
giyaawaa; k'ay maarotetsaynne lo"o ayfii kumeeddawaa.
Sid'iinne lo"o malatiyaa iitatetsay bayinnawaa.
18 S'illotetsaa ayfii sarotetsaa ootsiyaawanttu sarotetsaan
zereedda zeretsaappe beetteedda.

3:9 Dom. 1:26

4

Ha Alamiyaa Iitatetsaa Dosennan Agganawaa

1 Olaynne walassay hintte gidduwaa hak'appe yii? Unttunttu yeeddasay hintte bollaa giddon olettiyaa hintte nashettanaw wolk'k'aama amuwaa amottiyaawaappe gidennee?

2 Hintte amottiita; shin demmikkita; wod'iita. Loytsi koyyiita; shin demmanaw danddaykkita; walak'ettiitanne olettiita. Shin S'oossaa woossenna diraw, hintte koyiyaawaa demmikkita.

3 S'oossaa woossiita, shin demmikkita; gaasuukka balaa ogiyaan woossiita. Hewaa hinttena nashechchiyaawaan peeshshanaw koyyiyaa diraassa.

4 Simmi woshummiyaawanttoo, ha alamiyaanna dabbotiyaawe S'oossaw morkke gidiyaawaa erikkitee? Ayaw gooppe, ha alamiyaanna dabbotanaw koyyiyaawe ooninne S'oossaanna morkkettee.

5 Woy S'oossaa Mas'aafay, «S'oossay nuunan wotseedda Ayyaanay wolk'k'aama amuwaa nuw amottee» giyaawaa hinttenttoo c'oo giyaawaa malatii?

6 Shin S'oossay aad'd'o keekatetsaa aatsiide immee. Hewaa diraw, S'oossaa Mas'aafay, «S'oossay otorettiyaawantta is's'ee; shin barena kawushshiyaawanttoo aad'd'o keekatetsaa immee» yaagee.

7 Simmi, hintte S'oossaw moodettite. Yaatiide s'alahiyaanna ek'ettite; I hintteppe bak'atana.

8 S'oossaakko shiik'ite; ikka hinttekko shiik'ana. Hinttenoo nagaranchchatoo, hintte kushiyaa meec'ettite. Laa"u k'ofay de'iyaawanttoo, hintte wozanaa geeshshite.

9 Tuggattite; kayyottitenne yeekkite. Hintte miichchaa yeekoo laammite; hintte nashechchaakka kayyoo laammite.

10 Godaa sintsan hintte huup'iyaa toochchite; k'ay I hinttena d'ok'k'u d'ok'k'u ootsana.

Asaa Bolla Pirddennaan Agganawaa

11 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, ittuu ittuwaa zigiroppite. Bare ishaa zigiriyaawenne Aa bolla pirddiyaawe higgiyaa zigireenne higgiyaa bolla pirddee. Neeni higgiyaa bolla pirddooppe, higgiyaa bolla pirddiyaawaa gidaasappe attin, higgew azazettiyaawaa gidakka.

12 Higgiyaa immiyaawenne pirddiyaawe S'oossaa s'alalaa; I ashshanawunne d'ayissanaw danddayee; shin ne shooruwaa bolla pirddiyaawe neeni oonee?

C'eek'ettennaadan Imetteedda Zoriyaa

4:6 Lem. 3:34

13 Hinttenoo, «Nuuni hachche woy wontti he katamaa
baana; hewan laytsaa uttana; zal"ananne k'ay miishshaa
wod'isana» giyaawanttoo, be'ite.
14 Wontti hintte de'uu ayaa hananenttonne erikkita; guutsa
wodew hintte beettiide, guyyeppe d'ayiyaa peenuwaa mala.
15 Hewaa aggiide, «Goday gooppe, nuuni de'ana; hawaa woy
hewaa ootsana» gaanaw bessee.
16 Shin hintte ha"i hinttenttu d'ok'k'atetsaan c'eek'ettiita;
hewaa mala c'eek'uu ubbay iita.
17 Hewaa diraw, lo"obaa ootsanaw eriidde ootsenna uraw
hewe nagaraa.

5

Dure Asaassi Imetteedda Mino Zoriyaa

1 Ha"ikka hinttenoo dure asatoo, hintte bolla yiyaa tuggaw
«Aayye! Aayye!» yaagiide yeekkitenne zilaalite.
2 Hintte duretetsay bay diggeedda; k'ay hintte afilaakka
bil"ay mi diggeedda.
3 Hintte work'k'aynne hintte biray shi'i diggeedda. K'ay he
shi'ay hintte bolla markkattana; hintte bollaakka tamaadan
maana. Hintte hintte miishshaa sintsaw dagayi de'iita.
4 Akeekite; hintte gaden katsaa k'oyc'eedda asatoo
c'iggibeenna kiraa miishshay waassee; unttunttu waasuu
wolk'k'aama Godaa haytsaan sisetteedda.
5 Hinttew injjetina, sa'aan ishaliide de'eeddita; shukaa gal-
lassaw d'iikkiyaawaadan, hintte bollaa d'iikkeeddita.
6 S'illo asaa bolla pirddeeddita; k'ay Aa wod'eeddita; I
hinttenanna ek'ettenna.

Godaa laa'entso Yuussaa Danddayan Naagiyaawaa

7 Hewaa diraw, taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, Go-
day yaana gakkanaw genc'c'ite; biittaa goshiyaawe adilliyaa
iraynne assuuraa iray yaana gakkanaw genc'c'iide, al"o kat-
saa I wooti naagiide gatsi akkintto be'ite.
8 Hinttekka k'ay genc'c'ite; hintte wozanaa minisite. Ayaw
gooppe, Godaa yuussay matatteedda.
9 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, S'oossay hintte
bolla pirddenna mala, ittuu ittuwaa bolla zuuzummoppite.
Be'ite, pirddiyaawe penggiyaan ek'k'eedda.
10 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, waayiyaassinne
genc'c'aw leemisuwaa gideeddawantta, Godaa suntsan
haasayeedda nabatuwaa hassayite.
11 Be'ite, danddayiide genc'c'eeddawantta nuuni anjjet-
teeddawantta geetto. Iyyooba genc'c'aa hintte siseeddita;

4:13 Lem. 27:1 **5:4** Zar. 24:14-15

k'ay Goday aw wurssetsaan immeeddawaakka beeddita. Ayaw gooppe, Goday maarotaynne k'aretay kumeeddawaa.

12 Shin ubbaappe kase, taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, saluwaan gidina, woy sa'aan gidina, woy hara c'aak'uwaan gidina, ayankka c'aak'k'oppite. Shin S'oossaa pirddan hintte gelennaadan, hintte yewuu Ee giyaawaa gidooppe, «Ee» giite; gidenna giyaawaa gidooppe, «Gidenna» giite.

13 Hintte giddon waayettiyaa uray ooninne de'ooppe, S'oossaa woosso; nashettiyaa uray ooninne de'ooppe, yes's'iide galato.

14 Hintteppe sakettiyaa uray ooninne de'ooppe, ammaniyaa asaa kaaletsiyaa c'imatuwaa barekko s'eeso; unttunttu Godaa suntsan zayitiyaa Aa okkiide, aw S'oossaa woossino.

15 Ammanuwaan S'oossaa woosseedda woosay hargganchchaa patsana; Godaykka Aa harggiyaappe dentsana; k'ay nagaraa I ootseeddawaa gidooppekka Goday aw atto gaana.

16 Hewaa diraw, hintte pas'ana mala, hintte nagaraa ittuu ittoo paas'itenne ittuu ittoo S'oossaa woossite; s'illo asaa woosay wolk'k'aama oosuwaa ootsee.

17 Eelaas nu mala asaa. Iray sa'aan bukkennaadan, I minisiide, S'oossaa woossina heezzu laytsanne usuppun agenaa sa'aan iray bukkibeenna.

18 Laa'entsuwaa S'oossaa I woossina, saluwaappe iray bukkeedda; sa'aykka bare katsaa mokkeedda.

19 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hintteppe ooninne tumuwaappe wora booppe, k'ay ittuu Aa guyye he tumuwaakko zaarooppe,

20 nagaranchchaa Aa balaa ogiyaappe zaariyaa ooninne Aa shemppuwaa hayk'uwaappe ashshanawaanne daro nagaraa kammanawaa ero.

5:11 Yob. 1:21-22; 2:10; Maz. 103:8 **5:17** 1 Kat. 17:1; 18:1 **5:18** 1 Kat. 18:42-45
5:20 Lem. 10:12; 1 P'es'. 4:8

P'es'iroosi
S'aafeedda Koyro Kiitaa
Geluwaa

Yesuusi kiitteedda P'es'iroosi s'aafeedda koyro kiitay s'aafetteeddawe, he kiitaa giddon «Dooretteedda S'oossaa asatuwaa» geetettiide s'eesettiyaanne K'eeri Iisiyaan huup'issa bagga shaakuwaan laaletteedda ammaniyaawanttussa. Ha kiitaa waanna k'ofay, ammanuwaa gaasuwaan metuunne waayyii gakkeeddawantta minisanaassanne mentsetsanaassa. S'aafii hawaa ootsiyaawe Aa hayk'uwaa, Aa dendduwaa, Aa laa'entso yuussaa odiyaa Yesuusi Kiristtoosa mishiraachchuwaa k'aalaa nabbabiyaawantta hassayissiyaawaana. Unttunttu Yesuusi Kiristtoosa de'uwaa leemisuwaadan akkiide, metuwaa genc'c'iide aad'd'anaadan hassayissee. Hawaanna ittippe gatsiyaa wode, metuu unttunttu ammanuwaa s'alttatetsaa paac'c'iyaawaanne Yesuusi Kiristtoosi k'onc'c'iyaa gallassi unttunttu bessiyaa gatiyaa akkanaw de'iyaawaa unttuntta hassayissee.

S'aafii, unttunttu metuwaan genc'c'ana mala mentsetsiyaawaa bollaakka, Kiristtoosa kaalliyaawanttu de'iyaawaadan unttunttu de'anaadan k'ofissee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-2*
S'oossaa ashshuwaabaa *1:3-12*
Geeyyeedda de'uwaa de'anaadan imetteedda mak'k'uwaa *1:13—2:10*
Metuwaa wode ammaniyaa Asay ootsana bessiyaa aawotetsaa *2:11—4:19*
Ammaniyaa asaa ashikketetsaanne oosuwaa *5:1-11*
Wurssetsaa k'utiyaa *5:12-14*

1 Taani, Yesuusi Kiristtoosi kiitteedda P'es'iroosi, S'oossay dooreedda asatoo P'ans's'oosa gadiyaan, Galaatiyaa gadiyaan, K'ap'p'adook'iyaa gadiyaan, Iisiyaa biittaaninne Biitaaniyaa gadiyaan betiyaan de'iyaawanttoo dabddaabbiyaa s'aafay.

2 Yesuusi Kiristtoosaw hintte azazettana malanne Aa suutsan geeyyana mala, S'oossay Aawuu dooreedda hinttenttoo bare Ayyaanan geeshsheeddawanttoo, aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay gido.

De'uwaa Immana Geedda Hidootaa

3 Nuuni S'oossaa, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa Aawuwaa, bare maarotetsaa daruwaadankka nuuna laa'entsuwaa yeleeddawaa, Yesuusi Kiristtoosa hayk'uwaappe

dentseeddawaan nuw de'uwaa hidootaa immeeddawaa galateetto.

4 K'ay S'oossay hinttenttoo immana daro laatay wook'k'ennawe, bayennawenne d'ayennawe saluwaan naagee.

5 Hewekka hinttenttoo, S'oossaa wolk'k'aan ammanuwaan naagetti uttiide, atotetsaw giigeeddawanttoo wurssetsaa wodiyaan k'onc'c'anawaa.

6 Ha"i guutsaa wodew haray atto dumma dumma paac'iyaan hintte paac'ettanaw koshshooppekka, hawaan daro nashettite.

7 Hewe haray atto, tamaan yeggina d'ayiyaa work'k'aappekka hintte ammanuu daro al"onne bali bayinnawaa gidiyaawaa bessanaassa; yaatiide Yesuusi Kiristtoosi beettiyaa wode, galataa, bonchchuwaanne sabaa hintte akkana.

8-9 Hintte Aa erana d'ayooppekka, siik'iita; hintte ha"i Aa be'ana d'ayooppekka, ammaniita. K'ay hintte hintte ammanoo polo gidiyaa hintte shemppuwaa atotetsaa akkiyaa diraw, odanaw danddayettenna bonchchuu kumeedda nashechchaa nashettiita.

10 S'oossay hinttenttoo immana aad'd'o keekatetsaabaw timbbitiyaa odeedda nabatuu loytsi biddiide, ha atotetsaabaa koyyeeddino.

11 Unttunttun de'iyaa Kiristtoosa Ayyaanay Kiristtoosa tuggaabaanne hewaappe guyyiyaan yaana bonchchuwaabaa kasetiide markkattiidde, awude woy waaneedda wodiyaan yaanenttonne akeekisseeddawaadan, unttunttu koyyeeddino.

12 He timbbitiyaa odiyaawanttu ootseedda oosuu hinttessappe attin, unttunttu huup'iyaassa gidennawaa S'oossay unttunttoo k'onc'c'isseedda; ha"i hintte siseedda mishiraachchuwaa k'aalaa hinttenttoo odeedda asatuu, barew saluwaappe kiitetteedda Geeshsha Ayaanaa wolk'k'an odeeddino. Hewaa kiitanchchatuukka be'anaw amottiino.

Geeshshatetsaan De'iyaawaa

13 Hewaa diraw, oosuwaa ootsanaw hintte wozanaan k'ofaa giigissiidde hintte huup'iyaa naagite. Yesuusi Kiristtoosi k'onc'c'iyaa wode aad'd'o keekatetsaa hintte akkiyaa diraw, kumentsaa hidootaan naagite.

14 S'oossaw azazettiyaa naanaadan; hintte kase erennaan amotteedda amuwaa kaalloppite.

15-16 Shin hinttena s'eeseedda S'oossay geeshsha gideeddawaadan, hinttekka hintte oosuwaa ubbaan geeshsha

gidite. S'oossaa Mas'aafan, «Taani geeshsha gidiyaa diraw, hinttekka geeshsha gidite» geetettiide s'aafetteedda.
17 Asaa huup'iyaan huup'iyaan deemuwaa s'eellennan Aa
oosuwaadan pirddiyaa S'oossaa woossiidde hintte, «Nu Aab-
boo» giide Aa s'eesiyaawaa gidooppe, ha alamiyaan bete
gidiide hintte de'iyaa wodiyaan yashshatetsaan de'ite.
18-19 Hintte hintte aawotuwaappe laatteedda patsenna
de'uwaappe wozetteeddawe, d'ayiyaa biraa woy work'k'aa
malaana gidennawaa eriita; borisiyaabay woy k'itay
bayinna dorssaa suutsaadan, al"o Kiristtoosa suutsan hintte
wozetteeddita.
20 S'oossay sa'ay med'ettanaappe kase Kiristtoosa doori
wotseedda; shin hintte diraw, ha wodiyaa wurssetsaan I
beetteedda.
21 Hintte ammanuunne hintte akkana giide nashechchan
naagi utteeddabay S'oossaan de'ana mala, S'oossay
hayk'uwaappe Aa dentsiide, aw bonchchuwaa
immeeddawaa aan ammaniita.
22 Tumatetsaw hintte azazettiyaawan, lo"a malatiyaa
iitatetsay bayinnaan hintte ishatuwaa siik'anaw hintte
huup'iyaa geeshshiide, ittuu ittuwaanna minisiide
wozanaappe siik'ettite.
23 Hintte hayk'k'iyaa zeretsaappe laa'entsuwaa
yelettibeykkita; shin med'inaw de'iyaawaanne sintsawukka
de'ana S'oossaa k'aalaan hayk'k'enna zeretsaappe
yeletteeddita.
24 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Asay ubbay maataa
mala; Aa bonchchuu ubbaykka maataa c'iishshaa mala.
Maatay melee; c'iishshaykka k'ok'k'ofettee.
25 Shin Godaa k'aalay med'inaw de'ee» yaagee. Hawe
hinttenttoo Goday odeedda mishiraachchuwaa k'aalaa.

2

De'uwaa Shuchchaanne Geeshsha Asaa

1 Hewaa diraw, hintteppe iitatetsaa ubbaa, c'immiyaawaa
ubbaa, lo"a malatiyaa iitatetsaa, k'anaatiyaanne zigirssaa
ubbaa diggite.
2-3 Goday keeka gideeddawaa hintte de'uwaan
be'eeddawaa gidooppe, ha"i yeletteedda gac'ino
naanatuwaadan, ushiidde dic'c'anawunne attanaw s'illo
gideedda ayaanaa maatsaa laamotite.
4 Godaakko de'o shuchchaakko shiik'ite. Asay Aa is's'eedda;
shin S'oossaa matan I dooretteedda al"o.
5 Hinttekka k'ay de'o shuchchaadan, geeshsha k'eesaa gidi-
ide, Yesuusi Kiristtoosa baggana S'oossaa nashechchiyaa

1:15-16 Wog. 11:44-45; 19:2 **1:24** Isa. 40:6-8 **2:2-3** Maz. 34:8

ayaanaa yarshshuwaa S'oossaw yarshshanaw, hintte hintte huup'ew ayaana keetsaadan kees'ettite.

6 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay, «Be'ite, taani S'iyoone giyaa katamaan golliyaa godaa s'ap'uwaa minisiyaa, dooretteedda, al"o shuchchaa wotsay; aan ammaniyaa ooninne yeellatenna» yaagee.

7 Hewaa diraw, ha shuchchay hinttenttoo ammaniyaawanttoo daro al"a; shin ammanennawanttoo, «Gimbbiyaawanttu kad'eedda shuchchay godaa s'ap'uwaa minisiyaa, ubbaappe aad'd'iyaa shuchchaa gideedda» yaagee.

8 K'aykka, «Ha shuchchay asaa d'ubbiyaa shuchchaanne asaa kunddissiyaa zaallaa» yaagee; unttunttu S'oossaa k'aalaa ammanenna diraw, unttunttoo kasenna k'ofetteeddawaadan d'ubetteeddino.

9 Shin S'oossay d'umaappe maalalissiyaa bare poo'oo hinttena s'eeseedda; hintte Aa ooratsa oosuwaa odanaw dooretteedda zare; hintte kaatiyaa k'eesatuwaa; geeshsha asanne S'oossaw buzo asaa.

10 Hintte kase S'oossaa asaa gidikkita; shin ha"i hintte Aa asaa; hintte kase maarotetsaa akkibeykkita; shin ha"i maarotetsaa akkeeddita.

S'oossaa Ayilatuwaa

11 Ta dabbatoo, hintte ha sa'aan imatsaanne bete gidiide de'iyaawantta gideeddawaadan, ubbaa wode hintte shemppuwaanna olettiyaa asatetsaa amuwaappe hintte haakkana mala, taani hinttena woossay.

12 Amanenna Asay hinttena iitabaa ootsiyaawanttudan zigiriyaa wode, Kiristtoosi yiyaa gallassi hintte lo"o oosuwaa unttunttu akeekiide, S'oossaa galatana mala, hintte de'uwaa unttunttu giddon loytsi naagite.

13 Godaa diraw, asaa higgiyaa ubbaw moodettite; kaatiikka ubbaappe bolla gidiyaa diraw, aw moodettite.

14 K'ay gadiyaa mooddiyaawanttookka moodettite. Ayaw gooppe, unttunttu iitabaa ootsiyaawantta muranawunne lo"obaa ootsiyaawantta galatanaw kaatiyaappe kiitetteeddino.

15 Ayaw gooppe, S'oossay hintte hintte lo"o oosuwaan kad'iyaa eeyaa asatuwaa haasayaa c'o"u udanawaa koyyee.

16 Ayiletetsaappe kesiide, S'oossaa ayiliyaadan de'iteppe attin, he ayiletetsaappe keseeddawaa iitatetsaa gentsiyaawaa ootsoppite.

17 Asaa ubbaa bonchchite. Hintte ishatuwaa siik'ite. S'oossaw yayyite. Kaatiyaa bonchchite.

2:6 Isa. 28:16 **2:8** Isa. 8:14-15 **2:9** Kes. 19:5-6; Isa. 43:20, 21; Zar. 4:20; 7:6; 14:2; Tit. 2:14; Isa. 9:2 **2:10** Hos. 2:23

Kiristtoosa Gakkeedda Metuwaa Leemisuwaa

18 Ayilatoo, hintte lo"o godatuwaa s'alalawunne ashikke godatuwaa s'alalaw gidennaan, iitatookka daro yayyiide moodettite.

19 Ayaw gooppe, Asay naak'k'iyaa wode waayettiyaa uray S'oossaa k'oppiide, oge baynnaan naak'ettooppe S'oossay Aa anjjana.

20 Ayaw gooppe, hintte nagaraa ootsina, hinttena dechchiyaa wode, hintte danddayooppe, hinttenttoo ay galatay de'ii? Shin lo"obaa ootsiide waayiyaa hintte danddayooppe, S'oossay hinttena hewoo anjjana.

21 S'oossay hinttena s'eeseeddawe hewaa diraassa; ayaw gooppe, Kiristtoosi hinttenttoo waayettee; hintte Aa k'atamaa kaallana mala, hinttenttoo leemisuwaa gideedda.

22 Nagaraa I ootsibeenna; bare doonaappe wordduwaa haasayibeenna.

23 Asay barena boriyaa wode, zaariide boribeenna; waayettiyaa wodekka manddibeenna. Shin s'illuwaa pirddiyaa S'oossaw barena aatsiide immeedda.

24 Nuuni nagaraw hayk'k'iide, s'illotetsaw de'ana mala, Kiristtoosi bare huup'ew bare ashuwaan nu nagaraa mask'k'aliyan tookkeedda; hintte Aa maytsaan pas'eeddita.

25 Ayaw gooppe, hintte ogii baleedda dorssaa mala; shin ha"i hintte shemppuwaa heemmiyaawaakkonne naagiyaawaakko simmeeddita.

3

Asinaabaanne Machchiyaabaa

1-2 Hewaadankka machchetoo, hintte asinatuwaappe S'oossaa k'aalaw azazettena ittuu ittuu de'ooppekka, hintte palumettennan, unttunttu hintte yashshatetsaanne hintte geeshsha de'uwaa be'iide s'oonettana mala, unttunttoo moodettite.

3 Hintte hintte huup'iyaa al"obaan giigissiyaawaaninne work'k'aa wotsiyaawaan woy al"o mayuwaa mayiyaawaan hinttenttu bolla bagga loytsoppite.

4 Shin hintte garssan k'osetteedda asatetsaa lo"otetsay S'oossaa sintsan hinttenttoo daro al"o gidiide, d'ayenna ashikkenne woppu geedda ayaanaa gido.

5 Ayaw gooppe, hewaadan S'oossaan hidooteedda geeshsha mac'c'a asatuu beni wode barenttu asinaw moodettiide, barentta daro loytseeddino.

2:22 Isa. 53:9 **2:23** Isa. 53:7 **2:24** Isa. 53:5 **2:25** Isa. 53:6

6 Hewaadan Saara Abraahaama, «Ta godaw» yaaga
s'eesaadde, aw azazettaaddu; hinttekka ittibawunne
yayyenaan lo"obaa ootsooppe, I naanatuwaa.
7 Hewaadan asinatoo, hintte mac'c'a asatuwaana akeekan
ittippe de'ite. Unttunttoo daaburanchcha asatetsay de'iyaa
diraw, unttuntta bonchchite; hintte woosay d'ubettenna
mala, S'oossay immeedda de'uwaa aad'd'o keekatetsaa unt-
tunttu hinttenanna ittippe laattino.

Lo"obaa Ootsiidde Metuwaa Akkiyaawaa

8 Wurssetsaan, ubbay itti k'ofaan de'ite. Ittuu ittoo
k'arettite; ishatuwaadan siik'ettite; k'ay ittuu ittoo
keekiyaawanttanne hintte huup'iyaa kawushshiyaawantta
gidite.
9 Iitaa diraw iitaa woy shek'aa diraw shek'aa zaaroppite;
hewaa aggiide, S'oossay hinttenttu anjjuwaa laattanaadan
hinttena s'eeseedda diraw, anjjite.
10 Ayaw gooppe, S'oossaa Mas'aafay hawaadan
yaagee; «De'uwaa dosiyaawenne lo"o gallassaa be'anaw
koyyiyaawe oona gidooppenne bare ins's'arssan iitabaa
haasayiyaawaanne wordduwaa odiyaawaa aggo.
11 «Iitabaa ootsiyaawaa aggiide, lo"obaa ootso; sarotet-
saakka loytsi koyyonne kaallanaw baas'eto.
12 «Ayaw gooppe, Godaa ayfii s'illotuwaakko s'eellee; k'ay Aa
haytsay ubbaa wode unttunttu woosaw dooyaa de'ee. Shin
Goday iitabaa ootsiyaawantta bare hank'k'uwaa som"iyaan
s'eellee» yaagee.
13 Hintte lo"obaa ootsanaw amottooppe, hinttena
k'ohanawe oonee?
14 Shin haray atto, s'illotetsaa diraw hintte waayet-
tooppekka, anjjetteeddawantta. Asaw yayyoppitenne
hirggoppite.
15 Shin Kiristtoosa hintte wozanaan bonchchitenne Aa
hintte Godaa ootsite. S'oossay hinttenttoo hidooteedda de'oo
gaasuwaa oochchiyaa oossinne zaaruwaa immanaw ubbaa
wode giigi uttite;
16 shin hewaa ashikketetsaaninne yashshatetsaan ootsite.
K'ay Kiristtoosan hintte de'iyaa lo"o de'uwaa iitabaa ootseed-
dawaadan, hintte bollan iitabaa haasayiyaa Asay bare zi-
giriyaawaan yeellatana mala, hintte wozanay geeshsha gido.
17 Ayaw gooppe, S'oossay geeddawaa gidooppe, iitabaa oot-
seedda diraw waayettiyaawaappe, lo"obaa ootseedda diraw
waayettiyaawe keeka.
18 Ayaw gooppe, Kiristtoosi nuuna S'oossaakko afanaw,
barew s'illo gidiidde, makkalanchchatuwaa diraw, itti gede

3:6 Dom. 18:12 **3:10** Maz. 34:12-16 **3:14** Mat. 5:10; Isa. 8:12-13

ubbaa nagaraw hayk'k'eedda; I bare asatetsan hayk'k'eedda; shin ayyaanan pas'eedda.

19 K'ay he Ayyaanan, k'ashuwaan de'iyaa ayyaanatuwaakko biide, unttunttoo k'aalaa odeedda.

20 He ayyaanatuu amareeda, hosppun asatuu haatsaan atteedda markkabiyaa Nohe kees's'ishshin, S'oossay danddayiide gam"eedda wode, S'oossaw azazettibeena asaa ayyaanatuwaa.

21 Hewe s'ink'k'ataw leemisuwaa gidiide, hinttena ha"i ashshee; suure wozanaappe S'oossaa woossiyaawaappe attin, bollaa k'itaa meec'c'iyaawaa gidenna; hewe hinttena Yesuusi Kiristtoosi hayk'uwaappe denddeeddawaan ashshee.

22 Saluwaa biide S'oossaappe ushechcha baggan I uttiide, kiitanchchaa ubbaa, maataanna de'iyaawanttanne wolk'k'aamatuwaa mooddee.

4

Geeshshatetsaan De'ana De'uwaabaa

1 Hewaa diraw, Kiristtoosi bare ashuwaan nuw waayetteedda diraw, hinttekka he k'ofaan danc'c'ettite. Ayaw gooppe, bare ashuwaan waayetteedda uray nagaraa ootsiyaawaa aggeedda.

2 Hawaappe sintsan, ha sa'aan shemppuwaanna de'anaw atteedda wodiyaan, S'oossay koyyiyaawaadan de'anaw bessiyaawaappe attin, asaa amuwaadan de'anaw bessena.

3 Ayaw gooppe, ammanenna Asay ootsanaw dosiyaawaa hintte ootsiidde, woshummanaw kajjeeliyaawaan, amuwaan, matsuwaan, yetsaan, ushshaan, pokkiyaa eek'aw goyinniyaawan, de'eedda kase aad'd'eedda wodii hinttenttoo gidanawaa.

4 Ammanenna asaana hintte shoray bayinna oosuwaa ittippe ootsenna diraw maalalettiide, hinttena boriino.

5 Shin unttunttu pas'a de'iyaa asaa bollanne hayk'k'eedda asaa bolla pirddanaw giigi utteedda S'oossaw zaaruwaa immana.

6 Hayk'k'eedda asay* bare asatetsan Asay pirddettiyaawaadan pirddettanawunne k'ay ayyaanan S'oossay de'iyaawaadan de'anaw, wonggalaa mishiraachchuu unttunttoo hewoo odetteedda.

S'oossay Immeedda Imotatuwaa Loytsi Ayissiyaawaa

7 Ubbabawukka wurssetsay matatteedda. Hewaa diraw, S'oossaa woossanaw k'ofaan geeyyiide, hinttena naagitenne minnite.

3:20 Dom. 6:1–7:24 * **4:6** *Hayk'k'eedda asay:* Yesuusa ammananaappe kasenna hayk'k'eeddawantta woy Nohe wode asatuwaa. 3:19 s'eellite.

8 Siik'uu daro nagaraa kammiyaa diraw, ubbabaappe aatsiide ittuu ittuwaanna wozanaappe siik'ettite.
9 Zuuzummennan ittuu ittuwaa imatsatetsaan mokkite.
10 Hintte huup'iyaan huup'iyaan S'oossaappe dumma dumma aad'd'o keekatetsaa akkeeddawaadankka, S'oossaa dumma imuwaa hadaraa loytsi kesiyaawanttudan, ittuu ittoo ootsite.
11 Yesuusi Kiristtoosa baggana ubbabaan S'oossay galatettana mala, ooninne odiyaawaa gidooppe, k'aalaa S'oossaappe akkiide odiyaawaadan odo. K'ay ooninne maaddiyaawaa gidooppe, S'oossay aw immiyaa wolk'k'an maaddo. Bonchchuunne godatetsay S'oossaw med'inaappe med'inaw gido. Amen"i.

Metuwaa Wode Minniyaawaa

12 Ta siik'atoo, hintte giddon tamaadan guuddiidde paac'c'iyaa waayyii yiyaawaa ooratsabay haniyaawaadan malalettoppite.
13 Shin Kiristtoosa bonchchuu beettiyaa wode hintte nashettana mala, aanana waayettiyaawaan nashetite.
14 Asay hinttena Kiristtoosa suntsaa diraw boriyaawaa gidooppe, hintte anjjetteeddawantta; ayaw gooppe, bonchcho Ayyaanay, S'oossaa Ayyaanay, hintte bolla shemppana.
15 Hintteppe ooninne shemppuwaa wod'eeddawaadan, woy kayisuwaadan, woy iitabaa ootseedda asaadan, woy hara asaa yewuwaa geleeddawaadan waayettoppo.
16 Shin ooninne Kiristtaaniyaa gidiyaa diraw waayettooppe, Kiristtoosa suntsaa diraw, S'oossaa galatanaappe attin, yeellatoppo.
17 Ayaw gooppe, pirdday S'oossaa golliyaan doomettiyaa wodii gakkeedda. K'ay he pirdday koyiro nu bolla doomettiyaawaa gidooppe, Aa wonggalaw azazettenawanttu wurssetsay ayaa gidanee?
18 S'illo Asay tuggaan attiyaawaa gidooppe, makkalanchchaynne nagaranchchay yaatina waananee?
19 Hewaa diraw k'ay, S'oossay geeddawaadan waayettiyaawanttu lo"obaa ootsiidde, barenttu shemppuwaa hadaraa barena med'd'eedda ammanettiyaa S'oossaw immino.

5

S'oossaa Asaa Ayissanaw Imetteedda Zoriyaa

1 Simmi taani woosa golliyaa c'imatuwaanna c'ima gidiyaawenne, Kiristtoosa waayiyaa markkattiyaawe,

4:8 Lem. 10:12 **4:18** Lem. 11:31

k'ay k'onc'c'ana bonchchuwaa shaakkanawe hintte giddon de'iyaa c'imatuwaa zoray.

2 Hintte giddon de'iyaa S'oossaa wudiyaa S'oossay koyyiyaawaadan heemmite. Dosuwaanappe attin, wolk'k'an gidenna. K'ay hintte go"a s'alalaa s'eellennan, lo"o k'ofaan heemmite.

3 Wudew hintte leemisuwaa giditeppe attin, hintte heemmiyaawantta wolk'k'aan heemmoppite.

4 K'ay heemmiyaawanttu kaappuu k'onc'c'iyaa wode, bayenna bonchcho kalachchaa hintte akkana.

5 Hewaadankka yalaga asatoo, c'imatoo moodettite. Ubbaykka ittuu ittoo ootsanaw hintte huup'iyaa kawushshiyaawaa afilaadan mayyite. Ayaw gooppe, S'oossay otorettiyaawantta is's'ee; shin barena kawushshiyaawanttoo aad'd'o keekatetsaa immee.

6 S'oossay bare lo"o wodiyaan hinttena d'ok'k'u ootsana mala, wolk'k'aama S'oossaa kushiyaappe garssanna hinttena toochchite.

7 I hinttenttoo k'oppiyaa diraw, hinttena hirggissiyaa ubbabaa Aa bolla olite.

8 S'alahiyaa kaappuu, hintte morkkii, mittiyaa uraa koyyiide, gudiyaa gaammuwaadan hintte yuushshuwaan yuuyyiyaa diraw naagettitenne beegottite.

9 Sa'aan de'iyaa hintte ishatuu hewaadan waayettiyaawaa eriide, ammanuwaan minniide, aanana ek'ettite.

10 Aad'o keekatetsaa ubbaa S'oossay, bare med'inaa bonchchoo Kiristtoosi Yesuusa baggana hinttena s'eeseeddawe, amareeda wodiyaa hintte waayetteeddawaappe guyyiyaan, I bare huup'ew hinttena shiri ooratsananne minisana. K'ay I hinttena maaddananne baasi essana.

11 Wolk'k'ay med'inaappe med'inaa gakkanaw aw gido. Amen"i.

Wurssetsa Sarotaa

12 Hawe S'oossaa tumu aad'd'o keekatetsaa gidiyaawaa taani hinttenttoo markkattaaddenne hinttena zoraadde, hinttenttoo k'antsaan s'aafeedda dabddaabbiyaa ammanettiyaa ishaa gaade taani k'oppiyaa Sillaase bolla kiittaad; he aad'd'o keekatetsan minneeddita.

13 Hinttenana ittippe dooretteedda Baabloonen* de'iyaa woosa golliyaa asaynne ta na'ay Mark'k'oossi hinttena «Saro saro» giino.

14 Siik'uwaa yeretaa yerettiidde, ittuu ittuwaa sarotite.

Hinttew, Kiristtoosanna ittuwaa gideeddawanttoo ubbatoo sarotetsay gido. Amen"i.

5:5 Lem. 3:34 * **5:13** *Baabloone:* Sas'aa Mas'aafaa k'ofaadan, ha suntsay Roome guussaa gidennaan aggena.

P'es'iroosi
S'aafeedda Laa'entso Kiitaa
Geluwaa

Yesuusi kiitteedda P'es'iroosi s'aafeedda laa'entso kiitay s'aafetteeddawe, dumma dummasaan de'iyaa, beni ammaniyaa asatuwaassa. Kiitaw huup'e k'ofay worddo asttamaaratuwaa iita oosuwaanne unttunttu timirttiyaa gaasuwaan med'etteedda pokko de'uwaa ek'ettiyaawaa. Med'etteedda metatuwaa k'aaranaw maado gidiyaawe Yesuusa barenttu ayifiyaan be'eeddanne I tamaarissiyaa wode barenttu haytsaan siseedda asatuu tamaarisseedda timirttiyaa baggana S'oossaabaanne Godaa Yesuusi Kiristtoosawaa ammantsiyaa eraa demmiyaawaa. S'aafii dumma naagiide odeeddabay, «Kiristtoosi laa'entso yeenna» yaagiyaa wordduwaa timirttiyaabaa. Hewaa s'eelliyaawaan haasayiidde, «Kiristtoosi simmiide yeennaan gam"eeddawe, S'oossay, Asay ubbay bare nagaraappe simmanawaappe attin, ooninne d'ayanawaa koyyenna diraassa» yaagee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-2*
Ammaniyaa asaa s'eessaa *1:3-21*
Worddo Asttamaaratuwaa *2:1-22*
Yesuusa laa"entso yuussaa *3:1-18*

1 Taani Simooni P'es'iroosi, Yesuusi Kiristtoosa s'illotetsaa
baggana nuwaa mala ammanuwaa akkeeddawanttoo, ha
dabddaabbiyaa s'aafay.
2 S'oossaanne nu Godaa Yesuusa hintte eriyaawan aad'd'o
keekatetsaynne sarotetsay hinttenttoo palahiide gido.

S'oossaa S'eessaanne Aa Dooruwaa

3 Nuuni S'oossaa bonchchuwaanne lo"otetsaa
laattana mala, nuuna s'eeseeddawaa nuuni eriyaawan,
de'uwaassinne S'oossaa malatussaw nuuna koshshiyaawaa
ubbaa S'oossaa wolk'k'ay nuw immeedda.
4 Hintte Aa imuwaa baggana sa'aan de'iyaa bayizziyaa
amuwaappe kessi akkanaaddaaninne S'oossaa S'oossatetsaa
laattanaadan, I bare immana geedda daro wolk'k'aamanne
al"o imuwaa nuw immeedda.
5 Hewaa diraw, hinttena bessiyaawaa ubbaa min ootsiidde,
hintte ammanuwaa bolla lo"otetsaa, lo"otetsaa bolla eratet-
saa,
6 eratetsaa bolla hinttena naagiyaawaa, hinttena
naagiyaawaa bolla genc'c'aa, genc'c'aa bolla S'oossaa
malatiyaawaa,

7 S'oossaa malatiyaawaa bolla ishatetsaa siik'uwaa, ishatetsaa siik'uwaa bolla siik'uwaa gujjite.
8 Ayaw gooppe, hawanttu hinttenttoo loytsi dariyaawaa gidooppe, hinttena Godaa Yesuusi Kiristtoosa eratetsan tishshanne ayifiyaana de'iyaawantta ootsana.
9 Shin hewanttu baynna uray bare matan de'iyaawaa s'alalaa demmee; k'ay I k'ook'aa; I kase ootseedda nagaray atto geetetteeddawaa dogeedda.
10 Hewaa diraw, taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, hinttena S'oossay s'eeseeddawaanne dooreeddawaa loytsi erissanaw, kasewaappe aad'd'i minnite; ayaw gooppe, hintte hewaa ootsiyaawaa gidooppe, d'ubettikkita.*
11 Hewaadan k'ay nu Godaanne nuuna ashshiyaa Yesuusi Kiristtoosa med'inaa kawutetsaa geliyaa kumentsaa maatay hinttenttoo imettana.
12 Hewaa diraw, hintte ha yewatuwaa eriyaawaa gidooppekka, k'ay hintte oyk'k'eedda tumuwaan minneeddawantta gidooppekka, taani hinttena ha yewatuwaa ubbaa wode hassayissiyaawaa aggikke.
13 Taani pas'a de'eedda keenan, hinttena hassayissaade k'aasetsanaw koshshiyaawaa taw malatee.
14 Nu Goday Yesuusi Kiristtoosi taw k'onc'c'iyaan odeeddawaadan, taani ha hayk'k'iyaa asatetsaa gam"ennan k'aara olanawaa eray.
15 Taani hayk'k'eeddawaappe guyyiyaan gidinakka, hintte ha yewatuwaa ubbaa wode k'oppanaw danddayana mala, taw danddayetteeddawaa ubbaa ootsana.

Kiristtoosa Bonchchuwaa Bare Ayifiyaan Be'eedda Markkatuwaa

16 Nuuni Aa wolk'k'aama bonchchuwaa nu ayfiyaan be'iide odettooppe attin, med'd'i akkeedda tossaan nu Godaa Kiristtoosa wolk'k'aanne yuussaa hinttenttoo odibeykko.
17 Ayaw gooppe, daro wolk'k'aama bonchchuwaappe, «Taani aan daro nashettiyaa ta siik'o Na'ay hawaa» yaagiyaa kooshshay yeedda wode, S'oossaa Aawuwaappe bonchchuwaanne galataa I akkeedda.
18 K'ay nuunikka geeshsha deriyaa bollan aanana de'iidde, he kooshshay saluwaappe yeeddawaa siseeddo.
19 Asay hewaappe loytsi aad'd'iyaa timbbitiyaa odiyaawanttu haasayeedda nuuna loytsi ammantsiyaa k'aalay nuw de'ee; hintte he k'aalaa naagiyaawaa gidooppe loytseeddita. Ayaw gooppe, hewe sa'ay wonttana gakkanaassinne wontta s'oolinttiyaa poo'uu hintte

* **1:10** ***D'ubettikkita:*** Nagaraan kunddikkita.

wozanaan poo'ana gakkanaw, d'umaan poo'iyaa poo'uwaa mala.
20 Ubbaappe kasetiide, hawaa erite; S'oossaa Mas'aafan
s'aafetteedda timbbitiyaa odeeddawaa ooninne barekka bil-
lanaw danddayenna.
21 Ayaw gooppe, timbbitiyaa odeeddawe ubbay geeshsha
asatuu Geeshsha Ayyaanay kaaletsina, S'oossaa k'aalaa
haasayeeddinoppe attin, asaa sheniyaan haasayettibeenna.

2

Worddo Asttamaaratuwaa

1 Shin timbbitiyaa odiyaa worddatuu asaa giddon kase
de'iyaawaadan, hintte giddonkka wordduwaa tamaaris-
siyaawanttu de'ana. Unttunttu barena wozeedda, Godaa
kaddiide, bayizziyaa worddo timirttiyaa ahana; k'ay unt-
tunttu akeekena bashshaa barenttu bolla ahana.
2 K'ay daro Asay yeellayiyaa unttunttu iita ogiyaa kaallana;
unttunttu gaasuwaan tumuwaa ogii borettana.
3 Wordduwaa tamaarissiyaa hewanttu shaloo
yaaretiyaawaan barenttu med'd'i akkeedda tossaan hinttena
bonk'k'ana; benippe doommiide, unttunttu pirdday giigi
utteedda; unttuntta d'ayissiyaawe beegottiide naagee.
4 Nagaraa ootseedda kiitanchchatoo S'oossay
k'arettennaan, pirddaa gallassay gakkanaw d'uma ollaan
unttunttu k'ashetti utteedda Gaannamiyan yeggeedda.
5 S'oossay nagaranchchatuwaa bolla bashshaa haatsaa
yeddeeddappe attin, beni asaw keekibeenna; shin
s'illotetsaabaa odeedda Nohanne hara laappu asatuwaa
ashsheeda.
6 S'oossay Sodoomaanne Gamoora giyaa katamatuwaa bi-
ittaa bidintsaa ootsiide, guuddi d'ayissiide, nagaranchcha
gidiyaawantta gakkanabaw leemisuwaa ootseedda.
7 Higgew azazettena tunatetsaa ootsiyaa asatuwaa giddon
tuggattiide de'iyaa s'illuwaa Loos'a S'oossay ashsheeda.
8 He lo"o bitanii unttunttu giddon de'iidde, unttunttu
ootsiyaa iita oosuwaa gallassi gallassi be'eedda wodenne
siseedda wode Aa lo"o wozanay un"etteedda.
9-10 Hewaa gidooppe, Goday S'oossaw goyinniyaa asatuwaa
paac'iyaappe wooti ashshanentto eree; nagaranchchatuwaa
k'ay ubbaappe aatsiide, tuna amuwaan ashuwaa
amuwaa kaalliyaawanttanne k'ay S'oossaa wolk'k'aa
kad'iyaawantta, pirddaa gallassay gakkanaw Goday
muriidde wotsanawaakka eree.

2:5 Dom. 6:1—7:24 **2:6** Dom. 19:24 **2:7** Dom. 19:1-16

Wordduwaa tamaarissiyaa hewanttu s'alanne otoranchcha gideeddawaan, bollan de'iyaa bonchcho med'etaa boriinoppe attin, bonchchikkino.

11 He wordduwaa tamaarissiyaa asatuwaappe daro minonne wolk'k'aama gidiyaa kiitanchchatuukka unttuntta Godaa sintsan boriyaan mootanaw koyyikkino.

12 Shin he asatuu oyk'k'ettiide d'ayanaw yeletteedda barenttu med'etaan wozanay bayinna wora do'atuwaadan haniino; unttunttu erennabaa boriino; k'ay barenttu bayizzuwan, unttunttu c'oo d'ayana.

13 Unttunttu barenttu med'd'eedda metuwaan metootana; gallassi yes's'iidde duriyaawaa nashechchiyaabaa giide k'oppiino; unttunttu kawushissiyaawanttanne tunatuwaa gidi uttiide, hinttenanna miyaa k'umaa muussaan nashettiino.

14 C'aaratiyaa mac'c'a asaa s'eelliyaawaa aggena ayfii unttunttoo de'ee; k'ay nagaraa ootsiyaawaakka aggikkino. Ammanuwaan minnibeenna asaa c'immiino. Amuwaa dooyeedda wozanay unttunttoo de'ee; unttunttu shek'etteeddawantta.

15 Suure ogiyaa aggiide baleeddino. Bi'oora na'aa Balaama ogiyaanna beeddino; Balaami makkalaan miishshaa akkanaw koyyeedda.

16 I timbbitiyaa odiyaawaa; shin Aa nagaraa diraw, Aa harii asaadan haasayan seeriide, gooshshaa mala hanuwaappe Aa te"eedda.

17 He asatuu meli diggeedda pulttuwaa mala; k'ay gotuu tookkiide afiyaa shaariyaa mala; S'oossay unttunttoo sakkana d'umaa giigissi wotseedda.

18 Ayaw gooppe, unttunttu melanne otoro haasayaa haasayiino; baliidde de'iyaa asaappe kesi yeeddawantta wolk'k'aama ashuwaa amuwaan c'immiino.

19 Unttunttu barew bashshaa amuwaanna de'iidde unttuntta, «Hintte ayiletetsaappe kesana» yaagiino; ayaw gooppe, itti Asay barena s'ooneeddabaw ayawunne ayiliyaa.

20 Unttunttu nu Godaanne nuuna ashshiyaa Yesuusi Kiristtoosa eratetsan ha sa'aa tunatetsaappe kessi akkeeddawaappe guyyiyaan, guyye simmiide, aan d'ubettiide s'oonettiyaawaa gidooppe, kase de'iyaa de'uwaappe guyyewe unttunttoo iitana.

21 Ayaw gooppe, unttunttoo imetteedda geeshsha azazuwaa eriidde aggiyaawaappe unttunttu s'illotetsaa ogiyaa erennaan aggintto lo"a shin.

22 «Kanay bare c'ooshshaakko guyye simmee» giyaa leemisuunne k'ay, «Meec'etteedda guduntsay guyye simmiide,

2:15 Pay. 22:4-35

urk'k'aan gonddorettee» giyaa leemisuu tuma gidiyaawaa unttuntta gakkeeddawe bessee.

3

Goday Yesuusi Yaana Nashechchaa

1 Ta siik'atoo, hawe taani hinttenttoo s'aafeedda laa'entso dabddaabbiyaa; taani he laa"u dabddaabbetuwaakka hintte suure k'ofaa k'oppanaadan dentsetsanaw hinttena hassayissanaadan s'aafaad.

2 Geeshsha gideedda nabatuu beni odeedda k'aalaa hintte hassayana malanne Goday hinttena ashshiyaawe, bare kiitteeddawanttu baggana hinttena azazeedda azazuwaa hintte hassayana mala koyyay.

3 Wodiyaa wurssetsaan, asaa toochchiyaa barenttu amuwaadan de'iyaawanttu asaa toochchiidde denddanawaa ubbaappe kasetiide erite.

4 Unttunttu, «I ‹Yaana› yaageedda. Gibeennee? Yaatina hak'an de'ii? Ayaw gooppe, nu aawotuu hayk'k'i diggeeddino; shin ubbabaykka sa'ay med'ettoodeppe doommiide de'iyaawaadankka de'ee» yaagana.

5 Daro wodiyaappe kase S'oossay haasayina, saluunne sa'ay med'etteeddawaa eriide, unttunttu akeekenaan is's'eeddino. Sa'ay haatsaappenne haatsaan med'etteedda.

6 K'ay hewaa gaasuwaan, he wode de'iyaa sa'ay he haatsaan mitetti d'ayeedda.

7 Shin ha"i de'iyaa saluunne sa'ay, S'oossaw goyinnenna asatuu pirddettiyaa gallassaynne d'ayiyaa gallassay gakkanaw takkiide, he k'aalaan tamaa naagiino.

8 Shin ta siik'atoo, ha itti yewatto dogoppite; Godaa matan, itti gallassay sha"a laytsaa mala gidiyaawaanne, k'ay sha"a laytsay itti gallassaa mala gidiyaawaa dogoppite.

9 Ittuu ittuu k'oppiyaawaadan, Goday bare ootsana geeddawaa ootsanaw takkenna; shin ooninne bare nagaraappe simmanaadan koyyeeppe attin, ooninne d'ayana mala koyyenna diraw, hinttew giide danddayaan gam"ee.

10 Shin Godaa gallassay kayisuwaadan yaana. He gallassi salotuu wolk'k'aama guntsan d'ayana; saluwaa med'etatuu wolk'k'aama seelaan siilana; sa'aynne Aa bollan de'iyaa ubbabay d'ayana.

11 Ubbabaykka hewaadan d'ayiyaawaa gidooppe, hintte ay mala asaa gidanaw bessii? Hintte de'uu geeshshanne S'oossaa malatiyaawaa gidanaw koshshee.

12 Hintte S'oossaa gallassaa naagishina, he gallassay ellekka gakkanaadan, hinttenttoo danddayettiyaawaa

2:22 Lem. 26:11 **3:5** Dom. 1:6-9 **3:6** Dom. 7:11 **3:8** Maz. 90:4

ootsite; he gallassi salotuu guudettiide d'ayananne saluwaa med'etatuukka wolk'k'aama seelaan siilana.
13 Shin nuuni S'oossay immana geedda ooratsa saluwaanne
ooratsa sa'aa s'illuu de'anasaa naageetto.
14 Hewaa diraw, ta siik'atoo, he gallassaa naagiidde, pokku-
unne yeellayiyaabay bayinnawantta gidiide, aanana sarotet-
saan de'ana mala lo"obaa ubbaa ootsite.
15 Godaa danddayay atotetsaa gidiyaawaa hintte
wozanaan k'oppite; hewaadan k'ay nu siik'o ishay
P'awuloosi, S'oossay barew immeedda aad'd'eedda eratetsan
hinttenttoo s'aafeedda.
16 Bare s'aafiyaa dabddaabbiyaan, he yewuwaabaa
s'aafiyaa wode, tamaaribeenna asatuunne minnibeenna
asatuu hara S'oossaa Mas'aafatuwaa geellayiyaawaadankka,
he dabddaabbiyaa giddon de'iyaa akeekanaw waayissiyaa
yewuwaa geellayiino. Unttunttu hewaa ootsiyaawaan
barenttu bolla bashshaa ahiino.
17 Hewaa diraw, ta siik'atoo, hintte hewaa eriyaa di-
raw, makkalanchchatuwaa balaan c'imettiide, wora beenna
malanne, k'ay minniide de'iyaa sa'aappe kunddenna mala
naagettite.
18 Shin hintte nu Godaa, nuuna ashshiyaa Yesuusi
Kiristtoosa aad'd'o keekatetsaaninne eratetsan dic'c'ite.
Aw ha"inne med'inaa gallassay gakkanaw galatay gakko.
Amen"i.

3:13 Isa. 65:17; 66:22; Sas'. 21:1

Yohaannisi
S'aafeedda Koyro Kiitaa
Geluwaa

Yesuusi kiitteedda Yohaannisi s'aafeedda koyro kiitay, laa"u huup'e k'ofatuwaa oyk'k'eedda; hewanttukka: nabbabiyaawanttoo S'oossaannanne Aa na'aa Yesuusi Kiristtoosanna ittippetetsay de'anaadan mentsetsanaassanne ha ittippetetsaa d'ayissanaw danddayiyaa worddo timirttiyaappe unttunttu haakkana mala, minisiide akeekissanaassa. He wode denddeedda worddo timirttii «Iitatetsay pulttiyaawe ha nuuni de'iyaa wolk'k'aama alamiyaanna gakettiyaa gaketsaanna gidiyaa diraw, S'oossaa Na'ay Yesuusi mulekka asaa gidanaw woy, asatetsaa eeshshay aw de'anaw danddayenna» yaagiyaawaa. He asttamaaratuu, «Atotetsaa guussay alamiyaa de'oo un"ettiyaawaappe la"a kesiyaawaa» yaagiino. Hewaa bollaakka k'ay «Iitaanne keekaa shaakkiide oyk'k'iyaawaa woy, hara asaw siik'uwaa bessiyaawaa gidooppekka, atotetsaana unttuntta gatsiyaabay baawa» yaagiino.

S'aafii ha timirttiyaa ek'ettiide, «Yesuusi Kiristtoosi polo asaa; Yesuusan ammaniyaawanttunne S'oossaa siik'iyaawanttu ubbay barenttu giddonkka ittuu ittuwaanna siik'ettanaw bessee» yaagiide odeedda.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-4*
Poo'uwaanne d'umaa *1:5—2:29*
S'oossaa naanaanne s'alahiyaa naanaa *3:1-24*
Tumuwaanne baletsuwaa *4:1-6*
Siik'uwaa oosuwaa *4:7-21*
S'ooniyaa ammanuwaa *5:1-21*

De'uwaa K'aalaa

1 Nuuni koyiruwaappe doommiide de'iyaa, nu ayifiyaan be'iide, nu kushiyan Aa bochchi be'eedda de'uwaa k'aalaabaa hinttenttoo s'aafeetto. Nuuni Aa be'eeddo; nu kushiikka Aa bochchi be'eedda.

2 He de'uu k'onc'c'ina, nuuni Aa be'iide, aabaa hinttenttoo markkatteetto; k'ay S'oossaa Aawuwaa matan de'iyaa nuw k'onc'c'eedda med'inaa de'uwaabaa hinttenttoo odeetto.

3 K'ay nuunanna hinttenttoo ittippetetsay de'ana mala, nuuni be'eeddawaanne siseeddawaa hinttenttoo odeetto; nuw Aawuwaananne Aa Na'aa Yesuusi Kiristtoosanna ittippetetsay de'ee.

1:1 Yoh. 1:1 **1:2** Yoh. 1:14

4 Nuuni nu nashechchay polettana mala, hawaa hinttenttoo s'aafeetto.

S'oossay Poo'uwaa

5 Nuuni S'oossaa na'aappe sisiide, hinttenttoo odiyaa kiitay, «S'oossay poo'uwaa; aan d'umay mulekka baawa» yaagiyaawaa.

6 Nuuni nuw aanana ittippetetsay de'ee giide d'umaan de'ooppe, nu haasayaaninne nu oosuwaan worddoteetto.

7 Shin poo'uwaan I de'iyaawaadan, nuunikka poo'uwaan de'ooppe, nuw ittoo ittuwaanna ittippetetsay de'ee; k'ay Aa Na'aa, Yesuusi Kiristtoosa suutsay nagaraa ubbaappe nuuna geeshshee.

8 Nuuni nagaraa ootsibeykko gooppe, nuurekka nuuna c'immeetto; nuunan tumatetsaykka baawa.

9 Shin nuuni S'oossaw nu nagaraa paas'ooppe, I nu nagaraa atto gaanawunne nu bayizzo oosuwaa ubbaappe nuuna geeshshanaw, ammanettiyaawaanne tumuwaa ootsiyaawaa.

10 Nuuni nagaraa ootsibeykko gooppe, S'oossaa wordduwaa geetto; Aa k'aalaykka nu wozanaan de'enna.

2

Kiristtoosi Nuw Gaannatiyaawaa

1 Ta naatoo, nagaraa hintte ootsennaadan, taani hawaa hinttenttoo s'aafay; shin ooninne nagaraa ootsooppe, Aawuwaa matan nuw gaannatiyaa Yesuusi Kiristtoosi, S'illuu, de'ee.

2 K'ay nuuni nu nagaraa atto geetettussaa Kiristtoosa baggana demmeetto; Kiristtoosi yarshshetteeddawe asaa ubbaa nagaraa digganaassappe attin, nu nagaraa s'alalaa digganaassa gidenna.

3 Nuuni S'oossaa azazuwaa naagooppe, tumu Aa eriyaawaa hewan shaakkanaw danddayeetto.

4 Itti uray, «Taani Aa eray» giide, k'ay Aa azazuwaa naagennan aggooppe, he uray wordduwaa; tumatetsaykka aan baawa.

5 Shin Aa k'aalaw azazettiyaa oona gidooppenne, he uray S'oossaa siik'iyaawe tumu poletteedda. Nuuni S'oossaan de'iyaawaa hawe nuuna erissee. Hewekka,

6 «Taani, S'oossaan de'ay» giyaa ooninne Kiristtoosi de'eeddawaadan de'anaw bessee.

Ooratsa Azazuwaa

7 Ta siik'atoo, taani hinttenttoo koyiruwaappe de'iyaa ec'a
azazuwaa s'aafayppe attin, ooratsa azazuwaa s'aafikke; he
ec'a azazuu hintte siseedda k'aalaa.
8 Gidooppekka, taani hinttenttoo laa'entsuwaa ooratsa aza-
zuwaa s'aafay; he azazuwaa tumatetsaykka Kiristtoosaninne
hinttenan beettee. Ayaw gooppe, d'umay d'ayee; tumu
poo'uu ha"i poo'ee.
9 Poo'uwaan de'ay giidde, bare ishaa is's'iyaa ooninne
hanno gakkanawukka d'umaan de'ee.
10 Bare ishaa siik'iyaa ooninne poo'uwaan de'ee; he uran
hara uraa d'ubbiyaabay ayaynne baawa.
11 Shin bare ishaa is's'iyaa ooninne d'umaan de'ee;
d'umaan hamettee. D'umay Aa ayfiyaa k'ook'issi wotseedda
diraw, hak'a binttonne erenna.
12 Ta naatoo, S'oossay Kiristtoosa suntsaa diraw,
hintte nagaraa atto yaageedda diraw,
taani hinttenttoo s'aafay.
13 Aawotoo, koyiruwaappe de'iyaawaa hintte ereedda diraw,
hinttenttoo s'aafay.
Yalagatoo,
s'alahiyaa kaappuwaa hintte s'ooneedda diraw,
hinttenttoo s'aafay.
Guutsa naatoo, S'oossaa Aawuwaa hintte ereedda diraw,
hinttenttoo s'aafay.
14 Aawotoo, koyiruwaappe de'iyaawaa hintte ereedda diraw,
hinttenttoo s'aafay.
Yalagatoo,
hintte mino gidiyaa dirawunne
S'oossaa k'aalay hinttenan de'iyaa diraw,
k'ay s'alahiyaa kaappuwaa hintte s'ooneedda diraw,
hinttenttoo s'aafay.
15 Ha alamiyaa woy alamiyaan de'iyaa ayaanne siik'oppite.
Hintte ha alamiyaa siik'ooppe, S'oossaa siik'uu hinttenan
baawa.
16 Ayaw gooppe, ha alamiyaan de'iyaa ubbabay, hewekka:
asatetsaa amuu, ayifiyaan s'eelliide kajjeeliyaawenne bare
de'iyaawaan c'eek'ettiyaawe ha alamiyaappe yeeddawaappe
attin, S'oossaappe yibeenna.
17 Ha alamiinne ha alamiyaan Asay amottiyaa ubbabay
aad'd'ana. Shin S'oossay geeddawaa ootsiyaa uray med'inaw
de'ana.

Kiristtoosa Ek'ettiyaawaappe Naagettiyaawaa

18 Ta naatoo, wodiyaa wurssetsay matatteedda; Kiristtoosa
ek'ettiyaawe sintsaappe yaanawaa hintte siseeddawaadan,

2:7 Yoh. 13:34

haray atto ha"ikka Aa ek'ettiyaawanttu c'oratuu denddeeddino. Hewaa diraw, wodiyaa wurssetsay matatteeddawaa nuuni hewan ereetto.
19 Ha ek'ettiyaawanttu nu bagga gidenna diraw, nu giddoppe keseeddino; ayaw gooppe, unttunttu nu bagga gidiyaabaa gidinttonne, nu giddon de'ana; shin unttunttuppe ooninne nu bagga gidennawe erettana mala, nu giddoppe keseeddino.
20 Shin Kiristtoosi hintte bolla Geeshsha Ayaanaa gusseedda; k'ay hintte ubbay tumuwaa eriita.
21 Tumuwaa hintte eriyaa dirawunne k'ay tumuwaan wordduu ayaynne bayinnawaa hintte eriyaa diraw, taani hinttenttoo s'aafayppe attin, tumuwaa hintte erenna diraw s'aafikke.
22 Yesuusi Oketteedda Kiristtoosa gidiyaawaa erikke giyaa uraappe attin, wordduu oonee? Hewe S'oossaa Aawuwaanne Na'aa erikke giyaawe Kiristtoosa ek'ettiyaawaa.
23 S'oossaa Na'aa erikke giyaa oonanne S'oossaa Aawuukka erenna; S'oossaa Na'aa eray giyaa oonanne k'ay S'oossaa Aawuukka eree.
24 Hewaa diraw, koyiruwaappe hintte siseeddawaa hintte wozanaan minisiide naagite. Koyiruwaappe siseeddawaa hintte naagooppe, hinttenttoo k'ay S'oossaa Na'aannanne S'oossaa Aawuwaana ittippetetsay de'ana.
25 K'ay Kiristtoosi bare huup'ew nuw immana geeddawe med'inaa de'uwaa.
26 Taani hawaa hinttenttoo he hinttena baletsiyaa asatuwaa diraw s'aafaad.
27 Shin Kiristtoosi hintte bolla bare Geeshsha Ayaanaa gusseedda. Geeshsha Ayyaanay hinttenan de'iyaa diraw, ooninne hinttena tamaarissana koshshenna; ayaw gooppe, Aa Geeshsha Ayyaanay hinttena ubbabaa tamaarissee. I tamaarissiyaawe tumuwaappe attin wordduwaa gidenna. Hewaa diraw Ayaanaa Geeshsha timirttew azazetiidde, Kiristtoosanna ittipetetsaan de'ite.
28 Ta naatoo, k'ay I k'onc'c'iyaa wode, nuuni yashshi bayinnawantta gidanaadaaninne, Aa yuussaa gallassi Aa sintsan nuuni yeellatennaadan, aanana ittippetetsaan de'ite.
29 Kiristtoosi s'illo gidiyaawaa hintte erooppe, s'illobaa ootsiyaa ubbay S'oossaa na'aa gidiyaawaa eranaw bessee.

3

S'oossaa Naanatuwaa
1 Nuuni S'oossaa naanatuwaa geetettiide s'eesettana mala, S'oossay nuuna ay keenaa siik'eeddenttonne be'ite. Nuuni

tumukka Aa naanatuwaa. Ha alamii S'oossaa erenna diraw, nuunakka erenna.
2 Ta siik'atoo, ha"i nuuni S'oossaa naanatuwaa; nuuni ayaa hananentto biro erettibeenna; shin Kiristtoosi k'onc'c'iyaa wode, nuuni Aa malatanawaa ereetto. Ayaw gooppe, I tumu Aa gidiyaawaa nuuni kumentsan be'ana.
3 K'ay Kiristtoosa be'ana giide nashechchan naagiyaa ooninne Kiristtoosi geeshsha gideeddawaadan, barena geeshshee.

4 Nagaraa ootsiyaa ubbay S'oossaa higgiyaa mentsee; ayaw gooppe, nagaray S'oossaa higgiyaa mentsussaa.
5 Kiristtoosi asaa nagaraa d'ayissanaw k'onc'c'eeddawaa hintte eriita; aan nagaray baawa.
6 Kiristtoosan de'iyaa ooninne nagaraa ootsiidde de'enna; k'ay nagaraa ootsiidde de'iyaa ooninne Aa be'ibeenna woy eribeenna.
7 Ta naatoo, ooninne hinttena baletsoppo. Kiristtoosi s'illo gidiyaawaadan, s'illobaa ootsiyaa uray s'illuwaa.
8 S'alahiyaa kaappuu koyiruwaappe nagaraa ootseedda diraw, nagaraa ubbaa wode ootsiyaa uray s'alahiyaa kaappuwaassa; hewaa diraw, S'oossaa Na'ay s'alahiyaa kaappuwaa oosuwaa d'ayissanaw k'onc'c'eedda.
9 S'oossaa naanatuwaa gidiyaa ubbay S'oossaa med'etay unttunttun de'iyaa diraw, nagaraa ubbaa wode ootsikkino; k'ay S'oossay unttunttu Aawuwaa gidiyaa diraw, nagaraa ootsanaw danddaykkino.
10 S'oossaa naanatuu gidduwaaninne s'alahiyaa kaappuwaa naanatuwaa giddon de'iyaa dummatetsay hawaan erettee; s'illobaa ootsennawanttunne woy bare ishaa siik'ennawanttu ooninne S'oossaa naanatuwaa gidikkino.

Ittuu Ittuwaanna Siik'ettiyaawaa

11 Ayaw gooppe, koyiruwaappe hintte siseedda kiitay, «Ittuu ittuwaanna siik'ettanaw bessee» yaagiyaawaa.
12 Nuuni K'aayeela mala gidanaw bessena. K'aayeeli s'alahiyaa kaappuwaassa; hewaa gido diraw, bare ishaa wod'eedda. I bare ishaa ayaw wod'eeddee? I ootseedda oosuu iita gidina, Aa ishay ootseedda oosuu lo"a gideedda diraw wod'eedda.
13 Taanaadan S'oossaa kaalliyaawanttoo, ha sa'aa Asay hinttena is's'ooppe, ooratsabaa gooppite.

3:1 Yoh. 1:12 **3:5** Yoh. 1:29 **3:11** Yoh. 13:34 **3:12** Dom. 4:8

14 Nuuni ammaniyaawantta siik'iyaa diraw,
hayk'uwaappe de'oo pinneeddawaa ereetto; am-
maniyaawantta siik'enna uray ooninne hayk'uwaa giddon
de'ee.
15 Ammaniyaawantta is's'iyaa ooninne shemppuwaa
wod'eeddawaa; k'ay shemppuwaa wod'eeddawaan
med'inaa de'uu bayinnawaa hintte eriita.
16 Kiristtoosi bare shemppuwaa nu diraw aatsiide im-
meeddawaan siik'uu ayentto nuuni ereeddo; nuunikka am-
maniyaawanttu diraw, nu shemppuwaa aatsiide immanaw
bessee.
17 Shin dure Asay ooninne bare ishay metootiyaawaa
be'iide, aw k'arettennaan is's'ooppe, bare wozanaan S'oossaa
siik'ay gaanaw waan danddayii?
18 Ta naatoo, nuuni oosuwaaninne tumatetsaan
siik'ettoytteppe attin, c'oo haasayan woy bolla doonaan
siik'ettanaw bessena.

S'oossaa Sintsan Ammanettiide Ek'k'iyaawaa

19-20 Nuuni tumuwaa baggan de'iyaawaa hewan erana;
k'ay nu wozanay nu bolla pirddiyaa wode ubbaan, S'oossaa
sintsan tumatetsaa nuuna hewan erissee. Ayaw gooppe,
S'oossay nu wozanaappe wolk'k'aama; k'ay I ubbabaa eree.
21 Ta siik'atoo, nu wozanay nu bolla pirddennawaa gi-
dooppe, nuuni S'oossaa sintsan yayyokko.
22 Nuuni Aa azazuwaa naagiyaa dirawunne Aa
nashechchiyaabaa ootsiyaa diraw, woossiyaa ubbabaa
aappe akkeetto.
23 S'oossaa azazuu hawaa: Kiristtoosi nuuna
azazeeddawaadankka, S'oossaa Na'aa Yesuusi Kiristtoosa
suntsan nuuni ammananaadaaninne ittuu ittuwaanna
siik'ettanaadan S'oossay nuuna azazeedda.
24 S'oossaa azazuwaa naagiyaa ooninne S'oossaa giddon
de'ee; S'oossaykka Aa giddon de'ee; S'oossay nuw immeedda
Aa Ayaanaa baggana I nu giddon de'iyaawaa nuuni ereetto.

4

Tumanchcha Ayyaanaanne Worddo Ayaanaa

1 Ta siik'otoo, S'oossaa Ayyaanay taanan de'ee giyaa
ubbaa ammanoppite; shin unttunttun de'iyaa ayyaanay
S'oossaappeeyye woy gidennentto paac'c'ite. Ayaw gooppe,
c'ora worddo nabatuu ubbasaa beeddino.
2 S'oossaa Ayaana gidiyaawaa hintte hawaan erana; «Yesu-
usi Kiristtoosi asaa gidiide yeeddawaa ammanay» giyaa oo-
naninne de'iyaa ayyaanay ubbay S'oossaappe yee.
3 K'ay Kiristtoosi asaa gidiide yeeddawaa ammanay
geenawaa ayyaanay ubbay S'oossaappe yibeenna; aan

Kiristtoosa ek'ettiyaa ayyaanay de'ee. Hintte hewe yaanawaa kase siseeddita; I haray atto ha"ikka ha alamiyaan de'ee.

4 Ta naatoo, hintte S'oossawantta; hintte giddon de'iyaa Geeshsha Ayyaanay ha alamiyaan de'iyaa ayyaanaappe daro wolk'k'aamiyaa diraw, worddo nabatuwaa hintte s'ooneeddita.
5 Unttunttu ha alamiyaa asaa gidiyaa diraw, ha alamiyaabaa haasayiino; ha alamiyaa asaykka unttunttu haasayaa sisee.
6 Nuuni S'oossawantta; S'oossaa eriyaa ooninne nuuni giyaawaa sisee. S'oossaa erenna ooninne nuuni giyaawaa sisenna. Nuuni tumu ayyaanaanne worddo ayaanaa hewan shaakkeetto.

S'oossay Siik'uwaa

7 Ta siik'atoo, siik'uu S'oossaappe yiyaa diraw, ane ittuu ittuwaanna siik'ettoytte. Siik'ettiyaa ooninne S'oossaa naanaa; S'oossaakka eriino.
8 S'oossaa eeshshay siik'o gidiyaa diraw, siik'enna uray ooninne S'oossaa erenna.
9 S'oossay nuuna bare siik'uwaa hawaan besseedda; nuuni Aa baggana de'uwaa demmana mala, bare itti Na'aa ha alamiyaa kiitteedda.
10 Siik'uwaa giyaawe hawaa; S'oossay nuuna siik'iide, nuuni nu nagaraappe maarotetsaa demmeedda bare Na'aa nuw kiitteeddappe attin, nuuni Aa siik'eeddawaanna gidenna.

11 Ta siik'otoo, S'oossay nuuna hawaadan siik'eeddawaa gidooppe, nuunikka ittuu ittuwaanna siik'ettanaw bessee.
12 S'oossaa ooninne mulekka be'ibeenna; nuuni ittuu ittuwaanna siik'ettooppe, S'oossay nu giddon de'ee; Aa siik'uukka nu giddon poletteedda.

13 S'oossay bare Ayaanaa nuw immeedda diraw, nuuni S'oossaa giddon de'iyaawaanne ikka nu giddon de'iyaawaa ereetto.
14 S'oossaa Aawuu bare Na'aa ha alamiyaa ashshiyaawaa gidanaw kiitteeddawaa nuuni be'iide markkatteetto.
15 Yesuusi S'oossaa Na'aa gidiyaawaa markkattiyaa O gidduwaaninne S'oossay de'ee; ikka S'oossaa giddon de'ee.
16 S'oossay nuuna siik'iyaawaa nuuni nu huup'ew ereettonne ammaneetto.

S'oossay siik'uwaa. Siik'uwaan de'iyaa ooninne S'oossaa giddon de'ee; S'oossaykka Aa giddon de'ee.
17 Nu de'uu ha alamiyaan Kiristtoosi de'eeddawaa mala gidiyaa diraw, pirddaa gallassi nuuni yayyena mala, siik'uu nu giddon poletteedda.

18 Siik'uwaan yashshi baawa; gaasuukka tumu siik'uu
yashshaa kessi olee. Yashshaynne muray ittippe biyaa diraw,
yayyiyaa uraa siik'uu kumentsaa gidenna.
19 S'oossay koyro nuuna siik'eedda diraw, nuuni Aa
siik'eeddo.
20 Ooninne, «Taani S'oossaa siik'ay» giidde bare ishaa
is's'ooppe, I wordduwaa. Ayaw gooppe, be'eedda bare ishaa
siik'ennawe be'ibeenna S'oossaa siik'anaw waan danddayii?
21 K'ay Kiristtoosi nuw immeedda azazuu hawaa; S'oossaa
siik'iyaa uray bare ishaakka siik'anaw bessee.

5

Ha Alamiyaa S'ooniyaawaa

1 Oketteedda Kiristtoosa yaagiide, Yesuusa ammaniyaa
ubbay S'oossaa naanaa; k'ay S'oossaa Aawuwaa siik'iyaa
ooninne Aa naanatuwaakka siik'ee.
2 Nuuni S'oossaa siik'iyaawaaninne Aa azazuwaa
naagiyaawaan, S'oossaa naanatuwaa siik'iyaawaa ereetto.
3 Ayaw gooppe, nuuni S'oossaa siik'iyaawe Aa azazuwaa
naagiyaawaa; Aa azazuukka dees'o gidenna.
4 Ayaw gooppe, S'oossaa Na'aa gidiyaa ooninne ha
alamiyaa s'oonanaw danddayee; nuunikka ha alamiyaa
s'oonanawe nu ammanuwaana.
5 Ha alamiyaa s'oonanaw danddayiyaawe oonee? Yesuusi
S'oossaa Na'aa gidiyaawaa ammaniyaawaa s'alalay s'oonana.

Kiristtoosawaa Markkatteeddawaa

6 S'ink'k'ataa haatsaannanne hayk'uwaa suutsaanna
yeeddawe hawaa; ikka Yesuusi Kiristtoosa; haatsaannanne
suutsaanna* I yeeddawaappe attin, haatsaa s'alalaanna
yibeenna. Geeshsha Ayyaanay tuma gidiyaa diraw, hewe
tuma gidiyaawaa I bare huup'ew markkattee.
7 Ayaw gooppe, heezzu markkatuu de'iino.
8 Hewanttu, S'oossaa Ayaanaa, haatsaanne suutsaa; ha
heezzatuu ittuu ittuwaawaa p'alk'k'ikkino.
9 Nuuni Asay markkattiyaawaa ammanooppe, S'oossay
markkattiyaawe asaawaappe loytsi aad'd'ee; ayaw gooppe,
S'oossay bare Na'aabaa markkatteedda markkatetsay
hawaa.
10 S'oossaa Na'aa ammaniyaa uraa wozanaan ha
markkatetsay de'ee. S'oossaa ammanenna uray ooninne
S'oossay bare Na'aw markkatteedda markkatetsaa
ammanibeenna diraw, S'oossaa wordduwaa gee.

---

* **5:6** ***Haatsaannanne suutsaanna:*** Yesuusi ha alamiyaa yiidde s'ink'k'ataa haatsaa s'alalaana gidennaan bare hayk'uwaa suutsaan yeedda. Hewaa guussay I asaa kushiyaan s'ammak'ettussa s'alalaa gidennaan, ha alamiyaan hayk'k'eedda guussaa.

11 Simmi markkatetsay hawaa; S'oossay nuw med'inaa
de'uwaa immeedda; hewekka Aa Na'aan de'ee.
12 S'oossaa Na'ay de'iyaa oossinne de'uu de'ee; S'oossaa
Na'ay baynna oossinne de'uu baawa.

Med'inaa De'uwaa
13 S'oossaa Na'aa suntsan ammaniyaa hinttenttoo med'inaa
de'uu de'iyaawaa hintte erana mala, hawaa hinttenttoo
s'aafaad.
14 S'oossay koyyiyaawaadan, ayinne nuuni Aa woossooppe,
I sisiyaawaa nuuni eriyaa diraw, Aa sintsan yayyokko.
15 Nuuni woossiyaa ubbaan I sisiyaawaa erooppe, nuuni
Aa woosseeddawaa I zaareeddawaa ereetto.
16 Ooninne hayk'uu bessena nagaraa bare ishay oot-
sishshin be'ooppe, S'oossaa woossanaw bessee; hayk'uu
bessena nagaraa ootseeddawanttoo S'oossay de'uwaa im-
mana. Hayk'uu bessiyaa nagaray de'ee; taani hinttena hewoo
S'oossaa woossite giikke.
17 Bayizzo oosuu ubbay nagaraa; shin hayk'uu bessena
nagaray de'ee.
18 S'oossaa naanay ooninne nagaraa ubbaa wode ootsen-
nawaa nuuni ereetto. Ayaw gooppe, S'oossaa Na'ay unttuntta
naagee; K'ay s'alahiyaa kaappuukka unttuntta k'ohanaw
danddayenna.
19 Nuuni S'oossawantta gidiyaawaanne ha alamii ubbay
s'alahiyaa kaappuwaan moodetteeddawe ereetto.
20 Nuuni tumu S'oossaa eranaadan, S'oossaa Na'ay yeed-
dawaanne nuw akeekaa immeeddawaa ereetto. Nuuni
tumu S'oossaa giddon, Aa Na'aa Yesuusi Kiristtoosa giddon
de'eetto; I tumu S'oossaanne med'inaa de'uwaa.
21 Ta naatoo, eek'atuwaappe hintte huup'iyaa naagite.

Yohaannisi
S'aafeedda Laa'entso Kiitaa
Geluwaa

Yohaannisa laa'entso kiitaa, Yesuusi kiitteedda ammaniyaawantta kaaletsiyaa c'imaa Yohaannisi s'aafeedda. S'aafetteeddawekka, dooretteedda genniwunne izi naanatuwaassa. Izakka he wode de'iyaa ammaniyaa asaa shiik'uwaa bessaw. Ha k'antsa kiitay s'aafetteeddawe unttunttu ittuu ittuwaanna siik'ettanaadan hassayissanaassanne worddo asttamaaratuwaappenne unttunttu timirttiyaappe naagettanaadan k'ofissanaassa.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa 1-3
Siik'uu ubbaappe bollaa 4-6
Worddo timirttiyaappe naagettanaadan odettowaa 7-11
Wurssetsaa k'utiyaa 12-13

1-2 Taani ammaniyaawantta kaaletsiyaa c'imay, hinttenttoo, dooretteedda genniwunne izi naanaw* ha dabddaabbiyaa s'aafay; nu giddon de'iyaa k'ay nuunanna med'inaw de'ana tumatetsaa diraw, taani hinttena tumu siik'ay. K'ay ta s'alalaa gidennaan, tumatetsaa eriyaa ubbatuu hinttena siik'iino.

3 S'oossaa nu Aawuwaanne Aa Na'aa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay, maarotetsaynne sarotetsay tumatetsaaninne siik'uwaan nuunanna ittippe gido.

Tumuwaabaanne Siik'uwaabaa

4 S'oossaa Aawuu nuuna azazeeddawaadan, ne naanatuwaappe amareedawanttu, tumatetsaan de'iyaawaa be'aade taani daro nashettaaddi.

5 Siik'o gennee, ha"ikka nuuni ubbay ittuu ittuwaanna siik'ettana mala, taani neena woossay; ha azazuu kaseedeppe nuunanna de'iyaa azazuwaappe attin, taani new ooratsa azazuwaa s'aafikke.

6 Siik'uwaa giyaawe nuuni S'oossaa azazuwaa naagiidde de'iyaawaa giyaawaa. K'ay koyiruwaappe hintte siseeddawaadankka, Aa azazuu ayee gooppe, hintte ubbay siik'uwaan de'anawaa.

7 Ayaw gooppe, Yesuusi Kiristtoosi asaa gidiide yeeddawaa ammanokko giyaawanttu, baletsiyaa daro asatuu,

---

* **1:1-2** *Dooretteedda genniwunne izi naanaw:* Ooni eri hawe s'aafetteeddawe, woosa gollewunne izin de'iyaa Godaa kaalliyaa ammaniyaawanttoo gidennaan aggena. 13 s'eellite. **1:5** Yoh. 13:34; 15:12, 17

gade giddo geleeddino. Hewaa mala uray ooninne asaa baletsiyaawaanne Kiristtoosa ek'ettiyaawaa.

8 Hintte ootseeddawoo kumentsaa woytaa akkanaappe attin, nuuni† ootseeddawaa bayizzenna mala, hinttena naagite.

9 Kiristtoosa timirttiyaappe haakkiyaa urawunne k'ay Aa timirttiyaan de'enna uraw S'oossaanna ittippetetsay baawa. Kiristtoosa timirttiyaan de'iyaa uraw S'oossaa Aawuwaananne Aa Na'aanna ittippetetsay de'ee.

10 Ooninne hinttekko yiide, ha timirttiyaa ahennaan aggooppe, hintte golle Aa gelissoppite; sarokka gooppite.

11 Ayaw gooppe, Aa saro giyaa uray Aa iita oosuwaa aanana gishettee.

Wurssetsa Sarotaa

12 Taani hinttenttoo s'aafanaw koyyeedda darobay de'ee; shin warak'ataaninne k'alamiyaan s'aafanaw koyyabeykke; shin nu nashechchay polettana mala, hinttenanna doonaan haasayanaw hinttekko baana gaade k'oppay.

13 Siik'o gennee, S'oossay dooreedda ne michchati naanay neena saro saro yaagiino.

† **1:8** *Nuuni:* Itti itti Geeshsha Mas'aafaa biletsay, «Hinttenttu» yaagee.

Yohaannisi
S'aafeedda Heezzentso Kiitaa
Geluwaa

Yohaannisa heezzentso kiitaa, Yesuusi kiitteedda ammaniyaa asaa kaaletsiyaa c'imaa Yohaannisi s'aafeedda. I s'aafeeddawekka Gaayoosa giyaa itti woosa golliyaa kaaletsiyaawaassa. S'aafii, Gaayoosi hara ammaniyaawantta maaddeedda diraw Aa galatee; hara baggana k'ay Diyootiraafisa geetettiyaa metuwaa med'd'iyaa bitaniyaappe naagettana mala akeekissee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1-4*
Gaayoosi galatettowaa *5-8*
Diyootiraafise naagettanaadan odettowaa *9-10*
Dimes'iroosi galatettowaa *11-12*
Wurssetsaa k'utiyaa *13-15*

1 Taani ammaniyaawantta kaaletsiyaa c'imay, tumu
siik'iyaa ta siik'uwaa Gaayoosaw ha dabddaabbiyaa s'aafay.
2 Ta siik'oo, neeni S'oossaanna de'iyaa de'uu lo"a
gidiyaawaa taani eriyaawaadan, neena ayaynne
waayissenna malanne k'ay ne asatetsay pas'a gidana mala,
S'oossaa woossay.
3 Ayaw gooppe, amareeda ishatuu yiide, ubbaa wode neeni
tumatetsaan de'iyaawaanne ne tumatetsaabaa markkatteedda wode, taani daro nashettaaddi.
4 Ta naanay* tumatetsaan de'iyaawaa sisiyaawaappe
aad'd'iide, taana nashechchiyaabay baawa.

Gaayoosabaa Asay Markkattee

5 Ta siik'oo, nu ishatuu imatsaa gidooppekka, neeni unttunttoo ootsiyaa oosuwaa ubbaan ammanetteeda oosuwaa
ootsaadda.
6 K'ay unttunttu ne siik'uwaabaa ammaniyaa asatoo
markkatteeddino; unttunttu k'ans's'ennaan bare ogiyaa
baana mala S'oossay dosiyaawaadan, neeni lo"obaa ootsaade
unttuntta maaddaarikkii.
7 Ayaw gooppe, S'oossaa ammanennawanttuppe ayinne
akkenaan, Kiristtoosa suntsaa diraw keseeddino.
8 Hewaa diraw, nuuni tumatetsaa unttunttunna ittippe
ootsana mala, hawanttu mala asatuwaa maaddanaw bessee.

Diyootiraafise Seeretteedda; Dimes'iroosi Sabetteedda

1:1 Kit. 19:29; Rom. 16:23; 1 K'or. 1:14

* **1:4** *Ta naanay:* Godaa ammaniide kaalliyaawantta guussaa.

9 Taani ammaniyaawanttoo, dabddaabbiyaa s'aafaad; shin
unttunttu kaappuwaa gidanaw koyyiyaa Diyootiraafise nu-
uni giyaawaa akkena.
10 Hewaa diraw, taani yaa biyaa wode, I nu bollan
haasayiyaa iita haasayaanne I ootseedda oosuwaa hint-
tenttoo odana; k'ay I hewe guus's'eedda giide, nu ishatuu
yiyaa wode mokkenna; haray atto unttuntta mokkanaw
koyyiyaawanttakka diggiide, ammaniyaawanttu giddoppe
kessee.
11 Ta siik'oo, lo"obaappe attin, iitabaa malatoppa. Lo"obaa
ootsiyaa ooninne S'oossaa asaa; shin iitabaa ootsiyaa
ooninne S'oossaa erenna.
12 Dimes'iroosi lo"a gidiyaawaa Asay ubbay markkattee;
tumatetsay bare huup'iyankka aabaa markkattee. Nuu-
nikka k'ay aabaa markkatteetto; nu markkatetsay tuma
gidiyaawaa hinttekka eriita.

Wurssetsaa Sarotaa

13 Taani new s'aafanaw koyyeedda darobay de'ee; shin
warak'ataaninne k'alamiyaan s'aafanaw koyyikke.
14 Shin taani matan neenanna gakkettanaw k'oppay; he
wode nuuni gakettiide haasayana.
15 Sarotetsay neenanna gido.

Ne dabbattuu neena saro saro yaagiino. Nu dabbatuwaa
ubbaa unttunttu suntsaa suntsaa s'eesaade, taana saro saro
geedda yaaga.

Yihuday
S'aafeedda Kiitaa
Geluwaa

Yihudaa kiitay s'aafetteeddawe, ammanennaan de'iidde ammaniyaa asaa malatiide, worddo timirttiyaa laaliyaa asatuwaappe ammaniyaa Asay naagettana mala, odanaassa. Ha k'antsa kiitay bare giddon oyk'k'eeddawan laa'entso P'es'iroosa malatee. S'aafii nabbabiyaawanttoo odiidde, «Laa'etsenna hanotaan S'oossay bare naanaatoo itti kaallakka immeedda ammanoo minniide baas'etanaadan» minisiide k'ofissee.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1-2*
Worddo asttamaaratuwaa timirttiyaa eeshshaanne kunddetsaa *3-16*
Ammanuwaa naaganaadan imetteedda zoriyaa *17-23*
Wurssetsaa anjjuwaa *24-25*

1 Taani Yesuusi Kiristtoosa k'oomay Yihuday, Yaak'ooba ishay, S'oossay s'eeseeddawanttoo, S'oossay Aawuu siik'iyaawanttoo, k'ay Yesuusi Kiristtoosi naagiyaawanttoo, ha dabddaabbiyaa s'aafay.

2 Maarotetsay, sarotetsaynne siik'otetsay hinttenan kumo.

Worddo Asttamaaratuwaa

3 Ta siik'atoo, nuuni ittippe shaakki akkana atotetsaabaa hinttenttoo s'aafanaw taani daro daaburiyaa wode, S'oossay bare naanaatoo laa'etsennaan itti gede immeedda ammanoo hintte baas'etana mala, hinttena zoraade s'aafanaw koshshiyaawaa akeekaad.

4 Ayaw gooppe, S'oossaa erenna itti itti asatuu ooninne be'ennaan hintte giddo geleeddino. Hewanttu nu S'oossaa aad'd'o keekatetsaabaa odiyaa kiitaa iita tunatetsaw geellay tamaarisiino; unttunttu nu itti Kaatiyaa, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa erokko yaagiino; k'ay unttunttu pirddaa akkanawaa S'oossaa Mas'aafatuu daro wodiyaappe kase odeeddino.

5 Shin hintte ha ubbabaa eriyaawaa gidooppekka, Goday Israa'eeliyaa asaa Gibs'e gadiyaappe wooti ashsheeddenttonne k'ay ammanibeennawantta guyyeppe wooti d'ayisseeddentto, taani hinttena hassayissanaw koyyay.

1:5 Kes. 12:51; Pay. 14:29-30

6 K'ay barenttu de'iyaasaa aggiide, barenttoo imetteedda
kaappotetsaa naagibeenna kiitanchchatuu pirddaa akkiyaa
wolk'k'aama gallassay gakkanaw S'oossay unttuntta
naagiyaasan, d'umaappe garssan med'inaw k'achchi wotsee.
7 Hewaadan Sodoomaanne Gamoora giyaa kata-
matuwaaninne unttunttu heeraan de'iyaa katamatuwaan
de'iyaa Asay he kiitanchchatuwaadan woshummeeddi-
nonne woshummanaw loytsi kajjeeleeddino; hewanttu
med'inaa tamaan ees's'iide, haratoo leemisuwaa gideeddino.
8 Hewaadan k'ay he akumettiyaa asatuu barenttu
asatetsaa tunissiino; S'oossaa godatetsaa kad'iino; bonchcho
med'etatuwaakka boriino.
9 Shin kiitanchchatuwaa kaappuu Mikaa'eeli Muse an-
haabaa* s'alahiyaanna palumetteedda wode, «Goday neena
seero» geeddawaappe attin, boriyaa k'aalaan Aa bolla pird-
danaw koyyibeenna.
10 Shin he asatuu barew akeekenabaa ubbaa boriino; k'ay
unttunttu yuushshi k'oppenna do'atuwaadan, med'etaa er-
atetsan eriyaa yewatuu unttuntta d'ayissiyaawantta.
11 Unttunttoo aayyeero! Ayaw gooppe, unttunttu K'aayeeli
hametteedda ogiyaa† hametteeddino. Shaluwaa diraw giide,
Balaami ootseeddawaa‡ mala bayizzuwaa ootseeddino. K'ay
K'oore§ giyaa bitanii makkaliide d'ayeeddawaadan, unttunt-
tukka makkaliide d'ayeeddino.
12 Hewanttu siik'uwaan shoobbiyaa hintte miyasaan
hinttenanna yashshi bayinnaan miyaa wode, k'osetteedda
d'ubuwaa mala. Unttunttu barenttu s'alalaa naagiino.
Unttunttu c'arkkuu afiyaa iray bayinna shaariyaa mala;
k'ay unttunttu boniyaan ayfiyaa ayifena, s'ap'uwaanna
shodettiide, mulekka meleedda mitsaa mala.
13 Unttunttu barenttu pokkuwaa gentsenna hoommotiyaa,
iita abbaa beetaa mala. Unttunttu, S'oossay, med'inaw
sakkana d'umaan sa'aa giigissi wotseedda yuuyyiyaa
s'oolinttatuwaa mala.
14-15 Heenooki Addaamappe doommina, laappuntsa yele-
taa gidiyaawe, daro wodiyaappe kase unttunttuwaa timb-

1:6 Dom. 6:2 **1:7** Dom. 19:1 * **1:9** *Mikaa'eeli Muse anhaabaa:* Hawe bessiyaawe, beni koyrottiide Ayihudatuwaa mas'aafaan Musebaw s'aafetteeddawaa. **1:9** Dan. 10:13, 21; 12:1; Sas'. 12:7; Zar. 34:6; Zak. 3:2 † **1:11** *K'aayeeli hametteedda ogiyaa:* K'aayeeli bare ishaa Aabeela wod'eedda. Dom. 4:3-8 s'eellite. ‡ **1:11** *Balaami ootseeddawaa:* Geeshsha K'aalaa payduwaa maaraadan, bolla gujja demmana giide Israa'eeliyaa asaa shek'k'ikke giide is's'eedda gaasuwaan unttunttu S'oossaw azazettenaadan de'ana ogiyaa tamaarisseedda. Pay. 22:18; 24:13; 25:1-3; 31:16 s'eellite. § **1:11** *K'oore:* Daataanenna ittippe gidiide Musewunne Aaroonew makkaleeddawaadan, makkalaa asaa tamaarisseeddino. Pay. 16:1-35; 26:9, 10 s'eellite. **1:11** Dom. 4:3-8; Pay. 22:1-35; 16:1-35

bitiyaa odiidde, hawaadan yaageedda;
«Akeekite; S'oossaa erenna nagaranchcha asatuu ootseedda,
iita oosuwaa ubbawunne,
K'ay S'oossaa erenna he iita asatuu,
S'oossaa bolla haasayeedda iita haasayaa ubbaw,
Goday unttunttu ubbaa bolla pirddanaw,
bare c'ora sha"a geeshshatuwaanna ittippe yaana»
yaageedda.
16 He asatuu ubbaa wode zuuzummiinonne haratuwaa amaassaliino; k'ay barenttu iita amuwaa kaalliino; barenttu huup'ew go"a demmanaw haratuwaa sabbiinonne barenttu kooshshaa wogaappe aatsiide, d'ok'k'u ootsi haasayiino.

Mino Akeekissuwaanne Zoriyaa

17 Shin ta siik'atoo, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosi kiitteeddawanttu hinttenttoo beni haasayeedda k'aalaa akeekite.
18 Unttunttu hinttenttoo, «Wurssetsaa wodiyaan, barenttoo S'oossay bayinnawanttu, barenttu amuwaa kaalliyaawanttu, k'ay hintte bolla k'iliic'iyaawanttu yaana» yaageeddino.
19 Hewanttu asaa giddon shaakotetsaa med'd'iyaawanttanne, barenttu iita amoo moodetteeddawantta; k'ay Geeshsha Ayyaanay baynnawantta.
20 Shin ta siik'atoo, ubbaappe aad'd'iyaa geeshsha ammanuwaan hintte huup'iyaa kees's'ite; k'ay Geeshsha Ayaanaa wolk'k'aan S'oossaa woossite.
21 K'ay nu Goday Yesuusi Kiristtoosi bare maarotetsaan hinttenttoo immana med'inaa de'uwaa naagiidde, hintte huup'iyaa S'oossaa siik'uwaan wotsite.
22 Itti itti sid'ii de'iyaa asatoo k'arettite.
23 Ittuwaa ittuwaa tamaappe dafi kessiide ashshite. K'ay haray atto unttunttu iita amuwaan tuneedda mayuwaa is's'iiddekka, ittoo ittoo yashshatetsaan k'arettite.

Galataa Woosaa

24-25 Hintte kunddennaadan, hinttena naaganawunne pokkuu baynnawantta ootsiide, bare bonchchuwaa sintsa wolk'k'aama nashechchaan shiishshanaw danddayiyaa nuuna ashshiyaa itti S'oossaw, nu Godaa Yesuusi Kiristtoosa baggana bonchchuu, gitatetsay, wolk'k'aynne maatay, aad'd'eedda wode ubbaappenne ha"inne med'inaa gakkanaw gido. Amen"i.

1:14-15 Dom. 5:18, 21-24

Yohaannisaw Yeedda Sas'aa Geluwaa

Yohaannisaw yeedda sas'ay s'aafetteeddawe, ammaniyaa asatuu Yesuusi Kiristtoosa barenttu Godaa ootsiide, geeshshatetsaan de'eedda diraw, unttuntta metuunne waayyii gakkeedda wodiyaanna. S'aafiyaa huup'e k'ofay, nabbabiyaawanttu hidootay kumentsaa gidanaadan, unttuntta mentsetsanaassanne barentta gakkeedda yedesaanne metuwaa giddon barenttu ammanuwaan minnanaadan, unttuntta minisanaassa.

Mas'aafaa giddon dariyaa baggay daranne kaalli kaalliide k'onc'c'eedda sas'atuwaa oyk'k'eeddawaa. Sas'atuu he laytsan de'iyaa ammaniyaa asaw geliyaawantta. Shin haratoo S'uura gidiide k'onc'c'enna haasayan shiik'eeddino. Mazimuriyaa azimaachchi zaaretsettiyaawaadan, ha mas'aafaa giddon de'iyaa huup'e yewatuwaa dumma dumma sas'atuu baggana dumma dumma malaaninne dumma dumma misiliyaa paydatuwaan zaari zaariide shiik'eeddino. Ha mas'aafaa s'eelliyaawaan dumma dumma k'ofay de'ooppenne aw giddo k'ofay k'onc'c'ee. Hewenne, «S'oossay Godaa gideedda Kiristtoosa baggana laa'etsenna hanotaan, bare morkkatuwaa, Sees'aanaannakka ittippe, itti gede wurssetsaa s'oonuwaa s'oonana. Poleeddawaappe guyyiyaan barew ammanettiide de'eedda, bare baggatuwaa ooratsa saluwaanne ooratsa sa'aa anjjuwaa laatissana» yaagiyaawaa.

Shemppatuwaa Ubbatoo Imetteedda K'antsa K'ofatuwaa

Geluwaa *1:1-8*
Sas'aa doyaanne Laappu Woosa Golletoo kiitetteedda ki-itaa *1:9—3:22*
Mas'aafaanne Laappu Maatafatuwaa *4:1—8:1*
Laappu Malakkatatuwaa *8:2—11:19*
Dawiyaanne Laa"u Mehetuwaa *12:1—13:18*
Dumma dumma sas'atuwaa *14:1—15:8*
S'oossaa hank'k'uwaa laappu s'uu'atuwaa *16:1-21*
Baabloone Bashshaa, Du'aa, Worddo nabiyaanne Sees'aanay s'oonettiyaawaa *17:1—20:10*
Wurssetsaa pirddaa *20:11-15*
Ooratsa saluwaa, ooratsa sa'aanne ooratsa Yerusaalamo *21:1—22:5*
Wurssetsaa k'utiyaa *22:6-21*

1 Elleelli hananaw bessiyaawaa bare oosanchchatuwaa
bessana mala, S'oossay Yesuusi Kiristtoosaw immeedda
sas'ay hawaa; Yesuusi bare kiitanchchaa kiittiide, ha sas'aa
bare oosanchchaa Yohaannisa erisseedda.
2 Yohaannisi be"iide tumatetsaan odeedda ubbabay,
S'oossaa k'aalaanne Yesuusi Kiristtoosa markkatetsaa.
3 Ha mas'aafaa nabbabiyaa uray* anjjetteeddawaa; k'ay
ha timbbitiyaa mas'aafaa sisiyaawanttunne ha mas'aafan
s'aafetteeddawaa naagiyaawanttu anjjetteeddawantta;
ayaw gooppe, ha yewuu polettanaw wodii matatteedda.

Iisiyaan De'iyaa Laappu Woosa Golletoo Kiitetteedda Sarotaa

4 Taani Yohaannisi, Iisiyaa gadiyaan† de'iyaa laappu woosa
golletoo yaagay;
kase de'iyaa S'oossaappe,
ha"ikka de'iyaa S'oossaappe,
sintsappekka yaana S'oossaappe,
K'ay Aa kawutetsaa oydiyaa sintsan de'iyaa laappu
ayyaanatuwaappe,
aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay,
hinttenttoo gido.
5 K'ay ammanetteeda markkaa,
hayk'uwaappe koyro denddeedda Na'aappe,
sa'aa kaatatuwaa mooddiyaa Yesuusi Kiristtoosappe,
aad'd'o keekatetsaynne sarotetsay,
hinttenttoo gido.
I nuuna siik'eenne,
k'ay nu nagaraa ayiletetsaappekka,
bare suutsan nuuna kesseedda.
6 Nuuna bare S'oossawunne Aawoo ootsana mala,
I nuuna kaatatuwaanne,
k'eesatuwaa ootseedda;
aw med'inaappe med'inaa gakkanaw, bonchchuunne
mooddiyaa wolk'k'ay gido. Amen"i.
7 Be'ite,
Yesuusi shaariyaani yee.
Asay ubbay, haray atto,
Aa c'addeeddawanttukka, Aa be'ana;
sa'aan de'iyaa Asay ubbay,
Aa gaasuwaan yeekkanawantta.

---

* **1:3** ***Nabbabiyaa uray:*** Hawaa guussay ubbaa Asay ittippe S'oossaa goshetiyaa woden hewanttoo k'aalaa nabbabiyaa uray anjjetteeddawaa guussaa. † **1:4** ***Iisiyaa gadiyaa:*** 1:4—3:22De'iyaawe dabddaabbiyaa gidiide s'aafetteedda. Iisiyaa gadii awayifii doliyaa baggana de'iyaa Roome kawutetsaa gidiide ha"i ha wodiyaan Turike gadiyaa giide s'eesettiyaawaa. **1:4** Kes. 3:14; Sas'. 4:5 **1:5** Isa. 55:4; Maz. 89:27 **1:6** Kes. 19:6; Sas'. 5:10

Hawe tumuppe hananawaa. Amen"i.

8 Kase de'iyaawe, ha"ikka de'iyaawe, sintsappekka yaana
Goday, Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossay, «Ubbabaw Alfaynne
Omeegay, koyruunne wurssetsay Taana»‡ yaagee.

Kiristtoosi Sas'aan K'onc'c'eeddawaa

9 Taani Yohaannisi, hinttenttu ishay, hinttenana Yesuusi
Kiristtoosa waayiyaanne Aa kawutetsaa k'ay Aa danddayaa
ittippe shaakettiyaawe, S'oossaa k'aalaa odeedda dirawunne
Yesuusawaa markkatteedda diraw, Piis'imo giyaa haatsay
dooddo biittaan de'aaddi.

10 Godaa gallassan taani Ayyaanan de'ay; taani taappe
guyyenna malakataa waasuwaa mala wolk'k'aama
kooshshaa sisaad.

11 He kooshshay taana, «Neeni be'iyaawaa mas'aafan s'aafa;
Iisiyaan de'iyaa laappu woosa golletoo, Efesoona, Samiri-
neesa, P'erggaamoona, Tiyaas'iroona, Sarddeesa, Pilaadeli-
fiyaa, Lodook'iyaa woosa golletoo yeedda» yaageedda.

12 Taani taw odiyaa kooshshaa be'anaw guyye simmaaddi;
s'omppiyaa wotsiyaa laappu work'k'aa ballatuwaa be'aaddi.

13 He ballatuwaa giddon Asaa Na'aa malatiyaawaa
be'aaddi; adussa afilaa bare gediyaa gatsi mayyiide,
work'k'aa danc'c'uwaa bare tiraan yuushshi aatseedda.

14 Aa huup'iinne Aa huup'iyaa binnaanay bootsa dorssaa
isikiyaanne hewaappekka aad'd'iide shachchaa malatee; Aa
ayfiikka tamaa lac'uwaa malatee.

15 Aa gediikka c'ooc'iyaa tamaan teeriide p'ooliyaa
nahaasiyaa giyaa birataa malatee; Aa kooshshaykka
wolk'k'aama shaafaa guntsaa mala.

16 I bare ushechcha kushiyan laappu s'oolinttatuwaa
oyk'k'eedda. Aa doonaappe laa"u baggana k'aaretteedda
mashshay keseedda. Aa deemuukka loytsi poo'iyaa away-
fiyaa malatee.

17 Taani Aa be'eedda wode hayk'k'eeddawaadan hanaade,
Aa gediyaa matan kunddaad. Bare ushechcha kushiyaa
ta bolla wotsiide, taana hawaadan yaageedda; «Yayyoppa;
koyruukka wurssetsaykka taana.

1:7 Dan. 7:13; Mat. 24:30; Mar. 13:26; Luk'. 21:27; 1 Tes. 4:17; Zak. 12:10; Yoh. 19:34, 37 ‡ **1:8** *Alfaynne Omeegay:* Hawaa guussay Ooratsa C'aak'uu koyro Giriike K'aalaan s'aafetteedda diraw, koyruunne wurssetsay gaanaw koyyiide, Alfaa giyaa Giriike koyro pidoliyaa akkiide wurssetsaw k'ay Omeegaa giyaa wurssetsaan de'iyaa pidoliyaa akkeeddino. Hawantta guussay leemisuwaan Dawurootsuwaa pidolatuwaa akkintto [A, Z] yaagiyaawaa mala guussa. **1:8** Sas'. 22:13; Kes. 3:14 **1:13** Dan. 7:13; 10:5 **1:14** Dan. 7:9; 10:6 **1:15** Hiz. 1:24; 43:2 **1:17** Isa. 44:6; 48:12; Sas'. 2:8; 22:13

18 Taani de'uwaan de'iyaawaa. Taani hayk'k'aaddi; shin be'a, med'i med'inawukka de'uwaan de'ay. Hayk'uwaa k'ulppiinne Si'ooliyaa k'ulppii ta kushiyan de'ee.
19 Simmi neeni be'eeddabaanne ha"i de'iyaawaa, k'ay sintsappe hananabaa s'aafa.
20 Neeni ta ushechcha kushiyan be'eedda laappu s'oolinttatuwaa biletsaynne k'ay s'omppatuwaa wotsiyaa laappu work'k'aa ballatuwaa biletsay hawaa; laappu s'oolinttatuu laappu Woosa Golletuwaa kiitanchchatuwaa;§ woosa golliyaa laappu work'k'aa ballatuu laappu woosa golliyaa.»

2

(1) Yesuusi Efesoonen De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

1 Efesoonen de'iyaa woosa golle kiitanchchaw hawaadan yaagaade s'aafa:

«Bare ushechcha kushiyan laappu s'oolinttiyaa oyk'k'eeddawe, s'omppatuwaa wotsiyaa laappu work'k'aa ballatuwaa gidduwaanna hamettiyaawe hawaadan yaagee.
2 Taani ne kiitaa, ne daaburaanne ne genc'c'uwaa eray. K'ay neeni iita asatuwaa genc'c'anaw danddayabeennawaakka taani eray; Yesuusi kiitteeddawantta gidennaan de'iidde barentta, ‹Nuuni Yesuusi kiitteeddawantta› giyaawantta neeni s'omoosaade, unttunttu worddo gidiyaawaa demmeeddawaakka eray.
3 Neeni genc'c'aadda; k'ay ta suntsaa dirawukka metuwaa danddayaadda; daaburabeykka.
4 Shin taani neena kad'iyaabay de'ee; ayaw gooppe, neeni kase ne siik'uwaa aggaada.
5 Simmi neeni hak'appe kunddaaddintto akeeka. Ne nagaraappe simma; neeni kase ootsiyaa oosuwaa ootsa. Hewe d'ayooppe, taani neekko yaana; yaade neeni ne nagaraappe simmana d'ayooppe, neeni s'omppiyaa wotsiyaa ne ballaa Aa sa'aappe akka diggana.
6 Shin ittibaa loytsaadda; Niik'oolaawatuwaa oosuwaa, taani is's'iyaawaa neenikka is's'aadda.
7 «Sisanaw haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay woosa golletoo giyaawaa siso; Taani s'ooniyaa uraw S'oossaa gennetiyaan mokkiyaa de'uwaa mitsaa ayfiyaa maanaw immana yaagee»
yaagaade s'aafa.

---

§ **1:20** ***Kiitanchchatuwaa:*** Hawantta guussay ammaniyaawantta kaaletsiyaa c'imatuwaa woy ammaniyaawanttoo kiitetteeddawantta. **2:7** Dom. 2:9; Sas'. 22:2; Hiz. 28:13; 31:8

(2) Yesuusi Samirineesan De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

8 Samirineesan de'iyaa woosa golle kiitanchchaw
hawaadan yaagaade s'aafa:

«Hayk'k'eeddawe, hayk'uwaappekka denddeeddawe, koyru-
unne wurssetsay hawaadan yaagee.
9 Taani ne waayiyaanne ne hiyyeesatetsaa eray; shin neeni
dure. Ayihuda gidennaan de'iidde barentta, Nuuni Ayi-
huda giyaawanttu boriyaawaa taani eray; shin unttunttu
Sees'aanaa maabaran de'iino.
10 Neeni waayettana waayyew yayyoppa. Be'a, s'alahiyaa
kaappuu hintteppe amareedawantta s'omoosanaw k'asho
gollen yeggana; tammu gallassaa gakkanaw hinttenttu
waayettana. Hayk'k'ana gakkanaassikka ammanetteedawaa
gida; taani new de'uwaa kalachchaa* immana.
11 «Haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay woosa golletoo
giyaawaa siso!
«S'ooniyaa uray laa'entsuwaa hayk'uwaan† k'ohettenna
yaagee»
yaagaade s'aafa.

(3) Yesuusi P'erggaamoonan De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

12 P'erggaamoonan de'iyaa woosa golle kiitanchchaw
hawaadan yaagaade s'aafa:

«Laa"u baggana leefetteedda mashshay de'iyaawe
hawaadan yaagee.
13 ‹Taani neeni de'iyaa sa'aa eray. Neeni Sees'aanaa
kawutetsaa oydii de'iyaa sa'aan‡ de'aassa; ta suntsaa min-
isa naagaasa. Haray atto, Sees'aanay de'iyaa sa'aan hint-
tenttu matan Asay wod'eedda taani ammaniyaa markkay
Anttip'aasi de'iyaa wodekka taana ammaniyaawaa agga
beyikka.
14 Shin taani neena boriyaa guutsabay de'ee; Israa'eeliyaa
Asay eek'aw yarshsheedda k'umaa maanaadaaninne
woshummanaadan unttuntta nagaraa oosisseedda
Baalaak'a tamaarisseedda Balaama timirttiyaa tamaariyaa
amareeda asatuu neenanna de'iino.
15 Hewaadankka, k'ay Niik'oolaawatuwaa timirttiyaa
tamaariyaa asatuu neenanna de'iino.

2:8 Isa. 44:6; 48:12; Sas'. 1:17; 22:13 * **2:10** ***De'uwaa kalachchaa:*** Bonchchetteedda de'uwaa. † **2:11** ***Laa'entsuwaa hayk'uwaa:*** Koyro hayk'uu ashuu shemppuwaappe shaakettiyaawaa gidoode, laa'entso hayk'uu shemppuu med'inaw metootiidde de'iyaa hayk'uwaa. ‡ **2:13** *Sees'aanaa kawutetsaa oydii:* Hawaa biletsay loytsiide k'onc'c'e gidenna, shin hawe bessiyaawe S'oossaa erennaan is's'eeddawanttu goyinniyaa goynaa sa'aa gaana danddayettee. **2:14** Pay. 25:5, 7; 31:16; Zar. 23:4; Pay. 25:1-3

16 Hewaa diraw, neeni ne nagaraappe simma; hewe
d'ayooppe, taani neekko ellekka yaana; he asatuwaana ta
doonaappe kesiyaa mashshaan olettana.
17 « ‹Haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay woosa gol-
letoo giyaawaa siso. S'ooniyaa uraw taani geeman de'iyaa
mannaappe amareedawaa immana. K'ay taani bootsa
shuchchaakka aw immana; akkiyaa uraappe attin, ooninne
erenna ooratsa suntsay he shuchchaa bolla s'aafetti ut-
teedda› yaagee»
yaagaade s'aafa.

(4) Yesuusi Tiyaas'iroonen De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

18 Tiyaas'iroonen de'iyaa woosa golliyaa kiitanchchaw
hawaadan yaagaade s'aafa:
«S'oossaa Na'ay, tamaa lac'uwaa malatiyaa ayfii de'iyaawe,
k'ay c'ooc'iyaa tamaan teeriide p'ooliyaa nahaasiyaa geetet-
tiyaa birataa malatiyaa gedii de'iyaawe, hawaadan yaagee.
19 Taani ne oosuwaa, ne siik'uwaa, ne ammanuwaa,
ne maaduwaanne ne genc'c'uwaa eray; neeni koyro oot-
siyaawaappe ha"i darissaade ootsiyaawaa taani eray.
20 Shin taani neena kad'iyaabay de'ee; barena, Taani
nabatto yaagiyaa mishiratto Elzzaabeelo sheneko gaadda;
he mishiratta ta oosanchchatuu woshummanaadaaninne
eek'aw yarshsheedda k'umaa maanaadan, tamaaris-
sawunne baletsaw.
21 Iza bare nagaraappe simmana mala, taani iziw wodiyaa
immaaddi; shin woshummanaw kajjeeliyaawaappe iza sim-
manaw koyyabeykku.
22 Be'ite, taani izo gisuwaan kunddissina; sakuwaan iza
waayettana. Izinna woshummiyaawanttu he izinna ootsiyaa
nagaraappe simmana d'ayooppe, unttunttakka wolk'k'aama
waayiyaan yeggana.
23 Taani izi naanaakka wod'ana; k'ay woosa golliyaa ub-
baykka taani asaa k'ofaanne amuwaa eriyaawaa gidiyaawaa
erana; taani hinttenttoo hinttenttu kiitaa malaa immana.
24 «Tiyaas'iroonen de'iyaa haratoo, ha iita timirttiyaa
tamaaribeennawanttoo, haratuu, Sees'aanaa c'iimmo
yewuwaa giyaawaa hinttenttu tamaaribeeykkita; taani
hinttentta hara dees'uwaa toossikke gay.
25 Shin taani yaana gakkanaw hinttenttoo de'iyaawaa
loytsi naagite.
26 «S'ooneeddawoonne wurssetsay gakkanaw, ta kiitaa
naageeddawoo, asaa zariyaa ubbaa mooddana mala, taani
ta Aawuwaappe akkeedda maataa malaa aw immana;

2:17 Kes. 16:14-15; 16:33-34; Yoh. 6:48-50; Isa. 62:2; 65:15 **2:20** 1 Kat. 16:31; 2 Kat. 9:22, 30 **2:23** Maz. 7:9; Erm. 17:10; Maz. 62:12

27 «I asaa zariyaa ubbaa birataa s'am"aan mooddananne,
urk'k'aappe med'etaa miishshaa mentsiyaawaadan mentsana.
28 K'ay taani aw bakkaaliyaa s'oolinttiyaa immana.
29 Sisanaw haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay woosa golletoo giyaawaa siso yaagee»
yaagaade s'aafa.

3

(5) Yesuusi Sarddeesan De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

1 Sarddeesan de'iyaa woosa golliyaa kiitanchchaw hawaadan yaagaade s'aafa:

«S'oossaa ayaana laappunatuunne laappu s'oolinttatuu de'iyaawe hawaadan yaagee. Taani ne kiitaa eray; Asay neena shemppuwaanna de'aassa ginttokka, neeni hayk'k'aadda.
2 Beegotta! Atteeddawaanne hayk'k'anaw mateeddawaa mentsetsa. Ayaw gooppe, ne kiitay ta S'oossaa sintsan polo gidennawaa taani demmad.
3 Simmi neeni akkeeddawaanne siseeddawaa akeeka; naaga; ne nagaraappekka simma. Neeni beegottenawaa gi-dooppe, taani neekko kayisuwaadan yaana; taani woysaade yaanentto neeni erakka.
4 Shin barenttu mayuwaa k'itissibeenna amareeda asatuu Sarddeesan neenanna de'iino. Unttunttu bootsa mayuwaa mayyiide taananna hamettana; ayaw gooppe, unttunttu bootsa mayuwaa mayyanaw bessiyaawantta.
5 S'ooniyaawe hewaaddankka bootsa mayuwaa mayyana. Taani Aa suntsaa de'uwaa mas'aafaappe* k'uc'c'ikke; taani ta Aabbu sintsaaninne Aa kiitanchchatuwaa sintsan I tawaa gidiyaawaa markkattana.
6 «Sisanaw haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay woosa golletoo giyaawaa siso yaagee»
yaagaade s'aafa.

(6) Yesuusi Pilaadelifiyaan De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

7 Pilaadelifiyaan de'iyaa woosa golliyaa kiitanchchaw hawaadan yaagaade s'aafa:

«Daawite k'ulppiyaa† oyk'k'eeddawe, ooninne gorddanaw danddayennaadan dooyyiyaawee, k'ay ooninne dooyyanaw danddayennaadan gorddiyaawe geeshshaynne, tumanchchay hawaadan yaagee.

2:27 Maz. 2:8-9 * **3:5** ***De'uwaa mas'aafaa:*** S'oossaa asatuwaa suntsay s'aafettiyaa mas'aafaa. **3:5** Kes. 32:32-33; Maz. 69:28; Sas'. 20:12; Mat. 10:32; Luk'. 12:8 † **3:7** *Daawite k'ulppiyaa:* Hawaa guussay Daawite kawutetsaa ayissuwaa maataa odiyaawaa. **3:7** Isa. 22:22; Yob. 12:14

8 Taani ne kiitaa eray. Be'a, taani ne sintsan ooninne
gorddanaw danddayenna penggiyaa wotsaad; ayaw gooppe,
ne wolk'k'ay guutsa gidooppenne, ta k'aalaa naagaaddanne
ta suntsaakka erikke gabeykka.
9 Be'a, Ayihuda gidikkino shin barena, ‹Nuuni Ayihuda›
giide worddotiyaa Sees'aana Ayihuda woosa golliyaa taani
ahaade, ne sintsan goynissananne neena siik'iyaawaakka
unttuntta erissana.
10 Neeni genc'c'uwaan ta azazuwaa naageedda diraw,
sa'aan de'iyaa asaa paac'c'anaw kumentsaa sa'aa bolla yiyaa
waayiyaa wodiyaappe taanikka neena naagana.
11 Taani ellekka yaana; ooninne ne kalachchaa akkena
mala, new de'iyaawaa minisa oyk'k'a.
12 Taani s'ooniyaa uraa ta Aawuwaa Geeshsha Golliyaan
tuussaa ootsana; I hewaappe ubbaakka kessenna. Taani ta
S'oossaa suntsaa, ta S'oossaa katamaa suntsaanne ta S'oossaa
mataappe wod'd'ana ooratsa Yerusaalame suntsaa Aa bolla
s'aafana. K'ay taani ta ooratsa suntsaakka Aa bolla s'aafana.
13 Sisanaw haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay
woosa golletoo giyaawaa siso yaagee»
yaagaade s'aafa.

(7) Yesuusi Lodook'iyaan De'iyaa Woosa Gollew Goowaa

14 Lodook'iyaan de'iyaa woosa golliyaa kiitanchchaw
hawaadan yaagaade s'aafa:

«Ammanetteeda tumanchcha markkay, S'oossay
med'd'eeddawaa koyruu, Amen"i giyaawe hawaadan yaagee.
15 Taani ne kiitaa eray. Neeni irs's'a gidakka; woy seel-
liyaawaa gidakka; irs's'a woy seelliyaawaa gidaarikkii.
16 Neeni irs's'a woy seelliyaawaa gidennaan, dombboloola
gidiyaa diraw, taani neena ta doonaappe c'uchchana hanay.
17 Ayaw gooppe neeni, ‹Taani dure; miishshaanna de'ay;
taana ayinne koshshenna› yaagaasa. Shin neeni metootiyaa
asaa, k'aretsiyaa asaa, hiyyeesaa, k'ook'anne kallotteedda
asaa gidiyaawaa erakka.
18 Hewaa diraw, neeni durettana mala, tamaan
geeyyeedda work'k'aa, neena yeellayiyaa ne kalluwaa
kammanaw bootsa mayuwaanne k'ay loytsa s'eellanaw
ne ayfiyaa okkiyaa d'aliyaa taappe shammanaadan, taani
neena zoray.
19 Taani siik'iyaa ubbaa seeraynne muray; simmi loytsa
seeletta; ne nagaraappekka simma.
20 Be'a, taani karen ek'k'aade s'eesay. Ooninne taani
s'eesiyaawaa sisiide, kariyaa dooyyooppe, taani aakko

3:9 Isa. 49:23; 60:14; 43:4 **3:19** Lem. 3:12; Ibr. 12:6

gelaade aanana ittippe kawuwaa maana; ikka taananna ittippe maana.
21 K'ay taani s'oonaade ta Aawuwaana Aa kawutetsaa
oydiyaan utteeddawaadan, s'ooniyaa uraw taananna ta
kawutetsaa oydiyaan uttiyaa maataa immana.
22 «Sisiyaa haytsay de'iyaa uray Geeshsha Ayyaanay woosa
golletoo giyaawaa siso yaagee yaagaade s'aafa»
yaageedda.

4

S'oossay Yohaannisa Bare Kawutetsaa Oydiyaa Sintsa Aheedda

1 Hewaappe guyyiyaan, taani saluwaan dooyaa penggiyaa be'aaddi; k'ay taw malakataadan odishin, taani siseedda koyro kooshshay taana; «Hawaappe guyyiyaan, hananaw bessiyaawaa taani neena bessana; haa kesa» yaageedda.
2 Ellekka taani Geeshsha Ayaanaa mooduwaa giddo gelaa aggaad. Be'ite, saluwaan kawutetsaa oydii de'ee; he oydiyaan ittuu utteedda.
3 He utteeddawaa malay al"o Iyyaasip'p'iidiyaa shuchchaadaaninne al"o Serddinoone shuchchaadaan p'oolee. Kawutaa oydii zuluwaan yuuyyi aad'd'iide ubbaa baggana al"o marggidiyaa shuchchaadan p'oolee.
4 He kawutetsaa oydiyaa yuuyyi aad'd'iide, hara laatamanne oyddu kawutetsaa oydetuu de'iino; unttunttun bootsa mayuwaa mayyiide, huup'iyaan work'k'aa kallachchaa wotseedda laatamanne oyddu c'imatuu utteeddino.
5 Kawutetsaa oydiyaappe walk'k'antsay, kooshunchchaynne guuguntsaa guntsay keseedda; k'ay kawutetsaa oydiyaa sintsan laappu s'omppatuu poo'iino. Hewanttu S'oossaa laappu ayyaanatuwaa.
6 Kawutetsaa oydiyaa sintsan birilliyaa malatiyaa burc'c'ukkuwaa abbay de'ee.

He kawutetsaa oydiyaappe sintsannanne guyyenna Aa matan yuuyyi aad'd'iide, ayfii kumeedda oyddu de'uwaan de'iyaa med'etatuu de'iino.
7 Koyro de'uwaan de'iyaa med'etay gaammuwaa malatee; laa'entsuu miizzaa maraa malatee; heezzentsuwaa som"i asaa deemuwaa malatee; k'ay oyddentsuu paalliyaa arggantsaa malatee.
8 Oyddu de'uwaan de'iyaa med'etatoo huup'iyaan huup'iyaan usuppun k'efii de'ee; unttunttoo bollan

4:2 Hiz. 1:26-28; 10:1 **4:5** Kes. 19:16; Sas'. 8:5; 11:19; 16:18; Hiz. 1:13; Sas'. 1:4; Zak. 4:2 **4:6** Hiz. 1:5-10; 10:14

garssankka ubba saan ayfii kumeedda. Unttunttu k'ammanne gallassi,
«Geeshshaw, geeshshaw, geeshshaw,
kase de'iyaawoo, ha"ikka de'iyaawoo,
k'ay sintsappe yaanawoo,
Godaw, Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossaw»
giyaawaa aggikkino.
9 He med'etatuu kawutetsaa oydiyaan utteedda med'i med'inaw de'uwaan de'iyaawaa mazimuriyaan sabbeedda wode, bonchcheedda wodenne galateedda wode,
10 laatamanne oyddu c'imatuu kawutetsaa oydiyaan utteedda med'i med'inaw de'iyaawaa sintsan guufanniide, aw goyinniino; barenttu kallachchaa kawutetsaa oydiyaa sintsan wotsiide hawaadan yaagiino.
11 «Nu Godaw S'oossaw,
neeni bonchchuwaa,
sabaanne wolk'k'aa akkanaw bessaasa.
Ayaw gooppe, ubbabaa neeni med'd'aadda;
k'ay ubbabaykka, neeni koyyeeddawaadan haneeddanne de'eedda»
yaagiino.

5

Mas'aafaanne Dorssaa

1 Itti s'aas'etto mas'aafay* kawutetsaa oydiyaan utteeddawaa ushechcha kushiyan de'iyaawaa be'aaddi; he s'aas'etto mas'aafay laa"u bagganakka s'aafetti utteedda; k'ay laappu maatafay Aa bolla attametteedda.
2 Taani itti wolk'k'aama kiitanchchay bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Maatafaa dooyyiide, s'aas'etto mas'aafaa billanaw bessiyaa uray oonee?» yaagiide, awaayiyaawaa be'aaddi.
3 Saluwaan gidina woy sa'aan gidina, woy sa'aappe garssan† gidina, he s'aas'etto mas'aafaa billanaw woy Aa gidduwaa s'eellanaw ooninne bessiyaawe baawa.
4 S'aatsa mas'aafaa billanaw woy Aa gidduwaa s'eellanaw bessiyaa uray baynna diraw, taani daro yeekkaad.
5 C'imatuwaappe ittuu taana, «Yeekkoppa; be'a, Yihudaa zariyaa gideedda Gaammuu, Daawite zarii s'ooneedda. I maatafaa dooyyanawunne s'aas'etto mas'aafaa billanaw bessee» yaageedda.

4:8 Hiz. 1:18; 10:12; Isa. 6:2-3 * **5:1** *S'aas'etto mas'aafaa:* Hawaa guussay warak'atan woy galbbaan s'aafetteedda s'aas'ettiyaa mas'aafaa gidiide, daro kare baggana itti woy laa"u bolla bagga galbbaan maatafay attamettee. **5:1** Hiz. 2:9-10; Isa. 29:11 † **5:3** ***Sa'aappe garssan:*** Hayk'k'eeddawantta guussaa. **5:5** Dom. 49:9; Isa. 11:1, 10

6 Taani kawutetsaa oydiyaappe, de'uwaan de'iyaa oyddu med'etatuwaappenne k'ay c'imatuwaappe gidduwaan, shuketteedda Dorssaa malatiide ek'k'eeddawaa be'aaddi; aw laappu kac'etuunne laappu ayfetuu de'iino. Hewanttu alamiyaa ubbaa kiitetteedda S'oossaa laappu ayyaanatuwaa.
7 He Dorssay biide, kawutetsaa oydiyaa bolla utteeddawaa ushechcha kushiyaappe s'aas'etto mas'aafaa akkeedda.
8 I he s'aas'etto mas'aafaa akkeedda wode, de'uwaan de'iyaa oyddu med'etatuunne laatamanne oyddu c'imatuu Aa sintsan kunddeeddino. Unttunttu huup'iyaan huup'iyaan diitsaanne is'aanay kumeedda work'k'aa miishshaa oyk'k'eeddino. He is'aanay geeshshatuu S'oossaa woossiyaawaa.
9 Unttunttu,
«S'aatsa mas'aafaa akkanawunne,
maatafaa dooyaade,
s'eellanaw new bessee.
Ayaw gooppe, neeni shukettaadda.
Neeni k'ommuwaa ubbaappe,
dumma dumma gadiyaa k'aalaa ubbaappe,
yaraa ubbaappenne, zariyaa ubbaappe,
ne suutsan, S'oossaw asaa wozaadda.
10 Nu S'oossaw ootsana mala,
unttuntta neeni, kaatatuwaanne,
k'eesatuwaa ootsaadda.
K'ay unttunttu sa'ankka mooddana»
yaagiide ooratsa mazimuriyaa yes's'iino.
11 Hewaappe guyyiyaan, taani s'eellaade, kawutetsaa oydiyaa, de'uwaan de'iyaa oyddu med'etatuwaanne c'imatuwaa yuuyyi aad'd'iide ek'k'eedda daro ki-itanchchatuwaa kooshshaa sisaad; unttunttu sha"aaninne miilooniyan paydetteeddino.
12 He kiitanchchatuu barenttu k'aalaa d'ok'k'u ootsiide,
«Shuketteedda Dorssay
wolk'k'aa, duretetsaa,
aad'd'eedda eraa,
minotetsaa,
bonchchuwaa, sabaa,
galataa akkanaw bessee!»
yaageeddino.
13 Hewaappe guyyiyaan, sa'aan, saluwaan, sa'aappe garssaaninne abbaa gidduwaan de'iyaa med'etaa ubbaynne k'ay hewaanttun de'iyaa med'etaa ubbay,
«Kawutetsaa oydiyaa bolla,
utteeddawoonne Dorssaw,

5:6 Isa. 53:7; Zak. 4:10 **5:8** Maz. 141:2 **5:9** Maz. 33:3; 98:1; Isa. 42:10 **5:10** Kes. 19:6; Sas'. 1:6 **5:11** Dan. 7:10

galatay, bonchchuu,
sabaynne wolk'k'ay,
med'i med'inaw gido!»
yaagiide yes's'ishin sisaad.
14 De'uwaan de'iyaa oyddu med'etatuu, «Amen"i» yaagina,
c'imatuu guufanniide goyinneeddino.

6

He S'aas'etsa Mas'aafaa Maatafaa Dooyaa

1 Dorssay laappu maatafatuwaappe ittuwaa dooyyishshin be'aaddi; k'ay shemppuwaanna de'iyaa oyddu med'etatuwaappe ittuu guuguntsaa guntsaa malatiyaa kooshshaan, «Haaya!» yaagiyaawaa, taani sisaad.

2 Taani itti bootsa paraa be'aaddi. He paraa toggeeddawe wonddaafiyaa oyk'k'eedda; k'ay aw kalachchay imetteedda. Olaa I s'ooniiddinne k'aykka s'oonanaw keseedda.

3 Dorssay laa'entso maatafaa dooyyeedda wode, shemppuwaanna de'iyaa med'etatuwaa laa'entsuu, «Haaya!» yaagiyaawaa, taani sisaad.

4 K'ay hara daama paray keseedda. Asay ittuu ittuwaanna shukettana mala, he paraa toggeeddawoo sa'aan sarotetsaa diggiyaa wolk'k'ay imetteedda. Wogga mashshay aw imetteedda.

5 Dorssay heezzentso maatafaa dooyyeedda wode, de'uwaan de'iyaa med'etatuwaa heezzentsuu, «Haaya!» yaagiyaawaa, taani sisaad. Yaataade karetsa paray keseeddawaa be'aaddi; k'ay he paraa toggeeddawe bare kushiyan miizaniyaa oyk'k'eedda.

6 Taani de'uwaan de'iyaa oyddu med'etatuwaa giddoppe kooshshaa malatiyaabaa sisaad. He kooshshay, «Itti gallassaa oosoo dirgguu bagga kiiluwaa zarggaa; k'ay itti gallassaa oosoo dirgguu itti kiiluwaa bagga banggaa. Shin zayitiyaanne woyniyaa eessaa k'ohoppa» yaagiyaawaa sisaad.

7 Dorssay oyddentso maatafaa dooyyeedda wode, de'uwaan de'iyaa med'etatuwaa oyddentsuu, «Haaya!» yaagiyaawaa, taani sisaad.

8 Taani giraac'e paray keseeddawaa be'aaddi. He paraa toggeeddaawaa suntsay Hayk'uwaa; Aa geeduwaa Si'oolii kaalleedda. Hayk'uunne Si'oolii sa'aappe oyddentso kushiyaa olaan, koshaan, harggiyaan, do'aan wod'isana mala, unttunttoo maatay imetteedda.

9 Dorssay ichcheshentso maatafaa dooyyeedda wode, unttunttu S'oossaa k'aalaa odeedda dirawunne barenttu markkatetsan ammanetteeda diraw, shukkeedda asaa

6:2 Zak. 1:8; 6:3, 6 **6:4** Zak. 1:8; 6:2 **6:5** Zak. 6:2, 6 **6:8** Hiz. 14:21

shemppuwaa yarshshuwaa yarshshiyaa saappe garssan be'aaddi.
10 Unttunttu barenttu k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Ubbaa
Mooddiyaa Godaw, geeshshaw, tumanchchaw, sa'aan
de'iyaa asaa bolla awude pirdday? K'ay nu suutsaa awude
c'igetay?» yaageeddino.
11 Unttunttoo huup'iyaan huup'iyaan bootsa mayuu
imetteedda. Unttunttuwaadan hayk'k'anaw bessiyaa
unttunttu laggetsaa oosanchchatuwaa payduunne unttunttu
ishatuwaa payduu kumana gakkanaw, unttunttu amareeda
wodiyaa takkishshana mala, unttunttoo odetteedda.
12 Dorssay usuppuntsa maatafaa dooyyeedda wode, taani
be'aaddi; biittay loytsi k'aas's'eedda. Awayifii karetsa
mayuwaadan kares's'eedda; agenaykka mule suutsaa mala-
teedda.
13 Balasiyaa giyaa mitsatti gam"e ayfii, wolk'k'aama
c'arkkuu k'aatsina, sa'aan k'ok'k'ofettiyaawaadan,
s'oolinttatuu saluwaappe sa'aan k'ok'k'ofetteeddino.
14 Saluu s'aas'etto mas'aafay s'aas'ettiyaawaadan,
s'aas'ettiide d'ayi aggeeda; deri ubbatuunne haatsaan
dooddetteedda sa'ay ubbay barenttu de'iyaasaappe kichchi
aggeeddino.
15 Hewaappe guyyiyaan, sa'aa kaatatuu, deriyaa mood-
diyaawanttu, shaalak'atuu, duratuu, wolk'k'aamatuu, k'ay
hara Asay ubbay, ayiletuu, womaanatuu, deriyaa kessiide,
gonggoluwaa giddoninne deriyaan de'iyaa zaallaa guyye
baggan k'osetteeddino.
16 Yaatiide deretuwaanne shuchchaa, «Kawutetsaa oydiyaan
utteeddawaa ayfiyaappenne Dorssaa hank'k'uwaappe nu
bolla kunddiide, nuuna gentseerikkiteeshsha!
17 Ayaw gooppe, unttunttoo wolk'k'aama hank'k'uwaa gal-
lassay gakki kichcheedda; he hank'k'uwaa danddayanawe
oonee?» yaageeddino.

7

Israa'eeliyaa Asaappe 144,000 Asatuwaa Som"iyaan Maatafay Wod'd'eedda

1 Hewaappe guyyiyaan, taani oyddu kiitanchchatuu oy-
ddu bagga sa'aa gas'aan ek'k'eeddawantta be'aaddi. He ki-
itanchchatuu sa'aa bollan, woy abbaa bollan, woy ay mitsaa
bollan, c'arkkuu c'arkkennaadan te"eeddino.
2 K'aykka de'uwaa S'oossaa maatafaa oyk'k'iide hara
kiitanchchay away mokkiyaasaappe kesiyaawaa taani

6:13 Isa. 34:4 **6:15** Isa. 2:19, 21 **6:16** Hos. 10:8; Luk'. 23:30 **6:17** Iyu. 2:11; Mil. 3:2 **7:1** Erm. 49:36; Dan. 7:2; Zak. 6:5

be'aaddi. He kiitanchchay bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, sa'aanne abbaa k'ohanaw wolk'k'ay imetteedda oyddu kiitanchchatuwaa
3 s'eesiide, «Nu S'oossaa oosanchchatuwaa deemuwaan nu-
uni maatafaa wotsana gakkanaw, sa'aa gidina woy abbaa
gidina, woy mitsaa gidinakka k'ohoppite» yaageedda.
4 Taani S'oossaa maatafaa deemuwaan wotseeddawanttu
payduwaa sisaad. Israa'eeliyaa zariyaa ubbaappe itti
s'eetanne oytamanne oyddu sha"a asatuwaa deemuwaan
maatafay wod'd'eedda.
5 Yihudaa zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa deemuwaan maatafay,
wod'd'eedda.
Roobeela zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
Gaade zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
6 Aaseera zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
Nifttaaleeme zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
Minaase zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
7 Simoona zariyaappe
tammanne laa"u sha"aa.
Leewiyaa zariyaappe
tammanne laa"u sha"aa.
Yisaakoora zariyaappe
tammanne laa"u sha"aa.
8 Zaabiloona zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
Yooseefo zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa.
Biiniyaama zariyaappe,
tammanne laa"u sha"aa
deemuwaan maatafay,
wod'd'eedda.

Bootsa Mayuwaa Mayyeedda C'ora Asatuwaa

9 Hewaappe guyyiyaan, zariyaa ubbaappe, k'ommuwaa ubbaappe, yaraa ubbaappenne dumma dumma gadiyaa k'aalaa ubbaappe ooninne paydanaw danddayenna zaway baynna c'ora asaa taani be'aaddi. He Asay bootsa mayuwaa mayyiide, zambbaa haytsaa barenttu kushiyan oyk'k'iide, kawutetsaa oydiyaa sintsaninne Dorssaa sintsan ek'k'eedda.
10 Unttunttu barenttu k'aalaa d'ok'k'u ootsiide,
«Nu atotetsaykka,
kawutetsaa oydiyaan utteedda,

7:3 Hiz. 9:4, 6

nu S'oossaappenne Dorssaappe yee»
yaageeddino.
11 Kiitanchchatuu ubbay kawutetsaa oydiyaa,
c'imatuwaanne de'uwaan de'iyaa oyddu med'etaa yuuyyi
aad'd'iide ek'k'eeddino. Unttunttu kawutetsaa oydiyaa
sintsan barenttu deemuwaan guufanniide S'oossaw
goyinniidde,
12 «Amen"i!
Anjjuu, bonchchuu,
aad'd'eedda eratetsay,
galatay, sabay,
wolk'k'ay, minotetsay,
med'inaappe med'inaa gakkanaw nu S'oossaw gido.
Amen"i!»
yaageeddino.
13 C'imatuwaappe ittuu taana, «Ha bootsa mayuwaa mayy-
eedda asatuu oonee? Unttunttu hak'appe yeeddinoo?» yaagi-
ide oochcheedda.
14 Taani, «Ta Godaw, neeni eraasa» yaagaad. I taana
hawaadan yaageedda:

«Hawanttu daro waayiyaa waayettiide yeeddawantta.
Unttunttu barenttu mayuwaa Dorssaa suutsan
meec'c'iide,
boos's'eeddawantta.
15 Hewaa diraw,
unttunttu S'oossaa kawutetsaa oydiyaa sintsan ek'k'iide,
k'ammanne gallassi, Aa Geeshsha Golliyaan,
aw ootsiino.
K'ay I bare kawutetsaa oydiyaan utteeddawe,
unttunttu gidduwaan de'ana.
16 Hawaappe sintsanaw ubbakka,
unttunttu koshattikkino;
woy saamettikkino.
Away unttuntta meenna;
k'ay ay seelaykka unttuntta guuddenna.
17 Ayaw gooppe, kawutetsaa oydew,
gidduwaan utteedda Dorssay,
unttuntta heemmana.
De'uwaa haatsaa pulttuwaakkokka,
unttuntta kaaletsana.
S'oossaykka unttunttu ayfiyaa afotsaa ubbaa k'uc'c'i dig-
gana»
yaageedda.

7:14 Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mar. 13:19 **7:16** Isa. 49:10 **7:17** Maz. 23:1, 2; Hiz. 34:23; Isa. 49:10; 25:8

8

S'aas'etsa Mas'aafaa Laappuntsa Maatafay Dooyetteedda

1 Dorssay laappuntsa maatafaa dooyyeedda wode, bakka saatiyaa gidiyaawaa keenaa saluu c'o"u geedda.

2 Hewaappe guyyiyaan, taani laappu kiitanchchatuwaa S'oossaa sintsan ek'k'iyaawantta be'aaddi; unttunttoo laappu malakatay imetteedda.

3 Is'aanaa c'uwayiyaa work'k'aa miishshaa oyk'k'eedda hara kiitanchchay yiide, yarshshiyaa sa'aa matan ek'k'eedda. Work'k'aappe med'etteedda yarshshiyaasay kawutetsaa oydiyaa sintsan de'ee; he yarshshiyaa sa'aa bolla geeshsha ubbatuwaa woosaa gujjana mala, kiitanchchaw daro is'aanay imetteedda.

4 Is'aanaa c'uway geeshshatuwaa woosaanna ittippe he kiitanchchaa kushiyaappe pude S'oossaakko beedda.

5 Hewaappe guyyiyaan, kiitanchchay is'aanaa c'uwayiyaawaa akkiide, yarshshiyaa saappe tamaa bonk'k'uwaa akkiide, aan kuntseedda. He is'aanaa c'uwayiyaawaa duge sa'aa olina, guuguntsay guummeedda. Walk'k'antsay wolk'k'aameedda; k'ay biittaykka k'aas's'eedda.

Malakatatuu Punetteeddino

6 K'ay laappu malakataa oyk'k'iide laappu kiitanchchatuu malakataa punnanaw giigeeddino.

7 Koyro kiitanchchay bare malakataa punnina suutsaanna walaketteedda shachchaynne tamay sa'aan bukkeedda. Sa'aappe heezzentso kushii guudetteedda; mitsaappekka heezzentso kushii guudetteedda; maataa ubbaykka guudetteedda.

8 Laa"entso kiitanchchaykka bare malakataa punneedda. Wolk'k'aama deriyaa malatiyaabay taman ees's'iidde, abbaan yegetteedda; yaatina, abbaappe heezzentso kushii suutsaa gideedda.

9 Abbaan de'uwaan de'iyaa med'etatuwaa heezzentso kushii hayk'k'eedda; markkabetuwaappekka heezzentso kushii d'ayeedda.

10 Heezzentso kiitanchchay bare malakataa punnina shaafaappenne pulttuwaa haatsaappe heezzentso kushiyaa bolla saluwaappe s'omppiyaadan ees's'iyaa wolk'k'aama s'oolinttii wod'd'eedda.

11 He s'oolinttiyaa suntsay C'amuwaa geetettee. Haatsaappe heezzentso kushii c'ammeedda; k'ay haatsay

8:3 Amo. 9:1; Kes. 30:1, 3 **8:5** Sas'. 11:19; 16:18; Wog. 16:12, 18; Hiz. 10:2; Kes. 19:16 **8:7** Kes. 9:23-25; Hiz. 38:22 **8:10** Isa. 14:12

c'ammeedda diraw, daro Asay he haatsaa ushiidde hayk'k'eedda.

12 Oyddentso kiitanchchay bare malakataa punneedda. Awaappe, agenaappenne s'oolinttiyaappe heezzentso kushii deshetteedda; unttunttu poo'uwaappekka heezzentso kushii d'umeedda. Hewaa diraw, gallassaappe heezzentso kushii, k'ammaappekka heezzentso kushii d'umeedda.

13 Itti arggantsay saluwaan paalliyaawaa taani be'aaddi. He arggantsay bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Heezzu kiitanchchatuu punnana bessiyaa yekko malakatay punettiyaa wode, sa'aan de'iyaa asaw aayyeero! Aayyeero! Aayyeero!» yaagiyaawaa sisaad.

9

1 Hewaappe guyyiyaan, ichcheshentso kiitanchchay bare malakataa punnina saluwaappe duge sa'aa kunddeedda s'oolinttiyaa be'aaddi. He s'oolinttew c'iimmo ollaa* k'ulppii imetteedda.

2 S'oolinttii c'iimmo ollaa dooyyeedda; aako c'ooc'iyaappe kesiyaa c'uwaa mala c'uway he c'iimmo ollaappe kesseedda. K'ay awaynne sa'ay he c'iimmo ollaappe keseedda c'uwaan d'umeeddino.

3 C'uwaappe boolii duge sa'aa yeedda. Sa'aan de'iyaa soggatoo de'iyaa wolk'k'aa mala wolk'k'ay boolewukka imetteedda.

4 S'oossaa maatafay deemuwaan baynna asaa s'alalaa k'ohanaappe attin, sa'aan de'iyaa maataa woy aac'iya mitsaa gidina woy ay mitsaa gidinakka k'ohenna mala, boolew odetteedda.

5 Boolii he asaa ichcheshu agenaa gidiyaawaa pas'a kaa'ana mala, maatay imetteeddawaappe attin, aw asaa wod'anaw maatay imettibeenna. Sogguu asaa dukkiide seelissiyaawaa keenaa boolii seelissee.

6 He gallassatuwaan Asay hayk'uwaa koyyana; shin demmenna. K'ay hayk'k'anawukka amottana; shin hayk'uu asaappe bak'atana.

7 Boolii olaw giigi utteedda paraa malatee. Booliyaa huup'iyaan work'k'aa malatiyaa kalachchay de'ee; Aa deemuukka asaa deemuwaa malatee.

8 Aa binnaanaykka mac'c'a asaa binnaanaydaa aduk'k'ee; Aa achchaykka gaammuwaa achchaa malatee.

8:11 Erm. 9:15 **8:12** Isa. 13:10; Hiz. 32:7; Iyu. 2:10, 31; 3:15 * **9:1** ***C'iimmo ollaa:*** Hawaa guussay garssa bagga biittaan darssi c'iimmatiide de'iyaa iita ayyaanatuu barenttu wurssetsaa muraa gallassay gakkanaw k'ashettiide de'iyaasaa. **9:2** Dom. 19:28 **9:3** Kes. 10:12-15 **9:4** Hiz. 9:4 **9:6** Yob. 3:21; Erm. 8:3 **9:7** Iyu. 2:4 **9:8** Iyu. 1:6

9 Aa tiray birataan ootseedda gonddalliyaa malatiyaawaan goozetti utteedda; k'ay Aa k'efiyaa kooshshay olaa baanaw piriis'iyaa paratuu goochchiyaa gaariyaa kooshshaa mala.

10 Aw sogguwaa dufiyaa malatiyaa dufii de'ee; Aa dufiyaan dukkiyaabay de'ee. He dufiyaan ichcheshu agenaa gidiyaawaa asaa k'ohanaadan, aw maatay imetteedda.

11 Aa mooddiyaa kaatii de'ee. He kaatii c'iimmo ollaa kiitanchchaa. Aa suntsaykka Ibraayiss's'e k'aalaan Abddoona; k'ay Giriike k'aalaan Ap'oliyoona geetettee. Ap'oliyoona giyaawoo biletsay, d'ayissiyaawaa giyaawaa.

12 Koyro aayyeero giyaawe aad'd'eedda; be'a, biro hara laa"u aayyeero giyaawe yaanawaa.

13 Usuppuntsa kiitanchchay bare malakataa punneedda. S'oossaa sintsan ek'k'eedda work'k'aappe med'd'eedda yarshshiyaasaan de'iyaa oyddu gas'aa kac'etuwaappe itti kooshshaa sisaad.

14 He kooshshay malakatay de'iyaa usuppuntsa kiitanchchaa, «Efiraas'iisa giyaa wogga shaafaan k'ashetteedda oyddu kiitanchchatuwaa billa» yaageedda.

15 Asaa zariyaappe heezzentso kushiyaa wod'anaw, ha saatiyaw, gallassaw, agenawunne laytsaw giigissi wotseedda, oyddu kiitanchchatuu biletteeddino.

16 Olaa paraa toggiyaa asaa payduu laa"u s'eetu miiloone gidiyaawaa taani sisaad.

17 K'aykka taani sas'aan paratuwaanne he paratuwaa toggeedda asaa be'aaddi. Asaw tiraan wotsiyaa birataa gonddalliyaa malay de'ee. He tiraan wotsiyaa birataa gonddalliyaa malay tamaadan zo'o; samaayiyaa; k'ay ees's'iyaa diiniyaa mala. Paratuwaa huup'ii gaammuwaa huup'iyaa mala. Unttunttu doonaappe tamay, c'uwaynne adilliyaa c'iishshaa malatiyaa ees's'iyaa diiniyaa tamay keseedda.

18 Paratuwaa doonaappe keseedda taman, c'uwaaninne ees's'iyaa diiniyan ha heezzu boshatuwaan asaa zariyaappe heezzentso kushii hayk'k'eedda.

19 Ayaw gooppe, paratoo wolk'k'ay doonaaninne dufiyaan de'ee. Unttunttu dufiikka huup'iyaanna de'iyaa shooshshaa malatee; hewan unttunttu asaa k'ohiino.

20 Ha boshatuwaan hayk'k'ennan atteedda Asay bare kushiyan ootsiyaawaa aggibeenna. K'ay work'k'aappe, biraappe, nahaasiyaa geetettiyaa birataappe shuchchaappenne mitsaappe oosetteedda, s'eellanaw woy sisanaw woy hamettanaw danddayenna eek'awunne s'alahiyaw goyinniyaawaakka aggibeenna.

9:9 Iyu. 2:5 **9:13** Kes. 30:1-3 **9:20** Maz. 115:4-7; 135:15-17; Dan. 5:23

21 Asay eriid wod'eeddawaa, woy bare biteeddawaa, woy bare woshummeeddawaa, woy bare wuu"eeddawaa aggiide, bare nagaraappe simmibeenna.

10

Kiitanchchaanne Guutsa Mas'aafaa

1 K'aykka taani hara wolk'k'aama kiitanchchay saluwaappe kesiide, duge wod'd'iyaawaa be'aaddi. Shaariyaa I mayyi utteedda; k'ay zuluu Aa huup'iyaa yuuyyi aad'd'i utteedda. Aa deemuukka aawaa mala; Aa gediikka tamaa tuussaa mala.

2 He kiitanchchay dooyaa de'iyaa itti guutsa s'aas'etto mas'aafaa bare kushiyan oyk'k'eedda. Bare ushechcha gediyaa abbaa bolla essiide, bare haddirssa gediyaa biittaa bolla esseedda.

3 Gudiyaa gaammuwaadan, wolk'k'aappe gudeedda. I gudeeddawaappe guyyiyaan, laappu guuguntsatuu aananna guntsan haasayeeddino.

4 Unttunttu guummeedda wode taani s'aafanaw k'oppaad. Shin saluwaappe, «Laappu guuguntsatuu haasayeeddawaa asaw k'aattoppanne s'aafoppa» yaagiyaa kooshshay taw sisetteedda.

5 Hewaappe guyye, abbaa bollaaninne biittaa bollan ek'k'ide'ishshin taani be'eedda kiitanchchay, bare ushechcha kushiyaa saluwaa pude mic'c'eedda.

6 Saluwaanne saluwaan de'iyaa ubbabaa, sa'aanne sa'aan de'iyaa ubbabaa, abbaanne abbaan de'iyaa ubbabaa, med'd'eedda med'i med'inaw de'iyaa S'oossaa suntsan c'aak'k'eedda. Yaatiide, «Wodii wuranaw gam"enna.

7 Shin laappuntsa kiitanchchay bare malakataa punniyaa wode, S'oossay nabatuwaa gideedda bare k'oomatoo k'aalaa odi wotseeddawaadankka, I s'uureedda k'ofay polettana» yaageedda.

8 Hewaappe guyyiyaan, saluwaappe haasayishshin taani siseedda kooshshay laa'entsuwaa zaariide taana, «Abbaa bollaaninne biittaa bollan ek'k'eedda kiitanchchaa kushiyan dooyaa de'iyaa s'aas'etto mas'aafaa baade akka» yaagiyaawaa sisaad.

9 Taani he kiitanchchaakko baade, guutsa s'aas'etto mas'aafaa taw immana mala, Aa oochchaad. I taana, «Akkaade ma; mas'aafay ne uluwaa c'amissanawaa; shin ne doonaan eessaadan, I mal"anawaa» yaageedda.

10 Hewaappe guyye, taani kiitanchchaa kushiyaappe he guutsa s'aas'etto mas'aafaa akkaade maaddi; ta doonaan

10:5 Kes. 20:11; Zar. 32:40; Dan. 12:7; Amo. 3:7 **10:8** Hiz. 2:8—3:3

mas'aafay eessaadan mal"eedda. Shin taani meeddawaappe guyyiyaan, ta ulo gidduu c'ammeedda.

11 K'aykka taana, «Yaraa ubbaa, zariyaa ubbaa, dumma dumma biittaa k'aalaanne kaatatuwaabaa neeni timbbitiyaa k'ans's'ennaan haasayanaw bessee» yaageedda.

11

Laa"u Markkatuwaa

1 Hewaappe guyye, mak'k'aa malatiyaa likkiyaa s'am"ay taw imetteedda; taana geeddawe hawaa; «Baade S'oossaa Geeshsha Golliyaanne yarshshiyaa sa'aa likka. Hewan goyinniyaawaanttakka payda.

2 Shin Geeshsha Gollew kare bagga agga basha; hewaa likkoppa. Ayaw gooppe, he sa'ay Ayihuda gidenna asaw imetteedda. Ayihuda gidenna Asay geeshsha katamaa oytamanne laa"u agenaw yed'd'ana.

3 Taani gaabiyaa mayyeedda ta laa"u markkatuwaa kiittana; unttunttu itti sha"anne laa"u s'eetanne usuppun tammu gallassan S'oossaa kiitaa odana» yaageedda.

4 He laa"u markkatuu ha sa'aa Godaa sintsan ek'k'iyaa s'omppiyaa wotsiyaa laa"u ballatuwaa.

5 Ooninne unttuntta k'ohanaw koyyooppe, unttunttu doonaappe tamay kesiide unttunttu morkkatuwaakka d'ayissee. K'ay ooninne unttuntta k'ohanaw koyyooppe, hewaaddankka hayk'k'ana.

6 Unttunttu S'oossaa kiitaa odiyaa wodiyaan iray bukkennaadan, saluwaa gorddanaw unttunttoo maatay de'ee. Unttunttoo haatsaa suutsaa kessiyaa maataykka de'ee; k'ay unttunttu barena koshshiyaa wode, sa'aa dumma dumma boshaan shoc'anaw unttunttoo maatay de'ee.

7 Unttunttu barenttu markkatetsaa wursseeddawaappe guyyiyaan, c'iimmo ollaappe pude kesiyaa do'ay unttunttunna olettana. He do'ay unttuntta s'ooniide wod'ana.

8 Unttunttu Goday mask'k'aliyaa bollan misimaariyan d'ishettiide suletteedda katamaa wogga ogiyaan unttunttu anhay gisanawaa. He katamay leemisuwaan Sodoomaa woy Gibs'e geetettiide s'eesettee.

9 K'ay yaraa ubbaappe, k'ommuwaa ubbaappe, dumma dumma biittaa k'aalaappenne zariyaa ubbaappe yeedda Asay unttunttu anhaa heezzu gallassanne bagga be'ana. Anhay moogettenna mala, he Asay diggana.

11:1 Hiz. 40:3; Zak. 2:1-2 **11:2** Luk'. 21:24 **11:4** Zak. 4:3, 11-14 **11:6** 1 Kat. 17:1; Kes. 7:17-19; 1 Sam. 4:8 **11:7** Dan. 7:7, 21; Sas'. 13:5-7; 17:8 **11:8** Isa. 1:9-10

10 Sa'aan de'iyaa Asay ha timbbitiyaa odiyaa laa"u asatuwaa hayk'uwaan nashettana. Asay unttunttu hayk'uwaa ittuu ittuwaanna imotaa laamettiidde bonchchanawaa; Ayaw gooppe, sa'aan de'iyaa asaa unttunttu darssi metootseeddino.
11 Heezzu gallassaanne baggappe guyyiyaan, de'uwaa shemppuwaa S'oossay unttunttun shemppina, unttunttu denddi ek'k'eeddino. Unttuntta be'eedda ubbay iita yashshaa yayyeedda.
12 Hewaappe guyyiyaan, he timbbitiyaa odiyaa laa"u asatuu saluwaappe, «Haa pude kesite» giyaa wolk'k'aama kooshshaa siseeddino. Barenttu morkketuu barentta s'eellishshin, unttunttu shaariyaan geliide, pude saluwaa beeddino.
13 He saatiyaan biittay loytsi k'aas's'ina katamaappe tammuntsa kushii d'ayeedda. K'ay biittaa k'aatsaan laappu sha"a Asay hayk'k'eedda. Atteedda Asay loytsi kokkori yayyiide, saluwaa S'oossaa gitatetsaa sabbeedda.
14 Laa'entso aayyeero giyaawe aad'd'eedda. Shin akeekite; heezzentso aayyeero giyaawe ellekka yaanawaa.

Laappuntsa Malakataa

15 Hewaappe guyyiyaan, laappuntsa kiitanchchaykka bare malakataa punneedda. Saluwaan,
«Alamiyaa kawutetsay
ha"i nu Godaassanne
Kiristtoosassa;
k'ay med'inaappe med'inaa gakkanaw
I mooddana»
yaagiyaa wolk'k'aama kooshshay sisetteedda.
16 Barenttu oydiyaan utteedda laatamanne oyddu c'imatuu S'oossaa sintsan duge guufanniide, S'oossaw goyinniidde hawaadan yaageeddino;
17 «Ha"i de'iyaawoo,
kaseppekka de'iyaawoo, Godaw,
Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossaw,
new wolk'k'aama wolk'k'ay de'iyaa dirawunne,
neeni mooddanaw doommeedda diraw,
nuuni neena galateetto.
18 Ayihuda gidenna Asay hank'k'etteedda;
ne hank'k'uukka yeedda.
Hayk'k'eeddawanttu pirddettiyaa wodii ha"a;
k'ay neeni ne oosanchchatoo, nabatoo,
geeshshatoo, ne suntsaw yayyiyaawanttoo,
d'ok'k'atoonne laafatoo unttunttu oosuwaadan,

11:11 Hiz. 37:10 **11:12** 2 Kat. 2:11 **11:15** Kes. 15:18; Dan. 2:44; 7:14, 27

immiyaa wodiikka ha"a.
Sa'aa d'ayissiyaawanttakka neeni d'ayissiyaa wodii ha"a»
yaageeddino.
19 Saluwaan de'iyaa S'oossaa Geeshsha Gollii dooyetteedda;
Aa Geeshsha Golliyaan S'oossaa K'aalaa c'aak'uwaa
Taabootay beetteedda. K'ay walk'k'antsay wolk'k'aameedda;
guntsay sisetteedda; guuguntsay guummeedda; biittay
k'aas's'eedda; wolk'k'aama shachchaykka shac'c'eedda.

12

Taani Mishiratto, Na'aanne Dawiyaa Be'aaddi

1 Hewaappe guyyiyaan, saluwaan wolk'k'aama mallay
beetteedda. Awaa mayyeedda itti mishiratta, agenaa bolla
ek'k'eeddawunna, tammanne laa"u s'oolinttiyaa kalachchaa
bare huup'iyaan wotseeddawunna hewaan de'aw.
2 He mishiratta shahaara; izo yeluwaa oytsay, un"etsina
waassaaddu.
3 Hara itti wolk'k'aama mallay saluwaan beetteedda.
Tammu kac'iyaanna de'iyaa laappu huup'iyaan kalachchaa
wotseedda itti wolk'k'aama zo'o dawii de'ee.
4 He dawii bare dufiyaan heezzentso kushe s'oolinttiyaa
saluwaappe dafiide, sa'aan oleedda. He dawii yeletti
wod'd'osaannakka na'aa maanaw yelana haniyaa mishiratti
sintsan ek'k'eedda.
5 Mishiratta attuma na'aa, Ayihuda gidenna asaa ub-
baa birataa s'am"aan mooddanawaa yelaaddu. Shin na'ay
S'oossaakkonne Aa araataakko, pude ellekka aketeedda.
6 Mishiratta itti sha"anne laa"u s'eetanne usuppun tammu
gallassaw miziiddenne ushshiidde wotsanaw S'oossay gi-
igissi wotseedda sa'aa bazzuwaa bak'ataaddu.
7 Hewaappe guyyiyaan, saluwaan olay denddeedda.
Mikaa'eeli bare kiitanchchatuwaanna ittippe dawiyaa
oletteedda; dawiikka bare kiitanchchatuwaanna gidiide,
zaari oletteedda.
8 Shin dawii s'oonettina dawiyaasinne Aa kiitanchchatoo
saluwaan sa'ay d'ayeedda.
9 Wolk'k'aama dawii, s'alahiyaa kaappuwaa woy
Sees'aanaa giyaawe, beni shooshshay, alamiyaa ubbaa
baletsiyaawe oletteedda; I bare kiitanchchatuwaanna ittippe
duge sa'aw oletteedda.
10 Hewaappe guyyiyaan, taani saluwaappe hawaadan
yaagiyaa kooshshaa sisaad;
«S'oossaa atotetsay ha"i yeedda.

11:18 Maz. 2:5; 110:5; 115:13 **12:3** Dan. 7:7 **12:4** Dan. 8:10 **12:5** Isa. 66:7; Maz. 2:9 **12:7** Dan. 10:13, 21; 12:1; Dan. 9

S'oossay barew Kaate gidiyaawaadankka,
bare wolk'k'aa besseedda;
Aa Kiristtoosi bare maataa besseedda.
Ayaw gooppe,
k'ammanne gallassi S'oossaa sintsan ek'k'iide,
nu ishatuwaa mootiyaawe,
saluwaappe duge oletteedda.
11 Nu ishatuu Dorssaa suutsaaninne,
barenttu tumu markkatetsan
dawiyaa olettiide s'ooneeddino.
K'ay unttunttu barenttu shemppuwaa aatsi immiyaawoo,
k'arettibeykkino.
12 Hewaa diraw,
saluunne saluwaa giddon de'iyaawanttu,
nashettite.
Shin sa'awunne abbaw aayyeero!
Ayaw gooppe,
s'alahiyaa kaappuu,
barew guutsa wodii atteeddawaa eriyaa diraw,
wolk'k'aama hank'k'uwaan,
duge hinttenttukko wod'd'eedda»
yaageedda.
13 K'ay dawii barena duge sa'aa oleeddawaa be'eeddawaappe guyyiyaan, he attuma na'aa yeleedda mishiratto yederssuwaa doommeedda.
14 Mishiratto shooshshay k'ohenna mala, heezzu laytsaanne bagga maadenne ushaadde iza naagettiyasaa bazzuwaa paallaade baana mala, laa"u wolk'k'aama arggantsaa k'efii iziw imetteedda.
15 Hewaappe guyyiyaan, mishiratto di'uu di"iide afana mala, shooshshay shaafaa haatsaa keena haatsaa bare doonaappe mishiratti geeduwaan gusseedda.
16 Shin biittay mishiratto maaddeedda; biittay bare doonaa dooyyiide, dawiyaa doonaappe keseedda haatsaa mitti aggeedda.
17 Dawii mishirattiw darssi hank'k'ettiide, izi zeretsaa S'oossaa azazuwaa naagiyaa ubbatuwaanne Yesuusi k'onc'c'isseedda tumu ammanettiyaawantta olanaw,
18 biide abbaa doonaan de'iyaa shafiyaan ek'k'eedda.

13

Taani Abbaappe Kesiyaa Laa"u Do'atuwaa Be'aaddi

1 Hewaappe guyyiyaan, itti do'ay abbaappe kesishshin, taani be'aaddi. Aw tammu kac'iinne laappu huup'ii de'ee;

12:10 Yob. 1:9-11; Zak. 3:1 **12:14** Dan. 7:25; 12:7

Aa tammu kac'iyaa bollan tammu kalachchay de'ee. Aa huup'iyankka boriyaa suntsay s'aafetti utteedda.

2 Taani be'eedda do'ay maahiyaa malatee; Aa gedii bab-
bantsaa geetettiyaa iita du'aa gediyaa malatee; Aa doonay
gaammuwaa doonaa malatee. Dawii bare wolk'k'aa, bare
kawutetsaa oydiyaanne bare wolk'k'aama maataa he do'aw
immeedda.

3 He do'aa huup'etuwaappe ittuu hayk'k'eeddawaa
malaatiyaawaa taani be'aaddi; shin wod'iyaa maytsay
pas'eedda. Sa'aa Asay ubbay maalalettiide, he du'aa
geeduwaa kaalleedda.

4 Dawii bare maataa do'aw immeedda diraw, Asay ubbay
dawiyaw goyinneedda. K'ay he asay, «Do'aa malay oonee?
Aanana olettanaw ooni danddayii?» yaagiidde, do'aw goyin-
needda.

5 He do'aw pala yewuwaanne boriyaa haasayiyaa doonay
imetteedda. Oytamanne laa"u agenaw ootsana mala, aw
maatay imetteedda.

6 He do'ay S'oossaa, Aa suntsaa, I de'iyaasaanne saluwaan
de'iyaa ubbatuwaa boriyaa doommeedda.

7 He do'ay S'oossaa asatuwaana olettiide, unttuntta
s'oonana mala, aw maatay imetteedda. K'ommuwaa ubbaa,
yaraa ubbaa, dumma dumma biittaa k'aalaa ubbaanne
zariyaa ubbaa mooddiyaa maatay aw imetteedda.

8 Sa'ay med'ettanaappe kase shuketteedda Dorssaa
de'uwaa mas'aafan suntsay s'aafettibeenna asay, sa'aan
de'iyaawe ubbay, he do'aw goyinnana.

9 Sisiyaa haytsay de'iyaa uray siso.

10 Omoodettana Asay de'ooppe,
ooninne omoodettanawaa.
Mashshaan shukettana Asay de'ooppe,
ooninne mashshaan shukettanawaa.
Geeshshatuwaa danddayaynne,
ammanuu hawaan erettanawaa.

Taani Sa'aappe Kesiyaa Do'aa Be'aaddi

11 Hewaappe guyyiyaan, hara do'ay sa'aappe kesiyaawaa
taani be'aaddi. Dorssaa kac'iyaa malatiyaa laa"u kac'ii aw
de'ee; shin he do'ay dawiyaadan haasayeedda.

12 He do'ay koyro do'aa wolk'k'aama maataa ubbaa Aa
sintsan ootseedda. Sa'aynne sa'aan de'iyaa Asay ubbay Aa
wod'iyaa maytsay pas'eedda koyro do'aw goyinnana mala, he
do'ay godatteedda.

13:1 Dan. 7:3; Sas'. 17:3, 7-12 **13:2** Dan. 7:4-6 **13:5** Dan. 7:8, 25; 11:36 **13:7** Dan. 7:21 **13:8** Maz. 69:28 **13:10** Erm. 15:2; 43:11

13 He laa'entso do'ay wolk'k'aama malaatatuwaa ootseedda; haray atto tamaa saluwaappe asaa ubbaa sintsa sa'aa wotsana gakkanaw malaatatuwaa ootseedda.
14 Koyro do'aa sintsan ootsanaw, aw imetteedda malaatatuwaan sa'aan de'iyaa asaa ubbaa I baletseedda. Mashshaan maytsattooppenne pas'a de'iyaa koyro do'aa bonchchoo misiliyaa giigissanaadan, sa'aa asaa ubbaw laa'entso do'ay odeedda.
15 K'ay koyro do'aa misilii haasayanaadaaninne barew goyinnenna ubbaa wod'anaadan, laa'entso do'ay bare shemppuwaa koyro do'aa misiliyaan shemppuwaa gelissanaw azazetteedda.
16 Asay ubbay woggaynne k'eeray, mank'k'uunne durii, womaannuunne ayilii bare ushechcha kushiyan woy bare deemuwaan mallaa wotsanaadan, he laa'entso do'ay godatteedda.
17 He do'aa suntsay woy Aa suntsaa payduu de'iyaa mallay baynna Asay ooninne zal"anawunne shammanaw danddayenna.
18 Aad'd'eedda eratetsay hawaan de'ee. Eray de'iyaa ooninne he do'aa payduwaa biletsaa ero; ayaw gooppe, he payduu itti asaa suntsaa. Aa payduu usuppun s'eetanne usuppun tammanne usuppuna.

14

Taani Dorssaanne 144,000 Asatuwaa Be'aaddi

1 Hewaappe guyyiyaan, taani be'aaddi. Be'ite, Dorssay S'iyoone Deriyaa bolla ek'k'eedda. Aa suntsaynne Aa Aabbu suntsay deemuwaan s'aafetteedda, itti s'eetanne oytamanne oyddu sha"a asatuu aanana ittippe de'iino.
2 Saluwaappe kuntso haatsaa guntsaanne dadaa guntsaa malatiyaa wolk'k'aama kooshshaa taani sisaad. K'ay taani siseedda kooshshay diitsaa diis's'iyaawanttu barenttu diitsaa diis's'ina sisetiyaa kooshshaa malatee.
3 Itti s'eetanne oytamanne oyddu sha"a asatuu kawutetsaa oydiyaa sintsan, oyddu pas'a de'iyaa med'etatuwaa sintsaaninne c'imatuwaa sintsan ek'k'eeddino. Sa'aappe wozetteedda unttunttuppe attin, haray ooninne tamaaranaw danddayenna ooratsa mazimuriyaa yes's'eeddino.
4 Hawanttu geeshsha asatuwaa gidiyaa diraw, mac'c'awanttunna gakettiide barena tunissibeykkino. Dorssay* biyaasaa ubbaa unttunttu kaalliino. Unttunttu S'oossawunne Dorssaw bayira gidanaw, sa'aa asaa giddoppe wozetteeddawantta.

14:1 Hiz. 9:4; Sas'. 7:3 * **14:4** *Dorssaa:* Yesuusaw imetteedda suntsaa.

5 Unttunttu ubbaakka worddoti erikkino; unttunttun bay-
izzuu baawa.

Taani S'oossaa Kiitanchchaa Be'aaddi

6 Sa'aan de'iyaa asaa ubbaw, zariyaa ubbaw, k'ommuwaa
ubbaw, dumma dumma biittaa k'aalaa ubbawunne yaraa ub-
baw med'inaa wonggalaa mishiraachchuwaa awaayanaw,
bolla saluwaan paalliyaa hara kiitanchchaa taani be'aaddi.

7 He kiitanchchay bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «S'oossaw
yayyite; Aa bonchchite. Ayaw gooppe, sa'aa asaa I pirddiyaa
saatii gakkeedda. Saluwaa, sa'aa, abbaanne haatsaa pult-
tuwaa med'd'eedda S'oossaw goyinnite» yaageedda.

8 Hara laa'entso kiitanchchay, «Wolk'k'aama Baabloona
kunddaaddu; iza kunddeedda gaasuunnekka asaa zariyaa
ubbaa iita oosuwaa oosissiyaa diraassa» yaagiidde, koyro
kiitanchchaa kaalleedda.

9 Heezzentso kiitanchchay bare kooshshaa d'ok'k'u oot-
siide, hawaadan yaagiidde, koyro laa"u kiitanchchatuwaa
kaalleedda; «Do'awunne Aa misilew goyinniyaa ooninne k'ay
Aa mallaa bare deemuwaan woy bare kushiyan wotsiyaa
ooninne de'ooppe,

10 S'oossay bare wolk'k'aama hank'k'uwaa
burc'c'ukkuwaan kuntseedda hank'k'uwaa woyniyaa
eessaa I ushana. Hewaa ootseedda ubbay geeshsha
kiitanchchatuwaa sintsaaninne Dorssaa sintsan,
tamaaninne ees's'iyaa diiniyan pas'a kaa'ettana.

11 Unttuntta pas'a kaa'iyaa tamaa c'uway med'i med'inaw
c'uwattana. Do'awunne he do'aa misilew goyinniyaa
oossinne k'ay he do'aa suntsaa malaataanna de'iyaa oossinne
k'ammanne gallassi shemppuu baawa» yaageedda.

12 S'oossaw azazettiyaanne Yesuusaw ammanettiyaa
geeshshatuu danddayiyaa danddayay hawaana.

13 Hewaappe guyyiyaan saluwaappe, «Hawaa
s'aafa; hawaappe sintsaw Godan hayk'k'iyaawanttu
anjjetteeddawantta» yaagiyaa kooshshaa taani sisaad.

Ayyaanay, «Tuma; unttunttu barenttu daaburaappe
shemppana; ayaw gooppe, unttunttu lo"o kiittaw, S'oossay
lo"uwaan zaarana» yaagee.

Taani K'oychchaa Wodiyaa Be'aaddi

14 K'aykka taani be'aaddi. Be'ite, bootsa shaarii de'ee.
Shaariyaa bollan Asaa Na'aa malatiyaawe utteedda; Aa
huup'iyaan work'k'aa kalachchay, k'ay Aa kushiyan k'ara
baac'ay de'ee.

14:5 Sof. 3:13 **14:8** Isa. 21:9; Erm. 51:8; Sas'. 18:2 **14:10** Isa. 51:17; Dom. 19:24; Hiz. 38:22 **14:11** Isa. 34:10 **14:14** Dan. 7:13

15 Hara kiitanchchay Geeshsha Golliyaappe kesiide,
shaariyaa bollan utteeddawoo bare k'aalaa d'ok'k'u ootsiide,
«K'oychchaa saatii gakkeedda diraw, ne baac'aa yeddaade
katsaa k'oyc'a; ayaw gooppe, sa'aa katsay meleedda»
yaageedda.
16 Shaariyaa bollan utteeddawe, bare baac'aa sa'aa yeddi-
ide, sa'aa katsaa c'akkeedda.
17 K'aykka saluwaan de'iyaa Geeshsha Golliyaappe hara
kiitanchchay kesseedda; awukka kuussa baac'ay de'ee.
18 Tamaw kaappo gideedda hara kiitanchchay yarshshiyaa
saappe kesiide, kuussa baac'ay de'iyaa kiitanchchaw bare
k'aalaa d'ok'k'u ootsiide, «Woynniyaa ayfii teereedda diraw, ne
kuussa baac'aa yeddaade, sa'aan de'iyaa woyniyaa turaappe
honddodda ayfiyaa k'ans's'a!» yaageedda.
19 He kiitanchchay bare baac'aa sa'aa yeddiide, sa'aan
de'iyaa woyniyaappe honddodda ayfiyaa k'ans's'eedda;
S'oossaa wolk'k'aama hank'k'uwaa he woyniyaa gumi"iyaa
ollaan yeggeedda.
20 Katamaappe gas'aan de'iyaa woyniyaa ayfiyaa
gumi"iyaa ollaan woyniyaa ayfii gumi"ettee. Suutsay
kesiide, he woyniyaa gumi"iyaa ollaappe heezzu s'eetu kiilo
miitiriyaa keenaa haakkiide, paraw puuluwaa gakkiyaawaa
keenaa d'ok'k'u giide eelleedda.

15

Taani Burc'c'ukkuwaa Abbaa Bee'aad

1 Taani saluwaan hara wolk'k'aamanne maalalissiyaa mal-
laa be'aaddi. S'oossaa hank'k'uu unttunttu bollan polet-
tiyaa diraw, wurssetsa laappu boshaanna de'iyaa laappu
kiitanchchatuu de'iino.
2 K'aykka taani burc'c'ukkuwaa abbaa malatiyaawaa
tamaanna walaketteeddawaa be'aaddi. K'ay do'aa, Aa
misiliyaanne Aa suntsaa payduwaa s'ooneeddaawantta
be'aaddi. S'oossay unttunttoo immeedda diitsatuwaa
oyk'k'iide, burc'c'ukkuwaa malatiyaa abbaa matan unttunttu
ek'k'eeddino.
3 Unttunttu, S'oossaa oosanchchaa Muse mazimuriyaanne
Dorssaa mazimuriyaa hawaadan yes's'eeddino.
«Godaw, Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossaw,
ne kiitay gitanne maalalissiyaawaa.
Asaa zariyaa ubbaa Kaatew,
ne ogii s'illuwaanne tumuwaa.
4 Godaw, new yayyenawenne
ne suntsaa bonchchennawe oonee?

14:15 Iyu. 3:13 **14:20** Isa. 63:3; Sel. 1:15; Sas'. 19:15 **15:3** Kes. 15:1

Ayaw gooppe, geeshshay ne s'alalaa.
Asaa zariyaa ubbay yiide,
ne sintsan goyinnana;
ayaw gooppe, ne s'illo kiitay
ubbaw k'onc'c'eedda»
yaagiide yes's'iino.

Laappu Boshaanna De'iyaa Laappu Kiitanchchatuwaa

5 Hewaappe guyyiyaan, taani saluwaan de'iyaa Geeshsha Gollii dooyettowaa hewekka markkatetsaa dunkkaaniyaa be'aaddi.
6 Laappu boshaanna de'iyaa laappu kiitanchchatuu Geeshsha Golliyaappe keseeddino. Unttunttu p'ooliide boos's'iyaa laynuwaa mayuwaa mayyeeddino; barenttu tiraa work'k'aa danc'c'uwaan yuushshi aatsiide k'achcheeddino.
7 De'uwaan de'iyaa oyddu med'etatuwaappe ittuu, med'i med'inaw gakkanaw de'iyaa S'oossaa hank'k'uu kumeedda laappu work'k'aa keretuwaa laappu kiitanchchatoo immeedda.
8 S'oossaa bonchchuwaappenne Aa wolk'k'aappe yeedda c'uway Geeshsha Golliyaa kumeedda. Laappu kiitanchchatuu aheedda laappu boshatuu polettana gakkanaw, Geeshsha Golliyaa ooninne gelanaw danddayibeenna.

16

S'oossaa Hank'k'uu Kumeedda Keretuwaa

1 Hewaappe guyyiyaan, laappu kiitanchchatoo, «Biide S'oossaa hank'k'uwaa laappu keriyaappe sa'aan gussite» yaagiide, Geeshsha Golliyaappe haasayiyaa wolk'k'aama kooshshaa taani sisaad.
2 Koyro kiitanchchay biide, bare keriyaan de'iyaawaa sa'aan gussina, do'aa mallay de'iyaawanttu bollanne he do'aa misilew goyinniyaawanttu bolla loytsi sakkiyaa maytsaa keseedda.
3 Laa'entso kiitanchchay bare keriyaan de'iyaawaa abbaan gussina abbaa haatsay hayk'k'eedda asaa suutsaa malateedda. K'ay abbaan de'iyaa med'etaa ubbaykka hayk'k'i aggeedda.
4 Heezzentso kiitanchchay bare keriyaan de'iyaawaa shaafatuuwaaninne pulttatuwaan gussina unttunttu suutsaa gideeddino.
5 Haatsaw aawotiyaa kiitanchchay hawaadan yaagiyaawaa, taani sisaad;
«Kasekka ha"ikka de'iyaa Godaw,

15:4 Erm. 10:7; Maz. 86:9 **15:5** Kes. 38:21 **15:8** Kes. 40:34; 1 Kat. 8:10-11; 2 Od. 5:13-14; Isa. 6:4 **16:2** Kes. 9:10 **16:4** Kes. 7:17-21; Maz. 78:44

Geeshshaw, ha pirddaa pirddeedda diraw,
neeni s'illuwaa.
6 Unttunttu geeshshatuwaa suutsaanne,
nabatuwaa suutsaa gusseedda diraw,
neeni unttuntta ushshanaw,
suutsaa unttunttoo immaadda.
Unttunttu barenttoo,
bessiyaawaa akkeeddino»
yaageedda.
7 Yarshshuwaa yarshshiyaa saappe,
«Godaw, Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossaw,
ne pirdday tumuwaanne s'illuwaa!»
yaagiyaa kooshshaa taani sisaad.

8 Oyddentso kiitanchchay bare keriyaan de'iyaawaa awayfiyaa bollan gussina bare tamaa seelaan asaa guuddanaw, awayfew maatay imetteedda.

9 Asay wolk'k'aama seelaan guudettiide ha boshatuwaa bollan maatay de'iyaa S'oossaa suntsaa boreedda. Shin bare nagaraappe simmibeennanne S'oossaa gitatetsaakka bonchchibeenna.

10 Ichcheshentso kiitanchchay bare keriyaan de'iyaawaa do'aa kawutetsaa oydiyaa bolla gussina, he do'aa kawutetsay d'umeedda. Asay bare seelaa diraw, bare ins's'arssaa sa"eedda.

11 K'ay Asay bare seelaa dirawunne bare maytsaa diraw saluwaa S'oossaa shek'k'eedda. Shin bare ootseedda nagaraappe simmibeenna.

12 Usuppuntsa kiitanchchay bare keriyaan de'iyaawaa wogga Efiraas'iisa geetettiyaa shaafaan gussina away doliyaa baggappe yaana kaatatoo ogii giiganaadan, haatsay meleedda.

13 Hewaappe guyyiyaan, taani sheed'd'iyaa malatiyaa heezzu tuna ayyaanatuu dawiyaa doonaappe, du'aa doonaappenne wordduwaa timbbitiyaa odiyaawaa doonaappe kesishshin be'aaddi.

14 Unttunttu mallatuwaa ootsiyaa s'alahatuwaa ayyaanatuwaa. He heezzu iita ayyaanatuu Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossaa wolk'k'aama gallassan, sa'aa kaatatuwaa ubbaa olaw shiishshanaw baana.

15 «Be'a, taani kayisuwaadan yaana. Asaa sintsan kallo hamettiidde yeellatenna mala, gem"ishennaan bare mayuwaa mayyiide naagiyaa uray anjjetteeddawaa!» yaageedda.

16:10 Kes. 10:21 **16:12** Isa. 11:15

16 He iita ayyaanatuu kaatetuwaa Ibraayiss's'e k'aalaan Arimaagedoona* geetettiyaa sa'aa shiishsheeddino.
17 Laappuntsa kiitanchchay bare keriyaan de'iyaawaa c'arkkuwaan gussina, Geeshsha Golliyaan de'iyaa araataappe, «Poletteedda» yaagiyaa wolk'k'aama kooshshay yeedda.
18 Hewaappe guyyiyaan, walk'k'antsay wolk'k'aameedda; guntsay sisetteedda; guuguntsaykka guummeedda. K'ay biittay pala k'aatsaa k'aas's'eedda. Asay sa'aan med'ettoodeppekka biittay hewaa mala k'aatsaa k'aas's'i erenna; hewe ubbaappe aad'd'eedda k'aatsaa.
19 Wolk'k'aama katamay heezzu kesiide za"eedda. Biittaa ubbaan de'iyaa katamatuu d'ayeeddino. S'oossay wolk'k'aama Baabloono k'oppiide, bare iita hank'k'uwaa woyniyaa eessay kumeedda burc'c'ukkuwaappe woyniyaa eessaa Baabloono ushsheedda.
20 Abbaan dooddetteedda biittay ubbay d'ayeedda; deriikka beettibeenna.
21 Asaa bolla oytamu kiilo keenaa dees'iyaa wolk'k'aama shachchay saluwaappe wod'd'eedda. Asay he shachchaa boshaa diraw, S'oossaa boreedda; ayaw gooppe, boshay daro wolk'k'aama.

17

Baabloone Bolla Yaana Muraa
1 Hewaappe guyyiyaan, laappu keretuu de'iyaa laappu kiitanchchatuwaappe ittuu taakko yiide, taana hawaadan yaageedda; «Haaya; daro shaafatuwaa gas'aan de'iyaa woshummiyaa, wolk'k'aama katamata, waana murettanentto, taani neena bessana.
2 Sa'aan de'iyaa kaatatuu izinna woshummeeddino; sa'aan de'iyaa asaykka izi woyniyaa eessaa ushi matsottiide izinna woshummeedda» yaageedda.
3 He kiitanchchay taana Ayyaanan bazzuwaa afeedda. Hewan taani itti mishiratto boriyaa suntsay bollaa ubbaan s'aafetti utteedda zo'o do'aa toggeeddawunno be'aaddi; he do'aw laappu huup'iyaan tammu kac'ii de'ee.
4 He mishiratta teeraa ochchaa malatiyaa mayuwaanne zo'o mayuwaa mayyaaddu; iza k'ay work'k'aan, bonchcho shuchchaaninne ink'k'uwaa geetettiyaa al"o shuchchaan alleek'k'aaddu. Iza woshummiyaa tunabaynne

* **16:16** *Arimaagedoona:* Ha k'aalaw koyrotti de'iyaa Ibraayiss's'iyaa med'etay, «Har-Maagido» yaagiyaawaa gidiide, «Har-Maagido» giyaawoo de'iyaa biletsay, «Meegido-Zooziyaa» yaagiyaawaa. Hawaa guussay beni wodiyaan Asay c'ora olaa oletteedda sa'aa guussaa. **16:16** 2 Kat. 23:29; Zak. 12:11 **16:19** Isa. 51:17 **16:21** Kes. 9:23; Sas'. 11:19 **17:2** Isa. 23:17; Erm. 51:7

sheneyiyaabay kumeedda work'k'aa burc'c'ukkuwaa bare kushiyan oyk'k'aaddu.

5 Izi deemuwaan S'uura yewuwaa biletsay de'iyaa suntsay,

«Wolk'k'aama Baabloono;
Sa'aan De'iyaa
Woshummiyaawanttoonne
Sa'aan De'iyaa
Sheneyiyaabaw Aatto»
yaagiyaawe s'aafetti utteedda.

6 K'ay he mishiratta geeshshatuwaa suutsaanne Yesuusaw markkattishshin wod'eeddawanttu suutsaa ushaade matsotteeddawunno taani be'aade malalettaaddi.

7 Kiitanchchay taana, «Neeni ayaw hawaadan maalalettaaddii? Taani new mishiratti S'uura yewuwaanne iza tookkeedda laappu huup'iyaan tammu kac'ii de'iyaa du'aa S'uura yewuwaa odana.

8 Neeni be'eedda do'ay kase de'ee; shin ha"i baawa. He do'ay c'iimmo ollaappe elle kesiide, bashshaw baanawaa. Alamii med'ettoodeppe doommiide, de'uwaa mas'aafan unttunttu suntsay s'aafettibeenna sa'aan de'iyaa Asay do'aa be'iide malalettana. Ayaw gooppe, I kase de'ee; ha"i baawa; shin sintsappe yaanawaa.

9 «Hawe aad'd'eedda eratetsaanne akeeka koyyee. Laappu huup'ii mishiratta uttiyaa laappu deretuwaa; hewanttu k'ay laappu kaatatuwaa.

10 Unttunttuppe ichcheshu kaatatuu kunddeeddino. Ittuu ha"i gakkanaassikka mooddee; yekko kaatii yibeenna. I yiide, guutsa wodiyaa takkanaw bessee.

11 Kase de'eedda do'ay, ha"i baynnawe, I bare huup'ew hosppuntsa du'aa. I laappu do'atuwaappe ittuwaa; I d'ayanaw bee.

12 «Neeni be'eedda tammu kac'etuu mooddanaw doommibeenna tammu kaatetuwaa. Shin unttunttu do'aana ittippe itti saatew kaatetuwaadan mooddanaw unttunttoo maatay imettana.

13 Unttunttoo ubbaw itti k'ofay de'ee; unttunttu barenttu wolk'k'aanne barenttu maataa do'aw immana.

14 Unttunttu Dorssaanna olettana; shin dorssaynne dorssaanna de'iyaawanttu, I s'eegeeddawanttunne dooreeddawanttu, Aa kaalliyaa ammanetteedawanttu, he kaatetuwaa s'oonana; ayaw gooppe, I godatuwaa Godaanne kaatetuwaa Kaatiyaa» yaageedda.

17:4 Erm. 51:7 **17:8** Dan. 7:7; Sas'. 11:7; Maz. 69:28 **17:12** Dan. 7:24

15 Kiitanchchay k'aykka taana hawaadan yaageedda;
«C'aaratta utteedda he neeni be'eedda haatsay yaratuwaa,
c'ora asaa, asaa zaratuwaanne dumma dumma biittaa
k'aalaa.
16 K'ay neeni be'eedda tammu kac'iinne do'ay woshum-
mewunno is's'anawantta. Unttunttu iziw de'iyaa ubbabaa
akki diggana. K'ay izo kallo ashshananne izi ashuwaa mi
diggana; yaatiide unttunttu izo taman guuddana.
17 Ayaw gooppe, S'oossaa k'aalay tumattana gakkanaw,
unttunttu k'ofay ittuwaa gidanaadan, unttunttu barenttu
mooddiyaa wolk'k'aa do'aw immanaadaaninne S'oossay
k'oppeeddawaa unttunttu ootsanaadan, unttunttu
wozanaan S'oossay amuwaa wotseedda.
18 «He neeni be'eedda mishiratta sa'aa kaatetuwaa mood-
diyaa wolk'k'aama katamato» yaageedda.

18

Baablooni Kunddetsaa

1 Hewaappe guyyiyaan, wolk'k'aama maatay de'iyaa hara
kiitanchchay saluwaappe wod'd'ishin, taani be'aaddi. He
kiitanchchaa bonchchuu sa'aa poo'isseedda.
2 He kiitanchchay bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
«Iza kunddaaddu!
Wolk'k'aama Baabloona kunddaaddu!
Baabloona s'alahatuu ak'iyaasaa gidaaddu;
iita ayyaanatuu ubbatuunne,
is'ettiyaa iita kafatuu ubbatuu iini de'iino.
3 Ayaw gooppe, asaa zariyaa ubbaa,
bare matsoyiyaa woyniyaa eessaa ushshina,
izinna woshummeeddino.
K'aykka sa'aa kaatatuu,
izinna woshummeeddino.
Izi ishalo wolk'k'aa gaasuwaan,
sa'aan de'iyaa zal"anchchatuu duretteeddino»
yaageedda.
4 Hewaappe guyyiyaan,
taani saluwaappe,
hawaadan yaagiyaa hara kooshshaa sisaad;
«Ta asaw, iippe kesite!
Izi nagaraa izinna kos's'oppite!
Izi muraa gishettoppite.
5 Ayaw gooppe, izi nagaray,
saluwaa gakkanaw dooretti utteedda.
S'oossay izi iita bayizzuwaa, hassayeedda.
6 Iza immeeddawaa keenaa zaariide,

18:2 Isa. 13:21; 21:9; Erm. 50:39; 51:8; Sas'. 14:8 **18:3** Isa. 23:17; Erm. 51:7
18:5 Dom. 18:20-21; Erm. 51:9

iziw immite. Iza ootseeddawoo,
laa"u kushiyaa iziw k'ans's'ite.
Iza hinttenttoo giigisseedda ushshaappe,
laa"u kushiyaa ushshaa,
izi burc'c'ukkuwaa kuntsite.
7 Iza bonchchetteeddawaanne,
ishaleeddawaa keenaa,
izo tuggayitenne kayyoyite.
Iza bare wozanaan,
‹Taani kaatattiidan uttay;
taani asinay baynna mac'c'awuno gidikke;
k'ay ubbaakka kayyottikke› yaagaw.
8 Hewaa diraw, izi boshaa ubbay,
harggii, kayyuunne koshay,
izo itti gallassi oyk'k'ana.
K'ay iza taman guudettana;
ayaw gooppe,
izi bolla pirddiyaa Godaa S'oossay, Wolk'k'aama»
yaageedda.

9 Sa'aa kaatatuu, izina woshummiidde ishaleeddawanttu he katamata guudettina, kesiyaa c'uwaa be'eedda wode, katamatiw unttunttu waassananne yeekkana.

10 Unttunttu he katamati ugaw yayyeedda diraw, haakki ek'k'iide, «Ha wolk'k'aama katamatee! Wolk'k'aama katamatee! Baabloonee, new aayyeero! Neeni ay mala tuggattaniishsha. Neeni itti saatiyaa giddon ne pirddaa akkaada» yaagana.

11 Unttunttu markkabiyaa c'aanaa hawaappe sintsanaw shammiyaabay baynna diraw, sa'aan de'iyaa zal"anchchatuu he katamatiw waassananne kayyottana.

12 Unttunttu work'k'aa, biraa, bonchcho shuchchaa, ink'k'uwaa geetettiyaa al"o shuchchaa, teeraa oochcha malatiyaa mayuwaa, suufiyaa mala mayuwaa, hariyaa geetettiyaa mayuwaa, zo'o mayuwaa, ubbaa k'ommo sawiyaa mitsaa, ubbaa k'ommuwaan ootseedda danggarssaa achchaa, al"o mitsaappe med'etteeddabaa, nahaasiyaa, birataa, Ibineberediyaa geetettiyaa shuchchaa,

13 k'arafaa, k'imaamiyaa, is'aanaa, shittuwaa, sawiyaa is'aanaa d'iiliyaa, woyniyaa eessaa, wogaraa zayitiyaa, liik'eedda d'iiliyaa, zarggaa, miizzaa, dorssaa, paraanne paray goochchiyaa gaariyaa, unttunttu ayiletuwaanne haray atto asaa shemppuunne shammiyaabaykka baawa.
14 Zal"anchchatuu mishirattiw,
«Neeni amotteedda,
lo"obay ubbay neeppe hali diggeedda.

18:6 Maz. 137:8; Erm. 50:29 **18:7** Isa. 47:7-9 **18:9** Hiz. 26:16-17 **18:11** Hiz. 27:31, 36 **18:12** Hiz. 27:12, 13, 22

Ne de'uunne,
alleek'k'ettiyaabay ubbay d'ayidiggeedda.
Neeni laa'entso unttuntta ubbaakka demmakka»
yaageeddino.
15 He katamatin zal"iide duretteedda zal"anchchatuu
izi ugaw yayyiide, iippe haakkiide ek'k'ana. Unttunttu
yeekkananne kayyottana.
16 K'ay,
«Suufiyaa geetettiyaa,
kiriyaan dadetteedda mayuwaa,
teera ochchaa malatiyaa,
mayuwaanne zo'o mayuwaa mayyaade,
work'k'aa alleek'k'uwaan,
bonchcho shuchchaaninne,
ink'k'uwaa geetettiyaa al"o shuchchaan alleek'k'eedda,
he wolk'k'aama katamatiw aayyeero!
17 Hawaa keena wolk'k'aama mas'uu ubbay,
itti saatiyaa giddon, dippi gi d'ayi aggeedda»
yaageeddino.
Markkabiyaa laaggiyaa ubbatuu, markkabiyaan biyaa ubbatuu, markkabiyaan ootsiyaa ubbatuunne abbaan ootsi go"ettiyaa ubbatuu haakki ek'k'eeddino.
18 He katamata guudettina kesiyaa c'uwaa be'eedda wode
barenttu kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Ha wolk'k'aama
katamato malatiyaa katamay ubbaakka baawa»
yaageeddino.
19 Unttunttu barenttu huup'iyaan baana k'oliide,
waasseeddinonne kayyotteeddino;
«Abbaan markkabatuu de'iyaa ubbaa,
bare mak'uwaan dureyeedda,
wolk'k'aama katamatiw aayyeero!
K'ay iziw de'iyaabay ubbay
itti saatiyaa giddon d'ayi aggeeda.
20 He katamata d'ayeedda diraw,
saloo, nashetta!
Geeshshatoo, Yesuusi kiitteeddawanttoo,
nabatoo, nashettite!
Ayaw gooppe,
iza hinttentta ootseeddawaa diraw,
S'oossay izo pirddeedda» yaageedda.
21 Hewaappe guyyiyaan,
wolk'k'aama kiitanchchay,
wos'aa malatiyaa wolk'k'aama shuchchaa,
dentsi abbaan oliide hawaadan yaageedda;

18:15 Hiz. 27:31, 36 **18:17** Isa. 23:14; Hiz. 27:26-30 **18:18** Hiz. 27:32 **18:19** Hiz. 27:30-34 **18:20** Zar. 32:43; Erm. 51:48

«Wolk'k'aama katamata,
Baabloona, sugina hawaadan kunddana;
iza hachcheppe sintsaw, ubbaakka beettukku.
22 Diitsaa diis's'iyaawanttunne,
mazimuriyaa yes's'iyaawanttu,
suusulliyaanne malakataa punniyaawanttu,
kooshshay hawaappe hini baggan,
ne giddon ubbakka sisettenna.
Kushiyaa hiillaa eriyaa ooninne,
laa'entso ubbakka de'enna.
Wos'aa kooshshaykka
hawaappe sintsaw ne giddon sisettenna.
23 S'omppiyaa poo'uukka laa'entsuwaa ne giddon poo'enna.
Akkiyaawaa kooshshaynne gelewunni kooshshay,
sintsaw ne giddon sisettenna.
Ne zal"anchchatuu sa'aa ubbaan,
eretteedda wolk'k'aamatuwaa.
Ne bitiyaawan asaa zariyaa ubbay c'imetteedda.
24 Nabatuwaa suutsay,
geeshshatuwaa suutsaynne,
sa'aan hayk'k'eedda ubbatuwaa suutsay,
izin beetteedda diraw,
Baabloona, murettaaddu»
yaageedda.

19

1 Hewaappe guyyiyaan, saluwaan c'ora asaa kooshshaadan kooshummiyaa wolk'k'aama kooshshay hawaadan yaagiyaawaa taani sisaad;
«S'oossaa galatay gakko.
Atotetsay, bonchchuunne wolk'k'ay,
nu S'oossaassa.
2 Aa pirdday tumuwaanne s'illuwaa.
C'aarataade sa'aa tunisseedda,
wolk'k'aama c'aaratto S'oossay pirddeedda;
S'oossaa oosanchchatuwaa iza wod'eedda diraw,
S'oossay izo mureedda»
yaageedda.
3 Asay laa'entsuwaa bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide,
«S'oossaa galatay gakko.
He katamata med'i med'inaw c'uwattana»
yaageeddino.
4 Laatamanne oyddu c'imatuunne shemppuwaanna de'iyaa oyddu med'etatuu kawutetsaa oydiyaan utteedda

18:21 Erm. 51:63-64; Hiz. 26:21 **18:22** Hiz. 26:13; Isa. 24:8 **18:22** Erm. 7:34; 25:10 **18:24** Erm. 51:49 **19:2** Zar. 32:43; 2 Kat. 9:7 **19:3** Isa. 34:10

S'oossaw guufanniide, «Amen"i. S'oossaa galatay gakko» yaagiide goyinneeddino.

Dorssaa Bullachchaw S'eesiyaa S'eessaa

5 Hewaappe guyyiyaan,
«S'oossaa ayilatuu ubbay,
S'oossaw yayyiyaa guutsay,
daruu ubbay nu S'oossaa galatite»
yaagiyaa kooshshay kawutetsaa oydiyaappe keseedda.
6 Hewaappe guyyiyaan, c'ora asaadan kooshummiyaa, wolk'k'aama shaafaadan guummiyaa, wolk'k'aama guuguntsaadan guugummiyaa kooshshaa taani sisaad. He kooshshay,
«S'oossaa galatay gakko.
Ayaw gooppe, nu Goday,
Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossay kawuteedda.
7 Dorssaa bullachchaa gallassay gakkeedda dirawunne,
gelewunnakka bullachchaw barena giigisseedda diraw,
nuuni pashikkoyttenne nashettoytte;
k'ay Dorssaa bonchchoytte.
8 Gelewunniw mayyanaw,
suufiyaa geetettiyaa kiriyaan dadetteedda,
p'ooliyaa bootsa mayuu imetteedda.
Suufiyaa geetettiyaa kiriyaan dadetteedda mayuu,
geeshshatuwaa s'illo oosuwaa»
yaagiyaawaa, taani sisaad.
9 Hewaappe guyyiyaan, kiitanchchay taana, « ‹Dorssaa bullachchaw s'eesetteeddawanttu anjjetteeddawantta› yaagaade s'aafa» yaageedda. He kiitanchchay k'aykka taana, «Hawe S'oossaa tumu k'aalaa» yaageedda.
10 Hewaappe guyye taani aw goyinnanaw Aa gediyaan kunddaad. Shin I taana, «Hewaa ootsoppa. Taani ne malanne Yesuusi unttunttoo k'onc'c'isseedda tumatetsaa oyk'k'eedda ne ishatuwaa ubbaa mala ayiliyaa. S'oossaw goyinna. Ayaw gooppe, Yesuusi k'onc'c'isseedda tumatetsay timbbitiyaa odiyaawoo dentsetsiyaawaa» yaageedda.

Bootsa Paraa Toggeeddawaa

11 Yaatina, saluu dooyetteeddawaa taani be'aaddi. Hewan bootsa paray de'ee; he paraa toggeeddawe ammanettiyaawaanne tumanchchaa giide s'eesettee. Toggeeddawe s'illotetsaan pirddeenne bare olaakka olettee.
12 Aa ayfii tamaa lac'uwaa malatee; k'ay I bare huup'iyaan daro kalachchaa wotseedda. Aa bolla s'aafetti utteedda

19:5 Maz. 115:13 **19:6** Hiz. 1:24; Maz. 93:1; 97:1; 99:1 **19:11** Hiz. 1:1; Maz. 96:13; Isa. 11:4

suntsay de'ee; shin he suntsay ayenttonne aappe attin, ooninne erenna.
13 I mayyeedda mayuu suutsan naak'k'i kesseeddawaa. Aa suntsaykka S'oossaa K'aalaa.
14 Saluwaa wotaadaratuu bootsa geeshsha suufiyaa geetettiyaa kiriyaan dadetteedda mayuwaa mayyiide, bootsa paratuwaa toggiide, Aa geeduwaa kaalliino.
15 Asaa zeretsaa I d'ayissiyaa kuussa mashshay Aa doon-aappe kesee. Birataa s'am"aan asaa I mooddana. Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossay bare hank'k'uwaa woyniyaa eessay gumi"ettiyaasan, gumi"iide bessana.
16 Aa mayuwaa bollanne Aa wodiriyaa bolla, «Kaatatuwaa Kaatiyaanne godatuwaa Godaa» yaagiyaa suntsay s'aafetti utteedda.
17 Hewaappe guyyiyaan, taani itti kiitanchchay awaan ek'k'eeddawaa be'aaddi. He kiitanchchay saluwaan d'ok'k'iide paalliyaa kafuwaa ubbatoo bare kooshshaa d'ok'k'u ootsiide, «Haa yiite. S'oossaa kawoo ittisaa shiik'ite.
18 Yiide kaatatuwaa ashuwaa, shaalak'atuwaa ashuwaakka wotaadaratuwaa ashuwaa miite; paratuwaa ashuwaakka paratuwaa toggeeddawanttu ashuwaakka miite; k'ay asaa ubbaa ashuwaa ayiliyawaanne womaannuwaa, d'ok'k'aawaanne hokaawaa miite» yaageedda.
19 Paraa toggeeddawaannanne Aa wotaadaratuwaanna olettanaw, do'aynne sa'aa kaatatuu k'ay unttunttu wotaadaratuu itti sa'aa shiik'i utteeddawantta taani be'aaddi.
20 He do'ay Aa sintsaan malaataa ootseedda worddo nabiyaanna ittippe oyk'etteedda. Do'aa mallay de'iyaawanttanne do'aa misilew goyinneeddawaantta I baletseeddawe he ootsiyaa malaatatuwaana. Do'aynne wordduwaa timbbitiyaa odiyaawe laa"atuukka diiniyaan ees's'iyaa tamaa abbaan pas'a yegetteeddino.
21 Unttunttu wotaadaratuu paraa toggeeddaawaa doon-aappe kesiyaa mashshaan hayk'k'eeddino. Kafatuu ubbatuu unttunttu ashuwaappe barenttoo danddayeeddawaa keenaa meeddino.

20

Sha"a Laytsaa Kawutetsaa

1 C'iimmo ollaa k'ulppiyaanne wolk'k'aama santsalataa bare kushiyan oyk'k'eedda itti kiitanchchay saluwaappe yiyaawaa taani be'aaddi.

19:12 Dan. 10:6 **19:15** Maz. 2:9; Isa. 63:3; Iyu. 3:13; Sas'. 14:20 **19:17** Hiz. 39:17-20

2 Kiitanchchay dawiyaa, he beni shooshshaa, s'alahiyaa
kaappuwaa woy Sees'aanaa giyaawaa oyk'k'eedda; yaatiide
sha"a laytsaw k'achcheedda.
3 Kiitanchchay c'iimmo ollaan Aa yeggiide, sha"a laytsay
wuranaw, asaa zeretsaa laa'entsuwaa balettena mala, he
c'iimmo ollaa k'ulppi gorddiide attameedda. Hewaappe
guyyiyaan, dawii amareeda wodiyaa bilettanaw bessee.
4 Hewaappe guyyiyaan, taani araatatuwaanne unttunttun
utteeddawantta be'aaddi; unttunttoo pirddiyaa maatay
imetteedda. Yesuusi k'onc'c'isseedda tumuwaanne
S'oossaa k'aalaa awaayeedda diraw, barenttu k'ood'iyaa
k'ans's'etteedda asaa shemppuwaakka taani be'aaddi.
Unttunttu do'aw woy do'aa misilew goyinnibeykkino.
Unttunttu do'aa mallaa barenttu deemuwaan woy barenttu
kushiyan wotsibeeykkino. Unttunttu hayk'uwaappe
denddiide, Kiristtoosanna ittippe kaatetuwaadan sha"a
laytsaw mooddeeddino.
5 Hayk'k'eeddawanttuppe c'oratuu sha"a laytsay wurana
gakkanaw, hayk'uwaappe denddibeykkino. Hewe koyro
dendduwaa.
6 Koyro dendduwaan denddeeddawanttu anjjetteed-
dawanttanne S'oossaa asatuwaa. Unttunttu bolla laa'entso
hayk'oo wolk'k'ay baawa. Unttunttu S'oossawunne
Kiristtoosaw k'eesatuwaa gidana; unttunttu aanana ittippe
sha"a laytsaw mooddana.

Sees'aanay S'oonetteedda

7 Sha"a laytsay wureeddawaappe guyyiyaan, Sees'aanay
k'ashuwaappe bilettana.
8 I Sa'aan ubba saan de'iyaa asaa zeretsaa baletsanaw
kessana; hewe Googanne Maagooga geetettiyaawaa.
Sees'aanay abbaa shafiyaa keena zeretsaa olaw shiishshana.
9 He zaratuu biittaa ubbaa mayyiide geeshshatuwaa
heeraanne S'oossay siik'iyaa katamato yuuyyi aad'd'i
ek'k'eeddino. Shin tamay saluwaappe wod'd'iide, unttuntta
meedda.
10 Do'aynne worddo nabii yegetteedda ees's'iyaa diiniyaa
tamaa abbaan s'alahiyaa kaappuu, asaa zeretsaa baletseed-
dawe, yegetteedda. Unttunttu k'ammanne gallassi med'i
med'inaw pas'a kaa'ettana.

Wurssetsa Pirddaa

11 Hewaappe guyyiyaan, taani wolk'k'aama bootsa
araataanne he araataan utteeddawaa be'aaddi. Sa'aynne
saluu Aa sintsappe bak'ateeddino; laa'entso beettibeykkino.

20:2 Dom. 3:1 **20:4** Dan. 7:9, 22 **20:8** Hiz. 7:2; 38:2, 9, 15 **20:11** Dan. 7:9-10

12 Hayk'k'eeddawanttu, d'ok'k'u giyaawanttunne guutsatuu araataa sintsan ek'k'eeddawantta taani be'aaddi. Mas'aafatuu dooyetteeddino; hara mas'aafay, de'uwaa mas'aafaykka dooyetteedda. Hayk'k'eeddawanttu barenttu oosuwaadan, mas'aafatuwan s'aafetti utteeddawaadankka pirddetteeddino.

13 Abbay bare giddon de'iyaa hayk'k'eeddawantta immeedda; hayk'uunne Si'oolii barenttu giddon de'iyaa hayk'k'eeddawantta immeeddino. Ubbaykka barenttu oosuwaadan pirddetteeddino.

14 Hewaappe guyyiyaan, hayuunne Si'oolii tamaa abbaan yegetteeddino. He tamaa abbay laa'entso hayk'uwaa.

15 De'uwaa mas'aafan bare suntsay s'aafettibeenna Asay ooninne tamaa abban yegetteedda.

21

Ooratsa Saluwaanne Ooratsa Sa'aa

1 Hewaappe guyyiyaan, taani ooratsa saluwaanne ooratsa sa'aa be'aaddi. Koyro saluunne koyro sa'ay d'ayeedda. Abbaykka d'ayeedda.

2 Geeshsha katamata ooratsa Yerusaalame, bare asinaw mayyaade giigeedda geliyaa wodoro naattiidan, giiga utteeddawunna saluwaappe S'oossaa matappe duge wod'd'ewunno taani be'aaddi.

3 Wolk'k'aama kooshshay araataappe hawaadan yaagiidde, haasayishshin, taani sisaad; «S'oossaa gollii asaana de'ee; S'oossay asaana ittippe de'ana. Unttunttu Aa asaa gidana; S'oossay bare huup'ew unttunttunna de'ana. I unttunttu S'oossaa gidana.

4 S'oossay unttunttu ayfiyaa afotsa ubbaa k'uc'c'ana. Hawaappe sintsanaw hayk'uunne kayyuu woy waasuunne sakuu baawa. Ayaw gooppe, ec'abay d'ayeedda» yaageedda.

5 Araatan utteeddawe, «Taani ubbabaa ooras's'isay» yaageedda. K'aykka gujjiide taana, «Taani haasayiyaawe ammanettiyaawaanne tuma gidiyaa diraw s'aafa» yaageedda.

6 K'aykka taana hawaadan yaageedda; «Poletteedda. Taani Alfaanne Omeegaa; Doometsaanne Poluwaa. Saametteedda oonanne Taani de'uwaa haatsaa pulttuwaappe c'oo ushshana.

7 S'ooniyaa uray ooninne hawaa ubbaa laattana. Taani aw S'oossaa gidana; ikka ta na'aa gidana.

21:1 Isa. 65:17; 66:22; 2 P'es'. 3:13 **21:2** Isa. 52:1; 61:10; Sas'. 3:12 **21:3** Hiz. 37:27; Wog. 26:11, 12 **21:4** Isa. 25:8; 35:10; 65:19 **21:7** 2 Sam. 7:14; Maz. 89:26-27

8 Shin yayyiyaawanttu, ammanennawanttu, tunatuu, shemppuwaa wod'iyaawanttu, woshummiyaawanttu, bitiyaawanttu, eek'aw goyinniyaawanttunne word-dotiyaawanttu ubbay de'iyaa sa'ay tamaynne ees's'iyaa diinii ees's'iyaa abbaa gidanawaa. Hewe laa'entso hayk'uwaa» yaageedda.

Ooratsa Yerusaalamo

9 Laappu wurssetsa boshatuu kumeedda laappu keretuwaa oyk'k'eedda laappu kiitanchchatuwaappe ittuu taakko yiide taana, «Haaya. Taani neena gelewunno Dorssaa machchatto bessana» yaageedda.

10 Kiitanchchay taana daro d'ok'k'a deriyaa huup'iyaa Ayyaanan kessiide geeshsha katamata, Yerusaalama saluwaappe S'oossaa matappe duge wod'd'ewunno taana besseedda.

11 He katamata S'oossaa bonchchuwaan poo'aw. He katamati poo'uu yasp'p'iidiyaa geetettiyaa al"o shuchchaa mala; birilliiyaadan p'oolaw.

12 He katamatiw tammanne laa"u penggetuunne he penggetuwaan tammanne laa"u kiitanchchatuu naagiyaa wolk'k'aama adussa dirssay de'ee. Penggetuwaan tammanne laa"u Israa'eeliyaa zaratuwaa suntsay s'aafetti utteedda.

13 Away doliyaa baggana heezzu penggetuu de'iino. K'ay hirkki baggana heezzu penggetuunne huup'issa baggana heezzu penggetuu de'iino. Away wulliyaa baggaanakka heezzu penggetuu de'iino.

14 Katamati dirssay Dorssay kiitteedda tammanne laa"atuwaa suntsay s'aafetteedda tammanne laa"u shuchchatuwaa bolla gimbbetteedda.

15 Taananna haasayeedda kiitanchchaw katamato, izi penggetuwaanne izi dirssaa likkiyaa work'k'aa gatimay de'ee.

16 Katamatiw oyddu gas'ay de'ee; katamati geesaynne gomppay itti mala. Kiitanchchay katamato bare gatiman likkeedda. Katamata laa"u sha"anne laa"u s'eetu kiilo miitiriyaa gidaaddu; katamati geesay, gomppaynne d'ok'k'atetsay itti mala.

17 Kiitanchchay k'ay dirssaakka likkeedda. Asaa kushiyan itti s'eetanne oytamanne oyddu wad'aa gideedda. Hewe ooninne likkiyaa ogiyaan kiitanchchay likkinaada.

18 Katamati dirssay yasp'p'iidiyaa geetettiyaa shuchchaan diretteedda. Katamata birilliiyaadan p'ooliyaa geeshsha work'k'aan med'ettaaddu.

21:10 Hiz. 40:2 **21:12** Hiz. 48:30-35 **21:15** Hiz. 40:3 **21:18** Isa. 54:11-12

19 Katamati dirssaw hiis'etteedda shuchchay bonchchetteedda shuchchaa ubbaan alleek'k'etteedda; koyro hiis'etteedda shuchchay yasp'p'iidiyaa; laa'entsuu samppeeriyaa; heezzentsuu kelk'k'edooniyaa; oyddentsuu baluuriyaa;

20 ichcheshentsuu sarddonkkisa; usuppuntsuu sarddiyoona; laappuntsuu kiristtilooba; hosppuntsuu biralli; udduppuntsuu toop'aaziyooniyaa; tammuntsuu kirisp'p'iraasiisa; tammanne ittentsuu yaakinttiyaa; tammanne laa'entsuu ametess's'inoosiyaa.

21 Tammanne laa"u penggetuu tammanne laa"u ink'k'uwaa geetettiyaa al"o shuchchaa; itti itti penggii itti ink'k'uwaan oosetteedda. Katamati ogii birilliyaa mala geeshsha work'k'aa.

22 Goday, Ubbaappe Wolk'k'aama S'oossaynne Dorssay katamati Geeshsha Golliyaa gidiyaa diraw, taani he katamatin Geeshsha Golliyaa be'abeykke.

23 Katamatiw poo'iyaa away woy agenay koshshenna. Ayaw gooppe, S'oossaa bonchchuu he katamatin poo'ee; Dorssaykka he katamatiw s'omppiyaa.

24 Asaa zeretsay katamati poo'uwaan hamettana. Sa'aa katatuukka barenttu bonchchuwaa he katamattikko ahana.

25 Katamati penggetuu ubbaa gallassikka dooyaa de'ana; ubbakka gorddettikkino. Ayaw gooppe, hewan k'ammay baawa.

26 Asaa zeretsaa gitatetsaynne bonchchuu he katamattikko shiik'ana.

27 Shin tunabay woy kawushshabaa ootsiyaawe, woy worddotiyaawe ooninne he katamato gelenna. K'ay Dorssaa de'uwaa mas'aafan suntsay s'aafetteeddawanttu s'alalay he katamato gelana.

22

1 Hewaappe guyyiyaan, kiitanchchay taana S'oossaa kawutetsaa oydiyaappenne Dorssaa kawutetsaa oydiyaappe goggiyaa birilliiyaadan p'ooliyaa de'uwaa haatsaa shaafaa besseedda.

2 He shaafay katamaa ogiyaa gidduwaanna duge goggee. Shaafaappe hefintsa baggannanne hafintsa baggana agenaan itti gedenne laytsan tammanne laa"u gede ayfiyaa de'uwaa mitsay de'ee. He mitsaa bonchchuu de'iyaawe, zariyaa ubbaa harggiyaappe patsanaassa.

21:23 Isa. 60:19-20 **21:24** Isa. 60:3 **21:27** Isa. 52:1; Hiz. 44:9 **22:1** Hiz. 47:1; Zak. 14:8 **22:2** Dom. 2:9; Hiz. 47:12

3 He katamaan S'oossaa shek'ay ayinne baawa. S'oossaa kawutetsaa oydiinne Dorssaa kawutetsaa oydii he katamaan de'ana. S'oossaa oosanchchatuu S'oossaw goyinnana.
4 Unttunttu Aa deemuwaa be'ana; Aa suntsay unttunttu deemuwaan s'aafettana.
5 Hewaappe sintsaw hara k'ammay baawa. Unttunttoo s'omppiyaa woy aawaa poo'uwaa koshshenna; ayaw gooppe, Goday S'oossay unttunttoo s'omppiyaa gidanawaa. Unttunttu med'i med'inaw kaatetana.

Yesuusa Yuussaa

6 Hewaappe guyyiyaan, kiitanchchay taana hawaadan yaageedda; «Ha taani haasayiyaawe tumuwaanne ammanettiyaawaa. Nabatoo bare Geeshsha Ayaanaa immiyaa Goday S'oossay, matan hananaw bessiyaawaa bare oosanchchatuwaa bessanaw bare kiitanchchaa kiitteedda» yaageedda.

7 Yesuusi, «Be'a! Taani ellekka yaana. Ha mas'aafan de'iyaa timbbitiyaa naagiyaawanttu anjjetteeddawantta» yaageedda.

8 Taani Yohaannisi, ha ubbabaa sisaaddinne be'aaddi. Taani hawaa siseedda wodenne be'eedda wode, hewaa taana besseedda kiitanchchaw goyinnanaw, Aa gediyaan kunddaad.
9 Shin kiitanchchay taana, «Hewaa ootsoppa. Taani neenaadaaninne nabe gideedda ne ishatuwaadan, k'ay mas'aafan de'iyaabaw azazettiyaa ubbatuwaadan ayiliyaa. S'oossaw goyinna» yaageedda.

10 Hewaappe guyyiyaan, kiitanchchay taana, «Hanana geedda ha mas'aafaa k'aalaa maatafaan gorddoppa. Ayaw gooppe, ha ubbabay polettiyaa wodii matatteedda.
11 Iitabaa ootsiyaawe gujjiidekka iitabaa ootso; tunay gujjiidekka tuno. Lo"obaa ootsiyaawe gujjiidekka lo"obaa ootso; geeshshaynne gujjiidekka geeshsha gido» yaageedda.

12 Yesuusi, «Be'a! Taani ellekka yaana. Asaa ubbaw Aa oosuwaadan immanaw, ta woytaa akkaa yaana.
13 Taani Alfaanne Omeegaa; Koyruwaanne Wurssetsaa; Doometsaanne Poluwaa» yaageedda.

14 Barenttu mayuwaa geeshshi meec'c'iyaawanttu anjjetteeddawantta. De'uwaa mitsaa ayfiyaa maanawunne katamaa penggiyaanna gelanaw unttunttoo maatay imetteedda.

22:3 Zak. 14:11 **22:5** Isa. 60:19; Dan. 7:18 **22:11** Dan. 12:10 **22:12** Isa. 40:10; 62:11; Maz. 28:4; Erm. 17:10 **22:13** Sas'. 1:8, 17; 2:8; Isa. 44:6; 48:12 **22:14** Dom. 2:9; 3:22

15 Shin kanatuu, bitiyaawanttu, woshummiyaawanttu, shemppuwaa wod'iyaawanttu, eek'aw goyinniyaawanttunne barenttu haasayaaninne barenttu kiitaan worddotiyaawanttu karenna de'iino.

16 «Taani Yesuusi, ha yewuwaa hinttenttoo woosa golletuwaan markkattana mala, ta kiitanchchaa kiittaad. Taani Daawita Golliyaa Yeletaa. Taani poo'issiyaa Wontta Bakkaaliyaa» yaageedda.

17 Geeshsha Ayyaanaynne gelewunna, «Haaya» yaagiino. K'ay hawaa sisiyaawe ooninne, «Haaya» yaago. Saametteedda Asay ooninne haa yo. De'uwaa haatsaa koyyiyaa Asay ooninne c'oo akko.

18 Taani ha mas'aafan s'aafetteedda hanana geedda k'aalaa sisiyaa oonanne zoray. Ooninne ha k'aalaa bolla ittibaa gujjooppe, S'oossay ha mas'aafan s'aafetteedda boshaa Aa bolla gujjana.

19 Ooninne mas'aafan de'iyaa timbbitiyaa k'aalaappe ayaanne pac'issooppe, ha mas'aafaa giddon k'onc'c'isseedda de'uwaa mitsaa ayfiyaappenne geeshsha katamaappe Aa gakkiyaa gishuwaa S'oossay pac'issana.

20 Ha ubbabaw markkattiyaawe, «Tuma! Taani ellekka yaana» yaagee.

Amen"i. Godaa Yesuusaa, neeni haaya.

21 Godaa Yesuusi Kiristtoosa aad'd'o keekatetsay hintte-
nanna* ubbaanna gido. Amen"i.

22:16 Isa. 11:1, 10 **22:17** Isa. 55:1 **22:19** Zar. 4:2; 12:32 * **22:21** ***Hinttenanna:*** C'ora hara biletsatuwaan, S'oossaa asaa ubbaanna yaagee.